

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Hist.
Sv.
Saml.

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA
AF KONGL. RIKS-ARCHIVET.

Första serien.

STOCKHOLM, 1871.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR.

V.

1528.

STOCKHOLM, 1871.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

KONING

GUSTAF DEN FÖRSTES

REGISTRATUR

FÖRORD.

I afseende å den plan och de källor, som vid de förberedande arbetena inom Riksarchivet för utgifvande i tryck, på Statens bekostnad, af den nu färdiga *femte delen* af de till Konung Gustaf I:s Registratur hörande handlingar, blifvit följda, hänvises läsaren till hvad derom i förorden till 1:a, 3:e och 4:e delarne förekommer. Utom de documenter, som de inhemska samlingarne för ändamålet erbjudit, har denna del äfven kunnat riktas med icke så få, hemtade ur utländska archiver under en resa utrikes af Förste Amanuensen i Riksarchivet D:r V. G. Granlund, hvilken haft i uppdrag att ombesörja arbetena för ifrågavarande del, och fullgjort dem med samma lofvärda nit och synnerliga skicklighet, hvarpå han redan vid utgifvandet af de föregående delarne lemnat säkra bevis. Källorna för de från utländska archiver hemtade handlingarne uppgifvas der dessa förekomma. Stockholm, Kongl. Riksarchivet, i Mars 1871.

J. J. NORDSTRÖM,
Riksarchivarie.

1528.

Tjellmo socken den 1 Januarii.

Till Arvid Jonsson, fogde i Hofs län i Östergötland, om biskopsgården i Wadstena).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 288.

Anno etc 1528 Åff kälmo soken ný års dag effter
gudz byrd 1528

Til Aruidt ionsson opå háff ath han må besetija
biscops gården i vastena medt renaktogth folk och legha
vth gårdzens åker och eng rammandis ther vdinnan vår
nådigiste h: betsta, Och att han later byggia ther edth
mak til v. h. behoff latandis göra fensterne vedt samma
seth som the ere giorde på vår n. h. mak på lijncö-
pings gårdt

Glanshammars socken den 5 Januarii.

*Till prostarne och öfriga clerkeriet i Nerike, att de icke
skola tvinga sina sockenbönder med olaglig tunga.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 288.

Vtåff glanshammars Soken Helge tre konunge
Affton

Til proester och clärkerijdt i näricke**)

Vi Götstaff etc Helsse eder oss elskelige proester
och clärkerijdt i näricke kärliga medt gudt Käre vener

*) Endast ofvanstående utdrag meddelas i registratoret.

***) Dylika bref utgingo till alla biskopar, prester och clerker i hela riket,
enl. Tegel 1: 189.

vij förmode eder väl vitterligit vara att i blandt anner merckelig ärende som förhandlet och beslutet vorde vtåff rijkesins rådt, samfelt medt hela adelen, köpstädsmän, och then menige mandz fulmectoge vdi thet herremöte som stoodt i västrås i näste forlidne sommer, vartt och förhandlet om then vanbrukilsse som kirkenes personer en tijdh brukat haffua medt theris ränttis vdtkräffuilsse vtåff theris soknabönder, oc hure the haffue betwingat simppele och enfollic almoga til myken tunga åff theris egien påbudt, fast högre än lagboken tilseger Thet the dannemän clärkerne som gåth samweth haffue icke straffa kunna eller vela, vtan late sig ther om väl åttnöije, Endog oss är förekommit att någre vtåff edher göre sig ganske stwme ther vdinnan och mene medt trwg och ensträuigheth främie theris vilia så nw som tilförna, och twinge sine soknabönder til olaglig twnga medt tijdegärdz vphålning oc annan betwingilsse som i företijden haffuer i brukning varedt, Then vij endelige vele att åff sätis skal effter för:na västrås beslutning, Så framt vij thet ecke skole tilbörliga straffa om ther icke rådis böther opå, män huar i kunne så skickeliga haffue edher medt soknabönderne at the väluilige och obetwingade vele formere eder räntte högre än lagboken vdtujsen . besinnerliga the som makten haffua, thet kunne vij eder ecke förtaga, när i ecke ther med truge eller twinga then fattiga ther vtöffuer som förescriffuit ständer, I thesse och andre måtte haffuer eder redeliga som tilbörligit är, och när vij fornimme at i så göre rättendis eder effter oss och vår scriffuilsse, vele vij thå veta och ramma edert betsta Så att i skole oss tacka, Eder

Westerås den 8 Januarii.

Öppen fullmakt för Lars Westgöte att uppköpa silfver.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 290 v.

Vtåff västrårs xv:de dag iwl
lass vesgötis breff om sölff köp

Vij etc Göre vitterligt at vij haffue befalet och med thetta vårt öpne breff befale thenne breffuijsere larss vesgöte at han skal köpe på våra vegna til rikessins myntts oppehålle alt thet sölff han kan öffuerkomma, Therföre äre vij begärende ath the danne män som haffua sölff att sälia att the lata honum vara näst vidt köpit för redelig och skällig bettalning görandis oss ther medt besynnerliga til vilia och rikkit til profijth och fordeel som ecke kan hållas vedt magth vtan mynttit bliffuer tilbörliga vppehålledt Til thess

Westerås den 8 Januarii.

Öppen fullmakt för Per Olsson att straffa konungens fiender i Dalarne.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 290 v.

[Vtåff västrårs xv:de dag iwl]
Per olssons magth breff

Vij göstaff etc görom vitterligt att effter thet vij haffue tilskickat och befalet vår tjänere per olsson att straffa them som beuijseliga äre våre owener oppe i dalarne, Huar som heldst han them öffuerkomma kan Stående vij honom til om all then deel han och the (som giffua sig in til honum på våra vegna) i den för:na måtthe brukandis varda på för:na våre owener, och skal thet vara och reknas vår och ecke theris gärning, Thess til

Enköping den 9 Januarii.

*Till Ingel Hansson, Mågens Nilsson och Erik Hansson
rörande Peder Grym, hvilken begifvit sig till Dalarne.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 291. — Förut tryckt i Kröningsvärd's Dipl. Dalek. 2: sid. 118, no 404.

Vtåff enköping xvi:de dag iwl

Til ingel hansson samfelt medt mågus nielsson
och erich hansson

Vår gunst etc vij giffue eder til känne att vij haffue tilskickat och befatat vår tijänere peder olsson och nogre iij eller iiij andre medt honum, at giffua sig op til eder, besynnerliga för thet rykte skyld som op sprungit är om peder gröms tilkommilsse in i dalerna, fför-låtandis oss til eder att j ecke spare eder gode rådt vidt them, vtan eller göra them vnderuijsning huar och huruledis the medt bätste lämppe och legligheth kunne straffe wåre owener, ther til vij begäre ati medt flere wåre väner och troo vndersåter, i then egn vare them beständig huar behoff görs, wij haffue budit them ath the skole haffue theris mödhe ospara til eders skades vedergörilsse när i them tilseghiandis varda, och giffuer oss städze til känne medt budt och scriffuilsse om all legligheter, och teslikis huadt i förfarandis varda, lönlige eller oppenbarlige vtåff wåre och eders owäners anslag och om vij skole forordinere något mere vtåff värth folk op til edher, Ther om giffuer oss til känne leglighetens begiffuilsse ther vij oss effter rätte kunne Her vdinnan beuijser eder som vij troo eder til, I huadt måtte wij kunne ramma och vethe ederth bäste, gagn, och beståndt, thet göre vij altijdt gärne Eder gudt b:[efalandis]

Upsala den 11 Januarii.

*Konungens framsättningar för rikets i Upsala försam-
lade råd, jemte rådets svar.*

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 33. — Framsättningarne äro i berättande form, och rådets svar verbis formalibus tryckte af Tegel 1: 184 o. f.

Anno domini, 1528 lögerdagen nest effter Helge trekonunge dag leeth vår nådigiste herre förtalia och framsetia thenne effter:ne articler för ärlige herrer och gode men hans nådis riikis rådt vti vpsala //

Fförst drager hans nåde ider till minnes huruledis i och then meneman i rijkesens stora nöd vdtualden honum i Stregnes för herre och konung öffuer alt Suerigis rijke, och sedhan flere resor haffuen begäret åff hans nåde att han effter Suerigis lag och goda gamla siduenio skulle låtha sig cröna, och fornjaden teslikis then hulscap och manscap som i hans nåde i for:da Stregnes tilsagden etc

fför huilcka sak h. nåde nu haffuer kallat ider til hopa i then akt, at hann ville nw i then måtten fölia idhar vilia effter, i förhåp, att then deel hans nåde så offta vdtloffuat varth skulle hans nåde vordit fast och obrotteliga hållen

Dog sedhen h. nåde thetta så förscriffuit hadhe fornam han att oppe i dalerna varder then forrädere på nyth ophållen, som ther i thetta år tilförenna vphållen var, och bestemplar ther oproor och opstöth emoth hans nåde, så nw som förre, och varder ther intet straffat eller forhindrat som dog i västrårs vdtloffuat och beseglt varth om slike skalkar, huar the i någhen landzenda effter then daghen funnes, och ther medt är then brist intit botat, som h. nådhe i bland andra i samma västrås vpgaff, för huilka brister han och thå

rikesens regimente öffuergiffua aktat hade, om thå ecke hade vdtloffuat varit, att the skulle förwandlas, Så effter h. nåde än nw haffuer samma redeliga saker som hann then tijdt hadhe, betröster han icke ytermera binda sig medt någon cröning, som han ellas effter idarth begär aktat hade, medt mindre i gode män än nw her vdinan någon godt rådt h. nåde til styrkilsse finna kunnen, huilken h. nåde begärer ati vilia giffua honum nw strax til kenna, ath han må skicka sijn stycke ther effter

Teslijkis är hans nåde och begärendis, att huadt brist i godemän haffue emoth hans nåde, i huadt som heldst måtte thet heldst vara kan, then i framtijdhen til någon owilia eller obeståndt draga kan, ati låthe h. nåde then dristeliga förstå, nw förra än han yterligare binder sig vedt regimenttit, vil han thå mykit heller nw strax medt god vilia gå i frå regimenttit (kan h. nåde ecke bota them) än att för hans skuldt, skulle i framtijden något obeståndt påkomma, eller slige fastelagen företagas medt honum, som medt mångom i fortijden skedth är, Som h. nåde och i flere resor ider sagth haffuer

Fförscriffna rijkis rådtz Swar opå forbenämnda
v.[år] n.[ådigiste] h.[erres] framsetningar //

Högmectige förste käriste nådigiste herre Som eder nåde berörer om then hulskap och manskap vij eder nåde tilsagde när eder nåde bleff hylledt för herra och konung i Stregnes, oss hoppes alle nesth gudz hiälp thet i ingen måtte forseeth haffue, ey heller akte, vthen aldelis vele fult göre medt lijff och magth then eedt och hylling vij eder nåde loffuedt och sworedt haffue som tro mend i alle måtte bör att göre effter vår yterste magt och förmåe

Ytermere tacke vij eder nådis hög:et kärilige och ödmiwkelige att eder nåde haffuer oss samman kallat i

then gode akt och mening att eder nåde vil fullfölge alles vore och then menige mandz villige och begere, serdelis om eder nådis cröning, ydmiwkeliga bidhiandis eder nåde then i the helge trefollighetz nampn fulborde vele effter swerigis lag och ecke för någhen indrikis rykte åffsette, ther bådhe vdlendis och indrikis mygen hånheth och rop effter fölge vil, om thet annerlunde skedde, effter eder nådis breff allestedz indlendis och vdtlendis vdtgångne äre etc

Som eder nåde rörer att sedhen sådane eder nådis breff vdtgångne vore Haffuer eder nåde fornummedt att then forrädere än nw vppehålles i dalerna som tilförenna, och thet ecke forhindrat eller straffat bliffuer som loffuedt var i västras, hoppes oss ecke skal finnes vor forsumilsse eller brist i then sak, eder nåde annamade sielff theris fulmectige sänningebudz lyffte och eedt i västrås, ther vij förlath oss til holles och fulgöres skulle, Sammeledis vdtskickedis åff vestergötlandt alles vore opne breff effter eder nådis begäre til menige almoge i dalerna medt knuth swensson och finge thå ther opne breff och swar igen ath the ville vare eder nådis hulle och troo vndersåthe, som then menigeman i rijkit och the loffuedt och sworedt haffue, om icke så skeer at the giffue sig til fridz, vele vij thå gärna medt eder nådis råadt lathe finne oss välulioge them att straffe effter vår yterste förmåge, när eder nåde och legligheth sig begiffue kan och oss tilsagth varder

Teslikis begärer eder nåde vethe huadt brist vij haffue moth eder nåde i huat måtte thet heldst vara kan, thet i framtijden til nogen owilie heller obeståndt draga kan, att vij skole lathe eder nåde thet dristeliga förstå, förr [än] eder nåde ytermere binder sig vedt regimenttit, på alles våre vegna tacke vij eder nåde kärilige och ödmiwkeliga för eder nådis store gönsth

och vilie i alle måtthe, thet vij alle medt lijff och magth och trooheeth fortiene vele så lenge vij leffue

Item i en gode akt och mening på then menige mandz roop måtte stille sig och obeståndt affsettis som i framtijden fryktende är bidie vij eder nåde ödmiwkeliga och kärliga rådha: att i ecke tilståde thet munke eller nwnnor så förlöpa theris clöster eller gå på gifftermål som är moth gode gamble cristelige siduenie, ther mygit roop åffgår öffuer alt rijkit, vthen hålles och besöriges tilbörlige kost och cläde och göre gudt tjäniste och loff som beleffuat var i västrås, och i huadt måtte the försee sig moth theris regle skal theris formandt nepse them tilbörlige och ecke för honum i någon måtte förhålles eller förswares

Tesligis att hiönalag stadge och vielsse hollis medt messer tilbörliga som åff ålder och gode gamble siduenio varedt haffuer

Om köth äthe om fredag eller lögerdag ther alle meste roop och tal åffgår genom helth rijkit etc att eder nåde thet ville åffstillä att thet bliffue straffet tilbörliga på them ther medt beslagne vorde, ther medt oss håppes mygit obeståndt stilles kan, som ellers fryktande är etc

Högmectig förste käriste nådigiste herre är alles våre ödmiwkelige bön, att eder nåde vil verdis vethe alles våre och then menige rijkesins inbyggere betsta, som vår store troo är, thet vij medt vår veluilige tro tjänist lijff och magth förskylle vele, Thet gudt kenne

Upsala den 12 Januarii.

Berättelse om hvilka som vid konungens kröning i Upsala blefvo slagna till riddare eller erhöillo riksrådsvärdigheten; jemte formulär för riddare- och riksrådsederna.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 35—36.

Åar effter gudz byrdt 1528 Then tolfte daghen i ianuarii månadt stodt Högmectige förstis Her Götstaffs medt gudz nåde Swerigis och götis etc konungs cröning i vpsala domkyrke vedt Höge altaret, och bliffue thenne epter:ne på samma tijdt och städt slagne til riddere,

Her lars siggesson
 Her erich fleming
 Her iffwer fläming
 Her iohan twresson
 Her twre ericsson
 Her birge nilsson
 Her karl ericsson
 Her nilss olsson *)
 Her knuth andersson
 Her mågus iohansson
 Her mågus brynttesson **)
 Her peder hårdt
 Her benkt nielsson

Effter thet högmectog förste och herre Her Götstaff medt gudz nåde swerigis och götis etc konung vår nådige herre är skeedt then heder och äre, att hans nåde är nw i dag i then helge trefollighetz namn cröntther til en vällog herre och konung offuer Suerige altzmectig gudt giffue att thet är skedt Hans nåde til

*) Namnet sedermera utstruket och bredvid tillagda orden: isz Dott.

**) Namnet utstruket och tillagdt ordet: Doth.

heder och gledi, och rijkit til gagn och långligit beståndt, Så och effter thet Hans kongelige ma:t, är ecke mere än en man, haffuer hans nåde behoff Hoffmestere, marsk, riddere, och swännar, som kunne och skole vara hans kongelige ma:t til tienist och beståndt att beskerma Suerigis rijke och crona medt rådt och dådt, magth och gotz, lijff och halss huar behoff görss, Och endog nw opå stedhen finnes her i hans nådis rijke många ädele och ärlige personer unge och gamle innan rådit och vtan som nog skickeliga äre til ridderligit namn och embethe så vel vtåff slekth och byrdt, som medt sinne fornumst oc mandom, Haffua dog the ärliga herrer och gode män i rijkesens rådt besynnerliga tilnempth några vtåff adelen Så vel innan rådz som vthan, medt begären, at kongelige ma:t v. n. h. ville them giffua och befala ridderligit namn och embethe nw i dag, i hans nådis fest och crönings högtijdt, fförhåpandis at i framtijden kan vel tilstunda edt annadt hoff, som och behöffuer sith fest och heder, kan thå h. k. m. göra och beuijsa flerom vtåff adelen samma hedren som h. n. beuijsedt haffuer them som nw äre tilnempde

Edhen

Jach .n. loffuar gudi och swär, at iach skal vara mijn herre konung hull och troo, äffueria hans argesta och veta hans betsta, och ecke bruka swerdt (thet är) then magt och ridderlige embethe som mig befalet varder til öffuerwåldt och oreth, vtan til ath äffweria öffuerwåldt och oreth, beskerma och beskydda the goda och straffa the onda, effter mijn ysterste förmoge, Så mig gudt hiälppe

Jtem her twre ericsson och her mågus brýnttesson bliffue opå samma tijdt satthe jn i rijkesens rådt, och sworo thenne effter:ne eedt,

Jach .n. beder mig så gudt til hiälp att iak vil och skal vara myn herre och konung hull och troo

Och intit annadt styrke eller råda vtan thet rät-färdogth är effter mith betsta samweth

Och tage ther ecke vildt eller venskap före, ey heller mwther eller gåffuor eller acta noyer mandz vredhe

Eij heller oppenbare then deel som i rådzwijse bör lönligit vara

Eij heller lönligit hålla thet som oppenbara skal vara, på vår nådigiste herris och alles våre betsta

Icke heller vara i rådt och i dådt att fördarffua noghen innan rådz eller vtan til lijff eller gotz vtan som swerigis lag vdtuijsa

Så santh hielpe mig gudt och all helgon

Upsala den 12 Januarii.

Rikets råds yttrande om konung Gustafs svar på de danska sändebudens Holger Gregerssons och Axel Ugerups framsättningar, samt om tåget mot Dalarne.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 36. — Förnt ofullständigt aftryckt i-Chr. II:s Arch. 4: 1553. Refereradt af Tegel 1. 1. 1: 187.

Anno dominj mdxxvij *) Sondaghen nest effter helge trekonunge dag Then tijdt högmectig förste konung Götstaff bleff cröntt etc, vorde the swar ransakat och öffueruägen som hans nåde tilforenne haffde giffuit på the framsetningar och verff som her holger gregisson och her axel vgurp hade vtåff konung ffrederik, och swarade rijkesens rådt ther til som her effter fölier

Kunne vij ecke annars formercke än the swar äre ärliga och redeliga vdtgiffuen på rijkesens och alles våre betsta, och kunnom vij them intet förbetre, män oss tycker effter then sijste articels lydelsse på vår nådigi-

*) Tydligen en misskrifning för mdxxvij.

ste herris förbetring, skulle nw breff och vist budt til danmarkis rijkis rådt etc medt sådana velkor. foruijste the sig i thenne sommar vtan fara för ko. Cristiern skulle mötet berammes fram på sommeren, huar ecke så våre thå skulle thet medt thet snaresta beleffuas och besökias

Jtem rwmet och städen tückis oss alle om e. n. högmectighet och ko. ma:tis åff danmark skulle sielffua persoonliga vara näruarandis . stode mötit betst i lödehuse, och thå våre eder nåde på elffsborg och konung ffrederik opå bågahuss, Och hwat skotzmål på komme, kunne thå snarlige eder nåde them förfara Teslikis konung ffrederiks villie och beleffning och hans nåde eders

Jtem om norgie etc Tückis oss nyttogeth vara att eder nåde giffuer ko. frederik och danmarkis rijkis rådt til känne, huat biscopen åff Trondem och doctor vincentius etc medt then forrädere sig så oerliga beuijser och brukar sijn lögn och skalke taal på eder nåde, Teslikis sendis copier åff beggis theris breff och kunne eder nåde bestella mykit på then forrädereis argeste innan then tijden och vore thet mykit gagnligit

om vijken

att om swerige skal mista vijken, måtte thå vår nådige herre haffua viderlegning för thet som var bekostadt på gotlandt

Att Suenske män måtte komma til theris gotz igen i danmark etc

Om the pena som förelagt är att then skulle böta som bröth moth recessen

Om vår nådigiste herris skytt

Är och merkiandis att recessen är förkränkt åff the danske i the article som stånda i swaren som her holger gregisson fik

Jtem om blekings väluilig oplatilsse

Om erchebiscop Götstaffs gotz

Bleff och framset för rådit om erchebisp Götstaffs gotz, huat thet antinge skulle räknas för fijende gotz, eller förbråkat, och varda dömt vnder cronen,

Ther til Suarar rijkesens rådt

Att tilbörlogit är att erchebisp Götstaff skall stämpnas, och giffuas leigde breff til at komma sielff eller hans procuratores på hans vegna innan natt och år, att swara, huat ther om bliffuer sagth eller dömth, när så skeedth är, bliffuer thet thå thes fastare, och them swarligast som ther om döme skola

Om dala resen

Suarade rijkesens rådt att the vele haffua theris folk vederredo fram i vår med rör och andre verior, att lata besökia vår nådigiste herris owener när the bliffua tilsagde, och vele the siälffue lata them haffua matsäcken medt them och ecke giffua sig tedhen för än tijdt är,

Upsala den 13 Januarii.

Till fru Märtha Schlawak, enka efter riksrådet och rid-daren Bengt Christiernsson Oxenstierna, om hennes half-part i Salesta gods.

Originallet på papper förvaras i archivet på Thureholm. En afskrift deraf har blifvit be-näget meddelad.

Gustaff medt gwdz nåde sweriges och Göthes etc
Konungh

Wår synnerligh gwnst tilförene Käre frw Märetthe wj tacke edher ganske kärliche for then edher skänkan i oss sände, I hwad måthe wj kwnne wara edher til gunst och wilie igen, ther til skwle j finna oss be-negdh och welwiligh etc, Szom j skriffwe om then halff-

del wdj Salista gård och watwholms qwärn etc kwnne
 wj ther til ingen swar giffwa edher for än j haffwe
 stämt honom szom j haffwe på szånne (!) ärende åklag-
 han (!), til at stånda och swara edher för rätta in for oss
 och flere gode men, wile wj thå rama och wethe edhert
 bästa szå at edher skall ther wtinnan widerfares szå
 myghet szom laghen ther om utwiser. Edher gwd
 beff:des Aff Upsala 20:de dagh jwl Aår etc 1528

under vårt Secrett

Utanskriften: Oss elskeligh erligh och velbyrdogh qwinna Frw
 Märetthe på Möreby gwnsteligh.

(Upsala den 13 Januarii *).

*Till fru Katharina (Gyllenstierna) på Lagnö om den åt
 f. erkebiskopen Gustaf Trolle beviljade lejd.*

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet bland konung Gustaf I:s bref.

Til frv Katerina på lagnö

Kere ffrv Katherina Wij giffue eder tilkänna . Att
 j blandt annor ärende som forhandlet worde wtaff ri-
 kitzens radh nw then tijd wij hålle vår cröningh j wp-
 sala wart beleffuatt att wij skulle wna och giffua Her
 Göstaff trolle fordom erchebisp j wpsala en frij, säker
 oc felig cristelig leygde til at komma här in j vårt
 righe Sverige Innan natt och år, at forsuara om han
 kan, här j rettha in för vårt rikitz radh sin gotz som
 han haffuer här i rijghet at thet medt laghen icke for-
 bruthit är Som j yterligare forfara kunne j samma
 leygde breff, Thett wij sändhe eder tilhandha . wppå
 thet j måghe thett skicke och forsände till hans fader.
 Her Erick trolle och flere hans fränder . som framdeles

*) Att brefvet utfärdats ofvanstående dag synes af efterföljande lejdebref
 för Gustaf Trolle.

kunne och mågha forfordra samma leygde breff att thet j tijd komma kan forbe:de erchebisp til handa. Oc han icke kommer thess for innan, tyckis her Erich at forsuara samma sack j rätttho . thå skal han haffua thess wilkor *)

Obetydliga spår af vaxsigillet, med hvilket brefvet varit försegladt, finnas i ena kanten.

Upsala den 13 Januarii.

Lejdebref för f. d. erkebiskop Gustaf Trolle.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 293. — Förut tryckt af Thyselius, Handl. rör. Sverges inre förhållanden under k. G. I, 1: 138.

Erkebiscop Götstaffs leijgdebrefff,

Vij Götstaff etc Göre vitterligit att vij åff sinnerlig gunst och nåde haffue vndth och giffuit och medt thetta vårt opna breff vnne och giffue verdog fader her Götstaff Trolle fordom erchebisp i vpsala vår frij, seker, och cristeliga legde til att komma här in i vårth rijke Suerige igen medt viij personer och ther fornedhan innan natt och åår frå datum åff thetta breff reknandis, och förswara om han kan här i rätta för vårth rikens rådt sitt gotz som han haffuer her i samma vårt rijke, att thet medt lagen ecke förbrutit är, här frij och säker att vara så lenge saken endat bliffuer och sedhan ehuru saken sig förlöper frij och seker igen komma vti hans goda behåll igen, til hans persone och medfölie och hues han och the haffua medt att fara för oss och för alla som för våra skuld vilia och skola göra och lata, vtan alt argth argalist och nya funder vidt våra ära sannend. och cristeliga troo, Och stempne vij honum tesligist ther til medt thetta vårth breff, huilkit vij antwarda låthe hans neste frender och vener som

*) Under documentet har någon okunnig upplysare skrivvit: "Datum Anno etc xxx", hvilket af innehållet synes vara alldeles oriktigt.

gotzet effter hans död tilstundar om thet förswaras kan, att the innan for:da tijdt antinge måge giffua sig i förswar för samma gotz, eller latha medt thet alra första thenna samma vår legde och stempning komma honum til hånda, att han må siälff komma och thet förswara Thess til visso låthe vij trycke vårth secret på ryggen å thetta breff Datum vpsalie in octaua epi-phanie dominj Anno etc 1528

Upsala den 17 Januarii.

Till förre bergsfogden på Kopparberget, Christopher Olsson, att han skall komma till konungen och förklara sig öfver de anklagelser mot honom blifvit gjorda.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 291. — Förut tryckt i Kröningsvärd's Dipl. Dalek. 120, no 1406.

Vtåff vpsala 17 ianuarij

Til Cristoffer olsson på kopparbergit

Vår etc veth cristoffer att oss är förekommit att tu skulle haffua haffth någit obeqwemligit tal vppå oss, och giffuit tig i handel medt them som liggia oss vnder ögonen, är för then skuldt tilbörlligit att om tu vest tig orsake therföre att tu giffuer tig til oss och förclarer din vrsekt för förbe:da tal som dig på kom-medt är, tagandis ingen forsumilsse her vdinnan så framth att tu vilt vara vtan mistenkilsse therföre Tig,

Upsala den 17 Januarii.

Öppet bref till Mora, Leksands, Rättviks, Hedemora och Tuna socknar rörande Peder Gryms och hans anhangs bemötande i Dalarne.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 291 v. — Förut tryckt af Kröningssvärd, Dipl. Dalek. 2: 120, no 407.

Samma tijdt och städt

[vtåff vpsala 17 ianuarij]

Til mora, lexan, retwijk, henemora och twna
Sokner

Vij Götstaff etc late vij eder veta att the fulmec-
toga på alles eders vegna som i hade niderskickat til
vår cröning haffua her nw varedt til samtal medt oss,
sagth och taledt huruledis i åffuijste then skalk per
grym och the ander medt honum våre vtur dalerna
Therfore vij eder tacke, och hade i giorth mykit bättre
och ytermere tack fortijänth huar i hade lagt eder vin
om att forhindrat och gripet honum vid halssen och
skickat honum oss til hända Dog likeuel forsee vij oss
til eder och förmode att huar han eller ander forrädere
hända ther mera komma ati thet ingelunda forsumme
effter som i oss thet fulkomligan medt eder budt lathe
tilsegia både nw och näste forlidna herrenöte som hölts
vdi västrås och iemwel i sielffue offta tilförenne medt
swären edt och beseglde beplictisse breff och tesligist
mwndeliga haffue loffuat och tilsagth och forhope atij
bliffue än nw faste ståndandis vdinnan samme marg-
fäldeliga vdtloffuede hulskap oc manskap i skule be-
sinnat at uj vilia leggja oss all flijth och vin om att
vetha edert betsta och velferd, huar vij anners eders
rätrådigheth her effter varde fornimmandis och effter
all vår magth ther vtöffuer våga lijff och halss e huar
och när behoff görs til att åffweria och forkwffua alles
eders skadha och argeste, ther skule i bäre intet feel

opå så lenge vår helsse och velmoga reckia kann, och hade vij aktet att lathe vårth hoffolk komma vp i then landzenda eder til hiälp och vnsetning sedhen vij finge tijdende att then förrädere hop begynnade åter på nyth att fara ther effter stampling och twedregtss vpueckilsse, och straffat them, dog hade thet bliffuet edher alt för drygth och til myken twnga för thenne dyra tijdt skyldt som nw är om kring hela landit, huilken tunga vij haffue anseeth och therföre haffuom sådana agth fördrag eder til äffletilsse huar thet ecke elles formykit omtrenger, på thet i måge thess troligare siälffue göra then skalkhop motståndt, huar medt then andra, ther the någit ytermere obeståndt ville tilbiuda, och taga them vedt halssen, huar i thet så medt eders vpresning emoth them kunna bekomma etc

Upsala den 17 Januarii.

Fullmakt för Måns Bryntesson att vara konungens befallningsman öfver Elfsborgs slott och län.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 292.

Vtåff Vpsala [17 ianuarij]

Her Mågus brýnttessons breff opå ný slotzloffuan på elffsborg

Vij Götstaff medt gudz nåde etc kunnogth görom at uj haffue befalet oss elskelige Troo man och rådt her mågus brýnttesson riddere att vara vår befalingsman på vårth slott elffuisborg och län vthi så mätthe att han skal them haffue vti en ärlig slotssloffue och hälle oss them til hände som han her til dags giorth haffuer, tesligist skal han vete vårth betste medt then rântte vtåff länet faller och vinlegge sig om vårth profijth bode til land och vatn ther om thet yterste han kan, Skal han och huarth år haffue för sit omak samme

löön och vpbyrd som han vtåff oss van är, att haffue som vårth beseglde breff innehåller vij honum ther opå giffuit haffue tilförenne, Så effter then legligheeth att han nw är gängen till gifftermål och är therföre begärendis icke vele stå vti någer rekenskap för sådane sak skull, äre vij och ther om vel til fridz ath han ecke skal stå för rekenskap och huareken han heller hanss arffuinge effter thenne dag therföre tillalet skula bliffua, vten haffue thet så beskicket och förordineret ath så lenge han samme vår befaling haffuer, thå skal han vethe och ramme vårth betste medt all vpbyrd och vdtgiffit, som han vil vara til swars medt för oss, Och skal vår slotzscriffuere opå samme elffuisborg medt redeswennen ther samme stedz acte på alt thet ther inkommer på slottet, tesligist skule fogoterne antworde honum all then deel the vpbäre i länet, och han skal stå för regenskapen, och vara plictog til att göra oss then årligen, och swara och stå til retthe för all then deel som ther vdi fattes kan, dog ligeuel skal scriffueren ingen deel vdtgiffue heller vti noghen måtthe göra heller låthe vten som förbe:de her mågus brynttesson honum på våre vegna vti befaling giffuer, och om han samme hans befalinger försumer att scriffue antingen opbyrd heller vdtgiffit, thå skal scriffueren siälff stå ther till swars före, och stå för regenskapen som förescriffuit står, Jtem huat deel förbe:de her mångus brynttesson på våre vegna vdtsender antingen til landt heller vatn att göra ther vårth profijth medt, Skedde thet så (som gudt forbiude) att thet emoth hans vilie förkome vti någen måtte, Thå skal han ecke vara plictog til att swara ther til, heller vti någer måtthe förmode sig vår ogunst heller vrede etc

Upsala den 17 Januarii.

Till konung Fredrik i Danmark om det föreslagna mötet, hvilket konung Gustaf anser bäst böra hållas i Lödöse eller Kongelf.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 292 v. — Innehållet refereradt af Tegel 1: 188.

Vtåff vpsala 17 dag i ianuarii månadt

Till konung ffrederik

Högmectig förste och herre nåbo och besynnerlig gode wen när eder nådis fulmyndoge her holger greggisson och her axel vгурp för få vekor sedhen våre medt oss i handel vdi Stocholm, hadhe vij skotzmål til våre rijkis rådt om någre åff the articler som framsettes, besynnerliga om thet möthe som stånda skulle rijken emellom etc, Så haffue vij nw varedt til samtal medt rijkesins rådt her vti vpsala, och äre medt them så öffuer ens vårdne att vij vele besökia eller besökia lathe thet möthe medt eder eller edre fulmectige på then tijdt eder och oss belegligast kan vara, män stādhen tycker oss beqwäm vara i lödesöö eller kungella, eller j både the stedher för the norske skuldt som beclaga sig att the ecke vore tilkallade i malmö, Och opå thet, att om i eller vij personliga vele vara vedt handen, kunne thå i haffua edert läger på ederth slott båhus och vij vårth på vårth slott elffuisborg och begge vår rådt i stederne, och när i giffue oss tijden til känne, vele vij thå skicke oss ther effter, ytermere giffue vij eder til att förstå, att endog eder och oss och beggis våre landt och rijke emellom en godt fredt venskap och kärlig naborskap beleffuat och besluten var i malmö, är oss dog likwäl i thenne förledna höst och i thenne vintter mykit anners vederfaret åff edert rijke norige som i väl fornimande varda i processen som her medt fylter, Och begäre vij gärna ati ville lata oss förstå

medt thet alra första för än någit möte besökis om thet är medt eder vilia skeedth heller eij, thet vij al-tijdt gärna medt eder vele förskylla Eder her medt gudt //

De här afsedda handlingarne, rörande norska riksrådens och förnäm-ligast Vincents Lunges och erkebiskopens i Trondhiem förhållande till dal-junkaren, meddelas bland bilagorna.

Upsala den 17 Januarii.

Konung Gustafs bref till danske riksmarsken Tyke Krabbe, och svenska rådets bref till rådet i Danmark, af samma lydelse som nästförestående.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 293.

[Vtåff vpsala 17 dag i ianuarii månadt]

Til her tyke krabbe vedt thet samma sijnne etc

Scriffue swerigis rijkis rådt på samma tijdt och städ til rijkesins rådt i danmark aldelis vedt samma meningen som förescriffuit står etc

Upsala den 17 Januarii.

Till danska sändebudet Holger Gregersson om konung Gustafs svar på kon. Fredriks framsättningar).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 293.

[Vtåff vpsala 17 dag i ianuarii månadt]

Til her holger gregisson edt breff lydendis om vår nådigiste herris swar opå the framsetningar han hade till samme v. n. h. frå konung ffrederik att rijkesins rådt haffuer giffuit them makt i alle sijne puncter etc och att han ville anname breffuen i frå v. n. herris breffdragare och skyndta them til konung ffrederik och her tyke etc

*) Se 1:a anm. sid. 1.

Upsala den 17 Januarii.

Öfverenskommelse med biskop Mårten i Åbo om biskopsbordets inkomster.

Riks-Registr. C, 1526—1529, bl. 293 v. — Tryckt af Thyselius, l. c., s. 140 och af Arwidsson, l. c. 2: 221.

Vtåff vpsala [17 dag i ianuarii månadt]

biscop mårtens magth breff

Vij Götstaff etc göre vitterligit att vij effter then ordinantia som i västrås giordis haffue så offuer ens varddit medt värdog fader biscop mårtten i åbo, att han thenna åårs renttan åff stiktit skal platt intet befatta sig medt, ehvadt hoon är vpboren åff vår embetzman på kustå eller eij, vtan skal samma rântta aldelis höra oss til, män then rântta som tilstunder i nestkommande sommer och annan vintter och frambeter, then skal han vpbära ehvadt thet är i peninga, affradt, kilt smör, lax, eller annat, och skal ther åff swara oss til en summa i peninga eller i annat tingist effter som han medt oss kan öffuer eens varda när gudt föger vij personliga komme til finlandt eller ellies viss vnderuijsning kunne fåå om alla rânttana som ther faller vilie vij för then skul och biwde att alt clerkerijdt oc tesligist biscops bordzens landboor effter thenne dag skola vara honum höruge och lydoge och swara honum til then deel som the theris rätta biscop åff aldir plictoge äre, fforbiudandis våra fogoter och embetzmen ther i landit någit bekymbra sig medt samma clerkerij och landboor annerlunda än som then ordinantia i västrås giordis innehåller, Dog vilie vij ath then stundt vij haffue vår fogta på kusta skole the bönder ther på öne swara honum allena til theris vdtskylder och ecke for:de biscop mårtten, Skal och samme bisp mårtten låtha hålla prouesteting som gammel seder är och sköta the saker som ther pläga att handlas, til thess vij

komma tilstädz tijth j landit eller ellies varda til enda foreenthe medt honum om summan åff stiktit som förberördth är, Om sakören som ther kan falla gånge som thå handlat och beslutit varder, Och effter än nw lång tijdt är til thess någon ný räntta inkommer förlegge vij honum med iij lester spannemål til hans vppehålle in til thess samma räntta inkommer, huilken spannemål han taga skall åff nya koorss ränttane, huar hoon icke tilrecker skal vår fogote på kusta latha honum fåå huadt som fattas, Thess til visso etc

Upsala den 21 Januarii.

Öppet bref till alla biskopsstift i riket, med förklaring af ett föregående är utgånet bref angående den tionde, som till presterskapet borde utgöras.

Riks-Registr. C, 1526—1529; fol. 294.. — Förut tryckt af Thyselius, l. c.; 1: 141, af Arwidsson, l. c. 2: 222, af Kröningssvärd Dipl. Dalek. 2: 121, no 408. — Refererad af Tegel, 1: 189. Brevet till Strengnäs stift, yngre afskrift, i presteståndets archiv, "Eecl. Hdl. J. 1." no 7.

Vtåff vpsala 21 ianuarii

Til alla biscops stikter

Vij Götstaff etc Käre vener som i vethe att vij låthe vdtgå någon vår och rijkesins rådز breff i thet möte i västrås om några oskälliga tungar som then menigeman påkommen var åff clerkerijdt, att the skulle åffleggias, huilka vår breff somliga haffua ecke reth förståndit, vtan ther åff tagit tilfelle att draga sig i frå then del som the theris kyrkieherra åff rättto plictoghe äre, och måtte så fölia att presterna icke finge sitt redeliga vphålle, och ecke kunde sitia vidt theris gell, och göra then tjäniste som the then menigeman plictoghe äre, Therföre lata vij edher nw förstå, att vår eller rijkesins rådز mening icke var i for:da breff eij heller nw är, annat än then tunga som åff clerkernar vpkommen var emoth lagen, eller emoth huars landzens

goda gamla siduenier, then skulle förändlas och i rätta laget igen settias, thet är, Ther som presterna mere togo än som lagboken eller goda gamla siduenien tilsagde, som var först medt likstool, att i somlige landzendar nödgadis fattigth folk att giffua en oxa eller en koo, Ther dog lagboken eller gamla siduenian fast annerlunda innehölt, Ther nest om altarelege, ther fattigth folk i somliga landzendar nödgadis vpleggia meer än som skäl och magten tilsagde Teslijkis åfflagdis och houudtijenden som i somliga landzendar brukes, thet är, att när en menniskia bleff dödt, skulle åff hennis bohaff tijendas huar tijende päning etc huilkit somliga så förståth haffua att man ingen tijende giffua skulle i koorn, rog, huete, kalff, grijs, gäss, och annat sådant mer, Ther dog aldrig vår mening eller sinne var, haffua och somliga åff for:da vår breff tagit sig tilfelle att the ecke vilia giffua altaresmör, eller huru thet helzt i somlige landen pleger kallas, besynnerliga ther åff att i breffuet stood att ecke meer vdkräffuias skulle än kyrkebalken innehölt, nw effter samme kyrkebalk håller ecke alt eens i alla lagböcker, och sommestedz intit om för:da altaresmör, Therföre är vel likast att huar och en landzenden ther om brukar sine goda gamla siduenior effter landzens legligheeth, Huilkit alt vij giffue eder til känne att vår eller rijkens rådzens mening icke haffuer varedt i forbe:da vår breff platt åffleggia altareleije, likstool, tijende, eller altaresmör, som somliga oss orätteliga förståth haffua, vthan the osedhir och olag, som ther vdinnan plegede brukas, och ecke att alla siduenior skulle bortleggias, vtan allena the oonda, och behållas the godha, att huarion och enom mätthe vederfaras thet rett och skäl är och ecke annat, var ej heller vår mening att formena nogen god menniskio att beuijsa sin kyrkeherra ära och kerligheet effter hans magth i altareleije eller i andre mätthe, vtan förbödz

allenast creffuia eller trengia någon til meer än som lagen och goda gamla siduenian tilsagde, acte vij och medt tijdhen vdtskicka nogre godemän cringom landit antinge medt biscopana i theris visitering eller elles när vij haffue legligheten ther til, The ther randzaka skola om alla brister och them bota och bättra låta effter huars landzens legligheeth Ty förmane vij eder alla att i ecke medt noghen slijke tilfelle dragen eder i frå then deel i idra siälagömare, biscopantar eller kyrkeherrer, åff ära och redeligheeth plictoge ären, antinge medt tijende, i korn, rog, huete, kalffuar, gåås, grijs, altaresmör, eller annat sådanth, medt huilko the vppehållas skola, vthan görer them thet redeliga vth, The skola ther emoth lära eder gudz oordt och vilia, och göra eder then tieniste som idra sielers salugheeth tilkräffuer, Eder her medt

Upsala (den 21 Januarii*).

Förklaring och tillägg till Westerås mötes beslut i afseende på kyrkolagen.

Efter en handling i k. Riks-Archivet, concept eller samtidig afskrift, bland kon. G. Is bref. Finnes äfven, utom tvenne punkter, med vissa förändringar i Reg. C, fol. 348. En afskrift från senare tid i copieboken "J. 12" innehåller ett tillägg, hvilket torde föreskrifva sig från 1535, hvilket årtal också förefinnes framför documentet. — Förut tryckt i Schmedemans K. Stadg. o. Förordn. ang. Justitia-Verket, Sthm 1706, sid. 3 o. f., Tegel 1: 190 o. f., samt i Thyselii handl. 1: 164.

Ephther westeraars handel inneholler, at al saköre hörer konungen til, Och almoghen begynner ffasth vara ohörogh prosterne oc icke vilia giffua wth then saköræ som her til dagx haffuer waritt kallath biscops saköræ mogæ oc skolæ wår nadugiste herres fogther oc fför-læninges mæn aktha ther oppa oc kreffwa honum wth

Ære somlige aff samme sacher wtt trycthe i ordi-nantien som i vesterårs giordis oc mesth wttryckes wty

*) Handlingen är odaterad, men "stadgan" uppgifves af Tegel (1: 190) vara utfärdad samtidigt med nästförestående bref till alla biskopsstift, eller den 21 Jan.

lagbochen besynnerlige i kyrkia balchen Doch epther sama kyrkia balch ecke ffynnes alztings retther oc al eens ij alla böcher ære her epther wtteknade mesta parthen the biscopts sacher som naghén skæl fölia medth

Epther biscopana höre til at döma ektheskap ffaller ther nogér saköre bære the honum licasth op oc göre ther konungen redhe eller gunst fföre ther befatta sigh ffogthen inthet medh

Prester epther ordinantien skole oc sware på tingh oc stempne såsom andre dannemen Oc böthe tæseliches konunge, doc om the saker som theris Embete geller oppa Oc fföre theris qwinffolch, suare oc böthe för biscope Oc biscop göre tesliches konunge ther redo oc gunst fföre

Alle andra sacher som i lagbochen eller epther sedwenien kalles biscopts sacher bære konungx ffogthe eller fförläninges men op Oc kalles ecke lenger biscopts sacher wthen reknes til hopa med konungx sacher Oc böte ecke vten wndher eth herskap Oc ffölia nw nogre opreknade aff same sacher fogter oc fförläninges men til en rettilse

Om helgedagx brwth

En doch huar dagh ær fförbudith göre illa ær lichawel ecke oskæl ath man böther mera fför thet man bryther om helgadaga en om andre daga i hwilchom man oppe holler aff andre gerninga mykit mere en*) aff onda gerningar

Fför thet man arbethar om helgadagher böther man inthet, wtan ther med fförswmass gudz ord oc messa

Ffögtærna taga wara wppa stataræ Oc tiggia som gå kring om landhet Oc stedié them ecke gaa oc liwgha

Munckar som rântto haffua stædhias ecke att tiggia ther taga och fogterne var opå,**)

*) "en" saknas i Registr. C.

**) Denna bestämmelse tillagd i Registr. C.

Tiggia mwncar stadies icke ware wtur klostret til at tiggia lenger en v weker om sommaren Oc v weker om vintheren ther tage foghthærna ware oppa, oc see på theriss breff som the skola haffua nær the wtgangne ære, sasom ordinantien thet klarlige wttrycker elles tage fogthen thet the samblath haffwe

Then som lægrar sina ffeste qwinna böte ther inthet fföre epter thet ær hans retta hustrv, men giffuer han henne offwer, ware så sak, som han ginge ffå then han wære wigdher medth

Ffogtærna stiede ecke til at noghen trengis iffrå sacramentith then sig aff gwdelicheth beretta wil huad thet ær om pascha eller annan tidth

Fföör lönskalege böthes ecke biscope wtan konunge

Fföör hoor bötes konunge alenast oc ecke biscope, wtan legges både konungx sach oc biscofs sach til hopa at hon bliffuer tess swåraren

Fföör ketterii med modersysther, stiwffmoder, med moderne oc dotterne, med twa systrar Oc sadant thet gud fförbwdith haffuer ær eld sak epter stadgan, skal bötes oc lifflösses, saa bötes konunge och ecke biscope

Ffrendsemia spiel i tredie oc fierde Ledh, böte så som fföör högmeelis sacher doch konunge och ecke biscope

Then som welleliga tagher noghen wtaff kyrkio eller kyrkia gård som tith haffuer fflyth fföör ffred skwldh, eller then elles noghen slår ther, böthe konunge för ffredz brwtith, thet ær edzöre, och fförnögia prosthen i heredhet fföör sijt omak at han ffår tidt och skerer kyrkia gardhen om han oskær bliffuer

Then Oterogheth haffuer med oskæligh creatur, tagis han til nade, fföorsone siig med konunge oc ecke biscope

Sammalunda för wiskippilse, Leff, oc trwldom, thet ær liffs sach skal ther bötes fföre, böte konunge oc ecke biscope

Samalwnda then som enom androm sadant wither
oc kan icke bewiset böte konunge oc ecke biscope

Then som ohörog ær kyrkione thet ær then som
ær sath wtaff kyrkia eller bandlysther oc går in licha-
wel oc akther thet inthet böte konunge oc ecke biscope

Så oc fför drap böte konunge oc ecke biscope

Tesliches oc fför tiwffweri som i kyrkio skedt ær
Samalwnda om meen edara

Presther som med oretta setther wtaff kyrkia eller
banlyser, böte biscope sa som i kyrkia balchen står

Owikth liik fföres saklösth, e hwad kyrkia balchen
ther om segher

Om störste delen aff fförscriffne saköre sigher lag-
boken ath. biscopopen skal them haffua, men epther nw
beleffwat ær, at konungen skal them haffwa, man i then
motta ecke aktha laghbochen

Dogh skal werdog ffadher biscop mons i strengness
haffwa ffooderinghen oc allan saköræn offuer sina egna
oc alla biscops bordzens landböndher

Stockholm den 25 Januarii.

Skyddsbrief för hospitalerna i riket.

Riks-Registr. C, 1526—1529; bl. 295. — Förut tryckt af Thyselius, l. c. 1: 144, och af Ar-
widsson, l. c. 2: 225.

Vtåff Stocholm Conuersionis pauli

Tiil alle Spetaler kringom rijkit *)

Vij Götstaff etc Göre vitterligit att oss är före-
kommedt huruledis sedhen then ordinantia giordis i
västrås om the godz hus och gårda som kommen våre
vnder kijrker och clöster, haffue somliga ther tagit sig
tilfelle äff, att ryckia och kippa i frå helgandz hws,

*) Bland "kon. Gustaf Is bref" i R.-A. finnes en samtidig copia af samma
bref, stältdt till Helgeandshuset i Stockholm, med påskrift: "Copia ex
litteris protestorialibus regis gostau pro Domo sanctj spiritus".

Spittaler och siwkastugur, then deel the fattiga skola medt vppehållas, huilkit dog är emoth gudt som budit haffuer att man the fattiges betsta veta skal, som thet och eij vår heller rijkens rådز mening var i for:da västrås möthe nogen förwandling eller fornyelsse göra medt theris gotz Therføre forbiude vij strengelige huarior och enom, them her emoth hindra platza eller quantta, för then recess skul som ther giordis vthan her noget elles menar sig rätt haffua til samma gotz, skal thå ther om randzakas och dömas effter lagboken och ecke effter recessen, huar och någit är them velliga fråkippat mot laghen och forbe:de recessis innehållilse thet skal gånga til bakaigen the fattiga til velfordan och vppehälle, til thess ther om bliffuer randzakat och effter lagen them frå dömth som föreseriffuit står Thess til visso,

Stockholm den 25 Januarii.

Lejdebref för biskop Hans Brask.

Riks-Registr. C, fol. 295 v. — Förut aftryckt af Thyselius, l. l. 1: 145 och af J. H. Schröder i "Suppl. t. bisk. Hans Brasks brevväxl. 1527—1528". Disp. Ups. 1854, sid. 7 efter en afskrift i Ups. Akad. Bibl. diplomsamling. — En annan afskrift finnes i Registr. B., fol. 302 v.

Vtåff Stocholm

Biscop hansses leijgdebref

Vij Götstaff etc Görom allom them som thetta vårth opna breff händer förekomma, vitterligit, att effter bisp hans åff lincöping haffuer giffuedt sig her vtåff rijkit oss oathuaradt, kunne vij vel formerckia som vij och haffue fornummedt i sanning att han lather gå för tal och rykte, att vij skulle vara thess vållande att honum skulle driffua nöd til att vnduijka och ryma vtåff rijkit på en tijdt, Dog vppå thet att vij ther vdinnan skule vara omistänkte, och vår vrsekt thess ytterligere huarior och enom så väl vdtrijkis som indrijkis

må vara oppenbar och förclarat, haffue vij nw samma bisp hanss vndth och giffuit och medh thetta vårth opna breff vnne och giffue våra frij, säker och criste- ligo leijgde, att han må frij felig oc säker för alt öff- ueruåldt och oreth komma hijdth in i vårth rijke Sue- rige innan pingxdaga nestkommandis Ther vij och alla andra som han haffuer nogit til att tala vele och skula swara och suara latha honum til rätta inne för rijke- sins rådt Ther han må och stånda och suara them til rätta som nogot tiltal oc elagemål haffua moth honum, och vndgella huadt retthen giffuer och sedhen om hans vrskyldt kan finnas, frij, säker, och felig komma vtåff rijkit igen i sith goda behåld, för oss och för allom them som för våra skul vela och skula göra och latha vtan alt argth, nya fundar, argelist, och hiälpperede vidt våra sanning och cristeliga troo, och til ytermere vissordt och betthre föruarung lathom vij tryckia vårth maijestatis incigle på ryggen å thetta breff Giffuit på vårth slott Stocholm sancti pauli Conuersionis dag år etc 1528

Stockholm den 25 Januarii.

Till biskop Hans Brask om hans afvikelse ur landet, m. m.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 301.

Conuersionis pauli vtåff Stocholm

Til biscop hans

Kære bisp hanss eder drager væl til minnes thet samtal vij haffde på lincöpings gård then tijd i haffde varedt offuer eens medt oss huat vij skulle haffue cro- none til hiælp vtåff biscops stolens rântthe och huadt deel i ther emoth skulle behålla til ederth redeliga vp- hälle, och vij på samma tijdt loffuade och tilsagde eder vår venscap åffsetiandis alt thet mistycke som vij til-

förna hade til eder . stadfestandis samma vår venskaps tilseyelsse medt vårth beseglede breff effter eder egien begären och i ther emöth loffuade ati skulle vara oss och rijkit hull troo och rätrådig i alle mätthe lönlige och oppenbarlige effter then dag giffuandis oss ederth besegladt reuersal ther opå, och huadt deel i vore begärende vtåff oss medt forscriffter och promouering til gotlandt och flere stedz i rijkit, låthe vij alt skeep effter eder egien vilia som vij låte til edher siälffuan, män huadt berådt eder sedhan kom i sinnet att j oss oätuaradt droge eder kooss frå gotlandt och til danska ther opå bäre vij stoorth vnder, mæst för then skuld att vij haffue väl förfaredt att slikt motwäder var ecke i siön på then tijdt som eder så långth åff eder rättthe leed försäthe kunne, och huar then rese hadhe anners varedt eder ofortänt, hade i väl fåth vilie väder in i swenske skären igen Och ecke latet vdtspringe fortal och rükte på oss i fremande landt att vij haffue fordriffued eder åff rijkit, som köpmän, the ther segle mellan Suerige och danske haffue oss vnderuijst ati göre, och vij thet samma yterligare fornummed haffua vtåff någor eder scriffuilsse som i haffue latit ingå hijdth i rijkit, endog i bäre oss andre saker före om motwädher och eder långlig krankdom etc Dog vppå thet vij ecke skola wara mistenkte i then sak ther vij haffue ingen skuld vdi, vnne vij och giffue eder våra frij . säker och cristelig leijgde moth alt offuerfal och oreth til att komma hijdth in i rijket igen och försökia eder saker til rättthe inne för rijkesens rådt e huem som heltst i haffua nogit til att tala oss eller andre. Ther i och måge suara androm til rätta som nogor clagamål haffua til eder, I skole intet tweka att samma vår leygd ioo skal eder oforkränkth hållen varda, Och om i ecke komma vele innan then dag eder föresagd är vdi vårth leijgde breff Skole i ecke förundre om

nogen annan god man skickis til Lincöping i eder stad, then sig väl lather åtnöije medt then ordinantiam som beleffuat varth i västrås, och sig kan haffue skickeliga moth oss och rijkit,

Calffuen

Kære bisp hans, eder drager och väl til minnes att i loffuade vele sökie i kyrker och closter på gotlandt om j kunne ther finne någre breff instructiones eller rättillsse på then reth Suerige haffuer til samma gotlandt och ther om göra oss nogen vnderuisning, Then vij sedhen alzintet fornummedt haffua, och äre nog twijflactog, att then vinlegning fäll eder nogit i sinnet på then tijdt, mädhan i så häskeliga befördt haffue här augustinum för slotzherren att han var kommen i fengsle torn och hegtillsse, och til euentyrns frå halssen for eder stempling skull som oss är vnderuiset /

Stockholm den 25 Januarii.

Till senaten i Danzig om biskop Hans Brasks afvikande ur landet.

Riks-Registraturet B, 1523—1528, fol. 302. — Förut efter en afskrift i Upsala Akademibibliotheks diplomsamling tryckt i Schröders "Supplem. t. bisk. Hans Brasks brevväxl. 1527—1528, Ups. 1854, sid. 6.

Senatui Gedanensi

Solertibus atque prouidis viris prothoconsulibus
consulibus ciuitatis Gedanensis amicis nostris sincere
dilectis

Sincero nostro fauore premisso Quia solertissimi viri reuerendus pater dominus ioannes lincopensis episcopus . irrequisitis nobis se transtulerat in gedanum. non ambiguus a multis suspicari saltem aliquid cause sublatare *) . quod in hac etate sua patrios extra ter-

*) I texten står: sublitere, hvilket tydligen är oriktigt.

minos, in quibus episcopalis cathedra personalem suam requirit presentiam, inter gentem sibi non cognitam demorarj delegisset . et sicut nuper audiuius . crebros ad nos rumores volari fama producente *) prefatus lincopensis episcopus innocentie sue fimbrias . et excusationis vela dilatans, nostra sese persecutione fugatum, non veretur querularj, nec dubitamus eundem lincopensem episcopum tumultuoso suorum verborum strepitu multis quj suarum leuitatis et vafriciej fuerint incapaces posse de facili persuadere . quod omnino verum censeant, quicquid tanti patris autoritas eructarit . Quia in re veraciter essemus in nosipsos impij, crudeles, et inhumani, si quod alijs vicio verti solitum est a nobis non abegerimus sed pateremur nos mendacij labe conspurcarj, quod in alios ne permittatur fierj . nostri regij est officij animaduersione debita prouidere, Eas igitur ob res prememoratum lincopensem episcopum per nostras, ad eum directas literas reuocamus, Quatinus in ipsius personali presentia coram regni nostri Suetici consiliarijs nostram sicut decet innocentiam declaraturi libenter audiamus quicquid aduersum nos aliosue nostre conditioni subiectos accusatione dignum habuerit Et siue nostram siue partis aduerse causam decreto iusticie legalis approbari contigerit, ratum habebimus quod a prefatis regni nostri consiliarijs fuerit nobis in hac parte suggestum et consultum Et vt eidem episcopo lincopensi firma sit de veniendo securitas nostras salui conductus literas, adiunctis alijs nostris vocatorijs scriptis sibi mittimus, quorum tenores excopiatos et hijs inclusos vestris aspectibus patere volumus quatinus innotescat vtrum arrepte fuge presidium persequitioni vel (vt verius est) sue leuitati veniat imputandum Hec in primis viri solertissimi sufficere presumimus, alias si

*) I texten står oriktigt preducente för producente.

necessum fuerit euidentiora documenta producturi Re-
commendantes inclitum gedanensem senatum omnipo-
tenti Deo felicissime conseruandum, Ex arce nostra
Stocholmensi

Stockholm (25—30 Januarii).

*Till nederländska kommissarien Adelphus Herdink rörande
varor, som konungen requirerat.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 296.

Vtåff Stocholm

Nobili oc magnifico viro domino Adelpho herdink
in meddelburgen, Ceterisque zelandie ciuitatibus
cesaree maiestatis commissario nobis sincere di-
lecto

Gotstaffuus dei gracia Suecorum Gotorumque rex

Sincero nostro fauore premissio, Magnifice vir et
amice nobis dilecte postquam tuarum ad nos literarum
baiulus (cui gerardo nomen est) apud nos per te sibi
commissa negocia diligenter expediuisset, accepissetque
registrum panni ceterarumque nobis accomodarum mer-
cium a te procurandarum contentium (!) iam annus in-
teger abijt, nec aliquid responsi postea nobis exhibi-
tum est quo certificaremur vtrum merces quas enumera-
tim expressimus in registro percipiemus, nec ne, queue
causa sit suspense prosecutionis siue dilationis tanto
tempore prorogate, quandoquidem nobis registri pre-
stitere tam eiusdem gerardi viue vocis exhortatio quam
tuarum nobis porrectarum literarum ammonitio, Cupi-
mus super hijs tue magnificentie scriptis effici certiores
tuam nobis sincere dilectam personam deo Comman-
dantes etc.

Stockholm den 31 Januarii.

*Till Engilbrekt, konungens fogde, i Arboga *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 296.

Vtåff Stocholm vltima ianuarij

Till engilbrekt v. n. h. vârd i arboga att han lather henrik van listen få iij lester iârn nâr han pâeskar och att han är honum behiâlpog til sin gâldz vdtkrâffuilse åff nogra borgare i arboga Skal och samma engilbrekt lata henrik nybur få xij lester iârn nâr första öpet vaten bliffuer

Stockholm den 3 Februarii.

Konungen tillsänder Thure Jönsson och Thure Eriksson en afskrift af Vincens Lunges hånliga bref till Upsala domcapitel, och anbefaller dem att möta sig i Westerås.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 298.

Vtåff Stocholm then dagen nest effter kyndelmesse dag

Til her twre iönsson och her twre ericsson

Käre her ture vij sânde eder her innelykt en copie åff eth breff doctor vincentius haffuer tilscriffuit capitelet i vpsala, vtåff huilkit i kunne förfara hans anslag och then vilie han haffuer til oss, vij formerke väl att han menar intet gott ther medt, att han leijgder, hÿller och beskydder våra fijender, och gör them fortröstning, hielp, och vndsetning medt päningar, folk, och verior på vårth argast, och våra vndersâter til fördârff och skada, Och til forbetring scriffuer slig spoott oss til homod och hånheth, vtan twekan haffuandis intet gott i sinnet medt slijk företagilsse, Therföre begäre vij vtåff eder att i så bestelle om eder ärende att

*) Se 1:a anmärkn. sid. 1.

i endeliga och vtan all forsumilsse persoanliga giffuer eder hijdth vp til västrås, actandis att i ther komma nw i dag fiortondaga som beleffuat och samtökt var i vpsala, Ther vij på samme tijdt samfelt med eder och flere gode män i rådit kunne öffueruäge huro vij i thetta och flere omwårdandis rijkesens ärende oss haffua skola, och besteller att mäste partten åff thet vestgötzke folk både til hest och fott draga then annan vegen vp genom vermelandt för barningen skull medt vår troo man och råadt her nilss olsson, och erik staka, Eder etc

Vincens Lunges bref till Upsala domcapitel och capitlets svar finnas bland bilagorna.

Stockholm den 9 Februarii.

Till ståthållaren i Norge nordanfjells, d:r Vincens Lunge, om de svenske till Norge undflydde förrädarne, fördraget mellan rikena om dylikas utlemnande, m. m.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 299 v.

Vtåff Stocholm dominica 70:me

Til her vincentz lunge

Premisso nostro fauore, Vij finge her vincenti nu edher scriffuilsse i huilke i begära att vij skole giffua eder til förstå huad handlingar och beslutningar emelom högboren första ko: ffrederik och oss giorde ära etc Hadhe vel höfft sig att i ther om hadhen befrågat edher eghen herra, om i elles til sinne vören rätta eder effter hans beslutningar som i scriffue, Och förmode vij dog vel, att eder ecke aldelis så owiterligit är om samma beslutningar så som i låthe ider höra, Then venlig handil rijken emellan giord är, gik intit så hemliga til, att han kan vara ider fördold, Eij heller haffue vij then fortigit i the förra vår scriffuilsse

til edher, besynnerliga then ena articlen, att om någre skalkar bruka oredelig stycker i thet ena rijkit och fly in i thet andra, thå skulle the ecke vara ther oppehåldne, vtan forhindras och igen sendas til att stå sinn reth, Huilkit och så the gode men her holger gregisson och her axel vgropp hädhan frå Stocholm förscriffuo in i norge, som i och vel bekänne nw, vthi ederth breff att i theris scriffuilsse seedth haffue, Therföre är oss vnderligit nog att i nw först fråge oss ther om, huar sådana förhandlingar icke än nw varit hadhe emellan rijken, hopas oss dog att eder egen redeligheeth vel tilsege skulle, att i ecke så boorde ställa eder emoth idra nåbor (som intit oont åff eder förskullat haffua) som i och nogre norske medt ider nw emoth oss Suen-ska men stelt haffuen, i thet att i på vårth argista haffuen vphållet, styrkt, begåffuat, och medt folk och verio hulptit then forrädere som her i Suerige itt opproor gjorde, och gaff sig sedhen til eder norska men, och haffuer ther sijn frij tilflykt in och vdth, och är så i then mätthe norigis rijke *vordit itt röffuare neste* *), och lekuel scriffue i att i intet haffue skaffa medt oss swenske men, vtan gode och gott, och haffuen dog (som vpsala capitel för oss clagat haffuer) nw nylega offuerfallet clerkener i iempteland, bekymbrandis ider medt then deel vnder vårth rijke Suerige til vpsala stikth åff arildz tijdt tilhördth haffuer, Och scriffuit her in i rijkit emoth oss hånliche och spotske breff, Thet ider til fögo heder räknas kan, Vore vel likkast att i aktade på thet regimentte som ider i norige befatat är, vij swenske akte vel på then deel vårth regimentte tilkommer, e huad thet är åndeligit eller verdzligit eder omsorg forutan, Huar i vilie rätta eder effter eders herris vilia och sinne som i scriffue, haffue i vel råd til att hindra for:da forrädere oss till hända så som

*) De cursiverade orden i registr. understrukna.

emellom förbe:da Högboren första, konung Ffrederik och oss bewiliat är, och bidhie vij än nw att så måtthe skee, elles nödges vij att sökia medt tijden then forrådare, och hans partij ther han vphålles, och vedergöra thet hogmod som oss vederfars, och att i medt thet alra första scriffua oss til, huad i ther vdinnan göre vilie eller eij, Ther vij oss effter rättha måge, Och måga samma edher scriffuilsse testa snarane komma oss til hånda, att vij antingen sielffue drage nu op i dalenar in moth norigis grentza, eller skicka tijt våra fulmündigta til att ytermera förfara huadt ther på färde är, Eder gud befalandis Scriffuit etc

Vincens Lunges bref till konungen finnes bland bilagorna.

Gripsholm (9—14 Februarii).

Till fru Christina (Gyllenstierna) om arfskiftet efter konungens och hennes mormoder, fru Sigrid Banér.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 300 v.

Vtåff Gripsholm

Til frw Cirstin

Käre frw Cirstin vij haffue beseedth thet register som her eskil oss presenterede vppå thet skiffte och bythe som mellan eder på then ene sijden, och oss och vår elskelig syster på then andre giorth är, effter beggis våre käre modermoder ffrw sigrid gud hennes siäl nåde, och kunne vij ecke annadt förmerkia än huar partten then ene mooth then andre är lijka lagd, Så att thet begår sig vel, endog oss tycker vara tilbörlogit, att thet arff som for:ne vår modermoder är tilfallit effter eder samsyskene her nilss erikssons barn, borde så vel komma til lijka bythe mellan oss och eder som thet andra arff kommedt är, som henne tilfallit var effter mågus karlssons barn, och begäre vij för then skyld

ati vele giffua oss til känna huad deel henne tilföll i arff på sijn parth effter edra bröder her Erik och her eskil, mooth then deel på eder halff partt fallin är, som registredt innehåller, Eller at i vele beuisa medt breff och skäl, ath lagliga skifft är effter edra för:na bröder sedhan i vore kompne i landit igen frå danmark Thet scriffue vij eder til i en gode akt och mening, ecke så atti skole formerkia thet vij vele vara eder fornär i nogra måtthe, vthan ati vele sielffue besinna huad ther om rättast är, och ther effter latha skifftit än nw haffua sijn rätgång, vij äre then som altijd vile mykit heller förbättra eder deel, then i äre rätte vdi, än förmindska Thet gud känne, Then vij etc

Gripsholm (9—14 Februarii).

Till Nils i Berga, besittningsbref på Berga quarn.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 301.

[Vtåff Gripsholm]

Jtem nilss i berga edt opit breff att han må behålla berga qvärn all then stund han gör ther lijka och reeth vtåff, som han her til giorth haffuer så att ingen skal haffua magth honum ther i frå trengia etc

Jäder den 14 Februarii.

Öppet bref till menigheterna i Dalarne om daljunkaren, hans vistelse i Norge och Dalarne, samt konungens afsigt att tåga upp till norska gränsen, för hvilket tåg en gärd begäres, m. m.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 301. — Förut tryckt af Kröningsvärd, Dipl. Dalek. 2: 129, no 412.

Vtåff iädre soken sancti sigfridz affton

Til menige dalerna

Käre vener eder drager väl til minnes att vij haffue berammet twenne herremöte i västrås, thet ena för ij

år sedhan, och thet andra nw i näste forledne sommer, och ther til kallat och mödet rijkisens råd, hela frelssit, köpstadzmän, bergsmän, med then menige mandz fulmectige vtåff huarie lagsagw kring om ganska rijkit, oss och the godemän som för:ne möthe långwegis besökt haffua, eij vtan stoor twnga, swår kost, och taring och mykit omak och möde, i then akt och gode mening, att vij medt them och the medt oss skulle finne råd och lämppe til att åffstilla then stämppling, twist, splijt, oc inbyrdis twedragth som någre hoss edher i dalerna bestyrkt haffua, så vel i her peder cancellers och mester knutz tijd som nw sedhan med then skalk ther sig kallar och kalla lather her Stens son, på thet mången man som ecke är thess vållande skulle thet ecke vngella, och vethe i väl siälffue, att then goda loffuan och stoore forplictillsse med swåren eed, och beseglede breff som i oss tilsagt haffue är oss intet hållenn, vthan forbe:de skalk haffuer sijna frij tilflykt in och vdth mellan dalerna och norgie så ofta honum synes och doctor vincentius, som ecke akter sijn egien herre högmectig förste konung frederik, heller danmarkis och norigis råd Eij heller then contract, venskap, och förbund som vij medt för:ne konung ffrederik belevuat och giorth haffuom mellan thesse trenne rijke, vthan som vij formerkia kunna opå konung Cristierns betsta haffuer han leijgdet, beskyddet, och oppehållet, och en nw leijgder, beskydder, och vppe håller ther hoss sig i norge för:ne skalk moth sijn herris konung ffrederiks, och danmarkis och norigis rådz vilia och forbud, som the oss medt theris scriffuilsse haffua til känne giffuit, Och samma doctor vincentius med några flere ther i norge haffua giorth och göra honum hiälp, och vndsetning med päningar, folk, och verior på vårth argast, brukandis honum til splijt, twist, och twedregts vpuekkilsse mellan thesse trij rijke, opå thet för:ne ko-

nung Cristiern må fånga thess lätteligare ingång til rijkit, huar han finner och förnimmer inbyrdis twedregt, och syndering som tilforenne skedth är, fför thesse för:ne saker skull nödgas vij att giffua oss dijth op til grentzen moth norgie til att forwete oss medt for:ne doctor vincentz om våre och rijkesens fijender skula lenger haffua samma velkor och tilflykt in och vth i norgie på vårth argasta och många dannemän som vela vara med frid och roligheth, til omak, fordarff, och skada, Och medt fartt akte vij haffue medt oss the gode män rijkesens råd och andre flere lagmän och häredzhöffdinge til att sithia för rättha och hålla ting och samtal medt edher, Och huar någrom fattig eller rijk är skeedth oräth eller öffueruåld vtåff våre fogoter eller androm hoo the helst äre eller vara kunne, Thå vela vij latha huariom och enom skee och vederfaras så mykit som räth är, Begärandis för then skull ati göra gärd meth oss vtåff huarie soken på stad och rwm ther våre fogoter och befalingsmän eder tilseijande varda, latandis eder ther vdinnan finnas veluilioga som andre danne män pläga att göra allastadz hwar vij draga fram genom rijkit, fföres någit annat tal her vdinnan för eder, och thenne vår gode akt vändis oss til oondo med lygnaktigt rykte, att vij thenne reese vele företaga på edert argest och fördarff, thå skole i ingen lijth eller troo sethia ther til, vtan om i lijden nogon twnga vtåff oss och vårth folk medt gestning på thenne tijd, thet skal eder vprettis och vederleggis til gode i framtijden kenne gud vij hade ecke gärna giortt eder thenne tunge om nöden icke hade driffuit oss ther til för för:ne saker skol Eder gud

Jäder den 14 Februarii.

Till prostarne i Strengnäs stift, förklaring rörande presterskapets rättigheter och inkomster, i enlighet med Westerås recess och ordinantia.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 301. — Förut tryckt af Thyselius I. c. 1: 151.

[Vtåff iädre soken sancti sigfridz affton]

Til proesterne i Strengnes biscops stikt

Effter then beslutning som i näste forlidne somer beleffuat och samtykt var i västrås vtåff rijkesens råd, hela frelssit, köpstadzmän, bergsmen, och then menige mandz fulmectoge, att oss bör något vetha åff the saker, som i her til dags haffuen vpboret på biscopens vegna, Begäre vij och vele att i än nw akter opå samma befaling dog all enast i the saker som proesterna bör att handla effter then ordinantia och recess som samtykt och giord var i västrås, Och effter thet i ecke skole twinge fattig almogen med oppehålning frå påska redha som her til dags oskälliga haffuer brukat vared, till saköres vdkräffuilse, måge i och skole sökia häredzting eller lagmandz ting medt them, som medt tredzke vnduijke then rett them varder åffsagt på prostatingen och fogoten medt häredzhöffdingen (e huat thet heller är i the län vij haffue siälffue, heller haffue forlänth androm) skole vara eder beständige i the saker, och tilhiälpe atj få them redeliga vth när i them på våra vegna ther om tilkräffuiandis varda, Och skole the medt eder vetha att samme saker redeliga handlas, och huad eder varder vdtuissat och i händer antwordat til saköra, så vel för the saker som falne äre vdi edert prouesterij sedhan then västrås recess och ordinantia bleff giord, som effter thenne dag falla kunne, Ther i skole göre oss en redelig regenskap före, så på tijd om året och så offta som i tilförna pläga thet göra eder

biscop, Teslijkis vele vij ati medt fogotenes råd vether vårth betsta medt biscopsfodringen vdi edert prouesterij, och huad deel i therföre varda opbärandis vtåff huar landboo effter siduenian, Ther åff görer oss en god regenskap, vndantagen then biscops fodring vij vndth haffua biscoppen medt biscopsstolens landboor Her vdinnan beuijser eder moth oss som i vele vara til swars och niwta våra gunst och vnnest, intet twekandis att vij ioo vele veta och ramma edert gode, gagn, och betsta, huar vij fornimme att j äre oss rätrådoge, och flijtelige vinlägge eder om vårth gagn och fordeel som eder bör att göra, Edher

Jäder den 14 Februarii.

Till hr Jon i Jäder, skyddsbrief för S. Eriks præbenda i Strengnäs).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 302 v.

[Vtåff iädre soken sancti sigfridz affton]

Jtem her ioon j iäder et opit breff att ingen skal haffua magth til att kippa någre godz i frå sanct eriks prebenda i Stregnes förre än han haffuer beuijst sijn byrd på häredzting eller lagmandzting som recessen innehåller /

*) Endast denna anteckning är i registraturet upptagen.

Westerås den 18 Februarii.

Öppet kallelsebref till menigheterna i Mora, Orsa, Rättviks, Leksands, Nås, Malungs, Lima och Tuna socknar i Dalarne, att möta konungen i Tuna nästkommande Ask-onsdag till allmänt landsting.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 306. — Förut tryckt af Kröningssvärd, Dipl. Dalek. 2: 130, no 413.

Vtåff västeras tisdaghen näst effter sigfridj

Til mora malung
 orsa lijma
 rätuijk och twna
 lexand
 naws

Vij Götstaff etc helsse eder dannemän alle som bygge och boo vdi . N . prestegäld i dalerna kärliga medt gudt, käre dannemän vij förmode eder vel draga til minnes huad vij eder för några få daghar sedhen scriffteliga gåffuom til känne vdi så måtte att vij akte giffua oss dijth op i dalerna för någhra merkelige saker skyld som thå i for:na vårth breff rördis och forteldis och att vij vile haffua medt oss våre godemän rijkesens rådt och andra flera som sithia skola för rättha och hålla ting och samtal medt eder, och then menigeman ther vppe etc Så akte vij oförsumeliga haffua samma reeso för hender viliandis hålla edth almenneliget samtal medt eder och the dannemän flere ther vppe på twna landzting nw på aske odensdag nest komandis, effter samme stad som vij besinna kunne är j then landzända ther til betst belägligen Therföre vilom vij atj vdtskicka xl. eller .l. förståndige män vtåff eder sokn och alman vtåff twna soken att besökia samma landzting om forbe:de tijdt, ther vij thå medt eder alla sammans förhandla kunne, om thetta obeståndz åffsetning som begynnad är ther vppe i thenne for-

lidna tijdt, Huar och några ibland eder äre som sig veta brotzliga, och vdi noghen måtto för seedth haffua, Thå giffue vij them en frij, felig, Cristelig leijgd til och frå att sökia samma landzting medt the andre utan fara, giffuandis til känne i the gode mändz åhöre som ther församblade bliffua, huad feel eller tiltal the i någhen mätthe till oss haffua Edher gud befalandis

Westerås (den 18—19 Februarii).

*Till hr Erik Trolle, att han tillsvidare bör kvarstanna i Småland *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 304 v.

Vtåff västrås

Att her erich trolle må töffua ther neder i landit til påska eller något lengre, som legligheten begiffuer sig, til thess han yterligere förfarandis varder vår nåd: te herris sinne och mening genom hans nådis scriffuilsse

Hr Erik Trolles bref finnes i bilagorna.

Westerås den 19 Februarii.

Till riksrådet och rikshofmästaren Thure Jönsson om dennes ursäkt för sitt uteblifvande ifrån det utsatta mötet, förhållandet till Norge, m. m.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 304 v.

Vtåff västrås Onsdag näst [för] förstelags söndag

Til her twre iönsson

Käre her twre vij haffue antfångit eder scriffuilsse fornimmandis ther vdinnan edert forfal och vrsekt att j på thenne tijd icke kunne komma til oss hijdth til västrås, Som vij medt vårth egiet bud och scriffuilsse

*) Endast denna anteckning finnes i registratoret.

vore begärende för mångahånda merkelige saker och ärende skull, the oss äre förekommen sedhan vij skildis åth i vpsala, Och hade gott och ganske nyttoget varedt, för samma ärendis grundeliga förhandling skull, atj på thenne tijd hade vared oss til orda med thesse gode män åff rådit som här äre tilstädis, Dog eij för ty anname vij eder vrsekt och ärom till fridz medt eder, på thet i thess ytterligere vinlägge eder att akta på vårth och rijkesens betsta i then landzända, och forkynner och läsa lather vårt opna breff, thet vij forskicke eder til hånda, fförst i lijdeköping på hwita söndag för then försambling ther til hopa kommer, Och sedhan flerestadz i landit huar, och så offta, eder synes behoff göris // fframdelis som i röre vdi edert scriffuilsse, om eder indsegel, thet i hijdth vpp sänth haffue, om behoff görss til noghen forsegling etc Så vethe vij om ingen forsegling på thenne tijd, forlåtandis oss til eder, att huat vij medt thesse gode män, som oss näruarandis äre varde beleffuandis och samfelleliga beslutendis, att i thet med oss och them samtÿcke och fast ved magth hålla vele, vij akte näst gudz försÿn, ingen deel företaga then något skal nöge, ytermere som i scriffue om en ärlig förwaring att göre kong ffrederik etc Så tycker oss att vij thet icke haffue forsumat, vthan flere sinnom scriffteliga til känne giffuit för:ne konung ffrederik, och teslijkis danmarkis och norigis rådt, then fortreet och hommod oss vederfaret är åff norgie, Eij allenast vtåff doctor vincentio . vtan iemwål åff Erchebispen i Trondem och flere som ther i landit göre våre fijender fortröstning . hiälp och vndsetning . på vårth argest och haffue vij städze begäret . att ther måtte rådis böther opå, Thet dog ecke skeedth är, Och huar vij for then skuld giorde them nogot till gode . som the fortijänth haffue . thå är thet huar man nog vitterligt att vij äre nödde ther til, Thet

vij dog icke akte att göre vthan vij kunna spöria att våre fijender äre nogot när ved gräntzen vdi iempteland eller annerstadz, ther vij them besökia kunne, Synes oss thå att vij väl mätthe thet ostraffeliga göre, och haffue vij scriffuit doctor vincentz til . att om han än nw vil öffuergiffua . att styrcke våre fijender, och hindra them til rättha, Thå haffue vij intet skaffe medt honum, Och haffue vij effter edert och these närua-rendis gode määndz råd, än nw scriffuit her tyke krabbe til, giffuit honum aluarliga til känne . att oss ecke lenger ständer til att lijdhä slikt fortreeth, vtan nödgoms til att vedergöret, huar thet ecke snarligha botad varder, Och haffue vij medt samme scriffuilsse skickedt til för:ne her tyge innelykte copier åff doctor vincentij breff the han till oss och capitelet i vpsala vdtgiffuit haffuer. Ther vtåff han förfara kan hans anslag och thet hånijdt samme doctor vincentius oss giorth haffuer, och begäre vij vtåff eder attj these vår scriffuilsse vela forfordra medt edt vist bud til her tyke, på thet vij thess heller kunne få vist och snarligit swar igen Eder gud

Westerås den 20 Februarii.

Till danske riksmarsken Tyke Krabbe om förvecklingarne med Norge, i afseende hvarpå konungen medsänder åtskilliga handlingar.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 305 v.

Vtåff västrås Torsdag nest för fastelags söndag

Til Her tyke krahbe

Vår gunst etc, käre her tyke, Sende vij eder til hända noger breff, the vij för en månad sedhan tilscriffue högmectog förste och herre konung ffrederik etc och sände vij vtj samme breff en innelykt process och vnderuijsning, på then stoore fortreeth och homod

oss vederfarit är i thenne näst forledne höst och vinter, åff hans nådis rijke norige, moth then contract, forbund, och confederatz, som mellom oss och bäggis våra land och rijke, beleffuat och samtykt varth i malmö Begärendis att hanss nåde ville latha oss förstå medt thet alra första, om thet är medt hanss nådis vilia skeedth eller ej etc Och förmode vij att samma vår scriffuilsse, process och vnderuijsning är väl kommen hanss nåde til hånda, Endog vij än nw ingen andswar ther vpå fånget haffua, och likuel brakar hanss högmectigheetz ståthällere nordanfieldz i norgie doctor vincentz sijth obeständeliga företagilsse, så fast nw som til förna til förna contracts syndring och nederslag, Görandis oss then ena fortreeth, vppå then andra både medt gärningar och spotzke scriffuilsse the han inskicket haffuer hijdth i rijkit til capitelet i vpsala Ther vtåff, och teslikis åff the breff han oss tilscriffuit haffuer vij sände til eder her innelykte nogre copier, vtåff huilke i vel förfarandis varda hans anslag och then hån-heth han oss giorth haffuer etc Thet vij nödges att vedergöra, om oss vederfars ingen hugswalilsse moth samme fortreeth, Then förbe:de doctor vincentius medt erchebispen i trondem och nogre flere oss beuijsat haffue, Och hadhe vij lenge sedhen haftt gott tilfelle att vreckia och tilbörliga vedergöra thet homod oss skeedth är, huar vij thet icke latid hadhe för thet förbund och confederatz skyll som giordis i malmö, Thet vij anseedth haffue i förhop att kong ffrederik siälff skulle förtaga sine vndersåter, att the ecke skulle offuerträdha hanss befalningar och vilia . til något obeständz oprörilsse, vtan heller (som i oss loffuadt haffue i eder scriffuilsse att skee skal) lathe the skalckar bliffua hindrade til rätta, som förne doctor vincentz och erchebispen i trondem än nw beskydder och vppehåller i norge på vårth argaste, Och går her för edt tal och

rykte i Suerige att forbe:de doctor vincentz altz intet
 ather sin eghien herre konung ffrederik vthan til euen-
 tytys brukar sig vdi slikt obeständeligh företagilsse på
 konung Cristierns besta, på thet vij för inbyrdis buller
 skull icke skole bekomma att göra konung ffrederik
 och danmarks rijke . hiälp . bestånd och vndsetning
 moth konung Cristiern, om behoff görss, Huar vij foruiste
 oss medt konung ffrederik, att han ecke siälff kunne
 bekomma att straffa doctor vincentz therföre, fwnne vij
 ther til godt råd, om thet vore hanss nåde och dan-
 markis råd til vilia, Her vppå begäre vij swar, ther
 vij oss effter rättha kunne, altijdt gärna görandis huad
 eder kan vara til vilia, Thet gud skal känne, Then
 vij eder medt lijff och siäl befale Giffuit

(Tuna) prestgård den 26 Februarii.

Privilegier för Norberg.

Copieboken no 1 i Kongl. Commers-collegii bergsafdelnings archiv. — Tryckt i Berg-
 verksordningarne 1: 32 och i Dipl. Dalek. 2: 131.

Wij Godstaff medh Gudz nåde . Sweriges och Go-
 thes Konungh, Giörom allom kunnigt medh theta vårt
 opna bref, at Wij aff Synnerlig nådhe och gunst haffuom
 annamat och tagit Wåra Elskeliga troгна Vndersätter
 Bergsmännerna på Norabergh och alles theres godz
 hion legofolek och tiennare bådhe löst och fast, ehudh
 deet helst nampn kan nembnas jngo vndantagno . Som
 them till rättliga tillhörer och aff ålders tijdh haffuer
 till hört vtj Wår Konungliga hengh|n| beskydh wårn
 och förswar för allo orätta mälle och öffuerwoldh och
 stadfaste wij Confirmera och Vnna them att haffua
 niuttia (!) brucka och behålla alla the priuilegier Fry-
 heeter och nådder (!), Som Wåra förfadder förfarne (!)
 [framfarne] Herrar, Förster och Konungar j Sverige
 them nadeliga vndt och widh alle Articklar Som the-

ras öpna breff därpå giffuit. Troliga [klarliga] nog vt-
 wijsza j Synna puncter Till thes Wij medh Wårt Elskeliga
 Rijkes Rådth Fogom [fongom] öffuerwägat och besynnet,
 om ther någre Articklar vtij är tilleggiande eller afta-
 gande Som Wij thå käenna kunnom der oss Cronnon
 eller them gagnetliga eller nyttige kunna wara, Doch
 skolla dhe inga Forrädare eller them som oehrligt giort
 haffua, Hylla, Beskräma, Förswara eller Dagtinga der
 hos sigh på förskrefne Bergh, deföre biudom Wij hög-
 ligen Wåra fogter Embetes män och all[a] andra ehuru
 dee helst kunna wara at dee förbeskrefne Bergsmen ey
 emot denna Wår gunst och nåde j någro måto hindra
 quällia eller platza eller oförrätta wedh förfangh eller
 ofuerwäldh widh War ogunst hem och wrede, giffuit
 vtj prestegårdhen Askee odens dagh effter Christj fö-
 delses tidh M: D: XXVIII. vnder Wårt secret

Sigillet uppgifves hafva utvisat tre kronor korsvis, en vase och två
 lejon.

Äldre privilegier för Norberg af 1355 och 1374 finnes i Registraturet
 B, 1523—1526, fol. 297 v. och 93.

Tuna prestgård den 28 Februarii.

*Konungen beder biskopen i Oslo och Måns Henriksson
 (Gyllenstierna) på Akershus att de till Norge undflydde
 förrädarne måtte der blifva "förhindrade till rätta."*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 309.

Vtäff twna prestgård then förste fredag i faste

Til bispen i oslo och her måns henriksson på
 åkerhuss samfelt

Käre vener och gode nåboor vij haffue förståndit
 vtäff edher scriffuilsse til vår hoffmestere Här twre iöns-
 son om the skalker som rymde äre for theris forräderij
 skull vtäff Suerige til norgie att thet är högelige moth
 eder vilia, att the bliffua ther vppehälne på vårth ar-

gast, Ther vij tacke eder före, Dog forundre vij att erchebispen i trondem, doctor vincentius, och någre flere medt them nordan fijaldz, icke äre vid eder samfältte om samma sinne, vthan twärth emoth haffua leijgdatt, beskyddatt och vppehållet, så väl peder grym som rymde vtåff borghan med sijn regenskap, och haffuer en tijd lång varit hoss frw ingegärd, som en annan skalk then sith namn forwänth haffuer kallandis sig Her steens son, och haffue för:ne erchebispen oc doctor vincentz giortt bägge för:ne skalker hiälp och vndsetning medt päninge, folk, och värior, til att arga in vppå vårth land och rijke, Som the nw effter thenne forlidne iwl tilbudit haffua vppe i dalerna, Endog the finge ther til ingen framgång, vthan måtte forskingra theris forsamblade skalkhop och tage til flygten in i norige igen, en partt nordan och annan sunnan fjället, Bidie vij eder för then skuld, atj vele ansee then vilia och venskap rijgen emellom beleffuat och giortt är, och late för:ne skalker och theris anhang, så många i kunna öffuerkomma bliffua forhindrade til rätta, Huat thet är heller muncker, prester, bönder, eller andra karla etc latandis åskyna att thet är moth eder vilia, att the äre och haffue varid vppehälne i norige, som i scriffue, Thess bättre kunne vij bekomma, att vara högboren förste konung frederik etc och danmarkis och norigis rijke til vndsetning moth konung cristiern om behoff görss, Huar vij ecke bliffue hindrade och förqwalde vtåff buller och inbyrdis twedrägth, som samme skalker vela åstad komma Eder

Tuna prestgård den 28 Februarii.

Till borgmästare och råd i Ny-Lödöse, att konungen lemnat Staffan Sasse disposition öfver det skepp och gods från Reval, som blifvit taget i beslag i Lödöse.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 309 v.

Vtåff twna prestegård then förste fredag i faste

Til borgmestere och rådt i ny lödesa att effter thet räuelske skep, som rosterat bleff i för:na nylödesa haffuer nw varedt år och dag i quarstadt, Haffuer vår nådigiste herre vndth för:na skep och godz staffan sasse att behålla och bruka hans betsta ther med Biudendis förbe:da borgmestere och rådt att the för:na staffan sasse ingen inseijlsse göra ther vdinnan i någon måtte vtan lathe honum få then deel ther rosterat varth med för-meldte skep til yterste prik när som helst han påaskan-dis varder

Tuna prestgård den 28 Februarii.

Öppet bref till hela riket om tilldragelserna vid Tuna landsting och dalupprorets stillande.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 309 v.

[Vtåff twna prestegård then förste fredag i faste]

Kring om hela rijkit vedt thetta effterscriffna sinne

Vij Götstaff etc Käre vener tacke vij eder för then hulskap och mandzkap etc Och late vij eder för-stående att vij haffue varedt til samtal medt then menige man i dalerna, och haffuom medt the godemän åff rijkesens rådt som oss vore vedt handen, handlat om thet obeståndz företagilsse, som i thesse forlidna år haffuer varedt stämplat i dalerna, Och dannemän the ther ecke haffue varet viliande eller vällande vdinnan

huadzke medt rådt eller dådt, giorde sijna vrsekt, och clagede opå the skalker som moth theris vilia, hyset hemat och forstyrkt haffua the forrädere, som sig haffde giffuit op i dalerna til att stämppla splijt, twist, och syndring til inbyrdis twedregt så väl i her peder Cancellers och mester knutz tijd som nw sedhan, Begärendis att dannemän måtte niwta frid och roligheet, och skalkar straffas for theris misgärningar Och siälffue berögde och opropade them som för:ne stämpling mäst åstادت kommet haffua, vpantwordendis oss them i händers så många ther våre tilstädis, och loffuandis att the medt vår fogote vele siälffue tilhiälppa, att flere som brotliga äre the ther ecke nw vore vedt handen skole ecke bliffua onäpste, Och ther medt äre alle ärende stillat och beslutet til frid, endragt, och roligheet i thenne landzändan attj skole visseliga förlåta eder til them, att the ecke skola vara så lätte på tygelen, att löpa medt skalkom och förrädarom effter thenne dag och lata sig bedraga til syndring frå rikkit, vthan (som fader och föräldre giortt haffua för them) vara en man medt eder, och trofasteliga bliffua vid then hulskap etc

Delsbo prestgård den 10 Mars.

Svenska rådet till biskopen i Oslo och hr Måns Henriksson (Gyllenstierna), höfvidsman på Akershus, om de svenske upprorsmän, som sökt sin tillflykt i Norge.

Efter originalet i kongl. danska Geheime-Archivet tryckt i Danske Magazin, Kbhvn 1752, IV. sid. 344 o. ff.

Wennlich kärlig Helsenn thilførn etc. Werdugh Fadher och Hr Mons, Vii giøre edher Vndheruiisningh, ath wi nw i thenne Fastho tiid haffue warith Høgborna Forstha oc Herra Hr Gøtzstaffh, medh Gudtz Nadhe Sueriighes och Gotthes etc Konungh, vor kærteste Nadigste Herra, følgactughe vp i Dalarna, och sogth ep-

ther then Forrædere Hoop, som ther vppe een Tiidh long ligad haffua oc hafft siinn frii Thilflyeth wdth oc in i Norighie och annadh skiffthe i Dalarna, nær them syntthes, thil Stemplingh och Twædrechts Vpkommilse i then Landzendan emoth forskreffna wor kærste nadigste Herra och ganscha Riichet. Saa haffue wii nw samma Osemio, inbyrdhes Twædreth oc Obestondh, som ther i Dalarna aff onda Mæclare war begynnadh, affstillad och niderkwffuadh, och giorth ther Semio och Eendreth ighen. Och the Schalkar, som samma Buldher hade astadh kommedh, ære rymdhe sin Koos in i Norigie ighen, somblighe nordhanfiæls, och een Parth sundhanfiæls, och bliffua ther æn nw alth for mykith vpholdna, Huilket eendeels Erchebispem i Trondhem och Doctor Vincentius vollandis ære, och noghra flere medh them, som boo nordharfieldtz, the ther oc hylla oc forsuara then Forrædere, som sith Namffn haffuer omwentth, och segher siigh vara Hr Steens Son, endoch att hans retthe Namffn ær Jøns Hansen. Oc en alenaste hielpa the honum medh Raadh och Daadh, vtan och medh Pæninghar, Clædhe, och mykith annadh, alth paa wor nadigste Herres, Sueriighes Riichitz och alles woeres Argesthe. Therefore bidhie wii edher kærlighen, athi beuise edhert godha och throfastha Naborscap, anseendis thet Forbundh och Eendreth, som emellan Høgborna Førstha och Herra Konungh Frædrich etc. forskreffna wor nadigste Herra, och thenna thrende Riichen emellan giorth warth vdii Malmö. Latandis forskreffne Forrædere Hoop, som hædan ære landflyctughe aff Riichet, wardha forhindrede thil rettha, ee huar I kunne them øffuerkomma. Och athii wille saa bestyradh, att Her Olaff i Malungh, Her Jacob i Mora, Per Grym, och forskreffne Schalk Jøns Hansen, och sammeledis andra flere, som haffue wareth i thet forrædeliga Anhang, och medh them i Sælscap, ther

aff Dalerna, motthe komma thil suors før theris Misgerningar hiit in i Riichet ighen. Huar I saa giore, kunnom wii tha clarliga noogh formerkia, atth thet ær emoth edhers Wilia, atth saadana Forrædere wardha beschyddadhe oc hængnadhe ther hooss edher eller anorstadtz ther vdii Norighie. Och wii viliom ther emoth ighen saa lagadh och forarbetad medh forscreffna wor kærste nadigste Herra, att Hans Nadhe schal giora Høgmectug Forsta oc Herra Konungh Frædrich etc. Dannmarchs och Norighes Riichitzs Radh thet samma ighen, huar sligth eller annadh hender paa komma. Och wii tesligesth paa wor Sidho wile windleggia oss sadana Naborscap medh edher forschylla, vdii huad Maattho wii kunnom. Edher then alsmectugiste Gudth befalendis. Scriffuedh vdii Dilsbo Præstegardh i Helsingelandh, then Tiisdaghen nesth ephther dominicam reminiscere, Aar etc. MDXXVIII. Vndher noghre woeres Incigler paa hela Riichitzens Raadtz wæghna, som icke uw ære wiidt Handen.

Lars Siggheson Marsch.

Hollingerd Karlsonn.

Iffuar Flemmingh.

Erich Flemmingh.

Axeld Andherson.

Knuth Anderson.

Thure Erichson.

Mons Bruntteson

Riddere.

Werdugh Fadher i Gudhi Her Hans medh Gudtz Nadhe Biscop vdi Opslo, samfelth, medh Velbyrdugh Mann Her Mons Hindricson Hoffuidtzman paa Akers-hws, vennligha etc.

Delsbo prestgård den 10 Mars.

Konungen förebrår presterskapet och allmogen i Jemtland att de bistått de svenske förrädarne, att räntan till Upsala domkyrka blifvit henne förhållen och ditsände prester ej kunnat komma till sina gäll, samt hotar att utkräfvva hämnd, om de ej vilja bättra sig.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 310.

Vtåff Dilsbo prestegård Then tisdagen näst effter reminiscere

Til clerker och menige man i iämptelandt

Vij Götstaff medt gudz nåde etc Helsse eder dan-
nemän alle clerker och menige almoge som byggia och
boo j iämptelandt kärliga medt gudt, Käre vener vij
giffue eder til känna, att oss är vnderuijst, huro en
skalk, then sig kallat haffuer her Steens son, haffuer
nw i näste forlidne höst och vintter, hafft sith tilhåll
inne hoss eder i iämptelandt, Och eder egien landz-
herre, Doctor vincentz och i medt honum haffuen oppe-
hållet samma skalk på vårth argast, tilstädendis honum
en frij tilflykt vtåff iemptelandt och in igen, til att
stämpla twedregt her i vårth rijke, medt en löss skalcka-
hop, som sig haffuer giffuit i flok och salskap med
honum, och tilbudit obeståndz oproor i dalerna, Endog
the haffua fånget ther ingen frangång, Vij hade för-
modet oss annadt nåborskap vtåff eder, än i oss i these
måtte beuijsat haffue, väl vetandis atj thet giortt haffue
moth högboren förstis kong ffrederiks etc och danmar-
kis, och norigis rådz sunnan fiällit, vilia och behag,
Thet oss hoppas att j varde vel fornijmmandis innan en
kortt tijdt, att thet är hans högmectigheeth och allom
them ecke väl behageligt, Och skole i intet tweka,
att vij ioo haffue hafft, och haffuom gått tilfalle att
vedergöra then fortreeth och homod oss vtåff eder vi-

derfarit är, Huar vij thet ecke hade forlatit, för andre saker sköld, anseendis thet forbund mellan för:ne Högboren förste kong frederik etc och oss, och beggis våra land och rijke beleffuat och förseglat är, Thet för:ne doctor vincentz och i alzintet aktedt haffue, vtan ther vtöffuer tilstadth haffuen att her iacob i mora, her oleff i malung, peder gröm, och andre flere våre för-rädere, draga frij och obehindrade så väl genom iemp-telandt som Herdalen in öffuer fiällen til norige, Tes-lijkis haffue i tilstadth, att vpsala domkyrke skeer hinder och forhall på then räntte henne tilfaller i then landzenda medt tijende och annan deel, Och the cler-ker som tijtt forskickis vtåff vpsala Capitel, måge ecke komma til the gäll, ther the tilskickede äre, som skeedth är i offerdal, Rådis ther ecke snarlige böter opå, och slijka skalckar bliffua vtåff edher forhindrade til rätte, och oss eller våre fogoter och embetzmän opantwår-dede, som mellan för:ne Högboren förste kong frederik etc och oss beslutadt varth i malmö, Skole i visseliga forlåta eder ther til, att vij vele sökia våre fijender, huar som heldzt vij them, hoss eder eller annerstedz vedt grentzen, finnandis varda, Och straffa then hån-heeth doctor vincentz, och i oss giorth haffue, om för:ne kong frederik, som långth är från handen, thet siälff ecke bekomma kan, Thenna foruarelsse göre vij eder, i thette sinne, på thet i siälffue vele rätta eder her vdinnan Huar ecke så skeer, och i ther vtöffuer lijde noghen skade, haffue i thå ingen att skylla ther före vtan eder siälffue Eder her medt gudt

Delsbo den II Mars.

Till fogden i Jemtland, Jöran Persson, klagomål öfver det beskydd daljunkaren och hans parti åtnjutit i Jemtland, innehållandet af Upsala domkyrkas ränta af samma landskap, m. fl. förnärmelser, hvilka konungen hotar att "vedergöra"; m. m.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 311.

Vtåff dilsbo then onsdag näst effter reminiscere etc

Til iören persson fogote i iemptelandt

Vår gunst tilforenne etc Som tig vtan twiffuel nog viterligt är iören Huruledis then skalk ther sig benäpndth haffuer här Steens son (som i thetta forlidna år stemplat och opkommet haffuer twedregt och obeståndt oppe i dalerna, Dog honom vtan all framgång och fordeel) haffuer hafft sijn tilflykt, och i thenne snarth forlidne vintter, åff allom ther i iemptelandt hysedt och oppehållen Besynnerliga att thin herre Doctor vincentz samma skalk och hans partij, eij allenest leijdet eller tilstadth att han faredt haffuer åther och fram huartt honom heldst haffuer syntts på vårth argast, både ther i landit och in vdj norige, vtan iäm-wäl honum beskyddet, högtidelige oppehåledt, och til en Riddermandzman giortt, thet han alrig är, eller noghen tijd värd var att kallas etc, Ther til medt att for:ne thijn herre haffuer hindrat och forbudit then räntte och rättogheeth, som årlige års effter siduenien pleger vdtgöres ther åff landit til vpsala domkyrcke, som är tijende och annen deel, Så samme räntte för hans förbud sköldt eij kan vdtkomme, Huilkit alt (som vij görliga nog formerkt haffua) oss skeer til för-treeth och hommodt, Thet vij ingelunda vele eller kunne lenger lijdhä Effter vij väl vethe att sådanth skeer vthan högboeren förstis konung ffrederiks och andre gode mändz j danmarkis och norigis rådt, veth och

vilie, Och haffde vij lenge sedhan hafft gott tilfalle, til att vreckie och vedergöre slikt, huar vij thet ecke för för:na konung ffrederiks skýldt her til dags skonedt haffde, effter han så långt frå handen är, att mång sådanna stýcker brwkes honom owiterlige, Therföre huar vdi för:ne puncter icke snarlige finnes böter, Skal tw och thijn herre aluarlige vara förtenkt att vij innan korth slijk hånheeth akta att vedergöra, Ther må tu och thin herre fullelig rätte eder effter etc äre vij eij heller til sinnes att vele giffue oss her åff landit för än vij foruethe oss om then rântte, som vpsala domkyrke tilkommer ther vtåff iemptelandt skal snarlige vdtkomma eller eij, äre och her nw vidt handen nogre gode män åff vpsala capitel som samma rântthe opbare skole etc Her vdinnan må tu skicke tig effter som tw vilt vetha landit vtan skada, Ytermere skeer och then prest oråth som för:na vpsala capitel dijth in vdi landit forskickedt haffuer för kjrkeherre dijth til offerdal att han bliffuer fordriffuin och en annan sätt i hans stadt igen Tý är tilbörlogit att samma prest må bliffua vedt gällit som ther til skickat är, och ecke then annan, Tesligist må tw vetha att vij tilscriffuit haffue menige almogen ther i landit om forberörde stýcker, viliandis att tu för:ne vår scriffuilsse intet hindrar, vtan rättelige forkýnne lather görendis oss ther vdinnan til vilia Tig gudt befalandis

Delsbo den II Mars.

Öppet bref för Arvid Westgöte på en gård i Hedemora i sin lifstid.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 311.

På tijd och städt som näst för:uit står

Jtem aruidt vesgöte ett opit breff att han må och skal niwta och behålla i sijn liffs tijd en gård i hene-mora benämpd rosenwal etc

Delsbo prestgård den 12 Mars.

*Ordinantia huru bönderne i Helsingland skola utgöra ti-
onde och andra rättigheter till sina kyrkoprester.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 312. — Förut tryckt af Thyselius, 1. 1., 1: 152 o. f.

Vtåff dilsbo prestegård Torsdaghen nest för oculj

En ordinantia huruledis bönderne i helsingland
skole gøre sijne kyrkeprester tijende oc annen
rättogheth

Vij Götstaff etc Görom vitterligit att årom effter
gudz byrd mdxxvij sancti Gregorij dag Then tijd vij
hölle landzting i dilsbo, besågom vij någre gamble stille
breff lydendis på then rântte, vår almoge vdi helssinge-
landt theris sokneprester i förlijden tijdt årliga giffuit
haffuer, och effter thet samma stille breff eij draga
offuer eens i alla puncter medt then recess och skic-
kelsse som beleffuat och samtýkt vartt vtåff rikjesins
rådt, hela frelssit, köpstadzmån, bergsmån, och then me-
nige mandz fulmectoge, vdi vår stadt västrås, i thet
herremöte ther stodt i näste forlidne sommer Seijom
vij the breff ogil, besýnnerlig i the puncter, som fulle
twärth emoth för:na recess och skickelsse, som är medt
oskålliga banlysning, och oppehåll frå påska reedho Dog
effter thet clerken bör haffua sijn födho, och tilbörlicg
oppehålle åff sokn sijna, och lagböckerne ecke hålla alla
eedth om theris rântto, eij heller begiffuer legligheten
sig ens i alla landzåndar, Therföre haffuom vij medt
rikjesins rådz rådt, som oss näruarandis åra, och tesli-
gis medt för:na vår almoges och clerkernes samtýcke
her i helssingeland så skickat om soknepresternes rântte,
först att the skole liffua vtåff theris prestebole, och then
deel them tilfaller effter lagbooken vtåff alla hända
tijende, rog, korn, huete, haffra, lijn, hamppa, ertter,
bönor, roffuor, humbla, fiskerij, fuglelek etc, Ther näst

för lijkstol v öre, påska räntta vtåff bonda och hustrv en j [$\frac{1}{2}$] öre för offerpäninga, vtåff legadräng, xiii päninga, åff legapigo ix päninga, brudha päninga, och kyrkegångs altare, giffues effter siduenien så mykit huariom teckis, och som han vil sig heder vita, Dog så att then fattiga skal ecke twingas ther til, högre än lagboken seger, en öre för kyrkegång och en ortig för brudepäninga, och effter thet clerkerne få ecke quiktijende her i landit, som lagboken vdtuijsar vtåff calffuar, låmb, kidder, gäss, grijsar etc som annerstedz her i rikkit, Gillom vij och stadfastom then stadga ther om tilförna giordth är, effter landzens lägligheeth att huar soknebonde skal giffua sijnom soknapreste en marc smör åff huarie mölkekoo om året, och j [$\frac{1}{2}$] marc smör åff huario gäll koo, Och then stadga som giord är her i landit om mattskott, att huar bonde skal giffua Therföre iij marcer smör, om året, och clerken skal ther emoth plictog vara til iij siwngande messor, medlom vij och förvandlom i så måtte, att samme matskoth skal göras och ecke högre kräffuias än som lagboken seger til iij päninga, Och clerken seijom vij frij för the iij messor, och bondan för the iij marker smör, the iij päningar som kallas sancti olaffs hesla giffues vdth effter gammal siduenie, Här vtöffuer skal ingen twingas til att giffua mera, än som förescriffuit ständer, vtan then, som vil göra mera medt en god vilia, Ther om må huar och en rådha för sig siälffuan, Jtem segiom vij ogillan then osed som varedt haffuer om preste arff att biscooper haffuer kändz vedt alt thet prester åtte om han ecke hade scriffuit sitt testamentte och rätte arffuonga bliffue åfftrengde, viliandis att arff effter them skal skifftes som Suerigis lag tilsegia och effter thet theris ägedelar äre tilhopa dragne vtåff theris räntte, som the haffua åff vår och Cronones almoge, är tilbörlogit att thet testamentte the her til dags giffuit haffua theris

biscop, thet giffues konunge til Cronones oppehålle
effter thenne dag Giffuit etc

Kon. Birgers och erkebiskop Nicolai skrifvelse till Helsingland om
presternes inkomster, m. m. dat. d. 13 Julii 1297, och tvenne stadgor. af
erkebiskop Jöns i Upsala dat. d. 4 Mars 1425, finnas i Riks-Registr. B, 1523
—1526, fol. 386 v. — 389.

Delsbo prestgård den 12 Mars.

Bekräftelse af allmogens i Helsingland privilegier.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 313 och Registr. B, 1523—1528, fol. 108 v. — Här med-
deladt efter Reg. C. — Förut tryckt i Widmarks beskr. öfv. Helsingl. Ups. 1860, 1: 298 full-
ständigt, och i E. R. Wahrenbergs Disp. om Hels:s beskattn., Sthm 1848, delvis. På senare stäl-
let efter Hog. Bjelkes afskrifter.

Vtåff Dilsbo

Edth stadfestilsse breff på the priuilegier som al-
moghen i helssingeland haffuer åff framlidne ko-
nunger och förster

Vij Götstaff etc Görom vitterligit att år effter
gudz byrdt mdxxviij på sanctj gregorij dag Then tijd
vij höllom landzting och samtal medt vår almoga i
helssingelandt i dilsbo, besågom vij landzens priuilegia
och frijheter, The våre förfäder, konunger, och rijke-
sens höffuidzmän samfält medt rijkesens rådtz rådt them
vntt och giffuit haffde, Och fornummom att the hade
myket misbrwkatt samma theris priuilegiar i en lång
tijdt och siälffue fast offuerträdet the velkor som land-
zens breff innehålla, haffuandis årliga inne medt sig
cronones skatt til v° [450] marcer mere än konung karls
och biscop kätels etc åffgiffte breff vdtrykth haffua,
Tesligis ther konung Cristoffers och forbe:de konung
karlss breff beslute om vj hester huar man i landit
hålla skulle, fans ingenstadz i theris priuilegier någhen
åffgiffit eller medel medt landit vtåff konungom eller
andre rijkesens förståndere ther om giortt vara, Ther-

före talede vij för:ne vår almoge til, om forbe:de vår skatt och hestälöp, begärendis (som vårtt ämbete tilkräffuer) vete cronones betsta och hennes rätt ther vdinnan oforkränkthan, Och vartt ther om så förändet, att vij medt rijkesens rådz rådt, som oss näruarandis våre, och tesligis för alle theris ödmiwkeliga bön skul, gåffuo oss til fridz, offuerseendis medt them, i huad måtte the sig haffua ther medt forseedth i företijden, och effter then leglighet nw är på färdom lathom vij oss ått nögie att the förökia theris årliga skatt medt iii^c marcer, vtåff the v^c [450] marcer som the haffue hafft inne medt sig, Och löper så skatten til xii^c marcer, then the oss skola årliga vdtgöra åtte dagar effter distinget, Tesligis see vij offuer medt them medt hästeloppet, til thess vij medt hela rijkesens rådt ytterligare besinna och öffueruäge kunne, huad oss, rijkit, och för:ne våre vndersåter, i thesse för:ne och anner velkor kan nyttogt vare, Dog medt så forordt att the vtåff huartt tingelag skola göra så fuläpnadt gärdt, att vår fogote kan få sijna tilbörliga vedertorff och barning, när han them besökiandis varder Och skal samma gärd vara j fijärding korn edth fång höö ij marker sogel, ij bröde, edth liuss, åff huar bonde, Och vele vij altijd vete och ramma för:ne vår almoges gagn och långliga beståndt, på thet the oss och våre effterkommande rijkesens rätte herra skola altijdt sithia vederreda som the oss loffuat haffua, til att åffuergia vårtt och rijkesens skada och fördarff, medt edt tal folk til vdtreser som vij medt budt eller scriffuilsse vtåff them effter leglighetens begiffuilsse på åskande varda, om noger vdtlendske här arge vil på oss och vårth rijke, eller inländzke sig moth oss opsete vele, Och ther medt haffue vij confirmeret och stadfäst, och medt thetta vårtt breff Confirmerom och stadfästom the priuilegia forbe:de konung Cristoffer för:ne vår al-

moge vdi helssingelandt nådeliga vndth och giffuit haffuer fforbiudendis etc

Sju stycken privilegii-bref för innebyggarne i Helsingland, utfärdade åren 1446, 1449, 1457, 1458 och 1464 äro upptagna i Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 106—110 v., samt dessutom ett bref af 1465, från erkebiskop Jöns i Upsala, hvori skatten strängt utkräfvdes, i samma Registratur fol. 107 v.

Forssa prestgård den 15 Mars.

Quitto och decharge för Olaf Skrifvare på hans uppbörd såsom biskopsfogde i Östergötland Östanstång.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet, bland kon. Gustaf I:s bref.

Vij Götzstaff medh gudtz nadhe Suerijgis och götthes etc konungh Giörom witterligeth atth oss elscheilige throe thiennere Olaff scriffuere haffuer giorth oss godh redho och räkenscap för all then deell han wtaff oss j sin befaling hade then stundh han war biscops fogtthe på våra wäghna östanstångh j Östhergötlandh bådhe för sachöra och alth annadt ee huad thet helst kan nempnas i näruarw vår Chamererers mesther Olaff bröms, så athuj oss ther med wel lathe åth nöija Och tesligest haffuer han giorth oss redho och beuijsningh på the päninghar som wij gåffue j andthwardningh honum then tijdh han drogh wårth wärff och ärendhe j frå vår Cröningh vp j dalarna medh wår thro man Arffuidh vestgötha så atth plath inthit ther aff thilbaga står vthan haffuer han thet alth sammans skjldt redelighan aldelis j från sijgh Therföre giffuom wij honum qwith och frij för huariöm och enom för allth yttermere tiltall eller räkenscap ther om atth giöra epter thenna dagh Thess thil visso lathom wij tryckia wårth Secreth på rygghen å thenne quittensze Giffuen vdi Forssa prestagårdh i Helsingelandh then Fredaghen nesth epter sanctj Gregorij påffues dagh Åår etc Mdxviiij

På fränsidan: Oloff Törnes breff.

Spår af sigillet på fränsidan.

Gefle den 21 Mars.

Förteckning öfver borgesmännen för Niels i Sureby.

Riks-Registr. C, 1526—1529 fol. 313 v.

J gäffla lögerdagen för letare

Thesse effter:ne sagde vår nådige herre godt för
nielss i sureby och vdtuissade för honum j^c marcer ortu-
ger innan Ericssmesse tijdt vdtleggiandis i Stocholm
peder andersson i vångs gården på koperbergit
pelle pedersson i ål i lexand soken
peder skomagare j rome
ion larsson i lexand soken

Gefle den 21 Mars.

*Stadga om presterskapets inkomster i Gestrikland, arf ef-
ter prester m. m.*

Aftryckt i Fants Disp. Diarii Crit. Act. Hist. R. G. I, spec. III, Ups. 1793, sid. 2, efter
afskrift ur en lagcodex från 1564.

Vij Godstaff medh Gwds Nåde, Svergis och Göthers
Konongh Gjörom vetterligitt, att åren efter Christi fö-
delse tidh 1528 S:te Benedicti Abots dagh Vij Pär-
sonlig stadd vore udij Gefle, kommo för oss någre
af vår Almoge wdi Gestrikeland, låtandes oss förståå,
att någon tvedräkt och träta var upkommen emellan
Clerkerij här i landett och Almoganom om Clerkernas
räntha och rättighet, sedan then Recess och Ordinan-
s till tärom beeffuat var i Vesterås i nästförljiden som-
mar var uthkommitt kringom hela landett, Begjåran-
des att vij ville låta them förståå hvad dehl Cler-
kerna borde kräffja och Almogen sinom sokne Präst
medh rätto skulle pliktig vara att utgjöra. Doch efter
thess i förenämde Vesterås recess varitt beeffuet att
Sochnepräst skall kräffje sin rënto efter Lagboken i
Kyrkjobalken, och alla Bööcker icke hålla eens om samma
theras rënto; ej heller finnes allestäds een sedvenjo

härom, uthan i förtiden haffuer thärom varitt stadgat efter hvart Lands läglighet, Tärföre haffve vij med the gode män och Riksens Råd, som oss närvarande äre, så förärdinerat och lagatt om förenämde Rante här i Gestrikeland först att Präster skall leffva af Presteböle sina, och offret med then deel honom tilfaller effter Lagboken utaf allehanda Tijende Rogh, korn, huete, haffre, lijn, hampa, Erter, Bönor, roffuor, kåål, humbla, fiskerij, foglalekar, tärnäst skall präster haffua Likstool 5 öre penningar, Bondorthog om Påska, Legedräng halfft öre, pijgo en orthog Ithem Kyrkogångs Altare Een öre, Bruda vijgsel pänningar Een orthog. Och efter Clerkerne här i landet få iche Tijonde kalff, som Lagboken uttrycker, gillom vij, och stadgom, att hvar sochna bonde skall årliga giffua sinom Sochnepräst eena mark smör effter hvarje koo som molkar och halfva mark effter hvarje galla koo, af lamb, killingar, grijs, gåås, giffues och tijond effter Lagbokene, och landsens gamla goda sedvenio. Ithem egom(!) vij tijonde giffua aff allan skox affuel och af allom gråskinnom. Om Laga byggingh på Prästeboll som Svergis Lagbok wtuijer til siw hus, hvarutöfuer skall ingen tvingas til atth giffua mere än som skriffuit står, utan then som vill göra mera af godan vijlja. Item seijom vij then osed ogildan, som varit haffuer om Presterskapets arff, at Biskoper hafver kjents vid alt thes(!) Presten åtte om han iche hade gjort sitt Tästamente, och rette arffuingar bleffue afträngde, villjende, att arff efter them skall skiptas som Svergis Lag tilsäger, och effter them teras Egodelar äro tilsammandragne af theras Rento som the hafva hafft af vår och Cronones almoga är tilbörlig att thet Tästamente the härtill daghs haffua giffuith theras Biskoppar thet giffues Konunge til Cronones vppehålle effter thenna dagh. Giffuidt år tidh och stadh som förenämt står. Wnder Vårt Secret.

Gefle den 23 Mars.

Till ståthållaren i Norge nordanfjells, d:r Vincens Lunge, med allvarliga tillrättavisningar för hans förhållande emot konung Gustaf och det beskydd han gifvit daljunkaren.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 315.

[Gäffla måndagen nest effter letare]

Svar till for:ne her vincentij scriffuilsse

Kere her vincentz, som i giffue tilkänne att nogor scriffuilsse skulle vara kommen frå oss och til edher om her Steens son etc Så vete vij ecke att seije åff nogor sådanna scriffuilsse ider tillsriffne vara, om her Steens barn, och ther som i eder rättelige betenckie ville, giordis ider intet behoff sådanna barnzlige och lösaktige handlinger, Om så sake vore att noghon riddermandzman här j rikit anten her stens son eller andre vdj nogon bekymmer eller nödt stadde vore, som thess bättre ecke är, vethe i thå väl siälffue att the haffue vener, släkt, och byrd, här i rikit både på theris fäderne och möderne, the sig vinlägge kunne om theris betsta, och vore thess yterligere plictoge än i. Och giordis ider för then skuldt sådanna fåfengelige omsorger platt intet behoff, Dog käre her vincentz vij kunne granneliga nog förmerke, att thet haffuer ecke then mening, om här stens son, som i scriffue, Thett är alt annedt när thet spörs, och haffuer här til legat fördolt vnder snön, och komber til euentyr's väl op mett dags megn, Tesligist som i scriffue att thet temmer icke adelen eller ären noghon man i godt troo och loffue att beswijke etc Huilkit väl santh är, och vij ecke straffa, män thet temmer illa adelen att forhöije en vitterlig tiwff och oppenbara forrädere görendis honom til en riddermandz mand thet han aldrig varth, som i nw giortt haffue, thet eder til föge heder eller prijs i framtijden tilräknet bliffuer etc Och eff-

ter thet i fornimme att hans saker ecke äre aldellis ärlige och swarlige, vele j alt för tj forskynde honom til tysklandt vthan twiffuel på vårth och Suerigis rikis argaste, thet vij åff ider icke förmodet haffue etc, Iodog, Huar ecke annerlunda skee kan nödgis vij att tencke ther annedt til, och haffue för then skyld nw med bud och scriffuilsse samma eder anslag latedt högmectig förste kong frederik etc förstå Begärendis att hans högmectigheet ville tencke til att vedergöre och straffe slikt homod och fortreet som oss i sådana måtte viderfaret är, Och forbide hans högmectigheetz allfuarlige swar igen ther om, Ther vij oss sedhan alledelis effter rätte kunne etc Befalendis eder gudt

Vincens Lunges bref till kon. Gustaf, dat. Fosen månd. n. f. S. Gregorii d. (d. 9 Mars), meddelas bland bilagorna.

Elfkarleby den 23 Mars.

Stadga för Elfkarleby laxfiske.

Riks-Registr. C. 1526—1529, fol. 315 v. — Ett afvikande i afseende på stafsättet och i slutet ofullständigt aftryck finnes i J. A. Tranbergs diss. de Paroecia Elfkarlebyensi, Upsal. 1838, pag. 10, omtryckt i Kröningsswärds Dipl. Dalek. 2: 132, n:o 415. Fullständigt aftryckt i Stiernmans Saml. etc. ang. Sv. R. Commerce, Politie o. Oeconomie 1: 1008.

Een stadga på elffuekarleby laxefiske etc

Vij Götstaff etc Görom vitterligit att åren effter gudz byrd mdxxvij then måndaghen nest före vårfrve dag annunciationis vij personliga stadde vore vdj Elffuekarleby, thå syntte och beskudede vij then ström och Cronones laxafiske ther sammestadz, Och gamle gode beskedelige män gjorde oss ther om vnderuijsning, huruledis thet i fortijden hade varedt igen bygt twärtt offwan strömen som nogre beseglde syne breff vdtgiffuen i konung hansses, och gamle här steen stwres tijdt ytterligare och clarliga nog innehålla, Och sagde for:ne beskedelige män före oss att Cronone ther åff borde och tilfall, twedelena vtåff huartt laxakar och the som

karen ägande vore nwte och behöllo then tridie parten åff fiskerijdt, Huilkit och så vår vilie är att här effter skee skal vtan all offuerträdning som til förna varedt haffuer, Effter vij akte att forbeta bygningen i strömen, och ther medt forhoppendis att fiskerijdt eij alle nest skal komma Cronona til gagn och profijt vtan och iämwäl them flere, som äre ägende ther i strömen til ytermere hiälp och formering än nw en tijdt lång haffuer varedt, Och skal vår laxafogote gånga til skälligit byte medt alla ägendena och akta på vårth och Cronones betsta, i samma twodelar som oss tilkomma, Och samtÿcke vij och tilstädie att thet stakefiske och nättielag må brukas och vara så her effter som tilförna vantt är, Och effter vij granliga bespoortt och hörtt haffue, att thet renninge fiske är ecke nyttoget, som ther plägas haffuas för hender haffue vij thet opsagt och medt thetta vårtt breff opsigie och ogilt döme endeliga viliandis att thenne vår stadge och breffs lydilsse skal vid magth hållas effter thenne dag så framt the her emoth brÿta, icke vela haffua vnder oss och cronena foruerkat sijne laxafiske, Och ther til medt foruerffua vår ogunst och vrede . Thess til visso etc

Elfkarleby den 23 Mars.

Till riksrådet, m. m. Thure Jönsson om ståthållaren Vinsens Lunges förhållande till daljunkaren och förnärmelser mot Sverige, jemte begärdn om Thure Jönssons goda råd i detta hänseende.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 316 v.

Vtåff elffuekarleby

[måndagen nest effter letare]

.Til her twre iönsson

Käre her twre vij sände eder her innelykte en copie vtåff edt breff som fanss hoss peder gröm then tijdt

vij låthe gripe honum, och är samma breff Doctor vincentii scriffuares stijl och håndscrifft som clartt beuiggit är vtåff anner breff, the han oss tilscriffuet haffuer Så kunne i ther vtåff väl formerkia hans anslag och then vilia han haffuer til oss, Och forundrer oss ganske storliga på hanss handel, then han sig haffuer företagit medt then skalk han haffuer hoss sig, latandis sig än nw icke anners förstå än thet är här Steens och frw Cirstines son som i fornimmandis varde vdj thenne andre copie åff hans egiet breff, Thet oss nw i thesse dagar til hånda kommit är, Begäre vij vtåff eder att j för:ne breff thet ena medt thet andra grundeliga besinna och akta vela, giffuandis oss til känne edert sinne . mening . och goda rådt, huadt vij göra skola moth sligt fortreet och homodt Effter thet samme Doctor vincentius akter huarcken vår eller andra gode mändz scriffuilsse, Eij heller sijn egien herre then han tijäna skulle, kong ffrederik, vtan som j see för ögonen beuiggis sig moth oss ganska obeskedeliga, Görandis oss then ena fortrett effter then andre, medt sådan skännelig och forrådelig scriffuilsse, then han blýgeliga skal vara bekåndt för goda män, huar the komma til syna, Och skal aldrig beuiggis oss vtöffuer the stycker han om oss haffuer latit ther inscriffua, Och hade vij lenge sedhan thet vedergiortt huar vij thet ecke hade fördragit för eder och gode mändz rådt och sigilsse Eder här medt gudt befalandis etc

Upsala den 1 April.

Stadga om Birkarlarnes skatt.

Efter originalet på pergament i k. Riks-archivet. — Förut aftryckt af Arwidsson, l. c. 2: 226, samt af Stiernman, Saml. af k. Bref etc. angående Sveriges Rikes Commerce, Politie och Oeconomie, 1: 16; på senare stället med flera fel. En vårdslös afskrift finnes sammanbunden med Riks-Registr. B, s. 1.

Wij Götzstaffh medh gudtz nådhe Suerigis och götthes etc konungh Giörom witterliget atth Aären epthe

Christj födtzsl tijdh mdxxviiij förstha daghen j månadhen April wij perszonlighan wore staddhe vdiij vår stadh vpsala thå kommo för oss Daidh larsszonn och Nils Lönszonn våra vndhersathar begärandis atth foruetha sijgh medh oss på theres och flere berkalas wägna vdiij Lula Pitha och Toornö sochner j Norrebothn liggiendis om then renttho Cronan schulle årligha haffua vdåff them för then fordeell och vilkor the haffua vdåff Lapparna Lathandis oss forsthå Atth the berkala vdåff Lula och Pitha icke haffua högre skath giffuedh Cronona j forlidhen tijdh än viij thimber clochkeuerch och ij mårdhskin vthaff the lappar som the rådha vtöffuer Och the berkala som boendis äre j Thornö haffua och giffuedh så mykit szom forscriffuit sthår för theres lappar Huilket oss syntthes wara alth forlithit och Cronnone fornär emoth then fordeell the haffua vthåff for:na Lappar Wiliandhes atth the schulle forbätthra Cronones renttho och fordeel epther skälighet Och wurdde the så öffuer eens medh oss atth the schula föröcha theres årligha skatth dwbbelt högre än han thilförna waret haffuer Szå atth the berkala wdåffh Lula och pitha schula årligha giffua xvj thimber clockewerch och iiij mårdhskin epther thenna dagh och så mykith the berkala aff Thornö på szina sidho Szå atth summan bliffuer tilhopa xxxij thimber clockeuerch och viij mårdhskin ther medh wij lathe oss vel ätthnöija Oc haffue wij them loffuadh och tilsagth och medh thetta wårth opna breffh loffuom och fulkomlighan thilsegiom atth the mågha niwtha och beholla the vilkor öffuer for:na Lappar epther thenna dagh szom the och föräldhrå för them j fortidhen nwthit och beholled haffua Och anname wij for:na berkala vdiij vårt hängn beschyd och forsuar Högielighan forbiudhandhes allom them szom vela och schula giöra och latha för våra schyld Besynnerligha våra Fogtthar och Embetismendh

for:na våra vndhersathar, berkala her emoth något hinder quall platz eller forfångh atth giöra vdiij noghranda mättho vjdh vår ogunst och wredhe Thess thil visszo atth så handledt och öffuertaladh är lathom wij witterliget hengia vårth konungslighe Maiestadtz Indcigel her nädhan för thetta breffh Giffuedh Aår Tijdh och Stadh szom för sthår bescriffuedh

Sigillet saknas; sigillremsan qvar.

Stockholm den 9 April.

Frihetsbref för borgaren Germund Svenssons enka i Jönköping på två gårdar i Åhult.

Efter en afskrift i k. Kammar-Archivet, bil. t. Smålands fogderäkningar 1548 n:o 1 a.

Vij Gwstaff med gwdtzs nåade Swerrigis och göttis Konungh villiom allom vitterligt ware att vij vtaff synderligh gwnst och nåade vnth och tilstادت haffue och med thetta vortt opne breff tilstediom och vnnom att oss elskeligh hwstru katterina borgerske Germundth suendtzens efftherleffuerske vdi Jenkopingh måe och scall frijtt och obehindratt niuta brucka och beholla vthan all skatt och affgiiffth thenne efftther:ne gåarde hendis liffs tiidth, huilche forneffnde hendes döde bwnde, germundt suenszon vtaff oss haffde skatt frij, medan han leffde benempdth ååhultth som er 2 gåarde forbiudandis alle som willia och skulle göre och lathe för våre skuldth atth the for:ne hustru katterina påå forbemelte gåarder emodt thenne war tillathelsze och villia inthet hinder platz påå theris tilhöringer och egodelar nogett forffangh eller quall giöra vdiij nogra handa måade vnder wårtth hillesth och nåade giffuett vdiij var stadth stockholm Onsdagen ij dymell veko Aar etc 1528 vnder Wortth secretth

Stockholm den 9 April.

*Utdrag af bref, till Jon Skrifvare, fogde på Öland och i Möre *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 319.

Vtåff Stocholm onsdaghen i dýmble vekon

Til ion scriffuere fogote på ölandt och möra, att han kräffuer vtåff matz iönsson borgmestere i calmarna lx gyllene som han är skýllog lijncöpings domkyrke, Och effter thet her ärlandt haffuer intet fattigt folk i kronebäk spetal, må ion scriffuere forytte then tijende för:ne kronebäk tilkommer vtåff förbe:da ölandt och möra til vår nådigiste herris betsta etc

Stockholm den 10 April.

*Utdrag af bref till Seved Ribbing, Severin Kijle (Kiil?) och Erik Arvidsson *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 319.

Samma städt [Stocholm] torsdagen i dýmble vekon

Til seuidt ribbing och seuerin kijle samfält att the redha sig på hålla några skickeliga hästar på stal med huilka the kunna vara v. n. h. fölgaktoge när v. n. h. dijt nedt i landit kommandis varder Sammaledis skole the handla med the andra friborne män ther vedt landemeren att the och så hålla the mesta och skickeligaste hästa the haffua magten til /

Samma tijd och städt

Til her Erick aruidsson på gripsholm att hann sår til halffnadt med bönderne åff torssn åkers och ärie sokner Och sedhan vnne bönderne för skälliga päningar altt thet korn han kan ombära, på thet theris åker må ecke liggie öde .

*) Se 1:a anmärkn. sid. 1.

Stockholm den 14 April.

Konungen lemnar åt Didrik Myntmästares enka, hustru Birgitta, fyra stenhus i Stockholm, såsom betalning för hennes fordran af konungen.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 321.

Vtåff Stocholm tredie dagen påska

Jtem hustru birgitte dirik myntmesters effterleuerska edt opit breff på iiij stenhus i Stocholm lydendis Effter then recess som beleffuat vartt i västrås att cronen skulle forbedras medt kyrkernes räntte, gånga några åff the prebendar i Stocholm tillbaka, och then räntta som rätte arffvingar ecke vela annama til sig igen effter för:ne recesses lydelse, är beuillet och beslutet med then menigemandz innan rådz och vtan j Stocholm samtäckie och godeminne att samma räntte skal komma Cronone til forbedring, Och effter thet v. k. n. h. bekännes sig vara forbe:de dirik myntemestere någon geldt skyllog, haffuer hans nåde fornögt och bettalat forbe:de hustru birgitte medt iiij stenhus, the v. n. h. effter för:na recess lagliga tilkompne äre, ij hus äre belagne emellom helige lekame gårdt och claass skjinnares hws på skomagare gatona, itt hws liggiendis vidt vårfrwe gilstugo på swartta muncka gata, och thet fijärde stenhushus är emellom nilss i portten och verk mestaren belaget Huilkit her nilss benktsson nw sither vdj

Stockholm den 16 April.

*Till Nils Warg, Jon Skrifvare, m. fl. fogdar att de skola lemna allmogen sädeskorn för skälig betalning och underrätta huruvida åkern blir besådd *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 321 v.

Vtåff Stocholm

ffredagen näst effter påska

Till nilss varg att hann vnner bönderne thet meste sädes korn han kann åfflata för skälliga bettalning Dog så att han tager ther ingen vilia eller venskap före, latandis then rjka få mera än then fattiga och skall hann oforsumeliga giffua vår nådigiste herre til känne huadt ämpne ther är på färde med almogen om the betröste så theris åker i år eller ey etc

Til ion scriffuere i västrås	vidt thetta näst
býfogten i örebro	för:na sinne
och engilbrekt i arboga	

Stockholm den 20 April.

*Till Lyder Fincke med hvarjehanda uppdrag *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 323.

Vtåff Stocholm

[måndagen näst effter quasi modo genitj]

Til lyder fincke att hann later skatten komma på v. n. h. skeep börnen, Och skal hann bestella en lest ärtter, och then mesta spannemål hann kann vtöffuer komma Ther til mett all then torsk och spetfisk hann kan åstadt komma, så att för:na v. n. h. skeep biörnen kann få sijn ladning vtåff ölandt mett alra hända fetalia

*) Se 1:a anm. sid. 1.

Stockholm den 20 April.

Öppet bref för Ivar Fleming på en trögård vid Svartbrödraklostret i Stockholm, såsom betalning för en summa penningar, hvilken konungen var honom skyldig.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 323.

[Vtåff Stocholm måndagen näst effter quasi modo genitj]

Jffuer flemings breff på en trögårdt liggiendis vidt suarttabröder clöster i Stocholm

Vij Götstaff etc Görom vitterligit medt thetta vårtt öpna breff, att effter oss elskelig her iffwar fleming vår tro mann och rådt haffuer skälliga beuijsat, att thet hus vij tilsagt och bebreffuat haffvom henrik van der borg i bettalning för någor gell the vij honum på Cronones och rijkesens vegna skylloge vore, var tilförna pantsätt forbe:da her iffuer for edt stücke päninga, thet oss på then tijdt owiterligit var, Haffuom vij therföre fornögt och bettalat honum medt then trögårdt som tilhörtt haffuer Suarttabrödre clöster här i Stocholm, then oss tilsagdt och tilfallen är til Cronones forbetring och rijkesens gäldz bettalning effter then recess och beslutning som beleffuat vartt vdj västrås i näste forlidne sommer, Och medt samma vårtt öpna breff tilegnom vij forbe:de trögårdt for:ne her iffuar fleming och hans effterkommandom rätta arffvinga til euerdelig ego, att hann och the måga och skola hanu[m] niwta . bruka haffua och behålla vtann huar mandz åndeligs eller verdzligs gensägn, hinder, clander, eller forfång effter thenne dag, Tess til visso

Stockholm den 21 April.

Till konung Fredrik i Danmark om uppskof med det beramade mötet mellan konungarne, om norska riksrådets förhållande till de svenske förrädarne, om Peder Grym, m. m.

Efter en samtidig afskrift i kongl. danska geheime-archivet i Köpenhamn, i en af de samlingar, som äro signerade med "Sverige", i ett häfte innehållande handl. rör. daljunkaren, m. m. — Finnes äfven i svenska Riks-Registr. C, 1626—1529, fol. 322, men der dateradt den 20 April.

Kon: gudstaffs breff tiil kon: Frederich

Vor wenligh kierlig helssen nw och altiidt tiilforne etc Hogmegtige förste och herre [kiere] naabo och synderlige gode wen vij haffue vndtfanghet ethers schriffuile om thet möthes besökningh i huilcke i laade forstaa atj sielff personlige samme möthe besöcke ville tiil nempnendis tidhen vid sanctj petrj ad vinculam Sza giffue vij ether kerligen tiil kende at samme tiil neffnede tiidt oss [ey] aldelis beelig eller beqwem er for manghe hande sacker och ærinde skyldt som oss forhindre vidt for:ne tiidt, och sompt fore then sware och scharpe tiidt skyldt her er j landhet etc dog agte vij ickj tiilbacke at sette for:de möthe, vthan begeere at ethers hog: sama bestelte tiidt fordreye och framsetie wele tiill laurentij Thess forinnen schulle alle ærinde saa bestilles paa thenne side at besögninghen ickj schall bliffue tiil backe och effther som the gode mendt danmarckis Raadt oss for swar giffue om the norske at thett vbestandt the begönte och seg fore taghet haffue moedt oss oc Swerigis riighe j thenne forledne hösth och winther ær aldelis skeed moth ethers och theris wett och behag Szaa bethe vy ether kerlige atj vele thet paa skine mett tiilborlige straff at saadant j szanningh er ethers hogmegtighet wbehageligt thet vij mett ether vdj slig och andhen mothe altidt gerne forskulle wele befallindis ether her mett altzmegtig gudt tiil eth langhwarickt oc lyckesallickt regmenthe giffuett paa

wort Slott Stockhollem 2j april anno etc mdxxviii vnder vort Secret

Latha vij ether och ythermere forstaa at peder grim then ene Capitener var for the schalcker som forskickede waare indt i dalerne haffuer hafft itt wunderligtt snack och talle om her åge vincentius som ethers naadis ridesmoswendt iacop sielffue hört haffuer at then tiidt samme her oghe drog aff norige j höstes fortröstede han then schalckehob tiil at ware fuldt herdede j thet the begönte och foretaghet haffde seyendis ath the schulde faa help oc vndtsetningh om behoff giörtis aff danmark Thetta och andhet mere som peder grym wor bekendt om theris wesendt och annslag kan for:de iacop ether ytherligere vnderwise Thesligiste huad ther handledis i thet möthe som stoedt i trundem om forberörde ærinde vett eders hog: secretarius Morthen skinckell giöre ether ther om vnderwisinghe epter hann selffue paa samme tiidt ther offuer wor Sza epter oss sligtt fortreth mangfolleligh thet ene epter thet andre vederfarett ær, vethe wij ey snart huor vij oss epter rette eller paa forlathe skole etc

Stockholm den 21 April.

Till danske riksmarsken Tyke Krabbe om Erik Trolle, de norskes förhållande till de svenske förrädarne, Peder Grym, m. m.

Efter en afskrift i k. danska Geheime-Arch. i Köpenhamn, saml.: "Sverige", bland handlingar rörande daljunkaren. — Finnes äfven i svenska Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 322 v., men dateradt en dag tidigare.

Kon: ma:tis aff Swerige breff tiil her tyge krabbe
dan: riigis marsk

Vor synderlige gunst tiil forne etc Kiære her tyge som i scriffue oss tiil om her erich trolle bethendis at wy fore ethers och flere hans wenner j danmarckx bön skyll ville vitha och ramma hans bedzsta etc sza

er vy altidt benegna tiil thet eder och flere wore gode naaboer i danmarck kan ware tiil willie Bethendis ether, epter som i giffue oss forswar vdj ethers scriffuelsze om the norske at thet er skedt emoedt kon: frederickx och danmarckx riigis raadz behag och wilia, at the begöndt och foretaghet haffueth thet opstandt e modt oss och swerigis riicke i thenne forledene höst och winther, atj wele saa forarbetthet mett hogmegtiige först kon frederich, at hans hogmegtighet wille paa skine at thet er hans .N. oc ether wbehageligh, Sza latha vij ether och forstaa at peder grim, huilcken en Capitener vor for the skalcker som forskickede waare indt i dalene haffuer ladhet sig wntfalle ith vnderlighit snack oc tall om her acke vincens som högmegtige forstis konungh fredericks ridesmosuen thenne breffuisere iacop selffue hört haffuer, at then tiidt samme her acke drog vt aff norighe i höstes fortröstedede han then skalckehop tiil at ware fuldtherdede i thet the begynt haffde, sighendis at the schulle faa help och wndtsetningh vtaff da:[nmark] om behoff giördis, effter oss slicht fötreth then ene epter then andre] vether faris wethe vij her nest ickj huor vij oss epter rette eller paa forlatha skola, e huadt motta vij kunnom vare eder tiil villie giöre vij altidt gerne eder her mett gudt befallindis Datum paa wort Slott Stochollem xxj aprilis Aar etc mdxxvij vnder vort Secret

Stockholm den 25 April.

Till biskopen i Skara och öfrige riksråd i Westergötland, om det af kon. Fredrik i Danmark föreslagna mötet mellan konungarne och begge rikenas råd, om frälsets rusttjenst och om utvägar att försörja manskap och hästar, som för mötets skull böra sammandragas; hvarjemte konungen beder riksråden öfverväga hvad som bör svaras danskarne i afseende på Wiken.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 323 v. o. f.

Vtåff Stocholm marcj ewangeliste

Till bispen i Schara her twre iönsson mågus bryn-tisson och flere vtåff rikjisens rådt i västergötlandt

Värdig fader och i gode menn flere vij haffue nw i thesse näste forlidne daga scriffuit eder til om thet möte, kong frederik och danmarkis och norigis rådt acte besökia medt oss nw på tilkomandis sommer vdi lödese Teslikis haffue vij forskicket edher til hända malmös recess på swenske, och then vnderuisning peder gröm var bekändt om the norskes handel och anslag i thet möte the höllo i Trondem vdi kong ffrederiks secreterers mårttin skinckels och her åke vincentii offuerwarilsse etc forlåtandis oss til eder att j samme vår scriffuilsse medt recessen, och peder gröms bekännilsse vele acteliga besinna, offuerwäge, och tractere mellan eder och flera våra oc rikjisens troo besworne menn the så vel plictoge äre som vij att vete, behiärtta, och lata sig vårda om rikjesens och thess inbyggeres både nwvarandis och effterkommandis betsta, gagn, och långliga beståndt, Och ther näst giffuer oss til känna, medt thet första huadt eder synes rådeligit vara, om vij personliga samma möte besökia skola (thet oss dog ecke fülleliga faller i sinnet) heller om vij några vtåff rådit forordinera skola til thess besökning medt fulla magt

på våra vegna, effter thet vij än nw äre frij att göra och lata ther om, huatt oss och eder samfält medt flere vtåff vårtt rådt her vdinnan begrunda kunna rådeligast vara, Och haffuom vij ther opå ej annerledis medt vår scriffuilsse swarat kong. frederik än att mötits besökning skal ecke bliffua tillbaka på thenne sijden Begärendis vtåff honum all enast tjdenes fordröijelsse in til dagen sancti laurentij, Dog e huro all ärende sig forlöpandis varda och huatt heller vij siälffue samme för:ne möte personliga besökia skola heller ej synes oss och flere gode män inna råd och vtann, the oss vidt handen närvarandis ära, icke rådeligit vara att vårtt folk vore långt frå handen then tjd mötit besökias skulle, ffor ty the danske haffua gått tilfalle att haffua så mykit folk medt sig i theris skep som the vilia, Och vete vij ingen rådt huar vårtt folk skal bliffua thes forinnan, medhan så skarp tjd är her i vplandt, som eder väl är vitterligit att the få ecke her theris bering, vtan i gode män samfält medt värdog fader bisp måns i Schara vele ansee thenn läglighet nw är på färdom, och så forordineret, att vårtt folk som nw rijder i fodringe i västergötlandt bliffuer ther nedre och i thet parttdeler mellan eder, och flere gode män frälssit och clärckerijt på landzbygden the ther magt haffua och tilfalle att hålla några vtåff for:na våra swener medt theris häster (som ecke äre tilfalne att slås opå gräss) somme en somme two eller iii in til for:ne mötis tjd, som i ther om effter legligheters begiffuilsse vårtt och rijkesens betsta ther vdinnan berammandis varda, Dog så att the ther magten haffua vtåff frälssit ecke forlata att hålla theris egna häster effter theris magt och läglighet, som vij ther om eder tilförna haffua tilbudit Viliandis attj haffue tilsyn medt them att så skeer Och att theris rostning effter tilbörlighet thes forinnan ecke bliffuer forsumat, Och

the gode män som clösteren varnem och gudem haffua i forläning måge besyte så många vtåff våre swener medt theris hester til forbe:de tijdt som vij hade kunnat hafft ther i borgaläge om the ecke hade forlänt varet, Och the andre hester som ecke äre thess värde eller tilbörliche att hållas på stal offuer sommeren i slik skarp tijdt måge slås på gres ther nidre i landit, så att the kunna taga them vp om behoff görs til for:de mötis besökning, Tåg så att swenerna bliffua forskickede ther the få berning effter skällighet hos the andre gode männ frälssit eller clärckerijdt som ecke haffue stille eller tilfalle att hålla hester, Och begäre vij attj gode män, håller meen medt swennerne för än j them åtskilie, viderläggiandis them, huro the sig haffua och skicke skole ther the forordinerede varda, och huar i bespöria att the haffua sig anners än tilbörligt och them swarligt är lather thet bliffua straffat, Och tilseger the friborne swenner, som haffua sijna hästa ther i blandt hopen att the hålla them på theris egna gårda, eller ellies besörge them siälffue thet betsta the kunna, Ytermere som vij tilförna haffua scriffuit eder til, Så äre vij än nw begärende attj lather oss få att vete edert aluarlige sinne om vijken, Om vij skole skicke oss til att vara hålfaste, eller om vij skola tilbiuda att foruete oss om gotlandt för än vij släppe thet vij haffuom, eller all minste måtte behålla vijken for then bekostnadt, vij beko-stade på Söffrin norbys forswagilsse på gotlandt, ther the danske och tyske nw haffua gagn vtåff, och vij gånge vtann vidt, Synes oss och rådeligit och nyttoget vara, att rijkesens rådt måtte komma til hopa nogot tilförna på beqwem stadt och tijdt att offueruäge huar medt annan, huatt tracteres, handles och beslutes skulle i for:ne möte, och huat fruct vij vtåff samma mötes besökning oss och rijkit forwentte kunne, Thetta och alt annat huadt eder faller i sinne, som behoff görss

att offueruäge lather thet ecke bliffua til baka, vtan giffuer oss eder mening scriffteliga til kanna

Stockholm den 7 Maji.

*Utdrag af bref till Jöns Westgöte och Peder Svenske samt Jöns Andersson på Korsholm *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 327.

Vtåff Stocholm

[Thenn siunde dag i maij månadt]

Til iönss vesgöte och peder swenske att the antwarde matz scriffuere v^c [500] marcer ortug huar thera, ther til medt skola the vara honum behiälppige att hann kann få köpa therföre trån och andre gode varor, i Åbo och kumo län, etc

Til iönss andersson på korsholm att hann är knut buller biständig att hann kann få förÿtra then spannemåle och salt i gode varor ther i norboten som för:ne knut buller haffuer medt att fara/

Calffuen til iönss vesgöte och iönss andersson, att the bestella til vår nådigiste herris behoff xxv lester ströming huar thera skÿndandis them hijdth til Stocholm etc

Stockholm den 12 Maji.

Konungen uppmanar borgmästare och råd i Jönköping att anskaffa lifsmedel åt honom och hans följe under genomresan till eller från Lödöse.

Efter orig. på papper i Jönköpings Stads-Archiv.

Götstaff medt gudz nåde Suerigis och götis etc
Konung

Wår gunst tilforenne etc wj formode ath eder nogh openbartt och witterligit är om thet möte szom beleffuat och samtykt är ath stå skal tesse trenne rijke

*) Se 1:a anm. sid. 1.

emellan j lödeszö widt tidhen om laurentij etc Szå effter thet j wel formerkia kwnne ath wår wägh jw faller ther om eder stadt, anten när wj draghe til mötidt eller från Wile wj athi vnderwiise och kwnnugt göre menigheten ther i staden szå ath the ære fortenkte j tijdh ath bestella och skaffa in fetalia och annadt huadt behoff görs szå athui och the gode men szom osz fylyaktige äre, motte få wår bering och nödtorfft, när wj ther kommandis warda etc Eder gudt beffallandis Aff worth slot Stocholm 12 majj Anno etc 1528 vnder wårt SecretH

Utanskrift: Osz elskelige thro vndersäter borgemestere och Rådt vdi wår stadh Jeneköping gunstelige
Spår efter sigillet finnas.

Upsala den 22 Maji.

*Till Jakob Krumme att han skall väl förvara slottet
(Karlsborg) mot öfverraskning.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 327 v.

Vtäff vpsala fredagen näst effter ericj

Til iacob kromme

Vår gunst altijdt tilförenne etc Veth iacob effter som vij tig tilforenne haffue latidt förstå vår mening såledis att, tw grann akt giffue skulle på all anslag att tig ingen oförtenkt förraskning hände kunne på slottedt etc Så är vår endelige vilie effter en vnderlig legligheth nw på färde är att tu aktar på skötit så slottet bliffuer förwaradt medt bygning värier och andra behöringer til thess behoff, och bemana slottedt så thet ecke någorledis anten medt list eller makt tig frå raskat bliffuer etc må tw och giffue oss til känne om behoff görs att tijdt forskickes skal en god iakt til tig som stedze kann bliffue liggiendis ther vnder slottet etc Och giff här akt oppå som makt på ligger etc befallandis tig her medt gudt, Åff vpsala etc

Upsala den 22 Maji.

*Till Thure Jönsson, Thure Eriksson och Måns Bryntesson,
att de skola undsätta Jakob Krumme på Karlsborg med
skjutvapen, krut och andra vapen.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 327 v.

[Vtåff vpsala fredagen näst effter ericj]

Til her { twre iönsson
twre ericsson } samfeltt
mågus bryntesson }

Käre gode män effter thenn legligheet nw på färde är att mann eij fulleliga veth huar oppå en sig förlata skall then stwndt the danska så fast klancka på vijken etc må för then skuldt tenckias til att ingen ofortentk förraskning skeer in oppå karlsborg . så slottedt iw besörgt bliffuer medt skött krwth och värier om behoff görss etc Så må i dele edert gode rådt mett vår befalingsmann iacob kromme, viliandis attj her twre ericson til thes behoff för:ne vår befalingsman vndsetie medt tw falkeneth och i her mågus brynttisson mett edt falkneth Tesligist medt krwth och andre värior så mykit i haffue ämpne opå thet hann kann taga til huar för nödhen är, så klinckebåndet på slättet förwardt bliffuer etc her medt ider gudt befalendis, Åff vpsala etc

Upsala den 22 Maji.

*Till Måns Bryntesson om skeppar Oleff, hvilken med
skeppet Ugglan blifvit anbefald att segla på vestfart.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 328.

[Vtåff vpsala fredagen näst effter ericj]

Til her mågus brynttesson besynnerliga

Vår etc Lata vij edher förstå her mågus att för än eder scriffuilsse komme oss nw senest til hånda mett the tijdende aff vesteriön etc haffue vij vdtskickedt

vårtt skep vgglan til siös til thenn vestfartske rese som omtalat vartt i vinttres, männ sedhan vij fornwme att slik läglighet var oppå färde, haffue vij tilscriffuit skepper oleff som höffzman är på samma vårtt skep att hann ingelunda sig giffua skal i vesterlöön för än man kan yterligare förfara huro legligheten sig i den måtto begiffue kan, Dog haffue vij scrifftelige befatat för:ne Skepper oleff att hann skepe skall in vdi elffsborgs haffn och rådtfråge sedhan mett edher huadt betst rådt vara kann för änn hann giffuer sig til siös och må i när så när kommer tenckie til huadt profitligest och rådeligast kann vara ramandis ther vdinnan och i all annen måtte vårtt etc ider her medt gudt b.[efalandis]

Upsala den 22 Maji.

*Fullmakt för Pelle Pedersson m. fl. att bruka ett kronans laxfiske i Indalselven; — föreskrifter för hr Erik i Ovi-ken och prosten i Medelpad i afseende på biskopslaxen af Jemtland och Medelpad *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 328.

[Vtåff vpsala fredagen näst effter ericj]

Thesse effter:ne pelle pedersson i boda iönss ionsson [i] käffsta ioen nilsson ther sammestadz och oleff swensson i östanskär haffua fåth vår nådigiste herris magt breff att the skola fara och bruka Cronones laxfiskie j indal benämpdt öffuerstefiskie, medt så skäl att the skola behålla halffdelen til theris egit behoff, och halffdelen skola the antwårda fogoten på v. n. herris vegna och han sedan skal forskicken til Stocholm v. nådigiste herris vegna, forbiuder v. n. h. them som för:ne öffuerfiske her til dags brukat haffua, något befatta sig ther med effter thenne dag

*) Se 1:a anm. sid. 1.

Til her erich i owijk och prouesten i mädelpada att the väl packa och saltta then laxfisk som biscops-stolen tilkommer ther [i]iemptelandt och mädelpadha, och offuerantwårda honum fogoten i för:na mädelpada, hann skal sedhen forskicke honum til Stocholm v. n. herre til hånda

Stockholm den 26 Maji.

Öppet bref till alla biskopar och domcapitel i hela riket med förbud för en hvar att från kyrkor, kloster, præbenden och prestebord rycka gods och gårdar, utan undersökning och konungens bifall.

Tryckt i Krönungsswärds Dipl. Dalek. 2: 134, no 418, efter en afskrift tillhörig utgifvaren af nämnda diplomatarium. På latin i Baazii Inventarium Eccl. Sveogothorum, Linc. 1642, sid. 238, 239.

Wij Gustaff medh Gudz Nådhe Sweriges, Göthes och Wendes etc. Konung, Göre witterligt at Wij vthi sanning hafwe förnummit och besporadt, huruledes alle Man, så wäll Bönderne som Frelsse, vthi alle Sticht i Rijket, rappa godz, gårdar och Jorder, Engestycker, fiskewatn och annan egendomb ifrå Domkyrkior, Presteborder och Sochnekyrkior, ther doch the fögo eller snarare sagdt, hwarken rätt eller skähl till hafwe kunna, twert emot then menige Recess som i Wästeråhs samtyckt och belefwat blef, hwilken ibland andre artikler så förmåler: "att hwilken sig förmodar hafwa någon rätt till något Godz, som sedan Konung Carlz Räfst, 1454, vnder ClösterbyKyrkior, Prästeborder och SochneKyrkior kombne äro, skole bewijsa theres börd på laga Ting och Stämmor, och sedan komma till Konungen medh sådana skriftelige och förseglade bewijs, och lickwäll icke komma till någon egendomb, med mindre han vthi then måtton kunde förwärfwa Konungens synnerlige gunst, nådhe och godh willia, och försäkras och förwaras i then måtton medh H. K. M:tz breff och In-

segel." hwilket doch nu inthet achtas, vthan hwar och en tager och rycker som honom sielf synes, och aldeles Oss oatsporadt. Och för thenskuldh haffwe Wij budit och befallat, och nu medh thetta Wårt öpne bref biude och befalle Oss älskelige Biskoparna och Capitelten vthi alle Sticht, att the icke skole tillstädia någon effter thenna dagh att taga något Godz, VthJorder, Engestycker, Vthmarker, fiskiewatn, eller någon annan egendom som vhrminnes fastom åkommen ähr, vndan DomKyrkiorna, eller ifrå Prebender, SokneKyrkior eller Prästebord, med mindre att en fullmyndig vthaff Capitlet, och then som sådana egendom wedkommer, hafwa warit bådhe in för Oss, med bägges theras skähl och bewijsning, och hafwa i then måtton wår gunst och godhe willia, eller then belanget och förwärfwat. Gifwandes förthenskuldh wåre Fougdar och Befallningzmän vthi befallning at hafwa vthi then måtton ett godt och noga vpseende, icke tillåtandes att Clerckerijt härvthinnan något hinder skeer eller förfång, vthan att the stämpne och förwijse them, som slijk egendom förmena sig hafwa rätt och bördh emot theras wederpart, in för Oss, Sedan rätta sikh effter hwad wij för honom skrifwandes warde, så framt the willia giöra hwad Oss liufft och behageligt ähr. Datum på Wårt Slott Stockholm then 26 Maj Anno Domini 1528.

Svartsjö den 29 Maji.

Konungen förnyar sin begäran till Thure Jönsson och andra riksråd i Westergötland, att de måtte noggrannt begrundna frågan om det af Danmark föreslagna mötet i Lödöse, danskarnes fordringar att återfå Wiken, m. m., samt gifva konungen sitt råd tillkänna.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 328 v.

Vtåff Suartesiö fredagen näst för pingisdag

Til her twure iönsson, och flere gode män vtåff rådit i västergötlandt,

Käre her twre och i gode män flere, som vij tilförna hafue eder tilscriffuit om thet möte och handel i lödesa, begärendis attt samfelt huar medt annan akteliga begrundna vele huadt lämppe och förståndt vij bruka skola, att samma mötis besökning osz och rijkit kunne vara till någon frukt och förbättring, och icke til skade eller förswagilsse, som senast skedde j malmö, ther opå vij ganska nödoigt nogot möte besökia eller bekosta vele, vtan sågom ganska gärna att j nw tilförna akteliga ville begrundna alle articler som the förme vår scriffuilse til edher innehålla, och giffua oss nw strax eder scriffteliga swar på them, som flere gode män här oppe i landit giortt haffua, och ecke opsäte them fram til vår tilkommilsse tijtt nider i landit som i scriffue, J haffue recessen och vnderuijsning på alt thet oss är vederfaret, och i förstånden att the danske endeliga begäre vijken igän, therföre är behöffueligit och nyttoigt, att vij tilförna behiärtta och tractere skola huadt fundament och beslutning vij vele bliffua faste vidt och icke fortöffua til yterste puncten medt slik högwordandis ärende, och til theris yterligare besinnilsse görss väl behoff att vij medt rijkesens rådt komme til samman j rådtzuijsa på beqwäm stadt som vij tilförna

scriffuit haffua antten i iöneköping eller schara, Och vete vij intit åff något forfal eller hinder som i scriffue then oss nogot mötis besökning här j vårtt egiet landt forhindra kann, om vij ellies förmodde oss någon fordel, Therföre begäre vij än nw vtåff eder att j grundeligare besinna vele for:ne handel, och medt thet alla första giffuer oss swar på huar och en artikel för sig serdelis, ther vij oss aluarliga effter rätta kunne, Eder her medt gudt,

Svartsjö den 29 Maji.

Till Måns Bryntesson om hans förslag att förmå Lübeckarne att blifva underhandlare vid mötet i Lödöse, hvilket konungen ej gillar; samt om Wiken.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 329.

Vtåff Suartesiö [fredagen näst för pingisdag]

Til her mågus brynttisson

Kära her mågus som i scriffue oss til edertt rådt och gode mening om the lybske och theris anhang, att eder synes nyttogt vara att kong frederik och vij forhandle medt them att the late theris fulmectoge besökie thet möte i lödesa, på thet ecke skal göras förhaling om gotlandt. medt skotzmål til them, och ther vtåffuer faller eder til sinne rådeligit vara att vij medt någon lämppe skule tilförna beweka them til välulioghhet på våre sijde etc Så känne i väl theris gambla sätt, att tess mera en haffuer them behoff, tess stiffuare bliffua the j sinnet, Och vete vij väl att the mäkla fögo på vårtt betsta, effter thet the haffua giortt en ny contract medt the danska om gotlandt sedhan then contract the medt oss giorde j malmö var beleffuat, och sedan haffua haft borenholm och al the velkor the haffua begärat åff them, Så hopes oss att vij tes forinnan väl kunne for-tänkte vara om andra medlare, the vij oss tryggeligare

til forlata måge i then sak, än til the lybska, Och effter thet vij än nw haffua vijken, är oss inttet bortta, och haffuom vij altijdt gått tilfalle att handla om gotlandt medt the danska så länge samma vijken är j våra händer, then vij nödogt åfflatom för än vij oss foruite om fyllest, enkanneliga begärandis edertt och flere gode mändz ther nidre i landit goda rådt, medt huadt lämppe vij vår räth behålla och förswara kunne, att vij ecke altijdt skola lata handla på vår skada och förswagilsse, och annars profijt och fordel, som thet skedde j malmö, ther opå vij ecke gärna bekosta vele många mötis besökninger heldst ther vij oss ingen förbättring vtåff förmodandis bliffua, lather oss än nw andfånga eder scriffteliga swar på thenne och flere article som the förme vår scriffuilsse til eder och flere gode män i rådit ther nedre i landit innehålla, och besteller att vij kunne få vår bering om vij förbe:de möte ändeliga besökia skola, Eder her medt

Stockholm den 30 Maji.

*Utdrag af bref till Måns Svensson, och af collationsbref för hr Nils på S:t Martini præbenda *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 329 v.

Vtåff Stocholm pintzdag affton

Til månss swänsson att han sänder class scriffuere hijdt vtöffuer medt skatten, och skal för:ne class laga sijn stücken så, att han kann bliffua vår nådigiste härre vedt handen til en tijdt etc ther til medt skal förbemelte mågus swänsson köpa alt thet smör hann kan vtöffuer komma och skynda thet til Stocholm etc, Sammaledis skal han försända her oleff åff eskilstwna til v. n. herre, välforadan

*) Se 1:a anm. sid. 1.

Jtem her nilss *) edt opit breff att hann skal behålla prebendam sanctj martinj i Stocholm i sijn liffs tijd på thet hann skal stå helgéndz huset före i för:na Stocholm etc

Stockholm den 30 Maji.

Till rikets råd och en del af det öfriga frälset i Upland, Östergötland, Småland och Finland, befallning att infinna sig med följe vid mötet i Lödöse.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 330.

Vtåff Stocholm pintzdrag affton

Til

fijnl:[and]
 Greffuen iohan
 her iffuer fleming
 her erich fleming
 iachim fleming
 biör[n] classon
 nilss krabbe
 iönss knutsson
 torsten salmonsson

opl:[and]
 her larss siggisson
 åke classon
 her iohan twrsson
 her knut andersson
 her benkt nilsson
 ion olsson
 nilss kromme
 iffuer månsson
 her birgie nilsson

öst:[ergötland]
 her holger karsson
 her månss iohansson
 mester erik
 iören ersson
 nilss olsson på st: [åkeborg]
 trwls scriffuere

Små:[land]
 her twre trolle
 vaste iönsson
 per ionsson
 iönss larsson i eskilstorp
 iöns persson i rödenäs
 ion småswæn

västergötlandt hela frälssit

Vij haffue förståndit att kong frederik och danmarks herskap tilrede sig ganska ståteligas medt mykit

*) Lucka i Registraturet.

folk och tilhörelig clädningar att besökia thet möte som nw i sommer vedt tijden sanctj laurentij stände skal i lödese, tilkräffuer för then skull lägligheten att vij på thenne sijdon skicke oss ther effter så att vij kunne haffua oss oforakteliga i blandt slikt främmadt salskap, som väl förmodandis är på then tijdt ther forsamlas, Begäre vij för then skull attj tencke ther til i tijden attj oss til samma mötis besökning kunne vara fölgaktoga medt idra tjänere the meste i kunne medt tilhörliq clädning och rör eller andra värior til foth ther til pyntta Tagandis her vdinnan ingen forsumilsse Eder her medt gudt

(Junii *).

Konung Gustafs framställningar och besvär till konung Fredrik, framförda genom Wolf Giler.

Efter en samtidig afskrift i k. d. Geh.-Archivet i Köpenhamn, bland handl. rör. daljunkaren.

Ko. W. zu Sweden beschwerden durch Wolff Gilern angetragen sampt dar auf gegebener antwordt Aus befehel ko:r S:t Meines gnedigsten herrn zu Sueden, der selbsten erpiettunge na, Angedragen Für das erste Na dem sich Ko: M:t zu Denmargk, jnganges jres koninglichen Regementes vnd besitzunge des koninglichen stueles, der Kron zu Denmargk alwegen bitze kegenwertiger zeit scryfftlichen vnd muntlichen zur auffenhaltunge freundtlicher vnd gutter nachparschafft kegen ko: w: Meinen gnedisten heren genogk erpotten Auch der erpiettunge na gleichmessig jrer parsonen anders nhw bemercket So werenn ko: w: M. gn. hr. sulchens vnd alles gutten, mit erpiettunge gleichmessig na formogen alwegen sich zu stellen, auffs hogeste jren Kon. M:t danckpar etc

Es weren Aber ko: w. Mein gnedigster her zu anich das sich k. m:t nalanglauf vnd tagli-

chem geruchte Auch vile scryfftlicher vnd bey weilen munt anzeugunge (So Mein gnediger herr der kon. M:t lassen be Dan wusten zue Meines gnedisten herrn Regements vber freundtlicher nachparshafft vnd gutte zuuorsucht jn Kon: M:t landen vnd Reichen nicht wenig vnlustes vnd buberej, welche myr auff dys mal in die lengde zuerzielen nit befohlen, der freundtlichen nachparshafft gar vngemessen, jn Sunderheit durch Seuerin norbw vnd seine heimliche anhengere (Jdoch K. m:t gar vnbedachten) Ane- alle schult kegen erhe vnd billichkeit, nit allein meinen g. herrn zu hone vnd nachteil Sunder auch dem Reich schueden zu schuarem schaden in Sunderheit der gotlandischen Handlung halber zugefuet, vnd alss behende mit hinderlusten fullenzogenn, das sich die jm handel liessen bedunken, na dem k. w. so geduldig als Josep den last auff sich genomen Jre ko. w. merckten oder wusten sulches nit besser. Aus welcher gedult jren kon. w. nit wenig hoemutt (geschuigen schaden) entstanden etc

Wo aber mein gnedigster her Na notturfft vnd ge eigent, mit der zeit dar die selbien als dan wol re k. w. sulches besser gewusten Mochte auch wol beiden kon. jren vnd jren getrauen vnterthanen notzbarer dan nhu gescheen sein etc

Das aber sulches zu seinen zeitten wie eigent nit gescheen, hat allein die freundtliche nachparschafft vnd ko:e M:t vnschult Auch das manicher erbare vnd auffruchtigher vnter der kron zu Denmargken vnd ko:e M:t besessen, dan sulches vnbewosten, Auch gantz leit vnd entkegen gescheen were ko. w. Meinen gn. herren zu Rugk gehalten etc

Auch jnbedrachtunge vnd hogesten trost genomen, es wurde ein jder in dem theil schuldig, Seines vnredlichen furnhemendts abwenden vnd selbst erkennen etc

Were aber ko. w. Meinen gnedisten herrn gar vnfrucht-
 par Dan die sache hette sich nhu so vyle furbesseret
 Ans Denmargken, jn vorwegen gekrochen, do selbst
 bey den frommen leuthen (als sej sich achtent) Als do-
 ctor Vincents, der bischoff zu Trontheim mit jren an-
 hangeren, so fleissig die sache fur arbeitet, mit dem
 auffgeworffnen furretter . dem sej solten jngeueen ha-
 ben, sich fur den, als hern Steins soen aus zugeben
 d[as] er nicht were Auch fur got vnd der welt nummar-
 mehe werden mochte, jme auch also bey geplichtet vnd
 kegen jre eigne gewissen erhaben (wie dan sulches k.
 m:t in die lengde vil besser dan ich sich wosten zueryn-
 nern Auch wie ich achtette aus scryfften Meines gn.
 heren villichte genug furstendiget was vnd wie die
 fromme leuthe jre furnhemmende jm synn, vnd wie bey
 ko: w. Meinen g:ten heren gehandelt Also wenne man die
 sache mit fleis wurde betasten, konde so balde ko. m.
 als meinen g. heren zu schaden geschen etc

Jdoch bekenten sich ko. w. Mein g:r herr schuldig,
 den frommen leuthen sulches zuuorgellen, Als auch jre
 k. w. disen negst forgangenen winter, durch furschic-
 kunge gottis wo der vnschuldig nit darin beschonet ge-
 wesen Ane fare wol hetten mogen thun So ferrn die
 freuntliche nachparschafft vnd muntliche gelobtenus
 beider ewer ko. m:ter k. w. Mein g:r herrn nit zu
 Rugk gehalten Sunst soelt man gesagt haben, es were
 der koning zu schueden in den Dalen vnd Norwegen
 gewesen etc

Aber Mein g:r herr wolten vngeren in dem jre ko.
 m. nit alzu gewaltlichen dar zu gedrungen den knopff
 sulcher freuntschafft auff zu trennen der erste sein etc

Weile Aber Nhu der almechtige die sachen also
 fursehen Das Ko. M:t ahn eigenen parsonen (als ko. w.
 Mein g:r herr wie ich achtettete(!) auff den heut-
 tigen tag anders nit wosten) disen Sommar in norwe-

gen zeihen, die kron entphaen, den koninglichen stule Auch do selbst (got solt geben ko. M:t hir zu grossen freuden vnd hir na zur selen saligkeit des wunstent mein g:r herr) besitzen wurden, vnd dar nha villichte ahn eigenen parsonen beide jre k. m. odir der selbst stadliche botschafften Auff beschibener dage fort, wie k. M. bewusten, der vnd anderer sachen halben zu weiterer furhandelunge freuntlichen wurden erscheinen etc

So weren ko. w. Mein g:r herr hoges fleises freuntlichen pitten vnd bogeren, weren auch vngezueiffelter zuuorsucht ko. M. wolten vnd wurden, Na viler berich- tunge hones vnd hoemutts, so Meinen g:ten herrn dur . . sulche handelunge vincentij vnd des bischoffs zu Tront- heim mit jren anhangen Ane schult, kegen got erhe vnd alle billicheit zugefoget, Also vnternemenn vnd gepurlichen als vnthersassen straffen, Auch die anderen also lassen vntherweisen das jre ko. w. na males (So fern die freuntliche nachparschafft nit solte ausge- leschet werden) do hin lassen weisen, sulcher vnlust (ich dorffte nit sagen behende furrettorej) anich, vnd jre vntherthanen schadeloes vnd ane moie der halben mochten pleiben etc

Vnd als dan auff beschibener tagefart Meinen g:ten herrn eins fur al ein zuuorlassig andtwordt vnd bescheit geben Obe ko. w. Mein g:r herr jar bej jaren, vnther dem schein der freuntlichen nachparschafft, uber trau vnd glauben also fon ko. M:t vnthersassen solten geubet vnd geplaget werden etc.

Es furhofften sich ko. w. Mein g:r herr, weren auch fleissig pijtten, k. M:t wolten vnd wurden sich mit keinen blauen glosen vnd Anderen strichen (Na dem die sachen der frommer leuthe in norwegen so auffen- bare vnd meinglich benebn ko. m. bewusten) Lassen abweisen Adir auch jnen in norwegen uber dise ansu- chunge vnd wie ko. m:t jre schult wussten keine vn-

beweisliche entschuldunge nhemmen etc Dan es forhofften sich ko. w. Mein g:r herr zu ko. M:t als zu einem langhe beruchten cristlichen vnd auffruchtigem F. wo schoen jre ko. M:t mit der kroen zu Denmargken Regementes halben nit zu thun, vnd hörten sulche vnredlicheit jre ko. M:t wurden ein cristliche mit leiden myt ko. w. haben, oder sunst mit einen vil geringeren dem sulches beiegenen mochte etc

Woe Auch ko. M:t zu sulchem nit mochten oder wolten raedt finden, was dan jrer ko. M:t meinunge darin Auch ko. W. meinen gnedigsten herrn zur notturfft angezeugt werden, wo dan ko. w. Mein g:r herr sulcher hoemut nit mochten enthauen sei . . vnd ko. M:t wusten auch selbst kein Raedt dar zu So wolts ko. w. meinen g:ten herren so vyle als billich vnd recht dar zu zudrachten etc

Diss hetten ko. w. Mein g:r herr etc mit erpietunge etc Ahn ko. M:t zu dragenn freuntlicher vnd Trauer meinunge myr befallen etc

Kon. Fredriks svar på förestående framställningar, gifvet i Segeberg den 13 Junii, är upptaget bland bilagorna.

Stockholm den 3 Junii.

Konungen tillkännagifver för allmogen i Norra och Södra Finland, att han till lättande af dess tunga befalt nedbrytande af Kustå slott.

Riks-Registr. C, 1526—1529, bl. 330 v. — Förut aftryckt af Arwidsson, l. c. 2: 228.

Vtåff Stocholm fjärdde dag pintzdaga

om kustå slotz niderbrytning til almoghen i norrefijnlandt och södrefijnlandt

Vij Götstaff etc helse eder alle Cronones sk.[attskyllige] b.[önder] o.[ch] m.[enige] a.[lmoge] som bygge och bo j norre och södre fijnlandt kärliga medt gudt och våre nåde, Käre väner vij haffua förståndet attj

och föräldre för eder haffua her til dags hafft myken twnga wtåff the twenne slått Åbo och kustå the så när til hopa liggiandis ära huartt vidt annet, att rijkit them båden ej behoff haffuer, Therföre haffua vij eder til lijisa och forbe:de tungas åffslag befatat måns svänsson på åbo slott att han medt alles eders tilhiälp for:ne slått kustå nw i thenne sommer skal lata neder bryta, Begärendis vtåff eder attj til samma slotz niderbrytning beuijser eder hiälpaktoge när forbe:de vår fogote eder på våra vegna ther om tilkreffuiandis varder om edher faller til vilia att vara for:na twnga forutan then i her til dags vtåff kustå slott hafft haffuen J huatt måtte vij kunne veta och rama alles eders bätzta etc

Stockholm den 3 Junii.

Contract mellan konungen och biskop Märten i Åbo om biskopsinkomsterna, m. m.

Riks-Registr. C, 1526—1529, bl. 330 v. — Förut meddeladt af Thyselius, l. c. 1: 156 och af Arwidsson, l. c. 2: 230.

[Vtåff Stocholm fjärdde dag pintzdaga]

En contract och forening emellom v. n. herre och bisp mårtten i finjlandt om then summa han skal giffua for:na v. n. herre årliga vtåff bispens ränttan

Vij Götstaff etc Bekännoms och göre vitterligit att effter then skickilse som i fjordt beleffuat och samtykt var i västrås att cronones räntta then ganska mykit är förswagat skall oprättas medt någon partt af biscopernes räntte, haffue vij så offuer ens varedt medt vädog fader biscop mårtten j åbo att hann skal giffua oss årliga åff biscopsstolens räntte och opbyrdt 1^m [1000] marck päninga, x lester smör, x skeppundt gedder, iij läster lax, x läster rog, x läster korn, och vj läster haffra j swänskt tal, i så måtto att päningarne . rogen, kornet och haffran skal årliga forskickas hijdt til Stoc-

holms slott medt första öpet vaten om våren, Och smöret laxen och geddor vidt tijden sancti michaelis om hösten, Och ther til skole vij behålla ladegården på kustå öö, och the landbor ther vnder liggia som plictoge äre att göre arbete til åkers och ängs brukning vidt samma ladegårdt, Ther emoth skal forbede biscop mårttin niwta och behålla quijt och frij alla biscops bordens rântto medt the andra landbor och huat the göra til affradt, arbeide och andra årliga tijänist, Skal hann och behålla all biscops tijenden kring om alt Åbo stikt, medt biscops sakerna the hann eij annerledis skal lata vdkräffuia eller opbara än som västrås recess och ordinantia innehåller effter lagboken Må hann och frij niwta sine visitering til att gästa eller bära ther op päninga före effter lägligheten, dog så att ther medt ecke forsumas tilbörliq tilsyn om presterna att the renliga predijka gudz ordt och anner gudz tijänist skickeliga oppehålla, Och ther medt annama vij samma värdog fader biscop mårtten och alt thet honum och biscopsstolen i åbo tilhörer vdj vårt hegn och försvar etc forbiudendis,

Stockholm den 3 Junii.

Till biskop Mårten i Åbo om inkomsterna af biskopsstolen och befordrande af den evangeliska läran.

Riks-Registr. C, 1526—1529, bl. 331. — Tryckt af Thyselius, l. c.; 1: 155, och af Arwidsson, l. c. 2: 229.

[Vtåff Stocholm fijärdde dag pintzdaga]

Til bisp mårtten i Åbo

Värdog fader som vij haffue förståndit eder begäran vtåff mester peder särkilax att vij skulle late eder förstå huadt ordinantiam vij medt eder göre vele om biscopsstolens rântto j Åbo som vij medt flere bisperne her j vårt rijke Suerige giortt haffua effter then beslutning som i fiordt beleffuat och samtykt vartt

i västrås etc Så i forhåp att j eder mot oss och rijkit skickeliga och tilbörliga i alle måtte haffua vele och skole som i oss loffuat och tilsagt haffua, och ther til medt promouere och forfordra then helga ewangeliske lärdom som edertt ämbete tilhörer, ther vij oss til forlåte attj tagen ingen forsumilsse före tilseendis medt edertt clärkerij ath the hålle sig in til samma lärdom och then läre och predijke för almogen som them bör att göre, huar så skeer vele vij thå gärna veta och ramma edertt och för:na edertt clerkerijtz betsta i huatt måtte vij kunne, Och ther opå late vij edher förstå huadt ordinantiam vij medt edher om forbe:de biscops stols rântte giortt haffua Ther opå vij eder sände vårtt öpna breff, huar effter i eder rätta kunne, Thet andra huadt thet heldzt vara kann som biscopstolen tilfaller i årliga rântto medt affradt visitering etc och biscops saker effter västrås beslutnings innehållilse the skole i haffua til edertt redeliga ophålle som ytterligere beslutis och vdttryckis j forbe:de vårtt öpna breff Eder

Stockholm den 3 Junii.

Salu- och upplåtelsebref för hustru Anna, borgaren Peder Nilssons enka, på en tomt i Stockholm.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 331 v.

Vtåff Stocholm fijærdde dag pintzdaga

Hustru Annes peder nilssons effterleuerskes breff på en tomt

Vij Götstaff medt gudz nåde etc Bekänne och viterligt göre att vij gunstelige sålt och oplatet haffue oss elskelige hustru anna peder nilssons effterleuerska borgerska her i vår stadt Stocholm en tomt liggiandis offuan for samma hustru annes hus söderuth in opå kinnehäste gatun . för .l. marcer ortug och är lengden

på för:ne tomt xxxv alna itt quartter mindre, bredden mitt opå xiiij alna och bredden vidt gatun xviiij alnar edt quartter mindre, Huilken tomt tilförene legatt haffuer vnder helge graffs gille och oss effter then handel senest vdi västrås giordis tilfallen är, Så effter samma betalning är oss aldelis stonden til hånda, til egne vij henne . hennes arffuinger och effterkomande för:ne tomt til euärdelige ägo, vtan huars mandz ändelige eller värdzliges åklanckan eller motståndt effter thenne dag, Tess til visse late vij hengia vårtt secret nedhan för thetta breff Giffuit etc

Stockholm den 8 Junii.

Salubref för Henrik Buntmakare på ett stenhus i Stockholm.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 332.

Vtåff Stocholm måndag näst effter trinitatis

Henrik buntmakares breff på edt stenhus i Stocholm

Vij Götstaff etc Göre viterligit att effter thet oss elskelig henrik hansson vår buntmakare, haffuer sig troliga bewijsat moth oss bådhe j rijkesens tjänist och tesligis medt sitt embetis brukning til vårtt gagn och behoff, Och j framtijden kan yterligere vara oss och vår stadt Stocholm för en tro och nyttog borgare, om han her i staden kunne bliffua hus ägande Therföre haffue vij tillsagt och vndt och medt thetta vårtt opna breff vnom och tilseijom honum thet hörnehus som liggiandis är näst nordan för sancte gertrudis gillestwiue på suarttamuncka gaton her i Stocholm, Huilckit hws tilförna haffuer tilhördt domkijreken j vpsala och effter then recess som senest giordis i västrås til cronones förbättring tilkommet är, Dog haffue vij forbe:de henrik samma stenhws medt sådant velkor vndt och vp-

latet att han skal bettala och förnögia oss ij^e marcer ortoger, the han medt sitt embetis brukning til vårtt behoff skal forlossa effter thenne tijdt, til tess han medt en redelig regenskap skälliga kan beuijsa att han oss för för:ne ij^e marcer fyllest giortt haffuer, Och huadt forbe:de hws är bättre thet skencke vij honum vtåff synnerlig gunst och nåde, tilegnandis honum och hans rätta arffuingia samma hws til Euerdelig egu, Och förbiudandis alle åndelige och värdzlige forbe:de henrik etc

Gripsholm den 17 Junii.

Till fogden i Jemtland, Jören Persson, att han ej hindrar prosten derstädes att uppbära ränta och sakören enligt uppdrag af capitlet i Upsala.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 332 v.

Vtåff Grijpszholm sancti botolphi dag

Til iören persson fogote i iämptelandt

Mått tu veta iören persson att oss är förekommit thet prouesten i iämptelandt eij aldelis bliffuer tilstatt att fulgöra then befaling hann haffuer vtåff capitelet j vpsala, på then räntte och saker samma domkyrke vtåff areldz tijdt haffuer hafft, och bör att haffua i then landzända, ther tw endelis bliffuer for:de prowest ogunstoge före, när han forbe:de befaling fulfölia vil etc Tig drager väl til minnes huro tw screffst oss til j näste forlidne vinters tijdt, loffuandis oss att vij ecke skulle sådantt förmode åff tig effter thenne dag, vtan att vile vara på vårtt betsta, och styrcke för:na vpsala domkyrkes rätt ther j landit j huadt måtte tw kunne, Thet vij och begäre att tu än nw besijna vilde och så beuijsa tig i then sak, som tu vilt att vij oss mett tig beuijsa skola på thenne sijdhnen, Jnttet twekandis att vij ioo altijdt haffue gått tilfalle så nw som

vij tilförna hafft haffue att vedergöra huadt fortret oss på then sijden viderfars, om thet eij annerledis botadt varder, Begäre vij för then skyll att tu lather forbe:de prost niwta vår scriffuilsse gått åth, Och var honum beständig til forbenempde hans befalings forfordring som en godh nåbor tilhörer att göra, Thet samma skal tig vederfaras åff thenne sijdden huar så behoff kann göras Tig gudt be:

Stockholm den 2 Julii.

Privilegium för Didrik Rost och Wellam van Swollen att vid Norra Fästade (Fettsta) qvarn i Malma socken, Westmanland, anlägga ett jernverk.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 333.

Vtåff Stocholm visitationis marie

Dirik rostis och vellam van swollens breff på en qwärn

Vij Götstaff medt gudz nåde etc Göre viterligit att vij åff synnerlig gunst och nåde haffue vndt och tilstادت och medt thetta vårtt breff vnne och tilstädhie att oss elskelige Ditterik rost borgere i vår stadt Stocholm och vellam van swollen moqe och skole optaga ene ödesqwärn som i någor forliden år haffuer förlagdt varit benämpdt nörrafästade i malma soken j Åkerbohärede och haffuer lydtt vnder grönö, i så måtto, att the ther på theris egien ewentyr och bekostning måga opbyggia en vatnhammar til att vdreckia plåtar och staffiser, och effter thet en sådana bygning them mykit bekosta vil för än hon til gång komma kan, så och effter thet att förmodandis är att then landzändan skal ther haffua profijt åff, Therföre är tilbörlogit, thet vij och anseedt haffua, att the sådanne theris bekostnat åthniwtandis varda, att them ther ingen i frå trenger,

Ty vnne vij nw them sådanna velkor ther opå, thet vij och medt samma vårt breff stadfaste, att the måga niwta bruka och behålla samma nörrafästade qwärn medt alla tilägor som ther vnderliggia och åff åller tillegat haffua i skog och skiwl närby och fijarre i theris liffztijdt, och theris rätta arffuingia effter them, om the samma ström til vatnhamars och plåters vdt-räkning bruke vele och kunne, eller cronone til oplatisse för skällige bettalning för theris arbete och bekostning, och så lenge the eller theris effterkomande arffuinga samma qvern haffua och bruka, skola the göra cronone then räntte som åff ållir ther åff gängit haffuer vnder förbe:de grönö som är xii spen rog miöl och xii spen biugmiöl förbiudendis allom e ho the äre som för våra skul vilia och skola göra och lata förbe:de Diterik och vellam eller theris effterkomande her vdi-
ianan hinder eller platz göra vidt våra ogunst etc

Stockholm den 2 Julii.

Till biskop Märten i Åbo om afgiften af biskopsstolen till konungen, samt om den nya lärdomen.

Riks Registr. C, 1526—1529, bl. 333 v. — Förut tryckt af Thyselius, l. c. 1: 157, och af Arwidsson, l. c. 2: 231.

Vtåff Stocholm visitationis marie

Till bisp mårkten i åbo

Vårdog fader Som i haffue oss tilscriffuit om then pensionen i oss til Cronones förbättring giffua skole vtåff eders biscops stol bärandis före attj ecke betröste vtdraga then tilnämpde summa, besynnerliga i thenne hårda tijdt, Och begäre för then skul att vij vele göre edt annedt medel medt eder etc Så förhåppes oss att nw på tilstundendis år kan väl bliffua näst gudz hiælp bätre tijdt i landit, än varedt haffuer, Och för:ne op-registreredhe pensio bliffuer eder ecke odragelig, Huar

i vele ansee vår och riikesens torfftoget, för än vij forlossa kunne the swåra gäll och skuller rijgit är vdj kommet som eder nog viterligt är, Och ther vtoffuer haffue vij stor bekostning på Cronones slotz Stocholms murning, och sköna skeps bygninger, til att förswara rijget medt, och kunnom för then skul inttit annedt medel göre på thenne tijdt, för än vij yterligare bliffue vnderuijste om all lägligheter etc ytermera som i scriffue att mångom tycker then nylärdom vnderlig vara etc Så råde vij eder och begäre attj ecke akter förnykit edert capitels föregiffuilsse i then sak vtan effterfyllic then helga ewangelij rätta vdttydning och sijne, Thet förfordrandis effter edert ämbetz tilkräffuilsse som i oss loffuadt haffue, När i och edert clerkerij så göra thå vele vij gärna ramma och veta eders och theris betsta

Stockholm den 2 Julii.

*Utdrag af bref till hr Erik Fleming, Jon Skrifvare på Westerås och bergsmännen på Salberget *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 334.

Vtåff Stocholm [visitationis marie]

Til her Erik Fleming att han tager icke flere karlar på iacterne än som the kunna bemanas medt, och skal han late iacterne löpa til Stäkeborg och skicka folkit til baka igän, så mykit han kan ombära

Til ioon scriffuere på västrås, att han vndsäter iöns bitzere j [$\frac{1}{2}$] lest malt

Til bergs mändh på salbergit att the ecke göra hinder på skogen för the daga karla

*) Se 1:a anm. sid. 1.

Stockholm i Julii.*Privilegier för bergsmännen på Salberget.*

Riks Registr. C, 1526—1529, fol. 334 v.

Vtåff stocholm circa visitationis

Bergsmännenes magtbreff på salbergit

Vij Götstaff etc Göre viterligit att effter thet våre vndersåter på salobergit haffua medt stor möde och bekostning företagit gamla gruffuones ösning, haffue vij loffuat och tilsagt och medt thetta vårtt opet breff loffuom och tilseijom samma vårom vndersåtom på salbergit att the som slikt arbete haffua sig företagit skole niwta och behålla huadt fordel lyckon them vtåff samme gruffuos brukning giffuandis varder, vtan andre fremænde mändz inträngning som för:ne gruffuos ösning intit bekostat haffua, Dog så att the skola giffua oss huar tijende bår på cronones vegna, vtåff then malm the ther brytandis varda, medt thet första til thes gruffuan kommer bäter til magt att the kunna få lijka för theris bekostning, Och vij sedhan effter leglighetens begiffuilsse, annerledis medt them så väl cronones som theris egiet betsta beramandis varda, Skola the och tesforinnan niwta och behålla bergs rätt frijheter och priuilegiar på skoger vaten arbetis folk, soffringe och anner velkor som the tilförna nwtit och hafft haffua, vtan huars mandz hinder platz eller förfång vid våra konungsliga hämd straff och vrede

Stockholm i Julii.

*Till hr Oloff (Galle, ståthållare i Norge sunnanfjells?) om
honom tillhöriga gods i Sverige.*

Rsks-Registr. C, 1526—1529, fol. 325.

Vtåff Stocholm [circa visitationis]

Käre her oleff, vij haffue förståndet edert begäran om någor gotz her i vårtt rijke liggiandis, the i scriffue eder föräldre tilhöre effter thet vidisse och copies lydelse som i oss medt edhert scriffuilsse til hånda skickat haffue etc, Så förtæncker eder väl käre her oleff . huadt handlat . beslutat . och förseglat vartt j malmö, om the gotz som danske och norske äga beliggiandis här i Suerige, och tesligis om the gotz våre vnderåter swenske äghandis äre belegne i danmark och norgie, att huar måtte komme til sitt igän som them i kong hanssis och kong Cristierns regimentz tijdt haffuer välleliga fråträngt varedt, och vij i then sak haffue oss så beuijsat moth danska och norske som för:ne malmös recess och beslutning innehåller, J förhop att våra vnderåter måtte viderfaras thet samma igän, thet dog ecke medt allom skedt är, Så effter thet vij förmode eders personliga tilkommilsse til thet beleffuade möte nw innan kortt tijdt stånda skal vdi nylödöse och kongelle, kan väl skee vppå then tijdt, att i blandt annor ärende kan och något yterligare handlat varda j then sak, Och huadt ther om venliga beslutat varder på begge parttenes lika gott velkor och fordel thet skal eder och flera våra goda nåbor i danmark och norgie ecke bliffua på thenne sijdhen veigrat eller fornekat, J huadt måtte vij i then sak eller andre kunna vara eder til vilia thet göre vij altijdt gärna Edher her medh gudt

Linköping (i Julii).

Besittningsbref för Anders Hansson på gods i Östergötland.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 335 v.

vtåff lincöping

Anders hansson edt magt breff att v. n. h. haffuer vndt honum then löt, tesligis asmundstada och smidiastade huilkit bisp hans medt hanss syster samma anderses hustrus modher tilhörde, medt the iiij stenger som forbe:da bisp hans ther inne köpt hade, Dog så att Cronones skatt som ther pleger åffgå oforsumat bliffuer Tess

Wadstena (i Julii).

Konung Gustaf tillkännagifver för Stygge Krumpe m. fl. danska riksråd sitt missnöje med kon. Fredriks uteblifvande från mötet i Lödöse, m. m.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 337.

[Vadstena]

Til här stygge krumpen och flere Danmarkis rijgis rådt som skola besökia mötet

Vij vndfinge nw medt thetta edertt budt högboren förstis konung frederiks scriffuilsse, i huilke han gör sijn vrsäkt huar före han thet möte i lödese och kong-älffue personliga ecke besökia kan, och mest för then burgundiske försambling skul, och haffuer för then skul forskicket eder til oss och vårtt elskeliga rijkitz rådt att handla medt oss om alla skyldinger. brister och twist rijkene på både sijder mellan äre effter eder instructions lydelsse, Begärendis, att vij skole skicka edher til hånda våra cristeliga leijgde etc Så late vij eder forstå att vij tilförna hade vårtt egit budt hos konung

frederik til att foruete oss medt honum om han actade personliga besökia thet möte, och fornumme vij ecke annadt än' att han iw så göra ville, Ther före tycker oss att then orsägt han scriffuer om the burgundiske kan föge hindre om anner forfal ecke äre på färdom, känne gudt att vår lägligheter och vordandis ärende väl hade tilkraffdt att vij och på then tijdt hade varedt på en annan stadt, ther vij nog förskaffande haffua, Huar vij ecke anseedt hade konung frederiks och danmarks rådz idkeliga begäran om forbe:de möte, på thet the brister som rijkene emellom äre måtte betagas och beslutes til frijdt och endrägtighet, för huilcke saker skul vij och vårt rikitz rådt nw haffua giffuit oss på thenne långa vägen, somliga frå finlandt, medt stor omak kost och taring, och anner vår nyttoge ärendis försumilsse, Och forundre vij nog att icke flere vtåff Danmarkis rijgis rådt komandis äre til samma möte, Ey heller förmercke vij åff forbe:de konung ffrederiks scriffuilsse att the norske ther komme . effter edt almennigt möte mellan trij rijken beleffuat och förscriffuat var, Dog effter j gode män äre på vägen, och vele möte medt oss och vårt rikis rådt j lödese, vele vij och på thenne sijdden thet besökia eller besökia lata på torsdagen effter laurentij näst kommandis, som konung frederik vdi sijn scriffuilsse var begärendis Och effter thet vij haffue ecke annat att skaffe medt eder gode män eller Danmarkis rijke än gått Och edt venligit möte är förscriffuit thenne iij rijken emellom til huilkit huar och en som ther något haffuer tilskaffandis må oleijgdat och vtan all fara komma, giordis eder icke behoff någon leygd, män effter thet högmectig förste konung frederik och i så begäre, sände vij eder en cristelig leijgde Giffue gudt att eder instructio sig så vidha vdsträcker att all ärende begripa kunne en ändelig ända och fast beslutning then vij oss til förlata måge

ytterligare än varedt haffuer i forliden tijdt, J huadt måtte vij kunne vara eder til vilia, Thet göre vij al-tijdt gärna, befalandis eder altzmectig gudt etc

Wadstena (den 28 Julii*).

Lejdebref för de danske ombuden till mötet i Lödöse.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 338.

Vadstena

leijgde breff

Vij Götstaff etc Göre viterligit att vij åff synnerlig gunst haffue vntt och giffuit, och medt thetta vårt opna breff vnne oeh giffue värdog fadher her Stygge krumpen biscop til borlem och ärliga och välbyrdiga män och strenge riddere herrer a b c d Danmarkis rigis rådt våra frij seker och cristeliga leijgde, til att frij feliga och seker komma til möte medt oss eller vårt rikens rådt i vår stadt lödesa torsdagen effter laurentij nestkomandis medt ij^c [200] personer och ther förnedhan, ther frij felige och sekere bliffua så lenge the medt oss eller samma vårt rådt handla, och sedhan tedhan frij felige och sekere igän komma i theris goda behål igän medt personer hästar och hues the haffua medt att fara, före oss och för alla them som för våra skul vilia och skola göra och låta, vtan alt argt och argalist j någon måtto vedt våra ära sannuedt och gode cristeliga tro, Tess til visso

*) Datum är uppgifvet i ett uti Riks-Archivet numera förvaradt folio-register öfver Lunds domkyrkas handl. (signerad E. 102), afdeln. "Privata", n:o 790.

Odateradt. (Julii—Augusti).

Instruktion för svenska sändebuden biskop Sven i Skara och hr Peder Hård, riddare, för deras underhandlingar med danska sändebuden.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet, bland kon. Gustaf I:s bref.

Tessa äro the werff och articler som konun:ge Ma:t till Swerige och Suerigis rikis råd haffua giffuit werdig fader Biscop Swen till Schara och Erlig wälbördig man her Peder Hård Riddere j befalning att werffua hoss werdige fäder strenge riddere och Erlige gode men Dammarkz rikis råd

Först szom the Werdige fader(!) Strenge riddere och Erlige gode men Dammarkz rikis råd som nw sijdzd församblade wære j köpenhaffn hade mett giffuit wälbördig Swen Cristoffer otzson att werffua på kon:ge Ma:tz wegna j Dammarck, jn till kong:e ma:t j Suerige vm then legelighet szom sig nw begiffuer mett konung Cristern att han mett sitt krigzfolk ackter att arga jn påå tesse twenne rike Suerige och Dammark

Thernest och så huad hielp tröst och bistond som the goda herrer ackte och wele epter Nylödöszes Contract etc göre ko:ge M:t till Suerige wår käraste nådigste herre Huar gud förbiwde vm trengde, För huilkit ko:ge ma:t till Suerige the goda herrar, dammarkz rikis råd ganska kerliga tacker, och will altid gerne wara thom j slik motto till willie igen

Så kenne gud att kong:e ma:tt till Suerige wår nådigste herre är och haffuer altid warit wid thet sinne och mening att huar h: n: mett lifff och mackt kunne tillhielpa att konung Cristierns onda vpsätt och mening icke skulle haffua framgång, ther är h: n: och altid haffuer warit redeboen till

Dog giffuer kon:ge ma:t till Suerige v: n: herre the gode herrer Dammarkz rikis råd vdj en god ackt

och menung tilkenne thet H: n: endels förundrar huru then legelighet sig begiffuer, att for:da konung Cristiern är giffuit så stoort tilfelle att jnkomma j Norigis rike

Så haffuer och hans n: fornummet huru konung Cristiern haffuer j nogor år besynnerlige j thenne för lidne sommer beflitad sig mett margfallelig anslager och dagtingen mett några aff Tydzska städerne oc flere her rer och förster, att han jnkomma motte j tesse rike igen Men [huad] han skaffat haffuer är kong:e Ma:t till Suerige icke kunnogt förseer h: n: sig dog till kong:e ma:t j Dammark och the goda herrer Dammarkz rikis råd h ej annett handlat och beslutid wara än thet h: n: och Suerigis rike så well som thom sielffue till nytte och bestånd wara kan, epter thet hans nade the goda her rer ej annett än wenskap och gott nåboorskap bewist haffuer

Teslikis haffuer kon:ge ma:t till Suerige aff wiss kunskap fornummet Hurulunde Erchebiscop Göstaff haff uer twenne reszor warit vdj Norige och förhandlat sine szaker på konung Cristierns besta epter sin egin willia vtan alt motstånd

Ytermere haffuer ock så vdj Norige vdj thenne för lidne sommer förscriffuit warit almennelige herre dager ther som både bisperne och en part aff adelen haffue tilhope warit vm same Konung Cristierns inta gelsze vtan twiffuel the goda men icke owitterligit som Slotzloffuerne haffue hafft hondemellam, på kon:ge ma:tz wegna j Dammark och wäll haffua giffuit h: n: och Dammarkz rikis råd ther vm tilkenne

Haffuer och Erchebiscop Göstaff warit ther vppe hollin vdj en long tid, som är frå Olauj tid och her till, och j medell tid brukat sitt onda vpsätt her jn vdj hans nadz rike Suerige mett mong lygnacktug breff

och stemplinger mett huilke han acktede vpweckia then menige man j Suerige till vpror

Ock hade Kong:e Ma:t till Suerige förmodat att szåå snart kon:ge ma:t till Dammarck och Dammarkz rikis rååd sådana stemplinger förnummett hade, och konung Cristiern än thå icke hade fått thet folk som j Fresland låg, att ko:ge ma:t till Dammarck thå strax skulle haffua förskickat en part aff sitt Krigzfolk jn vdj Norige till att betaga ko: Cristierns anslag Ther och Konungzlige ma:t till Suerige, wår nadigiste herre gerne tilhulpit hade

Haffuer och så Bispen j Trondhem på ko: Cristerns besta j thenna sommar latid tilhopa taga alle the Kirkiens och Clösters Clenodia, så witt som Hans stickt recker Samalunda och Bispen aff Hammar och haffuer thet alt samans latid jnkomma jn på eth Slott, som Bispen j trondhem haffuer Huilkit kon:ge ma:t till Suerige forundrar att thet sa haffuer warit tilstادت

Therföre wett Kong:e ma:t till Suerige icke fulllige huru hans n: thenne handling förstå skall, endog att h: n: icke kong:e ma:t till Dammark eller the andre gode herrar Dammarkz rikis råd anners än till thet besta betenker Och haffuer nw förthenskuuld förskickat thenne Hans n: myndige sendingebud jn till Konungzlige ma:t j Dammark eller Hans nadz fulmechtige aff h: n: råd till att ytermere förhöra och förhandla vm same ko: Cristierns legeligheter och nederlegning

Begäre och så the gode Herrer Dammarkz rikis råd vtj sama Instruction hielp och tröst till förna Ko: Cristierns nederlegning jn opå föråret etc Såå synes konungzlige Ma:t till Suerige wår n: herre att Hwar then för:da Konung Christiern skulle få så longt slaglug att bliffua ther j Norige så lenge vppehollin wille thet wara Kong:e ma:t till Dammark vndersåter j Norige till lither profijt, och wåre thå befructandis att han j medell

tid ytermere skulle försterckt bliffua som vtan twiffuell the goda herrar Dammarkz rigis råd wel yterligere be- sinne kunne

Och om the goda herrar j Dammarck wille taga thetta ärende om Ko: Cristierns nederlegning allfuerlige före att the goda herrar thå giffua tessa Kong:e ma:t:z till Suerige fulmyndige, fulkompnelige och mett thet första tilkenne Therutijnnen Kong:e Ma:t till Suerige vtan twiffuell thå will skicka och bewisza sig emott the goda herrar som en tro och god nåboo bör att göra epter hans nådz yterste mackt och legeligheter Och will icke heller begäre för slik bekostnat huarken land eller feste förmodendis och så thet samma aff the goda herrar igen som Jnstructionen ytermere ther vm vttrycker

Och haffuer nw Kong:e ma:t till Suerige för then skuld förskickat sitt folk bade till Hest och foott, mett skott och andre krigz tilbehörningar ther häden ned till Lödösze j Westergötland till att förbida ther the goda herrers Dammarkz rikis radz swar och vndsethning och förseer Hans nade sig till the gode herrar att the bewisa sig emott hans nåde som gode tro wenner och nåboor böör att göra

Det påtryckta sigillet finnes qvar, men lossnadt.

Lindholmen den 6 Augusti.

Skiftesbref mellan konung Gustaf och fru Christina Gyllenstierna rörande allt arfvegods efter fru Sigrid Eskilsdotter Banér.

Efter en något senare afskrift bland "Handl. rör. jordeskiftet efter Sigrid Eskilsdotter Banér" etc (sid. 94 o. f.), befintliga i en bundt med påskrift: "Handl. af ekon. o. jurid. innehåll från 1500-talet." — En yngre felaktig afskrift deraf tryckt af P. Wieselgren i Dela-Gardieska Archivet 1: 218 o. f. — En annan yngre afskrift, som saknar datering, finnes i Åkermarks copiebok i k. Kammar-Archivet.

Wij Gustaff med gudz nådhe, Swerigis och götis etc Konungh, Görom witterligitt att år efther gudz

byrd 1528, Sancti Siffridh tidh thillskickadom wii thenne effter:ne osz ellschelige tro man och rådih, mesther Larsz Erckedieckne ij Vpsala och Strengnäs, Gudmund personn wår befallningz man pa Stocholms Slott, och her Eskill Michellsonn Canik ij Linköpingh, att göre ett wenligitt Jordhe schippte emillenn osz och osz Elskeligh Erlig och wälbördig Quinne Frw margretha, Greffuinne thill höiienn och Brokenhusenn, wår Kere syster, vpå thenn ena sida, och osz ellskelig her Johan Thursonn på Wänegarnn, Riddare, och hans hustru Frw Kristine Nilsedotter wor käre modersyster på thenn andre sida, om alle the godz och gårder, som osz med rätt arff thillfallitt är efther wår kere moder moder, Frw Sigrid Eskillsz dotter, huars siell gud nådhe, Och efther for:ne gode mändz öffuerwegningh och ransaakenn förlöp sikh för:ne Jordhe schiptte ij så måtte, som her efther föllger, så att vppa för:ne Jahann Tursons och frw Kirstines partt fulle thenne godz som her effter:ne stää, Försth alle the godz som her Nils Erichsonn for:ne fru Kirstines fader hadhe giffuitt hennes moder Frw Sigridh ij morgengåffue som ähr Täby och Tånga Retteredöme.

- ¶ Försth 4 gårder ij Täby räntte 4 ℥ affradz peninger 16 pund korn
 Jttem 2 gaarde ij Brooby R:[ente] 12 öre peninger 8 pund kornn,
 Jttem 2 gårde ij Walla Renntte 12 öre peninger $\frac{1}{2}$ lesth kornn
 Jttem Enn gård ij Sädista R: 6 öre peninger 3 pund korn
 Jttem Enn gård Lobrende R: 1 ℥
 Jttem östherböla R: enn ℥
 Jttem Näsby R: Fyre ℥
 Jttem Hageby R: 8 $\frac{1}{2}$ öre 4 pund Kornn

- Jttem Feittie R: 2 spenn Kornn
 Jttem Fellesbroo renntter $2\frac{1}{2}$ span kornn
 Jttem Säby renntter $\frac{1}{2}$ marck
 ¶ Tonnga Rettaredöme försth enn huwffgårdh Tånga
 renntter 10 ƒ peninger
 Jttem Hemerda renntter 3 ƒ peninger
 Jttem Reffuesätter Renntter 3 ƒ peninge
 Jttem Enn quarnn ij Keffthamer Sochen R: 3 ƒ
 peninger
 Jttem 2 gårder ij Waledha R: 6 ƒ
 ¶ Sedenn thelladis Fru Kirstine tuedelene ij huffuwd-
 gårdenn Wänegarn, Ty fierdhe parthenn hörde
 henne thillforenne thill, och kom inthett thill By-
 thes, rentandis 4 ƒ och 16 pund kornn, med alle
 the godz ther vnnderligie, Som är Sziöängh R: 1
 ƒ 2 ortuger 10 spenn Kornn
 Jttem Hellgestada renntthe 5 pund Kornn,
 Jttem östherby renntter 4 pund kornn
 Jttem Enn gård ibidem R: 2 pund kornn
 Jttem askarabodha Rentter 2 ƒ $3\frac{1}{2}$ pund kornn,
 Jttem 2 gårde ij Wädala renntter ii ƒ $\frac{1}{2}$ lesth kornn
 Jttem 3 gårde ij Wiby Renntte 3 ƒ $7\frac{1}{2}$ pund kornn
 Jttem pirisboda renntter 1 ƒ
 Jttem Giutarebacka renntter $\frac{1}{2}$ ƒ 12 spenn kornn
 Jttem Humppa bodha R: $\frac{1}{2}$ ƒ 12 spenn kornn
 Jttem laggarebodha renntter 6 öre
 Jttem Rauallsbodha renntter 1 ƒ 1 pund kornn
 Jttem Bodhe ij Solenntuna Sochnn R: 1 ƒ 2 öre
 Jttem Eenn gård ij flöthesund R: 1 ƒ
 Jttem mårga Renntter 1 ƒ
 Jttem Enn gård ij Allsekeby Renntter $\frac{1}{2}$ ƒ 3 pund
 kornn
 ¶ Ter nästh Hammerby rättaredöme Försth iii gårdhe
 ij Hammerby renntte $3\frac{1}{2}$ ƒ 1 lästh malltt,
 Jttem 2 gårde ij sundby Renntte 14 öre $\frac{1}{2}$ lesth malltt,

- Jttem Ett Törp Trundebodha R: 9 öre
- Jttem 3 gårdar ij Kyrckebyenn ij Tebbelle S: R 3½
 ½ i lesth mallt
- Jttem 2 öre ij Bielby ij Sicktuna sochnn,
- ¶ Ther efther Nysättra Retteredöme, Försth 5 gårde
 ij Nysättres Kyrckeby R: 5½ ½ 8 ortuger 1½ lesth
 ½ pundh Kornn
- Jttem Ekeby Renntter 12 öre 1 ortug 5½ pund Kornn
- Jttem Enn gård ibidem renntter 7 öre 1 ortug 4
 pund Kornn
- Jttem Ett liithett törp ij Kyrckebyenn R: ½ ½ peninger
- Jttem ligger Enn hestehage och enn angh thill samme
 rättaredöme ij Clistade R: 2½ ortug 2½ spenn kornn,
- ¶ Ther nesth the godz ij Östhergöthland, Försth De-
 grehuffwedh ij Skellewiiks sochnn renntter 3 ½
 dansche,
- Jtem långelöött renntter ½ ½ dansche
- Jtem Frugelöött ibidem renntter 6 schilinger
- Jtem 2 gårde ij huseby ij Brunneby Sochnn renntte
 4 schillinger 8 thöner kornn
- Jttem Möreby renntte 4½ huitt 3 thöner Kornn
 1 får,
- Jttem ij gårdhe i öffrebeck renntte ½ ½ danscha 4
 thöner Kornn.
- Jttem Beckeby R: 4½ huitt 4 thöner Kornn
- Jttem Griszkulla R: een schilling 2 thöner Kornn
 1 fåår 12 åaler
- Jttem huislemyre R: 6 peninger 1 thönn kornn 2 åle,
- Jttem Enn Qvarnn renntter iii thöner Rogmiöll iij
 thöner Biugmiöll.
- Jttem Wigerstörp R: 5 skilinger 4 åla, 1 fåår,
- Jttem Bierckia, Renntter ½ ½ dansche 1 får
- Jtem Nordenniö renntter 1 ½ dansca
- Jtem Biörkenäs renntter 10 schilinger.
- Jtem Trorstörp ij Clockeriche Sochnn R: x sz[schilinger]

Jttem Enn vthiord ij Söderby Renntter 1½ spann
Kornn.

¶ Ther efther Enn gård hwffwa på mörkoe R: 7 ortuger
12 spenn Kornn, 1 pund smör

Jttem Skora ibidem R: ½ ₧ 18 spenn Kornn 1 pund
smör

Jttem Enn gård Wappa i Tiillinge Sochnn R: 1 ₧
2 ortuger 3 pund 2 spenn kornn

¶ Jttem Myre retteredöme ij Rinkeby sochnn ij Närke,
Försth

Enn gårdh Myra renntter 3½ ₧ ½ hundradt Jernn

Jttem almy renntter 12 öre

Jttem Berg ij Kniffuestadha Sochnn renntter 6 öre

Jttem raffualstörp ij Hedinge Sochnn rentter ½ ₧

Jttem 2 gårde ij Köpestadhe ij Asker Sochnn R:
1½ ₧

¶ Ther nesth Skalkarike retteredöme ij Wasboo ij
Westergöthlandh

Försth 6 gårde ij Skalkarrike renntter 27 pund smör,

Jttem Enn gårdh ij Ballingzkelte renntter Smör 8 læ

Jtem Enn gård ij Tordstorp rentter 4 læ Smör

Jtem Styrzhulltt renntter 2 pund Smör

Jtem Ridherstörp R: 2 pund Smör.

Jtem 3 gårde ij Ranestada R: xviii pund Smör

Jttem Enn gård ij Fröstunaby renntter 8 pund smör

Jttem 4 gårder i Skallmeijeby Rennther 17 pund smör

Jtem Enn quarann ibidem renntter 6 læ Smör

Jtem Enn gård ij Bögneby R: 2 pund Smör

Jtem Enn gård ij Tiwadzby R: 6 pund Smör

Jtem aff Enn Ström R: 1 pund Smör

¶ Ther efther Karleby Retteredöme ij Wendell Sochnn
Försth 5 gårder ij Carleby R: 4 ₧ 3 öre, 1 lästh
½ pund kornn.

Jttem offuannbergh R: 6 öre 2 ortuger 13½ span kornn,

Jttem Ett Törp Laggamýre R: 13 ortuger 1 pund
Kornn

Jttem sedenn 3 gårder i Sköllesta ij waxalla Sochnn
Rennthe 6 $\frac{1}{2}$ pund Kornn.

Jtem sedhenn schellernequarnn renntter 7 pund Miöll
Jttem westher quarnn wid westheråns(!) R: 3 pund
Kornn 4 $\frac{1}{2}$ pund miöll och 14 öre penningar,

Jttem 2 gårde ij Åby renntte 2 marck penningar
och $\frac{1}{2}$ lesth kornn

Jttem Torwadha renntter $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ 3 pund Kornn,

Jtem mölnetörp renntter $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ 1 pund Kornn

Jtem Enn gård i Vthnäs renntter 1 $\frac{1}{2}$ peninger 3 $\frac{1}{2}$
pund Korn

Jttem öffranäs 2 gårda renntte 2 $\frac{1}{2}$ 6 thöner Kornn

Jttem 4 gårder i hedensberg i Tilleberga Sochnn,
Rentenndis thilhope 4 fath Jernn,

Jttem Enn gård aske ij Bankerna S: R: 20 öre

Ther nesth the gårde ij Kijndene, försth enn gård
ij Kijsa S: Karlaby renntter 5 öre ortug

Jttem Ett godz ibidem renntter sammeledis,

Jtem Enn gård gunnetörp renntter $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$

Jttem Biörnedaall renntter vi öre,

Jttem Frohulltt renntter $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ ortug

Jtem Enn gård ibidem renntter sammeledis

Jtem Kålleforsz quarnn renntter 6 öre

Jtem Ekeberg renntter 4 $\frac{1}{2}$ ortuger

Jtem Vphem Enn gård renntter 14 öre

Jtem Enn ödismarck renntter ett pund basth

Jttem hallffdelenn ij Tryninge på Åakeröö rentendis
thillhope 9 öre och $\frac{1}{2}$ lesth Kornn.

Thette för:ne Jordhe schiffte haffuom wi för:ne
Gustaff med Gudz nådhe Swerigis och Göthis etc Konung
sampfellt med för:ne våre kere Syster Erlig och wel-
byrdigh Quinne Frw Margretha Greffuinne thill Höiienn
och Broch[enh]usenn, för osz, begges våres arffuinger

och efterkommende beleffuet samptyektt och stadfesth, och nu med thette samme wårtt öpne breff beleffua samtyekie och stadfesthe wid fulle magdt bliffue skolendis thill euigh tidh, efther som thett vttaff för:ne godhe män på wåre wegna, med för:ne her Johann och hans Kere hustru, fru Christina öffueruägitt och skickett är, Och thill thesz yttermere wisse, låthom wij mett wår Kere Suåger, her Johann greffue thil høeijenn och Borckennhusenn, och hans Elskelige hustrw Frw Margrethe Erichz dotter wår Kere Syster henngie wår Jncigle nedenn för thette breff, Wore och sa saakenn att någett vttaff för:ne Godz kunne för:ne her Johan, hans hustrw eller theris arffuom iffrån gånga med någenn rätt, eller och ij för:ne Schifftte någenn bristh finnes på theris sido, schole wij vttaff ware partt wederleggie them eller theris arffuingom så mykitt godz igenn att the få fyllesth och för:ne Jorde schifftte förthenschull iche vpriffues skall, Giffuitt vpå Lindholmmenn Sancti Sixti dag, År efther gudz byrdh 1529*).[1520] pa thett åttende.

Lidköping den 7 Augusti.

*Till innebyggarna i Westergötland om olagliga pålagor,
förbud att utföra stora hästar, m. m.*

Efter Hogenschild Bielkes copiebok B, i k. Riks-Archivet, fol. 222.

Wij Götstaff medt Gudz nåde Sweriges och Göthes Konungh, Helsse Edher alla friborne frælsismæn, Clerkerij Köpstadtzmæn och menige almoge som bygge och boo i westergötlandt, kärliga medt Gudt, Görendis Edher witterligt att nu wij til mötes och samtall wårom medt wårt Elscheliga Rijkzens Rådt i Lideköpingh om någor Rikesens wordende ærende, kom os före huroledes

*) Sista siffran i årtalet är tydligen raderad och säkert af en okunnig afskrifvare från 0 förvandlad till 9.

mångom fattig man sker stor orætt i thennæ landzændar medt theris gårdhelegor twert emoth Lagen, så att så offta som hosbonda eller fogta skiffte ær, kræffuias strax nya gordz legor vth, the dogh ecke borde vthgifuas förra en Laghatakt half eller heell vte wore. Huilken oræt wij ingalunde wedh gudz förtörnillsse stedia måge, vthan forbiuda strengeliga att någor åndeligen eller wærdtzligen effther thenne dagh slika oskälliga gårdtzlägo tager, anner en som Laghboken vdtwijsar, Och tesligis huar bonden åfdhöör, skall enckian ecke för then skull strax gifua nye gårdeleyo, eller trengias i frå gården, vthan vnder samma gårdalego syna tect[|tidt?] sitia vdt om hon thet gården oskaddom göra kan, Ellies om hon thet ecke formå[r] skal henne så mykit igæn gifuas, åf gårdalägo som henne fattas i åhratalet, Skall eij heller nogor för anners mutor skul åftrengias åff sijn städzsell, vthan han ecke förmå holla gården widt macht eller sigh ellies förbryter, Hwar annerlunda her emot gör och nogen oræt sker om för:da gårdalegor, och warder for oss eller wåra befallningxmæn clagat, skall ther ofuer som ofuer annat welde tilbörliga straffas. Kom oss tesligis före att emellan Clerkerijt och almogen i then landtzända war kommen en trätta ther åf, att för itt åhr sedhan wart belefuat af oss, och wårt Rådth i Wæstrårs att then olaglig tunga som præstena sommedstede brukade emoth almogen schulle åfleggias, af huilcke någor hafue tagit sigh tilfålle at forneka theris kyrkeherra sijn offeröræ, som i thenne landzända plägar vthgöras, menandis then olagligan wara, effter han sommedstedz vthgörs och sommedstedz icke, och sommedstedz mere och sommedstedes mindre; huilckit ærende wij och nu hær medt wårt Elskeliga rådth offueruægit hafua, och funnom at i somliga landzændar hålla socknabönder vppe sin hus i præstegårdenom som och laghboken innehåller, och ther gifs ingen offeröre vdt, annat

än at man offerar på siw offerdaga om åhret, Så effter icke allestedz holles ther om all eens, Hafua wij tilskickat några goda män som fara skola kring om landit ther sådan træta ær, och skicka ther om, och flere andre Clagemall effter huar landzens læglicheit, så att ingom skeer förnær huarken soknamänner eller kyrkehærenar, och att ther oppehåles af Soknene för:da siw hus ther som the oppehållas kunna, och ther gifuues offeröre ther han betst vthgifuas kan, ther effter som the medt then mene man kunne ofuer eens warda. När så skedt ær må i dannemæn alla hålla edher ther widt, och wara i then måtten medt idra kyrkeherrer vthan all trætta. Kom oss och före om thet forbudt som her en tijdt lång warit hafuer Om stora hestar och oxar at the icke skulle föras vthur landit, at thet så ecke hålles som sigh borde, til huilckit somliga wåra och annars fogtar stoor tilfælle gifua, i thet, at the taga ther mutor och gåfuor före, thet wij dog achte næst Gudz hiælp hårdeliga straffa, Och förbiude æn nu strengeliga att någon hoffman, præster, köpman eller bonde köpe eller sælie några stora hestar til at sända vthur landit störræ æn till viij marcer danska eller något föll. Ho ther warder beslagen medt, ther som köpte miste thet han köpte, och then som sålde*) medt sijn Eedt at han icke wiste köpmannen . . .*) at han achtade samma hæst eller oxa föra vthur landet*) brist nær frælssisman, att han stæder sijn sw . . .*) hæst vthur landit, böthe konunge xl marck, allerdy . . .*) eedt at thet icke är skedt medt hans weto, dog w . . .*) her medt förbudit frælssesmæn sända oxar vthur landit [at] köpa sigh sköna frijser och harnesk före. Jtem Förbiude wij någhon frælssisman eller fogte må lofua någon [at] bruka iacht som her til dagx mykit skedt ær, her i Rijkit emoth lagen, vidt hans xl marcer.

*) Luckor i texten.

Jtem om lösnin[gekarla?] bliefue som lagh vdtwisa, att the antingen se eller böte som lagh tilseger, Jtem ingen fogte eller [æmbetis]man tage lego, mutor eller gåfuor på thet ate stæder någon stycke som lagen eller wij medt wårt Rådtt förbuditt hafua, ehuaadt thet ær medt lös landzköpere eller annadt sådant, vedt hans h[als] Huilkit alt wij edher allom forkynnöm, på thet i må weta huar i edher efter rætta mågen, Och i hwat måtte wij kunna weta och rama alles eders gagn, och långeliga beståndtt, thet göre wij altijdt gerna. Edher her medt Gudh befallendis: Giffuit i wår Stadt Lideköpingh, then frædaghen næst för Laurentij Åår etc 1528. Vnder wårt Signeth.

Lidköping den 7 Augusti.

Konungens benådningsbref för Erik Trolle.

Efter en något yngre afskrift i k. Riks-Archivet, bland kon. Gustaf I:s bref.

Wij Göstaff med gudz nåde Suärijs Och Gottis etc konungh Göre weterligitt att osz elskelig här Erikk Trolle är nu wänliga fförlijkt med Osz, om then owilia*) och mistanka som han wtij kommen war, fför then Bepliktellsze skull som han konungh Christiern giordt hade, Och mest för hansz son skull ErkeBiskop göstaff, Huilkom han samma mistanka Endeles åtnutitt haffuer, så at thet skall en plat afftalat sak wara, Hues honum Eller aff honum j thenne förledna wegde giort eller skett är, Och thermed wne wij aff synnerlige gunst Och nåde, at han kommer till sin godz jgän, som han nu j någon Tidh här ij Rijket wmburit haffuer, Ehuadt thet är köpe gottz Eller arffua godtz, Huarfföre förbiude wij wåra ffogdtar Och förläningzmän, och alla andra

*) Papperet är i ena hörnet skadadt. Luckorna äro fyllda efter en i samma samling befintlig afskrift, hvars stil angifwer följande århundrade.

honom här Emot hindra, kuälia eller platza, Eij håller något Befata sigh med samma hanz godz, Effter thänne dagh, wid våra ogunst, Thess till wiszo låte wij trykkia vårt secrett på ryggen å thetta Breff Giffuit i vår köpstad Lideköping Fredagen näst fföre Laurentij År etc 1528

Lidköping den 7 Augusti.

Till fru Christina (Gyllenstierna), begäran att hon må tillskrifva borgmästare och råd i Rostock om daljunkarens svek, och af dem fordra hans bestraffning.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 339.

lideköping fredag näst för laurentij

Til frw Cirstin

Käre frw Cirstin eder drager väl til minnes huro handlat vartt oss emellom om then skalk ther sig benämpdt haffuer här stens och edher son, attj ther om skulle tilscriffua borgmestere och rådt til rostoch ther hann nw forhindrat är, giffuandis them sanningen til känne, huro hann sig beuijsat haffuer mot eder och mång godt män, komandis eder och them i stoor mistancke . roop . och rykte eij allenast här i rijkit, vtan iämwäl i främände landt och städer, Och måge i för then skul aluarliga begäre att hann måtte bliffua straffat therföre, och effter thet han sådantt obeståndt medt tal och gärningar her i rijkit företaget haffuer, som them nog viterligit är, aktandis vpröre twist . buller . och inbyrdis twedrägt, en dog hann fik ther til ingen framgång, vore bätst att hann måtte siälff komma til swars hijdt i landit igen, thå kunne i och flere, the hann beluget haffuer, göre och förclara theris orsakt honum påhörandis, vij akte haffua vårt egit budt ther hädhan så kunne vij tijtt forskicke eder scriffuilsse medt vårom

Lidköping den 8 Augusti.

Contract med biskopen i Skara om dennes inkomster.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 338. — Förut tryckt af Thyselius, 1: 159.

lideköping [fredag näst för laurentij]

En Contract emellom vår nådigiste herre och biscop måns i schara

Vij Götstaff medt gudz nåde etc Görom viterligit att effter then handel som i fiordt beslutat vartt i västrås haffue vij så varedt offuer ens medt oss elskelig värdog fader bisp måns til schara, att hann skal niwta och behålla alla biscops stolens rëntto, vndantaget läckiö och the landboer ther vnder liggia til dagswercke på öne, Och ther emoth skal han oss giffua ccx [210] goda gilla oxar för thetta tilkomandis år the hann leffrere och i händer antworda skal vår fogote på Stochholm eller västrås, huar vij honum föreseijandis vardom vedt tijdhen sancti olai itt år her effter, Och vnder samma summo haffue vij vndt och tillatet att han skal vpbära niwta och behålla skatten och sakören i vår stadt schara, Och tesligis våra kongssaker, och biscops fodring hos alla biscops stolens landbor e huar som heldst the belagne äre her i stiktet vndantagna the för:na landbor vidt läckio och samma saker och fodring hos alla andra kyrkers och clerkers landbor för utan elffsborgs län vadsbo och värmelandt, Jtem skal han niwta och haffua biscops sakerne kring om alt stiktet och them vdkräffuia och opbare effter västrås recesses innehållisse och effter thet för:ne biscop måns haffuer oss loffuadt och tilsagt att hann vil och skal akta på sitt rätte ämbete och haffua tilsyn medt sitt clerkerij att the skole predijke gudz ordt och göre vår almoge här i stiktet all then tjänist theris ämbete tilkräffuer, haffue vij annamadt honum, hans kyrke, clerkerij . gotz . landbor . och folk vdi vårt kongeliga beskydd, hägn och försvar förbiudendis etc

Lödöse den 10 Augusti *).

Ordning och taxa för rusttjensten af förläningarne.

Riks-Registr. B, 1523—1526, första opaginerade bladet.

Huar som haffuer ij^c marcer ortug åff cronones rännta i alla hända opbyrd skal hålla ij godha karla medt goda hästar och rostning och en fothknekt vdt-pynttet som en landzknekt

ränntan är så förslagen

j ^c iärn for	j [$\frac{1}{2}$] marc ortug
en tynno smör	för viii marcer ortug
lest korn och rog	för xx marcer ortug
tynno lax	för viii marcer ortug
skeppundt gedder	för viii marcer ortug
j tynno torsk	för ij marcer ortug
j tunno ål	för viij marcer ortug
skeppundt flesk	vi marcer ortug
lest haffra	viii marcer ortug
tijmber mårdskin	xl marcer ortug
timber gråskin	j marc ortug
timber hermelin	vj marcer ortug
en gil oxa	iiij marcer ortug
en ko	ij marcer ortug
gammalt får	ij öre ortug
lamb	j öre ortug
Jtem j tynno honog	viij marcer ortug
pundt humbla	vi öre ortug
tynno trån	viii marcer ortug

Samma ordning och taxa finnes ock i afskriftsboken "J. 1" fol. 87 v., 88, (afskrift efter "Marskens Lars Siggessons handbook") men behäftad med åtskilliga påfallande oriktigheter. Öfverskriften har der följande lydelse:

Anno . Domini . M. D. XXVIII.

Bleff Effterskrefne i Lödöse samptyckt, i en Herredag som stodh der S. Lars tijdh, att hwilken som Cronones

*) Tiden angifves såväl af afskriftsboken J. 1, som af här upptagna aftryck ur "Gröna boken."

Ränta hade, han skulle hålla aff ij^o marcer Ränta iij karar med dragtygh och häst, så godh til hwar karl som xxx marcer. Och hwad ränta ded helst ähr, då skal hon läggias så i pänningar, som här effter ståår, och i Ortigu taal.

Efter taxan står följande anteckning:

Her Vthi fins icke heller då wara räknat, Fodringh, dagzwerker eller annat småt aff förläningar vthi Adelen wapnetjänst.

I den förut omtalade Gröna Boken i Upsala Akademi-bibliothek N:o 2 fol. 344, återgifves samma ordning på följande något afvikande sätt.

Anno Domini m. d. xx viij. Thå blef thette efterschrefne samtyckt i lodhese i en herredag som stodh der om Sancte Laurentij tidh, at huilken som Cronones rente haffuer, han skall holle af hwar ij^o marck rente iij karar med dugelig häst så godh til hwar kar som xxx ₰ och huadh rente thet hälst ähr, då skal hon leggies i Peninger som her efter står

Jtem läst korn och Rogh	xx ₰
Jtem tunna Smör	viii ₰
Jtem 1 fatt Jern	6 ₰
Jtem 1 tunna lax	viiij ₰
Jtem 1 skepund gedder	viiij ₰
Jtem 1 tunna torsk	ij ₰
Jtem 1 tunna åäll	viiij ₰
Jtem 1 skepund flesk	vj ₰
Jtem 1 läst hafra	viiij ₰
Jtem 1 timber mårder	xl ₰
Jtem 1 timber gråskin	iiij ₰
Jtem timber hermelin	vj ₰
Jtem en ox	iiij ₰
Jtem 1 koo	ij ₰
Jtem 1 gammalt får	ij öre

En tunna honningh	viiij ʒ
Ett pund humbla	vj öre
En tunna tråån	viiij ʒ
En tunna Strömingh	ij ʒ

Lödöse den 14 Augusti.

Om mötet med de danska sändebuden vid mötet i Lödöse.

Riks.-Registr. B, 1523—1528, fol. 37. — Förut tryckt i Chr. II:s Arch. 4: 1454.

Annodomini 1528, vårfrwe affton assumptionis Then tijdt högmectig förste her Göstaff medt Gudz nåde Suerigis och Götis konung var stadd i conuenttet i lödesa clöster, medt hans nådis elskelige rijkesens rådt, komme in för hans nåde thenne effter:ne her Stygge kromppen . biscop til borglom här anders bilde . her holgerdt vulffstandt her hans krabse, och her trwedt vulffstandt Stormectige herris her frederiks medt gudz nåde konungs til danmark fulmündige sändingebudt, medt thenne effter:na breff och befalingar *)

Lödöse (14—18 Augusti).

Konung Gustafs och svenska rådets svar på de danska sändebudens värf och framställningar vid mötet.

Efter Tegel, l. c. 1: 205—207. — Saknas i Riks-Registraturet.

Vppå thesse Wärf **) som the Danske Sendebudh, först mundtligen föregoffue och sedhan skrifftligen öfferantwardade Konung Gustaff och Sweriges Rijkes Råd, bleff them swarat, såsom här effter följer:

Först tackar Kon. M. til Sverige Kon. M. til Danmark ganska käriligen och flijteligen för hans wänlige Recommendation och Wälwilligheet, Thet Kon. M. til

*) Dessa "breff och befalingar" äfvensom creditivet för de danska sändebuden (Registraturet, fol. 37—44), finnas upptagna bland bilagorna.

**) Se föreg. anm.

Swerige wil altijdh vthi lijka motto gärna och käriligen förskylla, och hörer städz gärna Kon. M:tz til Danmarckz och hans Landz och Vndersåtens Wälfärd.

Thernäst som Kon. M. til Danmarck gör sin Vndskyllningh, hwarföre hans Höghmechtigheet icke personligen besöchte thetta Möthe. Lather Kon. M. til Swerige och Sweriges Rijkes Rådth swara, at effter thet Kon. M. til Danmarck, sigh grundar vppå thenna kånns föregiffne Orsaak, och therföre ey Personligen här tilstädes kommen är, Förhoppas Kon. M. och Sweriges Rijkes Rådth, och jämpnwäl käriligen och fljteligen til thet bädsta begäre, at j (som fullmechtige Legater, Rådth och Ledemoth til Danmarckz Rijkes Crona) wille be-tenckia och grundeligen tilsinnes giffua, om alla Beleffningar, Brister och Årender, så wäl thes Malmöske Recess som alla andra bewislige Skadhar, at ther om mote (på Kon. M:tz i Danmarckz wägna, medh så fulla Macht och godh Redeligheet, som hans Kon. Wyrde sielff Personligen här tilstädes wore) handlas ock fulbordeligh til en ändeligh ända beslutas, Ther Kon. M. och Sweriges Rijkes Rådth sigh alffuarliga effter retta och på förlåta kunne. Hwar ock sådant icke skeer, weet hans Kon. M. icke fulleliga, hwar före hans Kon. M. samma Kon. Wyrdes til Danmarckz Orsaak och Vndskylning holla skal, och kan förthenskuuld förbemälte Orsaak hwarcken loffua eller lasta.

Thesslijkes om then Malmöske Recess, Nembligh om then Skadha Söffuerin Norby, öffuer Recessens Beleeffning giort haffuer, Kon. M. til Swerige och Sweriges Rijke. Tycker Kon. M. at then Orsaak och Vndskyllning j ther vppå giord haffue, gör Saaken intet fyllest, Ey heller later Kon. M. och Sweriges Rijkes Rådth, sigh ther medh nogorledes äthnöija, effter thet Kon. M. medh Söffuerin Norby i then motto haffuer intet skaffandes, Ey heller Kon. M. medh förbemälte

Söffuerin i then Saak noget handlat haffuer, han haffuer ock Kon. M. och Sweriges Rijkets Rådth i then motto intet loffuat eller tilsagt. Och hans Kon. M. ther emot ingen Troo eller Loffua til honom satt haffuer, vthan at hans Kon. M. allenast medh Kon. Wyrde til Danmarck, och Danmarcks Rijkets Rådth handlat haffuer, och ther vppå annammat en vprichtig klar Recess, efter hwilcken Kon. M:t til Swerige och Sweriges Rijkets Rådth, aldeles holla sigh in til Kon. Wyrde til Danmarck och Danmarcks Rijkets Rådth, och platt intet til föreskreffne Söffuerin.

Så förhoppades Kon. M. til Swerige, at j godha Män aff thetta företalda, görliga och wäl besinna kunne, then stora Rätt hans Kon. M. haffuer effter Recessens Innehollelse, Och kan icke medh nogen skääl bewijsas, at hans Höghmechtigheet nogorledes, förbemälte Recess, anthen i en motto eller annan öffuerträdt haffuer, enkannerliga i then Artickel om Besökningh i Lybeck, Vthan at hans Kon. M. samma bestämde Möthe i Lybeck, förmedelst sijne Fullmechtige Sendebudh besökt haffuer, Endoch the icke så tijdeliga framkomme, til pricka på Tijdh och Termin som vthi Recessen förestämt war, och the gerna hadhe welet, besynnerligen effter the icke kunde för Krijg och Feigde skuld, reesa öffuer Land genom Skåne på then Tijdh, motte the endeligen giffua sigh til Siös, och bleffue så förhindrade vthaff starckt och longwarigt Motwädher, komme the doch likwäl så tijdeliga fram, at samma Handel om Gottland och andra Brister, wäl motte haffua grippet en ända (om intet annat hadhe sökts i Saaken än enfaldige Rättwijsan) och hwar Kon. M:t til Danmarckz Sendebudh hadhe welet bliffua tilstädes.

Men huruledes på then Tijdh i Lybeck, och altijdh sedhan, vthi hans Kon. M:t Saak handlat wart, giffuer hans Kon. M. Gudh och edher sielffue til at betänckia, Så förmodar Kon. M. til Gudh och sin stora Rätt, at effter Kongeligh Wyrde til Danmarck, icke i sin eghen

Persone, här tilstådes kommen är, at han jw edher Fullmacht och Befalningh (til at handla om alla Brijster och Ärender) giffuet haffuer, Och kan henda ytterligare, än j haffua här til latet edher merckia. Doch hwar hans Kon. M. edher så ytterligh och starck Befalning icke medhgiffuet haffuer, Förhoppas doch lijkwäl Kon. M. ock intet twiflar, att j såsom fullmechtige Legater, Danmarckz Rijkes Rådth och Ledamot, edher thet sielffue påtaga wille, så at förhandla och besluta, at Gottland til Swerige, som thet för Gudh och alla Werldenna tilhörer, motte vthan längre Förhalan och Skotzmåll igen restitueras, eller åth minsta ther om motte handlas in för tilbörliche Domare, ther begge Parterna sikh wäl medh kunna åthnöija. Thessförinnan meenar hans Kon. M. och Sweriges Rijkes Rådth, haffua godh rätt til at beholla Wijken, then doch intet när gör fyllest til then Skades Vprättelse, som hans Kon. M. haffuer sikh om beklaga.

Och om then förfalna Poena och alla andra bewijssliga Skadar och Brijster, göra och giffua hans Kon. M. sådana Skääl och Beskeed, så hans Nådhe och Sweriges Rijkes Rådth, kunne sikh ther medh wäl åthnöija lata, Och när så skeedt är, Hwadth hans Kon. M. och hans Nådhes Rådth om Wijken i Norrige sedhen ståår til at göra, Wil hans Kon. M. vprichteliga, Christeliga och Fursteliga sikh therutinnan wäl wetta at skicka.

Men hwar icke så skeer, vthan at j hans Kon. M. effter sin stoorä och noghbewisslige Rätt, ytterligare och wijdare förwijset bliffuer, och at hans Höghmechtigheet theröffuer skulle sättias i större Skadha, Thesslijkes at thet wenlighe Naboskap, som hans Kon. M. in til thenna Daggh (emot all then stora Oskäll hans Nådhes Höghmechtigheet wedherfaren är) Kon. M. til Danmarck och Danmarcks Rijkes Rådth bewijsat haffuer, Icke mera achtat warder än här til dags skeedt är, Tå kan Kon.

Wyrde til Danmarck och Danmarckz Rijkes Rådth lätteligen förmerckia, at hans Kon. M. icke litet förorsakat warder, at finna och bruka ther andra Vthwägar til, och icke sin Rätt så platt öffuergiffua och vthan Frucht falla lata. Och hwar så skeer, hoppas hans Nådhe til Gudh och alla Herrar och Furster, at hwarcken Kon. M. til Danmarck eller nogen man, kan hans Kon. M. thet i nogen motto förwijta.

Men om så Saaker wore, at Kon. M. til Danmarck eller j gode Män här tilstädes äre, än nu edher sielff wele ther vthinnan tilböriligen rätta, ey allenast medh Ord, vthan jämpnwäl medh fasta och effterföliande Geringar, Ther vppå hans Kon. M. fulleliga sigh tilförlata kan, såge hans Nådhe thet ganska gerna, och intet helre, Och hwar hans Nådhe sådant befinner, wil hans Kon. M. och Sweriges Rijkes Rådth, som en godh Troo och wänligh Nåboo, alla the Stycker som til en wänligh kärlich och gott Nåborskapz Förmeering tilhörer, Kon. M. til Danmarck och Danmarckz Rijkes Crona til Wälfärd komma kan, haffua ospart Land och Rijke, Lijff och Godz, Ther vthöffuer at wåga, latandes sigh ther vthinnan allestädes troligen befinna.

Nylödöse den 19 Augusti.

Konung Gustafs förslag och besvär, framställda till de danska sändebuden på mötet i Nylödöse, och dessas svar derpå.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 45. — Förut tryckt af Tegel 1: 207 o. f. och felaktigt i Chr. II:s Arch. 4: 1560 etc.

Anno domini 1528 feria quarta infra octauas assumptionis diue virginis befeltte k. ma:t til Suerige her twre iönsson her larss siggesson her holgerdt karlsson her Erik fleming her mågus brünttesson her peder hårdt mester Erik . mester larss, och mester Swän, att tala medt värdog fader biscop Stygge til borglom, her an-

ders bilde, her holgerdt vulfftan her hans krabse, her trwgdtd vulffstandt, ko. ma:tis til Danmark och Danmarkis rijgis rådz fulmyndoge legater til thet herremöte som stodt i nylödesö Och var ko. ma:t til Suerige begärende, att effter thet kenningen om gotlandt bleff forsumat i lybek och k. ma:t til Danmark haffuer samma landt gotlandt inne vtan all känning att ther om måtte än nw käntt bliffua för owildoga och tilbörliga domare på tijdt och stadt, ther bägge parterne åt nögiar

Och att k. ma:t til Suerige tesforinnan skulle behålla vijken i norgie then hans nådis hög:et medt värgiande och väpnande håndt och magt i fijendzuijs indkräktat hade frå kong Cristiern för än högmectig förste kong frederik etc bleff hyllat eller annamadt för herre och kong i norge

Jtem om then 1^m [50,000] gyllen pena som k. ma:t til Danmark var vdi fallen och plictog att giffua k. ma:t til Suerige ther före, att malmös recess bleff ecke hållen åff k. ma:t til Danmark måtte och käntt bliffua för för:na Domare

Sammeledis om then bekostning, k. ma:t til Suerige bekostade på then gotländske rese och bestalningen för visborgs slott och stadt

Tesligis om then skade Söuerin norby och flere k. ma:tis til Danmark vndersäter giordt, brukat och bedriffuit haffua på k. ma:t til Suerige och hans nådis vndersäter til landt och vaten måtte bliffua vederlagt eller til yterligare randzakan opsatt

Och ville för:ne k. ma:tis til Danmark och Danmarkis rådz legater för:ne stycken huarcken bota, eller vndergå någon beplictisse til yterligare handel eller känning om gotlandt, seijandis sig ingen magt heller befalning haffua ther til

Vtan huar ko. ma:t til Suerige tycker sig någon rätt tilfalla om samma landt gotlandt ther om måtte

hans hög:et tala k. ma:t til j Danmark, och honum tilhörer att swara ther til, Och ther om känna lata, när them bådum täckis, och kan ecke k. ma:t til Danmark thet neka eller vnduijka, när k. ma:t til Suerige på-
 äskandis varder

Män til then skadis vederläggning som Seuerin norby giortt haffuer ville the intet swara, vtan giorde k. ma:t til Danmark orsak i then sak medt samma söuerins trolöshet

Then pene 1^m [50,000] gyllen som k. ma:t til Suerige kraffde vtåff k. ma:t til Danmark etc Then eskade och forbe:de legater åff k. ma:t til Suerige på k. ma:tis vegna til Danmark, Och ville then vijka på k. ma:t til Suerige ther före, att hans k. ma:tis fulmyndoga legatio kom ecke fram på tilstämd tijdt och terminn när kännas skulle om gotlandt effter malmö recess lydilsse

Then fortret och homodt som k. m. til S. skedt och vederfaredt är åff the norske, ärchehiscopen i trondem . her vincentz, frw ingegårdt etc sagde for:ne k. ma:tis til Danmark legater vele bestella att straffas skal, effter tilbörlighet

Och var theris ytersta begäran att vijken skal ändeliga nw strax restitueras vnder norgis crona igän, vtan alt skotzmål til någon känning om then bekostnadt på gotlandt

Dog sedhan k. ma:t til S. lätt sig ecke her medt åtnöije, effter långligt handel vartt thet så beslutat på thet sijsta att for:ne bristers yterligare randzakan vartt opsatt til edt annat möte,

Och thet förbundet som rijken emellom giordis i malmö renoueredis och stadfestis, medt någon hielps och vndsetnings tilsegielsse mot kong Cristiern och hans anhang på både sijdhor som then effter:na recess och reuersal vidhare vdtrycker och innehåller

Lödöse den 21 Augusti.

*Konung Gustafs och svenska rådets öppna bref angående det nu afslutade Lödöse fördrag *).*

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 47. — Aftryckt af Tegel 1: 208 o. f. samt ofullständigt i Chr. II:s Arch. 4: 1562.

Vij Götstaff medt gudz nåde swerigis och Götis etc konung Ture iönsson hoffmestere laresz siggeson marsk, holger karsson nils olsson iffuer fleming Erik fleming knut andersson Ture ericsson Johan turson måns brynttisson och peder hårdt riddere, nils classon biörn classon och tordt bonde vepnere Suerigis rijgis rådt och men Görom viterligit att år effter gudz byrdt m d xxviii fredagen näst effter assumptionis marie vorom vij til itt venligt möte och samtal vti lödesö medt väd-dog fader her Stygge medt gudz nåde biscop til borg-lom Och ärlige välbyrdige män Och Strengre riddere her anders bilde her holger vulffstandt her hans krabse och här trwedt vulffstandt, högmectigiste förstes och herres her frederiks medt gudz nåde Danmarkis vendis etc konung, vdtualdt konung til norge, hertug vdi sles-uijk, holsten . stormaren . och Ditmersken Greffue til oldenborg och Delmenhorst fulmyndoge ambasiatores och sendebudt om några tesse trenne rijkens vordande ärende, besynnerliga til att forhandle om några brister som rijken emellom voro, ther åff att både parterne mentte huar annan brutzligan vara emot malmös recess Och thå huar gjorde sijn vrskylding ther han sig medt behiälpa ville, kunnom vij ecke draga offuer ens, vtan

*) De danske underhandlarnes till kon. Gustaf utfärdade bref, — mutatis mu-tandis — lika med förestående, finnes i k. Riks-Archivet bland "Danske Handlr J. 1523—1661". sid. 29.

Kon. Fr:s ratification af fördraget i Lödöse finnes bland bilagorna. Sjelfva sändebudens "reversal" är i registr. uteslutet och blott hänvisning lemnad till ofvanstående bref. En afskrift, af det fullständiga documentet, "collat. medh sielfue Original" finnes bland kon. G. Is bref i Riks-Archivet.

then ene parten räknade then annen vijldig i sakene, Och vij som saken anrörer på både sijdhor, kunne ecke siälffue vara vore egne, eller huar annars Domara Dog effter långlig handel, på thet att ingen twist eller twe-drägt skal för then sak skul eller andra vpkomma rijken emellom, Och alles vore fijende kong Cristiern eller hans tilhengiare skulle ther åff få någon tröst, syntes oss gott och nyttogt vara på båda sijdher, och vordom så vdöffuer ens att then sak opsetias skulle til nogot framdelis möte som berammes måtte emellom för:ne högmectig förste kong frederik oss och hans nådis rijgis rådt, på beläglig tijdt och stadt, att thå om samma brister, må och skal venliga forhandlas randzakkas och yterligare beslutas, Huar thet så ecke skedde, att saken ther venliga vorde fördragen, thet vij dog ecke förmöda(!), skal thå ther medt ingen partens rätt nederlagd eller forkrenkt vara vtan skal våldgiffuas in opå några goda skeijdesherrer, ther för:ne högmectig förste kong frederik etc och oss väl åtnögier, Huilcke thå skola samma saker och brister åtskilia medt rätt eller mijnne och ther medt skal ecke för thenne brister skull eller några andra then frid och venlig förbundet, som rijken emellom giordis i malmö spillas förkrenckias eller bortkastas vtan skal fast och obrotliga hållas på alle sijdhor, Och terföre til samma förbundz ytermera bestånd och stadfestilsse haffuom vij fulbordat och samtykt att om så skeer thet förbe:de kong Cristiern eller någor hans tilhengiare ville göra något anfal . skada eller fördarff in opå något åff tesse trenne rijke, thå vele och skole vij och högmectig förste kong frederik komma huar annan til hiälp tröst, och beståndt, huilken ther behoff haffuer, medt vj^c krigsfolk til skips medt byssor krudt lodt prouiant och al annen krigs tilbehöring på sijn egin sold vnkost och beswäring vdi två månade sedhan the fälla theris segldt Och giffua

sig på resan, Behöffues the lenger thå skal then som them behöffuer besörgia them medt matt och öl, lika som sitt eget krigsfolk til siös, Teslikis och vele och skole vij och högmectigiste förste kong frederik etc komma huar annan til hiälp medt ij^c väl rustige karlar och hästar medt drafftüg och glaffuen som thet sig behörer på sijn egen sold vnkost och beswäring, vndan- tagen mat öl och hästafoder, att the ther medt redeliga besörgies och oppehålles när the komma öffuer landemerckit, Skal och för:na krigsfolk til häst her åff vårt rijke Suerige draga så vidt i Danmark som the behöffues, Och thet krigsfolk til häst åff Danmark skal draga ther emot alt op til Stocholm, Och i beggia landen bliffua och fortöffua så lenge the ther behöffues, Huar och någor anar fijende än kong Cristierns medt- hang ville förarga in på något åff tesse trenne rijke, skulle the ecke haffua leijgd eller beskydning i thet andra rikkes land . haffner eller strömer, Huar och så vore, att så stortt anfal ske kunde på något åff tesse trenne rijke, så att mera hielp behöffdis än som förescriffuit är, Skal thå thet ena rijkit vndsetia thet andra medt then mesta magt thet åstادت komma kan, både til land och vatn, Och haffua för:ne högmectige förstis ko. frederiks etc fulmyndoge sändebudt loffuat och tillsagt oss hans nådis ratificationem och stadfestilsse här opå, medt thet alra första skickandis thenn oss til hånda, Til tess ytermerna vissa och bättre föruarung, att vij så handlat . beleffuat . och samtýkt haffua latom vij hengia vore secreter och indeigler nedhan för thetta breff, Datum År, dag och stadt som före:uit står

(Lödöse den 21 Augusti.)

Besvär framställda af konung Gustaf, för hvilkas afhjelpande de danska sändebuden lofvat sin medverkan.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 49. — Förnt vårdslöst aftryckt i Chr. II:s Arch. 4: 1564 o. f.

Om tesse effter:ne stycker haffuer k. ma:t til Suerige handlat medt värdog fader biscop Stygge her anders bilde etc, Begärendis att the ville förarbete hos k. m. til Danmark, att the måtte botas och för:na k. ma:tis til Danmark ambasiatores, loffuat haffue sig så gärne göre vele

Först att k. m. til Suerige måtte komma til sitt skytt igen så mykit som tilstädis war i Danmark, Huilkit skytt vdj en felig dag tagit vartt på hans nådis skep som bliffue vnder bleking och lister

Ternäst att ridderskapit och adelen i Suerige måtte än nw komma til theris gotz igän i Danmark och norgie som loffuat och beleffuat vartt i malmöö

Jtem att thet fortret och homodt som k. m. til S. är vederfaredt vtåff erchebispen i trondem her vincentz lunge och frw ingegerdt måtte tilbörliga straffat bliffua

Jtem haffuer erchebispen i trondem en summo gull som her peder canceller förde medt sig til norge, och sedhan han kom til бага hijdt til Suerige, screff hann erchebispen til, äskandis på samma gull och annadt huadt han hade insätt hos erchebispen och fik samma her pedher intet igän, derföre begärede k. m. til S. att sådantt gull och annan del som bleff effter honum hos erchebispen, måtte restitueras och komma hans arffuinga her i Suerige til hånda, och androm som han viterliga något skyllog var, besynnerliga effter han stodt til бага medt någon regenskap*) som han hade til Danske medt sig och var pligtog att swara til

*) Följande med yngre hand är här tillagdt: för en Suma guld Sölf och pening.

Jtem är beuijseligit att högmectig förstis k. frederiks marskalk her iohann rantzo, vdtkickade ii iakter åff köpenhaffn, the som togo en skuto frå lass månsson k. ma:tis til S. fogte på åbo vdi en felig dag och löpo sedhan til Danmark igän, ther bytendis thet godz och varor som the tagit hade på samma skuto Begärer k. ma:t til Suerige, att ther om måtte randsakas och samme skade vedergällas

Jtem om halffdelen vtåff thet skep och gotz som bönderne på starckö vtan före lycko togo i frå ii k. ma:tis til Suerige vndersäter benempde iacop strýnjik, och casper koberg, Och reser gotzet som them tillhörde medt theris halffpartt vtåff skepit til xxvij^c marcer Danska huilekit fogten i för:na lycko til sig annamade, begärer ko. ma:t til S. at then sak måtte förhandlas til en rätt vederläggning

Jtem en karl benempd nils svenske (rymde vtåff ko. ma:tis til Suerige tjänist, och stodt til бага medt någon regenskap) är kommen til frw ingegärdt i norge, Begärer k. ma:t til S. att samma karl måtte förhindras och komma tilstädis

Jtem en annan karl benämpdt Cristoffer then nw är her tyge krabbes fogote, var tilförna k. ma:tis til Sue: fogte på calmarna, och skilde sig ecke redeliga ther åff Begärer k. m. til S. at samme karl måtte komma til swars

Jtem när så händer att k. m. til S. besteller sig någon del åff tysklandt eller andra fremmade landt och städer, hestar eller annat huadt thet heldst vara kann, Begärer hans hög:et att thet måtte obehindrat komma genom Danmark offuer landt och vaten, och hans nåde til hånda Och ecke bliffua hans nåde åffhändat som skedt är medt något buldagel, som hans nåde var sändt frå vesterlanden, Och her iohan vrne k. m. til Danmark befalingxman på köpenhaffn annamade thet åff skepet

Jtem effter thet att fridt och tilforlatelig venskap vara skal tesse trenne rijkener emellom, begärer k. ma:t til Sue: att mykit onyttogt snak och tal (som många i Danmark pläga sig medt lata formerckia, på k. ma:tis til Suerige egien persone och andra hans vnderåter swänkska män) måtte åffsetias

Lödöse den 22 Augusti.

Sveriges rikets råd besvara borgmästares och råds i Lübeck å vissa köpmäns vägnar framställda fordran på betalning för innestående skeppsfrakter.

Efter en samtidig afskrift i Lübecks Stads-Archiv, saml.: "Acta Svecica", bundt. 2, fasc. 18, bland "Gebreke vnnnd boswerijnge" etc.

Vnszernn frunthlychen grusz vnnnd gunstygenn guthen Wyllenn zuuor, Erszamenn Wydtforstendygen, Wysze, liebe besondernn Vns syn jwe schryffte, der dat., ynn der octauenn' Marien [K]erchgangk, ausz Lübeck, myt eyner ynuorschlosszenn clagezeedel, des koepmans, so by Ko: Ma:t, vnszerm a:gnydygestenn herenn, vnd vns der x schepe vnnnd heruestreyszen zu achter, myt forderynge dersuluenn vormeentenn nastendyge betzalynge, vnnnd wyderenn ynholdt, vp gemener tagefart alhir zu Löszen, ame 13 Augusti zuu handenn gekamenn etc, Wyle wy dann dersachen yo szo gerne alsz de Schuldeners eynde, vnnnd vns ann gewisszer vnnnd byllicher schult, oder betzalingenn, boneben Ko: Ma:t vnszerm a:gnydigstenn herenn, ander[s] nihe dann wyllyg vnd geburlichenn lasszen horenn vnd fyndenn, vnd doch alsz wir vornemen, von denn schuldeners weynig danck irlangtenn, vnnnd vnszere gebreck vnnnd menyng yn schrifftenn der sachen zuuor(?), also vp jwe schryuent vnnnd des kopmans clage, vp dyth mael nicht mугen aussetzen lasszen, So habenn wy nu auermalsz myt K: Ma:t vnszerm a:gnydigstenn herenn (Wiewol zuuorn ehe wi jwen breff gekregenn, vnnnd hir thor stede gekamenn,

gescheenn) beschlossen vnd furlasszenn personliche furschickyngē derhalben an jw vnd denn koepmann, na desszem hir gehaltenen dage myt bouell vnd gudem boschedt zu hebbenn vnd zuuorschicken, Dem na vnszer frunthlich bogierend, gÿ Vnss zu szunderligen deinstenn sollichs dem koepmann syck yn gedult zuer suluestenn ankumpst zu enthalten, wollen vonn vnszerenn wegen anzeigen, Sollichs wyllenn wir vmb euch guthlichenn erkennenn, vnd gunstygenν vorschuldenn, Gegeuenn yn hast, vp dem dage zu Löszenν, vnder vnszernν jngeszegeleνν, Am xxij Augusti, Anno etc xxvij

In namen vnd von wegeνν gemeynen

Swedenreychs Redere,

Thur Jönszon hoffmestere

Laurens Sigesson Marsz:

Hulger karlszon,

knut anderszon

Eryck vnd Iwar flemingk

Thure erichszonn

Johann turszon

Nilsz olszonn

Axel poosze

Erick nielszenn

Bernt[Biörn?] claweszonn

Utanskript: Denn erszamenn Wydtuorstendygenν vnd Wyszenν, Burgermeystern vnd Radtmannen der Stadt Lubek Vnszerenn guthenn frundenn,

Lödöse den 24 Augusti.

Tillätelsebref för danska riksråden Anders Bilde och biskop Stygge Krumpen att drifva handel i Sverige.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 340.

lödesö bartolomej dag

Jtem her anders bilde edt magt breff att han må lata löpa sijn skutor til Stocholm och flere siöstäder i

Suerige medt sildt och andre nyttogete varor som her i rikkit tijäna, Tesligist frij och obehindrat igen köpa the varor honum tijäna kunne her åff landet likeruijst som v. n. herris egne vndersäter och borgere etc

Jtem her Stygge kromppen biscop til borglom edt magt breff, att han må frij och obehindrat genom sijn tienere eller köpman selie och forytre sijn varor huarst som heldst honum synes i Suerigis rijke . tesligist och igän köpe huadt del han behoff haffuer her utåff rikkit likeruijs som någon vtåff v. n. h. egne vndersäter

Lödöse den 24 Augusti.

Lejdebref för norske ståthållaren d:r Vincentz Lunge att genom Westergötland resa till Danmark.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 340 v.

[lödesö bartolomej dag]

Här vincentz lunge leijgdebref genom vestergötlandt

Vij Götstaff etc Görom viterligit att vij haffue loffuat och tilsagt och medt thetta vårtt opne breff loffue och tilsegie erlig och välbyrdig man her vincentz lunge riddere en frij felig seker och cristelig leijgde vtåff norge genom vårtt landt västergötlandt genast in i Danmark vdi sitt goda behål, förbiudendis våra fogoter befalingxmän och iämwal andra the som vele och skole göra och lata för våra skul att the för:na her vincentz eller hans medtfyliandis tijänere i någre måtte hindre platza eller arga til gotz eller personer så lenge han genom för:na vårt landt dragandis varder och i sitt goda beholl vtan all arga list komma kan Tess etc

Lödöse den 24 Augusti.

Till meniga frälset i riket, att all dess ränta af kronans förläningar skall registreras och kronan deraf erhålla till den utländska skuldens betalning hvar 10:de mark, att de rusttjenstskyldige skola hålla sina karlar väl rustade, samt att allmän vapensyn skall hållas i Skara nästkommande 20:de dag jul.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 341.

Vtåff lödesa bartolomej

Til menige frelssit,

Vestergötlandt her twre iönsson

Smålandt her twre trolle

östergötlandt her holgerdt karlsson

finlandt

Tilsynesmän

Vij Götstaff etc helsse eder etc giffuendis eder gode män til känne att vij haffue varedt til samtal medt vårt elskelige rikens rådt, handlat och öffueruägit om någre riksesens merkelige ärende blandt annedt om the swåre geldt och skuller rikkit vdi kommet var, genom huad rådt . medel och vdtuäga samma geldt kunne bettalas och förlossas, att vij ens måtte bliffua vtåff medt thet dagliga kraff vij höre åff tyske städerne etc och bleff så åff oss och riksesens rådt beslutet, att alle the ther cronones forläning haffua skole opscriffue och opregistrere lata all theris räntta som the haffu[a] åff cronone, och ther åff vdtleggje huar tijende marc til forbemelte geldz bettalning, Huarföre är vår vilia atti huar i sijn städt och så tencke ther til att opregistrere lata all eders räntte och opbyrdt then i haffue åff cronone Och sedhan offuerantwårder registredt vår tro man . N . Vij haffue honom budit och befatat och fulla magt giffuit att han ther om medt eder handla skal och giffue oss thet sedhan medt thet första til känne huro thet för-

löper sig etc viliandis ati lydacteliga effterfylie thet hann eder i then måtto på våre vegna varder tilseijande, Ytermere som eder väl drager til minnes, huroledis vij eder tijdt och offta tilscriffuit haffue om vapensyn attj eder väl berosta skulle medt goda hästar och drabtüg för många hända saker skuldt som på komme kunne, så haffue vij och befatat för:ne . N. att han skal förslå huro mykit väl vdtrostadt folk i ther åff eder landz- enda åstadt komma kunne, Tesligist efter slig leglighet på färde är att vij sådanna handel förbundet och enighet mett högmectig förste kong frederik giordt och begångit haffue, att thet ena rijkit skal och vil vara thet andra beständigt både til landt och vaten om behoff görs, och til tess behoff altijdt sithie vederrede, medt ij° väl vdtrostade karlar och hästar etc är vår endelige vilia attj tencke ther til huar i sijn städt effter magten . Och endog att lagboken vdttrycker, thet en gång om åredt holles skal vapensyn i huar landzenda, Är dog likuäl vår begäre, attj eder stücke så laga ville, thet i edher för saker sköldt giffue ville medt all eder rostning nw i vintter nästkomande til Schara, så i ther äre om xx:de dag iwl, ther thå hålles skal en almennelig vapensyn, Och her utinnan åffleggies all forsumilsse, Eder her medt gutt befalandis

Lödöse den 24 Augusti *).

Förteckning på de rusttjenstskyldige och det manskap, som skulle hållas redo för att hjälpa Danmark emot f. d. kon. Christiern, om så behöfdes.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 50 v. — 52.

Then rostning som skal hållas redha til Danmark om så behoff görs, först

vdi västergötlandt

her twre iönsson	xiiii
her twre ericsson	xii
her nils olsson	xii
her måns brüntissson	xii
iacop kromme	vi
vadsbo fogote	iiij
vermelandz fogoter	iiij
matz kaffle	iii
nils klasson	iii
tordt bonde	iiij
Seuidt ribbing	vij
Söuerin kijl	vj
haraldt knutson	iiij
Axel pose	ij
Erich stake	ij
per. bonde	j
nils ribbing	j
fru anne på vinstorp	j
hustru karin på torpa	j
torsten brunsson	j
torsten nilsson	j
Erich stensson	j

*) Datum angifves af Tegel 1: 214. Förteckningens sammanhang med Lödöse fördrag synes af nämnda handling.

Ture birgesson	j
hustru märta på Söderås	j
knut swensson	j
nils friaborg	j
herman matsson i vigen	j
mats iönsson	j
Götstaff knutsson	j
karl tordsson	j
håkon persson	j
ioen småswendt	j
vilskahäredz fogote	ij
Suen stijng	j
oleff bosson	j
Suen kart	j
Summa	cxvj

Smålandt

her twre trolle	v
nils bagge	ijj
iöns persson i rotnäs	j
iöns larsson i eskilstorp	j
götstaff aruidsson j linä	j
per iönsson i hordinge	ij
ion olsson i hagentorp	ij
gabriel	ijj
lasse bröms	iiij
isaac birgesson	ijj
truls scriffuere	ijj
esbörn scriffuere	ij
iöns henricsson	j
Christiern drake	j
ekesiö fogote	ij
iöneköping	
nils aruidsson	ij
Summa	xxxvj

Så många karlar skola sitia vår nådigiste herre vederredha vtåff huar köpstadt som her effter scriffuit står, vdtpyntade som landzknecter medt röör, och andre tilbörliga värior

Jöneköping	xiiij	
Vadstena	xvj	
Skäninge	viiij	
Lincöping	xij	
Suderköping	xviiij	
Norköping	v	Summa lxxiiij,
Lödesöo	xx	
Schारा	x	
lideköping	x	
falköping	ij	
sködui	ij	
bogosundt	ii	
oddeual	vj karla	Summa l.ij karlar

Lödöse den 26 Augusti.

Konung Gustaf tillkännagifver för konung Fredrik i Danmark att han, på de danska sändebudens förbön tillgifvit Åke Vincentius (Lunge) hvad denne sig mot konungen försedt hade.

Efter orig. på papper i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn, i samlingen till de "Danske Kongers Historie". Förekommer ock i svenska Riks-Registr. C, fol. 340 v. men utan dag.

Wår wenlig kärlig helsenn mett allt mera gott hwes wj förmåge nw och altijdt tijlforenne Hogmechtig förste och herre synnerlig gode wenn och käre naboo jder drager wäl tijl minnes hwrw sakenn seg förlopenn är emellom oss och her Åke wincentius Och endoch oss j then motto noog vnderlige och annerledis än wj oss förmodhet hade wederefaredt och skeeth är haffue wj doch anseheth werdig faders her Stigge krumpes, her

Anders bildes etc och the gode män flere iders hög: Legather och sendebwdt bönn och store begäre och forlathedt för:ne her Åke wincentius j hwadt motto han seg emoth oss försehet haffuer gerne bidhiendis ath iders hög: och wille wetha hans besta affstillendis then mistancke j tijl honom för for:ne handell skyldt hafft haffue . Befallandis ider her mett gudt alzmectigh tijl jth Longwarickt och Lycksaligt Regimente Giffuit j vår Stadt Lödesiö 26 Augustj Anno etc 1528 vnder wårt Secret

Utanskriften: Störmechtigste förste och herre her frederick mett gudz nåde Danmarkis, wendis etc konung vthwaldt konung tijl norige Hertog vdj Sleszuich Holstenn Stormarnn och Dithmerskenn greffue tijl Oldhenborg och Delmenhorst wår synnerlige gode wenn och käre nabo

Sigillet finnes qvar, oskadadt.

Nylödöse den 28 Augusti *).

Nya privilegier för Nylödöse.

¹ Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 91 v. — Felaktigt aftryckt i Stiernmans Oecon. 1: 15. Refererat af Tegel 1: 214.

Några lödesö stadz frijheter

Vij Götstaff etc Göre viterligit att nw vij här stadde vore vdi vår stad lödesö öffueruogo vij medt några vtåff vårt elskeliga rijkis rådt huroledis samma stad betst kunne vedt magt hållas rijkene til beståndt Så effter vij fornummo att borgarene hade stortt brist til äng, och kunne ecke väl behiälppa sig medt mindre än them vorde någon mark och vdtryme tillagt til engebool, togo vij thetta rådt före att vij vele lösa vnder stadhen eklanda by för någor cronogotz som ther kunne fyllest före göre, Och når vij så giordt haffua skal samma eklanda by liggia vnder stadhen til engebool och bytis årliga borgarene emellom som likast kan vara

*) Enligt en afskrift bland "Städers Acta" i Riksarchivet, är detta bref dateradt Nylödöse Fredagen näst efter Bartholomæi apostoli 1528.

Jtem effter bykyrkian är i bygning och behöffuer stor hiälp för än hon fulbygdtd varder, vnne vij til gode att then ödekyrkie i gamla lödesö som kallas sancti olaffs kyrcke må nederbrüttes effter thet stadhen är åfflagder och mwren och takbonadhen komme samma bykyrke til hiälp her i nylödesö, Sammalunda herlanda kyrcke och helge kors cappel, effter samma cappel och kyrcke liggia stadhen så när att the platt intet äre åffnödhen, och om feygd påkome, som gudt forbiudhe, komme thå samma kyrke och cappel fijenderne til mätto stadhen vnder ögenen, Och effter thet stadhen är endelis förswag att hålla sijn kyrkeherre vppe, vele vij att partella, vdtby, och orgrüte kyrker skola ther vnder liggia

Jtem effter gamla lödesö är afflagdt och borgarene hijdt flüte til nylödesö vele vij att then spetal som ther pleger vara medt tess så myken opbyrdt som vårt gode tücke tilseger skal hållas her effter her i nylödesö på thet rwmedt som gråbrödren her til dags haffua innehafft, och bröderna föruijsas til annor clöster, tÿ clöster finnas mång, och thå få brödher

Jtem vele vij att then marknadt som varedt haffuer i gamla lödesö på sancti mathei tijdt om hösten skal hålles i nylödesö menige landit til gagn och fordel, Och skole inge marknade stånde i gamla lödesö huareken en tijdt eller annan om åredt, Ey heller på bärgsätra åass åsatorp, eller then helge stadt, på thet nylödesö och flere våre köpstäder som landit äro nyttoge her i västergötlandt skola tess bättre koma sig före

Ther emot forplictade borgarene sig vara oss och sitt fädernes rijke hulle och trogne, och ath the skulle festa theris stadt medt valler, graffuer skÿtt och andre värior rijkit til beståndt effter theris yterste magt och förmåge

Jönköping den 6 September.

Tillåtelsebref för Jönköpings stad att njuta och behålla all den mark staden hittills njutit.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 342.

Iöneköping Sondag för natiuitatis marie

Vij Götstaff etc Göre viterligit att vij äff synnerlig gunst och nåde haffue vndt och tillatit att vår stadt iöneköping må och skal niwta . bruka . och behålla all then mark och iordt som han äff alder her til dags nutit och brukat haffuer, Dog cronones skatt som ther äff gå pleger eller gåå bör aldelis ofokränckt, på huilkit vij vilia att våra fogtar och embetzmän taga til vara, att then ecke försumat bliffuer, Tess til

Jönköping den 6 September.

*Utdrag af bref till Lydher Fincke och till innebyggarna i Helsingland *).*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 342.

Iöneköping Sondag för natiuitatis marie

Til lydher fincke att hann forytrer thet smör . lax . och ål i gott gull i tyslandt, som oleff bror forskicker honum til hånda vtåff twna län

Til helssingelandt om then olydno etc och om mötit finnes conceptit vti säcken etc

Söderköping den 18 September.

Contract med abbedissan i Wreta kloster om klostrets inkomster.

Efter orig. på papper i kongl. Riks-Archivet bland kon. Gustaf Is bref.

Vij Götstaff medt gudz nåde Suerigis och Götis etc konung Göre viterligit att effter then ordinantiam som senest giordis i Västrås haffue vij så varedt offuer ens

medt oss elskelig abbedisen j vreta clöster, att hon skal giffua oss årliga iij^e marcer ortug vtåff för:na vreta och askaby clösternes räntta, Och ther emot behålla quitt och frijtt alla förbe:de clösternes landboer ehuarst som heldst the äre belegne, medt theris affradt gingerd dagsuerke, och all anner rättogheter, vndantagen fordringen och sakören, Och ther medt anname vij förberörda abbedijsan medt begge clösternes personer vtj vårt besynnerligt hegn och beskerm, förbiudendis allom besynnerliga våra fogotar och embetzmän them her vtöffuer i någhon mätto hindra eller oförrätta vedt våra ogunst, Tess til visso late vij trycke vårt secret på ryggen å thetta breff Giffuit i vår stadt Suderköping Onsdaghen näst effter helge korss dag exaltationis År etc 1528

Spår af sigillet på fränsidan.

Stockholm den 20 September.

Tillåtelsebref för Oleff Joensson att återtaga det gods, på hvilket Öregrundz köpstad varit bygd.

Effter en afskrift i Broocmanska afskriftsamlingen i kongl. Witt., Hist. o. Ant.-akademien afd. "Upland." På afskriften är antecknad: "Ex orig. membr. Ciuit. Öregrund 1763 in sept."

Vij Götstaff medt gudz nåde Sueriges och Göttes etc vdtualdt konung, Göre viterligt, att effter thet thenne breffuijsere os elskelig tro tyänere oleff ioensson vel beuist haffuer, att han rätter byrdeman är til thet godz, som öregrundz köpstadt på bygder var, en dog att hans fader var nödd och twingat til att selia samma gotz; Haffue vij nw åff synnerlig gunst och nåde vndtt förscreffne oleff ioensson thet igen medt all then deel, som ther til hörer och vnderligger, huadt thet heldst är, skog, fiskevaten, åker, eng och alt annadt, som ther åff aller tillegat haffuer, ingo vndantagno . ther emot haffuer han och quitt slagit L . marc . pæningar, som vij honum i hans regenskap plictoge vårom . Terföre biudha vij

allom bådha åndelige och verdzlige, fogtar och embetz-
män och alla andra, som för våra skuldt vela och skola
göra och lata, besynnerliga alle the borgare, som i för-
screffna öregrundt förra bodde, för æn the lagliga op-
sagde bliffue, att the förscreffne Oleff ioensson herut-
innan intet hinder pwl eller platz göra i någon måtte
vedt vår ogunst . Tess til vissa late vij hengia vårt
secrete nedhan före thetta breff, Ther giffuit är på vårt
slott Stocholm sancti mathei apostoli afftan År etc 1528.

Ett vidhängande sigill förefanns.

Stockholm den 25 September.

*Konung Gustaf beder hertig Albrecht af Mecklenburg att
han må förhjelpa Erik Petersson, borgare i Nyköping, att
återfå det gods, som Severin Norbys utliggare beröfvat
honom; hvarjemte hertigen uppmanas att icke beskydda
konungens och rikets fiender.*

Efter originalet på papper i storhertiglga Archivet i Schwerin, saml. "Suecica. Ex arch.
Schwerin." Vol. 1.

Wyr Gustaus vann Gotts gnadenn der Schwedenn
vnnd Gottenn koningk etc Entbedenn, Jw Vnserenn
Liebenn vederenn hernn vnnd ohmen, vnsernn gnedigenn
grosgunstegenn gruth myt langwarigenn regementhe
beuuorann Ves ahnn vnns vndertanig vnser Ryks
jwaner Erick petersson Bürger tho Nykopinge dennst-
lich gelanget, instendigen vlithes gebedenn vnd ange-
seucht Wyr woldenn seiner gelegenn noth ein ansehenn
habenn jegen Jw v. h. vedernn vnd ohm Dann wegen
synes erledenn schadens vnd genamen gudes ein gnedige
vorschriftt geuen, dem suluen syner nha tho kamen,
durch Seueryns vthleger, vnser vnd vnser Ryks wede-
partigsthe, em entfremdt vnd genhamen, wede vmm
erlangen mochte vnd auerkamen desser vnserer vorschriftt
fruchttrechtig genutten lathen willen ist vnser fruntlich

vnd hochlich byt vnd bogher Wyllich gesechte vnsers vnd vnsers Rykes vynde Wider iegenn vnns vnd de vnsernn vorbanthen nicht mehr leidenn wo gescheenn, offte geleide geuen, Welckenn wy vnns in allenn vorgegangen tydenn vnd tho kamenden, nicht vormodet, noch vormoden hedden gewest vnd noch, Der haluen dem vnsernn gnedige fordringe dhonn wo gesecht Wyllen wy Vnns inn gnediger tho allenn tyden vor Jwer vnd denn Jwen jm gelickenn Fruntlich boweisenn vnd ertogen, Schreuen vnder vnser Secret thom stocholm vth vnser Cancelli Friedach nach Mathej int iar vyffteinhundert xxviii:o Vnsers Regementhes

Utanskrieten: Dem Erluchtenn vnd hochgebornn Fürstenn vnd hernn Herenn Albrecht Hertogenn tho Mekelemborch Fürstenn tho Wendenn Grauen tho Schwerynn Rostock vnd Stargarde Herren.

Sigillet, lossnadt, finnes qvar.

Stockholm den 4 October *).

Förläningsbref för riksrådet Holger Karlsson på Stäkeborg med derunder liggande häradet.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 342 v.

Vtåff Stocholm

Slotzloffuan på stäkeborg

Vij Götstaff medt gudz nåde etc Göre viterligit att vij åff vår synnerlig gunst och nåde och för troskap och väluilig dienst oss elskelig troo mann och rådt her holgerdt karlsson oss och rijkit longelige her til dags beuset och giordt haffuer och än ytermere her effter beuse och göre må haffue vndt och förläntt och nw medt thetta vårt opne breff vnne och forläne honum vårt och cronons slott Stekeborg medt the häredhe vij ther vnder lagt haffue vnder någre velkor som vij

*) Datum uppgifves af Tegel.

haffue varedt medt honum öffuer eens Och skal han thet hålla vdi en årlig slotzloffuan til vårt och rikzens betsta oss och ingen annan til hånda, tesligest thet oss igen våluilelige opantworda e när vij påeska, Våre thet och så att oss förstackot bliffue skal thå för:ne här holgerdt forbemelte slott hålla then herre til hånda, som rikzens rådt, och then meneman endregtelige samtycke vdi vår stadt igen, Dog medt slijk forordt och vilkor att thet ecke opantwordas för än våra arffuinger redelig och godt forsekring fångit haffua åff then herre ther rikkit annamar och rikzens rådt, så the ecke nogorledis skole offuerfalne bliffue åff någon then sig til euentýrs mener åff oss förtörnåt vara then stundt vij regimentit hafft haffue, Eij heller tiltalade varda om någre skadageldt ther oss någon tilrekna ville för thet örlig skuldt vij emot kong Cristiern och hans anhang förtt och begångit haffua, Och ecke heller kraffde varda om någon geldt ther vij för rikkit skýldt viterlige vdi kommen åre, vtan att våre arffuinger skole niwte oss gott åth och intet annedt och frij vtan alt hinder eller forfång komme til then del them effter oss i arff lagliga tilfalla kann

Stockholm den 4 October.

*Till allmogen i Finland om dess afgifter till biskop och
presterskap.*

Riks-Registr. C. 1526—1529, bl. 343. — Förut tryckt af Arwidsson, I. c., 2: 232.

Stocholm

sancti francisci dag

Til menige almogen i finlandt
om clerkernes rättigheter

Vij Göstaff etc helse eder Käre vener vij förmode attj förståndit haffua huroledis vij för itt år sedhan voro til mötis och samtal i västrås medt vårt elskelige rikis

rådt och andra gode män åff menige landit, ther vti mång stücke åfflagdis som then menige man skedde medt många olagliga tungar åff clerkerijdt, som vårt breff ther opå giffuit och til hela landit vdsentt ytterligare vdttrycker, Så haffue vij dog sedhan förståndit att somblige ibland eder haffua tagit sig ther åff tilfelle til att hålla til baka idhra rette tijende . nebbeskatt . matskot och annan deel som i åff åldir och medt rätto edher biscooper och kyrkeherrar plictoge ären thet dog oskälligit är, och alrig heller så vår mening varit haffuer, vtan allenast att thet som olagliga vpkommet var, att thet skulle åffleggias, och ecke thet man åff rätto och gode gamble siduenio plictog var, Therföre förmane vij edher alla och biudhe, att j herutinnan rätten edher siälff och gören then deel redeliga vdt som fader och föräldre för idher medt skäl och rätt vdtgiordt haffua, thet vij och så befale våra fogter och embetzmän, att the haffua ther en tilsyn til, att så skeer, Edher

Stockholm den 4 October.

Till presterne i Finland, allvarsam förmaning att predika Guds rena ord och ej förakta den nu utkomna svenska öfversättningen af en del af den Heliga Skrift.

Riks-Registr. C. 1526—1529, bl. 343 v. — Förut aftryckt hos Thyselius, l. c. 1. 160 och hos Arwidsson, l. c., 2: 233.

Öfverskrift;

Stocholm

[sanctj francisci dag]

Til clerkerijt i finlandt

Vij Götstaff etc Helsse eder Vij förmode i gode män vel förståndit haffua huroledis för itt år sedhen vart beleffuat och samtÿet i västrås åff oss mene rijkesins rådt, och en stor deel åff hela landit som ther församblat var, att kring om hela rijkit skal predicas rena

gudz ordt och euangelium, och låtas til baka onyttug squaller . owiss iertekne . fabuler . och menniske diet . thet och så therförutan nog finnes i scrifftenne budit vara, fför huilecka sak och nu en stor deel åff then helga scriffth på vårt eijjt tungamål vdtsätt är mest för fattiga enfolloga prester skull, som ecke så aldelis förfarne ära i latinen som vel behöffdes, förmane vij eder alla attj samma böker ecke föracta och attj så acte på then deel edher i then måtton tilhörer att göra att rena gudz ordt måtte åff eder förkunnat varda ther om vij och haffue giffuit oss elskelig värdog fadher bisp mårtin befaling att randzsaka i alt hans stict, och huar nogor finnes som thet ecke göra vil effter hans embetz tilkräuilse, må och skal han gå gellit quijtt, och then setties til igen som thet göra kan och vil, i huilecko vij eder för- uare attj ther taga eder vara före Tess til visso etc

Stockholm den 4 October.

Till allmogen i Upsala stift, förmaning att rätt utgöra tionden till sockenpresterne, biskoparne och kyrkan.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 344. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 161.

Stocholm [sancti francisci dag]

Til almogen i vpsala biscopts stict

Vij Götstaff etc Käre vener oss hopes attj ecke förgätet haffue huroledis vij för itt år sedhen vinlagde oss i vestras medt vårt elskeliga rijkis rådt om alles eders menige almogens betsta kring om alt landit åff- leggiandis then orät tunga och beswäringar som åff clerkerijt ider opå kommen var . medt bann . oppehållelse om påska frå sacramentit och mång annor sådanna stycker flere medt huilecka vij meentte att vij testa väl- uiliogare skulle göra eder til then deel j åff rätto plic- toge våren, och ecke therudinnan draga eder til baka

i någon måtto, Så haffue wij dog förnumit att somblige åff edher litet kunne sköna på sådana vår veluilighet och haffua til euentýrs ther åff tagit sig tilfelle, att draga sig frå tijenden, och annor rättogheter ther the åff rätto och åff aller tilplictoge äre, huilekit dog emot gudt och all redelighet är, och bör åff oss ingelunda tilstädies, Therföre vele wij och strengelige biudhe, att the som herutinnan brotznlige äre rätte sig siälffue, och theris rätta tijende åff allo theris sädt medt andra theris rättogheter redeliga vdtgöre theris soknaprester, bispom och kyrkiom, som the vete att the för gudi plictige äre, elles infalla the ther medt vtan twekan i gudz för-törnlsse, och wij thet ecke heller kunne lata ostraffat bliffua ther vdi wij eder föruara Wij vele näst gudz hiälp thet så bestella att then deel edher bör på cristiendomens vegna, som är färmilssé och annat sådant skal intet försumat bliffua Edher her medt gudt befalandis

Upsala den 28 October.

Förordnande för hr Nils Andreæ, decanus i Westerås, att biträda biskop Peder i hans embete och för Jon Skrifvare att vara dem båda behjelpig.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 345. — Förut tryckt af Thyselius, l. l. 1: 162, och i Kröningsvärd's Dipl. Dalek., 2: 137.

Vtåff vpsala simonis et iude
biscop pedhers magtbreff

Wij Götstaff etc Göre viterligit att effter oss är visse-liga förekommet huroledis oss elskelig v.[år] f.[ader] biscop peder i västrås ecke haffuer i hans stiet så store lydno som til ith gått regimentte väl behöffdes mest förtý att hann är en suak och gamal man och giter ecke mykit brytes medt ostýrugt folk, thet nu tý verr nog finnes i verden Therföre, på thet att kyrkian och stietet må bliffua vedt tilbörligit regimentte och wij tess bätre måge

emellom åth bruka honom til att visitera och färma i annor stiet som nw biscops lös ära etc haffue vij skicket och medt thetta vårt breff skicke oss elskelig her nils andree dekenen i för:da västrås samma biscop peder til en medhielpere att han medt honum styre och regera skal bode i stadhen och stietet offuer all then del biscops regimentit tilhörer, medt geldz besörgning och huadt thet heldst elles vara kan eller nämpnas huilekit alt vij samma biscop pedher capitelet i västrås, clerkerijt biscopslandbonar och androm som thetta ärende anrörendis är forkynna, att the måga sig ther effter rätta, besynnerliga til någon tijdt så lenge vij kunna annerlunda ther om förtenete varda etc och biudhe vij vår embetzman ioen scriffuere att han är bodhom them och huariom för sig beständig och behielpig til all then deel som rätt är, Och vele ått ther ingen deel företags i then måtto, thet något merkeligit eller victugt är, vtan samma ioans vetskap och rådt Thess til visso

Upsala den 1 November.

Konung Gustaf fordrar af erkebiskopen i Trondhjem, att han skall till konungen utlemna 120 ungerska gyllen, som (daljunkaren) insatt hos erkebiskopen, klagar öfver att denne skyddat de svenske förrädarne och föröfrigt ej iakttagit ett välsinnadt uppförande, hvilket dock konungen hoppas skall blifva straffadt.

Riks Registr. C, 1526—1529, fol. 345 v.

Vpsala alle helgon tijdt
Til erchebispen i trondem

Premisso nostro fauore Vij haffue förståndit värdog fadher huroledis fordom her pedher canceller then her före hans misgärningar rättat vartt hadhe ståndandis hos edher cxx vngerske gyllen, Så effter vij viterlig rätt haffue til hans päninga effther then rikens råd

dom som öffuer honum gick begäre vij atti skicke osz samma gull til hända medt thet alra första och kann thet intet hiälpa, om i seija vilia att thet var giffuit i testamente, förtÿ han sagde ther oppenbarliga nej til vti hans ytersta, Och hadhe för then skuldt hafft sitt budt hos edher effter samma gÿllene och ville hafft them igän i frå eder, tÿ hopas oss attj ecke kunne eller vilie förhålla oss them, Os är dog hommodt nog och fortret vederfarit åff eder i många måtto som i siälffue vete, j haffue vphället hulpit och styrkt våra viterliga förrådhere then ene effter then andre på vårt och Suerigis rijgis argista Och ther til medt haffue slagit vår breff på kyrkedören som oss vnderuijst är huar mann til skodande i then mening som väl åffmerkias kann, att ther åff måtte vdttagas att vij vår leijgde ecke hållet hadhe then vij för:da her pedher och mester knut medt samma breff giffuit hadhe, Endog i väl siälffue kunden see (som i och vtan tuiffuel visseliga såge) i breffuit att leijgden ecke vidhare strecte sig än före offueruåldt och orätt, män före rätten vore the intet leygdade, som vij än nu ther om skiute oss til samma breff, Therföre skole i nest gudz hiälp aldrig komma ther fram medt, att vij then leijgde i någon måtte brutit haffua, vtan i haffue så her medt som i annor stÿcke flere latit see huadt vilia i haffue til oss, endog gudt tess loffuat idher onda vilia haffuer ecke alt fått sijn framgång, Och hopas os medt tijdhen vel få ther en hugsualan före, så som oss och loffuat är åff högmectig förstis kong frederiks sendningabudt i thet möte vij medt them hülle i sommers, Huar therutinnan något feladhe (thet vij dog ecke letteliga troo) finne vij än thå näst gudz hiälp någon rådt ther til, är vårt begär attj vile giffua oss aluarliga til förstå, om edher synes atti haffue giordtt oss rätt i förberörda stÿcker eller eij, och om oss bör alt sådant haffua lidhit förgiffues eller eij, när vij thet idhart sijnne

och mening vete, vilie vij thå skicka vår stycke ther effter, Edher här medt gudt befalandis etc

Upsala den 5 November.

Till riksrådet Måns Bryntesson om frälsemännens rusttjenst i Westergötland, om utbyte af adeliga gods i Sverige och Danmark, m. m.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 346 v.

Vpsala 5:ta nouembris

Til her måns brýnteson

Käre her måns vij haffue vndfångit eder scriffuilse innehållendis blandt annedt atti effter vår befalning samfelt medt her twre förslagit haffue huro mykin rostning the frelssismän ther i vestergötlandt åstadt koma kunne om behoff görs och haffue i vdi then måtto skotzmål til her twres scriffuilse att vij ther åff förstå skulle huadt och huro ther om besteltt är etc Så late vij eder förstå att ingen scriffuilse äre oss komen til hånda frå her twre, och haffde ecke skadet huar i något berördtt hade i samma edher scriffuilse om then rostning huro högt i henne förslagit haffue, Och effter vij eij vete huro ther om fatt är, begäre vij än nw atti aluarlige tilseije them huar i sijn städt att the skaffa sig godhe hestar harnisk och annen tilbehöringer ther mann sig til förlata kann om behoff görs etc Thernest haffue vij och förstått åff eder scriffuilse att vårt skep är igen kommedt frå hollandt etc Så behagar oss vel att thet är kommet tilstädhe viliendis atti skicke regenskapen hijdtt op, ther åff vij få fornimme huadt rese thet giordtt haffuer, ytermere giffue vij eder til känne att vij förnumedt haffue huroledis en partt ther nedre förüasle fast iordegotz mett them i Danmark som gotz haffua belegne her i rikit oss oåtsporidt, Så står oss thet ecke til lidhendis att the ther nedre föruesle och

bÿte all gotzen til sig och the gode män her oppe (som och haffue gotz i Danmark) få intet Therföre vele vij atti tilseije them sådant bÿte haffua för hender att the thet åffstille, elles skole the ecke förundra att vij komme i handlingen medt etc Framdelis må i och vete att vij giffuit haffue claus nilsson borgere i vardberg befaling någre verff på våra vegna at bestella Och vij ingen swar igän frå honum fångit haffue som hann oss loffuade, År för then skuldt vår vilia atti vele vinlægge edher thet vij kunne få swar igen medt thet första, huro fatt är, huadt han bestelt haffuer eller eij etc, Och är vår begären atti vele haffue eders budt til kort fincke i köpenhaffen och förnimme huadt vij åff honum ventte skole om the friser han oss loffuat haffuer ther om vij och ventte eders suar igän Eder her

Stockholm den 25 November.

Till menigheterna i Småland och på Öland om tionden och andra afgifter till presterskapet.

Efter en samtidig copia i ett litet kvarthäfte, inbundet i rödaktigt pergament, signeradt F. c. 1. (ur f. d. Antiquitets-Archivets samling), i kongl. bibliothekets handskriftssamling. Titeln lyder: "Collectanea Antiquitatum, in Ölandia et Smalandia Anno 1634. Aff J. H. R." (Jakob Haquini Rezelius).

Vij göstaff meth gudz naade sswærigis och götes konijngh helssar eder alle dannemen ssom buge och boo j ssmaalandh och paa olandh meth gud och vare nade Kære vener oss hoppess ath j ekki fförgätth haaue hvreledis vj fför eth aar ssiiden venlijge oss j vestera[rs] meth vaarth æskelije riikis raadh om alles eders menijge allmoge beste krij[n]gh om alth landheth offlægg[e] then oreth traa[n]gh och bessvaarnigh ssom aff flære eder pa kommeth var meth bandh och oppeholless [oppehollelse] ffraa ss[acra]menteth och maa[n]gh andre ssadane stöker ssom eke tijllijgeth(!) var ath ssaa lægger [længer] ske skwlle ther fföre vellyom wij och

strængelijge bijvdom eder alle ath i ther j moth göre them then dell ssom j aff alderen pleg[toge] ære meth tijgenne [tionde] och lijgstodh och al andeth ssom j vete mellom gud och eder ath ræth ær, och bör off oss ingelvn[de] tijlstædis, fför dij oss ær fföre kommeth ath en parth drag[er] sijgh j ffraa then dell ssom them bör göre bisskope preste och skvte skullen in paa oss ath vij thet fforbod[it] haauæ hvolketh eg ffijness i ssan-nijngh vj velom nesth [gudz] helph ssaa bestelleth ath then del eder bör paa krestendommenness vegne ssom ær ffærmelsse och ssadanth skal ingel[unde] blijue fför-ssommeth eder her meth gud befallendis geueth paa vaarth sloth staakholm ssancte karijne dagh anno mdxx viij vnder vorth sekreth

Stegeborg den 1 December.

Till Axel Eriksson på Erikssäter om kostgården af hans förläning.

Efter det af fukt skadade orig. på papper i k. Riks-Arch. bland kon. G. Is bref.

Gustaff mett gudz nåde Swerigis och Göttis etc
Konungh

Wår gunst tilförende etc Schall thu wetta Axell atuj haffue scriffuit almogen tiill j thin förlening vm en kostgerd . . . är wor willie attu förfordrath, att gerden komber [offortöff]wath fram hiitt tiill Stägeborg Gud tiig befalendis Stägeborg Jn crastino Sancte Andree apostolj Anno mdxxvij

Utanskriften: Oss Elskeliig tro Mann Axell Eriichsson på Eriichszäter gunsteligen

Sigillet finnes qvar.

Stockholm den 24 Decemher.

Till borgmästare, råd och menige köpmän i Lübeck om svenska kronans skuld, jemte fullmakt för grefve Johan af Hoya och Wulff Gylser att med afseende derpå underhandla och besluta.

Efter en samtidig copia i Lübecks Stads-Archiv, saml. "Acta Suecica", bundten 2, fasc. 18, bland "Gebreke vnnnd boswerynge" etc.

Gustaff vann gots gnadenn der Schwedenn vnnnd gottenn koningk

Vnszernn gunstygenenn grusz, vnnnd was wir liebes furmugen zuuorr, Erszamenn liebenn besondernn, fursichtygenenn vnnnd weyszenn, Aus zugestelter schriftlicher vnnnd munthlicher fleiszigenenn borychtunge, yungester vorhandelynge, vnszers liebenn szchwagers, des edlenn vnnnd wolgebornenn, Junckernn Johanszenn, Graff zur Hoya etc vnnnd vnszers liebenn getrawenn S:s Wulff gylers, der nastellygenenn schult halber, Syn wir irgrundet, des vns nicht allein zu nha, szunder auch szwar zu horenn, Nachdem wir vns anfengklichen zur betzalinge biszanher wyllig, treulichenn, nicht auswirkende daeth, myt wortenn vnnnd blossenn schryfftenn, Wie yr vnsz vnpylllichenn zulegt, vber alles was vns vann Jw zum deil kegenn pylligkheit zugefuget, irzeeugtenn, wie wir sollichs für allermenniglich mogenn bekant szeynn, vnnnd ob wir schoenn vnsz etzlicher masz, dar ann wir nychts schuldig, oder vnsz vnpylllichenn zugerechent zu betzallengenn furschreibenn, Wist yr gar woll myt welcher fuge, sollich brieff, yn dem yr sie alsz wir borychtet, hefft irlangtenn, derhalben gar nicht vann notenn vnsz solliche fürzuwerffenn, Dieweil aber vnszer lieber szchwager noch zur zeeit, wie wir woll yn hoffnung gewesen, vonn Jw keynen guten boscheidt, vnnnd eyn vpszlage weiternn vnszern bouelen genomen, do myt yr eyns fur alle der sachen eyn gewisszen boscheidt mocht habenn zugesagtenn, So habenn wir yme hirbonebenn vnszere vnnnd

vnszer Rethē enthliche meninge, dar by wir gedenkenn vnnd wylleyn pleibenn, myt Jw zu handeln vnnd zubeschlusszenn, zugeschicktenn, ffreunthlichen noch wie zuuor pittende, yr wollet yn anmerckynge der sachenn vmstendigkeit, bonebenn vnszer gelegennheit, Jw wyllich, byllichenn, vnsz nicht zu na lasszenn fyndenn, vnnd szelbs rychtenn, vnnd obengemelten vnszerm liebenn schwager bonebenn synem zugeordentenn vnszerm liebenn getrewenn S:s Wulff gylernn, wyllich gehor vnnd vngetzweifeltenn glaubenn furlenhenn, Dann wasz szie myt Jw handlenn, beschlusszenn, vnnd auszloben, wyllen wir, myt anhilff Gots, fast vnnd all halten vnnd nakommenn etc Datum ylend vnter vnszerm Secret, vth Stockholm des 24 decembris Anno etc xxvij

Utanskriften: Denn erszamenn vnszernn liebenn besondernn, Burgermeysternn vnnd Radtmannenn, samt gemenem Coepmann zu Lubegk, so bey vns vnnd vnszerem Reich, der x schepe etc, zu achternn

Stockholm den 24 December.

Till borgmästare och råd i Lübeck om grefve Johan af Hoya och Wulffgang Gylers uppdrag.

Efter en ungefär samtidig afskrift i Lübecks Stads-Archiv, saml.: "Acta Suecica", bundten 2, fasc. 18, bland "Gebreke vnnd boswerynge" etc.

Gustaff vann gots gnadenn der Swedenn vnnd Gotten etc konyngk

Vnszernn frunthlichenn grusz, vnnd wasz wir liebs vnd gutes vermugenn zuuor, Erszamenn liebenn besondernn, Wir habenn vth yngebrachtener borÿchtynge, Wie yr vp werbynge vnszers liebenn szwagers, des edlenn vnnd wolgepornenn Juncker Johanszenn, Graffen zur hoya etc der nastellyger schult halber, yw flitich vnnd wyllich ertzeigtenn, ock vnsz zum bestenn, Jw hoch vnnd viel irpottenn, Dasszelbig szem wir vmb Jw yn allem guthenn zu bodengkenn hochlikenn danckbar, vnnd pittenn noch, Dwile wir nhu ytzgemeltenn vnszernn liebenn szwager vullnkommenn bouell vnnd vnszer enth-

liche menung (so verne sich de schuldeners eyn weynich gelick wylenn lasszenn vündenn) zugeschicktenn Jr wolt so viel jw muglichenn, vnsz vnnnd dem Reych zum bestenn, ynn die sachen geschehenn, vnnnd helffenn, Dasz wir so gar nicht fon gleyche gedrungenn werdenn, vnnnd oft gemelter vnsze szwager, vnnnd syner zugegebener vnsze leue getrewe S:s Wulffgang Gyler, was weyter myt Jw handlenn vnnnd bosprechenn wurdenn, Jnen samptlichen vnnnd bezunder, guthenn vnnnd vastenn glaubenn, vnszern wegenn gebenn, Sollichs vmb Jw (Gade befallen) yn szunderheytt zu bodencken syn wy genegt, Gebenn yn hast, vth Stockholm vnder vnszern Secret, des xxiiij Decembris Anno etc xxviiij

Gustauus
Rex

Utanskrift: Denn erszamenn, fursyctygen, vnnnd wollweiszenn, vnszern lieben bezunderenn, Bürgermeistern vnnnd Radtmannen zu Lübeck

Odateradt.

Till biskop Hans Brask, som nu vistades i Danzig, svar på en hans skrifvelse till konung Gustaf.

Efter två samtida afskrifter i kongl. Riks-Archivet bland kon. Gustafs bref. Den ena som här hufvudsakligen blifvit följd, är signerad A, den andra, signerad B, saknar sista bladet. — Förut, efter en afskrift i Palmsköldska samlingen i Upsala akademi-bibliothek, tryckt i Troils handl. 2: 79 o. f.

Gustaff medt gudz nåde Suerigis och Göttis etc
Konung

Wår gunst tilförenne etc Betracker Käre Biskop Hans och wdj edhartt egiith samwett först begrwnder thenn wodeliga stånd, på jdher Siels wegna, szom i wdj stadde äre, for then stora Skalchett ock Ochristelige Tirannj som i ecke ene gångo, vthan offtha, her i edart fädernes Riike bedriffuit haffue, Huilkit gudt almectig i sin tiid ecke wiil Lathe ostraffat bliffua, Ther nest szom i skreffue atuj finne her for oss Jtt Christeligit Riike, Huilkit thet alriig besmittatt war Szå lathe Wij oss tyckia atuj ecke finna her for oss jtt Christiid riike

Vthan heller jtt hedhett ock forderffuat riike, tiil huilkit i ock flera edra medbrödra haffua warett största rothann ock tilfellt tiil, szom i och nog Lathe vppå skijna Besynnerliga then tiidt i droge then omilda Konung Christiern her jn i riikit, Riikit til aller största skada och forderff Ock szedan wore störste vrsaken att szå monge Edle och Erlige män ginge i frå theris Halssz på Stocholms torg, ock huad twnga ock olagliga beskatninger i vtj then tijden lade både pa Almogen ock Städerna i Östergjötland szom med siith fädernes riike hulle, Och framdelis huru *) Christelige i bewiste eder emott Swenn Höck ock Peder Smed *) wette i well sielffue När i ett slikt stycke och annett betrackte wele Formodher ossz atj större ochristeligha stycker skola befinna hema hoossz eder, än i någon tijd kunne beskria eller betenckie oss med, Ossz tycker atj ecke aldeles haffue följt Sancti Petrj fotspor epther i thenne motthe, i wethe well sielffue huad Christus han haffuer sagt Jn Ewangelio att en god Hyrd skall föda sin får, ock ecke forskringra(!) them, Men i Haffuen ecke alenest klipt Vllan aff them Vthan jemuell bringatt them om Halszen, thet jngen god retszinnig hyrde borde at göra, J beröre och fast vm Luterske lerdom ock annen villo, som i vår tijd skulle hiit i riikit Jnkomen wara, Szå forhoppas oss, att huad forandring her skeedt är i Riikit anten i Lerdom eller medt kyrkiones personer, är med gudz hielp szå skeedt ath wij wele ther om wara till szwars både for gud och menniskiom Ey är heller then Martinj Lerdom, szom i kalla szå kiettersk, nagen tijd i någott almanneligeth frij Concilio ther huar och en motte haffua sin frij Röst epter szom thet borde, Fordömp wordit for någett ketterij, epter thett, at thet ecke annet är än szanne ock rene gudz ord Huilken Lerdom ecke aleneste her i Riikit vtan jemuell i flere herrers ock

*) Efter handskriften B.

Försters Land och Riiker forkunnat bliffuer, När i haffuen farith om kring i the Landen ock Condempnerat szama Lerdom, få i well szidan gott att göra mett thetta Riikit, Men thet i kaste oss fore om thet Arianeske kätterij, huilke ther ecke trodde Christum wara szanner gud, Vthan en pur Menniskio szom en annen etc Forwndrar oss storliga Biskop Hans huj i sza vbarmherteliga träda Jn i Lygnen, ther i dog emellan Gud ock eder well Annerlunde wetta Vij tacke gerne gudj, atuj haffue både Siell och Samwett vti ossz, szå atuij jnthet annett tro än thet szom Christus, och Hans Helge Apostler och Läriungar oss lerdt haffuer, Och the xij stycker thenn Helga Christeliga tro jneholler, Ther i ock beröre, atuj haffue fallitt i frå thee beszworen wilkor, medt huilke wij äre kompne tiil Riikit etc Skole i ey heller någon tijd bewisza J wetthe well sielffue, huad Lagboken jneholler, som i och haffwe scriffteliga giffuit oss före Att konungar bör elska gud ock then Helge kyrkio, óch rätt henne styrkia oskaddan allom Konungslighom rätt Cronnonne och Swerigis almoge, Huilkit wij ock szå nest gudz hielp giordt haffua, Endog edher wrånga mening thett ecke bekenne wiil, När i thett rätt beszinne wele, thå haffue wij yttermere än några vtaff wore forfädre i Long tiidt hollit szame Eedt ock wilkor wijd mackts Wij kunne ju ecke medt någon skiell szå Elska then Helga kyrkio (ther i medt mene Weggierne ock Murer ock kyrkennes rentho, thet dog ecke szå är) atuj ther medt förleggia både Cronon Ridderskapit ock then meneman szom alredo nog skeedt war, och vtan twiffuel ytthermera skeedt hade, huar thet Biskops Regementthett lengre skulle haffue bliffuit bestandendis, J pükche *) ock fast om kyrkiones Priuilegier och friiheter atuj *) them skulle forkrent haffue, Wij wilde gerna wethe aff eder vtaff huem then helge kirke (szom i kalle) ock hennes Per-

*) Handskriften B.

soner haffua fått slika Priuilegier, vm *) Keysaren okk andra herrar ock Förster ecke Gunsteligan haffua wndt ock giffuit them slika Priuilegier, och szå lenge szådana friiheter brukadis rätteliga, szom them borde, ock the med Förstone Jnsatte woro war wel möijligit att the behulle them, Men szedan szå stortt misbruk war kommit ther i bland, szom nw margfolleliga skeed är, motthe mann wel med god skiell, tagha en partt aff sama priuilegier i frå them epter som Keysar Lagen och eder Paue lag clarliga med giffua Att then ther misbrukar frijheter, är ecke werd att beholla them, Thet i ock flere slike haffua misbrukat kirkennes Priuilegier, är nog bewisligit, ecke alenast her i Riikit, ther Biscoperne haffue warit storste wrsaken att fordriffua, forråda ock om halszenn bringa, szå monge riikisins Herrar ock Förster, szom både nyligen ock Longligen skeedt är Vthan Jemuell i anner Land och Riiker, szom Historierne nog Jnneholle Ther i ock foregiffue, att eij skulle loffligit wara taga aff kirkior ock Closter, som her i Swärige i forlidhen fåyde skedt är Huilkit j medt monge Historier ock Exempel bewisa wele Besynnerliga medt Baltazar Konningh i Babilonien, ther Daniel om skriffuer, Ock giffue i then Historien szå fore, att szama Baltazar misbrukade the Clenodier szom Hans forfader Nabuchodonosor hade tagit vtaff templet i Jherusalem, Ock kom for then skull i fra Regimenthet i sziw år, än thå att Daniell scriffuär fast annerlunda Är forthenskull vnder Hwij i ecke haffue bettere Läsziit texten wtöffuer förre än i szådana scriffue J beröma eder ther aff atj äre rett Biscop och ther wele i worda hollen fore, Hwij ackte i thå ecke bettere på scriffenne: Een Biscop bör wara forfarän i gudz ordt epter szom Paulus szeger Doch i thetta och flera slike stycker Lathe i pa skjina hurv Lithet i haffue aff en rett Biscopz artt Daniel scriffuer

*) Handskriften B.

ecke att Baltazar kom ifrå Regimenthet i sziw år, szom i scriffue, Men Texten holler szå att Nabuchodonozor kom i frå Regimenthet i sziw tijder, ther Lärerne störste parten wilia forsta siw år medt Huilkit ey heller skedde for the Clenodiers skull szom Han aff templit tagit hade, vtan for Hans Högmod och öffuerdådhighett ther han berömde sziig aff szine stora mackt, och then weldiga stadenn Babilon then han bygt hade, och gaff then högsta gudenom ecke ärona, szom honom szådana mackt giffuit hade Men Baltazar szom wäl wiste huad wnderlig ting then Jsrahelitiske guden med hans Faderfader Nabuchodonozor giordt hade (szom Daniel och forkastade honum) Likauel ödmiwkade han siig ecke for gud Vthan foractade honum, aff retthe öffuerdådhighett, Och lett hempta the Clenodier ther gudz tjänist szom han sielff befat had pläghade i templett hollas vppe medt, och drack ther aff medt szina giestar och löszactig folk, och loffuade och prisade szina Affgudar ther med, Huilkit then Jsrahelitiske guden war till ena stora nesa Therföre wartt Baltazar szå straffat ther öffuer, att han kom i sine fienders henda ock wart slagen aff them szama natten, och wart ther mett thet szama Babiloneske Keysaredömit nider slagit, ock kom i Cyri hender, then ther war aff Persien, szom Xenophon och andra Historicj scriffua, Szå är nw clartt aff Danielis ordt then ther will elles tagha siig szå stortt omak på och Läsa them öffuer, att huarken Nabuchodonozor eller Baltazar worde straffade for the gyl denne och silff Clenodier Ty gud ather Menniskiona mera än gull eller silff vtan for then hånnett som honum skedde aff them, så atth gudz forszmedilsze war szaken till theris straff, och ecke gull eller silff, Men thet gull och silff, szom her i Swerige aff kirkior och Closter tagit är, är ecke tagit i then akt, ath man skulle göra gudj ther naghon wanheder med szom Bal-

tazar gjorde Vthan hielpe then menigeman i Riikit Vtaff then twång och nöd, som the vdj stadde wore och thet skedde mett jtt welbetenekt råd, i nöd och trångh och ecke i Dryckenskap öffuerdadighett szåsom thet skedde med Baltazar, thet wethe i well huar i thet elles wetha wele, Gull och sölff är skapat ther tiil, att thet skal tiäne Menniskiona, och ecke Menniskian till att tiäna gullene, Och lærer thet oss well naturlig skiell och fornufft, att thett ecke wore rett giordt skona gull och sölff, och ecke skona Menniskiona Vtan lathe skinna Brenna och dräpa henne Och kan jtt barn wel merckia aff eders scriffuise, atj ecke wetha giöra jtt rett skilfång emellan thet gamla och thet Nya testamentit, eller emellan thet Tempel med szin skrud som lydde tiil Gambla, och thet Tempel med szin skrud szom lyder tiil thet Nya Testamentit, J thet Gambla Testamentit hade gud sielff påbudt, att the skulle haffua jtt Tabernachel eller Tempell jtt och ecke flere, och böd sielff på huad tieniste the skulle göra honum, och huad reskap the skulle haffua ther tiil, Och att ther skulle wara en Öffuerste Prest med sin skrud, Huilkit gud alt sielff befatat och forescriffuit hade, szom i the Gambla testamentzens böker nog bescriffuit är, Szå war nw then Öffuerste Presten ock the[t] lekammeliga templet, som thet Gambla testamenthet tiillydde, är en figura och Licknilse tiil then Öffuerste Presten, och thet tempell szom lyder till thet Nya testamenthet, her är en åndelig Prest, och jtt åndelig[it] tempel eller tabernakell, som then Epistelen tiil the Hebreer clarliga vttrycker Prester är Christus Jesus templett är Hans, templet thet är Hans Christeliga Forsambling alla retszinnoga Christna Meniskior saszm Paulus och kallar the Christtrogna gudz tempel, och saszm thett gamla testamentzens Öffuerste Prest och tempel wore prydt mett Lichammeligit gul och anner Dyrbar ting, Szå är och här ande-

ligit gull och prydnung, thet är then Helge Andes gåffuor som rette redskapen är, ther gudz tjäniste skall vpehollas med, huar epter som han haffuer fått gåffuona tiil, Aldrig skole i nagen tiid kunne beuisa medt Scriff-tenne eller någer redelig skeel, att then Offuerste Presten i gamla testamentit skall betechna Pauen eller Biskopen i Rom, och att Salomonis tempel skall beteckna med sin skrud och gudz tjäniste, the kirkior szom man nw haffuer med theris skrud gul och sölff, Szå att man skall göra ther jtt szådana beslut eller argument wtt, att szasom thet ecke var loffligit taga the Clenodier i Salomonis tempel wore, och bruka them till annett än thet the wore skickat till, szå skall ecke heller vara loffligit taga the Clenodier som i tesse kirkior äre och bruka them till nagett annat än thet the äre skickat tiil Jtt szådana Argument är falst fortij att thet gul och sölff som war i Salomonis tempel, war ther Jnkomit epter gudz befallning tiil att holla then tieneste vpe medt som han sielff befalett hade, Huar i kunne beuisa att gud hade och befalett att haffua szådana gull och sölff i woro kirkior, tiil szådana brukning som i en tiid long skeedt är, thå bliffue Argumenth well stondande Men nw är thet ecke szå, och therföre liggia i pa en falsk grundt Vore kirkior szom wij nw haffue, äre ecke sasom Salomonis tempel war, elles skulle wij ecke haffua mere än ena kirkio Men the äre the huss ther wij skole koma tilhope vtj, och forhandla om gudz ord Sacramenten och annett sådana, epter thet en Erlig skickelse kräffuer thet atuj skole haffue the huss, ther wij kunne handla Christeliga saker vtj, ther siälen anrörendis äre, så well som wdj Rådztugor, ther man skall driffua lag och rätt Och äre wore kirkior Lichare Judernes Synagoger ther the forhandlade alla Sabbatz Dagar Mosj lag vdj, än att the äre Salomonis tempel Ey heller kan then gudz tjänist, som i thet Nya testamenthet hollas skal

wara bebunden till nagett besynnerligt rum, Vthann Hela Meniskiärnes leffuerne skall vara en rätth gudz tjänist, altiid moste man ju leffua epter gudz budt och thet är tyäna gudj, och thet kan ecke bebindis till kirkiorne Dog aff szådana gudz tjäniste wette i Jntheit Thy claga i szå högt att han niderläggis i kyrkior och Closter . Man wett wel att herrar och Förstar thenn meneman, ock tesligest haffua i fortijdhen i en enfäldig mening, giffuit mikit både löst ock fasth til kirkior Clärckerit ock the fatiga till vppehelle, J then ackt plegade och Bisperne szådana gåffua annama, ath the skiffte them både i bland the fatiga och i bland siit Clärckerij, szom aff Gratianj scriffuilsze nog merkiandis är, Beginte dog med tijden komma thet misbruck ther wtj, att then del szom plegade skifftas j bland the fatiga, wendes til prål och kirkiones skrud szom man thet nw kallar, ock fick thett nampn att thett skulle vara gudz tjäniste prijda weggenar i kirkionar, Men then retta gudz tjänistenn lagdis nid, szom war ath fatugt folk skulle ther aff hafft theris wpehelle, ock szådana misbruk straffade monge merkelige män for tusende år szedan beszynnerliga Ambrosius de Officiis 1: 2: c: 28 Tesligest och Hieronimus-ad Nepotianum, och szedan monge andre beszynnerliga Bernardus, aff huilkom Gratianus mikit jndragit haffuer, huar i sådana lesa wele tha finne i well, att szejja bettere vara, bewara menniskiona, än att bewara gullet i kirkionar, Och huar i szådana ecke besinna kunne, thå moste thet ju vara en stor blindhett beszynnerliga aff en Biscop ock Doctor Then fornufft hade ock then gode Konung Ezechias att han tog thet gull och sölff som war i Salomonis tempel ock forloszade sziig ock siit folk medt, kiöpendis ther med friidt aff the Aszyrier, Och wiste han well att gud hade befatat, haffua gull och sölff i templett Dog hade han och thett forstond at han wel viste, ath thet

war aldrig gudz mening att man skulle szå forwara gull eller söloff, än thå thet lydde till hans tjäniste: att menniskionar skulle bliffua forderffuade, szom ther medt frelszas kunde Var thet nw loffligit, att taga gull och söloff aff Salom[on]is tempel szom epter gudz befallning med szådant prijdas skulle . Mikit mer är i szådana nöd och trång loffligit taga gull och söloff aff woro kirkior, ther wij ecke haffua gudz bud vppå, atuj szådana haffua skole Thett hörer the fatiga tiil Och for them bör thet wtleggiar Eij är thet szå szelszinth, som her i Riikit skedde medt en part aff kirkiors och Closters Clenodier, och andre ägedelar, szådana är tiit ock opta skeed tilforenne Och huar thet hade skeedt eder eller Pauenom, eller och til euentyr Konung Cristiärn til godo thå hade i wist skiell nog tiil att forsuara szådana mett Men nw epter thett är skeedt menige Sweriigis riike tiil godo szama Konung Christiärn vnder öghonon szå moste thet wara oloffligit J ropa eller Scriffuen ecke Helfftena szå mikit om the Clenodier och then szuara skatt som K Christiärn lot taga vtaff Vpsala Domkirke Swerigis riike och almoghenn tiil forderff thet reckna i alz jnthet illa wara giordt Men thet wij haffue tagith, reckna i for stor ochristelighet, Huar god man then skiell och rätt will epherfölia well wett i hurudana motto wij annamade riikit, och i hurudana motto thet nw står, szå att huar man szee måå Huartt then dell komen är, som Wij tagit haffue Wij Haffue ther vtaff jnthet förtt vtaff Landit, vtan är her än nw alt tilstedz Nw epter thet är szå oloffligit att Konungen eller Rijkenszens Herre ecke må tagha kirkiones öffuerflödigha egedelar, och forsuara riikith medt, Hwij är thet thå Bisperne Loffligit medt szama ägedelar szätia siig wp emott Riikisins herre, huad blotzutgiutillsze Påuar och Biscopar haffua med kirkiones penningar åstad kommitt, finne the well szom Historierne Läsze, Thett reckna i

ecke heller oloffligit wara thet i ligge ther wthe i Danske och fortära Linkiöpungs Domkirkies penningar, Huilkit wij mett gott skell beuisa wele Forty i huar och en Domkirkio i Swerige är Jw funnen en mettig Trassel Endog gud bettret the mest äre kompne i fiende hender och riikit vnder öghonon, som i wel wethe i Vpsala och annerstadz skedt är, Men i Linköpungs Domkirkio är jngen funnen, Huarken aff frijndt eller fiendt Endog eder bröder som ther än nw äre, well wiste att ther war ett mettigt stycke penningar, ther j, Her Wernär och några flera hade i beffalingh huart szama Tressel komen är, må i sielffue wetha, Wij kunne well merkia atj haffue bytt och partat sama Treszell eder emellan ther i nw liggia, och haffua godho daghar vtaff, thet är alt Christeligit och well giordt, Ther i oss och fore kasta atuj skicka Biskoper och bruka ther medt Pauestelige magt, ock bekenne i sielffue, ath ther om haffuer i fortijden warett stoor trätta, emellan Påuen och Kiesaren etc Mhen huar i wille szee grant på Historierne och Påuens egin Lag, thå finne i well att thet stood i Keysarens magt Hoo Påue skulle worda, än thå att kiesaren vnderstundom gaff then rätt i frå siigh, medt en godt Wijllie, och lätt thet Romerske Clärckeriidt haffua theris frij kor, kom åther samma rätt till kiesaren jgen, och giik szå aff och tiil, jn tiil kiesar karl then första och än lenger, Och i then szack giordis monge Constituciones thet jngen neka kan, Hade nw kiesaren magt atth Confirmere Påuen, Hwij skulle thå andra förstar ecke haffue samma magthena huar i siit Riike medt theris Biscopar Thett är wäl santh, ath epter Förbenempde Keisar karls tijd, beginthe Påuen komma så till magt ath han wilde trengia kiesaren i från then rätt han hade till koratt hoo Påue skulle wara, Och eij alenest thet, vtan han wilde och trengia keisaren i frå then rätt, ath han ecke skulle må jnsettia Biscopar i

Tysland och ther om wart then långa och skadeliga trättann De Jnuestitura, ock war thet grunden tiil then trättann ath epther thet Biskops Stickten wore szå riik wordenn aff the äghor som ther vndergiffna wore, ath Bisperne begynte wårda szå weldige szom andra Förstar och Herrar for Huilken sack skull, the och öffuergåffuo theris rätte embethe Thå leet kiesaren siig så tyckia, ath all then tijd the wore herrar vordne, aff thet som vndan kiesaredömith giffuit war, thå motthe och han skicka the Personer ther till som honom behagelige wore Medt Bispernes rätte embete, som war att predica gudz ordt, Hade Keisaren wel warett till friidz, att Clärckeriit hade hafft ther med siit frie koor, ath skicka then til Biskop, som hade skickeligen warith ther til, Men thet the skulle komma til szådana weldighet, som stickten fått hade, ther wilde kiesaren warda tilspordt om, hoo ther szå weldig skulle wara i hans Land och Riike Och thet wilde Påuan fortaga honom, Huilken parten nw rätt hade må huar forståndig man döma om, Fiick dog Påuen med tyden öffuerhåndena, Än thå atth thet en tiid szå när kommett war, att Leo Påue viij:de wendet koret ifrå the Romare, ock jn på kiesare Otte, then Första, atth han skulle kora Påue, Lot han och ganske mikit gå tillbaka jgen vnder kiesaredömit, som tilförenne kommit war vnder S: Petrj kirkio, som hans breff ther vppå giffuit jneholler Ther same Påue Leo sielff besinnade huad rätt keisarenn hade tiil kirkiones ägedelar, Samma retten haffue och andra Förstar i theris Förstadöme, Szå kalla j ock i Jdor skriffuilse Vesterårs Recess Olag, och seye att han skal Jnthe hielpa oss emot S: Erics Lagh, som wij tilförenne hade szworit på, Wethe i well hoo the wore, som same Recess saman satte, ther han och almenneliga samtyckt och beleffuat war, Var han och tesligist samtyckt i Strengnes Ee szådana almennelig beleffning är lag och icke olag, och

thet är olagh ath i thet kalla Olag, och wele thet om Jnthet göra, som szå almenneliga samtyckt är, Och thet må man dristeliga seija ath mong stycke stå i Swerigis Lagbock, som ecke med szå velbetenckt och moghett råd, och en almennelig beleggningh, szaman satt äre, som med then Recess giordt är, Vesterårs recess är ecke Olag, vtan leggia olag nid med, Thett war olag att Bisperne skulle settia siig wp aff the milde gåffuor, som Herrar och Förstar, Friborne och Frelsismen them giffuit hade, och föra affwoghen skiold emot Riikisins herra, och Jndraga wtlenskan här i Landit Thet war olag att Bisperne bekymbrade siig szå mikit med werdzligit Regimente, ath the nedherlagde theris retta embete, ther the predica skulle gudz ordt, Thet war olag att menige clärckeriit lagde nid theris rette embete, och kraffde dog strengelig wtt theris rentho, med ban, och vppehåld om Páschana och annet szådana Och wilde dog Jnthet tenckia ther till, huad the wore then menige man plic-tige jgen, Thet war olag ath iij eller vj personer skulle med löszactigt folk förtära then stora rentho som vnder rentho Closter giffuit war, Thet war olag att Mwnkar och Presther skulle föra szå mijkin Lögn och bedrägerij i landet emott Riikeszens herre, som i en tijd long skedde Emott tesse olag och andra szådana giordis Vesterars Recess och Ordinancia och är sza genom lag, olag nederlagd, och eij är han heller emott Swerigis lag, som i seije, tij att lagen haffue thet wpsått och mening med siig, att olag och orett niderleggiaskal, och att lag och rätt skal vppehollas, och i then ackt och meningh är och recessen giordth Och än thå epther första anseendet, synes i nagor stycke falle emott Swerigis Lagbock, besynnerliga i kirkio balken (then dog skröpelige nog samansat är) Szå är han dog lichauel ecke emott, vtan med lagen när han rett öffueruägen warder, epter thet att Swerigis Lags wpsått är, att leg-

gia thett nidh som orett är, och thet samma will och recessen, Ey är thet heller så selszinth, att någre stycke i lagen plega warda forwandlat medt tijden epter leggheten, thij thet är jtt almenneligit bruk i all Land och Städer, ath när en Lag och stadge som till forbettringh haffuer wpsatt wårdett, begynnar komma i misbruk och warder skadelig, så warder hon forwandlat, och wpsättis annor lag, som kunne nyttog wara, Och ther aff haffuer man Exempel nog både i Keisarens och Påuens Lagböcker Thet sama är och skeedt offta her i Riikit med wora Lagbok, ath mong stycker haffua ther vtijnnan wordet med tijden så forwandlat, ath nw ecke räzliga wetha kan, huad som war i brukning i S: Erics tijd, eller huad som sedan tillsatt är, Förtij nytt folk kommer med Nya szedher, och Nya szeder kreffuia Nya Lag, Szå haffua nw wora forfädre, så her dock som i annor Land giffuit Clärckeriit monga Preuilegier och Jnsatt mong stycke i Lagen them tiil godho, Huilken och i en godt ackt och meningh giord äro, Mhen the äro så med tijden i misbruk komen, ath thet war aff nödhene, att thet forwandlas skulle, på thet ath ej större skade och forderff skulle komma ther aff, Och hade thet warett stoor Olag, om man thet så lenger lijdit hade, och ecke giordt ther forwandling vtinnan Och therfore är än nw Vesterårs Recess lagliga giordt, och bör så well, szom thet i Lagbokona står worda recknat för Swerigis Lag, epter thet han så almenneliga samtyckt och skälliga giord är Och än thå ath i och någro andre med eder, icke willie gilla honom, så skeer thet dog ecke forthenskull, att han så oskälligha giord är, vtan therfore ath han är Jder någhott affdirectiigh Och huar hann hade warit Påuen och Jdher så mikit mett szom han är emott, hade i well wiist rådt tiil att forsuara honom, ää mikith han hade warit emott Swerigis lagh Ty alt thet Påuen seger, thet moste wara rätt ää huem thet

är medt eller emott, ty han haffuer all lagh och rätt i sijth bryst, Mhen gud tess loffuat, wij haffue lärdt besijna huru högt wij sådana reckna skole, och wethe nw well att Biscoperne är gudz ord befalett, och offuerheetenne är swärdett befalett, J medt Jdher Påue haffue szådana grund, som med sanningen ecke bestå kan, och hörer mikit tiil, beclädha en oretferdige sack, thet och nog bemerkias kan aff Jdhor scriffuise, ther i szå mong stycke saman hempthe nw häär nw ther, Mhen Jdhortt vpsåt kan ther med doch ecke bliffua bestondendis, Ty sanningen är Jdher så hart emott, att eder Jungen ting hielpa kan, Sanningen winner all tingh szadhe Zorobabell, och thet wiiste thenn Heedningen well, szom szanningen lick[nade] wijd en fyrakant steen, som fast ligger, ther han lagdt wårder Oss höppas, thet wij och Jnthe twiffa, [at] sanningen är på wore szidhe, Huar i thå bliffue medth Jdhor szack, ther må i see Jdhor om J giffue före atj äre wor retta Biskop then wij lijdhaskole, Doch lathe i thet ecke på skjina medt gerningerne, en god Biscop eller Pastor plägar bliffua tilstädis, lijdh och vngella med sin faar huad på komma kan, och ecke forlöpa them szom i giordt haffue, J seye att her är en falsk lärdom vpkommen i Riikit, Och therefore skulle i haffua bliffuit tiil stedis, och lagdt sådana lärdom nidt medt g[uds] ordt, som Biscops embete kräffuer, Och wethe i well huad Christus kallar them som så forlöpa fåren, Och ther medt läthe i nogh på skjina huad Biscop i warith haffue, Fordom dags plägade godemen gå nödige vnder biscops embete, men sedhan the wore ther tiil kompne, wore the tiil früidz ath lidha dödhen ther wtijnnan Och wille ecke skilias wijdt sijn fåår, medt mijndre the wordhe dreffne them i frå, Szå är thet ecke skeedt med eder, Vthan i haffue giordt twärtt emott Sielffue haffue i trängt Jdher ther tiil, och sielffue haffue i onööd och otwingatt lopett

ther i frå, Szå lenghe Jdhor sack hade siig så, ath i kunde molka clippa och slackta fåren epter Jdhor willia, szå bliffue j tilstädis, Men när gudz ordt kom och szade, ath i skulle födha Christi fåår, och ecke klippa eller slactha them szå flydde j, Huru i ther medt haffue bettradh Jdhro sack, må huar godt man döma om, När wij nw szåghe ath i och flere szådana forlope Christj Hiordt Giorde wij thet wordt embete kraffde, och skickade andra godhe men i stadhen igen, som wille bliffue tilstädis, och ther hade wij både påuans och keisarens lagh medt ossz Szå giffue i och mong annor stycke fore i Jdhor scriffuilse som Jngen swar werdh äre, Doch huar i flere och widere swar begäre må i sielffue komma tilstedis, Och szå skal Jdher wardha till all stycke tilbörligha szwaratt

Odateradt.

Konung Gustaf beklagar sig hos kon. Fredrik af Danmark öfver att hans förhoppningar på följderna af Lödöse fördrag ej blifvit uppfyllda, och begär att Vincens Lunge och andra Norrmän, som sig under daljunkarens uppror illa mot Sverige förhållit, må blifva straffade.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 57 v. — Refereradt af Tegel 1: 213.

Suar til för:na högmectig förstis kong frederiks scriffuilse etc

Stormectig högboren förste och herre besynnerlig gode ven, vij finge nu medt thetta eders budt thet reuersal som idra fulmýndoga sändingebud osz vdtloffuede i lödesö, medt någon suar vpå the clagemål och besuärningar som vij ther och offta tilforenne både medt budt och breff föregiffuit hade etc Så giffue vij eder kärliga til känne att vij then handil i lödesö medt beplictillsse til hiälp och tröst giorde i thet förhop att för:de våre brister och merkelige clagemål som osz äff eders vndersäte i medeltidz malmös recess margfälliga

vederfarne äre, skulde medt aluar remedieret vordet, effter som osz thå åff eder fulmýndoge sándingebudt, och iánwål åff eders hög:et siálffue offta tilforenne loffuat och tilsagt var, ther strax i lödesö vtan fordrögning skulde straffat bliffue, Endog thet ecke skedde Ther åff vij visseliga nu förmodat hade att samma våre besuäringer skulle annerlunda betastet vordet än eders hög:etz breff och ansuar nu innehölt, besýnnerliga the högsta forfång och oredelig stýcke osz vederfarne ära åff the norska, her vincentz lunge och hans medthielpere, the ther gjorde then dale skalk thet bijfal medt folk páninga býsser och värrior och förde honum siálff ther in i dalerna osz til ecke litet homod gudt känne then skade och bekostning vij ther vtöffuer hafft haffue i thet tog vij reste vp i Dalerne thet vij ecke hade förmodet i then fridz tijdt rijkene emellom sagd var, och osz suarlige behiartat är samfelt medt all annen fortret och skadegeldt vij oförskulleliga lidet haffue, Huarföre är vår kärliga begere än nu til eder hög:et atti vele något strengeligere fulfølge våre åklagan . vandle och vedergöre them, osz til viderlag, att vij see måge eders nådis hög:et vår skadhe och homodt obehagelig vare, och att osz i framtijden mera ecke sådanna vpror falsk och stempling vederfaras måg, Thet vij altijdt i slik eller annen måtte huar behoff giordis medt eders hög:et til vilie venskap och beståndighet gerne forskulle vele som eders gode ven och troo nåbo etc Om thet herremöte i beröre i eders scriffuilsse, see vij gärna bestempnes måg io förre ioo betree, Dog befructe vij osz snarlige att vij före vår merkelige forfal skuldt i thenne nestkomandis sommer thet ecke besöke kunne, ther om vij eders hög:et i framtijden väl vile vår leglighet til känne giffue, Eder

Kon. Fredriks bref af den 17 Oct., på hvilket förestående är svar, finnes bland bilagorna.

Odateradt.

Till (borgmästare och råd i) Rostock, begäran om daljunkarens arresterande och utlemnande.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 305.

Inclitj et honesti virj amicj nostri, Repressa quam in Suecos exercebat tyrannide Cristiernus huius nominis secundus Dacie rex, Et tractatu pacis et vnionis, tam inter regna . terras, et dominia regno nostro Suecie circum vicina, quam stagnales ciuitates et nos atque regnum nostrum literis et sigillis debite confirmato, Nos adapte quietis delectatio, in administratione suscepti regiminis augende reipublice sollicitum conseruabat, in quod totis etiam animj votis desideriosi ferebamur, multaue fecissemus si turbationis intestine suscitatio non fuisset nobis impedimento, propter quod reprimendis in occulto subordinatis insidiis vigilanter intentj, quosdam tranquillitatem communem proximis hijs annis interturbantes perquirj fecimus et apprehendi, quibusdam fuge captato presidio . noruegiam petentibus, quos inde reductos vna cum ceteris meritas penas fecimus experiri Quo non obstante . adolescens quidam seruilis conditionis in valles (nostri regni S. partem) diuertit, et proprio mutato nomine sese filium Dominj Stenonis equitis auratj, alias eiusdem regni nostri gubernatoris, nicolaum stenson fecit appellarj, Conatus quantum in eo fuit vallenses ab obedientia nostra sub hoc falso sibi vendicato nomine diuersis modis et ingenijs auertere, Sed infecto (quod intendebat) negotio priorum traditorum insectator itineris noruegiam pecijt, Ac tandem locum in hijs aquilonaribus regnis pro notorii traditoris securitate . . . tum nusquam inueniens, nuper (vt audiuimus) in rostochium nauigio deductus est, et a vobis velu . . . et generosus habetur et honorifice contrectatur Quod si nobis in contemptum fierj didicerimus, quomodo fidem nobiscum

pactj federis obseruata[m] probabitis, si nobis mercatores vestros littora nos[tra] petentes, fauorabiliter excipientibus et humani . . . apud nos tractarj iubentibus, vos e diuerso vi . . . et obiectam personam, furtj tradimentique ream, n[ostre] quietis et reipublice salutis emulam colligitis et ne commeritas luat penas defensare curatis longe iustius agentes, Si p[re]fatam personam vel in vinculis aut carceribus ad tempus oportunum p[re]seruatam vel continuo nobis ad manus transmissam, ad standum iurj compuleritis, Quod vt ita fiat, et mutue connexionis amicitieque nostre conseruatio, et nostra super hoc p[re]sentes porrecta petitio, ac demum tam vilis et indigne persone detestatio vos admoneant officij, vt quales in re simili nos volueritis vobis exhiberj tales in hac parte vos nobis exhibeatis

Odateradt.

Till (borgmästare och råd i) Rostock, förnyad begäran om daljunkarens utlemnande.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 306.

Sincero nostro fauore p[re]misso, Scripsimus vobis alias humanissimi viri de quodam adolescente, falso sibi nomine filij domini Stenonis militis aurati vendicante, quatinus occasione mutati nominis facilius intestinam in regno nostro procuraret sedicionem, Quem veraciter didicimus ex noruegia nuper in rostochium per hermannum engilman ciuem rostochiensem perductum, velut insignem personam bene et humaniter ibidem contrectarj etc. Ex quo nimirum comperimus et experimento probauimus euidenti, quod alias inter nos mutuo celebrata confederationis vnio, minoris est penes vos estimationis quam par est, cum tam vilem et indignam personam, nostre quietis emulam (non aliter quam in nostrum vt connijcimus contemptum) fouere pro tam leui ducitis, longe condu-

cibilius agentes, si (memores priuilegiorum ceterarumque commoditatum que vobis fauorabiliter a nostris predecessoribus regni Suecie scepra tenentibus sunt concessa, atque a nobis confirmata et augmentata) prefatam abiectam personam ad nos captiuam continuo mitteretis quatinus in indicio competentj responsurus ad ea que perperam gesserat compareret, vel saltem debite mancipatus custodie diligenter obseruaretur, Donec proditiōis sue fontalis origo prodiret in publicum ne latius exspaciarij permissus nouissima prioribus peijora procuret, Hec maturius apud se tractent humanitates vestre, seque nobis in hac re tales exhibeant, quales in re simili, et in prefatorum priuilegiorum et commoditatum admissio[nem] nos sibi voluerint exhiberi In christo valeatis

Odateradt.

Till Conrad Beneke, inbjudning att inkomma i Sverige.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 307.

Nos Gostauus dej graciae Sue. Got: etc rex Nobis in christo dilecto Conrado benicka Cum nostro fauore salutem, Cura suscepti regiminis et augende reipublice feruor nos sollicitant vt viros artibus et ingenio polentes in regnum nostrum Sueticum procurabimus introducj, quorum curis et experientia posset fructuose crescere respublica diuersis officiis et excerciiis promota circa cuius profectum ad meliora totis animj conatibus desideriose ferimur, Et ob hanc causam . Dilecti nobis Stephanus sasse et gregorius holst informati per quendam iacobum piper de persone tue conditione tamquam experientiam in multis habente, coram nobis de te bona predicarunt, atque nos eo usque perduxerunt, vt veraciter credamus, tam nobis quam tibi non infeliciter consuli si te contigerit coram nobis personaliter constitui, ac de nostri regni Suecie (tam in mineris quam alijs

bonis mercibus dotatj) conditionibus informarij, Non igitur erit infructuosus itineris tui labor, si nostre vocationis et prefatarum respectu causarum ad nos venire delegeris nobiscum in multis tam nobis quam tibi forsitan proficuis in futurum negocijs tractaturus, Nosque sub honore nostro regio tibi pollicemur et promittimus per presentes quod si nobiscum ad tempus commorarj spes lucri te non traxerit, omnj prorsus impedimento cessante tete liberum, quorsum placuerit, abire paciamur, Teque gracijs et fauoribus prou[t] decet humaniter prosequemur, Et indempnitatj tue sic consulemus vt siue nobiscum continuaueris siue non ad nos te venisse nequaquam penitebit, In quorum omnium promissorum robur euidentius . has nostras paten[tes] literas nostro sigillo munitas tibi mittimus, Quas eti[am] loco saluiconductus tam inter eundum quam redeundum siue per aquas intra regni nostrj finiumregundorum . . . minos ire . stare . vel morarj contigerit, de plena s[ecu]ritate tibi concedimus Datas in arce nostra Stocholm[ensi]

Odateradt.

Till en onämnd, inbjudning att inkomma i Sverige, och löfte om hvarjehanda fördelar.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 307 v.

Sincero nostro fauore premisso, Cura suscepti regiminis et augende reipublice delectatio nos sollicitant vt viros artibus et ingenio pollentes in regnum nostrum Suecie procurabimus introducej, quorum curis et experientia fructuose crescat respublica diuersis officijs et excercijs promouenda, Cum itaque nobis dilecti Stephanus sasse et gregorius holsten per iacobum piper de persone tue conditione diligentius informatj coram nobis de eadem tua persona velut experientiam in multis habente . bona predicarunt vt veraciter credemus tam

nobis quam tibi feliciter consuli si te contigerit coram nobis personaliter constitui, Ac de regni nostrj conditionibus aliquo modo informari, non igitur erit infructuosus itineris tui labor si prefatarum respectu causarum nobiscum in multis tam nobis quam tibi forsitan proficuis negocijs tractaturus ad nos venire delegeris, sub honore nostro regio tibi pollicemur per presentes (quas eciam loco saluiconductus haberi tibi volumus) quod si nobiscum ad tempus in regno nostro commorandj, spes lucrj non inuitauerit, omnj prorsus impedimento semoto, tete libere quorsum placuerit abire paciamur, teque gracijs et fauoribus prout decet humaniter prosequamur et indemnitatj tue sic consulamus vt siue nobiscum continuaueris siue non . ad nos te venisse nequaquam penitebit

Oclateradt.

Till hertigarne af Pommern Georg och Barnim, föreskrift för Petrus Caritt från Kolberg.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 308.

Illustrissimis viris dominis ducibus ieoigio et barnimo principibus pomeranis etc Amicis nostris charissimis

Significatum est nobis quod quidam petrus caritt ciuitatis kolbergensis incola alias cum stargardiam inhabitaret ad instigationem suorum conciuum suis responsis excellentiarum vestrarum indignationem incurrit, propter quod meritas eciam penas non euasit, ipsis prefatis stargarensibus qui fortassis maiores vel saltem pares erant in culpa nichil increpationis aut penarum luentibus . nec in aliquo dampnis suis propter eos incursis condolentibus idemque petrus caritt omnj earum quas passus est aduersitatum hanc vnicam sibi molestiorem conqueritur, quod vos suos veros et naturales

Dominos . quos antea semper habebat propitios occasione prefatorum ciuium stargarensium sibj iamnunc habeat indignantes, Quocirca prefatj petrj caritt importunis et humilibus instantijs inclinajt vestras charitates rogamus, quatinus intuitu nostre precis vobis per presentes porrecte pro eodem, velitis conceptam relaxare displicentiam, eumque gracijs et fauorj pristinis restitutum . contra prefatos stargarenses vigore legum et iusticie procedentem clementer audire et quod iustum est inter eos sopita litis pendentia . . . nosque vices paratissimas in similibus aut maijoribus officiose rependemus
In christo etc

Odateradt.

Till senaten i Riga om uppskof med en skuld.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 308 v.

Eximio senatui rigensi nobis sincere dilecto

Eximij virj amicj nostrj charissimj, oblata fuerunt nobis humanitatum vestrarum supplicatoria scripta nos ad solutionem debitorum in quibus vobis obligamur exhortantia, causas vestrarum expectationis et patientie nobiscum tanto tempore rationabiliter habitarum pariter adducentia, pro quibus actis et habitis primum gracijs, tandem nacta . quam in breui speramus oportunitate totos nos ad eorundem solutionem Debitorum conuertemus, et quamprimum poterimus indemnitajt vestre consulemus rogantes quatinus interim de nobis habeant patientiam charitates vestre, quas adh[uc] paulo diutioris expectationis non tedeat donec co[m]p[os]itis rebus nostris, desiderijs vestris et iuste petitioni morem gerere poterimus cum effectu rependendis in vos paribus officijs, aut alijs vobis accomodi . . . vicissitudinibus obligajt, valete feliciter in Domino

1528—1529 *).

Förslag till rusttjenstskyldighetens utgörande i riket.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 59.

förslagen Rostning åff vestergötlandt

Här ture iönson xii rostige vdtlendis xii hemme,
och xvi medt skötte harnisk

Her nils olsson xii rostige vdtlendis, vi rost. hemme
och xiiii medt skyttetüg

Her twre ericsson xii rost. vdtlendis och xii rostige
hemme åff Elffsborg xii rostige vdtlendis, viii rost: heme
och xx medt skyttetüg

Jacob kromme vi rost. vdtlendis, vi rostige hemme
och xx medt skyttetüg

Vasbo fogte iiii rost. vdtlendis

Vermelandz fogote iiii rostige vdtlendis

matz kaffe iii rost. vdtlendis och iii medt skytte
harnisk hemme

Nils clausson ii rost. vdtlendis, ii rost: hemme

tor dt bonde iii rostning vdtlendis, ii rostning hemme
och en medt skyttetüg

Seuidt ribbing vi rostning vdtlendis vi rostning
hemme och vi medt skytte harnisk

Seuerin kijl vj rost. vdtlendis och vj rost. hemme

Haraldt knutsson ij rost. vdtlendis och ii rost.
hemme

Axel pose j rost. vdtlendis och j rost. hemme

Erich stake ij rost. vdtlendis i rostning hemme och
j medt sköt harnisk

Peder bonde j rost. vdtlendis och j hemme medt
sköth.[arnisk]

*) Nästförestående handling i registraturet tillhör 1528, näst efterföljande 1529.

Nils ribbing j rost. vdtlendis, och j medt sköthar:[nisk]

fru anna j rost. vdtlendis

h. karin på torpa j rost. vdtlendis

h. margreta på siögerås j rost. vdtlendis

torsten brunson j rost. vdtlendis och j medt skytharnsk

torsten nilsson j rost. vdtlendis och j medt skytharnsk

Erich stensson j rost. vdtlendis och i medt sköthar:[nisk]

Tuffue birgeson j rost. vdtlendis och j medt sköth.[arnisk]

knut suenson j rost. vdtlendis, och i medt skötharnsk

Nils ful i rost. vdtlendis och j medt skötharnsk

herman matson j rost. vdtlendis, och j medt skötharnsk

matz iönson i rost. vdtlendis och j medt skötharnsk

Götstaff knutsson j rostning vdtlendis och j medt skytharnisk

Suen sting j rost. vdtlendis och i medt skytharnisk

karl tordson j rost. vdtlendis och j medt skytharnsk

Vilskaheretz fogote ij rost. vdtlendis och ij medt skötharnsk

håkon pederson j rost. vdtlendis

ioen småsuen j rost. vdtlendis och j medt sköth.[arnisk]

Oleff bosson j rost. vdtlendis

Suen kart j rost. vdtlendis och ij medt sköthar:[nisk]

iöns tysk j rost. vdtlendis

Tesse effter:ne haffue ecke magt hålla karla vdtlendis

bryntte knutson j rostning
 inge knutson j rostning
 salmon i strandt j rostning
 nils aruidson j rostning
 birge anderson j rostning
 anundt stenson hest och sköthar:[nisk]
 greger birgeson hest och sköthar:[nisk]
 michel reff hest och skötharnisk
 henrich svenske hest och sköthar:[nisk]
 karl suenson hest och skötharnisk
 ion suenson hest och skötharnisk
 lasse ericson hest och skýtharnisk
 Oleff Danske häst och skýthar:[nisk]
 iöns person hest och skýtharnisk
 oleff haluardson hest och skýthar:[nisk]
 peder gunnerson hest och skötharnisk
 Suma 177 vtan skýttetyg

Fotgångere åff vestergötlandt

lasse karlsson en fotgångere medt arborst
 knut nilsson en fotg.[ångere] medt arborst
 ion i suinsuijk j fotg.[ångere]
 per hansson j fotgångere
 oleff kering i fotg:[ångere]
 peder på hölen j fåtg.[ångere]
 haral i torp i fotgångere

förslagen rostning och cronones rântta i östergötlandt effter følger

Åff stekeborg xii rostning och xii liggiare til then lybska bettalning ij^c [150] mark

Her måns iohanson haffuer årliga åff cronones rântta i all hånda opbyrdt til cclxj [260½] marcer iiij skilinger,

ther åff skal han giffue i then lybska bettalning xxvi marcer i s., skal han ther åff hälle iiii karle, och iiij karlar åff hans egit arff viii k.

Jtem iören Ericsson haffuer årliga åff Cro. rântta i all hånda opbyrdt xciiij marcer iiii s. ther åff skal han giffua i t.[hen] l.[ybska] b.[etalning] ix marcer ij s. och hålla en karl åff forläningen och iiij åff hans egit iiij k.

Jtem Crister henricsson haffuer årliga åff cronones rântta i all hånda opbyrdt ij^oxlj marcer ij s. Ther åff skal hann giffua i then l[ybska] b.[etalning] xxiiij marcer och ii marcer åff hans häredz rätt, Och hålla iiij karlar åff förläningen och j åff hans egit arff iiij k.

Jtem nils olsson haffuer å.[rliga] åff cro.[nones] r.[ânta] i all h.[anda] opb:[yrd] lxxxv marcer j s. ther åff skal hann giffua j then lybska bettalning jx [8½] marcer och hålla en karl och j åff hans egit arff Jtem åff hans häredz rätt iiij marcer i then l.[ybska] b.[etalning] ij k.

Jtem truls andersson haffuer årliga åff cro. rântta i all hånda opbyrdt cxliiij marcer v s. ther åff skal han göra i then lybska bettalning xvij marcer och iiij marcer åff hans häredz räth, och hålla ij karlar åff förläningen och en åff hans egit iiij k.

Jtem peder knutson i bro h. år: åff cro. rântta i all h. opb. lxxiiij marcer v s. Ther åff skal hann giffua i then l. b. viij marcer och ij marcer åff hans häredz rätt och hålla j karl åff forläningen och j åff hans egit arff ij k.

Jtem lasse tidemandson en karl och iiij marcer i then l. b. åff hans häredz räth j k.

Jtem benct knutsson en karl och ij marcer i then l. b. åff hans häredz räth j k.

Jtem peder svenske en karl och ij marcer i then l. b. åff hans häredz räth j k.

Jtem peder sonason en karl och iii marcer i then l. b. åff hans häredz räth j k.

Jtem lasse birgeson viii marcer i then l. b. åff
h.[ans] h.[äredz] r.[äth]

Jtem calmarna nils ij marcer i then lybska bettal-
ning åff hans häredz räth

Jtem suen scriffuere i lincöping ij marcer i then l.
b. åff hans häredz räth

Erich slatte	ij
Erich iönsson	j
gudtmundt persson	j
lasse persson i vadstena	ij
iohan benktsson	j
peder knutsson i malm	j
peder lax	j
gotskalk	}
iöns håkansson	
ion thomesson	j

Enkior i östergötlandt

fru ingeborg i skedhenäs	ij k.
hustrv anna på händelöö	ij k.
hustrv malin på[uel] kyles	ij k.

Thesse effter:ne äre intet taxerede

Jtem mester Erich Däken	ij k.
henrich andersson	
oleff tyste	
nils aruidsson häredzhöffding i åkerboherede	
måns påuelsson	
hustru ilia	
hustru märeta herman kyles	
finska fru anna	
h. cristin i norköping	
Enkian i iärngöde	
Enkian i rökstärp	

hustru birgitta i gråby
Jtem suen sones hustru

Tesse effter:ne haffue län i östergötlandt och bo
i vplandt

Her iohan tursson haffuer öratompta och biörsätra
Jtem fru gunnildt haffuer åtuiddt soken

Jtem gudmundt pedersson vånga fiärding i skrukby
soken

Jtem her birge nilsson tiust

1528—1530.

Förteckning på kronans förläningar.

Efter en af fukt skadad handskrift bland kon. G. Is bref i k. Riks-Archivet, hvilken tydligen tillhört ett band af Riks-Registraturet. Det felande är tillagdt efter en afskrift i Hog. Bielkes copiebok B, fol. 218—221. — Första stycket, rörande Finland, tryckt af Arvidsson, Handl. t. upplysn. af Finl. Häfd. 2: 236.

Thenna effther:ne godemenn haffua Cronones for-
läningar vdij Findtlandt

Her Johan greffue thil Höyien &c
Viborgs slott och Nyslot och län

her Erich flemming

Saw sokn och rwne gårdt medt noget .j pargas
sokn och lagmandtz rentton öffuer alt Viborgs län Rase-
borgs län och Sudre findtlandt Och biscops Tuna gårdt
medh alle the dagsuerke ther vnderliggia och koralax
gotz j forläning Och ther til medh Raseborgs län j
forläning på it stycke päningar och skall han ther aff
årliga giffua vår nadigiste herra så länge han thet j
forläning haffuer

her Jffuar flemming

Castelreholms slot och alt Aåland Och laghmandtz-
renttona ther samma stadtz och vdij Norrefinlandt

Knut ericson

Nerpis sokn och laghmandtzdömet j Östrebothnen
och vdiij Satagunda

Aåke claffuesson

masko soken

Loppis sokn j Tauastlandt och Sålo bool j åbo län,
ther til medh Lemw j bierno sokn och nogre cronegotz
häredtzretthen eenstadtz j Tauastalandh

biörn claffueson

een fiärdung j Tauasthws län

Gudtmundt larson

Een fiärdung j Tauastehws län benemdt kåffuala
vdiij Hagw sokn liggiendis

Jöns vestgöte

Pålkene sokn Tesligest Temerle gårdt vdiij pemmer
sokn til tess wij personligan kommandis varde tiit in j
landit och vesuna gårdt medt alla tilägor

Jachim flemming

Matz larson på tyufstare by
Nogra Crone landbor vdiij viborgs län

Jöns michilson

En fiärdung vdiij Tauastlan

Torsten salmonson

Jt bool j nykyrkio sokn som halla ländtzmandtz-
gårdt vtij ligger

Nils grabbe

Victis sokn

Hindric iönson

Frelse j hans lijffztijdh på ij gårda benempde Haga
oc Hultta

Jacob Wundendranck

Jt gotz vdij koysama by och it vdij koisama åmynne
liggiendis j kulsila sokn och tesligest nogra vtiorde vdij
samma sokn skatfrij j hans lijffztijdh

Oloff ericson

Täsio och Helsinge sokn *)

Claffues scriffuare

Strömer Träskebyrdt och Sauiakibool j pemmer sokn
til en tijd

Eric suenske

Vestanträske by vdij Finnaström sokn på ålandt til
en tijdh, oc frijhet och frälse j hans lijffztijd på en gård
liggiendis ther samme stadtz oc andre flere gotz som
hans ventte hustrv tilhöra

paffuel larson j hancka

Skatfrij i x år tesligest frij för alla ålegningar oc
ländtzmandtz gärder

Anders iönson

Haffwris vdij vämo sokn skatfrij j hans lijffztijd

Thomas anderson j Järffuentacka i Hulula sokn
Frijhet på hans gård til thes han honom vpretta kan

Thenna epher:na godhemen haffua Cronones for-
låningar j Vestergötlandt

Her Thure iönson

Warttoffta häredt, rijdwägh, Åshäredt, Kåkindh
Gäsene Oc lagmandtzrenttona öffuer alt vestergötlandt

*) De sista tre orden utstrukna.

Her Nils olson

Daal Asahäredt, Vistahäredt Gudems closter*) och lagmandtz rentthen j Vermelandt

Her Thure ericson

Quällen, Leckiöslot medh alt landgille och the dagsuerke som ther på källensö in vnder slotthit legadt haffua Och ther til med Kindahäredt Skåningshäredt Frökenshäredt och Vedenhäredt

her Mons bruntteson

Bierkahäredt, Ballabygdt Oc ther til medh ena sochn j vplandt j åkerbohäredt benempd Erffualla

Matz kaffle

Gudhemshäredt, oc skal årliga giffua ther aff c marcer danska

Toordt bonde

Moohäredt

Nils claffuesson

Vallahäredt

Joryien lindormson

Vilskahäredt

Hustru Margreta på Siögeråss

Cleffua sokn j Vilskahäredt

Siffuedt ribbing

Mark

Nils ribbing

Torestorp sokn j Mark

*) Orden "Gudems closter" sedan utstrukna.

Söffuerin kiel

Kindt och the gotz som bengt Jönsson tilhörde

Twffue byrgeson

Alffuem kongsgårdt

Erich steenson

Badene kongsgårdt

Haraldt knutson

Varnem closter medh alla the landbor ther vnderliggia

Her Raguald iönson

Spetals gård j gamla lödesiö Valby och Kalahede

Lasse ydson

Booss gårdt, ij gärda j Stammem Aggatorp Torkilstorp, Helsnäs Longarydh och Alingsåss gotz j forläning

per bonde

Stubba gotzsen liggiendis j Åshäredt

Jöns tysk

V skattagårdar j forläning som är ij vdij dragnem j vtij Georp j vtij Grinnarydt och j vtij broset Och tesligest haffuer han frijhet på hans egen gårdt vtij Harastorp hollandsoss för samma forläning til rijchitzins tiennist ij gode halffkörtiz med goda hestar

Jogan suenson

Thenna effther:na gårdar j forläning Fåleberg i Hasla sochn, een gårdt vtij vbyby j vtij biörsettra, j vtij locketorp j värängs geeldt, och segerstada torp vdij gudemshäredt, och een hans fädernes gårdt liggiendis vdij Tornem j ret frelse j hans lijffztijdh

Olaff Hallorson

Trästena gårdt j forläning j hans lijffztid

Biscop måns i Scara

haffuer Scara stadt j befalningh Oc skal giffua min herris nade skatten ther aff L [50] mark Danska

Longe Jöns

En gårdt benempdt Jogansrydt vthij parthelle sokn liggiendis

her karl ericsson

ridueg herede i förläning

Vermelandt

Swen kart

Sillaridtz och swanskogs sokner

Salmon j strand

Gunnadtskogs sochn medh skatthen oc hestaloget och icke sakefaldt til en tijdh

Henning person

Elffuedalen och frijsdalen ij prestageld och skal han ther aff stetz holla iiij goda karla til rijchitzins tiennist velferduga medt hestar och harnisk

Daal

Erich stake

Edtz sokn på Dall

Jacob krumme

Sundalls sokn

Viken

Herman scriffuare

Suderbygd

Östergötlandt

her Hollinger karlson

Braskholm och alla the landbor ther vnderliggia til dagsuerke Sammeledis Gulborgs häredt Boborgs-häredt Askahäredt, och tesligest alla konungxlige saker med the kyrkiors och closters landbor som ther liggia vnder braskholm Och ther til medh haffuer han laghmandtz rentthen offuer alt östergötlandt och Smålandt

Mesther Erich

Däkenedömet j Lincöpfung gamble Vesteruijk Calmarna kyrkio och Stägeholms län medh brenne gårdh och Tiwst

her Mons iohanson

Norkindehäredt ydrö och kåkind

Nils olson

Steenbo sokn

Per sånason

Norköpungs borgare the som skadan finge vtåff elden frij för årligh kongsskat iiij år

Bengt knutson

godegårdtz sokn

Per knutson

bro och the gotz ther vnderliggia och klockarikis fiärdung til en tijd

Jöryien ericson

Trysrwm och hanäss sokner

Per ionson borgamester

j Suderköpung

Luddrehoffuedtz by

Cristiern hindricson

Mömingshäredt och borgs sokn

Calmarna Nils

Booss gårdt j Suderköpungh ena quarn medh it
torp j gårdt j Skinberga sokn och videby j reedby sokn

Bengt scriffuare

x Cronegotz j forläning vdi j vist sokn, som äre iiij
gårdar vdi j Haffnetorp och annor vj ther til j samma
sokn och ij skattegårdar liggiendis vidh vastena benempde
kindeuidt och kastistadha til en tijdh

Byrge larson

Frijhet på iiij hans gårdar j hans lijffztijdh

Erich slatte

Lasse tidemanson

Hindric ärlandson

Truls scriffuare

Nydale closter och alle the gotz och landbor ther
vnderliggia och vj Cronegotz benemdt Swinsundt booss-
gårdt j styristada it gotz j alma och it j helga vdi j
huseby sokn

Smålandt

her Thure throlle

Kongahäredt och lagmandtz rentthen öffuer alt
Thihäredtz lagh, oc kindeualshäredt j forläning

Nils Bagge

Bellefierdung j Suderwidbo begsede fierdung och
kijlbofiärdung j Östrahäredt

Håqwon person

Limmerydtz gårdt och alla the gårdar Lasse kwma
j fortiden vtaff Cronone j forläning hafft hade

Per smidt

all the gotz som hustru Estrijdh haffuer hafft j
forläning

Jöns larson

Kultorpa sokn och ij skattagårdar j Hörede j bre-
derydtz sokn

Per iönson

Een Cronones gårdt benempd Tijdra

Jogan olson

Noruidingahäredt

Jöns hindricson

Feempseedtz sokn

her bengt kåre

kullarydtz rettaredöme

hustru byrgitta på Strömsnäs
Bråtzhultz ägor

Gabriel körningson

ij gotz benempdt Näss

Nils arffuidtson

Kindahäreden j Stägeholms län

Nils arffuidtson Borghemestere

j Jenecöpung

Jeneköpungs stadt medh alle the ängiar ther tilliggia och wisingxöö oc skal årliga giffua ther vtaff c marck danska

Hustrv karin Girmundt

suenssons efftterleffuerske

Är giffuen skatfrij til en tijdh och ther til medh ij gårdar j forläning benemde bronarydh och grunnarydh j Sordala soken och ij gårdar j åhult benemde kartebek och granbek skatfrij j hennes lijffztijdh

Esbiörn scriffuare

En gårdt nemlich bredeuijk medh the x gotz ther vnderliggia til en tijdh

Johan kyle

Lagmandtzdömet på Ölandt

Gudmundt scriffuare

Euigt frälse på thenne effter:ne gotz kätetorp j medelby sokn oc ij gårda j vestby kyrkeby

Veste iönson

En fämpttungh j ret frälse vtij thenne gårdt j Helshamar

Vplandt

her Lars siggeson

Örebro slot och län alt Närike Vester rekarna Sätermo och Vestermo sokner och medellösa sokn Oc lagmans rätten j näricke

her knut anderson

Olandt och lagmandtzrenttona öffuer alt Sudermannalan

Axeld anderson

Lenne gårdt medh alle the landboor ther vnderliggia oc vendel sokn

Domprouesten j vpsala

Frösåker och eedbohäredt j rodtzlaghen

Lasse vestgöte

Prestehyten j henemöra sokn Norby ther samme-
statz och gredby j Simetuna sokn skatfrij

Byrgel budde

Frijhet på een hans gårdt liggiendis j Närike

fru anna på aspenes

Veslandt soken *)

Lasse ericson

ij gotz skatfrij j hans lijffztijd som är åhult och krogshult

Fru Ibba

all sijnn systers gotz fru margaretis j forläning

*) Denna punkt tillagd af annan hand.

Nils scriffuare

ij gotz j forläning liggiendes j herrenäss rettaredöme

Lambrigt matzson

Biörskogx sokn j viderlegning för nogen kåpar Och
kongsbarkarna j forläning medt alla tilågor j hans lijffztjdh

Hustru Byrgitta mester
hansses effterleffuerska

ij kongsbyiar benemde huseby och fodersictuna j
viderlegning för nogen kåpar

her peder hårdt

Veddön och sorunda sokn

Staffan hindricson

Häffwra sokn j rodtzlagen

Nils Hårdt

ij kongsbyiar yle och huseby vdij longehundrede-
häredt hollandis ther aff til riichitzins tiennist v gode
halffkörizt medh goda hestar

Toordt Person

kongs huseby

Arffuidt vestgöte

burstel och Suderby sokner

Olaff suart

Dwffuenäss gårdt medt alla tilågor och schal han
stetz holla ther aff til rijchitzins tiennist en vel beröstedt
karl oc hest

Lasse vdij valby

båda hans grannars gårdar j forläning

her bengt nilson

Fodön, Lösta Valj oc hollénäss sochner

Olaff iffuarson

Karl benkson

heredzrätten i erlinge hundrat *)

ioan scriffuare

Dauidtz brödt

Per larson j halkwj

Anderss hanson

lagundzbergs konungsby *)

her lars suenonis

alle the gotz som tilhöra nunneclöstret på gotlandt
ee huar the helst liggiendis äre j vplandt **)

per hansson

Mons balk

Frihet och frelse på thenne gotz så länge han kan
rida färdug på marken med j godh hest och harnisk, Vtål
Tislinge harö vdi j bro sokn v öris land iordt . vdi j
bäling j samma sokn, lamborgs ö vdi j saltuiks sokn på
ålandt och marchböle ther sammestadtz j finneströms
sokn och åsby vdi j Esbro sokn

Hustru byrgitta cristiers dotter

Fulmerydtz rettaredöme j fulme soken

Mons nilson på kåperbergit

Vika sokn och en kongsby benemd kongshåra

*) Denna punkt af annan hand tillagd.

**) Detta stycke är lätt öfverkursadt.

Tord person

Broo soken oc öön i förläningsh så at han skal giffue
war nadigiste herre C marker oc j tynno smör

peder olsson

en konungsbj benämpd landzberg *)

Sudermannalandt

Olaff arffuidson

Juleta closter medh alle the gotz oc landbor ther
vnderlyda

Cristiern larson

Sköllinge sokn och botna soken

hustru Anna på Töresö

Hemestada Jngafiärdung på värendön Vånga fiär-
dung och Skrukeby sokn j östergötlandt til en tijdh

Jffuar monson

Tädö sokn

Matz körning

Jädra sokn

Nils krumme

Iudguda och vesterliunga socner

hustru Anna Per ionssons

bethne sokn

Erich larson

Een Cronones gårdt benemdt gladö til en tijdh och
skal han årliga giffua ther åff j^e tylffter sågebräder

Per erlandtson

*) Denna punkt, tillskrifven af annan hand, är sedan utstruken.

Claffues kyle

Peder monson

Skatten vtaff en gård benämpd hesle j leerbosokn
j wppenda til en tidh

Gorius holste

Söderby gotz på löffön j ret frälse j hans lijffztijdh

hustru Karin olaff suartzs

Bengt larson

Thuna och lunda sokner j nyköpungs län oc alt
näffuebergh

Helsingelandt

Per rålamb vnderlagman Oc alla the stadga pä-
ningar j forläning som gamla frälsismen ther j landit
pläga vtgiöra sedan the komma vnder skatten

Staffan sasse

Mädelpada och Österhaninge sokn j Sudermannalandt

Jöns anderson

Kårsholm och östrebotnen medh sadana skäll och
vilkor att han ther aff årliga giffua skal xij^o march ör-
tuger j rede päningar ij lester lax och x skipund geddor
got gotz och til gode redo

Anders person vdi Gräbebo

The lappar vdij Vmo sokn i forläning som oss tillyda
medt så förordt att han oss ther aff redeliga och årliga
giffua skal the ij Timber mårdskin som rette skatthen är
och then huart år förbättra medh x mårdar Och om så
hender ath wij honum tilhånda schicke nogra päningar

ther han medt wårt besta wetha kan til att köpa Thrån,
Elgshudher, bockskin eller annadt huad ther falla kan
ther til skal han latha sijgh finna aldelis veluiliogh

Thenna effther:ne haffua kongelige saker medh
alla theres eghna landboor ee huarst oc helst the
her vdiij rijchit äre beläghne

her lars siggeson

Fru Anna på asbonäss

Fru Ibba på Ekebergh

hustru Margreta på Siögeråss

Fru Ingeborgh på Skedenäss

Hustru birgitta diderich mynttemesters efftther-
leffuersca

her Erich flemmings hwsfru

Nils krummes hustrw

Fru birgitta på Akerö alla kongelige saker medh
the landbor ther årliga pläga göra dagsuerkie in vnder
for:ne hennes gårdt

Haraldt knutson the kongelige saker och konungs-
fodringh och biscopsfodringh som fallandis varder hooss
varnhems closters landtbor foruthan vdiij the län wij
sielffue haffue vnder vår fatebwr

Truls scriffuare alla kongelige saker medh the
landbor som her til legadt haffua in vnder Nydals closter

Fru Märettes barn på Eka alla kongelige saker
medh theres landbor som beläghne äre alenest her j
vplandt och icke annorstadtz

Thenna effther:na haffua clostren j forläningh

her Nils olson

Gudhem

her Birgel nilson

Aluastra

Haraldt knutson

Varnheem

Olaff arffuidtzson	Iwleta
Truls scriffuare	Nydall

Bengt knutson är prouisor	vdij Wreta
Per suenske	vdij Skäninge

1528—1530.

Förteckning å regala prestgäll i Finland och afgifterna deraf.

Riks-Registr. C, 1526—1529, på ett uppklistradt opagineradt blad i början.

Beneficia regalia in findtlandia

Prebenda sanctj Sigfridj

Vlffzby	l: march örtuger
kumo	xxx marc örtuger
berno	xl marc örtuger
Virmo	l: marc örtuger
kariidtz	xx marc
Vaanöö	xx marc örtuger
Viborgh	
Finneström	x marc

summe

BILAGOR.

1.

Biskop Hans i Linköping skrifver till konungen att han blifvit väl emottagen på Gotland, men att han ej fått visitera landet, utan endast i staden och närmaste kyrka, samt att han vid afresan derifrån blifvit väderdrifven till Danzig. Han beder vidare konungen betänka med hvad rätt ordinantian i Westerås blef vidtagen och biskopens gård och egodelar honom afhända, hvilka han nu återfordrar. Dat. Danzig den 9 September 1527.

Riks-Registr. B, fol. 300. — Efter en afskrift i Upsala akademi-bibl. tryckt af J. H. Schröder i "Suppl. t. bisk. Hans Brasks brevväxl. 1527—1528", sid. 2.

Gloriosissimo ac Serenissimo principj Domino Domino Gostauo
dej gratia Sueorum gotorumque electo regj omnibus reue-
rentia debitis et honore

Cum Humilj mej recommendatione reuerentiam debitam et salu-
tem Högmectig ffröste kære nadige Herre iach tackar eder nadis
högmectighet ödmikeliga för eders nadis breff och scriffuelse tijl
then godhaman på visby slott etc Huilken doch var kallet thædan
åff landit för æn iach ther kom och en annan kallet iwnker påuel
Seestædt åff the Holster forskickadt j hans stad på högbåren förstis
konungh fredriks oc the lypskes vegna Som allen skatten oc saköra
vpbæra åff landhit oc the haffua sin egien scriffuare ther vpbær och
vthgiffuer, och står före rækenskapen för:de iwnker påuel obekymbred
j then motte så ath han inthet annadt haffuer tage tijl vare æn
slotthet och landit huilken sig och beuiste oss j all tingh veluiligh
och dygdeligh, vthan ath iach ey motte visitera landit ower som
gammal sijd haffuer varett vtan j staden oc then neste kirkie wijd
stranden och ty gaff iach mik thess förre tædhan och som iach var
kommen j siön vart iach driffuen med storm vnder pomerske sidhen
och kom til danske Så för then longligh krankheett iach haffuer hafft

med iach ær her kommen achter iach giffue mik til nogon godh arst om gudh ville vnne mik helsen igen Eder nadis Högmectighet ödmiukeliga bedandis mik thet ey vende til nogon oullie vthan vethe mitt myne kirkes och klerkers beskerem för oretth och öffueruåld som myn fulkomliga tro och lijtt står til eder nade huilken mik altijd skal finna för en tro suenskman e huar iach ær til mit fædernes rikis gagn och beste thet gud kenne then eder nadis Högmectighet swnd oc saligh verdis beskerme til Riksins langlige velfærd Ex gedano ix mensis Septembris anno dominj mdxxvij°

Johannes dej gratia
episcopus lincopensis

Caluen vth sequitur

Kæreste nadige herre nær eder nadis högmectighet vil verdis betrackte emellom gud och sik med huad lagh eller retuise then ordinantia skede j vesterars eller myn gård oc ægedela på norett mik och kirkenne ære afhende Varder eder nadis goda sanuet eder vnderuisande med huad rett mik sadana öffueruåld är viderfaret En godh stadge eller ordinans bör haffua sijt fundament både åff andelige och verdzlige lagh oc ey mott, oc skee med theris frije samtycke som ordinantien på rörer som j konungxbalken stonder e huad andra vilie ther om skicka som inthet sielfue tillathe eller ægande ære j thet som ordinantian aarörer som eder nade ær ytermere forfaren æn iach kan scriffue oc effter thet att för:de myn gård och ægedelar ære ey så mykit verdh som thet ryckte ther aff vil fölie och huadske eder nade eller Cronan kan med så fögo tyng vare behulpen, bider iach eder nade ödmiukeliga vele verdhes vnne mik och kirkenne för:ne myn gård igen etc Huilken altijd haffuer stondit eder nade öpen fore så yterlige för som nw och ey tilstædie att mik sker nogot öffueruåld på myt gotz eller rentha j myn fråuære ower then contract then eder nade med mik giort haffuer med sijt breff Thet iach ödmiukeliga altyd gerna vil fforskulle effter myn formoge ære her ingen viss tidande iach kan eder nade fulleliga vm tilscriffue komme her noger the merkelige ære skule the komme eder ofortöffuad til honde quem dominus deus iterum conseruare dignetur

Se kon:s svar, dat. den 25 Jan. 1528, sid. 31.

2.

Daljunkaren tillkännagifver, att han lofvat erkebiskop Olaf i Trondhjem, hr Offue Lunge och ståthållaren Vincens Lunge, att vara konung Fredrik och hans riken en trogen vän och granne, samt att återlemna Viken åt Norge, såvida han komme till regementet i Sverige.

Dat. Trondhjem den 25 Nov. 1527.

Efter orig. på papper i kongl. danska Geheime-Archivet, aftryckt i Diplomatarium Norvegicum, 2: 801.

Jeg Niels Stensson gør alle witterligt oc kennes met thette mit obne breff at nw her i Trwndhem sancte Chaterine dag er ieg so endeligen til eens wordenn met verdugeste ffader met gudt erchebiscopp Oluff tiill Trwndhem oc erlige velburdige mendt oc strenge riddere her Offue Lunge kongelige maiestatz aff Danmarck fuldmyn- duge sendebudt oc her Vincentz Lunge kongelige maiestatz statholder i Norge nordenn fields oc høffuetzmand po Bergenhus. at ieg po myn ære crestelige tro oc loffue haffuer loffuet oc tilsagt oc met thette mith obne breff loffuer oc tilsiger at ther som gudt almegtugeste thet haffuer forseet at ieg nogentiidt kommer tiill Sueriges riges regement viill vere oc bliiffue hogborne furstis oc mectugeste herres her Fredrichs Danmarcks Wendes oc Gottes konning vduold koning till Norge hertug i Sleswig Holsteenn Stormarnn oc Dytmerskenn greffue i Oldenburg oc Delmenthorst hans kongelige maiestatz oc Danmarcks rige oc thes indbyggere tesligeste Norgis rige oc thes indbyggere enn tro huldt bestandelig venn oc nabo so lenge ieg ret schell oc fridt nyde mo. thesligeste met alle offuergiffue Vigenn vnder Norges krone som thet aff arill tiidt vnderleget haffuer. Datum i Trwndhiem sancte Chaterine virginis dag anno etc mdxxvij. vnder mith jndzege

Det påtryckta sigillet (Natt o. Dag i längden) har omskriften S. Nils Stvre.

3.

Anklagelsepunkter emot hr Vincens Lunge, framställda af konung Fredrik i Danmark, dels å egna, dels å konung Gustafs vägnar. Utan dag (1528).

Efter en samtidig afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn, saml.: "Sverige" bland andra handlingar rör. daljunkaren och Vincens Lunge.

Erinde article oc bryster Som k. mat aff Danmarck lader giffue her vincens Lunge, bode paa sin egne oc paa Stormegtigiste fförstis koning Göstaffs wegne tilkiende

Först att emellom kongelige Mat: oc koning göstaff wore giortt enn recessz vdj Malmö lyndis att ther szom nogenn haffde giortt eller giöre wille nogenn wplob oc twedragt vdj Suerig skulle icke wpholles och beskermes vdj Danmarck oc Norge Och ther emod haffuer her vincens leidet beskytthet beskermett och styrckett Niels steenszon etc Och wwndskylde her vincens seg vdj hanns schriffuelsze till koning Göstaff at norgis rigis raad wor icke kallett till thennd herredag ther samme recessz giortt bleff Och ey hannd wiste aff samme recessz och erchibispenn aff trundhiem bekiender dog vdj hanns schriffuelsze till koning Göstaff at hannd wiste well ther wdaff oc thett giernne holle wille

Item ther wdoffuer schreff kong:e M her vincens till the clage-maall szom koning Göstaff clagett wdoffuer hannom Oc at hand schulle fenncklig wpholle for:ne Niels Stenson oc hanns tilhenger Och ther effther bleff for:ne Niels Stenson indschickett vdj Suerig Oc wddreffuen aff Suerig ighen oc kom till her vincens Oc wore paa Bergenhus nogenn tid Och ey ther bleff wphollet Och then tid kong:e M schriffuere Chresten person kom till Bergenbus tha wore samme Niels stenson ther Och tha schicket her Vincens hannom hid nider till kong:e M mett iij karle Och wore for:ne Niels stenson selff tredie eller och sterckere Oc wede her Vincens Suenne well szom nw ere paa kiöpnnehaffns Slott, hurledis the fulde hannem oc hurledis the toge ware paa hannom Och er well witterligt oc for ögenh hurledis for:ne Niels steensson bortt kom Som haffuer förd k mat Danmarckis oc Norgis riger slig skade oc twedragt paa Oc kand huer mand wel besinde om iij karle kunde före anndre iij karle fennck[]ig lenger end the selff wille

Och tesligist siger skipperenn at hannom wor befallit att före hannom till lantemeckelborg oc her vincen gaf hannom viij gyllen fore

Jtem at for thennd store skade oc twedragt szom her vincens förde koning Göstaff paa mett Niels stenson tha nödis k m mett stor w[m]kost oc thering at lade besöge mett hannom en herredag Oc wore nere komet i en obenbar feide med hannom Och er thet icke ennd nw komet till en endelig ende Meden er wpsatt till nogen tid

Jtem At konng:e Maiestat oc Danmarckis riigis raad befallett her vincens vdj riipe at antworde her gudi galle Slotzlogenn till aggerssz hussz Och huor for hannd then annderledis forwanddlett kong:e Ma:t till stor skade bode paa regensskab lanndhielp oc andett Och slotthet affbrennd oc forblotted med fitallig oc andhen deell

Jtem thet förste her vincens gjorde regensskab aff bergenhussz tha tilstod hannd selfuer att ther wor ennd two leenn som icke wor giortt regensskab for Och mener K: M: at ther sidenn ey bleff giortt regensskab aff samme two leenn for thet aar

Jtem thennd anden tid hannd lod giöre regensskab vdj flennsborg tha wor Slotzregensskab oc Landhielpen schreffuit eblant huer andre vdj hans indtegt oc tesligist vdj hanns wdgifft Szaa mannd icke kunde wide huad wdtkomett wore aff Landhielpen Oc formoder K M seg att hannd schall haffue taget iij^m [3000] marck aff Lanndhielpenn till Slots behoff Som registered po rett manndtall well kunde wduisze om thet er mynndre eller meer Och lader K M seg well tycke at ther ligger szaa mannge leenn till Bergenhus at hand wel kunde holle Slottett med Szaa hannom icke haffde giords behoff at tage aff Lanndhielpenn Som skulle weret wdtgiffuit vdj K M geldt

Jtem kong:e Ma:t haffuer ett laxfiskind vdj Norge szom aarligenn pleger aff att giffuis till kiöpnnehaffns Slott viij lester salted lax oc iij^c spege lax Och K M haffuer thet forlennt oc forbreffuit Szaa ther skulle sligt affgiffuis till H K Ma:tis Slott kopnehaffn Oc thet haffuer her Vincens annamett oc indthet ther aff schickett till kiöpnnehaffn Och ey the haffue fonngit ther nogid aff szom haffue ther breff paa Ehn beger K M at wide ther regensskab paa huort thet er hen komett Szaa thet maa komme hanns N tilhennde huessz ighenn stannder Och huor for hannd haffuer befattett seg med samme laxfiskind emod K M breffue oc forsegling

Jtem att szom K Ma:t haffde wwndt oc tilladett at meste parthenn aff the leenn vdj Norge schulle bliffue effther szom Norgis riigis raad thennom schickit haffde, ind till szaa lennge h N kom self tid ind vdj rigett huilkett her vincens self forhuerrfuit aff kong:e M Och ther emod haffuer her vincens tagett lenen frann nogre aff Norgis rigis raad oc andre Och beclagett Johann kruko seg for K M vdj segberg at her vincens haffde tagit hannom hans len fran

Och ther till twenne gange fangit hannom Oc thagit hanns gaads aff hans gaard Och huessz hannom wor skeed wor giortt emod Norgis rigis log oc motte then icke nyde Oc wore offuerbodig at ther szom hand motthe faa hanns gaard och gaads ighen tha wille hand stande her vincens till rette effther Norgis log Oc hand fick K M forskriff till her vincens oc tör dog icke komme hiem till sitt eged

Tesligist haffuer her hennrick krumdige offthe clagett thet hanns leen vdj Norgis riige holdis hannom weldelige for emodt kong:e Ma:ts manngfoldig breffue och schriffuelsze Och hans bodt ere her nu tilstede med clagebreff oc schrifter paa samme leenn Clager oc her henrick thet her vincens haffuer ladett slaa hanns ffogit och bortt tagit hanns gaads szom samme clage ytthermere wduiszer, huij]ckett gaads som tagit bleff hanns fogit haffde wptagit aff her henricks egit arffuegaads

Jtem K M haffde forlennt Gerloff stenson met moland oc molands gaads thet tog hand hannom weldeligen fraa Oc lod gribe hannom oc före till bergenn szom K M er forkomet, tog Gerloff tett self icke clagett haffuer

Jtem att konung:e Ma:t haffde giffuit biscop Hanns reff till oslo föllig breff paa Maaland gaard och gaads szom stigthet haffde wtj pannt aff kronnen Och her vincens haffuer trengd bode kronnen oc Stigtett ther frann, huad skell hand ther till haffuer

Jtem huad snack her vincens oc Erchebispenns swenne the haffde tilhobe vdj bergenn er och witttherligt At then tid tidinder komme at kong:e Ma:t skibe wore vdj söen tha wore her vincens begerindis at Erchibispenns swenne wille korthe theris skib vnnder slotzwren oc forbede(!) Slottett med Ther till sworede Erchibispenns Suenne at the thet icke giöre wille Oc saude at ther szom nogenn kom paa kong:e Ma:ts wegne tha wiste the ingen wederstandt at giöre ther emod Oc ther till suorede her vincens at han wille holle Slotzlogenn ehuem thet wore leeff eller leydt

Jtem begerett kongen aff Suerig aff kong:e Ma:t mett her Anders bille oc her hanns krausze whij the article hand s[k]ichet ko: M At thett hoffmod oc fortred szom hannom wederfarett er aff Erchibispen i trundhiem her vincens Lunge oc ffru Inngerd motthe bliffue tilbörliqenn straffed

Jtem oc sennder noger Copier aff nogenn breffue Som koning Göstaff haffuer ladett antworde her Anders bille oc her hanns krausze vdj lösze Som her vincens oc then seg kallit Niels stenson schulle haffue ladett schreffuit till Suerig

Jtem beclager koning [Göstaff] aff Suerig i samme hans articler at en karll benefind Niels Swennske rymde aff hans tienniste oc stod tilbage mett noget regenskab, er komen till ffiru Ingierd i Norge oc beger k aff Suerig att samme karll motthe forhindres oc komme till stede

Jtem alle the anddre clagemaall som ko: aff Suerig mener seg att haffue emod her vincens K M till kiennde, thenom haffuer k m frandelis giffuit her vincens schrifftligenn tilkiennde Szaa at hannd skulle wide att swore ther till Thy betther oc beger K M at hannd will giffue schrifftligen antword frann seg till huer artichell besönderligenn

Jtem huess ytthermere besworing k aff Suerig mener seg att haffue sidhann emod her vincens som hannd lod giffue K M till kiennde vdj Segberg mett sin Secreterer wulff geiler thennom haffuer oc K M giffuit her vincens schrifftligenn tilkiennde Och begerer K M at hannd will giffue schrifftligenn antword till the article med, huer besönderligenn

Jtem att K Ma:t schickett her vincens ind vdj Norge for hanns Naadis befallingmand oc tilsiwnns mand Och hannd ther wdoffuer haffuer tagitt seg till at schriffue seg ko Ma:ts statholler vdj norge nordenfields *)

Jtem at her vincens vdhan K Ma:ts willie oc widskab tagett mange vdj Norgis riigis raad szom er hans swoger Erich wgerup oc anddre Och ey spurde k Ma:t ther om i noget maade

Tesligist at konng:e Ma:t haffde twenne gange forschreffuit till Norge om hanns Konge Ma:ts kröning Och ther offuer forschickett K Ma:t her Offue Lunge hans Naadis raad oc Morthen Schinckell hans N Secreterer tid ind vdj rigett nu siste gang om samme kroning Och ta gich Erchibispenn aff Trundhiem oc her vincens oc forligt toge Erick Wgerup till thennom Som her vincens haffde tage vdj Norgis riigis raad Oc affschreffue K Ma:t samme kroning hans K Ma:t till stor skade wnkost och besuering oc alle andre Norgis rigis rad wuithterligt Oc er K Ma:t dog forkomett at mange aff the gode herrer Norgis riigis raad oc menig almwe wore högligenn begerendis at hans K Ma:t wille haffue komed tid nid vdj rigett

Sedermere är tillagdt:

Jtem then tidt her vincens drog til ripe til k m:t tha antuordet han erchiebisen slotsloffuen til bergenshusz at holde til her vincens hand oc ther hannom forkort wurde til Norgis rigis rads handt **)

*) Denna punkt är lätt öfverkursad.

**) Med samma hand är i början tillagd följande upplysning: "Tesse articler blefue her vincens icke forgifuit." — Af hela processen mot V. Lunge blef ingen ting, och någon tid efteråt, eller den 16 Julii förlänte k. Fredrik Lunge ånyo med Jemtland.

4.

Berättelse om det understöd daljunkaren njutit i Norge. Odat. (1528.)

Efter originalberättelsen i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn, i ett temligen tjockt häfte innehållande flera copior rörande daljunkaren, m. m. Detta häfte har af kon. Gustaf öfverlemnats till kon. Fredr., såsom bevis till hans anklagelse emot de norska myndigheterna och förnämligast mot hr Vincens Lunge. Tilläggen inom klammer äro gjorda efter "Saml. t. det norske Folks sprog och hist." 1: 528, 529.

Haffue och the karla som vij gripit haffua [fra forscreffne skalckis] partij giorth oss vnderuijsning hure våre na[bør the nors]ke haffue förfordat och vördelige vppehållit samme förrä[der] vtj norige oss vnder öghon och giorth honum vnsetning mere än han är verd med clåde päninga, krwth byssor verior och folk och anner skenkilsse på v[ort] argest, och oss til stoorth förtröth Som her effterscriffuit ståår

Erchebiscop oleff vndsatte honum x karla och eth dusin haga-bysser jtem skenkte honum en forgylt store halsskedhe,

her knuth dæken i trondem, en gulring

och andre caniker sammestetz haffue begåffuedt honum somme pæniga och somme clädher,

Jtem her asmund en gulring

Jtem doctor vincentius skänkte honum en arming åff gull

Jtem Erich vgorp en swidzere söllfslagen vid c lod söllf eller [me]re

Jtem fru ingegerdt haffuer vndsäth honum med x [hagebysser] och skänkt honum edt flugeldz bonedt Effter thet han [skall haffue] hennes dotter som talet gånger,

Hadhe hon endelige velet forsee sijn dotter medt en s[wenske mandt] hade her vel funnedz rådt til andre the ther hade varidt [hindis] vederlikje, att the iomffruer i norige skulle ecke h[affue nødt] att binde sig ved en slijk skalk och forrädere

Jtem haffuer och hans festemö skänkt honum skiortter

Lather och samme skalk vndfalle sig många ord och berÿmer sig om then vndsetningen han sig forweth medt the norske och någre i danmark, Ther man dog föge kan rättthe [seg epter]

Huilken ord och berÿmilse thenne karl som var [kon] ma:tis åff Suerige breffdrager till norige kann s[elfue fortælie] om han varder tilkraffd

Jtem sedhen then skalck ther sig ophåffuedt haffuer i thetta forlidna år her i rikkit gaff sig in til norige i handel och kunskap medt doctor vincentius och erchebispem i Trondem haffuer doctor vincentius och her erik vgrup varedt honum fölgactoge til baka igen medt hielp och vndsetning ia vdi iemptelandt,

Och om wij hade varedt kallat åff thenné vârdt som doctor vincentius scriffuer, kunne i vel förmercke hure han och flere i norige handlat haffua medt then skalk, til edt förbundet mellem these twenne rijke, som i kunna vdtleta åff theris scriffuilsse

5.

Berättelse, afgifven till konung Fredrik i Danmark (af erkebiskop Olaf i Trondhjem) om daljunkarens vistelse i Norge, Vincens Lunges och andra norska riksråds förhållande till honom och honom lemnadt understöd, hans förlofning med fru Ingerd Ottesdotters dotter Elin, m. m. om Vincens Lunge. Odat. (1528.)

Efter originalet eller en samtidig afskrift i kongl. danska Geheime-Archivet i Köpenhamn, bland nyss nämnda handlingar rörande daljunkaren och Vincens Lunges förhållande.

Thette ær thenn handling som handleth ær her Nordenfielss vm Iunckær Nils som seg kaller hær Steins son ath varæ

Kom hann hær in i landet i höstes Natiuitatis Marie och begöredæ leidæ aff oss Och thenn vilde wii honnom ickæ giffue och ey wilde wii lathe honnom griipe for then store trwelsæ och vm-sygelsæ som wii haffue tiidt och oftæ fongedt aff Dalekarlennæ for her pedher Canselers och mester knutz skyld som vii konung göstaff inskyckedt tiill Swerge ighenn Och föghenn tack ther fore finge etc Thærfore for hann tiill ffru Ingerdz gaardh och bleff ther wël fægnedt i hennis fraawarelsæ Och ther töffuidt hann intiill viij dage for Martini Tha kommæ her naagre Dalekarle medt breff och bwd aff meinigæ Dalernæ Begörendis ath han skulde vfortöffuidt giffue seg i Dalennæ ighenn Thii the wystæ for vyss tiende ath Konung Göstaff war död Och ther met gaff han seg aff östraath och tiil Tronden Och annæn daghenn ther effther kommæ her Aage her Vincens Erick vgrup och fru Ingerd aff Berenn tiill ffosenn Och skickædæ strax budh till bynn ath ffor:ne her Steins sonn skulde ickæ affdrage for en her aage och her Vincens komme honnom tiill talss Och vppaa thet ath hand thess sekerlige skulde biidæ, Let her Vincens honnom till sijgæ eyn seeker och Cristelige Leydæ Och ther vppaa fortöffuidt han vti viij dage til theris tilkommelsæ I the viii paa fossnenn och Österaath offuerthaledt her Aage fiirst met fru Ingerd Saa ath hans son skulde aage eyenn hennis dotter som heith Lucia, Och siidænn endrechtelige handledæ her Aage her Vincens oc Erick vgrup met fru Ingerd Saa ath thet vore Niithsammeligt och mygiidt Raadeligt ath her Steins sonn kunnæ faa Jomfrv Elÿn et hoc indole Vppaa

thet ath thii komme henne aff Landet meedt Rijngæ Lösæ penninge och the mottæ saa beholde och bytæ sey emellom Jordegoszedt Och saa och vthan thuiffwel for thröst och bystand som her Vincens ventettdæ seg ath kunnæ haffue aff Svergæ vm saa hade sketh i framtijdænn (Hans hop ær stort etc) Thenn tiid the kommæ tiill Trondhem lathe the hentæ fornæ Juncker Niels i habergedt(!) till sægh, Thær triumferede the och Drucke alle næther met Honnom Och frwernne och Jomfruernne handlet och snackedt met honnom Vm daghenn meddænn wii trachtæredt i Raadzuisæ the ærende och Verff som hær Aage i befalling hadæ aff Vor Keriste Naadugiste herræ Thenn tiid ath the viij wore forlednæ Och her vincencius och wii woræ forliichtæ for huess forfang han oss giort hade paa voræ tiæ-nere Goffue her Aage och her vincens oss til kennæ Ath samme Iuncker Nils war begærendis Jomfru Elyn Nilzdotter tiil syn æchtæ hustrv Och begæredæ ther foræ ath Wii vilde legge ther got tiill ath saa mottæ skee Swaredæ wii ath thet maal rörde them vppaa och hennis slechtingh och icke oss Och ey eller vilde wii naagedt beffattæ oss ther met, fforthii ath hand war en Landflychtug Dreng och til öffuenthiir yckæ her Steins son som han sadæ segh ath waræ Och voræ friichtende vm thet gyfftermall hadæ framgong och konning göstaff ickæ sannelige Död wore som budæn sadæ Ath ther aff skulde vpweckes eyn feigd Riigen imellom moth vor keriste Naadugiste herris wiliæ Oss tiil staar mystancke och Riigens Inbyggere tiill skadæ och forderff Tha swaredæ her Vincentius och sadæ Aff thenn befalling som Ieg haffuer aff wor Keriste Naadugiste herre ath göre oc lathe lygherwiiss som hans Naade personnelige tiill stedæ woræ haffuer ieg gyffuidt honnom en frii Leidæ for seg och siith folk Swaredæ her Aage och strax ther tiill och sade Huess myn brodher och Ieg handle i the maathe eller andre lather wor K. N. Hærræ sæg vel aath nöigæ Thii hans Naade haffuer betroth myn Brodher tiill eit halff kungeriigæ och meg met syns Nadis Credensæ breff hiidt inskickæ i Riigidt Och haffue wii tiil eyn sækerheidt tagedt eyn bescriffwin beplliichtelsæ aff honnom som Vor Keriste Naadugiste hærræ wel behage skal Swaredæ wii och sadæ Inghen Leidæ haffue vii giffuidt honnom och ey eller gyffue ville Huess j ther vti giort haffue forsware j Ther met skyldes wii aath then dagh Annæn daghenn ther nest effther bödaæ vii her Aage her vincens Erick vgrup Morthen skynckell ffru Ingerd alle hennis dotthre och Iuncker Niels met Effter thii han var i theris herberg Och the hade honnom vt-smyckedt och tiillpyntet i godæ maathe Och for en wii gingæ tiill bord goffue her aage och her vincens oss tiill kænnaæ ath alt ting

mellom Jomfrv Elyn och Juncker Niels war offuer taledt Och begöredæ ath wii vilde vare ther offuer medänn the giordæ huer annæpn handregningh som wii och giordæ, Och formerchtæ wii wel aff Jomfru Elyns monga fforord ath hun war ther tiil nödt Then dag voræ the alle waare gestar som för ær sancht(!) Och sydänn triumpheret the for seg her vti viii dage for en her vincens Erick vgrup och Juncker Nils asted drogæ till Jæmpteland, x eller xvj karle vppaa thet pass vmsatte fru Ingerd honnom medt, Eynn sylff kædæ forgiilt och en skiortæ som Jomfrw Elyn oss tiill forænn giffuidt haffde Skencte vii honnom i skylneenn Karle eller annen hielp feck han inghenn aff oss vthann iij som hade Orloff ath forsee seg huort them liiste Och ther aff var Annund harralsson then eynæ, Hær vincentius och Erick vgrup fylgde honnom in i Jampteland Och ther aff insænde the honnom medt biisser krud och folk in i Dalennæ Och thenn tiid hann riimdæ aff Dalennæ gaff han seg til bage ighenn til her vincens in vti Jampteland Och framdelis beskickedt han honnom foræ sæg tiill Ffrw Ingerd Saa ath ickæ kom oss tiil hande eller til talss siidann han hiidt kom til bage ighenn j Landeth Och screff her vincens strax i Dallænnæ ther effther Ath alle the som friidlösa wore for konnung göstaff skuldæ giffue sæg til Honnom Och ther medt fick han her Jacob i more, her Oluff i Molang met lxxx karle eller j^o dalekarle til sæg Och them forsænde han och strax til ffru Ingerd Och sielff kom han hiidt til biinn Och töffuidt doch ickæ her mer en eyn Nath Strax effther han war aff ffarenn kom her breff fraa hans fougedt i Jamptelandt til oss Ath konnung göstaff war inkommen i helsinggeland Och achtet sæg in i Jamptelandt Och framdelis in i Norgie Sende wii tha vt tiil honnom Gardegnenn i graabrödhre [klostret] ij Rodmen iij borgare met naagre wore tieneere Och læthe forkynnæ honnom huess fare paa fardum var Och begærede ther foræ [aa] meinige mans Vegne ath han wilde holdæ Juncker Niels tiil stedæ met the andre ffreedhlösæ karle Swareth hann aath Ho som röd ær han löper ath skoghenn Han wilde icke ware konnung göstaffs tiænæ[re], Ath griipe eller införe nogræ honnom til hande Men wilde wor k. N. herre begöre Juncker Nils til seg Tha wilde han sende honnom Hans Naade til hande och inghen annen, Ther met drogh hann strax met Juncker Niels oc alt thet partrii aff fosenn och tiil berenn Paa Veighenn sende hand xl karle aff the Dalekarlle met syn fougedt in i Sogenn Ath læthe slaa Johan kruko i hæll Doch halp honnom gud saa ath han vnkome met liffuydt Gaard och goss ær i theris hendher, Hustrv och barnn gaa i biidhenn och tiggæ bröd

Efteråt är följande tillagdt af annan hand: Thenne skriffit fick k ma:t mig nicolaus gortze pa flensborg othensdag epter Dionisij mdxxvij.

6.

*Ståthållaren öfver Norge nordanfjells, doctor Vincens Lunge under-
rättar Upsala domcapitel att han, sedan han förstått att konung
Gustaf skulle erhålla biskopstionden, förbjudit presterne i Jemland
att utlemna den från landskapet till Upsala erkebiskop och domcapitel
utgående tionde, tills i Upsala blifvit tillsatt en fullmyndig erkebiskop,
och underhandlingar med kon. Fredrik och Norges råd föregått, samt
tillkännagifver också att han på kon. Fredriks vägnar af samma
tionde från Jemland uppburit åttio mark danska. Dat. Kongsgården
i Jemland den 5 Januari 1528.*

Efter en samtidig afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn, i förutnämnda häfte.—
Efter Riks-Registr. C, fol. 296 v. tryckt af Thyselius I: 146.

Prestantissimis viris ac dominis prelatiſ Canoniciſ vicarijs,
totique Capitulo vpsalano quam grauissimo

Spiritum cogitandj ea que recta sunt Erlige och diwff forston-
dige herrer ock wener, haffuer iegh her i Jemtelandt forfarith hure-
ledis j sedhan ethers Erchebisp förriaghen och fordriffuen bleff haffue
pålagt öffuer prester och kyrker her j landith stoorth subsidium hög-
mektigiste herre konung Götstaff til ethers Erchebisp keijst ock
koratt haffue then hellige kyrke til skade obestand och foruering,
hwilkith mig icke nogh forwndre kan etc Szå är ether witterligt och
offuenbare liwst vedt daghen alle, hureledis Jemteland aff gammall
arild tijdt ock hedenhöss, sedhen sancte Oleff kongs tijd, vnder norgis
konger ock krone lighat haffuer ock än nw ligger, Ffor hwilkith ther
som landzens kyrker och prester nogre werdzlige herrer ock furste
swara, skatte ock vnderdanige wara skulle, tilbörliqare wore, at the
landzens, ock theris eghin herre och kong then rättigheett gjorde,
och icke andre landzens och rijgens höffdingar, regenter elier för-
standere, Ock kwnne(!) j wel sielffue tilewentyr hwes rättugheet Vp-
sala domkyrke här j landitt på Christendomens.wegne nogher tijdt
hafft haffwer, med slijke forhandling förkränke och förkaste Ther
före haffwer iegh strengeligen forbudith prouesten oc alle prester her
i landitt vnder liff och gotz ath swara anten konung Götstaff eller
ether til nogher rättighet eller subsidium j någher måde förre än j
fonge j den hellige Vpsals domkyrke en widder fulmyndig Erchebisp
Ock then thå framdels ytermere till mijn nådigiste herre konung

Ffederich, och norgies rådt tilbörliken wijss forscriffues ock forhandles, Huilkith forbwdt iegh fulkomligen på mijn herre kongens och Norgies Crones wegne prouesten her j landitt tilstånde will, Begärendis ock vtaff ethers eghin diwfforstandighet, tesforinnan ethers eghin welfärd annerledis betenckia wile, ock altingist til en widder Erchebisp tilkomst vp stande lade, Ther göre j både mig ock ether sielffue til wilie med, befalendis ether gudt Datum på kongsgård j Jempteland helige tre konge aftan Anno virginej partus 1528

Vincentz Lunge Riddere höffuisman
öfwer bergenhwss wordenhwss oc
Jempteland kongelige matis Stat-
hollere nordenfiels vdj Norgie

Calffwen

Jtem bekennes iegh ock vincentius Lunge ath haffua anamadt aff her Erick prouesten her i Jempteland Lxxx marck danske åff tiendin her aff landit thetta närwarandis år, på thet konung Götstaff thenne icke fonga skall, Ock thet haffuer iegh giordh på myn nädigiste herris konungs Ffedericks vegne, thy hans nåde haffwer ther bättre rätt till än konung Götstaff, effter thy then Vpsale domkyrke formeijnas, Bedendis edher athi honum ther före ingen mystycke eller affwnd tilläggie, Thy iegh råder thenne tijd mere än han

7.

Upsala domcapitels svar till hr Vincens Lunge på förestående skrifvelse. Dat. Upsala (Jan.—Febr.)

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 297 v. — Äfven tryckt af Thyselius, l. 1. 1: 149.

Suarar vpsala Capitulum
til för:na her vincentij breff

Spiritum cogitandi et agendi ea que recta sunt, Käre her vincentius vij finge nw edher breff om then hiälp vij haffue pålagth kring om vpsala stigt på clärkerijd, i huilleke i scriffue ecke tilbörligt vara, att vår nådigiste herre konung Götstaff then få skal i iempteland effter thet ligger i norigis rijke etc Så giffue vij eder til känna att vij ecke neka att samma iemptelandt en tijdt lång vnder norigis crona legat haffuer och än nw ligger, och äre vij ecke heller til sinnes nogott befatta oss medt then deel cronone ther tilkommer, vthan allena medt vårth clerkerij och hues the medt menige

stiktet bör att draga och vmgella, effter thet vthi then mätthe lydher her vnder, hvar i thet förtage, skeer oss ther vdinnan öffueruåld, Thet och i sin tijdt ecke skal förtigit varda, Scriffue i teslijkis om tijenden att i then vpbära vilen, och förbätren thet medt intit litit spott och hånheeth, att vij skula haffua annamadt förd:a vår nådigiste herre för erchebiscop etc Vij känne hans nåde för vår herra och konung och ecke för vår erchebiscop, Eij heller varth vår erchebiscop fordriffuen, som i scriffue, honum var noog frid och venskap tilbudhen om han then hade annamadt viliet, thet han dog ecke giorde, vthan hadhe kärare konung Cristiern än sijn eghin, kyrkenes, och alles våres velferdt, och droog med honum här vthur landit haffue vij dog vdkorat en annan i hans stad igen, then nw är stadd i rijkesens merkelige verff och ärende, Huilken vij dagliga dags nest gudz hielp ventte en vigd erchebiscop igen, Dog e huru ther vm kan skee, kenne vij ecke edher för våre domare eller rättare i then saken atj så mykit behöffua bekymbra eder ther medt, antingen medt tijenden som i scriffua, eller leggja oss före, huadt vij ther om besörja skola, vij vethe våra legligheeth betst, och skicke våre stycker ther effter, vmbäre vij therföre vår reth som vij haffue i iemptelandt, skeer oss thå öffueruåld, och våre ioo så mögeligit att then reeth andre haffua ther inne, mätthe och för slige oreth skull förkomma, Til att sådanth betaga och att frid och endregt rijken emellan måtte teste betther behållas, bidhie vij kärliga, att j vilia låta vpsala domkyrkis och Suerigis rijkis rett i den mätthe oforkränknt bliffua, Thet vij altijdt gärna medt idher förskulla Ex vpsalia

Domprouesten och capitulum i vpsala

8.

Erik Trolle underrättar konung Gustaf, att han blifvit fri från sin åt kon. Fredrik i Danmark gifna trohetsed, och beder att få veta hvar eller när han skall inställa sig för konung Gustaf. Dat. Wexiö den 20 Januarii.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 304.

Serenissimo ac illustrissimo principi et domino, domino Gotstauo Suecie gotorumque regi inuictissimo domino suo obseruantissimo humiliter

Mijn ödmÿke helse och väluilig tjänist altijdt forsendth medt vår herre, högmectig herre och förste kereⁿnådig herre verdis eder kongelige ma:t vele vede att dorgluctig herre och förste kong ffrederik

danmarkis och norigis konung etc haffuer mig gunstelige forladet then hulskap och mandzskap iach var hanss nåde plietig, fforbider iach her neder i landit eder nådis högmectighetz scriffuilsse, huar eller när eder kongelige verde begärer att iach skall komma in för eder nådis högmectigheeth, Thet rätter iach mig altid gärne effter Eder kongelige mat och nåde altzmectig gud befalendis och sancte erich konung, Scriffuit i vexio fabiani et sebastiani martirum anno domini mdxxviiij

Eder kongelige mat:is ödmÿke tjänere

Erich

trolle

Se kon:s svar å förestående bref sid. 45.

9.

Danske riksmarsken Tyge Krabbe tackar konung Gustaf derför att han, på konung Fredriks, Krabbes och andras förböner benådat Erik Trolle, och beder konungen att ytterligare rama dennes bästa och vara honom gunstig, samt omtalar konungens af Frankrike framgång i kriget mot kejsaren. Dat. Landskrona den 20 Januarii.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 317 v.

Högboren förste och mectuge herre her Götstaff medt gudz nåde Suerigis och Götis konung ödmÿgeligen sendis thetta breff

Mijn ödmÿg väluilige kärilige helse eders nådis höijmectigheet altijdt ydmÿgeligen forsendt medt vår herre, Höijboren förste, käre nådige herre Tacker ieg eders nåde ödmÿgeligen att ethers nådis kongelige maiestat lode her erik trolle nyde vore käriste nådige herris, mijn och andre godemändz scriffuilsse gott ått, Huilkit ieg vil medt mijn veluiligen dienst altijdt gärne forskulle i alle tilbörlicheet, beder ieg eders nåde end nw ödmÿkeligen att eders nåde ville än nw görit för gudz skull, fore vore käriste nådige härris, mijn, och flere hanss veners skÿll och ramme hanss betste fore hanss olderdomss skÿldt, och vere honum en gunstig herre, Eders nåde töre ingen twijl haffue på hanum, han skal tjänere eders nåde villige och trolige åff all hanss magt, käre nådige härre må eders nåde vide for nÿ tijden att konungen åff ffranckerijke haffuer vunnidt alt lumberdin igen från kejsaren och mesten alt vallandt och then suare statt pauia, som han var sielff greben vtj Vedt ieg intit sinderlikt

att scriffue eders nåde til på thenne tijdt, män hues ieg kan vere ethers nåde til vilje och tjenst, skal eders nåde altijdt finne mig veluilige ther til, her medt ethers nådis kongelige mat: the helge trefolligheet befalendis både siäl och lijff, ex landzkronne sanctorum fabiani et sebastiani dag År etc mdxxviij

Tyge
krabbe riddere

10.

Konung Sigismunds i Polen bref till påfven Clemens VII om det kyrkliga tillståndet i Sverige, hvilket han å egna och de polska biskoparnes vägnar enträget beder påfven taga sig an. Ifall påfven ej vidtager skyndsamma åtgärder, fruktar konungen att det snart skall vara ute med den katholska tron i Sverige. Dat. Petrikau d. 24 Jan.

Efter en i Munchska samlingen i kongl. Witterhets-, Hist. o. Ant. Akad. befintlig afskrift af orig. på perg. i vatikanska archivet i Rom. — Theiner, La Suède et le Saint-Siège sous les rois Jean III, Sigism. et Charles IX, I: 415.

Sanctissime in christo pater et domine, domine clementissime. Post humilem mei Regnique et dominiorum meorum commendationem et oscula pedum beatorum Credo iam satis constare Sanctitati vestre, quantum fluctuet in his omnibus regionibus ecclesia dei et religio sancta catholica, cum hec tempestas iam etiam ad ipsam et eius sanctam sedem, quod cum summo dolore meo commemoro, permanerit; inter alia vero loca et dominia, quae hereticis turbinibus exagitantur, est maxime Regnum Swevie, ubi certissimis documentis cognoui iam ante septem annos grauissimos tumultus in ordinem et statum ecclesiasticum excitatos, Episcopos et Prelatos multos, partim occisos, partim in exilium actos, reliquum ordinem ecclesiasticum contemptum et oppressum, bona ecclesiastica direpta et occupata; denique humanas diuinisque res omnes confusas, atque hec mala eo indies acrius pullulasse, et radices suas egisse, quo a tanto tempore Regnum illud legitimis et consecratis Episcopis, qui se huic tempestati opponere possent, caruit, quo magis miror vestram Sanctitatem, sapientissimum presulem hactenus huic calamitati ecclesie Swecane non prouidisse, et Episcopos, qui per Capitula sunt electi, non confirmasse. Ego profecto partim, quia dolentissimo animo conspicio hanc temporum malignitatem et rerum christianarum confusionem, partim quia Regnum Swevie dominiis meis est vicinum, in quo, ubi hec heresis confirmaretur, ut breui futurum est, prelati ecclesie sublati, et Regnicole illi societatem cum Moscicis Scismaticis, de qua

iam tractant, inirent, possent reipublice christiane in his presertim partibus maximam aliquam ruinam inducere. Rogo et obtestor vestram Sanctitatem, rogant et omnes Prelati ecclesiastici Regni mei, ut vestra Sanctitas citra moram ipsi ecclesie Swecane adeo naufraganti succurrere curet. Quod oportune faciet vestra Sanctitas, si Reuerendo patri domino Ioanni Magni Gotho electo Archiepiscopo Upsalensi consecrationis munus quantocitius permiserit, auctoritatemque reliquis ecclesiis Episcopus perficiendi et consecrandi concesserit, quo impetrato, idem consecratus Archiepiscopus se viriliter et cum plena auctoritate pro sancta religione christiana contra inualescentes hereses opponeret, utque principum et Magistratum auxilio innixus, istius sancte Sedis apostolice obedientiam ibidem collapsam restauraret et confirmaret, bonisque ecclesiarum, que nunc violenter occupantur restituis, omnia debita Camere apostolice, si hac causa, res tam salubris negligetur, plene persolui procuraret. Cui ego omni ope et auxilio meo adessem, ut religionem et Ecclesias ad pristinum statum in illo regno restitueret; alioquin nisi vestra Sanctitas ita facere quamprimum curauerit, actum erit prorsus de fide catholica in ipso Regno Swetie aliisque dominiis illi adiacentibus. Verum ego non dubito vestram Sanctitatem pro sua prudentia et pietate non leuipensuram hoc naufragium ecclesie Swecane et preces intercessionemque meam non obaudituram. Que felicissime valeat, meque regnumque et dominia mea sibi habeat commendata, Datum Pijotrcouie die XXIII. mensis Ianuarii. Anno Domini MDXXVIII., Regni mei XXI.

Eiusdem Sanctitatis Vestre obsequentissimus filius

Sigismundus Rex Polonie
manu propria subscripsit.

Utanskrift: Sanctissime in Christo patri et domino, domino Clementi VII. divina prouidentia sacrosanctæ Romanæ ac universalis Ecclesiæ Summo Pontifici, domino clementissimo.

Senare anteckning: De tumultibus in Regno Sueciæ excitatis ante aliquot annos 1528.

Det å originalet påtryckta sigillet, i rödt vax, till största delen bortfallet.

11.

Ståthållaren Vincens Lunge beder konung Gustaf om uppgift på hvilka förhandlingar och beslut som emellan honom och konung Fredrik blifvit ingångne, på det att han (Lunge) må derefter kunna rätta sig.

Dat. Osterlands (!?) prestgård i Jemtland den 25 Januarii 1528.

Efter en samtidig afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn, i ett temligen tjockt af fukt illa medfaret häfte, innehållande för öfrigt handlingar rörande daljunkaren, m. m. — Finnes äfven i Registraturet C, fol. 298 v.

Höijge stormektige herre här Götstaff med gudz nåde Suerigis och göthes vtwalde konung

Mijn ydmygh helsze tilförenne, höyge stormektige herre haffuer Iegh forfarith aff nogre scriffuise verdigiste fader Erchebisp Oleff j Trundhem, åff Stocholm tilskickedt, ath högmektugeste högborn furste mijn nådigiste herre kong Ffrederick haffde om trenth katherine insänth til edhers nåde j Suerige twenne riddere, mijn nest sytskenne barn . her holger greerson ock her Axell vgrup, må wel skee med merkeligh befaling ock forhandling tesse try rijghe emellom Hwilken mig ändnw ganske owitterligh ock forborgen är Thå fför thy ath ieg kongelige maiestatz fulmyndige befaling haffwer nordenfiels j norgie wåre iegh ydmygeligen högelingen begärende ethers nåde wille werdis till scriffue mich til, med thenne myn tiänere peder michelsson, hwes contracter förhandlingar, ock rijgen mellom beståndege beslutningar Kongelige M:t mijn nadigiste herre och ethers nådis högmektighet emellom bewilligt och förlöben war, will iegh thå nest gudz hielp, vide att skicke och rätte mig efter hans nådis kongelige högmektighetz wille ock sijnde, som en vnderdånig tromand sijn rätte herre och konung bör att göre Tess forinnan weedt iegh mick inthet annedt med Suerigis rijgis herskap eller inbyggere än gode ock gått att förskaffe haffue Befalendis ethers nåde gudt Datum j prestgården j osterland liggendis vthi Jempteland sancti Pauli Conuersionis dagh Anno virginej partus millesimo quingentesimo vicesimo octauo

Kongelige
maiestatis

Stotzhollere

Vincentius riddere
Lunge

12.

Johannes, erkebiskop af Gnesen och påflig legat, samt öfrige biskopar i Polen tillskrifva påfven Clemens VII om de kyrkliga förhållandena i Sverige, och bedja honom confirmera Johannes Magnus såsom erkebiskop i Upsala och andra af de svenska capitlen valda biskopar, medan ännu någon förhoppning för dem finnes kvar, hvaremot de lofva att fullgöra alla skyldigheter emot påfliga stolen. Dat. Petrikau den 28 Januarii.

Efter Theiner, La Suède et le Saint-Siége, I: 415, hvilken troligen följt originalet i vaticanska arkivet i Rom.

Sanctissime ac Beatissime Pater et Domine, Domine clementissime. Post servitutis, et orationum nostrarum humilem commendationem, et oscula pedum beatorum. Cum non ita pridem Synodum ageremus, partim de rebus nostris ecclesiasticis, partim vero de consulendis adversitatibus Vestræ Sanctitatis, quæ nos tanto mœrore concusserant, quantus nec verbis exprimi potest, supervenit profugus ad oras nostras Reverendissimus Dominus Joannes Magni Gothus, electus Archiepiscopus Upsalensis, qui sua calamitate auxit vehementer dolorem, et mœrorem nostrum, cum ab illo et aliis intellexissemus totum ordinem et statum ecclesiasticum Regni Sweciæ penitus corruisse, vimque et seditionem hæreticorum adeo circumquaque invalescere, ut nisi nobis in unius principis nostri pietate spes esset, etiam de nobis brevi actum judicare possemus. Ita enim divina permissione ubique nunc fremunt in nos omnes sæculares ordines, quibus nihil est jucundius, quam Vestræ Sanctitatis, et nostrum omnium calamitates audire; tantum abest, ut ulla commiseratione in periclitantem Ecclesiam moveantur. Et quia potissima fuit causa invocationis Lutheranismi, et corruptionis Regni Sweciæ, quod per tot annos deerant Episcopi et pastores, qui hæc curarent, et rem ecclesiasticam manu tenerent, hæcque adhuc unica spes superest Regni illius ad cor reducendi, supplicamus humiliter Vestræ Sanctitati, ut dictum Reverendissimum Dominum Joannem Gothum electum Archiepiscopum Upsalensem necnon et alios Episcopos per Capitula sua electos, confirmare, et consecrandi facultatem illis præstare dignetur citra moram, donec adhuc spes aliqua salutis illorum superesse videtur; nam illi obtenta gratia Vestræ Sanctitatis exponerent se velis et remis omnibus adversus hæreticorum et sacrilegorum suorum tempestates, pollicerenturque illi, cum primum possessiones ecclesiarum suarum adepti fuerint, et vindicarint illas ex manibus sæcularium, omnia Jura et

debita Camerae Sanctitatis Vestrae in totum exsolvere; hæc illorum, et nostra supplicatio, quia non minus ad Sanctitatem Vestram quam ad nos universos pertinet, nam cum partes labant, summa turbatur; non dubitamus, quin Vestra Sanctitas pro sua prudentia, et pietate sit huic perniciosissimo incendio hoc opportuno modo provisura, quodque non pluris factura sit præsens aliquod compendium quam tot Ecclesiarum totque animarum jacturam incomparabilem. Commendamus nos etiam atque etiam humiliter Vestrae Sanctitati, quam Dominus Deus servet semper sospitem et felicem. Datum ex oppido Pijotriow die XXVIII Mensis Januarii. Anno Domini M. D. XXVIII.

Ejusdem Sanctitatis Vestrae

Devotæ Creaturæ et humiles Servitores ac Capellani

Joannes Archiepiscopus Gnesnensis,
Legatus natus et primas.

Petrus Episcopus Cracoviensis,
et Regni Poloniae Vice- Cancellarius.

Mathias Episcopus Wladislaviensis.
Joannes Episcopus Posnaniensis. An-
dreas electus Plocensis et Joannes
electus et confirmatus Premisliensis.

13.

*Daljunkaren skriver till innebyggarne i Dalarne, att han är den af-
lidne Sten Stures äkta son, och uppmanar dem att antaga brefskrif-
varen till riksföreståndare efter konung Gustaf, hvilken han säger
vara död och emot hvilken han gör de svåraste tillvitelser. Dat.
Ostwandt [Østeraad?] den 30 Jan. 1528.*

Efter en gammal copiebok i Riks-Archivet, in fol., sign.: "Gamla Handlingar 1285 till 1576 J. 23", fol. 5. — Förut meddeladt i Kröningssvärds Dipl. Dalek. 2: 123, no: 409.

Æn copia vtaff eeth breff som then tiwffwen siigh benempde
her Steens son screff tiil Dalarna

JÅgh niels Sture högmectighe herris her Steens fordom swerigis
rikis förstanderes ecthe oc rätte son, helsar eder alle, dannemen
som bygge oc boo i silledaler österdaler oc vesterdalar oc bergslagen
kärligha medt gwdt oc erick konungh oc en rätt san wederkennise
tiil rätwisen, oc eders egiith oc alth Swerigis betsta, ynskandis eder
ther tiil opweckningh, lycko, velferdt, framgaangh vel hundrade tu-

sendt faldt, Käre vener vitherligit och oppenbare vedt daghen är eder alle thet ocristeliga omille tiranniske våld oc regimentte, som högmectigh herre konungh göstaff, ffån fförstha hans regimentis begynnelse medt swerigis rikis rådt, prelater, herskap, ädlingar oc menighe almogan i Swerigis rike fört oc begångiith haffwer, Hållandis hwarken äre, redeligheet, troo, loffue, breff, sigill, eller någor försteligh tiilsegn j någro hända måtto, fförst oc främst besmittendis fornidrandis oc befleckendis then helige cristeligh troo, medt luterij oc kätterij mångfaldighen Hwilkin hälighe konwnger förfädre oc edhers ärlighe godhe föräldre, swå oc ganska cristenhethen från förste cristenomens begynnelse städze stadelighen oc obrotzlighen nedh i dödhen vedh maect hållitt haffwa, Hwilkit migh forhoper j godhe ärlighe trofasthe dalakarle then stwndt lifwet vinner, oc görändis varda, vetandis eder oc alle för then helighe cristeligh troo skwld, vti eders egne skoo att döo plictoghe ware Then tiidt konwng cristiern Swerigis rikis rådt, biscooper, prelater, riddere, riddersmänd oc gäüeste män emot försteligh breff, segell, troo oc loffue, låth koppa, affhwgga, oc bränna vtan all lagadoom eller brooth omülleghen oc tiranniskelighen ther vällileghen tagandis alt swerigis rike opwnder danmarck[s] kroona, Thå gaff sikh götstaff ericsson in till eder vdj stoor nödh, frijkt, fara oc eländigheet, begärendis aff eder paa alth ganska rigis vegna, som thå stoodh paa en nålwd, hielp trösth oc vndsättningh, var thå inghen aff rikesins almoghe, som sith fäderne land aff tijranniske våld oc maecth frelsa ville, vtan j ärlighe godhe trofasthe dalekarle, som osparandis eders lijff oc halss medt magt oc mandom vtdreffwe konungh cristiern görendis (theess verre) götstaff erickson tiil en välligh konungh offwer alt Swerigis rike, Och haffdhe ther någon dygd eller äre i hans liiff varedt haffde han eder thet alle oc hwar besynnerligha väl betenkt oc rikeligh försteligh lön visth. Men strax han vdj magten kom quad han then samma vise som konung cristiern, then ydhermere förargandis än förbedhrendis *) sine troo tienere (Hwilkiit både gwd oc man vare clagat) medt stegijl oc hiwl belönendis, Nw vår herre honum åff dagha kallat haffwer, är en tijsk man greffwen van der hoy kommen medt stor argalijsth oc falskheet tiil rikesins sloot oc regimentte, Hwilkin iagh aldrigh troo kan swerigis rikis herskap ädlingar oc inbyggere oc besynnerlighe j som nw allenasthe thet fatighe rikis trösth äre, någon tijdt j eders dagha samtyckiandis vorde Heij mykiit bädre ärlighe j sine egne skoo för sijn fäderne landt oc rike ath döo en såå skamligha låthe

*) Ursprungligen har här stått: "förbeijrendis."

förkrenkis rikesins frijheter oc priuilegiar, giffwendis sigh vnder tyske vtlenske män, som aldric tillförene någon tijdt j sine dager lyksalighen skedth haffwer, När slike vdtlänske men haffwa skattat oc plattat fatigha almoga vdt, oc taskom fwl haffwa, såå draghe thee åth tyskelandt fänenom j våldt, i fatighe män sitie ighen medt armod, sorgh, bedröulise, oc en faderlöss hoop stackarla Then ädle högmectighe fromæ ridders her Steen Stures cristelighe, mijdhe, lyksalighe Regimentte, then stwndt han swerigis förståndere var, i alle medt stoor vörningh, loff oc prijss väl rönth haffwe Hwilkin som haffwer latijt en äctha oc räth son epter sigh then är iagh, oc inghen annan her steens son än nästh gwdz hielp swerigis rikis inföddæ yppersthe ädlingh Nw är swerigis rikis enästha trösth oc tiillflycth Migh haffwe j lenghe för min faders oprättige, milde regimentte skyldh ganske i hiärtat kär haffth Jagh acther ath träda vtan alth twiffel vti min godhe faders foospår(!) Thij käser oc kårar migh alle endrægteliga för swerigis rikis föståndere(!), så framt i någor tijdt edt frälsth rijke haffwa oc välfärd vela, medt mig oc päder grym, strax ijdzensent vpplås, gord oc stoerd, lifwer oc döör, ther haffwe j stårth loff, prijs, oc äre åff, låther eder icke mera skremma eller förfäres, endt eders godhe förfädre och trofasthe förälre före eder giorth haffwa Theris lekame äre dödhe, dogh står theris ärlighe nampu rycthe oc prijss tiil ewigh tiidt Jagh vill alle the som lijff oc halss före min skuld våghe ville gijffwa trij år skatt frij, Ther skole i eder ganskelighen oc fwlkommelighen tiil förlade Hwad dwelie i thå lenger, Hwadt beråde j . Hwadt stå j, See j icke en rätfärdijgh krijgh fore ögonen för eders egne personers halss oc fäderne rikis bästa skyld Tager mod oc hierta tiil eder, Värer endræctelighen oc samtije stoendis aluerlighen oc mandelighen bij medt then som före eder liiff, halss oc välfärd våghe vill oc frelse bådhe eder oc sijt fäderne rike aff all tijrannij ocristelige vdlänske våld, magt skade oc fördarff, Tiil hwilkijt gw d oc sancte eric konungh som swerigis rikis patroner är vnne eder nådhe lyc[ke] och framgångh tiil, epter eders egin önske, villie och begäre Datum paa ostwandt [österaad?] torsdaghen epter sancti Pauli conuersionis Anno etc 1528 vnder mijt Signet

14.

Vincens Lunge befullmäktigar Jöns Nielsson att i Dalarne värfva 60 goda karlar, hvilka lofvas samma förmoner som de bästa karlar Lunge förut hafver i sin tjenst. Dat. Mogenstad i Jemtland den 31 Jan. 1528.

Efter en samtidig afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn, i förutnämnda samling, bland handlingar om daljunkaren och förhållandet mellan Sverige och Norge.

Jeg vincentz lunge riddere höffzmandt offuer bergenhus, vordehus och iämptelandt kon:ge mat:is mijn nådigiste herris kong frederiks ståthällere Norden fiäldz i Norge kennes och gör viterligit med thetta mitt opna breff att haffue giffuit thenne breffuijsere iens nilsson mijn fulle magt och befalning att tage til sig vti dalerna på mijn vegna lx dugelige dalekarlar som fore clede och päninga haffue lost til att tyäne och besunderligen the som gode starcke ferduge hornbuger medt theris tobehöring haffue Och skal mijn fogot her vti iemptelandt skicke thennom gode försel til trondiem eller östråt så the oförtöget mig til hända komma skulle, och når the fram til mig komne äre, skulle the strax clede och päninge fånge til gode rede lige som en then betste karl ieg i mijn tjäniste haffuer får och hålle thennom i alle måde skadelöss så the mig tacke skole, Ty är mijn kärliga bön til alle ehosomhelst honum hender fore att komme i ville honum före mijn skyldt fordre och främie til thet betste, eij tilstädiendis honum att förhindres eller oforrättes i någer hände måde, Thet vil ieg i lige slig måde kerligen gärne forskulle och betencke, Giffuit på mogenstadt vti iemptelandt fredaghen näst efter sanctj pauli dag Conuersionis Anno etc 1528 vnder mitt indegil

På sista sidan af häftet efter daljunkarens bref, står:

Copier aff nogher breffuæ som kongh godstaff haffuer ladet antworde woss i lösæ Som her vincenscius och then som skall haffuæ kalleth Siigh her stens søn skullæ haffuæ ladhet wdscriwæth til Swerygæ

15.

Rikets samtliga innebyggares nedan Dalelagen öppna bref till innebyggarna i Dalarne, i hvilket de förebrå Dalkarlarne deras oroligheter, och uppmana dem strängeligen att utlemna de brottslige och att återgå till lugn och lydnad. Dat. (Jan.—Febr.).

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 306 v. — Efter en i afseende på stafsättet något afvikande afskrift tryckt af Tegel, sid. 193, och derefter i Kröningswärd's Dipl. Dalek. 2: 125, n:o 410.

Thetta effter:na bref varth forkynnad på tynna landzting i rikjesins råd'z närwaro om aske odensdag,

Vij effter:ne a b c etc som byggia och boo kring om hela rikkit nedhan dalalaghen helsse eder dannemän alle som byggia och boo oppe i dalerna kärliga medt gudt, käre vener eder drager väl til minnes vdi huad bedröffuilse trældom och vände rikkit var vdi kommet i konung Cristierns tijd och huru fliteliga högmectig förste her götstaff med gud'z nåde Suerigis och Götis etc konung vår nådige herre vinlagde sig om alles våre velfärd inkräktandis rikkit vtåff for:ne konung Cristierns händer som ganska vellog och mechtig var offuer rikkit på then tijd, Och sedhan gud gaff sijna nåd att for:na vår nådig herre bleff sijenderne formectig, och hade inkräktet Slotten åff theris händer, och giortt oss frij för konung Cristierns omilla regimentte och tijrannij, vethe i väl ati medt oss samfelt medt rykesins rådt, hela frelssit, köpstadzmän och bergsmän kåradhom och hylladhom hans nåde effter Suerigis lag, til alles våres herre och konung och han swor sin konungs eed, then han oss her til dags som en cristelig herre och förste hålledt haffuer, och vij alle medt eder ther emoth sworom och tilsagdom hans nåde, hulskap, troskap, mandzkap, och lydaktig vnderdånigheeth, som troo vndersåther plictoge äre att göra sin rätt'ha herre och konung, och i sådanne måtto kom hans nåde lagliga til rikjesins regimentte, och ecke så att han vällade eller trängde sig ther til, och sedhan haffuer hans nåde forhandlat medt andra herrer och förster, eij allenast i danmark medt konung ffrederik, vtan andra flere i påland, hålland, t'ysland, r'yd'zland, och städerne, att rikkit haffuer hulla troo vener på alla sijder och haffuer hans nåde vinlagt sig om rikjesins betsta och alles våre velfärd, och än ytterligere vinlägghe kunne, huar i ecke företoge slikt obestånd til s'yndring, splijt och twedrägts vprörlisse i rikkit, som i flere sinnom moth alles våre vilia och samt'yecke obeskedelige giorth haffue, fförst i här Peder cancellers och mester knutz tijd, och sedhan

medt the fastelaghen i haffue tagit eder före medt thenne skalk sig benämpdth haffuer her Steens son, then i haffue bestyrkth moth thet lyffte, swären eed, och hög forplictissee i vår nådige herre loffuat och tillsagth haffue medt eders beseglde breffs stadfästissee, Tesligist emoth thet forbund i giorth haffue med Stocholms stad och allom oss, som vij medt eder beseglde breff kunna beuijsa, the i haffua vdtscriffuit kring om hela rikkit til huarie lagsagw, haffde mykit bättre varedt, Huar i med oss hade besinnat och öffueruägit, huad skade och fördarff rikkit lidit haffuer åff inbyrdis twedrægth och vdtlendske herrers regimentte (Huilket vij mera försökt och vngelledt haffua, än i som längth åff wäghen boendis äre, thå vore i ecke så lätte til obeståndz företagissee, som i varedt haffue, Och än nw äre, Thet vår nådige herre dog åff eder alrig fortijänth haffuer ati så skulle beuijse eder moth hans nåde, och haffuer likuel offta för böön skuld seedth offuer medt eder i forhop, ati skulle bättra eder som i altijd vdtloffuat haffue, besynnerliga i thesse twenne herremöte i västrås hållen äre, huar i så giordth haffde, thå haffde vij varedt thenne twnga forutan, som vij nw lijdom i thenne skarpe tijd, vtåff gestning och landreed, Then oss swärth är att lengre lijda för slijk eder stämpling skuld etc Eij skole i heller troo att vij äre heller vele vara så lätthe på tågelen att tråde i frå then lydñ, hulskap och mandzskap then vij vår nådige herre loffuat haffue, som i göre, ecke heller bekänne vij eder fulmýndoge ther til, ati skola sethia oss för herre och konung hwem eder synes, antinge her steens son eller noghen annan, och forundrar oss storlige ati (vår nådige herre och rikkesins råd och alle oss oåtsporde och til foraktissee) haffue latit rdwth nyan veg vtåff dalerna och in vdi norige (thet alrik var skedth tilforenne åff hedhen höss) forne skalk, och androm flerom som vela på then sijdhen göre någit anridende in opå rikkit til genstig spasserewäg, och tilfalle att fremie och bruka theris onda akt och vilia, först eder siålfue, och sedhan oss allom til alre störste fördarff och skadhe, och är ganska lijkt och nog befructende, att doctor vincentz i norige, som altzintet akter sin egien herre högmectig förste konung ffrederik etc eller danmarkis och norigis rådt Eij heller then förening och venskap vij beleffuat och bundit haffue med forne konung frederik, och thesse trenne land och rijke, haffuer listelige stämplat, ther vnder brukandis then skalk till konung Cristierns betsta, på thet han skulle få thesse lättare ingång i rikkit, huar han fwne och fornwme atj (som rikkit her til dags haffuer hafft gode tröst vtåff moth vtländzke och fremande herrer) lathen en slijk skalk och förädere bedraga eder til sýndring frå hela rikkit, Til at förtaga så-

danna fara haffua vij rådth vår nådige herre att han skulle giffua sig op til eder på thenne tijd att foruete sig om en ändelig ände her opå, att hans nåde, och alle vij ecke skole huarth år så bliffue bekÿmbredt vtåff eder företagilsse, Som vij margfållelig flere sinnedt varedt haffue enkannelige medt thenne många herremöte vij offta långwågis besökt haffue för edert buller skuld oss eij vthan swår kost, tåring och alrestörsta omak, Ther til medt, att hans nåde för then skuld skal nödgis til att hålla mera hoffolk i rikkit än behoff giordis för eder ostadighetz skuld, oss fattige män som boo her nedre i rwma landit til stor tunga Thet i altz intet kunne eller vele behiärte och öffueruåge, eij heller ansee the swåre gæld och skulder rikkit är vdi kommet, för býssor, värrior, sköne skip, och krigsfolk som rikkit bleff medt indtagit åff konung Cristierns hender, och medt tilhiälppa att rikkit måtte bliffua frijth och forlossat vtåff sådanna geld ther ingen sig vndandragit haffuer huarcken legt eller lård vthan i allene, och ther vtåffuer haffue i hemmeliga medt budt och stämppling vinlagth eder att göre helssinger och andre flere ouilioge til samma gældz bettalning icke anseendis huad obestånd ther efter fölia vil, om städerne sethia sig vp moth oss medt en nÿ feijgd, och förtaga oss salt, humbla, klåde, och andra torffteliga varor, the landit icke väl kan vara forutan, och bliffue vij ther vtöffuer beskrijade och förtalade i fremande landt och städer, att vij ecke hålle ord eller äre Therföre råde vij och förmane eder än nw aluarlige atj råde böther här oppå, läggiandis frå eder the skalckar, som brutlige äre, att the måge siålfue vngelle sin brwth och stånde theris rätt, lantandis vår nådige herre vete sig så vel foruared med eder, som hans nåde är medt oss, och huad lÿffte i hans nåde och rikkesins rådt loffuandis och tilsigiandis varde, later thet bliffue fast och oforkränkth hålledt effter thenne dag, Huar och ecke så skeer, skole i intet tweka att vij medt hans nåde skole thet fortrÿte, och för then skuld tilhiälpe att straffa eder, som hans nådis, rikkets och alles våre oppenbara fijender

Förestående bref har sin plats i Riks-Registraturet näst efter kons bref den 18 Februari (sid. 44) till menigheterna i vissa socknar af Dalarne.

16.

Danske riksmarsken Tyge Krabbe underrättar konung Gustaf, att han öfversändt konungens bref till konung Fredrik, lofvar att besörja det kon. Fredrik straxt skrifver till erkebiskopen i Trondhjem och hr Vincentius att de ej må skydda daljunkaren, samt lofvar att med första sända en jägare med hundar. Dat. Wegehholm den 1 Februarii.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 299.

Højmechtig förste och herre her Götstaff medt gudz nåde
Suerigis och gödis koning ydmÿgeligen tilscriffuit,

Mijn ydmige veluilige kärilige hilssen ethers nådis højmechtigheeth
altijd ydmigeligen tilforenne scriffuit medt vår herre, Höymectige förste
kärteste nådigiste herre fik ieg ethers nådis højmechtigheetz scriffuilsse
att ieg skulle forskicke noghen edhers nodis scriffuilsse til vore kär-
riste nådigiste herre, huilkit ieg och så strax gjorde, Som ethers
nådis smoswen kan vnderuijse eders nåde och sände iegh mith budt
strax åff stet med them til her holgerd, Ty han ville strax ofortögert
åff sted til mijn herris nåde, haffuer ieg och förfarit åff ethers nådis
tjenere att ther skulle verit en komet vtij norge Sijendis sig vere
her Stens sön, och skulle ther med många lögenaktige tale, beholpit
sig medt och skulle ther fåth noghen hielp och fåth noghen löse
skalke til sig, och indragit vtij dallen på ethers nådis argist Thå
skal ethers nådis højmechtigheeth vide forwist att sådant er vår
kärteste nådigiste herre obeuijst och danmarkis rijgis råd dijssligist
Så santh hielpe mig gud, och vil ieg thet så beskicke hoos våre
kärteste nådigiste herre och danmarkis råd att hans nåde skal strax
forscriffue til erchibispen åff trwndiem och til her ficentius att ther
som enthen han eller någon sådanne skalke giffue them ther ind i
rijgit att thij skulle bliffue behindert ther skal ethers nåde ingen
twil haffue på, kärteste nådigiste herre then iegere som ieg haffuer
loffuit ethers nåde, then skal ethers nåde snarth få, beder ieg ethers
nåde ydmÿgeligen att ethers nåde ecke tager mig til mistÿcke för
ethers nåde haffuer bijdth så lenge, och skal ethers nåde få hundene
medt, ved ieg intet sinderligt att scriffue ethers nåde til på thenne
tjyd, män ethers nådis kongelige mat: tij helige trefällighet befalendis
bode sel och lijff, Scriffuit på vegholm Söndag effter sancte påels
dag Conuersionis, År mdxxvij

Tyge Riddere
krabbe

17.

Riksrådet och rikshofmästaren Thure Jönsson undskyller sig hos konung Gustaf, att han ej kan efterkomma dennes befallning att infinna sig hos konungen, samt yttrar sig rörande Vincens Lunges bref och uppförande, m. m. Datum Lindholmen den 11 Februarii.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 302 v.

Högmectige förste och herre her Götstaff medt gudz nåde
Suerigis Götës etc konung v. k. n. herre ödmýkeliga

Mijn ödmýkelig veluilig plictig troo tjänist nw och altijd för-
sendth medt vår herre Högmectige förste käriste nådigiste herre
verdis eder nåde vele vethe att iach fik eder nådis breff, j huilkit
eder nåde begerer att iach skal oförtöffuet komma vp til eder nåde
som är nw på sýndag nestkommandis, Så kenne gud thet är ecke
i mijn belegligheet ej heller mögeligit iach i så kortt tijd komme
kan, Tÿ iach var nw i lögerdags vedt vllerffue til samtal medt
menige frelssit och skickede them til vegs effter edher nådis be-
faling, forlothe sig alle till mig att iak skulle akte på alles theris
betsta i theris fråuare, sammeledis vdtsende iach alle mijna swena,
betsta hesta, harnisk, och verije, och haffuer ecke tilståde flere än ij
karla, then ene sende iach åth varberg, then andre ått lödese att
förfare all legligheet, som eder nåde och oss alle magt opå ligger,
effter thet rÿkte här kommet är både åff danmark och norige, Ecke
hade iach heller bestelt någon deel till j ordt mek siåff på rörde
så som the andre gode mænd giortt haffde som tideliga tilsagde vore,
vthan aldellis förlot mig til edher nådis förste befaling och scriff-
uilsse att akte eder nådis gagn och betsta i thenne landzände som
storliga behoff görss, elles vtan twiffuel skulle iach varedt så snart
rede hoss eder nåde som en annan, Therföre käriste nådigiste herre
bedher iach kärilige och ödmýkelige eder nåde ville verdis att haffue
mig thepne rese fördrag och ej vende mig thet til nogen ogönst,
Eder nåde skal altijd finna mig ospar och veluilig, på eder nådis
gagn och betsta så lenge iach leffuer, är thet och eder nådis ände-
lige begäre, och iach ther om fånger ider nådis scriffuilsse medt
thetta budt, vil iach gärna ther rätte mig effter, Sende iach och
strax thet register i eder nådis breff låg til her twre ericsson etc
att the sig ther effter ider nådis begäre aluarlige rättthe kunne, huad
mih lisle förstånd mig giffuit haffuer om doctor vincentij scriffuilsse
til vpsala capittel, finder ider nåde her innelykt thet ider nådis

högmectigheeth diwpare begrunna kunne, och the ärlige gode män ider nådis råd närvarandis äre, Huat betst företagis skal, än iach scriffue kan, Och huat i slijke rijkesins vordendis ärende beleffuat vorder, vil iach gärna samtücke, och sender medt thetta mith budt eder nåde mith incigle om thet behöffues, att noghen besegling til rijkesins nytto och bestånd göras skal, ydmükelige begärendis att eder nåde ville verdis att ramme mith betste om thenne rese och alt annat, som mijn gode store tro är till eder nåde, Thet iach ydmükeliga i alle mätthe forskulle vil thet gud känne, och sancte erik konung Then iach edher nåde ewinnerliga befaler Hasteliga åff lindholm tisdagen för sancti sigfridi dag, anno salutis mdxxvij vnder mith signete

Twre
iönsson riddere

Calffuen

Högmectoge förste som eder nåde rörer i sijn scriffuilsse att doctor vincentius leijgder . heller och beskydder eder nådis och alles våres fijender och gör them förtröstning . hiälp och vndsetning medt päninge . folk . och värior på eder nådis argasta medt andre hånliche scriffuelse som hans breff innehåller vpsale Capitel tilscriffuit

Käre nådige herre thet han leijder Och styrcker eder nådis fijender etc troor iach ingelunde att thet är högborne förstis konung ffedericks och danmarkis rådz vilie eller vidskap, vtan til euentyr aktom(!) ther medt att forhindra och niderslå thet contract . vilie . venskap och bestånd giorth är mellen eder nåde och för:ne högborne förste etc

Jtem effter thet han twenne reser berörer i sith breff om ärchebispnen . thet han skulle vara föriaget och fordreffuen her åff rijkit, huilkit oppenbar osanning är, och aldrig kan beuijsas, dog kan iach ej rätttere merkia, än han thet gör konung Cristiern til vilia och bestånd, Huilken som är hans egen herris konung frederiks oppenbara fijende, och är ryktet . att för:ne erchebispnen är hoss honum och än nw är hans troo mand,

Jtem thet doctor v: bekenner konung ffederik för sin rättthe herre och konung och siger sig på hans vegna opborit haffua then subsidium eder nåde och rijkit skulle haffua til hiälp och bestånd, och ytermere forbiuder alt clerkerijd nogon sware til all ärchebispens räntte annan än honum på för:ne ärchebispens räntte, Thå giffue orden clarlige til kenne att ecke så är i hans mening effter han gör twerth emoth then contract som giordis eder nåde och för:ne k. frederik emellom

Jtem är och tenkiande att doctor [vincentius] sådane fortröstning med hiälp och vndsetning giorth haffuer eder nådis etc fiende oppe i dalerne är, på thet eder nåde för sådanne indrijkis buller icke skulle bekomme att göre konung ffederik och danmarkis rijke then hiälp . bestånd . och vnsetning . som på både sijder beplictet och loffuat är,

Käre nådige herre i en god akt och mening synes mig nyttoth och rådeligit vare på eder nådis behag att eder nåde sig ecke förhaste vil i moth slikt stoorth hommod och fortreth til någit argth görendis in på förne konung frederiks land, vtan först aluarlige giffuer hanss nåde och danmarkis råd til kenne . medt copier åff doctors breff, och få ther på scrifftelige swar, eller och göres hans nåde ärlig föruaring som redeligit och tilbörlogit är, Huar annerlunde skedde vore frjctande ath the ij rijkens råd gjorde nogen forening eller dactingen medt konung Cristiern på vårth argaste, thet gud forbiude, Thet eder nåde ytermere grundeligere vel behiarte vil som alle störste magth på ligger

18.

Dalkarlarne skrifva till innebyggarna i Helsingland, att de nu förnyat sina trohetslöften till konung Gustaf, och lofvat att ej lida förrädare, utan afvärja alla stämplingar, samt bedja Helsingarne fortfarande blifva vid det förbund, som de begge landskapen emellan länge egt bestånd. Dat. Mora den 13 Februarii.

Riks-Registr. C, 1526—1529, bl. 308 v. — Förut tryckt i Kröningsvärd's Dipl. Dal. 2: 128, n:o 411.

Vtåff twna soken

Dalakarlenes breff til helsingelandt

Vij menigeman vj dalarne Helssom eder dannemän alle som boendis äre j helsingeland kärliga och ewinnerliga med gud, käre vener och dannemän alle Haffue vij förstädth åff alles eders scriffuilsse om then twedrægth vij oss emellom haffth haffue, Så kunne vij oss aldellis ecke vrsake, män vij haffue nw fornjet then hulskap och mandzskap vij haffue vår nådigiste herre konung Götstaff loffuat och sworit, ath huar så här effter skeer, ath någon forrädere ville sig oppenbare i bland oss, vele vij med lijff och magth, att åffweria all ond stämpling och obestånd, Så är vår kärliga bön til eder dannemän alle att j än nw bliffue med thet förbund, Som vij oss

emellom lenge haffth haffuom, Huar wij haffue oss i någon måtte forseedth, vele vij ther gärna läggia böther opå effter thenne dag, och aller här effter sethia någhen lijth eller troo til noghen forrädere, Her med eder gud altzmectig befalandis, Scriffuit i mora Torsdagen näst för sigfridj, Och bedhoms ärlig och välbyrdig mandz indcigle aruid vesgötis, effter tÿ vårth egit indcigle eij ved hånden var

19.

Erik Trolle meddelar konung Gustaf nyheter från Danmark, omtalar de danske herrarnes belåtenhet med kon. G:s svar på Holger Gregerssons och Axel Ugerups framställningar, samt beder konungen om ursäkt för sitt långa dröjsmål i Skåne. Dat. Wexiö den 15 Februarii.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 318 v.

Serenissimo ac illustrissimo principi et domino, domino Gostauo dei gratia Suecie gotorumque regi inuictissimo domino suo obseruantissime humiliter

Mijn ödmÿge helsse och veluillig dienst eder altijð forsendt medt vår herre, Högmetig herre och förste, kere nådig herre, verdis eder nådis kongelige mat: vede, att vedt Conceptionis marie var margreffue ioachim, Hertog albrekt van mekilborg til möde medt högboren förste kong frederik i kijl, Strax ther effter berammede hans kongelige verde it annat herremöde j årss medt the iudske herre, och var hans nåde personliga ther til stede Sanctj fabianj dag, näst forliden, Ther bleff framdels forscriffuit it herremöde i kopenhaffn sancti valentini dag medt the skåniske och sälandzke och fiwnske herrer all ting ere ganske hemmelige forhandlede vtan alt rÿkte, The gode män i danmark vore ganske glade vedt the gode behagelige swar her holgerdt gregisson och her axel vgorp finge åff eder kongelige verde nw, senast i Stochblm, käre nådig herre, beder iach eder kongelige mat: ödmÿge:gen att eder nåde tager mig ecke til mistÿcke att iach töffuede så lenge i Skåne iach fik swar åff högboren förste kong frederik, käre nådig herre iach förbider her nedre eder kongelige maiestatz scriffuilsse ther iach mig altijð gärne effter rätte vil, Her medt eder kongelige verde alzmectig gudt och sancte Erich befalandis Scriffuit i vexiö sancti sigfridj dag Anno dominj mdxxvij vnder mith signete

Eder kongelige mat:z ödmÿke tijenere
Erich
trolle

20.

Danska rådet svarar på konung Gustafs klagan (i brefvet af den 17 Jan.?) öfver de norska riksrådens otillbörliga förhållande, att detta är konung Fredrik och rådet mycket emot, och att allvarliga bref till erkebiskopen i Trondhjem och norska rådet derom dels afgått, dels med första skulle afgå. Dat. Köpenhamn den 18 Februarii.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 317.

Serenissimo ac potentj principi domino Gotstauo Suecie regj
fautorj, domino et amico nostro colendissimo

Promptissimum nostrum obsequium cum salute, Som eders nådis högmectigheet scriffuer oss til och bekier, att någre åff norigis riiges rådt haffue vphället en skalk, som siger sig att vere här steens sonn, och behulppet och styrcket honum mett folk, krudt, bössor, och anden skenck, modt then contract och recess, som giordt var vdj malmö, emellom Högboren förste konung ffrederik vår käriste nådige herre, och eder nådis högmectigheet, och samme skalk är nw indragen vdj dalen, att göre eders nåde en olýdoga almoge etc Thå känne gudt (om så skett är) att thet är kongelige ma:t vår käriste nådige herre och oss alle högelige emodt, och på thet att sådan ecke her effter ýdermere skee skall, haffuer danmarkis rijkis rådt här nw forsamblede aluarligen forscriffuet til then gode herre erchebispen åff trundiem, och norigis rijkis rådt, att huor så skeer, att samma skalk, hans medtfölgere, eller någre andre som oredelige haffue skicket sig emoth ethers nåde, eller någre åff Suerigis riigis inbyggere, skulle bliffue behindrede och stånde til rätte för theris gärningar, vij formercke i the scriffuilse eders nåde oss nw tilskickede, att samme skalck haffuer bedraget the gode herrer i norge medt lögn och löse tale, vele vij gärna forhandlet hoss vår käriste nådige herre, att hans nådis högmectighet skal och vdi förste dage merkeligen forscriffue til norigis riigis rådt, att the skulle skieke thennom vprectige ther vdj, Så att tollige skalke skulle ther ingen tilfluct haffue emodt eders nåde, hues mode vij kunne vere eders nåde och Suerigis rijkis indbyggere til vilie och kärligheet vele vij altijdt ther til veluiligen finnes her medt eders nådis högmectigheet gudt almectigeste och sancto kanuto regj et martirj befalandis Ex haffnia feria 3:a proxima post festum iuliane virginis Anno etc Mdxvij nostris sub signetis

Consiliarij regni Danie ex selandia
et Scania nunc haffnie congregatj

21.

Konung Fredriks af Danmark svar till konung Gustaf på dennes bref af den 17 Jan. om det ifrågakända mötet mellan konungarne och de begge rikenas råd, om norske riksrådens förhållande, m. m.

Dat. Gottorp den 3 Mars.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 319 v.

Stormectoge herre, Her Götstaff medt gudz nåde Suerigis konung vår synnerlige gode venn Confederath och käre nåbo venligen sendis thette breff

Frederich medt gudz nåde Danmarkis vendis och göttis konung, vdtualdt konung til norge, Hertug j siessuig Holsten Stormerenn och Ditmersken Greffue vdi oldenborg och Delmenhorst, Stormectige herre Här Götstaff Suerigis konung vår sonnerlige gode venn Confederath och kere nåbo, venlig kärilig helssen medt alt mere gott Hues vij förmoe forsendt medt then altzmetogiste gudt Stormectoge herre käre venn och nåbo oss er nw kompne til händer ethers breff och scriffuillsser innehållendis attj haffue hafft samtal medt ethers och Suerigis rijgis rådt och beslutet endrægtelige att ville besøge itt venligt möde medt oss och att ether tückis beqwæmmest vere att samme möde vorder ståndendis vdi lödesiö eller kungelle, och i thå ville haffue ethert leger på ethers slott Elffsborg och vij vårt leger på vårt slott Båhus och beggis våre rijgenes rådt theris läger att haffue vdi städerne etc som samme ethers breff vijdere innehålle, Och giffue vij ether ther på käriligen tilkænne att oss tückis thenne samme meninge så godt vere, Och bethe ether gierne och käriligen attj persoonligen medt ethers och Suerigis rijgis rådt ville omage ether tijdt til samme städer att vere ther tilstæde, Sanctj petrij ad vincula dag effter midsommer næstkommendis, Vij ville och på samme dag personligen medt vårt elskelige rijgenes rådt lade oss findis til stæde på for:ne vårt slott Båhus, thå att forhandle om alt leigliheet ärende och brøster som thesse trij rijger emellom er och thennom til en godt kerlig venlig ände och affskedt beslute, ther åff beggis vore lande rijge och vndersatte moe komme vdi en godt enigheedt och euige bestand Som samme ethers breff ytermere och frandelis innehåller Formanendis oss thenn frijdt, venskap, och kärilige forbundt oss våre rijge och rådt emellom giordt var vdi malmö etc attj formercke meget anderledis ther om vere ether vederfaret vdi næste forgångne vintter och höst åff vårt rijge norge etc Som vij thå

ther om vjdere och clarligere bliffue vnderuisde och berettet åff then process i hoss ethers scriffuilsse framsände etc Thå föijge vij ether käriligen att vjde att oss ther om aldelis intet haffuer veret vj dendis, Haffue ther vdj och ingen velfalde att så skeedt er, Och ther fore haffue nw tilscriffuit och alffuerligen befalet oss elskelige verdugiste fader her erchebiscop vdi Trundiem mett flere vårtt elskelige norgis rijgis rådt att ther som samme dragels mand eller andre skalke hanss lige komme ind vdj norgis rijge att the ther ingen besködning, hiälp eller tröst haffue skulle som ville stämppe nogot argt in emodt ether och Suerigis rijge och indbyggere, meden häller skulle thennom forhindre huor the sådanne bétrede och oppspörge kunde och skicke thennom til ether händer, och ther vdinnen icke anderledis end tro- ligen beuijse thennom som vij vilde, att oss åff ether skulle vdj slige måde vederfares Vij haffue och hoes samme vår scriffuilsse skicket forne vårtt elskelige norgis rijgis rådt en copie åff then process i sende oss etc, När vij medt ether til samme möde på forne tijdt och städt kommendis vorde, ville vij thå medt vore elskelige danske och norske rijgenes rådt giffue ether gode behagelige swar på the ärende och bröster som i medt oss elskelige her holgerdt gregisson, och här axel vgrup Riddere våre mænd och rådt haffue ladit giffuit oss til känne Ether her mett gud aldmetugiste til edt långt varigt lykسالigt regimentte befalet Scriffuit på vårtt slott Gottorpp 3 marcii Anno etc Mdxviii vnder vårtt Signet

Calffuen

Haffuer oss elskelige her holgerd gregersson riddere vår mandt och rådt, och giffait oss til känne effter ethers vnderuijsning huroledis att Seuerin norby haffuer i framgången tijdt taget ether nogot sködt från, Och vårtt folk medt the lybeske haffue sijden fångt thet från honum igen, Och er dog sijden kommet the lybeske til del, och haffue thet nw vdi theris vere Och attj skulle vere the lybeske någon gäld plictig Och ther fore äre åff oss begärendis att handle medt thennom att the ville ansee och besinne then nytte gagn profijt och fordel, the her til dags hafft haffue åff Suerigis rijge och her effter haffue kunde ytermere vdj framtijden, och att the ther fore quitte ville samme gäldt fore forne ethers sködt som the vdj vere haffue etc Huilcke ärende vij gärne ville tage til oss och thennom hoes the lybeske på thet flitugeste läde forhandle Och til forne mode ther om lade ether fånge enckede tilforladne Suar Datum vt supra in litteris

Anm.: Öfverskriften: "Stockholm palme söndag" antyder mottagnings- dagen.

22.

Konung Fredrik i Danmark skrifver till erkebiskop Olaf i Trondhjem, att han nu icke längre vill uppskjuta sin kröning, hvilken dock för tidens osäkerhet ej kommer att ega rum i Trondhjem utan i Oslo om midsommartid; berättar att han inbjudit konung Gustaf i Sverige till ett möte i Lödöse eller Kongelf S:t Petri ad vincula dag, för att befästa freden mellan begge rikena och slutligen afgöra frågan om Vikens återlemnande till Norge; samt förmanar slutligen erkebiskopen att, om den föregifne hr Stens son eller andra slika skalkar från Sverige skulle inkomma i Norge, då fasttaga och utlemna dem.

Dat. Gottorp den 3 Mars.

Efter en af hrr cand. Y. Nielsen och fullmäktig H. J. Huitfeldt välvilligt meddelad afskrift af originalet på papper i norska Riks-Archivet i Christiania, Münch. saml. n:o 2364. — Förut tryckt i Dipl. Norv. VII: 700 o. f. och i Saml. t. d. norske folks sprog og hist. 1: 336.

Fredericus dei gracia Dacie Wandalarum gotorumque Rex
Electus in Regem Noruegie Dux slesuicencis Holsatie etc

PRemissa Reuerencia cum nostro sincero fauore Kere herre och fader viider at enddog at wij vdj neste forgangne dage haffue fanget vdj wore hendner een instruction och artickler aff ether och flere wort elskelige norgis Riigis Raad vdj een god agkt och beste meninge vdsendt, formiddelst huilcke artickle som samme instruction indeholdt wor kröning paa foraarit vdj vpslo well kunde forhindres Thaa giffue wij ether ther paa nadeligen och gunsteligen at wiide at wij fore mange merkelige orszager skyld som oss menige norgis Riige och thes indbyggere storligenn och merkeligenn er anliggendis ey kunde eller wiide vdj noger maade lengger at forhale och fordraghe samme wor kroning vdhen wor och norgis Riigis store skade och forderff som i well sielff atbesindne haffue, Först paa thet at wore och riigens aabenbare fiender maa bethagis thet hob som the endnu dageligenn haffue tiill Norgis riige Sameledis och fore een handell som koningen vdj Suerige haffuer höigligen beclagendis giffuit oss tilkiende at nogle hans vuenner och dragels folck haffue weret indhe vdj norghe vdj nesthe forgangne wintther och höst hoes nogle aff wort elskelige Norgis Riigis Raad met wrang vnderuisning och stemplet emod hannem paa hans och menige Suerigis Riigis argeste, Som i haffue at formercke aff thenne vdschrift aff een process som hand sende oss tiill hendner lydendis ordh fran ordt met sit rette originall Thesligeste haffue wij och fore saadanne och andre merkelige ærende

forschreffuit it mode met koningenn vdj Suerige atmöde met oss och wort elskelige Danmarcks och norgis Riigenes Raad vdj Lödesiö eller kongelle sanctj Petrij ad vincula dagh effther midsommer nestkomendis, thaa at forhandle och tiill gode endelige endhe och wenlig handell och affskeedt altingeste at beslutte thesse try ryger emellom, Sammeledis om Wiigenn at kunde fange ighen vnder norgis krone Och ther tiill met hielppe huer mand fattig och riig saa meget som lag skell och rett er och norgis lag vduiser som wij fore gud och menniske aff rette plictuge ære Saa och fore mange merckelige orszage och menighe Riigens werff och ærende skyld som oss Riiget wort elskelige Riigens raad och menighe Riigens indbyggere storligenn och merckeligenn er anliggendis, fore huilcke sager skyldh samme wor kröning icke vdj noger maade will lide nogenn ythermere och wiidere forhalning och fordragh Och effther som i met nogre flere aff wort elskelige norgis riigens raad haffue schrifftligenn giffuit oss tilkiende at siduanne haffuer weret aff gammell tiid at norgis konings kroning schall stande vdj trundhiem Thaa haffue i met wort elskelige Riigens Raad sielff well at besindne och formercke at effther thend leighdeth siig nu begiffuer emellom oss och wore och Riigens aabenbare fiender, er icke raadeligt at giffue oss saa wiidt tiid jnd vdj Riiget her fran handen Thij agkte wij vdj hellig trefoldigheds naffnn personligenn at were vdj vpslo tiill sanctj hans midsommers dag nest komendis och thaa annamme samestedts wor koninglige kröning Bethe ether ther fore kierligenn atj wille vmage ether tiid tiill samme tiidt och wisseligenn thaa personligenn ther were och framdelis thaa rette ether effther at følge oss tiill kongelle *) tiill thet mode som wij ther berammet haffue met koningen vdj Suerige ther at tilhielppe at hardle och raade om alle ærende saa thesse try riige mue komme vdj een god enigh enighed friid och bestand Sammeledis Bethe wij ether kierligenn och alffuerligenn begere och wille at om thend dragels menniske som siig låder kalde her Steens Sönn eller andre sege skalcke hans liige komme ther ind vdj Riiget och wille ther haffue theris tilflugt at stemple nogen twedregt ind paa koningenn vdj Suerige eller noger anderstadts ther vlust och twedregt kand aff vpwoxe, atj jnghen fortröstninge her effther giöre thennom meden forhindrer thennom och skicke thennom tilstæde huor the were skulle Och beuiser ether her vdinnenn saa troligenn som i wilde at oss och ether vdj sege maade aff wore kere naboo wederfaris schulde Ther met giöre i oss synnerligenn tiill wilge forskuldendis thet altiid met ether

*) Rättadt härtill i st. f.: lödesiö.

gierne. In christo valet Ex castro nostro Gottorpp feria tertia proxima post Dominicam Jnuocaut Anno etc: mdxxvij Nostro sub signeto

Utanskrift: Reuerendissimo In christo Patrij Domino Olauo Ecclesie Nidrosiensis Archiepiscopo et apostolice Sedis Legato Nobis sincere dilecto

23.

Vincens Lunge skrifver till konung *Gustaf*, att han nu skickar *Nils Sture* (daljunkaren) till konung *Fredrik* och sedan till Tyskland, försäkrar att han är *Sten Stures* son, beder konungen öfverse med honom, om han gjort sig skyldig till någon förseelse, och åtminstone låta honom njuta sitt fädernearf i Sverige till godo, samt tillkännagifver att han (*Lunge*) till prosten i *Jemtland* återlemnad de 80 mark af kyrkotioden han såsom lån af honom tagit, m. m. Dat. Fosen den 9 Mars.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 314.

Höijge Stormectige Herre her Götstaff medt gudz nåde Suerigis och götis konung

Mijndt ydmÿg helsse Ethers nåde altijdt tilförenne sendt medt vor herre Höijge stormectige kong, kere nådige herre, Effter then scriffuilsse som ethers nåde mig senast tilscreff, vil ieg strax ofortöffuet skicke här steens son nielss Sture til tyskelandt Och så framdelis til mijn käriste nådige herre kong frederik, vedt hanss nådis kongelige ma:t best hues förhandlingar, forbund . och contracter sig ethers nåde och rigene imellom gångne och beslutede ere, Och sig ther effter vel försteligen hållendis vorder, Thet temmer ecke adelen eller ärene nogor mand i godt tro och loffue att beswijke eller förrode, Er bode mig och flere som thenne vngemandt i Danmark thenn tid hans moder och andre gode qwinner för swerigis rijge skyld fångne vore, seet och kântt haffuer väl viterligt att han vist her Steens och frw Cirstins äkta son er, Och ethers nådis egien moder-systersson, Och hues hand sig här til dags, modt ethers nåde forseet haffuer, er skeedt en partt åff vngdomens vandwitigheet och ofornumst, så och att hand hartt åff sijne owener for ethers nåde förörd och besagd var, for thet han föge tilbröth haffuer, Thå effter tÿ, att then ädelste ypperste dÿgd j förstelige kongelige stånd er nåde och mildheeth, medt then nåde och mildeheet begäre vil, Vore cristeligt

försteligt och priseligt ethers nådis kongelige ma:t gunstelige offuerse ville, besunderligen medt then som ethers nådis högmectigheet åff blods vegne så hartt och när förwantt er Och ther som ethers nåde hannum så offuirmodelig åffgunstig vorder(!) vore, att han i ethers nådis rige eller presentze icke komme måtte, att han io i thet mindsta måtte beholda sijtt egit ferlige arff och eijge, som han ther i rijgit haffuer . hållendis ther offuir en myndig karl som thet oppebore och honum til hånde skickede och hålle sig åff huar gudt hanum att duellie lÿcken gåffue nÿdendis sijn kere fader så mögit gott åth, som fore Suerigis rigis härskap edlinger, menige inbÿggers och thess alles och sijtt ferne landz vellartz skÿld sin halss erligen i marken miste Gudt ethers nåde dog tusend nog vtj eijt helt konge rige forlent haffuer, Huilkit han effter thenne dag ethers nåde vnder ögon icke anfekte vil, eij heller thess i magten haffuer Slig forgeffuelig forhoffning aldelis åff sijnne slagendis hållandis sig for en riddermandz man ostraffeliga, Kere herre vore thet möeliget ethers nådis högmectighett mildeligen ansee ville alle forne belegligheter och honum i slik måtte som förescriffuit stånder sekerlige benåde vore ieg ödmÿgeligen begerendis att fånge ther eijth scriffteligt, försteligt, gunstigt andswar opå, The Lxxx mark ieg lonswijs tog åff prouesten i iempteland til en vidder Erchebiscops i vpsale tilkumst, Haffuer ieg prouesten igen tilhånde stillet, Ethers nåde regerer sijne land och rige som ethers nåde siällfuer teckis, thet giffuer mig intet att skaffe, All then forhandling ieg i kommen er volder intet annet, än the starcke tijender her var ethers nåde skulle åff gud kallen vare, Huilkit här fore sande holdss så lenge ieg fig eders nådis scriffuilsse mett mijn egien tijännere, som ethers nådis högmectigheet selffuer medt ögon såg, Hues iach kan och må vil ieg gerna göre hues ethers nåde til villie och ydmÿg kan vare Befalandis ethers nådis kongelige lijff siäl stått och lyksalige regimentte gudt allerwoldugeste, Giffuit på fosenn måndaghen nest fore sancti Gregorij dag Anno etc mdxxvij

Ethers nådis
kongelige ma:t

Altijt til
ydmÿg

Vincenz
lunge riddere

24.

Magnus Gyllenstierna, höfvidsman på Akershus, skrifver till kon. Gustaf, till svar på dennes bref (af den 28 Febr.), att han för sin del ej lejdat eller skyddat de från Sverige förrymda skalkar, utan "med stora hugg" straffat så många han kunnat öfverkomma, samt att han skulle hafva straffat dem vid halsen eller sändt dem till kon. Gustaf, om han riktigt känt förhållandet, o. s. v. Dat. Akershus den 10 April.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 325 v.

Högmetigste förste och Storweldigste herre her Götstaf medt gudz nåde Suerigis och Götis etc konung ydmÿkeligenn

Mijn ödmÿg helsse ethers nådis kongelige mat: altid medt gudt, Högmetig förste och storweldig herre och konung, verdis eder nåde att veta att ieg haffuer fångit eders nådis merkelige scriffuilsse lydendis om nåker skalckar som äre rymde vtåff Suerike hijd ind i landit och skulle vere her fremtakne och oppehåldne på ethers nådis argaste, Hues ethers nåde scriffuer sig hafft gott orsag til att vedergöre, ther som ethers nåde ecke haffde vilit fördragit thet for högbornste förstis konung ffrederiks etc mijn käraste nådigiste herris och flere gode määndz skuldt her söndenfiäldz i norige, for hues ieg på mijn sijde högeligen tacker eders nåde, haffuendis ingen twiffuel att kongelige mat: mijn nådig herre ioo visseliga beuijsar sig tilbörliga ther vdinnan på them som sådantt brukt och begått haffue emodt ethers nåde, vtann hanss nådis vilia och befaling och emodt thenn venlig Contract och förbundet som rigena emellom giortt belefuaat och forsegladt var vti malmö, som ieg altid på mijn sijde vil rätte och skicke mig effter vdi alle måtte forhopensis att mijn skyld skal eij finnes etc formercker ieg vdi eder nådis scriffuilsse att haffue förstått thet breff som bisp hanss her i oslo medt mig ind i Suerige sendth haffde orsagendis oss oskÿdeliga ther vdinnan som så visseliga befinnas skal tÿ er eij behoff att scriffue ther ytermere om, Jtem som ethers nåde scriffuer att haffue peder gröm fången, Huilkit mig tÿcker ganske vel vare att så skeet är, eij twifflendis att hann bliffuer ioo tilbör-ligenn åtsporadt att oppenbare sanningen så thet måtte opkomme hues ther vnder er, Tÿcker mig dog vere rådeligt att hannss tijdt bliffuer ecke forkorttedt thess forinden att kongelige mat: i danmark mijn nådigiste herre, ethers nådis hög:et medt flere gode herrer forsamlede bliffue som ieg förhoper vti näste tilkomandis sommar skee skal, och

formerkt haffuer på the breff och scriffuilsser mijn nådigste herre hijdt in i rijgit nw ther om skicket haffuer, och thå forbenämpd peder gröm giffue oppenbarlig tilkänne om all handling, Så att huem som ther j blandt noket anrörendis var skulle eij komma til att bruka neij om honum förstacket bleff etc Jtem om thenn som ethers nåde scriffuer sig kaller her steens sönn, vid ieg ingen hanss sön åff att sigia, vten then som tijäner bispenn j års, thenn känder ieg, än then annen fik iach först att höre om thå iach var opdragenn på hedmarckenn nw effter iwel näst forlidenn och thå fik ieg spörge noker tijdender om somme mijn nåbor som ieg haffde ecke förmodet mig til, Viste ieg eij huadt ieg skulle tenckie thå ieg hörde slikt folk kom her indragendis i landet och sporde alle vegen til hammerss gårdt, om thett mwne giäldde mig oppå eller nokor andre her i rijkit, kom thå en vtåff samma partij til mig som hede hanss helssing och begiäret lejde for thenn som kaller sig her steens sön, huilkit ieg hårdelige tog tilsinne och storlige forundret ther opå Dog gaff ieg honum the bedste ord ieg kunde forhopensis at skulle funnet then annan ther iblandt som her steens sonn kalladis Och ther på tog iach two vtåff samma partij til mig som mijna swänna hade kändth hos her nilss henricsson åff barndomen, på thet iach ville förfara och veta i sanheth hues the hade medt att fara, End omsijder ieg förstod the viste eij huor samme karl var vtann sagde att hann drog ått norlanden, lod ieg först straffe thenn som effter lejgden fordt, och sidhen så många mijne kunde öffuerkomma medt stora hugg, och lod taga i frå them hues the hade medt att fara, männ hade ieg vist på thenn tijdt så yterlig huroledis fatt var som ieg nw veth thå skulle ieg latedt straffa them vedt theris halss eller och säutt them strax ther ind i rijkit igen så många iach kunde öffuerkommit, männ äre några her sundenfiäldz som samme selskap haffue oppehållet och beskyddat thå finnes thet väl i framtijden etc, Thå slig handling mig förekommen var skickede ieg strax ofortöffuat mijn kögemestere åffstädt til ko. ma:t mijn nådig herre och gaff hanss nåde til känna både ther om och andre ärende som thå belöp sig her vti rijkit, Och ecke end nw haffuer fångit swar igen, vil ieg och end nw skicke oförtöffuat edt budt til hans nåde om thenne scriffuilse ieg haffuer end nw fångit åff eders nåde och giffua hans nåde all legligheth til känne medt besegldt Copie ther åff, Hues swar och scriffuilse ieg igen fångandis varder åff hans nåde vil ieg beuijsa mig flitelige och tilbörliche vtj alle måtte som thet sig hörer, Och är thet vtann twiffuel annet end mijn nådig herre lather thet ostraffeligit bliffua som tilbörlogit är etc, Jtem haffuer ieg och scriffuit erchebiscopen til vdi

tröndem och fulkomlig rådt hans nåde att hann eij skulle lata sådanna fortwifflet skalk vndkomma ther split och twedrægt ville bespreda rijgen emellom, som ieg förmoder, hann tesligis vel fånger scriffuilsse ther om i frå ko: ma:t mijn n . herre, så hann ýtermera kann veta att rätta sig efter, Käre herre huar ieg kand vere ethers nåde velig och tjänstaktig lather iach mig altijdt finnas veluilig til . Befalandis her medt ethers nådis hög:retz siäl . liff . stått, och lyck-samlige regimentte the helige trefälligheth ewinnerligen, Scriffuit på akershus långfredag år etc, 1528,

Ethers nådis

ko: ma:tis

ödmyg och villig

magnus
gyllenstiärn riddere

25.

Fru Ingerd Ottesdotters (Römer till Österaad) bref till erkebiskop Olaf i Trondhjem hufvudsakligen om daljunkaren, hennes tillämnade svärson. Dat. Fosen den 17 April.

Efter en af hrr cand. Y. Nielsen och fullmäktig H. J. Huitfeldt benäget meddelad afskrift af orig. på papper i norska Riks-Archivet i Christiania, Münch. saml. no 2427. — Förut mindre troget aftryckt i Saml. t. d. norske folks sprog og hist. I: 530 o. f.

Myn ydmygeligh kierlig helsen altid forsent met wor herre jhesu christo kiære herræ tacker ethers naade ydmygelig oc kierlig for ethers store ære oc dygd som ethers naade meg oc myne wenner altid bewist haffwer hues ethers naade then almegtistæ gwd løne oc ieg altid gerne forskillæ wil aff all myn mackt kiære herre som ethers nade skreff meg til om then gengerd som ethers nade skall opp bære her wti ethers naades stygt will ieg gerne haffwæ ther wmag fore oc lade tyngæ wd oc tage til hobe i the len som ieg haffwer oc lade giøre ethers naade ther regenskab fore effther mantallet oc fortj bedher ieg ethers naade at ethers nadæ sender meg j aff wor kiere herres breff som ieg kan lade læsæ for almwgen ellers trw the thet ycky wten the foo höre wor kiere herres breff fortj at almwgen er ellers ther möstryg wti som ethers nade wel wndestor sielff kiære herre som ethers nade giffwer meg tilkennæ j ethers breff oc rygens rood i Danmark haffwer skreffwet ethers nadæ till om ioncker niels han skall ware j skalk oc j bedragere eller forræder tyckes meg hannem wære fast enfollig at bedrage nogen oc forstor ieg at j mantz wwenner

sygæ hannem inthet gott oppo skall ieg oc well trw at her per Kanzeler som hans gwdfader wore per Grem oc flere andre som hans fader haffwer tient the kiennæ hannem wel för slig oc andre ord oc tale er han nw j syn reisæ oc rettæ ærindæ til wor kiere herre kong fredrig i danmarks ryge som hans broder er oc flere the hannem kenner haffwer han rett paa at stoo gwd lade hannem thet nydæ oc haffwer han wrett met at fare tha ere the gode herrer soo wisæ oc klogæ at the kwunnæ well thet forhandlæ huat rett oc wrett er kiære herre som ieg forstor i the gode herrers breff at wy skullæ haffwæ brodet oc forkrencket then recess som giort wor i malmö thesse iij rygen emellom hues ieg tror at ethers nade oc flere the gode herrer her nordenfiels lidett wistæ wtaff huat ther wor beslutet oc tycktes at the gode herrer her j norge skedet ther lydet forstacket wti effther the skullæ allæ wære swornæ b[r]ödra til hobe kiære herre er oc seduæne bode i danmark swerigæ oc anden stat som ethers nade wel wed at giffwe i karl eller ij lede til en tyd then som the wede ingen werlig sag met saa lenge the kwunnæ forhandlæ syn sag till rettæ oc wed kong gödstaff then tyd han wor fredlöss bode i danmark oc i swerig haffdæ kong krestiern foot fatt paa hannem tha haffdæ han ycki nw wæret kongæ i swerig kiære herre at wy skullæ wndsett hannem met bysser oc wærie oc folk tha wed ethers nade well at her gick for wissæ tidendæ at kong gödstaff wor död oc wistæ wy icky andet en sant wor thj wnsættæ wy hannem met noget folk oc wærie at han skullæ komme til synæ wenner arff oc eigæ at skogstrygere oc andre lössæ skalkæ skullæ ycky forraskæ hannem j wegen för han komme til sine wenner i sligæ modæ wor thet giort oc icky kong gödstaff eller danmarks rod til wwilliæ hues the gode herrer kwunnæ wel thet forstoo at wy kwunnæ icky bestridæ j helt konge rygæ met iij eller vj karle oc iij eller vj hagæ bysser haffde thet wæret j slig akt meningh wæret giort tha wede the gode herrer wel at wy wel störrer hielp kommet aff stad at giöre hannem nw wed gwd thet wor icky saa betenck(!) kiære(!) som ethers [nade] skriffwer meg til om iahan krugæ at ieg skullæ tet forligæ mellom Her winc[entius] oc hannem huilket ieg giorde thet bestæ ieg kwunnæ oc wor thet saa forligt at iahan krugæ skullæ ladæ thet lennet wære wbewaret saa lengæ her winc[entius] haffdæ fynget wor kiære herres skriffwelsæ igen ther om oc skullæ iahan krugæ farett fry hiem til syn gord oc bære opp alle effther stadæ som ighen stod i lennet som hannem till fald met rettæ met sodan for ord at han ickj wmage eller plassæ bö[n]drennæ i nogre mode oc her winc[entius] willæ giffwæ affgiffen aff lennet for thet aar nw innæ wore for then rentæ han

haffwer oppæ borret oc forstod ieg j her winc[entius] ombotzman[s] skriffwelsæ at iahan krugæ haffwer icky holdet then forliglæssæ(!) oc contrack(!) men ffoer ther j lennet möket öffwerdodælig bode met ord oc werk som ey behoff giordes en skede trond benckestock noget hofftorn tha er thet her winc[entius] storlig emod oc hörde hannem ingen beffalling giffwe ther oppo j, nogre mode andet en the skullæ qwersættæ then landskild paa hans gord j sogn som heder Iörindæ saa lengæ wy haffwæ wæret j rættæ for ethers nade och flere gode men j rygens rood etc: kiære herre haffwer ieg ingen andre tydendæ at skriffwæ ethers nade til men ethers nades liff oc siell oc alt ethers nade[s] well beffaller ieg then almegtistæ gud oc lader erick wgervpp Anne oc luci sygæ ethers nade m gode nætter datum fosen 6:ta feria pasce anno dominj m d xx viij

Ingerd ottes
dotther

Utanskrift: Nodigæ herra oc werdigæ fader her olaff met gwdz nade erkebiskop j trondhem oc poffwælig sedis legato syn kiære herre ydmygelig oc kerlig sendis thette breff

Med erkebiskopens hand: frw Jngerd vm niels steinssön oc Johan kruko

26.

Berättelse om ransakningen med Peder Gröm och hans bekännelse.
Dat. Stockholm den 18, 22 April.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 2 v.

Pedher grömss bekännisse

Anno domini 1528 lögerdaghen näst effter påska vore forsamblade på Stocholms slott i fogte stughun Erlige välbyrdige männ her iffuer Fleming, her peder hårdt gudmundt persson fogten, Staffan sasse, medt borgmestere och rådt, til att handla peder grömss sak och bespana the anslag hann och hanss partij haft hade,

Och sidhen hann anlagat var åff fogten för thet forräderij hann emot vår nådigiste herre bedriffuit hade, bekände hann sig illa haffua giordt, Och therefore beddis nåden och ecke rätten,

Thå vartt hann och tilspordt, huilcke the vore som slikt anslag hade oppehållet, och ther til rådt giffuit,

Thå sade hann thet vdt vid thetta sinne, Att i Trondem hade vardet hållen en herredag, Ther forsamblade vore her åke vincentz,

Erick vgorp, mårtin skinckil, her vincentius, Årchebispén, och fru ingegårdt,

J samma herredag loffuadis then forråderen i dalerne varit hade vndsetning åff danmark och vartt så beleffuat att her vincentius och Erik vgorp skulle haffua vordet Capitenerene(!) in i dalerne och j then akt fore the och in j iämptelandt, män när the ther kompne vore finge the itt annat sinne, att the ecke ville siälffue draga in, vtan skickede her erik i offerdale til en capitener medt then andre, Och sade them så, att huar the ecke kunde haffua framgång i dalerne skulle the komma til baka igen, Och til samma rese hade vincentius vndsatt x karle Erchebiscopen x karle, Och fru ingegård x karle

Jtem vincentius vnsatte ther til j [$\frac{1}{2}$] dusen haker och j [$\frac{1}{2}$] tynno krwt Och annat slikt frw ingegårdt,

Ån vnderuijste hann att Erchebispén hade giffuit thenne iwncker nilss etc ene gulkæde, och her vincentius en arme ring, åff gull,

Och frw ingegårdt j^c [100] marcer päninga och ther til ij^c [150] gyllene som hade hört her peder sunnanväder til,

Och än fik hann ij stücke gull åff erchibispén som samma her peder och tilhörth hade,

Och när hann skulle til dalerne skickadis alle swenske hoffmän medt honum som ther våre

Jtem sade for:de peder gröm att her peder sunnanväder hade thet i sinnet medt mester knut när the gåffue sig in til norige att the ville til tjdzlandt, Ty her peder sade sig haffua ther ene summo gull stondandis effter her sten ther ville the haffua bediffuit theris vpsåt medt, och peder gröm siälff skulle haffua giffuit sig til Seuerin norby, Och skulle the haffua kommet alla medt magt på then ene sijdhen och dalerne på then andra, Så förlope sig peder gröms ordt i fogote stugun,

Männ onsdaghen näst effter Quasimodogeniti hades hann in på rådstugun för fogten borgmestere och rådt i närwarilsse her iffuer flemings, och könung ffederiks sendebodz, Thå vartt hann tileskat att hann på nytt fortälia skulle, thet hann tilforenne fortalt hade Huilkit hann och så gjorde, Och gaff före om thenn herredag som stodt i Trondem aldelis som tilforenne, Huro ther beslutadis att her vincentius och Erich vgorp skulle fara i dalerne, och att her åke vincentz och mårtin skinckel bliffue quar i Trondem, när her vincentz och Erich vgorp medt theris hop droge ått dalerne, Och fortalde hann teslikis om then hiälp och skenkninger som then dale tiwffuen fått hade, aldelis som tilforenne, och än yterligere sade hann,

Att Erik vgorp hade skenkt honom en beslagen swidzere Och än hade her vincentius giffuit honom iiii hester sedhen the komme til iemptelandt, Sade och for:de peder gröm,

Att i forberörda herredag loffuadis iwnkar nilss vndsetning i sommar medt skep til att intaga Calmare och ölandt om hann ecke finge sijn framgong i dalerne,

Och sade hann att her åke vincentz och mårtin skinckel loffuade honom vndsetning på konung ffrederiks vegna, Och att samme her åke skulle haffua latit vndfalla sig någer ordt vidt thenne mening, ffå vij än en gånge våldt offuer Suerige, vele vij eij komma ther flere gångor igen,

Jtem än sade peder gröm att festninge öl var giordt emellom fru ingegärdz dotter och dala tiwffuen,

Och att Erchebisen hade slagit vår nådigiste herris breff på kyrkedörene,

Jtem sade hann och, att så mykit hann förstådt hade skulle her vincentius ecke vara hårtt emot kong Cristiern, och att hann ville hafft the tÿdzke til hiälp i bergen, til att slå emot kong fredेरiks skep, män the ville intet bijstånd göra honom,

Sade hann och att the norske hade fara för lumppen som låg vid elffuesborg och tordis ecke lata theris skep löpa til siös så lenge hann ther låg,

Jtem än vartt hann tilspordt om någer var på koperbergit som ful in medt her peder och mester knut, Ther sade hann kort nej til,

Om the prester ther vppe vartt hann och tilspordt, Ther swarade hann til, att her olaff i malung och her iacob j mora hullo medt them, män her Steen i orsa hult intit medt them vtann när hann var drucken, när hann var odrucken hade hann annat sinne,

Och bekände peder gröm att hann hade varit i rådt och i dådt medt her peder och mester knut,

Och vartt hann i konung frederiks sändebodz närwarilsse ij eller iij reser åtspordt om hann var nödd eller tvingat til sådana bekännelse, Ther sade hann nej til,

Vtann sade att vij swenske män vel fornimma skulle thet hann sagt hade, Och bad att vij ingen tro skulle setia til theris scriffuilsse, tÿ ther är ingen godt mening medt, och thet repeterede hann offta, Så begärede hann och att lambrect mattsson skulle komma tilstedis, Tÿ hann sade sig haffua mistancka til honom att hann nogot skulle haffua vist ther åff att mester knut gaff sig vp i dalerne, fortÿ lambrect hade säntt honom bodt til arboga att hann skulle fara bortt och taga fatt på honom, han var i odenswij prestegårdt, mentte

peder gröm så att lambrect måtte vel siälff latit taga fatt på honom, effter thet hann viste huadt opsät hann hade, Thå kom lambrect tilstedis, och hann hultt honom sådana fore, Thå swarade hann att på then tijdt hade hann ecke mer än en karl när sig Therfore sände hann honom ther bodt om, att hann som vår nådigiste herris embetzmänn var skulle taga fatt på honom, Så vartt thå peder gröm tilspordt om hann något annat viste medt lambrect, Ther sade hann nej til, att han intet annat viste medt honom,

Jtem sade hann och teslijkis att the siöbreff som han hafft hade i vesteriön lydde så att hann skulle taga på konung kristierns, skeper clement, och her henrik krommedig,

27.

En annan berättelse om ransakningen med Peder Gröm, hans dom och afrättning. Dat. Stockholm (den 22) April*).

Efter Olai Petri Tänkebok, numera förvarad i kongl. Bibliotheket, fol. 346. — Förut tryckt i Troils; Skrift. o. Hdl. t. upplysn. i Sv. Kyrko- o. Reform. Hist. 2: 280 o. f. samt i Kröningsvärd's Diplom. Dalek. 3: 32, n:o 669, men med en stor mängd fel.

Feria [4:a] post Quasimodogeniti

Samma Dag hades peder gröm fram for rätten, som gripen wart j Dalerne och war bort rynder med wor nådigiste Herris reginskap vtaff sin borgan ther iij karle stodhe j borgan for honom och gaff sich ther til her peder och mester knut och reeste Dalerne emoot hans nådhe, gaf sich såå med them til Norige, och war ther i fru Ingegierds tienist til tess han nw j wintres kom j ghen med then förrädere som sich kallade her Stens son och wille göra jtt nytt parlament j Dalerne emoot hela riket, och wart ther offuer gripen När han nw stodh for rätten j her Jwer flemings och konung Ffriderics aff Danmarc sendebodz närwarilse, wart han påå eskat at han skulle fortelia hwad anslag och vpsät hans partij hafft hade, eller huad hielp the formoodde sich Och än thå han thet tilforenne j fogdestugunne fortaldt hade, begieredis thet doch likauel än nw aff honom at han än en gong thet fortälia skulle, Thå sade han thet vth widh thetta sinne, at i Trondheem nw for jwlen stodh en herredagh, och ther wore forsamlade her Ake wincentz, Mortin skinkel, k: Ffriderics cancelers scriffuere, her vincentius, Eric vgrup, Arche-

*) Äfven denna uppteckning har ansetts skäl att upptaga, enär den i vissa stycken innehåller flera enskildheter än den näst förut meddelade.

bispen och fru Jngegerd, thå vtloffuade samme her Åke och Mortin skinkel then forræderer jwnker Niels vndsetning på k: Ffrederics wegna och alle the loffuade honom vndsetning at han skulle komma til Suerigis rike j ghen epter sin fader, her Sten, och wart j samma herredagh beleffuat at her vincentius och Eric vgrp skulle wara capiteinere med honom jn j Dalerne och j then acht droghe the theris wagh med theris folk jn j Jemteland, at the sedhan skulle dragha jn j Dalerne, Men när for:de her Vincentius och Eric vgrp wore komne jn j Jemteland, finge the jtt annat sinne och droghe såå the jcke jn vtan bleffue påå konungsgården och giorde her Eric j Offerdal til en capiteiner med samme Junkar niels, Och hade the j forberörda herramöte såå vthloffuat, at hwar the jcke finge theris framgong j Dalerne, skulle the komma til baka, såå wille the vndsetia them skeep j sommar, ther the skulle jntagha Calmare och Öland med, Til samme rese när then dichtede Junkar niels skulle jn j Dalerne, vndsette ärchebispen honom x karle, her vincentius x karle, och fru Jngegerd x karle, Jtem j [$\frac{1}{2}$] dusen hakebyssor och j tynno krut her vincentius och annat slijkt fru Jngegerd, alle the swenske hoffmen ther wore moste med honom, Såå hade och Junkar Niels fått ther j Norige stora skenker, ärchebispen gaff honom ene gulkede, her vincentius en armring aff gul, Eric vgrp en beslaghen switzer, fru Jngegerd hundrade marker peninge och ij^o [150] gyllen som her peder sunnanweder tilhördt hade, än tio stycke gul, her peder tilhördt hade, som ärchebispen hade, Hade han och fäst fru Jngegerds dotter och festningeölet war giordt, Och hade her åke vincentz j förberörda herradag latit vndfalla sich nogre ordh såå lydendis, Ffå wij än en gong vold offuer Suerige wij wele ey flere gonger ther j gen komma, Jtem än skenkte her vincentius Junker niels iiij hestar, sedhen the komme til Jemteland, Jtem så wart han och tilspord j fogdestughun tilforenne om her peders och mester knutz anslagh, thå sade han at när the gåffue sich til Norige, hade the achtat sich til tysland, her peder sade sich haffua ene summo guldpeninge ther, som her Sten hade tilhördt, Och peder gröm skulle haffua giffuit sich til Seuerin Norby, så skulle the alle haffua kommet på then sidhen och Dalerne på then andra, Såå wart han och tilspord om noghre wore på koperbergit som hade fallet jn til her peder och mester knut, ther sade han ney til at ther war jeke en, Her Olaff j malung och Jacob j Orsa [Mora?] fullo jn til them, men her Sten j orsa hult alenest med them thå han war drucken, när han war fastande hade han jtt annat sinne, Sade han och at ther finges noghre peninger vth j Dalerne som folk skulle

solderes fore, them haffuer Joghā j wettelösz j mora sokn, Spordis han och til om noger sende Junkar niels (som sich så kallade) noghre peninge hedhen nedhen aff landet, ther sade han sich jntit weta aff, men wel gick thet rychte (sade han) at han skulle haffua fāt peninge Doch wiste han jcke aff hwem, men thet wiste han wel peder helsing är med Junkar niels, som skulle hetas föra honom iij^o [300] ¶ fra biscop hans j lincöping Jtem än sade han at then Junkar niels haffuer loffuat the norske wiken j gen när han fåå Suerige jn, och for then sack skul göra the honom vndsetning, Och sadhe han at ärchebisen hade slagit wor nådigiste herris breff påå kyrkiödörena, Och at han såå mykit forstädt hade at om k: Christiern komme j gen, skulle her vincentius jcke hart wara honom emoot, ty han satte sich vp emoot konung Ffrederic och wille jcke stedhia hans skep jn for berghen, the kommo ey lenger än til tönsberg, vtan gick til och begierede hielp aff the tyske emoot skepen, men the sade sich jcke wilia slåå emoot theris eghen herra och kortade han sin skep jn vnder mwren, Jtem sade han och at the siöbreff han hade j westresiöön när han war j fru Jngegerds tienist, lydde at han skulle tagha på k: Christiern, skeper Clement och her Henric comedich, När peder gröm thetta fortaldt hade spordis han fore om lambrect matzson jcke war til stedis, han hade än nogot emoot honom, ty han sade at lambrect hade sendt honom bodh ther om at han skulle tagha fatt påå mester knut när han war j Odhenswij prestagård och hade j sinnet giffua sich vp j Dalerne, mente han at lambrect motte wel låtit sielff taghit fatt på honom epter han wiste hans vpsätt, ty hade han en mistanka at han noghot skulle haffua wist ther aff at han kom j Dalerne, Thå kom Lambrect tilstedis och peder gröm hult honom sådana fore, thå swarade lambrect at han på then tijdh war j köping och hade jcke meer än en karl när sich, ty sende han peder ther bodh om som war konungens embetisman och karlar hade, och thet borde honom göra, Thå wart peder gröm tilspord om han noghot annat hade emoot lambrect än thet ty thet kunde fögho dragha, Thå swarade han at han jntit mera hade emoot honom, Såå forlop sich peder gröms bekennelse, Thå wart han ij eller iij resor tilspord om han war nöödt eller twingat til sådana bekennelse Ther sade han ney til, vtan han sade at wij wel fornimma skulle at hans ordh skulle wara san och badh at wij svenske men jcke skulle setie troo til theris scriffuelse ty meente ther jntit gott med, och thet talet repeterede han offta, Och thetta forna hörde k: Ffrederics sendebodh, och stodh han vp och sadhe at thet j norige bedriffuet war wiste hans herre och Danmares

rikis råd h jntit aff, När thetta alt skeedt war dömdis han for sina openbara och bekenda gerningar först til swerd och så til hiul pie memorie croppen sattes påå södhra malm på jtt hiul, och hoffuudet påå Nörre malm på en staka,

28.

Berättelse om Peder Östgötes bekännelse. Dat. (Stockholm den 18 —22 April?).

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 5.

Pedher ösgötis bekännisse

Thetta haffuer peder osgöte varedt bekändt, att then tijdt åke vincentz Erick vgorp, och mårttin skinckel hade forlikat Erchebispen i trondem och Doctor vincentz lunge, Och samfälliga forhandlat huro the skulle vndsäte then skalk sig kallat haffuer her Stens son. Sagde för:ne Doctor vincentz til samma skalk, att han skulle inttet tveka på hiälp och vndsetning til att bedriffua vproor och anfal in på Suerige, om han ville visse och tilseija norske män vijken igän in vnder norigis crone om han finge sijn framgång i Suerige effter sija vilia,

Jtem var samma peder ösgöte bekändt huro erchebiscopen i trondem Doctor vincentz, frw ingegärdt, Erik vgorp etc begåffuade forbe:de skalk och gjorde honum vnsätning medt folk päninga . byssor och krwt etc som forberördt är vdi pedher gröms bekännisse

Jtem samme peder ösgöte bekände . att her peder Cancellar, hade medt sig til norgie vidt xviii^c [1800] gyllen förutan söloff päninga och sköna cläder, och för:na gull fik Erchebispen i trondem

29.

Riddaren Nils Brade meddelar f. konungen Christiern II åtskilliga underrättelser: om upproret i Dalarne, krigsrustningar i Skåne och klockornas nedsmältning, sitt besök hos hertig Albrecht i Mecklenburg, sin egen fattigdom och nöd, oroligheter i nordvestra Tyskland, Lübeckarnes krigsrustningar, daljunkaren och det understöd denne erhållit i Norge, m. m. Dat. Sterneberg den 23 April.

Efter originalbrevet på papper i kongl. Bibliotheket, Münch. saml. no 2280. — Förut mindre troget aftryckt i Chr. II:s Arch. III: 1205 o. f.

Ederess nodess höffbyrne mettegehedh myn armme vnder dænyge plectege tro tenesste altidh tiil fioren ssenth medh wor herræ käræsste nodege herre verdess ederss node adh vede deth iæk liger her tiil ssterne bergh ssom iæk ssaade ederss node fför iæk fför ffran ederss node och var myn hösstryss ssven her hoss megh och ssaade han fför tidene deth deth var vessth adh de dale karle hade sslavedh gösste ccc [300] ffolk ffran och ssaade deth meckel bleck och en anden rederss manss man hayer givedh tv ssloth op i norge och givedh döm tiil de ssvensske och giore de rede der j sskone bode met bønder och homen och vilde op och tage de ssloth j gen och mote myn hösstrvss gorsseder fför porten ssider gøre ii karlle medh harssk och hessth der tiil den ssame resse for vden de ssvene der hvn sskvlde gøre vdh och ssa och alde presster holde en fferdegh karl och hver xii bo[n]de sskal och vare fferdegh medh hessth och harnssk Jtem have de och tageth klokerne aff kerkerne och sstøbe sskodh aff hor ii vore daa have de tageth den ene hor mer var der have de tageth mer käræsste nodege herræ verdess ederss node adh vede deth myn ffatege høstrv haver sskrevedh megh tiil och bekærer ssegh deth hvn var ffödth j verden vden ederss node komer ssnarth j landeth fför di deth hende ssker sstor vræth och overlassth fför ederss nodes skyl och fför myn sskyl di de sskylde ingen anden en megh fför alden sskade der de have ffoth ssiden ederss node fför aff la[n]deth och vedh hvn ssegh ecke ffelegh de have trvedh adh ssencke hende gvdh bere bode hende och megh vor sstore ssor och drøvelsse och fför derve ve have noth ederss node adh men vel vor herræ vnde voss den hössvalelsse deth ederss node maa leve medh voss daa blevr deth vel allsamen goth och voræ [v]venner maa en ffaa sskam fför deress møde

Verdess och eder node adh vede deth jæk kom tiil hertv albreth tiil doberan daa var han mögeth sselssin ffram fför han pleier adh

vare och gaff han megh fföre deth ederss node hade givedh eder ffran ham och tiil anre fförster ssom ær hertv ioren aff pomerne hoff messteren off pryssen hertven aff lône borgh och hanss broder hertv henreck aff meckelborgh och mente han deth de vore ederss node alssamen ffalsske och i hade ssila ederss node harth tiil døm och givedh eder ffran ham och ssaade han och mente deth han hade mögeth giorth ssom jæk vel vel vnder visse ederss node nor iæk komer ssself tiil ederss node men ederss node maa ecke lade eder ffor merk bode ffor myn ss skyl och ffor ander ssagh sskyl ssom iæk vil vel ssige ederss node Jtem verdess och eder node adh vede deth han ssade ffor megh deth ederss node hade ssackt det ffor hanss node tiil nyenb[or]gh deth ederss node hade ffouth megh de ccc gylden och vilde tath megh paa deth var ssanth jæk ssaade negh och ssade deth ederss node vilde medh deth fförste ssende megh døm hidh ssom ederss node ssade megh ssself han mente deth var inte andeth ffor draff er j jæk ssade ffor ham ffor di jæk hade døm ecke medh megh och lodh hente en gvlssmedh ffran vessmer och lodh vorde myne klenode harth vedh xxxxxxx gylden mynre en de sstode megh oc alde de sstene och perler der var i ssofffir och andere gode sstene døm vorde han ecke mer en iij [21] gylden ssaa jæk deth ffor nam ssaa badh jæk ham deth han vilde vare tiil ffress en korth tidh hanss node sskvlde vel ffaa pændige han ssvarede megh deth han hade sskrevedh ederss node tiil der om hor han vel nv have deth met megh deth vedh jæk ecke fför jæk ffor pændige tiil hamveredh haver varedh ssaa ssterk j modh adh jæk har ecke fföth bodh over tiil myn ffatege hösstrv om hvn har nogeth

Kærässte nodege herræ vel ederss node vnde megh nogeth ssaa beder jæk ederss node gerne deth ederss node ssender megh deth medh knvdh sskrivere och beder jæk ederss node deth ederss node tencker myn armodh adh jæk har messth hösstrv och barn arff och ege och almyn vellfferdh ffor ederss nodess sskyl och ær deth nv ecke sstorth bedere en jæk maa gaa och tyge hvilkedh gvdh bere megh deth och alde de der jlde lide kan ederss node jnte helpe megh daa beder jæk ederss node deth ederss node vel sskriv megh tiil hor jæk sskal sskeke megh ssaa vel jæk der æffter rete megh effter ederss nodess sskrivelsse och beder jæk ederss node gerne deth ederss node tager megh ecke tiil mässtøke deth jæk sskriver ederss node tiil hor deth ær ffath ffor megh jæk maa ecke andeth en lade ederss node vede deth hor deth gor ffor megh Jtem verdess och ederss node adh vede deth arenth resser aa fram aff lante holssten xiiij dage ffor posske och ssade ffor megh deth de lyffsske hade tageth alde

dekencke(!) an der laa(!) j dessteck [destreck?] ffan ytredh och de sskvlde vare tiil sskiffss tiil lyffke ffor di adh de fförssster sskvlde ecke vele sstede döm over lan och var der ii deress om ssate tiil lyffke deth er vessth jtem var och de holsster gansske ffor fferede der hertv henreck aff brvnssvigh droff deth tv hen tiil kessen och mente deth hade guldith dom tiil daa var deress op sseth deth de vilde dravedh paa en myl ner gotorp der vilde de bith vedh en graff er der och alde de byr der ver pa dende sside dom vilde de brenth ssaa inghen sskvlde ffoth øl ælder madh elder hø ælder haffre Jtem om den graff j den hertvss lan ffan lovn borgh de grave nv paa en herremanss grvn heder markor ffan bockolth och er deth j lante holss[t]jen de lyffsske bøde ham ffrosst v tvsen gylden nv ær deth ssaa ner komedh deth de lyffsske har givedh paa iiij och han paa iiij hvadh de sside der paa deth sskal han nøvess medh helder han sskal have pendige elder egh

Verdess och eders node adh vedede deth desse ssøsteder vel gøre sskib vdh de aff lyffke v de af rosstock ii och de aff vessmer ii och have de hamborgere sskrevedh de lyffsske tiil adh de sskol kome döm tiil help de have missth iiij sskib och sside de deth de hav noth deth knechoo(!) adh och de lysske have brageth döm der an de sskal helpe döm der aff elder de vele sse hvadh de have medh döm adh göræ Jtem den enne borge messter aff rosstock sskkede megh bodh deth han vilde give cccc gylden tiil deth ederss node vore j danmark j gen di de maa nv give iiij sskælige ffor hvor tynde danss øll tiil ssisse och viij sskælige ffor tynde tysst øl ssaa en tyn danss øll gelder xxviii sskælige j malmø och ffor alden vare der sskal fförress aff landeth daa have de nv ssisse och tol oc ecke der ederss node var j la[n]deth jæk vilde hafth lede och varedh sself j rosstock daa ssende de megh bodh deth jæk mote vel kome der de vesste ecke andeth aff megh en alth goth och jæk tore ecke drave der jn paa vden jæk hade ffoth lede nv ffornerer jæk deth de have belevdth mögeth homodege ssiden de ssporde de tidene om ederss nodess ssøster Jtem var och neilss pederssens ssøsterss sven hoss megh och hade breff tiil neilss pederssen och nogeth ti[n]gesste hanss sösster ssende ham deth liger tiil bendiss(!) moder ffan vyssk deth badh han meg jæk sskvlde ssige nelss och ssade han ffor megh deth konck ffredereck sskal sstrax aff sstad tiil norge och sskal der kryness Jtem den kampen der er j ssverige j dalen de aff norge de have givedh ham lede och docter ffissencess sskænckte ham try dyssin hager och ffvde ham sself tiil lande merk och var han ecke ssterkere en xxxxxx karlle der han dro j ssverige och har och doter

ffissenssess sskrevedh kongh ffredereck tiil deth han tor ecke ffare
tiil norge han vel sself vare der en konge

Eederss nodess höffbyrne mectegehedh myn arme vnderdanege
tenesste altidh tiil fforen ssenth medh gvdh beder jæk ederss node
gerne deth ederss node lader jngen læsse mith breff ssom jæk nv
sskriver eder node tiil vden ederss node sself ffor di ederss node
haver nogen hoss eder och sside deth jæk er gallen men nor om
kringh gor daa sskal eder node vel kende hvem galen alder viss
er men jæk har ssack ederss node tiil fforen tager ederss nodess
egeth rodh der liger eder sstor mack paa her ederss nodess höffbyrne
mectege hedh den alsom mectesste gvdh beff[a.]lendess tiil ev[i.]ge tidh
sskreded tiil ssterneberge ssancte iörens dagh anno domini mdxxviii

Eederss nodess trotenere

Neilss

brade

Jtem verdess och eders node adh vede deth hanss anderssen
feck vi hagebøsser aff hertv albreth och viii rör och en fferingh krvidh
och har han en sskvde af blegi[n.]gê och hade han le[n.]ge ssiden varedh
tiil ssöss hade ecke veredh varedh ham vnder ygen daa hade han
varedh borte iii vger ssiden

Utanskriften: Höffbyrne fförsste oc megtegesste her koningh
krectern(!) medh gvss node danmarss norgess ssverigess godess ko-
nungh hertv tiil sslessvigh holssten greve tiil oldenborgh och
delmenhorssth ssin kæresste nodege herræ ydemygelige ssendess
dette breff

Sigillet bibehållet.

30.

Ståthållaren Vincens Lunge skriver till erkebiskop Olaf i Trondhjem, att han emottagit en sträng anmaning från konung Fredrik att infinna sig vid konungens kröning i Oslo, samt att derefter bevista det beramade mötet i Kongelf mellan konung Fredrik och konung Gustaf, men att han (Lunge) sändt sitt bud till kon. Fredrik, för att undskylla norska riksrådens uteblifvande på följande grunder, dels att de vore oberedde att göra en så farlig resa och sammanträffa med konung Gustaf och andra fiender utan lejd, dels att erkebiskopen ej kunde komma emedan han gifvit sig in i Finmarken nära till Rysslands gräns och bref följaktligen knappast kunde träffa honom, dels ock att de andre biskoparne ej vågade att kröna konungen då erkebiskopen vore frånvarande, hvarföre Lunge bedt konungen uppskjuta kröningen. Vidare berättar han att han nu skickar "Juncher niels sthendsön", hvilken han fortfarande anser såsom Sten Stures son, till Skotland, m. m. Dat. Bergenhus den 24 April.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet i Christiania, Münch. saml. n:o 2440. — Förut tryckt i Saml. t. de norske folks sprog og hist. I: 553, och i Diplomatarium Norvegicum VII: 703.

Mind ydmig kerlig hilssen met ald tilbörliq tjeneste ethers nade altit tilffornn Höiguerdige met gud fader kere nadige herre verdes viide at ieg i iaffthes syllie sich strenge breff oc skriffuelse aff vor nadigste herre lyendes at ieg vandseende the orsager oc vndskyldinger vij her oue mind broder giort haffde skulle fortencth vere endeligen hans nades kongelige kröning at besöge som berammit var atstande i opslo midsommers dag ioannis oc siden til teth andet herremöde som stande skulle i kongelf imellom hans nade oc kong göstaff. Ffölda oc met samme skriffuelse en instrwtz met alle the breff kong göste oss oc vij hannom ighen tilskreffuit haffue etc. Sender ieg ethers nade kongelige ma:ts breffue ederss nade tilskreffne Acthendes at retthe meg effter then beslutning oss i trwndhiem senest imellom giort var. Fforhober meg ederss nade och the gode herrer och bisper aff stauanger oc bergen vel görendes vorder tisligest Jo dog po thet hans nade slig en lang farlig reise iche forgeffuelige oss til ydermere tiltald oc vgwnt göre skald sender ieg nw mind smoswend keld brwnd met eth rostoccher skyff neder til hans nade met breff oc skriffuelse i thenne mening lyendes At ethers nade oc andre flere haffde reth oss effter then forhandliug som hans nades sendebud her oue lunge oc oss imellom forlöffwen var oc ther fore aldeles vberede

vare so korteligen hans nades kröning atbesöge besunderligen i slig farlighet oss giffwendes met kong Göstaff oc andre vore och rigens vwenner vbeleidede. Haffde oc ethers nade effter menige almwes begere giffuit seg ind i findmarchen hart vnder ryslantz grentz so thet ømeligt var ethers nade betymeligen slig hans nades skriffuelse atfoo end sye for:ne herremöde atbesöge oc ther som ethers nade so i la[g]lige forfald stedde iche komme kwnne Tröstede iche the andre gode herrer oc bisper seg til ethers nade atröne theres erchebisp voffweruerendes Hans nade ther fore ville verdes til slig sind kröning thette aar affstelle ad are ville vij vden ald skwtzmold fortentth vere so hans nades kongelige kröning erligen oc prengeligen for seg goo skulle etc Jtem the bremmer haffue fört vnderlige tiender, at hans nade skulle vere död tre veger siden och then vnge hartwg christiern skulle til opslo venthendes vere Mind kögemestere Tord rod er iche end nw ighenkommen So snart som ieg ydermere tyender forfare kand vil ieg thet skriffteligen giffue tilkende Sender ieg ederss nade oc thet breff iehand krucho tilskreffuet er met eth obet breff til ald almwen offuer ethers nades ganske styfft Jwncher nielss sthendsön skyccher ieg nw met mind moderss skyff til skothland i hans behold hand er dog then rethskyllege her sthens sönd the mo kalle oc skriffue huad the ville ellers hade vij alle alt for groffueligen bedraghen verid dog haffue the kommit mind broder her oye i then tro hand skald vere en stoldreng, peder grym kende hannom dog vel ellers haffde hand iche verid so veluilligen at voge sind halss for hans skyld oc andre flere for vden ald klede och penninge Ther er bud i scwerige til hans moder om ydermere vynesbyrdt ther om Kere herre skriffuer meg til ighen om allehonde leilighet Gör ieg altit gerne hues ederss nade ville och ydmig kan vere befa[llen]des ederss nade gwd Er mind höstrw lawt vden kirche fredagen i poske vege effter en vng dotter oc lader hwnd oc hyndes sösken grösse ederss nade met mange twsind gode netther Screffuit met en hast po bergenhus anno dominj mdxvij die ieorgij

Vestre sublimitatis
Totus vsque futurus

Vincentius Lungius
eques et locum tenens regius

Utanskriften: Reuerendissimo In christo patri domino olauo dei gracia archiepiscopo nidrosiano nec non apostolice Sædis legato quam grauiissimo

Med erkebiskopens hand: viij

31.

Vincens Lunge undskyller hos konung Fredrik de norske råds herrarne derfor att de ej kunna eller våga efterkomma konungens bud att infinna sig vid kröningen i Oslo midsommartiden och sedan besöka mötet i Kongelf (Lödöse). Han säger sig visserligen genast hafva afsändt bud till dem med konungens skrivelser, men föregifver (falskeligen) att erkebiskop Olaf i Trondhjem begifvit sig på en visitationsresa till Finnmarken under Rysslands gräns, och befarar att de öfrige biskoparne ej våga i erkebiskopens frånvaro förrätta kröningen; sjelf finner han det hårdt att olejdad nödgas möta sina fiender i Kongelf, men vill infinna sig vid kröningen i Oslo. Han lofvar vidare att ej skydda förrädare, som från Sverige fly till Norge, men försäkrar att daljunkaren är herr Stens son. Dat. Bergenhus den 26 April.

Efter en samtidig afskrift i k. danska Geheime-Archivet i Köpenhamn, saml.: "Sverige", i förut nämnda häfte innehållande handl. rör. daljunkaren och Vincens Lunge.

Thette er the two breffue szom her vincens lwngh e screff kon: ma:t aff da: tiil om samme ærinde

Myn ydmyge willig pligtig thro tieniste ethers naade altidt redeboen tiilforen, höge Stormegtiige kongh kæreste Naadige herre Ethers naadis kong:e maiestatis schriffuelszer lydendis om ethers naadis kong:e kröningh sanctj hans tidt midsomer vtj opslaa at stande och ther nest eth herremöthe i kongelffue mett kongh gödstaff at besöcke huilckett for riighens merckelige lelighedher skyldt inghen ythermere fordrag haffue ville, vndtich ieg mett tiilbörlige reuerentz sanctj iörghens dag om affthen stille och strax om morghen alle mett fölgende scriffuelszer tiil the gode herrer Erchibispen, bisper andre gode mendt riigsens raadt Sza oc menighe almwe her nordenfieldz mett besynderlige viisse budt tiil huerj thennom Raadet her [i] bergen offuerwärindis afferdigede och wfortöffuelige tiil hande schickede Saa vil ieg dog aff besynderlige vnderdanig tjenstlige pligtt ethers naade all beleshet som seg her vtj riighet tiil begiffuer betimelighen och ydmygelighen mett then myn scriffuelsze tiil kende giffuett haffue Then gode herre her erchibiscop oluff aff trudem forladendis szeg tiil then forhandlingh oc affskeidt szom ethers naadis szendebudt her owe lwngh e och morthen skinckel oc hans naade mellom giört

war epter then instruczes lydelsze thennem framdelis ethers naade
 at leffrere offuerantwortet haffuer aldels inthet beredt szeg paa
 forne ethers kong:e beramade kröningh vtj iar at besöge, ther mett
 epter menighe almwes begere j findtmarcken giffuett sze tiidt i visi-
 tieringhe och fermelsze aller lengst nordt her i riighet vnder rytslands
 grendz saa thet ickj mögeligtt ær hann ethers naadis kröningh j
 iaar betimelighen besöge kandt Och epter the erchibispen som be-
 synderligen epter gamble priuileger oc sidwannæ bör norigis koningher
 at krone ickj formoendis er befrycther ieg meg the andre gode herrar
 och biscooper seg her tiil ickj fortröstendis worde, keriste naadugiste
 herre er thet meg gantske hort och swartt ieg meg allene schall
 giffue saa wbeleidhet j then farlighet at sware tiil kongen aff Swerigis
 her henrich krumdigis her thure ienssens och her holgerdt rosenrandz
 mett theris anhängers klagemaal och formoendhe offuerfaidt besynder-
 lighen j the stycker som all norgis riigis raadt saa wel som ieg tiil
 at sware pligtige ære Jodog paa thet myn whörsame moedt ethers
 naadis kong:e mat:is villie begere oc scriffuilsze ickj i nogen maade
 befindis schall vil ieg möde och hörsomeligen komme tiil forne ethers
 naadis kröningh och efftherfölgende herremode saa frampt gudt thess
 meg forindhen ickj krenckendis eller veyer eller vandt fortagendis
 vorder, Thet ethers naade scriffuer och vil ieg epter thenne dag
 inghen skalcke eller forræder vppeholle eller her i riighet beleigde
 skall konunghen aff Swerige vnder ögenen vil ieg ydmygelighen gerne
 rette meg epter Toch war her steens sön niels Sture eller stensson
 syn koess aff landhet för end ethers naadis scriffuelsze meg ther om
 tiil hande kom forwnderer meg storlighen kong gödstaff ickj blydis
 tiil at scriffue ethers naade tiil hanum at ware en skalch foreder
 Ffyndwunge staldreng och andhet sligtt effter the ieg visselighen och
 sandelighen vidt hanum at ware then elste her steen swanthezens
 sön ther toff ieg dristelige forwidde all myn welfart vppaa wore
 hand ickj then sandtskylleste kong gödstaff haffde ickj saa store fare
 fore hanum eller oc saa offuermadeligh mett mangefoldig scriffuelsze
 oc penningh spillingh hanum epter ære liiff och halsz ganget All
 then förhandlingh som hanum och meg mellom ganghen oc forfaren
 er vor ethers naadis eghen szendebudt her owe lwnghe oc morthen
 skinckel offuerwærendis epter then forpligtingens lydelsze som han
 ethers naade och riigene gjorde mett synd eghen handtscrefft, huilcken
 ieg oc saa lyendis tiilstede haffuer nær gudt vil thet ythermere tiltals
 kommer End haffuer kong gödstaff twenne myne breffue fanghet
 Syermere end then instructzienn screffuet staar, huilcke ieg och
 gerne seer tiil stede kommer Ther nest gudz hielp inthet andhet

endt erligit och wpretteligt vdj befindis datum bergenusz syndag
 misericordia dominj anno etc mdxxviiij

Ethers naadis

konn: mat:is

vnderdanige

villige troe tiener

Vincentius lwnghe

32.

*Vincens Lunge lofvar konung Fredrik att söka utfå kröningsgården
 af Bergens stift, berättar att han nu till Tyge Krabbe nedsändt "hr
 Stens son" (daljunkaren), hvilken han enträget anbefaller i konungens
 beskydd. Dat. Bergenus den 7 Maji.*

Efter en samtidig afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn, saml: "Sverige".

Myn ydmyge etc hogeborne furste keriste naadugiste herre verdis
 ether naade at wide thet ethers naadis secretier cristiern persson kom
 hiidt tiil bergens philippi et iacobj dag mett ethers naadis breff och
 befallingh nogher giengierdt emoedt ethers naadis kon: krönningh i
 bergenusz leen wpatbere befallindis meg mett scriffuelsse hanum ther
 tiil behelpelig ware vil ieg meg bode i the mode och andre ethers
 naadis kon: mat: tiil ydmyge pligtige tieneste altiidt wspardt bruge-
 ligh welwillig befinde lade saa ytherlig szom meg allermest ömmer
 möliggt er huilleket ethers naadis scriffuer oc j sandinghen forfare
 skall Och en dog her er end ewentyrligh arm hoid almwe at handtle
 mett om slige ærinde secherlige viil ieg dog nest gudz help tencke
 ther slig sinde tiil at then gerdt vtj söllfue och peninge schall mett
 en snarhedt redelig och wisselig wtgaa epter ethers naadis kon: mat:is
 eghen beger, keriste naadugiste herre paa thet inghen ordszage eller
 tiilfoldt skall giffues aff meg tiil nogher feigde eller vbestandt mellom
 these twende riige och kon: gödstaff formedelst her steens sön som
 her noghen tidt lang j thenne landzende beleydet dueledt haffuer
 szender ieg hanum neder her tycke krabbe j hender framdeliss tiil
 ethers naadis konungelige precense at forskicke ydmygeligen andffal-
 lindis oc bethendis ethers naadis hogmegtighet vil verdis tiil at wide
 hanum syt frij skotzmaall tiil sin eghen moder broder och andre
 riddere och swenne fruere och iumfruere som hanum vtj danmarck och
 Swerige tiilforne seett och kent haffuer Och ther som han bewiseligt
 som meg gantskeligen forhobes for then rettskyldige her stens sön

findis kandt tha gunsteligen wptage och mildeligen andsee then fattige leygde som ieg hanum vtj sytt frij beholl giffuett haffue för end ethers naadis kon: ma:t forbödt meg i the maathe enthen mett breff eller ordt tiil hande kom, hans eneste hoff oc tröst er tiil ethers naadis hogmegtighet vil werdis tiil fyrstelighen och mildeligen hanum vtj syn rettferdige sager at beskerme for ald offuerwaldt och wrett som hans wwenner hanum paa hande at före strengeligen i agth haffue ey tiilsteendis hanum her steens sön bewist och forclarett i vmilde hender komme lade, hand giffuer segh ydmygeligen vtj ethers naadis kon: heyndt vern och beskermelsze tiil alle rette maall, Om ethers naadis konunghlige kroningh er screffuet vidt en pass som han haffuer screffueth vtj thette for:ne breff etc datum paa bergenshusz torsdaghen epter hellige korsdag inuentionis Aar etc mdxxvij

Vincenss Iwnghe

33.

Konung Fredriks af Danmark svar på de af Wolff Gyler på konung Gustafs af Sverige vägnar, den 13 Junii på Segeberg gjorda, andraganden. Dat. Segeberg, utan dag.

Efter en afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn.

Konigklicher **Matt:** zu Tennemarckenn &c andtwurdtt auff anbringenn vndd werbung, Szo der Achtbar Wolff Gyler an szie, vonn wegenn khoniglicher wirde zu Swedenn ahm dreyzehnden tag Junij dysszes lauffendenn achtvnddztweynzigesten Jares alhie auff dem Slosz Segeberge gethaen . Ist dyssze gewest .

Das erstlich yr Ko:e **Matt:** die freuntlich erbietung zu allem dangk vndd wolgefallenn angenhomen, mitt freuntlicher wiedererbietung, eben derselbigenn maesszenn vndd solchem anhangen, wie es gemelther der Ko. W. zu Swedenn ahn leiplicher gesuntheit, guetes Regiment, vndd sunst allenthalber glucklich vndd wol zufluge vndd ergienge, das ehs yrer Ko: **Matt:** eyynn sonderlich^{er} freude werhe, was szie auch guets dotzu thuen vndd leistenn mochte, In dem wolte szie als der nhaber vndd freunde allzeit guetwillig gespewret vndd befundenn werdenn

Szo vhill aber die verretterliche buberey vndd misszhandeln . . . des meineidigenn, trwloszenn boeszwichtes Seuerin N[orby] betryfft, Sey yrer Kho: **Matt:** gantz trewlich leid v[nd] zuwidernn gewest,

welchs ausz dem, das yre Kho:e M... darumb gegen yme furgenhomen, vnnnd yne ausz yrenn Reichenn vnnnd Landenn, darin nymermher zu ewigen zeittenn komen zulasszenn, veryaget, ahn frembde gantz Wylde vnnnd eusserste ende der Cristenheitt vortzufiehn genottiget vnnnd gedrengett, aldo ehr nicht gerne vnnnd y.. nicht wol Ist, eigentlich erscheint vnnnd fhur augenn darumb es hocher zubetzeugenn vom

Ob sich aber darnach solch vnnnd dergleichen misszhandlungen oder buberey, wie das genant mag werdenn, vonn etzlichen zu Norwegenn, Als dem Bischoff von Truntheim, Doctor Vincents oder andernn auch alszo zugetragenn zubeginnenn oder zuollfhurenn vnderstandenn, Sey Ko:r Matt: gantz verborgenn gewest, bis szolange das szie vonn ko:r Wirde zu Swedenn, vnnnd donebenn auch etzlicher maesszenn durch ein fliegend geruchte desselbigenn vorstendiget worden

Do habe yre Ko:e Matt: solichs zuwerhenn, furtzukommenn vnnnd abtzuscheffenn, Nachdem yre dieselbigenn orther yres Reichs Norwegenn, von yrenn dhomals wesentlichen[weszenden?]enthalt in yrenn Erblandenn nicht ein weinig, dann gantz ferne entlegenn vnnnd abhendig, Szo vil des mit der eyll vnnnd schryfftlich, als es dann der tzeit vnnnd gelegenheit nicht anders gescheenn mochte, aufs aller ernstlichst vnnnd hefftigest, wie es auch yr hertzlich entgegenn vnnnd verdriesszlich gewest, ahn Szie geschriebenn bey hoichstenn penenn straffenn vnnnd drawungen vorbotten

Sie habenn sich aber des tzum hochstenn entschuldigett es gante vnnnd gar verleugnett beneint, niemals gethonn noch vnderstandenn zuhabenn noch auch hinfuro zuthunde oder zuvndersteenn bey theurrenn, hohen worthen vnnnd vermessungenn auff sich genhomenn, In maessenn aus yrenn andtwurts brieuenn eigentlich zubeweyszenn vnnnd antzuzeigen

Darauff dann Ko:e Matt gemeint vnnnd in gewisszem zuorlaessz gestandenn, dem sollte alszo, vnnnd nicht anders sein noch gescheenn Szo aber yrer Ko. Ma:tt nachfolgendes zum andernn male dermaessenn clagende vonn der Ko: W: zw Swedenn, vber solch angetzogne misszhandeler vnnnd yre vbelthatt oder geswinde Rengke vnnnd prattyken mit etzlichen zugeschicktenn ergangenn Copeyen vnnnd sonderlichem vnderricht, wie szie die furgehabt, getrieben vnnnd damit vmbgangenn belangt Ist wordenn

Ist szie forth darauff szo hefftig daruber bewogen, das szie auch stracks des Synns gewordenn, Sich allein darumb, wan gleich die kronung donebenn gar kein nutt, vrsach dotzu gebe, mytt dem erstmuglichsten jn yr Reich Norwegenn zubefugenn, ernstlichen vleysz

zuthunde, recht hinder warhe kuntschafft dysszer argwonigen leuffte vnd sachenn zukomen, die ernstlich abtzuschaffenn, vnd sich dabey zubeweyszen vnd halltenn als yr das von Ko:r erhen, Ampts, auffgerichter vertrege, gueter nachberschafft, billicheit vnd Rechts wegenn, hett getzimen vnd geburenn mogen, die Sie dann alle, szo vil ahn yr zuerhalltenn, vnd keins wegks zuletztenn zuvberschreitenn, In lo- blichem fursatz vnd entligem gemutt steenn

Es Ist aber yre Ko:e Matt: ahn solcher yrer furgesatzten wolmeynunge ernstlichem furhabenn, Szo wol als andernn eygenn notturfftenn nicht allein vonn der vnwitterlichen tzeitt, dan auch mannicherley wichtigenn furfellenn vnd anligenn yrer eygenn Erblande halber vnd furnhemlich etzlichen yren nechstbluts verwanthenn, freundenn Churfurstenn vnd Furstenn Ime Ro:n Reich als hertzog Heinrichen von Meckelburg vnd Philipsszenn zu Hesszenn &c die perszonlich bey yr in jrenn Furstenthumben, eins nach der andernn gewest, vnd andernn, die szie stadtllich mytt pottschaftenn beschickt vmb Radt vnd trost, in jren anligenn vnd furstosszen angesucht, mergklich behindertt, Impediertt vnd vertzogenn wordenn, Szo das es bys zher keiner dinge habe seynn oder gescheenn mugenn, dan jr Kho:e Matt: yetz vngeuerlich vor dreyen tagenn, nach andernn vorhin geleisten Rathenn, steuren, hulffen vnd Trostenn yrenn freundenn, Churfurstenn Fursten &c dem Landtgrauen zw Hesszenn, wie offentlich gescheenn vnd mennigklich wyssendt vnd offenbar bey funffhundert geruster pfferde zu hulf yrs Cristlichen furhabendes gelyhenn vnd zugeschickt

Auff das aber nhwe Ko:e W. zw Sweden sehen vnd mergken mugenn, das sollichs alles nicht nhur allein schlechte vnd blossze wordt, ane grundt oder nachfolgendes wurgklichenn nachsetzens oder Ko:r Matt: in dem nicht ernste sein solle . Szo wyll Ko:e Matt: derenthalben also strackes ein Reichstag gegenn Newburg Inn Funen Innerhalb dreyen wochenn ausschreibenn vnd haltenn, vnd solch der Ko:e W. zu Swedenn mergkliche clagen, beschwerdenn, werblich vnd schryfftlich, ahn Ko:e Matt: gelanget, den Reichs Retthenn vnd Stendenn furgibenn, fleyszig vnd notturfftig myt ynen bewegenn vnd berattslachen wie dargegenn tzugebarenn vnd zu trachteun das beste vnd nottigst sey, Vnd sich darnach mit gottlicher vorleyhung auff oder vmb Laurencij perszonlich ahn die Norwegische grentze verfuegenn, oder szo szie yhe, als szie nit hoffet, durch swachheit leibs oder ander mergkliche hoche vrsachenn, anligen oder furfellenn, daran vnmeidlich verhindertt, Ire treffliche vnd Stadtlliche Rethe In vollenkomener macht doselbst gewysszlich zur stett habenn

Wes szie sich dann auff solchem, allein vmb des wyllen gehall-
ten Reichstag mit yrenn Rethenn vnnd stenden enthlich daruber
entzsluesszt, der Ko:n W. zu Swedenn eygentlich entdeckenn, vnnd
darauff ferner nach notturfft handelen lasszen

Mit freuntlicher pitt Ko:e W. zu Swedenn wolle auff bemelthe
zeit sich auch personlich doselbsthin finden oder ob szie yhe auch szo
vnmeidlich hoch daran vorhindert, yre tappffere Rethen vollmechtig
fur sich an die orthe verordneten, Alszedan solle durch yre beider
Kho:n Mayestetten perszonlich, oder szo das hochster behindr
halber vnmglich yre stattliche Rethen derselbigen Re wolgenugsam
daraus geradtslagt, gehandelt, beslossen werdenn vnnd demselbigen
sein wurgklich nachtrugk bescheenn vnnd folgenn, vnnd ahn Ko:e
Matt: nicht anders von der Kho:n W. zu Swedenn befunden vnnd
erkant werdenn Dan als der nachber vnnd freunndt zu allem was
sich vonn ehren, nott, Recht, byllichkeit, nachberschafft, vnnd auffge-
richter vertrege wegenn getzimen vnnd geburenn mochte, gutwyllig,
begirig vnnd geneigt In aller wolmeynung. Szolluchs alles herwiderumb,
wyll sich Ko:e Matt: von der Ko:n W. zw Swedenn auch zugescheenn
freuntlich vnd gertzlich verbeszern

Abermals freuntlich byttend, solch Richtich vnd zimliche andt-
wurdtt von yrer Ko:n Matt: freuntlich vnnd flur genugsam vorstanden
vnnd angenhomen zuwerdenn

34.

*Konung Fredrik af Danmark tillkännagifver för konung Gustaf, att
han af fruktan för ett infall af de burgundiske och kejserslige ej vågar
sjelf resa till det utsatta mötet i Nylödöse eller Kongelf, men att han
såsom fullmäktige dit sänder biskop Stygge Krumpen, hrr Anders
Bille, Holgerd och Trued Ulfstand samt Hans Krabbe, att å hans
vägnar handla och besluta. Dat. Nyborg den 15 Julii.*

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 335 v. o. f.

Stormectige herre och förste her Götstaff medt gudz nåde
Suerigis konung vore gode wen och kere nåbo

Frederik medt gudz nåde danmarkis vendis och Götis konung
vdtualdt konung til norge hertug i slesuik . holsten . Stormaren .
och Ditmersken, Greffue i oldenborg och Delmenhorst Stormectige
förste och herre her Götstaff åff samme nåde Suerigis konung, vor
gode ven och käre nåbo venlig kärilig helsse och hues vij altijdt mere

gott förmåe, Stormectige förste och herre, Som ether väl drager til mijunes att åff oss bode fore mange ådtskillige sager och brister som i haffue giffuit oss i ether scriffuilsse til kiende att skulde være ether vederfaredt emot then malmöske recess, ther emellom oss och beggis vore rijge giortt och vpredt är, Er berammat edt venligt möde att skulle stånde vdi nylödese och kongelff nw til sanctj laurentij dag näst kommendis, Til hulckit vij vtij vor egen persone haffde förhoppit att kommitt ther siälff tilståde, Och vij nw fore then leglighheet sig begiffuer vdi tyskelandt mett krijgheshandel bliffue förhindrete åff samme vår vilie agt och meninge och næst fore then forsamblinge som the burgundiske haffue tilsammen åff rytter och landzknekte inne vtij lantt gelleren, Som alle rede haffue vunnet honum någor faste städer åff, och ther mett är förmodendis att samme feijgde skal tage en snar ende, Och befryktendis att the burgundiske och kyserske(!) skulle sijdhnen mett samme krijgfolk göre någon anfaldt ind på våre lande . rijge och förstomdomme(!), Och eij ther före oss är rådeligit att giffue oss her åff rijgit åff thenne eijgn så långt in vtij rijget til samme förramede möde, Tÿ skicke vij nw til ether någre åff vårtt elskelige Danmarkis rijgis rådt Som äre oss elskelige här stÿgge krumpen biscop til burglom her anders bille här holgerdt vulffstandt her hans kaffsze [krabbe] och her truedt vulffstandt riddere mett fuld magt på vore och vårtt elskelige Danmarkis rijgis råd vegne att handle mett ether och Suerigis rijgis rådt om alle skyldinger bröst och twist rijgene på både sijdher emellom ere effter theris instruction och befalings lydelsse Och ther vtij råde . göre . och endeligen vtij alle måde beslute som vij siälffue tilståde vore Tÿ bithe vij ether käriligen och gärne attj medt thette samme budt vele skicke och besörge for:ne vortt elskelige rådt och fuldmectuge sändebudt mett theris medtfolgere Suenne folk och haffuendis haffue mett ethers nögactoge cristelige leygde, så the frij felige och seker komme frann vordbinge [vardberge] och til nylödese och ther vare frij seker all then stundt the ther förtöffuandis vorde Och feelige igen vtij vårtt rijge til vordbinge att komme vtj theris behold igän, Och är oss til vithendis vordenn(!) att ther skal på sanctj laurentij dag stande edt almenigt marknat j nylödese, Så ther thå försambles en merkelig stor almoget åff these trenne rijger och vil therfore bliffue ganske vbeqwämtt vtij slig stor forsamblinge någor merkelige ärende att forhandle, Tÿ bethe vij kärliga attj ville fördraga och forlenge samme möde en dag sex eller otte eller mijnder på ether egit behoff effter för:na marknat, och medt för:ne lejde scriffue thennom al lägligheter til, hues i her vdinnan göre vele mett thette vårtt budt thet forskulle

vij vtij slijge och ander måde gärna, vij bethe ether och gärne attj ville agte thenne vår leglighet och vore rijgis landz och förstomdöms(!), och anname thenne vår vndskýldinge före gode, huor vij kunne beuise ether mýgit venskap kärlighet och gott nåboskap ville vij altijdt gärna göre Ether her mett gudt altzmectugiste befalendis til itt gott lyckesaligt och långvarigt regimente, Scriffuit på vårt slott nýborg Odensdagen næst effter sancti kanuti konungs dag År etc 1528 vnder vårt secret

35.

*Konung Fredriks credensbref för de danska sändebuden till mötet i Lödöse. Dat. Nyborg den 17 Julii *).*

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 37.

Frederik medt gudz nåde Danmarkis, vendis och Götis konung, vdtualdt konung til norge, hertug i slesuijk, holsten, stormaren och Ditmersken, Greffue vdi oldenborg och Delmenhorst, Stormectige herre och förste her Götstaff åff samme nåde, Suerigis konung vore gode venn och kære nåbo, venlig kärlig helse medt allt mere gott som vij förmåe Stormectuge förste sönnerrlige gode venn och kære nåbo, vij giffue eder käriligen att vijde, att vij haffue nw vdsendt och vdt-skicket tesse breffuijsere oss elskelige verdig fader, her Stýgge krompen biscop i borglom, her anders bilde, her holgerdt vulffstandt, her hans krabse och her trwedt vulffstand riddere, vore männd och tro rådt, til ether att möde i thette herremöde berammet er att stånde skal vdi nylödese och kongel . ått sancti laurentij dag förstkomendis och haffue vij giffuit thennom någre vore och vore rijgis merkelige värff och ärende vdi befallning . medt fullemagt ther om hoes ether på vore vegna att handle och beslute, som vij ther siällfue personligen tilståde vore, effter then instruction lydelsse och vdtujsning vij thennom ther om medt giffuit haffue, Och bedhe ether therfore käriligen och gärne, attj vdj samme händle och ärende vile aldellis betro tennom, lige som vij ether siällf personligen til ordtz vore, Thet ville vij gärne och käriligen vdi slige och andre måde medt ether altijdt forskýlde, Ether här medt gudt altzmectugiste til itt länktuarigt . lyck-saligt regimentte befalendis, Giffuit på vårt slott nýborg fredagen næst effter diuisionis apostolorum dag, År etc 1528 vnder vårt secret

*) Detta credensbref äfvensom efterföljande "artikler" från kon. Fredrik till kon. Gustaf, öfverlemnades i Lödöse den 14 Augusti. (Se förut).

36.

Konung Fredriks i Danmark och danska rådets genom de danska sändebuden vid mötet i Lödöse afgifna svar på konung Gustafs framställningar genom de förra danska sändebuden Holger Ulfstand och Axel Ugerup. Dat. Nyborg den 17 Julii 1528.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 38—43. — Från och med andra stycket aftryckt af Tegel I: 199 o. f. och ofullständigt i Chr. II:s Arch. 4: 1555 o. f.

Tesse effter:ne artikler . puncter och swar haffuer högboren och stormectigste herre och förste her frederik medt gudz nåde Danmarkis . vendis . och Götis konung vdtualdt konung til norge hertug i slesuijk holsten . stormaren . och Ditmersken, Greffue vdj oldenborg och Delmenhorst och hans nådis högmectighetz och menige Danmarkis rijgis rådt giffuit verduge fader her Stÿgge krumppen biscop til börglom, her anders bilde, her holgerd vulffstandt, her hans krabse, och här trwedt vulffstandt riddere Danmarkis rådt i befallning, att sware och verffue til stormectige herre och förste her götstaff åff samme nåde konung vdi Suerige, til the verffue och ärende som forbede konung Götstaff j Suerige haffuer nw sist send kongelige maiestat vdj Danmark medt erlige . välbyrdige män och strenge riddere her holgerd vulffstandt höffuitzman på lageholm, och her axel vgrup höffuitzman på Söluitzburg, medt fulde magt ther om på ko. mat:is i Danmark och menige Danmarkis rijgis rådtz veigne hoes forbede kongelige högmectighet i Suerige och hans nådis och Suerigis rijgis rådt att handle och til en endelig ende att beslute

Först som ko. hög:et i Suerige vnsker ko. mat: i Danmark lycke och lyksaligt regimentte medt alt annedt gott etc

Tacker ko. maiestat i Danmark kongelig hög:et i Suerige ganske fliteligen, väluilligen och gärne fore sådane hans gode meninge och vilie, och vil thet altijdt vdi lijke måde gärne och käriligen forskÿlle, och huar ko. mat: j Danmark må altijdt höre och spörge ko. hög:etz j Suerige, hans landis, rijgis och vndersåters, lycke . heijl, välfartt, vdj itt gått fridsammeligt beständig Regimentte och enighedt, är hans nådis hög:et åff hiärttet gladt och hörer thet altijdt ganske gärne

Som ko. matt i Suerige gör sijn tilbörliga vndskÿldunge, att hans nåde än nw ind til thenne tijdt alrig haffuer fånget entten budt, breffue, eller befallning j någer måde åff högborne förste her ferdinando konung til vngern och behmen etc Och om så skedt vöre att hans ko: hög:et haffde nogen slig scriffuilsse eller budt fångit, Ther åff ko:

mat i Danmark kunde fånge någon skade eller brast, Thå vilde hans nådis hög:et ecke vdi så ringe måde ansee samme här ferdinandi scriffuilsse, och ther vdi giffue konung Cristiern någon tro eller loffue, Anseendis att han vel tilforenne så vidtt och hartt sig förplictat haffuer emod Suerigis rigis indbyggere, som nw ske kunde, Och dog tess väl ringe anseett och huldit haffuer, Ther til och acter sig ko: hög:et i Suerige ther vdi meget att vere forskellig och tilbörliq vdj mod slig sworn och forseglde recess som emellom ko. mat i Danmark och Suerige giordt och gången är, och ther offuer giffue sig vdj någon annen hemelig forplictisss eller tilsagn, ther samme förste gjorde confederation och förbundisss kunde komme til någon forkrenkinge eller nadell

Terfore i alle måde tackar ko. mat i Danmark forbe:de kon: hög:et i Suerige fore sådanne hans nådis väluillighedt och fore att hans nådis hög:et vil i alle måde så cristeligen skelligen och redeligen holde och fuldgöre for:ne recess, Huilkit och så ko: mat i Danmark vdi alle like och andre måde medt alt tilbörliq fljdt gärne vil förskylle

Jtem som ko: hög:et i Suerige giffuer til känne att Seuerin norby skulde haffue giordt hans nådis hög:et tesligeste och Suerigis rijgis indbyggere någon skade sijden han kom åff gotlandt etc

Thå twiffler ko: mat i Danmark ecke att ko. högmectighet i Suerige er väl i alle måde vitterligt, Huadt skade Seuerin norby, så mångfoldigen haffuer sijden giordt ko. mat i Danmark, Huilcken ecke ringe veredt haffuer, Medhen haffuer standit hans nådis hög:et effter lande, rijge, och alt velfartt, vdpucket och röffuet byer och städher, vunndt indtaget och nederbrodt slott och feste, beueget och bedraget til sig meste partten åff alt then skånske almoge, brendt och skindt, inden ko: mat:is landt och rijge på geystlige och värdzlige, riddere och riddermendz män borgere och bomend, ingen anseendis eller skonett, Huilkit dog alt vdinnan then tro och loffue som ko: mat i Danmark haffde sett til honum på hans forpligtede tijeniste . eedt . och breffue han ko: mat så stadeligen och merkeligen giordt haffde på troo och loffue, äre och redelighet, thet han alt samen vdinnen forglömisss haffuer stillet och satt, ecke som någon ärlig mand tilhörer men emod alt hans tilsagn bleffuit ko: mat trolös loffwelös och ärelöss fore, Och mener ko: mat i Danmark att ingen medt större skäl kunde i noyer måde haffue att bekäre sig emod Seuerin norby end hans nådis hög:et om skade och fördarffue han giordt haffuer, ther före hans nåde haffuer ladit sette effter hans lijff och hals, och är dog vndkommen, som en ärlös skalk, Haffue och ko:

ma:t i Danmark och Suerige mange sworne mend, kunne the ecke vijde, huilken äff thennom vil vorde thennom trolös, Och hobes ko: ma:t i Danmark att vere her clarliga nog vdi vnskyldiget

Som ko: hög:et i Suerige giffuer til känne, bekärendis, att ther ecke bleff kendt äff the dommere vdi lubech om gotlandt, lijge som tilforenne vdinnen then malmöske recess, beleffuit bleff etc

Ther om giffuer ko: ma:t i Danmark til känne att hans nådis hög:et effter som samme recess innehåller och vdtuijser, om then kennilse om gotlandt och andre ärende, Skickede hans nådis hög:et sijne merkelige och drabelige sendingebudt til lubech medt fulde magt, Som vore her iörgen frijs i viborg, her henrik i lubek biscooper, her prebiörnn podbusk och här otte kromppen riddere, och her vulff vtenhoff Cancellor, i samme ärende, och vore the ther then samme bestämde dag tilstede, som i recessen beuilliget var Och protesterede förste gång fore för:ne domere att gerne ville vere vdi rätte effter then malmöske recesses lydelsse och förbe:de Domere thå både thennom fortöige någenn stund, Och sijdden vare the anden gång fore för:ne Domere och tesligiste, tredie gång, och böde thennom i rätte, Huilkit varede i tre sambfälde vger, och ingen mötte på ko: ma:t:z vegne i Suerige medt thennom i rätte, och för:ne Domere thå swarede att effter tij att the swenske icke komme ther tilstäde, kunde the ecke annedt ther om göre som vel beuijseligt är att ingen i samme tijdt kom tilstede, och gaff til känne på ko: hög:etz vegna i Suerige att haffue någon befaling och fullemagt i then sak att handle, Och som ko: hög:et i Suerige vden twiffuel vel dragis til mijnes, att samme malmös recesses besluter och innehåller att huilken partt försömdis varder för:ne möde och dag att besöge inden lubek, lige som ther forramedt var, then skulde vere falden fore itt hundrit tusende gylden, halffdelen til then partt ther til ståde mötte, och then annen halffue partten til Domerene, Dog så ther medt ingens rätt eller rettighet, vdi någer måde att vere försömet, Så giffuer kongelige ma:t vdi Danmark ko. hög:et i Suerige vdi en godt akt och mening tilkänne, att effter tij kongelige hög:etz sendingebudt och fuldmectige äff Danmark så betijmeligen samme dag och städt tilstäde mötte effter som recessen innehåller och vdtuijsar, Och ther ingen på then berammede tijdt, dag, och städt kom på ko: hög:etz i Suerige vegna, huadt heller ko: ma:t i Danmark eller ko: hög:et i Suerige er plictig att vere falden fore then pene itt hundrat tusende gylden, vdt att giffue eller och ej

Jtem om then kartoffwe som ko: hög:et i Suerige giffuer til känne hans nåde skal vere forkomen före etc

Ther på giffuer kon. mat: tilkänne att samme kartowe ecke är bleffuen konge. hög:et i Suerige bortte fore vdi någre måde för ko. mat:z i Danmark försumilsse skuld, medhen ko. hög:et i Suerige väl siälff viterligt är, huar samme kartoffwe er bleffwen och huro sig ther om i alle måtte begiffuer, kon: mat: i Danmark haffuer ladit handle medt the lubeske om samme kartowe, och någon ko: hög:etz i Suerige gäld, Thå vilde the lýbske ther om ingen handel ingå i någer måde

Som ko: mat: i Suerige och giffuer til känne att någre gode män vdi Suerige skulle bekäre thennom att the end nw ecke skulle haffue fånget theris arff och gotz igän i Danmark och norge, som then recess vdtuijsar ther om giordt är etc

Giffuer ko. mat: i Danmark ther på til känne att ko: mat: i Suerige väl dragis til mijnes, medt huadt beskedt samme recess giordt bleff, och huadt gotz hon på lýder som igän skulde giffuas, Så vedt och ko: mat: i Danmark, icke annat än att samme gotz, så i alle måde igän giffuit er, lige som samme recess innehåller och vdtuijsar, Dog huar ther än nw något åff samme gotz finnes som ecke tilbake är kommen, åff thet gotz belefuit är vdi recessen igen skal giffues, Thå vil ko: mat: i Danmark gerne besfitige sig ther vdi, att thet skal efter giffuis i lige måde som thet belefuit och samtýkt är, Och i samme måde bekere sig någre riddere och riddermends mendt her vdi rijgit, så thennom och end nw foreholdis theris arff och gotz i Suerige, thennom i samme recess samtýkt var igän att fånge, Begärer therfore och så ko: mat: i Danmark, att ko: hög:et i Suerige vil i lige måde och beuilge sig att the gode mändt och quinner här vdi Danmarkis rijge måtte och komme igen til theris gotz vdi Suerige i alle måde som i recessen beuilligt är

Jtem giffuer och ko: hög:et i Suerige tilkänne Så att ko: mat: i Danmark skal haffue giordt nogen ny contract medt the lýbeske om gotlandt ko: hög:et i Suerige owidendis Ther på giffuer ko: mat: i Danmark ko: hög:et fore swar j Suerige, att hans nåde ingen contract haffuer giordt i någor måde, medt the lubeske om gotlandt ther ko: mat: i Suerige kunde fånge någon skade åff medhen ko: mat: i Danmark haffuer antwordit en hans nådis tjänere en riddermandz mandt, melchior rantzow marsk Samme slott visborg vdi en slotzlag att holde sijn ko: hög:et til en troo håndt, och Danmarkis rijgis rådt om hans nåde förstekot bliffue, och ecke the lýbske vdi någer måde, medhen ther som ko: mat: vdi Danmark vilde vnne engten the lubeske eller någon annen stadz åff rijgit, måtte hans nåde thet altijdt göre vforuidt, Och kann samme handel ej heller komme then recess

i någer måde til någon förhindring som emellom ko: mat: på bode
sijdher giordt är

Som ko: högmectighet i Suerige giffuer til känne att en persone
som sig lader kalle att vere her stens sön skulde vere kommen in
vdi norge, och ther oppeholdis åff erchebisen i trundiem etc

Ther til lader Ko: mat: i Danmark Sware, att konunglige hög:et
i Suerige väl dragis til minde, huro tijdt och ofta hans nådis hög:et
tilforenne haffuer giordt sijn vnskylldunge bode scrifftlig och muntlig,
Sammeledis och Danmarkis rijgis rådt huro hartt thet hans nåde
emodt varedt haffuer, att samme person var kommen tijdt ind i rijgit,
eller ther skulde fånge någon opholdning eller tröst, och hues ther
skedt är, thet är skedt och giordt emodt kongelig maiestatz i Dan-
mark vilge och vidskap, som hans nådis högmectighet med sijn
breffue väl beuijsa kand, som hans nåde tijdt och ofta strenge och
hardt nog ther om ind vdi norgis rijge scriffuit haffuer, så the al-
delis ingen hiälp . tröst . eller beståndt skulde göre samme persone,
medhen huar the hånun kunde bekomme, skulde the strax hindre
honum och skicke honum til ko: mat: j Danmark, Och er samme
persone nw hindret vdi rostok, och biwde the rostocker til att ville
holde honum tilstede och hiälpe huer mandt rätt offuer honum, som
medt rätte honum haffuer att beskylde, Och strax ko: mat: j Dan-
mark fik att vijde att samme persone var greben vdi rostok, Thå
skicket hans nådis hög:et tijdt twenne hans nådis Secreterer Som
ere benedicts klokke och märtten skinckel, och gärne ville ladit honum
skarppeligen forhördt om alle handele som honum eller någre danske
eller norske mend emellom kunde vare vdi någre måtte, huilckit the
åff rostok ecke tilstæde vilde, medhen vilde holde samme person til-
stæde til så lenge att ko: mat: i Suerige varder tijtt forskickendis
någre att lade honum forhøre, Och bether ther före och begärer ko:
mat: i Danmark att ko: hög:et i Suerige vil giffue hans nåde til
känne når samme persone skal forhøres, att ko: mat: i Danmark
måtte samme tijdt haffue sitt visse budt ther hoos att förfare och i
sanningen fånge att vijde om någre danske eller norske mendt haffue
hafft någon handel medt honum eller ecke

Haffde och kon: mat: vdi Danmark aktat nw til sancti hans
midsommers dag näst forgången personligen att giffuit sig ind vdi
hans nådis rijge norge och ther annamadt hans nådis högmectighets
kröning, Huilckit fore nogen norgis rijgis leglighets sköld, Sammeledis
fore then krijgishandel som sig nw begiffuer vdi tyskelandt bleff för-
hindret til tette neste tilkomendis år, Och ther som samme rese ecke
haffde bleffuen åffscreffuen fore för:ne leglighets sköld, thå haffde ko:

mat i Danmark forscriffuit värdugiste fader her olaff erchebiscop i trundiem och här vincentz lunge att skulle haffue mödt nw til tette herremöde i nylödese och kongel och ther giordt theris vnskjöldunge, Och akter ko: mat i Danmark att giffue sig ind vdi norge til sancti hans midsommers dag förstkomendis och ther annama sijn kongeliga kröning, och thå höre samme sak fore sig vdi rätte, och ther som thå erchebispens vdi trundiem her vincentz, eller någon annens brist finnes ther vdi, thå vil ko: mat i Danmark skicke sig ther vdinnen tilböriligen, Och haffuer hans ko: hög:et befalet tesse hans nådis rådt och fuldmectuge sendingebudt vjdere att handle her om medt ko: mat i Suerige:

Jtem som ko: mat i Suerige giffuer tilkänne att hans nåde vel kann lijde att the domere som tiltroedt vore att handle emellom ko: mat på både sijdher, om hues brister vdi malmö bliffue foregiffne att the och så motte känne om vijken etc

Ther på lader ko: mat i Danmark sware att kon: hög:et i Suerige väl er viterligit att thet bleff samtökt vdi then malmöske recess, thet the samme domere, skulle och haffue fullemagt att känne om vijken, then rättoghet kon: mat på både sijder känne thennom ther til att haffue, Och efter tÿ att samme möde ecke bleff besökt eller fuldtgiordt åff kon: hög:et i Suerige, eller någon hans nådis fuldmectige, förmoder ko: mat i Danmark, att ko: mat i Suerige efter som samme recess innehåller vduijser och beuilliget er, skal vere fallen fore then pene itt mål hundrede tusend gyllene, Och ther til vijgen quijt och frij igen att komme til norgis rjige som thet åff arildz tijdt medt rätte til liget och hört haffuer

Til vitnesbyrdt att ko: mat i Danmark haffuer befatat for:ne hans nådis hög:etz sändingebudt och rådt för:ne artikler . ärende . och puncter så att verffue och forhandle som forscriffuit står, Thå haffuer hans nådis hög:et befatat att trycke hans nådis indscigle her nedhen fore Giffuit vdi nyborg fredaghen näst efter Diuisionis apostolorum Dag år etc 1528,

De svenska handlingarna rörande mötet i Lödöse se förut sidd. 128
—140.

37.

Klagomål af konung Fredrik i Danmark, framställda vid mötet i Lödöse öfver Sveriges förmenta förseelser emot Malmö recess. Dat. Nyborg den 17 Julii.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 43 v.—44. Aftryckt af Tegel I: 264 och i utdrag i Chr. Ups Arch. 4: 1559.

Tesse effter:ne puncter mener kon: mat: j Danmark att vere giordt emodt then recess och handel vdi malmö beslutit bleff emellom hans nåde och ko: mat: i Suerige

Jtem giffuer kon: mat: i danmark til känne att nw vdj näste forledne vintter thå kom en riddermandts mand neder åff Suerige som kallis her iohan ericsson her erik turssons son och slog en fattig tjänist löös karl i häl som hed bo, och effter att karlen var döder röffuet och tog hand från honum hans armbörst, Swerd, cläder päninge och alt annedt hues han haffde, och mener ko: mat: att thet är skedt emodt then malmöske recess

Jtem samme iohan Ericsson reed ind vdj kon: mat:is frij köpstadt och slog en quines dör op medt våldt och tog frå henne kläder och annedt huad hon haffde och redt ther medt sijn veg igän åff bjæn, huilkit ko: mat: i Danmark och mener att vere giordt emodt for:ne malmöske recess

Jtem röffuede och för:ne iohan Ericsson en ko: mat:is borgere vdi malmö i norre asboharedt och tog från honum päninge och annet gots som han haffde medt att fare, och rymde så ther medt op ått Suerige igen, Och sagde han til samma köpman vilt tu vide huem ieg er, thå är ieg her tyege krabbes foget las andersson

Jtem vor ther och någre bönder i Suerige inden fore landemerket som mörde en ko: mat:is borgeres swänd vdi helsingborg, och toge frå honum, Sölff, guld, och päninge och annet hues han haffde medt att fare och ligger samme karl end nw på morde och the som för:ne gärning giordt haffue, the haffue bödt emodt kon: mat:is foget vdi Suerige, medt thet samme guldt och päninge som the toge från for:ne karl

Jtem någon tijd forledhen thå kom edt skep driffuendis ind til vrag och strandede vnder vordbärg län, och kom thå kon: hög:etz i Suerige embetzmand åff elffzborg här mågus brynttesson riddere eller hans befalingsmandt och bortförde samme vrag, och haffuer Danmarkis rijgis rådt vdi Skåne tijdt och ofte scriffuit ther om och dog

alrig kunde komme ther til att samme vrag måtte komme tilståde igän,

Jtem beclagar ko: mat:is elskelige Danmarkis rijgis rådt hårde-
ligen huroledis att thennom er til viidendis vordit att ko: hög:etz i
Suerige skickede Sendingebudt och Secreterer Wlff giler haffuer eblandt
andre verff och ärende som honum våre befatat att berättte til kongelige
mat: i Danmark på szegeberge slott, haffuer sagt vden alle forteckede
ordt fore kon. mat: att någre hans nådis rådt åff rijgit och forsten-
dome slesuig och holsten, att then som sig lod kalle her stens sön,
thet han så drog ind vdi Suerige, att han ther til vor tilskyndet åff
then danske adel medt andre vbeqvåms ordt hand haffde, Huilkit
menige Danmarkis rijgis rådt och adel ecke hopes att hoes them
fynnnes skal, Och är ther före kon: mat: i Danmark och Danske adel
begärendis att kon: hög:et i Suerige vil giffue til känne hoo the skulle
vere som thet giordt haffue, thå vil hans nådis hög:et och Danmarkis
rijgis rådt och menige adell thennom straffe som thet sig bör

Til vitnesbyrdt att ko: mat: i Danmark haffuer befatat för:ne
hans nådis hög:etz sändingebudt och rådt för:ne artikler ärende och
puncter så att verffue och forhandle som forescriffuit står, thå haffuer
hans nådis hög:et befatat at lade trycke hans nådis signet her nedhen
fore Giffuit vdi nyborg fredaghen näst effter diuisionis apostolorum
dag, År etc 1528,

38.

*Fru Ingerd Ottesdotter (Römer till Österaad) skrifver till erkebiskop
Olaf i Trondhjem om en af de svenske flyktingarne Jöns Hansson
och om daljunkaren, m. m. Dat. Karlsund den 30 Augusti.*

Efter originalet på papper i k. norska Riks-Archivet i Christiania, Münch. saml. no
2426. — Förut mindre korrekt tryckt i Saml. t. d. norske folks sprog og hist. I: 535 o. f.

Mynn ödmegelig kerlig helsens nw oc altiide forsent med vor
herre jesv cristo Kere herre tacker jeg eter node for alt dydt oc
wille szomm eters node mig beuist haffuer / huilket jeg altiide gerne
forskille wil effter mynn mact y huar jeg kann oc maa Kere herre
werdis eters node at wide at jeg kamm thiil berrenn otte dage for
sanctj bartolomej oc tha war herr wincentius astad reist neder thiil
then herredage szomm skule staa i lösse Thenn thiid her wincentius
kamm thiil lysste tha kamm Cristerns broder szomm er konings scriffuer
szomm thalet med eters node y trondhemm thiil her vincentium med
wor keriste nodige herris konig Fredericks breff sza lydendis at hand

skulle neder fare thiil skone thiil her tyge krabbe / oc hand skvle tage her tyge med sig oc komme wfortöwert Thiil hans node bode thiil hope / Enn screff her niels löcke mig thiil at ther skule staa ein herdage paa nybor y falster effther sanctj jabobj oc wid jeg icke enktet omm the skule mode hans node ther for thy jeg haffuer ingenn skriffwels faat aff her wincentius siden han aff ffloor / Wthen lösthe jeg eit breff szom her wincentius screff Cristenn scriffwer thiil y fraa lyste oc thiil berrenhws oc forstod jeg sza y cristerns breff at her wincentius ouer gaff then mode med koning gösthy y lösse oc neder drog strax thiil vor kere nodige herre med Cristernns brodher / Oc haffuer jeg forstaad at koning gösty haffuer screffuit ii heller iij falske oc lönlig breff thiil wor kere nodige herre koning frederick szaa at hand wille wære eters node her wincentius oc Erick wgervp omm halssenn om han kunne thiid bekomme gud lade hannom thiid aller faa machth / Oc lyder alle koning gostys breff paa then Jennss hanssen szom tyenner eters node oc war hooss her peder kansseler then thiid hand bleff grebenn oc er einn lydenn karl haffuer huid haar oc gult skeg oc ein stacket nesee oc er einn karl omm xxx aar oc talet jeg med hannom nw y berrenn oc kan hand ycke seye ther ney fore at hand er icke then samme karl for the jeg kender hannom then thiid hannd war med her peder kansseler paa fossen Fforthy kallet jeg Joenn theist thiil mig oc lod hannom thiitte wndherstaa wor kere nodige herris scriffwer ouer werendis at hand skule yckke lade samme karl wntfly heller wntfare wthen staa thiil rette for wor nodige herre koning frederick oc eters node oc rigens radt nar hannom bliffwer thiil saat Eters node her Vincentius oc oss alle thiil onsecth / Kere her[re] will eters node werdis thiil for gudz skild och retwissens skild at scriffe eters nodes ombotzmänn Joenn teiste thiil at then karl skulle ycke fly heller wntfare wthen holle hannom thiil stede besöndelig for then fattig mand ioncker nielss szomm arsagit er for gud y then sag somm koning gösty hannom thiil lygger / Oc haffuer jeg hört for sandenn aff thyske at hand ligger thiil rostock y eit Erlig fenxell bode med mad oc öll szom ein redersmans mand bör at göre oc gaar löss y eit huss / oc wil the ey slippe hannom far ein hans modher oc hans broder komer ther personlig thiil rostock thiil hannom kere herre maa eters node at wide omm then skatte szomm wor kere nodige herre thiil komer aff swndmör Eden fosenlen oc stördall Then haffuer jeg anammet oc setter thiil stede oc lact registern hwoss hwer leenn for sig / oc ther haffer jeg befalit her lauris [oc] per mekelssen mynn ombotzmänn paa österot at the skule antuorde eters node naar szomm eters node will opaa esker oc eters node wil astad sende then andenn

skaat omm jeg ycke selffuer komer hiemm her forinden Oc wed jeg icke omm thet skaal were radelict at sende then skatte sza tierlig at stad / for the her gaar fortydenn at koning gösty med lösse oc y swenskesker med mange skibee oc mögit folck Tha wid jeg icke for sanden ther opaa / Nar gud wil jeg komer thiil tonsberre Tha skaal jeg forfare thiid oc scriffe eters node sandenn thiil ther omm kere herre haffuer jeg ingen anden tiiden at scriffe eters node thiill her med eters node then almectige gud befalendis screffuit y karsund Söndagenn nest effther sanctj Johannis decollacionis Anno dominj 1528 etc kere herre lader anne nielssdotter oc lwsse nielsdotter seye eters node mange gode natter oc sende Anne nielsdotter sende(!) eters node einn rokitte at eters node ey forsmaa

Ingerd
ototesdotter eters nodes fattig wenn

Utanskrift: Verdege fader y gwd her Oluff med gudz node Erchebispen y trondhiemm oc pauisz sedis legat ödmegetict sendis thette breff

Med erkebiskopens hand:

Jens hanssen
ffrw Jügerdh

39.

Konung Fredriks af Danmark stadfästelsebref på det fördrag, de danska sändebuden afslutat med konung Gustaf och svenska rådet i Lödöse. Dat. Flensburg den 13 October.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 54. — En afskrift af det fullständiga documentet, "collat. medh sielfue Original." finnes ibland Kon. G. Is bref i Riks-Archivet.

Edt sätt vtåff thet stadfestilsse breff som h. förste kong frederik haffuer giffuit på the beslutningar som värdig f. her Stýgge krumpenn etc gjorde medt v. k. n. herre och Sueringis rigis rådt i näst förlidna sommer i lödesö, på förda kong frederiks végna etc

Vij Frederich etc Göre alle viterligit att år effter gudz byrdt tusende femhundert tiugu på thet åttönde, tisdagen näst effter sancti Dijonisii dag på vårt slott flennsborg var skicket före osz, osz elskelige her anders bille och her hans krabse riddere våre mend och rådt Och gåffue osz til kenne suar och endeliga beslutningar på alle the ärende verff och befallinger som vij och vårt elskelige Danmarkis rigis rådt haffde befatat osz elskelige värduge fader med gudt her

Stygge krumpen biscop til borglom her holgerdt vulffstandt och her trudt vulffstandt riddere vore meudt och rådt, samtlig medt thennom att forhandle medt stormectige herre och förste her Götstaff åff samme nåde konung til Suerige etc och the gode herrer Suerigis rigis rådt våre gode venner och kere nåbore och framlagde the en copie åff thet contracts breff som the haffde beseglat och giffuit hans ko: mat på samme förhandling lydendis ordt frå ordt som her efter følger, vij stygge krumpen etc

lydendis aldels vedt samma meni[n]gen som thet reuersal som vår nådigste herre gaff för:ne her stygge krumpen etc på förbe:da kong fre[deriks] vegna til ändan*)

Och var för:ne osz elskelige her anders bille och her hans krabse på för:ne värduge faders her Stygge krumpens biscop til borglom, här holgerdt vulffstandt her trudt vulffstandt Och theris egne vegna ödmýkelige begärendis att vij för:ne contracts breff som the ko: mat åff Suerige giffuit och beseglat haffde ville ratificera fulborda samtýcke och stadfesta huilkit contracts breff som the åff vår fuldmact och befaling vdtgiffuit haffue, vij haffue fulbordat samtýct och stadfest, och nu medt thetta vårt opne breff fulborde samtýcke och stadfeste, Och beplicte vij osz samma contracts breff vbroteligen att hålle vden all argelist ligeruijs som vij thet siälff personligen vdtgiffuit haffde vedt alle sijne ordt puncter och indhollandis articler som samma contracts breff vdtuijser och inneholler vdi alle måde giffuit år dag och stedt som före:uit ständer vnder vårt indcigel

40.

Konung Fredrik gifver för konung Gustaf tillkänna sitt bifall till det på mötet i Lödöse beramade nya mötet påföljande vår mellan konungarne och begge rikenas råd. Dat. Flensburg den 17 October.

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 53.

Stormectige herre och förste her Götstaff medt gudz nådhe Suerigis konung vår synnerlig gode venn och käre nåbo

Frederich medt gudz nåde Danmarkis vendis och Götis konung vdtualdt konung til norge, Hertug vdi slesuik holsten stormaren och Ditmersken Greffue vdi oldenborg och Delmenhorst Stormectige förste och herre Her Götstaff åff samma nåde konung til Suerige etc Vår

*) Se förut kon. G:s och svenska rådets öppna bref ang. Lödöse fördrag den 21 Aug.

venlig och kärlig helssa och hues mere gått vij förmåge, Stormectige Herre giffue vij eder kärliga til känne att osz elskelige her anders bilde och her hans krabse riddere vår[e] mendt och rådt haffue nu varedt hos osz på osz elskelige värdig faders medt gudt her Stjgge Krumppen biscop til borglom her holgerdt vulffstandt och her truddt vulffstandt riddere våre män och rådt och theris egna vegna och giffuit osz til känne swar och endelige beslutningar på alle the ärende och befallingar som the åff osz och vårt elskelige Danmarkis rijkis rådt medt fuld magt vdi befallning haffde att förhandle medt eder och the godha herrer Suerigis rijgis rådt, Och låte osz see en copie åff edtt contractz breff som the eder effter vår befallning och full magt giffuit haffde Och våre ödmýkelige begärendis att vij samme contracts breff ville samtýcke och stadfeste, huilkit vij och gärne giordtt haffue, som i ytermere förfare kunne i samme stadfestels breff vij ether ther om sände, Giffue vij ether och kärligen til känne, att för:ne contracts breff inneholler att vij medt edher och i medt osz skulle komme tilhope til edt venligit möte, och ther medt tesse trij rijgenes rådtz öffueruarilsse förhandle alle ärende och sager, Så thet måtte altingist gånge liglig til, Thå giffue vij ether kärliga til känne, att vij thet gärne göre vile och vdi föråret besöke samme möte medt edher, Och ville vij betimeligen late giffue ether tilkiände när och huor thet best och lempeligast skee kann, Och thå hopes osz nest gudz hiälp thet att förhandla altingist til en godt venlig och beständelig ende, Och tesligist gåftue the osz på eders vegna någre articla tilkende som i våre begerendis att the ville förarbete hos osz att the måtte bödes, huilcket the osz och så foregiffuit haffue, på huilke article vij giffue ether goda och tilbörliga suar, huilcke suar finnes article visz indlagt i thetta vårt breff, och ville vij och våre kære vndersäte altijdt gärne vere eder och ethers vndersäter Suerigis rijgis indbyggere til vilge, och gerne forde och främie thennom til thet betste vdi alle mädhe, Begärendis tesligist åff ether och ethers vndersäte att våre vndersäte måtte thet vdi lige måde vederfaras, her medt ether gudt befallandis, Scriffuit på vårt slott flennsborg, löffuerdagen nest effter sancti galli [et lullij] dag År etc 1528, vnder vårt signet

41.

Konung Fredriks svar på de af konung Gustaf (den 21 Aug.) framställda besvär, för hvilkas afhjelpande de danska sändebuden vid Lödöse möte utlofvat sin medverkan. (Dat. Flensborg den 17 Oct.)

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 55. — Tryckt af Tegel, I: 212, 213. Ett utdrag tryckt i Chr. II:s Arch. 4: 1566.

Ko:ge ma:tis til Danmark suar och antwardt på the ärende och article som stormectige herre och förste her Götstaff konung til Sue: etc handlat medt värdige fadher medt gudt her Stygge krumppen biscop til borglom Och strenge riddere her anders bille här holgerd vulffstandt her hans krabse och her trudt vulffstandt, Begärendis att the ville förarbejde hos ko. ma:t åff Dan: att the måtte bötes och för:ne ko: ma:t åff Danmark loffuid haffuer sig så gärna göre ville

Först att ko: ma:t åff Suerige måtte komme til sitt skyt igän så mögit som tilstæde är vdi Danmark huilkit skyt vdi en felig dag tagit var på h. n. skep som bliffue vnder bleking och lister Ther til suarar ko. ma:t åff Danmark att han gerne vil scriffue til Electum åff lundt och andre som samme byssor fångit haffue, att the skule vbehindret late samme byssor følge när ko: ma:ts budt åff Suerige kommer ther efter så mange som tilstede ere som söffrin norby ecke bortt förde

Ther nest att ridderskapit och adelen vdi Suerige måtte end nu kome til theris gotz igän i Dan: och norge som loffuid och be-leffuat var i malmö Ther til suarar ko. ma:t åff Danmark att hand ecke vedt att någon skall vere skeed något hinder på theris gotz emot the breffue som bliffue vdtgiffue vdi malmö vdi någer måde, Och ther som någon finder sig therutinnan besuerat i någer måde emod samme breffue, att the eller theris visse budt ville thå giffue thennom til ko: ma:t åff Danmark, thå vil h. n. giffue thennom hans nådis stempning offuer thennom som samme gotz haffue vdi vere, Och thå vil ko: ma:t skicke thennom aldelis skeel efter samme breffs lydilsse

Jtem att then fortret och homod som ko. ma:t åff Sue: er vederfarit vtåff erchebisen i trundiem her vincentz lunge oc fru ingegårdt måtte tilbörliche straffet bliffue, Thå haffuer ko. ma:t åff Danmark nu forscriffuet Erchebisen åff trundiem och fru ingegårdt att the skulle kome til thet möde som berammas skal att stånde emellom

begge ko: ma:ter och ther vndskÿlle thennom, Och ther the thet ecke göre kunne stånde ko: ma:t åff Suerige til rätta Och haffuer ko: ma:t åff Danmark ladet holle her vincentz alle article fore, thå haffuer han giordtt sijn margfollelig vndskÿldning, Och skal hand tog komme til samme möde som berammes skal emellom begge ko: ma:ter och ther göre sijn vndskÿldning, Och haffuer ko: ma:t åff Danmark ko: ma:t åff Suerige til sÿnderlig vilge och velgefalle annamadt slotzloffuen åff her vincentz til bergenhus och then antvårdet honom igän att hålle til påske til open vaten, och then thå antuarde huem ko. ma:t åff Danmark til bergen skickendis varder, effter then forhandling som emellom ko: ma:t och her vincentz giordt är

Jtem om en summa gull som her peder canceller skulle haffua antwordet Erchebispen åff trundiem, Thå vil ko: ma:t åff Danmark strax scriffue til Erchebispen åff trundiem och lade förfare legligheden ther om Och hues suar hans ko: ma:t fångendis varder giffue k. ma:t åff Suerige til kende medt aller förste

Jtem att her iohan rantzow skal haffue vdtskicket two iacter åff köpenhaffn, och the toge en skude frå lass månson ko. ma:ts til Suerige fogot på Åbo, Ther til suarar ko. ma:t åff Danmark att her iohan rantzou ecke är nu tilstede Och ej heller vedt ko: ma:t til Danmark ther något åff och vil h. nåde forskicke her iohann samme klag, och lade förfare legligheten ther om

Jtem om halffdelen åff thet goodz och skip som bönderne på starckö vden för lyckaa toge frå two ko: matis til Suerige vnder-såte, köpmendt som var iacop strÿnik och casper koberg, Thå vedt ko. ma:t ecke annet än thet bleff tagit then tijdt Söffrin norby haffde lycko och inge ko: matis fogoter thet annamet haffue, och ej är komet hans ko: ma:t til gode etc

Jtem om en karl benämpdt nils suenske som skal vere hos fru ingerdt, Thå haffuer ko: ma:t åff Danmark scriffuit fru ingerdt til att hon therutinnan skal vete att rette sig effter then handel som giordt bleff i malmöö om the karle som så rÿme åff thet ena landt och in vdi thet annet etc

Jtem om then annen benämpdt cristoffer som skal vere vdi her tÿge krabbes tijäniste, Thå giffuer ko: ma:t til känne att her tÿge är ecke her nu tilstede, meden ko: ma:t vil thet forscriffue til hånun medt aller förste

Jtem när ko. ma:t åff Suerige besteller sig någon deel åff tÿskelandt eller andre fremande landt hestar eller annen deel huadt thet heldst vere kann, begerer ko: ma:t åff Suerige att thet måtte vbehindret komme egenom Danmark, Thå vedt ko: ma:t åff Danmark

ecke att ther skal vere giordtt någon hinder eller forång på i någer måde, Och om then canphas som her iohan vrne lod tage till köpenhaffuen, Thå giffuer ko: mat åff Danmark till känne att her iohann ecke trodde skipperen, att thet hörde ko: mat åff Suerige til, Och haffde her iohan thet storligen behoff på k. ma:ts åff Danmark vegna Och bleff thet dog skeperen betalat med rede päninge

Jtem effter thet att fridt och tilforladelig venskap vere skal tesse trenne rigene emellom, Begerer ko: mat åff Suerige, att mögit onyttogt snak och tal som månge lade thennom medt formercke etc Thå vil ko: mat til Danmark lade scriffue til alle landzting, att ther er slig en enighet och forligels gångit tesse trij riger emellom, Och the ther före måge besöge huer andre medt köpenskap och annan deel, och att the skulle haffua gode och höffzke tal på herrer och förster, Och besönderligen på ko: mat åff Suerige och hans nådis vndersåter etc

42.

Konung Fredrik af Danmark begär af erkebiskop Olaf i Trondhjem förklaring öfver förhållandet med de 2000 gyllen, som Peder Cancellen på sitt yttersta bekänt sig hafva lemnat åt erkebiskopen att förvara, och hvilkas utlemnande konung Gustaf hade fordrat. Dat. Flensburg den 22 October.

Efter en af hrr Y. Nielsen och H. J. Huitfeldt meddelad afskrift af originalbrevet på papper i k. norska Riks-Archivet i Christiania, Münch. saml. n:o 2374. — Förut tryckt i Saml. t. n. folks spr. o. hist. I: 538.

Fredericus dej gracia Danorum Slauorum gothorumque rex
Electus in regem Noruegie Dux Slesuicen[is] Holsaciæ etc:

Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore Kiere . herre oc ffader wider att her Peder Cancellen schall haffue tilstanddett paa hanns döds tid at handd indförde till trwndhiem ij^m gyllene eller meere Oc fick etther thennom at giemme till truer handd Oc at handd fick ther ingenn aff ighenn Oc ther for wore Stormegtigste förste koning Göstaff aff oss begerindis At handd motte fange samme pennding ighenn, till att betalle for:ne her Peders Cancellers giöld med Szom handd er skyldig vdj Suerig Thij betthe wij etther kierligenn atj mett aller förste wille giffue oss leilighedenn ther om schriftligenn tilkiende Om i samme penndinge haffue vdj etthers forwaring eller och ey Ther giöre i oss sönderligenn till wilge med Oc wille thet kierligen med etther forskylde. In christo valet Ex castro

nostro ffleensburg feria quinta proxima post festum Luce euangeliste Anno etc . mdxxviiij Nostro sub Signeto

Utanskrift: Reuerendissimo In christo Patri Domino Olauo ecclesie Nidrosiensis Archiepiscopo Nec non apostolice sedis Legato Nobis sincere dilecto

Med erkebiskopens hand: thesse ffinge wii purificacionis pauli(!) vpbraatne

43.

Konung Fredrik af Danmark underrättar erkebiskop Olaf i Trondhjem att konung Gustaf i Scerige klagat öfver den stora förtret och "hoffmod" erkebiskopen gjort honom, och uppmanar erkebiskopen att personligen infinna sig vid det mellan begge konungarne beramade möte för att der svara och undskylla sig. Dat. Flensburg den 22 October.

Efter en af hrr Nielson och Huitfeldt meddelad afskrift af originalbrevet på papper i k. norska Riks-Archivet, Münch. saml. no 2375. — Förut mindre troget aftryckt i Saml. t. norske folks sprog og hist. I: 538.

Ffedericus dei gracia Danorum Sclanorum gothorumque rex
Electus in regem Noruegie Dux Slesuicensis Holsacie etc:

Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore Kiere herre och ffader wider att Stormegtigste Fförste Koning Göstaff haffuer bode schriftlig oc myntlig ladett beclage fore oss Atj schulle haffue giortt hannom store fortred oc hoffmod oc wore begerindis aff oss at wij wille lade straffe ther wdoffuer Thij betthe wij etther kierligen atj wille retthe etther effther att giffue etther selff personnligen till thet neste maade szom stannde skall emellom oss for:ne Koning Göstaff oc thesse try riger Oc ther foranntworde och wwndskyldde etther for huessz hannd etther ther om haffuer till at thalle Her giöre i oss sönnderligenn till wilge med Och wille thet med etther gunsteligenn och naadeligenn forskyldde oc bekiende In christo valet Ex Castro nostro ffleensburg feria quinta proxima post festum Sanctj Luce euangeliste Anno etc: mdxxviiij Nostro sub Signeto

Utanskriften: Reuerendissimo In christo Patri Domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo nec non apostolice sedis Legato Nobis sincere dilecto

Med erkebiskopens hand: the[tte] ffinge vii purificacionis Marie vpbraatne

44.

Fru Christina Gyllenstiernas bref till Rostock med anhållan att daljunkaren, hvilken falskeligen föregifvit sig vara hennes och hr Stens son, måtte utlemnas för att här i Sverige stå till rätta. Odateradt.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 339 v.

ffru Cirstines breff til rostoch

Venlig och kärilige helse altijdt försändt, Erlige och forsiktoge gode män kere vener iach haffuer förståndet att then skalk sig lygnakteliga kallat haffuer mijn döde herris her steens och mijn son, är kommen i edher fängilsse, thet mik och mång godt mann tycker ganska väl vara att så skeedt är, forhåpandis, att hann skal få sijn rätto lön the hann fortijäntt haffuer, för thet opror och obeståndt som hann sig foretagit hade, bedreffuandis sitt tingest medt lygnaktoght tal och stämpling eij all enast här i rijgit vtan iämwäl i främande landt, förstedöme och städer, Åff huilcko både iach och ander flere måtte kommet (som vij vtan twekan kompne äre) i stor mistancke . rop och rükte, Och ändog han kunne väl ther hos eder stå sijne näpst for hans misgärningar, Våre dog bätst och ganska nyttogt, att han måtte forskickes hijdt in i landit igän, thet iach ganska kärliga begärer och bidher både för mijna skul så och för mång godt mandz skul som hann lygnakteliga kommet haffuer i platz och mistancka på thet iach och the kunne tess bätre göre våra orsakt och förclara våra oskylloghet honum siälff på hörendis, J huilcke i mig och många flere göre en stor tjänist och mykit til vilia, eder som mig förhäpes vtan skada, thet iak och så medt mijna vener altijdt gärna och kärliga forskuller, Här medt edher

Brefvet är i registraturet öfverkorsadt. Konung Gustafs bref, hvori han beder fru Christina skriva till borgmästare och råd i Rostock om daljunkarens svek, är dateradt Lidköping den 8 Aug. (sid. 125.)

45.

Knut Nielssons (Skrifvare) bref till f. d. konung Christiern II med underrättelser om: Niels Brades kaperi i Östersjön, oroligheter i Tyskland, af de danske lidna skeppsbrott på tyska kusten, klockskatten i Danmark, att Guds ord flerstädes i Danmark predikades på danska, att Lübeckarne skulle lemna Gotland till Danmark, att grefven af Hoya låtit afrätta daljunkaren i Rostock, att samme grefve troddes skola fria för konung Gustafs räkning, m. m. Dat. Schwerin den 20 och 23 Nov. 1528.

Efter originalet på papper i kongl. Bibliotheket i Stockholm, Münch. saml. n:o 2491. Ett mindre noggrannt aftryck finnes i Chr. II:s Arch. 3: 1246 o. f.

Hogborne furste allerkeriste nadugste Herre mijn ydmygeste weluilligsthe tilplictuge wnderdanige tro tieniste ethers nadis hogmechtughet altiid tilforne sent met vor herre werdes ether nade wille vide at Niels brade haffde giort Hans anderssen till Söes i somers met en liden boet oc vij karlle han kunde ey fonge flere poa then tiid, the wore i Beelt oc anderstets ther omkring iiij eller v vger the piliede noget poa smo schuder hues the kunde foa, the drog en foge ting, en saa meget the gjorde the dansche wack met Jachter ut at giöre poa kost oc tæring oc beuiste theris gode vilie efter theris macht Tha the gaffue siig at lante mekelburg igen stötte böeden lach i breningen, Hans lappet oc böte igien oc Niels flyde hanum mere hielp Oc till söes igen Storm dreff them indh for lante pommern ther loge viij dage oc ey kunne poa engen bog rymme landet, wnder thes kom hertugens ffoget met ij store bode men the wore i landt at köbe them fetalie oc jeyget them fro baden oc at schogen oc forfulde them till heste oc foed hans anderssen vntkom selff vij:de oc Jens ryand som höffuitzmand var paa peyter van hylle bleff griben selff iiij:de settis vtj tornet paa eet Slot heder Bart Hertugens aff pommern, thet schede nogne dag for michaelis ieg tror the side en nw, ieg kand ey annet forfare E: n: sehebreff oc hertug albrets geleyde som han haffde giffuit Hans anderssen fands hoes them Jeg talde hertug albrit till at han wilde for ether nadis schuldt scriffue for them han swarede hans scriffuelsse ware them mere til schade end till gagn i thet hans geleyde breff fands hoes them, the haffde ingen schade giort nogen aff pommern enthen till land eller watn, werdis e: n: for guts schuld at lade nogne e: n: venner for them scriffue at the motte beholde lifluet oc at ieg motte fonge scriffuilsse met aller förste ieg vill schicken fremdelis Jtem peyter rytze screff meg til fro wolnenssbuk at hues her ware for tidinge schulle ieg

scriffue ether nade till, her giück soa megen lögen en tiid lang ieg torde inthet scriffue nw for iij vger siden var her alle stets omkring alarum, markgraffuen war up met aller macht han wiste ey poa huilchen ende han schulde tage ware, Hertogen aff pommern war i winding oc hadde budet vp alt siit landt Her Niclaus van mijnckquits schulde haffue monge rytter oc then gellersche hob oc ether nade schulde waret i lantelönneburg met then burgunsche hob oc schulde ther müttes oc drage soa ind i mark, iiii^o holster rytter oc en fennicke knechte war indh dragen i lantelouenburg poa grensen oc wilde waret gwmen lantemekelburg, vilde oc indh poa markgreffuen oc schulde till then hob mynckquits hadde giich rycthet, hertug albret hadde budet up alt siit landt, lidet ther effter giorde hertug henrich tesligis tha the holster hörde thet, ruchte the strax hiem igien, sodant bulder war her thet er nw stille, thet siges at markgraffuen haffuer giort stor peninge spillinge oc meget forarmet landet met megin upreysning i oor Jtem utj Östersöen er engen Orloff schiib po ferde the siigis iij Jachter schulde ware udhe at söge effter hans andersen aff the dansche, torsdagen for martinj forgüicks for wernv xiiij schiib oc schuder mesten dell met mand oc all oc gotset dreff till söes met strömen, ffor lanterym siges at xx schiib oc schuder er bleuen monge dansche mend er ther bleuen gud betret Werdes ether nade wille vide for tidinge aff Danmark the haffue lagd en suar schatting up offuer alt riget tesliges i lanteholsten, Oc haffue taget klockerne utaff kirkerne oc före till Slottene ther som tre ere tage the two oc ther som two ere tage the en thet siges at ther er en aff thet ffucker selfschap oc kiöber them om hertugen lader bære peninge up höres en nw inthet om, Ridderschabet tage fast till met kirker oc Closter theris gots igien Bisen aff ffyen er mest hoes hertugen the giöre hanum rwmet wel trangt i ffyen the som han haffde plaget tilforne, oc trenge hanum store peninge aff Otte p. . rffelts wener ligge hanum oc ambordt Jtem ther stoed en herredag i Slesuig effter michaelis ther bleff Dochter wincencius aff schild met norge han war ther, huen tiid schall i hans stedt igien wedh ieg ey ructhet gor at the lubische schulle ey lenger haffue gotland, the köpsteder widh siöside som ey Jachter haffue the schulle lade bygge at the ere rede poa fororet Jtem vtj monge aff kopstederne i Juland predickes guts ordt poa dansche tesligis holles messen oc poa dansche bisperne kunne ey betaget Jtem then greffue som göstes syster haffuer kom til strolsund met en liden kraffuell for Sanctj michels dag oc haffuer handt sin heders forstijnne meth siig, han lodt rette her Sthens söen i Rotstock han bleff ther gibenn i sommers for thet oplub han giorde

i dalen nw eet oor siden en aff göstaffs scriffuere beslog hanum ther, ffrue kristine haffde scriffuit tiid oc forsageth hanum thet siges hun war ther nydder till, han haffde acthet siig till ether nade ther han ey hadde bleffuit behindret, meg er sagt at greuen er utkomen at frije poa göstaffs wegne huar thet er wedh ieg ey, oc lyckes thet for hanum schall bruden henttes poa sommeren met thet store göstaffs schiib Jeg wed inthet ydermere at scriffue ether nade till poa thenne tiid . e. n. wedh well self hurledis then menige mand hobes end nw till ether nades tilkomst i landet igien then alsmegetiste gud wne ether nade snarlig god lucke oc fremgang ther till, ellers forderffues then menig mand i grunden oc rigeth bliffuer forarmet som thet haffuer waret i tusen or Ether nadis Hogmechtighet then alsommeg-tigste gud befalindis till ewig tiidh Scriffuit i Suerin xx dagen No-uembris Aar etc xxvij

E: N:
tro tienere

Knut
Nielsen Scriffuere

På tvenne i brevet inneliggande lösa sedlar:

Werdes ether N. wille wide at Hertug albret sagde meg nw för han drog aff at haffue lenge siden giffuit e. N. godt bescheydt paa then e. N. befaling ieg haffde till hanum oc tesligis leyden etc oc at han forlader siig nw wisselig till the peninge poa Niels brades wegne, oc at thet wilde giöre hanum stor schade om han ey nw fonger them, thenne hans Köpmand som haffuer befaling at anamme them han er e. N. god ther han wiste at giöre e. N. nogen tjeneste ether nade moa well sette loffuen till hanum ther ether nade wilde haffue noget forhender met schiib wilde han giöre sin flyt han siiger ether : wel self meninghen han kan well giöre ether N. ther utj bi-stant etc

Jtem hertogen aff lanteholsten han schall haffue peninge for alle klockerne, men Sancte Seuerin aff ryde wilde ey lade tage sine klocker tornet wilde goet omkuld met them som schulde taget them ned han forsuaret them som en hoffman som han er for alle the andre helgen, war thet icke sancte Seuerin soa war thet wist dieuelen thette schede i sandhet

Verdes ether nade wille wide Niels brade war i Sommers hoes sin hustrw viij dage hemelig poa hennes gordt ther fiich han nogen wntsetting aff henne at stoppe sin giöld met, hues offuer war er lenge siden oppe, han giück iij hiwl well ner thet er inthet rychtet

end nw at han war ther inde, tha ieg kom ned fro lantemitzen hadde han kommeth hans andersen till söes met samme boet han kom offuer meth, Siden hadde han sin Suend till hertug ffederiich om leyde tha war her Tyge oc flere aff rodet hoes hanum oc her tyge wilde lade recke karllen motte han icke for hertugen, han fick onde suar ath sige hanum at then edh han hadde sworet hertugen oc rigis rodt then hadde han hullet som en forreder Oc ther som the kunne offuer komme hanum schulle iij hiull ware hans rett ther motte han forlade siig till, sameledis motte han siige her Seuerin Norby nar han komme i tal met hanum, thette war siden Sanctj michels dag, her tyge spurde karllen huar ether nade var han sagde hanum som han haffde hört i brabant, thet er sant sagde han, en huar er tha her Seuerin karllen sagde i Prage, ney suaret her tyge, han flöge fenden emodt till then anden ffenden the ere nw tilhobe wij wide well at the wille forsamble en schalke hob, igien, met monge vnyttelig ord flere han hadde, Niels haffuer sagt for meg at han haffde forforet nogne ærende ether nade storlig macht poa ligger ther han ey will scriffue fro siig för han kommer ether nade selff till ords Jeg haffde budt i Sterneberg at han schulde scriffue ether nade til met thette bud, han war faren ther udaff herberget viij dage siden for gielt schyldt oc poa en aunen stets soa lenge han fonget at betale met thii kom ey budet i tall met hanum, Ether nade then alsmechtigeste gud befalendes till ewig tiid Scriffuit i Suerin 23 dag Nouembris

Utanskriften: Hogeborne ffurste oc Grotmechtigster herre her Cristiern met guts Nade Danmarks Suerigs Norgis wendes oc gottis Konung Hertug i Slesuig Holsten Stormarnn och Dijtmer-schen Greffue i oldenburg oc Delmenhorst myn aller keriste nadugste herre met aller ydmyghet tilscriffuit

Sigillet borta.

46.

Biskop Hans Brask skrifver till konung Gustaf att han alltid bedt honom ej tillstödja den nya lutherska läran inkomma i riket, tillkännagifver att han kommit oförtänt till Danzig, men nu ville der dwäljas en tid, att han förnummit konungen hafva ånyo sköflat biskopens och kyrkans gods, oaktadt han ej vet sig något hafva förskyllat; varnar konungen ånyo för den falska läran och att så handla, som nu skett, med kyrkor, kloster och prester. Dat. Danzig, utan dag).*

Riks-Registr. B, 1523—1526, fol. 303. — Efter en afskrift i Upsala akademi-bibliothek tryckt af Schröder i "Suppl. t. bisk. Hans Brasks brefväxl. 1527—1528", Disp. Ups. 1854, sid. 8.

Gloriosissimo ac serenissimo principi Domino Domino Gotstauo
Dej gracia Suecorum Gotorumque electo regj omnibus reverencia
debitis et honore

Humili mej Recommendatione tam reuerenter quam debite premissa, Högmectig förste käre nådig herre, Jach haffuer altijdt ödmiwkeliga bedit och rådth eder nåde, effter mitt betste förståndt, att eder nåde ej ville tilstädie in i rikit then nye luterske lääre, then hanss anhang mongenstatz forderffueliga bespreeet haffue, Effter thet att samme falske lärdom haffuer fordom varit åffdömd för kätterý, Och att eder nåde ej ville drage sig eller rýkit i frå then helge romare kyrkes lydne endragt och cristne manna samfund, som alle gode cristne plictoge äre til att hålle, Tesligis och huru mijn legligheter sig begiffuit haffua, sidhen iach medt eder nådis samtýcke gaff mig til then gullenske reese, Haffuer iach medt twenne mijn breff giffuit eder nåde til känne, Ödmýkelige bedende att j ville verdis vete mitt, mijne kyrkis, och hennes vordnet oc vndersåtes betste, som mijn gode troo var til eder, Helst att än thå iach var her komet at [alt?] ofortentkt ville iach dog här dwelies til någen tijdt, för mijn longlig siukdom och misfålle til läke, om gudt tektis vnne mig mijn helse then iach fast lenge vmburet haffde, Dog är mig nw sedhan förekommit att eder nåde haffuer än nw på nytt latit skinne och sköffle mijne och kyrkenes gårda, godz, och ågedelar, än thå att huaske iach eller kyrken vortt förbrutit haffue, vtan är iach altijdt öffuerbödlig så nw som för att stå både for mig och henne til rätte för owilde och tilbörilige domare Och tiener tý eder nåde så mykin

*) Öfverskriften i Registraturet: "Til vpsala penultima marcij" be-tecknar den dag brefvet kom konungen till handa.

större sýnd på mig att j ther offuer förutan the swepesaker i mig i västrås förekastade, mig til anskrij vtan förtienist, The iach offte tilförenne både i suderköping och flerestadz frå mig lakt haffuer, och i rijkesins rådز närware åftalede vore, Thå steder eder nåde än nw på nytt berýkte mig på mijn heder och äre för thet regimentte i dalena än thå att i vel vete emellom gudt och eder mig ther innan vrsakan, och att ingen kan mig thet öffuersäije medt någen skäl och sanning som alrig var Beder iach therföre ödmýkeliga eder nåde så nw som iach altijdt tilförna giortt haffuer att j för rijkenes och eder egien heder och gode rýkte, och mest eders siälss saligheet eij vile tilstädie att rijkit skulle varde så lasteliga besmittit til monge cristen siäls förtappilsse medt thenne falske lutterske lääre, emot thet cristeliga namn och rýkte thet hafft haffuer åff heden hööss til thenne tijdt, Eij heller ville så medt våll och välle offuerfalle mitt kyrke och clösters gotz och räntte, ther eder nåde eller cronan ingen rätt til haffuer, Och ville betracte huro thet står eder nåde så handle medt kjrke och clöster och eder nådis egne vndersäter, the eder borde frede både för indrijkis och vdrijkis offuerwol i edert rijke, Haffde iach forwerkat mig, som eij skal finnes, eij borde kjrken att böte mijn sak, heller än hustrwn bondens, The eder nåde så råde til att infalle i domkyrkers och andra kyrkers och clösters räntta, akte intet, att til eder nåde vil varde talet på thet sijste, när bettales skal, tý att the gå thå vden vedt, Och trenger mig eij heller flere gode män så hädzkeliga frå eder medt sådanne offuerwol, Tý att gudt skal känne att iach haffde aktet lijde och vngelle medt eder nåde ontt och gott och nödigt ville vare nåde i moth antinge medt ordt eller gärning, Huar iach och mijn kjrkis vordnat må niwte lag och rätt och the frijheter som kjrken niwter i annen cristen konge rijke, Thet eder then altzmectig gud verdis inskiwte och långlige beskerme til rijkesins betste Ex Gedano Annodominj 1528,

Joannes Dej gracia
Episcopus lincopensis

Calffuen

Högmetig förste kere nådig herre, ingen then gärning haffde mitt och kjrkenes vax giortt, att thet iw motte haffue nytit kjrkefred, Huilken dog effter lagen nyte större ogärningsmän, och haffde iach tilförende skänkt eder nåde medt gudmundt scriffuere nogen panzar, Och vett iach mig intet haffue brutit eder nåde emoth eller någott mith forwerkat antinge panzar eller annat att mig iw borde nyte thet lille iach haffde igän, Görer tý vel kere nådig herre och

lather kyrcken och mig få vårt igän, och beweuen eder eij förmykit i kirkenes beswaringer för så mykit som thet kan vare, Gudt haffuer föget och skicket eder nåde til thet stått och velle som sådan offuerwol eij til höre Que iterum felix valeat[is]

47.

Förteckning å de personer, som gingo i borgen för kyrkoherden Oleff i Malung i Dalarne, att han skall vara konungen trogen. Odaterad.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 347 v.

Jtem tesse ginge i lyffte före her oleff i malung att han inet obestånd eller stämpling skal sig företaga emot vår nådigiste herre effter thenne dag, ther the räfte vår nådigiste herre håndene före, tesligist loffuade the före honom före the trehundra marcer som han är osz plictog att vdtgiffua innan påska nästkommandis

per philpusson i hälleby i tilleberg soken

anders nilsson i gesala i romfertuna so:

nils månsson i nortuna ibidem

henrich i padesta ibidem

iöns ionson i torstensboda i norbo socken

Tesse för:na skole än nw stå i lyffte före her oleff i malung etc

I kanten står sedermera anmärkt: bettalat på hundrat mark när och them haffuer vår nådigiste herre giffuit honom til på thet hann skal vara vår n. h. räträdig effter thenne dag

Samtidigt med detta tillägg har första stycket blifvit öfverkorsadt.

Register.

A.

- Aage, hr, se Lunge, Oue.
Aage Vincentius, se Lunge, Oue.
Abbedissan i Wreta kl., se Wreta.
Acke Vincens, se Lunge, Oue.
Adeln, danska, med orätt anklagad att hafva understödt daljunkaren, 280; — svenska, om återfående af dess gods i Danmark och Norge, 12, 107, 138, 160, 161, 276, 285; — om utbyte af adliga gods i det ena riket mot gods i ett af de andra, 160, 161, 276.
Afrad, af klostrens landbor, 151.
Aggatorp, gård (i Westerg.), förlänt t. Lasse Ydson, 196.
Akershus [Aggerssz hussz, Akerhuss] (i Norge); Måns eller Magnus Henriks-son Gyllenstierna höfvidsman derst., 50; 249; slottslofven anförtrödd åt Gude Galle, 213.
Alarum (allarm), 291.
Albrecht [Albrökt, -bret, -breth, -brit], hertig af Mecklenburg, furste af Wenden, grefve af Schwerin, herre till Rostock och Stargard, 153, bref t. hon. om fr. en sv. borgare röfv. gods, o. uppman. att ej beskydda Sveriges fiender, 152, 153; om Niels Brades fhdl. m. hon., 258, 259; utrustat en sjö-röfvare, 261; gifvit en sådan fribref, 290; uppbudat hela sitt land, 291; fordran af k. Chr. II, 292.
Alffuem, kongsgård (nu Alfhem i Skepplanda s:n, Ale här., Westerg.), förlänt t. Tuffue Byrgeson, 196.
Alingsåss gods (i Kullings här., Westerg.), förlänt t. Lasse Ydson, 196.
Alma i Huseby s:n (Mastad i Ö. Husby sn, Österg.), ett gods derst. förlänt t. Truls Scriffuare, 199.
Almby (i Skagershults s:n, Edsbergs här.), i Nerike, vid arfskifte tillfall. fru Christina Gyllenstierna, 118.
Allseke (Alsike i Erlingh. här., Upl.), en gård derst. tillfallit fru Chr. Gyllenstierna, 116.
Altarelege (afgift till presterne), 24.
Altaremsör (afgift till prestersk.), 24, 25.
Aluastra kloster (se reg. t. 1:a del.), förlänt t. Birger Nilsson (Grip), 207.
Ambasiatores (ambassadeurer), danske, 138.
Ambrosius (kyrkofader, bisk. i Milano, död 398), hans bok »de officiis», 172.
Ande, den helige, 171.
Anders Hansson, g. m. biskop Brasks systerdotter; besittningsbr. på gods i Östergötl., som tillhört biskopen, 108, förlän., 204.
Anders Jönsson, skattefrih. på Haffwris i Vemo s:n, Åbo län, förl. på lifstid, 194.
Anders Nilsson i Gesala, Romfartuna s:n, borgesman för hr Oleff i Malung, 296.
Anna, »borgerska», Peder Nilssons efterlefverska, bref på en tomt i Sthm, 100, 101.
Anna, fru, på Winstorp (A. Gyllenstierna, se reg. t. 3:e del.), rusttjenst, 145, 188.
Anna (Tott, se reg. t. 2:a del.), »finska fru A.», rusttjenstskyld., 191.
Anna, fru, på Aspenäs (A. Sparre, se reg. t. 3:e del.), Veslanda s:n i förlän., 202; k. sakören i förlän., 207.
Anna, hustru, på Töresö (A. Lillie, se reg. t. 3:e del.), förlän., 205.
Anna (Bielke, se reg. t. 3:e del.), hustru, på Händelö (i Österg.), 191.

- Anna**, Per Jonssons hustru, Bethne s:n i förlän., 205.
Anne Nielsdotter (Römer i Norge), fru Ingegerds dtr på Österaad, 282.
Annund Harralsson, norrman, en af daljunks följeslag., 219.
Anund Stenson (Ulf), rusttjenst, 189.
Arboga, 253; Engelbrekt fogde derst., 35, 75.
Arenth, 259.
Arfskifte mellan kon. Gustaf o. fru Christina Gyllenstierna, 114—120.
Arianskt kätteri, 167.
Aruidt Jonsson, fogde i Hofs län i Österg., sk. taga biskopsgården i Wadstena om händer, 1; sk. bygga ett mak åt kon. derst., *ib.*
Asahäredt (Åse h. i Westerg.), förlänt t. Nils Olsson (Winge), 195.
Asbo, Norra, (Åsbo) här. i Skåne, 279.
Asbonäss, se **Aspenes**.
Aska härad i Österg., förl. t. Holger Karlsson, 198.
Askaby kloster (i Österg., se reg. t. 1:a del.), contract om klostrets ränta, 151.
Askarabodha (i Haga s:n, Erlinghundra här., Upl.), 116.
Aske, gård i Bankerna s:n (Askö i Barkarö s., Tuhundra h., Westml.), 119.
Asker, (s:n i Askers här.) Nerike, 118.
Asmund, hr (i Norge), 216.
Asmundstada (i Österg.), besittningsbr. derå f. Anders Hansson, 108.
Aspenes (Aspenäs i Wåla, Westml.), tillhör fru Anna (Bengtsdotter Sparre), 202, 207.
Aszyrier, 172.
Augustinus, hr, prest på Gotl., kastad i fängelse, 32.
Axel [Axeld] **Andersson** (Lillie af Ökna), riksr., ridd., 55; förlän. i Upl., 202.
Axell Eriichsson (Bielke) på Erikssäter (Hiringxsäter, Häradssäter), om kostgården af hans förlän., 162.

B.

- Babilon**, bygd af Nabuchodonozor, 169.
 —eske kejsaredömet, nedslaget, 169.
Babilonien, dess kon. Baltazar, 168.
Badene kongsgård (Badene i Qvånums s:n, Skånings här. Westerg.), förlänt t. Erich Stenson, 196.
Bagge, Nils (se reg. t. 3:e o. 4:e del.), frälseman i Smål., rusttjenst, 146; förläningar, 200.
Balk, Mons, frih. o. frälse på åtskill. gods, 204.
Ballabygd (Bollebygds här.), i Westerg., förl. t. Måns Bryntesson, 195.
Ballingzkelle (nu Bankälla i Wårings s:n, S. Wadsbo här.), Westerg.), 118.
Baltazar (Belsazzar), kon. i Babilonien, 168 170.
Bankerna s:n (nu Barkarö, i Tuhundra här., Westml.), 119.
Bannlysning, 28.
Barnim, hert. af Pommern, br. t. hon. fr. kon. G., 185, 186.
Bart (nu Barth), slott i Pommern, 290.
Beckeby, gård (nu Bäckeby i Brunby s:n, Bobergs här.), Österg., 117.
Beelt (St. o. L. Bält), sjöröfverier derst., 290.
Begsede fjerding i Östra här. (Smål.), förl. t. Nils Bagge, 200.
Behmen (Böhmen), kon. Ferdinand af B., 273.
Belleferdung (trol. Bellö s:n) i S. Wedbo, förlänt t. Nils Bagge, 200.
Benckestock, Trond, norrman, 251.
Beneke [Benicke], **Conrad**, inbjudes att komma t. Sverige, 183, 184.
Bengt Jönsson, innehaft förlän. (i Westerg.), 196.
Bengt Knutson (frälseman o. kons. embetsman i Österg.), afgift af häradsrätt., rusttjenst, 190; innehar Godegårds s:n i förlän., 198; provisor i Wreta kloster, 208.
Bengt Larson, förlän. i Söderml., 206.
Benkt [Bengt] **Nielsson** (Ferla t. Bergshammar, se reg. t. 2:a del.), riksr., slagen t. ridd., 9; kallas t. Lödöse möte, 92, 93; har Fogdö, Löfsta, m. fl. s:r i förlän., 204.
Berenn, se **Bergen**.

- Berg**, i Knifsta s:n, Nerike, 118.
- Berga qvarn**, besittningsrätt derå för Nils i Berga, 39.
- Bergen** [-nn, Berren, Berenn] (i Norge), 214, 217, 253, 256, 264, 266, 280, 286; biskopen af, 262.
- Bergenhus** [-sz, -ssz, Berrenhws], 262, 263, 264, 266, 267; daljunk. derst., 212; räakensk. deröfv. felakt., 213; V. Lunge der höfvidsman, 211, 221, 231; slottslofven derst. af V. L. lemnad till erkebisk. Ol. i Trondhjem, 215; — skall af V. L. upplåtas t. kon Fredr., 286.
- Bergsfogde**, på Kopparberget, förut Christopher Olsson, 16.
- Bergslagen**, daljunks br. t. b. 228—230.
- Bergsmännen** på Salberget; br. t. dem om skogen, 105; privilegier, 106.
- Berkala**, se **Birkarlar**.
- Bernardus** (den hel. Bernhard af Clairvaux, »den siste kyrkofadren», död 1153), 172.
- Berno**, regalt pastorat i Finl. (Bjerno i Haliko här.), afgift deraf, 208. Se vid. **Bierno**.
- Bernt Claweszonn**, »reder»; se **Biörn Classon**.
- Berren**, se **Bergen**.
- Berrenhws**, se **Bergenhus**.
- Bethna** s:n (Betna s:n i Oppunda här., Söd.), förl. t. hustru Anna, Per Jonssons, 205.
- Bielby** i Sigtuna s:n (nu Billby i St Pers s:n, Upl.), 117.
- Bierckia**, gård i Österg., tillfall. fru Christina Gyllenstierna, 117.
- Bierkahäradt** i Westerg. (Bjerke), förl. t. Måns Bryntesson, 195.
- Bierno** s:n (Bjerno i Haliko här.), Finl., förlän. derst. t. Åke Claffuesson, 193.
- Bilde**, Anders, hr. dansk riks- o. ridd., sändeb. t. Löd. möte, 128, 132, 133, 135, 138, 148, 214, 271—273, 282—285; får drifva handel i Sv., 141.
- Bille**, Anders, se **Bilde**.
- Birge Andersson**, rusttjenst, 189.
- Birge** [Birger, -ie] Nilsson (Grip t. Winäs), slagen till riddare, 9; kallas till Lödöse möte, 92, 93; Tjust i förlän., 192; Alvastra kloster i förlän., 207.
- Birger**, konung; br. t. Helsingl. om presternes inkomst., 52.
- Birgitta** [Byrg-] (B. Christierns dtr Wasa. se reg. t. 3:e del.), hustru, enka eft. Didr. Myntmästare, får 4 stenhus i Sthm i betaln. f. kon:s skuld, 74; Fulmerydtz rättaredöme i Fulme s:n i förlän., 204; förlän. af sakören 207.
- Birgitta** i Gråby, hustru, rusttjenst, 192.
- Birgitta** (Hansdtr Tott; se reg. t. 3:e del.), på Åkerö, hustru, förlän. af sakören, 207.
- Birkarlar**, stadga om deras skatt, 70—72, deras fördel af Lapp., 71.
- Biskop**, en, bör vara förfaren i Guds ord, 168; en god, lider och umgäller m. sin hjord, 178.
- Biskopar**, deras skyld. och rättigh., tillägg till Westerås mötes beslut, 25—28, br. t. dem om skydd f. kyrkans egendom, 87, 88; om tillsättn. af, 174, 175, fört afvog sköld mot sina furstar, 176; skyld. mot församlingen, 166; varit största orsaken till regementsskiftena, 168; — af Bergen. se **Bergen**; — af Borglum, se **Kruppen**, **Stygge**; — af Hamar, 113; — i Linköping, se **Hans**; i Skara, se **Mons**; i Strengnäs, se **Mons**; i Westerås, se **Peder**; i Åbo, se **Mårten**; i Rom, 171; i Lübeck, se **Henrik**; i Wiborg, se **Frijs**.
- Biskopsfödring**, 43, 125, 207.
- Biskopsgården** i Wadstena, se **Wadstena**.
- Biskops landbor**, 43, 125.
- Biskopstift**, br. t. alla rikets, om presternes inkomster, 23—25; om biskopens inkomster i Linköpings st., 30.
- Biskopstuna gård** i Finl., förlänt t. Erik Fleming, 192.
- Blisser**, se **Bössor**.
- Bitzere**, Jöns (se reg. t. 2:a del), erhåller $\frac{1}{2}$ läst malt, 105.
- Bingmiöl**, 64.
- Biörkenäs**, gård i Österg. (Krigsbergs s:n, Bobergs här.), 117.
- Biörn Classon** [Claffuesson] (Lejon t. Leppis), riksråd, kallas t. Lödöse möte, 92, 93; underhandlare vid Lödöse möte, 135; förlän. i Finl. 193.
- Biörnedaall** (nu Björndal i Kisa s:n, Kinds h., Österg.), 119.

- Biörsettra** (Biörsäter, by o. s:n i Wadsbo här., Westerg.), en gård derst. förl. t. Jogan Suenson, 196.
- Biörsätra** (Björsäter) i Österg. innehafves sås. förlän. af Johan Thuresson (i Upl.), 192.
- Biörskog** s:n (Björskog i Åkerbo här., Westml.), förl. t. Lambrigt Matzson, 203.
- Bleck, Mechel**, norsk riddare, skulle hafva gifvit upp ett slott i Norge t. kon. Gustaf, 258.
- Blekinge**, 261; om dess upplåt. t. Danm., 12; kon. G:s skepp strand und. B., 138; sv. skepp der tagna, 285.
- Bo**, en dansk, mördad af en svensk riddare, 279.
- Boborgs** (nu Bobergs) härad i Österg., förl. t. Holger Karlsson, 198.
- Bockolth, fan, Markor**, i Holsten, 260.
- Bockskinn**, sk. uppköpas, 207.
- Boda**, gård i Norrl. vid Indalselven, 86.
- Bodhe** (Boda) i Sollentuna s:n o. här., Upl., 116.
- Bogosundt** (nu Ulricehamn), rusttjenst, 147.
- Bonde, Peder** (P. Bryntess. Lilliehöök till Färdala), frälseman i Westerg., rustt., 145, 187, innehar Stubbagodsens i Ås här., Westerg., i förlän., 196.
- Bonde, Toordt** (se reg. t. 3:e del.), väpnare, riksr., underhandlare vid Lödöse möte, 135; rusttjenst, 145, 187; Mo här. i förlän., 195.
- Bondorthog**, afgift t. prestersk., 66.
- Bonedt, flugeldz-** (sammetsmössa), 216.
- Boosgårdt**, i Westerg., förl. t. Lasse Ydson, 196.
- Boosgårdt**, i Söderköp. (Bosgård, frälsegård, belägen straxt utanför Söderköp.), förl. t. Calmarna-Niels, 199.
- Boosgårdt** (Bosgården i Ö. Husby s:n, Skärkinds här., Österg.), förl. t. Truls Scriffuare, 199.
- Borckennhusenn, se Brokenhusenn.**
- Borenholm** (Bornholm), innehafts af Lübeckarne, 90.
- Borg, en der, Henrik**, besittningsbr. på ett stenhus, 76.
- Borgaläge** (Borgläger), 82.
- Borgesmän**, för hr Ol. i Malung, 296.
- Borglum** [-lom, Borlem] (förr biskopssäte, nu socken i norra Jutl.), Stygge Krumpen bisk. derst. 110, 128, 132, 135, 271—3, 283—285.
- Borgmästare**; — i Kalmar, Matz Jönsson, 73; — i Jönk., Niels Arffuidsson, 201; — i Söderk., Per Jonsson, 199; — i Stockholm, b. o. råd, 251.
- Borgs** s:n i Österg. (Memnings här.), förl. t. Christiern Hindricsson, 199.
- Borlem, se Borglum.**
- Botna** s:n, se **Bethna**.
- Brabant**, Chr. II uppgifves vara der, 293.
- Brade, Niels** [Neilss] (Nilsson t. Wanås; se reg. t. 3:e del.), riddare; br. t. k. Chr. II. 258—261; om hans kaperi i Östersjön, 290; hemligen besökt Danm., 292; nekad lejd af k. Fredr., 293.
- Brandenburg**, markgrefven af, 239, 291; krigsrustningar, 291.
- Brask**, biskop, se **Hans**.
- Braskholm** (Norsholm, i Österg.; se reg. t. 4:e del), med landbor och sakören förl. t. Holger Karlsson, 198.
- Brederydtz** s:n (Bredaryd, Westbo här., Smål.), förl. derst. t. Jöns Larsson, 200.
- Bredeuijk** (nu Brevik i Eksjö s:n, se reg. t. 4:e del.), med underlyd. gods, förl. t. Esbiörn Scriffuare, 201.
- Bremmer, the** (Bremare), 263.
- Brenne**, gård (i Österg.), förl. t. mäster Erik i Link., 198.
- Bro** (i Österg.), förl. t. Per Knutsson, 190, 198.
- Broo** s:n (i Bro skeppslag, Upl.) förl. t. Tord Persson, 205; egendom derst. tillhör. Mons Balk, 204.
- Brooby** (i Täby s:n, Danderyds skeppslag, Upl.), 115.
- Brokenhusenn** [Borckennhusenn], Margareta, grefvinna af, 115, 119; Johan, grefve af, 120.
- Bronarydh** i Sordala s:n (nu Bråneryd, säteri i Hakarps s:n, Tveta här., Smål.), förl. t. hustru Karin, Germundt Suenssons enka.
- Bror, Oleff** (fogde?) i Tunalän, 150.

- Broslet**, en gård derst. förl. t. Jöns Tysk, 196.
Brudhåpninga, 61.
Brudvigsel, afgift derf. t. presterskap., 66.
Brvnssvigh (Braunschweig), hert. Henreck af, 260.
Brwnd, Keld, Vinc. Lunges småsven, 262.
Brynte Knutsson, rusttjenst, 189.
Brätzhult (nu Bråhult eller Bråbygden i Krigsdala s:n, Tunaläns h., Smål., förr ett stort gods), förlänt t. hustru Byrgitta på Strömsnäs, 200.
Bröd, i skatt, 63.
Bröms, Lasse, frälseman i Smål., rusttjenst, 146.
Bröms, Oluff, kon:s camerer. (mäster Olaus Petri), 64.
Budde, Byrgel, skattefrihet på en hs gård i Nerike, 202.
Buldagel (buldan), 139.
Buller, Knut, försäljer spannemål och salt i Norrbott., 83.
Buntmakare, kon:s, Henrik Hansson, 101.
Burglom, se **Borglum**.
Burgund, truppsaml. derst., 108, 109, 271, 291.
Burstel, s:n (Börstil i Frösåkers här., Upl.), förl. t. Arv. Westgöte, 203.
Byrge Larson, skattefrihet på 4 gårdar i Österg., 199.
Byrgitta, hustru, på Strömsnäs (enka eft. Lars Olsson), förlän., 200.
Byrgitta, hustru, mäster Hanses enka, förlän., 203.
Byssor, se **Bössor**.
Båhus [Bågahuss] (Bohus), 12, 20, 241.
Båling (nu Billinge), Bro s:n och skeppslag, Upl., egend. derst. tillhör. Mons Balk, 204.
Bärgsätra (i närh. af G:la Löd.), markn. der aflyst, 149.
Bögneby (i Westerg.), en gård derst. tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 118.
Bönor, tionde deraf, 60, 66.
Börnen (Biörnen), kon:s skepp, 75.
Bössor, 216, 219, 234, 240, 250, 257, 285.

C.

- Calmarna**, Matz Jönss. borgmästare derst., 73; Cristoffer rymt derifr., 139; planer deremot af daljunk., 253, 255.
 — kyrka, förlänt t. mäst. Erik i Link., 198.
Camererare, kon:s, mäster Oluff Bröms, 64.
Canceller, Peder, se **Peder Canceller**.
Caniphas, tillhörig kon. G., tagen af Joh. Urne för kon. Fr:s räkn., 287.
Canik i Link., Eskil, 115.
 — er, i Trondhjem, 216.
Caritt, Petrus, borgare fr. Kolberg, förbön f. hon. hos hertigarne af Pomm., 185, 186.
Carl, konung (Karl VIII Knutsson), hans räfst, 87.
Castelreholms slott (Castelholm i Sunds s:n på Åland, nu ruin), förl. t. Ivar Fleming, 192.
Chresten Person, se **Christiern Persson**.
Christiern [Kretern, Krestiern], f. d. konung. 107, 154, 250; befaradt anfall af hon., 12, 111; hans bästa främjes af V. Lunge, 40, 41, 49, 237, 238, 253, 256; af biskopen af Hamar o. erkebisk. i Trondhjem, 113; af bisk. Brask, 173; gen. daljunks uppror, 233; om svensk undsättn. åt Dmk o. Norge mot hon., 51; — åt Dmk, 113, 114; anslag mot de nord. rik., 111; herredag i Norge om hans återtag, 112; hs underhdl. om hjälp mot sina förra rik., 112; rådplågn. om åtgärd. mot hon., 113, 114; sv.-danskt förbund i Lödöse t. gemens. försvar mot hon., 134, 136, 137; indragen i rik. af biskop Brask m. fl., 166; taget klenod. fr. Ups. domkka, 173; om hs tyranni, 181, 229, 232; lagt Sverige und. Dmk, 229; br. t. hon. fr. Niels Brade, 258–261. — fr. Knut Niels. Scriffu. m. hvarjeh. underrätt., 290–293; hs titel, 261, 293; dikt. bref fr. kon. Ferd. af Ungern om hon. 273, 274.
Christiern, hertig (sedan kon. Chr. III), vänt. t. Opslo, 263.
Christine Nilsdotter (Gyllenstierna), fru, hennes fader Nils Erichson, 115; br. t. henne om arfskift. eft. fru Sigrid Banér, 38, 39; arfskiftesbr. mell.

- henne o. kon. G, 114—120; daljunk. föregifver sig vara hennes son, 70, 124, 245; br. t. borgm. och råd i Rostock om daljunk., 124, 289; förnekat hon., 292.
- Christiern** [Christer] **Hindricson** (på Westerby). innehar Mömings här. o. Borgs s:n i Österg. i förlän., 199; afgift af förlän. o. häradsrätten, rusttjänst., 190.
- Christus**, 170; den tro han, hans apostlar o. lärj. förkunnat, 167; — i om-döme om herdar, som öfvergifva hjorden, 178; — får, 179; — hjord, *ib.*
- Chromedich, Henric**, se **Kromedig**.
- Claus Nilsson**, borgare i Vardberg, erhållit befalln. på några värf f. kon:s räkn., 161.
- Cleffua** (Klefva) s:n i Vilske här., Westerg., förlänt t. hustru Margreta på Sjögerås, 195.
- Clemens VII**, påfve, br. t. hon. fr. kon. Sigismund i Pol., 224, 225; — fr. biskoparne i Pol., 227, 228.
- Clement**, skeppare, Chr. II:s anhäng., 254, 256.
- Clenodier**, kyrkors och klosters i Norge, 113; tagna fr. templ. i Jerusalem, 168, 169, 171; tagna fr. Ups. domkka, 173.
- Clerkeriet**, i Nerike, bref t., om olagl. tunga på bönd., 1, 2; i riket, bref om d.o., 23; i Westerg., om inqvarter. hos, 82; — tvist m. allmog. om inkomst., 121; om dess inkomst i Finl., 155, — i Ups. stift, 156, 157, — i Smål. o. på Öl., 161, 162; i Finl., sk. predika Guds rena ord och ej förakta bibel-öfersättn., 155, 156; dess fel omtalas, 168, 172—174, 176; fått många privil., 177.
- Clistade** (Klista, i Fröjeslunda s:n, Lagunda här., Upl.), en äng o. en häst-hage derst. tillfall. fru Christina Gyllenstierna, 117.
- Clockeriche** s:n (Klockrike i Bobergs här., Österg.), 117.
- Clockewerch**, 71.
- Concilium**, kyrkomöte; Lutherdomen ej på något conc. fördömd, 166.
- Constitutiones** om påfveval, 174.
- Craeau** (stad i Polen); Petrus biskop derst., 228
- Credensbref** f. de danska sändebud. vid möt. i Lödöse, 272.
- Crister Henriesson**, se **Christiern Hinricson**.
- Cristiern Larson** (Sjöblad, se reg. t. 1:a, 2:a o. 4:e del.), Sköllinge o. Betna s:r i Söderml. i förlän., 205.
- Cristiern Persson**, kon. Fredriks af Dmk skrifvare, 212, secret., 266.
- Cristin**, hustru, i Norrköp., rusttjänst, 191.
- Cristoffer**, konung (C. af Baiern), bref f. Helsingl., 62, 63.
- Cristoffer** (Hanson, se reg. t. 4:e del.), rymt fr. Kalmar, blifvit Tyge Krabbes fogde; om hon. 139, 286.
- Cristoffer Olsson**, förut bergsfogde på Kopparb.; kallas t. kon. att försvara sig f. anklag., 16.
- Cristoffer Otzson**, välbördig sven, uppdrag fr. kon. Fredr. i Dmk t. kon. G., 111.
- Cyrus**, kon. af Persien, 169.

D.

- Daal** (Dal), förlänt t. Nils Olsson, 195; förlän. derst., 197.
- Dagsverken**, af klostrens landbor, 151; kronans. 207; — bortförlänte, 195.
- Dalarne** [Dalen, Dallen, -lännæ, -lennæ, Valles]; Per Olsson fullmakt att straffa kon:s fiender derst., 3; Peder Grym ditkommit, 4; sökt att väcka uppror derst., 51; gripen, 254; förräd. der uppehållna 5, 7, 54; br. dit fr. rådet, 7; innebyggarnes trohetsförpligt., 7, — förnyade, 238, 239; krigståg dit, 13, 39—41, 180; fullmakt. derifr. närv. vid krön., 17; om kon:s resa dit, 38—41, 64; öpp. br. t. menigh. derst. om daljunk., m. m., 39—41; om stämplingar derst., 52, 53, 78, 79; om kon:s samtal med innebygg. derst. vid Tuna, 52, 53; orolighet. derst. stillade, 53, 54; daljunk. försökt att der väcka uppror, 56, 181, 217, 235, 253—257; daljunk:s återkomst dit fr. Norge, 219, 252, 255; hs flykt derifr., 219; hs br. t. inneb. i Dal., 228—230 (se vid. **Daljunkaren**); innebygg. derst. missnöjde med mäter Knuts o. Ped. Cancellers utlemn. af erkeb. i Trondhj. 217; deras

förhåll. t. dalj., 217. 219 m. fl. st.; — br. t. Helsing., 238, 239; br. t. dem fr. rikets öfr. inneb., 232—234; i förbund m. Sthms stad o. rikets öfr. landsk., 233; ny väg fr. Dal. t. Norge, *ib.*

Dalatiwffuen, se **Daljunkaren**.

Dalelaghen, 232; se **Dalarne**.

Daljunkaren, »junker Niels», kall. sig Niels Stensson, 211, 212, 213, 217; hs rätta namn Jöns Hansson, 54; föregifver sig vara Sten Stures son, 228, 230, 244; är en tjuf, 67, 182, 252, en bedragare, 249, stalldräng, 263, 265; om honom 37—40, 67, 68, 70, 249; försökt väcka uppror i Dal. 51, 181; erhållit beskydd o. understöd i Norge, 40, 51, 54, 95, 180, 212, 213, 216—219, 240, 251—256, 260; kon. G:s klag. deröfver, 277; detta beskydd lemnats ut. kon. Fredr. vilja o. vetskaps, 277; hs fasttag. i Norge anbefaldt, 216—219, 244; underhdl. med de norske hrr., 217; lofvat att återlemna Viken, om h. blef kon. i Sv., 211, 257, 266; om hs förlofn. m. Elyn Römer, 217—219, 253, 255; förd fr. Norge t. Jemtl. o. Dal., 56, 212, 217, 260; insänd af Vinc. Lunge t. Dal., 219; ånyo flytt in i Norge, 51, 181, 212; hs br. t. innebygg. i Dal., 228—230, säg. att kon. Gust. är död, 229, och gör hon. svåra tillvit., 229, 230; uppmanar dem att kora hon. sjelf t. Sveriges riksförestånd., 230; ämnar träda i sin faders fotspår, *ib.*; väntat undsättn. fr. Danm. o. Norge, 216, fr. Danm., 253; lofvad hjälp att intaga Kalm. o. Öl., 253, 255; falsk uppgift att han fått hjälp af danska adeln, 280; troddes hafva fått underst. af bisk. Brask, 256; Ped. Östgötes beklänn. rör. dalj. i Norge, 257; bud fr. Norge t. Sv. om vitnesbörd af hans föregifna moder, 263; Vinc. Lunge säger hon. vara St. Stures son, 245, 263. 265—267, sänder hon. t. kon. Fredr. i Dmk, 245, till Tyge Krabbe, 266, t. Tyskl. 68, 245, t. Mecklenburg, 212, t. Rostock, 181; V. Lunge föregifv. hon. vara rest t. Skotl., 263; L:s förbön f. hon. hos kon. G., 245, 246; recomm. fr. V. Lunge t. kon. Fr., 266, 267; Chr. Gyllenstierna t. bergm. o. råd i Rost. om hs bestraffn., 124, 289, om vitnesbörd fr. henne, 263, 281, 292; br. fr. kon. G. att han måtte arresteras i Rost. o. utlemn., 181—183; om hs arrester., 277, 281; grefven af Hoya låtit afrätta hon. i Rostock, 291.

Daniel, profeten, 168, 169.

Danmark [Dammark, Denmargk], 93—95, 97, 211, 260; sändebud derifr. t. Sv., 11, 128; svar t. dem; 11—13, 128 o. följ.; besvär framställda till dem, 132—134, 138, 139, o. deras svar, 135, 136; om sv. mäns gods derst., 12, 107, 138, 160, 161, 276, 285; om undsättn. fr. Sv., 51, 111, 113, 277; om hjälp f. de sv. förråd. derifr., 78, 252; befaradt anfall af k. Chr. II, 111; om bistånd fr. Danm. åt Sverige, 111; om rätt f. kon. G. att föra varor gen. Dmk, 139, 286, 287; förbund mell. Sv. o. Dmk t. gemens. försvar, 144; förteckn. å t. Dmk bestämda hjälptrupper, 145—147; godt förhåll. mell. Sv. o. Dmk, 232; rykten derifr., 263; daljunk. på resa dit, 250; stor skatt pålagd derst., 291; klockskatt, 291, 292; Guds ord predikas der på danska, 291; adl. gods återtagas fr. kyrk. o. klost., *ib.*; Gotl. lemnadt t. Danm. af Lüb., *ib.*

— **s rikets råd**, 58; br. fr. Sv. råd, 12, 13, 21; svar fr. dem t. kon. G., 77, 240; framställn. t. dem fr. kon. G., 46, 238; Norrmänn. lemn. daljunk. bistånd utan deras vetsk. o. vilja, 56, 77, 79, 235, 237, 240, 256, 257, 277; om möte med dem i Lödöse, 80, 108, 109; instruct. f. underhdl. m. dem i Löd., 111—114; församl. i Köpenh., 111; aktas ej af V. Lunge, 233, 237; br. t. norska råd., 240, — t. erkeb. Öl. i Trondhj. om daljunk., m. m., 249.

Danske, de, kränkt Malmö recess, 12; kunna taga myck. folk t. Lödöse, 81; begära enträg. att återfå Viken, 89; gjort nytt contr. m. Lüb. om Gotl., 90; rör. fhdl. derom, 91; d. mäns gods i Sv. 107; utrustn. mot sjöröfv., 290, 291; flere d. omkommit gen. skeppsbrott, 291.

Danske (Danzig), 138; bisk. Brasks resa dit o. vistelse derst., 31. 209, 294; br. t. senat. derst. om biskopens afvik. ur riket, 32—34; bisk. förtär der Linköp:s domkyrkas pgr, 174.

Danske, Öleff, rusttjenst, 189.

Dauhid Larssonzonn, birkarl, ombud f. birkarlarne, 71.

Dauidtz bröd (se reg. t. 2:a del.), förlänt t. Joan Scriffuare, 204.

Degrehufwedh (nu Degerhof, säteri) i Skällviks s:n (Hammark. h.), Österg.; 117.

Deken, Knut, i Trondhjem, 216.

- Delmenhorst** [-ssth] (se reg. t. 1:a del.), 135, 148, 211, 241, 261, 270—273, 283.
Diderich Myntmester (se reg. t. 2:a del.), hs enka Birgitta, 207, får 4 stenhus i Sthm, 74.
Dilsbo (Delsbo) prestgård i Helsingl., 55—62; landsting i Delsbo, 60—62.
Ditmersken [Dyt-] (se reg. t. 1:a del.), 135, 148, 211, 241, 270—273, 283.
Doberan, stad i Mecklenburg, 258.
Dom-capitel i riket; br. t. alla om skydd för kyrkans egendom, 87, 88; — Upsala, se **Upsala**.
Domkyrka; — i hvarje domk. i Sv. en mäktig drätsel, 174; — Linköpings, se **Linköping**; — Upsala, se **Upsala**.
Domkyrkor, om skydd för deras egendom, 87, 88.
Domprosten i Upsala, hans förlän., 202; br. t. Vinc. Lunge, 221, 222.
Drabtyg, 137, 144.
Drafftyg, se **Drabtyg**.
Dragnem, en gård derst. förl. t. Jöns Tysk, 196.
Drake, Christiern, frälseman i Smål., rusttjenst, 146.
Dråp, 28.
Dwffuenäss gård (i Sickla s., nära Sthm), förlänt t. Olaff Suart, 203.
Dyr tid i landet, 18, 81, 82, 233.
Däken, Erich, mäter, i Linköp., se **Erik**, mäter.
Däkenedömet i Linköping, 198.

E.

- Eden**, i Norge, om skatten deraf, 281.
Edtz s:n (Wedbo här.); på Dal, förl. t. Erik Stake, 197.
Eedbo här. (nu s:n i Frösåkers h., Upl.) förl. t. domprost. i Ups., 202.
Eka (Lillkyrka s:n, Upl.), tillhör fru Märta, 207.
Ekeberg, tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 118.
Ekebergh (i Lillkyrka s:n, Ner.), tillhör fru Ibba Wasa, 207.
Ekeby, i Nysätra rättaredöme (Långtora s:n, Lagunda här.), Upl., gårdar derst. tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 117.
Ekesjö, fogdarnes rusttj., 146.
Eklanda by; doneras till Nylödöse, 148.
Elffsborg [Elffues-, -is-], 187, 253; kvarter der föreslaget f. kon. G. 12, 20, 241; slottslofven förlänt åt Måns Bryntesson, 18, 19, 279.
 — s **hamn**, 86.
 — s **län**, Måns Bryntesson kon:s befmn deröfver, 18, 19.
Elffuedalen, i Werml., förl. t. Henning Persson, 197.
Elffuekarleby (Elfkarleby vid Dalelven), kon. G. derst., 68, laxfisket derst., stadga derför, 68, 69.
Elghudar, 207.
Elyn Nilzdotter (Römer, dotter t. fru Ingegerd på Österaad), om hennes förlöfn. med daljunk., 217, 219.
Engilbrekt, kon:s värd (fogde) i Arboga, br. t. hon., 35, 75.
Engilman, Herman, borgare i Rostock, fört daljunk. fr. Norge t. Rostock, 182.
Enkor, adliga, deras rusttjenst, 191.
Enköping, 4.
Erffualla s:n i Upl., Åkerbo här. (nu Ervalla i Fellingsbro här., Ner.), förl. t. Måns Bryntesson, 195.
Eric [ch], mäter (decanus), i Link., kallas t. Lödöse möte, 92, 93; rusttjenst, 92, 191; underhandlare vid samma möte, 132; förl. t. hon., 198.
Erich Däken, mäter, se **Erik**, mäter.
Erich Hansson, fogde på Kopparberget, br. t. hon. om Ped. Grym, 4.
Erich Jönsson (Rosenstråle), frälseman i Österg., rusttjenst, 191.
Erich Larsson (väpnare, fogde i Telge län), har en kronans gård Gladö i förlän., 205.
Erich Stenson [Steen-], frälseman i Westerg. (härads h. i Bollebygd), rusttjenst, 145; Badene kungsgård i förlän., 196.
Erick, herr, i Oviken i Jemtl. (kyrkoh.), föreskrift i afs. på biskopslaxen, 87.
Erick, prost i Jemtl., 221.
Erick Aruidsson, hr, på Gripsholm, sk. lemna allmogen utsäde, 73.

- Erick Nielszenn** "Sweden reychs Reder", 141.
Erick Petersson, borgare i Nyköp., beröfvad åtskill. gods af S. Norbys utliggare, 152; förbön f. hon. t. hert. Albr. af Meckl., 152, 153.
Eriichszäter (nu Herrszäter, i Wärna s:n, Bankekinds h., Österg.), Axel Erikssons gods, 162.
Erik [-c] i Offerdal, hr, kapiten f. daljunk:s manskap, 252, 255.
Erik, hr (E. Gyllenstierna, broder t. Christina G.), om arf eft. hon., 39.
Erik Tursson (Bielke, riddare o. riksr.), hr, 279.
Erlingehundrat, här. i Upl., förl. t. Karl Benkson, 204.
Erkebiskopen i Gnesen, Joannes, 228; — i **Trondhjem**, se **Olaff**; — i **Upsala**, se **Upsala och Trolle, Göstaff**.
Erkedjekne i Upsala och Strengnäs, mäter Lars, 115.
Esbro socken (Närdinghundra här., Upl.), förlän. derst., 204.
Eskil, hr (E. Gyllenstierna, broder t. Christina G.), om arf eft. hon., 39.
Eskill Michelsson, canik i Link., kon:s ombud vid arfskift. m. fru Christ. Gyllenstierna, 115.
Eskilstorp, i Smål. (sät. i Bredaryds s:n, Westbo), eges af Jöns Larsson, frälseman, 92, 146.
Eskilstwna, 91.
Estrijdh, haft gods i förlän. (i Smål.?), 200.
Ewangelium, dess bud f. själaherdar, 166.
Ezechias (Hiskia), konung i Juda, 172.

F.

- Falkeneth**, 85.
Falköping, stadens rusttjenst, 147.
Falster (dansk ö i Östersjön), 281.
Fastelag (fastlagsskämt, upptåg), 233.
Fatebur, kon:s, 207.
Feempseedtz (Femsjö s:n i Westbo h., Smål.), förl. t. Jöns Hindricson, 200.
Fellesbroo (nu Fällsbro i Täby s., Danderyds skeppslag, Upl.), 116.
Feittie (Fittja i Täby s:n, Danderyds skeppslag, Upl.), 116.
Fenster, 1.
Ferdinandus, kon. af Ungern o. Böhmen, falskt rykte om br. fr. hon. t. kon. G., 273, 274.
Fermelsze (confirmation), 265.
Fetallier, sk. anskaffas fr. Öl., 75.
Ffissencess o. **Ficentius**, "docter", se **Lunge, Vincentz**.
Fineke, Kort, i Köpenhamn, 161.
Fincke, Lyder (kon:s embetsm. på Öl.); uppdrag t. hon., 75, 150.
Findmarcken [Findtmarcken] (Norge), 263, 265.
Finland [Fijn-], 22; en del af frälset derst. kallas t. Lödöse möte, 92, 93, begifvit sig dit, 109; br. t. allmogen derst. om Kustå slotts nedbrytning 97, 98; om afgift t. prestersk., 154, 155; Märten bisk. derst., 98; br. t. prest. derst. om predikan o. den sv. bibelöfversättn., 155, 156; biskopsvisit. drst. anbefald, 156; förlän. drst., 192—194; regala prestgäll drst., 208.
Finne ström [Finna-], s:n på Åland, regalt past., 208; frälsegård., 194, 204.
Fisken, tionde deraf t. prestersk., 60, 66.
Fiwnske herrar, (fyenske), herremöte m. dem i Köphmn, 239.
Fleming [-gk], **Erik** [-yck] (se reg. t. 1:a del.), riksr., 55, 141; slag. t. ridd., 9; kallas t. Lödöse möte, 92, 93; br. t. hon. med uppdrag, 105; underhandlare vid Lödöse möte, 132, 135; förlän. i Finl., 192; förlän. åt hans husfru, 207.
Fleming [-emmingh], **Iffwer** [Iffar, Iwer] (se reg. t. 1:a del.), riksr., 55, 141; slag. t. ridd., 9; br. på en trögård i Sthm, 76; kallas t. Lödöse möte, 92, 93; underhandl. derst., 135; förlän. i Finl., 192; närvar. vid ransakn. m. Ped. Grym, 251, 252, 254.
Fleming, Jachim, frälseman i Finl.; kallas t. Lödöse möte, 92, 93; förlän. i Finl., 193.
Flensborg [Flenn-], 213, 220, 282, 285, 288.
Flugeldz bonedt (flöjelsbonet, sammetsmossa), 216.

- Fläsk**, markegångspris derå, 126, 127.
- Flöthesund** (vid Fyrisåns utlopp i Mälaren, Alsike s:n, Erlinghundra här. Upl.), en gård derst. tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 116.
- Fodersictuna** (Fornsigtuna i Upl.), förl. t. hustru Birgitta, 203.
- Fodring**, i Westerg., f. kon:s häst., 81; af klostrens landtbor, 151.
- Fodön** (Fogdön i Mälaren), förl. t. Bengt Nilsson, 204.
- Fogdar**, Olaff Scriffuare, biskopsfogde i Österg., Östanstång, 64; Jören Persson, 102, i Sthm o. Westerås, uppdrag, 125; slottsfogden i Sthm, 251, 252; fogden i Medelpad, uppdrag, 87; Tyge Krabbes f. Las Andersson, 279; br. t. några f. om sädeskorn åt bönd., 75.
- Fogdarne**, sk. utkräfvä sakören, 25; sk. taga vara uppå "stataræ", 26, på tiggaremunkar, 26, 27; sk. öfvervaka presternes otillättna tilltag, 27, må ej taga mutor, 123; i Westerg., Werml. o. Smål., deras rusttjenst, 145, 146, i Wadsbo o. Werml., d:o, 187, i Wilske h., d:o, 188.
- Fogdestugan** på Sthms slott, 251.
- Foglelekar**, tionde deraf t. prestersk., 60, 66.
- Forssa prestgård** (i norra Helsingl.), 64.
- Fosen** [Ffosenn, Fossen, Fossenn] (förr landskap, nu en del af Söndre Trondhjems amt i Norge), 217, 246, 281.
- Fosenlenn** i Norge, om sk. deraf, 281.
- Fotknektar**, hållas af förläningsmännen, 126.
- Franckerijke**, kon. af, vunnit Lombardiet igen fr. kejs., o. näst. hela Valand, 223; förut fången i Pavia, *ib.*
- Frederik** [-ch, Frædrich], kon. af Dmk o. Norge, 55, 59, 92, 133; hs titel 211, 241, 243, 270, 272, 273, 283, 287, 288; hs framsättn. t. kon. G., 11—13, 21; kvarter f. hon. föreslag. på Bohus, 12; om möte mell. hon. o. kon. G., 20, 21, 77, 80, 270, 283, 284; beslut mell. hon. o. kon. G., 36, om utlemn. af förråd., 37, 40; framställn. t. hon. fr. kon. G., 46, 47, 68; aktas ej af V. Lunge, 40, 49, 57, 233, 237; om undsättn. åt hon. fr. Sv., 51; understöd lemn. daljunk. i Norge ut. hans vilja o. vetskap, 56, 79, 232, 242, 256, 268; förbund mell. hon. o. kon. G., 57, 144; klagomål t. hon. öfv. de norska riksrådens förhåll. t. de sv. förråd., 77, 180; hs ridesmäsven Jacop, 78, 79, 90, 108, 109; hs secret. Märten Skinkel, 78, 80; Wolff Gilers uppdrag t. hon., 93—97; om hs tillämn. resa t. Norge o. krön., 95, 96, 260, 262—265, 269, 277; krön. uppskjut. på grund af V. Lunges falska föregifv., 263—265, 277; otillfredsställ. undskyll. f. sitt uteblifv. fr. möt. i Löd., 108, 109, 270, 271; hs sändeb. t. möt. i Löd., 128, 271, 272; — — i Sverige, 252—254, 256; credensbr. f. de fullmäkt. i Löd., 272; br. t. hon. fr. kon. G. om åtskill. ämnen, 147, 148, 179, 180, 235, 281; lofv. kon. G. upprätt. f. de norske herrarnes otillbörl. förhåll., 159, 235; befriat Erik Trolle fr. s. trohetsed, 222, 223; i godt förstånd m. kon. G., 232; V. Lunges planer mot hon., 238, 253, 256; möte o. förhdl. m. tyska furst. i Kiel, 239, 269; br. fr. hon. t. kon. G. om åtskill. år., 241, 242, 270—272; — — t. erkeb. i Trondhj., 243—245; kon. G. f. hs skull fördragit Norrmännens förhåll., 247; dalj. nedsänd t. hon. af V. Lunge, 250, 263, 265, 266; undsättn. å hs vägn. lofvad daljunk., 253, 255; V. Lunges br. t. hon. om kröningsgård. o. daljunk., 265—267; rykte om hs död, 263; hs svar på kon. G:s framställn. gm Wolff Giler, 267—270; svar vid möt. i Löd. på kon. G:s föreg. framställn., 273—278; hs klagomål framställda vid samma möte, 279, 280; stadfästelsebr. på Löd. fördrag, 282, 283; svar på kon. G:s besvär vid möt. i Löd., 285—287; br. fr. hon. t. erkeb. i Trondhj. o. V. Lunge, 278, 280, 281, 288; uppbär klockskatt i Dmk o. Holst., 291, 292; nekat lejd åt Niels Brade, 293.
- Frendsemiospiel** (blodskam), 27.
- Fresland** (Friesland l. Vriesland, landsk. i Nederl.), kon. Chr. II:s folk derst., 113.
- Friaborg** (Fub l. Foborg?), Nils, frälseman, rusttjenst, 146.
- Fridlöse**, fr. Dal., värfvas af Vinc. Lunge, 219.
- Frihet** o. frälse på gods, förlänt: Erik Suenske, 194, Jac. Wundendranck, *ib.*, Paffuel Larsson i Hancka, *ib.*, Anders Jönsson, *ib.*, Thomas Andersson i Järfuëntacka, *ib.*, Jöns Tysk, 196, Mons Balk, 204.
- Frijs**, Jörgen, bisk. i Viborg, danskt sändebud t. Lüb., 275.

- Frijdsdalen** (Fryksdalen) i Werml., förl. t. Henning Persson, 197.
Friser (tyg), 161.
Frohullåt (nu Froghult i Kisa s:n, Kinds här., Österg.), 119.
Frugelöött (nu Fruelöt i Skällviks s.), i Österg., tillfall. fru Christina Gyl-
 lenstierna, 117.
Frälset, en del deraf kallas t. möt. i Lödöse, 92, 93, br. t. hela fr. om ränt.
 af förlän. o. rusttjenst, 143, 144; förteckn. på en del af frälset, 145—147.
Frökens härad (Frökind i Westerg.), förl. t. Thure Ericson, 195.
Fröstuna by i Wadsbo (kallas i kammarräkensk. äfv. Fröslunda), 118.
Frösåker här. i Upl., innehafves af domprost. i Ups., 202.
Fugleleek, se **Foglalear**.
Ful, Nils (Fub eller Foborg), kon:s embetsman på Dal, frälseman, rusttj., 188.
Fulme (Film, i Olands h., Upl.), s:n, 204.
Fulmerydtz (ell. Fulleryds) rättaredöme i Fulme (Film) s:n, 204.
Funen, se **Fyen**.
Fyen, 269, 291, bisk. af, 291.
 — ske hrr, 239.
Fåleberg i Hasla s:n (nu Hassled i Wadsbo, Westerg.), förlänt t. Jogan
 Suenson, 196.
Får, markeggspris derå, 126, 127.
Färnilsse (confirmation), 157.
Förbund med Danmark, afslutadt, 274.
Förlänningar, af kronan, räntan deraf, 143, 144; förteckningar derpå, 192
 —208.

G.

- Gabriel** (Småsven, fogde i Albo o. Östbo), frälseman i Smål., rusttjenst, 146.
Gabriel Körningson (mähända densamme som föreg.), förlänning, 201.
Galle, Gude (Svensk. t. Nygård, ridd., n. riksr.), i slottslofven på Akershus, 213.
Galle, Oleff (ridd., se reg. t. 1:a del.), ståthåll. i Norge sunnanfjells, om hon.
 tillh. gods, 107.
Gardegen (Guardian) i Gråbrödraklostr. i Trondhj., 219.
Gedanum (Danzig), 210, 295.
Geffle [Gäffla], 65, 67.
Geiler, Wulff, se **Gyler**.
Gelleren (Geldern, provins i Nederl.), 271; — "den gellersche hob", 291.
Gengård, 151, 249.
Georg [Jören, Aeurgius], hert. af Pommern, 259; br. t. hon. fr. kon. Gust.,
 185, 186.
Georp, en gård derst. förlänt t. Jöns Tysk, 196.
Gerardus, 34.
Gerloff Stenson, i Norge, lidit våld af Vinc. Lunge, 214.
Germund [-dth] **Suenson** [Suendtzon, -szon], hs enka Karin skattefrihet och
 förlän. af åtskill. gård., 72, 201.
Gertrud, S:t, se **S:t Gertrud**.
Gesala (nu Gesala l. Gezala) i Romfartuna s:n, Norrbo här., Westml., 296.
Gestrikland, stadga om presterskapets inkomst., m. m., 65.
Giler, Wolff, se **Gyler**.
Gille, Helge Grafs i Sthm, 101.
Gillestuga, S. Gertruds på Svartmunkegat. i Sthm, 101; Wärfu i Sthm, 74.
Gingerd, se **Gengård**.
Girmundth Suenson, se **Germund**.
Giutarebacka, 116.
Gladö, kronogård derst. förlänt t. Erich Larson, 205.
Glaffuen, 137.
Glanshammars s:n (i Glansh. här.), Nerike, 1.
Gnesen (stad i Posen), erkebisk. derst. Joannes, 228.
Godegårdtz s:n (Finspångs här., Österg.), förlänt t. Bengt Knutsson, 198.
Gods, adliga, om utbyte af sådana mell. svenskar o. danskar, 160, 161, sven-
 skars i Dmk o. Norge, om tillgodonjut. af, 107, 138, 276, 285.
Gorsseder (gårdsittare), 258.

Gortze, Nicolaus, 220.

Gotlandt, om kostnadsvederlag f. tåget dit, 12, 82, 133; om bisk. Brasks resa dit o. derifr., 31, 209, 210, 294; om eftersökn. af handlgr derst., 32; dansk. o. tysk. hafva fördel af Gotlandståg., 82; om underhdl. rör. Gotl., 90, 91, 130, 131; nytt contr. mell. Lüb. o. Dmk derom, 90, förnekas, 276; strid derst. med S. Norby, 94; S. Norby drivv. derifr., 274; tillhör Sverige, 131; tvisten derom oafgjord i Lüb., 133, 275; Dansk. afböjt underhdl. derom i Löd., 133, 134; Rantzow höfvidsman derst., 276; nunnekloster derst., 204; Lübeck. uppbära skatt deraf, 209, lära ej längre innehafva ön, 291.

Gotskalk (Joensson Svart?, frälseman i Österg.), rusttjenst, 191.

Gottorpp [Gotorp] (se reg. t. 1:a del.), 242, 260.

Grabbe, Nils (se reg. t. 2:a del.), Victis s:n (Nyland) i Finl. i förlän., 193.

Granbek, en gård (nu öfversteboställe i Bankeryds s:n, Tveta här., Smäl.), förlänt t. hustru Karin, Germundt Suenssons enka, 201.

Gratianus (en munk i 12:e århundr., bekant genom sin samling af påfl. decreter och canones), 172.

Gredby (nu Grefby i Simtuna s:n o. här., Upl.), förl. t. Lasse Westgöte, 202.

Greger Birgesson, (frälseman i Westerg.), rusttjenst, 189.

Grim, Peder, se **Grym**.

Grinnarydh, en gård derst., förlänt till Jöns Tysk, 196.

Gripsholm [Grijpz-], kloster, 102; Erik Arvidsson kons: embetsman derst., 73.

Grisar, tionde af, 24, 25, 61, 66.

Grizskulla (Griskulla i Ö. Tollstads s:n, Wifolka här.), Österg., 117.

Grunnarydh, gård i Sordala s:n (troligen Grufverdy, säteri i Hakarps s:n, Tveta här., Smäl.), förl. t. hustru Karin, Germ. Suenssons enka, 201.

Grym [Grem] **Peder**, kapiten f. skalk. i Dal.; om hans meddelanden, 78, 79, 80; daljunks medhåll., 230, 250; rymt fr. sin räkenskap, 51; hans upporsförsök i Dal., 4, 17, 51; beskydd. i Norge, 51; ånyo flytt dit, 51, 57; återfordras, 54, 55; bref funnet hos hon., 69; fången i Sv., 247; om ransakningen m. hon., 248; berättelsen derom, 251—257; ämnat sig t. S. Norby, 252; varit i råd o. dåd m. mäster Knut o. Ped. Sunnanväder, 253; varit kons: embetsman, 256; afrättad o. steglad, 257.

Gråby, hustru Birgittas egendom, 192.

Gråbrödrakloster, i Nylödöse, upplätes t. hospital, 149; i Trondhjem, 219.

Gråskinn, tionde deraf, 66; markeggspris derå, 126, 127.

Gräbebo i Norrl. (nu Grubbe i Ume s:n), 206.

Gröm, Peder, se **Grym**.

Grönö gård (se reg. t. 2:a del.) i Westml., 103, 104.

Gudhems härad (Westerg.), 196; förl. t. Matz Kaffle, 195.

Gudhems [Gudem] kloster; inqvart. af kons: svenner derst., 82; förlänt t. Nils Olsson, 195, 207.

Gudmund Larsson, förl. i Finl., 193.

Gudmund [Gudt-] **Pedersson**, se **Scriffuare, Gudmundt**.

Gudmundt Scriffuare, se **Scriffuare, G.**

Gulbergs härad (Gullbergs h. i Österg.), förl. t. Holger Karlson, 198.

Gunnadtskog s:n (Gunnarskog i Werml.), förl. t. Salmon i Strand, 197.

Gunnatorp (trol. Gunnarstorp) i Österg., 119.

Gunnildt, fru (G. Johansdr Bese, se reg. t. 1:a o. 3:e del.), bor i Upl., har Ätvids s:n i Österg. i förlän., 192.

Gyler [Geil-, Gil-], **Wulff** [Wolff, Wulffgang], kon. G:s secreterare, 215, 280; sändebud fr. kon. G. t. kon. Fredr.; hs framställn., 93—97; svar deruppå, 267—270; uppdrag t. Lüb., 163—165; anklag. danska adeln att hafva understödt daljunk., 280; begagn. obeqvåml. ord, *ib.*

Gyllenstiärn, Magnus [Måns, Mågus] (Henriksson Gyllenstierna), ridd., höfvidsm. på Akershus i Norge, br. till hon. om de t. Norge undflydde föråd., 50, 51, 53—55; br. t. kon. G. om desamme, 247—249.

Gårdalegor, 121.

Gäddor, lemnas af biskopsrönt. i Finl. t. kon., 98, 99; markeggspris, 126, 127, i afgift t. kron., 206.

Gäld, kronans, 234.

Gäsene (Gäsened), här. i Westerg., förl. t. Thure Jönss., 194.

- Gäss**, tionde deraf, 24, 61, 66.
Göstaff [Giöd-, Göt-, Gösste, Gössthy], konung, om hs val o. hyllning, 229, 232; anklagelser å hs vägn. mot V. Lunge, 67, 70, 180, 212—215; rykt. om hs död, 217, 250; anklag. mot hon. af daljunk., 229, 230; underhdl. m. främm. furstar, 232; varit fredlös både i Dmk o. Sv., 250; falskt rykte om ett af hon. lidet nederlag, 258; om hs tillämn. giftermål, 292.
Göstaff (Trolle), f. d. erkebisk. i Upsala; om hs gods, 13; sk. instämmas, *ib.*; varit 2 ggr i Norge f. k. Chr:s räkn., 112; länge der uppehållen, *ib.*; drifr. icke fördrifven, 237; derifr. stämplat mot Sv., 112.
Göstaff Aruidsson (ant. en Båat eller en Store) i Linä (Lidhem), frälseman i Smål., rusttj., 146.
Göstaff Knutsson (Ribbing, ännu 1526 i slottslofven på Elfsborg), frälseman i Westergötl., rusttjenst, 146, 188.

H.

- Haffnetorp** (Hofvetorp) i Wist s:n (Hanekinds h., Österg.), 4 gård. derst. förl. t. Bengt Scriffuare, 199.
Haffnia, se **Köpenhaffn**.
Hafre, tionde deraf, 60, 66, 98; markeggspris derå, 126, 127.
Haffwris i Wämo (Wemo s:n o. här.), i Finl., skattefrih. derå f. And. Jönsson, 194.
Haga (i Saltviks s:n på Åland), förl. t. Hindric Jönsson t. Haga, 194.
Hageby, gård (nu Hagby i Täby s., Danderyds skeppslag, Upl.), 115.
Hagentorp (trol. Håkantorp, säteri i Bredaryds s:n, Westbo h.), Smål., eges af frälsemannen Jon Olsson, 146.
Hagw s:n (Hauho i Tavastehus l.), Finl.; förlän. derst. åt Gudm. Larss., 193.
Hakebyssor, 216, 250, 261.
Halkwj (Hallqvad, säteri i Funbo s., Upl.), 204.
Halla länsmansgård i Nykyrke s:n (Wemo här., Åbo län), 193.
Hamborgere, de, rustningar, 260.
Hammar (se reg. t. 3:e del.) i Norge; biskopen derst., 113.
Hammerby rättaredöme (i Upl.); gårdar derst., 116.
Hammers gård i Norge, förr biskopsgård i Hedemarken, vid staden Hammer ell. Hamar, 248.
Hampa, tionde deraf, 60, 66.
Hancka (i Finl.?) eges af Paffuel Larss., 194.
Hans, konung, 68, 107.
Hans [Joannes] (Brask), bisk. i Link., 108; lejdebr. f. hon., 29, 30; br. t. hon. om hs afvik. ur land., m. m., 30—32; — t. senat. i Danz. derom, 32—34; rest fr. Gotl. t. Danzig, 31; om tillsätt. af hs efterträd., 32; skulle eftersöka hdl. på Gotl., 32; ursäkt. sig hos kon., 33; må försvara sig inför råd., 33; svar t. hon. på mot kon. G. gjorda beskylln., 165—179; är stadd i ett vådl. själstillstånd, 165; ej följt S. Petri fotspår, 166; lagt olaga tunga på sitt stift, *ib.*; bidragit att indraga k. Chr. i riket, *ib.*; skuld t. Sthms blodbad, *ib.*; är lögnaktig, 167; missbrukat kyrkans priv., 168; läst Skrift. orätt, 168, 169; gör ej rätt skiln. mell. G. o. Nya test., 170; förtär Links domkyrkas pgr i Danz., 174; delat dem med andra, *ib.*; kallat Westerås recess olagl., 175, 177; ej visat sig vara en rätt bisk., ut. för-lupit sin hjord, 178, 179; gjort tvärtemot skrift., *ib.*; br. t. kon. G. om sin resa, m. m., 209, 210; troddes hfa sändt pgr t. daljunk., 256; varnat kon. G. f. den luth. lär., 294, 295; kommit oförtänt t. Danz., 294; vill dväljas der någ. tid, *ib.*; klag. öfv. öfvervåld mot sitt o. kyrkans gods, 294—296; några hon. tillhör. gård. få öfvertagas af en hs släktning, 108.
Hans, bisk. i Oslo; se **Reff, Hans**.
Hans, mäter (borgmäst. i Sthm), hs enka hustru Birgitta, 203.
Hanss Anderssen, sjöörfware, 261; understöd af hert. Albr. af Mecklenb., *ib.*; utrustad af Niels Brade, 290; hs folk gripet i Pommern, *ib.*
Hanäs (nu Hannäs s:n i N. Tjust), i Smål., förl. t. Jöryien Ericson, 199.
Haral i Torp, frälseman i Westerg., rusttj., 189.

- Haraldt Knutsson** (Soop, se reg. t. 3:e del.), frälseman i Westerg., hs rusttjenst, 145, 187; Warnhems kloster, 196, 207, klostrets landbor o. konungsfodr., 207, i förlän.
- Harastorp**, frih. derpå f. Jöns Tysk, 196.
- Harnesk**, 187—189, 204, 236.
- Harö** i Bro s:n (o. skeppslag, Upl.), frih. o. frälse derpå f. Mons Balk, 204.
- Hasla** s:n (nu Hassled i N. Wadsbo, Westerg.), 196.
- Hebreer, de**, epist. t., 170.
- Hedensberg** (nu Hedensberga) i Tillberga s:n (Siende h., Westml.), 119.
- Hedinge** s:n (Hidinge i Edsbergs o. Lekebergs här., Ner.), 118.
- Hedmarcken** (Hedemarken) i Norge, 248.
- Helga** i Huseby s:n (nu Helgestad i Ö. Husby), Österg.; ett gods derst. förl. t. Truls Scriffu., 299.
- Helgeandshus**, 28; -huset i Sthm, dess förestånd. hr Niels, 92.
- Helgdagsbrott**, straff derf., 26.
- Helge Grafs gille** i Sthm, 101.
- Helgekors capell** vid Nylödöse, sk. nedbrytas, 149.
- Helige Lekame gård** i Sthm, på Skomakaregatan, 74.
- Helge stadt** (Hellestad i Wilske här., Westerg.), markn. der aflyst, 149.
- Helligestada** (Helgesta i Tibble s:n, Håbo här.), Upl., 116.
- Helshamar** (nu Hjelshammar i Wernamo s:n, Ostbo här., Smål.), en femtung derst. innehafves i frälse af Veste Jönsson, 201.
- Helsing, Peder**, med daljunk., 256; troddes hafva fört pgr t. hon. fr. bisk. Brask, *ib.*
- Helsingborg**, 279.
- Helsinge** s:n (i Nyland), Finl.; förl. t. Olaff Eriksson, 194.
- Helsingeland** [-ss- -gg-], ordinantia om presternes inkomst derst., 60—62; priv. f. allmog. derst., 62—64; kronans skatt deraf, 62, 63; br. t. inneb. om deras olydn., 150; Per Rålamb underlagderman derst., 206; kon. Gust. derst., 219; br. t. inneb. fr. Dalkarl., 238, 239.
- Helsnäs** i Westerg., förl. t. Lasse Ydson, 196.
- Helsing, Hanss**, sv. upprorsman, flykt. t. Norge, 248.
- Hemerdä** (Hemorda, senare Hemåla i Knutby s., Nardingh. h., Upl.), 116.
- Hemestada** (Hemmesta) på Wermdö, förl. t. hustru Anna (Lillie) på Tyresö, 205.
- Henemora** s:n i Dal., 202; br. dit om Ped. Grym o. hs anhang, 17, 18; en gård derst. förl. t. Arv. Westgöte, 59.
- Henning Persson** (fogde i Werml.), förlän. i Werml., 197; rusttjenst, *ib.*
- Henreek**, hertig af Brunsvig, 260.
- Heinrich** [-eck, Heinrich], hertig af Mecklenburg, 259, 269, 291.
- Heinrich Andersson**, frälseman i Österg., 191.
- Heinrich** i Padesta, Romfartuna s., Westm., borgesm. f. hr Oleff i Malung, 296
- Henrik**, bisk. i Lüb., dansk underhdl. vid möt. i Lüb., 275.
- Henrik Hansson**, kons: buntmakare; br. på ett stenhus i Sthm, 101, 102.
- Herdalen** (Herjedalen), sv. upprorsmän tåga derigen. t. Norge, 57.
- Herdink, Adelphus**, nederl. kommissarie; br. t. hon. om varor, 34.
- Herlanda kyrka** vid Nylödöse, sk. nedbrytas o. församl. förenas med staden, 149.
- Herman Matson** "i Wigen", frälseman, hs rusttjenst, 146, 188.
- Hermelin**, markegspris derå, 126, 127.
- Herredag, -möte**, i Norge, t. kon. Chr:s fördel, 112, mell. danske o. svenske, 213; i Kongelf, 262, 264, 265; i Nyborg, 281; i Slesvig, 291; i Trondhjem, 251, 252, 254; i Westerås, se Westerås; i Århus, 239.
- Herrenäss rättaredöme**, 203.
- Hesla, Sit Olaffs**, en afgift t. prestersk. i Helsingl., 61.
- Hesle**, i Lerbo s:n (Hässlö, Öppunda här., Söd.), skatt deraf förl. t. Peder Monson, 206.
- Heszen, Philip**, landtgrefve af, 269.
- Hestalöp** (fodringen), 63.
- Hieronimus** (kyrkofader), hs br. t. Nepotianus, 172.
- Hindric Jönson** (t. Haga, fogde i N. Finl.), förlän. i Finl., 194.
- Hindric Årlandson** (Snakenborg, ridd., riks.), 199.
- Hjónalag** (hjonelag), 8.

- Hofmän**, med daljunkaren, 252.
- Hoffmestere**, 10; -n af Pryssen, 259.
- Holger** [-dt] **Gregersson** [Greers-] (Ulfstand t. Heckeberga o. Skabersjö), ridd., d. riksr., danskt sändeb. t. Sv., 11, 12, 20, 22, 226, 239; br. t. hon., 21; om hs br. t. norska råd., 37; medför klagomål fr. kon. Gust., 242.
- Holger** [-dt, Hollinger, -gerd, Hulger] **Karlsson** [-sz-] (Gera, se reg. t. 1:a del.), riksr., ridd., 55, 141; kall. t. Löd. möte, 92, 93; underhandlare m. de danska sändeb., 132, 135; tillsynesman öfver fräls. i Smål., 143; förl. af Ståkeb. slott m. underligg. häråd., 153, 154; förteckn. å hs förlän., 198.
- Hollandt**, ett kons skepp derifr. återkommet, 160; kon. Gust. underhandlat med H., 232.
- Hollenäss** s:n (Hollnäs, Olands h. Upl.), förl. t. Bengt Nilson, 204.
- Holst** [-e], **Gregorius** [Gorius], recommend. Conr. Beneke, 183, — en okänd t. kons tienst, 184; förlän., 206.
- Holsten** [-ss-], 135, 148, 209, 211, 241, 243, 259—261, 270—272, 273, 280, 283, 287, 288; hertigen af, se **Fredrik**, konung; stor skatt der pålagd, 291; klockskatt derst., 291.
- Holster** [-ss-], **de**, 260, 291.
- Honung**, markeggpris derå, 126, 128.
- Hordinge** (nu Håringe på Bolmsö, Westbo h.), i Smål.; eges af frälsemannen Per Jönsson (Ulfsax), 146.
- Hospital**, Kronobäcks, hr Erland derst., 73; — intet fatt. folk finnes derst., *ib.*; i Nylödöse, 149.
- en i rik., skyddsbr. f. dem, 28, 29.
- Hoya** [Hoy], **van der**, grefve Johan af, 120; uppdrag t. Lüb., 163—165; inkommen i rik., 229; kall. t. möt. i Lödöse, 92; har Wiborgs slott, Nyslott o. dess län i förlän., 192; gift m. kon. G:s syster, 291; låtit afrätta daljunk. i Rostock, 291; tros skola fria f. kon. G., 292.
- Hulula** (Hollola s:n o. h., Tavastl.), s:n i Finl., 194.
- Hultta** i Finl., förlänt t. Hindric Jönson, 194.
- Humle**, tionde deraf, 60, 66; markeggpris derå, 126, 128; införseln deraf, f. landet oundgängl., 234.
- Huseby** s:n (se reg. t. 4:e del.), Österg., 199.
- Huseby** (i Husby s:n), Långhundra här., Upland, konungsby, förlänt t. Nils Hård, 203.
- Huseby** i Brunneby s:n (trol. Husbyfjöl), Österg., 2 gård. derst. tillhör. fru Christ. Gyllenstierna, 117.
- Huseby**, en konungsby, förl. t. hustru Byrgitta, mäst. Hans' enka, 203.
- Huislemyre** (Hvisselmyra) i Brunneby s:n (Bobergs här.) Österg., tillhör. fru Christ. Gyllenstierna, 117.
- Humppabodha** i Upl., tillhör. fru Christ. Gyllenstierna, 116.
- Hundar**, jagt-, sk. sändas t. kon. G. fr. Tyge Krabbe, 235.
- Hvete**, tionde deraf, 24, 25, 60, 66.
- Hwffwa**, på Mörkön, en gård tillhör. fru Christ. Gyllenstierna, 118.
- Hylle**, **van**, **Peyter**, 290.
- Håff** (Hof, se reg. t. 1:a del.), kungsgård i Österg., 1.
- Hålland**, se **Holland**.
- Håkon Persson**, se **Håqwon Persson**.
- Hård** [-t], **Peder**, ("Unge Per H.", se reg. t. 2:a del.); slagen t. ridd., 9; underhdlare m. de danska sändeb. vid Löd. möte, 132; instruct. f. hon., 111—114, 135; förlän., 203.
- Hårdt**, Nils (till Hedenlunda, fogde), förlän., 203.
- Håqwon** [Håkon] **Persson** [Peders-] (Hand ell. Thun), frälseman i Westerg., rusttjens, 146, 188; innehar Limmerydtz gård m. m. i förlän., 200.
- Håffwra** (Håfverö) s:n i Roslagen, förl. t. Staffan Hindricson, 203.
- Hälleby** (nu Hellby) i Tillberga s:n (Westml.), 296.
- Händelöo** (säteri i Johannis s:n, Lösings här.), Österg., fru Annas (Bielke) egdm., 191.
- Häradsrätten** i Erlinghundra, förl. t. Karl Bengtsson, 204; i Tavastl. t. Åke Clauffuesson, 193.
- Hästar**, få ej utföras, 122.
- Höck**, **Swen**, bisk. Brask illa förhåll. sig emot hon., 166.

Hörede (Höreda) i Bredaryds s:n (Westbo h., Smål.), 2 skattegårdar derst. förl. t. Jöns Larsson, 200.

I. J.

Jacob (Petri) i Mora, kyrkoherde, af daljunk:s anhang, 219, 253, 255.

Jacop, kon. Fredriks ridesmåsen, 78, 79.

Jagt, förbjuden, derom, 122.

Jakter, kons, 105.

Ibba, fru, på Ekeberg (Ebba Eriksdtr Wasa, se reg. t. 3:e del.), kongl. sakören i förlän., 207; får sin syster fru Margaretas (B. v. Melens hustrus) gods i förlän., 202.

Jemteland [-ä-, Ja-], prest. derst. öfverfallna af Vinc. Lunge, 37; tillhört Upsala stift af arilds tid, *ib.*; kon. G. ämnar der söka sina fiend. 47, 219; br. t. prest. o. allmog. derst. om lemnadt understöd åt förråd. o. motspänstighet mot ditsända prest., 56, 57; Jör. Perss. fogde derst., 58, 59, 102, 103; kyrkoh. i Offerdal förordn., men ej emottag., 59; om biskopslaxen derifr., 87; om Upsala domcap:s ränta deraf, 102, 103; prosten derst., *ib.*, hr Erick, 221, förbjuden att utlemna tionden, 220, 221; daljunk. följes dit af V. Lunge o. Er. Ugerup, 216, 219, 252, 253, 255; har sed. S. Olafs tid hört t. Norges krona, 220, 221; tiond. deraf förbjud. att lemnas t. Upsala capit., 220; 80 mark af tiond. tagna af V. Lunge, 221; — återlemnade, 246; Lunge höfvidsman derst., 56, 215, 221, 231; V. L:s fogde derst., 219, uppdrag, 231; Erik i Offerdal gjord t. kapiten f. daljunk:s folk, 252, 255.

Jens Nilsson, befullmäktigas af V. Lunge att i Dal. värfva 60 man, 231.

Jenness Hanssen, af Ped. Sunnaväders stallbröd., 281; sed. i tjenst hos erkebisk. i Trondhj., *ib.*; sk. hållas de svenske tillhanda, *ib.*

Jeorgius, hert. af Pommern, se **Georg**.

Jern, sk. lemnas t. Henr. v. Listen, 35; taxa derå, 126, 127.

Jernverk, priv. på anlägg. af, 103, 104.

Jesus, 170; hs församl., *ib.*

Iffuar Månsson (Liljeörn t. Strömstad, väpnare), frälseman i Upl., 92; får Tädö s:n i förlän., 205.

Jherusalem, templ. derst., 168.

Iia, hustru (Iliana Ferla? se reg. t. 3:e del.), rusttjenst, 191.

Indal (Indalselfven), om kons:s fiske derst., 86.

Inga fiärdung på Wermdön, förl. t. hustru Anna (Lillie) på Tyresö, 205.

Ingeborg (Tott, se reg. t. 2:a del.), fru på Skedenäs (Skenäs) i Österg., rusttjenst, 191.

Ingegärd [-erd, Inn-, Ingerd, -gierd, -gerdt] **Ottes dotter** (Römer) till Österaad i Norge, fru, 251; underhållit Ped. Grym, 51; sk. tillbörl. straffas f. sitt förhåll. mot kon. G., 134; rör. ransakn. derom, 285, 286; anhöllan derom hos kon. Fredr., 138; Nils Svenske i tjenst hos henne, 139, 215, 286; gjort kon. G. förtret, 214; br. t. henne fr. kon. Fredr., 286; gåfvor t. daljunk., 216; hennes dotter Elin:s förlofn. m. daljunk., *ib.*; underhdl. m. hon., 217, 252, 256; om giftermålet, 217—219, 253, 255; Peder Grym i hennes tjenst, 254, 256; undsatt daljunk. m. folk, 219, 252, 255, 257, med krut o. hakar, 252, 255, 257, med pgr, 252, 255; br. t. erkeb. i Trondhj., 249—251, 280—282.

Inge Knutson (Roos af Hjelmsäter), frälseman, rusttjenst, 189.

Ingel Hansson (Svinhufvud på Gylla, dalafogde), br. t. hon., 4.

Inuestitur, tvist derom, 175.

Instruction f. de svenske underhdl. vid Lödöse möte, 111—114.

Instrucz, instrwtz (underrättelse, instruction), 262, 265.

Joachim, markgreffe af Brandenburg, 239.

Joannes, biskop i Linköping, se **Hans**.

Joannes, erkebisk. af Gnesen, Polens primas, påfl. legat; br. t. påfven, 227, 228.

Joannes, bisk. i Posen; br. t. påfven, 227, 228.

Joannes, utvald bisk. i Przemysl, i Galizien; br. t. påfven, 227, 228.

Joannes Magni Gothus, utnämnd erkebisk. i Ups.; hs confirmation begäres hos påfven, 225, 227.

- Joel Småswend**, se **Småswen**.
- Joel Nilsson** i Käffsta, får bruka kronans fiske i Indalselven, 86.
- Jogan Olson** (Skåning l. Lilliesparre, se reg. t. 2:a o. 4:e del.), Norrvinge här. i förlän., 200.
- Jogan Suenson**, se **Jon Suenson**.
- Jogansrydt** (Jonsered) i Partilled s:n (Säfvedals här., nära Göteborg), förl. t. Långe Jöns, 197.
- Joghan** i Wettelösz, i Mora s:n, en af daljunk:s anhäng., 256.
- Johan**, greve af Hoya och Brockenhusen, se **Hoya**.
- Johan Benktsson** (frälseman), rusttjenst, 191.
- Johan Ericsson**, hr, uppgifves varit son af Erik Thuresson (Bielke), mördad och röfvat på danskt område, 279.
- Johan** [Ja-] **Turesson**, [Thursonn] (af tre Rosor) på Wänegarn, 115; riksr., 141; slag. t. ridd., 9; kall. t. Löd. möte, 92; gift m. Christina Gyllenstierna, 115; arfskifte eft. fru Sigrid Banér, *ib.*; underhållare vid Lödöse möte, 135; har Öratompta o. Björsäter i Österg. i förlän., 192.
- Jon**, hr, i Jäder, skyddsbr. f. S. Eriks präb. i Strengnäs, 43.
- Jon** i Suinsuijk (i Westerg.), rusttjenst, 189.
- Jon Larsson** i Lexand, borgesman f. Niels i Sureby, 65.
- Jon Olsson** (Gyllenhorn t. Hacksta, väpnare), frälseman i Upl., kallas t. Löd. möte, 92.
- Jon Olsson** (trol. J. O:s. Lilliesparre) i Hagentorp, frälseman (i Smål.?), 146.
- Jon Småswen**, se **Småswen**.
- Jon** [Jogan] **Suenson** (t. Kedum, af Rylanda-släkten), rusttjenst, 189; förlän. i Westerg., 196.
- Jon Thomesson**, frälseman (i Smål.), rusttjenst, 191.
- Joryien Lindormson** (t. Bronäs o. Stola, af Forstenasläkten), Wilske här. i i förlän., 195.
- Josep** (Joseph, patriarchen), 94.
- Isaac Birgesson** (Hiort, kon:s embetsman i Smål., se reg. t. 4:e del., art.: Isach Birgelson o. I. Byrdelson), frälseman, rusttjenst, 146.
- Judske herrer**, möte i Århus, 239.
- Juland** (Jutland), Guds ord predikas der på danska, 291.
- Juleta kloster** (se reg. t. 1:a del.), med tillyd. förl. t. Olaff Aruidson, 205, 208.
- Jäder** [Jädra, -e] s:n (Södml.), hr Jon derst., 43; förl. t. Matz Körning, 205.
- Jägare**, sk. af Tyge Krabbe sändas t. kon. G., 235.
- Järfvuentacka** i Hulula s:n (nu Järventaka gård i Hollola s:n o. h., Tavastl.), frih. derå f. Thomas Andersson, 194.
- Järngöde gård**, 191.
- Järtecken**, 156.
- Jönköping** [Jenekopingh], 72; borgmäst. o. råd derst. sk. anskaffa lifsmedel åt kon. o. hs följe, 83, 84; möte m. råd. der föreslaget, 90; om stadens mark, 150; stadens rusttjenst, 147; Nils Arvidson borgmäst. derst., 201.
- Jöns**, erkeb. i Ups., stadga om prest:s inkomst i Hels., 62; br. t. Hels. om skatten, 64.
- Jöns**, "Longe J.", förlän. i Westerg., 197.
- Jöns Andersson** (ant. Garp eller Rääf i Finl.), höfvidsm. på Korsholms slott i Osterbotten; uppdrag af kon., 83; innehar Korsholm m. m. i förl., 206.
- Jöns Hansen**, daljunk:s rätta namn, utfordras fr. Norge, 54, 55.
- Jöns Henriesson** [Hindricson] (trolig. Gyllensparre t. Fyllerid), frälseman, rusttjenst, 146; Femsjö s:n i förlän., 200.
- Jöns Håkansson** (Lillie t. Löfstad i Österg.), frälseman, rusttjenst, 191.
- Jöns Jonsson** i Torstensboda, i Norbo s:n, borgesm. f. hr Oleff i Malung, 296.
- Jöns** [-ss] **Larsson** (Bölja l. Strömfelt) i Eskilstorp, frälseman i Smål., kallas t. Lödöse möte, 92; rusttjenst, 146; innehar Kultorpa s:n o. 2 skattegård. i Hörde i Brederydtz s:n i förlän., 200.
- Jöns Michilsson**, förlän. i Tavastl., 193.
- Jöns Persson** (Hiort l. Half-Hiort) i Rödénäs [Rotnäs], frälseman i Smål., kall. t. Lödöse möte, 92; rusttjenst, 146, 189.
- Jöns Jonsson** i Käffsta; får bruka kronans fiske i Indalselven, 86.
- Jönss Knutsson** (Kurck, häradsh. i Säaxmäki h., se reg. t. 2:a del.), tillhör. frälset i Finl., kallas t. Lödöse möte, 92.

- Jören**, hertig af Pommern, 259; se vid **Georg**.
Jören Ersson (Gyllenstierna, se reg. t. 4:e del), frälseman i Österg., kallad t. Lödöse möte, 92.
Jören [Jörgien] **Ericsson** (trol. densamme, se föreg.), afgift f. förlän., rusttjenst, 190; förlän. i Smål., 199.
Jören Persson, fogde i Jemt.; br. t. hon. om afgifterna t. domcap. i Ups., 102, 103.
Jörinda, Trond Benckestocks gård i Sogn, 251.

K.

- Kaffe**, Matz (t. Hallarne o. Röhl, väpnare), tillhör Westgöta-frälset, hs rusttjenst, 145, 187; Gudhems här. i förlän., 195.
Kaffsze, Hans, se **Krabbe**.
Kalahede i Westerg., förl. t. Raguald Jönson, 196.
Kalfvar, tionde deraf, 24, 25, 61, 66.
Kansseler [Kanzeler] **Peder**, se **Peder C**.
Karin (l. Katarina Lake, enka eft. Ol. Arvidsson Stenbock), hustru, på Torpa i Westerg., rusttjenst, 145, 188.
Karin, Olaff Suartzs hustru, förlän., 206.
Karin, hustru, Girmundt Suenssons enka, se **Katterine**.
Kariidtz (Karis i Raseborgs v. h., Nyland), regalt pastorat i Finland, afgift deraf, 208.
Karl den förste, kejsare (Carl den store), 174.
Karl (Knutsson), kon., br. f. Helsing., 62.
Karl Benkson (Måneskiöld t. Seglinge o. Karlösa), har häradsrätt. i Erlinghundra i förlän., 204.
Karl Ericson (Gyllenstierna, se reg. t. 3:e del.), slag. t. ridd., 9; Riduegs här. i förlän., 197.
Karl Suenson, frälseman, rusttjenst, 189.
Karl Tordsson (Store t. Höglida och Thorestorp), tillhör Westgöta-frälset; rusttjenst, 146, 188.
Karlaby (nu Karleby) i Kisa s:n, Österg., en gård derst. tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 119.
Karleby rättaredöme i Wendels s:n, 118.
Karleby by i Wendels s:n, Upl., 118.
Karlsborgs slott i Wiken (se reg. t. 3:e del.); skall väl förvaras mot öfverrumpl., 84; sk. förses m. vap. o. ammun., 85.
Karsund (Karmsund i Ryfylke, Stavangers amt), i Norge, 280, 282.
Kart, Suen (fogde i Werml., se reg. t. 3:e del.), frälseman, rusttjenst, 146, 188, förlän. i Werml., 197.
Kartebek, gård, skattefrih. derå f. hustru Karin, Girm. Suenssons enka, 201.
Kartowe, en, förlorad af kon. G., 275; finnes ej i Dmk utan i Lübb., 276; Lübeck. vilja ej återlemna den, *ib*.
Kastistadha (Kasta i Örberga s:n, Österg.), skattegård vid Wadstena, förlänt t. Bengt Scriffuare, 199.
Katerina [-the-], fru, på Lagnö (K. Eriksdtr Gyllenstierna, se reg. t. 3:e del.), ombedes att fortställa Gustaf Trolles lejdebr., 14, 15.
Katterine [Karin], Girmund Suenssons enka, borgerska i Jönköp., 72, förlän., 201.
Keffthamer s:n (Skepthammar s., Olands h., Upl.), en qvarn derst., 116.
Kejsaren (kejsar Carl V), förlorat näst hela Ital., 223; Carl den store, 174.
Kejsaren, 168, 174; hs makt i afseende på påfven, 174; om hs rätt att insätta bisk., 174, 175.
Kering, Oleff, frälseman, rusttjenst, 189.
Ketterii (blodskam), 27.
Keysar-lag, 168.
Kidder (Kid), se **Killingar**.
Kijl (Kiel i Holstein), möte derst. mell. kon. Fr. o. tyska furstar, 239.
Kiil [Kijle], **Sönerin** (t. Hoffnäs, fogde o. förläningsman i Kind), br. t. hon., 73; hs rusttj., 145, 187; förlän., 196.
Kijlbo fierdung, i Östra här., förlänt t. Nils Bagge, 200.
Kiisa (Kisa i Kind), s:n i Österg., 119.

- Kijndene** (Kinds h. i Smål., nu i Österg.), 119.
- Killingar**, i tionde, 61, 66.
- Kindahärenden** i Stågeholms län (Kind i Smål., nu i Östergötl.), förlänt t. Nils Arffuidtson, 201.
- Kindahäredt** (nu Kinne) i Westerg., förl. t. Thure Ericsson, 195.
- Kindueals häredt** (Kinnevald) i Smål., förl. t. Thure Trolle, 200.
- Kinduidt** (kall. i 1527 års registr. Kyddavid), skattegård vid Wadstena, förl. t. Bengt Scriffuare, 199.
- Kindt** (Kind h.) i Westerg.; Severin Kiil fogde o. förläningsman derst., 196.
- Kinnehästegatun** (Kindstugatan) i Sthm, 100, 101.
- Kirstine**, fru. se **Christina** (Gyllenstierna).
- Kloekarikis fiärdung** i Österg., förl. t. Per Knutsson, 198.
- Klockeskatt**, i Danm., 291, 292.
- Klockor**, kyrko-, om deras nedsmältn., 258.
- Kloster**, öfvergifvas, 8; huru länge tiggare munk. få vara ur kl., 27; många i rik., 149; om drs egodel., 168 o. f., 295; lösakt. lefv. derst., 176; Alvastra, 207; Askeby, 151; Gudhem, 195, 207; Lödöse gråbrödrakloster, 149; möte derst. mell. sv. o. dansk., 128; nunnekloster på Gotl., 204; Nydala, 207, 208; Skeninge, 208; Warnhem, 196, 207; Wreta, 151, 208.
- Klostergodsen**, 168, 169, 204, 295.
- Klostrens landbor**, 151, 198, 204, 205, 207.
- Kläde**, tillförsel deraf kan ej undvaras, 234.
- Kniffnestadha** s:n (Knista), Ner., 118.
- Knut**, mäter (upprorsstiftare), 40, 53, 217, 232, 252, 253, 255; hs utlemn. fr. Norge väckt missnöje i Dal., 217.
- Knut** [-th] **Andersson** (Lillie, lagman i Södermanl.), riksr., 55, 141; slag. t. ridd., 9; kallas t. Lödöse möte, 92, 93; underhållare vid Löd. möte, 135; har Olands här. o. lagmansrätt. af Södm. i förlän., 202.
- Knut Ericson** (Kurck, se reg. t. 1:a o. 4:e del.), förlän. i Finl., 193.
- Knut Nilsson** (se reg. t. 3:e del. **K. Nielson**), rusttjänst, 189.
- Knut Swensson** [Suenson] (Lilliehöök t. Istrum, se reg. t. 3:e del.), frälsem. i Westerg., rusttjänst, 146, 188.
- Knuth Dæken** i Trondhjem, 216.
- Knuth Suenson**, medfört br. t. Dal., 7.
- Koberg, Casper**, sv. köpman, förlor. gods, taget utanför Blekinge af bönd., 139, 286.
- Kolberg** (stad i Preussen), 185.
- Kongahäredt** i Smål., förl. t. Thure Trolle, 200.
- Kongelff** [Kongel, Kongella, -e, Kongälffue], om herremöte derst. mell. de sv. danske o. norske, 20, 107, 109, 241, 244, 262, 264, 265, 271, 272, 278.
- Kongsbarkarna** (Kongsbarkarö s. i Åkerbo h., Westml.), förlän. derå f. Lambrigt Matzson, 203.
- Kongsbyar** (som tillhört Upsala öde) förlänte t. åtskill., 203—205.
- Kongsgården** i Jemt., 221.
- Kongshuseby** (s:n i Trögds här., Upl.), förl. t. Toordt Person, 203.
- Kongshåra** (Kungsåra s., Siende här., Westml.); konungsby, förl. t. Mons Nilss. på Kopparb., 204.
- Konung**, hs skyldht mot kyrkan, 167, 210.
- Konungavalet** i Strengnäs, derom, 5.
- Konungsbalken**, 210.
- Konungsfodring** i Westerg., 81, förlän. af sådan, 207.
- Konungsscriffuer**, 280.
- Koor**, Nya, i Åbo, dess ränta, 23.
- Kopenhaffu** o. **Könehaffn**, se **Könehaffn**.
- Koppar**, 203.
- Kopparberget**, bergsfogde derst. (förut) Christoffer Olsson, 16; Wångsgården derst., 65; inneb. derst. ej deltagit i Peder Cancellers o. mäst. Knuts uppror, 253, 255; Måns Nilss. derst., 204.
- Kor**, i likstol, 24; markeggpris derå, 126, 127.
- Koralax**, gods i Finl., förlänt t. Erik Fleming, 192.
- Korn**, tionde deraf, 24, 25, 60, 66, 98; i skatt, 63; markegg derå, 126, 127.

- Korsholm** [Kå-] i Finl. (fordom ett slott vid Wasa, anlagdt af Birger Jarl), Jöns Andersss. höfvidsm. derst., 83, förlänt t. hon., 206.
- Kostgård**, 162.
- Koysama by** i Kulsila s:n (Tavastl.), förl. t. Jac. Wundendranck, 194.
- ämynne, 194.
- Krabbe**, Nilss, frälseman i Finl., kallas t. Lödöse möte, 92, 93.
- Krabbe**, Tyke [-cke], d. riksr. o. riksmarsk, 281, 293; br. t. hon. fr. kon. G., 21, 47—49, 78; daljunk. sändes t. hon., 266; har en förråd i sin tjänst, 139, 286; br. fr. hon. t. kon. G., 223, 235; hs fogde Las Andersss., 279.
- Krabse** [Kaffsze, Krausze] (Krabbe), **Hans**, danskt sändeb. till Sverige, 214; vid Lödöse möte, 128, 133, 135, 271—273, 282, 285.
- Krausze**, **Hanns**, se **Krabse**.
- Krectern**, konung, se **Christiern**.
- Krestiern**, kong, se **Christiern**.
- Kristine Nilsedotter**, se **Christina** (Gyllenstierna).
- Krogshult**, gods (i Kroxh. s:n, O. här., Smäl.), skattefrih. derå f. Lasse Ericson, 202.
- Kromme** [Krumme], **Jacob** [-p] (till Åtvid o. Örboholm), kon:s befinn på Karlsborg i Viken; sk. väl förvara slottet mot öfverrumpl., 84; sk. erhålla undsätt., 85; rusttjänst, 145, 187; Sundal i förlän., 197.
- Kromme** [Krumme], Nilss, frälsem., kallas t. Lödöse möte, 92, 93; förlän. i Södml., 205; hs hustrus förlän., 207.
- Krommedig** [Krumdige], **Henrik** [-c, -ck] (ridd. o. riksr.), 254, 256; lidit våld af V. Lunge, 214; V. L:s fiende, 265.
- Kromppen**, **Otte** (ridd. o. amiral), danskt sändeb. vid möt. i Lüb., 275.
- Kromppen**, **Stygge**, se **Kruppen**.
- Kronebäk**, spetal (i Kronobäcks kl., Mönsterås s:n, Smäl.), inet fattigt folk drst., 73; dess tionde förtrytras f. kronans räkn., *ib.*
- Kruze** [-gæ, Kruko, -cko], **Johan** [Jahan, Jehand] i Norge, af Vinc. Lunge beröfvad län, gods o. gård, 213, 214, 219; tillfångatag., 214; hs lif eftertrakt. af V. L., 219; förlikn. m. V. L., 250, bruten, 251; br. t. hon. fr. V. L., 263.
- Krumme**, **Jacob**, se **Kromme**.
- Krumme**, **Nils**, se **Kromme**.
- Krumdige**, **Henrik**, se **Krommedig**.
- Kruppen** [-omppen], **Stygge** [Stigge], bisk. t. Borglum; danskt sändeb. vid möt. i Lödöse, 128, 132, 135, 138, 147; br. t. hon. m. fl. d. riksr. om samma möte, 108—110; lejdebr., 110; får drifva handel i Sv., 142; sändeb. t. Sv., 271—273, 282—285.
- Krut**, 85, 216, 219, 240, 257.
- Kröning**, kon. G:s, af råd. åskad, 5, 7; kon. våg. ännu ej binda sig dermed, 6; försiggick i Ups., 9, 11, 14, 64; bevistats af fullm. fr. Dal., 17; — kon. Fredriks i Norge derom, 243, 244; bestämd att firas i Oslo, 262, 264, uppskjut., 278; hindr. af krig i Tyskl., 277; hindr. af V. Lunge o. erkeb. i Trondhj. m. fl., 215, 262, 263, 265, 267.
- Kullaryditz rättaredöme**, förl. t. Bengt Kåre, 200.
- Kulsila** s:n (Kulsiala, nu Tyrvendö capell-lag, Tavastl.), Finl., förlän. derst. t. Jac. Wundendranck, 194.
- Kultorpa** s:n i Smäl. (Kultorp i Westbo här.), förl. t. Jöns Larson, 200.
- Kwma**, **Lasse**, förr innehafv förlän. i Smäl., 200.
- Kumo**, län i Finl., 83.
- s:n, regalt pastorat, afgift deraf, 208.
- Kungella** [-e], se **Kongelff**.
- Kustå** [Kusta] (Kustö) slott i Finl. (se reg. t. 4:e del.), 23; dess nedbryt. anbefaldt, 97, 98; ladugården bibehålles af kron., 99.
- Kyle**, **Claffues** (Pauelsson, se reg. t. 3:e del.), förläning, 206.
- Kyle**, **Herman** (frälseman i Österg.), hs hustru Märeta, 191.
- Kyle**, **Johan** (slottslofven på Kalmar), lagman på Öl., 201.
- Kyle**, **Päuel**, (Hanson t. Barketorp, väpnare), hs hustru Malin, 191.
- Kyrkan**, om dess betydelse, 167; kon:s skyld. mot dens., *ib.*; hennes priv. o. frih., 167, 168, 177; egendom, derom, 168—173; om kkn:s tillst. i Sv., br. derom t. påfv. fr. kon. i Polen, 224, 225; — — fr. de polske bisk., 227, 228; bisk. Brask klagar öfv. kon:s förfar. m. dess egodel., 294, 296.

- Kyrkobalken**, tillägg t., 26; skröpligen nog sammansatt, 176.
Kyrkofred, 235.
Kyrkogods, förbud f. enskilde att rappa, 87; om kon:s förfar. med, 294, 296.
Kyrkogångspenningar, 61, 66.
Kyrkors landbor, bortförlänta, 198.
Kyserske, de (kejserslige), 271.
Kåffuala fjerding i Hagu (Hauho) s:n, Tavastl., förlänt t. Gudtmundt Larsson, 193.
Käl, tionde deraf, 66.
Källeforsz qvarn i Österg. (trol. Kölefors i Kisa s:n), tillhör fru Chr. Gyllenstierna, 119.
Källensö [Quållen] (Källandsö i Westerg.), förl. m. dagsverke deraf t. Thure Ericson, 195.
Kåkindh, här. i Westerg., förlänt t. Thure Jönss., 194; — t. Mons Johanson, 198.
Kåperbergit, se **Kopparberget**.
Kåre, Bengt, förlän. (i Smål.), 200.
Kårsholm, se **Korsholm**.
Kälmo s:n (Tjellmo i Finspångs här., Österg.), 1.
Kätetorp (Köttstorp l. Kattarp) i Medelby s:n (S. Wedbo h., Smål.), frälse derä f. Gudm. Scriffuare, 201.
Kätteri, 294; arianskt, 167.
Köpenhafn [-ffuen, Kopne-, Kiöpne- Kopen-], 161, 240; Joh. Urne befmn derst., 139; sjöförveri derifr. idk. af Joh. Rantzou o. Joh. Urne, 139, 286, 287; herremöte derst. m. adeln, 239.
 — slott, 212.
Köpestadhe (Köpsta) i Askers s:n o. här., Ner., 118.
Köping, 256.
Köritz, half-, 196, 203.
Körning, Matz (Simonsson t. Almby), förlän., 205.
Kött; om kötts åttande på fredagar o. lördagar, 8.

L.

- Lag**, S:t Eriks, 175; kejsarelag, 168; kejsarens lagböcker, 177; Mosi, 171; Norges, 214; ny, kräves af nya seder, 177; påfvens, 168, 174, 177; Sveriges, 176, 177.
Lageholm (fäste vid staden Laholm i Hall), 273.
Laggamyre (nu Lamyra), i Wendel s:n (Örbyhus här.), Upl., tillhör fru Christina Gyllenstierna, 119.
Laggarebodha (Upl.), tillhör fru Christ. Gyllenstierna, 117.
Lagman, i Österbott., Knut Ericson, 193; på Öl. Joh. Kyle, 201.
Lagmansriintan på Åland o. i N. Finl. förl. t. Ivar Flem., 192; i Wiborgs län t. Erik Flem., *ib.*; i Werml. t. Nils Olsson, 195; i Österg. o. Smål. t. Holg. Karlsson, 198; i Tiohäräd t. Thure Trolle, 200; i Nerike t. Lars Siggesson, 202; i Södm. t. Knut Andersson, 202.
Lagnöö (sätsgård i Aspö s:n, Selebo h., Södm.), innehafves af fru Katarina Gyllenstierna, 14.
Lagundzbergs konungsby (nu Landsberga, till 1527 erkebiskopens i Upsala afvelsgård, derefter kronosäteri, nu öfversteboställe vid Uplands reg., beläget i Biskopskulla s:n, Lagunda här., Upl.), förl. t. Anders Hanss., 204.
Lamb, i tionde, 61, 66; markeggpris å, 126.
Lamborgs ö, Saltviks s:n på Åland; frih. o. frälse derä f. Måns Balk, 204.
Lambrekt [-et, -igt] Mattsson (se reg. t. 2:a del.), förl., 203, om hs åtgör. i afs. på mäster Knut, 253—255.
Landbor, biskops-, 43; klostrens, 151, 207; kronans, 193; enskildes, 207; kyrkors o. klosters under Braskeholm, 198; Juleta klosters, 205; Warnhems klosters, 207.
Landgille (landgäld, landskyld), 195.
Landhjelp, 213.
Landsköp, förbudna, 123.

- Landzberg**, konungsby (säkert detsamma som "Lagundzberg", se förut), förl. t. Ped. Olsson, 205.
- Landzkrona**, 224.
- Landsting**, Dalarnes i Tuna, 44, 45, 232; Hels:s i Delsbo, 62.
- Lansknektar**, uppsättas af förläningsmännen, 126; — af städerna, 147.
- Lantrym** (Lantorygen, Rügen?), Tyskl., 291.
- Lappar**, birkarlarnes fördel. af dem, 71, i Umo s:n, förlänte t. And. Perss. i Gräbebo, 206.
- Lars Siggeson** [-gheson] (Sparre, se reg. t. 1:a del.), riksr. o. riksmarsk, 55, 135, 140; slag. t. ridd., 9; kallas t. Löd. möte, 92, 93; underhdlare m. de danska sändebuden, 132, 135: förläningar, 202, 207.
- Lars Suenonis** (hr i Munkatorp), har alla nunneklostr. på Gotl. förr tillhör. gods i Upl. i förlän., 204.
- Larsz** (Laur. Andreae, kons secretarius); mäst. erkedjekne i Ups. o. Strengn., kons ombud vid arfskift. m. fru Christ. Gyllenstierna, 115; underhdlare vid Lödöse möte, 132.
- Las Andersson**, Tyge Krabbes fogde, 279.
- Lass Månson**, fogde på Åbo slott (o. i dess län); en hon. tillhör. skuta tagen af dansk. und. freden, 139, — tagen af Joh. Rantzow, dansk marskalk, 286.
- Lasse** i Valby, förlän., 203.
- Lasse Birgeson** (kons embetsm. i Österg.), afgift af häradsrätten, 191.
- Lasse Ericsson**, rusttjenst, 189; skattefrih. å Åhult o. Krogshults gårdar, 202.
- Lasse Karlsson**, rusttjenst, 189.
- Lasse Persson** (Stjerna t. Säby l. Hård af Segerstad?) i Wadstena, rusttj., 191.
- Lasse Tidemandson** (af Hjortö-slägt., häradsh. i Kind i Österg.), afgift af häradsrätt., rusttjenst, 190, förlän., 199.
- Lasse Ydson**, förlän. i Westerg., 196.
- Lauris**, hr, i Norge, 281.
- Lax, Peder** (i Österg., väpnare), rusttjenst, 191.
- Lax**, biskopslax fr. Jemtl. o. Medelp., 87; afgift t. kron. af biskopslaxen i Finl., 98, 99; markeggspris å, 126, 127; sk. förtryttas i Tyskl., 150; afgift af förlän., 206.
- Laxfiske**, kronans vid Elfkarleby, stadga för, 68; i Norge, 213.
- Leckiö**, se Läckö.
- Leerbo** s:n i Oppunda här. (Södml.), 206.
- Leff** (svartkonst), straff derför, 27.
- Legat**, påfvens, 251; erkeb. i Gnesen, 228; erkeb. Ol. i Trondhj., 282, 288.
- Legedring**, afgift t. prestersk., 61, 66.
- Legepiga**, afgift t. prestersk., 61, 66.
- Lejd**, nekad dalj. af erkeb. i Trondhj., 218; sedvanlig, 250; för de danska sändeb. t. Lödöse begäres, 271.
- Lejdebref** f. Gust. Trolle, 13—16; f. bisk. Brask, 29, 30; f. de danska sändeb. t. möt. i Löd., 110; f. Vinc. Lunge, 142; f. daljunk., se **Daljunkaren**.
- Lemw** (nu Lemogård) i Bierno s:n (Haliko här., Finl.), förl. t. Åke Claffueson, 193.
- Lenne gård** (Länna i Almunge s:n, Upl.), förl. t. Axel Andersson (Lillie), 202.
- Leo** den åttonde, påfve, 175.
- Lexand** [Lexan] (Leksand) s:n i Dal., 65; br. t. menigh. derst. om Ped. Grym o. hs anhäng., 17, 18; menigh. kallas att möta kon. i Tuna, 44, 45.
- Lideköpingh** [Lijdeköping], möte m. råd. derst., 46, 120; stadens rusttj., 147.
- Lijma** (Lima i Dal.), kallelsebr. t. menigheten derst. att möta kon. i Tuna, 44, 45.
- Likstol**, 24, 61, 66, 162.
- Lin**, tionde deraf, 60, 66.
- Limmerydtz gård** (Limmared i Tranemo s:n, Kinds h., Westerg.), förl. t. Håqwon Person, 200.
- Linköping**, 108; stadens rusttjenst, 147; Suen Scriffuare derst., 191; bisk. derst., se **Hans**; canik derst. hr Eskil Michelsson, 115.
- **s domkyrka**, fordran af borgmäst. i Kalm., 73; dess pgr förtäras af bisk. Brask i Danz., 174; hr Wernär sysslom. derst., *ib.*, däkenedömet derst., 198.
- **gård**, 1.
- **stift**, om inkomst deraf, 32; om tillsätt. af ny biskop, *ib.*

- Lindholm, Lindholmmenn** (nu säteri i Ströö s:n, Källands här., Westerg.), 115, 120. Thure Jönssons egendom, 236, 237.
- Linä** (nu Lidhem, sätesgård, i Weckelsångs s:n, Konga här., Smål.), tillhör. Göstaff Aruidsson, 146.
- Listen, von, Henrik**, sk. erhålla 3 läst. jern, 35.
- Lister** (se reg. t. 1:a del.), kon. G:s skepp strand. der, 138; sv. skepp tagna utanför, 285.
- Ljus**, i skatt, 63.
- Lobrende** (nu Löfbrunna i Täby s:n, Danderyds skeppsl., Upl.), tillfall. fru Christina Gyllenstierna, 116.
- Locketorp** i Wäring (Wärings s:n, Gudhems här., Westerg.), förlänt t. Jogan Suenson, 196.
- Longarydh** (möjl. Longared i Ljurs s:n, Gäseneds här., Westerg.), förlänt t. Lasse Ydson, 196.
- Longehundrede** (Långhundra) här., förlän. derst., 203.
- Loppis** s:n i Tavastl., förl. t. Åke Claffuesson, 193.
- Lübeck** [Lubegk], om möt. derst., 130, 133; bref t. borgm. o. råd derst. om sv. kronans skuld, fr. sv. råd., 140, från kon. G., 164, — om grefve Johs af Hoya o. Wolf Gylers uppdrag, 164, 165; afgift. t. betaln. af skuld. t. Lüb., 189, 190; om det uteflifna möt. derst., 275; Henrik, bisk. derst., *ib.*; krigsrustn. derst., 259, 260.
- Louenburg** [Lovnborgh] (Lauenburg), 260, 291.
- Lovnborgh**, se **Louenburg**.
- Lucia** [Lwsse] **Nielsdotter** (Römer), fru Ingegerds dtr på Österaad, 282, förlofv. m. Oue Lunges son, 217.
- Luddrehoffuedtz by** (Ludderhufvud, Drothems s:n, vid Söderköping), förl. t. Per Jonss., borgmäst. i Söderk., 199.
- Ludguda** s:n (Ludgo i Rönö här., Södm.), förl. t. Nils Krumme, 205.
- Lula** (Luleå) s:n, 71.
- Lumberdin** (Lombardiet), återtaget af kon. af Frankr. fr. kejsaren, 223.
- Lumppen**, ett skepp, vid Elfsborg, hotat Norge, 253.
- Lund**, electus af, 285.
- Lunda** s:n (Jönåkers här.), Södm., förl. t. Bengt Larson, 206.
- Lunge, Oue** (kallas ock Aage, Ace, Offue, Oghe, Åge Vincens, Vincentz o. Vincentius, äldre broder t. Vincens Lunge, danskt riksråd, 262, 263; i Norge, om hs förhåll. t. de svenske förråd., 78—80; får kon. G:s tillgift, 147, 148; kon. Fr:s sändebud t. Norge, 211, 215, 264; deltog i underhdl. m. daljunk., 251, 257; lofvat daljunk. understöd på kon. Fr:s vägn., 253, 255; förlikt erkebisk. i Trondhjem o. V. Lunge, 257; öfvervarit förhandl. m. daljunk. i Norge, 265.
- Lunge, Vincentz** [-cents, -centius, Fissencess, Ficientius], ridd., 221, 226, 231, 246; höfvidsman öfver Bergenhus, Wordenhus o. Jemtl., doctor, kall. sig ståthåll. i Norge nordanfjells, 211, 215, 221, 231; landsherre i Jemtl., 56; afskrift. af hs bref, m. m. sändas t. Dmk, 12, 47, 48; br. fr. hon. t. kon. G., 48, 226, 245, 246, — t. hon. fr. kon. G., 36—38, 47, 67, 68; fr. kon. Fr., 235; hyll. de sv. förråd., 35; öfverfall. clerk. i Jemtl., 37; lejdeb. f. resa gm Westerg., 142; vill sjelf vara kon. i Norge, 261; br. fr. hon. t. erkeb. Ol. i Trondhj., 262, 263; — t. kon. Fr. m. undskyll. f. sitt o. öfr. n. riksråds uteflifv., 262—265; kallad t. krön. i Opslo, 262 o. t. möt. i Kongelf, 262, 278; rekommenderat daljunk. hos kon. Fr., 267; väg. ej belejdad möta kon. G. o. andra fiender, 263, 265; lofv. dock att komma t. Opslo, 265, — att ej hädaneft. skydda förråd., 265; försäkr. att daljunk. är Sten Stures son, 265; sk. uppbara kröningsgård., 266; hs otillbörl. fhåll. mot kon. G., 12, 46, 48, 57, 95, 96, 138, 214, — sk. straffas, 48, 49, 134, 268; om ransakn. m. hon., 278, 285, 286; erhåll. befalln. att resa t. kon. Fr., 280, 281; rest t. möt. i Lödöse, 280; öfvergifvit resan, 281; tros vara hotad t. lifv., *ib.*; sk. återlemna slottslofven på Bergenhus, 286; skiild vid Norge, 291; anklagelser mot hon. af kon. G., 47—49, 67—70, 180, 212—215; hs undskyllan, 212; gifvit daljunk. skänker, understöd, lejd o. beskydd, 46, 56, 58, 212, 216—219, 252, 253, 255, 257, 260; lejdad, hjälpt o. beskyddad Sv:s fiender, 51, 54, 237, 238; underhdlgr. m. daljunk., 217, 218, 252, 254, 257; gjort förbund m. hon., 217; underhdl. om daljunk:s förlofv.,

- 217—219; väntade sig bistånd af daljunk., 218; följt hon. t. sv. gränsen, 219, 260; tänkt följa hon. t. Dal., 252, 255; sändt hon. in i Dal., 219; fört hon. m. sig t. Bergen, 219; sändt daljunk. t. kon. Fr., 250, 263, 265, 266, t. Mecklenburg, 212, t. Skottland, 263, t. Tyskland, 68, 245; bevisat olydn. mot kon. Fr., 213, 237; ej gjort ordentl. räkensk., 213; med orätt tagit län i Norge ifr. andra, 213, 214; hs våld emot Joh. Kruko, 213, 250, 251, mot Henr. Krummedige, 214, mot Gerloff Stenson, 214, mot bisk. Hans Reff, 214; visat sig fiendtl. mot kon. Fr., 214, 253, 256; tagit sig obehörig titel, 215; egenmäkt. utnämnt norska riksråd, 215; på eget bevåg uppskjut. kon:s krön., 215, 262—265; lemnat erkebisk. i Trondhjem slottslofv. öfv. Bergenhus und. sin frånvaro, 215; hänligt br. t. domcap. i Ups., 35, 37, 47, 48, 220, 221; derom, 236, 238; capitlets svar, 221, 222; förbjudit tiöndens utlemn. af Jemtl., 220, 221; af dens. uppburit 80 mark, *ib.*; råder mer än kon. Fr. i Jemtl., 221; lät värva folk i Dal., 231; tros gynna kon. Chr., 40, 41, 49, 233, 237, 253, 256; akt. ej kon. Fr., 40, 49, l. Danmks l. Norges råd, 233; vill störa endragt. mell. kon. G. o. kon. Fr., 237, o. hindra kon. G. att hjelpa Dmk, 238.
- Lunge, Åke**, se **Lunge, Oue**.
- Luter, Martin**, 166.
- Luthersk lära**, i Sverige, derom, 227; bisk. Brasks br. deremot, 294—296.
- Lwse Nielsdotter**, se **Lucia N.**
- Lybek**, se **Lübeck**.
- Lybske** [Lybe-, Lyff-, Lyp-], **de**, föreslagne t. mäkl. vid Löd. möte mell. sv. o. dansk., 90, mäkla föga t. Sv:s bästa, *ib.*; gjort nytt contr. m. Dmk om Gotl., *ib.*; innehaft Bornholm, *ib.*; uppbara skatt af Gotl., 209; innehafva "sködt", s. S. Norby tagit fr. kon. G., 242; vilja ej återlemna kon. G:s "kartowe", 276; sk. ej innehafva Gotl., 276, 291.
- Lyckaa** [-o] (Lyckå stad o. slott i Blek.), 286, innehaft af S. Norby, *ib.*; ett sv. skepp tag. derutanför af blek. sjöörfv., 139.
- Lyfke**, se **Lübeck**.
- Lypse, the**, se **Lybske**.
- Lyste** [Lyss-] (mähända Lödöse), 281.
- Längelöfft** (nu Tängelöt) i Skällviks s:n (Hammarkinds h.), Österg., tillhör fru Christina Gyllenstierna, 117.
- Läckjö** [Leckjö] (Läckö slott på Kollandsö i Wenern), sk. af bisk. i Skara lemnas t. kon., 125; m. landgille förlänt t. Thuze Ericsson, 195.
- Ländtmandtzgärder**, 194.
- Länsmansgård**, se **Halla**.
- Lärdom, den evangeliske**, sk. befordras, 100; — luthersk, 166, 167; Martini, 166; — ej i något fritt concilium fördömd, *ib.*; förkunnas i många land, 166, 167.
- Löcke, Niels** (Lycke, n. riksråd), 281.
- Lödesö** [Lödesjö], **Gamla**, S:t Olafs kyrka derst. sk. nedbrytas, 149; borgarene sk. flytta t. Nylödöse, *ib.*; staden är "äfflagder", *ib.*; Spetalsgården derst. bortförlänt, 196.
- Lödöse**, **Nya** [Lödesse, -sö, -sö, -szö, Lösse, Lösze, -szen, Lösæ, Lödehuse], 140, 141, 145, 231, 236, 281, 282; br. t. borgm. o. råd derst., 52; möte derst. föreslag. mell. sv. o. d., 12, 20, 80; derom, 84, 89—91, 93, 107—109, 133, 135, 214, 241, 244, 271, 272, 278; möt. ej besökt af de n. råds-herr., 109; lejdebr. f. de danske underhdlarne, 110; fördrag derst. mell. Sv. o. Dmk, 111; förteckn. på de d. sändeb., 128, 132, 133; möt. håll. i klostr., 128; förhandlgr. vid möt., 132—138; stadfäst. å fördrag., 179, 282, 283; kon. Fr:s svar på kon. G:s framställda klag., 285; privil. o. förmöner f. stad., 148, 149; rusttjenst deraf, 147; församlr. ditläggas, 149; hospital derst., *ib.*; sk. befästas, *ib.*; klagomål öfv. att dansk ej uppfyllt L. fördrag, 179, 180; markn., 149, 271.
- **kloster**, 128; gråbrödrakl., förvandl. t. hospit., 149.
- Löfön** (Lofön i Mälaren), 206.
- Löneborgh** [Löneburg] (Löneburg), 291; hertigen af, 259.
- Lösningekarla**, deras afgift, 123.
- Lösta** s:n (Ö. Löfsta, Olands h.), Upl., förlänt t. Bengt Nilsson, 204.
- Lösæ**, se **Lödöse**.

M.

Maaland, se Moland.

Mak, kons på Linköps slott 1; sk. byggas på biskopsgården i Wadstena, *ib.*

Malin, Pável Kyles enka, rusttjenst, 191.

Malm, silver-, 106.

Malm (frälsegård i Styrestads s:n, Lösings här., Österg.), Ped. Knutsson frälseman derst., 191.

Malma s:n Åkerbo här., Westml., 103.

Malmö, 260; om mötet derst., 20, 89 - 91; recessen derst., 12, 48, 57, 80, 107, 129, 133, 138, 179, 180, 212, 240, 247, 250, 271, 274, 276, 278, 279, 285, 286; — bekräftas på möt. i Löd., 134; förbund der afslut., 241.

Malung [Molang] s:n i Dal., 253, 255; kallelsebr. t. menigh. derst. att möta kon. i Tuna, 44, 45; hr Oleff kkohe derst., se **Olaff**.

Marchböle (nu Marcusböle) i Finströms s:n på Åland; frih. o. frälse derå f. Mons Balk, 204.

Margareta, fru (M. Eriksd. Wasa, se reg. t. 2:a del.); system, fru Ibbe, får öfvertaga hennes gods, 202.

Margreta (Natt o. Dag, se reg. t. 1:a del.), hustru på Sjögerås, förlän., 195, 207.

Margretha [-e] **Erichz dotter**, grefvinna af Hoya o. Brockenhusen, kon. G:s syster, hennes arf efter fru Sigr. Banér, 115 o. f.

Mark i Tyskl. (Mark-Brandenburg), 291.

Mark (här. i Westerg.), förlänt t. Sev. Ribb., 195; en socken förlänt t. Nils Ribb., *ib.*

Markgreffen af Brandenburg, 291, Joachim, 239.

Marknader i Gamla Lödöse o. dess närh. afysta, 149.

Marsk, 10; Sveriges rikets, se **Lars Siggesson**.

Martinus, S:t, se **S:t Martinus**.

Masko s:n i Finl. (Masko här., n. Finl.), förl. t. Åke Claffuesson, 193.

Mathias, bisk. i Wladislaw i Polen, 228.

Matskott, 61, 155.

Matz Iönsson, frälseman i Westerg., rusttj., 146, 188.

Matz Iönsson, borgmäst. i Kalm., 73.

Matz Larson (Hästeskiöld t. Gunnila), på Tyufstareby, förlän. i Finl., 193.

Meckelborg [-ekilb-, -ekelburg-, -ckilb-, Mekelemborch] (Mecklenburg), dalj. dit-änd, 212; hert. Albrekt af, 239, 258, 290; br. t. hon., 152, 153; hert. Henrik af, 259, 269, 291.

Meddelburgen (Middelburg, stad på ön Walcheren, Zeeland, Nederl.), 34.

Medelby s:n (l. Melby, i S. Wedbo h., Smäl.), frälsefrih. å en gård derst. f. Gudmundt Scriffuare, 201.

Medellösa s:n (St. Mellösa s:n i Ner.), förl. t. Lars Siggesson, 202.

Menedare, 28.

Messor, 8, 61.

Mitzen [Lantemitzen] (Meissen i Sachsen), 293.

Mogenstadt i Jemtl. (trol. Månstads i Nääs s:n), 231.

Moland o. **Molands** gods, i Norge, förl. t. Gerloff Stenson, men hon. förhållet af V. Lunge, 214; br. derå f. bisk. Hans Reff i Oslo, *ib.*

Molang, se **Malung**.

Mons, biskop i Strengnäs (Måns l. Magnus Sommar), inkomster, 28.

Mons [Mågus] **Bryntesson** [-tt-, -iss-, Brunthes-] (Lilliehöök), 55; slag. t. ridd., 9, nämnd t. riksråd, 10; utnämnd t. slotslofv. o. bfmn öfv. Elfsborgs slott o. län, 18, 19, 279; br. t. hon., 80, 83, 85, 86, 91, 91, 160, 161; hs råd i afs. på möt. i Lödöse, 90; underhållare vid samma möte, 132, 135; rusttjenst, 145; förlän., 195; lagt beslag på ett i Warbergs län strandadt fart., 279.

Mons [Mågus] **Nilson** [Niels-] (Svinhufvud på Aspeboda, se reg. t. 2:a del.), bergsfogde på Kopparberg., br. t. hon. om Ped. Grym, 4; förlän., 204.

Moo häråd (i Smäl.), förl. t. Tord Bonde, 195.

Mora [-e] s:n i Dal., 239, 256; br. dit om Ped. Grym o. hs anhang, 17, 18; kallelsebr. t. menigh. att möta kon. i Tuna, 44, 45; hr Jacob kkoherde derst., 219, 253, 255; br. derifr. t. Hels., 239.

Mosci, scismatici (Moskoviter), 224.

- Munkar**, 176, förlöpa sina klost. o. gifta sig, 8; de som ränta hfa få ej tiggå, 26; tiggaremunckars tiggåtid, 27.
- Mynckquits, von, Nielaus**, hr, 291.
- Myntmästare, Dirik**; se **Diderich**.
- Myra** i Rinkeby s:n, Ner., en gård derst. tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 118.
- Myre** rättaredöme i samma s:n, 118.
- Mågus** [Mons, Månss] **Johansson** (Natt o. Dag, se reg. t. 1:a del. **Maans J.**), slag. t. ridd., 9; kall. t. Löd. möte, 92, 93; bidrag t. lübska skulden, 190; rusttjenst. *ib.*; förlåningar, 189, 198.
- Mågus Nielsson**, se **Mons Nilson**.
- Måns**, biskop i Skara (M. Haraldi, se reg. t. 1:a del.); br. t. hon., 80–83; contr. m. hon. om inkomst., 125, har Skara stad i förlån., 197.
- Måns** [Mons, Mågus] **Henriksson** [Hindrics-] (Gyllenstierna), se **Gyllenstiärn, Magnus**.
- Måns Paulsson** (Ulfsparré t. Broxvik, m. m., se³ regist. t. 3:e del.), rusttjenst, 191.
- Månss** [Mågus] **Swånsson** (Somme t. Westerby; se regist. t. 4:e del., Mons Suenson), höfvidsman på Åbo slott, uppdrag af kon., 91; skall nedbryta Kustå slott, 98.
- Mårdar** (mårdskinn), 206.
- Mårdskinn**, 71; markeggpris derå, 126, 127; i skatt fr. Lappmark., 206.
- Mårten** [-tin], bisk. i Åbo, br. t. hon. om biskopsbordets inkomst., 22, 23, 99, 100, 104, 105; contr. mell. hon. o. kon. derom, 98, 99; sk. befordra den evang. läran, 100, 105; sk. vi-itera stift. o. afsätta olämpl. prester, 156.
- Mädelpada** [-dha], om biskopslax derifr., 87; förl. t. Staffan Sasse, 206.
- Märeta**, Herman Kyles hustru, rusttjenst, 191.
- Märeta**, hustru, på Söderås i Westerg. (troligen Margareta Natt o. Dag på Sjögerås), rusttj., 146.
- Märette** (Bengisdr Ulf, se reg. f. 3:e del.) fru, på Eka, hennes barn erhålla förlån., 207.
- Märetthe** (Schlawak, se reg. t. 3:e del.), fru, på Mörby; br. t. henne om hennes del i Salesta, m. m., 13, 14.
- Mölnetörp**, gård (i Säby s:n, Snefringe här., Westml.), 119.
- Mömings här.** (Memming i Österg.), förl. t. Christiern Hindricson, 199.
- Möra** (Möre), Jon Scriffuere fogde derst., 73; om Kronobäcks klost. tione deraf, *ib.*
- Möreby** (gods i Fasterna s:n, Sjuhundra här., Upl.), tillhör fru Märta Schlawak, 14.
- Möreby** (i Österg.), tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 117.
- Mörkoe** (Mörkö i Södermanl.), en gård derst. tillfall. fru Christina Gyllenstierna, 118.
- Möte**, m. dansk., 12, föreslag. att hållas i Lödöse I. Kongelf, 12, 20, 84, 88, 89, 241, m. kon. Fr. t. nästa år, 180; i Strengnäs, 175; mell. kon. Fr. o. kon. G., 77, 247, 270, 285.

N.

- Nabuchodonosor** [-zor], kon. i Babel, 168, 169.
- Naws** (Nås s:n i Dal.), kallelsebref t. menigh. derst. att möta kon. i Tuna, 44, 45.
- Nebbeskatt** (en slags jordränta) t. prest. i Finl., 155.
- Neilss Pederssen**, 260.
- Nepotianus**, 172.
- Nerpis** s:n i Finl. (Korsholms här., Österbotten), förl. t. Knut Ericson, 193.
- Newburg** (Nyborg) på Fyen, riksdag derst., 269. Se vid. **Nyborg**.
- Nicolaus**, erkebisk. i Ups., hs br. t. Hels., 62.
- Nicolaus Stenson** (daljunk:s föregifna namn), 181.
- Niels**, hr, får behålla S. Martini præb. i Sthm, 92; sk. förestå Helgeandshuset i Sthm, *ib.*
- Niels**, junker, 249. Se vid. Daljunkaren.
- Niels Stensson**, se Daljunkaren.
- Nielss**, i Berga, besittningsbr. å Berga qvarn, 39.

- Niels** i Sureby, borgesmän f. hon., 65.
- Nils**, junker; se **Daljunkaren**.
- Nils**, "Calmarna — N." (se reg. t. 2:a del., Niels Ericson); afgift f. häradsrätt., 191; hs förläning, 199.
- Nils Andraë**, dekan i Westerås, förordn. t. bisk. Peders biträde, 157, 158.
- Nils Arfvidsson**, borgmäst. i Jönk., hs förlän., 201, rusttjenst, 146.
- Nils Arnidson** (Store t. Intorp), häradsh. i Åkerbo här., 191, rusttjenst, 189.
- Nils Clauffeson** [Class-, K-] på Stola (riksr.), väpnare, underhållare vid Löd. möte, 135, hs rusttjenst, 145, 187.
- Nils** [-ss] **Erichson** [Erik-] (Gyllenstierna t. Fogelvik, riksråd o. ridd.), g. m. Sigrid Banér, hs morgongäfva t. henne, 115; hs barn, 38.
- Nils Iönszonn**, birkarl, 71.
- Nils Månsson** i Nortuna, i Romfartuna s:n, Westml., borgesman f. hr Oleff i Malung, 296.
- Nils** [Nilsz] **Olsson** [-szon] (Winge på Skofteby), 36; riksr., slag. t. ridd., 9; underhållare vid Löd. möte, 135, 141; rusttjenst, 145, 187, 190; afgift af förlän. o. af häradsrätt, 190; innehar Dal, Åse o. Wiste h., m. m. i förlän., 195; Gudhems kl. i förlän., 207.
- Nils** i Porten i Stockholm, borgare, 74.
- Nilss Benktsson** i Sthm, 74.
- Nilss Henricsson**, norsk adelsman, 248.
- Nilss Olsson** (höfvidsman) på Ståkeborg, kallas t. Löd. möte, 92, 93.
- Norberg** [Norabergh] (bergslag), privileg., 49, 50.
- Norbo** s:n (Norrby i Simtuna, nu i Öfver-Tjurbo här., Upl.), 296.
- Norboten** [Norrebothn], 71, 83.
- Norby** (Norrby) i Henemora s:n, Dal., förl. t. Lasse Westgöte, 202.
- Norby** [-w], **Seuerin** [Seueryn] (se reg. t. 1:a del.), 252, 255, strid mot hon. på Gotl., 82, 94; gjort skada på Sv., 129; om ersättn. därför, 133, 134; hs uteligg. tagit gods fr. en borg. i Nyköp., 152; kon. G. har m. hon. int. att skaffa, 129, 130; tagit "sködt" ifr. kon. G., 242; hs misshandel, 267, 268, 274; stått kon. Fr. eft. land o. rike, plundrat danska städ. o. byar, 274; bränt o. skinnat, *ib.*; bedragit den skånska allmogon, *ib.*; tro- o. ärelös mot kon. Fr., *ib.*; hs lif eftertraktadt, *ib.*, innehaft Lyckå slott, 286; tros vara i Prag, 293.
- Nordensjö gård**, 117.
- Norge** [-righie, -wegen], om Sv:s förhåll. t. N., 12, 35, 77, 79, 180; bref dit fr. de danska sändeb. t. Sv., 37; sv. förråd. der skyddade, 37, 46, 54, 55, — utfordras, 54, 55; är vordet ett röfvarenäste, 37; kon. G. tillämn. ett tåg mot dess gräns, 38, 41; om förveckl. m. N., 47—49, 94, 241, 242, 268; kon. G. visat stort tål. mot N., 95; Ped. Grym o. daljunk. derst., 51. m. fl. st., se dessa artiklar; undsättn. fr. Sv. åt N. mot k. Chr. ifrågasatt, 51; om sv. mäns gods derst., 107, 138, 276, 285; om kon. Fr:s krön. derst., 95, 96, 260, 277, 278; kon. Fr. hyll. derst., 133; tillfälle f. k. Chr. att der inkomma, 112; stämpl. t. hs fördel, 112, 113; G. Trolle varit der, 112; — der stämpl. mot Sv., *ib.*; Vikens återlemn. lofv. af daljunk., 211; kongl. laxfiske derst., 213; V. Lunges olagligheter derst., 213—215 m. fl. st.; ny väg röjd dit fr. Dal., 233; rykt. derifr., 236; Magn. Gyllenstiernas br. om t. södra N. undflydde sv. upprosmän, 247—249; 2 slott derst. sågas vara uppgifna t. svensk., 258; V. Lunges förhåll. mot kon. Fr., 261; skarpa br. fr. kon. Fr. om daljunk., 277. Se vid. **N. rikets råd**, **Daljunkaren** o. **Lunge**, **V.**
- **s rikets råd**, 55, 221, 232, 281; ej tillkall. t. möt. i Malmö, 20; ej deltagit deri, 212; framställn. t. dem fr. kon. G., 46; — sunnanfjells oskyldige i de nordanfjellske herrars förhåll. mot Sv., 56; möte mell. dem, sv. o. d. råd., st konungarne i Löd., 80; om deras möte i Trondhj., *ib.*; V. Lunge på eg. bevåg utnämnt flera, 213, 215; otillbörl. förhåll. mot kon. G., 240; br. t. dem fr. kon. Fr. o. d. råd., 240; anbefalde att utlemna sv. förråd., 242; brevvel. m. kon. G., 262, 268, m. fl. st.; lofv. daljunk. undsättn. fr. Dmk, 252, 255; deras understöd åt daljunk. obekant f. kon. Fr., 268; föga vetat af Malmö recess, 250.
- Norkinda häredt** i Österg. (N. Kind), förlänt t. Mons Johansson, 198.

- Norköping** (Norrköping), 191; stadens rusttjänst, 147, dess borgare, som lidit brandskada, skattefrih. i 4 år, 198.
- Norlanden** (Norrländ), 248.
- Norrebrothn**, 71, se **Norboten**.
- Norske, de**, om deras förhåll. mot Sv., 77, 79, 180 o. fl. st.; uppehållit och understödt daljunk., 216; sk. därför straffas, 134; norske mäns gods i Sv., 107. Se vidare **Daljunkaren, Norge**.
- Nortuna**, gård (i Romfartuna s:n, Norrbo här., Westml.), 296.
- Noruidingahäredt**, i Smäl., förlänt t. Jogan Olsson, 200.
- Nunnekloster** på Gotl.; gods tillhör. dets. förlänta t. Lars Suenonis, 204.
- Nunnor**, förlöpa klostr. o. gifta sig, 8.
- Nyborg** [Nyenborgh] (stad på Fyen), 259, 270, 272, 273, 278—280; herredag derst., 269, 281.
- Nybur, Henrik**, erhr 12 läst. jern, 35.
- Nydala kloster** (se reg. t. 1:a del.), förl. t. Truls Scriffuare, 199, 208; likas. sakören af klostrets landbr, 207.
- Nyenborgh**, se **Nyborg**.
- Nykyrkia** s:n i Finl. (Wemo här., Åbo län), förlän. derst. t. Torsten Salmonsön, 193.
- Nyköping**, 152.
- Nyköpings län**; förlän. derst. t. Bengt Larson, 206.
- Nylödöse**, se **Lödöse, Nya**.
- Nyslot** (Nyslott) i Finl. (Nedredels här., Savolax), m. dess län, förl. t. grefve Joh. af Hoya, 192.
- Nysättra rättaredöme** i Upl., 117.
- Nysättra kyrkoby** (Nysättra s:n, Lagunda här., Upl.), 5 gård. derst. tillfall. fru Christina Gyllenstierna, 117.
- Näffuebergh** (nu Tunaberg i Jönåkers här., Söderml.), förlänt t. Bengt Larson, 206.
- Närke** (Nerike), br. t. clerik. derst. om olagl. tunga på allmog., 1, 2; gods derst. tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 118; frih. på en gård derst. f. Byrgel Budde, 202; hela N. m. lagmansrät. förl. t. Lars Siggesson, *ib.*
- Näsby** (i Täby s:n, Danderyds skeppslag, Upl.), 115.
- Näss** (i Smäl.), 2 gods derst. förl. t. Gabriel Körningsson, 201.
- Nättielag**, 69.
- Nörrafästade** (nu Fettsta) qvarn i Malma s:n, Åkerbo här., Westml.; privil. f. Didr. Rost o. Vellam van Swollen att der anlägga ett jernverk, 103.
- Nörra Malm** (Norrholm) i Sthm, 257.

O.

- Oddeual** (Uddevalla), rusttjänst deraf, 147.
- Odenswij prestgård** (i Westml., Åkerbo h.), 253, 256.
- Offer**, t. prester, 66, 121.
- Offerdal**, pastorat i Jemtl., allmog. nekat att mottaga en af Ups. domcap. ditsänd prest, 57; hr Erik derst. kapiten f. daljunks folk, 252, 255.
- Offeröre**, se **Offer**.
- Offuanbergh** (nu Umberga i Wendels s., Örbyhus h.), i Karleby rättaredöme, Upl., 118.
- Oghe Vincentius**, se **Lunge, Oue**.
- Olaff** [-eff, -uff, Ólaus] erkebisk. i Trondhj., 212, 245; hs otillbörl. förhåll. mot kon. G. o. sv. råd., 12, 46, 95, 96, 138, 153, 159, 214; afskr. af hs bref sända t. Dmk, 12; lejdat o. beskydd. de sv. förråd., 51, 54; sk. derf. straffas, 134; samlat kyrkors o. klosterns kienod., f. att dermed understödja kon. Chr. 113; af Ped. Cancellor t. hon. lemn. pgr återfordras, 138, 158; öfverenskomm. m. daljunk., 211; hindrat kon. Frs krön., 215; hs berättelse om daljunks vist. i Norge o. fhåll. t. de norske herr., 217—219; nekat daljunk. lejd, 217, 218; utlemn. Ped. Cancellor o. mäst. Knut, 217; br. fr. kon. G., 226, t. kon. G. 212.
- Olaff** [Oleff, -uff], hr, i Malung, kyrkoherde derst., upprorsman, 219, 253, 255; undflydd t. Norge gm Jemtl. o. Herdalen, 57; återfordras, 54, 55; förteckn. på hs borgesmän, 296.

Olaff, S:t, se **S:t Olaff**.

Olaff Bröms, mäter, kon:s kamererare, 64.

Olaff Arfvidson (fogde i Nyköp. län), Juleta kl. i förlän., 205, 208.

Olaff Ericson (trol. Stålarml t. Kiala), förlän. i Finl., 194.

Olaff [-e-] Hallorson [Haluardson], frälseman, rusttjänst, 189; Trästena gård i förlän., 197.

Olaff Iffuarson (t. Enköping, med ett bevingadt svärd i vapnet, väpnare), förlän., 204.

Oland, här. i Upl.; förl. t. Knut Andersson (Lillie), 202.

Oldenborg [-burg], 135, 148, 211, 241, 261, 270, 272, 273, 283, 287, 288.

Oleff, S:t, se **S:t Olaff**.

Oleff, hr, i Eskilstuna, 91.

Oleff, hr, i Malung, se **Olaff**.

Oleff, skeppare, höfvidms. på kon:s skepp Ugglan, 86; förhållningsordres, *ib*.

Oleff Bosson (Oxehufvud t. Hof o. Elmterid), frälseman i Westerg., rusttjänst, 146, 188.

Oleff Haluarsson, se **Olaff Hallorson**.

Oleff Joensson, kon:s trotjenare, får återtaga det gods, hvarpå Öregrunds stad varit bygd, 151, 152.

Oluff, erkebisk. i Trondhj., se **Olaff**.

Oluff, hr, i Molang; se **Olaff**, hr, i Malung.

Omssate (amesanter, sändebud), 260.

Oppland, se **Vpland**.

Opslo, se **Oslo**.

Ordinantia, Vesterås O., 25, 32, 42, 65, 150, 210; dess bestämm. om munk., 27, 28, 176.

Örgryte, se **Örgryte**.

Orsa s:n i Dal., kallesebr. t. menigh. att möta kon. i Tuna, 44, 45; hr Sten derst. kyrkoherde, 253, 255.

Oslo [Opslo, Vpslo] (Opslo), br. t. bisk. derst. om de sv. förråd., 50, 51, 53 —55; bisk. derst. Hans Reff, 214; biskops svar, 247; kon. Fr:s krön. der bestämd, 243, 244.

Osterland, prestgård i Jemtl. (sannolikt Offerdal), 226.

Ostwandt, se **Österaadt**.

Otte den förste, kejsare, fick rätt att utse påfve, 175.

Owijk (Oviken i Jemtl.), br. t. hr Erik derst. om biskopsaxen af Jemtl., 87.

Oxar, i likstol, 24; sk. levereras af bisk. i Skara, 125; markegångspris derå, 126, 127.

P.

Padesta i Romfartuna s:n, Norrbo här., Westml., 296.

Paffuel Larson i Hanka, skattefrih., 194.

Pansar, 295.

Pargas s:n (i Pikie h., S. Finl.), förlän. derst. t. Erik Flem., 192.

Partella [Parthelle] (Partilled, s:n i Säfvedals h.), Westerg., 197; kyrka, sk. läggas und. Nylödöse, 149.

Pastor, en god, lider och umgäller m. sin hjord, 178.

Patroner, Sveriges, 230.

Paui (Pavia, stad i Italien), intag. af kon. af Frankr., 223.

Paulus, apostelen, 168, 170.

Peder på Hölen, frälseman, rusttjänst, 189.

Peder (Magni l. Peder Månsson, af Rybrosläkten, känd ss. lärd o. författare; se reg. t. 1:a del.); bisk. i Westerås, gammal o. svag, 157; dekanen Nils Andreae förordn. t. hs biträde, *ib*.

Peder Andersson i Wångsgården på Kopparberget, 65.

Peder Gunnerson, frälseman, rusttjänst, 189.

Peder Jonasson (Per l. Pæder Jonsson, fogde i Nyköp. stad), afgift för häradsrätt., rusttjänst, 190.

Peder Knutsson i Malm (P. Soop, väpnare, häradsh. i Gullbergs h., Österg.), rusttjänst, 191.

Peder [Per] **Knutsson** i Bro (Österg.), afgift af förlän. o. häradsrätt samt rusttjänst, 190; förlän., 198.

- Peder Michelsson**, Vinc. Lunges tjenare, 226.
Peder Nilsson (Wädurhorn), skatt af en gård i Lerbo s:n i förlän., 206.
Peder Nilsson, borgare i Sthm, br. f. hs enka på en tomt i Sthm, 100, 101.
Peder Olsson, förlän., 205.
Peder [Per] Olsson, fullmakt att straffa kon:s fiender i Dal., 3; derom, 4.
Peder Skomagare, i Rome (i Dal.), 65.
Pedher Cancellar (se reg. t. 1:a del.), om hon., 40, 232, 250, 253—255, 281; deponerat pgr hos erkebisk. i Trondhj., 138, 158, 286, 287; har fr. Norge väckt missnöje i Dal., 217; fört pgr m. sig t. Norge, 257, — dessa lemnas t. daljunk., 252, 255; ämnat sig t. Tyskl., 252.
Pelle Pedersson i Boda (Liden s.), får bruka kronans fiske i Indalselv., 86.
Pelle Pedersson i Ål i Lexand s:n, borgesman f. Niels i Sureby, 65.
Pemmer s:n i Finl. (Pemar i Pikie här.), förlän. derst., 193, 194.
Per Erlandsson (Bååt t. Fituna, riksr.), förläningsman, 205.
Per Hansson (t. Hvalstad, af Forstena-släkten ridd. o. riksråd), förläningsman, 204.
Per Ionson, borgmäst. i Söderköp., förlän., 199.
Per Ionsson, se **Per Jönsson**.
Per Jönsson [Jonsson] (Ulfsax) i Hordinge, frälseman i Smål., kall. t. Löd. möte, 92, 93; rusttjenst, 146; erhlr Tijdra kronogård i Smål. i förl., 200.
Per Larson (Ulfstand ell. Königsmarck?) i Halkwj (Hallqvad), frälsem., 204.
Per Mekelsson, fru Ingerds ombudsm. på Österaud, 281.
Per Philpusson i Hälleby, Tillberga s:n, borgesm. f. hr Oleff i Malung, 296.
Per Sånason (Silfversparre?), frälsem. i Österg., 198.
Perlor, 259.
Persien, 169.
Petri kyrka i Rom (påfvestolen) 175.
Petrus, bisk. i Cracau, vice canceller i Pol., 228.
Piper, Jacob, 183, 184.
Pijotrcouia [Pijotriow] (Petrikau, stad i ryska Polen guvernem. Warschau), 225, 228.
Pirishoda, gård (nu Pilsboda i Haga s:n, Erlinghundra h., Upl.), 116.
Pitha s:n (Piteå), 71.
Plikt, f. bryt. af Malmö recess, 133, 134.
Plozck (l. Plock, stad i Polen vid Weichseln, nu i guvern. m. samma namn), bisk. derst. Andreas, 228.
Plätar, 103.
Podbusk (Putbus), **Prebiörn**, ridd. (dansk o. förut äfv. sv. riksr.), dansk sändebud t. möt. i Lödöse, 275.
Polen [Påland], Sigismund, kon. derst.; hs br. t. påfv., 224, 225; biskoparnes derst. br. t. påfv., 227, 228; kon. G:s förhldr m. Pol., 232.
Pommern [Pomerne], br. t. hertigarne Georg o. Barnim, 185, 186; hert. af, 259, 291; en sjöröfv. fång. af hert:s folk, 290.
Pomerske sidhen, 209.
Porten i Sthm, 74.
Pose [Poosze], **Axel** (se reg. t. 2:a del., **Paasze, A.**), riksr., 141; rusttjenst, 145, 187.
Posen (stad o. landskap i Polen, nu tillhör. Preussen), biskop derst. Johannes, 228.
Prebenden: i Sthm, 74; S. Martini, derst., 92; S. Eriks i Strengn., 43; S. Sigfridi på Gotl., 208.
Prage (Prag i Böhmen), 293.
Premisliensis episcopus, Joannes (Premisla, Przemysl, stad i Galizien), 228.
Prestebord, om bygn. derpå, 66; — **en**, skydd f. dem, 87, 88.
Prestehyten (Presthyttan) i Henemora s:n, Dal.; förl. t. Lasse Westgöte, 202.
Presterskapet, om dess inkomst., 23, 42, 43; om prest. i Jemtl., 37, 56, 57, 59; — i Helsingl., 60—62; — i Gestrikl., 65; om arf. eft. prester 61, 66.
P. . . rfelt, Otte, 291.
Privilegier; f. allmog. i Hels., 62—64; på anlägg. af jernverk, 103, 104; f. Nylödöse, 143, 149; kyrkans, 167, 168; missbrukade, 168; clerkeriets, 177.
Prouisor i Skeninge kl., 208; i Wreta kl., *ib.*

- Prosten** i Jemt., 102, 103, Erick, 220, 221, 246; i Medelp., br. t. hon. om biskopslaxen, 87.
Prostarne i Nerike, br. t. dem, 1, 2; i Strengn. stift, br. t. dem, 42, 43.
Pryssen (Preussen), hofmästaren af, 259.
Påfvar, 173.
Påfvelag, 168, 174, 177.
Påfven, i Rom, 171, 173, 174, 175, 177, 178; Leo den 8:de, 175; Clemens VII, br. t. hon. fr. kon. Sigism. i Pol., 224, 225; fr. biskoparne i Pol., 227, 228; om påfv. confirmation, 174, 175.
Påfveval, derom, 174.
Pålagor, olagl., af prest. pålagda, sk. afskaffas, 1, 2, 23, 24; — i Westerg., derom, 121—123.
Påland, se **Polen**.
Pålkene s:n (i Öfre Sääxmäki h., Tavastl.), Finl., förl. t. Jöns Westgöte, 193.

Q.

- Qvarn**, en öde-, vid N. Fästada i Malma s:n, Westml., 103, 104.
Qvicktionde, 61.
Qvällen (Kållands här. i Westerg.), förlänt t. Thure Ericson, 195.

R.

- Raffualstörp** (nu Rastorp) i Hedinge s:n (Hidinge, i Edsbergs h., Ner.), 118.
Ragnald Iönson, förlän. i Westerg., 196.
Ranestada i Skalkarrike rättaredöme (nu Ransta i Stenstorps s:n, Gudhems här.), 118.
Rantzou [-zo, -zow], **Johan** [-nn], dansk marskalk; idk. sjöröfveri gm ombud, 139; tagit en skuta fr. fogd. på Åbo slott, 286; derom sk. undersökas, *ib.*
Rantzow, **Melchior**, ridd., marskalk, dansk befallningsman på Visborgs slott, 276.
Raseborgs län i Finl., förlän. derst. t. Erik Fleming, 192.
Rauallsbodha (i Haga s:n, Erlinghundra här., Upl.), 116.
Recess, Malmö, se **Malmö**; **Westerås**, se **Westerås**.
Reedby s:n (trol. misskrifn. f. Kuddby s., Björkekinds här.), Österg., 199.
Reff, **Hans**, bisk. i Oslo, 214, 247.
Reff, **Michel** (t. Malong i Westerg., dansk, fick 1527 frälsebref på viss tid, stamfader för släkten Rääf i Smål.), rusttjenst, 189.
Reffuesäter (Rogsäter i Wåla s., Upl.?), 116.
Rekarna, **Wester**-, i Södm., förl. t. Lars Siggesson, 202.
Renningefiske, 69.
Retwijk (Rättvik), s:n i Dal.; br. t. menigh. derst. om Ped. Grym o. hs anhang, 17, 18; kallelsebr. att möta kon. i Tuna, 44, 45.
Reversal, kon. Fr:s af Dmk på Lödöse fördrag, 179.
Ribbing, **Nils** (Knutsson t. Svanserid, m. m., sed. ridd. o. lagman, död 1580), hs rusttjenst, 145, 188; Torestorps s:n i Marks h. i förlän., 195.
Ribbing, **Seuidt** [Siffuedt] (riddare), br. t. hon., 73; hs rusttjenst, 145, 187; Marks här. i förlän., 195.
Riddare-ed, 10, 11.
Riddarevärdighet, förlänad, 9; derom, 10.
Ridherstörp, i Wadsbo, Westerg.; tillfall. fru Chr. Gyllenstierna, 118.
Rijdwägh [Ridueg] (Redväg) här. i Westerg., förlänt t. Thure Jönsson, 194; förlän. deraf t. Karl Ericson, 197.
Riga, br. t. senat. derst. om uppskof m. en skuld, 186.
Rinkeby s:n i Ner., 118.
Riipe [Rij-] (Ribe stad på Jutl.), 213, 215.
Rod, **Tord**, Vinc. Lunges kökemäst., 263.
Rodtzhagen (Roslagen); förlän. derst., 202, 203.
Rofvor, tionde af, 60, 66.
Rom, påfven ell. biskopen i R., 171.
Romare, **de**, förlorade rätt. att välja påfve, 175.
Rome (Romma ell. Romme i Leksands s:n, Dal.), 65.

- Romfertuna** s:n (Romfartuna i Westml., 296.
Rosenerandz, Holgerdt, dansk, 265.
Rosenwal, gård i Henemora s:n, Dal.; förlänt t. Arv. Westgöte, 59.
Rost, Dirik [Ditterik], borgare i Sthm, får anlägga ett jernverk i Malma s:n, Westml., 103, 104.
Rostock [-ok, -och, Rotstock, Rostochium]; daljunk. begifvit sig dit 181, 182, på ett rostockerskepp, 262; — der uppehållen, 124; om skrivf. fr. Chr. Gyllenstierna t. borgmäst. o. råd derst. om daljunk., 124; br. fr. kon. G. t. borgmäst. o. råd om daljunks arrest. o. utlemn., 181—183; daljunk. der arresterad, 277; i fäng., 281; om ransakn. m. hon. derst., 277; br. fr. Christina Gyllenstierna om hon., 289; daljunk. der afrättad, 291; hert. af Mecklenb. kall. sig herre t. Rost., 153; krigsrustn. derst. 260; borgmäst. derst., *ib.*
Rotnäs, i Smål., frälsegård, tillhör. Jöns Persson, 146. Se **Rödenäs**.
Rusttjensten, af Westerg., derom, 81, 160; af förläningsmännen, derom, 143, 144; taxa derför, 126—128; förteckn. å det rusttjenstskyld. fräls. af Westerg., Smål. o. Österg., som skall bilda hjälpcorps t. Dmk, 145—147.
Rwne gård i Finl. (nu Runa gård i Sagu s:n), förl. t. Erik Fleming, 192.
Ryand, Jens, sjöröfware, gripen, 290.
Ryde, 292.
Ryslant [Ryttsland], kon. G. tillvagabragt godt förstånd med, 232; — s gräns vid Finmarken, 263, 265.
Rytze, Peyter, 290.
Rådet, danska, se **Danmark**.
 — norska, se **Norge**.
 — svenska, se **Sverige**.
Rådstugor, 171.
Råg, tionde deraf, 24, 25, 60, 66; afgift t. kron. af bisk. i Åbo, 98; markegångstaxa derå, 126, 127.
Rågmjöl, 104.
Rålamb, Per (t. Svartevik, väpn.), underlagm. i Helsingl., förlän. derst., 206.
Räfst, kon. Carls (C. Knutssons). Se **Karl**.
Ränta, kronans, af birkarlarne, 71.
 — kyrkans; kronans inkomst. dermed förbättrade, 74, 98.
Rättaredömen: Tonnga, 116; Hammerby, *ib.*; Nysättra, 117; Myre, 118; Skalkarrike, *ib.*; Karleby, *ib.*; Kullarydtz, 200; Herrenäss, 203; Fulmerydtz 204.
Räuel (Reval), ett skepp derifrån taget i beslag; disp. deröfv. lemn. åt St. Sasse, 52.
Rökstorp (frälsegård i Wånga s:n, Finspånga läns h., Österg.), enkan derst. rusttjenstskyld. 191.
Rör (skjutvapen), 13, 93, 147.
Rödenäs, frälsegård i Smål. (Rönnäs i Agunnaryd s:n i Sunnerbo här.) tillh. Jöns Persson (Hiort), 92.

S.

- Sacramenter**, om förbud att bruka, 27.
Sakefaldt (sakören), 197.
Saker (sakören), konungs o. biskops, 25, 26, 28, 42; konungens, 125, 151, 198; bortförlänte, 207; biskops- i Åbo stift, 99.
Salberget [Salob-], br. t. bergsmännen derst. om skogen, 105; privileg. f. dem, 106.
Salista (Salesta eller Salsta, sätesgård i Tensta s:n, Norunda h., Upl.), om fru Märtha Schlavaks del deri, 13, 14.
Salmon i Strand (i Werml., se reg. t. 3:e del.), rusttjenst, 189; förlän. på Dal, 197.
Salomos tempel, 171—173.
Salt, 234, handel dermed, 83.
Saltuiks (Saltvik) s:n på Åland; förlän. derst. t. Mons Balk, 204.
Sanct Eriks lag, 175; —s präbende i Stregn, 43; — tid, 177.
S. Gertrudis gillestuga i Sthm, 101.
S:t Martini präbenda i Sthm, 92.

- S:t Olaffs kyrka**, i G. Lödöse, sk. nedbrytas, 149; — s. hesla, 61.
- S:t Oleff**, kon. i Norge, 220.
- S:t Petri fotspår**, 166.
- S:te Seuerin** af Ryde, försvarat sina klockor, 292.
- S. Sigfridi** präbenda i Finl., regalt, 208.
- Sasse, Staffan** [Stephanus], 251; får disponera ett i beslag taget rävelskt skepp, 52; recommenderat Conr. Beneke hos kon., 183, — en okänd, 185; förlän. i Södm., 206.
- Satagunda** (i Björneborgs län) i Finl.; lagmansdömet derst. förlänt t. Knut Ericson, 193.
- Sauiakibool** i Pemmer s:n, Finl. (Savijako i Pemar s:n), förl. t. Claiffues Scriffuare, 194.
- Saw** s:n (Sagu s., Pikie h.), Finl.; innehafves ss. förl. af Erik Fleming, 192.
- Schellernequarn** (nu Skällerö i Funbo s., Rasbo h., Upl.), 119.
- Schinkel** [-ki-, -ky-, -ell, -il], **Morthen** [Mårten, Mårtt-]; kon. Fr:s secr., 78, 80; sänd t. Norge, 215, 218, 262; hs underhdigr m. daljunk., 252, 254, 257; bevitnat sådana, 265; lofvat daljunk. undsattn. på kon. Fr:s vägn., 253, 255; förlikt erkebisk. i Trondhj. o. Vinc. Lunge, 257.
- Schwerynn**, se **Suerin**.
- Scriffuare, Bengt** (fogde i Walkebo, m. fl. härader i Östergötl.), förlän. i Österg., 199.
- Scriffuare** [-e-], **Claffues** [Class] (på Åbo slott 1527), uppdrag, 91; förlän. i Finl., 194.
- Scriffuare, Esbiörn** (Bock, se reg. t. 4:e del.), frälseman, rusttjenst, 146; förlänning i Smål., 201.
- Scriffuare** [-e-], **Gudmundt** (Pedersson, Slatte; se reg. t. 1:a o. 3:e del.), 251, 295; befallningsm. på Sthlms slott, kons ombud vid arfskift. m. fru Chr. Gyllenstierna, 115; frälsefrihet på vissa gårdar, 201.
- Scriffuare, Herman** (Matsson?), innehar Söderbygd i Wiken såsom förlänning, 198.
- Scriffuare** [-e-], **Jon** [Joon, Joan], i Westerås (fogde i Westerås o. tre här.) uppdrag t. hon., 75, 105; Davidtz brödt i förlän., 204.
- Scriffuare, Niels** (fogde i Upsala stad o. 4 här.), förlän., 203.
- Scriffuare, Truls** (Rosenstråle, se reg. t. 4:e del.), kall. t. möt. i Löd., 92, 93; rusttjenst, 146; förlän. i Österg., 199; — af kongl. sakören, 207; Nydala kl. i förlän., 208.
- Scriffuare, Jon** (i Jöns), fogde på Öl. o. i Möre (Aspeland o. Sevede), uppdrag, 73.
- Scriffuare, Knut Nielsen**, br. t. Chr. II m. åtskill. underrätt., 290—293.
- Scriffuare, Matz**, i Finl., uppdrag, 83.
- Scriffuare, Olaf** (Törne), biskopsfogde i Österg. Östanstång. qvitto å räkenskap., 64.
- Scriffuare, Suen**, i Linköp., afgift f. häradsrätt., 191.
- Scriffwer, Christen** [-nn, -ern, -ernn], norrman, 281.
- Secreterare**, kon. Fr:s af Dmk, Mårt. Schinkel, 78, 80; — kon. G:s Wulff Geiler, 215.
- Seestædt** (Sehested), **Påuel**, junker, höfvidsm. på Wisby slott, 209.
- Segeberg** [Segb-, Szegeberge] (stad i Holstein, landsk. Wagrien), 213, 215, 267, 280.
- Segerstadatorp** (Segerstatorp eller Stora Torpa i Segerstads s:n), Gudhems här., Westerg.; förl. t. Jogan Suenson, 196.
- Sicktuna** s:n i Upl., 117.
- Sigmund**, kon. i Polen, br. t. påfv. Clemens VII om det kyrkl. tillstånd. i Sv., 224, 225.
- Sigrid** (Banér, se reg. t. 1:a del.), fru, om arfskifte eft. henne, 38, 39; skiftesbr. af arfogdet, 114—120.
- Sigtuna, Foder-** (Forn-Sigtuna), konungsby, förl. t. hustru Byrgitta, mäst. Hans' enka, 203.
- Sisse** (accis), 260.
- Silfver**, sk. uppköpas, 3.
- Sillaridtz** s:n (Silleruds s:n, Nordmarks här.), Werml., förl. t. Sven Kart, 197.
- Sillesdaler** (Siljansdalarne); daljunks br. t. inneb. derst., 228—230.

- Simetuna** s:n (Simtuna) i Upl., förl. derst. t. Lasse Westg., 202.
- Siwkastugur**, 29.
- Siögerås** (i Klefva s:n, Wilske här.), Westerg., 188, 195, 207.
- Sjöstäder**, de (Hansestäderna), krigsrustn., 260.
- Siöäng** i Upl., under Wengarn, 116.
- Skalkarrike** rättaredöme i Wadsbo, 118.
- Skalkarrike** by (i Odensåker s:n), S. Wadsbo, Westerg., 118.
- Skallmeijby** (i Skallmeja s:n, Skånings h., Westerg.), 118.
- Skara**, möte derst. m. råd. ifrågasatt, 90; vapensyn derst., 143, 144; staden förlänt t. bisk. Måns, 197.
- biskop, se **Måns**.
- domprost derst. mäster **Swen**, se **Swen**.
- Skattefrihet**, se **frihet** o. **frälse**.
- Skedenäss** [Skedhenæs] (nu Skenäs i Ö. Husby s.) i Österg.; tillhör. fru Ingeborg (Tott), 191, 207.
- Skellewiiks** s:n (Skällvik, Hammarkinds här.), Österg., 117.
- Skepp**, 234, kon:s, återkommet fr. Holland, 160; strand. vid Warberg, 279.
- Skiftesbref** mell. kon. G. o. fru Christ. Gyllenstierna rör. ariv. eft. fru Sigrid Banér, 114—120.
- Skijnnare**, Claess, hs hus i Sthm, 74.
- Skinberga** (Skönberga) s:n i Österg., 199.
- Skinckel**, **Morthen**, se **Schinckel**.
- Skogsafvel**, tionde deraf, 66.
- Skomagare**, **Peder**, i Rome, 65.
- Skomakaregatan** i Sthm, 74.
- Skone**, se **Skåne**.
- Skora** (nu Skåra på Mörkön, Hölebo h., Södm.), 118.
- Skothland** (Skottland); Vinc. Lunge föregifv. sig hafva ditsändt daljunk., 263.
- Skrift**, **den heliga**, en del deraf öfversatt på svenska, 156.
- Skrifvare**, Lübeckarnes på Gotl., 209.
- Skrukeby** [Skrukby] s:n i Österg., förl. t. hustru Anna på Tyresö, 205; Vånga fjerd. derst. förl. t. Gudmund Pederss., 192.
- Skuld**, rikets, se **Gäld**.
- Skynkel**, **Märtn**, se **Schinckel**.
- Skytt** [sködt], kon:s, 12; till Karlsborgs förstärkn., 85; om återfående af förordt, 133; tag. af S. Norby från kon. Gust., 242; — — innehafves af Lübeck., *ib.*
- Skytteharnisk**, 187—189.
- Skyttetyg**, 187—189.
- Skåne**, 239; falska rykt. om rustn. derst. emot Sv., 258; allmog. derst. bedrag. af Sev. Norby, 274; mord o. röfveri der begångna af svenskar, 279.
- Skånings** här. i Westerg., förlänt t. Thure Ericss., 195.
- Skåniske** hrr, herremöte m. dem, 239.
- Skäninge** (Skeninge) stad, dess rusttjenst, 147; — **kloster**; Truls Scriffuare provisor derst., 208.
- Sködt**, se **Skytt**.
- Sködni** (Sköfde); stadens rusttjenst, 147.
- Sköllesta** (nu Skölsta) i Waksala s:n, Upl., 119.
- Sköllinge** s:n (i Oppunda h.), Södm.; förl. t. Cristiern Larsson, 205.
- Skötteharnisk**, se **Skytteharnisk**.
- Sköth**, se **Skytt**.
- Slatte**, **Erich** (se reg. t. 3:e del.), 199; rusttj., 191.
- Slesniik** [-wig, -szuich, Slessvig, -vigh], 135, 148, 211, 241, 243, 261, 270, 272, 273, 280, 283, 287, 288, 293; herredag derst., 291.
- Slott**: Akershus i Norge, 50, 213, 219; Bart i Pommern, 290; Bergenhus i Norge, 211—213, 215, 221, 231, 262—264, 266, 267, 286; Bohus, 12, 20, 241; Castelholms, 192; Elfsborgs, 12, 18, 19, 20, 187, 241, 253, 279; Karlsborgs 84, 85; Kustå. 23, 97—99; Stegeborgs, 92, 105, 153, 154, 162; Stockholms, 115; Wardöhus i Norge, 221, 231; Åbo, 98; slott i Norge, uppgifna t. kon. G., 258.
- Slottslofven**: på Elfsborg, Måns Bryntesson, 18, 19; i Bergen, 214, 215; å Ståkeborgs slott t. Holger Karlsson, 153, 154.

- Slottsskrifvare** på Elfsborg, hs skyldht, 19.
- Smed, Peder**; bisk. Brask illa förhållit sig emot hon., 166.
- Smidiastade** (nu Smedsstad, S. Lars s:n, Hanekinds h.), Österg., besittningsbr. derå f. Anders Hansson, 108.
- Smidt, Per** (kallas i 1527 års registratur Pæder Smid, var fogde i Konga o. Kinnevalds h.), förläning, 200.
- Småland**, en del af frälset derst. kallas t. Lödöse möte, 92, 93; frälset derst. kallas t. vapensyn i Skara, 143, 144; Holg. Karlss. tillsynesman öfver fräls., 143; frälsets rusttj., 146; br. t. menigheten derst. om afgift. t. presterskap., 161, 162; lagmansrätt. deraf förlänt t. Holg. Karlss., 198; flere förlän. derst., 200, 201.
- Smäsven**, kon. G:s, 235.
- Smäswendt, Joen** (trol. Jon Suensson t. Kedum, af Rylanda-släkten), tillhör Westgötafrälset, rusttjenst, 146, 188.
- Smäsven, Jon** (Jon Suenson fogde i Westbo o. Sunnerbo), frälsem. i Smål., kallas t. Löd. möte, 92, 93.
- Smör**, afgift t. prestersk., 61, 66; af biskoparnes ränta sk. ingå t. kron., 98, 99; markeggstaxa, 126, 127; sk. afyttras i Tyskl., 150.
- Sogel** (soffel), i skatt, 63.
- Sogn** [Sogenn] (Sogn i Norge), 219, 251.
- Solenntuna s:n** (Sollentuna s:n o. här.), i Upl., 116.
- Sone, Suen**, hs rusttjenst, 192.
- Sordala s:n** (en nu ej befintlig socken, synes hafva bestått af Hakarps, samt åtminstone delar af angränsande socknar nära Jönköping), gårdar derst. förlänta t. hustru Karin, Germ. Svenssons efterleverska, 201.
- Sorunda s:n** i Södm. (Sotholms här.), förlänt t. Ped. Hårdt, 203.
- Spannemål**, beställes, 75; handel dermed, 83.
- Spetaler**, se **Hospitaler**.
- Spetalsgården** i Gamla Lödöse förlänt t. Raguald Jönsson, 196.
- Spetfisk**, 75.
- Ssofffir** (Safir), 259.
- Stadgapäningar**, 206.
- Stakeborg**, se **Ståkeborg**.
- Staffan Hindricson** (borgmäst. i Upsala?), förlän., 203.
- Staffiser**, 103.
- Stake** [-a], **Erik** (t. Hönsesäter), rusttjenst, 145, 187; innehar Edtz s:n på Dal i förlän., 197.
- Stakefske**, 69.
- Stannem** (i Lundby s., Wätle h., Westerg.), 2 gård. derst. förl. t. Lasse Ydson, 196.
- Starckö**, utanför Lyckå (Blek.), bönd. derst. idkat sjöröfveri, 139, 286.
- Stargard** i Mecklenburg, 153, 185, 186.
- Statare**, 26.
- Stavanger**, stad i Norge; bisk. af, 262.
- Steen**, hr, se **Sture**.
- Steen Swanthesson**, se **Sture**.
- Steenbo s:n** (nu Ö. Stenby s:n i Östkindes här., Österg.), förlänt t. Nils Olsson, 198.
- Sten** [-een] i Orsa, hr, tillhörde daljunk:s anhang då han var drucken, 253.
- Sten**, hr, se **Sture**.
- Sterneberg** [Ssternebergh, -ge] (Sternberg, liten stad i storhertigdömet Mecklenburg-Schwerin), 258, 261, 293.
- Sting** [-ij-], **Suen** (se regist. t. 3:e del.), frälseman i Westergötl., rusttjenst, 146, 188.
- Stockholm**, 28, 29 o. fl. st.; d. sändeb. derst., 20; besittningsbr. å stenhus derst., 74, — å en trädgård, 76; präbenden derst., 74; blodbadet derst., 166; Svartbrödrakl. derst., 76; torget (Stortorget); blodbadet derst., 166; staden i förbund med Dal., 233.
- s slott, Gudmund Perss., befmn derst., 115.
- Stormaren** [-arnn, -eren] (S. Holsten), 135, 148, 211, 241, 270, 272, 273, 283, 287, 288, 293.
- Strand** [-t] i Werml. (i Wärneskogs s:n), 189, 197.

- Stregnes** [-ss], konungavalet derst., 5, 6; S. Eriks preb. derst., 43; erkedjekne derst. mäter Lars, 115.
- **bisk. Mons** derst., se **Mons**.
- Strynrik** [-ijk], **Jacop**, sv. köpman, förlorat fartyg, 139, 286.
- Ström**, en, tillfall. fru Christ. Gyllenstierna i arf, 118.
- Strömer** i Pemmer s:n (Pemar s. Pokie här., S. Finl.), förl. t. Claffues Scriffuare, 194.
- Ströming**, 83; markeggspris derå, 128.
- Strömsnäs** (nu torp under Berga i Högsby s:n, Handbörds här., Smäl.), eges af hustru Byrgitta, 200.
- Stubbagods** i Ås här., Westerg.; innehafvas i förlän. af Per Bonde, 196.
- Sture**, Nils [Niels] (daljunk.), 211, 228, 245, 265; säger sig vara hr St. Sts äkte son, 228, 230. Se vid. **Daljunkaren**.
- Sture**, Sten (den yngre), hr, 255, 265; fordom Sveriges riksförestånd., 228; om hs milda lyckl. reger., 230; hft pgr i Tyskl., 252, 255; daljunk. hs föregifne son, 40, 51, 54, 56, 58, 67, 70, 95, 124, 181, 182, 217, 228, 230—232, 235, 240, 244, 245; en hs son tjenar bispén i Års (Århus), 248.
- Stvre**, Steen, gamle hr S., hs tid, 68.
- Styrdzhullt** i Wadsbo, Westerg. (trol. Styrdshult i Ljunghems s:n, Gudhems härad), 118.
- Styristada** (Styrestad i Styrestads s:n), Österg.; gods derst. förlänt t. Truls Scriffuare, 199.
- Stägehols** län (på olika tider af olika storlek, innefattade 1485 Tjust, Ydre, Kind, N. Wedbo o. Westerviks stad), förlänt t. mäst. Erik i Linköp., 198; Kinda här. dithör., 201.
- Stäkeborg** [Ste- Stäg-], 162; Nils Olsson höfvidsm. derst., 92; jakter, 105, o. kostgård ditsändas, 162; förläningsbr. derå med underligg. här. f. Holger Karlsson, 153, 154; rusttjenst af förläningshafv. och dividend af den lübska skulden, 189.
- Stördal** (Stördalen, s. ö. del. af N. Trondhjems amt), i Norge; om skatten deraf, 281.
- Svartbrödraklostret** i Sthm; bref på en trädgård, som tillhört dets., f. Ivar Fleming, 76.
- Suart** [Suart] **Olaff** (rådm. i Sthm, i slottslofven på Sthms slott), Dufnäs gård m. m. i förlän., 203; hs hustru Karins förlän., 206.
- Suarterisö** (se reg. t. 1:a del.), 89, 90.
- Suderby** s:n (Söderby i Lyhundra här., Upl., nu förenad med Carlskyrka, hvilka utgöra Söderby-Carls s:n), förlänt t. Arvid Westgöte, 203.
- Suderbygd** i Wiken (Södrebygd, nu Sörbygdens här., Bohus län), förlänt t. Herm. Scriffuare, 198.
- Suderköping**, 151; stadens rusttjenst, 147; borgmäst. derst., Per Jonss., 199; Boosgårdt derst. förl. t. Calmarna Niels, *ib.*; om bisk. Brasks möte derst. m. kon., 295.
- Sudermannaländt**, lagmansrätt. derst. förl. t. Knut Andersson, 202; förlän. derst., 205, 206.
- Sudervidbo** (S. Wedbo här. i Smäl.), förlän. derst. t. N. Bagge, 200.
- Suenske**, Eric, förlän. i Finl. o. skattefrih. å gård., 194.
- Suenske**, Henrich, rusttjenst, 189.
- Suenske** [Swenske], Nils [Niels], rymt fr. sin tjenst o. räkensk. i Sver. o. tjenar fru Ingerd på Österaad i Norge, 139, 215, 286.
- Suenske**, Per [Peder], (Bengtsson, häradsh. i Lysings h. i Österg.), afgift f. häradsrätt., rusttjenst, 190; provisor i Skeninge kl., 208.
- Suerin** [Schwerynn] (Schwerin, hufvudstad i nuv. storhertigdömet Mecklenb.-Schwerin), 292, 293; hert. af Meckl. kall. sig greve af S., 153.
- Suetia**, 225.
- Suinsuijk**, i Westerg., 189.
- Sundall** s:n på Dal, förl. t. Jac. Krumme, 197.
- Sundby** (nu säteri i W. Ryds s., Bro här.), i Upl., tillfall. fru Chr. Gyllenstierna, 116.
- Svndmör** i Norge (s. delen af Romsdals amt), om skatt deraf, 281.
- Sunnaväder**, Peder, se **Pedher Cancellar**.
- Sureby**, 65.

- Swanskogs s:n** (dels i Werm., dels på Dal), förl. t. Swen Kart, 197.
- Swarttamunckagatan** i Sthm, 74, 101.
- Swecia**, 227.
- Swen**, biskop i Skara; se **Swen**, mäster.
- Swen**, mäster (S. Jakobsson, domprost i Skara, blef 1529 bisk. derst.; men kallas redan nu, sid. 111, af misstag, biskop); underhållare m. de danska sändebud. vid mötet i Löd., 132; instruct. f. hon., 111—114.
- Svenner**, 10; kon:s, inqvart. i Westerg., 81, 82.
- Swenske** [Swenn-], Niels, se **Suenske**.
- Sweriges krona**, 10.
- s lag, 5, 7, 11.
- s rike, 5, 10; —s råd, församl. i Ups., 5; kon:s framsättn. t. råd., 5, 6; rådets svar, 6—8; nya riksråd, 10; formulär t. deras ed, 11; deras yttr. o. svar t. danska sändeb., 11—13, 20; br. t. danska råd., 21, — t. bisk. i Oslo o. M. Gyllenstierna på Akershus, 53—55; följt kon. G. t. Dal., 53; böra sammantråda före Lödöse möte, 82; kallelse t. råd. i fl. landsk. att infinna sig i Löd., 92, 93; begifvit sig dit, 109.
- Swidzere**, 216, 253, 255.
- Swinsundt** (Svensksund l. Svenssund i Österg., Konungssunds s:n), förlänt t. Truls Scriffuare, 199.
- Swollen, van, Vellam**, privil. f. anlägg. af ett jernverk i Westml., 103, 104.
- Synagoger**, 171.
- Sågebräder**, afgift deraf t. kron., 205.
- Sålo bol** i Åbo län, förl. t. Åke Claffuesson, 193.
- Säby** (i Östra Ryds s:n, Danderyds skeppslag, Upl.), tillfall. fru Chr. Gyllenstierna, 116.
- Sädeskorn**, om utlemn. deraf t. allmogen, 73, 75.
- Sädista** (nu Såsta i Täby s:n, Danderyds skeppslag, Upl.), 115.
- Säländzske herrar**, de, möte med dem, 239.
- Särkilaz, Peder**, mäster (canik i Åbo) fr. Åbo, 99.
- Sätermo s:n** (Säterbo, nu i Åkerbo h., Westml., förr tillhör. Wester-Rekarne), förl. t. Lars Siggesson, 202.
- Söderby**, gods på Loffön, frälse derä f. Gorius Holst, 206.
- Söderby** (i Österg.), 118.
- Södermalm** i Sthm, 257.
- Söderås** (Sjögerås i Klefva s:n, Wilske här.), Westergötl., eges af hustru Märta, 146.
- Söluitzborg** (Sölvesborg), 273.

T.

- Tabernaklet** i Gamla Test., 170.
- Tauastland** [-stalandh, -dt], förlän. derst., 193; häradsrätt. derst. förl. t. Åke Claffuesson, *ib.*
- Taxa** f. rusttjänst af förläningsarne, 126—128.
- Tebbele** (Tibble i T. s:n, Håbo här., Upl.), 3 gård. i kyrkobyn tillfallit fru Christina Gyllenstierna, 117.
- Temerle** (Tomerle), gård i Pemmer s:n (Pemar) i Finl., förlänt t. Jöns Westgöte, 193.
- Tempel**, Jerusalems, 168—171; Christi, 170; de trogna mskor Guds t., 170; Salomos, 171—173.
- Testamentet**, det gamla, 170. o. det nya, 170, 171.
- Theist, Joenn**, norrman, 281.
- Thihäredtz lag** (Tiohärads lagsaga); lagmansrättan derst. förlänt t. Thure Trolle, 200.
- Thomas Anderson** i Järffuentacka, i Hulula (Hollola) s:n, Finl.; skattefrihet, 194.
- Thuna** s:n i Södermanl. (Tuna i Jönåkers härad), förlänt till Bengt Larsson, 206.
- Thure Ericsson** (Bielke t. Benhammar o. Räfvelsta, 55, 141, 236; slag. t. ridd., 9; ntn. t. riksråd, 10; br. t. hon. om åtskill. år., 35, 36, 85; underhållare vid Lödöse möte, 135; rusttjänst, 145, 187; förläningsar, 195.

- Thure Jönsson** [-sz] (af tre Rosor), riksråd, rikshofmäst., 141; ridd., 237; br. t. hon. om åtskill. år., 35, 36, 45—47, 69—70, 80—83, 89, 90; br. t. hon. fr. bisk. i Oslo o. Måns Henrikss. på Akershus, 214; sk. undsätta Jak. Krumme på Karlsborg m. vap., 85; underhållare vid Löd. möte, 132, 135; tillsynsman öfv. fräls. i Westerg., 143; rusttjenst, 145, 187; br. fr. hon. om rusttjenst i Westerg., 160, om åtskill. år., 236—238; förlåningar, 194; fiende t. Vinc. Lunge, 265.
- Tidelag**, 27.
- Tiggare**, fogd. sk. hafva uppsigt öfv. dem, 26.
- Tiggaremunckar**, 26, 27.
- Tijdra** (Tiraholm, i Bolmsö s:n, Westbo h., Smål.), kronogård, förlänt t. Per Jönson, 200.
- Tiillinge** s:n (Tillinge i Åsunda här.), Upl.; gods derst. tillfall. fru Christina Gyllenstierna, 118.
- Tillberga** s:n (i Siende h., Westml.), 119, 296.
- Tilleberg** s:n; se **Tillberga**.
- Tionde**, t. prestersk. i Hels., derom, 60—62; — i Finl., 155; i Upsala stift, 156, 157; i Smål. o. på ÖL., 161, 162; af Jemt., 220—222, 246; utgöres ej af folket, 157; sk. redeligen utgöras, *ib.*
- Tislinge** (Tisslinge i Bro s:n o. skeppslag), Upl., frih. o. frälse derå f. Mons Balk, 204.
- Tjufveri** i kyrka, 28.
- Tiust** (Tiust), förlänt t. mäster Erik, 198; — t. Birger Nilsson, 192.
- Tiwadzby** (Tidavad i Tidavads s:n, Wadsbo h., Westerg.), 118.
- Tonsberre** (Tönsberg, stad i Norge), 282. Se **Tönsberg**.
- Toordt Person** (l. Pederson, på Ekelunda, fogde i Roslagen), Kungshusby kungsgård i förlän., 203.
- Toornö** (Torneå) s:n, 71.
- Tordztorp** i Wadsbo här. (2 gårdar m. detta namn finnas i här.), Westergötl., 118.
- Torestorp** s:n i Marks h., Westerg., förl. t. Nils Ribbing, 195.
- Torg**, Stockholms, blodbadet derst., 166.
- Torkilstorp**, i Westerg., förl. t. Lasse Ydson, 196.
- Tornem** (i Westerg.?), frälse derå f. Jogan Suenson, 196.
- Torp**, gård; Haral i T., rusttjenst, 189.
- Torpa** (l. Torp i Långhems s:n, Kinds h., Westerg.), hustru Karin (Lakes) egendom, 145, 188.
- Torsk**, 75; markeggspris derå, 126, 127.
- Torssn** (Thoresund i Selebo h.), s:n i Söderml., 73.
- Torsten Brunsson** (t. Häggetorp af Forstena-släkten), frälseman i Westerg., rusttjenst, 145, 188.
- Torsten Nilsson**, frälseman i Westerg., rusttjenst, 145, 188.
- Torsten Salmonsson** (Ram t. Torlax o. Tavastehus), frälseman i Finl., kall. t. Lödöse möte, 92, 93.
- Torstensböda** i Norbo s:n (nuv. Torskebo i Norrby s:n, Salbergs fogderi, Upl.), 296.
- Torwadha**, tillfall. fru Chr. Gyllenstierna, 119.
- Trolle, Erik** [Erick, -rijk], 14, 15, 78; må tillsvid. qvarstanna i Smål., 45; gjort kon. Chr. bepliktelse, 123; benådningsbr. fr. hon., 123, 124; br. t. kon. G., 222, 223; br. fr. Tyge Krabbe t. kon. G. om hon., 223, 224; meddelar kon. G. nyheter, 223, 239.
- Trolle, Göstaff**, f. d. erkebisk. i Ups., 123; lejd f. hon., 14, 16.
- Trolle, Thure** (t. Bergqvara, riddare), kallas t. Lödöse möte, 92, 93; tillsynsman öfv. frälset i Smål., 143; rusttj., 146; förlän. i Smål., 200.
- Trondem** [Trontheim, Trondhemm, -ddem, -undheem, -heim, -wndhem, -ntheim, Tröndem], 231, 240, 242, 249, 268, 280; herremöte derst. i afsigt att understödja daljunk., 78, 80, 211, 218, 219, 251—256; beslut derst., 262; erkedjorne derst. Knut, 216; caniker derst., *ib.*; Gråbrödrakl. derst., 219; kon. Fr:s krön. sk. ej derst. ske, 244; — erkebisk. af, se **Olaff**.
- Tronden** (Trondelagen), 217.
- Trostorp** (Tröstorp) i Klockrike s:n (Bobergs h.), Österg., tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 117.

- Truls Andersson** (Marbo), frälseman, afgift f. förl. o. häradsrätt., rusttj., 190.
Trundebodha, ett torp i Upl., tillfall. fru Christ. Gyllenstierna i arf, 117.
Trwldom, straff derf., 27.
Trwls Scriffuere, se **Scriffuere**.
Tryninge på Åkerö (nu Trönninge på Ekerö i Färentuna här., Upl.), 119.
Trysrwm (Tryserum i N. Tjust), sm, förlänt t. Jörien Ericson, 199.
Trån (tran), 83, 207; markeggspris derå, 126, 128.
Trädgård, s. tillhört Svartbrödrakl. i Sthm, lemnas åt Ivar Fleming, 76.
Träskebyrdt (Träskeby, hörde förut under Nyekors præb. i Åbo domkyrka) i Finl., förl. t. Claffues Scriffuare, 194.
Trästena gård (säteri i Bjerke s:n, Gudhems här.), Westerg., förlänt t. Ol. Hallorson, 197.
Tuffve Birgesson [Byrgeson] (Lillichöök t. Kolbäck), frälseman i Westerg., rusttjenst, 188; Alfmuems kongsg. i förlän., 196.
Tull, 260.
Ture Birgesson (säkert densamme som föreg.), frälseman i Westerg., rusttjenst, 146.
Twna s:n i Dal., 238; öpp. br. t. menigh. derst. om Ped. Grym o. hs anhang, 17, 18; kallelsebr. t. menigh. att möta kon. i Tuna t. allm. landsting, 44, 45; om tilldrag. derst., 52, 53; landsting derst., 232.
Twna län (Tunaläns här., Smål.), varor derifr. sändas t. Tyskl., 150.
Twna prestgård i Hels., 49, 50, 52.
Tysk, Jöns (fogde i Kinds här.), förlän., 196; rusttjenst, 188.
Tyske, de, i Bergen, 253; hafva fördel. af Gotlandståg., 82; — män, klag. öfv. deras inkommande i land, 230; draga tillbaka då de fått taskan full, *ib.*; — städer, herrar o. förstar; kon. Chr. underhdlat m. dem om hjälp mot de tre nord. rik., 112; — städer, om betaln. t. dem, 143.
Tysklandt; daljunk. sändes dit af V. Lunge, 68, 245; kon. G. begär fri genomfart f. varor t. Sv., 139; utförselvaror dit, 150; Sv. i godt förhåll. t. T., 232; Ped. Cancellor pgr derst., 252, 253; orol. derst., 271; krig derst., 277; om rätt f. kon. G. att föra varor derifr. gm Dmk, 286.
Tyste, Oleff, frälseman, rusttjenst, 191.
Tyufstareby (Tjesterby i Nyland, Finl.), tillhör. Matz Larson (Kurck i Hästesköld), 193.
Tånga [Tonnga] rättaredöme (i Tånga s:n, Upl.), 115.
Täby (i Täby s:n, Danderyds skeppslag, Upl.), 4 gård. derst. tillfall. fru Chr. Gyllenstierna i arf, 115.
Täby rättaredöme (i Upl.), 115.
Tädö s:n (Teda s., Åsunda här.), förl. t. Ivar Månsson (t. Strömstad), 205.
Täsjö i Finl. (Tessjö Holmgård, kungsgård i Pyttis s:n, Nyland), förlänt t. Olaff Ericson, 194.
Tönsberg [Tonsberre] (stad i Norge), 256, 282.
Töresö (Tyresö, i Tyresö s:n, Sotholms här., Söderml.), tillhör hustru Anna (Lillie), 205.

U.

- Underlagman**, i Helsingl., Per Rålamb, 206.
Utförselvaror, 150. Se vid. **V. W.**

V. W.

- Vaanöö** prestgäll i Finl. (Vånå i Nedre Hollola h., Tavastl.) regalt; afgift deraf, 208.
Vadsbo [Wasbo] (här. i Westerg.), 118; fogdens rusttjenst, 145, 187.
Vadstena, 108, 110, 199; biskopsgård. derst. skall omhändertagas af Aruid Jonsson 1; ett mak. sk. der byggas åt kon., *ib.*; stadens rusttjenst, 147.
Valby i Westerg., förl. t. Raguald Jönsson, 196.
Valby (möjl. Wallby i Sköfde s., Ale här., Westerg.), 203.
Waleda i Upl., 116.
Vali s:n (Walö s., Frösåkers h., Upl.), förlänt t. Bengt Nielson, 204.

- Walla (Täby s:n, Danderyds skeppslag), Upl., 115.
Vallahäredt (Walle i Westerg.), förlänt t. Nils Claffuesson, 195.
Vallandt (Italien), nästan hela V. intaget af kon. af Frankr. fr. kejs., 223.
Valles (Dalarne), 181.
Vallenses (Dalkarlar), 181.
Vapensyn i Skara, anbefald, 144.
Wappa i Tillinge s:n (Åsunda här.), Upl., 118.
Varberg [Vard- Vordbärg, -binge], 161, 236, 271. — s län, 279.
Varg, Nilss (fogde i Upl.), uppdrag t. hon., 75.
Varnhem [Varnem, -heem] (Bernhardiner-kl. i Walle h.) klost., inqvart. af kon:s svenn. derst., 82; förlänt t. Haraldt Knutson, 196, 207; afgifter af dess landbor, 207.
Wartoffta här., i Westerg., förl. t. Thure Jönsson, 194.
Wasboo, se **Wadsbo**.
Vaste [Veste] **Jönsson** (Hård af Segerstad), frälseman i Smäl., kall. t. Löd. möte, 92, 93, förlän., 201.
Watwholms qvarn (Watholma i Lena s:n, Norunda h., Upl.), om fru Märtha Schlawaks andel deri, 14.
Vax, kyrkans, 295.
Vaxalla s:n (Waksala s:n o. här.), i Upl., 119.
Vyby, Westerg.; en gård derst. förl. t. Jogan Suensson, 196.
Vdtby kyrka (församlingen utgör nu en del af Örgryte), skall läggas under Nylödöse, 149.
Veddön (Waddö i Roslagen), förl. t. Ped. Hårdt, 203.
Vedehäredt (i Westerg.), förlänt t. Nils Claffuesson, 195.
Vegholm (Wegeholm, sätesgård i Ströfvelstorps s:n, S. Åsbo h., Skåne), 235.
Vendel [Wendell] s:n (i Örbyhus h.), Upl., 118; förl. t. Axel Andersson, 202.
Wenden, hert. af Mecklenburg kallas furste af W., 153.
Wermeland, 36; fogdens rusttjenst, 145, 187; lagmansränt. deraf förl. t. Nils Olsson, 195; förlän. derst., 197.
Wernv (Warnemünde, stad i Mecklenburg, vid floden Warnows utlopp i Östersjön), 291.
Vernär, hr (Vernerus Nicolai, se reg. t. 1:a del.), varit syssloman i Linköp. domkyrka, 174.
Vesgöte [Vestgötha], **Aruidt**, förläningsbr. på en gård Rosenwall i Henemora s:n, Dal., 59; följt kon. t. Dal., 64; förläning, 203.
Vesgöte, Jöns (i slottslofven på Wiborg o. Nyslott) uppdrag af kon., 83; förlän. i Finl., 193.
Wesgöte [Vest-], **Larss** [Lasse] (fogde på Salberget), fullmakt att uppköpa silfver, 3; förlän., 202.
Veslandt s:n (Vessland s:n i Örbyhus här., Upl.), förlänt t. fru Anna på Aspenäs, 202.
Vessmer (Vismar i Tyskl.), 259; krigsrustn. derst., 260.
Vestanträske by i Finnströms s:n på Åland; förl. t. Erik Suenske, 194.
Vestby kyrkoby, 2 gård. derst. förl. t. Gudm. Scriffuare, 201.
Veste Jönson, se **Vaste Jönsson**.
Vesterdaler (Vesterdalarne), daljunks br. t. inneb. derst., 228—230.
Vestergötlandt; br. derifr. t. Dal., 7; krigsfolk derifr. beordras t. Westerås, 36; br. t. riksråd. derst., 80—83, 89, 90; — t. innebygg. derst. om åtskill. ämn., 120—123; ryttare inqvart. derst., 81, 82; om frälsets rusttjenst, 81, 92, 160; tvist. om presternes inkomst, 121; vapensyn m. fräls., 143, 144; Th. Jönsson tillsynsman deröfv., 143; hjälptrupp. t. Dmk af Westgötafrälset, 145—147; förlän. derst., 194—197.
Vesterlanden, 139.
Vesterliunga s:n (Westerljungs s., Hölebo här.), Södermanl., förlänt t. Nils Krumme, 205.
Westermo s:n (i Vester-Rekarne, Söd.), förlänt t. Lars Siggesson, 202.
Vestersjön (Nordsjön), 85, 86 254, 256.
Vesteruijk, Gamla (nu Gamleby köping), förlänt t. mäst. Erik i Linköping, 198.
Westerås [Västrås, Vesterårs, Vestras], möte derst. d:o år 1527, 2, 5, 7, 8, 23, 40; d:o år 1526, 39; d:o år 1528, 36, 45, 60, 156; två herremöt. derst., 232;

- beslut derst. om presternes inkomst, 121, 125. — om reformat., 155, 156; Dals förpligt. derst., 7, 17; fogde derst. Jon Scriffuere, 75, 105, 125; klagomål der anförda mot bisk. Brask, 295. — biskop derst. Peder; biträde åt hon., förordnad, 157, 158.
- **ordinantia**, 25, 26, 28, 32, 42, 65, 150, 161, 176, 177.
- **recess**, 25, 29, 42, 65, 74, 98, 101, 161, 175, 176.
- Westherquarnn** vid Westerås, 119.
- Vesuna** gård i Finl. (Wesunda i N. Satakunda) m. tillyd. innehafves såsom förlän. af Jöns Westgöte, 193.
- Wettelösz**, i Måra s:n, Dal., 256.
- Vexjö**, 223, 239.
- Vgglan**, ett kons skepp, 86.
- Vgrup** [Vgorp], **Axel** (d. riksråd); danskt sändeb. t. Sv., 11, 20, 226, 239; skrifvelse t. norska råd, 37; medfört klagomål fr. kon. G., 242; höfvidsm. på Sölvesborg, 273.
- Wgerup** [Vgrup, -urp, -orp], **Erik** [-ch, -ck], norskt riksr., svåg. m. Vinc. Lunge, 215; gåfvor t. daljunk., 216, 253 - 255; följt daljunk. t. Jemtl., 216; ämnat följa hon. t. Dal., 252, 255; underhdl. m. daljunk., 217, 252, 257; förlikt erkeb. i Trondhj. o. V. Lunge, 257; hs lif hotadt, 281.
- Viborg** (på Jutland), Jörgen Frijs bisk. derst., 275.
- Viborgh** (stad o. s:n i Finl.), regalt prestgäll, 208.
- **s län**, lagmansrät. förlänt t. Erik Flem., 192; förlänning derst. t. Matz Larsson på Tyufstareby, 193.
- Wiby**, by i Upl., 116.
- Victis** s:n (i Raseborgs ö. h., Nyland), förl. t. Nils Grabbe, 193.
- Videby** i Reedby s:n (Kuddby s., Björkekind's h., Österg.), förlänt t. Calmarna-Niels, 199.
- Vielse** (vigsel), 8.
- Wigerstörp** (nu Wiggestorp, under Finspongs gods, Risinge s:n, Finspongs läns här.), Österg., 117.
- Vika** s:n i Dal.; förl. t. Mons Nilsson på Kopparberg., 204.
- Vilka** här. i Westerg.; fogdarnes rusttjenst, 146, 188; häradet förlänt t. Jörvien Lindormsson, 195; förlän. derst. t. h. Margareta på Sjögerås, 195.
- Vincencius** [-cents, -centz]. doctor; se **Lunge**, **Vincens**.
- Wincencius**, d:r, se **Lunge**, **V**.
- Vincencius**, Åke, se **Lunge**.
- Wiken**, vederlag fordras om Sv. sk. afstå V., 12; t. råd. i Westerg. derom, 82; de danske begära enträg. att återfå V., 85, 89, 134; om dess återlemn., 91, 278; fråg. derom uppskjut. i Löd., 134; intag. fr. kon. Chr., 133; Sverige bör behålla V. tills Gotland återlemnas, 131, 133; om dess återl. sk. handlas i Löd., 244; förlän. derst., 198; daljunk. lofvat lemna norrmännen W., 256, 257.
- Winding**, i Pommern, 291.
- Vinstorp** (sätesgård i Dalums s., Redvägs h., Westerg.), eges af fru Anna (Carldtr Gyllenstierna), rusttjenst, 145.
- Wirmo** (i Wirmo här., Åbo län), Finl., regalt prestgäll, afgift deraf, 208.
- Visborg** (slott vid Visby på Gotl.), om belägr. deraf, 133; junk. Pål See-stædt höfvidsm. derst., 209.
- Visby slott**, se **Visborg**.
- Wisingxöö**, förl. t. borgmäst. i Jönk. Nils Arffuidtson, 201.
- Visitation**, biskops-, i Finl., anbefald, 156; i Finmarken, 265.
- Wiskippilse**, 27.
- Wist** s:n i Österg. (Hanekinds h.), förlän. derst. t. Bengt Scriffuere, 199.
- Vista** häradt (Westerg.), förlänt t. Nils Olss., 195.
- Wladislaw** (Wladislawow, stad i Polen), Mathias, bisk. derst., 228.
- Vlffszby**, regalt prestgäll i Finl. (vid Björneborg), afgift deraf, 208.
- Vllerffue** (Ullervad by o. s:n i Wadsbo h., Westerg.), 236.
- Vmo** s:n (Umeå); Lapparne derst. förlänte t. Anders Perss. i Gråbebo, 206.
- Wolnensbuk** i Tyskl., 290.
- Vordbinge**, se **Warberg**.
- Vordbärg** län, se **Varberg**.

- Wordenhwss** [Vordehus] (Wardöhus, i norska Finmarken, vid Warangerfjord, den nordligaste fästning på jorden), V. Lunge höfvidsman derst., 221, 231.
- Vphem** (nu Opphem, by i Tjärstads s:n, Kinds här., Österg.), 119.
- Yplandt**, 207; dyr tid derst., 81; en del af frälset kall. t. Löd. möte, 92, 93; förlän. derst., 195, 202; der ligg. klostergodts bortförlänta, 204.
- Wppenda** (Oppunda) här. i Södm., 206.
- Vpsala**, 5, 9, 11, 13, 14, 16—18, 20—23, 25, 70, 84—86, 158, 160, 221, 222; kon:s framställn. derst. t. råd. o. rådets svar, 5—8.
- **domcapitel**, brevexl. m. Vinc. Lunge, 35, 220—222, 236; klag. hos kon. öfv. V. Lunge, 37; sändt prester t. Jemtl., 57—59.
- **domkyrka**: kon:s krön. derst., 9; har rätt t. ränta l. tionde af Jemtl., 59, 102, 103, 220, 222; denna rätt hindras af V. Lunge, 220, 221; ett dens. tillhör. stenhus i Sthm indraget, försäljes, 101, 102; dess klenod. tagna af kon. Chr., 173.
- **domprost** derst., förlän., 202.
- **erkebiskop** derst., om en ny sådan, 220, 222; förbön f. Joh. Magni confirm. af påfv., 225, 227, 228.
- **erkedjekne** derst. mäst. Lars, 115.
- **stift**, Jemtl. hört dit af arilds tid, 37; t. allmogen derst. om tionden, 156, 157.
- Vpslo**, se **Oslo**.
- Wreta** kloster (se reg. t. 1:a del.), contr. m. abbediss. om kls inkomst., 150, 251; Bengt Knutss. provisor derst., 208.
- Wrne, Johan** (d. riksr.), befallningsm. i Köpenhamn, tagit ett parti "buldagel", 139 och "caniphas", s. tillhört kon. G., 287.
- Vtenhoff, Vulff**, canceller, danskt sändebud t. möt. i Lübeck, 275.
- Vthnäs** (Utnäs i Säby s., Snefringe h., Westml.), 119.
- Vtäl** (Utäl, säteri i Bro s. o. skeppslag, Upl.), frih. o. frälse derå förlänt t. Mons Balk, 204.
- Vulffstandt** [-tan], **Holgerdt**, ridd., danskt sändeb. t. möt. i Löd., 128, 133, 135, 271—273, 283—285; höfvidsm. på Lageholm, 273.
- Vulffstandt, Truedt** [Trwedt, Trwgd, Truddt], ridd., danskt sändebud t. möt. i Löd., 128, 133, 135, 271—273, 283—285.
- Wundendranck, Jacob**, förlän. i Finl., 194.
- Vysk, ffan** (?), 260.
- Vänga** fjerding i Skrukeby s:n, Österg.; innehafves i förlän. af Gudmund Pederss., 192; förlänt t. hustru Anna på Tyresö, 205.
- Vängsgården** på Kopparberget, 65.
- Vårfru gillestuga** på Svartmunkegat. i Sthm, 74.
- Wädala**, by i Upl., 116.
- Wämo** s:n (Wemo i Wemo här.), Finl., 194.
- Wänegarn** (nu kungsgård i S. Olofs s., Erlinghundra h., Upl.), tvedelarne i W. tillfalla fru Christ. Gyllenstierna, 116.
- Wärendön** (Wermdö), Inga fjerd. derst. förl. t. hustru Anna på Tyresö, 205.
- Wärior**, 13, 35, 93, 234, 236, 250; t. Karlsborgs förstärkn., 85.
- Wärings** gäll (Wäring, S. Wadsbo h.), i Westerg., 196.
- Wästrås**, se **Westerås**.

X.

Xenophon, 169.

Y.

Yle (Yla l. Burvik, säteri i Knutby s:n, ett af Upsala ödegods), konungsby i Långhundra här., Upl.; förl. t. Nils Härdt, 203.

Ytreth (Utrecht i Nederlän.), 260.

Z.

Zelandia (Zeeland, provins i Nederlän.), 34.

Zorobabel (eller Serubabel, Sealthiels son, återuppygde Jerusalems tempel, 178.

Å.

- Åbo**, fogde derst. Lass Månsson, 139, 286.
 — **biskop** derst. Märten; se **Märten**.
 — **biskopsbord**, dess inkomster, 22, 23.
 — **län**, 83; förlän. derst., 193.
 — **slott**, 98; Måns Svenss. höfvidsm. derst., *ib.*
 — **stift**; om biskopsrät. deraf, 22, 23, 98—100; afgift deraf t. kon., 98—100, 104, 105.
Åby, by (i Westmanlands län), 119.
Åhult (Näfvellsjö s:n, Ö. här., Små.), 2 gårdar derst. förlänta t. hustru Karin, Germund Svenssons hustru, 201; frihetsbr. å samma gård., 72.
Åke [Åge, Oghe, Acke] **Vincentius** [Vincentz], se **Lunge, Oue**.
Åke [Åå-] **Claffuesson** [Classon] (Tott t. Bystad, väpnare?), frälsem. i Upl., kallas t. Lödöse möte, 92, 93; förlän. i Finl., 193.
Åker s:n i Södm. (Åkers här.), 73.
Åkerbo här. i Upl. (i Westml.), 195.
Åkerbo här. i Westml., 103.
Åkerbo här., Nils Aruidsson häradsh. derst., 191.
Åkerö [Ååkerö] (i Bettna s., Söderml.), tillh. fru Birgitta (Tott), 119, 207.
Ål i Lexand (nu särskildt pastorat i Dal.), 65.
Ål, sk. afyttras i Tyskl., 150; markeggspris derå, 126, 127.
Åland [Åå-, -dt], förlänt t. Ivar Flem., 192; förlän. derst. t. Erik Suenske, 194, t. Mons Balk, 204.
Års [Årss] (Århus, stad på Jutland), herremöte derst., 239; biskop. derst. har en St. Stures son i tjänst, 248.
Åsatorp (i Westerg.). markn. derst. aflyst, 149.
Åsby i Esbro (Edsbro) s:n, Roslagen, frälse derå f. Mons Balk, 204.
Åshäredt i Westerg. (Åse h. i Skaraborgs l.), förlänt t. Thure Jönss., 194.
Åshäredt i Westerg. (Åhs h. i Elfsborgs l.); Stubbagodsens derst. förl. t. Per Bonde, 196.
Åtuidt s:n i Österg., (Åtvid i Bankekinds här.), innehafves ss. förlän. af fru Gunnildt (Bese) i Upl., 192.
Ååhullth, se **Åhult**.
Åås, i Westerg., markn. derst. aflyst, 149.

Ä.

- Ärlandt**, hr, i Kronobäcks hospital, 73.
Ärie s:n i Södm. (nu Ärja, förenad m. Åkers s:n i Åkers här.), 73.
Ärter, 75.

Ö.

- Ödeqvarn**, 103, 104.
Ödesmark, en, i Upl., vid arfskifte tillfall. fru Chr. Gyllenstierna, 119.
Öffuerstefiskie i Indalselven, 86.
Öffranäs (nu Öfvernäs i Säby s:n, Snefringe här., Westml.), 119.
Öffrebeck (nu Örbäck i Brunneby s., Bobergs h., l. i Ö. Husby s., Östkind's h.), Österg., 117.
Öfversteprest, 170, 171.
Öl, danskt, 260; tyskt, *ib.*
Öland [-dh], Jon Scriffu., fogde derst., 73; om Kronobäcks klosterns tionde af Ö., *ib.*; om fetalier derifr., 75; om presternes inkomst. derst., 161, 162;

- lagmansdömet derst. förlänt t. Joh. Kyle, 201; daljunk. tänkt anfalla Ö., 253, 255.
- Öratompta** (ett Örtomta ligg. i Östra Ny s., Björkekinds h., ett annat i Kimstads s., Memmings h.), i Österg., innehafves af Joh. Thuresson, 192.
- Örebro län** o. **slott** förlänta t. Lars Siggesson, 202; — **stad**; bref t. fogden derst., 75.
- Öregrund**, förr köpstad; Oleff Joensson får återtaga den grund, hvarpå staden varit bygd, 151, 152.
- Örgryte kyrka** (nära Göteborg), lägges under Ny-Lödöse, 149.
- Ösgöte, Peder**, hs bekännelse, 257.
- Östanskär**, gård vid Indalselven, 86.
- Östanstångh** (en del af Österg., ö. om Stångån, innefattade Lösings, Bråbo, Östkinds, Björkekinds, Hammarkinds, Memmings, Skärkinds, Åkerbo och Bankekinds härad), Olaff Scriffu. biskopsfogde derst., 64.
- Österaath** [Östr-, -åt], fru Ingegerds gård i Norge (Österaad, gammalt herregods på Örlandet, Fosens fögderi, Trondhjems amt), 217, 230, 231; hennes ombudsman derst., 281.
- Österdaler** (Österdalarne); daljunk:s br. t. innebygg. derst., 228—230.
- Östergötland**, Olaff Scriffu. biskopsfogde i Östanstång. 64; fräls. kall. t. Löd. möte, 92, 93; — — t. vapensyn i Skara, 143, 144; Holg. Karlss. tillsynsman öfv. fräls., 143; gods derst. tillhör. fru Chr. Gyllenstierna, 117—119; rusttjenstsk. enkor derst., 191; förlän:r derst., 192, 198, 199, 205.
- Österhaninge** s:n (Sotholms h., Södml.), förl. t. Staff. Sasse, 206.
- Östersöen**, 291.
- Österby** (i Films s:n, Dannemora tingslag), Upl., tillfall. fru Christ. Gyllenstierna, 116.
- Östher böla** (nu Österbyle i Täby s., Danderyds skeppslag, Upl.), 115.
- Östra härad** i Smål., förlän. derst. t. Nils Bagge, 200.
- Östrebothnen** (Österbotten); förlänt t. Jöns Andersson, 206; lagmansdömet förl. t. Knut Eriksson, 193.
- Ön**, i Upl., förl. t. Tord Persson, 205.

Tillägg.

Westerås den 8 Januarii.

Förläningsbref för Salomon i Strand och Niels Warg.

Riks-Registr. C. 359 v.

Anno domini 1528 xv: de dag iwl vtåff västrås

Jtem salomon i strandt eth breff att mijn herre haffuer forlänt honum gunnadt skog soken medt skatten och hästelopit och ecke sakefal til en tijdt etc

Jtem nilss varg häredzrätten i torstuna och simitwna häredom

Westerås den 14 Januarii.

Bref för Nyköpings borgare.

Riks-Registr. C. 359 v.

14:de dag i ianuarii månadt

Jtem nyköpings borgare eth breff ath the måge obehindrade och våre fogoter oåtsporde föra al then kopar och iärn vtöffuer vedt telie som them sielffue beuijseliga tilhörer

I registret:

Anders Persson i Gräbebo, Lapparne i Vmo s:n i förlän., 206.

Gudmundt Pedersson [Persson] (Ulf t. Skrafvestad o. Örby), rusttjenst, 191;
har Vånga fjerding i Skrukeby s:n, Österg. i förlän., 192.

Rättelser.

Andra delen.

Sid. 111, 12 rad. nedifr. står: örtuger läs: öre

Femte delen.

Sid. 21, rad. 5	uppifr. står: till	läs: till
” 67, ” 2	” ” Ttll	” Till
” 73, ” 2	” ” bref, till	” bref till
” 77, ” 7	” ” 1626	” 1526
” 87, ” 13	” ” Inventarium	” Inventarium
” 92, ” 7	” ” Småland och Finland,	läs: Småland, Finland och Westergötland
” 128, ” 6	” orden: vid mötet — utgå	
” 134, ” 18	” står: ärchehiskopen	läs: ärchebiskopen
” 259, ” 18	nedifr. ” hamveredh	” ham veredh
” 262, ” 2	” ” forhandling	” forhandling

I registret:

Sid. 2,	rad. 28	nedifr. står:	Westerg.)	läs:	Westerg.
» 4,	» 2	»	» enka	»	enka, 201.
» »	» 9	uppifr.	» strand	»	strand.
» 5,	» 10	»	utgå orden:	Olaus Petri	
» 6,	» 6	»	står: tjenst.,	läs: tjenst,	
» 12,	» 2	nedifr.	» kronans, 234	»	kronans, 163, 164, 186, 234
» 14,	» 21	uppifr.	» Ostbo	»	Östbo
» 20,	» 21	»	» Norge	»	Norge,
» 24,	» 28	»	» Kollandsö	»	Källandsö
» 28,	» 20	»	» Westml.,	»	Westml.,
» 32,	» 21	»	» tillvågabragt	»	tillvågabragt
» 38,	» 14	nedifr.	» bepliktelse	»	bepligtelse
» 43,	» 2	»	» Scriffu.,	»	Scriffu.

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA
AF KONGL. RIKS-ARCHIVET.

Första serien.

STOCKHOLM, 1875.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM 1630 TO 1800

BY
JOHN H. COOPER

IN TWO VOLUMES

VOLUME I

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

KONGL. RIKS-ARCHIVET

GENOM

VICTOR GRANLUND.

VI.

1529.

STOCKHOLM, 1875.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

1529.

(Stockholm) den 1 Januarii.

Utdrag af bref för Didrik Rost, Seuerin Bartskårare, Gorius Holst och hospitalet i Söderköping.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 1 v.

nyårs dag 1529

Dirik rosten edt breff att hann må frij och obehindrat köpa så mykit iärn i köping och arboga som hann haffuer behoff til en quärn etc

Samma tijdt och stadt

Jtem Seuerin bartskårare ett breff att hann må beholda lundt gårdt skattfrij i iij år och sedhan skal hann giffue ther åffgelde vtåff effter som hann vara offuer ens medt vår nådigiste herre

Jtem samma tijdt och stadt

Jtem Gorius holste edt magt breff att hann må föra vtåff landit xl lödige mark söloff och forytre thet sig til gode etc

Jtem spetalet i Suderköping edtt opit breff på tijenden vtåff östanstång och twist etc

(Stockholm den 1 Januarii?)

Öppet bref för Joachim Fleming på Saris gods i Finland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 1. — Förut tryckt i Arwidssons handl. 5: 238.

Edtt iordtbreff på saris gotz i virme soken i finlandt

Vij Götstaff &c, Göre viterligit medt thetta vårt opna breff att vij gunstelige såldtt och vplatit haffua vår tro mann iachim fleming tw iordtgodz liggendis vti virmo

soken i finlandt benämpde store saris och lille saris före trehundra marcer ortug i gull medt så förordt, att huar thet kann beuisas att samma gotz äre bätre än för:na trehundra marcer, thå skal förbe:da iachim vederlägge osz så mykit som gotzen ära högre beskattade före, och medt så skäl att then pensio som pleger årliga vdtgöras til vårt cancellarijs behoff vtåff för:na virmo kyrke bliffuer aldelis oforkrenkt, åff hvilcko gotz annat thera haffuer her til dags legat vnder virmo kyrke och annat thera vnder biscops bordet, och nw ära osz lagliga tilfalna effter then ordinantia som senest beleffuat vart i västrås att cronones räntta skal förbättras medt kyrkernes och clösters räntta, Så effter thet för:na bettalning är osz kommen redeliga til hända åffhände vij osz och vårom effterkomandom för:na gotz, och tilegne them förbe:da vår tro mann iachim fleming och hans effterkomandom rättom arffuigom medt all then del ther tilligger och åff åller tillegat haffuer både i våto och i torro ingo vndantagno til euerdelig eggo, och huar rikesens konung i framtidher tesse förbe:de gotz vilde igän haffue, thå skal hann åter igän bettale för:de iachim eller hans erffuom så många päninger i gull som vij nw opburit haffue, Förbiudendis ther före allom åndeligom och värddligom för:na iachim her emot något hinder eller forång att göre i någon måtto vedt vår ogunst, Tess til visso &

Upsala den 27 Januarii.

Utdrag af bref för Karl Olsson, hr Joen i Bollnäs och Anders Helsing.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 2.

onsdagen nest före purificationis
vtåff vpsala

Karl olson ett opit breff att hann må kännas vedt en gårdt benempdt lisle åsa vndan vpsala Domkyrke

her ioen i bollenes och anders helsing borgare i vpsale edtt stadfestilsse breff på thet köp som kong karl hade giordtt medt theris moderfader ioen nilsson om edtt gotz benämpdtt Högen i Högs soken etc

(Upsala) den 27 Januarii.

Förteckning å häradshöfdingebref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 247.

Onsdagen näst före purificationis
nils hårdt häredzhöfding i östhamars län
karl benkson häredzrätten i erlingehundrat

Den 7 Februarii.

Förteckning å förläningsbref.

Rik-Registr. D, 1529—1531, fol. 247 v.

fastelags sundag

Seuerin aruidson vårfru berg clöster i förläning til
en tijdt

vtåff eneköping

åtte nilson heretzretten siende häredhe i förläning

Stockholm den 24 Februarii.

Utdrag af förläningsbref för Håkan Kruse.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 2.

Vtåff Stocholm sancti mathie dag

Håkon Kruse edtt breff lydendis att vår nådigiste Herre haffuer vndtt honum fäm öris öön, Ålön och högestens vdd i nyköpings skär, medt sådanne velkor att han skal årliga giffua vår nådigiste herre ther åff en tynno siälspåk, och tre tynnor salttgrön ål

Stockholm den 26—28 Februarii.

Till biskoparne i Strengnäs, Wexiö, Skara och Westerås, och till domcapitlet i Linköping, att de måtte vara konungen behjelpiga med råd och dåd att möta de statsutgifter, som under året tillstunda.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 4 v.

Vtåff stocholm circa Dominicam oculi

Til

bispen i strengnes	bispen i vexiö
bispen i schara	capitulum i lincöping
bispen i västerås	

Vår etc vij förmode attj väl förståndit haffue huroledis vårt rikis rådt haffuer i flere resor syntz före rijkit nyttugt vara att vij skulle komma osz i fruntskap och förbund medt andra herrar och förstar i annor landt, ther vij och så sedhan om arbetat haffua och är teslikis nu i thet nästa gudt tesz loffuat ther til kommet, och vij eij anners vete än att osz för then skull tilstunder en suår bekostning i thenne tilkomande sommer som i väl siälff förmerkia kunne så framt vij ecke skola varda föraktade åff fremande folk som til euentýrs her thå komandis varder, Bidhie vij kärliga atti medt the som vnder idhart regimentte ära vilia vara förtenkte att vara osz beständige med rådt och dådt huro vij then bekostning betst kunne gå igenom så att vij ecke komma i flere geldt rikit til fögo hedher, Haffue vij och förståndit atti medt andre gode männ flere som församlede vore i örebro thetta ärende haffua behiärtat och acte ther om något bestella, ther vij eder och them gunstelige före tacka, förhopandis attj väl så lemppliga fara ther medt, att ther ecke förmykit rop åffkommer, vij vilie och therförinnan vara förtenkte om the brister som clerkerijt påclagar att the måga i thet nemmesta och til then

betsta måtton föruandlade varda effter som vår legligheth tilseija kann Edér her medt gud befalendis

Stockholm den 26—28 Februarii.

Till riksråden i Westergötland om den vanliga årsmarknaden i Lödöse, Lödöse stads föreslagna flyttning, uppböörden af Westergötland och om borgläger för åtta af konungens skyttar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 5.

[Vtåff stocholm circa Dominicam oculi]

Til rijkesens rådt i västergötlandt

Käre her ture och i gode män flere vij haffue förstådtt vtåff vår tro mann och rådt her måns bryntesons vnderuisning huroledis her claus bilde på båhus aktar och vinlägger sig att vele göre en föruandling medt the marknade som vana ära årliga att hållas vdi vår stadt lödeszö att the her effter skola stånda in på nories sidhona ther seglatzen kann falla fram om bohus före tullen skuldt, och på thet att rijkesens gamble tull vedt vårt slott elffzborg ther åff skall nederlagd varda etc Så vele vij gärna atti gode män vele vinlägge eder til att handla medt för:na her claus ther om att hann sådanna hans företagna mening affstillta vil, ty osz står eij til lijdhande att rijkesens gamla tull skall i någon mätto forlegges, och att vij medt thet första måtte få fornimma huro vij osz ther om foruete skola atti her före ingen försumilse taga Tesligist haffue vij och så besinnadt (thet som öffta haffuer varet på tal) om vår stadt lödesiö att hann måtte flyttes in på then holmen ther ligger i elffuen, Så haffue vij giffuit för:ne her måns brynteson befaling att hann skal handla medt borgarene ther om att thet må haffuas före händer, Så må i höre för:ne her måns vnderuisning och befaling vij honom

ther om giffuit haffua och deler edert gode rådt medt honom huro thet betst skall företagas, ytermere är vår vilia atti ville tilskicke två tre eller flere gode män som annama kunna regenskapen af scriffueren som haffuer then hiälppes skatten haft i befallning op att bära ther i västergötlandt til rijkesens geldz bettalning att mann måtte få veta huad opburedt eller återstäder är, och atti äre honum behiälpige thet hann kunne vdtfå alle the återstäder som igän stå sammalunde att ingen dörrffues til att draga sijn landbönder vnder huad yterligere vår vilia och mening är haffue vij befalad för:ne her måns ider att vnderuise, begärendis atti setie troo och lijth til thet hann ider på våra vegna varder seijandis Eder her

Calffuen

att the besörre viii vtåff the xvj v.[år] n.[ådige] herris skyttere som ridha i fodringen i västergötlandt medt borgläge vtöffuer sommaren

Stockholm den 26—28 Februarii.

Seuerin Kiil erhåller slottslofven på Elfsborg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 5 v.

[Vtåff stocholm circa Dominicam oculi]

Seuerin kijl slotzloffuan på elffzborg

Stockholm den 26—28 Februarii.

Till presterne i Ångermanland, att de få behålla den kyrkjord, som de förr innehaft, den skattfri som förr varit fri, men för den öfriga erlägga till kronan två örtuger af hvarje seland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 5 v.—6.

[Vtåff stocholm circa Dominicam oculi]

Til clerkerijdt i ångermannelandt

Vij Götstaff etc kära Dannemän vij giffue edher til känne att edre fulmectige sändebudt her nils i nordunge-

rådt och her peder i nora haffue varedt her hos osz på alles eders vegna och berättat före osz om någon iordt som en lång seden forliden tijdt haffuer varit giffuin vnder kyrkerne ther i landit etc huilkin iord osz endels tilfaller på cronone vegna, begärendis atti then beholla måtte huar i sijn stadt så her effter som i her til giordtt haffua och göre osz åff samma iordt then affradt som i tilforene giordtt haffua kyrkerne en örtug före huart sälandt etc Så haffuer nw vår fogte osz elskelig iacob vesgöte varedt her til samtal medt osz och giordtt osz en godt vnderuisning om samma iord ath siduenie är thet vtåff huart sälandt pleger skattas ij örtuger ther i landit, Så vele vij ecke gärna försuaga cronones rättighet i någon måtto, och haffue så betenktz samfeltt medt the gode männ osz haffue varedt vedt handen att vij åff vår synnerlig gunst äre til fridz atti beholla all then iordt som i her til hånda emellom hafft haffue, then skattfrij som skattfrij lagd är, och skole i alla sammans göre åff then iord skatt som skatter pleger vtåff gå, män huart sälandt som i plega göre en örtug i affradt vtåff vele vij ändelige atti her effter årlige göre osz två örtuger åff huart sälandt effter som landzens siduenia är och skal ingen haffua mact att clandra samma iordt her vtöffuer frå eder i någon måtto, Dog så haffue vij befatat vår fogte iacob att hann skal randzaka huad sälandt göra fult före två örtuger eller eij och ther effter lagad effter legligheten Eder her medt g[ud]

Stockholm den 26—28 Februarii.

Konung Gustaf skrifver till erkebiskop Olaf i Trondhjem att han lemnar erkebiskopens undskyllningar i sitt värde, men fordrar att den penningesumma, som en af förrädarne lemnat i erkebiskopens förvar, ovilkorligen och utan dröjsmål skall utlemnas. Kostnaden för Peder Cancellers öfversändande vill konungen deremot betala.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 6. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 172.

[Vtåff stocholm circa Dominicam oculi]

Til erchebispem i trondem

Vår etc Vij haffue förstådtt värdig fader eders vndskyldinger vm then dale skalk och thet guld etc Så late vij samma eders vnskyldinger bliffue vdi szin värde viliandis och åff eder begärandis än nw atti vele vara aluarlige förtenkte til att skicka osz samma guld vtann all veijring eller skotzmål medt thet första til hånda effter i siälff väl vete att vij ther god rätt til haffue hues del vij ider (före then omkost och bekostnadt i gjorde i thet atti förskickede her peder canceller och mester knut hijdtt in vdi rikkit igän) pligtige ära, vele vij lata osz stedze veluilige finnes samma bekostnadt eder att bettala, Effter som gode män tesse trenne rijkesens rådt huar the församblas kunne osz emillom seijendis varde Endog mann väl besinne [må] huro högt sig slik omkost väl förstrecke kunne Edher her medt gudt befalendis etc

Stockholm den 28 Februarii.

Förteckning på utgångna skrivelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 247 v.

Dominica oculi

her ragualdt iönson bossgården och sandagården i förläning

Jtem her mågus brynteson en quittance före all then deel han haffuer opburit och vdgiffuit och i befaling hafft sedhen hann förste synne annamade vår n. herris befaling på elffzborg och til nästför:na tijdt etc

Jtem Thomas scriffuare eth fogte breff på Simetwna och torstwna herade

Stockholm den 28 Februarii.

Tillåtelsebref för Anders Simonsson, borgmästare i Stockholm, att vidkännas alla de gods, som biskop Henrik och hr. Peder Gotskalksson stiftat och lagt under Nyekoren i Linköpings domkyrka.

Efter en gammal afskrift i K. Kammar-Archivet, bland "Gambla Kiöpe-, Bytes- och Pante-Bref" etc.

Wij Göstaff med Gudz nåde Suerigis, och Götis etc Konung. Göre witterligit, att åren effter Gudz byrd 1529: dominica Oculi, then tijd wij personlige wåre stadde på vårt Slott Stocholm, kom för oss, oss elskelig her Anders Simonson Borgmestere thersammestädz, och gaff oss tilkenne, om the köpegodz, som Biskop Henrick fordom biskop i Lincöping och Peder Gottskalkson hade lagliga köpt och stiktat vnder Nycorenn j för:ne Lincöpingz Domkyrcke, bärendis till syna ett Doombreff, som wår tro man och rååd her Holger Karlsonn Lagmand i Östergötland, samfält med någre andre wåre tro Menn hade giffuit honom på samme godz, att han motte kennes wed them på sin Barns wägna, som nu är for:de Biskop Henrickz och her Peders neste arffwinger, effter then ordinantia, som seeneste giordes i Westerårs, att alle the godz som wåre köpte, panttsatte, eller giffne vnder kyrcker, Clöster och prebender, seden Konung Karls räffst hollen war, skole gonge tilbake igenn till rätte byrdemen, Och skal för:de Anders Simenson beholle alle the godz, som haffue leeget vnder samme Nycorenn,

eehuar som helst the belagne äre til tess the bliffwe honom eller hans barn (huar honom förstäcktott bliffuer) lagliga iffrå wonnen. Och huar ther äre någre godz iffråtagne, skall for:ne Anders kennes wid them igen, niuta, bruka och beholla them, til tess så skeer som for:wit står, Huilken doom wij haffue gildat, fulbordet och stadfest, och nu med thetta vårt opne breff gilde, fulborde, och stadfeste j alle sine puncter obrottzlige att hålles effter thenne dag, med så skääl, att han och hans barnn skole göre oss och Cronone ther tienist före, så länge han eller the haffue them j wære. Terutöffuer haffue wij vndt och tilstatt, och nu med thetta vårt öpne breff vnne och tilstädie, att för:de Anders Simenson må och skall igenlösa alle the godz, som han eller för:de hans barnn haffue rätt börd till, och niute, bruke och beholle them skatt frij, så länge han eller offtebe:de hans barnn oss kunne ware till tieniste. Förbiudendis allom for:de Anders her emot hinder göre. Datum vt-supra *).

(Stockholm) den 1 Mars.

Om contract med Anders Hansson, myntmästare i Westerås, rörande myntet.

Riks-Registr. C, 1526—1529, fol. 351 v.

Anno etc Mdxix på förste daghen j Marcij månadt giordis en Contract medt Anderss hansson myntemestare i Vesterårs vm mynted . aldelis widh nest för:na synne **). Doch rördis inted i hans breff vm noghen förre Contract eller wilkor . ty han ingen sådane hade

*) Ett sammandrag af detta bref, men dateradt "måndagen nest effter Dominicam Oculi" eller den 1 Mars, är upptaget i Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 6 v.

**) Denna anteckning står i Registr. näst efter contractet med Herman Fossert (se denna del sid. 14), till hvilket contract densamma hänvisar.

(Stockholm) den 4 Mars.

Bref för en predikant och skolmästare i Stockholm på underhåll af inkomsterna utaf några hus derstädes, hvilka blifvit indragna från kyrkliga stiftelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 7. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 173.

Torsdagen nest före letare

Edtt breff på någon hus i Stocholm som v. n. herre haffuer lagt vnder scolan thersammesteds och predicaren

Vij etc Göre viterligit att effter vij granneliga besijnnat haffue att vti vår stadt Stocholm väl är åff nödhen en predicare för utan Kyrkeherren och att skolan bliffuer ther ved magt både för att holla ther sången oppe i kyrkione, Så och att ther måge the personer opfödhas som cristendomen framdellis medt vppehollas skal, Terföre haffua vij skickat och ordinerat til samma predicares och scolmesteres vppehålle thenne effter:na hus medt theris rântto antuardandis them borgmestere och rådt i händer att the them ther åff löna, Effter som them synes att the förskulla, och som thet tilreckia kann, Til tesz mann må yterligare vara förtenkt om theris vppehålle, först nörrabastuffuun, Jtem mårten lindorms prebendes hus som ligge sunnan före skomakar brincken medt alla våningar och bodher ther til liggendis, Jtem sancti eriks hus i sancti laurentij grendt Jtem thet hus som kallas bagare huset, och haffuer legat vnder helge graffs gille Jtem sancti eriks hus i kråkegrenden vndan-tagandis thet her knut anderson haffuer, Jtem the hus som lyda til apostla prebendan och några trägårda som haffua legat vnder helge lekame gille, och thet hus i mattis mårtensons grend ligger, och haffuer lydtt vnder samma gille Jtem the hus som lyda vnder elleffue^m

[11000] iomfru prebenda, medt edtt gulsmiedz prebende hus liggendis på skomakargatun Tesz til visso etc

Stockholm den 4 Mars.

Förläningsbref för Gofred Sure på Nydala kloster med tillhörande biskopstionde och sakören m. m., emot rusttjenst och en årlig afgift till konungen samt skyldighet att försörja de ännu i klostret kvarblifna munkarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 7 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 174, och i Smålands Archiv, 1: 177.

Gofredh sures förläninge breff på nydala clöster

[Torsdagen nest före letare]

Vij Göstaff etc Göre viterligit att vij åff vår synnerlig gunst och nåde så och före then tro tijänist osz elskelig tro tijänere gofred sure osz beuist haffuer och än ytermere frandelis beuisa må och skal haffue vndtt och forläntt honum nydala clöster vnder några velkor vij medt honum haffue varet offuer eens nämlige att hann skall vtåff samma clösters årlige räntte (som ther nw tilligger och åff åller tillegat haffuer) giffue osz huart år (så lenge hann medt thetta vårt gode minne, samma forläning beholla kann) iij [3] lester smör j° [100] marcer ortug, och therutöffuer ridha osz färdig siälff fijärde medt godhe hästar duglige karlar och harnesk, huadt ther offuer är åff ränthan skal hann niwta och beholla sig til gode, medt all then biscops tijend som vdi en lång tijdt effter siduenian legat haffuer til för:ne clöster, tesligist och then munckaskeppa som ther til åff bönderna pleger göras etc Haffue vij och så vntt för:ne gofred alla saker både kongelige och biscops saker medt förbemelte clösters landbönder, vnder samma velkor som förberörde ära, skal hann och beholla clösters affuel och late the munckar ther inne bliffue vele, få theris redelige oppehålle til math och öl effter tilbörlichkeit, huar-

före biude vij alla för:na landbönder att the äre honum höruge och lydoge, suarandis honum och ingen annan til landgille, fodring och all annen rättigheter the plic-toge ära vdtth att göra, skal och vil han ther emot vara på theris betsta och skaffe alle lag och räth Tesz til visso

Stockholm den 5 Mars.

Quittobref till Ottans Nils och Måns Buddes arfvingar på trehundra mark ortug, som tillhört den afrättade Peder Cancellor, och blifvit dömda förbrutna under kronan.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 8 v.

Ottans Nilss Quittencia

Vij Göstaff etc Göre witterlit och medt thetta wart neruarandis opne breff fulkommeliga tiilsta att wii tiil fwlla nöya och gode betalningh opburit oc annamadt haffua aff oss elskelig borgar j wår stad Stockholm Ottans nilss tryhwndrade marcer ortuger wthi eth Stenhwss wiid stora torghit j fornemde wår stadt Stokholm, hwilke peninge salige Måns budde hans hustrues förre bonde hade jnne medt siig aff her peders Cancelleres penninge then for syna oppenbara misgerninga emote oss oc Swerigis rike förretagna rättet wart i wp-sala effther then dom ther sadis om honom och hans egher wnder kronan Hwar förre giffue wii fornemde oss elskelig ottans nilss oc hans hustru barnz arffuom så och forseriffne måns buddes barn och arffuom kuith frij ledhug oc löss för oss oc alle wåre effter kommande rikisens herrer oc förster for alt ythermera tiiltall kraff eller maningh om forseriffne tryhwndrade mark örtuger och wm alt annadt som for:ne måns budde hade aff for:nde her pedher oc thenne breffuisere ottans nilss oss förnöckth haffuer, seindis honnom oc alle for:ne hans arffuom och Måns buddes arffuom ther tiil frija oc kuitta for alle forseriffne her peder Cancelleres frender

oc wenner e huär som helsth the wara kunne jnnan rikit eller wthan för then lagha dom som oss på for:nde her peders godz och peninge wart tiilsakth Tess tiil wisso etc Aff Stokholm fredaghen for medfaste Sonedag Arom etc 1529

Stockholm den 7 Mars.

Nytt contract med myntmästaren i Stockholm, Herman Fossert.

Riks Registr. C, 1526—1529, fol. 350 v.

En ny Contract som giordis medt Herman Fossert Myntemestare i Stocholm vm Myntedt Anno etc 1529 . Om midfaste tidh,

Wij Götstaff etc Göre witterligit medt thetta wårt opna breff atuj medt wårt Elskelige Rikisens rådtz råd och samtyckie äre så wordne öffwer eens medt oss Elskelig Herman fossert wår Myntemestare vdj Stocholm att han effter thenne dagh så mynta skall som her epter fölgher, Förnyandis then Contract som wij medt honum vm för:de mynte giort haffue, Först skall han slåå eth stortt mynte . thet man nw besynnerliga kaller Rwnt mynte . så gott myntt att mark lödug wegna peninga skall holla fem lod fint sölff . $\frac{1}{2}$ quintin offuan eller nedan vtan all fara . Och ther aff skall han skroda Lx stycke, eth stycke offuan eller nedan vtan fara, Jtem skall han slå eth Mynt kallad ortoger så gott att mark weghin skall holla v lod . $\frac{1}{2}$ quintin offuan eller nedan vtan all fara . Och ther aff skall han skroda xxxj [30] kast, j kast offuan eller nedan vtan all fara, Jtem skall han slå eth Mynt kallad halffua ortoger eller fyrckar så gott att mark wegin skal holla iiij lod j quintin, j quintin offuan eller nedan vtan fara . Och ther aff skall han skroda . Liiij kast, j kast offuan eller nedhan vtan all fara, Jtem vnnom wij honum att han vtaff sitt eghit

sölffwer må slå små peninga så goda att mark weghin skal holla ij lod j quintin, j helt quintin offuan eller nedan vtan all fara Och ther aff skal han skroda v [4½] mark . ij öre offuan eller nedan vtan all fara . Jtem skall han giffue oss för huarie lödug mark sölf både giort och bergz sölf som wij honum antwarda ind på Mynted xix mark och iij öre både j Runt mynt. ortoger och fyrckar så gott pagament och widh samma wichte som för:uit står . thet annet skal han beholle i sin arbetis löön . Och om så hende atuj antwardade honum nogott sölf eller garnalia effter proban thå skal han thet anname int fine . och mynte thet effter samma ordinancian som för:uit står . och giffue oss för huarie lödug mark fint xxij [22½] mark både aff Runt mynt ortoger och firckar . thet annat skal han beholla i sin arbetis löön Jtem skal han jcke lenger förswara the peningar . än vppa Stocken . ther han myntar och skrodar Jtem skall han wara frij för all skatt twll och alla ålagur i vår stad Stocholm . Skall han och för jngen til rette stå vtan för oss, och hans tienare för jngen vtan för honum Jtem hoo som nogott öffweruold gör på honum eller hans tienare . han skal haffue förbrutit liiff och godz Jtem två reszor om åredt skal han göra Rekänskap Jtem skal han giuta en giutning Runt mynte, then andra ortogher, then tridie firckar . vtan så kunde henda atuj så snarlige peninga behoff hade, tå skal han mynta alenast Rwndt mynte, Altt thetta förscriffna wele wij att så fast obrotzlige holles skall och widh machte, Och ärom wij alstingis wäl til fridz medt för:de Herman fossert om the vilkor som han her til dags aff oss hafft haffwer effter then förre ordinancian och Contract wij med honum giort hade, then wij nw med thenne quit slå och begiffue Tess til ytermerna wisso att så vår wille är latom wij hengia vårt Se creth nedan för thetta breff Giffuit på vårt slott Stoc-

holm Fredagen nest före Dominicam Letare Anno etc
Mdxix

Stockholm den 7 Mars.

Öppet bref till menige allmogen i hela riket, att konungen stadfästet och gillat det vid ett sammanträde i Örebro mellan några af rikets råd, bergsmän och köpstadsmän fattade beslut, om huru osmundsjernet af bergsmännen skall huggas, för att såsom lagligt och oklanderligt anses.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 8. — Felaktigt aftryckt i Stiernmans Oecon, 1: 17.

Vtåff Stocholm midfaste tijdt

Til mene almogen kring om rijkit etc

Vij Götstaff etc Helsse edher Dannemän alle som bygge och bo vdi N kärliga medt gudt, käre vener vij giffue edher til känne att osz haffuer varit förelagat tidtt och offta att bergsmennenar ecke hugga så gott iärn som them effter theris priuilegiens innehollelse borde, Therföre stemde vij några bergsmän åff alla bergen och teslikis några köpstadsmän mest åff alla städerna til att möta in före några vtåff vårt rijkesens rådt i örebro på kyndelmesse tijdt nest forlidhen, til att handla och öffueruäga ther om huro thet likast skulle tilgå, och varth så ther om medt them beslutet, att til en tijdt så lenge gudt föger bätre tijdt varder på spannemålen och fetalie, skole bergsmännena så hugga iärnit, att xxvij åsmunda göra itt liffspundt, Dog om i några pundt finnas xxviii eller aldra högst xxix skal thet en tog eij vreckias eller förkastas, män går thet til xxx måg och skal bergsfogten taga thet vp, vil bonden eller någon annan som iärnit köper troo bergsmannen, och tager thet ouägit, må hann ther råde före, felar honum något på iärnit, att thet eij skal vara gildtt, må hann ther på tala förre än hann förer iärnit vtåff bergit och ecke sedhan, thet samma skal och holdas, när bonden

eller någon annan säljer järnit, att samma tal skal vara j pundet som förberördtt är, finnes ther utöffuer, vari förbrutit, och haffue intet skotzmål mer til bergsmännen, mest förty somblige äre fundne som järnit haffua förstungit, och ther til några åsmunda i tu stycken och i tuillinger hugget sedhen thet kom neder åff bergit, Therföre på thet att ingen skal vara bedragin, vartt beleffuat att vigten skal skilia then tråta åth som nw sagt ær, Dog thet iærn som sälies innan midfasto, skal sälies och köpas som tuem åtsämmer, Och ecke vara vnder thenne beslutning, män frå then tijdhen skal hann opå gå och sedhen hållas in til tesz att bättre köp kann varda opå spannemålen och fetalien som förre är sagt, Dog skal skatte järnit huggas effter priuilegierne, som gamalt och fordtt är, huilkin handil och beslutning vij stadfeste och gille, giffuendis eder thet allom til känne att huar och en må veta huar hann sig effter rätta skal, Eder her medt gudt befalandis

(Stockholm den 7 Mars).

Till biskop Mårten i Åbo om afkortning i skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 8 v.

[Vtåff Stocholm midfaste tijdt]

Til biscop mårten i åbo

Att vår nådigiste herre haffuer åffkortat ij lester rog och ij lester korn vtåff then summa som hann skal giffua hans nåde i år emot the viij lester finskt öl som hann låter brygge til hans nådis behoff etc

(Stockholm) den 8 Mars.

Försvars- och bekräftelsebref å Westerviks stads privilegier, hvarjemte till deras förbättring, under staden läggas åtskilliga egor.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 36. — Ett felaktigt aftryck finnes i Sivers Westerviks stads hist. o. beskrifn.

Vesteruik stadz forsuarilsse breff och priuilegier

Vij etc Göre witterligit atuj aff synnerlig gunst oc nåde såå oc för troskap och weluilliogh tienest som oss elskelige tro wndersåther Borgmestara råd oc menighäthen j wår stad westeruik oss och Swerigis krona stedze her tiil dagz beuisat oc giort haffue oc en ytherligare her effther beuisa oc göra skole haffue Wij tagit wndfongit oc anamatt oc nw medt thetta wårt opne breff taghom wndfongom oc anamom thom och altt theris godz oc eghedelar rörligit oc orörligit oc alla theris hyon oc tienare wdi wårt konungxligit hegn frid beskierm oc försvar besynnerliga att werna fryda oc förswara för all oreth oc offueruoldh oc hielpa tiil retta Och haffue wij nådeliga wnt för:ne wåre borgare i westeruik att haffue niuwthe oc bruke frie och obehindrade alla the priuilegier frihether oc nåder som wåre förfäder Cristna herrer oc konnungar, Och synnerliga konungh Erich them nådeliga wnth oc giffuit haffuer j alle the punctar oc articler som hans breff ther på wthgiffuit ytherligare wtuiser huilke wij aldelis stadfestom fulbordom och confirmerom att obruttlige holles skole förbetrandis them än ther medt att the måge haffue wnder theris stadz eghor och byalag seg tiil hielp och bestondh Kalgårdz lyckan i gamla Westeruik, Ståkelöt, Månssrum, Siösaltt Torpestäder, oc tre Små öyor Torkilsborg Myöö Spore oc Sporeholmen medt alla theris tiiläghon j wåta oc torra Så att the oss ther wtaff årlige skole skatt giffuä, som aff for:de ägor öyer Torpestade oc Ståkelöth wanligit är

wtaff att gå, forbiuendis ther förre alla ee hoo the helst ära besynnerligä wåre foether oc embtzmen förscriffna wåra borgarä eller theris godz hion eller tienare i några måtte mott thenne wår gunst oc stadfestelsse hindra quella eller oförretta wiid wåra konnungliga hemdt og ogunstä Sää lenge gud wil atuj medt wårt elskelige rikisens rådzh radh kunnä för:ne sticke oc preuilegia yther mera förhöra oc andre lunde skicke wm thet behoff kan göras tiil wårt rikisens oc wåre borgares bestondhilsse Tess tiil ythermere wisso etc Datum etc Sabbato post Ascencionis Arom 1529

Gripsholm den 14 Mars.

Peder Erlandsson och Nils Arvidsson tillåtas att återbörda åtskilliga gårdar i Småland, hvilka legat under klostret i Wexjö.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 9 v. — En samtidig afskrift finnes bland kon. Gustaf I:s bref, men daterad "Månedagen nest epter dominican passionis."

Ex Griiffzholm Dominica Passionis

Vij Gostaff etc Göre witterligt Att ephther then handel och ordinantia som giordis wdi thet herremöte senast holledh warth i wår stad westerårs om frelsesse godz Ther giffne köpte eller pantade äre wnder kirker Clösther prebender eller begengilse sedan kong Karls refst stodh skulle gå tiil baka tiil rette byrdemen igenn etc haffue wii for ten skyld aff wår synerlige gwnst ok nådhe wnth tiil godo Att oss Elskelige troe men Pedher Erlandhson och Nils aruidson måge kennes wiid och tiil siig anama thenne ephtherscriffne godz nemneligh jth godz benempd Skellenes Liggindis i tiwrede sokn En gård hether äkneholm, twå gårda benemde Lærreka Jtem en gordh i måland Jtem en gord i äkniredh Jtem en gård j Löpenes Jtem twa gårda j Ekesås huilka for:ne godz beuislige noog komne och giffne äre wndan

theris retta bördh och wnder Clöster i wexiö stad, oc ephther the for thennä wår gunst oc tiillatilsse haffue warit i wårth minne, tiilegne wii for:de Pedher Erlandson och Nilss aruidson samma godz så the thom nywta, bruka och beholla måge skole for siig och theris ephtherkomande Rette arffuinger tiil ewerdelig ägho, wthan huars mans hinder åklankan gensengn eller motstondh i noghon måtte effther thenne dag Thess tiil wisso Anno etc 1529

Gripsholm den 14 Mars.

Utdrag af bref för Rasmus Skåning och hr Påvel i Åker, i Strengnäs stift.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 9 v.

[Ex Griiffzholm Dominica Passionis]

Jtem Rasmus skåning fik eth opit breff på eth wår nådigiste herris godz benempt lindetorp liggendis på loffön huilkit han skal haffua ad dies uite

Jtem her påual j åker j Stregness Biscopz döme eth breff att han motte kennes eth godz benempdt liikmora wndan Jwlethe clöster, til huilkit han är rett Birdeman

Tynnelsö den 18 Mars.

Till innebyggarna på Sala berg om priset å silfver och kronans ringa fördel af grufuan, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 10.

Ex twnnelsö Torsdaghen nesth for palmarum

Wii Göstaff etc helsse edher alle oss elskelig troe danne men på saleberg kärilige medt gwdt oc wåre nåde, käre gode wener edher forthenker wel hwru wii lenge haffwe haffth eth dyrth syölff kiöp tiil Rikisins beste ok mynthedt, så att wii ther wtaff jngen Nytte eller

profijthe haffue kunne, som oss elskelig wår Cancellere ij sijstens befalning hade edher ythermäre wnderuise, oc i wethe well att i nu oc goth skipthe löngth, haffue brukat Rikisins bergh, ther i haffue icke lithet ganghn haffth wtaff oss tiil jngen båtnadt, som thenne breffuisere edher aff wår befalningh ythermera her pedher algoti wnderuisa skal, hwar forre är wår wille oc endeligh begäre, ati wille late edher finne weluillelige oc lathe fåå oss på krononne wegne syölff kiöp jgen på xii mark eller xiiij medt thet första effther thet attui nu haffwe åther igen wptagit myntedt i westerårs, som then meneman begärat haffuer, betenkendis atui icke kunne holle rikisens mynte wppe anners än så sker wthan wår skade, hwarui elles kunne rame edhers beste jgen göre wii altiid gerne, oc wille wii atti i all annen måtte wille sätte fulle troe, hwad dell wår fogethe Jöns bissere medt thenne breffuisere her pedher edher wnderuisandis wårder på wåre weghner wm gruffzmennen, thet wii icke alt så scriffue kunne, Ther i icke thet willen weluillelige göre nödgas wij annerlunde forthenkte ware, tiil att skikke wm thet siölff bergh såå att kronan kan haffua ther meræ fordell wtaff, Thet j skiute jn på then wår flod som wår Cancellere oss på edre wegna wnderuisth haffuer, kunne wii jnthet så acthe, atui ther forre thess forinnen göre oss oc Rikenne såå storan skade når som såå fiarren kommer, och sij At then flod någhen skade eller hindher göre kan, som oss hoppes ecke ske skal, wille wij oss thå wel lathe finne skälige ther imothe wthan Skotzmål, såå i oss jnthet mistakke skole Ther wii edher etc anno etc j529

Upsala den 21 Mars.

*Bref för Otte Nilssons hustru Elin på jord, bördad från
Enköpings kloster.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 10 v.

Palmarum y Vpsale Anno vtsupra

Jtem Hustru Elin otte nilsons kendis eth j [$\frac{1}{2}$] marc land jord liggjende i Hånestom i Tillinge sokn med alle tess tilbehörnijnger j frå Eneköpingz closter, ther hon fik wår nådigiste herris breff opå

Upsala den 26 Mars.

*Fördelning af det manskap, som utsändes i borgläger,
jemte formulär till skrifvelser derom till vederbörande.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 10 v.

Borgheleghe

Annodomini Mdxxix Longhe fredagh skickade war Kærste Nadigiste Herre wt Borgheläghe til hans nadis Suenä som her effter fölgher medt sadanna Breff etc

	Elsborgh viij karle oc viij hester	
	Linköpfungx gard	xl heste oc karle
	Westerars	xxv heste oc karle
Til	Vpsale	xxv heste oc karle
	Gripzholm	vj heste oc karle
	Swarthesyö	vj heste oc karle
	Tynnelszöö	vj heste oc karle
Summa	Cxvj hester oc karlä	

Forma Literarum

Vij Göstaff etc Giffue wij tiig tiil kenne N: Atui forskikke thiit tiil tiig oc wår gord N: thenne breffuise wåre tro tienare N: karla medt theris hester them wii wele att tw i frå thenne tiid oc tiil nest Sa[n]cte Mi-

chels dag holla skalt i Borgheläge rådelig wiss wtspi-
 sandis thom kost och terning oc wtfodrandis thom tiil
 huar hesth j span korn wm weken Jngen annen ther
 omkringh medt thom fortwngande wii haffua befatat
 thom att the siig såå skälige haffwa skwle oc benöya
 lathe tiil rådligheth som the wele wara tiil swars medt
 jnfor oss Hwar the siig anners emothe tiig eller någhen
 annen wår wndersåthe beuisa en tiilbörliget är, medt
 friid sämie oc endrectiigheth wele wii ther wtöffuer
 jke ostraffe late oc biude tiig att tw oss thet tiilkenne
 giffuer wiid wår ogwnst, oc theslíkis jnge Liwsekistar
 hollandis i borgeleige Gud tiig befalendis, Anno etc
 1529 etc

Vesterårs

Jtem her Byrge nilson	vj heste
Jtem Lille per nilson	ii
Jtem Matz Swenson	ij
Jtem Ake Johanson	ii
Jtem Jöns Ingemarson	j
Jtem Arffuid biörson	j
Jtem Nilss smedt	j
Jtem Anders månson	j
Jtem Lasse Bagge	j
Jtem per olson	j
Jtem per nilson	j
Jtem eric bergxherre	j
Jtem Eric Scriffuare	j
Jtem Swen grön	j
Jtem Jören glop	j
Jtem Benth småsuen	j
J[tem] Jon Skreddere	j

Vpsala

Jtem hans håke	ij
Jtem her karl erikson	iiij

Jtem Tyke person	j
Jtem Longe cristiarn	j
Jtem Mårten småsuen	j
Jtem per lax	j
Jtem karl småsuen	j
Jtem Seuerin småsuen	j
Jtem oloff Anderson	j
Jtem hans prijs	j
Jtem longe per Juthe	j
Jtem Nilss Suenson	j
Jtem Jöns Scriffuare	j
Jtem oloff bagge	j
Jtem per Anderson	j
Jtem knut larson	j
Jtem Jöns månson	j
Sigfrijd Dubler	j
Jöns håkonson	j
Pædher gad	j

Swartsiö

Pedher Nilson	ij
Jtem måns nilson	j
peder Swenske	j
Oloff småsuen	j

Gripzholm

Jacob Flæming	ij
Anders Jacobson	j
Tordt Skredder	j
Anders hanson	j

Tynnelsöo

Botuidt Scriffwer	j
twne oloff	j
Trwls Anderson	j

holgher Larson	j
Lasse matzson	j
Oloff Jönson	j
Anders broke	j
oloff nilson	j

(Upsala) den 1 April.

Förläningsbref för borgmästare och råd i Upsala på tegelbruket, som förut tillhört (franciskaner)-klostret derstädes.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 12—12 v.

Jtem Torsdaghen nest ephther tha finghe vpsale Rådmen sådana breff på munka teghelhused J vpsale som her ephther fölgher

Wij Göstaff etc Göre witterligit atuj aff synnerlig gunsth och nådhe och för then weluillighe hulskap troskap och manskap oss Elskeligha borgmestare och Råd j wår stad vpsala oss och Rikenne stedze giortt och beuist haffue och en ythermera medt godz och willia göra och bewisa kunna haffwa vnth och förlenth them, som wij och nu medt thetta wårt nerwarandis vpna breff vnna och förläna att the och theris ephtherkommande måghe annammä brwke och niwthe för stadhens beste tiil ewerdelighe ägho tighelhaghenn hwsädh och lerthekthen taghendis hwar the kunde som I förre tidhen haffwer tiilhörtt Clostredt ther I vpsala, ephther thet att thet oss och Rikenne ephther then ordinantia som beleffwat och beskickat wart I wår stad Westerårs aff wårt Elskelige rikesens Råd för någhen år sedhen tiilfallen ær etc, Hwarförre forbiude wii alle som för wåre skull wele och skole göra och lathe att the för:na Borgmestare och Radh I then för:de stad vpsala och there ephtherkommande I thenne wår förläning Jntheh hinder pull eller platzan göra, wid wåra strenge ogunste och wrede Thessz

tiil ythermera wisse lathe wij hengia wårt Kon: ma: Se-
ghell nedhen etc Som giffuit är Arom etc

Upsala den 4 April.

Till Salbergsmännen ytterligare om priset på silfver.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 12.

Dominica Quasimodogeniti J Wpsale

Jtem finge Salebergxmennen eth breff ath the måghe
sälie lödhige mark sölff så her epher som her tiil in
tiil laress messo nest kommandis för xvj mark och sedhan
skole the vnna wår keriste nådigiste herre lödhige marken
för xij mark

Stockholm den 6 April.

*Till prester, köpstadsmän och allmoge i Östergötland, med
förmåning att de ville söka med godo stilla det i Småland
utbrutna upproret.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 15 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 185 och i Smål.
Arch. 1: 184.

Tisdagen epter Quasimodogenitj

Wij etc Helsze eder oss elskelige troe dannemen
klärikeriedh köpstadzmen så och menige almoge som
byggie och boo j ostergötland kärilige medt gud etc
Käre gode wenner, wij tacke eder kärilige och gerne för
ederss wälwilighett hulskap troskap och manskap j oss
altid bewist haffuen sedan wij först komme til riikesens
regimenthe och in til thenne tid, thet wij altid medt
eder gerne forskilla vele, Saa nw yterligare käre wenner
giffue wij eder til kenne huruledis oss förekommit är,
attj småland är böginth eth stort obestond, opror och
twist, som til ewentyrs wil warda then meneman Riikit
och oss til storan tunga och förderff, j thy, att the j
Jenaköpinge haffue gripit wår käre syster frw margareta,
och slagit i hiäl en wår fogete vtan all ärligh forwaring,

wij icke wetha för hwad sak skuld, så epter wij wetta emellan gud och oss, atuj j ingen motte haffue giffuit them eller någon ther tilfelle thil, att sådant obestond opweckias skulde her j riikied, thet tywer gud bätre nog titt och offta warit haffuer j bedröffuilsze, och haffue alstedz vdj alle wåre företagningar hafft wårt råd medt then menæ mandz fulmektige sendningebud i alle herredagar, och så wårt elskelige riikzens rådz råd och samtyckie, om all the ärande, ther angrepne äre tiil thenne dag både i then euangelische sachen, och så medt the biscopar munkar oc clöster etc wtöffuer thet atuj titt och offta haffue giffuit them före, atuj ecke haffua warid bijståndne effter thetta store herredöme eller wälle, wtan alenest att regere j fridsamhett thette wårt fädhernäss riike, wij så starkelige och medt stora möda frelset och igen tagit haffua wtaff hedzske fijenders hender, Konungh cristierns och hans partie, Endog wij altid gerne szett och lidhit hade, att the någon annen therföre tiilskickat hade, som them bätre hade åtnögt, medt then mene mandz gode råd och samtyckie, förundrar oss ther före ecke lithet, hwar wtaff sådana wpstötning och bedröffuilsze sig förhäffuer, eller hwem thet är som ther är eth huffud före och regerar etc Hwarföre begäre wij kerliga käre gode wenner atj willen som christelige troe dannemen aff stella sadane perlementhe, twist och twe-drekt, som nw företagit är, medt godo och lempo wtan blodz wtgiutillsze som j wäl aff stad kunne komme, och wij edher alffuarlige tiiltroe, betenkendis hwad skada och förderff then meneman och thetta riiket lidhit haffuer j long förlidhen tid, aff inuertis splitningh, och än ytermere lidhe må, förlossandis wår käre syster medt thet förste, oc latendis komme j sin frühett, hwar som någer brister finnes kunne på wåre siide j någon motte, äre wij altid wäl benägna tiil att wandla them effter thet then mene man her i riket och wårt elskelige riikesens

råd h samfellelige ther om beslutendis worde, ther j ingen twiffuel wdi haffue skole nest gudz hiälp, om thet förbud som wår troe och befallningzman på Stocholm Gudmund person gjorde her nedre j wintras opå wåre wegna och kronones, om then skatte jord etc äre wij well tiil friidz om, att thet forlosses oc hwar måg niute siith tiil skatt oc affradt som gammalt är och forth etc gudh befallendis etc Arom etc 1529

Stockholm den 11 April.

Till riksmarsken Lars Siggesson, underrättelse om upproret i Småland, och begäran om råd.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 22.

Tiil her Larens Siggesson

Wår synnerlige etc Giffue wij eder tiilkenne : N : Atui haffue i dag hasteliga fongit tidende wthaff Smålandh Att the i then landzende haffue kastedtt sig wp emote oss, giort förhold på wåre käre syster och wår Secretarius Wlff Scriffuere som äre komne j landet igen, och haffue slaget i hial Godfrid su[r]e och wåre swäne och fogethe flere ther nidre, Så som j fåå widere sij och fornymme aff thenne Copien wij eder sende her hoss wtaff thedtt breff the scriffuit haffue kringom östergötlandh oc wår fogethe peder knutson oss tiilscriffuit haffuer etc Så ephther wij sette ekki lijthen tro oc tröst tiil eder oc then hulskap troskap oc manskap j oss tiilsakt haffue, äre uj storlige begären ati wele oförsummelige dele eders gode råd medtt oss, huru wij oss i then sak skicke skole, eller huru thetta rwmor affstillas mågh Ther utinnan i jngen försymmelsse tage wille natt eller dag förskindendis oss eders gode råd oc suar tiilhonde som wij eder bösynnerlige tiil troe Gud eder etc aff wårt slott Stocholm Annen sonnedag ephther påsche Arom etc mdxxix wnder wårt Secrete

Stockholm den 14 April.

Till innebyggarna i Kalmar län och Östergötland om det af allmogen omkring Jönköping och borgarena i samma stad företagna upproret.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 16 v. — Ett utdrag tryckt i Thyselii handl. 1: 187 och i Smål. Arch. 1: 186.

Tiil Calmarna len oc menighe östergötland

Vij etc helsom eder alle oss elskelige troe wnder-såther friborne frelsesmen klerkeriid kiöpstadzmenn oc menighe almoghen som bigge oc boo wdj N. kerliga medt gud oc wåre nåde Kåre wenner wij tacke ider alla kerliga oc gerne för eders weluiliogheth hulskap troskap och manskap i oss altiid beuist haffue sedhan wij först komme tiil rikisens regemente jn thil thenne tiid, thet wij altiid medt edher gerna förskilla wele Szå kåre wenner giffue wij edher ythermere tiilkenne atuj haffwom förstondit huruledis jth partij wthaff then smålenska almoge kring om jonekiöping samfelt medt borgarena ther j stadhen siig wpheffuit haffua emote oss oc företagit ther än ny fåijdh oc wpror igen her jnbyrdis i rikit thet the alredha nog haffua latiid på skina medt theris onde meningh j thy att the haffua j hiel slagit en wår fogaethe som ther war hoss thom och the karla medt honnom wåre ther wtöffuer grippit wår kåre syster fru Margarete på hennes resa j frå lubbek hiit wp tiil oss hollendis heme i Joneköpinge oc the medt henne wåre, huilkit partij sig dagliga dagx (som wij förstondit haffua) gerne wele försterke acthendis draga in i samma förbundh eder oc andra flere huem the ther tiil bewägha kunne wiid theris falska breff oc scriffteliga vnderuisninger som the alreda haffua latiid wtgå emote oss oskåliga wnder en höffuidzmanns namp[n] som kalles Nilss Aruidson Borgmestara wdi Joneköpinge jcke wetthandis wtaff huad orsak nöd eller twongmåll the sådant

förretagit haffue wthan all ärlig oc redlig förwaring Szå förwnderar oss storlige nog att the Dannemen som thetta obestond bethenkt oc företaghit haffue såå snart oc lätteliga förgäthid haffue huad nöd bekimber oc bedröffuilsse thetta rikit marfollelige wdi warit haffuer, thet dogh altsammans j förtiiden wtaff sådanna jnbyrdis twedrekth som nu företages tiilkomit är, oc huj the gode men så lette äre tiil att beginna theen jnbyrdis fåyd oc orolighet ther wtaff then omilde konung Crist: oc hans medhold Rikisins oc alles wåres heske fiende icke haffuer lithet tiilfelle tiil att komma her in i Rikit igen, wij wette emellom gud oc oss, att wij thom aldrig wti noghen måttä haffua til thetta obestonds opueckning tiilfelle giffuit wthan all then dell wij företagit haffue tiil någhen förwandling som skett är her i Rikit sedan wii komme tiil regementhet bådhe i then ewangeliska saken oc så medt the biscooper Clöster och munkar att the icke så stort welle haffua skulde oc all annan dell som företagit är, är allt sammans skett medt wårt elskelige rikisens råd z råd h oc then menige mandz kringom allt rikit fulmindoge senningebodh samticke, ther oc Nilss Arduidson som nu siig samma obestonndz företaging än thilstyrkere är, haffuer sielffh warit i Radh medt ther om personelighen j all herremöte ther noghen förwandling sked är, Oss hoppes ati sielffue welförstondit haffue huad fructh the biscooper j förre tiidhen giort haffue her i Rikit, i thy the altiid jndragit haffue tiil Rikisins skade oc förderff fremmande herrer oc förster, oc jemuell stedze her inrikis stempladt tiil jnbyrdis twedrekt oc blodz wtgiwthelse, thet biscop hans rikelige nog leth på skine wdj kong Crist: tiid som eder dannemen alle nog witterligit är, Szå käre dandemen på thet att all ärende kunne tiil thet besta bestelles oc blodz wtgiutelsse måtte affstillas, rådom wij edher oc jemuel gunstelige förmane ati wille besinne oc bethenke huad sådanna jn-

byrdis tuedrekt och opror wil effther föllia och icke lathe eder såå lettliga förföra tiil någhet obestond, ther i sielffue framdeles kunne haffua störste skaden wtaff, Wij äre thå alle Suenske men oc en almoge oc giors icke behoff atui jnbyrdis öffuerfalla huar annen medt mord eller roff såsom thy wer nog will hende, hwar som thetta icke kan annerledis stillas eller förretagas, gud kenne atui nödghugt(!) såge att thetta Rikit skulle komma wdi noghet obestondh för vårt Regemente skuldh, wthan huar the gode men icke synthes thom wara vårt regemente nyttogth, måtte the sig heller ther om samfella oc giffua oss thet wthan opror feijd eller blodz wtgiutelsse tiilkenne, Wij wilde wel gerna som wij altiid tilförende j all herremöthe tilbudit haffuom Rikisins regemente wpantwarde i frå oss en annan tiil hender, huem som rikisens råd h oc then menige man ther tiil wtkora wille wthan fäijd och blodz wtgiutelsse, oc thet nest gudz hielp i en bettere måtte frå oss antwarda en wij thet anamade, oc giordis för then skild jcke behoff att the gode men sig sådant obestondh förre toghe som the nu göra för wåre skuldh huar oc noghre ärende wåre förtagghen eller vpkomne, anten medt prediken eller noghen annen dell i then euangeliska saken, ther the gode men icke syntes wara cristeligit eller gangneligit, måtte thet dog wel medt mindre kunne rettes och förwandlas, än medt opror jnbyrdis twedrekt oc blodz föregiutelse, Huilkit om the gode men wille oss medt then menemans råd h oc gode samticke giffua tiil kenne, wille wij gerne oss ther wtinnan effther vårt elskelige riikisens rådz samtyckia, til all tilbörlichkeit wnderuisa latha Huarföre görer som cristna tro dannemän, och stadige wnderståthe oc later edher medt ingen breff stemplan eller falska wnderuisningar bedraga hollendis eder in thill oss medt then troskap huldskap och manskap j oss sworit oc tilsakt haffue J skole nest gudz

hiälp therutijnnen ingen skade haffue som wij thet yterligare haffue medtgiffuit thenne breffuizare wår troe man och tijänere gudmund person eder att wnderuisa, til huilken wij begäre j fulla tro oc liith tilsätije wele, Wij wele altid nest gudz hiälp skicka osz szå emote eder som en cristen herre bör att göre emot sijn gode almoge Thet gud skall kenne Then wij eder hermedt befale tiil ewig tid Datum på Stocholm die Tiburcii Anno etc 1529

(Stockholm) den 14 April.

Till Jöns Larsson på Esketorp i Småland om upproret inom nämnda landskap.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 17 v.

Tijl Jöns larson på Esketorp i Smålandh

Vår etc Wij giffue tiig tiilkenne Jöns atui haffue fått starke tidende j frå thenne landzende Småland the ther fast dragha tiil eth nyth Inrikis opror oc obestond så att all almoghen wid Jöneköping (som oss wnderuist är) är oprest tiil olydne och haffua grippit wår kere sister fru Margarete Theslikis oc slagit j hiäl en wår foghete Godfrid sure oc the medt honnom wåre etc Så effther wij icke annedt wette aff tig en tw haffuer altiid warit en trofast man allom thom tw tienth swrit och tilsakt haffuer tiit hulskap troskap oc manskap är wår storlig wilie oc begären att tw wilt oc så ware oss huld oc troe effter thin förplictilsse giffuendis tiig tiil handel oc samtal med then meneman ther tw west oc merke kanth att the sådanna stempling förretagha draghandis thom tiil minne huad skada oc förderff the tilförende wdi warit haffuä oc än her effther ther aff wdi komma kwnne Så att tw alt obestond affuende kunde oc lagha tiil beste Wij tweke jnthet att tw Jo och så gerne görandis wårder effther makthen som wår troe man oc

tienare Huar wii kunne åther igen wette oc Rame tiit beste oc gode bestondh i lengden göre wii altiid gerne Gud kenne then wii tiig her medt befale tiil longlig sundhet Datum Die Tiburcij Anno 1529

(Stockholm) den 14 April.

Till höfvidsmannen på Kalmar slott Jöns Olsson, att ut-sända ett säkert bud till Danmark, för att varna grefve Johan af Hoya att ej på hemresan taga vägen genom Småland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 18.

Thil Iöns olson på Kalmarna

Vår etc Wij Giffue tiig tiilkenne Jöns att wii besport haffue thet vår käre Swågher greffue Johan är wenthandis hiit jn i Rikit jgen frå tyslandh och gönom Danmark Sää effther sadant buller är på ferdom ther i Smålandh som tw wårder förnimmande i thet andra vårt breff wij tiig tiilscriffuit haffue är jcke Triggeligit han dragher igenom Smålandh befructandis att han thom kommer så oförwarendis i hendher som vår elskelige syster skett är, Thy är vår endelige willie och begäre att tw oforsummeligä skicker en wth åth danmark then ther wiss är medt vårt breff wij honom ther om tiilscriffuit haffue oc tiig her medt tiilhonda skicke så att samma karl skinder seg nåth och dag ther han kunne komma i weg för honnom i danmark giffuendis honnom en foruarning att han dragher en annan weg än gönom Småland hiit op tiil oss Thagendis her wtinnan jngen försummelse effther som thin tro tieneste tw haffuer oss tiilsakt gud tiig befalendis Datum die Tiburcij anno etc 1529

Stockholm den 16 April.

Intyg om Albrikt Reymars eller Reymers välförhållande.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 20.

Thet breff som Albrikt Reymar Tiilkommer på något thall

Var etc Käre gode wenner giffue wii eder tiilkenne att thenne breffuisere oss elskelig Albrikt Reymar är kommen for oss Beklagendis seg att några Tyske och Swenske ther i staden oc ander stedz haffue fört någhet obequemt thall på honnom kallandis honnom en bödell eller Mördare aff thet att han skal haffua hugget några fongher wtöffuer bord then tiid wii först komme tiil regementhet thå han oss thienthe wppaa wår skeep Swanen Begärendis ther före atui wilde giffua honnom wår bewiss huruledis han oss i then mätthen tient haffuer Szåå att han seg ther wm tiil rette och beskydningh werna måg emote slikt syth wederpartt etc Szå epher Wij wetta och sanneliga befunnit haffua att han oss i jngen annen måtte tienth haffuer en som en erlig redelig swen oc Cristen man haffuendis hafftt wår befallning på för:de wårt skeep Swanen tiil att wtspijsa prouande kost oc terningh oc att see på the fongher som wii finge att the skwlde bliffue tiil stedis oc jcke wndkomme Bäre wij honnom witne medtt thetta wårt breff Att han sig i then befallning oc så ythermera i alla wåre tienesth bewisth haffuer som en skåling(!) årlig man oc tienere oc haffuer oss aldrig tienth för någhen mördare bödell eller Diffhengere som the honnom credeliga på seyā weliandis att alle the som honum sådant förrekaste måge och skole sthå honnom tiil rette hwar han them beslå kann Ther j wele honum oc wdi bijstondige ware på wåre weggnar som wii edher tiiltro Wij bestå att aff eth hastigt modtt oc alarm som wpuecktis på för:de wårt skeep Swanen wårde

någre fonge kastat wtöffuer bordh i then tiiden som siith fengxell Jcke holde wille Ther tog han jngen handling wdi mera hadhe eller tiilgiorde än någhen annen Båzman eller then ther oss tienthe medt troheeth Ther förre witte wij medt honnom jngen annen dell än then som ärlig är oc redelig Och thess tiil ythermere wisso giffue wij honnom tiil hans gode Ricthess beskermilsse nw vårt opne breff oc witnebördh wnder vårt kon:ge ma:tis Secret thet wii witterlige late wtgå som tiilbörligit är, att han oss ärlige oc i tro tienth haffuer Ther wii och medt eder befale ati honum behielpelige wara wille medt lag oc rette huar han eder tiilsäyendis wårder emote slike oredelig förskickelsse Gud almektig etc Aff war slott Stoc:[holm] datum etc Fredaghen nest effther Tiburcij Arom mdxxiix

(Stockholm den 16 April.)

Öppet bref för Albrikt Reyemar eller Reymer, borgare i Wiborg, om hans förhållande i konungens tjenst.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 20 v.—21.

Thet Andra Albrikt Reymars breff

Vij etc Göre witterligit Att thenne breffuisere oss elskelig Albrikt Reymer wår Borgare oc wndersåte i wiborgh, haffuer warit för oss oc giffuit tiilkenne klagelege huruledis honnum öffuer förtt är ith obequämligit tall oc ricthe thet han skall förueruatt haffue i wår tienest når wii först komme tiil regementhet begärendis ther före atui honnom medt wår breff oc scriffuilsse giffua wille som wii wette Tog haffuer han tienth oss som en erligh redelig Crigxman j frå then förste tiid han tiil oss kom oc tiil thenne her dag haffuendis haffth wår befallning på vårt skep Suanen i then tiiden ther wii honnom betrodde wm att wtspisze lodh och kruth kost oc therningh oc att haffue acth på wåre fongher

att the oss icke wndkomma skulde som han och thet giort haffuer wij honnom tacke Hwar om någon man Tisk Dansk eller svensk wille honnom någhet annedt på seye före eller beuise en wij honnom nw medt vårt besiglede breff bewiss och witne giffue, seye the honnum mer en Rett wtöffuer oc må han fast oc stadhiig bliffue widt them jn i Retten med thetta vårt bekennelse breff tiil thet beste Wij bestå well att entiid i hans tienesth vårt wppå for:de vårt skep Swanen ith hastigt wpror oc alarom i huilkit några fongher wårdne öffuerhugga som siit fengxel ryma wille etc J huilkit opror oc alarm han icke giorde mera handstrekning eller anfall en nogher anner båsman eller landzknekt som oss med troe tienthe Ther wtinnan wij honom altiid försuare wille tiil rette Tesso tiil wisso etc [Stoc:[holm] datum etc Fredaghen nest effther Tiburcij Arom mdxxiix]

Stockholm den 16 April.

Till domprosten och capitlet i Linköping om en hr Anders predikan, oroligheterna i Småland, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 21. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 191, Smål. Arch. 1: 187.

Tiil domprouesten oc samfelth medt Capitledt i Lincöpingh

Vår etc Käre gode men wij finge eders scriffuelse om eder predicare her Anders huruledis han medt sin oskickeliga predican haffuer giort eder almoghen ogunstiig och hatesk, och att j ther före haffue förbudhit honnom predica Tilskickandis en annen i hans stadt besinnerliga tiil en tiid så lenge gud kan giffua att thetta sörl bliffuer stillat som nw på färde är i Smålandh etc Så effther han sig så oskickelige hafft haffuer, haffue j gortt wäll ati eder effther Consilij befallningh ther wtinnan strekt haffue acthendis på att redeliga må tiilgå medt gudz ordz predican til förargelse wndflyen Och är mögeligit

att hues han aff god ransakann finnes oförnufteliga predicat haffua att han ther sielffuer må tiil suara thet wij icke heller wille förgätha att wij jw medtt tiiden ther wij wele ransaka late Och som i scriffue ati medt the fem städer haffua scriffuit Smälningener oc Jönecöpfungz stad tiil om thet obestondh the förretagit haffue att thet måtte afstillas etc Tacke wij eder trohett förre och prise eder ther wtinnan Eij annet förnimandis än ati gerne all ting se i then beste måtten Kan och wel henda att wår fogete godfrid swr som slagen är haffuer wel sielff någhen wrsake giffuit ther tiil att han är slaghen Hwilkit dog wel kan warda förhört oc medt minne stillas en man för then skuldh böhöffuer göra nogott obestond eller buller Rikenne oc then meneman tiil skada oc forderff etc kan oc theslikis henda att wår syster är eij alstingis i then wersta meningh förhindratt, wthan för thet rycthe skuld Som ther gik at Stocholm skulle wara bestallatt oc wpland oprest emott oss Ther före på thet att hon icke skulle komma noghen sådan hop i hender, wart hon ther behollen, Dog så som hon för thet beste skuld behollen är, Så bidie wij ati en nw medt eder scriffuelse tiilhielpwele att hon må medt thedt första komme her op tiil oss i gen medt hennes fölge Wlff scriffuare oc andra j hwilko i göre oss mikit tiil wilia Sende wij oc nogrä breff her ned thom wij haffue scriffuit tiil Jönecöpinge oc smälningane begäre wij kerlige ati wele flitelige late them framkomma oc skaffe oss suar igen huruledis ther allt tiilgår Haffue wij oc för hans weluillighetz skuld oc troe tienest wnth thenne breffuisare her mattis nicolaj kerna kirkia oc prestegäld Begäre wij kerlige oc willie ati honnom then få late wthan all Skotzmäll Hwarui kunne wette eders beste oc gode gang[n] igen i lengden göre wij altiid gerne Gud eder her met befalendis Aff wårt slott Stocholm fredaghen nest epter Tiburcij arom etc 1529 etc

Stockholm den 16 April.

Ridderskapet, frälset och alle fogdarne i Upland kallas till Stockholm med anledning af upproret i Småland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 22.

Tiil menige Ridderskapedt frelsedt oc alle fogether i oplandh

Wår etc giffue wij tig tiilkenne :N: atuj haffue fått faste tidende i frå Smålandh och Jöneköpingx stadtt att the haffua ther begynth igen jth nith wpror buller och obestondh emote oss oc haffue grippit wår syster then ther kom i frå lubbecke oc actade sig hiit wp tiil oss och slagit i hiel några wåre fogether etc Så effther så är behöffue wii god råd huru wij thet j beste måtten stilla kunne huarförre är wår kerlige begäre att tw oförsummelige willt giffue tiig tiil oss in thil Stocholm Så tw esth ner oss ther aller senaste i dag otto dage Thet är sancte Jöriens dag och dele tin gode råd medt oss och flere som wij tåå tiilhopa kallatt haffue Wij sätte icke lithen tro och Liith tiil thet troskap hulskap och manskap tw oss tiilsakt haffuer att tw oss joo thet obrotzlige holde wårdher som thin edh wtuiser Tog wilt tw thetta holde hemlige at jnthet buller kommer i bland almogen ther wtaff in thiil thess tw igen kommer i frå oss som wii tiig oc aluarlige tiiltro etc Gud tiig her etc Aff wårt slott Stocholm fredaghen nest effther Tiburcij Arom etc Mdxxix

(Stockholm den 16—20 April.)

Konungen tackar riksrådet Johan Thuresson för hans trohet och försäkrar honom om sin oryggeliga huldhet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 22 v.

Tiil her Iohan Tursonn

Wår etc Käre her Johann för then store hulde wnderuisningh som i oss gaffue tiilkenne medt ffru Cristhine

oc så för thet troe hulskap oc manskap i oss tiilförende scrifftelige tiilsakt haffue Thacke wij eder ganske kerlige oc gunstelige oc wele thet medt eder förskilla såå sanneligä oss gud hielpä medt alla goda så lenge wij leffue, ther i jngen twekan eller twill wdi haffua skole i någhen måtte, Huar oc än eders fader eller noghen annen eders wen någhet obestond eller orådki förretoge emote oss oc siit fädernes rike (som wii thet icke hoppes) skole ui tog aldrig thet på eder tiil sinne drage wreckie eller tiil onde niuthe lathe wiid wår sielss salighett, Thet wij eder tryggelige tiil seye, begärendis ati eder ther förre hart oc faste in tiil oss holde wele som wij oc aldrig annat troe Och såge ui aller helst gernä atui finge sielffue thala medt eder Wm i orkade någre lunde giffua eder wp tiil oss in thiil stocholm medt hesth eller båt som oss hoppes i nest gudz hielp wel orke, oc lathe wille Wm then karll som i sielffue mene her wppe bliffue skall tickis oss oc så best wåre, oc begere wii ati honnom willen skicke tiil oss oförsymmelige, honnom skall jnthet annat widerfaras en thet som gott är, så sannelig hielpe oss gud Then wij eder her medt befalendis etc Arom 1529

(Stockholm den 16—20 April.)

Till innebyggarne i Småland om upproret derstädes.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 22 v.

Tiil menige Smålandh

Wii etc Helsse eder oss elskeliga dannemen alla som bigge och boo wdi Smålandh kerliga medt gudh oc wåre nåde, Käre wenner wii haffue förstondit att wår fogete godfrid Swre är slaghen i edar landzenda för huad sak wii icke wetha kan henda han haffuer thet wel sielff någet wthj wållet i thet han tiil effuentyres någhen haffuer oförrettatt eller offuer wår befallning giort, och

står then sak för then skul wel tiil att åtskilja och endas, medt mindre Therföre behöffues icke någhet obestond företagas som her richte går, att i för then skild wilie Resa eder sielff oc mångan man tiil skada och förderff Bedie wij oc jemuel rådhä ati sådant aff setie wele, bethenkendis huad skade och förderff i förtiiden aff slike sticker effther fölgt haffuer Wii wele på wåre side inthet så strengelighen lathe oss finna, att medt oss ju skall wara got medt göra, kenne gud wij ej annat söke en idarth oc hela rikisens rolighet oc besta, huar wij icke tiil annat nödde oc trengde wårda wii willie heller wåga wår halss för alles eders besta så som oss hoppes wii her tiil dagx giort haffue och holde eder wid Swerigis gode gamble lag oc seduänie en wij wille att noghet obestondh för wåre skuld wpuekkis skall ider her medt gud etc

(Stockholm den 16—20 April.)

Till Jönköpings stad om tillfångatagandet af konungens syster och hennes följe, Godfrid Sures mord, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 23. — Förut tryckt i Smål. Arch. 1: 188.

Tiil Iöneçöpingx stad

Wår etc Wii haffue sport ati gode men för någhett richte skull som falskeliga gik hoss eder att Stocholm skulle wara bestallatt och oplandh oprest emot oss, haffue hollit wår syster Wlff Scriffuare och flere hennes fölie wthi eder stad tiil nogon tiid, på thet hon och the icke skulle komma någhen sådanna hop i hendher, för huilkit wij eder gunstelige tacke och willie wetha edert besta igen ee huar wij kunne Och effther (thy betther) jnthet sådant wbestondh på färde är såsom hoss ider richte är bidie wij ati late henne oc hennes fölge oförtöffuatt koma hiit wp tiil oss igen Och haffue wii förstondit Att wår fogete Godfrid sure är slaghen j eder landz-

enda kan henda han sielff haffuer någett wället ther wdi görandis ther tiil euentyrs någon orett oc wtöffuer wår befalningh Om för then saken skull någor wille tagha sig nogott obestondh före rikenne oc then meneman tiil skada thet görs ej behoff, then sak kan dog medt tiden wel förhörd wara, och åtskilias ther föruthan, så att jngen ther medt föras i platz oc förderff som ther medt jnthet göra haffuer, haffua dog slike ärende wel förre skedt warit, oc wthan then menemandz skada afftalat wården, thet och så nw wel ske kan, ner man thet retteliga forretagher, ther wtinnan wij försee oss tiil eder ati eder winleggien, oc styrke all ting tiil thet besta wel bethenkendis huad skada oc förderff ther elles wil effther fölia gud eder etc

(Stockholm den 16—20 April.)

Till Kalmar stad om landsköpet och om klostren i staden.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 23 v.

Tiil Kalmarna stad

Var etc Käre gode men och wenner giffue wij eder tiilkenne atui haffue öffueruägit och besynnett thet förbud her giort är i staden wm thet landzkiöp etc Att thet är then fatigä meneman och borgere tiil skada meen och twnge i thy att ther kommer föge saltt på torgit och honnom förmenäs fare wtt och köpä sin bering på landett huarförre wppaa thet att then mene fatige man skall icke skee något mattbondh i then måtten honnom tiil skade oc tiil twnge, oc i alle fatige oc rike skolo thess williogare ware och beplictade oss Suerigis krone tiil tro och hulhett förlosse wii thet förbuud som ther wppaa giort är aff oss eller noghen wår förfader cristen herre eller konnung oc giffue eder alle sampt then fatige och then rike fria och orloff ati mågen söke och köpe eders bering huar i kunne wppaa bygden när byn

eller fyärre medt så förordh tog lickuel, ati icke medt thetta wårt forloff tage tiilfelle tiil att bruke för stortt landzköp som är emott Suerigis lagbok och then menäman tiil skada wthan alenast tiil att köpe eder kost oc ferskan matt effther thed föge ther på torgit salt kommer Och haffuom scriffuit på eders bestä wår fogete på ölandh lyder finke tiil att han eder en eller annen jnthet hinder göra skall huarförre wele i late befinna eder emott oss som gode hulle tro dandemen bör att göra emott theris retta herre så som wij eder oc aluarlige tiil troe oc tiil besthe måtten Rönt haffue Ther wij ythermere kunne wette och Rama eders beste göra wij altiit wm the munke clöster ther äre j byn äre wii ganske wel tiil fridz att thet bliffuer oc the ther jnne som ther inne bliffue wille wij haffue än ingen förmenth att wåre j clöster så wele wij icke heldre förmene thesse willen i noghit giffue them tiil föde thet late ui altiit skee edher her medt gud befalendis Arom etc 1529

(Stockholm den 16—20 April?)

Till grefve Johan af Hoya, att han, med anledning af upproret i Småland, ej må resa derigenom.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 24.

Ad dominum Comitem

Wår synnerlig gunst och Kerlig helsse altiit tiilförenne etc Edle Welboren herre Käre her Suågher Effther then läglighett her nw på färde är i Rikitt är wår willie och högligh begäre ati jngelunde giffue eder jn i landett gönnom Smålandh wthan elles huru j trigge besth kunne bekomma i edhers gode beholdh tiil Stockholm eller tiil wiborg Dog så att wij kunne komme i thall medt edher Thy then Smålenske Almoge medt the borgere i Jöneköpinghe, haffue begynth ith nyth obestondh och opror igen emothe oss och haffue grippit wår

käre syster eders husfruge och them medt henne wåre Thet wij acthe nest gudz hielphe widhergöre medtt liff och macthe, ää huem ther äre medt wdi förbundh Och sågeui alstingis gerne ati kunne haffua någre gode förstondige Räsige medt eder j landett medt god Rostningh them wij kunde säthie tro och lith tiil, tiil hesterne willeui finne godh rådth och ther tiil någre gode opsotzske knether och Ritthere the ther wille thyäne på wårt giälth Huad wij them giffue skole, skole wij Jnthet spare medt thom Käre her Suågher ware her wtinnan förthänkther som behoff göris Gud Alzmektig eder her medt befalendis

Stockholm den 20 April.

Till kopparbergsmännen om upproret i Småland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 18.

Thet forste breff Tiil Koperbergxmennen

Wii Göstaff medt gudz nåde etc Helsse eder oss elskelige troe dannemen alle som bigge och boo på Koperbergit Kerlige medt gud oc wåre nåde, Käre gode wenner wii tacke eder ganske kerlige oc gunstelige för eders weluillioghett hulskap och troskap som i oss altiitd hwilneliga och troliga beuist haffue, i frå then tiid wij först kommo tiil regementhet her i rikit, oc thil thenne dag, i thy atti icke någhen tiid haffue warit förlette (thet wij förnummit haffue) eller benegne tiil någhet obestondh eller wpror emote oss, ee huem siig sådant obestondh förretagit haffuer, Thet wij altiitd gerne medt liff och halss medt eder förskille wele, Szå giffua wij eder nw thilkenne kere gode wenner atui haffue förnummit huruledis borgerne i Jöneköpingh oc några böndher ther om kringh haffue kastadt siig wp emote oss tiil jth nith buller oc obestond ther wij jnthet tweka i wel haffue fått eller få rycthe wtaff etc Szå effther wij icke wetha.

wdaff huad tiiffelle the sådant förretagit haffue, oc tro stadelige att i icke snare ere eller förlatte tiil att sam-ticka någhet obestondh opror eller örlige mera nu en tiilförende giort haffue, är wår kerlighen bön och begären ati eder aff thera obestond eller buller icke beuegha wille, leggende all ting tiil thet beste, thiil thess besynnerlige gud kan giffue att wii wårt elskelige Rikisens rådth och then meneman i rikit kunne tiilhopa kalle, tiil att förhöra och ransaka huar wdaff sådanna twist oc twedrekt komen är, oc att höra thera gode rådth, huru wij sådanna buller wthan blodz wtgiutelse i beste måtten stilla kunne Gud alzmetig skall kenna atuj aldrig haffua begäratt eller begera annerlunda styre eller regera thetta fatige rikit som så optha thy wer warit haffuer j sorg bedröffuelse oc fiende hendher wthan med frijd sämia oc endrekth Ther wij jcke tiil någhet annedt nödgat wårde, finnes några brister the then meneman medt wårt elskelige rikisens råd öffuerueghilse besinne kunne jcke nittoge äre, skolo the altiit medt minne tiil thet besta wandladt wårdä, än medt obestond oc cristne manne blodz wtgiutelse, wij äre tog alle gud kenne Swenske men oc haffuä jnthe gang[n] heder eller äre ther wtaff atui medt huan annen fäyda jnbyrdis, mörde slå och sköffle wåre wtlenske hedzske fiende tiil icke lithen frygdh oc gladskap Tiil thet hulle troskap bistond oc manskap i oss, oc alle gode men suorit oc tiilsakt haffue förlate wij oss oc så ganske triggelige som tiil oss sielffue, oc hoppes att jngen eder seg i frå oss wille trenge lathe heldre nu en tiilförende Hwarui kunne åther igen wette oc rame alles eders gode gangn oc beste i lengden, skolo wij altiit gerne göre som eders rette herre oc konnung ther i Jnthe Wtinnan tweke skole Gud eder her medt befalendis Aff Stocholm Tisdaghen nest för Jeorgij Arom etc mdxxix

Stockholm den 20 April.

Till allmogen i hela riket med anledning af upproret i Småland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 30.

Tiil almoghen Kringhom menighe Rikit

Vij etc Helse eder oss elskelige troe Dannemen alle som bigge oc boo wdi : n : Kerlige med gud och wåre nåde, Kere gode wenner wij tacke eder ganske kerliga oc gunstelia för eders weluilliogheth hulskap troskap oc manskap som i oss altiitd hulleliga oc troliga beuist haffue i från then tiid wij först komme tiil regementhet her i Rikit oc tiil thenne dag, i thy ati icke i noghen tiid haffua waredt förlette eller försnare thet wij förnummit haffue tiil att wprese eder tiil någhet obestond buller eller örlige emote oss ee huem seg sådant obestondt her i Rikit förre tagit haffuer, thet wij altiitd gerne med eder med liff oc halss förskille wele, Szå giffua wij eder kere gode wenner nw tiilkenne hurwledis Wij haffua fornummit oc sanneliga förstondit att borgerne i Jöneköpingx Stad oc några bönder ther wm kring i Småland haffue kastadt seg wp emote oss tiil jth nyth buller oc obestondh ther wij jnthet tweka wm i wel få ricthet wtaff besynnerliga huru the haffua grippit wår käre systher oc wille dragha jn thiil siig några Wthaff frelsedh etc Sza effther wij icke wetha för huad skuld the sådant förretagit haffue, oc throm stadelige ati äre jcke snare eller förlätte tiil att samticke noghet obestondh opror eller örlige mera nw en tiilförende giort haffue, är wår kerlige bön och begären ati eder aff thera obestondh eller buller jnthet taga wilde, läggende all thing tiil thet bestä, thiil thess besynnerligä gud kan giffue att wii Wårt elskeligä rikisens rådh och then meneman i Rikit kunne tiil hoga

kalle thiil att förhöra oc Ransake huar wtaff sådanna twedrekt oc obestond kommed är, oc att höre there goda råd hwaru sådanna buller, wthan Cristne meniskes blodz wtgiutelsse j beste måtten stillas måg j wette wel kere gode wanner j huad måtte Wij haffue tagit thetta alles wåre federnes Rike wtaff fiende hender med stor widermöda wåghat wår halss oc liff ther före och then meneman tiil thess ati sielffue aff eder eghen weluilliogheth haffuen korrat oss ther för edher egen herre oc konung ther wij tog heldre gud wett hade gerne warit för wthan som wij thet sedan offtha oc tiit opbudit haffue och haffue i allt wårt regemente jnthet handlat eller beslutiit wthan thet then meneman sielff samtikt medt rikisens råd, oc alle mesth the sticke och ärende som the ther seg så oprest haffue nw sielffue, emote oss oc rikit förregiffue som ther there egit breff oc Jncigle nog kan wm bewisa Gud alzmectig skall kenne atuj aldrig haffua begäratt eller begära annerlunde styre eller regära thetta fatigha swerigis rike som så optha thy wer warit haffuer i sorg bedröffuelse oc fiende hendher Wthan medt frid sämia oc endrekt ther then meneman måg fara well wel wtaff oc jngen skade tage hwar Wii icke tiil någhot annedt obestondh eller opror nödgatt wårde Ffinnes några brister the then meneman medt Wårt elskelige rikisens rådz råd haffue öffuerueghilse besynne kunne jcke nyttoge äre skole the altiit medt minne tiil thet beste affstilth warda än medt örlige slag obestwnd oc cristenmanne bl[o]dz Wtgiwtelsse ther i wele dannemen alle hielpe tiil Wij äre gud weth alle Swenske men oc haffua jnthet gangn heder eller äre ther wtaff atui medt huan annen jnbyrdis feyde mörde slå oc sköffle så som thy wer för hender är och wthlenskan her icke tiil lithen frygd gladskap oc opuekkilsze er tiil att komme och skilie wår thrette ått wij säthie all Wår tro oc lith tiil thet hulskap troskap

oc manskap i oss en och alle loffuat suorit oc tiilsakt haffue att i oss thet medt hond oc mun liff och makt holde welen oc lathe eder icke bedrage medt några breff eller falsk stamplingher j frå oss som Wij eder aluarlige tiiltro Huar wii kunne wette oc rame alles eders gode gangn oc beste igen i lengden skole Wii altiid gerne göre oss så gud hielpe som eders rette herre och konung ther i jnthet wdinnan tweke skole Gud eder her medt befalendis Aff wårt Slott Stocholm Tisdaghen nest för Jeorgij Arom etc j529

(Stockholm den 20—23 April!)

Ytterligare till grefven af Hoya om upproret, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 24 v.

Ad dominum Comitem

Wår etc Edle welborenn herre Käre her Swågher wij haffue tiilförenne scriffuit eder tiil och skickatt budh wppundher öghen huruledis wår käre syster är grippen och omholdhen J Jöneköpinge oc Smålandh och alla the medt henne wåre för thet buller oc opror skuldh som the ther beginth haffue williendis gerne förwäre edher ati och icke komma skolden i theris hendher Szå oss hoppes ati och icke komme skolden i theris hendher Szå oss hoppes ati och icke komme förwärendis edher försichthelige Szå effther oss hoppes ati nw well är nest gudz hielp kommen åther i eders beholld Är wår kerlige begäre ati wele oförsymmelige giffue eder wp tiil oss i Stocholm eller Huar wij äre atui med edher gode Rådth och synne måge wette hurw wij thetta förretaghä skole och i then beste måtten aff stelle Ther j wele Jngen försymmelsse wthinnan tage som wij eder tiiltroe Och oss både störste machth på ligger Thy att Jw förre thet ske kunne Jw bettere thet wåre och wij heldre thet såge etc Doch käre her Suågher för en i aff

fare wille förthencthe ware att then Slotzloffue i haffue i hendher måg tiilbörlige förswaradt bliffue oss och eder tiil godhe som wii eder tiiltroe Och willen skicke eder så försiethelighen wth attj måge triggelige fare och kommä tiit som wij äre Gud alzmechtig edher her medt befalendis

Stockholm den 23 April.

Bekräftelse å Köpings stads privilegier.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 18 v.—19.

Sancte Jöriens dag Tha finge byemennen j köping sadanna breff på theris stadz priuilegier

Wii etc Göre witterligit Atui aff sunnerlig gunst och nåde så och för then hulle troe weluilligheth som oss elskelige bymen i Köpingh oss loffuat oc tiilsakt haffue Haffue wij wnt oc stadfest oc nu medt thetta wårt neruarandis öpne breff wne oc stadfeste att the måge haffua Råd oc borgmestara Stad oc stadz priuilegie marknad oc marknas daghe tiil att köpe oc säliä straffe oc rette effther såsom effther Swerigis lag oc rette stadz lagbok jnneholler jemuel medt andre wåre wpstädher j wårt för:de Swerigis Rike effther thet oc att then bij saa gammall är, att han aff gamble herrer oc förster Cristna konunge wåre förfädher haffuä hafft tiilförende Thog så att the som ther boendäs wårde Borgmestara råd oc menighäthen årlige skole giffue oss retten skatt oc lydhe wppunder wår fogete then wij thom och Acherbohårede före skickandhes wårde tiil rettzens större stärkilsze och så stadzens mera bistöndh Hwar förre biudi wii allom thom som ther nw boendis äre oc byggendis wårde att the wån fogete borgmestare oc Råd åå wåre weghnar skola höroge oc lydoge wara effther såå som stadz reett kreffuer oc wtwisser wiid wåre strenge neptz oc ogwnste Thesz tiil ythermere wisso attui såå j

sanningh wnth oc stadfesth haffue Lathe wij tricke wår kon:ge ma:tis jncigle nedhan för thetta breff giffuit är på wårt Slott : Stoc : Arom etc mdxxix Sancte Jöriens dag

(Stockholm den 23 April.)

Till domprosten i Upsala, mäster Jöran, förmaning att ej göra gemensam sak med sin fader Thure Jönsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 19. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 190.

[Sancte Jöriens dag]

Tiil Mester Jörian i upsala

Vår etc käre mester Jörian szom wij scriffue eder till j förregår om thet opror szom begint är emothe osz j Småland och westergötland ther ider fadher szom wij förmerkia skal wara j handill med begärendis atj ider ther vdiynnann jnthett bewåna welen wthan giffue ider in till osz med fult hierta szom idre käre bröder Her Johan och lars twrson giort haffue delendis eder gode Råd med osz hwru wij all tyng till besthe māttha företaga kwnde stilla och lempa wthan cristna människors blodz wtgiutillsze szå är och en nw wår innerlige kerlige bön atj och szå göra wele wthan skodzmåll wål öffuerwägande hwad szom henda kan fför en j sätie ider emothe osz wij loffue ider på wår cristelige tro och konungslige äre alt thett osz gott skall wara atj aff osz ingen skade eller fara skulen haffua och atuj ider icke i nogen motthe med eders faders obestand bekimbre wele Ther wij ider med thenne wår scriffuilsze loffue och tillsäye och j faste oppå lithe måge, Gud eder her med befalendis

(Stockholm den 23 April.)

Till mäster Jöns i Linköping, att han må beflita sig om att stilla oroligheterna i Östergötland, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 19 v.

[Sancte Jöriens dag]

Tiil Mester Jöns j Lincöpingh

Wår etc Käre mester Jöns som i oss tiilscriffue om thet obestondh som ther förretaghen är i Småland rå-dendis atui skulle tiilscriffue her holger karlson medt andra gode men flere ther i östergöthlandh att the skulle tingtha medt almoghen i östergötlandh etc Så haffuom wii och så giort oc haffuom i then acth wtsend thenne oss elskelig tro man, Gudmund person att han medt the gode men flere ther i östergotland skal sig winläggia att thet obestondh som förretagit är motte tho wårda stillatt tiil thet besta wthan blodz wtgiutelsze Såå försee wii oss oc tiil eder ati på eder sijdo oc ther tiil hielpa wele epher eder ytherste förstondh att sådana twedrekt oc opror (huilket then rette moderen haffuer warit tiil all then skada oc förderff som rikit wdi kommit är i förretiiden) måtte wårda afstillatt, ythermera är wår begären ati antwarde för benäpde gudmund person så många peninga som han kan löna thet folk medt som wii ther haffuom liggiendis wdi östergötlandh nu medt thetta första Ramandis wårt gangn oc beste wdi then landzenda som wij eder tiil troe Gud eder her medt gud befalendis

(Stockholm den 23 April.)

*Stadfästelse af förlikningen mellan Kumla och Kila socknar
om Randesta by.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 20.

[Sancti Jöriens dag]

En forlikning emellom Kumbla och Kijla soknar
om randesta by etc

Wii etc Göre witterligt Atui med gode manne
förskikkelsze haffua latiid ransaka fwllელია oc fwlkome-
ligha hwru then twist oc twedrekt haffuer seg som så
optha oc tiit haffuer warit för oss förklaghat emellom
thesse twa kirkeprester her oloff i kwmba oc her haral
i kyle thy att the sig ecke förlika kunne wm en by
som hether randesta then huar för seg wil haffue wnder
syne kirke för then rettoghäther som ther wdaff går etc
och haffuom så thet befwnnit medt godhom skelom wtaff
thet dombreff werdig fader Biscop Peder i westerårs
som saken ytherligare mere ransakat haffuer medt gode
gamble manne witne oc nerwarelsse Att ther i for:de
Randeste by haffuer aff heden höss leghat tiil kumble
oc icke tiil kila oc för:de kyla kirke i förre tiider haffuer
legat wnder kumble prestegiäl för en redh kirkio, Döme
wii för:de biscop peders breff fast giltt och stadhug
bliffue oc att for:de by Randesta skal medt alla sin rett
oc Rettoghether effther thenne dag leggis oc lyde wnder
kumblä kirke herre oc jcke wnder kyle såsom then aff
hedan höss tiilförende tiil lighat haffuer oc i kwmba
kirke wet sin lott oc rum tiil bigni[n]g ther the både
kirkeherrer skolo sig effther thenne dag fredlige medt
late åtnöye wiid våra storä strenge nepst oc wrede
Hwar för biude wij nw allom them som i förnemde ran-
desta byn besethne äre oc boendis att the jngen annen
kirkeherre suara skole på dell andelighäthen tiil kommer

medt tyend offer bygning oc alla rettogether Wthan kirkeherrenom i kwmbla Wiid samma wår strenge neptz oc wrede Tessz tiil ythermere wisso etc

(Stockholm) den 24 April.

Till innebyggarna i Dalarne om upproret i Småland, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 25 v. — Ett ofullständigt aftryck af originalet finnes i Sahlstedts Stora Tuna Minne, bil. n:o 63.

Lögherdaghen Nest effther Jeorgii

Tiil dalerna

Wij Göstaff etc Helsom edher alle oss elskelig troe wndersåter som bigge oc boo wdi menighe Dalana kärilige medt gud oc wåre nåde Käre dannemen alle wij tackom edher alle for thet hulskap troscap oc manskap som i oss hollet oc beuist haffua sedan wij senast personeliga wårom när eder oc besynnerliga för thet ati haffue warit oss elskelige troo man Aruid wesgöte hörüge och lyduge oc weluillighe på wåra wegnar szom troo dandemen thet wij altiid med eder gerna wiliom forskilla j huad motta Wij kunnom Szå ma j weta käre gode men atui haffuom hört for wissa tidende att nogra dandemen nidre i Smålandh haffua latiid bedraga siig, wtaff nogra onda förförara, så att the haffua siig företagit jth obestond, oc giort ther en jnbyrdis twedrekt och opresning emot oss wthan all reth oc skäll thet wij emellom gud oc oss wethom oss aldrig wtaff thom noghen tiid haffua forskillat, wtan haffuom warit then sammä szom haffuer frelst thom wtaff then omilda tyrannes, rikisens oc alles wåres heske fiendis konung Kristierns hender, Oc haffuom ther före hafft ospart oc wågat både liff oc godz, både för theris oc menighe Suerigis rikis jnbiggeris gangn oc besta som eder dandemen alle nogh witterlige är, Oc szom wij haffuom förstöndit thå wela the gerne förstärkia siig oc draga jn medt siig i samma obestond alla

the szom the ther tiil nograledis komma kunne Men hoo som huffuudhit eller höffuidzmannen är ther före, wethom wij än nu jcke, Men som wij kunnom gissa thå måtte thet wisseliga wara en wtaff konung Kristierns besuorne män, huilken siig såå lenge haffwer fördölt her i rikit, oc hafft en förredare lönlige j hiertat, then han nu först later wtspringa oc menar nu wilia göra her en ny twe-drekt i rikit, szå att almoghen skullo opresa siig emot oss oc konung Cristiern skule få komma i skilzmessana oc ther medt komma tiil rikenssens besyttningh jgen, oc på thet att then samma forredharen kunne thess ythermera främia sin willia oc draga almoghen jn tiil siig, thå tuekar oss jnthet at han dictar oc samman-sätter all the forredera sticker som han noghen tiid kan bethenkia emote oss, oc giffuer then fatiga enfalluga almogha thet förre, på thet att han them thess lettare kan bedraga Szå effther i godemen well sielffue wethen huru tiit oc optha j haffuen warit förförde oc bedragne wtaff slika stemplara the som gerna wille haffua kong Kristern her in i rikit jgen, oc huad i gode men ther forre lidhit haffuen, så hoppes oss ati godemen än nu effther thenne dag wille eder besinna, oc jcke wara så lette tiil att bedraga eder anten aff en eller annen som wille giffua [sig] ther op tiil eder oc beropa oc beskrija oss, som tiilförende skit är, wthan huar i gode men formerke att noghen sådanne kommer tiil eder som eder på nith bedragha wille som oss jnthet tweler att then förädhare szom thetta obestond begynth haffuer wel haffuer siit bod tiil ider, thå görer som hulle tro dannemen oc säther jngen tro tiil the forredhelige stikker som han kunne eder förregiffua, thy thet är inthet annadt en kong Kristierns stempling, wtan bliffuer wid samma sendebud oc forhinder thom tiil retta, all then dell the haffua medt fara welom wij wnna eder for edert omak, oc på thet ati oss thess willioghare wara skole Haffuom

wij wndragit ider medt thenn hielpeskatt som war lagd på eder for eders fatigdom skuld teslikis medt thet hestelöp som war lagd på eder oc jemuel all all andra nya twngar oc olaghur oc wela ati dannemen skola effther thenne dag bliffua wiid thet som gammalt oc fort warit haffuer både wdi en måtte oc annen Och om oss, dannemen noghet på föris om cristendomen att wii skolle wela then fornidra, Thå görer som tro dannemen oc sätter ther ingen tro tiil, ty wij haffuom actat störkia oc föröka then helgha cristna tro oc aldrig henne fornidra j noghen måtta Och huar noghet wåre forretagit her wdi wårt rike szom then heliga cristna tro kunne wtaff foruanskas, thå welom wij läggia oss win om att thet skall bliffua straffat, oc foruandlat tiil thet besta Ther förre käre dannemen sätter jngen tro tiil noghet liugactight tall, wthan bliffue harda wiid thet hulskap troskap oc manskap som i oss loffuat oc tiilsakt haffue Wij wele wara then samme altidd wele weta eders gode gangn oc longligit bestondh oc holla eder wiid Swerigis lag och goda gambla seduenior så ati oss jntiidt skilla skola effther thenne dag Eder her medt gud befalendis etc Så käre wenner giffuom wij eder oc tiilkenne atui haffuom forstondit att Seuerin Norby skal wara wdj wester Siön med en hop skep oc jth mectha tal folk oc haffuer actadt giffua sig in i Norige medt samma folk oc sedan framdeles her in i riket, Och effther sådant är på ferdom begere wij wtaff eder dandemen alle ati wille samfella ider oc hugga then weggen igen som är ny rydder emellan ider oc Norgie Saa att for:de Seuerin Norby jcke kommer then weggen fram in på ider med noghen förras[k]ning Görer her wtinnan kere dandämen som eder sielffue största makt på ligger

År 1529

Stockholm den 24 April.

Till domcapitlet i Linköping om upproret i Småland och Westergötland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 26 v.

[Aff Stocholm]

Tiil Linköpingz Capitell

Wår synnerlig gunst tilforende Käre gode men wij tacke eder godemen gunstelige, och gerne för then wäluilghett wij stedze aff ider förmerkt haffue Enkannelige, atj wele bliffue fast wid thet hulskap eed och liffthe j oss loffuad suorit och tiilsakt haffue Hwilkit wii medt eder altid forskylla wele til thet besta etc Så käre godemen effter som eder nog witterligit är hwad lägelighett nw på färde är ther nedre j szmåland och westergötland, att en part alt för ringe haffue aktad theris äre och redelighett edt oc beplicitilsze szom the oss och theris fädernäss riike giort haffue oc nw wpsatt seg emote oss thom syällffue och menige Suerigis riike tiil aller största skada oc förderff ecke betenkiendis huad nedherfall bekymmer skada oc forderff riikit j fortijden för slik inbyrdis twedrekt och wpror skyld wederfarit är szom än nw ty wer befrucktandis är etc Så forsehe wij oss trostelige tiil eder ati på Jdra siido lage all ärande och saker j besta motton så at thetta företagna obestond kunde medt lempe tiil friid endrek[t] och rolighett betastat och stillath bliffue, tiil byudendis alt clärikeriid ther i linköpingz stikt medt ederss scriffuelsze ath the tiilstyrke oc belempe alt gott bland then meneman ther bestond och gangn medt föhie kan j Lengden, wij wele fortenkte ware att huad fell och brister på färde äre skole thill thet beste bötas och förwandlas, och om Jder eller andre dannemän aff Clärikeriidh äre förtwngade

medt gestning eller annet öffuer tilborlighett, skall thet och alt annat tiil thet besta botrådes och nedslås oc wdj huad motto wij kunne ware eder tiil gunst och wilie, wetthe och rame idart gangn och besta wele wij oss therutijnnen altid wälwilioge finna lathe, thet j inthet twifflla skole Befalendis ider her medt gud Aff Stocholm Sancti Marci euangeliste dag År 1529

Stockholm den 25 April.

Rikets råds bref till innebyggarna i hela riket om upproret i Småland och Westergötland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 30 v. — Felaktigt aftryckt i Stiernm. Riksd. o. Möt. Besl. 1: 97. — Det till Dalarne utskrifna ex. af detta bref är tryckt i Troils handl. 4: 359.

Rikenszens rådz breff kringhom menige rikitt

Wij effther:ⁿⁱ måns medt gudz nåde Biscop i Stren-
genes Lasse Siggesson Swerigis rikis marsk, Eric trwlle,
Johan twrson, Knut anderson, Benkt nilson, Börje nil-
son, Karl ericson, peder hård, Riddere, Benkt arendson,
Axel anderson, pedher erlandson, Clauus Kyle, Jon ol-
son, per larenson, Nilss krumme, lasse twrson, mattis
körning, Cristiern Laresson, Tord person, Iwar månson,
Anders hanson, Engilbrickt larenson och Karl benthson
wäpnere Swerigis rikis Radh oc men, på menighe rid-
derskapedz oc frelsets weggnar j wplandh nw her i Stoch-
holm församblade, Helsse eder alle andelige och wärzd-
lighe som bigge oc boo wdj :N: kerlige medt gud etc käre
gode wener wij giffwa eder tiilkenne huruledis wij nw
haffue församnade warit her i Stocholm til samthals
medt högmektig förste wår kärste nadige herre konung
Göstaff, oc förnummit aff några breff oc article ther
hans nade äre komne thiil honde att några wdj Små-
landh oc Westergöthlandh jnnan rådz oc wthan haffue
tagit sig jth orådth förre oc ganske stort obestondh,
grippit hans nådis syster oc fogheter wthan all rede-

lige förwaringh tagghendis seg wrsak aff then dell hans nåde haffuer fått Rikine tiil hielp aff kirker och Closter, effther allt rikisens rådz oc menige almoghens samticke then ther skedde i westerårs etc som there besiglade breff wtuisa, Hwilke ther jnthet thenke på then troskap hulskap oc manskap the hans nåde loffwat oc swrit haffue oc än halffua mindre acthe eller begrunde huad skada oc förderff ther wil effther fölie j Rikit medt cristne manne blodz wtgiutelsze mordh oc brandh, oc mikit annet otaligit onth som aff jnbyrdis örlige oc twedrekt pleghar effther fölige Rikit oc all Swerigis jnbyggere tiil ewig föractning oc förthall wdi alle fremmende landh The dog nog öffuer oss ropa oc seya atui aldrig kunne någhen herre eller konungh lijde och wil thå ther medt lyctis att alles wåre omilde heske fiende konung cristiern oc hans medhielpare Erchebiscopen oc hans parti komme j skilsmessone medt oss sedhan wii jnbyrdis så örlighat haffue oc thagha så rikit jn igen farendis medt alle Swenske men som the tiilförende giort haffue oc eder alle witterligit är Hwarföre bedie wij eder alla sammans oc förmana Wm några sådana breff tidende bud eller handling hender komma tiil edher i frå the landzender ati thom ej acthe willen, noghen tröst eller bestondh görendis thil sådana theris oredelige handling oc förretaghelsse wthan bliffue aldelis wiid hans nådis högmektighet eders oc alles wåre rette herre oc Konung hollendis honnom hulskap troskap oc manskap som j hans nåde medt hondh oc mun suorit haffue såsom cristeliga tro dandemen oc fäder oc förelde giorde för eder, Haffuen j några brister eller saker emothe hans nåde, hans nådis foghetär eller emb[e]tzmén thå haffuer hans nåde loffuat oc tiilsakt oss på alles eders weghnar att ther skal komma god both på oc hwariom och enom fatigom oc Rikom skal ske lag oc rett, effther thenne dagh holles wid godo gamble seduänior som j ythermere aff hans nådis hög-

mektighets egiit breff wel förnimmandis wårde Wij loffue eder på gud oc wåre äre oc redeligheth som wij hans nåde oc så suorit haffue Atui aldrig wille falle i frå hans nådis högmektighet eller j frå eder ther i willen faste stå medth hans nåde, bliffue alle en man med eder tiil at affuärie alles eders oc wår eghen skade oc förderff som oss oc eder hende kan aff sådanna jnbyrdis örlige oc wpresningar ther j jnthet wdj thweka skole Theslikis oc tiilsäije wij eder aluarlige att huad hans nåde eder loffuar eller loffuat haffuer skal obruteliga holles Ther i eder frij thilförlate welen Hwar ui kunne wette alles eders gode ganghn wele oc wii altiid gerne göre gud kenne, then wij eder her medt befale tiil euig tiid etc Giffuit aff Stocholm Arom etc 1529 Sancti Marcij dag

Jtem ad finlandiam, Wåre kære medbrödre Riddere och ridderskapett menige friborne frelsis men oc köpstadz men som bigge och boo wdi :N:

Stockholm den 25 April.

Fullmakt för biskop Måns i Strengnäs m. fl. att å konungens vägnar underhandla med de upproriske i Westergötland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 31 v.

Min herris maktbreff til westergötlandh

Wij Göstaff etc Göre witterligit atui aff synnerlig wilie oc cristeligit wpsaat wppa thet att gudz förtörnillsze oc Cristne menniskes blodz wtgiutelsse måge för hollas som aff inbyrdis örlige plegher fast förspilllas, szå oc för wår elskelige Rikisens råd, mene frelsses att [och?] thet almennelige beste skuld haffua wij wtsendh tiillatiid oc förskickat, som wij oc nw wtsende tiillate och förskicke thenne oss elskeligä effthersciffne werdig fader biscop Måns j Strengeness Streng Riddere her

knut anderson wår råd oc men hederlige beskädelige men biörn biörnson Rådman oc Lasse månson borgere wdi Stocholm wåre fwlmechtige bud oc handlinge men ned thiil Westergötlandh thiil att höra handla oc ransaka för huad brister skuldh eller beuegningar the i then Landzenda Ridderskapet oc there medtholdh haffue resth oc wpsatt them emotte oss oc there edh och redelighet, grippit wår syster och hennes medfölie wthan all ärlig Cristelig eller redelig förwaring, giffuandis them medt the(!) på wåre cristelige tro oc konungxlige äre weghnar måge handla medla wptaga och dagtinga wn the kunna oc förmåge så att thetta obestondh företagna wpror och jnbördis örlige j beste måtten aff stillas måg, wåre syster förlossas oc the medt henne äre Huar före loffuä oc tiilseye wii på wåre för:de konungzlige äre oc cristeligä tro att all then dell som the för:ne wåre fulmindoge sendninge bod j thenne saker förhandla kunne effther thet som tiil börligit oc cristeligit ware kan thet tiil frid sämia oc endrekt draga kan wele och skole wij obrotzlige holla wthan alla argaList nye fundher eller hielperede Thet oss gud hielpe oc ther huar oc en cristen man Måg oc skall sätte fulle tro oc lith tiil Thesso tiil ythermera wisso oc högre förwarnigh Lathe wii henge wårt kon: ma:tis Jncigle nedhan för thetta breff Aff Stocholm Marcij euan:te År etc 1529

Ann.: I marginalen står: Thetta Macht breff gick inthe wt

Stockholm den 25 April.

*Till Måns Nilsson, Erik Hansson m. fl. på Kopparberget
och i Dalarne om upproret i Småland och Westergötland.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 32 v.

Mans nilson

Erich hanson

screffs som her

Tiil Arend person

epterföllier

Anders person på Rankhyttan

Jon olson

Wår gunst etc Wij förmodhom :N: at tw wel för-
står hure ledis jtt partij ther nedre j Smaland haffuer
beginnt jth nytt obestand och griipit wår Elskelige si-
ster och j hell slagit wåre fogeter etc wthan all redelig
sak och erlig föruaring, Szå effter attw altiit tilforende
mett the andre gode men flere ther på koperbergit wdj
alle opresninger och obestandz opweckilsze ä hwar szom
helst the sked äre haffuer hollit teg in till osz och
thett hulskap och manskap tw osz loffuat och tiilsacth
haffuer Och laget tek win wm att szådana obestand
haffue wårdet stillad ther wij teg gunstelige före tacke
Weliandis altid wara förtenckte till att wethe och Rama
titt besta hwar wii kwnne j längden Szå forsee wii osz
ganseligenn till teg attw en nw szom altid tilförende
wille wara på wårth besthe mett lifff och makt Winleg-
giandis teg att thett obestand szom foretagit är j Sma-
land icke mätthe få nogen framgong oppi then landz
ende szom osz jnthett twifflar att thett warder tilbwdet
mett theris falska breff och forredelige sticker szom the
osz på Dictadt ock förth haffue, Wij haffue tilscriffued
then mene man ther oppe szom tw fornijmmandis warder
wtj wårth åpne breff wii ther op szende Hwilkin wår
scriffuilsze wij begäre attw wttyder till thett bestha
legendis thett szå atwij mätthe haffua en weluiliog al-

moga ther oppe, winleggendis teg att aff stilla alt obestand Huar som nogedt kwnde foretagis j Thenne landzende Teslikis at thet måtthe scriffuas til westergotland och Småland wid thett setthed szom wij ther op szendhom En Copia szå att vår kære syster måtthe warde förlosed wtaff [then] forhindring henne sked är beffuisandis teg wtijnnan forscreffna saker szom wij osz aldelis till teg förlatha, Jntheett tuekandis atwij jw wele ther emott titt gangn ok beste huar tw osz warder tilsäiandis Gudt tek her mett befallendis Aff wart slott Stockholm Sanctj Marcj Euangelisté dag Ar etc Mdxxix vnder wart secret

Bergsmännens bref till Westergötland är upptaget bland bilagorna.

(Stockholm den 25 April?)

Till Arendt (Persson), tacksägelse och uppmaning till nya tjänster.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 33 v.

Wår etc Haffue wij Arendh scriffuit tiit wp tiil menige bergxLaghen både nu oc i förgår eth wppidt breff Lidendis på thet obestond beginth är i Småland oc westergötlandh som i wel fornimmandis warde etc Såå effther wij sette icke lithen tro oc liit tiil thet hulskap troskap och manskap som tw oss sakth oc suorit haffuer, och nw ther wtöffuer sport haffue att tw vår tro man arffuid wesgöte på våre wegghnar haffuer bi-stondug warit Ther wij tiig storlige förre takke, är Wår kerlig bön oc begären att tw och såå fasth bliffuer Laghandis alle saker tiil thet besta, medt then meneman

Hela detta bref är i registratoret öfverkorsadt.

(Stockholm den 25 April!)

*Till Anders Persson på Rankhyttan om upproret i Småland, eftergift af hälften utaf kopparbergsmännens gäld,
m. m.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 33 v.

Till Anders person på Rånkehyttan

Wår etc Giffue wij tig tiilkenne Anders atuj haffue fornummit huruledis almoghen i Smålandh haffuer byg[i]nth igen ith nyth opror oc obestondh emote oss ac-
thandis dragha ther in mädt seg några wtaff Rikisins råd Bergxmen och dalana etc Szå effther wij settie jke lithen tro oc Liith tiil tig och flere gode men ther wppaa bergit them wij endeles alrede tiilscriffuit haffue besyn-
nerlige oc en tiilscriffue samfellelige, är wår kerlig bön och begären att tw wilt stinge tiig ther emellan hand-
landhe oc läggiende all ting tiil thet bestha så att wij thiil jngen opror opueckas måghe ther wi gud kenne nödige tiil äre, jn thill thess atui med wårth elskelige rikisins råd oc then menemandz i Rikit gode wnder-
uisning oc samticke wthan Cristne menneskes blodz wt-
giutelse måge stillat oc laghatt thiil en bättre mätto Om the brister oc articler som the förregiffuendis wårder, att the nest gudz hielp wel skulle bothatt warda wij acthe nest gudz hielp jn thet örliche före medt wår eghen almogæ wthan huar wij ther tiil oppenbare nödgat Wårde thetta wil tw anders Handla sampth med thenne breffuisere wår tro man staffan hendrichson i wpsale med måns nilson then wij tiilförende tiilscriffuit haffue oc flere gode men ther på bergit som wår tro står till tig honnom oc thom, Haffuer någhen mysticke eller ogunst warit tiil tiig honnom eller flerom ther på Coperbergit tiil thenne dag för onde tiilskyndare skuldh, wele wij then affstillta och skee och skipthe medt eder alle

alt thet gott wij förmåge oc huar som någhen dell sokn eller annadt er ther wppe som wii kunne forläne bade tiig oc måns nilson eller flere medt, skall thet jcke wara ney ther i wille sättia eders fulla tro oc liith thiil Wij äre och thess tiilsinnes huar i eder alla thess fastare holla jn thiil oss, sittiandis stilla, oc stillandis andre offuen eder, eller nedhan, som sig wppeheffue wille emote oss, att wij eder tiil giffue wilie halffthene aff then giold som the gode men ther på bergit oss plictoghe äre, oc sedan holla thom wid theris goda gambla lag oc seduenia som vårt breff ther på her med föliendis ytermere wttricker, oc kunne the gode men så skicka sig emote oss, som wij oss aluarlige tiil them förhoppes, atui aldrig wille begära någhen peninghen wtaff them j then betalningh wtan alstingis öffuer see med thom the gioldh, så the oss tacke skole Thet tw aluarliga wiid våra kongliga ära wel them tiilsäya måge Gud tiig etc

Stockholm den 26 April.

Till innebyggarna i Gestrikland, att de få lösa skattejernet med penningar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 35 v.—36.

Til Gesticke Landh om then Jernskatth

Wij etc Helsze eder alle osz Elskelig tro Dannemen szom bigga och bo wdj gestrige land kerlige med gud och ware nåde kere gode wener Entog wii j system j frå vpsala gåffue ider tilkenna vår welie wm vår jernskat ther går aff landidt atuj honum gerna vthade j Järn eller en j peninge och bude therefore oppå atj skulle optaga Järnbergin igen wid våre ogunste Thå likauäll haffue wii nw förståndit aff thenne breffuisare Jöns larsson aff Vgglabo och Jacob screddare aff hambwrngx at ider thett icke allom wäl mögeligett är och willen heller göre osz peninger än jern för then wedermöde

atj icke bergen szå snart optage kwnne etc szå effter wij gerna wele wethe alles iders besta gode och gangn j lengden, och kwnne besynna szom aff iders fatigdom och wedertorftighet, wnne wij gerna till och städie atj szom icke Jern göra meckthe eller wederkome, scolle och måge geffue osz peninge, Ena halffua marc för hundredradet, szå lenge atui see hure hulle troe och gunstege i äre emothe osz och Suerigis krona, Ther wij oss effter altiit till eders gangn och beste ytermera skicka wela szom en gunstig herre och konung etc Hwarföre forbiwde ui wår fogethe och Embetzman att han j naghén mättha her wtöffuer wtkreffuer wån skatt wid wåre strenge näfst och wrede, Thess till yternera wisszo etc Aff Stockholm Måndagen nest effter Marcj ewangeliste Arom etc mdxxix

Stockholm den 26 April.

Till fogdarne i Gestrikland och Helsingland om upproret i Småland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 36.

Tiil fogheterne i Gestringe Land oc helsingeland

Var etc Giffue wij tig tiilkenne N atuj haffue förstondit huruledis then smålenska almoge medt borgerne i Jöneköpingx stadh haffua begint eth nyth opror oc obestondh emote oss, werre en någhet thet tiilförende warit haffuer, Entog oss hoppes tiil alz[w]olloghan gud, thet [the] theris onda willie icke främia skole, Hwar förre wil thw granneliga actha på j thenna Landzenda att jngen bud eller stemplan ther foretages måg, hyllandis oss en willig oc tro almoge tiil honda Så att frid och endrekt emellom them och oss bliffua måg, som wij tiig aluarlige tiiltroe, Och huar tw förnumme, att the icke wilde bliffua wiid then lydne hwlskap oc troskap the oss tiilsakt haffue, Är wår willie att tw thå

giffuer tiig j frå thom oc in thil oss medt alle thine karle som thin troe tienest thilkreffwer, wij förlate oss att thet hulskap oc troskap tw oss sworit oc tiilsakt haffuer, wil tw aluarlige holle, som tw wilt med äro förswara, oc finnes oss en gönstig nådig herre ther altiit tiit gode oc beste wette will j lengden gud tiig her med befalendis [Aff Stocholm måndagen nest effter Marcj ewangeliste Arom etc mdxxxix]

Stockholm den 27 April.

Till Jon Scriffuere på Westerås slott om åtskilliga ärenden.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 32.

Thil Ion Scriffuere på westerårs Slott

Wår etc FFörskickade wij i förregår Jon thill tig medt thin karl wår breff och scriffuelsse tiil mene almoghen her wm kring Westerårs oc thiil åkerbohärede att förkunne for them redelige wår Willie wm thetta obestondh förretagit är och skickade ther jngen tiil som medt thom wm kring fare skulde athendis att tw nog haffuer sköthä j thin befallning Hwar förre haffue wij nw scriffuit per hanson tiil på walsta att han thom förkunna skall sampth medt rikisens Rådz breff thet wij her oc nu medt sende, oc medt Wår fogethe i Akerboo härede Hwar förre wilt tw sende thom ofursummeligen thenne breff tiil honde medt the förre breff wår eghen(!) thom wij tiig sende medt thin swen att the ther jngen drögxle wtinnan tage tiil att förkunne thom som tw west aff nödhen är, Och lath för skicke slotthet som tw scriffuer oc begäreth ij eller iij anrömingher Wij wele skicke tiit op Bisser kruth och Lodh medt wåre Jacter som behoff görss Huad dell her är thett latt tiil städis bliffua korn höö och annendell Men thet malt her peder Algoti haffuer j wårie thet latt skindelige komma tiil

Stocholm Gud tiig her med befalendis Feria Tercia post
 Marcij år etc 1529

Stockholm den 29 April.

*Till en vid namn Lasse, att han till brefvisaren Håkan
 lemнар den honom beröfvade messe kalk.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 9.

Wår etc Måå tw wetha lasse att thenne breffuisere
 Håkan haffuer warit her hoss oss oc klageuiss giffuit
 tiilkenne huruledis tw haffuer en messe kalk i frå ho-
 num i thine wære then tw förholler med Jungen Lag
 eller reth Hwarförre wele och biude wij tiig höghelige
 att tw lather honnom få för:de kalk igen wthan all hin-
 der skotzmål eller genseghilsse Tag her wdinnan jungen
 försymmelsse wiid wår wrede oc ogunste gud tiig etc
 Torsdaghen nest effther Marcij Arom etc mdxxxix

Stockholm den 29 April.

*Till grefve Johan af Hoya om Westgötaherrarnes och all-
 mogens uppror i Småland och Westergötland.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 37.

Ad dominum Comitem

Vår Käre her Swågher wij haffue tiilförende scriffuit
 edher tiil medt eders Eghen Albrikt Reymer huru thet
 stondher tiil her i Swerige oc hurw eders husfru wår
 systher är grippin aff her Ture Jönson oc hans anhangh
 the wesgöske herremen böndher oc almoge j Smålandh
 oc Westergötlandh oc wår Secreterer Wlff Scriffuere
 medt henne oc alt hennes fölghe, Och wære wij bege-
 rende ati wilden oförsummelige giffue eder wp tiil oss
 i Stocholm eller ther i oss finne kunne att handle oc
 thale medt oss delendis eders gode råd h hurw wij oss
 i thenne sak skicke skolde etc Szå wære thet oc wel än

nw wår kerlige bön willie och begären som både eder oc
 oss ther ligger store makth på Men wii fructhe käre
 her Swågher att förrederiit är såå storth oc witt be-
 sprith ati oc wii ecke wethe snartt huar wii oss skole
 förlathe tiil Hwar förre är wårt Råd sampt medt wår
 kerlig begäre ati wele giffue eder tiil oss medt then
 störste makth hester folk oc Rostningh som i kunne aff
 stad komme, oc ther i kunne fare seker medt siendis
 eder wel före ati komme icke i något misfall Oss hoppes
 nest gudz hielp atui skole fåå en hugsuale[1]sse för thet
 homodt oss j then måtten skett är Och käre her swå-
 gher wille i oc jcke allenest sij eder wisselige före i
 then måtten ati komme oc fare tiil oss wtan oc jemuell
 tiil then dell slott oc slotzloffue som j wdi thenne landz-
 ende haffue hande emellom Att then förwaratt bliffua
 tiilbörligeuiss oss oc eder tiil honde, Och huar i icke
 såå thet bekomma kunden, ati betröste den giffue eder
 tiil oss medt sådanna makt ati fara frije och beuare
 slottedt etc thå willen j wel görå oc giffue oss eder
 fulle mäningh tiil kenne medt noghen eders troe tienare
 scriffteliga atui måghe wettå eders gode råd oc meningh
 tiil thess i kunne skaffe eder folk ther i thöste komme
 oss tiil hielp medt, Wij Giffue eder tiil kenne ati oc
 wij måghe faste förlate oss tiil wår stad Stocholm tiit i
 eder Triggelige giffue måge når i komme så well som
 wij oc förwette wij oss medt allt frelszedt oc Ridder-
 skapedt i wplandh att the oss på nye loffuit oc suorit
 haffue bistondige ware medt liiff oc makt så som the
 haffue förskickett theris öpne breff tiil frelsedtt oc rid-
 derskapett ther j finlandh oc tiil eders herredöme thet
 i wel see och förnymmandis wårdher hoppess oss atui
 oss tiil thom för late måge Wij haffue Och ephther theris
 Råd besendh the westgötske herremen och almoghen
 medt thet beste, begärendis wåre siister löss och hennes
 fölgie och att thette opror och obestond som företagit

är måtte aff stellas Wthan cristen menniskes blodz wtgiutelse oc kommedt i eth wpslagh eller tiil jth herremöthe Huad wij få för swar igen wille wii giffue eder tiilkenne wm såå sker ati thess förinnan icke komme sielffue tiil oss etc Haffuer oc then ösgöska almoghe dalerne oc mene oplandh loffuat oss att the wille sitte stille i thette opror Huad wij aff thom förmodende wårde ffå wij oc widdere förninne når the igen komma thom wij haffue wt sendh medt wår breff och mene frelszes breff att handla oc tala medt thom tiil thet beste, kunde godh ord hielpä thå haffue wij thom rikelig nog wtgiffuit Tog måtte wij her Swågher haffua suerdet i honden oc makthen om behoff göris skulde Ther före käre her Swågher willen J wara förthenkthe ther tiil ati oss medt folk oc makth wndsätte kunne och haffuen eders bod jn i Lifflandh om j ther nogrä knikthe bekomma kunne ther tiene wele om Jär gelth atuj thom en hop öuerkome kunne Willen thom giffue thet skall är Och ther i sielffue icke her Swågher så hastelige kunne komma tiil oss, är wår begere ati tog wele giffue oss scriffthelige tiilkenne om then handel ther skåd är i Lubek om the gieldez bethalningh wii wette jngen dell ther wdaff thy the ärlige men i westergötlandh beholde såå well alle breffuen som thom ther breffwen hade etc Nest gudz hielp skall thet wårde bethaled Befale wij eder her medt alz[mectige gud] etc Aff Stocholms slott etc 29 aprilis

Stockholm den 29 April.

*Till manskapet på Elfsborgs slott, förmaning till trohet
emot konungen.*

Riks-Registr. D, 1526—1529, fol. 38—38 v.

Tiil the karle som låghe i Borgeleghe på Elsborgh

Var etc Käre gode karle wij haffue förnummit huruledis the gode men her nidre haffua tagit seg ith opror förre oc obestond emote oss gud wett för huad saker Så effther oss hoppes i wel wethe huad äre oc redelighet haffuer inne att bära medt thom som tiene för klede och penninge, är Wår store trösth tiil eder ati eder icke lathe trenge i frå oss wthan wilden holla oc försuara vårt oc krononnes slott Elsborg oss tiil honda medt wår troe man Seuerin kill then wij ther tiil skickat haffue warendis honnom i alle måtte som oss sielffue höroge oc lydoge som wii eder oc honnom i alle måtte som oss sielffue höroge oc lydoge som wii eder oc honnom aluarlige tiiltroe skolen i jnthet tuile wii wele wnsetia eder medt makt skep oc werior som tiilbörligit är och huad som eder står tiil löne nw i walburge messo eller tiil bake står aff eders förre lön skole oc wele wij eder oc så redelige bethale så i oss jnthet skole mistacke wij forlate oss fast oc triggelige tiil eders tro tjeneste och then dell i oss sakt haffue Ther förre lather eder i jngen måtte trenge j frå oss Wij wele opfille eder all then skade oc skadegield i ther Wtöffuer få för wåre skuld oss så gud hielpe Then wii eder befale Aff wort slott Stocholm Torsdaghen nest för philippi & iacobj Arom etc Mdxix

Stockholm den 1 Maji.

Till borgmästare, råd och menigheten i Kalmar, att stadens innebyggare befrias ifrån förbudet mot landsköp.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 37.

Tiil Bormestara Råd och menighethen i Calmarna

Vii Göstaff etc Helsze osz Elskelige tro Danne män Borgmestere Råd och menighett szom bigga och boo i Calmarna kerlige medt gud och vår nåde käre gode wener wii haffue fornwmmit the brister och klagemåll i haffue her i Staden wm thett forbodt szom fordom giordis her i Staden om thet Landzköp Att then mene fatige man må icke fara wt på landhet ok köpa seg till gode then Dell szom han seg medt berga kan segla och söka sijn näring medt och the Rike szom nogit formåge hilla till seg almogen szom nogit förre slaendis wppunder seg alt thet falt komber att then mene man ther inthet eller föghe aff faar thedt for gudhi oskäl är och then fatiga icke till lithen twngha, hwarföre oppå thet att sådana brister och twnge måg then mene man till gode lizas i nogra mättha till en tid och athj osz theste willigare troe wndersåthe fwndhne worda, forlosse ui for:de forbodt mett thetta vårt närwarendis öpna breff tillathendis at hwar och en måg sökia sijn berningh jnnan by och wthan Hwar han thess best bekoma kan szom i sielffue medt wart Fogetis och Slotzherris samticke och Rådz inbirdis ther wtöffuer ens komma kwnne och beleffue, og athi eder till nestte och gode måge köpa färskmatt på vårt land öland ther i icke thet her till nwtid haffue szom war landzfogethe yterligare ther wm tillscriffuit haffue, Ther före förbudendis allom them szom för våre skwld wele och skole göre och låthe synnerlige vår fogethe och Embetzmän atthe for:de våre wndersåthe Calmara Borgare och bymän [e] mätthe

her wtoffuer qwälie eller pladze wid wåre Strenge nepst och ogunst Thess till ytermere wisszo lathe wij tricke wårt Secreth å Riggen på thetta breff Giffuit på wårt Slott Stocholm Philippi et Jacobj Ar etc Mdxix

Stockholm den 1 Maji.

Till Anders i Norra Finland, hvilken strängeligen anbefalles att skicka lag och rätt och att återgifwa hvad han olagligen fråntagit Mårten och Jakob i Koskis.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 38 v. — Förut tryckt i Arwidssons handl. 5: 239.

Tiil Anders i Nörrefinlandh

Wår &c Skall tu wettha Anders att these breffuisere Mårthen och Jacob i Kosces wåre fatige wndhersåthe haffue warit för oss och klaghelige giffuit tiilkenne huruledis tw haffuer aff hendt thom wthan lag oc laghadoma en eng oc ther wtoffuer thagit wthaff them några penninga thom the kalla köpmandz penninga wetta wii ecke medt huad skell etc Hwar förre wele oc biude wij tiig strengeliga att tw lather them få igen for:ne äng så och the köpmandz penninge tw aff them olaglige tagit haffuer, så frampth wij icke skole late straffe ther wtoffuer som tiilbörligit är wij haffue sett tiig tiil att tw skaltt skicke lag och rett för then fatiga oc icke så öffuerfalle wthan laghadoma som wij spörie tw stedze gör Huarförre giffue wij tiig nw medtt thenne wår scriffuelsse förwaring att tw icke mera så handler hildä oss tiil en willig almoge som wij tig tiiltrott haffue oc icke en genstortigan som well hende kan aff sådanna olag wij haffue oc förnummit att i then befallninghen en lensman som icke fast förstondhen är oc är öffuerdadigh, latt then wtaff och sett ther en annen tiil, så wij icke få flere resor klagemål så öffuer tiig eller honnom Ther wtinnan tw jngen försymelse tag Gud etc

Aff wort slott Stocholm philippi et jacobi Arom etc
mdxxix

Stockholm den 2 Maj.

Till Jöns Olsson på Kalmar slott om räkenskapen, m. m.

Riks Registr. D, 1526—1529, fol. 29 v.

Tiil Jöns Olson på Calmarne Jnventionis Crucis

Vår etc Wij lathe tiig Jöns förstå att Mester Jon slotscriffuare på Calmarne her haffuer warit her hoss medt thwenne årss räkenskap then wij haffuä lathit anama Entog att mange sticker äre wtgiffne oc jnscriffne i Räkenskapen epher thin befallning the ther platt jn-thet hade giortz behoff att wptikna i vår wtgiffit eller Rekenskap, Wij wette jcke om vår taske wil recke tiil att holla tig eller någhen annen aff Wåre befallnigxmen frij slå pampan wppe mett örther Tystöll Win oc annett slikt besynnerlige effther Calmarna Län jcke renther mera en thet gör, och är förthenskild jn-thet wnder att peningarne jcke wele tiil recke att löna folkit medt, Så må tw thenke tiil att lathe slikth bliffue aff rekenskapen her nest etc Wij äre lekuell på thenne tiid wel tiil fridz medt samma Rekenskap för thin tro tienest skuld tw oss altiid beuist haffuer, oc haffua giffuit for:de mester Johen vår quittentia på rekenskapen effther som han sig förloppen är etc Teslikis som tiig welförthenker huadh tidende Wij tiig tiilförende om thilscriffuit haffue etc Szå hoppes oss tiil thet besta att the slikt obestondh förretagit haffue skole rette them sielffue effther the lösgiffuit haffue vår elskelig systher oc Wlff Scriffuere som the förhindrath hade, och må tw likwel actha på vårt beste ther nijdre i alle måtte effther som wij tiig tiiltroe oc thin tro tienest tiilkreffuer Gud tig her medt befalendis Aff Stocholm 2:a Majj Arom etc j529

Stockholm den 5 Maji.

Till allmogen i Kalmar län, Sunnerbo och Westbo m. m., om Thure Jönssons m. fl. i Westergötland och Småland försök att uppväcka ett nytt uppror, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 53 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 233.

Tiil Calmarna län ther om Kring i Småland och synnerbo wesbo etc

Wij etc Helssom eder oss elskelige tro wndersäter, menige almoghen som bigge oc boo wdi :N: Kärilige medt gudh oc wåre synnerlige gunst och nåde Käre wenner wij tacke eder alle för thet hulskap troskap och manskap som i oss hollit haffa obruttligenn sedann wij först kommom tiil Rikensins regementhe och in thiil thenne neruarandis tiidh, Huilkit wij altiidt gerne medt eder wele förskilla Så kere wenner giffuom wij eder tiilkenne atui haffuom förstondit huruledis her Twre Jönson Biscop Måns i Skara medt några andra flere ther nidre i Westergötlandh och Smålandh haffua sig wpsatt emott oss, oc actade beginna her jnrakis på nytt igen ith nytt opror och obestondh aff huilka rikit och thess jnbyggare så nu som tiilförenne måtte bliffua förderffuade i grundenn, och på thet the thess ythermera kunde främia theris onda willia och meningh thå haffua the diethadt och sammansath alle the förredelige sticker som the någan tiid emott oss kunde bethenkia som först är hurulädis wij skulle willia förderffua cristendomen, ödeläggia skinna och sköfla kirkior och closter, föra her in j Rikit ena nya tro och lärdom, och haffua latiidt wtgå mang breff wnder vårt namn oc jncigle, som the haffua bruttiit i frå annor wår breff och trycth för the falska breff som the sielffue dictat haffue, så lydandis atuj skulle wela leggja en ny sielff skatt, och twnga på then mene-man her i Rikit, szom skulle wara viij lod sölff påå

huar skattebonde och iiij lodh på huar landboo, medt
 mång annor sådanna oredelige sticker flere som the oss
 falskelighen på fört haffua, then the oss aldrig någon
 tiidh wtöffuer beuisa skola, huilkit allt the haffua giffuit
 eder och then menige man före, påå thet att the några-
 ledis kunne bedraga them frå thet hulskap, troskap oc
 manskap som the oss loffuat och tiilsakt haffua, och jn
 thill sig, wdi thet obestondh som the förretagit haffua,
 Szå haffuom wij dog likuel förstätt athij dandemen jn-
 gen tro sättia willen thiil theris lyngaetige thall, som
 the ider förregiffuit haffua, icke heller haffuom welatt
 latha bedraga ider i frå oss i någhen måtte, wthan
 haffuen hollet idher fasta wiid thet hulskap, troskap
 och manskap, som j oss loffuat suorit och tiilsakt haffua,
 som ärlige tro dandemen bör att göra, ther wij eder
 gunstelige förre tacka, och welom altiid gerne bethenkia
 ider thet tiil thet besta, Szå hoppes osz dandemen athij
 well kenne her Twre Jönson och hans förredeliga stije-
 ker, som han wdj alla syna dagha haffuer medt faritt,
 aff huilka thetta är icke hans första, och wetthen well
 sielffue, huruledis han sig beuiste emott siit fädernes
 Rike i konungh Cristierns tiidh, och jemuell altid til-
 förene i flere wtlenska herrars tiidh, huilka han altiidh
 haffuer warit medt att indraga her i Rikit, och latiid
 förderffua siit egit fädernes Rike, som han en nw tiill
 äffwenthyrs ather att göra, i thet han beskriar, och
 beförer oss inför then meneman her i Rikit, på thet
 han them wpweckia kunde emott oss, och kon:[ungh] Cri-
 st:[iern] Rikisens och alles wåres heske fiende skulle så
 komma i skilsmessona, och ther medt komma tiil Riken-
 sins besijthning igen, så nw som tiilförende skidde i
 her Stens Stwris tiidh, huars siell gud nåde, och är
 her wtaff well merkiandis, att för:ne her Twre än nw
 är Kong Cristierns suoren man, så wel han som
 Biscop hans i Lindcöping, som siig i otrengha måle

gaff her wdaff Rikit, vthan tuiffuell tiil att Stempla någett onth medt k:[onungh] Crist:[iern] her in på Rikit, thet wij och så wel ther wdaff beuisa kunne, att the aldrig en nw någen tiidh opscreffuo rettelligha k:[onungh] C:[ristiern] hulskap och manskap, wthan haffua hollet sig wiid thet hulskap och manskap the honnom tiilsade i förstonne, och hafft altiid ett förrederij hemligan i hierthatt, en dog för:ne her Ture tiilförenne haffuer aldrig hafft tiilfelle, tiil att yppa eller wtspringa lathe thet, för en på thenne tiid, ner han samma hans förrederij Jngalunda lengher fördölia kunde, begynnar han nu tiil att winleggia sig, att hann måtte komma flere jn wdj samma hans förrederij, och besmitta thet goda rycthe som Suenske men plega haffua j fremande landh, oss allom sammans tiil stor föractilsse, hann och spott wdj fremmande landh, ee huar som sådant spordis, Och en dogh samma hans förrederij oss är nog förrethenkeligit, och hadom well makth tiill att straffa ther wtöffuer tiilbörlighen effther laghen, Haffuom wij dog före vårt elskelige Rikisens råd och flere gode mends bön skuldh, på thet att blodz wtgiutelsse icke ythermera skee skall her i Rikit slagit thet platt wtaff vårt synne och giffuit honnom och alle hans medt hengiara wår willia och wenskap igen för gudz skildh, aldrig achandis thet hommodt oss wederfarit är, wreckia eller wreckia latha wti någhen måtte effther thenne dag, huar han en nu will förlata sig ther oppo, och retta siig sielff, hollandis sig effther thenne dag som en tro Suensk man bör att göra, emott syn retta herre och konung, Huar och så wåre att han siig en nw icke besynna wille, wthan bliffua fasta wdj thet förrederij han begynth haffuer, och giffua sig wdaff landit, och stempla och indraga her någhen wtlenskan her på landet, rikit och oss allom tiil en euig skada och förderff, försee wij oss thå dandemen tiil eder alla, athj iu bliffue fasta wiid thet hulskap oc manskap som j oss

loffuat och tilsakt haffuen, och säthien jngen tro eller liith tiill någott lygnactight thall, som han kunde ider föregiffua, eller och någhor förredelig breff, som hann kunde ider tiilscriffue, wthan welen tiilhielp med liff oc makth, att affuäria Rikisens och alles wåres scada och förderff, så nu som j altiidt tiilförenne giort haffuen, J skulen inthet tuiffa på oss, atui jw wele wara then samma, som wela haffua ospartt liff oc godz, för Rikisens och alles eders welfärdh, och wåga ther wtöffuer wår halss, och holla ider wiid Suerigis lag, oc goda gambla cristeliga seduänior, som fädher och föreltra för eder nutiit och brukatt haffua, och styrkia och wiid makt holla then helga cristeliga troo, kyrkior oc closter, som andre gode herrer Rikisens förrestondare för oss giort haffue, Ther j jnthet wdinnan tweke skolen, Och j huad måtta wij kunnom wetha och thenkia idert besta, gode gang[n] oc longlighit bestondh, skuli altiit finne oss weluillige tiill, then stundh wij leffuom, Jder her medt gud befaledis Datum på wårt Slott Stocholm helge Torsdags affthen Arom etc 1529

Stockholm den 6 Maji.

Till Måns Johansson (Natt och Dag), att han jemte Holger Karlsson och Gudmund Persson måtte deltaga i underhandlingarne med de upproriske Vestgötarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 39.

Til her måns iohanson

Vår etc wndfinge wij her Måns eders scriffuelsse i huilken i giffue tiilkenne ati eders troskap hulskap oc manskap faste helle willen, som i oss sakt oc suorit haffuen så lenge som eders halss warer etc Såå tacke wij eder för slikth weluillighet ganske gunstelige, oc tweke oc jnthet ati så thet wel fwlkomne wården som i nw her tiil beusedtt haffuen trolighen, hwar wij kunne

wette oc Rame eders beste igen, göre wij altiit gerne etc Jthermere käre her Måns effther Wij haffue nu besegled och giffuit oss i handlingh medt the westgöther wñ the article som i oc flere gode men her i östergötlandh begerende wara för thet mene beste skuld etc Som i widere få see i vårtt breff ther wppaa wtgiffuit som thenne breffuisere oss elskelig Anders hanson medt sig haffuer, är wår willie och kerlig begere atti wele wel göra sampt med her holgher och Gudmund person oc ware medt wtöffuer then dachtingen emellom oss oc thom i westergötlandh ske skall, så att allt måtte skälige tiilgå oc jngen fly aff landet, Gud skal kenne att wij aldrig annadtt haffue acthed än thet wij thom loffuat oc besigled haffue, oc thet Wilie them obrutzlige holde Tog begäre wij att vårt breff icke förre wtfäss them i hendher, en wii åther igen wårde försekrade wthaff them medt samma breff som för:de Anders hanson medt sig haffuer ena Copie wtaff oc willen Rama vårt beste som Wij eder tiiltroe Gud etc Aff Stocholm helge torsdag Arom mdxxix

Stockholm den 6 Maji.

Till Holger Karlsson, frälset och köpstadsmännen i Östergötland, tacksägelse för deras biträde att undertrycka upproret och deras underhandlingar med de upproriske Vestgötarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 39 v.

Tiil menige Frelsedtt och köpstadzmen i Östergötlandh

Wij etc Helsse eder alle oss Elskelige ärlige herrer Ridere friborne frelsses men oc köpstadz men som bigge och boo i östergötland Kerlige medt g[u]dt etc Käre her holgher och gode men flere wij tacke eder alla atti haffue befitatt eder om vårt oc then menige mandz

besta i Rikit, att thet obestond som förretagit är måtte affstillas, och haffue i wthi then måthen beuist edert troskap hulskap och manskap som tro dandemen, thet wii oc så betenke Wele medt alla godo Tacke Wii och theslikis köpstederne oc then meneman i Östergötlandh att the icke late sig beuekia j frå thet hulskap som the oss sakt hade, Och haffue wii nu epther edert råd oc för eder bön skwld samtikt och stadfest then handell som edra fwlmynduga senninge budh giorde medt the wesgöska, och wilie thet nest gudz hielp på Wåre sidho wbrotheliga holla, och så skickat att jngen ketterska predikan eller lärdom her i Rikit predicas skall huar anners skett är, war thet aldriq wår befalningh oc jcke heller medt wår willie noghen tiid ske skall, och epther i gode men i Östergötlandh haffue her wtinnan medlat och handlat försee wij oss tiil eder ati så bestellet medt the wesgöska och theris partt att thet the oss loffue oc besigle wårdher obrutzliga hollit, och att i wele giffua oss edert opna breff ther på att om the någhon tiid thet gud förbiuda effther thenne dag sätte seg wp emote oss igen wilien i thå icke wara them medstondigä wthan heller falla them emott och troliga affueria wårt argesta i alla mätto huilkit i them oc så nu tiilscriffua måge och föruara them ther wtinnan wij wele holla eder alla medt gode gamble seduänior att i oss jnthet skylle skole nest gudz hielp then wii eder alle her medt befale etc Aff wårt Slott Stocholm helge torsdag Arom etc Mdxix

(Stockholm) den 6 Maji.

*Benådningsbref för borgmästare, råd och menigheten i
Jönköping.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 40 v.

Tiil Borgmestara Rad och menighethen j Jöne-
köpingh

Vij Göstaff etc Helse ider alle osz Elskelige Danne män Borgmestere Råd och menigheten Szom bigge och boo j vår stad Jeneköpinng ker:ge med gud och våre nåde : käre wener entog wij haffue fornwmmit atj aff ider sielffue eller aff andhro tilskindelsze haffue waredt förste begynnisen till thett opror och obestand szom j mothe osz företagit är ther, och j Småland haffue gripit vår syster och giort osz icke lited hoffmod j många handa mättha med mord gripning och skofflinng på vår[e] fogeter och andhra tjänare Thå likouäl haffuom wij nw aff synnerlig gunst milhet och nåde för gudz skul och then mene mandz bön skwld j Östergölland szom seg för medlare emellom ider och osz giffuit haffue förty atui förnwmmitt haffue eders ödmiwkt och ånger, och atj welen gerna wenda ider ifrå thet obestånd szom begijnt och foretagit är wtaff onda tilskindare och jn till osz igen, haffue went vår welia och wenscap till ider ighen forlathendis ider En och alla hwan wid sitt nampn wng och gamble fatig och Rike man och quinno aff alth wärtt hierte hwad i emote oss våre kere systher oc andre flere våre tienare och Wnder-såthe giortt och förretagit haffue medt ordh och geringe, seyendis eder tiil medt thetta vårt opne breff gunst och nåde frie oc sekra tiil liff och godz för oss vår kere swågher Greffue Johann vår systher theris barn födde och ofödde för vårt elskelige Rikisens rad oc för allom som för våre skuld wele och skole görä

oc lathe Szâ att thet oc allt som skett är skal wara en platt död oc affthaladt sak like som thet aldrig skett wåre eller giort entog wij well hade mackt oc tiulfelle tiil att widhergöra sådanna wårt store homodh etc Ther emoth igen skole i wara oss effther thenne dag troen oc triggere wndersate Draghandis in thil oss igen Smålenningane them i haffue oss i frå wenth Och oprette wårt gode ricthe igen för then mene man thet i medt breff tal oc wtscriffuelsse margföllige besmittat haffue Lathe eder aldriig mera indrage emote oss aff enom eller androm Seyndis oss tiil igen på nyth eders hulskap tro oc manskap oc ati altiud wele wara the som affuerria skole wårt werstä oc argeste huar i kunne oc förmåge som tro wndersâte bör att göra effther thenne dag Then wij oc eder wm tiil troe och skole ather igen giffue oss eders opne breff ephther then Copie som war tro man Anders hanson eder wnderuisendis wårder Thess tiil ythermerä wisso Atui så millelige förlatiid och tiilgiffuit haffue som förre står scriffuit Lathe wij witterlige hengie wårt kongelige maiestatis Secret nedhan för thetta breff medt the godemendz incigle i wåre stedher Stocholm Lincöping oc andre flere i Östergotlandh Datum helge torsdag Arom etc j529

Stockholm den 6 Maji.

Dagtingan med de upproriske Westgötar och Smålandingar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 40 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 202 och i Smål Arch. 1: 189.

Dachinghe Breffwidh för The wessgöther oc ssmålenninger

Wij gostaff etc Göre witterligit att för några wikur sedhan når wij förnommo ith opror beginth wår wp emote osz i Smålandh oc westergölland, Scriffue wij

vår troman och råd her holgher Karlson tiil, oc andre gode men flere i östergötlandh att the skulde handla ther wtinnan tiil thet besta, på thet att blodz wtgiutelsse måtte j sådanne måtte aff stillas, oc Rikisens Inbiggare leffua i frid oc roligheth huan medt then andra, oc loffuade wij fast och obrutteliga holla wele hwad the i samma handell på våra weghna wtloffuandis wårda, för huilka sak skuld the oc skickade theris fwlmindoga senninge budh nidt thil the smålenningar och westgöthar som wåre, Mester Eric Cantor, och her Måns laurentii Kaneck j Lincöpingh Anderss Hanson, Per Nilson Rådman ther sammestadz Lasse person å wåpn i wastena Nilss Jonson Borgmestare ther same stadz Oloff belthare Borgmestara j Skeninge oc oloff Skåningh Rådman ther samme stadz Mattis gritestöpare hans ja[co]bson Rådman aff Swderköpingh Jöns i hålaby Mons i öretomptha Pedher nilson j siöuestadh aff Stekeborgz län Haraldh j möreby Per botuidson j apstadh, Håkan Anderson farman i ösberga Håkan nilson j marka aff Hoffs län, Måns i tornaby aff bobergs härede Karl i Staffuagård aff aska härede, tiil att handla medtt samma Smålenninga oc wesgöther på then makt som wij them wtgiffuit haffue Hwilkit the oc så giorde, oc loffuade the först wtt på wåre wegna att huad skada eller förderff paa oss wåre föghether och tienare aff edle oc oedle fatig oc Rik hög eller lågh skätt är i thetta för:da wpror i Småland eller westergötlandh medt dråp slag eller tiltastningh, medt ord eller gerninga aff andeligom håller welslighom friborna frelsses men köpstadz men bönder elder menige almoge ee huar the helsth boendis äre j städer eller på landh skal för oss oc våra embetzmen tienare oc wndersåther ee huar the ära eller wara kunne som för wåre skuldh wilia oc skola görä och latha wara en platt afftalad oc död sak för födda oc ofödda lika som sådanna opresningh eller parlementhe

aldrig skett eller giordt wåre, wthan alla nya funder eller argalith Theslikis huadt som giort är emott wår sither hennes tienare oc fölghe i ena måtte eller andra medt gripning ord eller gerninga aff borgmestara råd oc menighethen man eller quinna oc huar serdeles wiid siith namn jngen wndantagendis i Jöneköping oc jemuel i westergötlandh oc anner stadz huar hon fram farit haffuer skal jngen huarken andeligom eller werdzligom friborne eller någrom androm almoga tiil onda Recknas, ej heller aff wår käre Suågher Her greffue Johann beggis theris barn födda oc ofödda beggis theris wanner jnnan landz och wthann, theris embtzen tienare oc wndersåther som både för wåre skuld oc theris wilia oc schola göra oc latha, wthan skal oc wara en platt död oc afftalatt sak lika som thet aldrig sket eller giort wåre, Loffuade oc for:ne sendninge bud wtt på wara weghna att alla goda gamla cristeliga Seduenior skole styrkas oc wiid macthe hollas oc jnthet ketterij eller kettherska predikan jntrengias i Rikit j någhen måtte huilkit alt samma senningebudh på wåre weghna wtloffuade, oc att effther thenne dag jnthet argth for:da landzendar ther wprorit skett war antighen tiil personer eller godz wtaff thenne sydone widerfaras skall, wiid theris edh heder ära oc cristeliga tro, oc himmerikis lott Så endog wij nest gudz hielp wel hade makt oc tiilfelle tiil att widergöra sådanna homodh, kenne dog gwd atuj nödhugt see blodz wtgiutelsse besynnerliga in på wåre egna wndersåthe, oc wij mikit mere acthe then skada rikit och thess jnbiggare ther aff wederfaras måtte, än wij achtä thet homodt som i then måtten wåre persone sket är Ther förre effther Christi exempell som syna ouenner war god oc bad för them, oc wppaa thet att ther effther i rikit longligen fridtt oc rolighet bliffua må medt andeliga och werdzliga, haffue wij för gudz skuld oc för wårt elskelige rikisens radz bön skuld som tiil städis äre Theslikis oc för

the gode mendz bön skuld i östergotlandh, som sig för medelere her wdi lakt haffue oc aff synnerlig milhett oc nåde före mene rikisens beste skuld, gillat stadfest och approberat för:da theris wtloffuade puncter oc articer, oc huar thera för sig, så att wij then skada oc förderff homodt dråp oc tiiltastning, oc huadt thet helst nempnas kan som skett är i för:da opror jn på oss wåre syster fogether oc tienare medt ord eller gerningar aff huem som helst andeligom oc werdzligom man eller quinno fatig eller rik etc (thet kan skett wara), skall wara en platt död och afftalat sak aldelis som the wtloffuat haffua oc aldrig aff oss några wåra eller wårt Rikisens råd som för wåre skuldh wele oc skole göra oc latha hempdt eller wrekt bliffue j någhen måtte Och theslikis atuj icke skole lathe införa j Rikit eller stirkia någhet ketterij eller predica lata någhen ocristelig lärdom wthan bliffua wiid gudz Rena ordh oc goda gamla cristheliga seduenior i alle måtte som then Recess i westerårs giordis inneholler oc then meneman kringom allt Rikit medt Rikisens råd ther same stadz beleffuade oc samtickte, wm någhet annedt predikat är haffuer thet aldrig warit aff wår befallning oc aldrig medt wår wilie ske skal wåre oc någhet offuertrett wtöffuer for:de westerårs recess, måge wij wel lida att rikisens råd oc menige Suerigis almoghe ther wm ransaka, oc huadt som the finnä rikit nittog är, lathe wij oss wel ått nöye Huilkit alt wij loffue fast oc obrutteliga holle wille wiid wåra konungliga ära sanning oc Cristeliga tro wthan alla argalist, dog så att förnemda Smålenningar oc wesgöther ädle oc oedle andeliga oc werdzliga huar wiid siit namn skole ware oss her ephther hulla oc tro oc wpretta oss wårt goda ricthe igen jn för then meneman huilkit the nu margfollleliga besmittat haffue oc giffua oss ther siit öpne besiglede breff på. Thess tiil wisso oc högre förwaring atuj så tiil synnes äre oc wilia thet såå nest gudz hielp

fulgöra, lathe wij hengia vårt Secrete medt för:da her holger karlsons her måns Johansons her Johan twrsons her knut andersons her benkt nilsons, her peder Hordz her börige nilsons her karl erichsons Lasse Tursons, gudmund persons, Anders Simonsons Stocholms Lincöpungs wastenes Suderköpings nordköpings oc Skeninges städers medt åkerbo häreds och aska häreds Jncigle ij östergöthland nedhen för thetta breff Som giffuit och scriffuit är på vårt slott Stocholm Helgetorsdag arom etc 1529

Stockholm den 6 Maji.

Till Helsingland om den dagtingan konungen gjort med den upproriske Thure Jönsson och hans parti.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 74 v.

En vdtscrift vtåff then copie som vår nådigiste herre sände til helsingelandt om then dagtingan som hans nådhe sände til her twre och hans partij

Wij etc Göre vetherligit att en tog wij for nogra wikor sedhan hadhe fornwmmit att her Twre iönsson och hans medhöllpare i Smålandh och westhergölland, hade begint emothe oss wthan all erlig redhelig förswarning eller wrsekt, itt nyt forrederj vpror och obeståndh i huilchit vår systher gripin warth och våre tjänare i håll slagne, medt monga andra oärlig sticke swom mothe oss bedriffne vårde, medt ord breff mord och tiltastningar, haffue vij dåch likuel aff synnerlig gunst nåde och mildhet for gudz skuld, och worth Elskelige Riginis rådz böön skuld, och for then mene mandz beste skuld i Rikit, att friidh sämiå och Endrekt måtte bliffua inbirdis och cristne meniskes blodz wtgiutitse ecke forspillas, giffuit for:de her Twre iönsson wor vilia och wenskap, offuer seendis medt honom huad deell han seg

i måthe oss, våre syster och tjänare swå orelige forseeth haffwer, i ene måtten eller andra, szå att alth skal wara en plat dödh och afftalat sak, och aldrig wtåff oss eller någre vore vrekt bliffue i nogra motte, medt szå skeell ath han seg in til oss förlatha skall, warandis oss och Suerigis Rike effter thenne her dag en hwll tro man och wndersåthe, och wprette oss wårth godha rycthe ighen for then mene man, thet han szå margfollelige besmittat haffwer, medt rop breff och rycthe, bliffwandis vedh then Vesterårs recess och handell szom han och Riginens Rådth medt then mene man kring om alth mene Rikit ther samma stadz beleffuad haffwer och samtykt, och ther vppå geffwandis oss siith öpna beseglede breff, Tess til ytermere visso och högre förwarning attuj szå willeliga haffwe öffuer seeth medt honom, och vele fast och stadikt holla, Lathe wij hengia wårth Secreth nedhen for thetta wårth närwarandis opne breff Giffuit på wårth slooth Stocholm Årom etc Mdxix Helge Torsdag

Stockholm den 8 Maji.

Till menige allmogen i Småland om vestgötaherrarnes beskyllningar mot konungen, samt löfte om tillgift för allmogens deltagande i upproret, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 42 v. — Förut tryckt af Thyselius, 1: 206 och i Smål. Arch. 1: 192.

Tiil menige almoghen j Smålandh

Vij göstaff etc Helsze edher alle oss Elskelige bön-dher och Almoge som byggie och boo wdj Småland kerlige medt gudh och wåre nåde Kiere gode wener wij haffue fornummedt huruledis j wdj thenna landzenda haffuen warett forledde oc wpueckte till ett storth buller och obestond emott osz Edher sielffue och then mene mann j Rijghit till skade och forderff huar thet hade haftt sijn framgångh, wtaff noghen falsk breff tall och ryckte szom the gode men her nedre j westergötland

och annerstadz wtöffuer oss wtropath diktath och förtt haffue, gud skal kienna osz oskylloghan, seijendis atuj haffua wilit indragha i Righit kietterij, ochristeligen lärdom och onda sydher, wylie forderffua then mene mann och eder, leggie neder Christendomen then alle Cristne herrer och konunger för osz fadher och foreldre hollet och styrckt haffue, Med mangh annan oredeligh stycke them the haffua wtaff en ond roott, grund och meningh dicktath wtöffuer osz j then aekt szom wij formerkie kunne att the wele öke twist och twedrekt, split och örliche in j Righit Szå wij skulde huar på annan slå morde skiöffle oc skynne in till tess wår hedzske fijende Konung Cristiern medt sitt anhang, Erchebiscopen, Berent wan meelen och Söffuerin norby komme om sydher j skjilsmessone och tage Righit in och skylde så wår trette ått, szom the tilforene giort haffue etc Szå kunne wij wel ther off merkia att thetta skal wara theris sijne oc anslagh, Hoppes osz doch nest gudtz hielp att meste delen aff the stycker szom the haffua förtt på osz in för edher skole aldrik så finnas j sanningene wthan the haffua falskeliga dicktat osz them vppå, Thet wij wel beuisa wele, och wele ware till suars ther före in för Rikisins råd h och then mene mann aff allt Righit när wij tilfelle haffue til att kalle them ther om och andra Rikisins wordande ärande til hopa, Äre och szomblige aff szamme stycker szom the kaste osz före ecke annerlwnda skett wthan medth theris och mene Rikisins rådtz Ja, och then mene mans samtyckio, så szom är then hielp j sylff aff kirkior och mangh annor styckier flere, hulke for then skuld osz ingalunda forwitas borde. Er wår wylie och begieran atj eder til thet besta stille willen och sättie inghen troo eller lijtt til sådant falst tall Ryckte och anskrij szom the osz oskielige gud skal wtedh vppå förtt haffue. Wij wele nest gudtz hielp inthet anneth foretaghä giöre eller vppå slå, Så lengie vort

Regemente ware skal aff gudj wthan thet som Christelighit är, och then mene mann eder och osz allom till gode oc gangn, oc holla eder en och alle wid Suerigis Lagh gode gamble cristelige sedwenior frijd sämio roo och Endrektighett, och ackte nest gudtz hielp döo en Cristen förste Szå effther wij granneliga formerke atj for slicke stycker szom for eder falskeliga på osz förde äre haffue bedragne waritt til att wpsättia idher emote osz Giffue wij edher til för gudtz skuld och thet mene beste skuld att blodtz wtgiwtilse icke ske skall, all then dell szom j emote osz och alle wåre j thetta wplöp bedriffuit giortt och foretaghit haffue osz så gud hielpe wid wåra konungeliga tro och sanningh Och huar szom noghit olaglight på kommet är medt skiutzferd stedzle öre och annath Tolkitsh szom then mene man fortuna kan, wele wij lathe Råde boott vppå Er och noghit sket emote gode gamblä Cristelige sidwenior eller annath predicat är än thet szom cristeligit är j ett eller anneth Äre wij och wel til fridtz att thet aff stilles oc att huar man bliffue wid thet szom gamalt gott oc cristeligitt är e huat thet är j ena motto eller j andra, Huar må tro och predika thet honum tycker wäll att ware Szå och medt Clöster munckar oc nunnor att alt bliffuer wid gamble sedwenione szom then mene man tyckis gott at ware Eder her medt gud befalendis Aff wort slott Stockholm Lögherdaghen nest effter Ascensionis Anno etc 1529 wnder wortt secrett

(Stockholm den 8 Maji.)

Till menige man i Östergötland, med löfte att afhjelpa anledningarna till de klagomål som uppstått, att ej upptaga ny lärdom, att kyrkor och kloster ej skola "förläggas", eller med ny skatt beläggas, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 43 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 2: 209.

Tiil östergötlandh

Wij etc Helsse ider dandemen alla som bigge oc bo wdi :N: Kerliga etc Käre wenner wij giffue eder tiilkenne huruledis wår tro man her holger karlson medt the andre gode men flere ther nydre hoss ider haffue latiit oss förstå alles idres synne och begären om någher sticker the wij botha och förwandla skulle på thet att thet opror som på färde war måtte affstillas oc huar och en medtt then andra må leffua j fridh oc Rolighet i rikit loffua wij eder på wåre sanning oc Cristeliga tro att wij wthan all suik wele latha botha oc föruandla alla the for:da sticker oc punctar som j oss förrelagkt haffua oc andra flere om någre finnas så atuj icke skole tiillate i rikit införas eller wptagas någhen ny oc ocristelighen lerdom oc straffa ther öffuer om wij någherstedz finne annerlunda en cristeliga predicat wara Eij heller att Kirker eller Closter skola förläggias wthan måge wppehollas så många som then meneman syelffue synes nyttogt wara, sammelunda ske oc medt munkar och nunnor att the bliffua j Clostren så många som ther wppehollas kunne, Teslikis oc om spetalen j Suderkiöpungh äre wij well tiil fridz huar han holles wthan byn eller jnnan effther som then meneman sielffue tickes nyttugast wara Begäre wij eij heller effther thenne dag wthtaga aff Kirkior och closter silffuer eller penninga wthan lata Rikens råd och then meneman sielffua aldelis rådha ther förre om ther någat her epther wttaghas skall, Huar oc någrä andra brister på färde wåre

eller någhen twnga then meneman på kommen wthij
 vårt Regementhe som wåre medt oskåliga skiut[s]fårder
 städzle öre eller huad thet helst nempnas eller wara
 kann willie wij thet så botha och föruandla latha att
 wij skule nest gudz hielp haffua willia oc Innesth aff
 eder alla och försee oss gott tiil eder atui måge tryge-
 liga wendha wår Rygg tiil eder (ee huad som komma
 kan) för thy wij jnthet tweka ther om att the som
 hoffuudt äre tiil förscriffna opror haffua wisseliga K:[onung]
 Crist:[iern] j synnett att dragha honnom her åther in igen
 tiil alles wåres forderff, thet thom dog gud förbiude
 skall, oc wij medt eders oc mene Suerigis Inbyggeres
 hyälp thet nest gudz hielp medt liff oc makt affwåria
 wille J huadt måtte wij kunne wette och Rame eders
 gode gang oc beste j lengden göre wij stedze gerne Gud
 edher etc

(Stockholm) den 9 Maji.

*Till Måns Bryntesson och Thure Eriksson om upproret i
 Westergötland samt Thure Jönssons och biskop Magni af-
 vikande ur riket.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 44.

Tiill Her Måns brunteson
 Her Ture Ericson

Vår etc Kåre her :N: Endog wij wel forstondit haffue
 att en parth ther nidre aff Riddarskapett her Ture Jönson
 och andra flere haffua beuist sig emott oss ganska wn-
 derligä, och ringe aethad theris eed äre och redelighet
 etc Szå haffua [wij] likuell icke annat förmerkt an atti
 jw haffue warit på vårt besta, och obruttlige holledtt
 thet hulskap och manskap j oss loffuatt haffue oc jnthet
 tagit eder aff sådana theris förretagna obestondh emott
 oss etc Fför huilkit wij edher kärilige och gerne tacke
 Jnthet tuifflandis atui ju wele förthenkthe ware ther

emott att wetha och Rama edert besta i huad måtta wij kunne Ther nest giffue wii edher tiilkenne atui endeles förstått haffue wtaff edhers scriffuelsse att för:ne her Twre och biscop Måns som för:de wpror åstad kommit haffue äre Rimde wdaff landett sedhan the förnumme att theris förretagna anslag icke kunne få framgångh effther theris onde willie gud thess loff Szâ ephther wii för the gode mendz Rikisins rådز bönn skuld haffue slagit samma förtrett och homodtt som oss i then måtten widherfarit är wtaff wårt synne på thet att icke mere skade [ske] skall och wenth för:ne her Twre Biscop måns oc andra flere theris med hengiare wår willia och wenskap tiil igenn oc giffuit them allom wårt opna besiglda breff Ther på begärendis ati samma wårtt breff wid mackthe holle wele i så måtto ati på jngen fäyde eller arge aff thet parthy som sig på för:ne wår tiilsagde wenskap och besiglda breff förlåte wiil och wåre gott ati wilde tiilhielpe medt eders scriffuelsse att för:ne her Ture och Biscop måns gåffue siig hiith in i Rikit igen för thet stora rop och Ricthe skuld som ther aff springher margfallelig i fremmande landh atui oss her inbyrdis så illa fördraga kunne och må i scriffue them alffuarlige tiil ath the fulleliga och troliga förlatha sig på then dell wij them thilsakth haffue handlandis herutinnan så all ting kunde tiil thet besta bestellas Gud eder etc Sonedaghen nest effther ascentionis etc

(Stockholm den 9 Maji.)

Till menige man i Westergötland och Wermland rörande vestgöta-upproret, jemte förklaring angående konungens afsigt att vid makt hålla den christna tron.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 44 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 211.

Tiil meneman som bigge och bo wdij Westergötland oc Wermelandh

Vij etc Helssom eder dandemen alla som bigge och boo wdi :n: Kärilige medt gud etc käre wenner wij tacke ider alle för eders weluillighetth hulskap troskap och manskap som j oss altiit beuisth haffue sedhan wij först komme tiil rikisins regemente oc jn tiil thenne dag thet wij altiit med eder gunstelighen wele förskilla j alla måtta Szå käre wenner endogh wij icke annatt wette för gudj än wij så haffue skickatt oss emott Suerigis rike oss suarligit skall wara både för gudh och meniskior, så haffue wij dog nu i flere resor för nummett att thet aff Somblighom lithed bethenkt wårder wthan oss ther emott haffuer skett opror och obestondh som oc nu j thenne dagher skett är nidre hoss idher aff her Ture Jönson biscop måns atth theris tiilhengiare huilke sig oärliga nog wpsatte emott oss och budhu tiil att bedragha ider j frå thet hulskap troskap och manskap som j oss loffuat oc tiilsakt haffuenn, endog j såsom erlige tro dandemen jnthet lydden them effther, wthan hollen ider fasta jn tiil oss och bliffuen wid tro ära och redlighett som dandemen pläga och bör att göra ther wij eder alle sammans kerliga förre tacke, och willie thet edher j alle gunst och nåde bethenckia, och haffue wij wel sportt att för:de her Ture Biscop Måns och theris tiilhengiare haffua mångh oredeligh sticke förtt och dicthatt oss wppaa in för edher huilke the nest gudz hielp aldrig beuisa skole som är att wij medt

ocristelig predikann och lärdom skulle willia förläggia then helga cristeliga troo kirkior och Closter, fördriffua biscoapar och prelater och annatt sådant mer, thet så dandemen jnthet well höffde att seya Sza giffua wij eder alla samans tiil kenne atuj nest gudz hielp jw willie så gerne tiil himmerike så som the och så gerna bliffua wid cristendomen som the, och ther förre wele wij icke heller tiilstädia j vårt rike annatt predicas skall än thet som cristeligt är eij heller någher ocristeliga sedher wppkomma låtha j någhen måtto, Och acthe icke heller förläggia kirkior eller kloster som the falskeliga föras oss wppaa wthan holla then helga cristna troo wiid makt och så många kirkior och kloster som then meneman sielffuom tickis nyttwgt wara Thet loffua wij eder dandemen alle wiidh våra konnungxliga ära sanningh och cristeliga troo Hwarförre käre dandemen om oss någhett annatt på fört är eller effther thenne dag på föres kunne, thå görer som hulle tro dandemen och setther ther jngen tro eller liitt tiil wthan bliffuer hårdha wiid thet hulskap troskap och manskap som j oss alle loffuadt och tiilsakt haffua som ärlige tro dandemen bör att göra szå her effther som j her tiil giortt haffue wij wele nest gudz hielp holla och holla latha eder alle sammans fatige och Rike wiid Suerigis Rikis lag oc goda gambla cristeligä seduenior effther som andra goda herrar och Cristna Konungar för oss giortt haffue och wåga lifff och halss för alles eders welfärd skull ther haffuer jnthet tuiffwell wtinnan Ider gud befalendis etc

Thesse äre the befallingher och punctar Som wår troman Her Karl Ericson Haffuer medt sig tiil the gode men i Westergötlandh

Först att Her Karil haffuer fullä befallingh aff oss att handle med the gode men j westergötlandh andelige

och werdzlige att thet buller måg aff stillas tiil fridz och rolighett effter then förseglingh wij giortt haffue och wårtt breff wtuiser som anders hanson haffuer, then wij och acthe fullt göre j alle syn punctar wthan Skotzmäll eller arga list, Och tale fördenskuld ther så wdinnan att jngen aff them som thet opror förretagit haffuer fatig eller Rik Tienere swen eller Herre skall ofridlig kallas, eller ogildh som förlikningen jnneholler then the gode mendz fulmechtighe aff östergötlandh wloffwat haffue

Sedhan atuj tacke the gode men som haffue stått faste och lathe sig icke skilie j frå oss medt thet öffueruoldh them wtöffuer gongit haffuer Och lather läsze wårt öpne breff medt theris tiilhielp för then meneman, thet the sielffue begäratt haffue wårt gode Ricthe tiil opretthelsze wij wele aldeles wara wel tiil friidz och benegne att latha then meneman en och alle bliffue wiid theris gamble seduänior Kirker clöster och predikan som the syelffue begäre

Ythermera att the gode men wille finne Rådd och lempe tiil at drage Her Ture Bispen aff Schara och andre flere som rymde äre jn igen j Rikit medt breff loffuen och förseglinger Thy wij acthe j jngen måtte dragä någrom thetta hommodt wthan wille thet gerne lided haffue för gudz skuldh och then menämandz beste skuldh Entog wij wel hade makt och tiilfelle tiil att widhergöred wppaa thedt att ther jcke skal wexe medt obestondh wtaff menig Swerigis Rike tiil stort effther tall och fatige wndersäthe tiil störste Skadhenn Och ther förre wele wij icke att någhett angrip skall ske wppaa någhrom thet them tiilhörer för en wij få wisselige förnumendis wm the wille giffuä sig jn thil oss igen j Rikit wppundher then dachtingann wij samtikt och försegladt haffue

Item Szå och wñ någre merkelige brister eller wår-
dende ärende wppaa färde äre, och the gode men ther j
landedtt wille besöke någhet herremöte eller wij medt
them att the ther om skole råde medt oss och komma
tiil sammans j en Rett frintlig wenskap wthan alla arga
list, Ther om wij them j westergötlandh wille wäll tiil-
kenne giffue wår mening när wij warit haffue j Erichz-
messo j wpsale och handlatt medt Rikisins Rådth j wp-
sale om the någatt herremöte stempne eller besöke wele,
Wille the godemen j westergötlandh giffue oss there
gode Rådth och mening tiilkenne huadh best förreta-
ghändis är i alle puncter eller saker

Stockholm den 9 Maji.

*Konungen tillgifver hr Thure Jönsson hans delaktighet i
westgöta-upproret, och uppmanar honom att åter begifwa
sig in i riket.*

Riks-Registr. D, 1529—1537, fol. 47. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 215.

Tiil her Ture Jönson som her Karl Ericson hadhe
medh sig

Wår synnerlig gunsth etc Käre her Ture wij giffue
eder tiilkenne att wij förmerkt haffue att någre haffue
besakt oss för edher j så mättha att wij skulle haffue
haffth någhen hemlighen ogunsth eller ouillie tiil edher
så att wij ther aff skulle lathe oss wnfalle någhen ordh
Szå att medt tiidhen skulle thenkias tiil att eder skulle
någhen straff öffuergå, etc Och effther som wij besynne
kunne för then skyldh eller andra saker wij ej wethe
Haffue j samfelth medt biscop Måns i Schara och andra
flere bethenkt ith orådth tiil obestondhz förretagning
emoth oss och ther tiil windlakt eder att opuecke then
meneman ther nedre oss på halsenn etc Szå käre her
Ture wethe wij emellem gud och oss atuj slikt aff eder
aller förskylth eller förtienth haffue huarken i en mätte

eller annen Effther wi ey anners haffue hafft och skicket oss emott eder eller idre, wthan skälige och tilbörliche och warit eder altiid benegdh tiil thet besta medt gunst och willie wdj huad måtte wij thet haffue kunnet bekoma huilkit wij eder sielffue samfelt medt huar god man giffue tiil att bethencke Ther nest om j någhet hade hafft emoth oss så atuj skulle haffue waridh ider någherledis för ner eder persone anrörendis eller och om någhon dell haffde warid aff oss eller wtaff wår tiilstedelsse och befalningh förretaghen thet menige Rigit och thess jnbyggere kunne komma tiil skada, hade warit loffligit och tilbörligit ati oss thet först hade giffuit tiilkenne medt bud eller scriffuelsse för en j sådanth förgeffuelige förrethenkningher bethenke skulde. Huar wij oss sedhan wdj alla rettferdiga saker icke hade latiid effther all tilbörlichett wnderuise, måtte thet thå wel annerlwnda wårdit bethenkt och förretagit än medt jnbyrdis opror menige Rygit och eder sielffue tiil aller största skade och förderff, wthan tuiffuell aff slik begynnelse fölie will thet som j sielffue wel besynne kunne huad sådanth haffuer jnne att bera Doch effther giord gerningh ingen vndwijkningh har och wij oss alle effther meniskes skröplighet lettelige förse kunnä, haffue wij slykt platt slagit wtaff wårt synne mere actandis i then måtton Rikisins gangn och bestondh än thedt hommodt som oss tiil wår persone widherfaredt är, besynnerlige effther ey mere skade skeedht är och nw förmedelsth gode mens, Rikisins Råd och eders käre Söners bön skuldh öffuersett medt edher i then måutthonn och wenth ider wår gunst och wilie och wenskap tiil j såå måtto, atui thet hommod oss eller wåre Käre Syster widherfaredt är, aff eder tiilskyndan j thenne förlydne wår, alrigh acthet att wreckia eller wreckia latha j någhen måtto oss så sannerlige gud hielpe ther wij och så haffue giffit ider och alle som tiil samma obestondh

wällendhis äre, wårt opne och beseglde breff oppå, Jnrymmendis eder all then försäkring punctar och articlär j medt menige frälsedt, Köpstadzmen menige almoghe i westergötlandh och Smålandh aff oss begärendis haffue warid som j ythermere wårde förnimmandis aff hwudh breffuet, Huarföre effther wij wdi för:ne wårt breff haffue tiilsakt och nw tiilseye eder wår gunst och en retfärdigh wenskap, tiil att allt som j för:ne wårt breff wtloffuadt är skall aff oss på wåre konglige äd ere och cristelige troo obruttlige holles Bedie och begäre wij ati taga eder jngen reddogha fructhan eller fara, för thet som skett är och nw öffuertalad är, wthan giffuen ider jn j rikit igen, bliffuendis widh edert arff och egit her j Rikit så her effther som j her tiil giort haffue, ider skall aff oss eller wåre Jntheit annet widherfaras en thet som gott är, ther må j fulleligä förlatha ider tiil, är och någhen dell försedh på wåre syde öffuer tiilbörghett wele wij gerne lathä oss her effther altiid thiil thet besta wnderuise så jntheit fell finnes skall på wår sydo Jdher gud her medt befalendis Aff Stocholm Sonedaghen nesth effther Ascentionis

Upsala den 21 Maji.

Öppet bref till presterskapet och menige allmogen i riket, med förklaring öfver de mot konungen anförda klagomål; om westgöta-upproret, och om en herredag i Strengnäs den 17 nästkommande Junii.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 48 v. — Föört tryckt i Thyselii handl. 1: 220.

Tiil menige almoghen kringom Suerige

Wij Gostaff medth gudz nåde Suergis och göttis etc Konungh Helse edher alle oss älskelige tro wnder-såter Clærkeridt och menige almoge som bygge och boo wtj .N., kerligen medth gud och wår sunnerlige gunsth och nåde kere dannemen alle sammens Wj geffue edher

till kenne, at wj nu haffue waridt till ordha och sam-
tall medt edher fwlmectuge senninge budt samffelth med
then meneman som j dagh församlede wore wid gamble
vpsala och haffwom ther j blandth annad förstondith
the briister och klagemåll som J och then meneman her
i rikith i motth oss haffwe Som är försth om then nyia
predican som segis wara opkomin wtaff wår tilstedilse
Teslikes om munkar, kyrkior oc klosthers nedher bryth-
ningh och ödelegningh etc Saa hoppes oss at the dan-
nemen her wåre tillstædis well haffwa forstååth wår marg-
fallelige och redelig wrsecth i then motten såå ath wj
ecke medt wår vilie eller wetthskap haffwa tillståth ath
någed nyth predicas skulle thed som wore j motth then
hellige Cristelige troo som cristus och hans helge apo-
steler lärth haffue Ey heller latið opkomma nogra nyia
seduenior ther aff cristendomen i noghen motto kunde
förwanskas epther som edher fwlmynduge sendebudt
(som för:de wår vrsectt hörde) kunne edher ytherligare
vnderwisa etc Doch kere dannemen paa thed sådana
mistancke som os i then motton paa kommin är motte
aff stillas oc bortleggies Haffue wj loffuadh och tilsaeth
edhers för:de sendebudth paa alles edhers wegna atwj
ecke wele wtj noghen motte tilstedie tedt noghen dell
predicas eller paa cristendomens wegna her epther före-
tagas skall Anten i en motto eller annan wthan thed
som rett och cristeliiged är och holla oss wid then ordi-
nancia och skickelse som senasth giordis ther om i
Vesterås Saa at rene gudz ordt och ewangelium her i
rikith predicas och förkunnas scall och inted annadt,
effther som samtykth och beleffwadt war paa rikisins
raadtz oc then menemandz fulmynduge sendebudt i för:de
westerås herremöte huilkin ordinancia och skickelse för:de
dannemen påå alles edhers wegna loffuad fast oc obrotz-
lige wid maeth holla Samalunde at the gode gamble
cristelige seduenior skole åff oosz styrkias och wid maeth

hollas effther thenne dagh Om nogodth annat är opkommit eller företagid thed som jcke cristeliged är haffwer thed aldrig warid skeett effther wår wilie eller befallningh i noghen motto Teslikes wele wj saa lagadt at alle andre briister oc klagemåall som för oss rörde worde, thed the skole till thet besta föruandlesz och komme gode böther oppåå saa at jnghen briisth eller fell skall finnes paa wåre sido Huar före kere dannemen om noged saadanth lygnactokt tall är oss paa fört eller effther thenne dag påå föres kunne som nu i thenne förliden tiidt mykit skedt är nedre i vester götland oc småålandh wtåff her Twre iönson Bispén i scara oc andra theres medt hielpare, the som thetta obestondh emott oss begynth haffue (Som edher nog allom wetherliged är) J huru the haffua samman sætt och till hopa dicktad alle the lygnactuge stycker the noghen tid kunne betenckie emotht oss och latid wtgåå mongh scriffuelse påå wår hals wndher vårt jncegle som the brutid haffua j fraa wår egin breff och sætt ther före Saa lydandis at wj skulle haffue lagdt en ny sölff skatth påå then meneman öffuer alt rikith viii lodt selff paa huar skattebonde och iiiii lod selff påå huar landbo medt mongh annor oredelige stycke som the oss lygnactelige paa förth haffue Ther med the wille beueka oc bedraga then meneman till opror och obestond emott oss och sedan för:de her twre jönson oc Biscop mons i scara som hwuuden wore till samma företagne obestondt förnumme at the dannemen jcke wore saa lette at late sig förföra oc setie tro och liith tiil teris förrederij Oc at theris onda företagna meningh oc företagning jcke kunde haffua framgong äffther teres wilie Haffue the giffuit sig aff Landith till Danmarck eller annan stadz oc acthe till äuentyrs stempla nogodt onth hiit in opåå rikith och winlegia sig ath in draga i rikith osz paa halsen wtlenskan her, Then meneman till skade och förderff som opta till

förende skedt är Saa förmoder wj och förlåthe oss fwlkämelige till edher alle atj bliffue alle widh thet hulskap troskap och mandskap som i oss loffuad och till sacth haffue och lathe edher finnes weluillige som the dannemen her wore medt os till samtall oss paa alles edhers wegna loffuade och tillsagde atj samffelt medt the gode men hielpe till medt liiff och machth at åff werie wår och rikisins skada oc förderff om för nödhen wore Saa at förscriffne her twre och biscop måns eller noghen annan wille giöre eller tilskynde noyed krieg örlich her in paa rikit som befructandis är Huar the ecke wele giffue sig till then dactingen som wj them åff wår swannerliige gode wilie tilbudit haffue paa thet at Cristne menniskiers blodz wtgiutelse jcke ske scall etc J skolen jnte twiffwelle at wj wele jw ware redebogne till at haffua ospar liiff och godz för alles edhers och menige rikesins wellfferdth skuld och holla edher alle wid Suergis lag och edhers gode gamble sedwenior ther maa j fwlkamlige slåå edher liith till Ythermere kere dannemen huar noghen wilde före noyed tall eller rykthe paa oss thed som jcke loffliged wore eller och om i hade nogre briister emott osz Begære wj atj ther till inghen troo eller liith setie wele wthan heller giffwa os slieth med edher scriffuelse oc mynduge sendinge bodth till kenna ther wj os sedhan gerne wele effther aall tilbörlichkeit låta wndherwisa, såå at edher skall ecke giöres behoff för then skuld noghed obestond eller opresningh före taga, och begere wj her wtoffuer atj welen skaffad saa med the gode menn klerkeriidt som wancka och besethne äre hös z edher at the jcke före oss noyed onth tall eller rykte påå, Entogh wj haffuom till them then motton ingen ondt tro som ärlige gode dannemen äre, Begere wj och såå atj wele skicke ii eller iii aldridge oc skelige men wtaff huart edher herrede nu nest kommandis sancti botolphi dagh till war

stad Strengenes ther wj haffue sammen kalled the gode men aff rikesins rådth oc frellsedt till ath handla med edher oc oss ythermere all rikesins wordande ärende oc huru wj besth till endrekteligh fred och sämie komma kunna edher gud her medt befallendis, Giffuit paa wår gårdt vpsale fredaghen nest effther pingesdaga Anno etc 1529

(Upsala den 21 Maji?)

*Konungens svar till Måns Bryntessons och Thure Eriks-
sons skrifvelse och begäran att på ett herremöte få göra
sin ursäkt för sitt förhållande i afseende på vestgöta-
upproret.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 50. — Förut tryckt af Thyselius I. 1., 1: 225.

Till Her mans bruntenson,
Her Ture Ericson

Wij Göstaff etc Käre gode men wij haffwe vndfongit eders scriffwelsse medt thenne breffwisere Knut Swenson huruledis I haffwen jntagit Lindholmen sedhan her Ture Jönson gaff sig aff landhit tingat medt almoghen oss till godho och stiltt thet vpror begynth war till fridsamlighett och thet besta görendis ther vtöffwer margfallelig eders vrsäkt, ati icke haffue warit medt j then handling och vbestondh som szå oredhelighe emott oss begynth war etc vthan stragx J förnumme her Tures onda grund och meningh i Larff droghe J edher jfrå honnom och hans anhangh som troe men borde att göra och begären therföre atuj wilde berame och samman kalle itt herremöthe ther Hwar för sig syn vrsäkt och oskuld göra mågh Ther wij och endrektelige måghe beslute huru all twisth och twedräkt aff stillas måtte etc Szå käre gode men förmodher oss well ati endeles alle haffue vndfongit war scriffwelsse medt wår tro man

her karl ericson och ther til siitt och öffwerwägit war försägling och dagtinge breff som wij medt Anders hanson aff Lincöpinge vtsenth haffue epther then vtloffwen våre fulmectighe befallningxmen aff Östergötlandh giort hadhe på våre weghna medt the smålenske och andre som warit haffue J then handell och vpror, så atj aff sådanna war scriffwelse och förseglingh wel haffwa förnummit atuj hwaske bethenke ther medt en eller annan vthan aleanasth thom som sig så oppenbara emothe oss vpsakt haffwe och haffue ther vtöffuer slagit allt homodt platt vtaff vårt synne och hiarthe, szå att allt som emott oss skett är skal wara en platt förgiäthen sak medt hwar och en szå framt oss icke sådanth ythermera widherfaras kunde etc Hwarföre är wår willie och begäre ati eder alle sammans till sådana våre breff och försäglinger förlathe wele Skickandis all tingh till thet beste medt thom som emott oss warit haffue laghatt all tingh till friid och rolighet wij acthe och willie nest gudz hielp aldrig någhet brythe ther vtaff som wij försegeltt haffwe wiid våra cristeligha tro och sanningh, och begära wij ther vtöffwer ati wele alwarligha och samfelleligha Scriffue epter her Ture Jönson och Bispen att the giffue sig hiit igen till oss i landet på then förseglingh wij them giortt haffue, och draghe jngen stempeling eller ytlenskä men jn medt i handlen, wij wele j jngen måtte vpwreckia hwad som skett är, gud skal kenne, thy wij see icke gerna eller wille att danske och Norske men skola komma j wår förlikningh, som wij förnummit haffue aff theris scriffwilsze j oss sende att the göre wele, Thet j scriffue ati haffue jntagit her Tures gård etc Sedhan han gaff sig aff landit Tycker oss icke wel ware, thy wij fructhe att thet wil räknas oss till wår breff och förseglinghs förbrythelse epther wij än icke haffue fått igen wart Reuersall eller wiss swar huru han eller Bispen sig för frynt eller fienth emott

oss bewise wele, ther före såge wij heller, att thet wåre
 ogiort, men nu thet skett är, är war willie ati acthe
 ther på att thet jnthet oskeligit forretages antigen på
 hans godz eller eghor in thiil thess atui oss med honnom
 eller them andra föruette måge, lathendis wåre karler
 bliffua ther wppe i then acth att ingen sig ther emott
 oss eller landett wppsätie kan medhan sådanna buller
 tuist oc fructhan på färdom är Thet wij nest gudz hielp
 redelige well försuare måge, oc i jngen måtthe wår för-
 seglingh förbrythe lathe, wm thet herremöte i bågäre
 beramas skall, äre wij well benegne tiil och haffue nw
 medt wårtt elskelige Rikisins Rådz samticke her i wplandh
 stemdt thet i wår stad Strengnes att holles nw om
 Sancti Botolphi dag nest kommendis Tiit wij begäre att
 j medt mene frelsedt ther i westergötland söke, medt
 några men aff huan köpstadt, och ij (2) men aff huart
 härede them i ther tiil medt eders bud oc scriffuelsse
 buda willen, atuj all ärende kunne laga oc i beste måtten
 stilla kunne gud etc

Upsala den 22 Maji.

*Till konung Fredrik i Danmark om hr Thure Jönsson
 och biskop Måns i Skara, hvilka undflytt till Danmark.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 51. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 228.

Tiil Kongh frederik i danmark

Vår wenlig kerlig Helssenn mett allt mere gott nu
 och altiid tiilförenne Högmegtig förste och herre synnerlig
 gode wen och käre Nåbo wij giffue eders högmectighet
 tiil kenne Huruledis några aff Ridderskapett her i wårt
 Rike Swerige Besynnerlig her Ture Jönson och biscop
 Måns i skara haffua i förlidne thenne wår betenkt och
 sig förretagit jth obestondh och opsatt sig emott oss
 wdaff huadt tiilfelle eller orsak Wij eij wetha etc Szå
 effther her Ture oc biscop Måns theris forretagna me-

ning och anslag effther theris willie icke forfordra kunne, haffue wij förstätt att the haffua wnduikit oc giffuit siig in wdj eders högmectighets Rike, Danmark, huad the ther actha att beskaffa kunne wij eij fullelige besynne Doch försee wij oss tröstelig och fulkommelig tiil iders högmectighet oc the godemen danmarkes Rikis Rådth, atth then frid, wenskap, förbundh och gode nåborskap som emellom eders högmectighet oss och beggis wåre Land oc Rike giord och begänghen är, wårdher ju aff eders högmectighet aldeles oförkrenkelig wiid makt hollen j så måtto att huar för:ne her Ture biskop måns eller någhen annen actade seg beflijthe in hoss eders högmectighet tiil att beflecke oss medt otemmeligit thall och rycthe anthen för then euangeliske sak skuld (epther the then eij god äre) eller noghet annett ther med the mene att vele foruandska thet wenlige förbund oc gode nåborskap Riken emellom giortt oc medt besigldē breff stadfest är, thå hoppes oss att iders högmectighet platt jnthedt tagher seg aff slike stycker som the hende att förregiffue Eij heller giffua theris tall eller framsetninger någhen Loffue eller audietz i then måtton) och endog atuj för the gode mändz wårtt elskelige Rikisins Rådz bön och begären skuld haffue öffuerseth medt thöm för för:ne mishandell the emott oss wthan all redelig orsak bedriffuit haffue och tiiluenth them wår gunst vilie oc wenskenskap(!) igen, Och giffuit them ther på wårt opna och beseglda breff så the måge frij secker komma in i rikit igen Begäre wij lickuel kerligen oc gerne (huar för:ne her Ture eller biscop Måns icke wele förlatä sig på wår tiilsagda wenskap och besegldä breff them wij actha nest gudhz hielp obrotslige holla wthan wele wjn-läggia seg att skinda nogot argt in på oss eller wårt Rike) att iders högmectighet icke lather j noghon måtto för theris mishandel skuld förkrenkes then Contrakt och förbund ider oc oss emellom giort är, oss hoppes nest

gudz hielp att på wåre side skal jngen brist eller fell finnes bediendis kärligenn atuj medt thetta wårt budh måtte förbijde och wnfå eders scriffuelsse och suar her på thet wij medt iders högmectighet i slik eller större måtto altiit gerne förskille wele Befalendis ider her medt gudh Alsmectigt, Giffuit j wår stad Wpsala lögerdaghen nest för dominicam Trinitatis 1529

Göstaff medt gudz nåde Suerigis
oc götis etc konnungh

Upsala den 22 Maji.

Till danska riksråden hrr Tyke Krabbe, Måns Göye, Axel Ugorp, Jakob Trolle och Henrik Göye rörande det gästfria emottagande konungens syster af dem rönt, westgöta-upproret och de till Danmark undflydde anstiftarne Thure Jonsson och biskop Måns, samt om den evangeliska läran.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 52. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 230.

Til her Tyke krabbe, her måns göije her axel vgorp her iacob trolle och her henrik göye vedt thetta effter:na synne

Vår sunnerlig gunst och Kerlig helssa nu oc altiit tiilförende etc Käre her n: wij tacke eder kerligeen och gerne för then weluillioghett wij stedze aff eder förnummit haffue besynnerliga atj så wenliga wndfinge wår elskelige suster tiil herberge oc tracterade henne på wåre weghna tiil thet besta thet wij eder altiit tiil gunst oc wilie gerne bethenke wele förskillandis ythermera med alle goda huar wij kunne etc Så käre her n: förmode wij ati endelis wel wthaff ith dageligit rycthe förstätt haffue huruledis några aff ridderskapet her i wårt rike Suerige besynnerlige her Ture Jönson Biscop Måns j skara oc några andra hade begynth och sig företagit eth obestond, och satt sig wp emott oss wthan redelig wrsak, och mest för then euangeliskä sak och lärdom

skuld (som nu gud thess loff är kommen i liusedt) för thet atuj lijda kunne, thet cristi euangelium må renth och obemenkt her i wårt rikä predicat wårde Och effther för:de her Ture och the andre flere eij euangelio god äre ey heller thess förkunnelsse någerledis lida kunne, haffua the i thenna förlydna wår beflijtat sig bland then meneman her i rikit medt några tiilhopa dictade sticker emote oss förregiffuandis atui haffua indraga latiid en ny tro j rikit, ther medt cristendomen måtte föranskas etc oc actade så medt slike och andra sticker flere göre almoghen oprörisk, dog sedan förbemelthe her Ture oc Biscop Måns förnumme att theris företagna mening och anslag wåre förgiffues, och kunde icke haffua framgångh ephther theris vilie, oc effther then mene man icke wilde falla in medt them, haffue wij förstondit att the haffua wnuikit oc giffuit sig in thil Danmark, huad the ther actha att skaffa kunne wij ey fulleliga besynne, Så faller oss icke tiil synnes ey heller någherlädis tro kunne, ati eller några aff the gode men danmarks Rikis Råd the ther annärs rett bethenke wille, giffue them i then eller annen måtte någon rett effther wij them tiil slikt obestondhz förretagning aldrig tiilfelle giffuit haffue Wthan försehe oss fulkommelige tiil högmectigste förste konnungh frederik, eder, och the andre gode men flere i Danmark att then frid, förbund oc gode nåborskap Rikenne emellow giort och begånghen är, warder jw aff hans högmectighet eder och flere gode men obrudelig och oförkrenkelig wiid macthe hollin, i så måtte, att huar för:de her Ture eller någhen annen wille förregiffua något otemeligit thall eller rickthe på oss, in för för:de högmectige förste Konnung Frederik, eder eller några andra, Thå hoppes oss atj them j then måtten jngen loffuan giffua wille, Ey heller säthia någhen tro eller lit tiil theris framsätningar, anseendis huadh rikenne emellow giort och bebreffuat är, etc Wij wele nest gudz hielp så laga

wår stycker, att ingen brist eller fell finnas skall på wåre sido, ythermere huar för:de her ture eller biscop Måns icke sig förlata wele på then wenskap wij them tiilsakt haffue, i thet atui för goda mendz wårt elskelige rikisins rådz bön skuld, haffue öffuersest medt them för förscriffne mishandell, wthan wele winläggia sig att skynda någet argtt in på oss eller wårt rike, thå förmode wij att them icke sker någet bestondh aff några aff the gode men j Danmark, så att för theris mishandell skul, skulle någerledis förkrenkes förberörda contract oc förbund som Rikenne emellan medt besegld breff stadfest är etc Och begäre för then skuld gerna atui måtte förbyda eders suar her påmedh thetta wårt [bud] thet wij altiit gerna i större måtte medt eder wele förskilla Eder her medt gud befalendis datum Wigilia Trinitatis anno etc 1529

Sandhem den 22 Maji.

Konungen befäller borgmästare, råd och byfogde i Jönköping att till honom sända allt det krut der finnes, alla bössor och tre "halff-körisser."

Efter orig. på papper i Jönköpings Stads-Archiv.

Göstaff med gudz nade Suerigis oc Gottis etc konung.

War gunst tilforende, Kære godemen Epther wj haffwe sacht edher fwlkompnelige wor willie oc wenscap til igen, oc i thes samæ haffwe loffwed oss lydhne oc wællwillighet ighen Er war willie oc begeren Atj med thenne breffwiszere wart bwd wille sende oss til hande Alt thet krudh som ther fynnes i eders stad Jönköpinghe, Alle Rör, oc iij halff körisser, Atui thet til honde faa oförsumelige . Wid war gunst oc wenskap Oc lagher thet saa Atj achte at inghen Rör Wnderstingis wid theris wälfärd som thom förstinghe Tagher

her ingen forswmelse wtinnen, Gud eder her med be-
falendis Aff Sandheim Lögherdagen iiij:or temporum
Anno etc mdxxix, Wnder wart Secret

Utanskrift: Oss Elskelig Borgmestere Raad och Byfogethe wdj
war Stad Jöneköpinghe, g[winsteliga]

Sigillet finnes qvar, skadadt.

Svartsjö den 26 Maji.

*Till allmogen i Kalmar län om Kronobäcks kloster, hvilket
skulle förvandlas till hospital.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 53. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 275 och i Smål.
Arch. 1: 197.

Til calmarna län

Wij etc Helsse eder alle oss elskelig tro wndersåthe
menige almoghen som bigge och boo wdj Calmarna len
Kerlige etc Käre dannemen alle wij giffuom eder tiil-
kenne thenne breffuisare wår tro tienare waste Jonson
haffuer latiid oss förstå the brister oc klagamåll som j
dandemen haffua om Kronebeks Clöster j thet att thet
är icke så wiid macthe som thet wdj förtiden warit
haffuer Szå giffue wij eder dandemen tiilkenne att wij
haffue besynnat oc öffueruäghit saken huar före för:de
Kronebek först funderatt wart oc haffuom befunnit i
sanningen att thet aldrig wart funderat tiil noghet Clö-
ster så att noghre munkar eller prestar skulle ther oppe
hollas noghet vtan tiil ith hospitall thiil the fatige speth-
elske oc andra kranke oc siuka menniskä måtte haffua
ther tiil tiilflicthe, oc ther wtaff gudz almosa wppehollas
i theris lifftziidt Oc effther sadanna är gudz bodh oc
willie oc wij thessa alle plictoge ärom aff cristi bod
att elska och wppeholla the fatiga tickte oss tiilbörligit
wara, att för:ne Cronebek måtte igen komma tiil then
skickelsse thet först bethenkt war, som war tiil fatigdt
siuk oc förlamma folk, oc icke några munkars oppehelle
oc j then aeth hade wij förskickatt för:de wår fögete

waste jonson ther nidh oc giffuit honom j befallning att han om för:na kloster så beställa skulle att thet måtte komma tiil första skickelssen igen, Så att fatig folk måtte komma i then staden igen som munkanna tiilförenne warit haffua oc haffua wtaff samma renthe siit oppehelle, Så hoppes oss ati dannemen alle ther medt wel tiil fridz ären oc willen tiilhielpa på eders syda att the fatige siwke menniskior som ther kunna effther thenne dag haffua sin tiilflicth, måtte få theris oppehelle, wij wele oc så gerne på wåre sido ther tiil altiid lata oss weluillige finnas att Rama theris besta j huadt måtte wij kunne, eder alle her medt gud befallendis datum på Suartesiö helge lekamen affthen år etc 1529

(Stocholm) den 29 Maji.

Till Gudmund Persson om åtskilliga ärenden.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 58 v.

Tiil Gudmundh person

Wår etc Haffue wij wndfongit tin scriffuelsse Gudmundh i huilkin tw scriffuer, Att thet är nw Lagett i beste måtten ther nedre, och atth almoghen alle stedz suarar tig well på wåre weghenna, Szå förwndrar oss icke Lithet huar Anders hanson han bliffuer så lenge, atui få jnghen swar igen aff honnom, huad honnom Lidher eller huad han bedriffuer, synnerlige meden her Twre och bispen äre aff Landett, och the andre äre alle stille, Huar förre är wår willie, att tw. giffuer oss oförsymnelige tiilkenne, om för:de Anders hanson huar hann är, och skynde honnom vp igen tiil oss medt wår breff, wm hann them på thenne tiidh icke haffuer fått i frå sig, eller och medt the reuersale breff han haffuer fått igen aff them som wår dactingan annamadt haffue, wij äre icke thess tiil synnes eller wilie att han ith helt år om kring fara skall, medt wår dactingan, licheruist

som oss Jntheit hommodt skett wåre, huar the wår försegling på thenne tiid annammadtt haffue, och haff thin bodh ephther honnom hwar tw honnom spörte kantt, att han kommer wp jgen, aller senestä tiil oss i thenne herredag wij beramat haffue nw stonda skall i wår stad Strengenes, nest tiilkommandis Sancti Botholffi dag, medt wår breff eller the reuersall han igen fongit haffuer etc

Är och wår endelig Willie att tw skallt giffua tiig tiil thet hermöte, Haffuendis medt tig meste parthen aff wåre Suene ther ligge i Lincöpinge, och pedher Knutson then wij och ther wm tiilscriffuit haffue, alle the torffue the icke komma och ey heller medt theris hester, wthan them så tyckis Er och wår willie och begären Gudmundh att the ypperste och mechtogeste aff adelen ther i östergötlandh, komme tiil thet hermöthe som wij them tiilscriffuit haffue, och ij men aff huan köpstadh, och huartt härede ther i östergötland, them tw wiltt tiilseyä huar som icke tiilsakt är, wij förse oss at wår breff j frå wpsale wtgångne äre förkunnade i thenne landzende, i huilkom wij stempne lathe thiil thet hermöthe, några aff huan köpstadt och huart härede, Så och är wår willie, att nilss arffuedson medtt några flere aff Jöneköpinge skole komma tiil thet herremöte, Thom tw och så bodha wiltt wppaa en Cristen felig leyde, aff och tiil, wm the wår dagtingan icke annamedt haffue, then wij mene the icke försymedt haffue, och wil tw gudmund lägge tig störste flith wm, att tw kunde skaffue oss tiil honden thet breff the i Jöneköpinge haffue aff the westgöther thiil thenne herredagh och icke kopierne som tw scriffuer, wij äre Jntheit belatne medt Copierne och haffue Copier nog tiilförende, flijte tiig j thenne sak thet beste tw kanth, wij kunne icke troe Att the i Jöneköpinge Wille förholla oss thet samma breff, Om then tomtpt ören j wastena nwnnerne begärä, latt så henged huadt the haffua skole, skole the wel få,

Och the hester tw haffuer fått i frå tordh bonde, them latt oss och komma tiil händä, wij haffue wnth tiig thet bohag som war på hoff, wndantagendis oxerne som ther wære, och några folar om the doxe äre, thet må tw aname lathe, som wij ther wm per knutson oc tiilscriffuit haffue, Och wilt tw leggja tig win oc acth om, Atui måtte få the master som wij behöffue tiil vårt skip, her ligger wid slottedt, och nu lenge legat haffuär så gott som for wrak, Atui thet kunne lathe komma tiil någhet gangn Wij spörie Jnthe wtaff the båsmenn Wii effther the Master wtskickätt haffue, giff oss och ther om att kenne, huad aff weghom är, Och försym Jngelunde komma tiil oss i thet herremöthe, haffuandis med tig wære Suäne och Anders hanson Gud tig etc Lögherdaghen nest ephther Helge Lekamme dag

Stockholm den 30 Maji.

Till hr Johan Thuresson om hans broders, mäster Jörans, begäran om tillgift för sitt deltagande i upproret.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 57.

Tiil her Johan Turson

Vår etc wii wnfinge eders scriffuelsse her Johann, medt någhen breff som eders Brodher Mester Jörenn edher och ffrw Cristine tiilscriffuit haffuer begerendis atuj wilde bettere wette hans beste, effther han edher gott tiiltror, än han emott oss seg beuissedt haffuer etc Szå effther i wette wäll käre her Johann, att hans willie och meningh tiil oss icke warid, ey heller är fast godh, och är jnstighen medt hans faders handlingh, kunne Wij icke wara så förlätte tiil ath förläthe honnom platt aff synnedt, vårtt homodt thet så oredelige emott oss förretagit är, besynnerlige meden han i jngen dagtingan besluten är, och haffuer tagit sig förre så förstinge sig, som wår fiende, wthan wele för eders gode troe och

willie skuldh, giffue honnom tre wekne dag i frå datis i thetta breff, och i the iij wekne dag en frij sekker cristelige leyde aff och tiil, som vårt Leyde breff her medt följende ther wm jneholler, tiil att komma tiil tals och orde medt oss, att göra syn wrsekt oc giffua tiilkenne för huad saker skuldh, han siig sådanna obestondh haffuer förretagit, Huad wij sedan för eders skuld medt honnom göra kunne wille ui oss tiilbörlige uiss, godwillige fynne lathe, och sende wij eder igen tilhonde hans breff som i oss senden, ati see någon huadt dell han scriffuer, Gud eder her medt befallendis Aff vårt slott Stocholm Arom etc mdxxix Sonnedaghen nest ephther helge likamen dag

Stockholm den 30 Maji.

*Lejdebreff, gällande under tre veckor för domprosten mästern
Jöran Thuresson.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 57.

Mester Jöriens Leyde breff

Vij Göstaff etc Göre witterligt, atui aff synnerlige gunst och milheth, och så för oss Elskelige troe mandz bön skulld her Johann Turson haffua wnth och giffuit, oc nu medt thetta vårt nerwarandis wppna breff wna och giffue, Mester Jören Tureson domprouest i wpsale, Tre wikne dag, Reknande i fra data tesse breffues och in thiil there wmkommelsse, och i the tre wikne dagh, en frij säker och cristelige leyde, tiil att komma jnför oss sielff tridie, görendis sijn wrsekt för huad saker skuldh han sig sådanna obestondh förretagit haffuer, att han flyth haffuer wndan oss, i skog och skywle i frå sith egit, oc sedhan han sådanna sin wrsekt förclarat haffuer, skall han åter igen komma j samma Cristelige leyde sytt frye och säkre beholdh igen, wthan alla arga Lijsth nya fundar och hielperede, Huarforre förbiude

wij allom them som för wåre skuld wele och skola göra och latha, synnerlig wåre fogether oc embtzmen, att the för:de mester Jören eller hans föllie innan för:de Wår cristelig dag och leyde sig förlöpin är, jnthet förfangh pul eller platsan gøre i någhen måtte wid wåre strenge ogunste nepstz och wrede Thessz tiil ythermera wisso och föruaring Lathe wii tricke wårt kon:ge ma:tis Secrete på Riggen å these breffue som giffuit är på wårt Slott Stocholm Sonnedaghen nesth ephther Helge lekamme dag etc

(Stockholm den 30 Maji?)

Till Erenghissel m. fl. fogdar om domprosten Jöran Thuresson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 57 v.

Tiill { Erenghissell
Oloff Ericson på vpsale gård
Tordh person
Anders Jönson i tyerpen

Vår etc Giffue wij tiig tiil kenne :N: atui haffue fått spordag aff Mester Jören, att han skall icke wara Lånkth j frå håndenn noghen stadz beskiuddende sig her om kring i Roden bland syne landbor, thäädhan han haffuer scriffuit sina brödher tiil, att the skule fly honnom wår willie oc wenskap, Så skall tw wetha, atui haffue giffuit honnom tre wikne dag, Regnande i frå thenne sonnedag som thetta breff scriffuit är, och i the tre wikor en frij säker och cristeligä leyde, att han må och skall kommä för oss, och gøre sin wrsekt för huar skuldh han sig sådana flyckt oc obestondh förretagit haffuer, om honnom så tyckes etc Och sedan komme i sijth frije beholdh igen när han sådanna syn wrsekt giort haffuer, Thet wj dog icke wetta om han wndergå will eller ey, Huar förre wele och biude wij tiig Strengelige att tw haffuer ögatt wppaa brädhett, så framt tw

wilt wnuika wår ogunsth oc wrede, och bespane huar han siit tiil holdh haffuer ther wm kringh, winleggiandis tiig att tw honnom hindra kanth tiil hanss persone och fölige, Sää att han icke kommer aff landit, sedhann thesse tre weker framlijdne äre, Och tw förnimme kanth, att han wår för:de Dag och leyde icke bruke will, Ther tw jngen försymmelsse wdinnan taga wiltt, som tw wilt fultgöra thin tro tienest oc edh tw oss suorit haffuer Gud tig her medt befallendis etc [Sonedaghen nesth epther Helge lekamme dagh etc]

(30 Maji—7 Junii.)

Till hr Jöns Laurentii i Upsala, att från Upsala domkyrka erhålla en der öfverflödig guldkalk såsom bidrag till betalningen af rikets skuld, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 59. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 276.

Thedh breff som her effther föligher Screffs tiil
Her Jöns deken i wpsala

War etc Käre her Dächen wij tacke eder gunstelige och gerne för then weluillighet wij städz aff edher förnummedt haffue i thet atj altiindh haffue winlagt eder om wårt besta wdi huadt måtto j haffue kunnedh thet wij altiindh gerne wele ider tiil thet [beste] bethenke etc Szå käre her dekenn hoppes oss att eder nog witterligit är huru wår läglighet seg daglige dagz begiffuer om the suäre wtlegninger som wij haffua tiil att bethala wår och rikisens gäldh medt så atuj icke så mikit kunne dragha och oppeholla östhen etc Szå haffua the gode men j allt capittell her i Rikit både i Lincöping Åbo och annerstedz äredh och begåffuadt oss medtt en tiilbörlighen skenk aff kiirkernes besta och ypperste klenodier oss tiil en hielp ther före wij them kerlige tacke, och effther wij haffue förstätt att ther äre någre clenodier j wpsale domkirke som oss tiil slike förberörde wt-

legningers aff lettillsse well hielpe kunne om ther stode någhen Rådt tiil att the kunne stå oss tiil honda besynnelige ten guldkalk ther är, som kirken och gudz tienest then förwthen well oppeholles kunne, wåre gott huar i thet så bestella och förarbetha kunne hoss the andra gode men j capittedt, att the wille lathe finne sig weluillig tiil att begaffue oss medt samma kalk för en tiilbörlig skenk, effther wpsala domkirke elles är wel besörgd medt kalker, Dog förse wij oss tiil edher, ati thetta så medt lempä bestelle wele, så thenne wår förmaningh icke hoss them förmerkt bliffuer, jnthet tuifflandis ati ju både i thetta och all annan ärende Rama wårtt besta, effther som wij eder fulkomälige tiiltro, Ythermere käre Her Däken effther then befallning wij eder senest gaffue, ati skulle actha på stichet etc så kenne wij eder och så god före, förmodendis atti skaffa oss weluillighet tiil allestedz blandh klärkeriid, och skicke för then skild tiil eder wårt breff på samma befallning, Jder gud befalendis etc

(30 Maji—7 Junii.)

Maktbref för hr Jöns Laurentii på Upsala stift, vid hvars bestyrande doctor Erik, cantor och officialis i Upsala, skulle vara honom behjelpig.

Riiks-Registr. D, 1529—1531, fol. 60. — Förut tryckt i Thyselli handl. 1: 278.

Makt breffuidt

Wij etc Göre witterligit att effther thet wpsala stiktt nw en tiidh longh warit haffuer oc en nw är Biscops löst, haffuom wij för then skuldh skickadt och befaladt oss elskelig wördelig Mann Her Jöns Laurentii däken j wpsala att han skall stå i Biscop stadh, styre och regäre både j staden och stickthet öffuer all then dell Biscops regementhet tiilhörett, som är medt gieldz besörningh,

och huadt thet helst elles nempnes eller wara kann, thet biscopen bör att taga tiil wara, Szkall oc för:de Her Jöns j tiid actha och bestyra så jngen dell ther bispes embetet tiil hörer, anthen fermilse eller annadt i stickthet förswmmadt bliffuer, och ther medt oss tiil godo redo och Rekenskap opbära, och jnkreffuia biscops tienden, procurationem och annan sakefall som plägher gå aff stickthet etc Theslikis wppaa thet att förberörde saker och ärende, kunna thess bettere effther all tiilböhörlighet bestelthe bliffue, haffue wij skickatt oss elskelig werdelig man Doctor Erich gåthingh Cantor oc officialis i för:de wpsala, förmeltha Her Jöns tiil en medhielpare, så han jngen dell thet wicthught oc wårdende är förbenempde Doctor erich oåttspordh företagha eller bestella skall etc Huilkit wij allt the gode men Capitledt ther samme stadz Clerkeriidh j för:de wpsala stickt, och alla andra som thet ärendhe anrörendis är, förkunne oc tiilkenna giffua, att the mäghe sig her epther rettha, besynnerlige tiil noghen tiid, så lenge wij kunne ther om annerlunda for thenckte wårda, Biudendis wåre fögether oc embtzen att the för:de her Jöns och doctor erich öffuer thenne wår befallningh jnthet hinder eller förfångh göre j någhen måtte wid wår hemdh och wrede Tessz tiil wisso etc

Öfver brefvet är sedermera tillagdt: dödhandis thetta breff.

(30 Maji—7 Junii.)

Till Jöns Olsson på Kalmar om medel till aflöningar, jemte kallelse för honom samt fullmäktige för borgare och bönder i länet till riksdagen i Strengnäs.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 60 v.

Tiil Jöns olson på Calmarna

Vår etc Effther thin weluillig tro tienest hulskap och manscap tw oss :N: aluarlige tiilsegher j thin scriff-

uelssze wij thig oc så ephther mång annen ärende tw oss
 tiilkenne giffuer, förnimme wij wtaff thin scriffuelsse att
 tw begärer [thet wij] wille tiillata att tw måtte taga
 wtaff then tyende som mester Jören haffuer församblatt
 på wåre weghna och löna Suänerna ther medt effther
 thet läglighäthen sig så begiffuer på thenne tiid för thet
 buller skuld warit haffuer att tw betröster tig icke mykit
 försträngia medt almoghen om åtherstäder och annan
 dell som tw elles kunde löne Suänerne medt etc Szå
 ephther Wij haffuä en merkelig summa penninge behoff
 tiil Rikisins gäldz bethalning tig wel witterligit är och
 behöffue wende ther tiil all then dell wii kunne aff stad
 kommä, tiende, skatt och hielpeskatt, synnerlige nw i
 sommar meden wij förmanas så sterkelige aff wåre gälde-
 näre, är wår willie oc begäre att tw finne rådih medt
 god ordh att stille the gode karla tiil fridz wåre suäne
 thess besynnerlige atui frambettere snarlige fåå bethenke
 oss huar som theris lön tages skall oc wiltt juthet minske
 aff then dell Mester Jören haffuer tiilhope sannatt then wii
 nw tiilscriffuit haffue att han tiil oss opkomme skall haff-
 wendis medt sig huadt thet är tiil godhan Rekenskap
 wij wele snarlige medt tydenn wel förthenkte ther tiil
 att the theris lön få skole som tiilbörligit är Och effther
 Wii nu haffue saman kalladt wårt elskelige rikisins Rådih
 tiil ith herremöte j wår stad Strengeness Sancti Botholphi
 dagh nesth kommandis är wår willie att tw oss och ther
 på samma tiid möte wiltt haffuendis medt tiig några
 wtaff kalmarna stad och huartt härede j thin befallning
 Ther wij widere all wår werff och willie med tig beslute
 måge som wij icke allt nw scriffue kunne Ther tu jngen
 försymmelsse wtinnan tage wiltt Gudh tig her medt be-
 falendis

Stockholm den 7 Junii.

Till biskop Märten och capitlet i Åbo, om sölfskatten af stiftet, tillsättningen af præbender, canonier, prestgäll på landet, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 61. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 279 och i Arwidssons handl. 5: 240.

Tiil Biscop Märthen samfeltt medt Capitledt i Aboo

Sincero nostro fauore premissio Käre Her biscop Märthen och j gode men flere wij haffue wndfongit eders scriffuelsse medt thet söloff och the peninge som j saman sankadt haffue oss tiil godhe wtaff stichet medt thesse breffuisäre eders medtbrödre Mester peder syll Her Anders Jacobi, Sza tacke wij eder gunstelige för then wellighett j och mene klerkeriedt oss j then måthen beuisth, Huar wij kunne wette eders och there gode beste igen, göreui altiid gerne, Ythermere som j äre begären och bönfalne tiil oss j sama eders scriffuelsse atuj wilde stadfestä thet wall, som [I] haffue giortt wm for:de M: peder siil tiil Erchedächäne dömedt och the andre gode men tiil the andre prebender och Canonier som lösze äre, äre ui well tiil fridz och benegne på thenne tiidh så att huar måg haffua och behollä then prebenden som han är kommen tiil, men effther thenne tiidh när som hende kan, att canonier eller prelaturär lösze bliffue, weleui ati oss ther wm tiilkenne giffue och åtsporie lathe, huem wij sådanna gäld prelaturer eller canonier ärne wele, synnerlige effther j wette effther westerårs Recessz thet så Jnneholler, Huar wij kunne försee eder och gode men flere tiil tiilbörlighen oppehelle, äre wij ther wel benegne tiil, så att Cristi lärdom och thet Helge Ewangelium måg förkunnat wärde, The annen gäld på bigdana äre, ther wår kongelige presentacio icke tiil är, lathe wij ske att bispen forsee the[m] som for:de Westerårs Re-

cessz och ther om jnneholler, Thet j haffue laterdt oss förstå munneliga igenom thesse edre medbrödre mester Peder syll och her anders, wm then årligä taxen wij haffue skole wdaff Capitledt, att honn mågh gå wthaff alla prebenderne som ther äre, är oss icke emoth, wthän wele att så ske skall, Huar någher prebende är j wår gård eller Camare som taxeres skall, är oss like Huadt honn tilbörlogit ther hoss eder taxeres och taxän föllier suman eller slå så mykit wtaff i wår Camar som taxen wara skall, effther som wår förre breff ther wm wttricke, Ther wij kunne wette och Rama alles eders beste och gåde gagn igen i lengden, göre wij altiid gerne Gud eder medt befalendis månedagen för barnabe

Stockholm den 7 Junii.

Till danske riksmarsken Tyke Krabbe m. fl., att en bedragare Joachim Burmestare med skepp och gods måtte arresteras i Sundet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 61 v.

Forskrift tiil her Tyke krabbe her Johan Wrne och Tholscriffuaren i Helsinghe öre för her pedher hårdh

Wår etc Käre her :N: synnerlige god wen wij giffue eder kerlige tiilkenne huruledis wåre tro Men och Rådher Juar flemingh och her Peder hårdh haffue klagelige giffuit oss för stå huruledis en benempd Jachim burmestare haffuer tagit och anamadt wtaff them för eth år sedhan i wår stad Stocholm, eth skip medt alle tiilbehörningar i then acth och befallning att han ther medt segla skulde j frå wårtt Rike Sverige och tiil Westuart och förköpa them thedt them tiil godo effther thy som the honnom trodde och i befel giffuit hade Och for:de Joachim Buremestäre haffwer nu bundit sig wdi en skalk är segldh med för:de skeep igen j frå

westan Och tiil Rige ther han ligger på thenne tiidh ladh och rede williandis genom öresund igen huart han kann och ather icke förnöye them för theris tiil en penning ther han dog för gudh och all werdenne Jungen reth tiil haffwer Begärendis ther förre kerliga atui them tiil rette och gode wele wna och giffwa vår förscriff tiil eder att förde skep och godz motte bliffua Rösteratt och förhindratt i Swndet ner thet komber Och att för:de Jachim Burmestäre måg anholdass genom eders befallningh tiil att suara thenne breffuisare Hans Witte theris fulmindige senningebudh tiil rette eller fölia honnom medt skip och godz in thiil förscriffne vår stad Stocholm ther han sådanna skip anamatt haffuer j, stonde them then tiil retta etc Szå effther theris bön så skelig är käre her Tyke atuj them wåre förscriff icke neka kunne och förse oss tiil eder alt gott, ati them thet rett är och skel och ickä wegra wele besynnerliga för then williä wenskap skuld och förbund som giordt är Rikene enellom och theris jnwånare haffue wii wnth them thenne vår förscrifftt, kerliga begärendis ati them och theris fulmyndige för:de Hans witte thenne breffuisere wele late widerfaras om för:de skep godz och skippare thet som Rett är och skäl, att för:de wåre tro Men och Råd måtte komma tiil theris igen ther the för gudj haffue rett tiil oc för:ne Joachim Bwrnrestäre icke wndkomma måtte, them tiil vidare skade och wmkost, thet wij altiit i slik och annen måtte medt eder oc danmarkx Rikis troe jnwånere wele gerna förskilla lathe, oc förskulla medt alla goda, Gud kenne then wij eder her medt befale longlige sund och salug Aff wårt Slott Stocholm månedaghen för Barnabe Apostolj Arom etc
j529

(Stockholm den 7 Junii!)

Till mäster Jöns i Linköping om hans uppbörd, konungens penningebefoh och allmogens klagan öfver att munkarne öfvergifva klostren.

Riks-Registr. D, 1529--1531, fol. 62.

Tiil mester Jöns j lincöpinge

Vår etc Wij Haffue wndfongit :N: eders scriffuelsse j hulke i giffua tiilkenne i bland annen ärende ati haffue fongit Gudmundh person någre penninge tiil att löne vårt folk medt sedhan i finge Anders algotson iij^o [300] marc Danske om Pasche tiid och atj haffue ter Rådth att löne ware karle som olönthe äre ther i wiste vår Wiliä etc Begärendis at wij wilde någhen vår scriffuare tiith nedh tiil peders Messe som aname skulle för:de penninge aff eder oc Rekänskapen och huadt dell presterne thå skulle wtgöra medt then taxan Capitelled giffua skall etc Szå giffua wij edher tiilkenne att vår willie är och kärlig begäre ati for:de penninge och Rekenskap tiil edher aname wille både nw och i prestemotedt oss tiil godan Rekenskap, giffuendis jungom ther någhet wdaff wthan j vår synnerlig befalning ther om fonge Thy wij haffue en suårliga summa peninga behoff tiil Rikisins gäldz bethalningh Äre någre våre suener them noghet tiil acthers står, skal thet wel giffuas wthaff vår Cammar Wij kunne icke bekomme att skicke någhen vår scriffuare tiith nedt som i begäre för then herredag skuld wij haffue förhendher som j wette wij them ther alle behöffue Haffuen i någhet omak för våre skuld skall thet wel wårda förskyllädt, och begäre wij ati stragx effther prestemöthet wele giffue eder wp tiil oss med then Rekenskap och huadt Dell i opberandis wårde aff Capittelledt, prouesterne, och antwarda thet i frå edher, Ner then herredag är förfluten, få i well wnderuisningh

wm the annen ärende i oss om tiil scriffue, Thet rop och wndher i scriffue om att almoghen haffuer om the Reglä bundne men, att the icke tiil klostere driffues, kwnne wij ther wm jnthet göre, wij haffue aldrig driffuit ther någhen wth, och icke wele någhen driffue ther ju igen, Ther wm i måghen göre wår wrsekt, Ramer wårt beste huar i kunne som wij edher tiiltroe Edher gudh her medt befalendis

Den 12 Junii.

Till herr Thure Jönsson att han skall återlemna konungens lejdebref och begifva sig ur riket, efter han ej vill lemna den af konungen äskade försäkring.

Riks Registr. D. 1529—1531, fol. 68 v.

Tiil her Ture Jönson

Helssa försenth etc Effther wij haffue förnummid her Ture wtaff eder scriffuelsse medtt bispenszens aff Scara, ati ecke actha bliffue wid then handell och westerars recess som i medt then mene Man och frälsid onödde och otwingade sielffue beleffued haffwe och besegldh, och haffwen icke heller giffuit oss igen sådana Reuersale breff eller förwarningh som wii aff eder begärade wåre, thet wij och icke her effther heller aname wele, är wår willie oc begäre ati oss igenn sende medt wår tro man Seuerin Kill wårt dactinge breff, then wij thet befaltt haffwe igen aname, och mågen j förse eder i eders beholdh igen thedhen i kompne äre, wii wne eder thet aff synnerlig nådhe och Cristelig handlingh, Entog i icke cristelige eller redelige eder emott oss beuisedh haffue gud her med etc die Eskillj

(Den 12 Junii.)

Till hustru Ingeborg, Thure Jönssons, att hon begifver sig till konungen.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 68 v.

Tiil hustru Ingeborg
her Ture Jönsons

Vår etc Effther wij haffwe förnummit hustru Ingeborg att her Ture Jönson haffuer giffuit seg aff landett (Thet wij icke förmodet hade) oc förmerkie en nw icke wtaff hans scriffwelsse huad han wil giffua seg in igen eller icke Såge wij gerne och begäre ati oförsymmelige wille giffua eder hiit wp tiil oss till orde och samthall medt oss wm några wårdende och merkelige ärende them wij icke wel kunne giffua eder tiilkenne scriffteligen Torue i eder ingen fare på thage, wij haffwa icke förmerkt wtaff vår Käre syster, annat en j haffue warit henne tiilbörlige tiil tieneste och willie, nw ner hon ther nedre war effter eder förmåge, Gud edher her medt befalendis

Den 12 Junii.

Bref för Severin Kiil på slottslofven på Elfsborg, med derunder liggande län.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 69 v.

Seuerin Kiills breff på ny
Slotzloffuen på Elsborgh

Vij Göstaff etc Göre witterligit atuj haffue befaledt oss Elskelig Troman Seuerin Kyll Wårt och Suerigis Rigis Slott Elssborg, medt the län ther wnder ligge, att han thet haffue och beholda skall wthij en ärlig Slotzloffwe, wethe vårt beste medt the fogether ther i länedt äre, och tiilsije medt Slotzscriffuarenn att ther

en skälig wtgiffth och förthernigh holles, och all wpybrdt Redelige Jnkommä och wtgiffues, oss altiid tiil en god Rekenskap, ther för:de Slotzscriffuare skal ware plic-tig tiil att suare, Och skall för:de Söffwerin Holde oss för:de Slotzloffuen tiil honden oc Jngen annen, oc oss then weluillelige åther igen wpantwarde, E när wij be-gere eller wppaa eske Wåre thet och så att oss för-stakkuth bliffue kan, Skall för:de Seuerin thå holda för:de Suerigis Slott then herre tiil honden som then meneman och Suerigis Hulle troe Jnbyggere endrecthelige sam-tickte wdj wår stad igen, medt slik förordh och wilkor att thet icke wpantwardis skall, för en wåre arffwingher redelig och godh försäkring fångiit haffue aff then Herre then tha rikit så endrectelige annamer, Szå att the icke någraledis öffwerfalne bliffwe aff någhen then sig tiil äwentys mener aff oss förthörnat ware, then stundh wij regementhet haffth haffwe Ey heller tiiltalade wårde wm några skade gäldh, ther oss någhen tiilregna wille, för thet örlige skuldh wij emott Konnung Cristiern och hans Anhågh fört haffwe, eller för the gäldh kraffde wårde, som wij for Rikisins skwldh witterlige äre wdi komnä, wthan att wåre ärffwinger skole nywthe oss gått ått, och Jnthe Annett, och ffry wthan all hindher eller förfångh komme thiil then dell them effther oss i arff lagliga tiil falla kann j Afflinga godz, lössöre gull och penninge Thesso tiil ythermere wisso etc Sancti Eskilli dagh

(Den 12 Junii.)

*Instruction för Severin Kiil med afseende på den afvikne
hr Thure Jönsson.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 70—71.

Instructio För Söffuerin Kiil

Först Söffwerin Är wår willie att tw handlar medt her Ture Jönson om han är kommen i landit igen, att

tw får vårt breff j gen som han på then dactingan haffwer anamett, och wii tig nw i befallning giffwe, för thy atuj haffwe icke fåth igen wthaff honnom någhet Reuersale breff, eller sådanna förwarningh som wij aff honnom begärede, Then wij och her effther icke aname wele, Synnerlige medhan wij förnimme aff hans scriffwelse samfellelige medt bispens, att han acther icke bliffwe wid then westerårs handell oc recess, som hann medt then meneman och frelsedt sielff beleffwatt haffwer, onödh och otwingin, som han aldrig annatt beuisa scall, Thy oss står jcke ene tiil för wår persone att Rigge oc tiil jntheit göre så mångens mandz jncigle som sama förhandlingh beleffuat haffwe Och för:de her Ture försee seg i sith beholdh igenn thedhen hann kommen är, thet wij honnom Cristeliga wna, Entog hann icke Cristeligä eller redeligä emoth Oss handlad haffwer

Thet andra är wår wilie wm han icke i landith är att tw acther på honnom som wppaa wår fiende, att han jngen stemplann bedriffwer hiith jn wppaa Rikit medt breff eller annan oredelighet som hans acth är

Thet tridie Att huadt han är mera i landit eller wthan, Att tw skaffer thet såå att hustru Jngeborgh kommer hiith op tiil oss effther wår scriffwelse, är hann i landet thå latt honnom få thetta nerwarendis wårtt breff thet som lyder wppaa en Cristelig tiilstedelse att han sig förse mågh tiil siith beholdh igen, och skicke tig sedann effther then förste artikell som thenne Instructio jneholler

Tedt fierde, att godz söloff gull och penninge eller lösöre som for:de Her Ture tiilhörer, och hustru Jngeborgh eller andra handemellom haffwe, bliffwer tiil stedis oss tiilhonda, och icke komber aff landit ther tw troliga på actha wilth, Huar något sådanth aff någrom förstingis thå holde wij then icke bettere en för:de her Ture och för wår fiende

Thenne Instructionem haffwer Seuerin Kill i befallningh wtaff wår Keriste nådiste herre konnung Göstaff, att handla medt her Ture Jönson wm han i landet är, och icke widere, Thet kennes Iag Mester Henrich sledorm för:de wår Kärste nadiste herris Cancellere medt min eghin handtschrift wndher scriffuit

Stockholm den 12 Junii.

Konungen förordnar domprosten mäster Sven i Skara att förestå Skara stift, fordrar taxan af capitlet, tillkännagifver att han gifvit Nils i Hvalstad sin vänskap, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 71. — Förrut tryckt i Thysellii handl. I: 281.

Tiil Mester Suen domprouest i Schara

Wår etc Käre Mester Swen wij haffue wndfongit eders scriffuelsse medt the swar j finge j frå biscop Måns etc Szå effther han sig icke förlatha will på then dactingänn gunst och wenskap wij honnom för hans mishandell tiilsakt haffue, lathe wij thet ske, och tacke eder gunstelige för eders trohett j oss wthij then och all annen måtte beuiszed haffwe, warandis wppaa vårt beste som wij sportt haffue, Huar wij thet tiil eders besta och gode bethenkia kunne j synnerlig gunst och nåde, göre wij altiid gerne etc Ytherligare käre Mester Swen effther nw så är att för:de biscop Måns haffuer giffuit sig wtaff landett, och j wette atuj jngen haffue ther nydre wthen edher som wij kunne sättie någhen stor tro eller lith til att actha på vårt besta, och wppaa Sticthet, så att allt kunne gå lika tiil, Er wår kerlige willie och begäre, ati thet onak på eder taga welen til en tiid, Aktandis att jngen dell försummat bliffuer som Biscops embethe tiilbörlige tiilkreffuer, Och willen skaffatt så atuj måge medt thet första få then taxan vtt som Capittedh oss giffuä skole, och the ij^e [200] oxar som

biscop Måns oss wtfest haffuer wtaff Sticthet, wij haffwe stor kost och terningh på alle wåre Slott och gårdher som j wel wette och merkie kunne, att oss görss behoff att försörige oss, Ær och några oxar på Brwnsbo eller annen stadz the som biscop måns tiilkomme, atj them oc oss tiil honda skicke wele medt thet första, Och willen actha atth Jnthet tages wtaff gården som wij förnummit haffue her thiil skett är, wij sende eder befalninge breffuedt wthöffuer sticthet, thet j wele aname, och thagha tiil eder tiil medhiälpere (wm eder så tickes en wtaff capitledh, then j och wij kunne haffua bistondh wtaff, och willen handla så med presterne och Clärkeriid, att the skicke sig hullelighe och tiil börlige emott oss, bättre en the her tiil giort haffue, thet j och then j eder tiil medhiälpere taghandis wårde wel förhandle wele, Then her nilss j hualstada haffua wij giffuit wår willia och wenskap, för then del han her tiil bedriffuit haffuer, och såge wij gerne att han komme wp tiil oss tiil orde och samtal, som wij haffua befatat Sewerin Kill att seye honnom, willen och j giffue honnom thet tiilkenne, Haffuer han en någhen fare som wij icke tro, thå haffuer Seuerin Kill en cristelige leyde för honnom, wppaa thet han wp tiil oss triggelige komma mågh, Wether i alle måtte wårt beste käre Mester Suen som wij eder tiiltroe oc willen sedhan giffue eder wp tiil oss och ythermerä förnimme wår willie wm alla handa erende Gud etc Die Eskilli, år 1529

Stockholm den 12 Junii.

Maktbref för mäster Sven i Skara att förestå Skara stift.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 71 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 283.

Mester Suens Makt breff

Vij etc Göre witterligit medt thetta wårt nerwarandis opna breff att effther wij förnummit haffue att

Biscop Måns j Schara är wikin wtaff landet för thet orådth och obestondh han förretagit haffde emott oss, förlatiidt kirkiona och stickthedt så att then meneman och klärkeriidh icke wette, huem the för Biscop lyda scole, Haffue wij tiilskickatt och befaledt och nw medt thetta wårt opna breff tiilskicka och befale oss elskelig wördelig Mann Mester Suen domprouest ther samma stadz, att hann sampfelt med noghen god man aff Capittedt then hann hade bistond wtaff, Skall stâ och wara j biscops stad, Styre handla och regära all the saker och Sticke som biscoppen hörer tiil att Regära, både medt gudz ordz förkinnelsse gäldz besörningh, ner the lösa wårda, fermelsse, procurationes och all annen dell, Szå att jnthet försummat bliffuer thet then meneman på cristendomszens weghna tiilkomma kann, Theslikis och at han opbera skall oss tiil godenn rekenskap, Tiende, sakafall, och andra Årlige wtgiffther, taxer och förplictningher, som wanleghe äre wthgå, och oss tiil sagde äre aff förnemde stickt och biscopsdöme, effther then Recess j westerårs senest beleffwat wart, Huarföre biude wij alle andelige och werdzlige prouester och mene klerkeriid j för:de Schara biscopzdöme, att the för:ne mester Swen och hans medhielpere j thenne theris befalningher wele hörszame ware och lydoghe, Och förbiude wij wåre fogether och embtzmenn att the them j theris befalningh någhet hinder pul eller förfångh göre wiid wåre konungxlige ogunste näpst och wredhe Thessze tiil ythermere wisso etc Aff Stocholm Die eskilli etc

(Stockholm) den 12 Junii.

Till biskopsfogdarne i Westergötland, hvilka antagas i konungens tjenst och erhålla instruction.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 72.

Tiil Biscopz fogetherne
i westergötlandh

{ Aruidt månson
Anders Benktson
Oloff Jönson

Var etc Effther som wij förnummit Haffue N: att tw haffuer giffuit tiig tiil vår befallninghz man Söuerin Kiil på elsborgh, i vår tro tienesth, seden Biscop Mans wnduek aff landet, för thet orådt han seg emoth os förretagit hadhe Och för:de Söuerin Kiil haffwer skickadt tiig wth tiil samma befallningh igen på våre weghenna som tw tiilförende hade aff för:de bisp Måns, att tw then handla och achtha skallt på vårt beste, att alle biscopz saker och Renthe medt Clerkeriid och bönderna redelige wtkomma måge, som tw tiilförende giorth haffuer, ær vår Willie och begäre att tw tig så troliga beuisa wiltt, acthandis att tw nw i våre tieneste är, och icke i Bispzens, och att tw then dell ther wanth är aff gå, Oxar, smör, ostar, eller annat huad thet helst är, latt redeliga thil honde koma, wpbäris och icke försumma, som tw wiltt thin tro tieneste fulltgöre, och wele wij att tw så haffuer med almogen, att tw oss then tiil willia håller som wij tiig tiil troe, Ther wij åther jgen kunne wetha tiith beste, göre wij gerne, och är vår willie att tw giffuer tiig wp tiil oss thet snarast tw thet bekomma kan, tiil att yther mera förnimma vor willia then wij tig thå munneliga bettere kunne tiilkenna giffue, och haffuer thu någhen dell samman sankat aff sakörenn att tw then medt tig wphaffue wilth, är och vår begäre, Gud tiig her medt befallendis Die Eskillj

(Stockholm) den 12 Junii.

Lejdebref för hr Nils, kyrkoprest i Hvalstad.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 72 v.

Her nilsz leyde breff i Hualstadha

Wij Göstaff etc Göre witterlighit medt thetta vårt nerwarandis opne breff atuj aff synnerlig gunst och nåde wnth och giffuitt haffue och nu medt thetta vårt nerwarandis öpne breffue wne och giffue oss Elskelig her nilss i hualstada kirkeprest En frij tryg och cristelige leyde för oss och alle wåro att han frij och säker komma måg tiil oss och handla medt oss om några våra merkelige ärende och åther igen j frå oss i sytt gode beholdh igen wthen alla argalish, Huarförre förbiude wij allom them som för wåre skuldh wele och skole göra och lathe synnerlige wåre fogether och embtzmén Att the för:de her nilss i hans framferdh eller åtherfärdh tiil oss i jngen måtte pule platze eller oförretthe j någhen måtte wiid wåre kongelige strenge nepst och wrede Thessz tiil wisso lathe wij Trycke wårtt Secretum på etc Die Eskillj

(Stockholm den 12 Junii.)

Till innebyggarna i Helsingland om mäster Jöran Thuresons förräderi och Olof Mårtenssons utnämning till fogde i landskapet i stället för Olof Scriffuare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 73.

Tiil helsingelandh Emoth mester Jören

Wij Göstaff etc Helsse eder alle oss Elskelig tro dandemen som bigge och boo j Helsingelandh Kärilige medt gudh och wåre nåde, Käre gode wenner oss formodher well ati förnummit haffue wthaff etth klart opliust rycthe, och wtaff war scriffuelsse wii eder tiilskickade wtaff wpsala nw j nest förlidne Erichmesse, hurw-

ledis her Twre Jönson medt syne medhielpare j Smålandh hade begynth emott oss nw i these förlidne wår, eth förrederij, opror och obestondh, medt må[n]gh falsk stycke och lygnactight tall som hann oss oerlige och oredelige på förth haffuer, och aller beuise skall, wtaff syn onda och gamblä wane, j huilken han aldrih någhen herre her i Rikit haffuer huld eller troen waredh, och hade acthadh sama opror och obestondnd fulfölia, then meneman och Suerigis Inbyggare till en euig skade och förderff, huar thet honnom icke hade warit förtagit wtaff then meneman, som seg wppa hans onde grundh och gamble förredherij welförstått, och wilde icke ware honnom fölgactighe som hann begäradhe, Ther förre han måtte sielff giffua seg aff landett jnthiil danmark, ther han ather och mener jnthet gott att stempla hiitt jn i Rikit, medt Sueriigis rikis wtlenske heske fiendher, Biscop Göstaff, Kon: Cristiern, och andra flere huar hann them bekomma kann, Effther thet att han syn onde onske föredelige handling her jnbyrdis icke så bekomma kunne, och will förderffue then meneman som hans gamble acht är, och wil icke lithe tiil then cristeliga dachtingan som wii forstå lathe medt wår Scriuilse wdaff Erichzmesse, then wij honum senth och budit haffue oc wij nu her med en copie aff sende i then acth gudh kenne att gudz förtörnilsse och cristne menniskes blodz wtgiutelsse icke ske skulle, Biuendis honnom att han frij, säker och tryg skulle komma tiil siith egit igen, och att honnom skulle wara förlatiidh alth there homodh, som han så ocristeliga emoth oss bedriffuidt hade, Huilkit alt han jnthet haffuer actha wledh, som wii förnummit wtaff hans scriffuelsse, en tog wij Cristeligä nog och öffwerflödelige haffue honnom god wilkor tiilbudit, så oss jngen god mann skylle skall, och ther wtöffuer haffuer han förskickatt och jngiffuit sijn son Mester Jören, att han sig wp emote oss säthe

skall, then ther farit haffuer her tiil dagx som hans fader, medt falskhetth, draffwell oc lygactught thall, wtt medt siösydhen her i wplandh oc Rodhenn, biskyddende seg in thil thess, att han nw kommen är och lendatt ther j eders landzenda, Ther han same sijn faders onde grud och sijn eghen onska och förrederij icke förlather oppenbare, Entog wij icke förmodet hadhe, att han ner eder skulle warä så welkommen, emott eders margfallelige lyffthe breff och Jncigle i oss giffuit haffue, ati oss jngen wnder öghonn skydde eller beskermä skollenn, thet wij og en icke tro i göre wele, eller säthiandis wärde någhen trofasthett eller lijth tiil honnom, eller hans falske tall och klaghen, Gud wett wij haffue tiit och ophtha i thenne wår scriffuit honnom tiil wenlige och gunstelige, att han segh giffue skulle jn thiil oss, bliffuandis i fridh wid sitt godz och egit, wtöffuer thet att wij altiidh haffue fordatt och främiatt honnom medt landh och länn, och haffua ther besendh honnom medt hans egne skylde menn och wenner her Karll ericson och fru Cristina hans eghens broders hustru, med hans brödres breff, bediandhes och biudendes Att han skulde förlate sin faders forredelige förretagningh, och giffua sigh jn thiil oss tryggelige, som hans brödre her Johann och lasse Turson giort haffue, Them wij jnthet annet giortt haffue eller göre wele, en allt thet gott är, och haffue en tiil förbettring, giffuit honnom nu nylygen effther hanns eghen begäre tre wegne dagh, och en frij Cristelige läyde tiil att komme tiil oss, fry aff och tiil, och göra syn wrsekt, j huilken läyde han sig så förredelige förstungit haffuer och är kommen in j thenne landzende tiil att bedraga eder, ther han wiste wår fogethe icke tiil stedis war, och finne kunne en menlöss almoghe, huarforre käre gode wenner är wår högelige begäre, och förmanen wppaa then troskap hulskap och manskap som i ophtha oc tiith tiilsagt sworit och loffuatt haffue, wt-

öffuer eder beseglde breff, ati thiil honnom eller hans förregiffningar och falske tall, jngen tro eller liith sätie wele, beskiddendis eller beskermandis honnom i någhen måtte, wthen welen honnom hindra och hindra latha, fåändis honnom wår fogethe j hendher, att han icke wndkomma mågh, oss eder och Suerigis rike tiil mere bekimber, som wii ther aluarlighe oc fasth tiil eder trösta, som tiil wåre tro men oc trygge wndersåthe, Wij förskieke och tiil eder käre gode wener thenne breffuisare oss elskelig tro tienare Oloff mårthenson, att han ware skall eder fogethe hollendis eder wiid lag oc rett och gode gamble seduenior, effther thet atuj förnummit haffue ati medt then andra Oloff Scriffuare icke well tiil fridz äre, haffuer för:de Oloff Scriffuare giort eder noghet öffuer lagh och rette, skall han plictog wara att stonda ther om tiill rette, och begäre wij ther förre, ati effther thenne tiid wille giffue oss tiilkenne medt bud eller scriffuelsse, huar edher någhenn olag sker, och icke ther före sielffue resa eller retta, huar wij förnimme att eder noghen oskell sker, wele wij ther wtöffuer tiilbörliche straffa lathe Gud eder dannemen alle her medt befalendis etc

Stockholm den 14 Junii.

Till erkedjeknen i Upsala, mäster Jöns och öfriga capitlet derstädes, att pastorerne i Husby Skederid, Lövsta och Bollnäs afsättas derföre att de hyst och underhållit den förrädiske domprosten, mäster Jöran.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 74 v.

Thiil her Jöns däken i wpsala Samfelt medt the andra gode men flere Ther Sammestadz

Wår gunst etc Käre her Jöns och flere gode men som eder wel witterligit är huruledis några wtaff cler-

keriid så wel i wpsala stickt som mange annerstadz i rikit, haffua stedze legatt oss wndher öghenna i många honde måtto, beskyddadt fordatt och främiatt wåre och Rikensens oppenbara forredhere, Szå haffue wij nu nys förnummit, huru her anders i huseby skederij och her Lares i lösta haffua en tiid långht warit oss tiil fylvtis, besörigt Mester Jörenn medt fethalie och annan dell huad han haffuer haftt behoff, så lenge att för:de her larens i lösta wmsydher haffuer skaffadt honnom fordenskap j frå Rodzlaghen, och jn i helsingelandh, ther han nu är fordatt och främiaff effther hans eghen wilia, och som oss wnderuisth, ligger han en nu hem thiil her Jon i Boldenes, thet wij aff för:de her Jonn icke förmodatt hadhe, och stondher oss jngeledis länger tiil att lijda, Huarforre är wår willia ati ther wtöffuer straffa tiilbör- lighenuis, besörigiendis the geld (som the her tiil dagx besittit haffua) medt andre gode men, som wilia och kunne wara osz [och] rigit trogne och rethrådhige, och icke ligge oss wnder öghenne som her tiil dagx skett är, thet wij wtaff eder aluarlige förmådandis äre, wij haffue alrede förseth Husby skederj medt en wån eghen Capellan, Effther thet atui ther tiil haffue wåre konungx- lige presentationem . Ther Wij eder gud med befale Giffuit på wårt Slot Stocholm Månedaghen nest effther Eskillj

Stockholm den 17 Junii.

Konungen försäljer å egna och sina systerbarns vägnar åtskilliga gods i Norra Halland till hr Trued Ulfstand på Torop.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 75 v.

Vij Göstaff etc Göre witterligit medt thetta wårt neruarandis opne breff, atui wppaa wår eghen wegna, och på war Käre syster barenss weghua medt wår käre

systers wylie, wengers och frenders råd och samtickie, haffue wij såltt oplatitt och affhenth och nw fwllkomelige oplate och affhende från oss och alle wåre erffwinger, och in thiil welbördig man och strenge Riddere her Trudh Wlffstandh på Torop och hans arffwingär tiil euerdelige egor ege skolendis These efftherscriffne wåre och wåre systers barns gorda godz oc grundh som liggiandis äre i Norrehallandh som är först en gårdh i fierehäredhe i ådala sokn heter Rostrop ther Tholff i bor Renther årlige thiil landgille iiij pundh Smör, Jtem en gård benempd Anderstorp j same sokn ther byrge Torbiörson i bor renthar iij pund Smör, Jtem en gård i walbi j fieråss sokn Lasse håkenson j bor renthar halff fierde pundh smör Jtem en gård samme stadz Biörn månson i bor renther Try pundh smör Jtem en gård i skölby ketiil benktson i bor Renther fem pundh smör Jtem en gård i gåseturp Som Suen i bor renther fyre pund smör Jtem en gård i dunseriidh måns i bor renther Tw pund smör Jtem lunettrup j gellinge sokn mattis i bor Renther Sex pundh Smör Jtem en gårdh i gellinge som byrge Michelson i bor renther pundh Smör Jtem lasse haralson ther same [stadz] Try pundh Smör Jtem en gård ibidem Mårthen månson j bor renther ij pundh S: Jtem en gård ibidem Åke i bor renther try pundh Smör Jtem en gård j långhåss Suen j bor renthar Tu pundh Smör Jtem en gård j kleff sokn kallas Jernkexeredh Torbiörn i Bor renther tw pundh Smör Jtem en gårdh i förlande sokn kallas yxerydh Måns i bor renther tw pundh Smör Jtem en gård i greffningzhult i Same sokn Bost i bor renther tw pundh Smör, Jtem en gårdh i sama sokn hether sko nilss i bor renther Try pund Smör Jtem en gård i amyndariid j sama sokn Eric i bor renther Try pundh Smör Jtem en går Ibidem Anders i bor renther Try pundh Smör Jtem en gård i hielmenne i fiäreåss sokn per Jönson i bor renther fyre

pundh Smör Jtem en gård i landha per Tordson i bor
 Renther fyre pund Smör Jtem en gård ibidem embiörn
 pig i bor renther try pundh Smör Jtem en gårdh i
 Mussaredh Anders person i bor renther tw pundh Smör
 Jtem en gårdh i fyllissåss sokn hether snugga renther
 Tu pundh Smör och eth pund Smör aff eth ödegärde
 Jtem en gårdh i Stuen i sama sokn Andor i bor renther
 tw pundh Smör Jtem en gård wid Stochken Enkian i
 bor renther fyre pund Smör Jtem en gård ibidem per
 hanson j bor renther tw pund Smör Jtem en gård j
 hymmele herede i grimmetwn Nilss karlson j bor renther
 fyre pundh Smör Jtem i fiereåss härede j gunnerop
 sokn en gårdh hether Europe Jöns lasseson i bor renther
 sex pund Smör Jtem biörn Torbyöholtt giffuer fyre pund
 Smör Jtem anders i hultt giffuer siw pundh Smör Jtem
 en gård i Kornerop Lasse Asserson i bor Renther fyre
 pundh Smör Jtem en gord i Myöholtt håkan i bor ren-
 ther siw pundh Smör Jtem en gård i gunnerop nilss i
 bor renther fyre pundh Smör Jtem en gårdh hättther
 Eginge Lasse i bor renther siu pundh Smör Jtem en gård
 j Biorshultt Gödher i bor renther fyre pundh Smör Jtem
 en gård j kelsriid Enkian i bor renther fyre pund Smör
 Jtem en gård j Wleriid Swen gunneson i bor renther
 sex pundh Smör Jtem en gårdh i haxxeriidh Swen i
 bor renther fyre pundh :S: Jtem en gård j Dentrwss-
 hultt Torbiörn i bor renther fyre pund :S: Jtem en
 gård j Stigxeriidh godher i bor renther fyre pundh smör
 Jtem en gård Torsiö Truls i bor renther fyre pundh
 smör These för:de gårde godz och grundh medt alle
 theris rette renthe och tiilliggelsse som är åker och Eng
 skog oc mark fiske watn och fegångn wått och törtt
 innan alle fyre merkeskell och wthen med huad namn
 thet helst nemnes kan eller huar som thet helst liggiandis
 är Jnthe wndantaghandis i några mätta för aderthen
 mark Danske huart pund Smörs rentha helffthanne i

guld och andra hälffthena i sölff och Swenst mynte som hans breff ther på wtgiffuit Jnneholler Skal oc för:de her Trudh Wlffsthand och hans arffwingä haffue niwthe bruke och beholle fwlkommelige tiil euerdeligo ägo, och frij ägeskolandh för eth frith fwlt fasth köp och sköde för huars mandz tiiltall eller gensegylsze kennes wij oss och wåre arffwinga effther thenne dag Ingen dell eller rettwghett att haffua i för:de gårda godz och grundh i måtto, men skule bliffua hoss för:de her Trudh wlfztann och hans erffwingar jn thil euig tiidh som förscriffuit står bepliche wij oss och wåre Erffwingar att frij hemle och fulkommelige tiilstå för:de her Truit wlfztann och hans erffwinga, These förre:ne wåre gå[r]dha godz och grundh medt alle theris rethilliggelsse för eth fult och fast köp För huars mandz tiil tall eller gensegilssse i några måttha Skedde thet såå att gud förbiude att några aff thessa för:na gårda godz och grundh eller någhet aff theris tiilliggelsze bliffwe för:de her Truth eller hans arffwinga aff wnnen medt någhen rett gang kirkelagh eller landzlagh eller några andra nya fwndher tha bepliche wij oss och wåre erffwingär att widdher Laggia för:de her Truit wlfztannnd eller hans arffwinga så många gorda godz och grundh igen i så gode rentho och belegelighet jnnan sex wekne dag ther nest effther kommandis och holla för:de her Truit wlfztandh och hans arffwinga thet aldeles wthan skada i alle måtto Thess tiil ythermere Wisso och witznesbyrdh att så i sanningen är och fulkomelige och obrottelige hollas skall som för:uit står lathe wij henga Wårt Jncigle nedhan för thetta breff medt wåre troe mendz och rådz her Juar flemmingz her Knut andersonz och her peder hårdz jncigler som giffuit och scriffuit är på wårt Slott, Stocholm Sancti Botholphi Dag Arom etc 1529

Stockholm den 17 Junii.

Konungen anbefaller innebyggarna i Raseborgs län i Finland att till Stockholm sända fullmyndige ombud att svara för öfverträdelsen af konungens förbud af handel på Reffle, och att fullfölja klagomålen mot Erik Fleming.

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 77. — Förut tryckt i Arwidssons handl. 5: 242.

Tiil Rasborghz lenn

Wii etc Hellse edher Dannemen alle osz elskelige tro wndherszåther som bygge och boo wdtj N. Kerlige med gud och wåre nåde Kere wenner wi haffwe förnummith hwruledis nogra wdtåff edher haffua begynth fasth öffwertredhe thet förbud szom wi haffue giorth om segladsz till Reffle Såledis at the haffue wthan vårt eller wår tro mandz loff eller minne, förth tidth alla hända waror som the åstad kunne komma szå förwndrar oss storlighe huar vtåff i haffue tagid edher sådane dierffhet medhen i haffue ther om platt jnted lathet oss förståå tillförende Viliendis oc biudendis atj med thed allra första skicke hiith till oss nogra edhers fulmynduga som kunne lathe oss förstå för huad saker skuld i kunne jke ware thet segladz förwthan och måghe edhers fulmyndughe wara förtenckte at fullfolie thet klagemåll som the i nesth förlidne höst hade paa wår tro man och rådth her Erich fleming Ther förinnan att samma edhers senningebudt komma tith till Rasborgx leen i ghen hedhen frå oss Wele wi och strengelige biude at jnghen brukar nogedt segladtz till för:de Reffle wid liiff och godz tilgörendis Her wdtinnan vi edher föruare Edher her med gud befallendis Åff Stocholm, Sancti botolphi Dag

Stockholm den 17 Junii.

Tillåtelsebref för Joachim Fleming att vidkännas fyra gårdar, som legat under Helga Lekamens präbenda i Åbo.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Wij Göstaff medt gudz nådhe Suerigis och Götis etc konung Göre vittherligedt Atwj aff synnerlig gunst och nådhe Haffue wnth och til latidh och nw medt thetta wårth närwarandis opne breff wnne och til lathe Att thenne breffuisare oss Elskelig Jachim fläming måg och skall anname och kennes widh en gårdh koskis ij gårde nemijm och en gårdh Virilla liggende widh hans gård ylilee epter thet the äre komne wndan hans bördh oc wnder helge likames prebende i Abo med såå skeell att han oss för thom til nöije ware skall epter såm gådhe men wittra kunne att the värde äre Huar före forbiwde uj allom them som for wåre skuld ville och skule göre och late At the for:de Iachim fläming wppå for:de gårde och godz intit förhold göre widh wåre strenge nepst och wredhe Tess til ytermere forwarning lathe wij trycke wårth Secreth på Riggen å thette breff Giffuit på wårth sloth Stocholm Årom etc Mdxxix Sancti botolphj Dagh

Spår finnes af det å frånsidan tryckta sigillet.

Strengnäs den 17 Junii.

Bekräftelse å rådets dombref i en tvist mellan riksrådet Peder Hård och fru Ebba rörande gods.

Efter en samtidig afskrift, meddelad af framl. agréen vid konstakademien hr Samuelsson.

Wii Giöstaff medt gutz nådhe Suerigis och gottis etc konungh Giöre vitherlict ath aårom eff[ther gutz] byrdh Mdxxix Sancti botulphi tiidh Thaa vij samt med vorth

elskelige Rikesens råd personlige staddhe vore vdhi vår
 stadh Strengeness, besoghe oc ransakade vij eth Dom-
 breff som aff vort elskelighe rikesens råd hvdgiffuit var
 ii år til förende (vdi thet herremöde szom hölss vdi
 vor stad vesteråås ther vij och Sielffue tilstædis våre,
 jnehollandis om noghen gotz som vthi en langh tiid
 haffue varith vdhi klandher emellom oss elskelig tro
 mand och råd her pædher hårdh, oc Erlig velbyrdig
 quinna fru ybba hennes barn, theris molssmend oc for-
 stondara, Saa effther thet paa Samme tiid begghe par-
 terness breffh skiell oc beuisningher giörlige effther all
 tilbörlighet vtan vill oc venskap offuervegne och ran-
 s[a]kade vore haffue vij samtyckt fulbordat oc stadfesth
 som vij oc nu medt thette vort neruarande opne breff
 for oss och vore effther kommande rikesens herrar och
 konungar fulborde samtycke oc stadfeste for:de gode
 mentz dom vti alle syne punctar oc innehollende ar-
 ticlar j sa motthe athui tileghne forberörde her pædher
 hårdh hans arffue oc effther kommande szamme gotz
 tha i retta vore til euerdelige ægho, dödendis oc til
 inthet giörandis alle the breff skiell oc beuisningar szom
 her eryc abramson och hans arffua ther oppo haffua
 eller haft haffua, szom hans vedherpart, oc for:de fru
 Jbbes barns molszmend vdhi noghen motto paa förbe-
 nempde gotz haffua kunde, effther szom for:de gode
 mentz dombreff szom the samma tiidh for:de her pædher
 Hårdh ther oppo giffuit haffue ther vm ythermere vt-
 tryckier oc inneholler oc endoch for:de fru Jbbes barns
 molszmen paa szamma tiid offuerantuordadis eth dom-
 breffh lydandis paa szamma gotz Som Rikesens rådz
 breff ther vm ythermere vtryckiar antuordadis thet
 doch ycke vthi then akt och meningh ath thet noghon
 maeth epher thenne dag emoth for neffnde her pædher
 hård oc hans aruingar haffue skall, vtan ellis tijll en
 rettilsse ath for:de frv jbbas barns målszmen moghe

ther vdaff haffue rettilsse oc vndheruisningh huar the til barneness penninga szom godzen forre vdsatthe vore ighen komme kundhe, huilket dombreff vij oc såå her medh döde mactlöst oc tilinhetgiöre vti alle motto, vm for:de fru Jbba hennes barn eller barne målszmen sigh ther med ythermere behielpe villije, forbiudandis allom ee hoo the helsth ære eller vare kundhe szom for vår skiuld vele eller skulle giöre och låtha Enkanneliga thom szom saken antrörandis ær for:de gode mentz Dom eller thenne vor stadfestilssze vthi noghon måttho forkrencke eller forkrencke låthe vidh vor strenge ogunst nepst oc vrede Tessz til ythermere visse athui thetta såå beuillet samtycth oc stadfesth haffue, lathe vij vtherligit hengie vorth Secret hädhen for thette breff åår dag oc stadh szom forscreffuit ær

På baksidan: En copie vtaffh vor nadigste herres Dom breffh oppo landbotorp

Strengnäs den 17—21 Junii.

Förhandlingar vid Strengnäs riksdag rörande vestjötä-upproret.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 77 v. — Förut vårdslöst aftryckt i Stiernmans Riksd. o. Möt. Besl. 1: 98. Större delen äfven aftryckt af Tegel I: 236 o. f.

Anno Domini M dxxix:o, Sancti botholphi tid när vår Keriste nadigste herre hogmectig första Ko:[nung] Gostaff sampfelth med mene frelsid jnnan Rådz och wthan rådtz Köpstadzmen Bergxmen Och nogra fulmyndoge böndher wtaff huarie lagsagu försambled war wd tj Strengenes för then förredelige handling skuld som ocristelige och oerlige förtaghin war emoth hans nådhe vdtaff her Ture Jönson, Bisp moens i Scara, och flere the vedsgötske herrer oc löneköpingx borgare, som nog beuisliged ær vtåff the Kopier som her före-

scripne stå vtåff then handell etc Setthe wår keriste nadigiste herre sin sak och klagemåll fram som her effther fölgier Och fulfolde saken i retthe med the wesgödske herrer her Nils olson her Ture erichson och her Moens bruntheson som ther tha kompne våre tilstedis vthen Leyde till at göre theris wrsekth som the menthe, ath the jcke hade warid medt wdtj then handell epter som the sielffue begeredt hade med theris scriffuelse ath wår keriste nadigiste herre wille sammankalle eth herremöthe ther the motthe komma oledige och ofelige till att göre theris wrsecth och bliffua omistenkthe ther the inghen skull hade Therföre the och icke ville vndergå then Dactingen them buden var och giffue sadane Reuersal i ghen som war keriste herre begerede etc

Högmecktug första och herre her Gostaff medt gudz nåde Suerigis och Gottis etc Konung Wår kere nådigiste herre giffuer till kenne och beklagar för edher erliga herrer Rikeszens rådth och andra godhe men flere som her nu tillstedis äre, huruledis en dogh h. nådhe nest gudz hielp icke annorlunda haffuer hafft sigh i rikisins Regementhe, sedhan han thed annamede än som tilbörlihed är, och huar nogra bristher hade paa ferde warid paa hans sidho heller the honum till höra, haffuer han altid waridt öffuerbödugh till att bötha och förwandla them wditi en bättre mottho och (saa mykith meer) haffuer warid redebogen till ath öffuergiffua Regemented med wilia och wenskap, om edher goda men Rikens Råd och andra Suerigis inbyggere hade med noghen redhelighet syntz ath [han] hade warid ther onyttog till, likuell haffwer hans nådhe alt thetta icke kunnit nutidh för hans nådis hoffmestare her Ture iönson och nogre andre hans anhang, huilke i thenna wår, sidhan påsca toghe

sigh före eth oproor mooth h. N. nedhre i Smålandh och Westhergotland, grepo hans nådis systher, och swe-
ner, och i andra mottho beuisthe sig emoth hans nåde
saa som h. N. oppenbare fiender wthan all erlig för-
uarigh, och hade gerna streckt sig vidare wth med
samma wpror, om the thed hade bekomith, thet dog gud
betogh them i thed att almoghen icke wille them fölg-
acktugh vara, Och fördhe the hans nadhe mongh stycker
oredheliga paa jn för then menighe man paa h. N. rygh
ther han jcke till swars war, och sina wrsekt hade göra
mott, saa szom han nesth gud[z] hielp well hadhe kun-
nitth göra och än nu göra kan, Och haffuer dog hans
nade dogh aldrig giffuit för:de her Ture eller nogrom
androm ther tilfelle till i noghon mottho, wthan altid
szåå skickad sig emoth honum, ath han meenthe haffua
i honum een hull wen och troman, faath honum land
och län ythermera än han åff noghon herre tillförenne
hafft hade, giord honum all then tilbörligh ära och
wördningh som hans N. sin hoffmesthere, troman och
Rådt göra borde, huilkith han doch inthed ansee wille,
eij heller then eed och beplictelse som han h. N. loffued
och tilsackt haffuer, Eij heller then blodz förwanthnisse
ther han wdtj är med h. N. i thet han haffwer hafft
hans nådis farsysther i senghenne, Saa effther samme
her ture haffuer in för then meneman latid paa hans
nådis Rygg föregiffua nogra puncthar och artiklar emoth
hans nådhe, huilka saken skulle wara till för:de oproor,
såsom han och hans tilhengeres breff vit om kring vt-
scriffuin nog vtuisa, legger hans nade samme theris
breff nu her in för edher i retthen, och will nesth gudz
hielp försuare sig i all the stycker som honum ther vdt-
innan förekastrer, aff huilke stycken är thetta her swm-
man, Fförst ath han lather införa och predica i Rikit
en ny och kettysk lerdöm, Annad at han haffuer brutid
sin eed, i thet H. N. ecke holler kyrkennes personer vid

macth som wanth är, Tredie ath han haffuer driffuit biscoppane frå theris stiecth och kyrkier Ffierde att hans nade haffuer vttagghed vdtaffh kloster och kyrkior silffuer och peninghe, Ffemthe ath klosteren leggiar ödhe, Munkane fördriffuas, och Clenodierne borttages Sietthe ath hans nådhe haffuer latid förwandla messone paa swenst måll Siundhe att hans nadis folch hädha helgonen, och segia att man skall inghen scrifftemåll göra, Inghen presta vielsze, inghen oling, inghen crismering, inghen fermelse, och slik stycken flere, Otthende att hans nåde lather vtgåå böker om sacramenten och annad såådanth emott våra förfädres sinne, Nijondhe är om köttätningh om fastona Tiondhe at hans nadhe skall haffua lackth mycken olaga tungha paa landitt, Elleffthe ath h. N. stedher presther munckar och nunnor gifftha sig Tolffthe att hans nadhe intager wtenska men i råditt och antwordar them Rikisins slott Trettonde att hans nade will gåå till fremande giffthemåll med huilka vtlenningar indragas i rikitt, svenska men till förtryckellse Ffiortonde at hans nade lott tillbaka bliffua nogra artikla i then edd som h. N. gjorde i hans kröning, thet är at han skulle beskerma then helga kyrkio och hennes personer etc Till huilken alla för:de her tures och hans tilhengieres föregiffna stycker haffuer h. n. thenne efftherscreffne suar

Till thed första om then kettherska lerdomen etc Suarar hans nåde ath honum högeligä är emot om her predicas annath i Rikitt än thed vår herre sielff beffalth haffuer, thed är rena gudz ord och Euangelium huilkit och saa then meneman begärede åff h. n. i thed almenneliga möthe, som stod i vestherårs, ther hans nåde och nesth gudz hielp acktar bliffua widt, Doch effther en twedrecth opkomin är, såå nu her i rikith szom annerstedis, haffuer hans nadhe altid gerna liidett och än nu gerna liida måå, ath lerdommen ther om församblas åff hela Rikith, och ransaka huad som rettast kan wara Oc

effther h n thet gerna liider menar hans nådhe att honum ecke bör förekastas ath han noghon ny eller falsk leerdom införa lather i rikitt

Till thet andra ther hans nade förekastas at han haffuer brutid sin eed i thed han icke holler kyrkennes perszoner wid machth etc, suarar hans nåde at han welbesinnar och welbekenner hans konungxliga welle ther tilskickhad wara aff gudj at han skall straffa the onda och styrkia the goda såszom scriffthen lydher, effther huilka then eed såszom hans nådhe giortt haffuer bör wtthydas och inghelunda annars, ther h n saa gör menar han sig taa ther med försuara och wid machth holla then helige kyrkie och hennes personer, thet är, hans nadis cristna wndhersather, effther then helga kyrkie retzlighe icke annad är än cristhna menniskior eller cristna manna församblingh, thet hans nade hoppas sig giorth haffua nu och iemwell göra will, Men om noghre äre i then meningem som hans nådhe well förmercker somlige äre, att för:de eed skall förstås om biscopper, prelather, presther etc, och att han för then skuld brutin är att thera wellughett nogod försuagad är, Suarar hans nade att samma försuagelse är skeedt med rikens rådzes samtyckie och then menemans som församlede wore i westheråars, och skedde för thet obestånd skuld, som aff theris stora welle tiidt och opta i Rikitt kommit är Taa man sådanth företagher them och teslikes then stora ooreth the emellan åth bruka in paa then meneman, menar H N at tha warder then hellga kyrkie och hennis perszoner retzliga wid machth hollen Ellies ther man skulle beskerma och försuara them vdtj theris skadälige welle, och wdtj then orett som the göra, wore thed wisseliga förtryckia then heliga kyrkie, och ecke styrkia oc wid machth holla som eedhen lydher

Till thet tredie ther h n paa seygis ath han haffuer fördriffuit biscopana, Suarar h n och seger ther kortt

ney till, wthan skall finnas att the haffue fördriffuit sig sielffue, i thet atth the paa rikisins argasta haffua giffuit sig intill fremande herrer oc i fremandhe land, såsom Erkebiscop gostaff gjorde oc såsom biscop moens i Schara nu giordt haffuer, thed och saa bisp hans i Linköping gjorde, huilken sedhan han hade fååth hans nådis ven-skap i westherårs för the stycker han mootth honum paa then tid hade, gaff han sig wtwr rikit åff otrenge måle in åth pryssen, ther han och wthan twiffuel stemp-lar thed ecke mykit goth dogher paa rikitt som och wis-seliga troandhe är, att han med sin bud och breff Rådhefadherin haffuer warid tiill thetta vproridt nu skedt är, Och förwndrar H N storlige ath thetta klander med the biscoppar reknas hans nåde saa högth, och giffues then nyia Lerdomen skull, effther doch mestha parthen aff alla the herrar och förstar som rikith tillförenna hafft haffua, haffua Ju saa stor klander haffth med them i sin tiid som hans nåde nu haffwer med them i hans tid, Och war en doch then nygia lerdomen paa then tid inted påå ferde saa ath man kundhe skylla honum ther före, Är för then skull mykitt likt ad samme nye ler-dom icke föregiffues aff them för annad wthan för itt hielpereede och wrsak, ther the med beteckia theris gi-rughett och offuerdådughett, huilkin rettha moderen och saken är till all theris onda anslagh så nu emoth H N som i förtidhen mootth andra Rikisins herrer, thet är, att the wilia wara vellughe wdtöffwer alle, och wndherkuffua både herrer och förster Riddherskapid och then meneman, Nar thetta besinnatth warder, hoppes h n at honum skall inthed när saa mykith förekastas, om the biscoppers förtrykkelse, eller om noghon ny lerdom saasom nu skeer

Till thet fierde ther h n förekastas at han haffuer tagid aff kyrkior och klosther etc Suarar hans nåde, at thå han först kom i reghemented och suåra örliged war paa ferde emoth K. cristiärn med mykin bekostningh

paa rytthare oc knectar skip byssor och wärrior, oc landit war förarmad aff samma K. cristiern, war icke annad till rådha än man skulle taga i kirkior och Kloster, ther man sådanth med bedriffue motte, Doch skedde thet icke wthan med Rikisins rådz råd och samtyckie, ther före menar hans nådhe att thet enkom icke bör förkastas honum ej heller är thet honum all ena vthan hela Rikena till godho kommith

Till thet femthe ther hans nåde forekastas om Klösteren at the legges ödhe mwnkaner fördriffuas och Klönodier borttagas etc Suarar hans nåde at wdtj för:ne westherårs möthe wart giordt och samtyckth en ordinancia om Kloster och Klosters personer i saa mottho, at ther renthe Klöster woro, skulle the regeras aff noghen god frelszis man Och huad öffuer wore, sedhen Klosters personer hade siith redelige vphelle, ther skulle han göra Krononne tienist före med borgelege eller annad Item Vtwr tigge Kloster skulle munkane ecke lenger wara wthe till ath tiggia en till en benempd tid, oc icke liggia wthe Dag och år som the plägad haffua, Åff sådanne ordinancia haffua Klösthers personer tykth att the ecke haffua faat wara i theris friihet och sielffwold, och ther före haffue the åstundatt wth i ghen, oc äre en stoor Dell wtgångne, saa och ther före ath en hop aff them haffua lerth besinna, ath med Klosterleffuerne icke är saa mykin helughett som thee menthe, Ther åff är thå fölgth att monghe aff Klosteren äre öde bliffuen, hoppas hans nåde att thet ej enkom bör wittas honum han haffuer ingen budith giffua sig i Kloster, inghen heller budit att gåå ther wth, wndantagne nogre wtenske munkar som lågo her i Rikith snarane till eth förrederi än till nogod annad, som vell war beffunnith med the norske mwnkar i westerårs huilka brodher nilsz wpskickath hade till ath göre itth vpror i Dalarne i her pedher Cancelers tidh, Ffinnes thet at H N eller hans N em-

betzmen haffua noghon munk eller nwnno velleligha eller med trug driffuith wtur klostrid, will hans nåde och the ståå ther till suars före, thet hans N doch hoppes eij finnes skall, Therföre maa h N vell lidha, ath saa mong Klosther bliffua wid machth som vppehollas kunne, Doch saa ath fatiga siuka menniskior bliffua ther och vppeholne, och att för theris skull tiggas gudz almose kring om landitt, så well som för munkanes skull, ther wi taa haffue gudz ord för oss at wi the fatighe hielpa skule, Sedhan nu saa en dell åff klosteren för fornempde saker skull vordo ödhe lagdt, bekenner well h nåde at han looth taga Klosthers Klenodier wth, the doch elles hade förfaridt, mest till att Rikisins geld motthe ther med en dell betalad varda, och somth till ath vppholla ther med nogra personer til studium, paa thet ath lerdomen motthe komma i landit cristhendomen till styrkelse, såsom nu aldramesth behöffues fför then twe-drecth skull som opkommen är i lerdomen, såå och för then skull ath lerdomen i mongha andra mottho för thet mena bestha i Rikene nytthuge äro, Hoppas hans n thetta wara redeliga saker huarföre för:da clenodier vttagne äre och bör för then skull honum icke förwitt varda Och setther än taa h n in till Rikens rådth om them theckis annorlunda skicka ther om eller eij

Till thet siетthe ther hans n förkastas att han haffuer latid förwandla messone påå suensth måll etc Suarar h N ath han om thed ärendet huarken haffuer giordt bud eller förbud, wthan låtidh them ther medh betemma ther sådanth skedt är, saa at the haffua moth göra ther om epther som the menthe sig kunnå försuared med gudz ord, öffuer huilkit hans nådhe bekenner sig inghen machth haffua, Är eij heller allenesth thetta skedt i Suerigis rike, wthan och såå i Tyszland Liffland. Danmarck. holsten och andre land flere, Och leggis doch then Latinisca messan [icke] ned för then skull, wthan bliffuer

och hollen, hoppas hans nåde ther med wara vthan skuld ther han saa stoor skell för sig haffuer

Till thet Siuende ther hans nåde paa föres att hans folck häda helgonen oc segia at man inghen scriffthemåll göra skall etc Suarar h N at om sådanth är skedd thet han doch ej lettheliga troor, är thet ej skedt med hans vilie eller beffalling oc icke heller är i thet sinnedt at saa skee skall, wthan all tingh saa tilgå som wår herre thed budit sticktad och insatt haffuer, Om h n folch eller tienare finnes noghon sadane stycken (som articlen om rörer) giord eller sagdt haffua, måge the sielffue huar för sig suara sin sak, och bör icke witas h nade thet en annan honum ouetandis gör

Till thet otthende ther hans nåde förekastas ath han lather vtgå aff prentet böker om sacramenthen och annad sådanth, Suarar h N ath huar nogod wtgångitt är annad än thed szom cristheliged är, och med scriffthene beuisas kan, är thed icke skedt med hans vilie eller ephther hans befallning, wthan är (thet gud kenne) honum högeligas emott, och seer gherna att lerdomen ther om ranszaka huad som rettast finnes kan, Eij heller haffuer nogod [nogon?] warid twingad till att anname the böker eller then lerdom, wthan huar och en haffuer varid frij till at anname så the böker som alla andra Therföre kan ingen med nogon skell klaga ther wtöffuer besunnerliga in till thess samma böker effther god ransakning warda dämpde ogille

Till thet nionde ther h n förkastas om kötätning om fastona etc Suarar hans nåde att huad man äther kött eller annan matt om fastona kommer thed ingom till skada, och ther före haffuer ther inghen claga vppaa, och en doch thet synes sielsyndt wara her i wår land besynnerliga för them som oförstanduge äre i gudz ord, saa är thet doch icke saa sielsynth i annor land ther the haffua nogod meer kunskap aff scriffthenne, såsom

Tysland Liiffland Danmark Holsten etc Eij heller är thet saa siellsyndt i Rom hoos påuen then thetta förbud giordt haffuer, wthan ther är kött faltth i alle longfasthon, ther före menar h n ath sådandt icke börr enkom saa högth reknas hans nådis rike

Till thet tijonde ther hans nåde förekastas mykin olagha twnga påå landitt etc Suarar h n inthet sådanth skedt wara wthan med Rikisins Rådz samtyckio och för dråpliga saker skuld saa som är till ath betala the geld som rikith wtj kom med the lybske, then tid örliigh företogs emothh K. cristern, ther aff samme lybske wnsatthe Rikith skip, folk, Byssor och werior, till en saa stor summa at hon icke en nu haffuer kunnith med för:da landszens hielpa skatt all betalat warda, annan olaga skatt haffuer hanz nåde ecke lagt pa landit wtan heller wmdragith then meneman thet han well med lagen motthe paa lagt hafft, såsom han giorde i h nådis Kröning, Och skiuther h n sig altid till god rekenskap om för:de hielpa skatt, om han honum lagdt haffuer i sin egin pung eller latid honum komma i för:da geldz betalning saa longth som han rekthe

Till thed Elloffthe ther hans nadhe förekastas ath han stedher presther munkar och nunnor at giffa sig, Suarar h nåde at the som thet göre, mena sig ther haffua friihet och loff till aff gudz ord, såå effther hans nåde ecke är öffuer gudz ord, Kan han icke förbiuda thed gud loffuad haffwer Kan nogor annad beuisa än thet är aff gudi loffuad och tilstadt, är thå mögeliged att the swara sielff sin sak, och straffas thå thed straff werdt är, ther förinnan menar h n wthan skull vara ath h slik giffthermoll ecke förtagher

Till thed tolffthe ther hans n förkastas ath han haffuer tagid wtleninger i råditth och faatt them Rikisins sloot i hender emooth hans eed och lagboken etc Suarar h n at han menar then artiklen skola förstas om

the wtlennigar som icke äre i landitt giffthe oc haffua med sin hustrv oc barn så mykith wedherwåga som en annan god man then infödder är, Och är inthed twiffuell att the som såå ingiffthe äre, the wilie Ju saa gherna wetha Rikisins bestha som the infödde, Eij menar heldher h n ath then articlen är sa strenge budin, at ther Ju vell kan emot ske med Rikisins rådZ Ja och samtyckio, ther noghon Rikisins merkelig nytto anseeth wårder, såsom i förtiden vell finnes skeedt vara Och såsom nu skeedt är med h nadis Suåger her greffue Johan huilken J mong ärande haffuer warid och dagliga är Rikit till bestond, Ther före huar ther följer gagn ok ecke skade med, menar h n ath then artiklen i lagboken oc i edhen, ecke bör saa vttydas, at Rikeszens gagn oc bestond ther med tillbaka bliffuer

Till thet trettondhe ther hans nåde förkastas om fremande giffthemåll, och menas at ther med indragas wtlenske men i Rikit, the svenske till förtrykning, Suarrar h n at sådane fremande giffthemåll är honum huarcken i laghen eller annerstedz förbudith, och ther före om han saa gör, kan thet honum med ingen skeell förkastas, haffuer och teslikes Rikens Rådtt giffuith sina samtyckio ther till, thet hans nåde hoppas atth the ecke wnfalla, men at Suenske men skulle ther med förtrykthe warda, giordis ey behoff at thenkia, Fförtty sådane fremande förstinna förer icke flere in med sig i Rikit, en som man haffua will Och them man well bestå kan, hoppes h N well haffua latid påå skina ath han goda svenske men ecke will förtrykkia, wthan heller hielpa styrkia. och vid maeth holla, ther om h n skiuther sig in till edher alla samem, om han icke med them haffuer delad land och leen, oc i annor mottho warid them god, effther som han haffuer mest kunnit

Till thet fiorthonde ther H N förkastas at then tid hans nadis kröning stod lagdes bortt nogra articler i

eedhen som hans N. gjorde som war at han skulle beskerma then helga kyrkia och hennes personer etc Suarar h n. at han laat sueria som han förnam ath han åff siith embethe plicktugh war at göra effther gudz skickelse, Thet är, at han skulle wara rikena hull och trogen oc bruka swerdith till at affwäria offuerwäld och orett, Med sadane eed menar hans nåde then nog plicktug wara att beskerma then helga kyrkia och hennes personer, effther then hellga kyrkie retzliga icke annad är än cristna menniskior, sååsom i then andra artiklen förteldt är, ther före kastas thenne artiklen hans n. fåfength före om then eed effther han gör fyllest nog, en doch ther annor ord tilbrukat wårdå

Alla thenne förscipne her Tures oc hans tillhän-giares föregiffne punctar med the suar som vår nadigiste herre nu her med emott them giffuer, med huilke suar h n menar theris puncthar och articler skeliga för wrsakada wara, begerer h nåde ath gode herrar Rikisins Rådt och andra goda men flere vilie thet ena medt thed andra till edher annama i ransakning, och segia H N edher mening oc sinne, om för:de vpror är för the förtelda saker skull ärliga och redeliga företagid eller ej, Och om samme her Ture och hans tilhengiare haffua ther vdtinnan erlige beuisth sig eller ej, ath the sadane stycker haffue sackth och vtscriffuith paa H N in för then meneman, Akthendis ther med beflekie hans äre och redelighet saa mykith i theris mackt war, Och om the ecke plictuge äre till at wedherleggie H N all then skada som han för thetta opror skull lidedt haffuer, och opretthe hans nade hans nadis gode rykthe igen, thet the saa margfalleliga in för then meneman beflekiad och besmitted haffue, Doch ther med oförkrenth then fred och wenskap som H N med siit breff och incegle them loffuad haffuer som samma hans nadis frid med the wilkor som h n them förelagde, annama ville,

huilkit för:de her Ture Bisp monsz och nogra andra icke giordt haffue

Ythermere beclagar sig vår nadigiste herre emott för:de her Ture och hans tilhengiere flere att the tredha och haffua tretth i motth Westherars recess, then saa almenneliga aff Rikisins rådt, hela adelen, Köpstadzmen, bergxmen, och menealmoghen beleffuad och samtyckth war, med saa hög beplietlse ath huar skulle staa med then andra, och holla samma recess wid macth, och endrekthelige falla them wnder ögonen som honum ecke holla wele, J huilka för:da her twre och hans tillhengiere göre sig sielff ordlöss oc ej all enisth sigh wthan och alle them som recessen samtycthe och besigelth haffua, förhoppas H N. atj gode men alle warde ther till nogod tenkiendis, ath han och the icke skola göra edher alla samans ordlösze, besynnerliga epther samma recess ecke wart giordt åff noghon lätthetth, wthan åff berodne mode, och för merkelige drapeliga saker skull som ther vtinnan endeels vttrycktha ära, och huad the ther icke saa endelis vttrycktha äre, haffuer hans nåde latid them vptekna och bescriffua, och leggher them her in för edher till en hogkommilse, huad saker ther till dragith haffua at samma recess giordis

Saker hui Westherårs handell giordis

Atth biskopperne ej skola wara starkare än Konunger them före segher etc

Saken

Epther thy saa mykith obestond är altid her i Rikith bedriffuit affh biskopper och prelather åff theras wellä och öffwerdådighett emotthe Rikisins herre, war thed åff nödhene att theris stått worde förminskat, paa thed att sådane obestond motthe her effther bliffue tilbaka, och huar man en platt inghen annan sak hade

hafft ther till atth förminska theris stååth, hadhe thå tessa varid sak nog ther till

Item thet är then meneman till en ganska stoor twngna ath han skall draga tw herskap

Item thet är ej mögieligid at tw herskap i eth rike skule bliffua bestondandis baade, besynnerlige når thed ena icke vill fulkommelige lydha wndher thet andra, med mindre ther kommer kiiff och tretthe åff, rikith till skada och förderffh

Nw effther thed att konungenom är aff gudi werdzliga regemented befalad, och biskoppaner emoth gudz befalingh trengde sigh siellfwe ther till, war tilbörliged ath han skulle bliffue vidt macth som effther gudz befalingh hade regemented, och han som wille emott gud trengie sig ther till, wardhe åff sath

Item Biscoppanar är aff gudi befalad ath the skulle predica och haffua acth påå gudz ord, oc thed kunne the ecke well göra om the skulle wara bekymbrade med werdzliged reghementhe, och mykith hoff folk, och är saa theris herredömes saken ther till, att then befalingh som gud them giffuith haffuer bliffuer nedherlagdt, och thet bör konungen som och haffuer befalingen aff gudi ingelunda liida, wthan tilhielpa att the må komme till theris retthe embethe i ghen, thet ingelunda ske kan, saa lenge the haffua werdzliged regementhe och herredöme, men att konungarne bör holla biskopparne till theris retthe embethe, thet är klart, förty konungx embethe är holla thet wid macth som retth är, och straffa thed som orett är Nu är thed reeth at bijskoppar bliffue wid siith predica embethe, och thed är orett at han legger thet ned, ther före bör konungen holla biskoppen wid siith predicha embethe, thed kan ej well skee med myndre han förtager honum thed hinder, som honum förhindrar thet predika embethed

Item gud haffuer och sielff förbudith att biskopper och presther ecke skole wara som herrer, wthan som tienare, och saa var Cristus apostlanar och theris epher-föliare i mongh hundrad år, ther man platt inthed wisthe åff biskoppes herredöme, giordis ther och först i cristenhetenne monga stadgar oppå, at biskopparne ecke skulle haffua nogodt werdzliged bekymber som påuens lagböcker nog giffua till kenna

Item thed är well santh ath mongga Cristhne herrer och förster haffue giffuitt biskopper och presther monghe ägedeler och friihetther, i then acth at the skulle haffue testhe bather tilfelle till ath gåå siith embethe i genom, ther the och skole haffua ackth med oppå thet fatiga folk som inghen hielp eller trösth hade, och stod thet thå ganska ärliga till i cristenhetenne, ther bisperne både acthede oppå theris predika embethe, och paa the fatiga, siuka, halte och blinde, lathendis them faa huad them behöffdis, Och thå war thet och welstadt, ath biskopperne noged hadhe ther the kunne gåå then sak i genom medt, Men aldrih gåffue herrer och förstar biskopper och presther sine eghedelar och friihether i then akth, ath thee skulle ther åff ath setie sig op emoth them, som the i mongh hundratt år giorth haffue, Nw effther thet the haffua misbrukatt thet them haffuer i en god akth wårdett giffuith, them wndher ögonen som thet giffuith haffua, är tilbörliged at the thet miste, förty saa holla och theris egin Lag, ath then ther sine friihet misbrukar han är verdt misthe henne

Item är och alle wetherliged nogh, ath then renthe som biskoppar hafft haffue, är icke theris arff och egid, wthan then är åft mongom giffuith i en god ackth, till ene almindelige nytto och gangn, när man nu seer ath samma rentha ecke warder aff biskopparne brukad saa till thed thet menige besthe som hon skulle, maa man thå vell förminska henne för then som henne missbrukar, och leggie henne tith hon kan komme till thed menige besthe

Item effther thet kronen är mykith till ackthers kommen, och är försuagad och är storliga aff nödhene ath hon vardher förbätred, och effther thed wille och varde then mene man till stor twngha, om större skatt skulle leggis oppå landitt, Ther före är thet åffh nödhene at kronen förbetres med then renthe som minsta åsaknadhen är, och thet är biscops och Kirkio renthe, förthy biskopen och andra Kyrkennis perszoner Kunne saa vell bliffua widt machth och oppeholla theris embe the, än thå the icke haffue saa store renthe, som the en tid longh hafft haffue, som the thed göre kunne förre en the komme till så store renthe

Item thet är och biskoppen till stoor roo och liisza, ath han icke skall haffua bekymber med hoff folk, och andra werdzliga saker ther effther fölgie

Item effther thed ath biskopparnes sloott och festhe haffuer offtha warid hollen Konungarne och Rikisins herre her wndher ögonen, ther monge som sig emoth theris retthe herre wpsatt haffue, haffue hafft theris beskydningh, ther före att sådane ecke skee skulle, war aff nödhene, ath the skule offuerantwårdes i Konungx hender

Item effther ted at kronenis slooth wåre mesthe parthen förlagdt och nedher brutin, ther före behöffdis att konungen intoge bispernes slooth kronene til bestond, besynnerlige såå lenge the andre sloott wårde optagne i ghen

Item effther thet biskoppernes rentta och förberörda saker vartt förminskad, war them eij mögeliged at holle slott och feste i goda beuaringh

Om Domkyrkernes och Cånekers renthe

Vartt nog befunnith, at Domkyrkiorne hade större renthe än them behöffde, till then dell som aff nödhene war att oppeholles skall, och wart mykith onyttheliga i theres systemendz gårde förterth, och elles wtlagd till en ringe nytthe, som nog för öghon war, ther före eff-

ther thed at sadane renthe och var åff förfädrene i en god acth giffuin, ecke ther till ath hon onyttteliga förspillas skulle, war redelig sak nog at Kronen förbätres ther med rikith till gagn, än ath samma renthe skulle saa onyttteliga förspillas

Item effther thed Kanecarne, besynnerliga en stor parth hade och mere opbyrd än them behöffdis till at holla sikh med i theris embethe och befallning, ty war thed och bäter, at thet offuer war motthe komme till krononis förbättringh, som och mera macth paa låghe, än ath thet skulle förteres eller förwares ingom till nytto

Om Klosteren som schulle gaa i förlänning

Effther thed rentthe Klosther haffua monga landboor, ther the medt begiffede äre, saa nu renthan är stoor, och ecke sådane försyn med som ther till behöffdis, at effther thet samma klosther äre såå nerfallin, oc ther tilförende wåre xl eller l brödher, äre nu ecke mere en iii eller sex, och renthan är like stor saa nu till iii eller sex, som tillförende till xl eller l, och ther före mosthe jw rentthan onyttteliga förskingras och förtheres, som man och nogh seeth haffuer huru löszacktugt leffuerne sådane brödher förth haffue, Ty war thet och aff nödhenne, at sådane klosther skulle warda förssedth med noghon god man, som landboner wid macth holla kunde, ath godzen ecke förlades, och op bäre renthone, och lathe brödhrene faa ther aff theris redelige vphelle, Men thed öffuer wåre åff renthone, motthe och taa med god skell komme till thed menige bestha, i saa mottho, at konungen antigie toghe thet ther offuer wåre, eller och at han förlenthe thed en god ridhermandzman som ther kunde göre tiensth aff, then ther och sedhen mindre hielp behöffde begäre åff kronen, oc effther thet en god man skall haffue klostered i förleningh, och göre ther tienist aff, will thet eij well lempa sig, at biscopen skall

noghet befathe sig med thesz landbor, förty thet wåre them för suårt at haffue två hosbonder, oc wille ther komme tretthe aff, Eij görs thet heller biskoppen behoff, effther han ecke skall holla saa mykith folk som tilförende skedde

Ath Ridherskapith måghe kennes vid sin godz

Ted är wetherliged nogh, att Ridherskaped i en tid longh ganska mykith varid försuagade, saa ath ther för hundrade år sedhan vore x frelsis men, äre nu neplige iiii eller fäm, som nog är merkiandis aff gamall Register, och teslikes aff the monga sättegårda her i Rikith, ther förre bodde gode frelsis men, och nu äre besethe med landboor

Item såå är thed och wettherliged nogh, at thet är ther aff komith aldramest, at wåra förfädher haffua i theris enfalluge meningh, giffuit mongh godz och gårdar wndher kirkior, kloster och prebender, menendis sigh göra gudi ther medt en stor tienisth, och haffua saa beröffuad j theris enfallughet sina arffuar theris arffdell i fråå, them till stoor försuagelse

Item haffua biskopper och presther (effther the haffue haftt peninge nog) mong godz köpth åff them ther trengde warid haffua, teslikes haffue the och mongh godz och gårda panthad till sig, Ju mesth taged them till för panthe, så ath huad the ecke löstes innan en benempd tid, thåå skulle the bliffue till köps, och med these stycke är Ridherskapith och ganska mykith försuaged

Item Teslikes äre och monge hus, gårdar, och Jord, bådhe i stedher och paa landith, giffuen, panted och såldt till kyrkior och kloster, wndan skatthen, ther kronen haffuer haftt en ganska stoor skada vtåff

Item thet Ridherskapid är saa mykith försuagadth, thesz föreldhre haffua alth för mykith latid komma

wndher kyrkior, therföre haffua the och ej mackth ath göre kronenne sådane tienisth som hon åff them behöfde, och mosthe saa konungen gaa till och förläne them testemere aff krononne, sig sielffuom till försua-gellse, saa framth the skule kunne göre honum then tienisth som tilbörliged är, och ther före war thet åff nödenne, att thet skulle wara Ridherskapene inrymdth, at the motthe gaa till en parth åff theris godz i ghen, saa framth at icke både kronen och ridherskaped skule platt fördherffuas, besynnerligha och för then skuld, att all ting som nw till hoff folk, hester och harnisk behöffues, kostar dobbelth mer en thet i förtiden giorth haffuer

Item Eij haffua heller Ridherskapszens föreldrar ther retth wdtinnan, att the saa haffue beröffuadt sine arff-uingar, ej heller haffuer thet varidt gudi tækth, förty honum är then tienisth inthet behageligen, som skeer enom androm till skada, han will inthet offer haffua aff thet godsz röffuadt är, som våra förfädher giorth haffwa, ther the haffua beröffuadt them theris godz i fråå, som them effther gud[z] skickelsze till falla skulle i arff, Somblige aff förfädherne haffua thet giorth i theris en-falldughett, ej wetthendis rettare en the haffde giorth gudj ther en tienst med, och somlige haffua thet giorth aff affwundh, at the ej haffua haffth noghen god wilie till sine arffwinger, Doch inted thera är retth, förty gud begärer inthet wärth godz, han vill ath huar skall beuisa sig redheliga emoth then andra, och ath huar och en gerna skall wna sinom arffuinggom thet godz gud honum vnth haffuer, och wara tillfredz med the arff-uingger gud honum till fögatt haffuer

Item Ted är ej heller nyth, att ridherskapid haffuer haffth the klagemåll, at theris arff oc egith haffuer alth förmykith gååth vnder kyrkior och kloster, och haffuer för then skull opta i förtidhen warid ther giordha stadgar oppå, ath inthet mera skulle komma vnder them,

än som the thå hade, Doch haffuer thet inted wårdeth holdit, wthan är halff parten mer sedhan kommith ther wndher, än thet war tillförende, Saa ath nödhen nu trenggher ther till, att ridherskaped moste inrymasz, at the motthe gaa till en parth aff theres retthe arff och egith i ghen, saa franth ath icke både ridherskap och konungh skall plath förleggies med tidhen

Men ath skatta Jord skall gåå tillbaka, thed holler lagboken, ty att inghen maa förminska Kronenis renthe

Item oppa thet at huar må komma till thed arff som han är retther vdtj, och ath inghen skeer förkorth, ther före är thet åff nödhene at inghen kennes vid sin godz, för en han haffuer wittradh sina byrd

Item ingen skall haffua then mening, ath thenne recessz är skedt emoth gud, förty gud haffuer såå well skickad konunggen och ridherskapid, som skole beskaffa friid och rolighet i thet vtuertis regemented, som han haffuer skickad biskoppar och presther i thet andeliga regementedt, och saa som gud ecke kan liidha att Konungen och ridherskapidt är biskoparne och prestherne till hindher, at the ecke kunne fulth göra thet gud them beffalldth haffuer, thet är, ath predika gudz ord och annad som ther vndher lydher, saa kan han ej heller lida, att biskoppar och prester äre Konungen och ridherskapid till hinder i theris embethe och beffalning, huilkith the wisseliga göra, när the haffua them rentthen i frå som the skule göra theris beffalingh fyllesth med, och saa som tedh er en retth gudz tienisth, at biskopper och presther holla thed åndeliga reghemented i sin rettha skickellse, huilkit ej skeer med sådane läsande och siungande som her till dagx skett är, wthan med rena gudz ordz predican, och så som then hielp till gudz tienisth som them till sådane predican hielper medt rådt eller dådt, och han legger gudz tienist nedth som sådane förhindrar, Saa är och thet en reth gudz tienisth, ath Konungen

med siith ridherskap holler fred och roliighet i thet wt-
uertis regemented, oc then styrker gudz tienisth som
ther till hielper, Och then förlegger gudz tienisth, som
förholler eller förskingrar thed som sådane tienist skall
hollas wid macth med, Och therföre haffua våra förfä-
dher ecke giort reeth, ath the haffue försuaged Kro-
nonne och ridherskapid, förty ther med haffua the för-
hindrad ena rettha gudz tienisth, som gud beffalled haff-
uer, och oprettad ena andra tienist, som han inthed
beffaled haffuer, Teslikes gör och klerkerid oreth, som
förholler rentthone som thenne gudz tienisth skall hollas
wid macth medth, och ther före är thed ecke emoth gud,
ath ridherskaped kennis wid sin godz, ner thed skeer i
then acth, ath the wilie ther med försterkie sigh till
ath holla frid och roolighet i Rikith, som them aff gudi
beffalled är

Item ej skall heller noghon haffua then mening,
at gudz tienisth leggis för then skull nid, att noghor
Klosther och prebender förleggis, ther åff att godszen
rappas i ghen, förty cristenheten stod i mong hundrath
år, för än man viste segia aff noghen Klosther och pre-
bender, och mosthe huar och en thet bekenna som för-
farenhet haffuer i Krönekerne, att cristenheten stod
bäther, och gudz tiensth vardth bäther hollen wid macth,
för en klosther och prebender begyntes, en hon haffuer
sedhen städth, och thå toghe biskopper och prester bäther
vara oppå theres predike embethe, än the (ty vär) se-
dhen giort haffua

Item effther thet är en god gudz tiensth som Ko-
nungenom och ridherskapene beffallid är ath fred semio
oc kerlig måå hollas j rikith, och ath inthed öffuer-
wäld skeer paa them ther gerna vilie haffua fred,
Ther före skall inghen wndra, ath man winlegger sig
ther om, ath the personer kunde holles widt makth,

som sådane gudz tiensth oppeholla skola, ther thenne recess och mesth lydher oppå

Item Ser man och för ögonen, ath the godz som giffuen äre wndher kirkior och klosther, ganska mykith warda förlagda, förty the perszoner som renthone opbära, aktha liited huru godszen förlammas, och ther aff warda mongh ödes godz, thed sedhen kommer hela rikenne till skada, ther före görs och behoff att ther tenkies nogod till

Item Tesse förscripne saker och andra flera, haffua dragid ther till ath thenne recess giordis i westerårs, ther före är thet och aff nödhenne, at han aff förberörda szaker holles wid machth, Och huar (thet gud förbiude) han icke skulle holles wid machth, wille ther fölgie eth dråpeliged förderff effther, thet huar förstondig man vell besinna kan, och wille thed wara hela Rikisins inbyggere till en stoor blygd och nesze i fremande land, oc hade thå warid bäther att sådane recess aldrig hade warid tenkth

Item then ted åstundar ath han skall göras om intedt, han söker sin egin nyttho, med mene Rikisins skada och förderffh

Sedhan thetta alth saa förregiffuit war aff War Käriste Nadigiste herre, Stode ther till stedis thenne effther: ne her Nils olson her Ture Erichson och Mans brunteson med frelsid aff westergölland och bwde til at göre theris wrsecht at the hade ecke warid med i then handling i westergölland, effther thet som her effther fölgher

Högmektuge herre och första her Göstaff medt gudz nade Suerigis och Gottis etc Konungh

Wår ödmiuke wndherdånige oc plietug tro tienist edher nådis högmektughet altid redebogne etc

Hogmektige förste Kere naduge herre werdis edhers nåde wethe om then handell som her Ture och bisp mons hade hafft medt menige frelsith i westergötland i thetta wpror huru seg ther om förlöpit är etc

Item först scriffuer her Ture och bisp moens, alle them i Rådit är ath mötha i schara söndagen effther Quasimodogeniti, giffuendis tilkenne huruledis the smålenninger wære resthe hade ihieslagit iii eller iiii edher nådis fogeter, och truuat Jönököpingx borgare met sig til at gripa edher nådis systher szom theris breffh ytherligare beuisza skall etc begerendis i breffuit vårt råd till at straffa sådane obestond etc

Then tid rådit på för:de dag i Schara församlede bleffue i sakerstigen j kirkenne komme ther två bönder och begärede legde för två wtaff Jönököpinx borgare gåffue till kenne at the hade breff oc beffalningh vtaff menige man i Småland, siden them gaffz legde, komme the fram och gåffue theris befallning til kenne, på thed sista antwårdade the eth breff fram szom alt westhergötland til scriffuit war, gåffue hordelige monge hoffmodige ord til kenne, ath wi skulle finna them rådt till then dell the företagith haffde eller the wille sielffue finne rådth så at thet skulle rekkie till oss mett, oc thå bliffue the på thed sista tilkraffde at gå wth för dörrena

Item sedhan leste oc offuuerwoge wi samme theris framsetningger och breff och her Ture med bispen gjorde ther mong ord oppå etc thåå likeuäll på thed sisthe gåffue wi bispen och her Ture till kenna at wi hade inthed annad ther wdtj at sigie, wthan wi wille gerne allfuarlige tilhielpa at straffa och widhergöre thet hoffmoth edher nåde skedt war, oc bleff thå så beslutid, at wj skulle tilhopa kalle alle frelsismen, ii böndher aff huart herett och ii borgare aff huar köpstadh ath möta i Larff viii:e dagen ther effther till at sampfålle oss och åffwäria szom förscriffuit står, ther wpscreffue wi the

smoleninge vårt opne breff at the skule på then tid få suar på then dell the oss tillförenne tilscriffuit hade giffuendis them the beste ord på thet the ecke noget offerfall göre skulle tess förinnan

Item taa begärade her Ture at wi skulle besuerigie(!) oss till hopa at huat som påå komme kunne, skulle gelle oss alle eth, thed wi och så giorde suore att wi ville manneliga stå med huar annen wtj all then dell oss oc vår nåd:te herre och vårt fädhernes Rike kunne komme till godo och gangn etc

Item ther nest effther komme alle för:de frelsis men Köpstadz men och böndher till Larff thå war her Ture och alle frelsismen till talsz innan luckthe Dör in j stuffuonne, loth them höra thet breff frå smålennigarna, och med monghe ord förtalde och opreknade mongge stycker samme breff innehölt gaff grofflige till kenne sine onde meningh wiliendis att wi alle samen skulle infalle mett honum oc bisp moens till thed wbestond som småleningerne företagit hade, ther wppå gåffue the frelsismen them inghen annan suar wthan sagde sig thed wille taga wdtj beråadt, oc wetha them ther suar oppå, begäred at alle wthan rådz the skulle ware för sig sielffue såå lenge etc Tåå stod förnempde bisp moens her Ture op, met the andre wdtj Rådith, och gingo wp i en nastoffuo bliffuandis ther en lithen stundh, och haffde te frelsis men bud effther her mons brunteson begärade honum in till sig, thå ginge strax in till them her Ture erichson och her mons bruntheson oc för:de frelsis men åttspurde the them om gode Rådhi wti then handell thå bleff thed så förhandlett, at the gåffue her Ture och bisp moens för endeligh suar at the wille samffellelige scriffue edher nadis Högmektughet till, ödmykelige begärendis at huadh som helst brister påå ferdom kunne ware ther obestond aff then menea man meth opuekkies kunne, motte åff säties wppå thed

Roliighet oc fridsamelighet i landit bliffue kunne etc
 Och thed samme skulle scriffues the småleninge till at
 the sitie stille oc förtöffua effther sådane suar i ghen etc

Item Sedan her Ture iönson kunne inghelunde
 komme them till at wndherträdha ther wdtj in till sig,
 gik han thå wt på markena oc gaff borgare oc böndher
 sådane theris samtykke till kenne, läste ther the små-
 leningers breff oc gaff them mongge ord före, at sporde
 om the icke kunne få behagelig suar ighen, at sådane
 brister aff säthne bliffue om then mene man wille leffue
 oc Dö för Ret cristelig tro skuld, ther suarede then mene-
 man meth opräkte hender ia till, Dog lekeuell wille the
 aldrig vndfalla edher nodhe then stund them vidherfares
 kunne gode gamble cristelige sedvenier

Item sidhen tilsade her Ture alle the frelsis men
 at the skulle om morgonen i ghen komme welbetidelige
 oc icke åtskilies för än tesse breff till edher nåde oc
 smålenninger gjorde wore, oc loth ther met leggja them
 wdtåff til böndherne, och lät hemmelige tilsigia sina och
 bispens swäna at komma i ghen om morgonen för sooll
 gik op, thet så skedde oc strax the frelsismen wore in-
 kompne i gården bleffue the inkallede i stoffuune oc kom
 så strax låäss för porten etc, her Ture ericson her mons
 bruntheson oc matz kaffe lååge wtj eth husz till hopa
 ther wtj garden, ther hosz them hade her Ture oc bi-
 spen iii eller iiii budh begärendis the skulle komme in
 till them, thå på thed siste sidhen the vore opstondne
 gik matz kaffe wth på sualen oc wende sig strax till
 bake ighen bad her Ture erikson och her monsz brun-
 teson see thed folk ther hölt oppå gården, och spurde
 om the betenkie kunne huad thet haffde in ath bära,
 gaff them till kenne huruledis Erich Karlson hölt en
 herredag i vastena thed tid Konung Karl bleff wtdriff-
 uen, och sloo och fångadhe alle the medt honum icke in-
 falle och till hielpa ville, at vpsätie sig i moth kong

karll, sade, at nog befryktandis skulle wara at sådane mening ther wndher nu på ferdom är, oc thå rådsloge oss emellan oc funne för Rådth at effther the frelsis men hade sith skotzmåll till oss wille wara ther wi wore, at wi inted skulle falle then Dag her Ture imoth eller bispen, wthen sigia thed samme the haffue wylie, oc når wi thädhen komma skulle thå her Ture Ericson till sig kalle in på leköö alle the gode men ther nest wid handen och her mons bruntheson scriffua til sig alle the andre som sin tro tienist beuisa wele, och thå både winleggie segh at straffa edher nådis fiender och motstondare huad them mögeliget kunne ware, oc ther met gingge wi för:de her ture ericson och her mons bruntheson oc mattis Kaffle op till her ture oc bispen wp i en nathstuffuu effther theris mongge bud och begäringh Tå wi komme till them åth spurde the thå huru wi till sinnes wore, sade wi oss icke annorlunda wara til sinnes wthan fulkompne the breff som om afftonen beslutid bleff etc

Item tå gaff her ture til kenne met monghe hadske ord sade at then mene frelsis man bliffue gode at beuika(!) till Rikisins salughet om wi her ture, e[riksson] och her moens, b[runtesson] ther till hielpa wille oc icke åff styra effther the alle frelsis men haffde siit skotzmåll till oss, thå begärede wi at wethe hans mening ther wdtj, gaff han thå till kenne at når som sådane breff wi samtykth hade, komme edher nåde til honda, skulle oss ther oppaa ingen god suar wedherfares wthan sade at thed skulle påå thed siista kosta alles wora halsz, war för then skuld begärandis at wi meth honum skulle tilhielpa at the frelsis men wille alle besuärie sig till hopa met honum oc han kunne förweta huar til sin beffalling wtj landzändarne till at wara huffuudit för then meneman om så behöffdes etc

Item thå för then fryckt oc fare som oss war ingiffuit oc wi oppenbare kunne bemerkie bade på the

hadske ord han gaff från seg på then tid teslikest tilförenne, at om wi icke hade sackt thed samme han sade, haffde thå ythermere förderff wille effther fölgh ther före loffuade wi wylie tilhielpa huad oss mögeliget kunne vara oc war han thå strax begärendis Her ture ericson till Dalerne och Erich stake meth honum Her nils olson till wermelandh oc alle bergen Harall knutson. rijbbinger oc nogher frelsis men med them till Småland oc östergötlandt, her monss bruntheson met her ture jönson i westergötland för elsborg oc annorstedz med alle frelsesmen, oc sade at thet war snart bestelth för elsborgh thy han wiste sig ther welföruarad at när som wi hade ther warit på nogre fåå Daga skulle well ske effther hans wylie och sedhan wille han meth alle them i westergötland drage wdtöffuer tiffueden oc till oplandh möthe her Ture erichson oc her nilss olson i westherårs, med monghe flere ord som sent är ath scriffue, oc then tid för:de gode men hade thetta för:ne samtyckt gik han sidhan i stoffuon och förkunneth thet för mene frelsid giffuendis them thet alt samans til kenna, teslikes alle the stycker som honum syntes Drapelig wara emoth edher nådis hög:hett

Item thå sidhan han hade thetta förkunnitt, begärede han the skulle besuärgie sig till hopa och sidhan bispen och her ture iönson her nilsz olson haffde suured theris eedh, thå wåre the begärendis at alle the andra skulle och så göra, ther suarede her moens brunteson at han ville förtelie så mykith han sueria wille, och effther samme eedh szom han suor, ther swore alle the andre effther och tilplictade sig obrotelege holle wele och ther meth skildis the ååth etc Och sidhen the wore åtskilde bliffue tilbaker i ghen vi efftherscriffne her t[ure] e[richson] her m[ons] b[runteson] oc matz kaffe hoss bispen och her Ture iönson oc iag mons bruntheson begärade torsten brunson oc ii andre frelsis-

men bliffue ther hoos mich till tess iach kunne komme thedan oc som wi offuerwägade thed breff som skulle göres till edher nåde, J thed samme kom tith her holger karlson her mons iohanson gudmund person edhers nådis fulmectige etc theris breff, innehollandis at vår naduge herre thed samme tilböd som wi samtyct haffue at begäre åff hans nåde, oc wore begärandes at komme till möthe oc samtall met oss på sådane handell, thå sattis thet i beråd till om morgonen, om morgonen bleff tåå förscriffuit eth möthe met vår nådighe herris fulmectige i Hio, oc ther met bliffue wi thå åtskilde oc komme i frå bispem och her ture iönson etc

Item strax samme dag, och dygn som wi komme thädan, Drogh her twre erichson till lekkiö oc teslikes the gode men ther nest hoos honum her mons b[run-
tesson] screff tillhopa alle the andre frelsis men i wester-
götlandh som tillförenne vplagth war, oc screff vår nåd:te herris embetisman söffuerin kill till oc sköttherne at wi wille tilhielpa affwärie vår naduge herris skade oc för-
derff och screffue wi sedhan her ture iönson oc bispem til, rådandis them at ware till fridszamelighet och icke stempla ther på, at draga nogre then meneman i frå vår käreste nodighe herre, om så tilburdis ville wi thet alle samfelleliga widher göre och straffa, oc beuisza wore troo *) tienisth som her om beuisligitt skall wara,

Desse effter:ne war som Her Ture Jönsonn gaff tilkenne att haffue i moth vår nodig:te Herre,

Försth war om denne luterske lärdomen Hann sadhe den meneman med opuechies motte till obeständh,

Item om kircher kloster som ödeleggias och alles deres klenodier borttagas såledis att om richett nokor tidh

*) Större delen af fol. 89 i Registraturet är bortrifvet, och det felande, härifrån till och med »peder ärlandsonn» sid. 170, är tillagdt ur Hogensk. Bielkes copiebok D, fol. 88, 89.

Framdelis kommer i nederfall wore dhå innthet till att tage och oprette richett med igenn,

Item att Hans nodhe skulle wdi sinn kröningh sue-ria alle dhe Edher som herrer och konungar pläge att giöre, dhå schulle hans nodhe vndann tage och iche wille Sueria om Ridderskapett och Kirkennes personer, att holle dem widh machtt, det sadhe Biscop Måns Sigh wilia beuisa det medh Mester Larensz Hanskrifft etc

Item att Hanns nodhe wille inndrage och schulle haffua schriffuit Effther xxiiij tyske Ridhersmenn till att giffua arff egedt Landh och länn och wpsettia wdöffuer inn-födder Ridderskap etc

Dhetta är dhenn eedh wi suore oss till hopa i larff, etc

Item att wij schulle wetta huar anner beste och alle samFelleliga giöre ett wdi all denn dell gagnn och lånng-ligitt bestondh effther Fölia kunne,

Item aldrig inndrage noger dansk tysk eller wt-lenning till att fornedra wår retta innfödde herre och konung, eller wphögie noger inlenskan För Sigh(?) och girugheett skull, etc

Item aldrig indraga Erkiebiskop göstaff eller vpsette biskopper presther eller munkar, wår herre oc konung eller Ridherskapit till förrädring(!) vthan holla oss wid vesterårs recess etc

Item alle samfellelige liffue och Döo för en Rett cri-stelig tro skull, och gode gamble seduenior, som wbe-stand met aff stillas kunne etc

Dher nw sådanne Förnemdh vrsächt war giorth, dhå spordhe wår nodigiste herre Förschreffne her Nils olsonn her Ture Erichson och her Monns Brynntesson och gaff dem i wilkor huadh heller dhe wille bliffue wedh sådanne deres vrsecht som dhe haffue innlactt i

rettenn effther som dhe och begäradh hadhe medh deres breff och segell, att dhe wille bliffua widh wår käreste H: dachtinge breff som hanns nodhe wthsennth hade, endoch dhee dett icke annamatt hadhe, etc Dhå sua-radhe dhe att dhe wille bliffue wedh deres vrsecht och huar som nogett emoth dem beuissas kann dett medh skäll, withnne, breff, eller insegle att dhe hade warett medh i dett wpror som dee dett wpror styrchia wille dhå wilia dhe lidha och vngella derföre, dhå Looth wår käreste N: Herre lässe mong deres breff som dhe hadhe schriffuett hijtt och ditt vm kring landett och till Jöneköpingh Stadh i huilche dhe badhe oärliga schriffuett oppå hans node schriffuett wp hulskap och mannskap och kundhe icke seije Sielffue nej för deres innsegle, Enndoch dhe wille seija att dhe aldrih wisthe att dhe så danneth beseglatt hade huilchenn breff nog tilstädis äre i twå Askar dhå lott wår käre herre settie desse effther:ne på Bennchen för retta och ladhe dher Same deres breff i rettenn och begärade enn dom huadh dhe dem felle eller frelssa wille att dhe wore icke schylloge i dhett wproor

Dhese sâthe i Rettenn och i Domenn

Her lars Siggesonn	peder ärlandsonn *)
Her Erich Trolle	Pedher Hansson
H: iffuar Fleming	Joghan olsson
H: Holger Karlson	gudmund pedhersson
H: Erich Fläming	per larsson i Halkui
Her Johan Turson	Cristiern Henricson
H: Knutt Andresonn	nilss Krumme
Her Karll Erichsonn	nilss grabbe
Axell Andresonn	Arend persson
Biörnn Clauesonn	Engilbrect i wadh
Her peder Hårdh	Erich stake
H: Bencht Nilson	Aruedt wesgöte

*) Se anm. sid. 168.

Sewid Ribbing	Jöns Knutson
torsten salmonson	Nielz Hårdt
Jffuar monsson	nils Klauson på stola
Jöns wesgöte	per Knutson på Linköpingx
Staffan Henrickson	gård
tord bonde	matz Jonsson
Gostaff olsson	Jnge Knutson
Steen finne	torsthen brunsson
per lax	Jöns larsson
mons larsson	Jöns Henricsson
Tord pedherson	Andhers persson
Truels andherson	Otte nilsson
Andheress Hansson	per knutson på malmö
per Knutson	

Aff Koperbergit { Gerlog markuarsson
Jöns Olsson

{ her anders simansson
her Juar Juarsson
nilss Jönsson
biörn biörsson
Aff Stokholm { lasse monsson
Hans buremester
hans bökman
lasse scriffuere
skeper oleff

Aff vpsala { Gostaff borgemestere
Staffan Henricsson

Aff vesterårs { Hakon aruidson
nilss iönsson

Aff arboga { Karll skreddere
nilss mus

Aff Strengnes { per anderson
lasse skomakere

Aff gäffle { Joghan screddare
pedher i gårdskeer

Aff Sudherköpingh	{	Erich småsuend
	{	Tomes helsingh
Aff Linköpingh	{	Jnge monsson
	{	oleff skreddere
Aff Wastena	{	nilsz suenson
	{	hoken grytegiuther
Aff Skeninghe	{	per larsson
	{	lasse töriesson
Aff Nyköping	{	mons larsson
	{	bencth staffanson
Aff Norköpingh	{	Jönss abramsson
	{	sigge i Kolstade
Aff Jöneköping	{	Andhers olsson
Aff Schara	{	Erich gulsmed
Aff Lödössze	{	per ionsson
Åff vesteruik	{	matz bortskorere
	{	per klockare

Tesse når the hade granneliga offuerwägigt både wår keriste herris klagemall oc theris breff Suar och wrsekther Kunde the icke annedh sigie, än at för:ne her nilss olson her ture Ericson oc her monss b:[runteson] wore sake till liffh oc godz, oc Goffue the så thenne Dom wtöffuer them effther Suerigis lagh szom her ephther følger etc

Wii effther:ne Larens Siggeson etc Suerigis Rikis Rådth göre wettherliget at åår ephther gudz byrd MDxxix på Sancti Johannis baptiste affthen tåå wi till möthe wore i Strengnes met högmektug första wår kere nadigiste herre Konung Göstaff, mene frelszit, Köpstadzmen, bergxmen och nogra fulmectuge aff alt landith, clagade samme wår nådigiste herre in för oss alla i Retta, till her nilss

olson, her Ture erichson, och her mons bruntheson, Om ith vproor och wbestond som the meth her Ture iönsson och bisp monss i Schara j thenna förledhna wår, sedhan påsca emoth hans nåde nedre i Småland oc westhergötland för hender hafft hade, gripe h. nådis syster, i hell-slogo och fångadhe hans fogetar oc Suennar, och i alla motthe beuiste sig emothe honum såsom h: nådis oppenbare fiender, besmittade oc befläkkiede h. nådis godha rykthe, met mongga tilhopa dictade punctar och artikler, som the then meneman föregåffuo, till at wpuäkkia them till för:da vbestond, emoth then huldskap troskap oc manskap som the n nåde tilsacth hade, thet h nåde och strax beuiste, leggiandis samme articler fram för oss i Retten, meth en hoop theris beszegelda breff, som the bade hiit oc tiit kring om landith i thetta ärende vth scriffuit hade, Och begärede h nåde, at wi sakenna till oss annama skulle, och huad ther om epther swerigis lagh Rett war, åffseiya och Döma wille

Tå suarede her Moens för sigh oc the andra twå, at the wtj för:da vpror inghen skull eller noghen tid vollendis warit hade, huarken met Råd eller Dåd, well bekende the, at the nogre breff hade beszegilt met för:de her ture och bisp Moens i Larff, men ther sagde the sig aff them haffue warit nödde oc twnghe till, Doch huar nogor i bland them hade för hans owetenhett skull latid bedraga sig ther till aff noghen, förlotho the sig thå på h: nådis fretzbreff szom h nådhe tiit ned skicket hade met andhers hansson, ath i huad motto nogor hade sig emot h nåde förseeth, skulle thed ware en platt och afftaled sak, Ther Suarede h: nadhe till, at icke well liikt war, at her Ture oc biskop Moens skulle haffua hafft mact till at nödhä oc twinga them till nogon ting i Larff, effther the met hela frelszith som ther försambleth war aff alt westhergötland, voro Ju mectugare alle tillhopa, än the twå, oc besynnerliga medhan almo-

gen föll them mett oc icke imoot, Oc som h: nåde förnummit hade, at samma frelsis men thet tåå strax gerna widergiort, om the noghen aff tesse som mynduge wore för eth huffwdt hafft hade, Huar the oc än hade ther nödde oc twngne warit, kunde the doch icke seiya, at the tillförne nödde och twngne wore i Schara oc annerstedz, ther the slike breff wtscriffuith hade, såsom i bland annor vore the breff som till the Jöneköpingx borgare scriffuen wore, at the skulle stå faste wtj thet företagne vpror, oc fulfölgie huad the begynth hade, Men ther the sade at the förlotho sig på h: nådis fridzbreff, Suarede hans .N. at the thet icke kunde göra, ep- ter the samma fredzbreff inthet annamet hade, eij heller then föruaringh oc Reuersalebref giffuit hans nåde igen som samme fridzbreff på kraffde, Eij war heller androm samma fridzbreff giffuit, än the som sig wille bekenne at the brutzlige wore, huilkit the icke giorde, wthan budhe sig till at göra theris wrsecth i retta, som the oc tilförne med twenne theris scriffuelsze hans nåde tilbudit hade, som theris breff well wtuiste, huilken h. N. thå strax lade för oss i Retthen, Så effther the icke kunde både göra, satte hans nåde in till them sielffue, huilken weggen the vth wille. antighen bekenna sig brutzliga, oc holla sig vid h nådis fredzbreff eller göra sin redeligh wrsecth ther in för oss i Retten, at the icke brutzlige wore, Tå suarede the såsom tillförenne, at the wille reda sig thet ärliga i frå såszom gode men borde at göra, Tå effther the sagde sig intit hafft bestella med then vproriska parten, frågade h. nåde, huarföre the thå i felig Dag satte met h nådis troman Söffuerin kill, oc goffue honum met her Ture oc biscopenom försuarels- breff, vtan tuiffuel icke för h nådis wenner och medholl them han jnted fructade, wthan wisseliga för then op- roriska hopen, met huilko the Ju bekende, at samma vproriske hop Lydde them till, oc wart inted Rört wdtj

försuarelsze breffuit om hans nåde, vthan lydde så at the giorde thet på sine oc Rikisins wegna, Suarede the at Seuerin war then försuarilse enkannelige aff them begärende, på thet han motte niutha them goth åth, huar noged på komme. På siistone thå the förnummo at Retten wille Ju falle them wnder ögonen, begynthe the skiuta sig på eth venligit breff som h nåde skulle haffue tilscriffuith h moens brunteson i huilko h. n. hade tilsacth honum, at han skulle ware wthan all fara, och huem han wenskap på hans nådis wegna tilsade, then wille hans nåde them well holla, Doch sagde the at samme breff var ey tilstedis, Tå suarede hans nåde at the inthed kunde skiute sig på thet wenskaps breff, förty the hade siellffue trådt ther i fråå, i thet at the gåffuo sig i retthen som förberördt är, Sedan wi nu så begge partes tal, Suar oc gensuar hördt hade, öffuerlászö wi all förnempda breff, och öffueruoge granneliga thet ena meth thet andra, Oc kunde wi icke annath finna, effther slika skäll oc breff som för:de her Nils her Ture oc her Moens emooth föllo, än at the i för:da wproor wisseliga brutzlige wore, oc ther före falne wdtj thet straff oc plicth både till liiff oc godz som Suerigis lagh vttrycker, Tess till wisso at wi så åff sacth och Dömpt haffue, låthe vj alle innan rådz oc nogre andre wthan rådz, hengia wår incigle oc signeter nedhan för thetta breff oc såthe thenna efftherscriffne i Domen met oss a b c d. Giffuit oc scriffuit i för:da Strengenes åår oc Dag vt supra

Sedan domen war så giffuen, vm för:de her Nils, her ture oc her moens, Sade oc Rikisins Råd åff för en dom, at wår nådigiste herre schulle kennis wid all her ture jönsons godz oc ägor, oc så vidh biscop månsz godz åff Schara, effther the wore met i för:de förredelige handlingh, oc wore flydde aff landit. Oc epter Rikisins råd h förnam

at the sådane vproor begynth hade, vti then acth at the wille om inted göre vesterårs recess, then the alle beleffuad oc försegelt hade, Stadfeste the åther i ghen för:de Recess met sadane breff her effther fölgier

Wii effther:ne Larens Siggesson Suerigis rikis marsk holger karlson Juar Fleming Erich flämingh, Johan Turson, Knut andhersson pedher hård Riddere Axell andersson, Biör klauesson vepnere Suerigis Rikis Rådt Göre vetherligit ath år ephther gudz byrd MDxxix monedagen nesth ephther botolphi Tåå wi her i Strengenes till möthe wore met högmectig första var keriste nadige herre Konung Gostaff, hela Ridderskapit, frälsit, Bergxmen, Köpstadzmen oc nogra fulmynduga aff alth Rikit Gaff Hans N. oss til forståå huruledis her ture jönsson och bisp Moens i Schara hade scriffuit hans N. till (som hans .N. oc thå oss strax samme breff viiszte) at the icke wille bliffua wid then almenneliga Recess som för tw år sedhan giordis i westerårs, then dog met theris egin oc alles wåres oc menighe mans samtykkie Rikene till nytto oc longliged bestond beleffuath war, oc sporde hans nåde oss till, huru wi alle till sinnes vore, om wi wid samme Recess i alle hans punctar och articler faste bliffue wille, eller eij, Så ephther han var så almennelige oc för dråpelige saker skull åff allom beleffuat, oc met så mongen god mans incigle förseglad, Sade wi alle samfellelige hans nade till på alles wåres, och mene Suerigis rikis inbyggiares wegna, ath wi wid honum faste bliffue wele, oc honum wid macth holle i alle punctar oc articlar som han inneholler, så lenge wår halss warer, oc hielpe till at straffa then ther i frå tråde will, som then ther wille göre oss omynduga oc ordlösse, Tess till ythermera wisso lathe wi hengia alles wåres jnnan Rådz met

nogra gode mendz wthan Rådz oc stocholms Stadz in-
cegler på alles theris wegna som her församlede ära
nedhen för thetta breff Giffuit oc scriffuit i för:de Stren-
genes år oc Dag vt supra

Tesse effther:ne bönder vore på menige landzens
vegna i förscriffne herremöthe oc hade met sig heem
mest till huart herede sadane vår keriste nadige herris
breff oc Rikisins råd om thet som förhandlet war met
Suar till teris klagemål som vår keriste herris breff inne-
holler

Kind i vestergotland	Dalerna
Item Suen Iarenssoon	Item Hans i nystesiö i retwik
nilss önssoon	pedher olsson i henemora
Närke	anders olsson aff mora
nilss iönsson	peder nilson aff folkera
Erich suenson	olaff nilson aff norabergh
Torstuna herede	Raffuall aff huszuby
lasse suenson	hans olson åff henemoraby
nilss pederssoon	Jon perssoon aff by soken
Mark	oleff rederssoon aff skedui
ansin berieson	Åsza herede
Jon gunnarsson	törne benetson
Åsz herede	per Iarenssoon
arued torsson	vedhingx heret oc frö-
ion Knutsson	kens heret
vartothe heredt	ion algutsson
froen suenson	od olsson
biörn pedherssoon	vadsbo
Skonungx oc kollenshered	Lasse pedherssoon
oleff helsing	Harall
bencth iönsson	Kåkin oc valle herede
vermelandth	Aruedt ionsson
Salmon i strand	arued i broduik
inge knutson	

Näreke grimsz härade
 Item Erich skreddare
 askasundz herede
 Suen pedhersson
 nils pedersson
 Tierp oc Norunda
 andhers olson
 mekill i sewesta
 Wåla heredt
 nilss iönsson
 Siuhundratz h:
 Eric nilsson
 Eric i simesunda
 oppunda
 Ingeuall i tiusta
 lasse i holbek
 longhundrat
 olaff ericsson
 lasse hokonsson
 Gilberga h: i vermeland
 per ådgesson
 Stägxlän halbo herede
 årlinge hundratt
 mattis i Eneby
 olaff Ericson
 Näreke kumble herede
 nilss raffualson
 Karll oxe
 Daga h: i Nykö: län
 oleff i smediastada
 kristiern i bölia
 vpsala oc balingx h:
 erich ericson
 anders larsson

Broo hered
 Item arued i kleff
 Jon i aska
 östra oc vestra Rekerne
 nilss olson
 iönss töriesson
 vlleråkerss hered
 nilss olsson
 peder olsson
 vaxalle herede
 Jon i ängeby
 olaff larsson
 Lindesbergh
 andhers nilson
 Erich pedher[son]
 Hagundh
 benct ericson
 nilss monson
 Norbo herede
 lasse iönsson
 olaff larsson
 raffuall i sponga
 Snäuingen vester:[ås] län
 Jon i oxleby
 Tuhundratz herede
 monss larsson
 lasse pederson
 Juleta Sokn
 Erich i lösåker
 Skellesta heret, i näreke
 lasse Jonsson
 Jon håkenson
 holme herede
 Suen nilsson

askes herede
 Item Lasse töriesson
 edzbergx herede
 olaff larsson
 Dall
 moens Erichson
 Anund simonsson
 Rasbo hered
 Erich monsson
 Trögden oc Eneköping
 lasse ollson
 Jon persson
 Lagund
 per iönsson
 iöns pedherson
 valtuna herede
 per olsson
 Tönie olson
 Gudhems heret
 Andhers touasson
 Sämynge hundrat
 Jacop pedersson
 olaff benctson
 Tiurbo herede
 Erich ingemunson
 lasse andhersson

Helsingeland
 Item Tord Erichson
 Gestringeland
 nilss i åker
 lasse Jönsson
 Östhammars h:
 finued person
 Örebro herede
 lasse i walla
 nilss erichson
 Stålbergith
 nilss giordson
 Arboga åkerbo herede
 nilss ionsson
 Jon i hustom
 Siiende herede
 nilss persson
 lasse i bodana
 Olandz herede
 Lasse matzson
 pedher Ericsson
 asunda hered
 benct persson
 olaff persson

Strengnäs (den 17—23) Junii.

Konungens öppna bref till alla landsändar om dōmen öfver de upproriske vestgötaherrarne och om riksdagens bekräftelse af Vesterås recess.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 93 v. — Ett otillförlitligt attryck finnes i Stiermanns Riksd. o. Möt. Besl. 1: 128.

Wii Gostaff met gudz nåde etc Helsze edher Danne-
 men alle som bygge oc bo j .N. Kerlige met gud oc våre

nåde Kere wenner, wi haffue nu warit her till samtall och möthe i strengenes met wort elskelige Rikisins råd, Frelszes men, Köpstadz men, Bergx men, oc nogre fulmectige aff alt landit, och i blanth annan Rikisins wordande ärende, haffue wi öffweruägit om thet opror oc obestondh som her Ture iönsson, bisp monsz i Schara, med theris tilhielpare nu nylega i westhergotland oc ther *) i smålandh hoosz edher företagit haffde emothe oss wthan all sak och ärlig föruaringh thed the oc gerne widare wtstrecth hade intill edher landzende oc annerstadz, om the thed hade kunnit bekomma, ther wi doch tacke edher dannämen alle, szåsom och flere gode men i andra landzendar, som icke lothe sig förföra med theris lygnaktoge scriffuelsze och stemplingh, i frå thed hulskap troskap och manskap som i oss loffuad och tilsackt haffue, oc haffue wi hafft sakena i Retta om theris för:de oerliga vpror in för vårt Rikisens rådt, oc andra goda men flere som her aff hela landit församlede ware, oc är nest gudz hielp ecke skullen funnin hoosz osz, huar före samme vproor skedt är, vtan oss är aff sakh för en dom, at för:de her ture Jönsson, bisp Moens met theris tilhielpare haffua thed oerliga företagit, så at thet är them blygeligeth till at försuara, Och hade wi tilförende latidh wtgå varth dactinge breff, ther wdtinnan wi för godemens wårth elskelige Rikisins rådz bön skull, hade tagit them till nådher, och wenth them wår gunst oc vilie till, allom samans szom i samma obestond meth warit hade, Huar thee thed hade willed annama, och giffuit oss sådanne redelig föruaring i ghen met breff och jncigle som wi åff them begärendis wåre, at slict ecke mera hoosz them finnes skulle, Så haffue lekuell nogre aff ridderskapit i westergötland som är her nilz olson

*) De ställen som i formuläret ändrats, efter som breffven gält Westergötland och Småland eller andra landskap, hvilka ej deltagit i upproret, äro i Registraturet understrukna och här cursiverade.

her ture ericsson oc her moens brunteson som i sama obestond mest wollandis haffua warit, scriffuit oss till oc begäredt atui beråme wille eth möthe, ther the wille oleigdet oc ofelige komme tilstedis, oc göre theris wrsecth in för oss oc wårth Rikisins råd, så the icke i samma obestond oss vndher ögonen, huarken met breff incigle eller noghon annan tilstörkning i noghen motto warit haffde, oc epher the kommo hiit op tilstedis met andra goda men flere, budhe wi them till i alle gode mendz neruaro som her församlede wore, Om the wille vara oc bliffue wndher samma Dactingen, szom wi them met wårth Dactingis breff tilförenne tilbudith hade, Huilkit the platt nekade, segiendis sig till samme obestond aldrih nogon tid wollandis haffue warith, ther om the och wille göre theris wrsecth, Oc gaffue för then skull theris sak i retta, Så effther the i retta, oc icke vndher nogen Dactingen wara ville, komme them tå her vnder ögonen monge theris förredelige breff, som the sielffue Dictad, scriffuit oc besegelt hade, met huilka the ville haffua bedragit then meneman til obestond, oss på halszen, som the eij sielffue kunde vedhersaka, oc ladis ther för the gode men i retta, Huilka theris breff förnempde wårt elskelige Rikisins råd, menefrelsid, Köpstadzmen, bergxmen oc met then meneman som her thå församblade voro offueruogo oc Ransakede, oc kunde ecke nogorledis effther Suerigis Lag, för sådane theris margfallelig förredelige breff oc stemplinger skull, seyia them fri för theris halss liff oc godz, Som theris Dombreff the oss ther oppå giffuit haffue ythermera inne holla, huilkit wi edher gode men alle giffue till kenne, atj måge wetha huruledis then sak sig förlopen är, på thet at om noget komme, szom noget annat wille före för edher om sådane ärende, at thet eij såå skulle tilgongit wara, vthan at wi skulle haffua giffuit them nogon Leigde, anthen met wenskap eller Dactingan Huil-

ket wi Doch aldrig giort haffue, effther the tedh eij sielffue vtåff oss nogontid begärede, Tå begäre wi atj ther till ingen tro setie wele, ty at alle the szom haffue warid i thed obestond, oc haffue annamet vårt Dactingis breff, vnder sådane wilkor som samma Dactingis breff på kraffde, sig ther oppå förlatandis, them wele wi nest gudz [hielp] fast och obruttlige holle, all then Dell wi them tilsagdt haffue, vtan all fare : ythermere Kere Dannemen lata wi edher förstå, huruledis the goda men alle som nu her församlede woro, haffue oc endrektheliga samffelth sig, at bliffua wid then handell oc Recess, szom för tw år sidhan giordis i westerårs, oc falla then vnder ögonen, som ther i frå träda will i nogon motto, thed oss och hoppes i Dannemen alle samelunda göra, icke syndrandis edher i frå oss och mene landit, vthan bliffua alle wtj en god endrucktughet(!) oc semie met huar annan, Oc haffuer oss nogra brister föregiffna warit, på edhers oc then menemandz wegna, huilke behöffues botade oc föruandlede warda, thet wj oc så haffue gunstelige tillåtith, Then första ther föregiffues om ny lerdom at han icke indragas skall i Rikit, oc at kirkior oc kloster skole wid macth bliffua, loffue wi edher szom oc vårt Rikisins råd samtyckt Haffuer, at medt vårt wett oc wilie, skall icke annan Lärdom företagas här i Rikit, än thet ther cristeligeth är, och wår herre sielffuer beffalleth haffuer at predicas, thet är gudz rena ord oc Euangelium, huilkit och szåå i westherårs aff then meneman beleffuat och samtyckth vart, Then andra atj Klosteren bliffua jw nogra fåå brödhære, som sig ther föda kunne, oc holla redeliga theris Regle, Doch szå at westerårs ordinancia bliuer hollen, huru lenge the skulo wthe wara till at tiggia, Then tredie. om fogde gestningh etc at ther om skal gongge såszom wi vtloffuade i Erichsmesso på vpsala höga, at för viii hestar giffues i marke ortuger. thet är thå en öre för

hesten Then fierde om skiutzhester etc skall Länsman-
 nen . rettaren . eller nempningemannen skicka them he-
 star, som haffua wart breff til nesta lenszman . eller
 rettare . then som lenger rider, æn szom lenszmannen eller
 rettaren honum föreseger, skall böthe xl marck, Then
 v:te om stedzle öre etc niuthe huar sin tekt som Sue-
 rigis lag vtuiszer. Huadh Hosbonde eller huru monga
 han får, wm annorlunda skedt är, Haffuer thet icke wa-
 rit wår wile i noghen motto, såsom wii sport haffue, at
 pedher aruitson giordt haffuer i thenne landzende, oc
 är meth peningene flydt wtwr landith, Then siette om
 gestningen j fodringen, skall huar bliffua i then gård
 han inlagder är, och icke sökia till sina Dryckebrödre
 hosz andra bönder, skeer ther emoth skall fodermarsken
 straffa ther wdtöffuer, Samalunda om bondans folk skeer
 nogodh offueruold skall ther etc offwer straffas effther
 lagen, oc begere wi atj Dannemen icke tagen ther för-
 likningh före, oc komme sedan oc klaga som offtha skedt
 ær, wtj these förscriffne stycker och alle annor ther
 wi wethe oc kunne ramme alles edhers besta, ther skule
 i finne oss gunsteligh oc weluiliog till, oc wile nesth
 gudz hielp holla edher wid Suerigis lag oc goda gamble
 cristelige seduenior ther skole i intedh om tuiffa, huar
 edher noget annat före kommer bedie wi edher atj in-
 gen tro ther till sätie welen, oc huar edher nogro bri-
 ster hende oppo komme, thå giffuer oss them till kenne
 antigen met bud eller scriffuelsze ther wi tåå wele til-
 börlige lathe komme böther oppå, Edher her met gud
 beffallendis etc

Strengnäs (den 17—23 Junii.)

Rikets råds öppna bref till innebyggarna i riket om vestgötaherrarnes uppror och om de mot konungen gjorda anklagelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 95 v. — Ett vårdslöst aftryck finnes i Stiernmans Riksd. o. Möt. Besluth 1: 131.

Wii ephther:ne Larens Siggesson Suerigis rikis marsk, Erich Trolle, Jffuer Fleming Holger Karlson Erich flämingh Knut andherson Peder hårdt bäncth nilsson . Rid-dere . Biörn Klauesson . Axell andheresson Pedher erlands-son peder Hansson vepnere . Suerigis rikis rådh och men Helsze edher Dannemen alle åndelige och verdzlige szom bygge och boo i .N. Kerlige meth gud oc våre node Kere wänner, wi giffue edher til kenne Huruledis wi för Rikisins Dråpeliga ärende skull, haffua nu her i strengnes warit till samtall oc möthe, met wår käriste nådigiste herre, hela ridderskaped frälsett Köpstadzmen, bergxmen och några fulmectuga kringom alt rikith, Och i bland andra ärende beklageth sig samme wår nådigiste herre för oss alla, Huru her Ture iönsson oc biscop Moens i Schara, met nogre theris tilhengiere, Haffua i thenne förlidne wår sedan påscha företagit emoth hans nåde nedre i Småland oc i vestergötland itth vproor oc obestond, gripit hans nadis syster, Slagith oc fongatt Hans nadis Suäna, oc i andra motto j fiendis wiisz seg emoth hans nåde, wthan all redelig sak och ärlig föruar-ringh, emoth Eedh hulskap trooskap oc manskap szom the hans nåde met theris ed oc suår beplictelsze tith oc optha loffuad och tilsacth hade, Och förde hans nade mongge oredelige stycker oppå, både mundelige oc met scriffuelse in för then meneman, huar the thed kunne bekomme, Huilka theris föregiffna stycker, punctar, articler oc breff hans nåde för oss i retta ladhe, met the

suar som h. N. ther eemoth hade, Oc war begärendis, atuj meth nogra gode men flere som her församlede wore, wille thet ena met thet andra offueruäga, oc seigie hans nåde åff en Dom effther wart besta samuith, um för:na vpror oc obestond war åff förscripne her ture, bisp mons oc theris tilhengiere ärliga företagit eller eij, Och om the icke för then skull haffua förbrutit liiff oc godz, som Lagboken vtwiszar, Ther annamade wi för:ne punctar, articler och breff, met the suar ther emoth giffne wåre, in till osz i Ranszaken oc j retta, Och effther tilbörlig öffueruägning, funne wi at hans nåde met sin skelige suar, redelige sig ifrå lade, all the stycker the honum förekastath hade, Och hade thet intit warit behoff sådana vpror företaga, besynnerliga epther för:ne wår nadigiste herre altit haffuer warit öffuerbödug till at bota och förwandla alle the briister szom oppå hans sido heller the honum tilhöra finnes kunde Oc ther wtöffuer war hans nåde ingen erlig föruarning skeedt, Thet doch hade tilbörligit warit, för än nogit angrip göres skulle, Therföre kunne wi eij annath segia, än at szamma vpror oc obestond wore oärliga företagith emot hans nåde, Oc är icke swarligith huarken för gud eller mennisker, Oc bör för then skuld straffat bliffue epther lagen, Och haffua the icke allenast gåt epter hans nådis förderff, vthan jämwell epther alles wåres, j thet at the haffua fallit ifrå westerårs Recesz, then the oc alle wi samfelleliga met then menemandz Ja beleffuat oc beszegelt haffue, then the wele göre osz omynduge oc ordlösze meth, thed osz ingelunde står till at lida, Vthan för:ne Recesz wid macth holle, szå oc försuara så lenge wår halz warer, thet wi oc försze oss til edher Dannemen alle, atj och ther til hielpa welen, på edhre sido, at thet hoffmod wår keriste nådige herre sket är i then motto, må straffat bliffua, besynnerliga met them szom icke haffua annamath vele, then fredh och wenskap szom hans nade

them budit haffuer, Men medt them som samma fridth annamat haffua, skall inted tuiffuell wara vtj, at hans nåde ju them thet obruttlige holla will, wårä thet szå saka, atth nogher vrånguis ville nogith annath föregiffue i blandt edher, Tå setther ther ingalunda tro eller liit till, Haffua wi oc förnummit, at hans nade på föres, ath han tilsteder at her indrages i Rikit ny lärdom then the kalla Lutters ketterij, huilkit icke annat är, än han låther predicha Rena gudz ord och Euangelium, thet wår herre sielff beffallet haffuer predicas skall, Oc såsom then meneman begärede i westerås, at predikas skuldhe kringom alth rikith, om edher annath före sägis, bedie wi atj sätie ther ingen tro till, Hans nåde oc wi wilie szå ackta på thed ärendet, at ther om skall wara inghen fara, huarken til liiff eller siell, ther tuiffler inteth wdtj, Huar wj kunne rame oc wetha alles edhers besta oc gangn, göre wi altid gerne Edher alle gud befallendis etc

Strenguäs (den 17—23 Junii.)

Anteckning om nya råds herrar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 96 v.

Sedan på samma herredag Togx in i radit her Mons Johansson än tog han icke ther tilstedis war och giorde sin eed eller för plicktilsze Thenne her måns Johanson giorde sin eed i Stocholm sancti Jacobi apostoli Dag Oc her benct nilsson och Joghén olsson på hakested huilke sin rådz eed suore szom vant är, Och sedhen ginge wt wida wegna sådane breff som her ephther fölgie, somblige breff lydande om förnempde handel, oc somblige elles,

Strengnäs (den 17—23 Junii).

Till Jönköpings borgare, hvilka betackas för de uppsända brefven rörande vestgöta-upproret, och försäkras om konungens vänskap.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 96 v.

Sa screffz Jöneköpingx borgare til

Wår etc wi tacke edher goda men för the wesgötske breff, som i oss tilhonda sende, huilke nw well haffua kommit oss till nytto, så atui met them äre kommen till retta grunden i szaken, Och måj well förlata edher på then wilie oc wenskap szom wi edher tilsacth haffua, eij tess mindre, at her nu i thetta möthe haffua nogra varith i retta, the thet well motthe kunnith vnduika, om the hade veleth holle sig wid wår tilbudna fred oc wenskap Huilkit the icke giorde, vtan gåffuo sig ther i frå oc i Retten. menandis til äuentyrs met listughet kunne göre sin vrseckth, thet doch the nu annorlunda förfarith haffua, i thed at Domen gik them vnder ögonen, Aff huilko i behöffue inted förffära edher i noghen motto, Epther i wår tilbudna fridh och wenskap annamadh haffue, then wele wi oc nesth gudz hielp edher wel holla . ther tuifler inted om, Eder her met gud: Aff Strengenes

Strengnäs (den 17—23 Junii).

Till innebyggarne i Helsingland om deras skatt och om domprostén, mäster Jöran Thuresson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 96 v.

Tiil Helsingeland suar på theris breff

Wii Gostaff etc Helsze edher etc Kere wanner wi haffue vnfangit edher scriffuelsze met thenne breffuis-

zare, i huilke i begäre at wi ville lathe edher bliffue wid edhers gamble skatt ix° [900] marck oc andre edher gamble seduenior både i köpenskap, oc skogxuedan, skiutandis in oppå the breff i haffua wtåff gamble herrer oc Konungar, Så förtæncker edher well huruledis szamma edhers breff som i skiute vppå, fulle edher sielff wnder ögonen, når wi senasth wore ther i landit, bade om skatten oc all annan Dell, oc huruledis thet wart beuist in för vårt elskelige Rikisins rådt på then tiidh i Dilsbo, atj haden fast misbrukat edher priuilegior oc breff, oc förminskad kronenis skatt, kronene till skada J monga förlidne år . thed wi vell hade hordelige straffat mot, huar wi thet icke skonath hade, för wårth elskelige rikisins rådz oc edher egin bön skuld, ther i thå sielffue wileliga met Rikisins rådz stadfestelsze wtloffuaden årliga wtgöra xii° [1200] marck wthan treedske . Oc ther vtöffuer än sitie oss wedherreda met ith tall fålk når wi på kalladhe szom edhers beszegelde breff oss ther oppå giffne ythermere vtuisze Huar före förwndrar oss atj sådane åffslagh wdtåff edhers skath emoth edhers egid lyffthe oc breff nu tilbiude eller begäre, thet wi åff edher icke förmodet hade, eller wthen wårth Rikisins rådz santtycke afflegge kunne Oc begäre wi atj bliffue willen wid then dell i oss loffuad oc tillsacth haffue, som flere gode men göre kringom alth mene Rikith, Huar wi ellers kunne wethe edhers besta, oc holla edher wid Suerigis lag, oc goda gamla cristeliga seduenior, göre wi altid gerne, Vm mester Jören tursson haffue wi hört alles edhers ödmiukelige bön, oc giffuit honum wår wilia oc wenskap, szå framth han epher thenne dag will wara oss oc Suerigis rike en huld oc troen man, vnnendis honum för edhers bön skuld, thet han må frii och säker komme tiil siit egith i ghen, szom wi honum ther om oc ythermere sielffue tilscriffuit haffue thet i honum och segie mågen, oc han sigh fast vppå förlata

må, Gud edher Dannemen alle her met beffallendis
Aff Strengenes etc

Strengnäs (den 17—23 Junii).

Konungen lofvar domprosten Jöran Thuresson sin förlåtelse, om han hädanefter vill bättra sig.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 97.

Til mester Jören turesson

Wår etc förwndrar oss mester Jören, atj szå fare oc flyte både här och ther i Landit, oc icke giffue edher til oss, oc gören edher saker klara om i kunne, Epther i well wethe, at wi aldrih haffue wetidh edhert wårsta thet haffue wi giorth Oc motthe i well haffua tagith exempell wdtåff edra brödre, huilke inghen skada haffue hafft ther åff, at the bleffue tilstedis hosz oss, så endog i haffue i thenna motten förseedt edher, szee wi doch vttoffuer meth edher i thenne gong för gode mendz både her, oc theris ther i helsingelandz bön skull, met szå skull, atj skole effther thenne Dag wara oss hull oc trogen oc på vårt besta e huar i kunne oc förmåge, huar i annorlunda giorth haffua . szå Legger ther both oppå, oc kommer oss til orda met thet första edher leiglighet sig så begiffuer, her met gud etc åff Strengenes

(Den 19 Junii?)

Förteckning öfver det rusttjenstskyldiga frälset i Upsala, Westerås och Strengnäs stift.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 62 v.

Anno domini 1529, dagen näst effter sancti henriks dag hölt vår nådigiste herre vapensyn medt frelsit vtåff vplandt, och loffuade them alla konungliga saker medt sijn egna landbor i vplandt allenast hans nåde til en behageligen tijdt

her larsz siggeson ij helkörizt xxv halffua
 her iohann turson j heltkörizt xj halffua och x karlar
 medt klippere
 her knut andersson x halffkörizt och ii karlar blotte
 her benkt nilson j helt körizt vj halffua
 axel andersson v halffkörizt
 ioon olsson ij hel körizt met drengen vj halff och en
 häst therutöffuer,
 per hansson ij halffkörizt
 nils kromme j heltkörizt j halfft oc en dreng
 lasse tursson ix karlar vtan harnsk
 iffuer månson j heltkø: ij halff: ij karlar vtan
 peder erlandson iij halffua
 per larsson på halkui j halfft kø: och edt skyttetüg
 torde persson iij halffkörizt
 nils hårdt j helt ij halffua
 staffan henricson ij halffkörizt och ij skyttetüg
 vulff knutson en stäksal
 vnge karl benktson j halfft körizt
 engilbrekt i vad ij halff körizt
 Erich larson ij halff körizt
 Eric arpson j halfft
 nils larson edt skyttetüg
 oleff iffueron j halfft
 ingel michilson j halfft
 lasse ingemundson j halfft
 per ingemundson j halfft
 mattis körning j halfft
 måns balk j halfft
 birgiel i vdtringe j halfft
 oleff mårtenson j halfft
 oleff aruidson ij halff ij blotte
 Erich person i skedby j halfft
 åtte nilsson j halfft
 gambla nils scriffuere j halfft
 Summa ix helkörizt cvij halffua karlar vtan harnesk xxvij

Tesse effter:ne våre ecke tilstædis i vapensynen
vedt vpsala

vpsala biscopts stiet

benkt arenson
här erich trolle
nils giordson
nils tomesson
gamble karl benktson

västrås biscoptsdöme

aren person
måns nilson
benkt brunson
toridt i rüstade
lasse vesgöte
arffuidt vesgöte
oleff i berg
iöns i halstade
cristoffer olsson

Strengnes biscoptsdöme

crister larsson
nils larsson på hornby
Item aastrid
haralidt i smidistada
nils i barö
birge budde

(Junii?)

Förteckning öfver det rusttjenstskyldiga frälset i Östergötland och Småland.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 68 v.

Then rostning som var tilstædis i then vapensyn som höltz i lincöping lagatings måndag Anno etc 1529

Her holgerd karlson itt helt köretz fem drabtÿg med
all then del ther tilhörer, och skal han skaffa sig
sex ther til innan pedersmesso nästkomandis

Her måns iohanson itt heltt köritz, fem drabtÿg en god
sadel fattes flancker och skörter ij vil hann skaffa
sig innan petri

Jörien ericsson iiij drabtÿg medt sijn tilhöre vtann flanc-
ker och skörter

Mester erich Deken ij drabtÿg medt sijn tilhöre

Cristiern henrikson itt köritz ij drabtÿg medt sijn til-
höre fattes en sadel

Trwels anderson itt helt köritz ij drabtÿg medt sijn
tilhöre

Peder Knutson itt helt köritz itt drabtÿg

Gudmundt person itt halfftköritz medt sijn tilhöre

Erich slatte itt helt köritz itt drabtÿg fattes flancker
och skörter

Johann benctson itt halfft köritz vtan flancker och skörter

Erich iönson itt halfft köritz medt sijn tilhöre

Peder knutson i malma itt halfft köritz en suag hest

lasse tidemandson itt halfft köritz en suag hest

Benkt knutson itt halfft köritz, en suag hest fattes flanc-
ker och skörter

lasse person i vadstena tw drabtÿg medt all sijn tilhöre

nils aruidson i iöneköping itt halfftköritz fattes flanc-
ker och skörter

her iörien kijle tw halffköritz fattes flancker och skörter

Än en karl före sijn modher

Esbörn scriffuare itt helt köritz och itt drabtÿg medt
sijn tilhöre

benkt scriffuare itt helt köritz medt sijn tilhöre

Aruid ionson itt halfft köritz medt sijn tilhöre

peder lax }
peder suenske } gåffuis dag til persmesso

Thesse vore ecke tilståde

nils olsson
 godskalk i lebsta
 iöns håkonson
 peder sonason
 halsten bagge
 ioen tomeson i tiust

(Junii?)

*Förteckning öfver rusttjenstskyldige i Vestergötland, Dal
 och Vermland.*

Riks-Registraturet B, 1527—1528, fol. 69.

Her ture iönson xxij glauen xxvi skyttetüg
 her måns brynteson xxij glauen xvj skyttetüg
 her nils olson x glauen xvij skyttetüg
 her ture ericson xxj glauen v skyttetüg
 Seuid ribbing x glauen iij skyttetüg
 Seuerin kijl xij glauen j skyttetüg
 nils ribbing ij glauen
 nils clauson v gla: edt skýt:
 Tord bonde v gla:
 matz kaffle iij glauen ij skýt.
 Erich stake iij glauen
 harald knutson vj glauen
 axel pose ij glauen itt skýt:
 torsten brunson edt glauen itt skýt.
 peder bonde ij glauen
 anund stenson itt glauen
 Suen sting itt glauen itt skýt:
 tuffue birgeson itt glauen itt skýt.
 håkon person j glauen itt skytte:
 Göstaff knutson j glauen itt skýt:
 matz ionson j glauen itt skýt:
 Erich stensson j glauen itt skýt:
 karl tordsson j glauen

nils fubb j glauen itt skyt:
 torsten nilsson ij glauen
 oleff boson i glauen itt skýt:
 iöns tysk j glauen
 matz kagge j gla:
 nils aruidson j gla:
 fru anna j gla. och itt skytte.
 ioen småswen j glauen
 knut suenson ij skytte.
 henrik svenske itt skýt.
 Greger birgeson itt skytt.
 Oleff Danske itt skytt:
 ioen suensson itt skytt:
 michil räff itt skytt.
 birge anderson itt skytt.
 karl suenson itt sk.
 lass ericson itt sk.
 harald i torp itt sk.

Tesse effter:ne våre ecke tilstädis ej heller
 theris budt
 hustru margreta
 hustru karin på torpa
 iöns person
 oleff haluarson
 fogten i vasbo
 fogten i värmelandt
 och alle frelsismän ther sammestedis
 vilska häredz fogte
 Item åff karlsborgs län ingen frelsisman ej heller åff
 oddeual

Item tesse effter:ne vore vdtgiorde åff köp-
 städerne til samma vapensyn
 Åff lödesö xx karlar
 Åff schara viij karlar
 Åff lideköping viij karlar

Åff falköping ij karlar
 Åff bohussund ij karlar
 Åff sködui ij karlar

Strengnäs den 24 Junii.

Till innebyggarna i Gestrikland, att de som ej mäktade utgöra skatten i jern finge lösa den med penningar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 97 v.

Aff Strengenes till gestringeland

Wii Gostaff mett gudz nåde etc Helsze edher alla oss elskelige tro Dannemen szom bygge oc boo i gest:[ringeland] kerlige met gud och wåre nåde Kere venner en togh wi i siistens i frå vpszala gåffue edher til kenne wår wilie om wår Iernskath her går åff landit, atuj honnum gerne vt hade heller i Jern än i peninge, Så epther wi gerne wille wetha alles edhers besta oc gode gangn i lengden . oc kunne besinna szom åff edhers store fatigdom oc wedhertörffthet, vnne wi gerne oc tilstedie. atj som icke Jern mecthe vtgöre, måge oc skole epther thenne dag giffue oss sex öre ortug för hundradet. årlige årss, Oc the szom Jern förmeckthe wtgöre skole giffue oss thed . som the tilfförende giorth haffue, Oc åff aller warith haffuer Huar wi kunne ytherligare Rama oc wetha alles edhers gode gangn oc longlige bestondh göre wi altid gerne Gud edher her meth befallendis Åff för:ne Strengenes Johannis baptiste dag

Strengnäs den 24 Junii.

Till menige man på Dal, att det i afseende på skatten får förblifva vid gamla stadgar och sedvänjor.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 97 v. — Tryckt i Lignells beskrifn. öfver grefskapet Dal, 1: 438.

Tiil meneman på dall suares til theres breff

Wii Gostaff etc Kere wenner szom i röre wdtj edher scriffuelsze till oss om edher skatt, biskops tiender oc

toller etc begerendis at vi ther wdtinnan wille latha edher wara wid gamla seduenior och stadgar, Så är icke oss witterligit at nogor föruandlingh eller offuertredning ther emoth skedt är, Oc haffue wi beffallet oss elskelig mester Suen Domprousten i Schara, at han skall tilszee oc bestella, at skickeliga skall tilgå om förnempde tien-der oc toller. effther nyttoga stadgar oc gamble seduenior, Sammaledis skall wår fogethe sig skicke meth wår oc kronenis skatt, szå atuj i tessa förscripne stycker oc all annor, vele Jw gerna altid wetha oc Rame edhert besta oc longlige bestondt, Ytherligare skole i förffara huad wi oc Rikisins rådth i thetta möthe förhandlett oc beslutet haffue wdtj wår oc för:na rikisins rådtz scriffuelsze, the wi till wermeland oc Dall samffelt förskicket haffue, Edher gudh beffallendis Aff Strengenes die Johannis baptiste

Strengnäs den 24 Junii.

Konungen medgifver innebyggarna i Lödöse att bibehålla staden på sin förra plats, och upplåter åt dem så mycket af Eklanda bys egor, som förut tillhört förrädarne Thure Jönsson och Nils Olsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 98.

Så screffz tiil Lödösze

Wår etc wi haffue vnfångith edhers scriffuelsze gode men, i huilke i giffue til kenne, vm edhers stad, atj then haffuen giort så fasth atj driste well boo ther o-redde oc tryggie för Rikisins fiender, oc kunnen icke well bekomma at flytia huszen in oppå seueholmen, så som vi åff edher begärendis wore, bediendis atuj wille vnna edher eklanda szom i fiord beleffuat wart, oc stadfeste the preuilegior, wi edher thå vnte etc Så epther i driste försäkre eder oss och kronen på thet Rum

som staden her till varit haffuer, Oc haffuen beffesteth edher met byssor oc torffwaller som i scriffue, äre wi velbenegne till fridz . atj ther boandis bliffue, Oc niute the prewilegie oc friiheter som wi edher i fiord försseglet haffue, Oc wele wi atj taga till edher vndher staden så mykith som i för:de ekelanda, her ture Jönsson, oc Nils olson tilhört haffuer med thet första, effther thet at thet oss oc Suerigis Krone nu tilfallit är med lagen, ther wm wi haffue tilscriffuit vår beffallingxman Söuerin Kill på Elzborgh, ath han edher thet til stadzens besta öffwerantuarda skal, Huar wi ythermere kunne wethe oc Rame edhert oc stadzens besta göre wi altid gerne, oc tacke wi edher gunstelige för edhers trohet J oss i thetta bwller beuist haffue J thy atj haffue varit oss faste oc Retråduge som Tro vnderszâte och Dannemen, Gud edher her met etc Aff Strengenes Die Johannis baptiste etc

(Strengnäs) den 24 Junii.

Till innebyggarna i Skara, att domprosten Sven är förordnad i den afvikne biskopens ställe, och att de till honom skola utgöra kronans skatt.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 98 v.

Til Borgemestera Råd och menigheten J Schara

Wii Gostaff etc Helse edher : kerliga met gud och wåre nåde . Vj tacke edher Dannemen alle för then hulskap troskap och mandskap som i oss loffuad . swurid och tilsackth haffue, oc i alle motthe trolige beuiszet haffue therföre wi oc wele förtencte wara att wetha oc Rame edher stadz, oc alles edhers besta oc longliga bestond så atj oss tacke skole Så ephther thet biskop mons åff Schara som samma stad åff oss en tid long i beffall-[n]ing hafft haffuer . är vndueken vdtåff landith Haffue wi samma beffalning Oc teslikes götala gård oc egor

beffallet wår tro man mester Suen Domprousten, then wi wele atj på våre wegne suare skola till wår oc Kronenis skat saköre oc annan tienist som i oss årliga plicktuge äre Wiliandis atj holle edher in till för:de mester Suen haffuandis edert råd med honnum Oc varandis honum hörsamblige huad han eder på wore wegne tilsigiandis warder til tesz vi ther om annorlunda förtencthe warde Edher här med gud etc Die Johannis

(Strengnäs) den 24 Junii.

Till domcapitlet i Skara, att domprosten mäster Sven är af konungen tillsatt såsom tillsynesman öfver stiftet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 98 v.—99.

Till Kapitlet wdj Scara:

Wår etc Kere gode men epther thet bisp mons är vnflydt aff Rikit för thet Oärlige vproor han met her ture Jönsson mot oss i nesta förliden vår stämplat haffuer, Oc icke wille anname then Dactingen oc venskaps tilsegielsze som wi honum oc her ture tillbudit haffuom, Will thet icke haffua lag at stijekted lenge bliffwer vthan tilsynoman. szom klerkerid förestå oc regere skall Oc tilszee att skickeligha tilgår i theres embete Ther före haffue wi beffallet wår troman mester Suen Domprosth J Schara, at han ther vppå acktha skall til en tiidh, epther thet macth breffs lydelsze som wi honum giffuit haffuom wiliandis atj wara honum bestånduge oc Råtråduge, i huad motte han edhers goda råd h oc bestånd behoff haffuer Och edher alla samffelt eller åthskildt ther om på våra wegna tilkreffiendis warder Oc begere wi besynnerliga wdtåff edher her mons erkedäken atj meth förscripna mester Suen haffuen tilszyn Om biscops stolens renthe att wi kunne få ther åff redeligh Rekinskap som wi samma mester Suen vårt sinne oc wilia ther om

mwnneliga beffaled oc tilsacth haffua Oc ther wi förnimme atj äre oss tro oc retråduge wele wi ther emoth Rama alles edhers besta så atj skole oss tacka Gud edher beffallendis, die Johannis

(Strengnäs den 24 Junii.)

Öppet bref för domprosten i Skara, mäster Sven, att hafva tillsyn öfver de sjuka i Helgeandshuset i Skara, samt att en gård och hospitalstionden af två härader anslås till samma inrättning.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 99. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 285.

Tetta breff fick oc mester Suen

Wii etc Göre wetherligit atui haffue beffallet oc nu meth thetta wårth opne breff wår tro man mester Suen Dom:[prouest] i Schara ath haffue tilsyn offuer the siuka menniskior vdtj helgandz huszet i för:ne Schara oc tilskicke them förstondare som ackta skall på theris besta oc dagliga velfferdt Och haffue wi vnth them spetals gårdhen liggiendis vthen före schara stad meth alla the egor som meth retto ther till höre Oc at theres förstondare må byggie husz i samma spetals gårdt som för:ne siuka menniskiers vedhertörfft tilkreffuer, oc ther vtöffuer skole the haffua spetals tienden i Skånungx herede oc Kinda herede, förbiudandis allom åndeligom oc werdzligom etc [Aff Strengenes Die Johannis baptiste etc]

Strengnäs den 24 Junii.

Till förläningsmän, fogdar, häradshöfdingar och menige frälset i Skara stift, befallning att tillhjelpa det presterskapet utfår sin tionde, offer och andra rättigheter, och att det ej må för mycket betungas med gästning eller annan tunga.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet. Finnes äfven i Riks-Registr. D, 1529 -1531, fol. 99, och är efter detta tryckt af Thyselius I. I. 1: 286.

Vij Götstaff medt gudz nåde Suerigis och Götis etc konung helsse eder osz elskeliga forläningsmän fogoter och häredzhöffdinger och menige frelsit vdi schara biscopsdöme kärliga medt gudt och våra nåde, Giffuendis eder til känna at vördelig mann mester suän Domprouest i schara haffuer latit osz förstå på capitels oc menige clerkerijtz vegna, at sedhen then ordinantia giordt oc beleffuat war i västrås, att the ingen olaglig tunga bruka skulle, ej heller annerledis vdkräffuia theris rättoghet än som lagboken vdtuisar, haffua många vtåff almogen som ecke rätteliga förståndit haffua våra och rikesens rådز mening ther utinnan, dragit sig vndan then rättoghet som the för:de capitel och clerkerijt medt rätto plictoге äre, somlige förtöffuandis att lata indkomma theris tijende i laglig tijdt, Och somliga samma tijende och andre theris räntte alledelis innehollandis hos sig siälffua, ther dog ingen straff eller näpst effter fölgt haffuer, Och förbe:da clerkerij likeuäl göra then tjänist theris ämbete tilkräffuer oc sitia före stoor gestning och myken tunga, Therföre vele vij och högeliga biudhe eder attj vare them behiälpige til rätta, huar och när the eder ther om på ting eller stämpnor eller tesz emellom tilkräffuandis varda at the måga få theris tijende offer oc annor rättoghet effter för:ne recesz lydlisse, och then moderering oc förenilse som clerkerijt och menige almogen ther i

landit sin emellom samtÿkte i fiordt i falköping effter landzens leglighet i våra fulmectogis näruario, och huar vij förnimme at förbe:de capitel oc clerkerij äre osz troo och rätrådige vele vij ecke tilstädie att the bliffua obeskedeliga förtungade medt gestning eller annan tunga i någon måtto, Eder her medt gudt befalendis Giffuit i vår stadt Stregnäs sancti iohannis baptiste dag år etc 1529 vnder vårt secret

Spår af det å baksidan tryckta sigillet förefinnes.

(Strengnäs den 24 Junii.)

Konungen underrättar fogden på Brynelsbo biskopsgård, hr Thorsten, att gården är antvardad åt domprosten mäster Sven i Skara, hvarjemte konungen försäkrar fogden och gårdsfolket om sitt beskydd.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 99 v.

Till her torsten foget på brynelszboo gårdt

Vår etc wether kere her torsten atuj haffue antuår-det vår troman mester Suen Domprost i Schara biscops-stolens gård Brynelszboo giffuandis honum nogra ytherligare beffalningar offuer Schara stijckt som wort opne breff vell vtuiszer Therföre wele wi oc begäre atj met folkit på samma gård Brynelszbo skole wara honum hör-samlige oc lydacktoqe i huad motte han edher och them på wåre vegna tilsigiandis warder Ted omak i haffue på samme gård oc i annan motte ther i kunne wara på vårt besta veleuj gerne betencke eder til godo, annamandis edher oc hustrv anna deiyen på förbe:de gård Brynelszboo samffelt met alt folkit på garden wdtj vårt kungelige beskyd hegn oc förssuar till at beskydda hegna oc försuara edher och them för alt offuerfall oc oreth Tess till ythermere wisse etc

Strengnäs (den 24 Junii).

Konungen tackar Linköpings domcapitel för den mot honom visade trohet och efterskänker ett års taxa.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 100.

Till Linköpingx Capittell
met her Måns Laurencj

Sincero nostro fauore premissio Kere godemen wi tacke edher för edhers weluillighet wi förnummit haffue i oss oc wåre beuisth haffue i thetta bwller szom på färde haffuer warit i Szmålandh, Oc szå för edhers somblige omak i haft haffue till at skicke oc komme all ting till beste motten Huar wi thet edher till gode oc bestond betenckie kunne wele wi altid ther till gunstelige fwndhne wårde Oc nu met thed första fördrage wi edher åff synnerlig gunst eth hundrad marck ortuger åff then taxen i oss giffue skolen aff edhers vpbyrd i thetta årr Epther szom Recessen inneholder. i westerårs för ii åår sedhen beleffuath wart, Huat ythermere her förhandlet är i thetta herremöte, wårde i well förnimma wtaff wårt ypne breff till östergötland oc huad wår vilie är weth thenne breffuisare Her mons Lau[rencij] edhers metbroder edher vnderuisze then i wele setie tro oc Liit till in cristo valet Åff strengenes

Strengnäs den 24 Junii.

Konungen försäkrar kyrkoherden Nils i Hvalstad (Wester-götland) om sin förlåtelse, och efterskänker de honom för deltagande i upproret pålagda böter.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 100.

Tiil her nils i Hualsta
Aff Strengenes Die Johannis

Wår etc må i wetha her nils at epther thet i gåffue edher vnder wår Dactingen thå skall edher vdtaff oss

oc alle våra . bliffua then vår wenskap som oss elske-
lige troo män . oc Rådt her holger karlson oc gudmundt
pedhersson edher på våra wegna loffuat oc tilsacth
haffue, ther förlather edher till, så framt i ephther thenne
Dag äre oss tro och Råtråduge Oc icke offtare lathe
edher finnes i sligt obestond oc vproreske handell som
i giort haffue Oc the ij^c [150] marck som vtwisset äre
för edher booskap ther giffue vi edher quith oc frii före,
edher gud beffallendis etc

(Strengnäs den 24 Junii.)

*Till Jakob Krumme, befallningsman på Karlsborg, om un-
derrättelser från Norge, det på Karlsborg och i Uddevalla
förlagda krigsfolket och dess lön, m. m.*

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 100.

Tetta epter:ne breff screffz till Jacop Krumme
Sancte Johannis baptiste Dag Aff Strengenes

Vår etc Wi haffue vnffongit thin scriffuelsze Jacop
i huilken tw lather oss förstå vm noghen tidhende szom
tw förnummith haffuer åff norige . Är vår wilie at thu
vinlegger tig vm at ytherligare förffara huru legligheten
sig ther vdtinnan begiffuer Giffuendis oss her om offör-
sumeliga ythermere tilkenne huad åff färdom wara kan
Samaledis szom thu Rörer om våre swäne och skytter
som Ligge i borglege ther oppå Karlsborg oc oddewall,
wm wi them wele haffua vp till oss eller eij oc at the
begära hielp till theris lön vm wi them beholla wele,
Är vår wilie at the bliffue ther nedre oc haffue sig
skelige som thu scriffuer the sig her till hafft haffue Tu
finner well rådth at stelle them till fredz meth theris
löön, som vanligt är thet beste thw Kant Men wm
hielpen szom the begäre äre wi icke på thenne tid för-
tenckte till, Stille them met thet besta . Oss är stoor geld

förhanden at betale the Lubeske, Atuj monge hielper icke well aff stad komme kunne Huar nogen fara å wegom wara kan met the norska, må thu nogod hielpe them szom skäll är, hollendis thetta hemeliga met tig Oc Rame wårt besta i alle motte szom wi tig til troe Gud tig etc

Strengnäs den 24 Junii.

Sveriges Rikes Råd till danska Riks-Rådet om de till Danmark undstyldde förräddarne Thure Jönsson och biskop Måns i Skara.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 103. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 215. — En samtidig afskrift finnes i afskriftsboken »J 23», fol. 1.

Rikeszens Rådz breff till rikeszens råd i Danmark

Reuerendissimo reuerendisque in Christo patri-
bus Archiepiscopo et episcopis Ceterisque militibus
ac militaribus Regni Dacie consiliariis fratribus et
amicis sincerissimis

Sincerissimis nostris recommendacionis reuerencia et salute premissis Käre ärlige herrer oc sunnerlige gode venner Vi giffue edhers herredöme till kenne at Högmectig förste Kungh Gostaff wår keriste naduge herre haffuer latid oss förstå huruledis nogre aff edher kere medbrödre Danmarkis Rikis råd h i skone her tyke Krabbe her albrect ipson oc her axell brade, haffua scriffuit hans nåde tiill berörendis om her Ture Jönsson oc bisp mons j Schara huru the inkompne äre vdtj Danmark på Högboren förstis Konung frederickx oc theris legde och att the wppeholles ther hosz them vtj en god aekt på thet at the icke skole giffue sig på en annen stad, ther the bådhe edher oc oss skole ware vnder ögonen Endog at the them ingelunde wele wppeholle emot wår nådigi-
ste herris och wår wilia når the them förüeta Vthan wele fulkommelige bliffua wiid then contracht frid oc

förbund som giordis rikene j mellom i lödesze etc För
 huilkit alt wij them och eder alle szamen kärilige tacke,
 och wele på wåre sijde szame contract obrutzliga hålla j
 alle motte Så kære gode herrer och wenner effter wål
 troende är att szame her Ture ock Bisp måns anner-
 lunde giffue szaken före hoss eder än han förloppen är
 Giffue wij eder til kenne hurw ther om är j sanningen
 J thenna förlihdna wår toge for:de her Ture Jönsson
 Bisp måns och flera theris anhang sig itt wpror och
 obestond före emote wår nådigiste herre och oss och
 loto wtgå några oredelige breff och oärlige articler till
 then mene man på hans nådis werste, medt huilke the
 then mene man til wpror och obestond vpweckia wilde
 emote hans nåde, Entog the (gudj tess loff) ther medt
 ingen framgang finge wtan moste siälffue wm sijder fly
 aff landhet, hwarföre haffuer hans nåde nw her wdi
 Stregnes samankallat medt oss mene adelen Köpstadz-
 men Bergzmen och några fulmyndoga aff hela riikit, och
 lakt in för ossz och them j ranszakning same theris
 breff och articler och medt god skälig och redelig swar
 så lakt sig all ting j frå thet hans nåde på fört war, ath
 för:de her Ture Bisp Måns medt theris anhang finness
 ingen redelig sak kunne hafft haffua til sådana vpror,
 thet the wtan all ärlig förwaring företogo emott thet
 hulskap troskap och manskap som the h: n: medt
 margfallelig edt och förplictisze tilsakt hade Och wilde
 the jcke aleneste falle h: n: vnder ögonen vtan och
 ginge epter alles wår äre och redelighetz förkrenkning
 j thij att the wilde göre oss ordlösze och om inthet
 göre then westerars Recess och handling then the medt
 oss och medt then mene man beleffued och beseglt haffue
 medt hog beplictisze att han skulle wid makte hollas
 och alle hiälpe til att straffa then ther någon tid emote
 falle wille Huilkin theres öffuerdådighett oss ingalundhe
 ståndher til att lida j någon motte Och förundrar oss

icke lithet huj för:de her Ture haffuer fallit ifrå szame Recess effter att han war then frempste och ypperste j bland oss szom förde alles wåre tall när för:de Recess giordis och samtycktis så ath han kan jngalunde seija (szom wij hört haffue han gör) att han eller någon haffuer ther warid nöd eller twingat til Hwarföre effter j nw aff thenne wår scriffuelsze fornyimme hurv szaken sig förlöpit haffuer bedie wj kerliga och försee ossz ganzlige til eder såsom til wåre gode wenner och nåbor atj wele så begåt medt hogmektig förste ko: frederick att szame her Ture och bisp måns ecke lengre wpholdne och beskiddade bliffue j hans nådis land och riike på wår nådigiste herris och alles wåres argaste j någon motte Thet wij medt eder herredöme j sliika och större szaker gerne kerlige förskulla ee huar j oss tilseijandis worde Thet gud kenne then wij eder ewinnelige befale Snarlige aff Stregness Sancti Joannis Baptiste dag Arom etc mdxxix wnder någre wores Signeter

Conciliarij Regni Suecie Jn
Consilio Strengnensi Congregatj

Strengnäs den 24 Junii.

Till Severin Kiill om åtskilliga ärenden.

Rika-Registr. D. 1529—1531, fol. 109 v.

Til Sewerin Kiill

Wår etc Giffue wij tigh til kenne Sewerin at oss kommer noged szmör til her nedre aff Capitted i Schare aff Vasboo och annerstadz i Vestergölland thet wij haffue befaled lathe komme til tigh wtj wår stad lödeszö til ath annames och stötis i twnnor, Huarföre är wår wilie at tu thet annamer skaffandis ther twnnor til så många som behoff göris kunne, och lath thet stötis til hope så at wårt gagn ther med skee kan och wilt ther wm

handle med lödeszö borgherne at the och oss twnnor ther til skaffe wille etc ytermere wm korth fijnecke förskickar tigh några freszer til hände som han oss loffued haffwer, thå willeuj at tw sendher thom vp til oss med någon troen karl som icke strecker för fast med thom at the förderffues ther tw wilt ware försiktig wdj som wij tigh tiltroe, wm thet söloff Monstrancia kalkar och anned huad ther findz på lindholmen är wår wilie at tw skickar och wp til oss, och att hustrw Ingeborgh kommer til oss som wij henne senäste tilscreffue, Wij spörre at her Twre och bispen haffue offtha theris bwdh och karla hiit in i Rikit är wår wilie at tu acher wppå thom at the icke fare för offthe her wt och ijn i Rikit the må well bliffue ther theris herrer äre Achte vppaa at oss ingen stempling skyndis her in i Rikit, Haffue och wåre troe wndersåther Borgmestherne aff lödeszö begäräd the Ekeland wij thom i fijord til sadhe at leggis wppunder theris stadh Så effter the ägher äre nw falne oss och Swerigis krone til hände effther laghen är wår wilie at tw lather thom anname thom vnder stadhen synnerlige the gårde som i för:de Ekeland til hört haffue her Twre Jönsson och Nilss olsson med thet förstä til tessz atwj vidare fåå betenkt oss wm theris stadz beste och Nytte. Rame wårt beste i alle motte som wij tigh til troe Gudh tigh her aff Strengnäss Sanctj Iohannis baptiste dagh etc

(24 Junii—27 Julii.*)

Till hr Jöns, decanus i Upsala, om hr Joen i Bollnäs m. fl., om doctor Hans' predikan i Upsala kloster, och om varsamhet vid reformationen.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 110. — Förut tryckt af Thyselius, l. c., I: 289.

Tiil Decanum J Vpsala

Wår etc wij haffue wndfongit eder scriffuilsze her Jönss wm skog clöster, her Joen i bolleness och annen ärande etc Så giffue wij eder til kenne at wij haffue befaled wår fogethe i helsingeland then sak medt her Ioen i bolleness, och förmode oss att han henne well wtrette wårder, Dogh begäre wij atj icke så alstingis sleet begiffue thet håmodt oss skeet är aff the andre prester ther wm kringh i Roden som och främied haffue mester Jören i hans wtfärd at the ther före jo få någon straff oss til bekennelsze, Och willen seija docter hanss at han stelle aff sijn predikan han åther börijer wtsprijde onyttelige oss til förtreth som han nw nyligen gjorde i clöstered ther i vpsale så frampt at wij icke tencke ther anned til . Och lather honum icke fare wtt på bygden at predika wij vethe icke wm thet är aff eders befalningh, förmåde wij oss at han föghe skonär sitt tall på bygden ther han så driste taler i köpstaden, kunde och inted skade at thet förtoges mottelige at reformeres om nogra stycke som med god skäll äre tilförende brukadhe och at gudz ord motte predikas nar then meneman lecht och lärddh thet höre och anname kunde som ordett tilkreffwer och tilbörligit är . och icke så byttiden om morgennen alleneste för en hoop med kerlinge, wm the annen werff och ärande i läthe oss

*) Brevet står i Registraturet emellan bref af den 24 Junii och 27 Julii.

förstaa scrifftelige och mwnnelige med scholemesteren
wele wij ware fortenkte till med tidhen Eder her medt,
befalendis, gudj,

Strengnäs den 25 Junii.

Bekräftelsebref å Norrköpings stads privilegier.

Efter orig. på perg. i Norrköpings stads-archiv. — Ett ofullständigt och mycket felaktigt
aftryck finnes i Anteckn. om Norrk. stad, af Fr. Hertzman o. L. Ringborg 2: 12.

Wii Gostaff med gudz nådhe Suerigis oK Gottis etc
Konungh Göre wetherligedt Ath Wij äff synnerlige gunst
och nadhe haffue tagidt och wnfangidt och medt thetta
wårth opne breffh taghe och wnfänge wåre elskelige Borge-
mestare Rådtnen borgere och menigheten J Wår Köp-
stad Norköpingh Theris hustruer och alth theris godtz
rörligedt och orörligedth hion barn och tjänare J wår
Konungxlige hegn . försuar och beskeru Enkanneliga atth
försuara och fördaktinga till rettha Item Haffue wi nå-
dheliga vnth och tillatedth och med thetta wårth opne
breff wna och tillåtha ath the måghe haffue nywtha
och brwka alla the retthoghether preuilegier och frijheter
på thera egedelom Råmerkiom oc androm styckiom Huad
thed helst kan wara Som vore for[fe]drer Konunga i
Suerige them vnth och Giffuith haffue Eptther thy szom
the breffh a[ll]e ledis wtwisza szom them ther opå vnth
och giffne ære Huilke breff preuilegier . oc ffriihether .
wi medth thetta wårth opne breffh fwlbordha oc stad-
festhe j alle mottho Ty forbiude wi alle ee hoo the
helst ære eller ware kunne Och enkannelige wåre Fo-
getha och embedtzmen förscripne wåra borgemestara
Rådmen borgera och menigheten j förnempde wår Köp-
stad Norköpingh påå persona Godz ägedeler . Råmerkiom .
Hustruer barn . hion . eller tienare emoth thenne wår gunst
och nådhe at hindra eller hindra latha Möda Quelie
Omaka eller i nogro motto offörrettha wnder wår Ko-

nungxlige hempdt och wrede Giffuidt i wår stad Stren-
genes Dagh en effther Sanctj Johannis baptiste Dagh,
wnder wårt Konungxlige maiestattis Secretth Årom etc
mdxxxix

Sigillet bortfallet; remsan qvar.

(Strengnäs) den 26 Junii.

Förteckning på förlänings- och fogde- m. fl. bref.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 248 v.

Lögherdaghen nest effther Joannis

Jtem fik Oloff Scriffuare fogete breff på lechö Kol-
den Kinde härede Skånings härede wiste häredhe och Åså
häredhe, och ther til befallning öffuer alle her tures och
the andre landbönder som the wesgöte herrar hade

Eodem tempore

Jtem fik Jöns michelson j förläningh Sathyla fier-
dning j Thenole Soken

Eodem tempore

Jtem fik Jöns olson wår kärste nadige herres foga-
the på koperbergit j förläningh Suårds öö j Dala laghen

Eodem tempore

Jtem fik Arendh person på koperbergit i förläning
konungs byn i Jrestha Soken

Eodem tempore

Jtem gaff wår kärste nadige Herre Gerlag mark-
ualson quitt och frij all then geldh som han hans nåde
pligtigher war på kronannes weghenna

Eodem tempore

Jtem Suen Karth fik eth fogethe breff öffuer dall
wndantaghendis Jacobs och nilss krommes förläningh

Eodem tempore

Jtem fik nilss bagge aff vår nådigiste herre i förläningh baxade fierding j Smålandh medt alla konungsliga renta och häredhedz(!) retten i thwetha häredhe

Eodem tempore

Jtem wnthe vår nådigiste Herre Her Simon j Köping Grönö gårdh medt the godz ther wnder ligger medt sådant förordh och wilkor att han årliga skall giffua vår nådigiste herre aff för:ne godz en lest Jern Och ther til besöria then friis ther på gården är medt fodher teslikis och the folar och skijut ther äre, och holla then staldrengh ther är medt kost och klädher

Jtem Anders Wegöthe bleff fogethe på Lincöpings gård och all the len ther wnder ligge

Jtem Oloff Scriffuare Slotzloffwen på Lechöö

Jtem fick mesther Erich spetals Dellen och biskops tiendhen öffuer allt tiuffzth

Jtem fik her olaff i Rwntwna eth fogethe breff paa, öknebo herred Rekarne, åkers herred, oc Silbo herret, medt twå soknar alsnö och mulsnöö

Strengnäs den 28 Junii.

Till Severin Kiil instruction i afseende på det till »borgläger» i Westergötland och Jönköping försända manskapet, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 100 v.

Till Seuerin kiil Sancte peders affthon åff Strengenes

Vår etc Epther then leglighet nu på färde är S: atui ecke weta huad her ture will företaga eller bispen, Skicke wi her nidh till tig oc vår troman mester Suen Domprost i Schara L: [50] våre tienere oc footknecte them wi wele oc begäre at tw med honum förskicke

welen i blant presterne till borglege till en tidh longh oc jo i blandt them szom haffue warit willige till thet vproor ther företagit war oss vnder ögonen them både tw oc mester Suen well vete så at the må kenne huad god twisth opror oc örlige met sig haffuer Vi haffue dog likuell beffaled them at the sig ecke annars än skelige med them eller bönderne haffue skole Lathandis sig nögia mett then deel the Haffue them giffue Huar tw annat finner aff them må thu tilbörliche ther vtöffuer straffa latha Oc haff grant ögad vppaa bredeth på alle sidhor wm tig giffuendis oss till kenne offörswmelige oc stedsze huad anslagh tu förnimmer aff her Ture oc åff bispen Wi haffue oc skicked x våre suäne till Jöneköpingx stad mett vårt breff at the them ther holde skole i borgeleghe, wilt och haffua ögadt tiit Huru them thet likar Oc huar them nohgen offuerlast skedde aff för:de våre Karle Tåå lath thet icke ostraffad bliffue Weth oc Rame i alle motte vårth beste som wi tig til troe Gud tig etc

Strengnäs den 28 Junii.

Instruction för Oloff Scriffuare på Leckö rörande samma ämne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 101.

Till olaff scriffuere på Läckö samme tid

Vår etc Giffue wi tig tilkenne olaff atui för leglighetennes skull på ferdom är med her ture oc bispen i ty atui ecke wethe huath the företaga wele, haffue skickad hiit ned till vestergötland L: våre footknechte, at leggis om kringh till presterne i borgeleghe en tiid longh . Oc synnerlige till them som osz til wille warit haffue med thetta opror . at the icke förgethne warde oc kunne merke huad god tuist oc örlige met sig haffuer, som wi ther om tilscriffuith haffue vår tro man mester

Suen Domprosten i Schara oc Söuerin Kiil på elsborg, at the them skicke skole ephther thet the wethe aff legligheten Huem the äre som reth skuldige äre Huarföre vele wi at thu oc acter wppå met för:de M.[ester] S.[uen] oc Söffuerin kiil at alt måg tilbörliche tilgå Oc at tessze wåre tienere sig szå skicke At the ingen öffuerlast göre bönderne eller them, ther the lagde wårde Huar som noghen klagemåll kommer öffuer them Tå lat thet tilbörliche straffes wi haffue oc szå ther wm tilscriffuit för:de M: S: oc S: kiil at the med tig oc thu met them skolen acktha vppå alla dele, at alt måg skickelighe tilgå szå wi beholde en villig almoge Tije karle haffue wi oc skickad till wår stad Jöneköping oc scriffuit them till at the them holde skole til thet bestha Giffuendis tig oc mester Suen tilkenne om them nogeth skeer oskelige Huar oc theden komme nogen klagemåll för tig eller mester Suen tå lather thet icke oneffzt bliffue Gud tig her met be:[falendis] etc

Strengnäs den 28 Junii.

Till Clemet Scriffuare, att han skall till den lifdömde Måns Bryntessons hustru lemna allt hvad henne tillhörde och likaledes åt Peder Bryntesson dennes tillhörigheter och Måns Bryntessons eget »köriszen».

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 101 v.

Till Clemet Scriffuere then tid han war på wår nådigiste herris värff nedre i vestergötlandt, Wår etc Giffue wi tig tilkenne Clemet atuj haffue äff synnerlige wilie oc gunst vnt her moens bruntesons hustru . sine morgongåffue . quit och frii som för:de her moens henne giffuit haffuer Oc huad annen dell som henne rettelige tilhörer Huarföre är wår wilie at tw inthe beffather tig met then Dell henne till kommer wthen lat grannelige Ranszaka huru mykit henne tilhö-

rer vm thet är mer eller mindre . än thetta innelykte Register jnneholler . Oc thet tw finner henne . så rettelige tilhörer thet Lath henne beholde oklandrade, Sammelunde haffue wi och vnth hans brodher Pedher bruntheson wår småswen all then Dell honum tilhörer ther på garden . hans harnisk oc annan deel huad thet vare Kan, törffuer thu oc icke thet anname, Oc lath honum ther till få her måenszes egid Kōrisze thet wi honum synnerlige vnth haffue Rame oc wet i al annan motte wårt besta som wi tig til tro Gud tig her: äff Strengenes sancte peders affthen etc

Stockholm den 2 Julii.

Slottslofven i Tavastehus förlänas åt Peder Svenske och på Leckö åt Oloff Scriffuare.

Riks-Registr. B, 1523—1528, fol. 382 v. — Förut tryckt af Arvidsson, Handl. t. upplysn. af Finlands häfd., 2: 234.

Aff Stockholm die visitacionis deipare virginis Anno
etc 1529

Slotzloffwan fför per swenske paa Tawastess
Hwssz

Effter szamma synnett fick ock Oloff scriff-
uare slotzloffuan på läckiö

Wii Gustaff medt gudz nåde Suerigis ock gottis etc Konungk Göre witerlight attuj befaled haffue thenne breffuijszare osz Elskelig tro tienare pedher swenske wårt ock Suerigis rijkis slott Taweste hwssz med the län ther wndher liggher att han thedt beholla skall wdj en ärligh Slottzloffue, och tillsija att ther en skälig wtgiffit ock förtärningh holles, ock all wtgiffit och wpbyrd redeligha inkommer ock wtgiffues osz altidh till en god Reken- skap och skall for:de per swenske holde ossz for:ne slotzloffuan till handen och inghen annan, oc osz then weluilleliga i ghen wpantwardä ee när wij begäre eller

paa eske, Wåre thed och saa att osz forstackutt bliffue kan, skall for:dä pedher thå holda for:de Suerigis slott then herre til hondhen szom then meneman och Suerigis hwlle tro Inbyggjare endrektelige samtyckte wdj wår stadh j ghen, med slijke forordh ock wilkor att thedt jcke wpantwardas skall, för än wåre arffwinger redelig och god försäkring fongit haffue aff then herre then thå Rijkitt szaa eendretteliga annamer Så att the icke nograledis öffuerfalne bliffue aff noghen then sig till äwentyrsh menä aff osz fortörnat wara then stwnd wij regementhet hafft haffuä Ey heller till talade warde wñ nogen skadageld ther osz någhen tilreckna wille för thedt örlige skulld wij emott Konungk Cristiern och hansz anhang förtt haffue Eller oc för the geld kraffde wardä som wij för Rikisins skulld witterlige äre wdj kompne wthen att wåre arffuingar skole niwthe oss gott aatt och inted anned, oc frij wthen allt hinder eller forfong komme thill then deell then them effter osz j arff lagliga tilfalla kan j afflingegodtz lösszöre gull och peninge Tesz till yttermeeere etc

Stockholm den 2 Julii.

Förläningsbref för Thorsten Salmonson.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 249.

Aff Stockholm visitacionis marie

Jtem Torsthen salmonson fik eth breff påå nedre fierdingen j öffre brominne Sokn i förläning med alla konungslige rentho

(Stockholm) den 5 Julii.

Förläningsbref för Jöns Knutsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 249 v.

Månedaghen effter visitacionis Marie

Jtem fik Jöns Knutson aff wår nådigista herre i förläning närpis sokn j finland med alla konungzliga rentho och rettogheter med sådant wilkor att han skall riida wår nådigiste herre färdig syälff fiärde med gode tyg och dugelige hester

Stockholm den 5(?) Julii.

Till konung Fredrik i Danmark om de till Danmark undflydde riksförrädarne m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 101 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 250.

Aff Stockholm s:a [secunda?] feria post wisitacionis marie

Stormectugiste Högborne Förste oc herre her Ffrederick met gudz nade Danmarkis vendis etc Konung, vdtuald Kong till Norige Hertog i Sleszuik, Holsteenn Stormaren och Dithmerskenn, Greffue vdtj oldenburg oc Delmenhorst wår synnerligh gode wen oc Kere nabo:

Wår wenlige oc kerliga helsze altidt förssenth med wår herre Högboren Förste och herre kere nabo oc besynnerlige gode wen wi finge i thenna dagar edhor kerliga scriffuelsze J huilko edhor hög:het rörer om her ture Jönsson oc bisp Måns åff Schara atte wdtj edhertt Rike Danmark på nogen tidh legdade ärä i en god ach, på thet at om noghen twiist oc tuädrect wåre emellan oss oc them, at then motte komme i ghen til eth wenliget fördrag . Oc at eder hög:het är til sinnes at giffue sig i handell oss emellan om wi thet begäre, Teslikes at the icke skule bliffue vpholdne vdtj edher högmectughetz land . oss ee mott wtan atj wilie bliffue wid then wenlige Contract som Rikenen i mellan giordt är, Fför

huilkit alt wi edher högmectughet kerlige tacka . oc acta teslikes bliffue fast obrutzlige wid contracten påå thenna sidon Men at edher hög:het oc Danmarkis Råd skulle giffue sig i handell emellan osz oc för:de her ture oc bisp mons, Är befryctandis at ther Liithen fructh effther fölie motte, Anscendis at her ture icke är then man . ther ära, ord, breff oc incegle acktar eij heller nogon tidh haffuer varit siith retta fädhernes Rike hull oc tro, wthan haffuer varit moderen till all then skada oc förderff Suerigis Rike en tid long öffuergongen är, oc besynnerliga i Konung Cristierns tid såsom til äuentyrs monggen god man så well i Danmark som j Suerige wettherliget är, Oc wethe wi goot skeel ther till, ath han än nu är Konung Cristierns man, oc weth sig wellfförüaret met honum om gud förbiude at han till mackt komme i gen Oc är honum icke aldelis ouetherliget huad konung Cristiern haff[uer] förhender eller huad honum lidher, Oc haffue wi j sanningen förstondit at bisp hans aff Linköping som nu ligger i Danska haffuer hafft siith wissza bud hooss samma Konungh Cristiern, thet oc vtan twäkan skedt är på her tures wegna så well szom på hans egin, ephther the som nu her i thenna Dagar aff samma her tures anhang rettade wordo, Klarliga och oppenbara bekende at all theris tröst om vnsethning war till samme bisp hans Huad vnsethni[n]g han göre kunne wdtaff sin egin mackt kan well huar man besinna Giffue wi oc edher hög:het til kenne at strax effther för:de vpror war företagit aff her ture . war vårt Rikis råd h åff oss begärende atuj till at vndwika blodz vtgiutelsze, skulle för gudz skull Oc theris bön skuld öffuersze met honum oc hans anhang hues the emothe oss mishandlet hade, thet wi oc szå ephther theris begäre oc bön Cristhelige tillotho oc gåffue them vår wenskap, skickandis ther oppaa vårt beszegelde breff, ther till the sig well hade måt förlatid Så wart thet dog aff them

förackted, Oc the samme Dacktingen ingelunde vndergå ville, met mindre wi, wårt Rikis rådt, oc mången god man i Rikit skulle gåå i frå nogra handlinger oc beszeglinger huilka the sielffue met oss alle endrectelige samtyckt oc beszegelt hade, Oc wille i szå motte göre wår ord äre breff oc incigle om inted, thed oss dog hoppes at the aldrig skole få mact till, oc oss icke heller står till lidande i nogen motte Haffuer oc för:de her ture åff then Euangeliske saken tagit sig tilffelle till för:na han[s] företagningar, Oc giffuit then simpell almoge före her i Rikith At han thet giort haffde Cristendomen til oprettilsze styrkelsze oc beskerm Så kan dog edher hög:het oc huar förstondug man vell besinna huru cristelighet thet är szom han företog met blodz vtgiutlse . Huickit(!) retta cristne men pläga åff stilla oc icke fordra oc åstad komma, såsom han nu giort haffuer, bedie wi för then skull kerlige oc försszee oss til edher hög:het ganszliga at szamma her ture och bisp måns Hooss edher eller i edor land oc Rike ingen tröst få eller ther lenger oppehollas, besynnerlige på wårt oc Rikeszens argerste, wthen bliffue hollen för the men szom the ära Oc effther the wår tilbudne frid oc venskap icke anname ville Lathe wi oss tyckia atuj them nogen ythermera frid icke tilbuda, eller med them på gå wylie, effther thenna dag, vthen stå wår äuentyr med them oc see huad gud met oss oc them göre vill her met edher hög: alzmektig gud til lyksalugt regemente beff[alendis]

Gostauus Eadem gracia
Suecorum Gotorumque etc Rex

Calffuen Wdtj Kongh Ffrederikx breff

Högmectig förste wi förmode wäll at her Ture Jönsson oc Bisp Måns giffue oss stoor oreth ther the nu äre, ther före äre wi begerendis at edher hög:het epher

thet wenliga förbund . oss och Rikenne emellan är wele lathe them komne hiit in j Rikith at the måge stå oss her till retta, oc wi them i ghen, in för vårt Rikisens Rådt oc andre godemen flere, Wi loffue edhers hög:het at them inted öffuerwåld skall skee, wthan alle meste, atuj pläge Huan annen så mykit som lag oc Rett är

(Stockholm den 5(?) Julii).

Til danske riksmarsken Tyke Krabbe om de till Danmark undflydde förrädarne och om hr Vincens Lunge.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 104.

Tiil her Tyke Krabbe

Erlig wålbördig man och strenge riddere her Tyke krabbe Danmarkis marsk och höwidzman på helsingeborg wår besynnerlige gode wen

Wår etc Käre her Tyge besynnerlige gode wen wij finge i thenne dagar eder scriffuilsze wm her Ture Jöns-son och Bisp måns i Scara att the vdj danmarck tiil en tid i en god ackt legdade äre, och att the eller andre jnthet skole bliffua betrodde om the någhot stempla wille emot then wenliga förbund som Rikene emellan giortt är etc Tacke wij eder för sådana eder kerliga scriffuil-ze, och haffue wij nw yterligare ther om scriffuit hög-mectug första konung Frederik till wår mening, thet och så wårt Rikis råd til Danmarkis råd giort haffuer Synes oss för then skull icke aff nödhnen wara, widhare ther om scriffua eder enskyldt til, bidhie wij eder ker-liga oc andra goda herrar flera i Danmarkis råd, Atj wtj the sak så bewise eder emott oss som i wile At wij skole bewisa oss emott eder igen, huar slike sak för-hender wåre på eder sidhe, Ytermera scriffue i om her Vincencius lunge bidiandis At wij wille wenda honum wår wenskap till etc Så endoch wij ingen hans eghen scriffuilsze på sådana hans begären fåat haffue, äre wij

likwel til friidz för eders och flere hans weners skull giffua honum wår wenskap i förhoop, at oss slikt hommod aff honum her effter icke wedherfaras skal, Och at i med andre godhe herrar i Danmark latha tess yterligare på skina i thenna sak emot her Thure Iönsson bisp Moens och om ther någre andre sådana flere komme att theris oredelig handel är eder emot som oss och inted twifflar at han iw är, Huilkit wij altid gerna kerliga förskylla eder her medt etc

(Stockholm den 5(?) Julii).

Till danske rikshofmästaren och riksrådet Måns Gøje om de förrädiske vestgötaherrarne, Erik Erikssons (Banér på Kallö) klagomål öfver konung Gustaf, m. m.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 104 v.

Tiil her Måns Goije

Erlig welbyrdig man och strenge riddare her Moens göye hoffmestäre i Danmark wår besinnerlige gode wen

Wår etc Käre her Moens besinnerliga goda wen wij tacke eder ganske kerliga för eder goda tröst och christeliga förmaning then i oss giorde med eder scriffuilsze som wij i frå eder fingo wtj thenna dagar med wårt budh, Och giffue wij eder til kenna at wij nu gudh tess loffuad en mögheligh vth gong fått haffue med then wprorisk hoop som her i Riikit war, Och effter the hade oss monga oerlig stycker på förth in för then oforstandeliga meneman, war oss aff nödhene at wij ther vtinnan våra vndskylling göra skulle, therföre stemde wij til hopa i wår stadh Strengnes wårt Riikisens råd hela adelen köpstadznen . bergxmen . och någhra fulmynduga aff alt Riikit, och förswaradhe oss (som oss hoppes) tilbörliga in för them för al the stycker som the oss på fördt hadhe, och wart thå effter god ransakan wår wr-

segd nest gudz hielp klarliga befunnen, och at the emot oss oerlig handlat hade . som nogre aff thet partiet wäl fwanno i röne som ther för then skul dömde wordo frå liiff och godz effter Suerigis lagh, fförsee wij oss gansliga til högboren första konung Frederik eder och andra goda herrar flera i Danmark effter thet wenliga förbund som riken emellan giort är at her Ture Iönsson och bisp Moens i Schara som tiitt inkomen ära och offuerste hoffuudit wåro i thet vpror som her förhender war, icke lengher bliffua ther vphåldene besynnerliga på wårt och vort Riikis argista i någon motto vtan heller atj ware oss behielpuge ther i så kunne bekommat at sådana theris mishandel motte straffat bliffua thet wij altidt gerna kerliga förskulla Och effter wij förmådä at samme her Ture och bisp Moens wäll skola föra oss lögnactuga stycker vppå så nu i Danmark som the tilförenna giort haffua her i Suerige, Sende wij eder her wedherbunden någon wår swar som wij på theris föregiffna stycker her in för wårt Riikens råd h och mongan god man aff alt riket vp giffuit haffua Aff huilke oss hoppas wäll skal åffmerkias hoss hwem störste oredeligheten finnes, huad ytterligare wårt sinne och mening är i thenna sak warde i wäll finnandis i thet breff wij för:da högmectig första k: Frederik tilscriffue (thet wäll hoppe att idher intedt fördolt warder), Och teslikis i thet breff wårt rikis råd danmarkis råd tilscriffuar, therföre wile wij icke betunga eder med lengre scriffuilsze i thenna gång vtan eder her medt gud befalendis görandis altidt gerna thet eder är til vilia och kerlighet ee huar wij kunne och förmåge
Ex arce nostra holmensi

Tesse epterscriffne Cedular lågo i for:na breff

Käre her Moens besunnerlige gode wen är oss nw kortelige förekommid hurvledis then godeman Erich ericsson haffuer vnderstundom hafft noghon ordh om

oss ther wår äre oc gode rykte med befleckes, Så hop-
 pes oss doch at then sak är i sigh sielff claar och liwss
 nogh och så mongen god man witterliged både i Dan-
 mark och Suerige med huad redeligheet wij och andre
 gode men i k: Cristierns tidh fördis in wtj danmark,
 och ther en tidh long förholdne bliffwo, Och om wij
 ther stor vskäll wdj hade atuj vndsette wår halss thå
 wij thet bekomma kunde, besunnerliga effter wij icke
 låghe ther för någon fongha som för:de Erik eriksson
 offta sielff bekände, eij heller honum någhen handstrek-
 ning giort hadhe, ther til at bliffua, Endoch som wij
 förnijmme han thet saa vtan all bewiss sägher, Men at
 k: Cristiern för then skulls fwl honum wälleliga öffwer .
 med nogen beskatning, kan huar god man besinna atuj
 motte ther inthed wm, Therföre endoch han eder för-
 want är med slekt och byrd på hans hustrws wegna
 saa bidie wij doch och försee oss gantzlige til eder sa-
 som til en rett christen man then ther icke anseer kött
 och blodh, vtan alenaste thet rethuist är at i honum
 villen brodherlige råde och förmane, at han slike ord
 emot oss her effter förlathe will, Huar sa icke skeer .
 och wij Jo förnijmme at han går effter wår ära och
 redelighet . vethe wij oss än thå så förwarad i wår rätt
 Atwj nest gudz hielp wäll betröste i then motten be-
 skydde och försware wår äre och redelighet, sa at oss
 ther wm ingen nödh skall ware thet wij och icke heller
 akte förgethe, Huad then gode mandz sinne ther wm
 är, göre i oss ther vtinnan mykid til willie At i lathe
 oss thet fåå wetta, ther wij sedan wille oss effter rettä
 och thet med eder altid gerna förskulla Her med gud
 befalendis

Kere her Moens som i scriffue om någhra karla
 som frå eder komne ära med omijnne hitt vtj Suerige
 etc Sa haffue wij ther om befaled wår fodermarsk at
 han ther effter ranszaka skal, och sedan ther om bestella
 som tilbörigit är

Kere her Moens wij sende en dreng med thenna breffuisare benempd Axell nielsson then oss när til hörer, wåre thet så vtj idhor läglighet at i wille haffua honum hoos eder på en tidh vnder skälig agha at han motte lära tokt och sinne wåre thet wäll wår begäre, huar och icke, bådhe wij gerna at i wille setia honum til eder brodher her henrik göije eller nogen annan god man, ther han hoos bliffua kunde . vtj huilko i göre oss mykidt til wilia, thet wij och så eder med tidhen i alla godho betencke wile

Stockholm den 6 Julii.

Konungen tillåter Olaff Halwordsson i Trästena att återbörda tvenne gårdar, som dennes syster sålt till f. d. rikshofmästaren och riksrådet Thure Jönsson.

Efter originalet på papper i Kongl. Riks-Archetivet. Ett utdrag finnes i Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 249 v.

Wij Gotstaff medt gudz nåde Suerigis ock gottis etc Konungk Göre witherligit att oss elskeligh Olaff Halwordson j Trästeena haffuer beclagat sig före oss huruledis hans syster för noghen tijdh sedan hade före awnd skull och olagliga sålth her Twre Jönsson på lindholmen två gaarda, Een benempd Smedaby liggendis j wasboo wdj Hellestada sockn Then andre Halsatorp j Kaakind wtj Gridbekx soken och war han ther före begärandis att wij för gudz skull och rettwisona honom samma godtz i ghen vnna wille, effter nw all for:de her Twres godz för thed wpror skull som han j thenna forlidna tijdh företaghit hade, Wti wåra hendher kompne wore, huilkith wij och saa aff synnerlig gunst och nåde gjorde, och wnthe honnom samma godz i ghen, Huar före forbiwde wij wåra befalningxmen öffuer her Twres godz att the Honnom ther wppå intidh hinder göra effter thenna dagh Tessz till ytermerna wissze lathe wij trycke wårtt Secreth på rygghen å thetta breff Giffuit

på wart Slotth Stockholm Tijsdaghen nest effter warffruedag visitationis Årom etc MDXXIX

Spår af sigillet finnas å frånsidan.

Stockholm den 7 Julii.

Till danska riksrådet Henrik Göje om de till Danmark undflydde förrädarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 106.

Tiil her henrik göye

Erlig och welbyrdug man och strenge riddare
her Henrik Göye wår besinnerlige godhe wen

Wår etc Käre her Henrik besunnerlige godhe wen
wij tacka eder ganska kerliga för eder goda scriffuilsze
och wenliga tilbudh at i oss til wilia wara wylie altidh,
Huilkit wij så i sanningene wäll befunnet haffua, och
wylie teslikis göra eder thet samma igen ee huar wij kunne,
fförmode wij och at i wäll förstandit haffue hurvledis
her Ture Jönsson paa Lindholm med några andra hans
anhang haffde i thenna sommar tagit sig något obestånd
före emot oss her i Suerige endoch gudh tess loffuad .
the hade ther fögho framgong med, och äre nu för
then skuld flydde och kommen in vtj danmark Sa effter
klarliga her befunnet är aff god ranszakan, at the
emot oss i then motton oerliga handladt haffua, försee
wij oss til högboeren första konung Frederik eder och
andra goda herrar flerä i danmark för thet förbund skul
som riken emellan giort är at samme her Ture och bisp
Moens ther icke länge vppeholdne bliffua, besunnerliga
på wårt och wart Riikis argista i någon motto, haffua
the och fört oss vppå her i Suerige in för then oför-
stonduga meneman monga oredeliga stycker the wij nu
in för wårt rikisens rådth och mongan god man aff alt
riket nest gudz hielp haffue skäligen ifrå lagt, kan henda
at the och thet samma göra i danmark, therföre haffue

wij sendt eder kere brodher her Moens Göye nogon swar som wij på samma theris föregiffna stycker vtgiffuit haffua, Aff huilka oss hoppas affmerkias må hoss huilken parten första wskälen finnes, haffue i lust at see thöm må i them ther få, Är nogon Deell hoss oss eller i vårt rike ther wij wtj kunne wara eder til wilia skole i finna oss ther weluiliog til, her med gudh befalendis Ex arce nostra Stocholmensi feria 4:a post Visitationis marie Anno Domini MDXXXIX

(Stockholm den 7 Julii?)

*Till danska riksrådet och riddaren Holger Gregersson
(Ulfstand) om en dräng Isaak, m. m.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 106 v.

Tiil her holger Gregersson

Erlig och welbyrdug Man och strenge riddare
her holger gregersson howidzman på *)
wår besunnerlige gode wen

Wår etc käre her holger besunnerlige gode wen wij tacke eder för then dreng Isaac som i för våra skull haffue en tiidh lång hafft hoss eder, ok bidhie kerliga at om i så kunne bekommat, wile nu setia honum til någon annan god man ther han motte fölia gården effter, och lära huad ther på ferde är, thet wij gerna med eder förskulle, Och försee wij oss til eder och andra goda men flere i Danmark, ath then friidh och wenskap riken emellan giort är, bliffuer well på eder sidho fast hållen, ey tessz myndre at någre till euenturs på thenna tiidh ther emot stempla, på thenna sidhon skal nest gudz hielp icke annat finnas än huad wij i then motton eller anners i frå oss sakt haffue skal fast och vbroteliga hålles Eder her med gudh befalendis

*) Lucka i texten.

(Stockholm) den 8 Julii.

Konungens bref för fru Birgitta på Ervalla, Måns Bryntessons (Lilliehöök) enka, på de gods och lösören hon fick behålla af sin mans egendom; jemte försvarelsebref för henne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 106 v.

Thetta effter:na breff fek Frw Brita på Erwala her mans Brintessons effterliffuerska på the godz och löszore som vår nadigiste herre vnte henne igen effter her måns

Wij etc Göre witterligt At effter nu oss effter laghadom är tilfallen her Moens bruntessons godz både löst och fast, haffue wij så wardit offuer eens med hans effterleffueska frw birgitta på Erffuala om samma godz, först i thet fast är, i så motto, at wij skule kennes vidh all the godz som her Monses retta arff war, doch så at samme frw birgitta behåller sätegården Vplo til tess hon haffuer sitt höö och korn i husen Och skal hon behålla all sin arffuagodz oclandrat och obehindrat för oss, och teslikis så mykit i köpegodzit som fyllest kan göra emot the viij^o [800] mark peninga och c [100] gyllena som henne aff her Mons i morgongåffuo giffuit wart, finnes någon som samma köpegodz clandra will, skal hon thå likwel behålla them i sine haffuandis werio til tess henne warder något i frå wnet med retta, Om löszören äre wij så med henne offuer eens wordne, at hon skal behålla all boskapen på gården . all sädhen aff åkren . gångeclädher . sengeclädher . och annor in nedöme, vndantagno silff och gull, huilkit hon skal latha komma tilstädis in för oss, och wij thå ther om med henne föreenas skole effter redelighet, Men hoffmanz hestar och harnisk skole wij haffua, Och skall her effter inthet hinder göras på hennes tijenere enstedz eller an-

norstedz, vtan om the nogorstedz grepne hindrade eller inmanadhe ära . skola the lösegiffuas Huilkit alt wij våra fogtar och embetzmen som wij ther om någon befelning giffuit haffue . med thetta vårt breff giffue til kenna at the måga sig ther effter retta Tess etc Quinta feria infra octaua Visitacionis Marie Anno etc 1529

Item fik för:ne frw Birgitta szamme tiidh aff war keriste nådigiste herre itt förswarelsze breff

(Stockholm den 8 Julii?)

Ny förening mellan konungen och biskopen i Åbo om inkomsterna af stiftet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 107. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 243 och i Thyselii handl. 1: 287.

Thenna contracten giordis på nytt emellam (!)
vår käraste nådige herre oc Bispen aff åboo

Wij etc Göre witterligit at oss elskelig werdugh fader bisp Morten j Abo haffuer nw aldeles waridt i vår nöije för then pensionen som han skulle giffua oss vthaff abo bisps bord i thetta förledna år, Oc haffue wij på nytt med honum så foreent oss med thetta år som nu inne är, at han oss skall giffua för samma pensionem, vj lester korn, vj lester rogh, och iiij lester haffra, ix lester smör, iij lester lax, x skippundh gedder, och m [1000] marc peninge, Huilkit alt han skal latha komma hiitt til Stocholm förutan kornet och roghen . thet skal han sälia i finland och latha oss fåå peningana Tess til wisso at wij så offuer eens vordne äro etc

(Stockholm den 8 Julii?)

Befallning till fogdar och förläningsmän i Åbo stift, att vara biskop Märten behjelpige till lag och rätt.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 107. — Förut tryckt i Arwidssons handl. 5:244 och i Thyselii handl. 1: 288.

Wij etc Göre witterligit at effter wij haffue förston-
dit at i Abo bispsdöme begynna monge sitia biscopenom
ohörughe och icke wilia så redeliga göra honum vth
then deell som the aff rette och aff aldir plictuge ära
vth at göra, Och teslikis falla somlige til med äffweruold
och wilia tagha bisps bordit i frå någon fiskerij. engiar.
och andra ägedelar som ther aff aldir vnder leghat haff-
ua vtan all lagh och rettgong, huilkit oss doch inga-
lunda står til at lidha, Therföre befale wij och biude våra
fogtar och förläningsmen kring om alt abo stikt at the ho-
num behielpuge ära til lagh och rätt, och icke låtha honum
offweruold vpå gåå aff någon man widh våra ogunst
Tess til wisso at så vår wylie och befallning är etc

(Stockholm den 8 Julii?)

Till Måns Svensson om ön Mölö.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 107 v. — Förut tryckt i Arwidssons handl. 5: 244.

Jtem skreffz monss swensson til om en öö benempd
Mölö som vår käriste nådigiste herre haffuer vnth bisp
Morten til engebol vnder biscopsstolen

(Stockholm den 8 Julii?)

*Öppet bref för mäster Jakob Venne i Åbo på Nye kors
landbor.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 107 v. — Förut tryckt i Arwidssons handl. 5: 245.

Thessa effter:na breff fik mester Jacob i åboo
på nye kors landbor

Wij etc Göre witterligit at wij befalet haffue och
med thetta vårt opna breff befale thenne breffuiszare

Mester Jacob wenne nye kors landbor i Abo, them re-gera, och oss godha redho och rekenskap ther aff göra Thy biudhe wij alla samma landbor at the honum och ingen annan på våra wegna swara til all then deell som the aff sidwenione plictuge ära årliga vth at göra, Huar och någhor menar sigh haffua rätt til någon aff the godz och wil them clandra eller igen tagha, wilie wij och strengeliga biudha ath then som thet will göra, skal förste lata sigh giffua en vtscriff aff breffuen som ther på giord ära Huilken för:de Mester Jacob honum icke neka skall och sidhan taghe beuisning at han är rette och neste byrdeman, Och komme sedhan ther med til oss, at wij thå måge ther om göra och låta effter som oss syness redeligit wara, Annerlunda ryckia och kippa något i frå för:da nykors rento förbiude wij strengeliga huarior och enom widh våra wredhe och ogunst Tess til wisso etc

(Stockholm den 8 Julii?)

Konungen bestämmer att Töfsala kyrka hädanefter skall ligga under præbendan i Åbo.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 107 v. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 246.

Tetta Effter:na breff fik Mester Jacob j Abo på Töffwesala kirke

Wij etc Göre witterligit at wij vnt och tillatit haffue at Töffuesala kirkia bliffuer her effter liggiandis vnder then prebende i Abo som hon aff åldir leghat haffuer huilken prebende nw haffuer mester jacob wenne, effter wij wäll förstandit haffua at prebendan elles förlegges huar samme kirkie ther icke til ligger, thet wij doch icke letteliga tilstedie måge, Doch så at her michell som ther nw sitter teckis sitta ther qwar och göra then taxan vth som ther aff pläghar aff aldir vth gåå, skall thet honum tilstadt warda, effter wij honum samma kyrkio förläntt haffue, huar han och icke thet will, befale wij biscop Mårtin och Capitlet giffua honum itt annat

geld ther han medt belaten är Tess til visso at så wår wilie är etc

(Stockholm den 8 Julii?)

Till herr Michel i Töfsala om afgift till præbendan i Abo.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 108. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 246.

Tiil Her Michel j Töffwesala

Wår etc Som eder förtäncker her michel at wij förlänte eder Töffuesala kyrkia, så wåre wij doch icke så well vnderuiste i thet ärandhet som well behöffdis, vtan haffue nw förståndit, at huar i skule sitia ther frij för then taxa som ther bör gå vtaff, förleggis ther med en canica prebenda, thet wij doch icke berådde äre at skee skall, Therföre effter wij haffue för:da kirkio eder förlänt. äre wij til friidz at i then behålle, men then taxam som ther plägher affgå vnder canica prebenden then moste i giffua vth huar i thet icke göra wilie, haffue wij thå befalet biscopen och Capitulit at the skola besoria eder med itt annat geld ther i well skola wara med belatne Her medt etc

(Stockholm den 8 Julii?)

Erik Skalm, borgare i Åbo, tillåtes att vidkännas några gods, som legat under Nye kor i Åbo.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 108. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 247.

Erik Skalms breff på några gotz

Wij etc Göre witterligit at wij haffue vnt och tilatit at oss elskelige Erik Skalm borgare i Abo på hans hustrws och hennes brödhers wegna må och skall kennas widh thenna effterscriffna gotz som leghat haffua vnder nyekoren i Abo Som är, Siwsholm i Töffuesala soken, Vckilax j Vemo, Vallas i virmo, Öffrawentila i lundo, kiruela i Nummesby i Nowsis soken, och kaukorla i Saw, Doch så at han skall först witra sin bördh på tingit såsom Vesterårs Recess innehåller Tess til wisso

Stockholm (den 8 Julii?)

*Till Truls Scriffuare att konungen icke är honom ogunstig,
och till bevis derpå förlänt honom Wisingsö.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 108 v.

Tiil Truels scriffuere

Wår etc wij finge nu Truels thin scriffuilsze medt thin dreng at tu i lincöping wår breff förkunnade, och om the tidhende aff danmark etc, på sisztona rörer tu om Gudmund scriffuare at han hadhe giffuit tigh til förstå om någen owilia som wij hadhe til tigh etc, Så må tw weta at wij ingen owilia haffde til tigh annen än then wij sielffue gåffuo tigh til kenna, Huilkin wij doch nu platt haffue slagit aff hiertat, och äre tigh intit ogunstige, Och sende wij tigh her med vårt förlänings breff på wisingxöö, i forhop at tu well bliffuer oss huld och troo, och ramar vårt besta så her effter, som wij ey annat fornummit haffua, än ath tw Jw giort haffuer her til dags Gudh etc Ex Arce nostra holmensi

(Stockholm den 8 Julii?)

Till mäster Jöns i Linköping om uppbörd.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 108 v.

Tiil Mester Jönss J Linköpingh

Wår etc wij haffue vndfongit eders scriffuilsze mester Jönss i huilken i beclaghe At i kunne icke fåå vth then deell aff stickted . ther vth gåå skall för än oleffs messzo begärandis atuj in til then tidh . wille fördraghe med eder och presterne Atj thå til bähre rekenskap måghen fåå vth thet åther står och komma sedan vp til oss med en full rekenskap och godha summa penninge etc Så effter legligheten sikh så begiffwer lathe wij thet til at så skeer, Och atj thå komme oförsumelige vp til oss . haffuandis med eder fullan rekenskap wtaff hela

stikted . och huad som huar vpburid haffwer fogether eller prouester . thet wij aff eder vethe wille, och ther med alle the peninge som i haffue samman fonge . effter thet wij haffue Nödelige behoff en merkelige summa til Rikisens geldz betalningh och weleuj atj ingen wan fogethe (vndentagendis thom i szmåland) fån nogra peninghä til at köpe oxer medt, thij wij försee oss at the könnæ well elles så många oxer aff stedh som wij behoffue ther nedre och her vppe vppå wåre gårde, Men thöm i szmåland må i lathe Anname the peninge prouesterne ther szammestadz haffue sammendragit aff tiende at the ther köpe oxer före och lathe komme oss thom til hånde, Doch så atj wethe göre oss rekenskap för then dell the vpbäre vtåff prouesterne och wåre Camererer wethe åther at kreffue fult in igen åff fogetherne, ther med willeuj och atj giffue alle wåre fogether til kenne som i för:ne szmåland äre . och ther wm kring widh linköping och annerstedz At the lathe alt thet szmör som faller i theris fögderj komme oförsumelige til wår wårdh i söderköpinghe som wij thom tit och offta ther wm tilscriffuit haffue Och weleuj atj och göre skole med thet szmör som i haffue befalning öffwer, The hundradhe mark danske Gudmwnd persson befalede eder at giffue Trwels scriffuere för thet gwll etc År wår wilie atj kreffuie in igen och sa the xvij mark aff Nilss olson . oss förtäncker icke atwj honum någon tiendh förlänt haffue anthen i Jåår eller i fiård, Thet stycke swarth leysk i scriffue wm i haffue Må i haffue vp med eder nar i komme strax effter oleffs messzon och huar i kunne wethe wårt beste ther legggher eder all flijtt och win wm som wij eder til troe, Aff Vastena clöster och wrethe skole wij haffue viij^o [800] mark danske iiij^o [400] mark aff hwar there Atj thom och haffue vp med eder är wår wille och begäre vtkreffwendis thom aff för:ne clöster Gudh eder her med

(Stockholm den 8 Julii?)

Till Erik Fleming om det förtryck och öfvervåld han brukat emot allmogen, samt hans olydnad emot förbudet att idka handel på Reval, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 109. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 248.

Tiil her Erick flemming

Wår etc wij haffue förnommid her Erik tessze fatige mendz wtskickade aff hele Raszeborgx län margfallelige klagemåll i huilke the öffwer alt klage wtöffwer eder atj älhä thom i frå theris rätt wndseije och plåge thom för thet at the klaga theris nödh in för oss som tilbör- ligt är, basten och binden thom olagligha och plåghe så hordelige, at the haffue gååt somlige fredlösze en helan winther i skoghen för eder och eders tijenere, och befrychte sigh thet än nw så skee, nar the hem komma effter thet the haffue icke fwñned eder her hoss oss tilstädis, atwj hade skilt sakerne eder emellan, som the stempde wåre at sware eder etc Så effter eder wäl witterligit är at sådana öffuerwelle reknas i laghen för edzöres brott, och oss ständer icke til liidhe atj then fatige så swåre offuerfalle skole med olagha skatninger. gestninger . hestestånd och annen dell som både owan- lighen är, och oskelighen . baste och binde thom wtan lagh och rette . driffue thom i frå theris faste fädherne godz och äghor, och lathen thom gåå fridlosze som the oss haffue scrifftelige latid til kenne giffue, både på the- ris eghna wegna och så på then mene mandz wegna i läned, weleuj och förmane atj rette eder sielffue i tesse saker och alle andre latendis thom bliffue widh theris gamble årlige skatt och gestninger effter thenne dagh, som i för gudh och oss answare wille, nywthe friidh och bliffue widh theris egid, så frampt wij icke skole

nödgas til at skicke anners wm then förläningh, wij haffue vnderuist thom at the och mene almogen skole göra eder på wåre wegna all then rätt och rettughett som the aff aldir årlige plichtuge äre, thet the och gerne göre wille, Och förlathe then Reffuelske seglass så lenghe wårt förbwd ståndher, ther the sigh och til förplictad haffue, och then mene man som thom wtsendt haffuer, Doch klaghe the at then köpstad i begynt haffue widh Raszeborgh Ekeness benempd, är eder mera til gangx och profit än landene, och theden är offtermerä segelth i Jaar til Reffuele wtj wårt förbwd, än aff thom på landet boo, thet wij och icke förmodet hade . och säls thom ther på dyreste peningen all then dell the haffue skole, Huarföre är wår wilie atj eder vtj thenne saken och så skicke willen emot then fatige i then landzende, hollendis wårt förbwd wm seglassen så wäll som then mene man, wm j thenne stadhen ther anners behålde skolen, skaffande oss en willigh almoghe som wij eder til troe, och lather tesse fatige icke nywthe thet onde som tilförende skett är, at the warid haffue för oss beklagendis there nödh, Huar anners skeer nödgas wij skilie eder i frå then förläning Gud eder etc

Jtem effter wij haffue förnwmmitt her Erik at the fatige men i thenne landzende haffue seglad för stora nödh skull til Reffuele at the icke swelthe skulle ihijell, Thå är wår willie atj inthet beskatte thom för thet som skett är, Når wij frandelis fåå bettere ransakad ther wm, huad the seglad haffue för nödh skuldh eller treske, weleuj sielffue tencke til at straffe ther öffwer etc

(Stockholm den 8 Julii!)

*Till allmogen i Raseborgs län om dess klagomål öfver
Erik Fleming, m. m.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 109 v. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 250.

Till Raseborgx Lään

Wij etc Helsse eder Dannemen alle som bygge och boo J Raseborgx Län kerlige med gudh och wåre nåde kere wener wij haffue förnwmmitt eders margfallelige klagemål som i haffuen latid oss til kenne giffue med thenne otte bönder eders sendningebwd thom i haffuen emot eders slotz herre her Erik fläming både wm olagha gestningh skatt hestestånd och annen Dell etc Så effter wij warkunnas öffwer eder fatigdom som i oss haffue latid föregiffue, haffue wij scriffuit för:ne her Erich fläming skelige och alwarlige til at han skal skicke sigh emot eder som skäligen är och lathe eder bliffue wid thet som gamalt och fort haffwer warid bade i skatten och gestningen och såå hestestånden och skal ingan eder oförrettä effter thenne Dagh som oss hoppes han och göra wårder Huarföre biudhe wij och eder atj honum på wåre wegna hörüge äre och lyduge wtgörandis all then Dell som rätt är effther eders årlige wane wtskulder som tesse otte eders fulmectige oss på alles eders weghne wtloffuit haffue, Och förlather at seglaa til Reffla stad såå lenghe som wårt förbudh står thet wij icke för lithen saker vppaa budit haffue oss hoppes atj thet well göre kunne och söke eder berningh annerstadz i liffland vtan edar skadhe

Den 9 Julii.

Förläningsbref för Truls Scriffuare på Wisingsö.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 249 v.

Octauas visitacionis marie

Fik truels scriffuere j forläning aff vår nådigste Herre wijsingzöö med all konungzligä renthe och rettigheter

Den 25 Julii.

Förläningsbref för hustru Brita på Örby.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 249 v.

Jacobj

Fik hustrv brijta på öreby j förläning aff vår nådigsta herre gamla wpsala konungzbyn med the qwärnar ther liggia

Stockholm den 27 Julii.

Bref för hr Thure Eriksson (Bielke) att få behålla sina till kronan förbrutna gods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 110 v.

Sådant breff fik Her Twre Erichson att han må beholla sijn godz Jgen

Wij etc Göre witterligit atwj aff sunderlig gunst och Nåde haffue vntt och med thetta vårt opna breff vnne oss elskelig her Twre ericson sitt godz igen bade löst och fast thet han doch med rätto förbrwtit haffde, vndantagne hoffmanzs hestar och harnesk . thet wij före oss behålla wilie, och at han må och skall effter thenne dagh frij wara til at bliffua på sijne gårdar eller huar honum sielff tyckis, Doch så at the godha menz breff

som för honum loffuat haffua bliffuer oss fast hållet, Huilkit alt wij våra fogthar och befallningxmen och tienare giffue til kenna at the måga sigh ther effter retta, och honum her emot inted hinder göra på persone eller godz thet honum tilhörer i någon motte Tessz etc Aff Stocholm tisdaghen nest före Olauj 1529

Den 29 Julii.

Häradshöfdingebref för Nils Krumme, — fogdebref för Anders Bengtsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 249 v.

Olauj

Jtem nils Krummä heradzretten wdj Höleherade

Jtem eodem tempore

Jtem bleff anderss Benktson fogethe öffuer åsz herade gäszen frökens herade och wedhen herade

Stockholm den 30 Julii.

Privilegiümbref för Stockholms stad.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 113 v. — Ett par afskrifter finnas bland "Städernas priv." i Riks-Archivet.

Priuilegie Stockholmenses

Wij Göstaff medt gudz nåde Swerigis och Göttis etc konungh Göre witterligt at wij tiit och optha besynnatt och öffweruegit haffua hurvledis i Rikit haffua i förtidhen monga vmueningar och söndringar warit Rikena til skadha och förderff, thet mykit ther aff kommit är, at Rikesens herre icke haffwer så yterliga förwetit sigh medt Stocholms stadh. och stadhen medt honum. som well hadhe behöfft, aff huilke the som vmwendningh och syndringh begärat haffua, Haffua godh rådth och tilfelle hafft til at tagha sigh vebestand(!) före,

thet ellers well hadhe bliffuit til baka, Therföre vppå thet at sådana tilfelle ther Rikesens förderff aff komma kunde . motte förtaghas och bådhe herren och stadhen teste tryggeligare mågha förlatha sigh på huar annan, Haffua wij nw ther om handlat medt oss elskeliga Borgmestare och Rådth och menigheten i samma vår stadh Stocholm, Huilke medt theris breff och insigle loffwade sworo och tilsagde oss, at the skola wara oss och vår effterkomanda Swerigis konungar hulde trone och bistonduge ee huadh, och aff hwem som helst, vtlandzskom eller inlendzskom oss eller thom någit vppå komma kan, Och at the icke skola trädha i frå oss i någon nödh, medt mindre the vethe oss förwaratt, Ther emot loffwadhe wij och tilsagde thom, som wij och medt thetta vårt opna breff loffue och tilsegie, för oss och för:na våra efterkommandom, atuj skole wara thom gunstelige, och wethe theris besta, och vthij ingen wår och theris nödh skilia oss i frå thom, eller gåå på någon Dactingan, medt mindre wij ther om haffua rådth medt thom, och wette thom förwarat så well som oss, Och vppå thet the skola både teste weluiliogare och mectugare wara til at stå faste medt oss, och samma våra epterkommande som nw sagt är, Haffue wij aff synnerlig gunst och nåde och på theris förplictelse som the oss giorde, stadfest thom theris preuilegier och friiheter, som thom aff våra förfädhra Rikisens herrar och konungar i förtidhen vnthe och giffne ära, förbättrandis thom medt några nya, the wij thom serdelis vndt och giffuit haffue, Huilka til hopa både gambla och nya her

1 effter fölia Fförst vnne wij thom och gunstelige tillathe, at stadhen Stocholm haffue och äghe til ewerdeligh tiidh så som tilförenna gamalt och fortt warit haffwer . wågena och kledhehwsett (om the thet vptagha wilia) theris rentto och all annor stadzens jngeld och renthe som stadhen

2 aff åldir renthat haffwer, och än renthe kan, Teslikis

Åszöna medt allom gambblom tillaghom som aff alder
 vnder stadhen leghat haffwer Jtem bådhe Södra qwär- 3
 nena Så well then vnder Sancta Clara closter leghat
 haffwer . som then andra som her til dags vnder stadhen
 warit haffwer, medt Södra strömen och alt thet i södra
 strömen . emellan stadhen och åszöna til fiskerij eller
 annat byggias kan Jtem til stadzens mwlabeeett och all 4
 andra nytto Nyia qwernen och sijklön . medt allom
 tillaghom som ther aff aldir tilleghat haffwer, Jn til
 Duffwaness och konungx haffn, Jtem twningöna som 5
 the aff aldir hafft haffua medt allo friihett Jtem at 6
 stadzens fiskiare måge frij och ohindradhe fiskia i allom
 Cronenes och Rikisens almenningx watnom, kringh om
 stocholm i saltom siöö och ferskom, Jtem at ingen 7
 bygning byggies på Dammanar eller bronar . nörra eller
 södra . så at thet kommer stadenom till skadha eller 8
 meen Jtem at ingen vtan borgara måge byggia hestestall
 i stadhenom, och eij vtan til på Malmana innan stadzens
 Råmerke och friihet, vtan medt stadzens och ägandis 9
 godh wilia, Jtem at Borgmestare och Rådth Rådha om
 helgandz husedt . helgandz holmen . och tedt folk ther 10
 ingiffwäs och jnneligger, Jtem at Borgmestare och Rådth
 skola haffua frij röst medt konungenom om thän som 11
 til kirke herra annamas skall i stadhen Jtem om Dane-
 arff gonge som lagboken vtwisar, Doch så at huad som
 konungenom til Danaarff tilfaller aff huss och jordh innan
 stadhen och stadzens Råmerke, thet skula Dannemen
 skatta effter skälighet och laghom effter thera eed, och
 sedan thet är til Danaarff kommit, och skattat är, skall
 thet thå stända stadhenom til lösn och ingom androm
 jnnan vj wikwr ther nest effter, löszes thet eij ther för-
 innan, giffuj thå eller sälie konungen huem han will,
 Doch eij anners, vtan then som borgare bliffwer och all
 rettughet gör medt stadhenom, Och om någor kommer
 medt skäligh bewisning innan natt och åår på retta arff-

winges wegna, wara thå thet så laghfast som retter arff-
 12 winger sielffwer kommen wåro Jtem huar så hende at
 fogeten eller then stadzens regemente besynnerlige be-
 falet är antingen icke tilstädis är i byen eller elles för-
 hindrat at han icke til Rådswun komma kan, eller seent
 kommer, måge thå Rådhet likwell sitia för retta, på thet
 at retten icke ligger nedre, och huad thå dömes bliffue
 13 fast ståndandis Jtem huar som slåår en man i hell med
 wilia eller föracht eller berådit modh i Stocholm eller
 stadzens friihett, at han ingen friidh nywta i kirker eller
 14 closter, eij heller then som förredilsze gör Jtem at jn-
 tedt förbudh skee i Stocholm på någon dell vtskipandis,
 vtan thet och så skeer annerstädis i Rikit, Och at be-
 sitne borgare skole haffua någon ytermere fordell medt
 vtförandis än främande köpswenar, vtan förbudhet är
 15 almenneliget kringom alt Rikit, Jtem at Rådzens budh
 warder holledt stadugt och fast thet the skåliga på
 biudha, och serdelis thet Borgmästarne sielffwe biwdha,
 16 Jtem ther någit för retta kommer som icke finnes vt-
 trykt i laghen, måga thå Borgmästare och Rådth ther
 om döma effter theris besta samwett, och bliffue thå
 17 then dom så fast som någon annen Jtem måga the ep-
 ter lagboken besetia skatteböndher så well som andra .
 18 enkanneligha för gieldh Jtem at ingen ware Borgare i
 flere köpstädher i sendher vtan i enom, wiidh xl [40]
 mark sak, och haffuä gotzit förfarit som han i tolke
 motto köper eller säll, konungenom och stadenom till
 19 tweskriptis Jtem måge Borgmästere och Rådth them qwin-
 nom och mannom som i oppenbare rycthe komma för
 hoor och andra tolka misgerninga förreleggia weriemåll,
 20 endoch the icke warda jntagne medt sex mannom Jtem
 skole icke hoorkoner eller andra the som i slemt leff-
 werne liggia . draghe skarlakghen gråskin eller annor
 kostelighen skjijn, och eij gull eller silffwer i theris
 klädher wiidh plikt som Borgmästere och Rådth på

leggia, Jtem hwar så hender at någer bolfaster borgare 21
 i Stocholm kan saker warda til någhen peninge sak,
 och hans godz kan then sak til reckia, thå skal han
 ingen borgan säthia för sigh . thy hans gotz och grundh
 är hans faste borgan, är thet saka at hans gotz och
 grundh icke til reckia kan, thå må han och skal borgan
 nywta, och eij gripas eller fongas eller och i hecthe
 säthias, kan och så illa henda at någir effter laghen för-
 werkar lifff och gotz, thå bör then i konungx och stadz
 jern säthias och förwaras, vtan honum then nåden skeer
 at han til borgan kommer Jtem ther någit gotz epter 22
 laghen förbrutit warder, skall thet ey aff konungx fogeta
 eller någrom androm ryckias eller kippas, förra än thet
 för sitiande retten i rådstwghan lagw[u]nnet är, och thå
 sedan thet lagw[u]nnet är, taghe konungen och stadhen
 hwar sin deell som laghen ther om jnehåller, Jtem at 23
 kemmenerener bära allan saköran vp epter laghen, och
 ingen sak vptaghes til förlikning vtan then fogethen
 samfelt medt Rådhit latha til förlikning, Doch hwar så
 hende at kemmenerane i theris rättgångh någor saker
 förekomma, huilke medt mindre buller förlikas hemliga
 än oppenbarliga . skal thå besöras, at then saköra tro-
 eliga fram bäras, hwar annat finnes, ware thå thet hål-
 let som annat tiuffwerij Jtem at både Malmana bliffua 24
 vnder stadzens regementhe och Lydno, vndantagno at
 Norramalm jw bliffwer vnder slottit medt tomtöre, och
 the dagxwerke som ther aff gåå kunne såsom gamalt
 och fort är Jtem at Sancta Clara gerde legges til stad- 25
 zens mwlabet Jtem at strömenar bådhe Nörre och södhre 26
 bliffwa i stadzens hender til at vp och nederlatha skep
 och båthar, Doch så at ther så medt fars, at them som
 vppe wiid Mäler boo, eller them sielffuom som skepen
 eller båthenar tilhöra, icke skeer förkortt i någhen motto
 Jtem at fogeters, presters, och herras kiöpslagen skall 27
 affleggias, och straffas ther thet beslåas kan, Jtem at 28

ingen aff Norlandhen segle vtlendis, är någer breff vt-
 gongen aff oss ther emot, skola the aff oss på nytt
 ranszakas och så förwandlas, at the huarken then ene
 parten eller then andra för när eller til förfong bliffwa,
 29 Jtem at Stadhen må och skall behålla stadzens skatt til
 stadzens bygning, såsom han aff alder hafft haffwer,
 Doch så at Borgmestere och Rådth göra ther årliga re-
 kenskap före i theris närwarv som konungen ther til
 30 skickar, Jtem at Sokna kirkia medt alle kirke herrens
 31 renthe ligge her effter til Stocholms kirke Jtem at be-
 sithne borgare skole wara tullfrie, Doch så at the icke
 32 förswara fremande godz, elles miste sama friihett, Jtem
 at Borgmestare och Rådth måge skicka effter gamal seedh
 fraktherrar, som tilsee skola at fracthen först biwdhes
 borgare om the skep haffua för än någit fremande skip
 33 fraktas Jtem at ingen tysk sethie sigh för borgare i
 stadhen, medt mindre han haffwer breff aff Rådhit i
 then stadhen ther han haffwer hafft nederlag, at han
 34 är ther qwit och jntedt skyllig Jtem at stadhen må oc
 skall vpbara pola peninganar til broeness och bomenss
 35 vppehelle Jtem at gilstwghan j Stocholm, som mene
 köpman haller epter gamla sedwenien, skall wara så
 friidkallat at hoo ther annen slåår pust eller kindhest,
 skal bötha xl [40] mark, och all oqwedens ord som ther
 36 skee skola wara j tweböthe, Jtem Oförretter och någor
 någon aff Rådhit ther eller annerstädis ee huar thet
 helst henda kan medt ord eller gerninga skal han bötha
 37 epter laghaböther xl [40] mark Jtem at icke skal emot
 laghen köpslaghas j olagha hampner Tess til wisso at
 wij för:na preuilegier medt alla the punctar och articular
 som ther jnne holdne äre före oss och våra epterkom-
 manda Swerigis konunga stadfest och på nytt vntt och
 giffuit haffue, lathe wij witterlige hengie wårt Jnsigle
 nedan för thetta breff [Giffuit på Wårt slott Stocholm,
 dagen nest effter S. Olofs dagh Anno Domini 1529 *)]

*) Dateringen efter "Städernas privil." 1: 25, i Riks-Archivet.

(Stockholm) den 31 Julii.

Till kyrkoherden Joen i Bollnäs om hans delaktighet i domprosten Jöran Thuressons uppror.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 112 v.

Tiil Her Joen J Bolleness

Wår etc J wethe well sielffue her Joen hurv i haffue bewist eder emott oss i thenna gongh medt mester Jörien emot thet löffte som i haffue giort oss och emot then troo wij satte til eder, fför huilkit wij well haffue mact och tilfelle til at straffa eder ther offwer epter laghen, doch för gudz skuld wilie wij icke vreckiat i thet skarpista än nw . som wij well hadhe kunnet, så framt i vndergåå then försoningh som wij befalet haffua wår fogetha Oleff mortenson aff eder tagha. Huar i then vndergå, och annerlunda bewisa eder en annen tiidh, wilie wij thå wara til friidz med eder, och edher skall inthet skadha, her med eder gudh Vltima Julij

(Stockholm) den 1 Augusti.

Förläningsbref för grefve Johan af Hoya.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 250.

Vincula Petri

Jtem fik her greffue Johan wår keriste nådigiste herris swåger kuma gård och kwnna [kwma?] gardzlän aff for:ne wår nådigiste herre j förläning medt alla konungzliga rentho och rettogheter

(Stockholm) den 2 Augusti.

Bref för fru Birgitta, Thure Erikssons (Bielke) hustru, att af inventarierna på Leckö taga hvad henne tillhörde.

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 110 v.

Sådant breff fik Frw birgitta her Twre erichsons

Wij etc Göre witterligit Atwj aff synnerlig gunst och Nåde haffue vntt och tillatidt och nw med thetta vårt närwarandis öpne breff vnne och tillate at thenne breffuiszerske oss Elskelig Frw brijte her Twre ericsons måg och skall igen Anname til sigh all then dell som henne til hörer på läckö slott, thet som är skilth i frå Jnuentarium och hon haffwer tiitt infört effter thet Register som hon oss ther wm wiist haffwer, Vndentagen- dis tog the harnisk szmå och stor, flancker, skörther, sadalar, glaffwer, och Ridswerd som ther i bland äre, Huarföre biudhe wij wår befallningx man oleff scriffuere på för:de läckö, at han henne jnthed förhåld gör på för:ne hennes eghne äghor Tesz til wisze dagen nest effter Vincula petrj

Stockholm (den 2 Augusti?)

Till Jakob Krumme, befallningsman på Karlsborg, om ett befaradt anfall på Wiken.

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 110.

Till Jacob Krumme

Wår etc Wij haffue vndfongit och welbesynnad thin scriffuilsze Jacob wm thet rychte ther går i Norige wm wiken, och kunne wij icke letteliga troe At the godemen i Norige eller Danmark lathe någed anfall göre in wp-paa för:de wiken oss [o]atwarade emot thet förbund som giort är Rikenne emellan besynnerlige medan wij jnthet fornijmme än aff thet sendninge budh som rych-

ted aff går til oss komme skall wtåff Danmark Så effter sådana rychte wanekar Troe wij tigh at tw grannelige actar wppaa sköted, och lath tigh icke förskrecke, wij wele ware så när widh honden at wij nest gudz hielp wele wethe hurv ther til gaa skall, och äre nw ther före tess til synnes at wij wele draghe ned til östergölland och så til westergölland . wm behoff göris . Doch hwar tigh komme någre scriffuilsze til honden aff hertug Cristiern eller Norigis rådhs eskendis wppå wiken thå giff i frå tigh godh swar förhalendis saken thet beste tw kantt med lempelig ord . slijke och annen wij tigh her til kenne giffue i vår Jnstructie, och at tw haffuer en ärlig slotzloffue vtåff oss then tigh icke stondder til at förlate, Och hwar tigh ther wtoffwer kommer någon anfechtning an . thå lägh tigh flijtt wm at kommed i vpslaggh en Måned eller iij och fördröged så thet lengxste tw kantt, effter som instructien lydher . at tw kant haffue thin skotzmåll och bwd til oss . wij wile ware så förtenkthe ther til at tigh ingen nödh ware skall, Och må tw see grannelige til at tw tagher ingen til tigh wppaa slotted . wtan then tw west tigh wäl förwarded med, och behöffwer tw icke alstingis achte hwad Hermen matson scriffuer thij oss tycker hans scriffuilsze lydher som han rede förskrechter wåre Handle med honum och flere i läned at the bliffue faste widh thet hulskap och manskap the oss sakt och loffued haffue och giffue sikh icke i frå oss med myndre än the först giffue oss til kenne hwad nödh och trangh thom öffwer gaar Rame i alle motte wårt beste i thenne landzende Ex holmis

Jtem haffue wij och förnwmmmed wtåff thin karll at tw gerna wille förstärkia slotted better med torffwald och anned sådant hwar tw anners bekomme kunne med Almogans hielp aff Daall Så haffue wij scriffuit vår befalningxman til Swen kartt på Daall at han skal wara

tigh ther til behielpig och bistondug med Almogen och i anned huar tw honum behöffwer ther tw honum om tilsegia må när tigh tyckes

Stockholm (den 2 Augusti?)

Instruction för Jakob Krumme.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 111.

Instructio eller en Vnderwisning tiil Jacob Krumme

Först om han får scriffuilsze frå hertug Cristiern eller Norigis rådth at han skal wplatha them slottit och läned, Må han swara, at honum förwnderar at the sådant begära, effter the wäll vetha at samma slott och län är honum icke befalet aff them, vtan aff h:s nådigiste herre, huilkom han will thet igen antwarda thå hans nåde på kreffwer

Om the scriffua at thet hörer Norigis krone til, Må han swara, at huadh thet hörer Sverige eller Norige til, thet kommer honum Inted widh, han moste allenest see på then befalningh och slotzloffuen som han haffwer aff wår nådigista herra, then hörer honum til at fullt göra, Men huilkit Rikit wiken tilhörer, thet förmodar han at både Rikisens förstar, med beggis theris Rikisens rådth wäll ranszaka kunna, som han och förståndit haffwer . at hwad brister Riken emellan ära i then motton eller andro, the skola afftaladhe warda wtj någet möthe som frandelis beramas skall, med begge försternes samtyckio

Ther förinnan förseer han sigh til them, at the icke wilia, eller bör[a] eska på för:de slott och län aff honum, thy han är ther icke vtan en tienisteman til, och haffuer herra för sigh, Och är för then skull tilbörlogit, at the tala hans nådigista herra till och icke honum, om the samma slott och län begära

Om the bära före at the wilia tagha slott och län igen med mact, om the icke elles fåå thet med godho,

Må swaras, at thet icke lijkt är til then fridh och wendliga förbwnd som Riken emellan giord är, och at hans Nåde förseer sikh til the godhe men som til sijne godhe wenner och Nabor, Doch huar the ju endeliga thet tilbjudha wilia, acthar han thå göra sijn tro tieniste och sijn befalningh fullest, och förswarat thet lengista han kan,

Om ther kommer så står mact at han icke betröster förswara läned, må han jw thå see til at han förwarar slottit . bespiser thet och see til hwem han tagher wppå slottit med sikh, at han icke bliffwer förråd, wår nådigiste herre will well wara så widh handen, at han antingen kan vndsetia honum med mact, eller fördactinga honum oskaddan thedan, therföre behöffwer han icke låtha förskreckia sikh i någon motto

Ther och så skeer at sliik stor mact kommer som nw sagt är, må hans Nåde och well lijdhä, at the gode men ther i landit så fördectinga sitt boo och boskap . at the icke platt giffua sikh i frå hans Nåde . vtan at itt vpslagh motte skee, så lenge the haffua hafft theris bwdh vp til hans nåde,

Thet szamma må och skee . om han förnijmmer sliik mact, och theris Alware mening til at intagha läned, at han seer til med godh ord och lempo . at thet motte komma i dagh och vpslagh til några wekor eller månada, til tessz bådhe the och han kunna haffua sitt bwdh hitt vp, så at ther förinnan jntitt angrep skee på län eller slott eller någon ther i läned

Må han och giffua thom före i bland annor swar, at the skulle snarane få wiken igen med wilia och wenskap, hwar the foro ther retzliga med, och kunne til ewenturs ther fölia mera bestånd med emellan Riken, Men thet wår nådigista herra skulle warda i then motton welleliga offwerfallen, ther wil fögho bestånd effterfölia //

(Stockholm den 2 Augusti.)

*Till menige man i Helsingland om den af domprosten
mäster Jöran Thuresson derstädes förorsakade oro, m. m.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 112.

Swar på thetta nest för:na breff*)

Wij etc Helsse eder dannemen alle som bygge och boo i Helsingland kerliga med gud och wåre Nåde kere wenner wij scriffue eder til för någon tiidh sedan aff then herredagh i Strengnes ståd i bland annat atwj för eder och andre godemens bön skuld gåffue Mester Jören domprouest i vpsala wår wenskap i then acht Atwj trodde honum flyd wara för reddugha skull, therföre at hans fadher hade satt sigh vp emot oss, så haffue thå bådhe i och wij well sedan förnwmmitt att han haffwer giffuit sigh vp til eder, ey för någon redduga skull, vtan til att göra ther en vpreszning emot oss, så han som fadhren, och haffwer förförtt och bedraged några in till sigh i Bolleness sokn, med huilka han slååg effter wår fogetha grep honum och några wåra tienare medt honum, Huilkit doch icke är skett (som wij förnijmme) medt hela landzens wilia, vtan är eder mest allom högeliga emot, och haffue teslikis lated på skina i thet at somlige aff eder friadhe och förlåszade wår fogta igen och fångade szamme mester Jörien igen sendandis honum oss nw til hånda, ther wij eder kerliga före tacka at i som tro dannemen bliffuen wid thet hulskap troskap och manskap som i oss loffued och tilsakt haffue Och effter the fatige men som wåre medt för:da mester Jören och grepå wår fogeta wåro ther til vtan twekan bedragne och förförde wtåff hans lygnactuga tall, och her Joens i bolleness tilskyndhen och stempling, Therföre wile wij icke reknat i thet skarpista som wij doch

*) Ett bref ifrån Bollnäs s:n i Helsingland, meddeladt bland bilagorna.

well hade kunned effter laghen, vtan haffue befaled wår fogetha oleff mortensson at han skal göra möghelighet medt them, doch likwell icke platt latha thet bliffua ostraffet, doch så förwarat at the skola tagha sigh til wara her effter, och icke så förhastuge wara till at setia troo till slike bedrögere som sådana lygner föra på oss . såsom the nw giorde . seyandis atwij haffue falled i frå trona, hulkit the doch nest gudz hielp aldrigh skula bewisa, wij wele Jw så gerna döo en christenman som någon annen, hoppes oss atj dannemen her vtinnan sanne wår ord wij haffue i många samqwemder förwarat eder och flere atj icke skule lathe bedrage eder wtaff somliga eder prester til någit obestond Om wij sådana förwaring icke haffue giort med skäll kunne i nw well förmerkia, hoppess oss til eder dannemen alle, at huar i sådana theris onda stemplingar och forrederij meer finna atj än nw hielpa til at thet bliffuer straffat, och at i hållen eder kyrke herrer ther til at the skynde gott i blandt then meneman som theris preste embethe tilkreffwer, och icke blodz vtgiutillsze stemplan och forrederij som somlige aff them her til giort haffua, J huad motto wij kunne wetta edert besta skole i altidt finna oss weluilijgha till Eder her med gudh befaledis

Stockholm den 3 Augusti.

Till frälset i Finland om upproret i Vestergötland, hertig Christians af Holstein färd till Norge, rusttjensten, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 113.

Tiil mene frelszit J Ffinlandh

Wij etc Helsse eder oss elskelige troemen aff frelszit vtan rådz och innan rådz som byggia och boo i Ffinland kerliga med gudh, kere godemen som i well vethe hurvledis her Twre Jönsson och bispen i Schara som thet wproor her i Riikit förhender hadhe gaffuo

sigh wthur landit och til danmark . ther the och legde fått haffua om the ther kunne någit åffstadh komma emot Rikit . wethe wij well at the thet inthet försumma, endoch wij icke lettliga kunne troo at the danske sigh noghot företagha emot oss eller Rikit för thet wenliga förbund skull som Riken emellan giord är, doch förwarar man sigh aldrigh för wäll, therföre synes oss rådhelighet wara at wij än nw taghä wara på skötit, mest för ty at wij spoortt haffue at hertug Cristiern aff Holsten är med mact draghen in i Norige och skall wara ther konung, och går så för itt tall at någre mynduge sendingbudh frå danmark skola wara på weyen hitt til oss, huilke skola begära aff oss wiken vnder Norige igen, och hwar the henne icke fåå, skulle thå för:da hertug Cristiern biudha til at tagha henne igen medt mact Therföre biudhe wij eder atj godemen alle än nw wille sitia wedherredho med eder rostning hållendis eder hestar någhot bättre til pass än the nw sistens wåro så at om för Nöden wåre atwj eder i thenne höst tilseyandis wårde Atj thå komme kunde oss til hånde well berostadhe som tilbör, och ther til wille i förtänkthe ware med skip . skuther och farkoster i tijme . atj vtan försymelsze kunne wtöffwer komme nar wårt breff eller budh ther om til eder kommer Gudh eder etc Aff Stocholm tisdaghen epter vincula petrj 1529

(Stockholm den 3 Augusti?)

Till menige innebyggarna i Ångermanland om deras utskylder.

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 113.

Tiil Angermannaland Om theris årliga Vtskyllingar

Wij Göstaff etc Helsse eder dannemen alle som bygge och boo vthj Angermannaland kerliga med gudh och wåre Nåde kere wenner wij giffua eder til kenna

huruledis eder sendningabudh haffua nw warit her hoss oss med the claghan och werff som i them befalet hadhen som är om the wtskyllingar som i årliga vtgöra skole, i huilka i meente eder endels wara förtungadhe, ther med at somliga aff samma vtskyllingar haffua icke så aff aldhir vtgongit som the nw i' thenne tiidh vtkreffuias, Hulka eders claghan wij öffweruegit haffue och ther om laghit och skickat effter som wij förståndit haffua at eder allom drägeligit är, Fförst atj Jordh skatten gören såsom i vtj en tiidh långh i våra förfädhers tidh giort haffue . thet är v° [500] mark, Och måge wij well liidha at then förlikningh som ther om i förtidhen emellan frammanskula och nordanskula giort är, må bliffua hållen vtan ther någon wskäll med finnes Ther nest skjinskatten l [50] marc, Sedhan dagxwerkis peningar L mark, ytterste för hestestånd aff hela landit ij° [200] mark, hulkit hestastånd thå näpligha löper en öre på mannen . Och vnne wij än tå til godho at then öre peninga som för itt år sedhan lagdis på huario lagxa tunno . som ther tagis i landit kommer i samma summa, så at summan thå bliffwer aff allo til hopa viij° [800] mark, then wij wilie at vtgöras skall effter Jordatallet, at then giffwer meer som meer haffwer, och then mjndre som mijndre haffwer epter xxiiij manna leggningsh, Och bliffua alt thetta förscriffna så fast ståndandis så lenghe vårt godheminne tilsägher Tessz til wisso at wij så skickat och laghat haffue lathe etc

Den 3 Augusti.

Förteckning å förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 250.

Jnventionis Steffani

Jtem wnthe vår nådigiste herre Jacob wesgöte fogate i Ångermanneland all sakören som falla kan j

ångermanneland hans nåde til en behagelig tidh, honum till vppehelle

Jtem fik her Jwar Jwarson Borgemestere i Stockholm westerhaninge sokn j forläning med alla konungzliga rettogheter vndantagandis dagzwerken, huilca her effter szom her til dagz skola liggia vnder stocholms slott

Jtem fik olaff mårtenson i Helszingeland fogete eth breff att wår nådigiste herre vnte honum the öije penningar ther falle

Jtem fick Arwidh weszgöte itt förläningxbreff på vninge och Esbro sokner med alla konungxligha rento,

Jtem Anderss Sijmonson borgmestare i Stockholm fik friihet vppå itt godz vnden skatten benempdt Ericsta . til en behagelig tidh

Jtem Torsten brwnson lagmandzretten i Vermeland

Stockholm i Augusti.

Fullmakt för Ivar Ivarsson, borgmästare i Stockholm.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 116.

Aff Stocholm for Laurentij: 29

Her Iwar Iwarsons Magtt breff

Wij etc Göre witterligit atwj haffue befalet wår tro man her Jwar Jwersson borgmestare i wår stadh Stocholm offwersta befalningen och regementit offwer stadhen, i så motto, at han skal på alla the saker och ärende som på rådstwdgwne pläggha och bör at handlas, them fulfölia epter Suerigis Lagh och i alla andra motto på våra wegna, och oss til godhå bestyra om stadzens besta, såsom han ther om will vara til swars fore oss, Therföre biudhe wij alla stadzens Jnbygggiare, at the honum så wiidt som samma hans befelning sigh strecker . hörughe och lydughe ära . och at wår fogethe och befalningxman på slottit honum ther vthinnan Jntit hin-

der eller förfång göre, vtan at the ware huar annan bistonduge medt rådt och dådt huar så behöffues, doch så at then hörsamhet som stadhen samma wår befallningxman på slottit i alla andra motto plictugh är, bliffwer Jw altiidt vförsumat, Tess til wisso.

Stockholm i Augusti.

Ordinantia för Guldsmederne.

Riks-Registr. D, 1529 -1531, fol. 116. — Vårdslöst aftryckt i Stiernmans Oec. 1: 18.

[Aff Stocholm for Laurentij: 29]

En Ordinancia Hurwledis Gulszmedher skole skicke sig J sitt embethe

Wij Göstaff etc Göre witterligit Atwj nogh besinnat haffue Rikena och then meneman mykit nyttugt wara, at vthj gulszmedz embetet redheliga och skäliga handlat bliffwer, therföre på thet at ther vthinnan testa redheligare tilgåå skall, haffue wij skickat och påbudhit som wij och medt thetta wårt opna breff skicke och påbiudhe, så som her epterföljer, Fförst at huar gulszmed i Swerige skall arbetha gott och vfalskt sillffwer, och inthet werre gull än renskt gull widh plicht som ther til hörer, och vppå thet at ther om må testebätter ranszakat bliffua, wile wij och biudhe, at alle gulszmeder i Vpland skola komma tilhopa en tiidh om året i Stocholm, och retta ther theris wikt när wärkemestaren aff theris embethe, och ranszakas thå om någor finnes som ogilt silffwer eller orätfärduga wigt haffwer, om sådant finnes skola thå werk mestaren och gulszmedherne i samma Stocholm, honum eller henna hindra til retta, Thet samma må the och göra i alla marknadhe, ther the til samman komma . Jtem förbiudhe wij at ingen fremmande gulszmedzswen annamas eller vpsethias för en werkoman, förra än han haffwer tient ij år i stadhen, och haffwer för werk mestaren giort och bewist sin werk-

stycke, Hender så at samme gulszmidzswen giffter är och icke tiena will, är thå well lidheligit, at then tiensten honum fördrages, doch göre Jw sin werkstycke så han som the andre, Teslikis förbiudhe wij alla Borgmestare och Rådih i Vpland, at the icke städia någhon nykomen gulszmed setia sig i Vpstädherna för en werkman, förra än han haffwer warit i Stocholm för werk mestaren, och ther bewisat sin werkstycke, eller åt minsto hema för borgmestare och Rådih, tilkalladhe the gulszmedher som ther boo, om ther så många och så förfarne ära at the ther om well döma kunna, Och skall ey heller tilstädias, at någon gulszmedh . som ther boo, om ther så många och så förfarne äro at the ther om well döma kunna, Och skall ey heller tilstädias, at någon gulszmed annerstädz boor innan Swerigis Rike vtan i köpstädher, ther hans arbethe kan dageliga för ögon wara, och Jngen städz på landit, Skall ey heller någen gulszmed smelta några peninga, ortugar, eller andra, hoo ther medt warder funnen rettas öffwer honum som tilbör Jtem skall Jngen gulszmed annama någhon gulszmedz lärewnga i tieniste, then frå sin husbonda medt omijnne gången är, förre än han haffwer tient sin fulla läreaår til enda, och haffwer sin husbondas godhwilia och orloff Jtem at huar och en gulszmed skal epter thenna dagh setia sitt merke vppå then gerning han gör aff nyo ther han kan slå merke vpå, så at huar och eens gerning må kendt wara, och thå huar sware til sin gerning, om ther någit flerd eller orett med finnes, Och wilie wij at våra fogetar och embitzmen skola wara för:na werk mestare och gulszmedz embethe behielpuge til retta, när några brister på ferde komma, ther the theris hielp til behöffua och vppå kreffuia, Tess til ytermera wisso

Stockholm den 10 Augusti.

Quittobref för konungens kamererare mäster Olaff Bröms.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 117.

Aff Stocholm die Lawrentij Anno : 29

Mester olaff bröms Hugut Quittencia

Wij Göstaff etc Bekenne och alle witterligt göre .
 At thenne oss Elskeligh troc tijenere Oloff Bröms (szom
 nw en tiidh lång haffwer wared wår Camererer och
 hafft wår tingest både guld . Sylff . peninge . Cledhe
 etc wdj szin wärie och befalning) haffwer giort oss en
 god redeligh rekenskap wdj wåre Troe Män och Rådhs
 oss Elskelig Mester Larszes . mester henriks samfelt
 Nils monszons och Oloff Larsons wår Camereres offwer-
 uarilse både för guld Sylffuer peninge Cledhe Skindwa-
 rwr och all annen dell som han handa Emellom och aff
 oss i befalning hafft haffwer . frå then tiidh han först
 kom i wår tienst och wij honum om szamma wåre äg-
 hedelar betrodde och i befalning gåffue alt in til then
 tidh han bleff aff medh szamma befalning Och effter
 för:ne wåre troe Mensz och tieneres offweruägning oc
 ranszakan är förbemelte hans rekenskap sigh så förlopen
 at alle vpbyrder med vtgiffterne vdj alle partzeler wäll
 offwer eens komma på någen deel när som han til ak-
 ters bleff på rekenskapen som för:ne hans rekenskaps
 böker yttermere Jnehålla vtaff huilkit han oss nw en
 part fornögt och til godha nöyo betaled haffwer och
 En part wij honum aff wår synnerlig gunst fördragit
 haffue etc Så effter thet wij ey annat förmerkt haffue
 vtan för:ne Oloff bröms haffwer Jw warit oss i alla
 motte troe och retrådug och stått wårt Tingest well
 före Lathe wij oss med szamma hans rekenskap wäll
 åthnöye Giff:dis honum therföre qwitt frij ledig och lös

för alt yttermere tiltall eller Rekenskap her om at görendis oss wåre arffue eller effterkommande Riksens herrar i någen motte effter thenne dagh Tess til etc datum i Stocholm Sanctj Laurentij dagh Anno etc 1529

Stockholm den 11 Augusti.

Till Jakob Krumme, att lemna underrättelser från Norge, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 118 v.

Til Jacob Krumme

Wår etc Giffue wij tig til kenne Jacob atuj nw draghe til wägx åt östergölland som wij tig tilförende tilscriffuit haffue, Är wår vilie och begeren at tw wilt giffue oss tiit til kenne huad tiendhe ther nw wancke hoss tig aff Norige och hwrw all läglighet sig ther begiffwer Atwj kunne alwarlige få förstå, huar aff thet örlighe sig haffwer vpheffwidh emellan Erchebispem ther i Trondhem, och docter Vincentius, Wm hertig Cristiern är krönth til konung i Norige, och wm honum någen motestånd är vederfarit aff herskapet ther i Norige, som her för rychte gåår, och hurv al annen stycke ytermere sig haffue, wm her Twre Jönsson är ther, och wm ther ryctes någet aff konung Cristiern eller Söwerin norby, atwj kunne få wisse tiendhe Tag her vtinnen ingen förswmilsze Gudh tig her etc Aff wårt slot Stocholm Dagen epter laurencij 1529

(Stockholm den 11 Augusti!)

Konungen återskänker myntmästaren i Westerås Anders Hansson sin nåd och vänskap.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 118 v.

Anders Hansson

Wij Göstaff etc Göre witterligit at epter oss Elskelig Anders Hansson mynthemestere i Westerås haffwer

nw warit i wårt minne för the brister och saker som wij hadhe emot honum för någon breff som effter honum funnen wåro i Strengness, haffue wij wendt honum wår vilie och wenskap til igen, och vnne til godho at han her effter må rådha öffwer sijne ägodelar godz och peningar, ee huar han haffwer them inne eller vthe stondandis, Huilkit wij wåra Embitzmen och tienare som til euentyrs hans äghodeler för för:da sak skull hindrat haffua Och teslikis allom hans gellonära giffue til kenno, at the måga sig ther epter retta, Biwdendis wåre fogeter och Embitzmen Borgmestere och Rådth huar honum hender före komme på land eller städher at the honum behielpuge ware til at få sijn geld in med lag Rette eller mynne widh wåre ogunste Tess til wiszo

Stockholm den 12 Augusti.

Quittobref för konungens secreterare Ulf Gyler (eller Gijler).

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 117.

Wlff Gijlers Quittencie breff

Wij Göstaff etc Göre witterligit och bekenoms med thetta wårt närwarandis öpna breff at thenne breffuiszere oss elskelig wlff Gijler wår secreterer haffuer giort oss En godh klar Rekenskap i närwaren wår Cancelleres Mester henrik sledorms och mester oleff Bröms wår Camererer för vj [6] lödighe mark vij [7] lodh i [1] qwintin gull thom wij honum fåå lothe i thenne för lidne winther til at köpe oss klenodier före i lubeke eller i tysland annerstädis så at han oss haffwer leuereredh huad deel han oss therföre köpt haffwer til godhe nöye på xij gyllenä när i lubeske mynthe och wågh för:de gull i lubeke icke mere än v [5] lödigh mark och v [5] lodh som hans Rekenskap ther wm ytermere vttrycker Huar före giffue wij förde oss Elskelig wlff gijler och hans erffuom qwit frij lidug och lösz för oss och wåre effter-

komande Erffue och Rikisens herrer wm för:de gull för alt ytermere tiltall kraff eller Rekenskap och fördraghe honum the xij gyllene som wtöffwer äre wdj Rekenskapen Tess til ytermere wisszo etc Giffuit på Stocholm torsdagen nest epter laurencij Anno etc j529 Relator M Olauus Bröms

(Stockholm den 12 Augusti?)

*Till domprosten mäster Sven i Skara om konungens till-
ämnade resa till Öster- och Westergötland, fogden Brynolf,
allmogens fruktan för straff för sitt deltagande i vestgöta-
upproret, samt om kyrkoherden Nils i Hvalstad.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 117 v.

Till Mester Swen domprouest J Skara

Wår etc Wij haffue vndfongit twenne eder scriff-
uilsze Mester Swen i huilke i giffue [til] kenna wm wan
fogethe Brynolff ericson at han förachtar then befalning
wij eder giffuit haffue etc Så effter wij äre til sinnes
innen kort tiidh personlige komme ther ned til öster-
gölland och måg sachte til vestergölland och ther om
kring wille wij ther wm wäl lagha när wij komme,
begerendis atj vele möthe oss i linköpinge widh .N.
som wij eder tilforende ther wm tilscriffuit haffue Entog
wij tå ingen dag eller tidh förestämpde atj oss fölg-
actige bliffue på en föghe tidh wij ther nedre bliffue,
doch haffue wij scriffuit för:ne Brynolff til at han skal
fara sachta med sig och latha anned folk regera med
sig Och scriffuit honum til och flere wåre fogethar ther
nedre widh szmåland och i Vestergölland at the skole
förtröste almogen til thet beste som i Rådhe, emothe
then förskrecning som til euenturs någre forredere ther
nédre giffue almogen in på wårt argista tagendis tilfelle
aff her Måns bryntson och her Nils olsson som rettade
wårdo, huilke doch wäl hadhe bliffuit widh sig om the

hadhe hollet sig widh wår breff och then wenskap wij thom giffuit hadhe, thet the doch icke giorde vtan goffuå sig i retten som i wethe, icke tro wij heller at ther nedre i the landzender skole monge wara aff almogen som i sakena mykit brutzliga ära, therefore behöffua the fögho forskreckilse tagha sig, Wm thet breff i begere för her Nilss i Hwalsta står wål rådth til när wij ther ned komme ther han sig med wår forra breff icke wil nöije late Och at han lather oss fåå the xx oxer ther i scriffue wåre the än flere kunde thet intit skadhe Ther vtinnen Ramen wårt beste och all annen motte som wij eder til troe Gudh eder

(Stockholm den 12 Augusti!)

Fogden Brynolf (Eriksson) i Westergötland anbefalles att lugna allmogen och att ej uppreta presterskapet emot mäster Sven i Skara.

Riks-Registr. D, 1529-1531, fol. 118. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 255.

Wår etc Giffue wij tig til kenne .N. at oss är förekommed at någre skalke och forredere skole ware ther nedre i thenne landzende som giffue almogen fore stor föskreckilse(!), i thy att the höre wåre tilkompst, och mene atuj them icke vele hålle huad wij them tilsagt haffue, sedan the förnijmmed haffue, at her måns bruntson och her nilss olson wårdho rättadhe etc Så effter tig wål witterligit är, att för:ne her mons bruntson och nilss olson wilde icke bliffue widh then dactingan wij them tilsagt hadhe, vtan vilde wara med oss i retten, kunde wij icke anned lathe them wederfaris än thet retthen gaff, thet wij doch icke giort haffue, eij heller nest gudz hielp göre wilie, med någen som sig widh wår dactingan hollet haffwer, huarföre är wår wilie at tw tröster Almogen i titt fögderij huar tw sådana befructan förnijmmer, at the sig ingen fare foretaghe, och

at tw motte komma vnder wädhret med them, som sådana stemplan eller förskreckilsze aff stadh komme i blandh almogen, tagandis ther vtinnan ingen försymelsze// Wij haffue och fornummit Brynolff at tw legger tig fast j mot then befelning wij haffue giffuit Mester Swen i Skare öffwer klerkeriidh ther i biscopsdömed, och haffwer wiist våre swenner wtwr borgelegit ther i Vasboo i frå presterne, ther han them lakt haffwer, görendis klerkerne honum olyduge emot then befalning wij honum giffuit haffue, vilie wij at tw steller wtåff sådana thin offwerdodighett, och haff heller Råd med för:ne Mester Swen, huar så behöffues, han är så wäl wår befalningxman som tw, och myndugare än tw, för thy han haffwer befalning offwer alt sticted på presterne, ther wij och ville tw honum före kenne skalt, och lath honum thet regementit behålla i titt fogethrij så wäl som annerstädz Gudh tig

Brefvet har till öfverskrift: Til fogetherne J Småland och Westergölland och första delen deraf har säkert äfven — mutatis mutandis — till de öfrige fogdarne i dessa landskap utgått.

Stockholm (den 12 Augusti?)

Till Måns Johansson (Natt och Dag) om brefveaxlingen mellan biskop Hans Brask och vissa prester inom landet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 118.

Til Her Moens JoHansson

Wår etc Giffue wij eder til kenne her Måns, Atuj haffue förnummit at ther vancka fast breff aff danske, emellan the prester ther boo i thenne landzende och bispen i lincöping och hans partij, och måg sacht och någre hans forredelig budh och tienere med breffuen, som i widhare måge förnijmme vtaff thenna Copie vij eder sende her innelyct wtaff itt breff thet wij tedan fongit haffue, vtscriffuit til en prest som hether her Swнна i visefierd, är wår wilie atj vele haffue granneliga

öghat med vppå brädhit, medan wij edher skickaſt haffue ther nedre på vårt besta, och welen see til med the prester at theris stampling och forredheliga handling icke haffuer sijn framgong, kunnen i få fatt på then som thetta breff haffwer vtscriffuit som wij sende eder Copien vtaff nar han kommer i landit eller andre hans och bispens budhbärere, thå legger eder ther all flit om som wij eder til troe, Och lather oss Jempt förstå huad tidhende ther vancke hoss eder aff tysland . danmark . eller annerstädz Ramer i alle motte vårt betsta Gudh eder aff vårt slot Stocholm

Stockholm den 12 Augusti.

Fullmakt för dem som äro förordnade i slottslofven på Stockholms slott.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 119.

Aff Stocholm Torsdagen epter Laurentij SlotzLoffwen på Stocholmss Slott

Wij Göstaff etc Göre witterligt atwij antwardat haffue oss Elskelig tro men her pedher hårdh och Meister larss Erchediekn i vpsala vårt Rådth. peder erlandson . Claues kyle wepnare . Jwar Jwarsson lasse larenssoon Anders sijmonson och Herman fossert Borgmestere . peder monson Nilss Jönsson Nilss gulszmed lasse biörsson ffrans jönsson Hans skrädhar Gunnar olsson Oleff swart och oleff ericsson Rådthmen Gorius holste Erik person . hans ericson Hanss i hwalffuit aff menigheten Niels torstenson vår vnderfogethe . lange peder och Jönss matsson våra fogether, vårt och Cronones slott Stocholm vtj en ärlig och redlig slotzloffuen i så motto at the skola thet hålla oss til handa, och ingen annen, och åter igen vpantuarda friit och qwitt ee när wij helst wppa eska, och huar så skeddhe at oss aff gudz försyn för-

stacket wårde, skola thå för:de wåra tro men och rådh hålla för:da Stocholm slott then herra til handa, som then meneman och Suerigis hulle troe jnybyggare endrecteliga med Rikesens rådh, samtyckia vtj wår stadh igen, doch med sliik foroordh och wilkor, at thet icke vpantuardas skal, för än wåra ärffuingia redhelig och godh förszekring fongit haffue åff then herre som thå Rikit anammer. At the icke nogreledis offuerfalne bliffue aff nogen then sig til euentyrs menar aff oss förtörnat ware, then stundh wij regementit hafft haffue, Ey heller tiltaladhe warde om någre skadhegell ther oss nogen til rekna wille, för thet örlig skuldh wij emot konung Cri-stiern och hans anhang fördt haffue, Eller för the gell kraffde warde, som wij för Rikisens skul witterlige äre vtj komne, vtan at wåra arffuinger skola nywtha oss gott åt och intit anned, och frij vtan all hinder eller förfong komme til then deel, them effter oss i arff lagliga tilfalla kan i afflinga godz, lösszöre, gull, och peninger, Tess til visso etc Giffuit på wårt slott Stocholm torsdagen nest effter laurencij j529

Stockholm den 12 Augusti.

Till innebyggarne i Ångermanland om deras årliga utskylder.

Riks-Registr. D, 1529--1531, fol. 119 v.

Wij etc Helsse eder dannemen alle som byggia och boo i Angermannaland kerliga med gudh etc kere wener för nogra dagha sedhan wåra når oss idhra sendningabudh til at handla med oss om idhars årliga vtskyllingar och fingo ther vppå wår swar sådana som oss hoppas edher wäll åtnöija skal så som breffuit ther på aff oss vtgiffuit ytterligare vtwisar, ther wij och wilie at i edher epter rette, J bland annat wart och rördt i samma wårt breff om en jordalegning som i förtidhen giord war

i idhart land emellan Nordanskula och frammanskula, at wij vel lidha motte at samma Jordalegning motte bliffua stondandis widh mact, vtan noget skeligaren finnas kunde, Så är oss nw förekommit at samma Jordalegning icke skal haffua warit så redheliga tilgongen som wäl hadhe behöfft, Öffuer huilkit the som j frammanskula boo högeliga clagha menandis att skatten skiwtes in på them mykit meere än som the iordena haffua Therföre är wår wylie at i än nw ther om på landztingit samfelden eder med wår fogtha och lagmannenom och nempner vth så monga godha skälighamen aff bodha sidhoner som eder sielffue tyckis, Huilka först göre sin eedh, och sedhan Leggia och repa Jordena på nytt öffuer alt landit bådhe Nordan och framman och leggis sedhan skatten på hwan och en så som han haffuer Jordena til, och skilie så al ting åt epter redhelighet vtan alla tretto, kunne i icke försemia eder om the men som repningen skola göra aff eder sielff, må wij tå wäl lidha at i taghä ther andra godhamen til aff the landzendar som nest widh eder liggia Tess til wisso at så wår wilia är som för:uit star, lathe etc Giffuit på wårt slot Stocholm torsdagen nest epter Laurencij anno etc 1529

Söderköping den 19 Augusti.

Till riksmarsken Lars Siggesson och öfriga riksråd i Upland om konungens af Danmark och danska rådets svar rörande Ture Jönsson och biskopen i Skara, danskarnes afsigter på Wiken, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 121.

Aff Suderköping

Erlig welbyrdig man och Streng Riddere her larens Siggeson Swerigis Rikis Marsk, samfellelige med wårt elskelige Rikisens rååd i Vpland gunstelige

Wår synnerlig etc Kåre gode men wij giffue eder tilkenne Atuj haffue fott wårt budh igen i frå danmark medt scrifftelig swar*) som inted anned är än löst tall och förhalning wm her Twre Jönssons och bispens aff Schare leijde, sa atuj fornijmme at the ther vppeholles til at stemple alt onth emothe oss, som i widere sielff förfarendis worde, wtaff theris scriffuilsze theruj sende eder Copier wtaff, Och haffue wij ther wtöffuer förnommed wtaff wår dreng som tedan kom, at her Twre skal haffue fåt igen al sijn godz i Norige och the godz som Jwmffrw Görffwel. Ffader nilssons dotter til komme, och skal nw pa thette lag ware i Norige medt hertug Cristiern och andre aff danmark och handle ther emote oss huad [han] kan aff stadh komme, synnerlige til ath taghe wiken in igen til Norigis krone medt machte. huar the henne icke elles få kunne medt wenlig tilbudh, som the thet beslutet haffue nw i köpenhamn, i thet herremöthe ther stonet haffuer, ther the tilskickadhe twa riddermendezmen her holger gregersson och en annen som skulde haffue besöcht oss wm thet werff och ärandhe, Men när the förnwmmme at theris befallning wilde falle thom förskarp, at handle emothe thet förbund som Rikene tiit och offte emellom giort är, och ther wtöffuer befructedhe sig at kômme i noget. skadhe geld. eller worde hoss oss förhindradhe, wilde the förwethe sig hwem them theris skadhegeldh wprette skulde, Och ther medt wårt thet aff slaged med thom, at the icke til oss komme, Vten äre nw ther til skickadhe twa ringere personer mester iesper och en annen Secreterer som komma skole med samme ärendhe, och begere Viken igen, och tess förijnnen at the igen komme i frå oss skal hertug Cristiern förbidhe the swar som the fongendis worde i frå oss, then ther ligger i Norige stark. medt skytt

*) Konung Fredriks och danska rådets svar äro upptagna i bilagorna.

och xviii^c [1800] folk, Haffuendis medt sig meste parten aff ridderskaped i danmark, och bisperne aff wensyszel. Åårs och Ripe. her Otte krumpen. och her hendrik kro-medik til öffwerste höwidzmen för folked, och lather gaa ryched at han ther så stark ligger til at latha sig kröne för konung til Norige, effther thet at Erchebispen aff trondhem medt siitt anhang stonder ther emot, entog at somlige witte seye, at för:ne hertug Cristiern hadhe achtet komme i skilzmesson mellan oss och thom i Vestergölland, som thet vpror emothe oss begynthe i wåres, och ramat så sijn fordell wm wiken och sedan ytermere om han hadhe kunnid etc, Så effteruj icke ve-the när the Secreterer komme, efter the än icke redhe wåre när wår dreng foor aff danmark, och fornijmme gantzlige at the danske äre oss inted til godhe vten wile förhale oss listeliga medt budh breff och gerningar som theris sijd är, Begere wij atj wele dele eders gode rååd med oss scrifftelige, hurw wij oss haffue skole i thette ärendhe, wm the Secreterer komme förre til oss öffwer land, än tiit til Stocholms med skip til eder thet oss owitterligit är, wm wj skole Ryme them theris begären in wm wiken, eller wm wij med machte och eders bi-stond och tilhielp skole forswaren, komme the och tith til Stocholms, Atj tå wille lempelige wtlethe thom, och förholde thom en tidh longt, sa lenge i få giffue oss til kenne hwad theris werff är. med eders gode Raad, Oss tycker icke oraad ware at nogen macht kalles wtwr fin-land. som her til städis widh honden wåre, wm behoff giordis, oc at mene frelsit kringom Riikit sitther we-dherredhe med theris rostning, som the ther wm wår scriffuilsze fongit haffue, ther wm i them ther i wpland och med lempe willen lathe til seye och förmane, så doch, at thetta kunde bliffue hemlige holdet i bland eder och thom, at ther intid rychte aff komme, för än wij förnwmed hade hwad befalning the Secreterer med

sigh haffue, Huad eders gode Raad och synne är her wtinnän, thet giffuer oss til kenne, och witther wårt och eders beste som eders radz eedh tilkreffuer, Wij haffue och scriffuit wår Swågher Greffuen til wm thette ärendhe, widh thette samme synne, Begerendis oc hans gode raadh och mening her wtinnän huilke breff i willen sende wtöffuer til honum oförsumelige Gudh eder Aff wår stadh Suderköping torsdagen nest epter wårfrw dag assumptionis 1529

Söderköping den 19 Augusti.

Till grefven af Hoya och öfriga riksråd i Finland om svaren ifrån Danmark, Danskarnes afsigter, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 121 v—122 v.

Aff Södherköping jnfra octauam Assumpcionis Marie

Edlä och welboren herre her Johan Greffue til Höyen och Brochussen. Höffuidzman på Viborg samfelt medt wårt Elskelige Riikisens raad i Finland gunstelige

Wår synnerlige gunst och kerlige helsse altidt tilförende etc Edle herre och kere godemen wij giffue eder til kenne Atwij haffue fåått wårt budh igen i frå danmark som wij titt sende med eders och wår scriffuilsze wm her Twre Jönssons och bispens aff Scharaleyde etc Och förnimme intit anned än förhalning och Löst taal, och at the ther wppeholles til at stempla alt ondt wppå wårt argista synnerliga til at skilia oss i frå wiken med Danmarkis och Norigis hielp huar the kunna, Och ther til haffue wij förnwmmid aff wår dreng som tedan kom at her Twre skaall haffuä fåått igen all sijn godz i Norige, och the godz med som komme Jumffrv Görwell. Ffader nilssons dotter til, och skal nw på thetta lagh wara wdj Norige, med hertug Cristiern och

andra flere aff danmarkis rådth . at handla ther emot oss huad han kan å stadh komma etc, Så haffue wij och förstondit at Danmarkis Rikis rådth nw i köpenhamn beslutet haffua i thetta herremöthe ther stondit haffuer . at the wille tagha wiken in igen med welduge hand, huar the henne elles med wenliga tilbudh icke fåå kunna ther til the hade skicked två Riddermändzmen . (*— härifrån i allt väsendtligt lika med föregående bref till —*) eders bistond och tilhielp skole förswara henne etc, och ther epter willen i och mene frelsid sitte wedherredhe Atj oss til honde komme kwnne i höst med then störste macht godhe hestar och rostninger som i aff stadh komme kwnne . wm wij eder til seyandis worde Her wdinnan och i all annen motte wetther wårt och Suerigis Rikis besta som wij eder alwarlige til troo, och eders rådzedh wtkreffwer Gudh eder, Aff wår stadh Suderköping Torsdagen nest epter Assumpcionis marie 1529

Söderköping den 19 Augusti.

Till mäster Lars, erchediaconus i Upsala och hr Peder Hård, begge i slottslofven på Stockholms slott, med afskrifter af brefveeringen med Danmark.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 122 v.

Til Mester Larss och Her peder Hård

Wår synnerlig etc wij skicke eder tilhonde Mester larens och her peder wår scriffuilsze til Rikisens rådth ther i Vpland med Copierne wtaff the swar wij haffue fongit igen i frå danmark med wår dreng som tidh war, Är wår wilie och begeren Atj samfellelige med Rikisens rådth ther vppe wilden skyndelige komme til sammens på en beleglig sted och see forscriffne wåre breff och theris swar . wtöffwer . och sedan dela eders gode rååd med oss scrifftelige wm för:de ärendhe som wår scriffuilsze jnneholde, som wij oss gantzlige til eder försee och eders rådzedh ther wm wtkreffwer, Ther

i ingen försumilsze wtinnen tage willen Gudh eder Aff Suderköping Torsdagen nest epter wårfrw dagh assumptionis

Söderköping (den 19 Augusti!)

Till Arwid Westgöte, att han med anledning af de svenske förrädarnes och Danskarnes anslag skall återresa till Dalarne; vidare om Viken och Gotland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 122 v.

Til Arwid wesgöte

Wår etc Giffue wij tig til kenna Arwid Atwij haffue fongit wårt budh igen i frå danmark med lööss swar wppå the werff wij scriffue tiith wm her Twre Jönsson och bispenn aff Schara och förnimme inted anned än at för:ne her twre med bispenn stemple alt onth emot oss och Kiikit huar the kunne, och wele draghe the danske åther in igen oss oc Swenske men wtöffwer halssen, och tage wiken in til Norigis Crone igen med the danskes hielp, til ett tilfelle at bedriffue theris onde wilia in wppå oss som the lenge hafft haffue wtij sijnned etc Huar före är wår wilia at tw oförsumeliga wilt skynde tig wp i dalerna igen och til berged, och acthe ther wppå wårt besta, som wij tro tig til, at ther ingen stemplan inskyndis wtaff för:de her Twre eller hans partij, som nw skal ware på thetta pass i Norige som thet segis, och wil well til biudhe at skynde sin onde stemplan ther in oss til onde wm han kan, Och tyckis oss icke kunne skade, at tw holder almogen före sådana hans onde grund och mening, til at förnimme hwad theris sijne ther wtijnnan är, Vnderuiszendis them hurw wij haffue faat wiken med weldoge hand i frå ko:[nung] Cristiern, och haffue breff och skääl på henne Atuj henne vnder Suerigis Crone beholde skole för skadegeld, til thess at thet bliffwer ransakad wm Gotland hwad

thet heller hörer Suerige eller danmark til, som så lenge haffwer borte warid, At tw så lempelige förnijmme kunde wtaff almoghen wm the wilde stå oss faste i then motten och affwärye wår skade och homodt, huar noger wilde sådant begynna at taghe för:de wiken i frå oss med macht och örlige Gudh tig, Aff wår stadh Suderköping.

Söderköping den 19 Augusti.

Stadfästelsebref för innebyggarne i Östkindis härad i Östergötland på vattenrätten.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 250.

Aff Suderköping torsdagen nest epter assumptionis

Jtem finge bönderne i Öskin herade itt breff at the måge nywta the ras häredz waten som theris gamble breff ther på wttgiffne inneholde, med så skeell at the skole giffue wår keriste nådigiste herre en lott i nothen för konungx watn deel

Linköping den 21 Augusti.

Till innebyggarne i Småland och Westergötland, att de ej skulle sätta tro till de utspridda falska rykten om afsigten med konungens resa till dessa landskap, hvilken afsigt ej annan vore, än att hjälpa dem till lag och rätt.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 123.

Aff Linköping

Till Småland Och Westergötland

Wij etc Helsse eder dandemen allä som byggia och boo .N. kerliga med gudh etc kere gode wener wij giffue eder til kenne Atuj haffue förnwmmid huruledis i bland eder föris mykin lögn och bedregerij giffuandis then mene man stoor förskreckilsze före . i så motto .

atuj ther neder til eder komma wele, til at hengia stegla och straffa etc Så effter i gode men alle nest gudz hielp well wethen, atuj äre en infödh herre och man med eder, och icke finnas kan eller finnas skal nogen tiidh, atuj nogen haffue straffat eller rettat latha oforwnnen, vtan rett och lagha doma, förhoppes oss til eder alla at i til sådana stemplare . lögnförare . och forrädhare . som eder sliik förfärlise föregiffua, ingen troo eller liith tilsettia willen . eller nogen macht giffua, vtan willen holla eder alla tryggeliga in til oss med thet hulskap troskap och mandskap som i oss sworit och tilsagt haffue, wij wele nest gudz hielp icke anderlunda thee oss emot eder än som en christen herre och konung bör at göra emot sijna troe wndersäthe, och haffue wij icke heller hört eller sport atj bland eder then mene man skulle ware några som sig i thetta wpror emot oss förseet haffue, vtan haffwen heller som troe dandemen sittid stille och tagidt eder inthet wtaff then forredhelige handling, som så ochristelige och oärlige emote oss begynt war, ther wij eder och nw som tilförende i våre breff och scriffwilsze före tacke . och wille altiit wethe eders gode och gagn igen i lengden, oss så gudh hielphe, Huar oc nogre våre som sig i then motton brutzlige wiste, och haffue annat vår dactingan, som wij thom tilsagt haffue . wele wij thom then vår dactingen och tilseyelsze holla och niwtha latha och intit annat wedherfaras latha än thet wij thom loffuad och tilsagt haffue, ther the sig alle alffwarliga til förlathe moge, wij äre och i ingen annen acht eller meningh at dragha ther in til eder, vtan til at hielpa hwan til lagh och rett, thet gudh kenne then wij eder alle her med befale, lögerdagen nest före bertolomej

Linköping den 21 Augusti.

Till Oloff Scriffuare på Leckö om konungens tillämnade resa till Westergötland, hans bref till innebyggarna derstädes, underrättelser från Norge, m. m.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 123 v.

Til Oleff scriffuere på Läckö

Wår etc wij haffue wndfongit thin scriffuilsze oleff i huilken tw giffuer oss til kenne wm mong stycke som wårt gagn kan ware ther til slotted . ther wm tw begerer wår scrifftelige swar etc Så effter wij nw tess synes äre at komme ther personlige nijdh och äre nw her i östergölland på wegghen lathe wij bestå med the ärandhe til tess wij ther sielffue komme, welendis at tw ramar wårt beste thess förjinnen huar tw kant med gode oc lempe och tw faar skälige med tig i alle motte och wilt seyå the andre wåre fogether til ther wm kring tig äre, at the sig och så bewisze, at the fly oss en willig almoge . Oc komme til oss wnderuiszendis oss wm alla läglighetther i theris fögderij . när the höre atuj kommandis worde in i then landzende Thet ryctes fast om thom at the före sig i buller med mongen . hwad sandt är, Haff tijn budh wthe at tw granneliga kant förfare huad ther wankär nw för tiendhe och anslag nedre i Norige wm wiken . och giff oss ther wm til kenne stedze . huad tw förnijmmer Ther tw ingen förswmilsze wtinnan taghe wilt, wij sende tig oc her til hande itt wårt breff som wij scriffuit haffue til then meneman ther i Vestergölland . effter thet rychte wij höre ther wancker wm oss . och i szmåland, Biude wij tig at tw och flere wåre fogether och Embitzmen i Vestergölland oförsumeligä förkynnen thet för almogen wtydendis thet til bätringx med thet beste som thin och theris troe tienisthe til kreffwer Gudh tig etc aff wår stadh linköping lögerdagen effter assumptionis marie

Linköping den 21 Augusti.

Till Axel Posse, benådningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 124. — Förut tryckt i Lignells beskrifn. öfver grefskapet Dal, 1: 238.

Til Axell Possze

Wår etc wij haffue vndfongit eders scriffuilsze Axell med thet kredensze kar i senden oss til hånde, i huilken scriffuilsze i bekenne eders brwth emote oss wtj then handel och wpror som så oärlige emote oss begynt war ther i Vestergölland i wåres Så epter wij see eders ödmwkt och bekennelsze i then moten och förhoppes oss atj eder icke offtare willen bedraghe lathe eller vpsette emote oss, äre wij wäl til friidz med eder på thenne tidh giffwendis eder wår willie och wenskap igen Och wele atj på Niest igen skole med breff och Insigle förnye oss thet hulskap troskap och manskap som i oss tilförende swåridh och tilsagt haffue Och ther til betencke oss än med ij sköne heste them wij försee oss i wäl aff stadh komme kunne med thet förste, wm thet kredensze kar .hadhe icke giords behoff, hadhe wij ther heldre tagit sköne hesther före .tog medan thet kommed är .tacke wij eder therföre Gudh eder her med, Aff lincöping lögerdagen före bartollomej

Linköping den 21 Augusti.

Till Bengt Scriffuare om silfvertaxan af kyrkorna och klerkeriet, konungens öppna bref till Småland, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 124.

Til Benct scriffuere

Wår etc må tw wetha Benct Atuj haffue vndfongit thin scriffuilsze i huilken tw begerär wetha wårt sijnne

och mening w m then silff taxen ther äskas vtaff kir-
kiorne och klerkeriid i tit fögderij, w m thet skal ware
wår wilie eller ey etc Så giffue wij tig til kenne at thed
Capitled i Lincöping haffua giort i then motten haffue
the giort oss til godhe, och är wårt gode Ja och sam-
tycke . ther tw inted torffwer legge tig emot, görandis
tig godh i bland almogen, wij förmode at för:ne kirkior
och clerkeriid kunne wäl then taxen aff stad komme,
wtan theris twnga, huar the äre oss elles så weluillige
som tw scriffuer, och wille ansee the giold som wij wdj
kompne äre för menige Rikisens beste skuld . och legh
thig win w m at för:de taxe måg redhelige wtkomma och
giff sedan tig oförsumelige til oss hit i östergölland eller
huar tw oss finna kant, wnderuiszendis oss w m al annen
lägligheter ther hoss tig på färde äre, wij sende tig til
honde itt wpid breff som wij scriffuit haffue til almogen
ther i Småland thet tw med flere wåre fogether ther i
landet wilt förkwnne lathe, ytermere giffue wij tig til
kenne atuj hadhe ther i Småland en Jäghere med hunda
then wij icke wethe huart han kommen är, är wår wilie
at tw bespaner huar han är så at tw west wnderuisze
oss w m honum, när tw kommer Gudh tig etc Aff Lin-
köpingh lögerdagen före bartollomej

(Linköping den 21—24 Augusti?)

*Till Severin Kiil om skattesmöret af Westergötland, samt
om jungfru Görvels och Måns Bryntessons gods.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 124 v.—125.

Til Sewerin kiil

Wår etc Wij haffue vndfongit thin scriffuilsze Sø-
werin i huilke tw giffwer til kenne at tw haffwer anna-
med aff Vestergölland xxvij [26½] lester szmör, och at
ther stonder än mera til bakä Och begärer at tu måg

taghe til Slotzens behoff och til thet klädhe tw haffwer köfft åt swennaner vj lester aff thet szmör som kommer aff Elsborgs län etc Så äre wij thes vel til friidz at tw annamer ther wtaff så mykit som tw kant betale kledet med och anned huad tw behöffwer til slotzens behoff Huad thet kan thå ware mera iiij eller v lester in til thess atuj sielffue komme ther nedh och få widere förfare huad tig behoff göris, wij mene at sakören skal och io noged slåå fram til thess klädes betalning Rama i alle motte wårt beste som wij tro tig til, wij äre thes synnes nw på wäghen och achte draghe ther ned til westergölland // wm the Jomfrw Görwale godz her Twre Jönsson haffwer hafft i wære befate tig intit med Ty wij haffue befaled them hennes förmwndare hustrw Elin på Nynes then ther lather wäl sythe wm thom thet beste hon kan Thet tw scriffuer wm the godz widh Lödeszö och annerstedz som her Moens brwnteson haffue til hörth och nogra knaper wile lösze til sig, fåå wij wäl wtrette när wij komme ther neder, Skaffet med her oleff i skedewij at han giffuer oss xvij oxar för the xiiij tw scriffuer wm

(Linköping den 21—24 Augusti!)

Till hr Thure Trolle om hans brefvealing med Thure Jönsson, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 124 v.

Til Her Twre Trolle

Wår etc haffue wij vndfongit eders scriffuilsze her Twre med thet breff som her Twre Jönsson eder tilscriffuit haffuer. och Copien aff thet breff i honum igen swaradhe. begärandis atuj icke i nogen motte wille wenda eder thet til nogen ogunst Atj honum så tilscriffuit hadhe och swaradh etc Så epter wij förnijmme atj ho-

num inthet wskälige swaredh haffue, äre wij wäl til friidz med eder i then motten Bägärandis atj wele haffue granne acht her epter wppaa honum och hans budbä-rare, at the ingen stemplan ther in före i bland Almogan som wij försee oss han icke förlåtandis worder, Och ramer vårt besta huar i kwnnen som wij eder til troe Gudh eder

Linköping (den 21—24 Augusti?)

Till danska riksrådet Axel Ugerup, att konungen redan benådat hans frände Thure Eriksson (Bielke).

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 125.

Tiil Her Axel Vgerup

Wår synnerlig etc käre Her Axell wij haffue wnd-fongit eders scriffuilse i huilke i äre bönfalne til oss för eders frende her Twre erikson atuj för eders och flere eders och hans weners bön skuld, wilde milleliga sec wtoffwer med honum för then mishandel och obestond som han emote oss wdj kommen är etc . Såå epter saken är emellan oss fördragen och wij haffue giort emote honum thet beste wij haffue kwnned . benadendis honum hans liff och godz . behöffue i icke widere omake eder eller nogen flere hans wener . ther wm . thom wij thet til tycke giort haffue Huar wij kunne ytermere ware eder och thom til wilie göre wij altiidt gerne Gudh kenne then wij eder befale Aff linköping

Linköping (den 21--27 Augusti.)

*Till fogden i Linköping Anders Westgöte, att vidkännas
Rönö gård med tillydande.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 250.

Aff Linköping

Jtem Anderss wesgöthe fogethe wdj Linköpinge itt breff at han til sig wnder för:de linköpings gård annama skal Rönöö gård . med alle the landboor ther vnder liggia

Linköping den 24 Augusti.

*Till Jöns Olsson på Kalmar om inventarierna på Kalmar
slott.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 125.

Tiil Jönss Olefson

Wår etc Som tw scriffwer Jönss begärendis wethe wm Jnuentarium ther på kalmarna Slot huad wij ther aff beholle wele och huad wij her Moens Johansson ther wtaff wne wele Så giffue wij tig til kenne at wår wylie är at tw skickar oss til honde wp til Stocholm med wår Jakt Snörnolen iij the beste halffue slangär ther äre . vj falkenetter, ix stenbyssor . med iij twnnor kruth Så at ther bliffwer thå qwart til inuentarium ij twnnor kruth Alle skerpentijnorne . alle hakerne och helfften aff thet andra stora skytted emot thet wij tedan annama Och måg bösehund bliffue ther widh slottit . then her moens iohansson måg lathe böthe om then nogit fatas Och huadh ther i Ladwgården är . Swijn . foor . köör . och vngnöth måg och bliffue ther, Men oxerne alle wele wij at tw lather slåå och salte och sendt oss wp til Stocholm med huderne och taligen Swennarne ther

äre som hest haffua them skicka wp til oss och the andra måg tu latha reckia her Moens Johansson honden wm han them haffua wil Thet silff tu rörer j Cappedelh är må tw latha komma hiit wp til oss så at ther intit rycte eller taal wtaff kommer Men monstrantzet och en kalk må tw lathe ther bliffue för Inuentarium Gudh tig etc Aff linköping Sanctj bartollomej dagh

(Linköping den 24 Augusti?)

Till fogden Lasse Bröms om den klerkeriet pålagda silfvertaxan, allmogens obefogade farhågor för beskattning, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 125 v.

Tiil Lasse Brömss

Wår etc Giffue wij tig til kenne Lasse Atuj haffue vndfongit thin scriffuilsze med thin dreng som körde the ij^e [200] oxar wp til Stocholms Oc förnwmed hurv Almoghen grwnkar ther i titt fogderij om then taxen som presterne är vppaa lagd med wårt mijnne aff Capitledt her i Linköping . befructandis sig atuj wele sedan beskatte almoghen til storan twnghe etc Sa epteruj förnijnme at thet giffis almogen in aff presterne som no-ged hielpe måghe til Rikisens geldz betalning, Är wår wilie at tw stiller almogen til friidz och tydher alt wtt til thet beste . i ty at alt mene clerkeriid kringom alt rikit hielper oss til Rikisens geldz betalningh som saa swåre äre . och bedh för:de almoghe at the sig intit taghe aff theris stemplan och giffue ingen troe til the monge lygnachtuge saghur som ther föris wm oss . wij achte ingen beskatte öffwer laghen eller legge nogen twnge wppaa som thom odregligh ware kan Er och wår wilie At tw oförswmelige giffuer tig til oss med alle thine karle . hwar tw oss vpspörje kant i Vasthena eller Jöneköpingh Gudh etc

(Linköping) den 24 Augusti.*Förteckning på förläningsbref.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 250 v.

Bartollomej

Jtem Cristiern hendricson fik aff wår keriste nädigste herre Longeriidh Soken i förläning med alle konungzliga rentta

Jtem fik Lasse tidemanson herads retten vdi hanakin

Jtem fik Anderss wesgöthe . fogethe på Linköping . häredz retten vdj walkabo herradh

Linköping den 27 Augusti.*Konungens vänskaps- och försvarelsebref för domprosten och capitlet i Linköping.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 125 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 256.

Sadant wår nådigste herris wenskapz och forswarilsze breff fik Capitlet j Linköpfung

Wij etc Göre witterligit atuj aff synnnerlig gunst och nåde haffua annamat och taghit thenne oss elskelige domprouesten och Capittlet i Linköping vdj wår konungxliga hengn och förswar, och wenth them til igen wår wilia och wenskap för then ogunst och misloffue the wdj kompne wåre för thet wpror och obestond som begynt war emothe oss i Vestergötland och Småland wdj thenne förlidne wår . ther the hade theris deel och lott wtj . med så förord at the en oc alle epter thenne dagh skola wara oss troe hulle trygge och rätrodughe vnder-såthe . åffwäria wår skadha och forderff huar the kunna, Oppenbara oss huad stemplan eller wpror the förnymma på wårt argista wara kan, vpretta igen med theris kle-riikerij wårt goda rychte som så margfalleliga beflekkiat

är i thetta vpror, och haffua ingen handil eller wenskap med theris fordom biscop biscop hans braske . antigen med budh breff eller vnderstingning som the thet nu på nytt igen med theris breff hond och mundh loffuat sworit och tilsakt haffue Huar och så skeer eller henda kan at nogen aff them en eller alle heremot epter thenne dagh beslagen worder med stemplan hemelig vppenbara skola thå the eller then straffas vtan alle nådher som the sielffue i theris egit breff the oss giffuit haffua begärandis äre och wij them alwarlige förre förwaradh haffue i gode mendz närware her Holger karsson och andre flere, Huarföre biude wij alle som för våra skuld wele och skole göre och lathe at the för:da domprouest och Capittel wdj Linköping her wtöffwer inthet hinder eller förfong göre i nogen motte widh våra strenga nepst ogunst och wredhe Tess tiil ytermera etc Datum i vår stadh Linköpinge fredagen nest epter bartollomej Anno etc Mdxix

Linköping (den 27 Augusti?)

Till borgmästaren i Söderköping Lasse Boriesson, uppdrag att afsända varor till Stockholm och Lübeck.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 126 v.

Tiil Lasse Borieson Borgemestere j Suderköping

Wår etc Skicke wij til tig til honde Lasse med thenna böndher . ix tunnor honongh och j fiärdungh, v skippundh salpether . ij lispundh mijne och v tunnor szmör, är vår wilie at tw annamer til tig för:de waror och lather hononghen och salpetred komme til Stocholms oförsummelige och szmöredh til lubeka med förste skip . til wan köpman . Peter Krögher Achtendis att thet kommer wäl fram Oc att tw faar quittancia . igen på thet tw vtsendher Gudh tig, Aff Linköpinge

Vadstena den 5 September.

Skeninge stads privilegier stadfästas och förbättras.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 126.

Aff Vastena Sonedagen for natiuitatis marie Priuilegie Skäningenses

Wij etc Göre witterligt atuj aff vår sunnerlig gunst och nåde haffue tagit annamat och vndfongit och nu med thetta vårt opna breff taghe anname och vndfonge wara troe vndersäter Borgmestare Rådth och menigheten vtj vår stad Skäninge med theris hustrur . barn . tienare . hion och alt theris godz rörligit och orörligit ee huad thet helst är eller nempnas kan . vtj vår konungzliga hegn . värn . fridh och beskermilsze, besunnerliga att värna fridha och fördactinga til retta Teslikis och haffue wij aff samma våra nåde stadfest och fulbordat . och nu med thetta vårt opna breff stadfeste och fulborde alla the preuilegier och friiheter som the her til dags i theris köpstad Skäninge brukat och nutidt haffue . forlänte aff våra forfädra framlidhna konungar och Suerigis förstandere att the vidh theris fulla macht bliffua mågha som the innehålla Forbättrande them med tessa effter:na articular att för:da Skäningis Borgare mågha fara med theris Jern och ställ ned til kalmarna Öland och ther om kring til att forytra thet ther sigh til godho, Och att alla the gårdar och byiamen som byggia innan stadzwaden som i her Stens stwris tiidh synter war och besworen för retter stadzwadh aff hedhen höss . skole liggia epter thenna dagh vnder stadz laghen oc göra theris skatt och annan tunga och vtskyller med stadhen oss och stadhen til godho, Oc icke med Aska herredhe som the her til dags giort haffue Huarföre förbiudhe wij våra fogtar och embitzmen och alle andre ee hoo the helst äre eller ware kunne som för våra

skull wela och skola göra och latha att the för:na Skän-
ningis Borgare her emott intit hinder eller förfang göre
i någon motte widh våra ogunst Tess til ytermere etc
Giffuit i Vastena Sonedagen nest före Natiuitatis marie
1529

(Vadstena den 5 September!)

Benådningsbref för Mårten Skinnare i Wadstena.

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 126, v. -- Originalen på pergament fanns ännu 1793, enligt
Link. biblioteks handl. 1: 208, qvar i Wadstena. Detta var dateradt måndagen n. f. vårfrudag
nativ., och är aftryckt i Fants handl. t. uplysn. i sv. Hist. 1: 17.

Mårten skinnars wenskapz breff

Wij etc Göre witterligt at epter oss Elskelig Mor-
ten skinnare Borghare i vår stad Vastena haffuer nu
warit i vårt minne för alla the brister och saker skull
som wij emot honum hadhe, ty at han oss margfalleliga
vnder öghonen leghat hadhe i thet Smålenske vpror
som emote oss begynt war oärliga, Oc haffuer loffuadt
oss med breff och loffwedzmen at han skal epter thenna
dagh wara oss hull tro och råtrådugh, Haffue wij wendt
honum vår wilia och wenskap til igen offuerseendis med
honum alla hans misgerningar i huilke han sigh til
thenna dagh emot oss förseet haffwer Oc vnne honum
til godhe aff sunnerligh gunst och nåde, at han her
epter må wara frij säker och feligh widh sitt eghit,
rådha offuer sina aghodelar godz och peningar ee huar
han them haffuer inne eller vte ständendis. vndan ta-
gendis thet hans loffuedzmen oss vttest haffue på hans
wegna, Oc the tusende marck som han hade hoos. Hans
sak, Oc the två gårda som han hadhe til panta aff
Anderss hanssons syster. hustrw Margareta i knyffua
Huilke två gårda wij igen vntt haffue för:de Anderss
hansson Oc the tusende marck wij haffue annamat latit
medhan han war vår och Rikisens fiende, för än han
med oss kom til thenna dactingan Huarföre förbiudhe

wij alle wora fogtar och embitzmen huar honum hender förekomma at the honum på våra wegna Jntit hinder pull eller platzan göre i någhen motto Tess til wisso etc

(Vadstena den 5 eller 6 September.)

Förläningsbref för Peder Svenske och Benkt Kååre.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 250 v.

Aff Vastena

Jtem fik Pedher swenske . herristada gård . liggian-dis i hoffz län, vdj forläning med all årlige wtgiffter til en behagelig tiidh

Jtem fik Benkt kååre häredzretten vdj Öster her-redhe

(Vadstena den 5 September?)

Till mäster Lars och hr Peder Hård om Danskarnes till Stockholm ankomna sändebud, deras fordringar på Viken och det med anledning deraf nu beramade mötet med rådet i Arboga.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 127.

Tiil Mester Larss oc her Peder Hård samfelt

Wår etc wij haffue vndfongit eders scriffuilsze i huil-ken i giffue til kenne at Mester Jesper konung Fredreriks Secreterer och sendningebudh är nu kommin til Stoc-holm och haffwer then befalning wm viken at han henne skall kreffue igen til Norigis krone och begären i ther före atuj wille giffue eder eller honum til kenne nar och huar wij wile haffue honum til talen etc Så effther hans werff och ärendhe äre oss allene icke vppå rö-rende, vtan och Rikisens råd h och mene Rikit, och äre så vigtighe at wij ther wm allene inted wele eller kunne beslute, Er wår wille och begären atj med flere godhe-

men aff rådet (thom wij för samma ärendhe til hope kalled haffue med wår scriffuilsze) willen möthe med oss i wår stad Arboghe Sanctj Calixtj dagh nest kommandis och wäll begrundandhe dele eders gode råd och synne med oss hurw eller huad som företagis skal wu samme ärendet, Wij försee oss atuj thess förinnan få wäl änth wår werff och resze her nedre i thenne landzende Och in til then tiidh willen i och förholde för:de M.[ester] Iesper i Stocholm til at möthe och komme oss til orde i för:ne stadh och tiidh med eder som wij honum ther wu och så tilscriffuit haffue Och är wår willie atj wele giffue wår swågher Greffwen och flere i Finland til kenne wu för:ne M Iespers werff och nerwarilsze Atuj til för:ne tiidh kunde förnymme hans och theris gåde raad wu han och the personlige icke komme wtöffwer thes förynnen Och skicker thenne wår breff oforsumelige wu kring til Rikisens råd her vppe äre, Achter för:ne mester Iesper til syös til bake igen, hoppes oss at han haffuer thes tiidh någh, ther wu i wele giffue oss hans willie til kenne Besynner alwarlige huad beste råd skal ware eller företagis som behoff göris Ty wij fornymme icke anners än the wele haffue henne igen med machte och ther stemple icke lited til her Twre Jönsson och bispen i skare som wij inted tweke Skal thet komme til en feyde thå göris behoff at fleres synne och mening giffuis oss til kenne ther wu etc Gudh eder

Vadstena den 6 September.

Till danska sändebudet, mäster Jesper, att möta konungen en månad derefter i Arboga.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 127.

Tiil Mester Jesper Konung Frederiks Secreterer

Wår etc wij haffue förnwmed käre Mester Iesper atj äre komen til wår Stad Stockholm med någen werff

i frå högmectigh förste ko:[nung] Frederik, Så effter wij äre stadde i wår och Rikisens merkelige ärende at resze in i westergötland, oc kunne icke wäll ändt wår resze förre än en måned her epter at komme her vp theres i oss måghe komme til orde och samtal, Er wår begäre atj wele förholde eder i wår stad Stocholm på så långh tidh Oc sedan til sanctj Calixtj dagh möthe oss med wår tro man her peder hård i wår stad Arboghe tidt wij haffue sammenkalled på för:de tidh wårt Elskelige Rikisens rådth som widh honden äre, med huilke wij wele thå höre oc anname eders werff och befallningher som tilbörlogit är Ther wij eder gudh med befale Aff wår Stad Vastena Mondagen nest före Natiuitatis marie

Vadstena (den 6 September?)

Kallelse till rikets råd att möta konungen i Arboga vid Calixti tid.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 127 v.

Til Rikisens Råd

Vår etc Käre her . N . wij giffue eder til kenne at kongh Frederiks Secreterer mester Jesper är kommen til wår Stad Stocholm til at handla med oss på för:na kongh Frederiks wegna, wm wikennes vplatilse, then han scriffuer sikh ingeledis lengher wele eller kunne ombäre vndan Norigis krone etc Så epter thet wij oss all ena then handel icke wele på tagha med mindre än wij förwethe oss ther om med Rikisens rådth och flere gode mendz rådth och synne Haffue wij beramedt itt möthe stånda skulendis i wår Stadh Arboghe widh tidhen Sanctj Calixtj nest kommandis, kärliga begärandis at i samma möthe på förbenempde Stad och tidh med oss och flere wåre gode men och rådth besöke wele at trachtera och förhandla om

förberörde viken och annor wärff och ärendhe som för:ne mester Jesper haffuer i befallning Tess forinnan willen i och alwarlige betäncke och öffueruäge med eder sielff huad eder faller til synnes rådeligit och nyttogit wara om samma wiken, wij wele och så göra på våra sidho med the gode men som oss äre widh handen Gudh eder etc Aff wår Stad Vastena

Vadstena den 6 September.

Öppet bref för Helgeandshuset i Wadstena på de landbor och egor, som tillhört Swartbrödraklostret i Skeninge.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 127 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 290 och Pants handl. t. uplysn. i sv. hist. 1: 18. Enligt Linköpings Bibl. Handl. 1: 248, fanns orig. mot slutet af förra århundradet ännu i Wadstena hospital.

Sådant breff fik Helgandz Huszed J Vastena på Swartbrödra Closters godz J Skäninge

Wij etc Göre witterligit med thetta vårt närwaredis opne breff att effter thet Swartbrödra klostret i Skäninge ligger i ödhe oc är ingen til gangz eller nytto oc wij nw görliga nogh förstott haffue at the fatige forlame halte och blinde som ligge i helgandz huszet vdi vastena haffua en fögho ting til renthe, ther the sigh med hielpa och nära kunne, och lidha stor armod hunger och torst, thom wij dog med huarj christen man plictige äre (effter christi lagh) at hielpa forda och främia til thet besta, haffue wij aff sunnerlig gunst nåde och mildhett vnt och tillatidt oc nw med thetta vårt opna breff vnne och tillathe at för:na Skäninges closters landboor, äghor täppor och huad thet helst är skal effter thenne dagh liggia vnder för:de helgandz husett her i Vastena the fatiga til vppehelle oc bestonde Huarföre biudhe wij alle för:ne Swarte brödhers closters landboor at the ingen annen effter thenne dagh sware til theris rette vtskylder än för:ne fatige siwke människers förståndere i för:de

helgandz huss och lathe sig fynne wälwillighe til at gøre thom vtt theris årlighe affgelde widh wåre ogunste förbiudhe wij och så widh samme wåre ogunst hempd och wredhe allom som för wåra skuld wele och skule gøre och late at the för:de fatige her wtinnen jntit hinder förfångh eller platzen gøre i någon motte Tess til wisso etc Giffuit i Vastena [månedaghen näst för Warfrudag natiuitatis*]]

(Vadstena den 6 September?)

Benådnings- och förswarelsbreff för bonden Bengt Nilsson i Öninge.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 128.

Itt förswarelsze breff för en bonde

Wij etc Göre witterligit atuj aff synnerligh nåde och milde haffue sijt wtöffuer med thenne breffwisare Benet nilsson i Öninghe oc giffuit honum igen wår wilie oc wenskap för thet oråd han sigh företagit hade i wåres at han war med i floch och farnöthe i thet forredelige wpror som emote oss begyntt war i Småland ther han war med at söke effter wår fogethe j Alwastra closter Oc ther til öffwerseet med honum thet drap och manslag han thå bedreff vppå en sijn medföllgare Nilss i kalkabode then ther war höwidzman för thom ther thet vpror för sigh togho, så at han hwasken til konung[s] saak eller drapa boot sware skal enom eller androm, för ty at wij rekna för:de Nils i kalkebode ogildan i thet måll Oc tagha thenne benet nilsson i öninge i wårt konungzlige hengn wern och försvar Huarföre biwde wij alle som för wåre skul wele och skule gøre och late at the för:ne bencht her wtöffwer jntit hinder pull eller platzen gøre widh wåre strenge nepst och ogunste Oc

*) Dateringen återfinnes i en afskrift i S. Åkermarks copiebok i Kammar-Archivet, del 1.

biwde för:ne Benchts husbonde och så målsejandom effter then dödhe Nilss i kalkabodom at the honum för:ne breffwisare bencht nilsson jnthet clandestre eller twinge effter några manszbott eller konungx saak widh samma våra nepst och wredhe Tess til wisso etc

Jönköping den 12 September.

Till hr Måns Johansson på Kalmar om inventarierna på slottet, utbyte af förläning, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 128.

Aff Jönköping. Sonedagan före Helge korsdag exaltacionis

Til her Monss Johansson

Wår etc käre her Mons wij haffue vndfongit eders scriffuilse i huilken i iblandt anned begärandis äre atj måge beholle alle the bössor oc krwtt ther är til slotzens behoff ther i kalmarna etc Så äre wij ther wäll til fridz med atj them beholle oc krwtted med, Doch vndantagendis så mång skott oc så mykit krutt som [med] wår lakt Snörnälen kan wäl fordas och besöras til Stocholm, Jtem som i och i samma eders scriffuilse til oss bönfalne äre om vpwidinge häredhe atuj eder thet vnne vele etc Så epter thet ligger eder bätter til handa än kokind. vnne wij aff sunnerlig gunst och nåde atj thet haffua moge til then annen eders förläning Oc wij ther emot anname kokind igen Teslikis oc som i äre begerende v eller vj karla ther warit haffua på slottit som hestar haffua etc äre wij oc ther wäl til fridz med atj them alle beholle med. hestar oc alla. så när som Götstaff larsson emot huilken i wäl måge (om eder så synes) at beholle peder smed som wår fogethe i vpwidinge häredhe her til dags warit haffwer Framdelis röre i oc om the saköris oxar. begärendis them til fetalie etc Så epter

at oxerne göris oss wäl behoff til wårt slott Stocholm kunne wij icke wmbära them vtan moste besöras til Stocholm Doch tillathe wij atj aff för:ne oxar ij eller ij beholle . Gudh eder

(Jönköping den 12 September?)

Till Kalmar stad om undsättning med "skytt" till stadens försvar.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 128 v.

Till kalmarna Stad

Wår etc käre gode men wij haffue vndfongit eders scriffuilsze i huilken i äre bönfalne til oss atuj wille vndsetia eder oc eders Stad med nogit skytt vtåff kalmarna slott Stadhen oc eder til hielp, oc beskärm, för alla handa anfall etc Så giffue wij eder til kenne atuj haffue vntt wår tro man oc rådher Mons Johansson eders slotz herre alle the skott ther vppaa slottit äre, Vndantagandis såå mong som wår Jacht Snörnålen kan väl fordas oc besöras med til Stocholm, Så försee wij oss til för:de her Mons at han eder någher aff samma skott ther vppå slottit äre vndsetiandis wårder, huar han them elles wmbära kan, Är oc wäl tilbörigit atj sielffue täncke til at rådhe eder någre skött så i som flere köpstadzmen, effter thet atj oc så wäl haffua friihetter i eders stad som i andra städher flere i Rikit, J huad motte etc

(Jönköping den 12 September?)

Försvarsbref för gardeknen och conventsbröderne i Jönköpings gråbrödrakloster, och tillåtelse att tigga, med vilkor att de rent predika Guds ord och i klostret emottaga sjuka, blinda och fattiga.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 128 v. — Förut tryckt i Thysellii handl. 1: 291 och i Smål. Arch. 1: 198.

Sådant breff fik gardeknen J Jönköpinge

Wij etc Göre witterligit atuj aff synnerligh gunst oc nåde haffue taghit oc annamed oc nw med thetta vårt opne breff taghe oc anname tesse oss elskelige Broder Mattis gardekne oc hans conuentes brödre i Jönköpinge vtj vårt konungzlige hegn oc förswar, oc alt thet för:de Gråbrödre closter tilhörer i wåto oc torro oc aff alder tilhört haffwer så at the thet nywte oc beholle skole oc måge ther til vttfara på bygdenne huar the kunne at tiggia, med skälig taal och redelig predikan, til theris oc closterszens vppehelle . med sådana skäl oc föroord at the skole predike rene gudz ordh för then inene man som tilsökning haffwer til vår Stad Jeneköpinge Oc ther in anname til sigh vdj clostereft alle the fatiga siwke forlamme oc blinde som vdj för:de vår stadz Jönköpings helgandzhusett liggiandis äre med alle the tilbehörningar som för:de helgandz husett til hörer oc aff alder til hört haffwer . til at syta oc försörge the fatige med tilbörlig rycht oc föde til theris vppehelle Huarfore biude wij alle som för våre skuld wele oc skole göre oc late besynnerlige våre fogether och embitzmen att the för:de Gardekne oc hans tiggebrödre her emot inted hinder pul eller förfongh göre i någhen motte wid våre konungzlige hempd nepst oc wrede Tess til wisso etc

(Jönköping den 12 September?)

Till innebyggarne i Tunalän om deras tredska att betala skatt för ett ålfiske.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 129.

Tiil Twne Län vm itt Ole fiske

Wij etc Helsse eder dandemen alle som bygge och boo i Tune län kerlige medt gud oc wåre nåde kære dandemen wij haffue förnwmed atj icke vtt göre wele then skatt eder på lagt bleff i her Stens stures tid (hues siell gudh nåde) för thet åle fiske som nyligen på fwnnit war Så förwndrar oss storlige huarföre i dierffwes til att förholle eders skatt inne medt eder som i medt rette plictuge äre vtt at göre Therföre biude wij eder än nw atj wäluillelige vtgörendis oss then skatt och all annen deell som eder bör at göre wij wele nest gudz hielp skicke så (som wij och giort haffue) atj skole ingen misfeell haffue att eder skal iw allom fatighom och rikom vidherfaras lagh och rett Huar i icke wele vndergåå för:ne skatt. thå stempne wij eder atj komme in för oss giffuendis thet i ransaken huad skäl i haffue til att förholle honum inne medt eder på huad tid wår fogethe eder på wåre wegne tilseyandis wårder Gudh eder

Jönköping (den 12—14 September).

Förteckning å förlänings- och fogdebref m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 250.

Aff Jöneköping

Item fik Torkill andersson häredzretten vdj Ösbo

Item fik Oleff persson fogethe i vartoffthe herrede, häredzretten vdj Gudhems häredhe

Item fik Götstaff olsson häredz retten vdj barne herrede som her mons brunteson hade tilförende

Item fik peder swenske häredzretten vdj Alaherrede oc flundre härede som Twue birgeson hade tilförende Oc ther til nogre cronones godz i förläning . benempde Alwen Sålанда Borgh Skogstorp . til en behageligh tiidh

Item fik peder olson häredzretten öffwer Sewedall oc välle herrede som Erik stenson hade tilförende

Item fik Raszmus nielson häredz rätten vdj Berke herrede then her Mons brunteson tilförende hade

Item fik karll tordson häredz retten vdj Frökinds häredhe then her Twre erikson hade tilförende

Item fik Gotstaff laron fogethe breff öffwer Alboo oc Ösboo härede

Item bleff Villam tysk fogethe offwer her Twre jönsons nilss olsons oc måns bruntesons landboor

Item bleff Herlagh Jörenson fogethe öffwer Var-nems och Gudhems closters landboor

Item karll scriffuere fogethe offwer bispopsstolens landbönderne i Linköpinge

Item fik Gabriel Mode soken liggiandis j Alboherrede, med alle konungzlige renthe i förläninge

Item fik Gudmund person Nydala closter med alle the landboor ther vnder liggia i förläning med så skäll . han skal giffua wår keriste nådigiste herre årliga ther aff ij lester Smör

Jönköping den 14 September.

Besittningsbref för Lasse Bröms på gods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 129.

Sådant breff fik Lasse Bröms på Nogra Godz som Han köpte aff Wår keriste Nadigiste Herre

Wij etc Göre vitterligit atuj aff synnerlige gunst oc Nåde så oc för tro tienist som thenne oss elskelig wår tro tienere Lasse bröms oss oc wårt rike Swerige her til dags bewist och giort haffwer och än her effter ytermere bewisa och göra må och skall haffue vntt honum igen til återlöszen noghen godz som honum rettelige til komme epter hans frende Nilss hwissing för ij° [200] mark danska them wij redelige vpbwrit haffue, huilken godz biscop hanss aff linköping som nw för sijn mishandel skuld aff landit vndwikit haffwer. haffde lööst til sigh vtaff hustrw Idda Lasse tysthe effterleffuerska. för:de Nilss huissing neste erffwinge, och oss tilfalne äre effter Lagen Och äre tesse epter:ne godz the samme wij honum vntt haffue. en säte gård i huetelanda sokn widh nampn Vpland med alle the godz som ther vnder ligge, itt rettaredöme på Öland som kallas Kasterlösze med the godz ther vnder liggia och sedhan all annen godz ee huar the ligge som för:ne Nilss hwissing tillydt haffue Huarföre förbiudhom wij alle som för wåre skull wele och skole göre och lathe serdelis wåre fogether och embitzmen att the för:ne Lasse bröms her emot noged hinder pull eller plätzen göre på för:na godz i nogra motto Tess til wisso etc Giffuit i Jönköping helge kors dagh exaltacionis

Jönköping (den 14 September?)

Till Jakob Krumme om ställningen i Norge, möte med konungen i Lidköping, och om Krummes gods i Norge.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 129 v.

Til Jacob krwmme

Wår etc wij haffwe förnwmit vtaff thin scriffuile Jacob endels huad läglighet och tidende ther vancka i Norige Är wår wilie at tu än yterligare wilt haffua thin

budh vthe til att förnimma huad ända thet tagha wil emellan Erkebispnen, hans anhang flere, och hertug Cristiern, at tu thet kunne fåå wetta granneliga, oc giffue oss til kenne Oc kunde icke skadha at the härdadis til at stå faste i thet the haffue begyntt, så at thet komme doch icke oss widh . oc såghe wij gerna at tu kunde sielffwer personlige komma til talss oc orda medt oss i Lideköping Sancte michels tidh nw nest kommandis, slotzloffuen wäl förwarat eller och skicke oss en förständig och troghen karll til handa, then wij kunne handla medt oc giffua tigh til kenne vårt sinne och mening ther tu ingen försumelse vtinnan taghe wilt, Then forskriffth tu begärar om thin godz i Norige til hertug cristiern, then skicke wij tigh ther tu medt nw haffuer tilfelle til att latha titt budh dragha ther in, som all läglighet kan förfara, och förskaffa oss och tigh swar igen, Gudh tigh Aff Jöneköpingh

Jönköping (den 14 September!)

Föreskrift till hertig Christian af Danmark om Jakob Krummes gods i Norge.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 129 v.—130.

En förscrift til Hertug Cristiern för Iacob krwmme

Högmectugh förste och käre Nåbo haffuer thenne breffuisare oss elskeligh Jacob krumme wår tro man låtit oss förstå huruledis her Henrik krommedik haffuer i frå honum oc hans modher någon godz ther i Norige ther för:de Jacob oc hans modher haffwer godh skall oc rätt till Begärandis kärliga atuj wille giffua honum wår forskriffth til eders högmectughett at han må komma til sin rätt han haffuer til för:ne godz epter thet att han sport haffuer at eders hög:het är på thetta pass stadh i Norige oc holler ther röpst oc rättegongh emellan them ther något feel haffua om theris godz och äghor

etc, Så epter hans bön skälig är then wij honum icke weghra kunne, Är wår kerlig begären atj wille wara honum behielpig til then dell han haffuer rätt och skäll til, thet wij i sliik oc all annen motte med eder tilbörilige förskulla wele, gudh kennet, then wij eders hög:het her med befale til itt Luksaligt regemente oc sundhett lifz och sielss etc Aff wår stad Jö:[neköping]

Jönköping (den 14 September?)

Till danska riksrådet Holger Gregersson (Ulfstand) om drängen Isaak.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 130.

Til her holger gregersson

Wår etc Käre her holger wij tacke eder kärliga för then dreng Isaac Wij eder antwårdat haffue och i nw en tiidh longt haft haffue i eders vmsorgh thet wij gerna med eder förskulla wele, Så epter wij äre nw tilbodne vtåff hans wenner at han motte komma heem i landit igen Begäre wij atj wilie skicke oss honum til handa igen med thenna breffuisare, huar wij kunne wara eder til wilia göre wij gerna Gudh eder Aff Jöneköping

(Jönköping den 14 September?)

Hr Niels Svensson förordnas till styresman öfver Alwastra kloster.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 130. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 292.

Her Nielss Swenssons breff på Alwastra closter

Wij etc Göre witterligit at epter wij förnwmed haffue atj Alwastra closter är eth klent och skröpeligit regemente Oc abbat Torkil begärer ware vtaff med sin befallning för sin krankdom skull, haffue wij befaled thenne oss elskelig her Nielss Swensson Alwastra closter,

med alle the renthe och rettughett som ther vnder ligger och aff alder vnderleghat haffwer, med sådana skäl oc förord, att han oss aff för:ne closters årlighe renthe vtgiffue skall en halff lest Smör, oc hundrade mark ortuger Smöred om Bartolomej, oc peningene om påsken, Oc skal holde oc besörgie brödrene oc closter folkid som ther är med theris skälig födhe oc vppelle etc Huarföre biude wij eder alle för:de closters landboor atj äre för:de her nielss höruge oc lyduge vtgörandis honum eders årlige vtskylder oc tienster som i med rette plictuge äre vtt at göre Han skal nest gudz hielp i alle motte så handle med eder som skäl är och han för gudh och oss answare wil

Slöta (i September).

Till hr Thure Jönsson om hustru Ingeborg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 130.

Til her Twre Jönsson

Gunst som i haffuen förskullat etc J scriffue oss til vm eders qwinnæ Ingeborgh . berörendis the ord thess helge Ewangelij Quos deus coniunxit Ther emot måghe i heldre begrunde then annen sentencien som scriffwen är . Quos sathan coniunxit homo separat Valete Aff Slöthe

Falköping (i September).

Gåfvobref för fru Brigitta till Ervalla, her Måns Bryntessons enka, på alla den sednares gods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 251.

Aff Faleköpingh

Jtem fik Frw birgitta her manss bruntesons epterlefuiska itt breff *) vttöffwer sine morgongåffuer, med

*) De cursiverade orden, som försvåra meningén, äro af sednare hand tillagda i Registr.

alle the godz som för:ne her mänsst til hörde med så skäl oc föroord att hon skall bettala oc swara til all hans geld oc geldenäre

(September).

Till dem, som erbjudit borgen för domprosten mäster Jöran, om dennes förhållande.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 130 v.

Wår etc käre gode wenner Som i scriffue oss til oc biude eder i borghen för Mester Jören turson Så förmerke wij wäl at eder är icke aldelis rett berett hurw hans saker sikh haffue, ther wm wij giffue eder til kenne atuj honum någh fördragit haffue hans onske sedan han sikh emot oss vpsette, besende honum med hans broder oc wenner her karl erikson oc andre flere hans broders hustrw frw cristine och wår wenlig scriffuise begerendis oc bedendis att han skulde begiffue thet han hade företagit och liithe til oss som hans brödre flere giort hade fördragendis honum så lenge atuj om siidher för gode mendz bön skuld innan rådz oc vtan goffue honum wår fulkomlige wilie oc wenskap och sende honum wår breff och scriffuise at han skulde komme til sitt egit ighen och sijtte med fridh oc rålighett, Nar som han sådane wår breff wilie oc wenskap fongidt hade in i helsingeland achtade han them för inted wtan reff them synder och begynte resze almogen emote oss, förkynnade sijns faders oärlige breff och scriffuise vppå oss oc slogh effter wår fogethe then han grep oc behult i fenxell så lenge at almogen en del aff landit begynte besijnne sikh oc togho sikh före at förlosze wår fogethe och grippe för:de Mester Jören igen i stadhen oc skickade honum oss så til hande ther wij honum nu haffue i wår bearning Oc i gode men wäl besijnne kunne om wij honum icke nogh wenlige tilbudet haffue och fördragit

eller och w̄m han inted anned emote oss bedriffuit haffwer än flytt alleneste för redduge skuld som eder är föregiffuit Huar wij kunne wethe hans beste för eders bön skuld w̄lie wij wäl ware förtänkte til Gudh eder

Öfver brefvet står sedermera tillagdt: Thetta breff som her nest effter fölger gik inthe vth

Lidköping den 29 September.

Dombref rörande läget af Lidköpings stads bro.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 131.

Aff Lideköpingh die sanctj Michaelis

Vij etc Göre witterligit att Åren effter gudz byrd 1529 Tå wij personlige stadde wåre v̄dj wår stad Lideköpingh komme för oss, oss elskelige Borgmestere Råd oc menigheten ther samastadz med almogen ther om kringh oc goffue oss til kenne w̄m theris stadzbroo huruledis the wåre i twist oc twedrekt om henne så att en part i byn wilde oc begärede att hon bygges oc ligge skulde vppe widh torgit ther her twre Iönsson henne haffue wilde Oc then annen parten wilde att hon skulde liggia oc byggias ther hon nw ligger oc aff alder leghat haffwer och ther som henne både herreden kollin och kinda herrede her til dagz bygt haffwer samfelleliga med staden som the oc ther til plictuge äre Begärandis atuj them emellan ther v̄m wille ransaka lata oc skicka thed som best och nyttugaste ware kunne etc Så effter wij icke anned skäligare finna kunne effter god syn oc ransakan, än at hon best ligger oc byggies ther hon nw ligger oc aff aller leghat haffwer för monga saker skuld, dömde wij henne, oc dōme, at hon ther oc så bliffua oc liggia skal, Förbiudandis alle thenne wår dom i någon motto att ryggia Oc biude för:de kollan och kinda herrede at the med borgerna henne byggie oc färdige holle som the wane äre wid wåre ogunste oc strenge wredhe

ther oc wåre fogether oc befallningxmen them til holle skole Tess til wisso etc

Lideköping den 29 September.

Förteckning på förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 251.

Aff Lideköpingh Michaelis

Jtem fik Ransmus pedersson fogethe i kollens herrede . två gårde i förläninge benempde Huitene oc Sotelanda, thom her måns bruntesons syster tilförende hade i forläningh

Jtem fik Swen kartt Normarken i förläningh med alle konungzliga renthe til en behageligh tidh

Jtem fik Biörn biörsson borgmestare i Lideköpingh Herredzretten på källen then her Ture Jönsson hade tilförende

Skara (den 29 September).

Till innebyggarna i Wiken, att fortfarande bevisa trohet och hörsamhet samt vara Jakob Krumme behjelplice att förse slottet Karlsborg med hus och herberge.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 131.

Aff Skara Tiill Wiiken

Wij etc Helse eder dandemen alle oss elskelige tro vndersäter som bygge oc boo vtj wiken kerliga med gudh oc wåre nåde, kære dandemen wij tacke eder alle ganska kärliga för eders huldskap troskap mandskap oc wälulioghett som i oss troliga beuist haffue i frå then tidh i först bliffue wåre vndersäter, oc til thenne dagh, besynnerlige atj haffue warit thenne wår befallningxman Iacob krumme bistondige oc wälulioge i alle motte,

som han oss aff eder vnderuist haffwer, Så försee wij oss än nw til eder atj epter thenne dagh oc så ytermere göre wele, oc willen wara för:da Jacob krumme på wåre wegna höruge lyduge, oc wälulioge i all then dell han eder vppå wåre wegna tilseyandis wårder Huar eder någen skade för wåre skuld ther vtöffwer hende kunde, willeuj then altid eder i gunst oc nåder wedelegge oc förgelle, Wij haffue befaled honum att han skall wethe oc rame alles eders beste huar han kan och förmå, som wij thet oc altid gerne göre wille, Oc effter i wäll för öghen haffue att wårt slott icke wäll bewared är med huss oc herberge, ther som Slotzens vpbyrd oc rentto oförderffuad vtj bewares kan, är wårt hop oc begäre til eder, atj för:de wår befallningxman wille behielpuge ware, att för:de wårt oc kronones slott måg med huss och herberge wäl besörecht bliffue, i huad motte wij kunne wethe oc rame alles eders longlige gangn oc besta, göre wij altid gerna, thet gudh kenne then wij etc

Skara den 29 September.

Fullmakt för Karl Eriksson (Gyllenstierna) att vara lagman öfver Västergötland och Dal.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 131 v. — Yngre afskrifter finnas i copieboken »J 1» fol. 97 och »J. 3», fol. 193 i Riks-Archet.

Her karll Erichssons Lagmandz breff

Wij etc Helsse eder oss elskelige troe dandemen alle kronones skatskylloge bönder oc menige almoge som byggia oc boo i westergötland oc vppå dall kärliga med gudh oc wåre nåde, käre wenner epter thet her Twre Jönsson som her til dagz haffwer waridh eders lagman är flyd her aff landit för then mishandel skuld som han emote oss företagit hade, så oärliga som eder allom wäl witterligit, oc i nw ingen lagman haffue som

eder bör epter Swerigis lagom, Skicke uj til eder thenne oss elskeligh ärligh wälburdigh man her karll ericson, att han wara skal eders fulmynduge lagman, som swärigis lagh ther vm jneholle, skaffandis huarior lagh oc rett som han för gudh oc oss answare wil, Huarföre biude oc bedie wij eder alle atj waren honum höruge oc lyduge på wåre wegna Swarandis honum til lagmandzret, peninga, saköre, gärd, återsteder, oc all annen vtskylder, som i eders lagman plictuge äre årliga vtt at göre, oss hoppes han skal så beuisa sikh emot eder som en cristen man bör att göre, oc holle eder alle widh gode gamble cristelige sedwänior, lagh oc retwisä, Oc effter thet at för:na her karll är än en vngh man, oc behöffwer goda oc laghkloka men med sikh när han tingh holla skal, biudeuj wåre tromen aff frelzed oc adelen, när han them tilseyandis wårder, att the honum fölgactige ware skole oc bistondige, likärwiss the oss i then motton göra skole Tess til // Giffuit i wår stad Skara sanctj michels dagh 1529

(Skara den 29 September!)

Föreskrift till danska riksrådet Holger Gregersson (Ulfs-tand), för borgmästaren i Lidköping Nils Andersson, att denne må få någon ersättning för sitt genom Holger Gregerssons svenners försumlighet uppbända hus och annan egendom.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 131 v.

En förscrift til her Holger gregersson för Niels andersson Borgmestare J Lideköping

Vår etc käre her holger wij giffue eder til kenne at thenne breffuisare oss elskeligh Niels andersson borgmestare i wår stad Lideköpingh haffwer warit för oss oc beclaget sikh huruledis för några år sedan then tidh wij stadde wåre i Danmark oc i ståde i giszel för oss

her i Swerige oc gesten hoss honum brändis hans gård godz oc alt thet han åtte vtaff eders swenners försumnelsze, ther han aldrih haffwer fångid någon wedelegningh före anten med itt eller annet, Oc begärade wår forscrift til eder att han then gott åtniwntandis, motte få aff eder någon vpretningh för sijn skade, Så epter hans bön skäligh är oc wij plictuge äre at hielpe wåre vndersåter til then dell the äre rette til, är wår kärlich bön oc begären, atj wele late eder i then mot ten finnas wålulioge emot honum, så att hans skade honum icke aldellis för geffues bliffwer, som wij oc icke heller tro atj begära kunne, Huaruj med wår gunst kunne ware eder til wilie igen, göre wij gerne Gudh eder

(Skara den 29 September!)

Förläningsbref för domprosten i Skara, mäster Sven på biskopsfodringen och biskopssakören i Westergötland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 131 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 293.

Sådant breff fik Mester Swen Domprouest i Scara

Vij etc Göre witterligit atuj aff synnerligh gunst oc nåde så oc för troskap oc wålulioga tieniste som thenne oss elskeligh wördeligh man Mester Swen domprost i Skara oss oc Swärigis Rike beuist haffwer och än ytermera beuisa må oc skall haffue vntt oc förlänt honum som wij oc nw vnne oc förläne med thetta wårt näruarandis opna breff vnne Biscopz foringen oc biscopz saker med hans egne oc prosteriis landbönder huar the helst liggiandis äre i Vestergötland, Huarföre förbiudeuj alle som för wåre skuldh wele oc skole göre oc late synnerlige wår formarsk fogether oc embitzmen at the för:ne Mester Suen her vtöffwer någed hinder göre widh wåre ogunste

(Skara den 29 September!)

Upplåtelsebref för borgaren i Lödöse Anders Esbiörnsson, på den afrättade hr Nils Olssons (Winge) förbrutna gods, tills han får sin fordran hos samme Nils Olsson gulden.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 132.

Vij etc Göre witterligt at wij vnne oc tillate oc nw med thetta wårt opna breff vnne oc tillate thenne oss elskelig tro vndersåte Anderss esbiörnson borgare vñj wår stad Lödesze att han må beholla ij godz benempd arendall oc Viken som tilförende tilhörde her nielss olson oc bruka sitt besta med för:na godz till tess han kan komma til sijn betalningh på xxvj mark danske som her nielss olson honum plictuge war

(Skara den 29 September!)

Bref för fru Ingegerd, Nils Olssons enka, hustru Elin Bengtsdotter och Bengta.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 132.

Jtem fik frw Ingerd her nielss olsons epterlewerska all then boskap . sääd oc Lösöre som är på Skoffteby ther hon haffwer wår keriste nådigiste [herris] breff vppå

Jtem fik hustru Elin benctz dotter iij sine gårde benempde Vesteroplunda Skippaby oc wardaskäll quit oc friit vndan skatten til en behageligh tidh Oc hennes systter hustru bencta teslikis ij sina gårda benempde Swnd i vermeland oc Österbacka widh Lideköpingh

Skara den 3 October.*Lejdebref för Daniel Grott.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 132.

Daniell grottsz leygde breff

Wij etc Göre witterligt atuj haffue vntt oc giffuit oc nw med thetta vårt opna breff vnne oc giffue oss elskelig Daniel grott en frij trygh oc cristeligh legde för oss. oc alle the som för våra skuld wela oc skola göra oc latha oc så teslikis för målszmenen effter Johan nilsson gamble Erchebispens frende then han för några år sedan her i Swerige i hiäll slågh att han frij oc säker må komma til oss att handla oc thala med oss om några våra oc hans wårdande ärende, oc åter igen i frå oss at komme i sitt frij wilkor oc gode behold igen, vtan all argalist eller nya funder, Huarföre biudeuj alle som för våra skuld wela oc skola göra oc latha, besynnerlige wære fogether oc embitzmen oc för:de målszmen att the för:de Daniel grott i hans framferd til oss eller åter ferd i frå oss jnted pul platzen eller förfång göre widh wære strenge nepst oc wredhe Tess til ytermere wisso etc Sonedagen nest effter sanctj michels dagh 1529

Skara den 3 October.*Frälse- och frihetsbref för Jöns Tysk på tre gårdar.*

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 132.

Jtem fik Jönss tysk ewigt frelse på ij gårda benempda harastorp liggiende i widz soken then andra biergahegnat liggiende i Riffzsiöo sokn Oc ther til med fik han quit oc friit vndan skatten en gård liggiandis i för:na harastorp til en behageligh tidh

(Skara den 3 October!)

Upplåtelsebref för hustru Katarina, Joen Skräddares i Lidköping, på gods och gårdar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 132.

Sådant breff fik H. Katherina Joen skreddares i Lideköping på nogra godz som hon igen löste aff Wår keriste Nädigiste Herre

Wij etc Göre witterligt med thetta wårt närwaran-
dis opna breff atuj haffue vntt oc vplatit oc nw med
thetta wårt opna breff vnne oc vplate thenne oss el-
skeligh hustrv karin Joen skreddares i Lideköpingh oc
hennes bonde oc arffwom tesse effter:ne godz oc gårda
med alla theris affskyller oc tilägor i wåto oc torro til
ewerdeliga ägho som först är Swndzholt oc ligger i
Vänaherrede skyllandis vj pund smör Siobåda renthar
iiij pund smör Aggetorp vppå kollen renthar iiij pund
smör Liidh renthar iiij pund smör Tordsjö renthar iiij
pund smör Sunnegatha renthar x pund smör Vesterop-
landa renthar iiij pund smör Huilke gårda äre kompne
vndan hennes byrd oc sålde her Twre iönsson (som sigh
emote oss oc rikit förbrutid haffwer så att hans godz
oc gårde vnder oss oc kronone förfalne äre) för iiij^c
[350] mark oc x mark Danska thet är pund smör för x
mark danske som hon thet wäll beuisa kunde Huilka
peninga wij oss aff henne åther igen kennomps haffua
vpburit til goda nöija oc fulla betalningh Huarföre til-
ägne wij henne oc hennes bonde oc arffuom för:na godz
oc gårda igen som för:uit står oc förbiude alle som för
våre skull wele och skole göre oc lathe att the henne
her vtöffwer någit platz hinder eller förfang göre wid
våre ogunste Oc befale ther våre fogether oc embitz-
men att the giffua för:na hustrv karin eller hennes bonde

oc arffuom fast oc liust på för:na godz oc gårda vppaa laga tingh oc stempne epter lagen när han begärendis är Tess etc

(Skara den 3 October?)

Skara Ordinantia om presterskapets rättigheter och skyldigheter.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 132 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 294.

Wij etc Käre wenner effter så är som eder allom wäl witterligit är Att her Twre Jönsson oc Biscop Måns i Skare toghe sikh före thet forredelige vpror emote oss i thenne wåår, i then acht oc meningh at the wilde om jnted göre oc nederslåå then Vesterårs ordinancia oc Recess som the sielffue med mene frelsed, Rikisens råd, oc almogen kringom alt Riked endrecteliga belefued oc samtykt hade, J huilken stadge vttrykt war, hurw Clärkeriid kirkeherrene sikh emote theris soknabönder oc almoge haffue skulde i the stycke som i sielffue oss nw föregiffuit haffue . beclagendis eder att the äre eder förnär, ther vtinnan att the skändelige oc oskälige vt-kreffuia theris renthe oc rettogheter, Therföre stadfeste wij för:ne Stadge oc ordinancia nw på nytt igen med vårt elskelige Rikisens råd rådh oc samtycke, Oc wele att tesse effter:ne punctär oc article holles skole i alle motte Först at Clärik oc soknaprest skal liffua i eth ärligit liffwerne oc giffua i frå sikh itt gott effterdöme predica huar Sonedagh oc Helgedagh then helga lest, rena gudz ord, messa, christna barn, när thet å färdom är, oc göra sijna soknabönder then tjänst som han them elles plictugh är med soknabudh oc annen dell som hans preste embethe tillkräffwer, Finnes någer som thetta någit försumar tå skal thet claghas för biscope oc tilbörliche straffas, oc ther emot skola soknabönderne åther igen, frelsis men oc andre, wara prestenom årliga plictuge vtt

att göra theris rette tijende effter lagboken, både qwik tijende oc annen tijende, som är biugh, rogh, huethe, haffre, humble, oc all annen dell i lagligh tidh oc thijme, Then som thet förholler skall oc han straffas epter lagen . Ytermera skall oc icke Cläriker högre vpkreffuia aff sijna soknabönder Likstoll, kirckegongz peninga . vigzle peninga . påska altare än som för:ne lagh oc kirke balken jñneholler, jcke heller betwinga någon att giffua hugut tijende eller testamente vtan thet så soknabonden tyckis Finnes någon prest som ther vtöffwer göra dierffues, thå skall han giffua igen sådana testamente oc huad han vpbär, oc straffas ther til som för anned welde, Offer öre giffues oc icke högre än som lagboken vtwisar thet är två skilingar ther som thet så wantt är oc ther mindre giffues än som laghen jñneholle effter sedwänian ther må sedwänian hollas oc bygge almogen i prestegården the huss oc lagha bygningh som lagboken ther om vtuisar . Huar som Clärikär sielff skal bestella alla bygningh vppå sijn sätis stompn, är thå icke oskäll att offer ören föröckes med en skilingh, så att offer ören bliffwer tre skilingar i päningar eller peninge werde oc icke högre . oc thet ther som soken icke vppe holler husen, För helgedagz brutt, att almogen brukar sigh sedan tiidegård är vthe i thet som torffteligit är oc loffligit, skiwtandis fuglar eller diwr i skoghen sigh til födho, brukar åker oc engh i andtijmar oc tagher sigh fisk vtwr wattnet wele wij att ingen skall plåghas eller böthe före Men huar som brukas thet oloffligit är såsom är dryk slagzmåll oc anned sådant om helge dagha tā skal ther vtöffwer straffas oc claghas effter laghen Jngen prest skal holle vppe gudz lichame för någon menniske om påskenn eller annen tidh om årett när almogen will sigh berättta för ena sak eller andra, huar som ther med beslagen warder skal tilbörliga straffas ty huar oc en må berättta sigh oc tagha sijn gudh oc skapare när

honum tyckis aff gudlighett Om arff effter prester warj lagh samma som effter bönder så att biscop icke skall tagha theris godz om the bliffue bråddöde oc i frå trenge rette byrdemen oc arffuingia som her til dagz skett är. Vm all annen säker som är om slagzmåll jordatrette geld oc annen dell skall prester sökie oc sware vppaa lagha tingh oc stempne som anner man Thetta allt wele wij så obrutzliga hollas skall widh våra strengia nepst oc wredhe. Tess til

Skara den 3 October.

Bytesbref med hustru Agneta på Stola, Joen Småsven och Nils Ribbing, hvarigenom dessa erhålla vederlag för sina gårdar i Ekelanda by, hvilka upplätas åt Nylödöse stad.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 133 v.

Om Ekelanda by

Jtem Sonedaghen nest effter sanetj Michels dagh Fik hustrv Agneta på Stola Jören Lindersons effterlewerska itt breff på itt krone godz benempdt Bodänä liggiandis i Bodä kyrkeby oc Skåningz herrede, räntandis årligen vj pund smör oc fulle gingärd . emot thet godz som hon åtte i Ekelanda by räntandis årliga vj pund smör oc fulla gingerd Huilkit vår nådigiste herre gaff till Lödeszö stad them til engeboll oc mwlebethe lydandis ord frå ord som thenne her effterseriffne Copie inneholler

Jtem sama tidh fik Joen småsven itt breff pa ij krone godz benempde Näss i skalzö soken oc wälle härede skullendis årliga iiij pund smör, Oc Offtaboda i sama soken och herrede renthendis ij pundh smör . vndan tagandis thet åle fiske som ligger wid sågeqwärnen i torlered . emot thet godz han åtte i Ekelanda by som årliga renttedhe vj pundh smör oc fulla gingerd,

breffuit lydandis ord frå ord som thenne Copie jneholler

Jtem fik Nielss Ribbingh oc same tidh itt breff på ij krone godz benempde Röllerszred liggiandis i Mark och torpe soken skullandis årliga iiij pund smör Oc Rökååss i samma sokn ij pundh smör emot thet godz han åtte i Ekelanda som årliga skullade vj pund smör oc fulla gingerd

Wij Götstaff etc Göre witterligit med thetta wårt opna breff att effter thet wij med wårt elskeliga Rikisens rådz råd oc samtycke, haffuom lagt Ekelanda by vdj Säwedals herrede vnder wår stad Lüdesziö, staden til engiabordh oc mwlabethe, Oc någre frelsis godz äre vdj samma by Ekelanda som frelsed ther emot skall haffua wederläggning före vtåff Cronen, i så goda lägho oc så mykin rentte som frelsis gotzen råntha, Therföre effter oss elskeligh .N. haffwer itt gotz ther vdj för:ne by Ekelanda årliga skyllandis .N. pund smör oc hela gingård, Haffue wij ther emot vplatit oc tilsagt honum oc med thetta wårt opna breff vplatom oc tilsäghiom för:de .N. wår oc Cronones gård (vel gårda si sunt plures) .N. liggiandis vdj .N. soken i .N. häred Huilken gård effter gode mendz ransakan gör fyllest både med rånthe oc läglighet mott hans gotz i Ekelanda så att ingen parten huarten Cronen heller han är til affters i thet byte Huarföre affhende wij Cronone för:na gotz .N. oc tiläghnom thet för:ne .N. och hans arffuom til ewerde-liga ägho med alla the äghor som ther med retto oc vtaff aller tillegat haffwer och tilligga jnnan by oc vtan i wåto oc torro skogar oc skogzdelar mindre oc mere huad thet helst kan wara, Befalendis wåre fogether oc embitzmen att the giffue för:de .N. liust oc fast på för:de gotz oc gårdä effter laghen Tess til yterligare beuisningh oc bättre föruarningh etc Giffuit i wår stad Skara

(Skara den 3 October?)

Contract mellan konungen och abboten i Warnhem om den årliga afgiften till kronan af klostrets inkomster.

Rika-Registr. D, 1529—1531, fol. 134. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 297.

En Contracht emellan v: n: h: och Abboten i Varnem om then dell han årliga giffua skall vår käriste Nädigiste Herre

Wij etc Göre witterligit med thetta vårt närwarandis opna breff atuj epter Vesterårs ordinancia oc Recess haffue giort thenne effter:ne Contracht oc stadge med oss elskeligh Abbothen i Varnem att han skall nywte oc beholle för sigh oc sijne brödere oc gängende gester all för:de closters renthe och årlige vtskylder så när som thet laxe fiske på Vermeland Saköre med landbönderne Gårdestedzle oc Foringhen then wij synnerlige befaled haffue våre fogether vtt att kreffuia vpbara oc göre oss rede oc Rekenskap före Oc thet med så skäll att han för:de abbott oss årliga giffue skall vtaff för:ne vpbyrd oc renthe hundradhe mark ortoger Rede peninge vm preste motz tidh Oc ena halffua lest smör vm larens messone i lödesze som han oss wtfest tilsacht oc loffwad haffwer Huarföre biudeuj våre Camererer oc befalningxmen i Cameren att the för:ne taxe årlige vtkreffuie oc vpbare lathe til godan Rekenskap Doch äre wij tilfridz oc tillathe att xx landbönder som närmest ligge clostred i Valle herrede måge ware frije för vår fogethe gestningh oc göre i then staden dagx werke vnder clostred eller holde abboten then gestningh som wantt är Tess til wisso etc

(Skara den 3 October?)

Contract mellan konungen och abbedissan i Gudhem om inkomsterna af klostret.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 134 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 296.

Sådana Contracht giordis med Abbatiszan i Gudhem

Item pa sama tidh oc stad fik abbatissa i Gudhem itt breff lydandis att hon skall beholla all förbenempde Gudhems closters årliga rentha oc vtskylder, vndantagandis laxe fisket i Vermeland Sakören med landbönderne Gårdestedzle oc foringen, och ther emot skall hon giffua vår nådige herre årliga ena halffua lest smör vtgiffuandis vm larens messone i Lödesze

(Skara den 3 October?)

Fullmakter för fyra biskopsfogdar i Westergötland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 134.

Item Karll scriffuare Biscopszfogethe i Elsborgx län

Item Anderss scriffuare Biscopzfogte i Vartoffte härede

Item Aruid monson biscopzfogte i Vasboo

Wij etc Göre witterligit med thetta vårt opna breff atuj haffue befaled oc nw med thetta vårt opna breff befale thenne breffuisere Vår troe tjänere Anderss benctson at han bliffua skal vår fogethe i then befalningh som han på biscopzstolens wegna i Skara hafft haffwer vtöffwer alla för:da biscopzstolens landbönder i Mark kind wedhen herrede Gäsäne balbygd oc Vilske herrede til at saksökia vtkreffuia oc vpbära biskopz saker Oc gestning så wäl hoss Clärkeriid prestelandbor oc kirkeland-

bor som hoss biscopzstolens egna landbor Oc til att vp-
 bära biscopzstolens landboers årliga vtskylder oc göra
 oss för thet ena med thet andra en godh redeligh rä-
 kenskap Huarföre förbiude wij alla besynnerliga våra
 fogether oc embitzmen för:ne Andersss benctson her emot
 någed förfongh hinder platz eller qwall att göra wid
 Wåra ogunst Tess til visso etc

(Skara den 3 October?)

*Till Peder Andersson och Skara stad, att han skall vara
 fogde öfver staden.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 134 v.

Jtem skreffz til peder andersson på Läckjö att han
 skal kennes vidh Skara stad achtendis ther vppaa vår
 nadigiste herris beste Oc at han skall skicke Swen per-
 son hitt vp til vår nadigiste herre . Teslikis skreffz oc
 Skara stad til att the skole warde honum hörüge oc
 lyduge

(Skara den 3 October?)

*Till Birge Nilsson m. fl. om hästar och rustningar, som
 Seved Ribbing vill försälja.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 134 v.

Jtem skreffz her birge nilsson M oleff bröms oc
 anderss hansson fogethe på elsborgh samfeltt til thet
 the skole handle med Sewid Ribbing at han låther vår
 nadigiste herre ware nemest til the hestar oc then Rost-
 ningh han wil vtaff late, oc icke sälighe them vtwr lan-
 det ther anderss hansson finner wäl altid råd til at för-
 liche sigh med honom för then dell han vtaff honom
 fongendis wårder vppaa vår nådigiste herris wegna

Skara den 3 October.

Förteckning å förlänings- m. fl. bref.

Riks-Registr. D, 1527—1529, fol. 251.

Aff Skara Sonedaghen nest effter Michalis(!)

Jtem fik peder andersson Slotzloffuen på Läckioö med tesse [efter:]ne gode karla som stå med honum i slotzloffuen först Brynolff ericson oleff person per nielson Benet wesgöte Jören scriffuere Brynolff hels(?) Joen scriffuere theras vnderfogeter Jonss andersson oc Swen kart, på Rekänskap

Jtem fik peder gunnarsson Rällenä gård oc the godz ther vnder liggia i förläningh

Jtem fik Mattis kagge häredz retten vdj Skonings herrede then torsten brunson sielffuiliandé haffwer vplattid

Jtem fik peder scriffuere Borgmestare i Skara friihett vppå två gårda benempde Löffåsza oc Smidtoffta til en behagelig tidh

Jtem fik Erik gulszmed borgmestare ibidem Götele gård oc Gropebäckx äghor med så skäll att han skall giffua vår nådigiste herre årliga ther vtaff xx pund smör

Jtem gaff vår nådigiste herre peder olsson en gård i Lideköpingh til ewerdeliga ägho then her Ture Jönsson åtte oc war kommen vndan hanss byrd

Jtem bleff peder olsson fogethe öffwer Mark

Jtem gaff vår nådigiste herre Lasse scriffuere en her ture jönssons gård i Lödeszö

Jtem bleff Joen smid fogethe öffwer Hijsinghe

Jtem fik Anderss hansson Berke herrede i förläningh med alla konungzliga rente

Jtem fik Anderss hansson Slotzloffuen på Elsborgh på Rekänskap oc tesse effter:ne stå med honum i slotz-

loffuen först her Rawald Anderss nilson peder oleffson
götstaff olson peder swenske Raszmus scriffuere Joen
smidh Oleff rolffson Brynolff ericson peder olson oc mi-
chel bysseskytte

Jtem fik Sewid Ribbingh itt breff på Ladegården
widh Öresten att han må boo ther vppå til en behage-
lig tidh

Jtem fik her karll ericson kökinns herrede i förlä-
ningh med alla konungzliga rentta

Jtem fik peder månssoon en krone gård benempd
Skarpebåde liggiandis i kollens herrede i förläningh til
en behageligh tidh

Jtem fik Joen swensson itt förläninge breff på Fale-
köping

Jtem fik Jönss scriffuere fogethe breff öffwer Ver-
meland

Jtem fik Brynolff ericson itt breff på Sköffdeby i
kåkins herrede

Jtem fik Joen småswen itt breff på en gård benempd
Skölleridh

Jtem bleff Anders Skriffuare fogte öffuer Bispplan-
bornar i Åsa wartoffta wilskoherradhom etc

Örebro den 12 October.

Contract med abbedissan i Riseberga kloster.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 134 v.

Aff Örebro tisdaghen nest före Calixtj

Contractus inter dominum nostrum regem et
rijsoberga clöster

Jtem fik Abbatissan i Rischeberghe itt breff lydandis
att hon skall effter Vesterårs Recess oc ordinancia år-
liga giffue wår keriste nådigiste herre vtåff för:na clo-
sters Renthe oc vpyrd hundrade mark ortoger wtt at

giffuandis om samtingh aller senaste oc sedan nywte oc beholde all then renthe oc vpbyrd som för:ne closter nw haffwer eller aff alder hafft haffwer med Laxefisket i Vermelandh

I kanten står: med henne giordis en Ny Contract j örebro tempore Conuersionis pauli, Anno 31

(Örebro den 12 October?)

Till innebyggarne på Noraskoga berg, sträng förmaning att utgöra skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 135.

Til Noreskoge bergh

Wår etc wij haffue nogh oftä förmaned och scriffuit eder til vm Wan skatt atj then skulden lathe redelige oc årlige vtkomme j tidh oc tijme etc Så förnijmme wij atj föghe achte wår scriffuilsze eller förmaning i then motten vtan bliffwen årliga aars mera oc mera skylduge dragendis skatten vppaa eder så atuj ther vtaff haffue icke lithen skade oc Rikisens geld bliffue lenge obettalede Huarföre stonder oss thet icke lengre så til att lidhe vtan biude eder strengelige atj oförszumelige jnnen julen nw nest kommandis Lathen oss få vtt för:da wan skath ny oc gammal så framt som wij jcke skole tilbörliche lathe straffe ther öffwer oc lathe panthen vtt som wij thet thenne breffuiszare wår fogethe befaled haffue ther i eder epter retta mågen Oc biude wij allom them för:ne wår fogethe tilseyandis warder på wåre wegna at the honum bistondige äre oc fölgactige til att panthe wån skatt vtt ther han honum elles icke vth få kan Gudh eder

Arboga den 19 October.

Till danska riksrådet och rikshofmästaren hr Måns Göye, tacksägelse för det han i Danmark tagit konung Gustafs parti emot de beskyllningar hr Thure Jönsson och biskopen i Skara mot honom framställt, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 135.

Aff Arboghe

Erligh wälbyrdugh man och strenge Riddere her Monss Göije Hoffmestere i Danmark Wår besunnerlige gode Wenn

Wår etc Käre her Monss besunnerlige gode wen wij tacka eder ganska kärliga för allt thet goda wij daglighadags spöria aff eder oss bewiist, och enkanneligha therföre atj (som thenna breffwiszare mester Jesper oss haffwer giffwit til förstå) haffue på wårtt besta förkunnatt andra godhamen i Danmark the vdtskyllingar som wij eder sende, Huilka wij emott her Twre Jönsson oc bisp Monss aff Scara föregiffna punctar och articlar giort haffde, och kenne wij oss eder för then saka skull plictugh vara til all tak och gunst och hues wij meer gott förmåghe, Och huar i wille giffua oss tilkenna om her hoss oss noghen deell wåre ther wij kunde eder med til willia vara, thet skulle wij oförsumeligha och medt all wäluiioghett gerna fulkomna, Och som i wäl förmärkie vth aff för:da punctar oc articlar, är thet then största briist som the godhamen emott oss haffua at wij aff gudz nådhe kunna lidha att Euangelium förkunnas i wårt Rike, och at noghra förwandlingar skee . the som aff Euangelii förkunnelse plägha effterfölia, Thy försee wij oss til eder att ther her Twre och bisp Monss på sliike stycker fatta i Danmark och giffwa oss mykin skuld ther wij jngen haffwe, atj för rättuisona skull wa-

rer oss til försvar så her epter som i her til giortt haffue, thet oss och inthet twifflar atj wäl göre, anseendis att saken geller gudh och hans helge oordh vppå, huilke i (gudh tess loffwadt) kää haffwe, Ytermera käre her Monss som eder förtäncker wij förscreffue en dreng til eder Wår frende axell, begärandis atj wille haffua honum hoss eder eller setia honum til noghen godh man ther han togtt och ära lära motte, thet samma bidie wij och än nw, wiliandis thet i sliika och andra motto gerna kärligha förskulla, Doch huar samma drengh wåre eder til noghen beswärningh, see wij thå heller att han sendis heem til oss ighen och i thå hans bekymber bliffue förwtan Her med eder gudh befalendis Aff wår stad Arboghe Daghén näst effter Luce euangeliste

(Arboga den 19 October?)

Förbön till konung Fredrik af Danmark, att han måtte benåda Gregers Skaak, hvilken för dråps skull blifvit landsflyktig.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 136.

En förscrift til konung Frederik

Götstaff etc Högmectug förste oc käre Nabo wij lathe eder högmectughet kärilige förstå att thenne breffwisare Gregerss skaak eder nådz fatige vndersåte oc wår tiänere haffwer latidt giffua oss ödmiwkelige tilkenne, hurv han aff wåde oc store olycke är kommen vdj skade oc bedröffwilsze för en karll som honum hende aff dagha taghe, oc är för samma sak skull kommen vdj eders högmectughetz ogunste och mistycke så att han är landflyctigh wården och ogild, begärendis wåre förscrift til eder nåde at han motte komme vdj eders hög:tz gunst oc wenskap jghen .städis til böther effter then han i hiäll slagit haffwer, oc komme til sitt jghen som

han ther i eders nådz rike haffwer vthe ståndendis i löst och fasthe etc Så effter hans bön skäl haffwer kunne wij honum vår förscrift jcke weyre, kärilige bediendis til eders hög:ett atj före gudz skull oc våre bön skull wille öffwersee med för:de gregerss skaak för för:ne sak och wende honum eder gunst oc nade til jghen, i then motten han eders hög:ett förtörned haffwer, Han haffwer högelige beplictadt sigh för oss att han med thess mandz målsägandom som han i skade före kommen är skall förlike sigh, och tilbörliga förnöigia, tedt wij altidt med eders hög:et gerne förskulla wele, etc

(Arboga den 19 October?)

Fullmakt för riksrådet Holger Karlsson med flera, att i Småland hålla konungs räfst.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 136 v.

Jtem fik her holger karlson jtt breff lydandis att han samfelt med her Ture trolle Gudmund pedersson Erich slatte och Nielss bagge skal holle konungs räfftz(!) i Småland i thenne tilkommande winther vppå vår keriste nådigiste herris wegna

Arboga (den 19 October?)

Förteckning å förlänings- m. fl. bref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 252.

Aff Arboghe

Jtem bleff Enewald hansson fogethe öffwer alle Linköpingx biscops stolzens Landbönder

Jtem fik her Holger karson alle the återstädher som i Ståkeborgx Län aff krononess skatt til baka ståd then tiid her holger för:ne Slott oc Län fik

Jtem bleff Marquard scriffuere fogethe öffwer Tierpen Norwnd och Valeherrede

Jtem fik Jacob wesköte herredzrätten vdi Håbo häredhe

Jtem fik Sewerin Kiill en huffuudt quittanceia före all then dell han haffwer vpburith och vtgiffuit frå then tiidh han först annamade Elsborgx slott och til tess han bleff ther vtaff med

Westerås den 23 October.

Till Jakob Krumme på Karlsborg om förhandlingarna i Arboga med det danska sändebudet.

Riks Registr. D. 1529—1531, fol. 136 v.

Aff Vesterås

Till Iacob Krumme

Wår etc giffwe wij tigh tilkenne Iacob, atuj haffue waridt til orde oc samtals med then konungh Frederiks sendningebud M. Jäspen som wij förwentandis wåre til wår stad Arboghe etc och haffwe jntidt anned beslutet med honum, än thet som Lödeszö Recess jneholler, att skal bliffua i friidh oc rolighet riken emellan . oc Wiiken vnder wår hand til thet herremöthe wij beeffuit haffue standa skall i Wardbärg om Sancte Oleffs tiidh nw i sommar effter Lödeszö Recess ther wij thå med them handla skole widare både om förde wiiken oc annor Rikisens ärende, thå likwell wele wij at tu icke förlather haffwa öghatt vppaa brädeth med them actandis städze huad theras anslagh wara will, thy wij sättie ganska lithen loffwe til them, effter wij wetthe at then her Twre Iönsson bedriffwer jntidt gott emoth oss ther han ligger, Oc huar tu kunde bedriffua then dell wij låthe tigh förstå wår meningh vm, så att thet komme intidt oss wedh, kunde thet jntidt skadha, Weth i alle

motte vårt [beste] som wij troe tigh til Gudh tigh her med befalendis Lögherdagen näst effter xi^m [11,000] iumf-
frv dagh

(Vesterås den 23 October?)

*Till Lasse Bröms om bud till hr Holger Ulfstand, för-
hållandet till Danmark, m. m.*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 137.

Till Lasse Bröms

Wår etc wij haffue vndfongit thin scriffuilsze Bröms i huilke tu giffwer tilkenne att tu haffwer waridt jnd vdj Danmark effter then dreng som wij tigh befalede . then tu doch icke fåt haffwer, så skicke wij tigh än nw itt breff her med tilhände thet tu lath än nw förskicka til samma her holger wlfztand, Wij försee oss at han för:de drengh wäl lather fölgie tigh . och lath så honum komme yp til oss, ytermera som tu scriffwer om thet rychte oc folk ther är i Danmark etc Så giffue wij tigh tilkenne atuj jnthet wethe vtaff noghen feyde eller örliche emellan Danmark oc Suerige på thenne tiidh . vtan haffue nw waridt til orde och samtall med thet Danske sendningebudh til oss förskickatt wartt, och haffue förhandlat at alt bliffue skal i friid och rolighett som thet her til waridt haffwer, effter then Recessis jnehollensze som giordis i wår stad Lödeszö, Doch kan icke skade at tu haffwer granne acht vppå brädett med och giffwer oss jtkeliga tilkenna huad tu förnimmer aff färdom ware, wij sätte jcke stor tro til thom effter wij förnimme at then her Ture ligger så ther och stemplar som tu scriffwer etc Men doch lath tu tigh jnthet bemerke til anned än til thet som fridzsammeligit är, vtan tu förnimmer at thet wil slåå til nogedt obestondh thet wij jcke lätteliga troe kunne, wåre swenne äre jcke långt i frå honden i foringen ther i Vestergötland vm noget för

nödhen ware kan, wett i alle motte wårt beste som wij troe tigh til Gudh etc

(Vesterås den 23 October?)

Till hr Holger Gregersson (Ulfstand) ytterligare om drängen (Isaak).

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 137 v.

Tiil Her Holger gregersson

Wår etc Haffue wij vndfongit eders scriffuilsze her Holger i huilken i röre om then dreng at honum jke faller i sijnedt at han än wil så hastigt giffue sikh heem til landett jghen .vtan wil än yterligare försökia sikh hoss eder och andra flere i fremande land .ther han togt och försictiigh lära kan Så än doch oss tyckis thet godh skäl giffue .äre wij doch effter Swerigis lagh hans målszman . oc wele at han sikh endels effter oss skicke skall, synnerlige medan wij tilkreffuas aff hans wenner flere at han skal komma i landet jghen . för nogra merkeligha saker skuldh wij achte med honum att skaffe haffue, Huarföre är wår begäre atj wele skicke honum oss med thet första til handa jghen, wij wele wäl wara förtäncte ther til at han må sedhan om honum så tyckis försee sikh i annor land ther han noghen god skickelighet förfara må Gudh eder etc

Stockholm den 28 October.

Frälse- och sköldebref för Knut Scriffuare.

Efter en samtida afskrift i kongl. Riks-Archet.

Wii Göstaff medt Gudz nodhe Swergis ok Götes etc Konungh Göre vittherligiit at wij aff Sunderlig Gönst ok nodhe haffua vnth ok Giiffuit ok medt Thetta wårt

opna breff wna ok Giiffua Thenne breffuisare åss elske-
liga Knuth Scriffuere för Then tråskap han åss ok vårt
Riike Sweriige manneliga ok tråliga bewiist haffuer och
en nw her efter hulleliga ok tråliga bewiisa måå ok skaal
szå lenghe han leffuer ewiigt frelsse ok friiheet vppå
the Godz han her tiil dagz köpt ok medt giifftermåål
fongit haffuer efter Swergis laghom och alla andra godz
gorda och tompther thet frelss är honom her efter medt
köp eller medt giifftermåål lagliiga Tiill komma kan Swå
giffua wij honum wapn hiålm och skilldæmärke pa thet
at han efter thenne dagh ok hans åkte barn, ok barne
årffua måghe och skåålle bliiffua j ret frelsse som andre
wåra gode frelssis män j Riikit, theris godz j fult frelsse
och friiheet niwthå tiil wåra och kronones tiånest bruka
ok beholla förbiudandis alla wåra åmbidzmån ok alle
andre e hoo the helzt åre eller wara kunne som för
wore skuldt weela ok skoole göre ok lååtha honum eller
hans oföddhe her emoot hindra eller moot thetta vårt
opna breff oförretta j nogen motte widt wåra strångie
håmpdt ok wredhe Tess tiil wisso ok båtå forwarningh
at wij szå Gunstelige vnth ok Giiffuit haffua laathom
wij hångia wort Secret nedan för thetta breff Giffuit i
wårt [slot] Stocholm die apostolorum sijmonis et iude
annoete 1529

På vapnets plats i midten af brefvet står inom en fyrkantig ram:
skjöldt och hiålm medt tre stroler

Stockholm i (October eller November.)

*Bref för Peder Svenssons hustru Katarina på innehaf-
vandet tills vidare af pantegods, som tillhörde domprosten
Jöran Thureson.*

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 137 v.

Aff Stocholm

Sådant breff fik Hustrw Katherina . peder swenssons

Wij etc Göre witterligit atuj vndt oc tillatidt haffue
at oss elskeliga Hustrw Katherina peder swenssons må

oc skall för the fem hundrade mark peninga som Mester Jörian turesson henne skylugh är . haffua niwtha oc beholla i pantt thenna effter:na hans godz in til tess hon fåår sijna bettalningh, som ära Noresiöö gård med the andra små gårda ther vnder liggiandis äre . rentandis til hopa xviiij pundh korn viij mark peninga Jtem en gård i Danmark . rentandis iij pundh korn Jtem Stryia i Rasbo sokn rentandis och iij pundh korn Huilkit wij våra fogethar som om samma godz befallningh haffua . med thetta vårt breff förkunna at the mågha sigh ther effter rätta, och för:da hustrw katherina ther jnthet hinder vtj göra, och biude wij landbönderna på godzen att the jngen annan swara til theris årliga vtskyllingar vtan henne in til tess hon kommer til sijna redeligha bettalningh Tess til visso etc

(Stockholm i October eller November.)

Benådningsbref för Harald Knutsson på Bjurhem.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 138.

Harald Knutssons Wenskapz breff

Wij etc Göre witterligit med thetta vårt nerwaran-dis opne breff atuj aff synnerlige gunst och nade haffue öffwerseett med thenne oss elskeligh Harald knutsson på biurhem för then mishandill som han vtj kommen war med thet vpror som aff her Ture Jönsson oc andre flere i Vestergötland så oärliga emot oss i våras företagit war, och haffue wendt honum til vår fulkomlige wilgie och wenskap jgen så att han må frij och säker ware för thet måll och niwthē sijn godz och äghor . med så skäll at han oss effter thenne dagh skall hull troe och råtrådug ware som hans förplictelsze breff oss ther vppaa giffuit yterligare vtwiszar, och giffue oss til bekennelsze fem hundradhe mark them wij kennoms oss til fulle nögho vpburidh haffwe, Huarföre förbiude wij

alle som för wåre skull wele oc skule göre och lathe besynnerliga wåra fogethar och embitzmen att the för:de Harald knutson her emott noged hinder pull eller platzen göre i nogen motte Tess til wisso etc

(Stockholm i October eller November.)

Contract mellan konungen och priorinnan samt conventet i Skeninge nunnekloster om klostrets inkomster och afgift till kronan.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 138. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 298.

Thenna contract giordis emellan wår nådigiste Herre oc Skäninge clöster Anno 1529

Wij etc Göre witterligit att effter then ordinancia som senast giordis i Vesterårs att Cronan som mykit förswagatt är . skulle förbättras medt kyrkernäss och Closternäss räntta, Haffwer oss elskeligh priorissan i i Skäninge och Conuentit ther samastadz waridt så öffwereens medt oss att hon skall beholla til Closters vppehälle all the godz som aff ariildz tiidh ther vnder leghatt haffuer, Förwtan the godz som wij haffwe stichtadt til prestens vppehälle ther samastadz ee huar som helst the beläghne äre vppå Öland i Kalmarna län eller annerstätz medt theris årliga vtskulder gårde städzle dagxwerken och all annen rättughet som ther årliga plägher vtaff gåå, vndantagandis foringen och sakören ther wij synnerlige befaledt haffue wåra fogethar att achta vppå vpbära och vtkreffuia . görandis oss ther redho oc Räkenskap före, Och skall hon ther emott giffua oss årliga Jtt hundradhe mark ortoger vtgiffuandis om pederss messone Förbiudandis allom besynnerliga wåra fogethar och embitzmen för:na priorissa eller hennes fogethar her emott nogit hinder eller förfangh att göra widh wåra ogunst Tess til ytermera wisso atuj,så-

dana contract medt henne giort haffua som förescriffuit står etc

(Stockholm i October eller November.)

Till Jakob Fleming om böndernes klagomål öfver liden våldsamhet och orättvisa, till följd hvaraf konungen tillsvidare fräntager honom förläningen och anförror densamma åt Måns Svensson på Åbo slott.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 138 v. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 251, och i Svenska Fatburen, Sthm 1767, Andra Öppningen, sid. 38.

Tiil Jacob Flämingh

Wår etc giffue wij tigh tilkenna Jacob at stoor clagemåll är kommen för oss på tigh, ath tu i then förläningh som wij tigh vndte brukar nykit orätt och offweruoldh, tagher bönderna i frå aker engh sädh höö och huad tu kan offverkomma vtan lagh och rätgångh, för huilka sak skuld bönderna bidia för gudz skull att the mågha komma vnder Abo slott igen, wilie wij och strengelige biudhe att hues tu haffwer taghit them i frå olaghwunnett att tu få them igen och latt huar beholla och bliffwa widh sitt til tess tu haffwer them noghen deell affwunnet med laghen jnd för the domare som owildugha kunna wara i saken, epter tu est ther sielffwer hæredzhöffdinge och äst vtan twekan wiildugh i thin eghin sak, haffue wij och förståndit at tu äst sielffwer Länszman i thin förläningh, thet ey heller mykit betämer sigh, För thenna thin misbruk skull haffwe wij nw scriffuit Moenss swensson til at han skal kennas widh samma thin förläningh åther vnder Aboslott jgen, besunnerliga til tess tu haffwer herutinnan giort thin redeliga vndskyllingh, Och willie wij at tu lather the fatiga men bliffua ofägdadhe så frampt wij skole förlika oss wäll ther om Gudh tigh

(Stockholm i October eller November).

Till Måns Svensson att han må tillsvidare vidkännas den förläning Jakob Fleming hittills innehaft.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 139. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 252.

Tiil Moenss swensson

Wår etc Wett Monss at oss förekommit är huruledis Jacob flemingh jcke ställer sigh så i hans förläningh then wij honum i sommars vndte at bönderna kunna lidha honum, vtan the bidia för gudz skull at the mågha komma vnder Aboslott jgen, Therföre må tu kennas widh samma förläningh jgen vnder Aboslott, besunnerliga til tess han haffwer ther om för oss giort sijn redeliga vndskyllingh, och breffuit thet wij honum nu tilscriffua, latt tu komma honum til handa, ty bönderna bära fara för honum och drijsta jcke sielffue bära thet fram Gudh etc

(Stockholm) den 13 November.

Till fogden i Helsingland Oleff Mårtensson om de upproriskes böter derstädes och om landskapets skatt till kronan.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 139.

Tiil Oleff Mortenson Føgethe i Helsingeland

Wår etc wij haffue vndfongit thin scriffuilsze Oleff och förnwmedt att her Joen i Bollenäss haffwer fest tigh vth thet stycke peninge wij tigh befaledhe vttaghe aff honum, och at bönderne ther i Bollenäss som luppo med mester Jören haffue loffwadt tigh ij^e [200] marcer etc Så äre wij wäll ther med til friidz på thet the jcke mera så göre skole och willie at tu kreffwer vth för:ne summar, så the kunne komme oss någedt snartt til

hande, och må tu seya them til wår willie och wenskap med så skäll som wij nw sacht haffwe, Att giffue them någedt wårt friidz breff som tu scriffwer . tycker oss föghe aff nödhen, Wm årlige skatten är wår willie at tu kreffwer honum vth som gamalt och forth är xij^c [1200] mark oss ständer jcke til at förminske noged aff honum vtan Rikisens Rådz samtycke som wij them tilförende swaredt haffue, wij haffue och theris breff och förplictelse at the skole giffue oss årlige xij^c mark ther the jcke kunne gåå emott Huar the fast komme til oss thå få the jntedt affslagh Gudh tigh Lögherdaghen nest effter Martinj

(Stockholm den 13 November?)

Till Anders Hansson på Elfsborg om underhåll och aflöning för besättningen, samt uppförande af ett kruttorn.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 139 v.

Til Anders Hansson på Elsborgh

Wår etc Giffue wij tigh tilkenne Anderss atuj förståndit haffua aff wår tro tjänere mester Oleff bröms huruledis han med tigh vppå våra wegna beramet och förslaget haffuer huad ther behoff görs til fetalia och förtärningh vppaa Elsborgz slott och haffuer han presenteret oss thet Register eller ordinancia som han tigh vppaa för:de slotz vppehålle giffuit hade Så äre wij ther wäl til fridz med at thet och så fast ståndandis bliffwer både med the herrede ther nw til Slottit lades oc annet som Registeret jneholler, ytermere skal tu wettha wår wilie är at the skötter ther bliffue på slottit som tilförende haffua följt wår gård effter skole lönas effter danst tall. at then som tilförende fik viij mark ortuger . then skal tu giffua viij mark danske och then x mark danske som tilförende fik x mark ortuger, men huar the icke wele wara ther til friidz med må tu

thå wiisa them til wår fodermarsk her Birge nielsson Teslikis och the fotknekter som ther ligge i borgaleige må tu löna aff scriffuere stugwen så them som andra slotzliggiare Jtem effter som wij vnderuiste äre aff för:de wår tro tienere M Oleff bröms att ther äre jngen huss på slottit ther man kan vthj förwara kruth byssor och annat sådant, är wår willie at tu lather mwra itt torn i thenne tilkomande sommar

Stockholm den 18 November.

Till hr Måns Johansson om biskop Brasks stämplingar, hr Claes i Häradshammar och om hr Sonnes i Madesjö afsättning.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 140 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 299, och i Smål. Archiv 199.

Til Her Monss Johansson

Wår etc Käre her Monss wij giffue eder tilkenne atuj haffue åther jgen förnwmedt huruledis bisp hanss brask lather jeke sijn förrädeligha stemplan hiit in i landit skyndandis sijn budh och breff til att göra almogan vprörisk om han kunde, som oss är vnderuist om en prest her Claess i herszame fordom kyrkeherre . then han skal nu haffua sendt i frå sikh hiit in i Rikit til at bedriffua huad han kan aff stadh komma vppaa wårt argista bådhe i bland almogan så och i bland Clärkerne ther i Kalmarna län thet wij och tilförende nw i sommars förnwme vtaff för:de her Claesses eghit breff thet han skreff sijn frende til her Sonne i Madesjö . giffuandis honum tilkenne at han wilde nw i hööst giffua sikh ind i landit Huarföre är wår begären och willie atj wele haffua granneligha acht på skötidt ther i eder för-läningh att hans breff och scriffuilsze jngestädis förkun-nadhe warda och atj kunde bespana och fåå fatt vppaa

then för:de her Claess och andra flera sliika hans breffdragare och förskicka oss them til handa Wij försee oss atj jw skole fåå spordagh vtaff then samme her Claess hoss presten i Madesiö her Sonne eller och i Wiszefiärd sokn ther han sägis haffua sijna wenner och slectingiar, och syntes oss wäl nyttugt wara at then her Sonne i Madesiö kunde bliffua vtaff med thet gäldet huar thet kunde lempeliga til gåå . och en annan god man sättis ther i hans stadh jgen som oss kunde til willia wara tro och räträdug thet i med bönderna lempeliga wäl kunne åstadh komma vtan bulder Ramer i alle motte wårt besta som wij tro eder til Gudh eder

Stockholm den 18 November.

Till domprosten mäster Sven i Skara om brefvealingen med den afvikne biskop Måns, nytt biskopsval och biskopsstolens inkomster; — till biskopsfogdarne om de sistnämnda.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 140.

Til Mester Swen

Wår etc wij haffue förstondit aff eders scriffuilsze mester Swen hurvledis i med jdhra medbrödhra aff Capitlet haffue scriffuit bisp Mons til och fååt swar jgen sådana som the thå wara kunne, och hurvledis i hans scriffuilsze oachtad, wile ej tess mindre wara förtänckte til at besöria kyrkena med wårt råd och samtyckio med en annan biscop, och epter i willen hasta bådhit hiitt vp til oss som til biscoppen war, kunde i icke så hastugt göra ther enda med som i gerna giort hadhe, besunerliga epter Capitels bröderna icke alle wåre tilstädis etc Så straffe wij jcke then jdhor meningh vtan måghe wäll lidha atj ther om berådhe edher in til jula helgen, och wile atj med någhra fulmectuga aff Capitulit til at göra och latha i thenna saken komme til oss på trettonde dagh jull i vpsala, eller huar i spörie wij thå

äre, Och att her Bencth i Lödeszö är en aff them som med eder komma Thå wilie wij med jdhartt och andre godhamennzs råd som wij thå til oss kalla . achte ther med göra en fulbord enda så at then landzenda jcke lengher skall stå bispslöös, thet samma wij och willie bestyra om Linköpings sticht, och til eventurs annerstädz ther sliik briist på färde är Gudh etc Aff Stockholm octaua Martini

Jtem samma tidh skreffz och för:de mester swen til at han skal åther jgen vtkreffuia och vpbära til brynolffzbådes gårdz vppehålle . Foder korned . brädhen . hönss gäss och gingerd som landbönderna plägga ther til årliga vth att göra, Om thetta förbe:da ärende skreffz oc biscopz fogetherne Arwid monsson Anderss scriffuere och Anderss benchtson samfelt til at the her epter jn-thet skole befatte sigh med thetta som försacht är, haffua the och nogot ther vtaff vpburit thå skole the antwarda thet mester Swen

Stockholm den 19 November.

Konungen upplåter åt mäster Sven Jakobsson, domprost i Skara, inkomsterna af Brunsboda gård.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Götstaff medt gudz nadhe Suerigis och göttis etc Konung

Wår sunnerligh gunst til förende etc Wij haffue forståt Mester Swen aff wår tienare Oloff Bröms athi äre begärandis til Bromsbodhes gårdz vphelle thet fodher korn Brädhe . Höns . gäss . och gingerd som Lanbona plägga vthgöra til för:da gårdz behoff, Så vnne wij och thet til godho ath så skee må, och haffue wij therföre scriffuit wåra fogter til ther vm ath the sigh med för:da

fodherkorn, gíngerd, eller huadh thet är mera som for:uit står intit befatta sikh, som wij idher breffuit her medt fölghendis tilskicke thet i them må få lata, Ramer i alla motto wårt besta som wij edher alffuarligha til tro jdher her medt gudh befalandis Aff wårt slott Stocholm Ffredaghen nest för Clementis Årom etc MDxxix Vndher wårt Secret

Utanskriften: Oss elskeligh wyrdeligh man Mester Suen domprouest i Skara gunstelige

Spår af sigillet finnas.

(Stockholm i November.)

Till hr Birger Nilsson (Grip) om de ur landet afvikne förrädarnes stämplingar, biskop Brasks brefveaxling, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 141.

Til Her Birge Nielsson

Wår etc wij haffue förnwmed her birge at her ture och bisp Monss aff Skara latha jtke theras förrädliga stemplan hiit in i landit med budh och breff til at göre her en vprorisk almoga vm the thet göra kunde och huad the mera åstadh komma kunna vppå wårt argista, är för then skull wår willie och begäre atj granneliga wele achte vppaa skötedt ther i Vestergötland och huar i fare at sådana there breff jngestadis läszne wårdne och atj komma kunne vppunder wädret med theras breffdragare hoo the äre och med hwem the haffua beställe Latendis oss thet fåå att wetthe, ty wij förnijmme nogh att ther skyndis fast breff vth och jnd i landit, och siden til Danske til bispnen aff Linköping att thet motte förtagas them är aff nödhen Teslikis och är wår willie atj wele scriffue och befale eder fogta i tiust (then wij och ther om tilscriffuit haffue) at han granneliga haffwer öghat vppaa brädeth ther j hans befalningh bespanandis effter bisp hanss braskes budh breff och breffdragare at

the jcke slippe ther lotlösze och giffwer oss seden tilkenne huad ther å färdom är atuj och aff then landzende wetthe hurw til står, Ytermere wele wij oc her birge atj mana vppaa Tord bonde vm then peñinga summa han oss tilsacht oc loffuad haffwer ath han then vtkommer lather vppå försagdan tiidh och skicker oss henne til hande Ramer i alle motte vårt beste som wij eder alwarliga til troe Gudh eder

Stockholm den 26 November.

Till abbedissan i Gudhem om den vådeld, som öfvergått klostret.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 141. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 301.

Til Abbatiszan i Gwdhem

Wår etc Som i scriffue oss til Frw abbatisza beclagendis eders motegangh vm then eeldbrand som eders clöster är vtöffwer gångin och begären wettha wår willie vm i thet jgen byggia skolen, Så effter wij jcke granneliga wettha jdhra läglighet huad macht eller tilfalle i haffue til att byggia thet vp igen eller ey, såsom the godhemen ther i landit hoss eder ära, Therföre må i haffua edert rådth ther om med mester Swen Domprouest i Skara och flere aff Capitulit ther sammestädz at the mågha med eder öffueruägha och ransaka huad macht i ther til haffue, Huad i med theris goda Råd i thet ärende företage lathe wij oss wäll åthnöya, tuiffar oss intit at the therutinnan wäll rådha eder thet besta rådhit, Doch kunne i wäll merke atuj nödugt vmbära then dell wij skole haffua aff Clöstret effter then handil i med oss giort haffue för then swåre twnga och geld skull som oss och Rikit på henger Eder her med gudh befalendis aff Stocholm Jn crastino Katherine

Stockholm den 26 November.

Till riksrådet Holger Karlsson om utprägladt falskt mynt.

Riks-Registr. D, 1529-1531, fol. 141 v.

Till Her Hollinger Karlson

Wår etc Käre her Hollinger wij giffue eder til kenne att oss är vnderuist hemlige, huruledis eth falst mynthe är slagit vppunder wan stempell, Rwnt mynthe som jcke holler mera än iij lodh på löduge marken och föriss fast i bland then meneman Rikene och oss jcke til lithen skadhe etc Så effter wij jcke wetthe til wijsz huar wij sådane Mynthemestare jgen taghe skole. Entogh att giszningar görs ath the skole ware i tysland och stinge sådana Mynthe her ind i Rikit til stora summor med nogra köpswenner, Är wår wilie och begären atj welen hemlige och lempelige lathe bespane ther vm i Sydherköpinghe oc andre wåre städher ther vmkring i Östergötlandh vm i kunde komme ther nogerstädz vppunder wädret med oc beslåå nogen som sådana handell bedriffwer, Wij försee oss at thet moste ware eth selskap ee huar the finnas jgen, Oss är vnderuist om en tysk köpswen widh namn Frederich frederichson att han skall ware ther mijsztencht vm, Och han skall nw ware kommen ifrå tysland och til Syderköpinghe, hurw ther wm är wetthe wij jcke til skälss, kunde jnthet skade atj hemlige lathe bespane vm honum, huad handill han driffwer, huad mynthe han vtgiffwer, och huad waror han haffwer jnfördt hiit in i Rikit, Doch så atj jcke lathe eder hoss honum eller nogen bemerke, förre än i kwnnen wiist förfaredt om han thess skyllugh är eller ey och om han thet myntedh jnfördh haffwer, Och vppå thet atj thess bättre ther med kwnnen komma til kennings, sende wij eder eth stycke vtaff thet falska myn-

tedt her jnnelycht thet i wäll kunne see hurw thet aff
 bär i fråå wan stempell, Wetther wårt beste i thenne
 motten och all annen som wij troe eder til, giffuendis
 oss til kenne huad i i then saken förnijmme Gudh eder
 etc Aff Stocholm jn crastino Katherine virginis

Stockholm den 2 December.

Till Anders Westgöte om åtskilliga ämnen.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 142.

Til Anderss Wesgöte

Wår etc Som tu scriffuar oss til Anderss vm the
 landbönder ther plägha göra wedh vth til gården oc
 stockar til sagequärnen för gårdzens vppehälle skull
 och wij förnijmme att tu kan jcke wäll vppeholla salt-
 pettermakaren eller gården them förutan äre wij wäll
 til friidz att the bliffue vnder gården thet tu seya måg
 Enewall hansson att han sigh jntedt befattar med them
 etc Vm vora fotgongare tu scriffwer vm huar the skole
 fåå theris peninge Är wår willie att tu giffwer them
 thet the haffue skole huardera viij marcer danske och
 sij tiil med them att the haffue sigh skälighen men Bys-
 zeskytten wele wij wår Camererer skall löne vtwr Ca-
 meren när han nw ther neder kommer som för handen
 är wele the fotknechter oc så lenge töffue ther må tu
 och the rade före The iiij^o [400] marc danske haffue
 wij vndfongit på Lasse pedersons wegna Wett och Rame
 i alle motte wårt beste som wij troe tigh til Aff stoc-
 holm torsdagen nest effter andree

Stockholm den 9 December.

Till Anders Hansson om Seved Ribbings rustning, Ekelanda by, m. m.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 142.

Tiil Anderss Hansson

Wår etc Som tw scriffwer oss til Anderss att tw haffwer handlat med Ribbingh om hans Rostningh och att han sätther tigh henne vtaff weghen Så är wår willie at tw handlar med honum thet beste tw kant om samma Rostningh oc lath henne tigh öffweruantuardes huad som skäll är skal honum wäl bethales, Thet han haffwer vpburit aff Mark i skatthen och foringhen kommer wäl til Rekänskapen när som Rostninghen skal bethales Entog torffwer tu jntedt ther vm lathe honum förstå på thenne tiidh, Ytermera som tw och scriffwer om Ekelanda by att almoghen tycker twngt wara att han skal ödhe läggis, så kunne wij ther vm jnthet til göra effter wij så mykit ther vm allredhe jnrympt haffue Lödesze borgerne, oc stonder oss [eij] til att göre thet til baka then ena daghen som wij then andra haffua framgiort Teslikis som tw scriffwer att tu haffwer hendt borghen aff Bencth haraldson för v^e [500] mark för then tunno brödh etc synes oss att tu äst honum förnär i then motten finnes jngen annen bruth eller förrädilsze med honum må tu medla then sak oc wette hans beste war honum jcke förnär ty wij wele jcke haffue nogers mandz then oskyllich är, Vm wåre swenne lön som komme ifrå Vpland wele wij att tw them theris lön giffwer effter danskt tall som them androm, och wiltt hylla in til tigh iij eller iiij the ypperste aff them med god ordh loffuandis them med tidhen goda hiälp. så the jcke jbland the andre göre ther vm noghet buller eller my-

terij, Vm her peders godz i lundby haffue wij scriffuit mester Swen til att han med tigh skall witte huad ther är, och när hans witterlige geldh betaledh äre tå lath oss komme til hande huad ther är i sölff peninge och gull Säden fetalie med alt anned må tw lathe anname jnd på slotted vpscriffuendis thet i wår Rekänskap, wett i alle motte wort beste som wij tigh til vmbetro etc Aff Stocholm torsdaghens nest före Lucie

Stockholm den 10 December.

Till Esbjörn Scriffuare om skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 142. v.

Tiil Esbyörn scriffuere

Wår etc Wij haffue vndfongit på the twsende mark tu oss sende af Jöneköpingx stad Esbyörn xxxix löduge marc sölff minus viij lodh, och haffue wij annamat löduge marken för xx marc thet är x öre lodeth så thet löper i peninger vij^o lxxj mark ij öre, och ther til liij marc redhe peninger, Så effter sölffueth oc peningena jcke fult draga til M [1000] marc Är wor willia att tu lather fylla vp thet som fattas så att wij thet få vth med thet aldra första, och mana vppå the anner M [1000] marc wij nu haffue skole vm kyndelsmeszo nest kommandis at wij them thå vtan all förhalningh redheliga vth få, wele wij jcke dyranne annamme lodeth än för x öre thet tu them aluarliga säghia må, then gulringh och then gyllene ther med wore haffue wij och annammedt Gudh tigh etc Aff Stocholm fredaghens nest före Lucie

Stockholm den 13 December.

*Till hr Holger Karlsson om bref ifrån Danzig, biskop
Brask och det falska myntet m. m.*

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 143.

Till her Hollinger Karlson

Wår etc Käre her Hollinger Som i scriffue oss til vm then köpswen ther kommen är jgen i frå Danske med swar til Capitulit i Linköping och vm then vnderuiszning som han förnwmmedt haffwer aff bisp hanszis vndsättning her aff landit etc, Så är wår begäre atj än nw widere wele handle med then köpswen vm han nogit mera förfaritt haffwer thet i kunne oss tilkenne giffue oc ther oss ligger macht vppå, wij wele lempelighe lathe haffue wort budh vtthe til Giäffle och lathe bespane vm wij kunne komme vppunder sanningen med thet han för eder vnderuist haffwer, kunde och för:de köpswen sialff komme oss til orde och samtall såge wij gerne ther i honom til förfordre wele, Ytermera scriffue wij eder til i sijstens vm nogit falst mynte som föris hiit in i Riikit atj och ther vm fljteliga och lempeliga wilthen bespana latha i then landzende, så är thet och än nw wår begäre atj willen giffue oss tilkenne med tidhen huad i therutinnan förnijmmandis worde, wetter i tesse motten och all annen wort besta som wij tro eder til, Och synnerlige haffwer joo acht vppå then her Claess i herszame fordom satt som wij eder i sijstens tilscreffue, och welen ther vm och scriffue her Monss Johansson til på kalmarne att han bespaner vm honum som wij och honum i sijstens ther vm tilscreffue Gudh eder etc Aff Stocholm Die Lucie

Stockholm den 16 December.

Quitto för myntmästaren Herman Fossor.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 143 v.

Herman Fossers Quittancia

Wij etc Göre witterligit att oss Elskeligh Herman fossertt vår mynthemestere vdj vår Stad Stocholm haffwer giort oss en godh redeligh Rekänskap i Närwarv vår Cancelleres mester Henricx sledorms Oleff bryms Niels monssons och oleff larssons våre Camererere för alt thet som han til vårt och Rikisens beste mynted haffwer i xv giutningher sedan han oss senast rekänskap gjorde, och wij then Nya Contracht med honum beleffuadt haffue Så att hans Räkänskap sikh så förlophen är att hans vpbyrd med vtgiffen effter Contrachten wäll öffwereens draghe och oss wäl åtnöggher, Doch beholler han jnne med sikh iiij^{xv} [415] mark iij öre $\frac{1}{2}$ d: oc en tolfftedell aff en d: ther han oss skyllich bliffwer til neste Räkänskap eller giutning, Huarföre giffue wij honum och hans effterkommandom arffuingom quitt frij löss och lödug för all ytermera Räkänskap . at göre oss wårom arffuom eller effterkommandom Rikisens herrom för för:de xv giutninger effter thenne dagh Tess til wisso etc giffuit på wort Slott Stocholm torsdaghen nest före sanctj thome apostolj dagh

Stockholm den 19 December.

Till Bengt Arendsson på Ekolsund, att han icke befattar sig med godsens Liuna och Torp i Hagstada s:n samt Ullavi i Örberga s:n i Östergötland, hvilka genom arf tillhöra konungen.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Götstaff medt gudz nåde Suerigis och Götis etc konung

Vår gunst tillforene etc Giffue vij eder til känne benkt att oss är vnderuist huroledis i haffua clandrat någhon gotz vndan lincöpings Domkyrke som her trotte månson hade såltt ther vnder til förstamessones vpehülle som ära liwna och torp i hagstada soken och en gårdt i wllauj i örberga soken i östergötland *), Så effter thet för:da gotz osz tilkomma i brystarff och i kunna ther ingeledis komma til vtan medt bakaarff, förmode wij atth eder faller ther ingen räth til . huarföre vij vele och biudhe attj ingeledis befatta eder ther medt effter thenne dag vtan later vår fogte ther medt betemma, så framt i vele göra thet osz liugt är, Eder her medt gud befalendis Giffuit på vårtt slott Stocholm sundagen näst före thome År etc 1529 vnder vårtt secret

Utanskriften: Osz elskelig troo mann benkt arendson på ekolsund gunstelige.

Lemningar af sigillet finnas.

*) På en i Riks-Archivet befintlig afskrift af samma bref finnes följande anteckning:

v dj Göstringx heredt i högstade Sochn	
En gård j liuna	
korn	2 1/2 pund
Torp en gård	
korn	2 1/2 pund
v dj dals heredt j öreberga Sochn	
En gård j Wlleuj	
korn	2 1/2 pund

Stockholm den 20 December.

Till hr Birger Nilsson om aflöningen till svenner och skyttar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 143.

Tiil her Birge Nielsson

Wår etc Försckicke wij til eder her birge thenne wår Camererere Niells monsson med peningana til att löna wora swännär medt, är wår willia atj sampt med honum wele handla så med för:da wora swänner och skyttare att the mesta parten latha sigh åtnöya medt viij marc ortuger som wij them vpteknadt haffua i Registret oss synes wara förswårt att giffua them alle x marc effter wij them medt borgelegie försee om sommaren och goda hiälpper Och welen giffua oss tilkenne genom eder scriffuilsze hwro monga i löna, oc hurw monga tilförende lönthe äre bådhe nw i år oc så i fiord oc hurw mykit huar thera fongit haffwer, the swänne som fölgia wora fogtar öffwer biscopz landbönder[ne] them lather och löna huar som sakören så jcke til räckee att the ther aff lönas kunna Ramer wort besta i thenna motton och all annen som wij troe eder til Gudh eder etc Aff Stockholm mondaghen nest före thome

Odateradt.

Till Wulf Gyler, konungens sändebud till Lübeck, om betalningen af Sveriges skuld till Lübeckarne, deras förhållande mot Sverige, m. m.

Efter original-conceptet i Riks-Archivet. — Förut tryckt i Handl. rör. Skand. Hist. 39: 1.

Var gunst etc Wij finge nw wlf war kære Swagers och tijn scriuilsze om the werff som i haffue för hender i tysland, oc besynnerlighe om the geld . som wij the

lubeske plichtoge ære, och lather tw förstaa at the haffue stark oc owinnelig breff, saa at wij ingalunda skole kwnne wndwike then betalningh effther theris synne, med mynne wij falle fraa war breff oc incigle, oc ati begere wetha om wij welle tråde i fra the insagher som wij haffue i rækskaben . eller eij Jtem at wij wille giffue eder fwlle befallning pa nogen wiiss summe etc Om the monge oc starke breff förwndre wii nog sielffue, oc ær oss ey aldels witttherligit . hwad the lyda oc hwrw the hær wtkomnæ ære oc fruchtæ nog . at somblige aff thom oss eller ware scriffuere med behendighet aff förraskade äre . oc haffue ekki en nw fwnnid Copiener i cancelleriit aff samma breff, och hade tw giort wæl . ath tw hade sendt oss wtscriffter aff the drapeligiste breff som tw nw ther seet haffwer, Doch e hwrw ther om ær . med the br. ff och e hwrw the lyde, hade wij wæl förseet oss tiil the godemen i Lubeke at the ingelunda skulde mere kræffue aff oss . æn som wij med retto oc för gud plichtoge ware, thet wij ey heller nogentid nekad haffue wtan haffue Altiid warid öffwerbödige, som wii oc æn ære . tiil at betale paa dag och stunder som the wæl sielffue wette, At för:de war breff skola ware saa strenghe oc starke, ath wij med thom kwnne wtslutes fraa alla redelige insagher, kenne gud är oss owettherligit . oc ære aldrih sadanna breff wtgongid effther war mening eller befallningh thet oc wæl hwar oc en mag tenke at wij ekki gerne bebreffwede oc beseglede oss war ræth i fra oc hade wæl förseet oss tiil the lubeschers redelighet at the sliche breff ekki skulle willet bruke war reet tiil förfong besynnerlige effter wi alstedis haffue wared thom gönstige med preuilegier oc herlighether oss tiil ingen lithen nadel oc skade Doch hwar the endelige willie ther wthinnan strenge sig oc halla sig widh samma breff, kan tw wæl sielff merke at wij ekki wæl kwnne gaa j fra war breff oc incigle the som witttherlige i fra oss wtgongen ære e

hwad sedhan ræt kan fynnes om the insagher hwilke wij ikke gerna wille plat falla lathe för dy the draga wid en godh summa som tw wæl weth, Wi förhoppe oss oc at the aldriq saa sterke ære at the kunne skillie oss i fra war rätt oc twinghe tiil at betale thet wii ikke wndfongit haffue . oc ware insagher ære och saa skälige at the oss thom ikke neke kwnne wten the wille göre oss wppenbare oræt som dw wel sielff west . och dömpst haffwer ther om, synnerlige om thenne gammul skip som the lote senke för köpen hampn och annerstedz . med annen flere parceller . y hwilke wij oss haffue fynnæ lated skälige oc ære tiil fridz at midlæ the som oskæle ære, Doch effther oss fathas her fasth god rad . oc haffue ikke monge gaa tiil radz med, sette wij war tröst oc lyt in tiil för:da war kære swager oc tigh, at j ther om wilia tiil en fwlbord enda handlæ med the lubeske, och förwether oss . hwad summan wil draghe, aff thet wij en nw plichtighe ære, Och giffue wij eder bade fwlle macht och befallning ther om, oc achte nest gudz hielp, fasst och obrottelligen holde hwess i ther wtinnen göre eller wtloffue, tog saa at wij ikke trengde worde tiil högræ summa arlige betalendis æn tiil iij^m [3000] mark lub. thom wii i war wtsende wille oc seden fram halla tiil thess wij nest gudz hielp alt betaled haffue, thet wij med rette plichtoge ære, Ther tw rörer om wart konunge rike at thet mechtogt ær etc staa wii wæl tiil, en tog mage wii ekki betale alt æffther theres meningh, synnerlige the parceller wii haffue redelige insagher wdj Anners moste wii fly oss flere konunge rike . thet tw thom wæl mag tiil kenne giffue Oc begere wii at tw og faa wette hwrw the wardere wille guld sölff kopper jern oc hwad del wii wtsende och alt rede wtsendt haffue . effther thet dw west hwrw handelen sig emellom oss oc thom förlöped haffwer, Tw west oc at the ikke holdet haffue oss al then del the oss tiilsacht haffue om pagha-

mented, Mynthed oc the guldenne thom the slaa lethe oss tiil inthet profith och skade, Här om rammer wart beste som wij troe edher til, och mene inthet aff nöden ware . at wij ther om nogen ytermere beskickning göra med nogra andra för ty i kwnnen jw thet samma göra som andre, oc tiil äwentyrers ytermere . Her med gud befalendis

kalffuen

Och ware wii teste wællwilligere tiil at betale, hwar saa kunde handles at the lathe noged aff theris priuilegier falla, besynnerlige tollen hwilkit oss wæl wille arlighe komme tiil en stor lettillsze oc hielpe en stor del i handlingen

Odateradt.

Till grefve Johan af Hoya, som blifvut utsänd till Lübeck, för att underhandla om betalningen af Sveriges skuld till samma stad.

Efter originalconceptet i k. Riks-Archivet.

Ad Dominum Comitem

Var synnerlig gunst etc . Kære her Swager, fflinge wii eders scriuilse om then handel i lubek med the köpmen om war geld etc i hwilke i scrifue förmanendis oss betale thom för the store oc starke breff the haffue aff oss, för huilke skuld wii ekki anners kunne bekende ware en wj moste betale *) oc begeren her wppaa faa war mening innen nest kommende Jwl at seie them Jaa eller ney tiil etc Sa wette i wæl . at wii altid haffue wared öffwerbödige tiil al redelig rekenskap . med ware skelige insagher tiil at betale thom paa dag oc stunder . oc haffue ther aldrig sacht ney emott som wii oc ey heller en nw seyæ, Men thet wij skole lathe falle ware

*) Orden: för hwilke skuld betale i conceptet öfverstrukna.

redelige insagher och betale thom effther theris begeren thet tykker oss ware oskel, synnerlige meden ware insager ære saa dragelige oc rædelighe at the oss thom ekki neke kwnne wten the wille göre oss för gudj oskæl, trenghe oss i fra war rett, oc nödghe tiil at betale, thet wii aldrig nwtid eller wpburid haffue, som ware insager thet inneholde ij monge parceller, om the skip the senchte för köpen hampn oc annen flere, ther om wii hoppes war breff aldrig saa starke ære (om the anners ære rætt fonghne at the kunne skillie oss ther i fra oc fra war reth) som wij widere war troe tienere wllf her om scriffuit haffue, oc saa haffue the ekki fast . handlet skælige med oss i nogre article som the oss loffued oc ekki holded haffue . synnerlige om mynted . paghmented . oc gullenne, Oc sa om berend . van melen, then the oss wel motte holded haffue tiil reken-skapz Ther the nw oss förretaghe oc lathe honum fare oærende oss med noyed prent han haffwer latid wtgaa som ekki fast redelige luder paa oss, hwad rad wii ther emot finne, Saa haffue wii i thenne motte ekki fast monge gaa tiil radz medhen, wten sette war litt oc trost tiil eder oc wllf war troe man, i thenne handling, befalendis atj ther wtinnen handle willen wart oc Rikisens beste tiil en fwlbord ende med the lubesche, oc at wii förwethe måghe hwad summen draghe wil wij skuldoghe ære, Nest gudz hielp wille wij holde fast oc obrwteligit hwad del i ther wtinnen göre oc wtloffwendis worde effther thenne fwllmacht wii eder sampt oc synnerlige giffue oc befale Tog saa at wij ekki beplichtade worde tiil högre summa . betalendis aarlighe en tiil trij twsende marker lub[iske] som wij oc widere wllf tiil scriffuit haffue, Her om Ramer wart beste szom wij troe eder tiil, Wj mene inthet aff nöden ware . at wij her om nogen ytermere besluthning göra med nogra andre Tj i kwnnen jw thet samma göre som andre oc tiil

ewentwres ytermera . Om priuilegier the som oss oc Riked kunne komme tiil gode oc bestond . ære i förstondighe nog at witthe wart oc rikisens beste som wii eder alwerlige tiil troe The wii her med gud befale longelige sund oc salighe etc

Odateradt.

*Anmärkningar emot grefue Johans af Hoya och Wulff Gy-
lers uppgörelse rörande Herman Israels räkenskap.*

Efter conceptet i kongl. Riks-Archivet.

Einsage so k. mt. zw zchweden, mit den Reichs Rethen, wider den contract, durch Graffuen johansen von der höya, vnd wlffgangen gyleren, zw lubek auffgerichtet, auff des Herman jsraels rechenschafft Anno 29,

Zwm ersten ist dem Graffuen etc keine rechenschafft geschehen, von den gütern welche k. mt. anno 22 auff die bezalung ausgeschickett, Summa viii^m vij^c xlix mark lub.

Zwm andern hat der obgenante Graff keine rechenschafft entphangen von dem gut das gen lubeck gekomen anno 23 des summa abgekürtzet ij^m mark lub.

Zwm dritten hat der hermen israel verschvigen vnd zw keiner rechenschafft kommen lassen, alles das k. m:t haben geschickt gen lubek Anno 24 Summa vi^c xl mark lub.

Zwm vierden, das des karsten todes holck, so Bernt Krijsteman verkaufft konghlicher wierde ist hoher angeslagen worden jm des hermans rechenschafft den er ist verkaufft worden zu xvi^c mark lub.

Zwm fünffthen, das Marcus helmstedt entphangen die ni der rechenschafft nicht seint abgekürtzet

Summa xv^c *) lxxix mark lub.

Summan von diesen einsagen xiiij^m mark lub.

*) Häröfver står sedan tillagdt: vij.

Odateradt.

Frälse- och sköldebref för Jören Jönsson.

Efter original-conceptet i kongl. Riks-Archivet.

Wij Gustaff met gudz nåde Suerigis och Götis etc Konung Göre witterligt att wij vtaff synnerlig gunst och nåde, så och för then hulle och longlige tro tjänste som thenne vår tro tjänere Jörn Jönsson oss och vårt rige Suerige her till dagz beuist och giort haffuer, och än ytermere her epter beuise och göre må och schall then stund han liffuer, haffue vndt och giffuit, som wij och nw met thetta vårt öpne breff vnne och giffue honum, euigt frihett och frelse, på alle the godz och gårdar, som han met gifftermåll, arff, köp eller naghet annet lagafong (effter Suerigis lag), tilkommin är, aller framdelis tilkomme kan, (dog aleneste the godz och gårdar, som till forende och witterlige vnder frelsit warit haffue och jnge andre) Och giffue wij her met förbe:de Jörn Jonsson skiöld hielm och skiöldemerkie, på dhet att han och hans effterkommande ekte ba[rn] oc barna erffuinger måge och schole bliffua vnder rett frelse lige som andre våre gode frelsis men j ritig theris godz vnder rett frelse niute bruge och beholle Och haffuer förbe:de Jönsson met hand och mun loffuad oc forplicated sig ath han will och skall så lenge han liffuer och hans barn oc erffuinger effter honum, wara oss oc våre effter:de erffuinger hulle trogne och vdj alle motte rett-rådig som honum oc them bör att wara theris rette herre och konung, Och sig ther alrig j frå wige late j ene motte eller andre wid sin christelige tro äre och redelighet Skall och förbe:de Jörn Jonsson vtaff the frelses godz som han vdj så motte tilkommen är eller framdeles tilkomme kan göre oss ware effter:de erffuin-

ger oc Cronon ther tilborlig tjäniste vtaff met hoffmen hester oc harsk, som thet sig eg[n]er och tilbehorer, och som han therutaff will göre sitt frelse fyllest, Forbiudendis förthenschulld alle ee hoo the helst äre eller wara kunne som f[ör] v:[äre] skuld v:[ele] . och schole göre och lathe att the icke vdj någer motte göre forbe:de Jorn Jonson her emott hinder eller forfong

Skölden visar i öfre hälften en kalk med derpå liggande hostia, och i nedre hälften schackspelsrutor.

Odateradt.

Tillåtelsebref för hustru Anna på Sjöö, att vidkännas några gårdar, som legat under Heliga tre konungars præbenda i Westerås.

Efter en ungefärligen samtlig afskrift i kongl. Riks-Archivet.

Wij Gustaff med Gudz nådhe Swerigis och Götis etc Konung . Göre witterligit at epter then ordinantia och handel som senest skeddhe i vår stad vestrårs om the godz sôm giffne köpte eller pantadhe äre, wndher kyrkyr kloster och prebendher sedhan K. Karls refst stod, at the skola gå tillbaka igen til rette byrdmen Så epter oss elskelig ärlig welbördig quinna Hustrv på siöö Lars Tynnesons epterlefuerska haffwer giffuit oss tilkenna, at nogre godz äre kompne vndan hennes retta byrd oc vnder en prebenda i westrårs benempd Helge Trekonninge Prebenda som är 3 godzs i Apella i gran sockn i Håbohärat, it godz benempd Ölista i holm sockn i Lagundhe Häradhe, sampt med it godz benempd Bruna i Vårfrukyrkio sockn vnder siälagardhen i vpsala, it fiälleland i Norsundha sockn 2 öris Land iord i dorselle, som och en tijd long legat haffuer vnder for:na siälegard, Haffwe wij aff wor sönnerlig gunst oc nådhe vnt til godho at for:ne Hustrv Anna må kennas

vijsd och igen til sig anama alla forberördha godz oc them beholla för sig oc sina epterkomandhe retta arfvinger til äuerdeligo ägo besynnerlig epter hon sin byrd lagliga beuist haffwer epter for:ne Vestrårs handel innehollelse Strenglig förbiudendis alle som för vår skul vela skola göra och latha Enkannelig våra Fougter och embesmen för:ne Hustrv Anna eller hennes fogte på för:ne godz ofuer thenne vår tilstädilse noget hindher platz eller förfong göre i nogon motto vijsd vår straff och hemdh Tess til vijsse vndher vårt secret Giffuit i Vår stad Vpsala Anno Mdxix

BILAGOR.

1.

Erkebiskop Olaf i Trondhjem till konung Gustaf om erkebiskopens förhållande med afseende på konungens lejdebref samt de från Sverige undflydde förrädarne. Dat. Grynæ den 20 Febr. 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 2 v. — Förut tryckt af Thyselius, l. c., 1: 168 o. f. samt i Samlinger t. det norske folks sprog og historie 1: 541 efter ett afvikande, odateradt concept.

Högueldig förste och mectige herre her Götstaff medt gudz nåde Suerigis och Götis etc Konung ödmÿkelige tilscriffuit

Högueldige herre och mectige förste efter mijn ödmÿke helssen och väluilighet verdis eder nåde yede at ieg fik e. k. ma:tz breff i går åff huilkit ieg förstår mig att vare mÿkit vrätfärdeliga förörd före eder nådiss kongelig maiestat först at ieg skulde haffue slagit eder nådis leijgdebref på kyrkedören eder nådis kongelig ma:t til homodt och foraktning, kära nådig herre thet skal mig ingen på beuse antten rijk eller fattig att iach någon tijdt haffuer låtit vpslaget enten på kyrkedör eller annenstedz eder nådis högmectighetz breff eller någon andens, hade ieg så vforståndeliga giordtt, thå hade thet varit mig siälff til föraktning och försmädilse, efter tÿ att förbeda eder nådis leijgda ej vidhere sig strekte än för vrätte och offueruåldt, och var norgis rådt ej ytermere leijgde begärendis åff eder nåde på theris vegna, Tesligist kära nådigiste herre förmercker iach att eder nåde är vnderuist och til känne giffuit thet ieg skal haffue vppehollit hulptit och försterkt eder nådis veterliga förrädere then ene efter then annen på eder nådis och Suerigis rigis argesta, mig hopes til gudt när all ting rätteliga randzakas thå skal ecke finnes mijn skyld eller bröt så stor ther vdi som före edher nåde sagt är, her peder och mester knut leth iach gripa och behindre, efter tÿ ieg viste the hade varit eder nåde vnder ögon, och sijdden ingen bön kunde them hiälpe sende ieg them til edher nåde, Thenn som sig kallat haffuer her stens son att vare kom her in i landit

medt någre dalakarle och begärede leijgde åff mig . huicken ieg honnom eij thå giffua vilde och eij heller sijdhen någon tijdt gåffue, vden ieg leth honnom strax tilseije att huercken kyrke eller clöster skulde honom holde eller beskerme . om någon effter honnom kome, och ther medt förstack han sig hemeligen åff thet län som ieg åff vår käriste nådigiste herre i förläning haffuer, och til fru ingegårdz gårdt ther peder grým och andre före honnom vore och bleff ther väl vndfångin i hennes fråuarilsse och dueldis ther ind til bud kom effter honom åff dalerna, och sade the bud för visse tidende att eder nåde var i gudz voldt och åffgångin och tÿ gaff hann sig til trondem aktandis oförtöffuat att resa i dalerna igän . annan dagen ther effter kome her åke och her vincentz til ordz och lede the medt samma bud tilseije honnom en säger och cristelig leijgde, och ther opå förtöffuet hann theris tilkumst, och strax the komme til trondem lete the hemta för:de karl til them i herbergit, beuisendis honom stor äre och dÿgd, och handlet the thå medt honom huad ärende the vilde, och ieg eij mer ther åff viste, än thet the vilde mig til känne giffue, ooh effter tÿ the så venlig medt honom handlede, thå hade ieg honom medt her åke och her vincentz til gest, och i skilnet skenkte ieg honum en kåde åff sylff förgÿlt, vpå thet om edher nåde hade varit åffgångin, som the fore visse tijdende sade, att ieg eij skulde föruenta mig ondt åff honom, och the dalakarle för her peder och mester knut ieg leth indskicka til eder nåde . Anden hiälp tröst eller oppeholdelsse fik hann eller hans selskap ecke åff mig enten med bysser krut folk eller värre i någer måde, tre eller fyre tjänstlöse karla som mig hade tijäntt fik han til tjäniste, män inge åff mijne fik hann til hiälp, hues förstärkning hiälp och biståndt hann hade enten medt bysser krut folk eller värre, thet fik hann åff her vincentz och fru ingegårdt, och fylde her vincentz och erich vgorp honum personliga til iemptelandt förskickendis honum så ind i dalerna medt theris hiälp och bistånd, Och thå för:de karl rÿmde åff dalerna igän thå gaff hann sig strax til her vincentz och fru ingegård, tesligist giorde och the alle andre fridlöse karla både lekte och lärde som rÿmde åff dalerna . ingen åff them kom til osz, vden the äre änd nw hos her vincentz och fru ingerd, och fölgde mesta partin åff them her vincentz strax til bergen, och på vegen til bergen röffuede the torsten nilsons värfader(!), och aktede the att sloo för:de torstin i hiäl om the hade honum offuerkomit för thet han förde her peder och mester knut til Suerige igän kära nådig herre ingen ytermere hiälp tröst eller biståndt haffuer för:de karl eller hans salskap hafft åff mig i någer måde, huilken mig ytermere haffuer sagt opå före eder nådis ko. mat, thå skal hann thet aldrig kunna

beuisa, Jeg haffuer altijdt förmodet mig en gunstig herre och nåbor åff eder nåde och eij veth ieg mig i någer måde annet åff eder nåde haffue fortijäntt och aldrig annet heldre förtijäna vil then stund ieg må skäl och räth må nyde, Ty beder ieg eder nåde ödmýkeligen thet eder nåde vil ecke vände mig thet til ogunst som mijne ouener vretferdeligen vden skäl och räth mig på seije, käre nådig herre åff thet gull som eder nådis kongelige mat scriffuer om . behelt ieg hos mig edtt hundrede och tretten ducater, ther opå haffuer ieg vdtlagt halffemte hundrade marcer och ther utoffuer i the twenne reser som ieg inskickede eder nåde til hända för:de her peder och mester knut och medt thet ieg bekostat vpå att lade hemte för:de her peder igän thå hann var hemelig rýmd åff trondem som ieg vil nest gudz hiälp beuise. att the mig så mýgit bekostat haffue, förhopensis att eder nådis ko. mat ecke begärer mijn skada . huad eder nåde ecke vil haffua mig ther vdi fördrag . och om thet är eder någe til vilia giordtt, thå vil iach gärna lade finne mig veluilig til for:de gull att bettale, käre nådig herre hues måde ieg medt äre och redelighet kan vare eder nåde til vilia och ýdmýkt, thet vil ieg altijd gärna göre, thet kenne gudt then iach eder nådis siäl lijff och verdighet befaler til euig tijdt, scriptum grýniæ sabato post valentinj anno etc 1529 sub meo signeto

Olaus dej gracia
archiepiscopus nidrosiensis

2.

Grefve Johan af Hoya och konungens secreterare Wulff Gyler bekräfta, såsom konungens befullmäktigade sändebud, å hans, svenska rådets och rikets vägnar, Lübeckarnes fordran af 68,681 lübska mark, hvilken summa af svenska kronan skulle betalas inom fyra års tid.

Dat. Lübeck den 16 Mars 1529.

Efter conceptet eller en samtida afskrift i Riks-Archivet.

Wy Iohan vann gots gnaden, Graue tor Hoye, vnnd Brockhusenn, vnnd Wulff Gyler Secreter, als vulmechtige bouelhebber In, vnnd tho nageschreuenener sache, des Grothmechtigestenn herenn, herenn Gustaes der Schwedenn, vnnd Gottenn konnings, vnnsers Swagers, vnnd gnedigestenn leuenn herenn, Doenn kundt Idermennichlickenn, Bokennenn, vnnd betugenn In, vnnd mith dessem Breue, vor vpge-

melten herenn koninck, denn Rykesredenn, vnnnd der gantzenn Croenn
 tho Swedenn, vnnsse, vnnnd ore Eruenn, vnnnd nhakomern, Dath wý
 nha flitiger vorhoringe, der brefflickenn vorsegeltenn orkundenn, vann
 Itz gedachter Ko: W: vnnnd denn Rykesredenn vtgegaenn, vnnnd vor-
 segelt, vpp de gelt schult, so de Erssame Radt, cöpman, vnnnd borgere
 der Stadt Lübeck, by orer Ko: W: tho achterenn sýnn, herkamende
 vann bewustenn teyn Schepenn, Dergelickenn achte, vnnnd der heruest
 reysse in orer Ko: W:, vnnnd deme gantzenn ryke Swedenn, tho gude,
 vnnnd bestenn, vormals vpgebracht, vnnnd gedaenn, vnnnd nachdeme dar
 Inne or Ko: W: mith samptt denn Rykesreden, gude rekensschop, mith
 Dancksegginge, vann herman Issrahell borger tho Lübeck vorhen enth-
 fangenn tho hebbenn bokennen, vnnnd sodane schult, deme Ersamenn Rade,
 vnnnd borgerenn gudtlick tho betalenn vorschreuen, wo ock darupp bet-
 linghe etlicher matenn am dele gescheenn, Vnnnd wowoll Ko: W: an
 nestelliger Summa, edder rekensschop, ethliche vormeinte Insage, welck
 hirbouorn vnnnd ssunderlings nu dorch vnns, eynem Ersamen Rade, vnnnd
 cöpmanne hart, vast, vnnnd flitich genoch vorgedragenn, vnnnd wy sulcke
 vngerne vallenn lathenn, So fyndenn wy doch, hebbenn gesseenn, vnnnd ho-
 renn lesenn, Dath Ko: W: Inn anneminghe der rekensschop vann Herman
 Iszrahell tho Stockholm, vnnnd namals gemeine Rede sampt Ko:r W:
 vor alle Insage edder bohelf, sick vorschreuen, der rekensschup sick
 bodancket, tho der botalinghe vp gewisse vorschreueue termine vor-
 plichtet, Dat wý, vnnnd vnnsers bedunckens nemandes, kegenn solliche
 vorplichtinghe, vnd vorschriuinghe, billiger wysze, sakenn, redenn,
 edder, wes gewynnenn mogenn, angeseenn, sulckes boneuen der trost-
 lichenn Irbedinge, so eyn Ersam Radt, vnnnd de Cöpman, sick tegenn
 Ko: W: vnnnd dat Ryke erbedenn, vnnnd Ko: W: ock fredelick, row-
 lick, vnnnd salich er Ryke mogenn bosittenn, So hebbenn wý Itz de
 rekensschop mit vorordenten des Erssamenn Rades, vnnnd copmans,
 ouergelecht, entlickenn geslatenn, vnnnd daruth clerlickenn befunden,
 Dath vann deme vorschreuen, so In Ko:r W: vnnnd des Rykes Erbar,
 nutt, vnnnd bestenn gekamen Is, deme Erssamenn Rade, vnnnd
 Copmanne noch vnbotalt, vnnnd hinderstellich Is AchtevnndeSostich
 Dusent, Sosshundert eynvnndeachtentich marck Lübesch, Welcke
 Summa, als rechte wytliche, bokentlicke, vnnnd borekende schult, Wy
 In namen als vor, Bokennen, vnnnd betughenn, dat vpgemelte Ko: W:
 vnnnd dath Ryke, deme Erssamenn Rade, vnnnd Copmanne noch schul-
 dich synn, vnnnd bliuenn, Dewyle denne eynn Ersame Radt vnnnd de
 burgere, denn desse sache belanget, vpp vnnsse Instendich, vnnnd flitich
 boger, de fristýtt thor botalinge vp veer Iar Ingerumet, des wy negest
 billicker dancksegginge, an onen, In, vnnnd mith allem gudenn thobe-

schuldenn vnns erbedenn, Darvme sso hebbenn wy vnns, In namen vorberort, der botalinghe haluenn, mith one voreiniget, vnd derhaluenn vorsprakenn, de vorschreuen Summa In veer Iarenn, den nege-stenn ane middel na eynander volgende, vnbeworenn bynnen der Stadt Lübeck thobetalenn desser gestalt, vnd also, Dat In dessem Iegenwardigenn Negenvndtwintigesten, ock also folgende eynenn Iewelcken der Iar, alle tidt vor ankumpst des winters, an Suluer, vnd ander copmanswarr (!) vth deme Ryke, vpp Ko: W: vnd des Rykes kost, vnd euentur, so gudt als dath veerdepart vann vorgeannter Summa scholenn gesant, vnd gebracht werdenn, bynnen Lübeck In affkortinge, vnd botalinghe der vorschreuen Summa, durch denn Ersamen Radt vnd cöpman tho enthfangenn, wo de darsuluest vorkofft mogenn werdenn, Dath nu de botalinghe, vnd entrichtinghe, also wo vorschreuen gewisslich gescheenn schole, dar vor hebben wy Iohann Graff, deme Rade, vnd copmanne gutgesecht, vnd gelauet, Guthseggenn, vnd lauenn In, vnd myt crafft desses Breues vor vnns, vnd vnnsse Eruenn, mith vorhefftinge vnnsrer personenn wo de botalinghe In matenn als vorschreuen nicht geschege, dath wy alsdann vp erforderinghe des Ersamenn Rades tho Lübeck sollenn, vnd wyllenn, mith Druttich perdenn vp vnnsse bekostinghe, vnd euentur Inkamenn, vnd darsulues eynn Ritterlick Inleger, thor stede, se vnns ernennen werdenn holdenn, daruth vann dannen, nicht tho scheidenn, sunder de nastellige Summa, mitsampt vncosten vnd schadenn darup tho reken, sy one gans, vnd alle In eyner Summa, vornogt, entrichtet, vnd botalt wordenn, mith orem Wetenn, vnd gudenn wyllenn, So balde ock wy beidenn vorbenomet, nach Gots wyllenn by ore Ko: W: personlick kamen, wyllenn wy flýt ankerenn, dar myt eynn Ratificationbreff In wontlicher apenbarer forme, mith anhangendenn orer Ko: W: vnd der Rykessrede Ingesegele, vp de Summa der bauenbostempter schult, vnd dersuluenn botalinghe tho doende an denn Ersamenn Radt tho Lubeck Inn negestkomendenn Sommer vor sunte Iacobs daghe ghe-wisslich schall togesant werdenn, Iodoch schall solliche Breff, dessem vnnsrem Iegenwardighenn, dergelickenn, ock desse Breue, allenn anderenn breuen vnd vorschriuingenn, so eynn Erssam Radt, vnd Copman samtlick, vnd ssunderlick vann hochgemelter Ko: W: vnd Rykesredenn hebben, de vorschreuen schult bedrepende vnuorfencklick wesenn, Dan eynn Iewelck der Breue . sall Inn siner werde, crafft, vnd macht vulmechtich bliuenn, so lange beth de Summa botalt werdt, vnd dem allenn nach vorsakenn, vnd vortyenn wý vth rechter wetenheit, alles, vnd Isslichs bohelps, wo sodans genant, edder ock vann mýnschenn synnen erdacht macht werden, welchs tegenns vor-

schreuen, gans edder am dele Ko: W: denn Rykessredenn, orenn, vnns, vnnd vnssenn Eruen vnnd nakomen enigermaten bathlick, edder ock deme Ersamenn Rade, mith sampt oren borgeren, vnnd Copmanne schedelick syn mochte Alles vnnd eyn Iewelck In, vnnd mith craft dessuluenn vnser breues, den wy tho merer sekerheit, vnnd beuestinghe der Warheit alles vorschreuen wytlichenn bosegelt hebenn Geuenn, vnnd schreuen bynnen der Stadt Lubeck Am Iar nach Christj vnser henn gebort 1529 Dingestedags negest na deme Sondage Judica

3.

Grefve Johan af Hoya och konungens secreterare Wulff Gyler försäkra, såsom konungens fullmäktige, Lübeckarne om erläggande af 8689 lübska mark, två stockholmska mark klippingar räknade för en lübsk, hälften år 1533 och andra hälften 1534. Dat. Lübeck den 17 Mars 1528.

Efter conceptet eller en samtidig copia i k. Riks-Archivet.

Wy Johann vann gots gnadenn, Grafe thor Hoye vnnd Brockhussenn etc Vnnd Wulff Gyler, alss gessantenn K: W: tho Swedenn, Bokkennenn vor ydermennichlich, ynn vnnd myt desssem vnserm apenenn breue, Dath vns lobliche antzeiging gethann ys wordenn, vann wegenn der Erssamen vnnd wýssenn Burgermeystern vnnd Radtmannenn der keysserlicheenn Stadt Lubek, Wo sse durch ore geschicktenn Raddesspersonenn, Nomptlich heren Bernt Boemhower, vnnd herenn hermann plonnies etc, de van ouenn, Anno etc xxij yungestuorschenenn, ýnt Rýke tho Swedenn, demsuluygenn thom bestenn, vorfertyget gewest, vp ansynnen Ko: W: darsuluest, ethliche klyppinge vor prauande vnnd anders, so dath mael dem Rýke vann nodenn, Vnnd yn dessuluenn nutt vnnd orbar gekamenn, vpborenn vnnd entfangenn lathenn, vp orer Ko: W: gedane vortrostýuge, desuluenn ynn vnnd nach gewerde guder munthe tho Wandelenn, also dath sse derhaluenn nenenn schaden erlýden scholdenn, Vnnd Wy vann ouenn ock loeffwerdygenn borycht vann der ssumma sollýcher klyppinge entfangenn, Boschedentlich, Negen dussent, drehundert, acht vnnd ssouentýgste halue marck Holmessk, vann welcherer summa dem Rade tho Lübeck, dredussent Negenhundert vnnd druttých marck, Herenn Hermann plonnýes Burgermeyster darsuluest, verr dussent Sosshundert twe vnnd voftých marck, achte schillinge Herenn Bernt Boemhower zelyger, Souen-

hundert vÿff vñnd negentyck marck Holmssk thokameñn, Så hebbenn wÿ vns dar vp yn namenn, stadt, vñnd vann wegenn Ko: W: mythonenn vorenyget, dewyle sse vns tho gefallenn na gegeuenn, ynn wandelynge sollycher klyppÿnge, twe marck Holmssk vor eyne marck lÿbssk tho rekenn, Dat also de ssumma vann sollichenn klÿppingenn ÿst, tho Lubsskem gelde Verdussent, Sosshundert, negenvñndtachtentych marck Lubssk, dar tho dann noch verrdussent marck Lubssk, de eyn Erssam Radt darsuluest, vor Ko: W: vñnd dath Ryke vann eyner ssumma geldes, sso sse orer Ko: W: vñnd dem Ryke thom bestenn vormalss vpgebracht, hebbenn beth an her yarlichs tho tynsse vthgeuenn mothenn, Dem na beyde vorschreuenn ssumma yn eyne gesslagenn, ys yn all tho Lubsskem gelde, Achte dussent, Sosshundert, Negenn vñdtachtentich marck, Welch Summa wy gedachten Burgermeysternn vñnd Radtmannenn, vnbewornn tho bethalende, bynnenn der Stadt Lubeck, Boschedentlich de helfte vann sollicher ssumma, am ÿaer sse men schryuende werdt, ÿm mÿnrenn talle, dre vñnd druttÿch negest tho kamende vñnd de anderenn helfte ÿm verr vñnd druttÿgstenn ÿare, Also dath ÿnn denn beÿdenn ÿarenn, de bethalynge gewisslich gescheenn schall, vorsprakenn, thogessecht, vñnd gelauet hebben, Vorsprekenn, ock tho sseggen, vñnd lauenn also yegenwardygenn, vor vnns vñnd vnse eruenn, Wylenn och hÿr neffenn vorschaffen, dath Ko:er W: vñnd der Rykess reder Ratificationbreue, vp desse bethalynge ÿn gewontlycher form bossegelt, ann denn Erssamenn Radt tho Lübeck vpt furderste, ssunderlich vor Michaelis schirstkamende, solenn vor fertyget vñnd thogeschicket werdenn, Idoch sollenn desuluenn Ratificationbreue, desse vnse vorschryuinge nicht sswekenn, dann vel mer bouestenn vñnd sterckenn so lange, dath de bethalynge, als vorschreuenn, onenn thor genuge gedann ÿst, Vñnd derhaluenn vorssakenn vñnd vorthienn wÿ vth rechter wethenheyt, alles vñnd ysslykes bohelses, wo sodans genomt, edder ock vann mÿnssken sÿnnenn erdacht mochten werdenn, Welchs ÿn vñnd tegent vorschreuenn, gans edder am dele, Ko:er W: denn Rykessredernn, orenn, vnns vñnd vnssernn eruenn vñnd nakomelyngenn, enÿger mathenn bathlick, edder ock denn vorschreuenn vñnd orenn mÿtbeuonern schedelich synn mochte, Alles vnd eyn yewelck, yn vñnd myt krafft dessessuluenn vnssers breues, denn wÿ tho merer ssekerheyt vñnd vorwarynge: mÿt vnssernn anhangendenn Segelenn, vor vns vñnd vnse eruenn, wythlykenn vorssegelt, bynnenn der vorschreuenn Stadt Lubeck, Anno Voffteynhundert Negenvñndtwyntich, Mÿthwekens negest na dem Sondage Judica

4.

Bergslagens och Dalarnes innebyggare uppmana innebyggarna i Westergötland och Småland att upphöra med det »obestånd» de företagit; i annat fall ville de hjälpa konungen att detsamma straffa.

Dat. Tuna den 24 Mars 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, 48. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 218 och i Smål. Arch. 1: 194.

En Copia aff thet breff Dalerna skreffue til Småland etc

Wii effter:ne koperbergsmän Sölffbergsmän jernbergsmän ok mene daler szom bygge ok boo offwan longheden, helsze ider ärlige gode men friborne frelsesmen jnnan Rådz och wthen, köpstadz män, Crononas skatskilloge bönder, landbor, menige almoge, szom bigge ok boo wdj westergölland och Småland, kerlige medt gud, käre gode wener wij haffue forståt at wtj eder landzende haffuer warid giort ett opror emoth wår käriste nådigiste herre konwng göstaff emot all äre ok retwise wthen all forwarning ok gripit hans nådis siisther ok alla hennes medföliare och teslikis hans nådis säningebwd wlf Scriffuere szom war wår k: n h: sendyngebod til tysland oppa hans nådis ok Rikisens wordande ærende: käre wener så tyckes oss atj icke Redelige haffuen hållit thet hulscap troscap och manscap szom j hans nåde til-sact haffue medt hand och mwn breff och insegle szom j Rett plic-toge äre, Szom wij förstätt haffue atj welie dragha osz och andra flere fatige men her j Rikit j samma obestand, hwlkid med gudz help aldrig fynnas eller skee skal, käre wener dragher eder wäl alle till mynnes ath j thet senasthe herremöthe Szom war i westerås nw snart iij år sedhen thå worde wij szå alle öffuer ens att wåre thet szå saken at nogor her j Rikid wille sätia seg wp emot hans nåde, thå wille wii alle med lifff ok macth at näpsza ther wtöffuer, käre wener wii ther Storlige forwndra wppå, effther j alla möthe ok sam-qwämder ther hans nåde haffuer talad med almogen haffue wij altiud fwnnid honom offuerbödig til at botha ok forwandla alla the brister hoss hans nade eller the honum tilhöræ fynnas kwnne Szå at för then schull plat ingen nöd är att tagha slikt obestand fore, ther konungh Cristern ok hans partij ok flere fremmande herrer stor tilfelle med-giffuis till att trenga seg jn i Riket Suerigis inbiggiere til förderff så nw szom j fortidhen skett är besynnerlig nw senast j kwnung Cri-stierns tid Råde wii eder alle atj sadandt foretaget obestand affslån ok med thet aldra första geffuen forbenempda wår k: n: h: syster löss med wlf Scriffuere ok alla hennes medfoliare Ok huar j äre j then mening atuj j thenne szakenne skole ider tillfalla thå må j wethe atj aff osz inthett bistand haffua schole wthen welie hielpa med lifff ok

mact ath the seg szadant obestand haffue foretagit schole straffade bliffue, käre wener skole j ok wetha att thet hulscap troscap ok manscap wij wår kärteste nådigiste herre loffuet ok tilsact haffue thet wele wij nest gudz hielp obrwdzlige hålla med liff oc mact szom fatige tro Swenske män ok wndersather bör at göre emothe syn Rettha herra ok konungh käre wener besynner ider grannelige hwad skade ok forderff her epter fölia will ok är storlige frwctandis att her äre en nw nogra her wtj eder landzender szom äre then omille konung Cristierns wener ok wele bedraga eder till konung Cristierns hand, käre wener szå råde wij eder atj szadant obestånd aff sætia ok bediom kerlige kere wener, Eder her med gud befalendis Snarlige scriffuit j Daler aff Twna landztinge Helge Torsdags affthten, Ar etc Mdxix wnder landzens jnsegle.

5.

*Bref ifrån borgmästare och råd i Jönköping samt menige man i Jönköping, Tveta, Wista, Östbo, Sunnerbo, Westbo, Norra och Södra Wedbo samt Westra härad till innebyggarna i Östergötland emot konung Gustaf. Dat. Svenarum den 4 April 1529. *)*

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 12 v. o. f. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 176 o. f., i Smålands Archiv 1: 179; och i »Bidr. t. sv. kyrkans o. riksdagarnes list. ur prestestånd. archiv, utg. af Ahlqvist o. Lignell, 3: 55, Spegels Bewijs t. hans biskopskrönika n:o 36, pag. 82. — En samtidig afskrift finnes i copieboken »J. 23», fol. 170.

Wij Eptherschriffne Borgmestara Råd och menighethen j Jönköpingh thwethe härede wiste häredhe Ösbo sunnerbo Wesbo Westre häredhe norra och södher Widbo Helsom edher werdughe fädher prelather och Caneker Borgmestare Råd och menighethen j Linköpingh Borgmestara Råd och menighethen j Wastena Skeninge och alla andra stedher i Östergötlandh, och jemuel menighe almoghen ther sammestdz Kärilige och Ewinnerlige medt wår herra Jhesu Christo Käre wener och gode granner som edher wel witterligit är, om thet ocristeliga Regemånthe som her nu wd hij thetta fatigha Rikit opkommit är, aff thette opwektha Lutteris ketterij szå atuj alla samman bliffue

*) Framför detta står i Riks-Registraturet följande anteckning, daterad den 11 April och förut tryckt i Thyselii handl. 1: 176 och Smål. Arch. 1: 178:

Anno domini 1529 octaua Quasimodogeniti Sedhan wår Kärteste nådigiste herre war kommen tiil Stocholm fik h: nåde tidende I frå Smålandh att allmoghen hade rest sigh emott hans nådhe, grippit hans nådis systher Wiff Scriffware med flere hennes medfölie slaghit j hiell hans nådis fogthe Godfrid swre oc fik hans n: sådana bref som her eptherfölger wtschriffne aff Jönköpingz Borghare och wt aff her Ture Jönson och Biscop Måns J Schara tiil alla Köpstedherne J östhergöland etc

platt förderffwadhe j grunden wthan her finnes någhen anner god Rad tiil att thetta må j tiid och thyma bliffwa til wara taghidt som nw j Opland och kring om menige Rikit skett är, att all Closter endeles äre nw ödhe lagth och wart tagit wthur them alla theris Clenodia och äghedeler Clostren somble stedhes nedher brotne tiglet bort fört tafflar och beletthe theslikis, att all then dell wij her wdhi landit kunnom förwara för then omilda Kong Cristiern och hans omilda parthij thet haffwer nu thenne onda Konung Cristierns like, konnung Göstaff röffwat och borttagit wthan all skell och redeligh sak j alla måtte Ther tiil med haffwer hann nu förnedrad och förkrenkt Sacramenthen och then gode gamble cristelige Sedwänie som ther medt haffuer warit brukat hwarie Cristne menneske tiil nyttho och salighet tiil våra fatigha siele som nog beusligit är medt the böker ther j thenna winther nest förlidhena han haffwer latid wttgånga om sacramenthen etc Och hwadt ythermera twngga oc olagliga skatningar, och hwilka omilda och onda föghether ther fatighen almoga olagliga förtwngade warit haffwer, är edher nog witterligit oc j hondom rön, bortdriffuit Bisper, prelather, munkar och presther, som oss allom skulde läre, och holda wiid then helgha cristeligha tro, alt på thet at han theris godz tyende och allt annedt theris, fonga kunde, och jusat j rikit igen ketthare och förlöpna munka j stedher och vppaa landh tiil kirkeherrar som oss haffwa fört på then falska lerdom och bortlagt alt thet tiil gudz tienest tiilhörde och komma kunde, Thy för sådanna och andre flere merkelighe saker skuld, haffwa wij nw her j dagh församblade warit och opsakt för:ne konnung Göstaff hulskap troskap och manskap för sådant onth och omilt Regemente skull, han haffwer förretaghith, och wiliom medt liff och makt wara på hans argesta och wersta hwar wij kunne och förmåghe förthy wii wetthom och förnimom att thet med oss aff hans Regementhe aldrig better welnome Thy bedhie wij edher höghelighe och for manom på gudz och cristendomszens weghna förbättring ati stragx wthan al försymmelsse giffwen edher tiil then mene man tiil att straffa sådanna omilt wellogt parthij som godhe cristne men bör att göra wij wetthom oss then meneman och trösth tilhielp j westergotlandh, scriffwendis oss stragx edres synne, junan stackotthan tiid her tiil om nu medt samma budh eller edert äghit, hwar om j thet icke göra wilden, thå nödgas then meneman her wtöffwer allt Smålandh att dragha tiil edher, tiil att förwette oss medt eder j thenne måtte, Gören och så j som wij nu giort haffwe medt foghethen, Godfrid sure j nydala, honnom medt syna swena j hel-slaghit, medt andra flere som thenne Clenodia bortoghe, och annat onth the giort haffwe, Her Giffuer oss redeligha j hwar köpstad eders

synne tilkenne j dag otto dage, wthan al försymmelse eller Skotzmål, her medt eder alle alzmectighen gud befallendis tiil ewig tiid Scriff-wit j Swenarum liggiandis j Westrehäredhe Dominica Quasimodogeniti Arom etc 1529 wudher Iöneköpings stadz Incigle på alles wåre weghnna

6.

De upproriske Smäländingarnes bref till riksråden, frälset, köpstads-männen och menige allmogen i Westergötland emot konung Gustaf.

Dat. Lekaryd den 8 April 1529.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Eder werdogwm ffader i gwdj her maans medt gwdz naad biiscop j scara medt eder Erlighe Capitulum samastedis Erlighom och welbyrdogom herre her Twre Jensson Hoffmestere her niels olsson her Twre Ericson her Måns brynteson Niels Clawsson Tordh bonde Matz Kaffle och seffrin kiil medt menige frelsit kopstadzmen oc menige almogen wtöffwer alth menighe westergötlandt wij efterscriffne borgamestere raad oc menighethen i Iöneköpingh Twetaheret Wiistaheret Norra oc södra wiidbo westerheret och Aasbo [Östbo] Helsom eder werdogheter, Herredöme oc gode men kerlige medt gwd Görom eder allom wiitterliighet at wij her i dag wiid Liikariidz kyrkia fförsamlade warom tiil ord oc tals oc haffwom her nw offuerwegit tiil(!) ocristelliiga riigemente som konwng Göstaff oss paa fförth haffuer medt thennæ ffalska Lerdom then han haffwer j riikit latiith opkomma Saa at endels äre nw al Closteren i riikit ödelagdhe fför ffäffoth bortthagit oc röffwadt theriis Clenodiar oc ägedeler i grwnden ffördriiffuit oc bor[t]-korth mwncana som gwdz tjänist oppeholla skwlle Tesliikis ffördriiffuit wtaff riikiit oc ffran siua domkyrke Biiscopper och prelater oc alla andra prester som Criistendomen oppeholla skwlle medt thetta opwecta Lutterska kätterij emot then eed oc lyffte som han oss allom sammans loffwat oc sworiith haffde at han then haliige kyrke medt hennes personer beskerma skulle æ hwruledis thet nw hollit variit haffuer är nw j haandom röön Som vii nw hört oc fforstaandiit haffue at han haffuer ätiith köth j laanga ffastena oc kommit andra thet tiil at ätiith fförwandlath messona paa swenska at monga i stocholm oc ther oppe j landet göra ther stort gabbilse wtaff Hwar the riida eller gaa häder helgia men oc theris beläthe som them tiil heder oc äre giort äre at wij skwlm inga messa höra wtan then seg berättta wiil, ingen scriftamaal, ingen prestawigiilse, ingen olningh, ingen Criismeringh

ingen ffärmilse, medt myken annen fforgiiftiig lärdom ther han haffuer latiith opkomma Ther wij maagom snarliiga bliiffwa heduinga medt oc ffördömde ffor wtan thet i tima bliiffuer tiil wara takiit ther näst haffwe wij besinnat oc offuerwegit then stora skath oc olaga twnga som wij houwm monga reesor wtgiort haffwe medt söloff peninge smör skin oc hwder Tiil riikisins gäldz betalningh oc gäldhen endels i tyske städerne obettaledede som tyskana segia her i gönom landit ffariit haffwe Sedan onda oc omilla ffogther oss saa olagliga beskattet haffwe wtoffuer lag oc räth at wij inthet igän niwta mogom ffor saadana ffor:na saker skwl\ haffwe wij opsacth kwnggh Göstaff hwlskap manskap och troskap oc vilgiom wara pa hans argiaste och wersta hwar wij kunnom oc fformaage Hwar fföre tiilkræffue wij eder werdiige ffäder Ærliighe herrer oc gode men alle sammen paa menige swerigis inbyggeris wegna Högliiga oc strengeliga fformanandis wiid eder tro äre oc eder Criusteliga rijdderliiga eed ther j sworiit haffwa atj thetta snarliiga oc granneliga wtoffuerwegia wilgiæn om al ffor:na ärende oc al artiiclar winleggendis eder om samma Ocristeliiga stycker oc riigemente medt al mackt offuergaa saa fframt atj ecke wiilia ther wtoffwer ecke straffede bliiffwe fforst aaff meniskom oc siidan aff gw dj tiil Ewiig tiid betenckendis atj äre worth iordiiska hwffuet oc wij äre edra limar Thy scriffuer oss eder wiilie nw her alwarliige tiil om, om j vilien saadana oc andra o opreknade saker straffa oc wedersaka thenna Omilla kwng göstaff oc hanss Lwttiirska pertij som them brwkat haffwa, Hwar om j thet ecke göra wilien thaa nödgoms wii tiil at fförsee os om annar hoffwiith oc reesa en här saa mectiigh at wij thet siälffue medt gw dz hiälp oc tröst hanss moders oc alle swerigis helgie Patroners nidertryckia wiliom etc Them wij eder alle sammans medt liiff oc siäl befallom tiil Ewiig tiid Scriffuit wiid liikariidz kyrke Torsdagen näst effter dominicam quasi modj (!) genitj i menige Almogens närware Anno domini 1529 wnder iöneköping stadz insegle medan wij ecke sielffwe insegle haffwe

I en samtidig copia af samma bref i k. Riksarchivet finnes följande tillägg:

Item tessom kopija hade en prest ok iak fek lönligen wetath ty skreff iak honom wth ok alle te andere kopiör som herrene i wester-gillandh her til ssuarat haffwe ok sender iak wår nadigiste herre the artikler som skriffwas i möt hans nade thy hade iak senth aalth thet aaff stad ok bodhet mötte gunmund person paa wegen wed skerkiynd oc wende bodhet til baka epter ty han wille ok skriffwa war nadi-geste herre til

anders hanson

De upproriske Westgötarnes bref till borgmästare, råd och menigheten i Jönköping samt allmogen i Småland. Dat. Skara den 12 April.

Efter en samtidig copia i kongl. Riks-Archivet.

Någras af Rikzens Råds Swar till Smolenningernes bref att dhe skole bekomma Swar på deres klagemåhl öfwer K. Gustaf sedhan mötet efter 8 dagar ähr öfwerståndit som skolle lenda alla Rikzens Inbyggjare till hielp och tröst.*)

Wij magnus med gudz nade, biscop j Scara Ture iönsson rid-dare oc Suergis hoffmestere, niellssz ollsson, Ture erikson, mons bruntheson riddare Axel possze, Tordh bonde, niellssz klausson, Suergis Rikenzens raad Helsse eder alle gode men borgamestere raad oc menig-heten som biggia oc bo vtij jonecöpungh oc menighe allmoge som biggia oc bo offwer alt smaland kerliga med vaar herre, kære gode men vij vore her j Scara til möthe oc samtall ath öfwervægha noghen mærkelig Riken-szens ærende, kom her thaa til oss ij ederss fulmectoge sendninge bod med breff oc aluarliga scriffuillsse J huilke j beklage ganske suara monge articler som eder oss och menige Suergis jubiggiare ocristeliga paa förth vtaff högmectige förste k g etc, kære gode men Saa haffue vij nw samme ederss breff grunneliga nogh offwerwægit oc ther vtij be-synnad then store bristh som j eder beklaghe och effther vij her nv saa forsamblade ære, Ther fore haffue nu for scriffuat oc till hopa kallad alle frelsismen köpstadzmen och menige almoghe j vester-götland ath möthe med oss j dag viij daghe oc med then Helge trefolligets hielp acthe vij alle thaa samfelleliga med huar andre thaa ytherligare besynna ederss klagamaall oc begäran som j till oss haffue oc vile med gudz hielp saa lagath oc lempath ath vij med eder oc ij med oc alle Suergis inbyggjare skul[e] aff huar annan haffwa hielp oc tröst oc göra alle etth med liff oc mackt vtij alles vores rætfærdige saker Och sedan vj paa then tiid till hopa varith haffue vile vij thaa strax alle samfelleliga biuda eder til med var scriffuillse huar j ythermera eder efterrettha skule faa same vor breff skal vara hoss eder Torsdaghen viij daghen nest komandis huar ij thaa j then landzende vi[le] forsamblade varda, kære gode men alle vtij huad motthe som vij kunne vethe ederss alles bæstha goda gangn oc lon[g]ligh bestandh til hielp oc tröst, skule j alltiid finna

*) Öfverskriften är tillagd af senare hand.

oss velliulogh til Thet alzmetigh gudh kenne Then vij eder alle euijnerliga befallandis Scriffuit i Scara maanedaghen nest for Sancte Tibureij dagh Anno dominj Mdxix] vnder alles vores Signeter

8.

De upproriska riksrådens och öfrige innebyggares i Westergötland svar till Smäländingarne. Dat. Larf den 20 April 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 14. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 182.

Wij Måns medt gudz nåde Biscop i Scara Ture Jönson Rid-dere Swerigis hoffmestare Nilss olson Ture Ericson och måns brunte-son Riddere etc Axel posze Tord bonde Nilss clauson Matz kaffe Swerigis Rikis Råd wdi Westergötlandh samfeltt medt alle frelses menn köpstadzmen och menige almoge öffwer allt Westergötlandh som nu församblade j dag j larff etc Helssze eder Borgmestara Råd och menighethen j Jöneköping och menige almoghen öffwer allt smålandh Kerliga medt gudz etc Käre gode men alle Wij finge nu för någhen tid sedhau thå wij stadde wåre j Schara någher wtaff eders breff och sendningebud wthy hwilkit wij förstode att för thet ocristeliga Regementhed som könung Göstaff her i Suerige medt thet lut-terska ketteriid jnfört haffwer och många andra stora dräpeliga brister som wij alle haffwa emot honnom Therförre haffwe j wpsaght honnom hulskap manskap och troskap ati ephther thenne dag wele wara på hans argesta hwar j kunne och förwäghe och begära och förmara wthi edhers scriffuelsse atuj thet samma göra skole och wara eder bistondige wthy sådanna alles wåre retferdige saker, Käre gode men alle Szå haffwe wij nu besinnat och öffwerweigitt menige rikisens ock alles wåre besta ther wdj och för sådanna hans ochristeliga Rege-menthe som han gruffweligha förretagit haffwer först att han jnthe wil actha then eed och lifthe han suoritt haffwer then tiidh Han j Strengenes tiil herra och Konungh wtwald bleff wthan haffuer sig j många måtte ocristeliga förhandladt först emott wår gud och skapare att han föractad haffwer alt thet honnom tiil loff heder och äre aff wåra förelrä skickat är, kirkior och Closter ödhe lagth theris klenodiar röffwat och bortagit haffwer, Sägghendis Jomfru Maria icke bettere wara wthan som andra syndogha quinnor, fördriffuid bisper pre-later munkar och nunnor som gudz tieneste oppeholla skulle, nödgat munkar prester och nunnor tiil ath giftha seg, och somblig aff the nunnor äre kompne wdj oppenbare horkrog, medt mångha andra

sticker emot alla cristeligha gamla sedwenior som j sielfwe wdj eders breff rördt haffue Käre gode men epther edher scriffuelsse ati begäre wij skole wara edhert jordeska hwudh, och beplicte edher ati wele leffwe och dö medt oss Therförre haffwe wij nw samfelleliga opsagt konnungh Göstaff hwlskap manskap och tienest, atui med edher aluarlige wele wara på hans argesta och wersta hwar wij kunnom och för-måghe, och sådanna hans ocristeliga regementhe straffa affwäria och och nedherleggia thet besthe gudh giffwer oss nådhen och lycken tiil, och wele för then skul sende tiil edher några aff thessä friborne men som skole komma till Jöneköpingh i mårgen otto dage att wara medt edher tiil Rådth och dåd och aluarleghe forretagha thet j och wij beginth haffue szå thet nest gudz hielp skall komma till en godh bi-standig ända, bedhiandis athj och biudhandis athi medt fornempde godhe men som wij tiil edher skickandis wårde Thet aluarliga forretagha bliffwandis ther fölactige och hörszamme som edher och oss allom største makt på liggher och wåre gode store tro är tiil edher, och haffwe wij wåra mindogha sendningebudh tiil dalarna wermeland hel-singeland Gestrikeland Sölffbergxmen koperbergxmen jernbergxmen meniga wpland och östergötlandh, atthe alle samfelt medt skole wara jtt tiil att affwäria och nidherslå förnempda konnungh Göstaffz ocriste-ligha regemente, ther wij troligha och aluarligha medt edher och thöm tiilhielp wele, medt lif och makt szå lenge wij leffwe Thed alzmetig gud kenne then wij edher alle Ewinnerligha befale Scriffuit j Larff Tisdaghen för redder Sancti Jöriens dag Arom etc Mdxix

9.

Bergsmännens och Dalkarlarnes bref till innebyggarna i Westergötland att afstå ifrån sina upproriska förehafvanden. Dat. Stock-holm den 25 April 1829.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 33.

En Copia aff thet breff som Bergxmennen scriffue tiil Wester-götland

Wij effther:ne Coperbergxmen sölffbergxmen Jernbergxmen och me-nige dalana Helsse eder erliga goda men Ffriborne frelsisimen jnnan råd-z och wthan, köpstadzmen kronounnes skattskilloghe bönder landbor och menige almoga som bygge oc bo i västergötlandt kerliga medt gud Käre gode wanner wii haffue förstått ati wthi edhar landzenda haffue gjort ith

opror emott vår keriste nådigste herre konnung Göstaff oc grippit hans systher, hans secreterer Wlff scriffuere medt några andra, och ären i then meningh at j samma obestondh wlie fwlfölia emott hans nåde, the andra gode men i riket oss och andra flere oåtsport ther oss storliga på forwndrar epher j alle möthe oc samquemder ther hans nåde haffuer thalat medt almoghen haffue wij altiid fwunnit honnou öffwerbödhugh thil att botha och föruandla alla the brister som hooss hans nåde eller the honum tiilhöra finnes kunna såå att för then skuldh platt jngen nödh är thil att tagha slikth obestondh före, ther konnung Cristierne hans parthij oc andre fremmande herrar stor tiulfelle medt giffues tiil trengia sig ju i Riket Swerigis jnbyggare tiil förderff, så nu som j förre tidhen skedt är besynnerliga nu sistens i konung Cristierns tiid Råde wij eder alle atj sådant förretagit obeståndh aff slån, oc medt thet aldra första giffuer förnempda vår nådigste herris syster löss medt wlf Scriffuere och the andra, Och huar j ären i then meninghen, atui i thenna sakene skwle eder tiulfalla thå må i wetha, att i aff oss jnthe bistondh haffua skolen wthan wlie heller hielpe tiil medt all makth att the sådanth obeståndh haffua företagit skola straffade bliffua, ther må j fwlleliga rette eder effther, her medt eder gwd befalendis Scriffuit på Stocholm Sancti marcii dag etc Arom etc mdxxxix

10.

De fullmäktige från Östergötland (?) till Westgötarne om upproret i Småland. (April eller Maji.)

Efter en samtidig afskrift i k. Riks-Archet.

Vi etc kier[e] werdige ffäder erlige herrar gode män rij: r: ssom nw forsamlade er[e] i westergötland, teckes eder alle witterlighet ware adh oss är förekometh noghet ophoff, aff Niels Aruitson borgamestar i ieneköpungh och med fler hans metborger och nokra bönder aff westerheradh haffua sigh wpseeth mooth wor n: h: och konung och grijet hans kier sister och slaghet hans fogit i hell wthen all erlig fforuaring huilketh noch befructhendis är adh the wpweckia willia then menige mans skada och fforderff, ecke antenkiandis huath epter komma skall, Och haffua ther med teras skotzmaall in till eder gode herrar och menuge frelzet i eder landzende som the oss giffuet haffua skrifteliga till kienna, än ty wi sette ther ingen tro til Thaa wor wij her fforsamlade i dagh med the werdige ffäder lyndköpingx capittell och menuge frelseth och borgamestare och 2: aff huarie

kiöp[stad] i thenna lands[enda] adh offuerwega och besynna noger articler som for:de theras breff inneholler om thenna lutasca och kyr[ke] och klostr beskattninger ssom skett är i thenna fforlidna aar aff wor n: hr: etc Teslikes kom thaa her till oss hans fullmynduge sendyngbud gudmund pedersson hans befallinges man pa stocholm och An[ders] symonsson borgemestar ther samma stadz med breff och myndeliga befallningher Suaa h: na: lather sig aldeles i[n] till rijkezens raadh och then menuge mans samtickelse i huath mothe han sig her i forseeth haffuer och bekiender sig her i aldeles willia föra böter paa och straffa och nefsa them thet villa haffua aastaad kommet, och siger sig gerna willa giffua sig till tals och raad med eder och fler aff rykezens radh huar i thetta berama wille och ffor h: n: wille then menuge man skulle opueckas till noghet obestaand som epter wille ffillia stor blodzwhgiutelze med mera rikezens skadha och ffor derff, Dog will h: n heller wpantwarda sith elskelige rikezens raadh thetta kongelige regiemente med willia och wenskapp i bether motthe än han thet annamet haffuer Thi kiere wener och gode bröder är thet allas wor k:e bön och gode raadh till eder alle adh i wille thetta samfelleliga besynna och stille ther med then menlösa almoga adh thet motte komma till eth gooth mydell som oss allum ther storliga macth paa ligher och wille ther med giffua oss eder willia till kienne och om eder teckes adh haffua nokra aff oss till tals med eder — — —*)

På baksidan står: Ösgotorum ut apparet ad westgotos

11.

Mäster Erik Cantors, Måns Laurentii, m. fl. fullmyndige sändebuds af Östergötland förhandling med Westgötarne. Dat. Brod detorp i Westergötland den 25 April 1529.

Riks-Registr. D, 1539—1531, fol. 34 v. o. f. Förut tryckt i Thyselii handl: 1: 198.

Wij effther:ne Mester Erich Cantor her måns laurentii Canik j Lincöping Anders hanson, per nilson Rådmen ther samma stadz Erlig och welbördig man Lasse person i wastena och nilss Jonson borgmestare samma stadz Oloff beltare borgmestare i Skeninge och Oloff Skåning rådmän samme stadz Matz gritestöpare Hans Jacobson Rådman aff Swdherköping Jöns i halaby Måns i öretompha peder nilsön i Seuestadh aff Ståkeborgs län Harald i möreby peder botuidson j apstad Håkan anderson farman j osberga Håkan nilson j marcha aff hoffs len måns i Tornby aff bobergs heret Karl i Staffuagåd aff aska heret wtskickade fulmindoge sendingebud aff östergötland in thil Smålandh

*) Slutet saknas.

och westergötlandh aff wår keriste nådigiste herris troman her holger karlson her mans Johanson riddere Gudmundh person wår nadigista herris befalnings man på Stocholm och her Anderss Simonson borgmestar ther samme stadz aff then fulla magt the aff wår keriste nådhuge herre wndfongit oc i befaling hade att handla med för:ne Smålenningar och westgöther, om thet opror twist och twedrekth som nu i mellom wår käre nåduga herre oc them opkommit är med dråp roff, slagh, tiiltastning med ordh eller gerning ee huadt skadha eller förderff ther med nu på hans nådis högmektighetz fogether oc tienare både aff andelig och werdzlige ädle oc oädle fatig eller rik höge eller låghe skett är för thenna ocristeliga lerdom och lutterske ketterij skuld som skadeliga opkommit är, ther kirkior Closter theris prelater oc personer och then menighe man i rikit haffuer ath klagha e huad som helst för thenne för:ne saker skuld nu begynt oc giort är j östergötlandh Smålandh, och Westergötlandh med dråp slag eller tiiltastningar, med ordh eller gerninger bedriffuit är, aff andelig eller werdzligh, friborne, frelsismen, köpstadz, böndher, eller menige almoge, e huar the helst boendis äre j städher och på landh, skall aff wår käriste nådhuga herre hans nådis embetzmen tienare och wndersather e huar the äre eller wara kunne som för hans nådis högmektighet skuldh wilia skola göra oc latha en platt affthalat oc dödh sak för fódde oc ofódde, liga som sådanna wpresningh eller parlamente aldrig skedt eller giordh wåre wthan alle fwnder eller arge listh, Theslikis huadt som giort är imott wår käriste nådiga herris systher fru Margarete hennes tienare eller medföljäre i ena måtta eller andra med gripinger ordh eller gerning ad borgmestaron rådmän och menighethene quinna och mann oc huar serdeles med sith namn Ingen wndantagendis i Jöneköping oc jemuel j westergötland oc anners stedz, huar hennes nådh framfarit haffuer, skal jngen huarken andeligom eller werdzligom fribornom eller nagrom androm almoge tiil onde reknas, eij heller aff herr greffue Johann for:na fru margarete hennes barn fódde eller ofódde beggis theris wunner, junan landz och wthan, theris embtzen wndersåther eller tienare som både för wåre nadigste herre skuld oc theris, wilia skole göra oc lathe, wthen skall war een död och platt afftalatt sak lika som thet aldrig skedt eller giort wåre, på thet att sådanna opresning och blodz wtgiutelsse som förre stod stillas skulle oc her ephther i rikit longlig fredh oc rolighett bliffua måtte medt andeliga oc werdzliga regemente oc alle gode gambla Cristeliga seduenior mågha stirkas oc wiid makth holles oc thet Lutterska ketterj oc the onde seder ther med folia platt nider trickas, effther menige Sweriigis rikis begäring oc på thet att wår käre nadigiste

herre, måg oc skal holla tesz lydhogare troligare oc weluiliogare wnderzåther och almoge och oc alt må stillas oc komma tiil en god enda, haffue wij förscriffne effther her holgers befallning, her Måns Johansons riddere etc på vår kære nådigiste herris weghna, allom i these förna tre landzender som i thenne opresning i råd oc i dådh warit eller tiilhulpit haffua, jngan wndan tagnom loffuat och tilsagt at them jnthet argth effther thenne dagh anten tiil persone eller godz ske eller henda skall, wid vår edh, hedher, ära, cristeliga tro, himmerikis lott, huar thenne förne article och lifthe eij fast oc obrutlige hollit wårder, så att någer bliffuer (thet gud forbiude), grip-pin, neptzster afflifwader, twingader, beskatadher eller plågadher i någhen måtte, thå haffuer then meneman j these landzendar samfelleliga loffuet oc sakt seg willie thet wreckia och hempna hwar the kunna med liff oc makt, oc stå wår nådigista herre emott i fiende wise, och haffuer then meneman j these förscriffne tre landzendar oss loffuat oc tilsakt, att the wilia och skola effther thenne dag wara hans nådis tro weluillighe och retrådige wndersåthe och wåge liff och welferdh i moth hans nådis fiender, e huar the finnas kunne oc behoff göress kan, Om thenne förna article obrötelige holdne bliffue, Tess tiil wisso att så i sanning fast holles skall j alle måtte wthan alt argalist bedie wij wår kärste nådigista herre om hans nådis samtikte oc Konungslige maiestats Incigle erlige welbyrdie mendz oc strenge ridderses her holger karlsons her måns johansons her peder hård, Gudmundh persons her anders simonsons, med Stocholms, Lincöpings, Wastenes, Sudercöpings, oc Skeninge Steders Incigle, med några heredz Incigle j Östergötland, witterlige hengas nedhen för thetta breff som giort är i broddetorp i westergötlandh Sancti marcij dag anno etc 1529 och sedhen framdeles samtykt j Stocholm die etc

12.

Måns Johansson, Gudmund Persson, och Anders Simonsson under-rätta konungen om sina förhandlingar med de upproriske Smäländingarne, Westgötarnes afsigter, allmogens klagomål emot mäster Lars och mäster Olof, m. m. Dat. Wadstena den 25 April 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 27 v.

Vigilia inuentionis crucis *)

Wår ödmyuke helssen oc wäluilige tro tyänist nw och altid eder nåde trolige beuisendis kärste nådhige herre wij finge nw oppå staden

*) Dateringen afser den dag, då brefvet inkom.

suar igen från vår sendhebud som wij hade wid lekared i går och sende wij eder nåde eth breff som then menige man ther war skreff oss til oc finge vår sendebud inge swar ther wed tinget, wtan thet sköts wp huad her ture Jönson och the i westergötland wele göre ther til szom wij formerkie, att the äre huffudet ther till som eder nåde får väl se j thenne copie haffuer her ture oc the andre alle szamman j westergötland aktet holle ett möthe j Hyo nu torsdagen nestkommandis och haffue the scriffuit oss till en cristelige leygde atuj skulde komme ther til orde med them huilkit wij oc göre wele oc effter thy the böygna giffua lithet bättre köp hoppas oss nest gudz hiälp att få eders nådis syster löss wij wele oss nest gudz hiälp komme så starke atuj wele före legden med oss och the breff eders nåde skreff oss til j fredagz otto daga finge wij ecke för än nw på staden äre longsame breffdragare Eders n: syster är i skara, oc kan eders nåde väl formerkia huad på färde är med the wesgöta wm eders n: haffuer fåt någon bud frå finland aff the gode men ther äre komme her öffuer ther ligger stor makt opa att betenkia eth herremöte annet there i westerårs eller j Suderköping att forhandla om thesse ärende att thet motte tage en god ende huilkit nest gudz hiälp väl ske skal, och huar wi kunne legge oss winning wm ederss n: gangn och beste skal eders n: finne oss wäluilig så lenge hiärtat är helt thet gud kenne then wij eders n: euinnerlige befale Snarlige scriffuit i wastena Sonedagen nest effter Jeorgij Anno etc 1529

Käriste nådige Herre oss hoppes att ederss nade tager oss icke till misticke atuj scriffue huar om almogen låter alle mest, the giffua store klagemål på mester Larens och m: olaff och flere aff them som sig haffue giffuit in til euangelium ock haffuer m: lars tileuentyrs tagit mykit före både om tessa clöster och alt annet och sznarast sakt han haffuer wollit all then ouiliæ then then meneman haffuer til e: n: oc våre bättre att han bliuer nepst alene en monge man skuld nyuta honum ont ått, han haffuer forst giffuit Råd ath thet skulde wttages Hwad i clöster haffuer warit, och sedan latit läse clöstren igen att ingen skulde sedan messa ther, så skedde j Skäninge huilkit e: n: inthet wiste wtaff, och haffue wij gjort eder nadis wrsekt thet beste gud giffuer oss nåden till, oc wele och saa göre med liff och makt thet gud kenne huilkin wij e: n: altid befale

Item käriste nådige herre böder gud om nåden oss hoppes nest gudz hiälp att thet skal alt bliffua got ennw oc eder nåde kan än

få hugswalilsse wm all ärande huad som beslutes i hio skall e: n: stragx dag och nat fa wette

Mans Johansson riddere
Gudmund persson
Anderss simonsson
Her Holger war icke til städe

13.

Protocoll öfver af lagmannen i Trondhjem m. fl. hållet förhör rörande daljunkarens vistelse i Norge. Dat. Trondhjem den 25 April 1529.

Efter orig. bland Dipl. München N:o 2914, 325/1529 tryckt i Saml. t. det norske folks sprog og hist. 1: 544—546.

Wy efterscreffne Oluff Vifastsson lagmand i Trondhem Jon Olsson Mester Jacob myntemester Nils Engelbrictsson och Oluff Nilsson raadmen Peder Jwte borger i samme sted Bekenne fföre alle som thette breff see eller høre At Sancti Marcj ewangeliste Dag Anno etc. 29 wore wij tilbedne aff ffornewmstig swenn Mogens Arne wor naduge herre Erchebispens ffoget pa Sanct Oluffs gord i fforneffnte Trondhem At wy skulde ther vpp gaa siwkestugenn høre och granneligenn bemercke hwadt ord och skell som Jens Hansson her Peder Cancelerss dreng war then tiid han fferst hiit kom i landett kwnne i ffræa seg giffwæ Thi han lag hardeligen siwk aff Kuld ock ffrost som han fick i fforledne vinther vppa Doffre-fiell tha han igen kom aff Hamborg etc. Atsporde wy honnom fferst Hwikelund Her Peder ock han vmrymde hær aff Graabrödre kløster vnden borgen ock indmaning, eller med hwes raad thet war, Han svarade ock sade At her Peder hade fforscreffuit till fforne till Ffru Ingerd till Ffosneen om han motthe søker ffly ock fforskiute seg lønligen hær aff och till henne och thet var saa thennom i mellen offwerlagt Och saa kome hennes swæne till Trondhem hennes ærend om Botulphi som min herre Erchebispem, her Dekenn Lagmannen och meste ffolket var ffaredt in till Lagtingett, saa komme wy met the samme swæne aff by om natter tiid till fforscreffne Ffosnen och ffrw Ingerd war tha aldellis rede till Bergenn att ffare, saa handlett thee mөгitt till hope, Han begærede att hwn skulde vntfføre honnom met seg, en hwn trøstet seg thet icke att gøre, ffor ty hwn viste vell att han skulde bliffue vpspord aff Erchebispens ffolck, Thi bleff thet saa beslwt thennom i mellenn at hennes ffogett vppa samme gord och alt hennes ffolck wid theris liiff och hals skulde beware honnom sa at ingenn skulde honnom vpp finnæ, Och tha gaff han henne en stoor gwrling

och ffick hwn aff honom samme tiid noble och vngerske gyllene som ieg icke veit tall vppa och j^rinsk gyllen thet ieg i sanhett veith att seige sa meg gud hielpe nw i mith yterste Och ther med skildis thee aatth och hwn ffor siin fferd till Bergen, Jtem kom min herre Erchebispens ffolck och søckte troligen effter her Peder Cancellor och han stod sielff och hørde vppa at thee fforbannett seg om the visthe hwort han ffor, thette øffde de i viij Dage om kring somme Nord och somme søder Sa fwunnæ the eith klockt raad och sade ath iij aff ffrvennes ffogeter wore gripne i Trondhem och skulde miste liffwet fore her Peder Cancellers skuld om han kome ingenlunde tilstedis och ther med motthe the giffwe hannom løss och bleff sa ford til Trondhem igen Jtem sporde wy fforneffnte Jens Hansson om han viste honom nogett mere gwll haffue Tha swarede han oss och sade, Han vistæ honom ei meire gwll att haffue en vngirske gyllene som han sielff fick min Herre Erchebispen och ieg saag han fick hans nade siin eigen handscrifft ther vppa som ieg veith hwnn thet vell vtviser Och hær swor han hogelige vppa at thette ær alt sammen sant som forscreffuit staar etc.

Ther nest effter sporde wy honom Hwor lund kom ffrw Ingerd i fferd met tigh i Bergen, eller hade hwn ei borgenn aff teg, Han svarade oss oc sade hwn haffde bod effter meg pa min herris gord och ieg gick till henne, Hwn sporde meg hwar ieg var ffød, ieg sade i mellen Vesteraars oc Kopparberget, hwn sade kenner tw nogett till her Stens son, Jeg sade ia well och sade hwnn haffwer tw seeth thenne hær som her ær hooss meg, ieg sade Jeg saagh honom nw pa steden Han slo ball hær vppa marken Jnthet ær han then ieg saag i Swerike Sa bleff hwn wred pa mick och sagde Tror thin skalch icke att sorg ok bedroffuelse och ligge vthe i Marken kan icke snart fforwende menniskens ansickt Och ther med skildist wy aatth Jtem sa hade hwn bod efter Jon Teiste Erchebispens vmbodsmann i Bergen och sade till honom Then dreng tig ffølger som heiter Jøns Hansson thet er then samme som Kong Gøstaff i Swerike scriffwer om som opresning gjorde i Dalerne. Jon Teiste swarade och sade Kære ffrw Hwarlund skulde thet vara, han haffwer varit i min herris keller fföre en keller Drenng alth siiden her Peder Canceler vart heden fförd, Hwn swor ath hwn skulde haffuen, Fforneffnte Jon Teiste sade Kære ffrw Jeg sender honom heim till Trondheim till min Herris Nade ther finnæ i honom alle Dage Sa tock hwn Jon i hand och skildest ther med Jtem sporde wy fforneffnte Jens Hwi vmrymde dw siiden, han svarede oss och sade Meg var thet lønlige och fföre sanninden sagt ath ffrw Ingerd vilde lathe gripe mick och sent meg til

Rostok med ein skipper som tha laag rede i Bergen och hade fforscreffuit meg till raadit ther At ieg var then samme fforedere ther konning Gøstaf om scriffwer ther skulle strax lathe mich rettæ, och sende henne igen then vskyldelige menløse blod som the ther haffde och sackløss war, Ther ffore gaff ieg meg ind vppa eith Hamborger skipp till Hamborg, saa ffich ieg ther sporiæ ath han war affiffet och retthet Och sa gaff ieg meg strax tedenn och offwer land hiith Thette hørde wy fforscreffne aff hans mwn vppa hans sotteseng i hans yterste tiid vnder hans høgste eid som han ei yterligen [yterligere] swærie kunnæ Jtem saa er oss allom veterligt At siden karlen var rynd aff Bergen Tha looth Ffru Jngerd gøre breff vppa fforscreffne Jon Teiste verdigeste ffaders Erchebisp Oluffz vmbodzman i Bergen At han haffde rackt handen ffore offt screffuen Jens Hanson och hade han ecke kommedt igen visseligen hade Jon Teiste leditt ther platz offwer Till yttermeire vitnesbørd hær om som fforscreffuit staaer, tha trycke wy fforscreffne . Lagmann . raadmen och borger vore Jndsigell neden ffore thetta breff som screffuit ær Dag och Aar som ffore seiger.

På baksidan: Vyttnisbord som Jens Hanson bar i syn Sotte seng om her Peder Cancelers oc fru Jngerds handling, oc tesligest om Juncker Niels.

14.

Holger Karlsson, Måns Johansson, domcapitlet i Linköping, samt borgmästare och råd i alla köpstäder i Östergötland underrätta konungen om sina underhandlingar med de upproriske Smäländingarne och Westgötarne, m. m. Dat. Wadstena den 29 April 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 28. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 195.

Högboren forste och nådige herre wår odmiwkelige helsze altid tilforende Käre nådige herre Teckis eder nåde wele wethe atui effther eders nådis scriffuilsze Gudmwnd perssons och Anderss Symonssons befallning szom the aff eders nåde hade, haffue osz flytelige wynn lackt att thett obestand szom aff the Wesgothe herer och Jenekopungs borgere foretagit är skulle affstyllas, huilkit wij nest gudz hjelp effter wår yterste förmåge giort haffue, wij skickade wåre fwlmectige szendingebwdt met alles wåres breff och scriffuilsze till

till lekared j Småland Ther Jenekopings borgare och nogra aff mene almogen j Småland forsamblade wåre, j huilke j wår scriffuilsze begeredem, att thett obestand the företagit hade scwille platt offwergiffues, Doch fyngewij ey annwr suar wthan wij skulle haffue wåre sendyngbud till the wesgote herrer szom thett ophoff begynt hade, huad the ther anett görewille latt then mene man sig ått nögya, Szå haffue wij nw fått nogra wåre sendingebud igen mett szådana suar, att wm eder nåde wille görewfor gudz och wår odmiwka bön skuld att szamticke och stadfesta alla the articler och puncter szom wår fulmectige sendingebud eder nåde till jtt gott behag loffuat och tilsakt haffue på alles wåres wegnar, huilke articler wij ider nåde skicke mett thenne breffuisare och fulmectige sendyngbud Anders hanson szom haffuer mett warett öffuer thenne Dagtingen szom nw i Westergotland skett är, och kan han yterligare att giffue ider nåde tilkenna hwadt wid lekaredz kirkio och Westergötland forhandlat och beslutet bleff om ider nade (szom gud förbiude) ey wille the articler och puncter, szom wåre fulmyndige sendingebud på alles wåres och menige ostergotzlandz wegna, szamticke och obrwtlige holle, är fructendis att thenne landzende warder eders nåde olidig och j fråwend, och haffue ware fulmyndige sendigebwd beplicated seg och ther före seg i gislan satt, att alt thet the them tilsageth haffue skall aff iders nåde samtikked och besegles, Teslikis haffue wåre fulmyndoge sendingebud effter alles wåres befallning för lossatt eders nådis käre syster szå hon skal koma frij i sitt beholl ighen, medt all then dell henne j frå tagit war, och haffue wij skickett till henne Erlig welburdig man, her Måns Johansson Trwls andersson szom henne skolē folgactige ware jn j östergötland till ider Tro man Gudmwnd person, Käre nådige herre wij bedie eder nåde for gudz skuld pa alles wåres wegna att then mene mantz store klagen och begären, wille låthe osz bliffue wid then gamble och Cristelige sedueniona szom aff aller wared haffuer, wij segie eder nåde szanningena att aldrig går then mene man wnder then lärdom szom en tid lang aff nogre foregiffuit är, wthan the mett offueruall ther till twingade bliffue, Huilkit wii aldrig förmode aff eder nåde ske skall, Her grwnckes ganschilla om then predican j vpland är, bliffue the icke stillta är fructendis att mer obestand kan ther effter fölia, Ty alt thett thy predica ock aff prentteridt lathe wtgå, Hetes iders nådis dieth ok råd, Vij bedie eder nåde ödmiwgelige alle szaman att eder nåde wille then nye lärdom szom the eder nåde på förth haffue platt öffuergiffua, ock holla osz ock alles Suerigis Jnbiggare wid then Eed och lifthe eder nåde ailom sworedt och tilsact haffue wij wilie alle wara eders nåde

tro wndersätthe och wåga liff och wålfärd för eders nådis beste när oss tilsagt bliffuer . Thett gud kenne Then wii eder nåde altid ewin-
nerlige befalle Scriffuit j wastena Torsdagen nest effter sanctj Marci
Dag Ar etc Mdxix vnder alles wåres signeter och Insegle szom
her niden benempde stå

Holger Karson
Måns Johansson Riddere
Capitulum lincopense
Borgmestere och Råd aff alla köpstäder

15.

*Formulär till det bekännelse- och reversalfref, hvarigenom de benå-
dade upprorsmännen i Westergötland och Småland skulle förpligta
sig till ny trohet emot konungen. Maji 1529.*

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 42.

Copia Reuersalium pro Domino

Wij effter:ne måns medt gudz nåde Biscop i Skara Ture Jön-
son n oc n Riddere a. b. c. wepnare nilss arffuidson sampfelt medt
borgmestara råd oc menighäthen i Jönköpinge oc menig almoghen
i twetha härede wiste härede norre widbo oc södrö, ösbo, sunnerbo
och wesbo oc westerhäredhe Göre witterligit att ephther wår kereste
nådigiste herre hö[g]megtig förste her göstaf medt gudz nåde Swerigis
och götis etc konnung haffuer aff syn synnerlige nåde oc milhett
tagit oss i sin wenskap oc kerlik igen och öffuer sett medt oss och
thenne landzender i Smålandh oc westergötland wm thet wpror her
nu haffuer warit förhender i thenne wår, emote hans nåde, Tacke wij
hans nåde ganska ödmiweliga för slika weluillighet och milhett,
och loffue oc tilseye hans nåde, med thetta wårt neruarandis öpne
breff på nyth igen hulskap troskap oc manskap och wilie ephther
thenne dag ware hans nåde hulle troe trigge och retrådige i alle
mätte wetandis oc warendis på hans nådis besta oc altiid rede-
bogne tiil att affuända hans nådis skada oc förderff haffuendis ther
wtöffuer ospar liff och godz oc winlägge oss att wpretta igen för
then meneman hans nådis godha ricthe thet wij nw medt wåra med-
hielpare i thetta wpror beflekat förnedrätt oc besmittat haffue, och
huar wij eller någhen wtaff oss funnes (thet gud förbiude) ephther

thenne dag någhet vbestond eller wpstött göra wille medt ord eller gerningar emott hans nåde beplieche wij oss oc huar oc en som thet gör ther medt haffua förbruttit lifff oc godz ingastadz haffuandis frid innan landz eller uthan Therutöffuer skole oc the godemen i östergötlandh oc wpland som haffua lakt sig wt för oss tiil thet beste inför hans nåde haffua wold oc makt att straffa öffuer oss eller then som sig något sådantt vpror eller obestondh emott hans nåde wilde förretaga effther thenne dag, Oc en dog wij i thetta wpror haffue i somblige punctar och sticker giort emott westerårs recess, så beplieche wij tå oss her ephther samma Recess wid makthe holla i alle sine article oc punctar så som han aff then meneman och oss i westerårs beleffuat oc Samtykt wart, Och effther hans nade såsom förscriffuit är oss loffuet och besigltt haffuer, att huad wij emote hans nåde i thetta wpror bedriffuit haffue, skall wara en platt död och afthalad sak Så skal oc wara theslikis en platt död och afthalad sak medt the saker oc puncthar, för huilka wij samma opror emothe h: n: beginth haffde Och thetta för:na loffue wij och beplieche wij oss fast och obrutlige holle wthan alla argalith nya funder eller hielperede wiid våra sanning ära och christeliga tro Thessz tiil ythermere wisso och högre föruarning late wii for:de huar för sig hengha vårt Jncigle nedan för thetta breff bediandis kerliga ther tiil att the gode men i östergötland Capitlet i lincöpunge her holger karlson her måns Johanson Riddere medt flere gode mendh aff frelszit oc köpstederne ther same stadz att henga theris jncigle medt wåre nedhan för thetta breff Datum etc Anno etc 1529

16.

Från innebyggarna i Wernmland till konung Gustaf att de fått bref ifrån Westergötland om att deltaga i upproret, hvilket de ej vilja göra, men bedja för kyrkorna och klostren m. m. Dat. Tingwalla den 3 Maji 1529.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Waar ödmjukeligh tro tienist nw oc altiid med gud kære nodiste herre werdoghas ider högmectoghet at wethe, Hurvledis her twre jönson oc biscopin i scara oc flere i rykins radh aff westergötlandh, haffue set sigh op mot ider nade, saa haffue wy oc faath breff aff them lydhendis at wij wilie och sa göra, Huilkit gud oss

forbiudhe Huarföre takkom vij ider nade, bade for fridh oc nade, oc al weluilioghet i oss fatighe wnderdane beuist haffue her i landit sidhan iders nade kom til thet regimente Thÿ wille wi nat oc dagh ware ider nade til redha bade böndher oc bersmen oc al menigh man waghe liiff oc halz for ider nade om til trengher, bidhia wÿ ider nade for gudz skul, om kirkior oc closter war almosor och alle ledhis gudz tænist som forswaget ær ma komma j sin retthe oc gamble stagge jghen, Ther om wÿ alle saman ödmÿkelica ider nadz ærlig-heth bidendis at sa ske maa, saa bidhia wÿ oc ödmÿkelica ider nade for gudz skul oc ware fatigh bön, at wÿ maa faa en beffolningh at latha göra oss eth insigle til landzens behoff som Danske men oss forradde, Huilkit som wore ider nade oc landit til nÿttthe for hö-melis ärinde skul som nw paa færdom ær, oc framdeles til rikis oc lanzens forbindilse her med ider gud oc sancte eric befollendis Huad wÿ kunnom idher nade wara til wilia oc formagho med ödmÿukt görom wÿ altidh gerna ephther war fatighe makth, Til ythermera san-nengh bedhoms wy hidherlighe mans insigle her per i tinghewal ider nadis cappalan Scriffuit i wermelandh pa helge kors Dagh j tinghauol Anno. Domini Mdxix^o

Herr Pers i Tingvalla, brevet påtryckta, signet, föreställer en kalk under bomärke.

17.

Jon Olsson (Lilliesparre) till konungen om upproret i Småland och Westergötland och sina samtal med allmogen i Westbo och Norrvidinge. Dat. Asa den 5 Maji 1529.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archet.

Stormectwge fförste och herre her Gøstaf med gudz nodhe Swe-riges och gøtthes etc konwng Sin [Min?] kärste nodigiste herra wariss edher noodhe adh widhe om thenne Landz Läylicheth ssom her ær y ssannyng sspwrth om the fforrädere ssom ha giorth then opsstød emodh edher nodhe Sydhen thet rycthe kom her y ssmoland thaa war iag wid wessboo tyng med bremss edher nodis ffogit och med fllere fryborne fflerassis men och menige almoge ssom bygggher och bå y wessbå och sswaradhe the wæl paa edher nodis wegne och wylle the fflwx blyffwe widh then ssamme hwlsskaff och mansskaff ssom the edher node tylssakt haffwa och war iag och widh ssynnerbå tÿng ther sswaradhe the och tyss lygyssk nw y ssondagss war iag tyl talss

med en parth aff norwiddyngne herredz almoge och sswaradhe the och ssom dannemen på edher nodis wegne och wäriss edher nodis höymäctyghedh ath widhe ath y wesstra herrydh war edher nodis breff lässith foor then almoge ssóm bygggher och boor y wesstra herrith hálga korsdag och hade iag myth bwdh ther ath höre hwad ther war foor tydanne och sswaradhe the sså ath the wylle bliffwe widh then ssamma hwlsskaff och mansskaff ssom the edher nodhe tylssagth haffwa och wäriss edher nodis höymäctyghedh ath widhe ath iag war tyl talss med her twre trolle och lod han myg ssee nogle breff ssom Jeneköpwnx borgare haffwa scriffwith honwm tyl och en wdscriffth aff her twre ienssons breff ssom han hadhe sscriffwith Jeneköpwnx borgare tyl ffron lärff then tidh han war til ssamtal med the wessgötther ssom war infalme med honwm och ssto en parth aff them benefde ssom ær bysspyu aff sskara och her twre iensson her niels olsson her twre ericsson her monss brontesson niels clauffsson matz kaffe Och wäriss edher nodis höymectyghedh ath wide ath the och ienecöpwnx borgere sscriffwe och fföre möghen lönk y bland almoghen på edher nodis höymäctyghedh och tykte myg wære råd ath edher nodis höymectyghed scriffwer then menige man tyl y smolandyn etc hwor edher nodis höymectyghet har myg behoff ther wil iag giærne wære her med edher nodis höymectyghedh gud beffalendis och the helge træffoldighedh Snarlige sscriffwit y assa y norwiddyngne herrath helge torssdagss, aftan Oren effther gwdz bwrđ 1529

Jon Olsson

Utanskriften: Stormectwghe fførste och herre her Gøtstaff med gudz node Swerigis och gøtthes etc konwng Sin käriste nodigiste herre ganssk ödmiwgelige etc

Spår efter sigillet finnas.

18.

Domprosten mäster Jöran Thuresson skrifver till fru Christina Gyllenstierna, att orsaken till hwad han gjort blott var fruktan för konungen, o. s. v. Dat. den 12 Maji 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 55 v.

Then andra copien som Mester Jören Ffru Cirstina tiilscreff

Wenliga Kerlig helssa nw och altiid försenth medtt wår herra, Käre frw Cyrstin, edhert breff som scriffuit war om månedaghen nest ephther Sancti Marcij dag, fig jak tiil mig om Sonnedaghen stragx effther Helge Korsz dag Jnventionis, som j och scriffue ati hade gerne

warit tiil talss medt mig, Så war jak ey så ner tiilstedis på then tiid, huar wppaa j storliga wndra, giffuer jak eder thå nu tiilkenne, att thå jak hade förnummit och förstått, att min fader war fallen frå min herris nåde, oc Smålenningane och westgötherne wåre Reste, thå fryctade jak storligä, att jak skulle nywthe min fader mykit tiil ondä, som jak tiilförende well förnam j kong Crist: tiid, som jak thå oc en nw aldrig ther wdj inteth wollende wartt, huilkit jak nest gudz hielp fulwell beuse kann, Ther förre gaff jak mig öffuer en syde, så lenge jak kunne förnimme, att jak jcke skulle komma i hektilsse, torn eller jern, som jak tiilförende försökt hadhe, hulkitt jak aldrig glöma kan, Thet kenne then alzmectigeste gudh, att thet är mig jnthet gott, att niuthe thet tiil onde, thet jak jnthet war wällende wdj, käre ffru Cristin j Scriffue mig tiil aff then befalling j haffue aff wår käraste nadigiste herre, att jak skall wara hans nåde hul och tro, Så bedher jak mig gud tiilhielp, att iak haffuer warit hans nåde huld och tro, huar jak thet effther min fatige förmåge kunne göra, och weth iak mig aldrig haffua förtörnatt hans nåde met mith weth eller samtycke, dog likuell haffuer jak nywtiit androm onth ått, gud them förlathe, och haffuer jak sport rycthen i frå stochholm, att komme jak ther, oc wåre min halss så stor som en twanna, thå skulle han gå wdaff, thet kenne alzsuallogher gudh, att jak haffuer aldrig brutit ther tiil, Theslikis haffuer jak hörtt, att sedan mine brödre gåffue sig weluillioge in thiil hans nåde, komme the j båren huar therä för iij twsendt mark, för thera fader skjld, och her effther månske, niwtha the min fader mikit mera tiil onda, Ther the alzinthet wdi wålla kunnä, haffuer jak och fongit wår nådigiste herris scriffuelsse, att jak skulle giffua mig tiil hans nåde tiil Stochholm, och i skriffue att jak måtte wara frij säker wppaa min gårdh, och thet holler hans nådis breff icke, så huar förre tickes mig, att jak är icke aldeles welföruarad, J loffue mig wel gott, oc ner thet komme tiil Röne, thå wåre thet jnthet j eder makt att holle, helst wåre jak hoss min egin gårdh, om jak kunne wara belathen och förwaratt, Jak wilde gerne wara hans nåde huld oc tro j alle hånde måtte, ee huar iak thet göra kunde, och annadt haffuer jak aldrig actadt, wthan mig nödis ther tiil, Huar förre bedher jak eder kerlige, ati bedie mine käre brödher oc några gode men medt edher, att dagtinge för mig och fly mig then föruarning jak bliffuer behälpett medt, och dragher mig på jngen hallyss, falsk mening eller grundh, ther jak kan komma j skada och förderff, och när jak får noghen god wisningh och förwarning, wil iak tåg gerne giffue beuisning och förwarningh på mine sido, att mig ingenn rettuiss man skylla skall, Käre fru Cirstin thet jak haffuer

giorth, Thet haffuer iak giort för thet iak fryktäde att nijwtä mijn fadher mykit tiil ondä, thet kenne gud i Himmerike, jag giorde thet icke för andra saker skuldh, Her medtt edher alzmectiig gudh befalendis, Scriffuit j dröffuelsze ther som gud well wethh, odensdaghen nesth för Ericj Anno etc 1529

19.

Domprosten mäster Jöran Thuressons bref till sina bröder om hans trohet mot men fruktan för konungen, m. m.

Dat. den 15 Maji 1529.

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 55.

En copia Aff thet breff som Mester Jören screff sin bröder Her Johann Turson oc Lasse turson tiil

Broderlig kerlig helssa nw och altiid försenth medt vår herra Käre Broder her Johann och Laress, jak fik i sijsth Ffrw Crestinas breff, och thet kom senth tiil mig, sedan jak war icke ner wid honden, Szå giffuer jak eder tiilkenne, att thet iak drog mig öffuer en sijde, oc gaff mig icke stragx jn tiil min herris nåde, thet giorde jak för then skuldh, jak fructade jak skulle niwthe min fadher mykit tiil onda, som jak tiilförende lidhidt haffde, både medt hektülsse, Torn och järn, thet gud i himmerike kenne, att jak haffde jnthet brutiid ther tiil, och thet reddes jak, att mig skulle en nw så ske, Huarföre bedher jak eder kärilige, atj wele thala mith beste jnför mijn herris nåde, bediandis hans nåde att han wilde wetta mitt besta, och wende mig syn owillia i från, om hans nåde hade noghen ouillia tiil mig, och lathe mig ey niwtha min fadher tiil onda, Thet kenne gud alzmectiig, jak haffwer jnthet wäldet ther wthij, jak haffuer warit min herris nåde hwll och tro, och wiil jak gerna en nw så wara, så santh mig gudh hielpä, och thenckte iak aldrig annat j mine daga, Huarföre bedher jak eder mine käre bröder, atj wele medt några gode men weththa mith beste, så jak finge bliffua hoss mitt arff och egit, och then dell mig medt retta tiilhörre, Jak will gerne wara hans nåde huld oc tro, oc göre min tienest fwll, som en tro man bör att göra, thet kenne gud, jak war hans nåde aldrig emott j mine dage, oc aldrig thenkte jak thet heller, Her wdi wether mitt beste som min gode tro är tiil eder, jak will thet altiid gerne medt eder förskilla, Her medt edher alzmectig gud befalendis Scriffuit ther som gudh well wethh, om Sancte Erici Regis affthen Arom etc 1529

Calfuenn

Aller Käriste Brödher flyer mig then dagtingan som jak kan vara beläthen medt, ther bedher jak edher kärilige om, att huad dell mig loffuat warder, måtte bliffue hålledt Och käre bröder rörer om mine suene, att the måtte och bliffua medt ffridht etc

20.

Biskop Magni i Skara protest emot Westerås mötes beslut. Dat. Halmstad (den 18 Maji) 1529.

Efter en afskrift i Presteståndets Archiv, vol. J. 1 n:o 10, aftryckt i Bidrag t. sv. kyrkans och riksdagarnes historia 3: 53. Datum är i nämnda afskrift uppgifvet i öfverskriften, saknas i sjelfva brefvet.

Biskop Magni Protest emot Wästeråhs beslut angående k: Gustaf ock religionen den 18 Maji Anno 1529.

Wij Magnus med Gudz nåde Biskop i Scara, hälsom alle andelige och Werldzlige, innom Råds och utan, frälse och ofrälse, kiöpstadzmän och meenige Allmoge, som detta vårt öpne bref seendes eller hörandes warde, kiärliga med Gud, och görom witterligit, at ändoch Sweriges lag innehålla, at man skall niuta Tingzfred och Råd-stugu fred till lag och rätta, tijt och tädan farande, som der warande, så mycket mera att wij med Högmächtig Förstis Konung Gustafs bref warom tillkallade till det wanlige mötet i Westeråhs, för Riksens märkelige wärf och ärender skuld, at hielpa til at afstilla det obestånd i Dalarne företagit war, och förwistom oss af intet ondt i någon måtto, wordo då der i samma möte framsatte någre Articuli, hwilke som deras fundament och grund hafwe af Luthers kätterij och aldeles der til draga; Och effter samma Articuli eij voro Christeligen beskyddade, utan för kätterske afdömde, wele wij dem icke sauntycka, worde fördenskull trängde af Hans Högmt: ther straxt utan all rättegång eller domb, att antwarda Hans Nåd, wår och Kyrkiones gård Läckö, med de landbor på Kållansö ligga, til hwilker hwarken han eller Cronan någon rätt feck; Och sedan lät Hans nåde utkasta ett öpit bref af Wärdug Fader Biskop Hanses i Linköping närwårom och flere Prælaters dee då närwarandes wore, emot deris och wår wilja, at wij det besegla skulle, hwilket bref så begynnes. Wij Hans i Lindkiöping, Peder i Westeråhs med guds nåde, Biscopa, Magnus i Scara och Magnus i Strängnäs med samma nåde Electi, och sedan lyctades således, Ther gifwit och

skrifwit är [i] Westeråhs, Åhr efter guds börd MDxxvii på S:te Johannis Baptistæ dag. Och ändoch at samma bref eij annat innehölt, hwem det wil rätteligen besinna, än att de wärduge Fäder och wij intet kunne eller wele der emot säija, annat än det ju så framsatt war och belefwat af hans nåde och alla andra werldzlige, både innom Råds och utom, som brefwet innehölt, och låte det så skie at de så belefwat hade, och allers wij och wårom der till freds med, at wij den tid til engen belefwan tillkrafde worom, och tå theras belefwande intet binda kunde effter lagen, doch hwar någre wilde domare wille annorledes uttyda för:de bref, än wij som det beseglat hafwe, endock at emot wår willja, förordne wij här uppenbarliga, at som samme brefwar Oss emot Hans Nåd Eed och all lag afträngd, så war det och omyndeliga beseglet emoot Guds lag och den Heliga Kirkes frihet, och öfwer wåra macht. Och effter Lagboken säger, att alt olaga fångit är som ofångit, ogille wij ock till intet giöra förb:de Bref och besegling i all den dehl ther oss anrörandes är för förb:de saker, effter wij nu äre i wårt frij willkor, förorde wij alldrig samtyckt hafwe, den Laglöse och ochristelige stadge der sammesteds giord och belefwad war af dem, annars än föreskrifwit står, eij heller någon tid samtyckia welom emot Guds lag, Evangelium, Kirkones och Keijsers lag, så wäl som emot Sweriges Lagbook. Och hwar wij wår Kirka och Closter eller theras wårnåd these wor förordnad och protestas eij niuta kunne, göre wij wår Skotzmel och Appellatt under wår Heligste Fader, Påfwen och Rommare Kirkos domstol, Keijsaren och alle Christne Konungar och Furstar, i det nästkommande Consilium Thess till wisso låte wij tryckia wårt Insegle nedan för detta bref. Skrifwit i Halmstad Anno effter Gudz börd MDXXXIX

21.

Jönköpings stads reversal på konung Gustafs dagtingebref. Dat. Jönköping den 19 Maji 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 63. — En afskrift finnes bland Act. Hist. Förut tryckt af Thyselius, l. c. 1: 237, och Smål. Arch. 1: 195.

Copian aff Jöneköpingz reversal på daktinge breffuit

Vij efftherscrifne Borgemestere Råd och menighet i Jönköpingh Göre wetherligned at effther wår kereste nådigiste herre högmectiige förste Her Gostaff med gudz nåde Suerigis och göttis etc Konungh haffuer aff sin synnerlige nade oc milhett tagid oss i sin

nådis wenskap och kerlig ighen oc stadfsth same wenskap med hans nådis högmectig Kongelige maistadz och flere erlige welbyrduge herres och Städens jnseglä ther före hengendis äre, her Holger Karlson Månss Johanson Riddare Gudmundh Person wår keriste naduge herris befallingsman, Erich slatta, Stokholms Linköpings, Suderköpings, Wastena, Norköpings oc Skeninges Jnsegle, och öffuerseth medt oss, om thet opror nw her warit haffuer förhendher j thenne opresning emoth hans nåde, j huadt måtte thet helst sketh är eller warit haffuer, emoth hans nåde medt dråp, roff, tiiltastningh, scriffuilsse, ordh eller gerningher wthij ena mätta eller andra, skal wara en dödh och afftalad sak, j huadh måtte thet giorth eller sketh är, nemdh och onemdh, wthen alla nya fwndher eller argalith, för huilkit wij hans nådis högmektigheth ganske ödmwkelige och weluillige tacke, för slika weluilliogha oc stora milheth, som hans nådis högmectighet oss ther wthi beuisth haffuer, Och loffua och tiilsägia hans nåde medt thetta wårt näruarandis opne breff på nyth igen, hulskap, troskap och manskap, Och willie effther thenne dag wara hans nåde hulle, troe, trygghe och rethrådhoga wndersåther i alla mättha, wethendis och warandis på hans nådis besta, och altiid redhebona tiil att affueria hans nådis rikisens skadha och förderff, Ehuar wij kunne eller förmoghe, haffuendis ther wtöffuer ospar liff och godz, och winläggie oss att wetthe hans nådis gode, gangh och beståndh medt ordh, Rådth eller gerningher, j alle the mätthe ther wij kunne nath och dag, förarbethandis oss medt then meneman j thenne landzendher, och all annar stadz huar wij kunne, ath wår käriste nådigiste herris gode ricthe skall wtsprides, hans nåde till priis och äre, och aldrig effther thenne dag tiilstädia, att hans nådis goda ricthe förarght eller nedradt bliffuer j någhen måtte, och huar wij eller någhen wtaff oss j thenne fatiga wår nadigiste herris stad finnes, thet gud förbiude effther thenne dag, någhet obestondh eller opstöt göra wilde medt ordh eller gerninger emodh hans nådhe, beplicthe wij oss och huar och en som thet göre, haffua förbrutiid liff och godz, Dog så om gud förbiude att någher wår ouen orettelige wil oss någhet argh på före effther thenne dagh, thå bedie wij eders nådis hog: atuj mäghe niutha Suerigis lag och retth, Ther wtöffuer skole och the gode men i Östergötlandh och oplandh, som haffua lagt sig wth för oss tiil thet besta, in för wår käriste nadigiste herre, haffua wäldh och makt att straffa öffuer oss eller then som sig någat sådanth obestondh eller opror emodht hans nådis hög: wilde förretaga effther thenne dag, Och huad som wår käriste nådige herre medt the ärliga herrer och gode men Rikisens rådth beleffua och samtickia willia, om westerårs recess tiil hans nådis högmectighetz

eget Rikisens Rådz och then menige Suerigis almoges begäre gangu och longligit bestondh, äre wij plictoga tiil att holda och gerne efftherfölgie willia, som tro fatige wndersåther bör att göra Sin kärste nådigä Herre och Rikisens Rådz tiilsägilsse, Och äre plictoge tiil altiid effther lyda hans nåde och theris bodh och goda Råd, Alth thetta för:ne loffua wij och beplicthe oss fast och obrottheligä holda wthen alla argalist, ny fundher eller hielperede, wijd våra sanningh ära, och cristeligä tro Tiil ythermera wisso och högre och bettrå förwarningh thå henge wij vårt Stadz Inzegle witterliga nedhen för thetta breff Och bediendis ther tiil medt lincöpings Suderköpings Wastena Skeninges och norköpings städhers Insegle Scriffuit i Jöneköpingh fiärde Dag pingesdagh Anno etc 1529

22.

Danska riksråden Tyge Krabbe, Albrecht Ibson och Axel Brade underrätta konung Gustaf att Thure Jönsson och biskop Måns i Skara ankommit till Danmark och der erhållit lejd, men att detta ej skett i någon ond mening, och att de vilja den återtaga om konungen det önskar, erbjuda sig att medla mellan nämnde herrar och konungen, och bedja om utlemmandet af en förrymd brottsling. Dat. Landskrona den 21 Maji 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 65.

Högmechtig herre Her Göstaff medt gudz nåde Suerigis och götis etc Konnung Ödmiukelighen tiil scriffuit

Vår ödmiwghe weluillig kerlik helsen eders Nådis höghmectighetht altiid tiilförenne senth medt vår Herre Högmegtig förste käre nådigiste herre giffue wij eders nådis högmegtighetht tilkenne wdi en godh acth och meningh, att noghen tiidh förlydhen kom werdugiste faders Her Måns Biscop wdi skara, och Strengre Ridderes Her Ture Jönsons budh och scriffuelsse tiil oss, och Wåre begärendis aff oss en Cristelighen läyde, effther thy landet oss befallat är wdhy högborne förstes vår kärste nådigiste herris fråuarelsze, huilken läyde wij icke them weggre kunde, effther then kerlig förbundh som giortt är emellom Rikenne, och någhen stackedt stunder tiilförene gåffue Wij eders nådis fögethe Laesse bröms läyde med xxij heste och Karle han thet begärendis war Käre nådigiste Herre haffue vij dog icke giffuit them läyde wdi then mening, Eders nåde tiil förtörnelse, och

gåffue the oss icke tiilkenne, Huerken eders nådis folk eller the andre gode herrer före huadt sak the samme leyde Begärendis wåre, Dog haffue wij nw sedhen förfarett att ther är kommett någhen twisth och wuilligheth emellom eders nådis högmectigt och eders nådis råd Rådtt, Huilkit oss ganske leydt är, thet gudh kenne, Käre nådighe Herre ther som eders nåde wille werdhis tiil att höre oss wdi thenne sak, atui kunde handla något gott bestondh emellom eders nåde och eders nådis högmectighetz Rådth, thå wille wij weluillighen opretteligen och trolighen handle ther wthij, så the måtte komma tiil theris fädherne Rige, och tiene eders nåde trolighen som tiilbörlighet är, Käre nådigiste Herre tijckte oss icke gott att wara, att the bleffue wt-trengd aff Rikenne wdi fremmande landh, thy the måtte mygit obestondh opuecke både Suerige och Danmarck tiil skada, Huilkit eders nådis höghmectigheth ythermera besynne kunne, en wÿ kunne scriffue, Och ther som thet är eders högmectigheth icke thiil willie, atuj haffue giffuit them lägide wdj wår nådigiste herre fråuarelse, thå wille wij op-scriffue them sama läyde når eders nåde wil giffue oss eders nådis willie scriffteligen tiilkenne ther om, och wile wij nödhigth leyde enthen them eller någhen annen eders nådis hög: emoth, Effther thet Kerlig förbundh som giortt är emellom wår Käriste nådigiste herre oc eders nåde oc Rikennen, så att brösten skall icke finnes hoss oss wdj någhen måtte, Käre nådigiste herre giffue wij eders nåde tiilkenne att ther slap en Karll från her Albrikth ipson aff fengzell som war äreffuet(!) medt nilss brade, och häther hans Anderson och kalles bye swenn, och war hoss konnung Cristiern wthy borlighen(!) nw nyeligenn, och gaff sig aff köpenhaffuen och tiil her Seffuerin Nörbye, ther hann drog först indh wthij blekinggen, och Röffuede och tog frånn Danske Suenske och tyske, och Rymde så aff Rigit tiil her Söffuerinn Rimbe, och war så hoss Konnung Cristiern som förscriffuit står och bleff så gripfen ij sönderbo eller wesbo aff then som war höffuidzman för eders nådis folk, ther the Redde wthij fordingh same stadz, och är oss wnderuist, att han är kommen eders nåde tiil honde, thy bede wii eders nådis hög: ödmiwkelighen på wår nådigiste herris wegna, att samma hans byeswenn måtte komme wår nådigiste herre eller oss på hans weghna tiil hande igen, thet förskiller wår nådigiste herre och wij thesligeste wthij slik måde eller andre, huar hans nåde eller oss tilsäyndis wårder, Käre nådigiste herre begäre wij eders nådis godhe gönstige och behaffuelige Suar på these förscriffne ärende medt thetta wårt budh, thet wille wij altiit ödmiukeligenn förskille Käre nådigiste herre werdis eders nåde att wetthe att wij wenthe wir käriste nådigiste herre medt thet aldra förste tiil köpenhaffun,

Käre nådigste herre witte wij juthet synnerlige att scriffue eders nåde tiil menn ther går för wisse tydende, att törkenn liggher Redde medt all somstörste makt och acter seg stragx in wthij wngriin Eders nådis Konglighen högmectighet The helgetrefölligheth befalendis Ex landzkronä fredaghen effther pingxdag aar etc 1529

Tygge Krabbe

Albritt Jbson Riddere

Axell brade

23.

Danska riksrådet och riksmarsken Tyge Krabbe fäller hos konung Gustaf förbön för Vincentius Lunge, samt uppmanar honom enträget att afstå från det lutherska regementet, o. s. v. Dat. Helsingborg den 22 Maji 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531 fol. 66 v. — Ett utdrag tryckt af Thyselius, l. c. 1: 244.

Högmechtig förste och Herre her gústaff medt gudz nåde Suerigis oc götis konung ödmiwkelighen Sendis Tesze breff

Myn ödmiuge weluillig Kärilige helsen ethers nådis högmechtighet altiit ödmiukelig försenth medt wår herre Högmechtige förste Käre nadigste herre Som jak screff eders nådis hög: tiil medt eder nådis tienare wlf om någhen ärende anrörendis min morsystemson her ficentius Lunge i norge, och fick jak en nu jngen suar, thy beder jak eders nådis hög: ödmiukelig, att ethers nåde nu wille giffua mig gode och gunstelige suar, thet wil jak medt min willige tyenesth hues j min makth är altiit ödmiukelig förthiene, och flere hans wenner Samaledis, Käre nådigste herre om thy ärende som her Albrikt her axel brade och jak Screff eders N. tiil anrörendis the gode herrer bisp Måns aff Schara och her Ture Jönsson tickis mig ganske rådeliget ware att the komme tiil theris fäderne rige igen, och eders n: Såde medt en kärlig oc endrechthelighet medt eders nådis wndersåther i Rykit och eders nåde wille affstiilla thet lutters Regementt Som haffuer thå jngen beståndt wdj framtiden, och är emoth alle Cristnæ människers samfundh, Thå bliffuer både tiske och alles eders nadis wndersate hulle och troe jnd tiil dödhen, ther torffue eders N: jngen Tuiffwell haffua på, Och ther som ethers nåde stötte någhet anfald jn på rigit, och ethers nådis wndersåthe wåre eders N: icke tro, Thå kan ethers nåd sielff besynne huadt bestondh eders N: kunde haffua ther aff, och ethers nåde

wille lägge på härthet then store welgerning then alzmectigeste gud haffuer beuist ethers nåde, Käre nådigste herre Jak bedher eders nådhe ödmiwkelighen att ethers nåde tagher meg thetta i så godh en acth och meningh som jak Scriffuer eders N: tiil Ther som jak i någher måtte wille eders nådis werste, Thå wille jak icke scriffue eders nåde tiil, Wiidt jak inthet Synnerliget Scriffue ethers nåde tiil på thenne tiidh men ethers nådis kongelig maiestat the helgetrefollig-heth befalendis både siäl och liff Scriffuit på Helsingeborg Lögherdaghen effther pingxdag aar etc 1529

Tigge Riddere
Krabbe

24.

Från Linköpings domcapitel till rådet i Danzig om biskop Hans Brask. Dat. Linköping den 26 Maji 1529.

Efter en samtidig afskrift på papper i brefform, i kongl. Riks-Archivet.

Sincerissimis Nostris Recommendacionibus Honore et Salute in domino premissis, Optimj Honestissimique virj vestrīs amplissimis magnificenciis plurimum confidentes; dignum duximus vobis scribendum. Qualiter Dominus Johannes Brasch alias episcopus linco-pensis nulla necessitate vrgente nos tamquam oues errantes sine pastore reliquerat. minime suj officij pastoralis curam et sollicitudinem in pascendo grege dominj per verbj promulgationem, cordj suo apponens. Sed tamquam mercenarius et non pastor nobis irrequisitis, E dyocesi sua deserta, ad gremium protectionis vestre se conuertit, Non obstante quod propter multos proditorios excessus in reges et gubernatores regni swecie qui sua tempestate gubernaculo tenerunt, Ac in dominum nostrum regem modernum dominum Gostauum regnjque salutem crebro commissos clero sibj subiecto per iniustissimas exactiones et tallias Ac populo sue dyocesis per insolita grauamina molestus fuerat. prefato tamen domino nostro regj nichilominus in hijs omnibus per bonorum aduocatorum media, fuit integre reconciliatus. confectis desuper mutuis literis perpetue amicitie et reconciliationis iam confirmate: qua integritate amicitie despecta, non veritus post vestre ciuitatis introitum veteras suas machina-

tiones et insidias per occultas subordinaciones in regno isto practi-
cavit, ac per consequens inimicitias ... *) tas ad deterius renouare per
iterata scripta sua in regnum clam submissa Tam nobiles quam . . .
ad arma incitando commouit . prout quidam nobiles suis demeritis
punitj in extremo vite exitu publice sunt confessj machinatio-
num memoratarum sunt apud nonnullos in regno reperte, quibus
nos . plurimosque huius incolas regie celsitudinj reddiderat vsque
adeo vehementer suspectos et inuisos, vt quasj nos ipsius ini-
quam nacionum essemus consentientes ordinem tamen nulla
veritate comprobabitur proinde ideo Renunciamus realiter et cum
effectu ramento obedientie et fidelitatis sibj prius prestitis,
Eum pastorem et episcopum nostrum ex hoc tempore minime recog
de alia persona huic officio episcopalj idonea . Auxilio et
consensv dominj nostrj regis fretj . et commvnitatis quantocius
properemus eligenda . Ideoque nullam apud nos vel commvnitatem
huius dyocesis, deinceps habeat De suo reditu ad hanc eccle-
siam quidquid ab eius commvnione sumus penitus alienj, Et Si
aliud auribus care voluerit de assistencia hic habenda nullam
eidem fidem accomodetis, Idcirco humillima ad vestras magni-
ficencias confugimus suppliciter obsecrantes quatinus predicto Domino
Johanni Episcopo is dampnosos per temeraria facta vel scripta
preripere ac impedire dignemini eum diucius tolerando Ne in
hoc inclito regno suecie post hanc diem ipso machinante noue re-
pullulent dominus noster elementissimus rex gratissima vicissitu-
dine erga magnificencias vestras semper votis omnibus viribusque
nobis possibilibus vobis vestrisque gratanter in seruiemus . Vestram
in premissis per seriosa rescripta suppliciter exposcentes Domino
deo omnipotentj vestram salutem et felicitatem humiliter commen-
dando . Ex lincopia Die Sanctj Augustinj Anno dominj 1529 Nostro
Capitularj Sub Sigillo

Johannes prepositus
Et Capitulum Lincopense

*På baksidan står med senare hand: Tenores scripti ad Episcopum
brask et consulatum gedanensem per Capitulum Lincopensem*

*) Det här och i det följande felande är i originalet bortrifvet.

Rådsherrarne i Westergötland berätta för konungen att de uppmanat Thure Jönsson och biskop Magnus att återkomma till riket, samt lofva att sjelfve infinna sig vid mötet i Strengnäs och oförsumligen akta på konungens och rikets bästa. Dat. Wånga prestgård den 29 Maji 1529.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet. Finnes äfven i Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 67 v.

Wåra ödmika pliictogå troo tienest tiill forna etc Högmectiigh herre och förste keriste nådiige herre werdis edher nåde welle wetthe, ath nw j dagh wij forsamblede wore her j wongha, effther eders nådis troo mandz her karll eriksons tiilkreffuilse, besåge wij oc offuerwoghe eder nådis scriffuelse the for:de her karll och knut Suenson oss i hender Antwordadhe effther huilke eder nådis scriffuelse och then mwndliigh wnderuisningh the oss gåffue om edher nådis wilie, scriffue wij strax samfelleliigh tiill her ture jenson och bisp monss rådandis them ath the skole wfortöffuidt giiffue siigh her ind j eder nådis righe j ghen forlatandis seegh wtan all misloffuen till eders nådis besiiglade breff och scriffuelse som eder nåde vorde ytherligere fornömandis wtij thenne her jndlöcthe kopie wtaff thet breff wij them till screffue thet och mesther Suen domprost och her Monss erkedecken till skare som her wiid honden ere med oss besiigladdt haffue, fframdeliis wår rörth wtij eder nådis scriffuelse om thed möthe som eder nåde beråmidt och belefuidt haffue ath hollis skall j Strengeness på tiiden sancti botholphi nest komādis, biudandis oss ath wij same beramidt möthe besöke skole, Såå welle wij göre eder nådis willie ther wtinnan, och wforswemliigh acthe på eder nådis och rikisens bestä j thenne Landz endhe, effther wår jtherste fliitt oc maeth som oss bör ath göre, ythermere känd eder nådis tro mand, Söffrin kiill wnderuise edher nadhe om all erendhe och Landzens leglighether, Eder nådis högmectiighed her med then alsom mectiste gud befallendis euinnerliigh Aff Wonge prestegord, Sabbato infra octauam corporis christi Anno etc 1529

Niells olson	}	Riddere
Ture erikson		
måns brönteson		

Niells Klauson

Tord bonde

Alle frelsis men j westergötlandh

Utanskriften: Högmectiigh herre och förste her Göstaff med gudz nådhe Suerigis och göttis etc konungh wår keriste nådige herræ ödmikelig sendis thetthe breff etc

Alla fem sigillen, tryckta på utsidan, finnas qvar.

26.

Rådsherrarnes i Westergötland bref till Thure Jönsson och biskop Måns, att de skulle återkomma till fosterlandet. Dat. Wånga prestgård d. 29 Maji 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 68.

Thetta är Copien aff thet breff som för:ne herremen Scriffwe tiil her Ture Jönson oc Bisp Måns

Wår wenlig Kerlig helsse altiid med wår herre Werdig fader Bisp Måns och Strengre Riddere Her Twre Jönson Theckis eder wette atuj haffue förnummit eder äre thiil honde komne wår k: n: herris breff, att hans nåde haffuer gunstelighenn öffuersett oc platt wtaff synnet giffuit all then misticke hans nåde tiil edher haffue kunne, för thet oplop som j och flere emoth hans nåde wpkommit hade Theslikis giffuer hans nåde tiilkenne wthij the breff hans nåde oss allom tiilscriffuit haffde, begärendis atuj aluarliga skulle scriffua eder tiil, atj wthen all fryeth oc fare på samma hans nådis breff, skule giffua eder hiit jn j Rigit jgen, huilkit wij eder fulkommeliga Råde ther tiil, atti thet Jngelwnda försymmä, och haffuom wij alle warit her till talz i dag, loffuade och tiilsägde att eder wthaff oss jnthet argth widherfaras skall, wij förmåde thet samma aff eder igen, och Haffwer wår käriste nådigiste herre beramat ith herremöthe i Strengenes om Sancti Botholphi Daghest komandis skall stånda, thiith wij alle förscriffne äre, och acthe ath möthe wm eder thektis på same tiidt möthe ther medt, Och må j wel förlata eder ther thil, thy thet är wthan all fryeth och fare Eder her medt gud befalendis Aff wånga prestegård löyerdagen nest effther Corporis Cristi Arom etc 1529

Nilss olson
Ture Ericson Riddere
Måns brunthesson
Nilss Claffueson
Tord bonde
Alle frelssimen i Westergötlandh

Biskop Magni i Skara och Thure Jönssons bref till konung Gustaf om upproret, det lutherska "kätteriet", Westerås recess, m. m., samt med anhållan att få återkomma till riket. Dat. Halmstad den 30 Maji 1529.

Riks-Registr. D, 1529--1531, fol. 64. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 240.

Illustrissimo principi ac domino d: Gostauo Dei gratia Suecorum Gothorumque etc regi domino nostro gloriosissimo debitissimis cum Reuerentiis

Cum humillima nostri recommendationis reuerentia honore et salute premissis Högmectig förste kärste nådigiste herre Wij giffue eders nådes högmectighet ödmiwkelig thil kenne, att sedhen thet opror begynth war j Smålandh bleff stillatt, ther wij trolige på eders nådis besta tiilhielpthe, Som wij wel förmode eders nådes högmectigheth wel wittherligit är huru thet sek förlopedt är frå förste ophoffuet etc Dog likeuell om några wåre medbrödher som med wåre j samma handell willie sanningen ther wdj och anners före för eders nåde en som rettelige tiilgongit är, thå hoppes oss them inga makt fonga ther till, ner sanningen kommer tiil ransakann, Thy wij haffue och grannelige alle sanning ther om bescriffuen, Oss hörer icke scriffua på någhen, men sägia huar annen wnder öghen wele wij på wåre side wara öffuerbödig tiil, Mån thet the förde seg jn i wår länn, eghedome, gotz och gårde, then sig ther medt beskyddendis, ther wij nw granneliga bemerkia kunne, giort war öffuer eders nådis befallning och wilia, Trengde oss wika och giffua oss wtaff riket, så lenge wij finge eders nådis gunsteligä suar och willia med wlf Scriffuare eller hans wisse budh, kenne gudh wij icke gáfue oss wtaff ritig att stempla någhet onth eller obestondh j moth eders n: hög: eller wårt fädernes rige, eller någhen twist göre emelom rigen, ther wij måghe nywtha reth och skell, wthen för these saker skild kärste nådigista herre, så haffuä wij nw fongit eders nådis hog: breff och sendningebwd Her måns Laurentii Canek i Lincöpingh, och Anders hanson eder nådis Myntemestare, medt huilke eder nåde haffuer oss gunstelige tiilsagt all wenskap, och medt oss nådelige öffuersett i hues måtte wij hade oss emoth eder nade försett wiliandis thet aldrig wreckia etc Huarföre wij eder nådis högmectigheth ödmuikelige och kerliga tacka, Kärste nadigiste Herre gud skal kenne att oss aldrig war i hug aller synne, att yppa

någhen resning, obestondh oc serdeles ther blodz wtgiutelsse skulle affödis, än dogh ath wij haffue tiith och offtha warit tiilkraftde och på manade, atuj skulle aluarlige tiilhielpa, att thet lutterska ketterij kunne med wergiangdis hondh j rigit, (om thet icke anners kunne fördriffuas) som oss hoppes eder nåde wel förthenker, wij flere resor j Radzwiss eder :n: haffue om bedhet och på manatt, thet öffuer-giffua och förlatha, Och nu teslikis för war herris werdugiste död och pine ödmiwkelige och cristelige ther om bedhie att eder nåde icke heller begärendis wara aff oss någhen besiglingh eller beplictning emoth then helgä mene cristelige beslutning, wårt samuith, äre och rette Cristelige loffuen, ther huar cristelig man pligtug wåre, wåge lifff och halss, thet wij och heller göre wele, en wara befundne ther emoth något beseglde eller bebreffue, som är then nye westerårs recess stadfestelsse, aff huilkom thetta obestondh allenest oprunnett är, Besynnerligä atuj her nu haffue hört alla cristeligä herrar oc förster andelige och werdzlige öffuer mene Tyslandh äre nu försambladä i Spira, att döma och straffa öffuer thetta lutterij och thess bebundh, Käraste nadigiste Herre tacke wij eder nåde ödmiwkelige för thet opna breff eder nåde oss nw sendhe på huilkit wij ganske gerne nw stragz haffde jnkommidt j rignet, om ther icke wdi haffde warit benempdt then Westerårs recess, huilkit wij jngalunda betrösta samtyckia eller wnderga, Om eders nådis gode ricthes förklarelse bör oss altiit weluilliga tiilhielpa och göra huilkit aldrig annet skal wara eller bliffua medt oss befundet, men the predicare och prenthere som wpyfyllt haffua menige rikett medt theris falska predican och böker, haffua eder nådis gode rycthe margfallelige förkrenkth thet gud see forklagatt, Thet snaraste och nemäste ath ophögje eder nådis rycthe tiil gode igenn, wore att först tiilbörlige straffa them eder nåde thetta lutterij på förth haffue, käre nadigiste herre huar eder nåde wil werdis att giffua oss eder nådis opne beseglde breff, som then opkastning lydde ther eder :N: sendingebuud i Broddetorp anamade, och på eder :N: wegna fulkommelige tiilsagde aff eder :N: beseglde skulle, ther wdj jnthet rördis om westerårs Recess, och att wij måtte frith komma tiil wåre gårda, godz, rentha, och len, som wij ther ifrå skildis, Och jak Ture Jönson tiil quina och barnn, och huess dell oss både i frå tagit är, och the eder N: suäne ther nu jnnelligie frå kalles måtte, Bedie wij eder nådis hög: ganska ödmiwkelige och kerliga om, Och wele wij sedhann altiit gerne hollä. eder :n: all then dell wij aff äre och redelighet plictige äre, som tro wnder-

såther bör att göra, Thet gudh kenne then wij eder :N: hög: ein-
nerlige befale Aff Halmstadh Dominica prima Trinitatis Anno etc
1529

Magnus
Episcopus Scarensis
Ture Jönson Riddere

28.

*Kyrkoherden Nils i Hvalstad i Westergötland bekänner att han med
några medhjelpare försett sig med ord och gerningar, slag och dråp,
men lofvar hädanefter konungen trogen tjenst. Dat. Fogelås den
31 Maji 1529.*

Riks-Registr. D, 1529—1531 fol. 67.

Bekennes Jak Nilss Kirkeprest j Hualstadhom medt thetta
mith wpna breff att jak med några andra medhielpara oss förseth
haffuom moth högmectigh förste wår Käriste nådigista herre konung
Göstaff och hans nådis tro wndersåther medt ordh breff gerningher
tiiltasthningh slag och dråp moth then redeligheth oss borde holla
wår rettha herre och konnung: huilkit hans nåde medt oss aff syn-
nerlig gunsth nåde och milheth öffuersett haffuer för huilkit wij
hans nådhis högmectigheth ömiwkelige tacke Och thy thelsäija wij
wppaa nyth medt thetta wårt opna breff erligom och welbördigom
mannom Her holger karlson Riddara och Gudmundh Person wår
Käriste nådigiste herris embitzman och tiilsyn man j östergötlandh
wppaa hans nådis weghnar hulskap manskap och tienest williandis
wara hans nåde hul och tro medt beplictelige tienest j huad måtte
wij kunne och förmåge Szå sannerlige oss gud hielpe Tiil thess
breffs merä wissa bedis jak hederlige mannes Signeth Som äre
Mester peder Erke[di]ek[ne] her mårthens Laurencij Canich i Lincö-
pung och her Göstoffs i fogelass mett mith Egith wetherlige tric-
kiandis å Riggen på thetta breff Scriffuit j Westergötlandh i fögel-
åss feria 2:a infra octauam Corporis christi

Jakob Krumme meddelar konung Gustaf underrättelser från Norge och Danmark om kon. Christiern, Norby m. m. Dat. Karlsborg den 9 Juni 1529.

Efter originalet på papper i k. Riks-Archivet. — Förut tryckt i Norskt Diplomatarium, 5: 2. sid. 778 o. f.

Mijn ødmykellijghe wnderdanighe plichtighe tro tijenisth edher nadhe alltidd tijlførrendhe senth med wor herre. kere nodighe herre verdiges edher naade wellie vetthe adt nw j torsdagss redt her en breffdragere ighenum, som hørde erchebispen tijl ij Trondthem och lotth handt sin ordt gaa ad erchebispen haffwer belagdt koningx-gordhen ij Beren och haffwher indtagedt Wordhehwss och Ffoossen som frw Ingerdt haffde j førlleningh och kendis widt alle frw Ingerdtss gossz, och haffwher greppedt och j hiellslagedt alle theris fogdher bodhe hennes och her Wincencij, jtem then presth breffdrageren logh hem tijl fregedt presthen honom, før huar sak skwll adt erchebispen wijlle tage sikh sodana fegde påå, tha suaredhe samme breffdraghene honom ighen adt doctor Wincencius wille brythe domkirken nidt j Beeren och etth kløssther hetther Mwnkelliff och ther aktedt handt bygghe etth slotth wtåff, och thedt førtrotth erchebispen adt handt wille saa brijtthe nidt kirkher och kløsther ad førnedre krissnedomen och gusstienisth, och sadhe samme breffdraghene før presthen adt erchebispen haffde senth ther hen ij kraffueler før wthan iakther fwle medt folk then ene kraffwelle med iij merss then annen medt tw, och sadhe samme breffdragere ad the borghere ij Beren skriffue echebispen tijll adt the ekki wellie holle medt honom ekki heller slaa j motth honom wthan settie stijlle, wthan lathe them førligis thedt besthe the willije och sadhe førberørdhe prest tijl samme breffdrager adt honom førwøndredt hwij adt erchebispen ekche skreff koningh Frederich tiill, før en handt inpåå slogh sodane stykker, tha sadhe breffdrageren, adt thedt heller ekche mykedt adt skriffue, tij ther gor ekki stor hempnd edpther thedt som bliffwer klagedt før honom, sidhan sadhe presthen, iak haffwer hørtth adt then godhe herre ær en gammell mandt, och akther handt før then skyll adt skjikke her nidt sin son then yngsthe medt een partth aff Danmarcis rigsenss rodh och lotthe honom her wthh koris tijl koningh, tha swared breffdrageren adt thedt goris them ekche behoff adt weffthe, ther bliffwer inghen eelldt aff, visthe hand ther om saa mijkedt som jach handt skwlle ekche ware begerendis adt komme her etc. jtem badt och samme prest breffdrageren adth hand wijlle laatthe honom see then wthskriff

som stodhe wthan pa konings Frederigss breff, huijllkedt handt och giorde och sadhe presthen før mig adt wttskriffthen war saa lijndendis : högborne førsthe, koningh Frederik tijll Dammarck . . . hertugh j Hollssthen greffwe j Oldenborgh och Stormern tijll Deetthmassken tijllkomendis thetta breff etc., och sadhe presthen adt samme breffdragere hadhe breff tijll alle bisper j Danmarc och tijl alle abbotther, jtem spordhe och presthen honom tijll om erchebispem haffwer mykedt folch, tha suarede han ther tijll adt han haffwher iij^c follch, før wthan them handt tagher tijll sikh een nw, och haffwher jak skikchedt honom tijll hondhe nw paa thenne resse widt trisinstitu karlle etc. kere nodighe herre verdiges edher node vellije vetthe, adt Daniell Groth sendhe migh budt adt hand var pa Nijborgh ij Fijwn hoss koningh Fredderighk then tijdt her Twre Jensson breff komme tijll konghen adt hand skulle wnssettije honom ffolk och geffwe honom leijdhe adt han motthe haffwe frij tijllflicht ther j landhet adt arghe paa edher node och pa edherss nodiss rijkee, tha lotth koningh Flederich rigssenss rodt första saa monghe som ther hoss honom wore som war her Peder Lykche och her Hendrich Gødhe, och spordhe them ath huadt besth them ther tijll rodt ware skulle, suarede tha fœrnempde her Peder Lykche och her Hendrich Gødhe, ffulle er her Twre gammell nogh adt løpe fasthelaghen, wthan wijlle ederss node tijllstede aass oc flere aff rigkenss rodth tha willium wij föllie honom ighen tijll Suerie saa adt han skall seije adt handt haffwher waredt i Danmarc och lere honom hurw handt skall settije sikh i motth sin retthe herre oc koningh och ær nw hit komen før then skyll adt han och akther bedraghe edherss nodhe och åass teslekiste j frå then edt och contract vij huar anner soredt och loffuedt haffwom, adt ware huar anner bistanighe, ekche hijlle them ther arghe vellije påå thesse trij rijke wthan fœredre them ee huar wij konom sligh offwher komme, ther føre kere nodighe herre tykker oss adt honom bør ekche faa edher nodis leijdhe eller vnssethningh her j landhedt wthan taghe honom widt hallssen och sendhe honom tijll sin retthe herre ighen på thedt adt handt eller een annen sligh, skall eij dijruess en annen tidt adt geffwe sikh her indt ij rikedt etc. kere nodighe herre haffwer jak fullelighe forstatth adt haffde ekche her Twre foth edher nodis breff saa snarth, tha haffde han nw waredt tagen widt hallssen, och wpskichkedt tijll edherss nodhe, och sadis før mik i sanninghen adth her Hendrich Gødhe var i Køpenhapmn metth etth tall folk och ville dragedt ephther her Twre indt i Skåne tijl Halmstadt, och annamme honom dher, och figh tha wetthe adt her Twre haffde tha fåtth edher nodis

venskap, ther epther bleff handt ligendis ij Køpenhapmn medt folkedt hoss koningh Fredderikss son then iungsthe, och wenter adth koningh Fredderigk skulle komme tijdt och holle ther herredagh, før en hand skjickher samme sindt son hijt tijll Norighe, och er hand ekche een nw komen wthan segis adt handt liggher siugh på Nyborgh, førthenskyll haffwe herrene holddett thenne herredagh them emellom som påå gick nw hellighe lekkamme dagh etc. kere nodighe herre verdiges edher naadhe wellie vetthe, adt jak haffwer sporth adt koningh Kristiern er hoss keijsseren, och ær en kapthenere før eth tall folk, indt i hedenskapen, tijll then hednesske soldann, huijllken indragen var ij Vngerna och haffwer keyssaren slagedt honom ther vth, och førföllt honom, och vunnedt honom monghe slott ij fraa, etc. kere nadighe herre verdiges edher nadhe vellie wetthe adt the borgere ij Oddeuall komme hem ij fra Holland och sadhe før tijdende adt Søffwerin Närbij liggher redhe medt ij skip ij feren, och en annen gør och redhe medt tw skip, som hetther skipper Jacob och wijll vare medt Søffwerin j sion paa snapperij, hwart the andersstass haffwe aktedt them kandt ijak inghen sanningh faa ther om adh wetthe etc.

Edher ødmyke tro vnderssatthe
Jacob Krwme.

Kere nodighe herre verdigis edher nadhe vellie vetthe, om ederss nodis skøtther her ligghe ij borgeleije som hesthe haffwe, om edher nodher wijll adt the skulle bliffwe her eller the skulle draghe wp tijll edher nadhe, verdigis och edher nadhe vellie vetthe, om the andre edher nodis skøtthe som ligghe ij Oddeuall och hoss prestherne, huad edherss nodis vijllie er om them, om the skulle bliffwe her lenger, eller huar the skulle taghe theris penghe och talle the om adt edher nodhe haffwe loffwedt them hijellp, verdigis edher nadhe adt rame the fatige karless besthe, førthenskiill the haffwe sigh her beuisth som tro karlle, och haffwe gotth røkthe aff the dannemendt the lijgge hem tijll etc. kere nodighe herre, er thedt edher noss vellie adt the skulle bliffwe her lenger tha bedher jak edher nodhe adt ij geffwe migh thet tijll kenne medt edher nodis skriffuillsse huad edherss nadis vellie ær, och edher nodhe vellie verdigis tijll adt skikche them her nidt nogre penghe, eller edher nodhe bliffuer aff skjildt medt them, och ere karllenne alle tijll hope xxvj, kere nodighe herre verdigis edher node vellie vette ad jag skikchedt ij karlle tijll Trondhem medt edher nodis breff, och haffwer jak inghen suar fotth en nw inghen etc. kere nodighe herre

verdigis edher nadhe vellije vetthe om edher nodis slotth, om jak skall haffwe fforhendher adt laathe bijgge bode pa vallen och hussen, och edher nodhe vijlle bethenke edher om en annen som edher node migh loffwedt, then tijdt jak var wppe hoss edher nadhe, forthen-skijll adt jak haffwer hort adt en parth aff raadhedt hadhe i sin- nedt nw medhan theta wpløp var, adt akted sigled Vijken ighen tijll Danmarcis etc. kere nodighe herre inghen annen syndherlig tidende haffwher jak adt biude edher nade tijll pa thenne tijdt her medt edher nadhe then allsmechtigh gud befallandis skriffwedt pa edher nadis slotth Karssborgh dije Primj et Filiciani martirum anno domini mdxxix.

Utanskriften: Høgboren førsthe och mektighe herre her Gøstaff medt gussz naadhe Swergis Gottis etc. koningh sin kere nodijghe herre ødmijkellighe sendis theda breff etc.

Spår af sigillet finnas.

30.

Severin Kiils förpligtelsebref, då han ånyo emottog slottslofven på Elfsborg. Dat Stockholm den 12 Junii 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 69.

Jak Seuerin Kiil wår Käriste nådigiste herris hö[g]mectig förste konung Göstaff Befalningsman wppaa elsborgh Gör witterligt och kennes medt thetta mith neruarandis öpne breff att jak annamat haffuer wtaff hans nådis högmectighet hans nådis och Swergis krones Slott Elsbor wdj en erlig Slottzloffwenn Szå att jak thet hans nåde tiil honden och jngen annen holde skall, och åther igen opantwarde weluillelige E ner Hans nåde thet begärer eller på esker, Och skall wetha hans nådis beste gode och gangn wppaa för:de slotth, att alth måg redelige tiil gå, wpbyrden fulkommelige jnkomme, skälige wtgiffuäs och förthäres, oc bistondh ware i alle mätthe föghetherne j länit och Slotz scriffwaren, huilken tiil all rekenskap suare skal, Huar och thet gud förbiude för:de minom Käriste nådigiste herre förstackedt wårdher, skall jak för:de Seuerin Kiil holde tha för benempde Suerigis och kronennes slott elssborg then herren tiil honde, som then meneman och Suerigis hulle troe jubiggare endrectelige samticke för herre och konung igen j hans nådis stadh, medt slik förordh och wilkor, att jak thet ingom opantwarde skall,

för än hans nådis hög: erffwinger redelige och god försäkring fongit haffue, aff then herren så som thå rikit så endrektelige annamadt haffuer, Att the icke någraledis öffwerfalne bliffue aff någhen en eller annen, som siig tiil ewentyrs mener wtaff hans nåde förtörnande(!) warde(!), then stund hans nåde Regementhet j hendher haft haffwer, Ey heller tiiltalade wårde för noghen skadegeldh wn någher wåre som them någet tiilrekna wilde, för thet örlige skuld hans nade emote kon: Cristiern och hans anhang förtt haffwer, eller och kreffuia wilde någen gäld som H: N: witterlige wdj kommen är för Riikisens och thet mene beste skuld, wtan at jak för:de slott och Slottzloffwan så lenge holle skall, att H: nade arffwinger skulde nywtha huad hans nådis tiil arffz laglige tiilfalle Kann med afflinge godz, löss öre, gull och penninge, Thetta allt som förscriffuit står, loffuer jak för:ne Seuerin Kiil obrotzliga fast och stadhugth holla wthan all argalist hielperede eller nye funder, wiid min ära cristeliga tro och Redeligheth, Thessz tiil ythermera wisso lather Jak tricke mith signett nedhan för thetta breff, som giffuit är i för:da wår Käriste nådigiste Herris stad Stocholm Sancti Eskilli Dag

31.

Konung Fredrik af Danmark underrättar konung Gustaf att befallningsmännen i Skåne under konungens frånvaro väl gifvit Thure Jönsson, biskop Måns m. fl. lejd, men att detta skett i god mening, och att han vill uppsäga denna om konung Gustaf det äskar. Dat.

Köpenhamn den 13 Junii.

Originallet på papper i k. Riks-Archivet, med påtryckt ännu väl bibehållet sigill.

Frederiich mett guds nåde Danmarcks wendis oc Gottis Konung wduold konung tiill norge hertug i Slesuig holsten Stormarn oc Ditmerschen Greffue wtij oldenburgh oc delmenhorst, Hogmeqtuge förste oc herre her Gostaffu(!) aff Samme nade Sueriigis konung wor sönderlige ven oc kiere nabo wor venlig oc kerlig helszen altiidt forszent mett wor herre Kiere ven oc Nabo, finge wij ether breff oc scriffuelsze vtj thessze neste forgangen dage wtij huilkett wij haffue forstandett att nogre Sueriigis riigis radt oc Jndbyggere

Besönderligen biscop mogens aff Skare oc her thure Jensen haffue thennom forretagett nogett vbestand emodt ether oc theris fæderne riicke oc epter thy the ijcke kwnde bekomme theris foretagne mening haffue the giffuitt thennom her jnd wtij wortt riicke Danmark oc ij ijcke wiide wtij hwad mening oc i oss formane paa thet forbund som oss oc begge wore riiger emellom giort er som samme ether breff ythermere wdt wiszer Tha giffue wij ether ther om kerligen tiill kiende att nogre aff wortt elsk:e Danmarckz riigis Raadt som äre her tygge Krabbe wor oc Danmarcks riigis marsk her albregt Raffnsborge oc her axell bragde riidder wore besönderlige beffalningz Mend oc stadtholder wtij Skonne, i wor frawærelsze haffue giffuitt oss tiill kiende at for:ne biscop mogens oc her thure Jensen ære kommene ther ind i Skonne oc begerede leyde aff thennom huilkett the thennom oc giffuitt haffue paa wore vegne wtij enn godt agt oc mening Paa thet at ther som ether oc for:ne ether raadt oc Jndbyggere wore nogenn twist oc wenighedt emellom at thet igen motte komme tiill ett gott oc venlig fordrag, oc forliggelsze Som wij formode att for:ne wore mend oc raadt haffue ether tiilscriffuett Dog haffue for:ne biscop mogens och her thure yecke waret oss tiill ords Thesligest haffue oc saa for:ne wore elsk:e mend oc Raadt oc saa tiilforne giffuitt en ether fogeth laurens brems leyde i wor frawærelsze som gaff sig neder wtij Skonne mett xxij heste thesligest en anden eder fogett mett sijne mittfølgere oc haffue thet alsammen giortt wtij enn godt agt oc mening som förre berördt er oc ijcke er wor eller for:ne wortt elsk:e Danmarks riigis raads mening at wij entigen wtij thenne eller andre maade wele bryde then venlige contragt oc forbund som oss oc wore Riiger emellom giortt oc beszeglet er Oc ther som ether tyckis at ware besuoride oc vnder ogen at the haffue fangitt leyde wtij wortt riige danmarcke tha ville wij rette oss ther epter nar wij fange ether scriffuelsze egen oc wpscriffue thennom sliig leyde Oc ther som i tha äre begerendis att wij eller wore elsk:e danmarcks riigis Raadt schulle slaa oss i nogre handlinger oc forhandle samme twedregt emellom ether oc ether vndersotte wille wij bode wtij sliig oc større maade alle tiide lade oss findes velwilligen Her mett ether gudt befallendis tiill ett lyckeszaligt Regemente Scriffuit paa wortt Slot köpenhanffn söndagen nest eptther sanctj barnabe Ap:li dag Aar etc mdxxix vnder wortt Signeth

Utanskriften: Högmeztug Første oc Herre Her Gostaff met guds Nade Sueriigis Konning wor besönderlige gode wen oc kiere Naboo

Böneskrift från innebyggarne i Bollnäs socken i Helsingland, med anledning af deras deltagande i den oro mäster Jöran åstadkommit.

Dat. Bollnäs den 11 Julii 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 112.

Thettha breff kom med mester Jörien Ifra helsingelandh

Wår ödmyuka och tillbörlicha dienst nw och altid sendendis med wår herre etc wij epter:ne men som boo i Bolleness soken i Helsingland Tacke wij eder högmectughet ganska gerna för friid och roligheit, keriste nådigiste herre . eder är well vitterligit hwrvledis Mester Jören gaff sigh her in i Helsingland och åstwndadhe aff oss atwj skulle vnna honum friid så lenge han kunde få eders nådz leygde och wenskap, Nådigiste herre ther i mellan at wij hade wårt budh och breff til herra dagen på mester Jörns wegna . thå kom oleff mortensson hitt til helsingeland och giik stort rychte aff honum at han skulle komma til oss med iij^c [300] folk och ville näpsa oss för thet wij wilde slåå oleff scriffuere för thy saker hielpte wij mester Jören ath gripe eder nådz fogethe, sedan thet war giort lett mester Jören läsza sins faders breff . så lydandis . at han wille straffa Lutter och clagadhe at clöster och kirkior lagdis j ödhe med sådana taal wende han fatiga Almogan til sigh, thå så war giortt besynnedhe the gode men sigh her i landit och toghe eder nådz fogte aff fengilsze och goffue honum löss igen, thå så war skett . Thå kom eder nådz scriffuilsze fulmynduga besegelda breff til mester Jören i frå herredagen så lydandis at eder konungxlige högmectighet gaffue honum itt christelige leygde at han motte komma frij och feligh til sitt arff och egit thå han wille, Thå han thet fik . gaff han sigh i skogh och wilde wndkomed . så tåge wij honum igen och grippe honum til fånga och antwårdade honum eder nådz fogeta i hender at han honum föra skall efter eder Nådz wilia, Nw men så är skett och wij kenne oss margfalleliga brwtzliga wara emot eder nåde, thy falle wij nw alle til fögha kerliga bedändis eder nådz högmectighet för gudz skull at eder Nåde [aff] konungxlige mildhett wille werdis til at öffwer see med oss hwad wij haffua giortt och förlathe oss wåre brwtt för gudz skull och för wår fatige bön skull thet skall så gudh wetta en annen tiidh skule wij tagha oss bettere til wara för sliikt orådth som nw skett är Ey mere . eder werdige Nåde gudh befalendis Scriffuit i bolleness på Suerigis patrone dagh Vnder wår lagmanz insigel Anno etc M d xxix

Konung Fredriks af Danmark svar på konung Gustafs bref rörande Thure Jönsson, biskop Måns i Skara, m. m. Dat. Köpenhamn den 3 Aug. 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 119 v. — Förut tryckt i Thyselli handl. 1: 253.

Stormectuge Herre Her Gostaff mett gudz Nade Suerigis konung wår besönderlige gode wen och kiere naboo

Frederiick mett guds nade Danmarkis wendis och gottis konung wduoldt konung til Norige Hertug i Slesuig Holsten Stormarn och ditmerschen Greffue wtij oldenburge och Delmenhorst Stormectuge herre her Göstaff aff samme Nade Suerigis konung wår wenlig och kerlig helszen och hues gott wij mere förmwe Stormectuge Herre besönderlige gode wen och kere naboo, finge wij ether breff och scriffuilsze wtij thessze neste förgangne dage som i oss tilhende skickede mett ether ryetbudh wtij huilken eder scriffuilsze i giffue oss til kiende thet i ether försee til oss, thet biscop Mogens och thure Jönsson icke lenger skole wppeholdes hoss oss eller wtij wåre land och Riige på ethers och Suerigis Riiges argiste, och icke fåå her någon tröst emot ether och Suerigis riige, som samme ethers breff mett flere article jndehollandis wtuiszer, Tå giffue wij ether kerlige til kiende, thet för:ne biscop Mogens och her Thure äre någon tidh sedan förledhen komme hiitt jndt wtij wårt Riige Danmark, och begered wår leijde, huilken wij them nadeligen giffuet haffue wtij en godt agt och mening, på thet at hues twedrecht som är och haffuer waredh emellan ether och thöm motte tess better komme til en godt och bestondig ende, Och skulle för:ne biscop Mogens och her thure ingen hielp eller förtröstning fange aff oss, eller wåre lander och Riiger eller wndersätter, ether emot, oc icke heller her wppeholles ether och Suerigis Riige til argiste, och skole the ey mett scriffuilsze breff eller budh handle någet ether och Suerigis Riige kan ware til förfang, then stundh the her wtij riiget äre wtij wår leijde, fförfare wij at the anderledis handle eller stemple noget på ethers eller Suerigis Riiges argiste är emot, wele wij thå så skicke oss ther wtij som wij wele haffue wtij sliige och ander maade aff ether, men ther som i äre thet begärendis tå äre the öffuerbödiges och wille indkomme fore tessze try Riigens råd, och ther stå ether til rette fore hues i them haffue til at talle, kere wen och naboo huer wij kunne ware ether til wilge och gode, wele wij thet altiidt gerne göre Her mett eder gud alsmechtigiste befalendis til itt lyksaliigt regemente Scriffuit på wårt slott köpinhaffen tisdagen nest epter sanctj peders dag ad vincula Ar etc Mdxix vnder wårt Signeth

34.

Danska riksrådets svar på svenska rådets bref af den 24 Junii rörande Thure Jönsson och biskop Måns i Skara. Dat. Köpenhamn den 3 Aug. 1529.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 120 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 248.

Reuerendissimo Reuerendisque in christo patribus dominis
Archiepiscopo Episcopis Strennuis militibus et militaribus
Regni Suecie consiliariis fratribus et amicis nostris since-
rissimis

Sincerissimis nostris in domino dilectione Reuerentia et salute premissis Kere herrer och synderlige gode wener wij finge nw eders breff och scriffuilsze om the gode herrer, Biscop Magnus aff Schare och her Twre Jönsson Riddere som konung:e maiestadt wår keriste nadige herres leijde Her wdij Riget begeret och faat haffue, at the icke lenger på eders och Suerigis Riiges argiste her i Danmark vppeholles skulle, Så giffue wij eder kerligen til kiende, at för:ne biscop magnus och her thure Jönsson icke anderledis her i Riiget lejdes eller vppeholles, än i en god och rett mening, Stormectigiste förste konung Göstaff, eder och Suerigis Riige til lempe gode och bestandt wdj så mode, at hwes twedrecht och weenighet som är emellan eder och them motte komme til en god och bestandig ende, och theris sager motte komme ind för tesse try Danmarks Suerigis och Norigis Riiges raad til huilkit the öffwerböduge äre ther för:ne konungh Göstaff och j thet begerendis äre, Oc skulle the ingen förtröstning eller bistandt haffue eller fåå aff oss . ther som thet kan ware eder . eller Suerigis Riige emot i noger motte, Huer wij oc forfare at the handle, göre eller stemple noget på eders eller Suerigis Riiges argiste, thå wile wij så skicke och bewiise oss ther wdinnen, som wij wele wdj sliig och ander mode haffue aff eder igen, som wij och forsee oss til at kon: mat: wår keriste nadige herre eder ther om ydermere tilscriffuit haffuer, kere herrer och wener ehues mode wij kunne göre och bewise eder wilighe och kerlighett, wille wij altiidt gerne göre, Her mett eder gudh almectigiste beffalendis Scriffuit i köpenhaffn tisdagen nest epter sanctj petrij ad vincula dag Ar etc Mdxix Vnder wåre Signeter

Consiliarij regni Dacie
nunc haffnie congregatj

35.

Borgaren i Lybeck Herman Plonies tackar konung Gustaf för hans biträde i afseende på utfäendet af en skuldfordran, och beder om hans ytterligare bistånd i samma sak. Dat. den 18 September 1529.

Eter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Mine willige vnuordraten denste, synn Jwer ko. w. stets to-uornn Durchluchtwgester grothmechtigester koninck gned:ter her Jek bedanke my tegen Jwe ko: we: veler ertogeden gnade vnnnd gunst vnd szunderlinx der gnedigenn forderinge so Jwe ko: ma:t mynem dener hinrick reder der schuldehaluenn als my by dem Erberen Bentt aresson vann wegenn syner zeligen dochter Fro Marten hinderstellig gebleuenn, ertoget vnd bewÿset vnd bÿn sodanes vmme jwe ko. w. als mynen gned:ten herenn aller gebor weddervmme to-uordenenn, willich vnd vnuordratenn Dewÿle deme gedachte Bent solliche schulde vp twe termine, lude siner vorschriuinge derhaluen gegen tobetalen angenamet, bewÿllet, vnd belauet So is myn denstlick bidden Jwe ko. ma:t wÿllen jn gnedichlick betrachten nemen, dat solliche schulde mit mynem groten schaden, eÿne langetit vthgestandenn, gnedichlick vorfugen gedachtem mynem dener van vorschreuen Bent aresson, wanner desuluigenn termine vorfallen, gewisse vnnnd geborlicke betalinge ane furder vthflucht geboren moghe Vordene ick vme Jwe ko. w. gantz vermogens mit flit gerne Schreuen vnder mynem pitzer Sonnauends na marie Na:t[iuitatis] 1529

Jwer ko. w.

Guthwilliger

herman plonies

Utanskriften: Dem durchluchtigesten vnd grothmechtigesten hern, hern Gustaff der Schweden vnnnd Gotten etc konynge, mynem gnedigesten hern denstlich

Spår efter sigillet finnas.

36.

De benådade frälsemännens i Westergötland trohetsförpligtelse till konungen. Dat. Skara den 4 October 1529.

Efter en collationerad afskrift i kongl. Riks-Archivet.

Alle Frelssis Mensens Breff i Westergötlandh. Anno etc 1529.

Wij efter:ne Axell Posse, Niels Clausson, Tord Bonde, Sefuedh Ribbing, Niels Ribbingh, Haraldh Knutson, Torsten Brunson, Erich

Stake och meene frelsset i Westergötlandh, göre witterligt medh thette wårt närwarandes öpne breff, att efter thett högmechtigh Furste her Gustaf medh Gudz Nåde, Sweriges och Göthes etc Konungh, wår Käreste N:te Herre, hafuer Vtaf sine synnerlige gunsth och nådhe, tagett oss i sin fullkomblige wenskap igen, öfwerseett medh oss then misshandell wij Vti kompne wore, medh thett Vproor och obestondh som företagit war i thenne förlidne wåhr emot hans N:[åde]. Lofue och till seije wij hans N:[ådis] högmechtigheet igen, wår hulla trooskap, Manskap och förpflichtelse, som wij hans N. på nyest igen med handh och Mundh nu suorett och tillsagt hafue, Och wele efter thenne dagh, medh lifff, halss och macht, afwärie hans N:s skade och förderff som hans N: hulle, troo och retrådige Vndersäter böör att göre, oss så sant Gudh hielpe. Och tacke wij hans N:s högmechtigheet, att hans N:e så mildeliga medh oss öfuerseedt hafuer, wår store brist och misshandell. Huar Gudh förbiude att wij nogen tijdh efter thenne dagh beslagne worde medh skääll, lönlige eller openbarlige, i nogen Stämp-lan emot hans N:, Tå beplichte wii oss hafue förwårckedh Lijff och Godz, och niute huarken fridh innen Rijkes eller Vten. Thess till yttermere wisso och högre förwaringh, late wij förberde på mene frälsses wägne i förbe:de Westergötlandh, hengie wåre Signeter och Jnsigle neden för thette breff. Giffuett i Skara, Sancti Franciscj dagh, Anno Dominj 1529.

37.

Danska sändebudet, Jasper Brochmans, öppna förklaring, att han med konung Gustaf och svenska rådet beramat ett möte i Warberg, S. Olai dag, till hvilket möte svenska sändebuden erhålla säker lejd.
Dat. Arboga den 10 October 1529.

Efter en afskrift i "Danske Handlingar 1525—1561", fol. 41 i kongl. Riks-Archivet.

Danske Sendebudetz afhandling medh K. Gustaf och Rik-sens Rådth om en sammankömpst j nestkommande åhr att afhandla om Wighen och andre brister.

Jagh Jasper Brochman Högborne Förstis och Stormechtugste Herris Her Frederichs met Gudts nade, danmarks, Wendis och Gottis Konning, vdwal Konning till Norge, Hertug i Slesswig, Holsten, Stormaren och Ditmerschen, Greffue vdj Oldenborgh och Dell-

menhorst, min Allernadigiste Herris fullmyndughe Sendingebudh. Gör alle witterligt, at Jag nu af thend befalningh och fullmacht, som jag hafuer af för:de Konnunglige Majestadt vdj danmark min allernadigiste Herre hafuer warit till ordts och samtale medt Högmectuge Herre, her Göstaff af samma nade, Swerigis Konning och met strenge Riddere och erlige godhe Mend, Swerigis Rijkis Radh, som nu vdj Arboge hoos hans nådes Högmectugheedt församlete ware, och ther gifuit tillkiende the wärf och ärende, som Jagh af för:de Konnunglige M:t vdj Danmarck mijn nådigiste Herre vdj befalning hafde, och ther om medt hans Högmectighedt och theris herredöme saa handlat och endeligen beslutit, at nu vdj neste tillkommendis Sommer, till Sancti Olavi dag vdj Wardberge Stadt vdj Halland will Konnunglige Majestedt vdj danmarck mijn allernadigste Herre förskicke någre hans nadis Högmectughets danmarcks och Norgis Rijgenes Radt met fuldemacht på hans konnunglige Majjetets wegne, och lade ther besöge it wenligt och kärligt Möde met nogre af Swerigis Rijges Raad thaa at handle beggis theris Konnunglige Majjestedt emellom vdj wilge och myndeligheedt om wiigenn och alle andre brister, som these trij Rijger är emellom effter then Recesses lydelse som tillförna af Konnunglige Majjestedt vdj Sverige och danmarck Rijgis Raad vdi Nylöse giort och beslutit är, och om saa skeer at the taa icke kunde fördrage samme brijster och sager, till myndelighedt, tha gaa saakin ther om saa meget som samme Nylöses Recess indeholder och vdwijser. Och skulle Swerigis Riigis Raad, som paa förnempde tijdt och stadh samme Möde besögendis worde, försekeres met een nögaftig tillbörlige och Christelig Leigde eller gissell, saa at the tijdh och thäden effter mue frij och säker komme vdi theris beholdh, Vdhen alt argelist. Thess till yttermere wisse och förwaringh af thend Fuldemacht meg af mijn nådigiste Herre och Konung gifuit och befalet är, henger iegh mit Jnsigle her nedan före thette breff; Schrefuit vdj Arboge, dagen nest effter Lucæ Ewangelista, Aar Mdxix.

38.

Danska riksrådet Joachim Trolle faller förbön för Thure Jönsson och biskop Måns, samt tackar konung Gustaf därför att han är hans son en gunstig herre. Dat. Herlofsgård den 24 October 1529.

Etter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Myn ydmygweleg Tieniste edher Nadis stormeckttteghett altidh forsend met var herre Kere nadighe herre veedis [verdis] edher N

stormeckttighet at ville vethe at jech fick edher :N: Scriffwelse met min son arffuit Trolle at edher :N: giffuer meg till kenne hwreledis at biscop mogens aff schare och her twre Jensson haffwee sett them vp emott edher N: vthen all skell och redelig Orsaghe och offörskillet aff edher :N: j alle mode ther offwer haffwer biscop mogens her twre jensson geffwett seg hiitt j landit kan jech vell tencke at the haffwe giortt thett j then acktt och mening at begere var keriste .N. herris leyegde Till Tess at hans N och Danmarck[s] rigis radh finge forscreffuitt och forhandle edher N och them Emellom alt till thett beste Swa at edher N ville verdis till for then store mackt som edher N haffwer aff gwd ville verdis till at giffwe them edher N. gynst villege och venskap at the motthe kome till theris fedherne rigis arff och eyeg[it] jghen och Them edher N hwlleleg och Trolige her effther etc althen fred forbwntt och gode naboscap rikin emellom giortt er som var keriste N herre och Danmarck[s] Rigis Rad haffwer edher .N. bebreffuett och forsegelt thett bliffwer edher N fast stadeligt och Obrotteligt hollet j alle motthe ther tor edher N ecke twilffle pa annen hielp eller tröst vett jech.ecke at the kwnne faa her kere nadege herre jech tacker edher N ydmywgelig och kerlige at edher N. er min sön en gynstig herre mig hobes met gudz hielp at han skall thiene edher Nadhe hwllelig trolige och Erlige bedher jech edher N ydmywgelig och kerlige at edher N ville verdis till at vethe hans besthe for min skild jech vill thett ydmywgelig och kerlige for skille hermet edher nadis stormeckttighet gwd och Sancte erick konung befalendis met liff och siell till ewig tid Scriffuit pa herloff gard then söndag nest efftther sancte söffwrin dag Ar mdxxix

Joachim
Trolle ritthere

Utanskriften: Stormekktteg herre och forste her göstaff met gwdz nade swerigis oc gotis konungh ydmywgelig sendis thette breff.

Spår af sigillet finnas.

Register.

A.

- Abo**, se Åbo.
- Aastrid** (Astrid Jonsson, sed. hdsh. i Rekarne, väpnare), rusttjenstskyld., 191.
- Abbatissan** i Riseberga kloster, contr. m. henne om afgäld af klostr., 313, 314; — i Gudhems kl., ctr. om d:o 310, br. t. kon. om den våld, s. öfvergått klostr. 331.
- Abbot** i Alvastra kl., Torkil, 294.
-en i Warnhem, contr. m. kon. om kls afgäld t. kron., 309. — -er i Danm., 392.
- Acherbo** (Åkerbo) här. i Westml., 49.
- Aflingeods**, 215.
- Afrad**, af kyrkojord i Ång. t. kron., 7.
- Agneta** (Halfmåne af Stola-ätten, dtr af riks. Nils Claesson till Stola o. Ålebäck), på Stola, hustru, enka eft. Jon Lindormsson (t. Bronäs, af Forstena-släkten; sed. g. m. And. Hansson Ekeblad o. And. Persson Lilliehöök af Fårdala), 307.
- Aggetorp** på Kollen (i Kjedums s., Källands h.), upplåt.-br. drå f. Katerina, Joen Skräddares i Lidköp. hustru, 304.
- Ala** (nu Ale) härad, hdsrätt. drst. flänt t. Per Svenske, 291.
- Albo** [-oo] här. i Smål.; Gotstaff Larss. fogdebr. drpå, 291.
- Albrect** [-ikth, -itt] **Ipson**, danskt riks. o. ridd., br. t. kon. G. 204, 361—383; en hs fänge rynd t. Sv., 382.
- Allmogen** i hela riket, bref t., om uppror, 46—48; — — med förklar. öfv. klagomål. mot kon., m. m., 97—101; knorr. öfv. a. munk. ej drifvas t. klostr., 122; — omkr. Jönk. gjort uppror, 30, 33, 43, 44, 46, 65, m. fl. st., i Smål. o. Vesterg. d:o, 67—69, m. fl. st. Br. t. allm. i en del af Smål. om uppror, 74—77; — i Smål. derom, 86—88; — i Ög. a. stilla uppr. i Smål., 27—29; — i Ög. o. Kalm. l. om d:o, 30—33. — A. i Ög., Dal. o. Upl. lofvat a. hålla sig stilla, 69; i Sm. o. Vg. begärt af kon. en försäkran, 97; — i Vg. vill ej vara herr. följakt. i uppror., 143; — — är dem emot, 174; — i Skara stift, ej erlagt afgift t. prest., 200; — — sk. den utgöra, 200, 201.
- Allmänningsvatten**, 239.
- Alsnö** s:n, i Mäl., som innehafts af bisk. i Strengnäs (afser trol. Hofgården på Adelsö), fogdebr. derpå f. hr Ol. i Runtuna, 211.
- Alwen**, kronogods i Vesterg. (trol. Alfhem, kungsgård i Skepplanda s:n, Ale hrd.) förl. t. Ped. Svenske, 291.
- Alvastra kloster** (se reg. t. 1:a del.), fogd. drst., 286; ett skröpl. regem. drst., 294; abbot Torkil afskedas, *ib.*; Niels Svensson förordn. t. styresman, 294, 295.
- Amyndariid**, gård i Förlanda s:n, Fjärås h., Hall., 135.
- Anders**, hr, prest i Link. stift; uppviol. allmog. m. sin pred.; fbjudes predika, 37, 38.
- Anders** (Jönsson?) i Norra Finl., orätrådigh embetsman, anbefalles a. skipa lag o. rätt, 72, 73.
- Anders**, hr, kyrkoh. i Husby Skederid i Upl.; främjat domprost. Jörans förhafv., 134; afsatt, *ib.*
- Anders** i Amyndariid, bonde; Hall. 135.
- Anders** i Hulst, bonde, 136.
- Anders Algotsson** (kanik i Link.), i kons tjenst, 121.

- Anders Benktsson** (Hård), biskopsfogde i Vesterg., 310, 311, 329; instruct., 129; fogdebr. på Ås, Gäseneds, Frökinds o. Vedens här., 237.
- Anders Esbiörnsson**, borgare i Lödöse, får innehafva två N. Olofss. Wings förbrutna gods, 302.
- Anders Hansson**, myntmäst. i Westerås, 10; contr. m. hon. *ib.*; återfår kon:s nåd, 256, 257; kon:s sändeb. t. Österg., 78; — t. Jönk., 81; — t. Vesterg., 94; underhdl. med de uppr. Smål. o. Vestg., 82; länge uteblifvit, sk. skyn-das t. kon., 109, 110; förhandl. m. Vestg., 364, 371; fullm. fr. Ög. t. kon., 371; förer bref t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 388; anskaff. ett af de uppror. bref, 358, 359.
- Anders Hansson** (Ekeblad t. Stola och Sundby), riksråd o. väpn., 57; rusttj., 24; i rätt. öfv. de uppror. vestgötaherr. i Strengn., 171; erhåll. 2 gård., s. Mårt. Skinn. innehaft, 281; fogde på Elfsborg, 311; får Bjerke här. i förlän., 312; i slottslofv. på Elfsb., 312; br. t. hon., 311, 326, 327, 334, 335.
- Anders Jacobi**, kanik i Åbo, 118, 119.
- Anders Jakobsson**, rusttjenst, 24.
- Anders Jönsson**, fogde i Tyerpen, 113; br. t. hon., *ib.*
- Anders Larsson**, bonde, fullmäkt. f. Ups. o. Bäl. här. vid Strengn. riksd., 178.
- Anders Månsson**, rusttj., 23.
- Anders Nilson**, fullmäkt. f. Lindesberg vid Strengn. riksd., 178.
- Anders Nilson**, i slottslofv. på Elfsb., 313.
- Anders Olsson**, fullmäkt. f. Jönk. vid Strengn. riksd., 172.
- Anders Olsson** i Mora, Dal., fullmäkt. vid Strengn. riksd., 177.
- Anders Olsson**, bonde, fullmäkt. f. Tierps här. vid Strengn. riksd., 178.
- Anders Person** (Ranck, se reg. t. 3:e del.) på Rankhyttan; br. t. hon. om uppror i Smål. o. Vg. m. m., 61—64; i rätt. öfv. de uppror. vestgötaherr. vid riksd. i Strengn., 171.
- Anders Person** i Mussaredh, bonde, 136.
- Anders Simonson** [Sijman-, -men-] hr, borgmäst. i Sthlm, 171; får vidkännas gods fr. Link. domkyrka, 9, 10; fullmäkt. underhandl. med de uppror. i Smål. o. Vg. 364—366, 368, 370; besegl. dagting. med dem, 85, 366; i rätt. öfv. de uppror. vestgötaherr., 171; skattefrih. på ett gods, 252; i slottslofv. på Sthlms slott, 261.
- Anders Touasson**, bonde, fullmäkt. f. Gudhems här. vid Strengn. riksd., 179.
- Anderstorp** (nu Annestorp i Idala s:n, Faurås här.) i Ådala s:n, Fjärås h., Hall, 135.
- Andor** i Stuen, bonde, 136.
- Angermannaland**, se **Angermannaland**.
- Anna** (Carlsdotter på Winstorp, se reg. t. 3:e del.), fru, rusttjenst, 194.
- Anna** (Eriksdotter, gift med Jakob Westgöte) hustru, på Sjöö, får vidkännas gods fr. Trekon:s präb. i Westerås o. Sjalagård. i Ups., 346, 347.
- Anna**, hustru, deja på Brunsbo, 201.
- Ansin Berieson**, bonde, fullmäkt. fr. Mark vid Strengn. riksd., 177.
- Anund Simonsson**, bonde, fullm. f. Dal vid Strengn. riksd., 179.
- Anund Stenson** (Ulf), rusttj., 193.
- Apella** (nu Apalle i Öfver-Grans s.) i Grans s:n, Håbo här., Upl.; får vidkännas af h. Anna på Sjöö, 346, 347.
- Appellatt**, t. påfven, kejsaren, kyrkomöte, m. m., af bisk. Magn. i Skara, 379.
- Apostlar**, Christi, 98; varit tjenare, ej herrar, 155.
- Apstad** i Österg., 82, 364.
- Arboga stad**, 315—317, 402; fullmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 171; möte drst. m. danska sändeb., 283, 284, 318.
- **härad**, fullm. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Arend** [Aren] **Persson** (Örnflycht på Ornäs), br. t. hon. om uppror. i Smål. o. Vg., 61, 62; tacks. o. uppmuntr. t. nya tjenst., 62; bistått Arv. Vestg., 62; i rätten öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 170; rusttjenstskyld., 191; får Konungsbyn i Iresta s:n i förlän., 210.
- Arendall**, tillhört N. Olss. Winge, förbrutet t. kron.; får innehafvas af And. Esbiörnss. i Löd., 302.
- Arffuid Björson**, rusttj., 23.
- Arued** i Kleff, fullm. f. Bro h., Upl., vid Strengn. riksd., 178.
- Arued Torsson**, bonde, fullmäkt. f. Åse här. i Vg. vid Strengnäs riksd., 177.

- Aruedt** i Brodnik, fullmäkt. f. Valle h. vid Strengn. riksd., 177.
Aruedt Jonsson, fullm. f. Käkinds h. vid Strengn. riksd., 177.
Aruid Ionsson (fogde i Hofs l. o. i Link.), rusttjenstskyld., 192.
Aruidt Månson, biskopsfogde i Vadsbo, 110, 311; instr., 129.
Aska här. i Ög., 280; md dss sign. beseglas dagting. md de uppror. Smål. o. Vestg., 85; sändeb. drifr. a. underhandla med de uppror., 364.
Aska (Asker i Näs s:n), i Bro här., Upl., 178.
Askes (Askers) här. i Ner., fullmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
Askasunds här. i Ner., fullm. vid Strengn. riksd., 178.
Assa (nu Asa, sätesgård i Tolgs s:n) i Norrvid. här., Smål.; Jon Olsson Lillie-sparres egdm, 375.
Asunda (Åsunda i Upl.) här., fullm. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
Axel Andersson (Lillie t. Ökna), riksr., vapn., 57, 184; i rätt. öfv. vestg.-herr. i Strengn., 170; stadfäst. Westerås recess, 176; rusttjenst, 190.
Axel Nielsson (Banér t. Djursholm, Ekenäs, Skedenäs o. Hendelö, sed. riksråd), kon:s anhör., sänd t. d. riksråd. o. rikshofmäst. Måns Göye a. uppfostras, 223.

B.

- Bagarehuset** i Sthlm, anslås åt en predik. o. skolmäst. i Sthlm, 11.
Bagge, Erlandt, rusttjenst, 25.
Bagge, Halsten (Månss. t. Berga o. Skällesnäs), rusttjenst, 193.
Bagge, Lasse, rusttjenst, 23.
Bagge, Nilss [Niels] (se reg. t. 3:e o. 4:e del.), får Baxade (Bexheda) fjerd. i Smål. md all kongl. ränta o. härsrätt i Tveta h., 211; sk. hålla konungs-räfst i Smål., 317.
Bagge, Oloff, rusttjenst, 24.
Balbygd (Bollebygd's h. i Vg.), And. Benctss. biskopsfogde drst., 310.
Balk, Måns, frälseman, rusttjenst, 190.
Barne här. i Vg.; häradsrätt. drst. förl. t. Götstaff Olss., 291.
Bartskärare, Seuerin, se **Seuerin**.
Barö, frälsegd i Strengn. stift (Barrö i Näs hults s:n, Ö. Rekarne, l. i Lilla Mällösa, Willåttinge h.), 191.
Bastuffuun, Norra, i Sthlm, anslås t. en pred. o. skolmäst. i Sthlm, 11.
Baxade (Bexheda) fjerding i Smål., förlänt t. Nils Bagge, 211.
Balthare, Oloff, borgmäst. i Skeninge, fullmäkt. underhandl. md de uppror. Smål. o. Vg., 82, 364.
Beläten, helgonens, 358.
Benct Ericson, bonde, fullm. f. Hagunda h. vid Strengn. riksd., 178.
Benct Nilsson (Ferla t. Bergshammar, se reg. t. 2:a del.), riddare, intag. i rådet, 186; besegl. dagting. m. de uppror. Smål. o. Vestg., 85; i rätt. öfv. de uppror. vestgötaherr., 170; rusttjenst, 190.
Benct Persson, fullm. f. Åsunda här. vid Strengn. riksd., 179.
Bencta Benct's dtr, skattefrih. på 2 gård., 302.
Beneth, hr, i Lödöse, 329.
Beneth Jonsson, bonde, fullm. f. Kollens h. vid Strengn. riksd., 177.
Beneth Staffanson, fullm. f. Nyköp. vid Strengn. riksd., 172.
Bengt Nilsson i Öninge, benådn. o. försvar.-br., 286, 287.
Benkt Arendson [Arenson] (Ulf t. Ekolsund), riksr., vapn., 57; rusttj., 191; skuld t. Herm. Plonyes i Lüb., 400.
Benkt Brunson (af Forstenasläkten), frälseman i Westerås stift, rusttj., 191.
Benkt Knutsson (trol. "Lille" B. K., en af de tappre höfvidsmänn. und. befrielsekriget; frälseman o. kon:s embetsman i Ög.), rusttj., 192.
Benkt [-cht] Nilson, riksr. o. ridd., 57, 184.
Bent [-tt] Aresson, se **Benkt Arendsson**.
Beren [Beeren], se **Bergen**.
Berg, frälsegd i Westerås stift, 191.
Bergen, stad i Norge, 349, 368—370, 391; fejd derst. mell. erkebisk. Ol. i Trondhj. o. Vinc. Lunge, 391.
Berget (Kopparberget), 268.

- Bergslagen**; vestg.-herr. ämna väcka uppror drst., 167; br. dit om uppror. i Sm. o. Vg., 61, 62; — till Smäl. o. Vg. a. afstå fr. uppror, 355, 356, 362, 363.
- Bergsmännen** i Werml., br. t. kon. Gust., 373, 374.
- Bergsherre**, Eric (trol. Eric Hansson, domare på Kopparberget), rusttj., 23.
- Berke** (Bjerke) här. i Vg.; Rasmus Niels. får häradsrätt. drst. i flän., 291; förlänt till And. Hansson (Ekeblad), 312.
- Biergahegnat** (nu Bergagärde i Räfvesjö s:n, Kinds h., Vg.), i Riffziöo s:n, frälse drå f. Jöns Tysk, 303.
- Bilde**, Claus (danskt riksr. o. ridd.), höfvidsm. på Bohus, 5; vill förändra marknaderna, *ib.*; om undrhdl. m. kon.; *ib.*
- Birge** [Byrge, Börje, Börige] Nilsson (Grip t. Vinäs), riksr. o. ridd., 57; rusttj., 23; besegl. dagting. md de uppror. i Sm. o. Vg., 85; i rätt. öfv. de uppror. herr. i Strengn., 170; br. t. kon., 311, 330, 331, 339; kons. fodermarsk, 327.
- Birgiel** i Vdringe, rusttj., 190.
- Birgitta** [Brita] (Jönsdr Roos), på Erwalla, fru; Måns Bryntessons enka; br. på gods o. lösören, 226, 227; försvar.-br., 227; gåfvobr. på alla M. Bryntess:s gods, 295, 296.
- Birgitta** [Brijta] (Bengtsdr Lillie t. Höfverne), fru, Thure Erikss. Bielkes hustru; får af invent. på Leckö taga hd henne tillhörde, 244.
- Biskopar**; Hans i Link., se **Hans**; Henrik i Link., se **Henrik**; Mårten i Åbo, se **Mårten**; Måns i Skara, se **Måns**; Måns i Strengnäs, se **Måns**.
- Biskoparne**; br. t. dem om utväg. f. statsutgift., 4; hfa nu ej så stort välde, 31, 145; ford. indragit främm. herr., 31, 153; — varit ors. t. inbörd. krig, *ib.*; kon. beskyld a. vilja fördrifva, 93, 144, 145; — a. hafva fördrifvit, 357, 358, 361; fördrifvit sig sjelfve, 146; ford. trängt sig in i dt verldsl. regem. mot Guds vilja, 154; om deras pligt., 154, 155; erhållit många egodel. o. frih., 155; deras ränta ej arf o. eg., *ib.*; behöfva ej så stor ränta, 156; nytt. f. dem att ej hfa bekymm. m. hoffolk., *ib.*; drs slott m. skäl tillfallit kron., *ib.*; skola uppehålla dt andl. regem., 160, m. Guds ords pred., *ib.*; ford. tagit bättre vara på sitt emb., 167; må ej uppsättas kon. o. riddersk. t. fneodr., 169; — i Danm., br. fr. erkeb. i Trondh., 392; — af Vensyssel, Århus o. Ribe i Norge, 265.
- Biskopsbordet** i Åbo; inkomst. drifr. indragna; skyddsbr. f. detsamma, 228.
- Biskopsfogdar**, 329, 339; i Vg., 129, 310, 313; i Ög., 291, 317.
- Biskopssaker**, 301, 310.
- Biskopsstolens landbor** i Link. st., 291.
- Biskopstionde**, t. Nydala kl., 12; af Tjust, derom, 211.
- Bisser**, se **Bössor**.
- Bissere**, Jons, fogde (vid Salberget, m. m.), 21.
- Biugh**, 306.
- Biurhem** (nu Stora Bjurum i Bjurums s:n, Gudhems h., Vg.), tillhör. Har. Knutss. (Soop), 322.
- Biörn** i Torbyöholt, Gunnerops s:n, Hall, bonde, 136.
- Biörn Björnsson**, rådm. i Sthlm, fullmäkt. undrhdl. t. Smäl. o. Vg., 60; fullm. f. Sthlm vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., *ib.*
- Biörn Björnsson**, borgm. i Lidk., får här.-rätt på Källen, 298.
- Biörn Claesson** [Kl-] (Lejon till Leppis), riksr., väpn., 184; i rätt. öfver de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 170; bekräft. Westerås recess, 176.
- Biörn Månson** i Fjerås s:n, Hall, bonde, 135.
- Biörn Pedhersson**, bonde, fullm. f. Wartofta här. vid Strengn. riksd., 177.
- Björsshultt gård** i Fjerås h. (Björshult i Gunnarps s:n, Faurås h.), Hall, 136.
- Blekingen**, 382.
- Bobergs här.** i Ög., 82; fmkt. drifr. undrhdl. m. de uppror. i Smäl. o. Vg., 364.
- Bodana**, i Siende h., 179.
- Bodä kyrkoby** i Skänings h., Vg., 307.
- Bodänä**, kronogods i Bodä kyrkoby, Skån. h., Vg., bortbytt mot gods i Eke-landa, 307.
- Boemhower**, Bernt, borgmäst. i Lüb., 353.
- Bohus** [Bahus], slott vid Kongelf; Claus Bilde höfvidsm. drst., 5.
- Bohussund** (Bogesund), rusttj., 195.

- Bollenes** [Bolde-] (Bollnäs) i Helsingl., hr Joen kyrkoh. drst., 3, 208, 243, 248; om domprost. Jörans förhafv. drst., 248; böt. af bönd. drst., 325, 326; böneskr. fr. inneb. md anledn. af uppror., 397.
- Bomen** i Sthlm, hs underhåll, 242.
- Bonde, Peder** (P. Bryntesson Lilliehöök t. Fårdala), rusttjenst, 193. Se vid. **Peder Bryntesson**.
- Bonde, Tord** (väpn., riksr., se reg. t. 3:e del.), lemnar hästar t. kon., 111; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 171; rusttjenst, 193; br. t. hon. m. fl. fr. de uppror. Smål., 358, 359; hs m. fl.s uppror. br. t. Smål., 360—362; br. t. kon. G., 387; — t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 387, 388; ny trohetspligt. t. kon., 400, 401.
- Borgare** i Sthlm, deras priv., 239, 240; om borgen f. dm, 241; tullfria, 242; om tyska borgare, *ib.* Ing. får vara borg. mer än i en köpstad, 240.
- Borgh**, kronogods, flänt t. Ped. Svenske, 291.
- Borgläger**, 339; i Vg., 6, 260; hos prest., 212; på Elfsborg, 22, 26, 70, 327; förteckn. öfv. mansk. i, 22—26; dettas bespissn., 23; på Gripsholm, 19, 20; i Link., 25, i Upsala, 23, i Westerås, 23, 24; på Svartsjö, 24; på Tynnelsö, 24, 25; i Jönk., 212, 213; i Vik. o. Uddevalla, 393.
- Borgmästare o. råd** i Sthm, deras rätt. o. pligt, 239, 240, 242; — i Lüb., 353, 354; i Jönk., br. t. Östg. mot k. Gust., 356—358; br. t. dm fr. Vestgöt., 361, 362; — bekännelsebr. t. kon., 372, 373; i alla städ. i Ög. t. Vestgöt., 361, 362; —, t. kon. G. om sina undrhdl. m. de uppror. Smål. o. Vg., 370—372.
- Borlighen**, 382.
- Bortskerere**, se **Matz**, 171, 172.
- Bortgården**, förl. t. Ragv. Jönss., 8.
- Bost**, bonde, i Greffningzhult i Förlanda s:n, Hall, 135.
- Brade, Axell**, d. rikr. o. ridd., br. t. kon. G. 204, 381—383; i Skåne lejdat Th. Jönss. m. fl., 396.
- Brade, Nilss** (sjöörfvare), 382.
- Brask** [Braske, Brasch], **Johannes**; förut bisk. i Linköp., 279; stämpl. a. väcka uppror i land., 327; om hs bud o. bref, 330, 331; br. fr. Link. domcap. t. råd. i Danz. om hon., 384, 385.
- Brita**, fru, på Ervalla, se **Birgitta**.
- Brijta**, på Öreby (B. Christiernsdtr Wasa, se reg. t. 3:e del.), hustru, får konungsbyn i G. Ups. m. qvarn i förlän., 236.
- Brijte**, fru, Thure Erikssons, se **Birgitta**.
- Broarne** i Sthm, norra o. södra, 239; om deras underhåll, 242.
- Bron** i Lidköp., om dess läge, dombr., 297, 298.
- Brochman, Jasper**, kon. Fredrs i Danm. secret., sändeb. t. Sv., 401, 402. Se vidare **Jesper**, mäter.
- Brochusen** [Brochhussen], Joh. grefve af Hoya o. B., 266, 350, 353.
- Broddetorp** (i Broddetorps s:n, Gudhems här.), Vg., 366, 389.
- Broduik** i Valle h., 177.
- Broke, Anders**, frälseman, rusttj., 26.
- Brominne** s:n, se **Öfre Brominne**.
- Bromsbodhe gård**, se **Brwnsbo**.
- Broo** här. i Upl., fullmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Brwnsbo** (Skara biskopsgård), 127; antvardas åt domprosten Sven i Skara, 201; dess inkomst. uppåras af densamme, 329, 330.
- Brynelssboo**, se **Brwnsbo**.
- Brynolff Ericson**, biskopens, sed. kon:s fogde i Vg.; förakt. kon:s befalln., 258; straffbr. t. hon., 259, 260; visat kon:s svenner ur borglägren, 260.
- Brynolff Ericson** (trol. densamme s. föreg.), i slottslofv. på Leckö, 312; får Sköfde by i Kåkind's här. i flän., 313.
- Brynolff Ericson**, i slottslofv. på Elfsborg, 313.
- Brynolff Helson** ell. **Hels**, i slottslofv. på Leckö, 312.
- Brynolffsbåde**, se **Brwnsbo**.
- Bräder**, 329.
- Bröms** [Bremss], **Lasse** [Laesse, Laurens], fogde (o. frälseman i Smål.), br. t. hon., 227, 278, 319, 320; besittningsbr. på gods, 291, 292; varit i Danm., 319; sk. åt. ditresa, *ib.*; fått lejd derst., 381, 396; vid Westbo ting, 374.

- Bröms** [Bryms], **Oleff**, 255, 257; kon:s kamerer. 326, 327, 329, 337; br. t. kon., 311; qvitto f. hon., 255, 256.
- Budde, Birge**, frälseman i Strengn. st. (Nerike), rusttj., 191.
- Budde, Måns**, borgare i Sthm, 13.
- Buremester, Hans**, fullmäkt. fr. Sthm vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. vestg.-herr., *ib.*
- Burmestare** [Buremä-], **Joachim** [Jachim], skeppare, bedragare; br. t. danska råd. om hs arrester. i Öresund, 119, 120.
- By** s:n i Dalarne, 177.
- Byrge Michelson**, bonde, i Gellinge, Gell. s:n, Hall., 135.
- Byrge Nilsson**, se **Birge Nilsson**.
- Byrge Torbiörson**, bonde, i Anderstorp, Ådala (Idala) s:n, Hall., 135.
- Byssor**, se **Bössor**.
- Bysseskytt**, 333.
- Bysseskytte, Michel**, i slottslofv. på Elfsb., 313.
- Bäsmenn**, 111.
- Bälingx** här. i Upl., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Bökman, Hans**, fmkt. f. Sthm vid Strengn. riksd., i rätt. öfv. vestg.-herr., 171.
- Bölia**, gård i Daga här., Söd. (Frustuna s:n), 178.
- Böschund**, ett skytt vid Kalm., 276.
- Bössor**, 66, 150, 327, 349; på Kalm. slott, 349.

C.

- Calmarna**, Jöns Olss. drst. höfvidsman, 34; inneb. drst. få idka landsköp, 42, 71, 72, men icke f. stort, 43; om munkkloster drst., *ib.*; fogd. o. slotts-herr. drst., 71; borgmäst. drst. *ib.*; ombud kallas t. Strengn. riksd., 117; om inventar. på slott, 276, 287, 288; ladug. vid slott., 276; jern o. stål få der säljas af dhen borg., 280; Måns Johanss. höfvidsm. drst., 288, 336; br. t. stad. om skytt, 288.
- Calmarna län**, br. t. innebygg. drst. om uppror. i o. omkr. Jönk., 30-33; — i Vg. o. Sm., 74-77; — om Kronobäcks kl., 108, 109; räntar ej myck., 73; ombud kallas t. riksd. i Strengn., 117; om stämpl. drst. bl. prest., 327, 328.
- Camererer**, kon:s, 232, 257, 333; Ol. Bröms, 255, 256; Ol. Larss., 255; Niels Monss., 339.
- Canceller**, kon:s, mäst. Henr. Sledorm, 126, 257, 337.
- Canceller, Peder**, se **Peder C.**
- Cancelleri**, kon:s, 340; afgift t. dts. fr. Wirmo i Finl., 2.
- Caniker** i Link., 356, 388, 390; en del haft större inkomst än behöfl., 157.
- Canika-præbende**, i Åbo, 230.
- Canonier**, 118.
- Cantor**, i Link. mäst. Erik, 364; i Ups. d:r Erik Gåthing, 116.
- Capellet** på Kalm. slott, 277.
- Capitel**, se **Dom-capitel**.
- Christendomen**; kon. anklag. a. vilja den förderfva, 74, 106, 357, 358; — nedlägg. 87; äldre än klostr. o. præb., 161; stod förr bättre, *ib.*
- Christiern Henricson** (på Westerby i Ög.), frälseman, i rätt. öfv. vestgöta-herr. i Strengn., 170; rusttjenst, 192; får Långaryds s:n i förlän., 278.
- Christus**, hs exemp., 83; mot hs lära sk. int. predikas i Sv., 98; ej varit herre, ut. tjen., 155.
- Claess** i Herszame (Häradshammar), hr, förut kyrkoherde, sänd fr. bisk. Brask t. prest. i stift., 327, 328; uppsigt på hon., 336.
- Clenodier**, de yppersta i domkyrkorna lemn. t. betaln. af rikets gäld, 114, 115; fr. klostren, 144, 357, 358, 461; fr. kyrk. 168; inköpta f. kon:s räkn., 257.
- Clerkeriet**, 100; dess klagan, 4; i Ångerml., om dss nyttj. af kyrkojord., 6, 7; i Ög., uppman. a. stilla uppror. i Smäl., 27-29; i Ög. o. Kalm. l., br. om samma uppror, 30-33; br. t. cl. i hela rik. rör. klagomål. emot kon. m. m., 97-101; i Skara stift klag. öfv. allmog., 200; dss rätt sk. oförminsk.

- utgå, 200, 201; i Link. stift, silftaxa af, 273, 277; huru dt sk. fhålla sig mot allmog., 305; sk. icke utkräfva mer än kyrkobalk. innehåll., 306; i Kalm. län, om stämpl. bland, 327, 328.
- Clöster**, se **Kloster**.
- Consilium** (kyrkomöte), 379.
- Contract** m. myntmäst. i Vesterås, And. Hansson, 10; — — i Sthm, Herm. Fossert, 14—16, 337; — m. bisk. i Åbo om afgäld af stift., 227; m. abbediss. i Warnhem om afgäld. af klostr., 309; — — i Riseberga om d:o, 313; — Sken. nunnekl. om d:o, 323.
- Crismering** (smörjelse), 144, 358.
- Crister** [-es-] **Larsson** (Sjöblad, se reg. t. 1:a, 2:a o. 4:e del.), riksr., ridd., 57; rusttjenst, 191.
- Cristiern**, hert. af Danm. (sed, kon. Christ. III), 245; om hs förmod. afsigt på Viken, 246, 247, 250, 264, 265; drag. t. Norge a. der blifva kon., 250; om hon., 256; i Norge 264, 266; om tidn. fr. hon., 293; föreskr. t. hon. f. Jak. Krumme, 293, 294.
- Cristiern** [-ern, -ärn, K-], kon., 75, 217, 222, 256, 382; den omilde, 53, 356, 357; hs parti, 28, 355—357; 376; får af uppror. tillfälle a. inkomma i rik., 31, 54, 58, 90; hs stämpl., 54, 131; Th. Jönss. o. bisk. Hans i Link. hs män, 75, 76, 217; Sv:s hätske fiende, 87; om örlig. mot hon., 124, 146, 150, 215, 262, 395; land. af hon. förarmadt, 147; förhandl. m. de sv. förräd., 217; pålagt Er. Banér plikt f. G. Wasas flykt, 221; Vik. intag. ifr. hon., 268; år hos kejsaren, 393; kapten emot Turk., *ib.*
- Cristina** [Chr-, Cre-a, Cristin, Cyrstin] (Gyllenstierna), fru, 39; Joh. Thuresons hustru, br. t. svågern, domprost. Jöran, 132, 296, 375, 377; — fr. hon., 375—377.
- Cristiärn**, "Longe C." rusttj., 24.
- Cristoffer Olsson** (föret bergsfogde på Kopparb.), rusttjenstskyld. i Westerås stift, 191.
- Cronebek**, se **Kronebek**.

D.

- Daal** [Dall] (Dal), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179; om skatt drifr., 195, 196; skrivf. dit fr. rik. råd, 196; Sv. Karth fogde drst., 210, 245; om hjelp af allm. t. Karlsborgs befästn., 245, 246; Karl Erikss. lagm. drst., 299, 300.
- Daga här** i Söd., fmäkt. drst. vid Strengn. riksd., 178.
- Dagsverken**, 309; af Norrmalm und. Sthms slott, 241; af Vesterhan. sn d:o, 252.
- Dagtingan**, kons. m. de uppror., 81—85, 94, 102, 109, 202, 203, 218, 259, 371; ngra vestg.-herr. vilja den ej emottaga, 131, 142, 170, 181; kon. vill den obrottsl. hålla, 182; begäres af mäst. Jöran, 378; Jönk. stads reversal drä, 379, 380.
- Dagtingebref**, Thure Jönss sk. återlemnas, 122.
- Dalakarle**, ngra följt Daljunk. t. Norge, 349; Smål. tänkte draga dm med i uppror. 63; lofv. a. sitta stilla, 69.
- Dalalaghen**, 210.
- Dalarne**; br. t. inneb. drst. om uppror. i Smål., 53—55; betackas f. sin troh., 53; uppmanas a. dri framhärda, 54, 55; — a. hugga igen väg t. Norge, 55; befriade fr. hjelpeskatt. o. hästeloop, 55; br. t. fogd. drst. om uppror., 61, 62; — fr. inneb. t. Smål. o. Vg. om uppror., 62, 355, 356, 362, 363; norska munkar, 147, o. vestg.-herr. der ämn. stifta uppror., 167, 362; fullmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; Arv. Vestg. sk. dit återvända, 268; bud drifr. t. Daljunk. i Norge, 349; om Daljunk:s uppror drst., 369, 378.
- Dalekarl**, Lasse, rusttj., 24; i borgläg., 25.
- Daljunkaren**, om hs vist. i Norge, 348, 349; vitnesberätt. drom, 368—370.
- Dals här** i Ög., 338.
- Dammarne** i Sthm, Norra o. Södra, 239.
- Dana-arf**, i Sthm, derom, 239.

- Danmark** [Danmarke, Dammarc], 217, 220—222, 315, 319, sändeb. t. Lüb. resa drigen., 34; Th. Jönss. o. bisk. af Skara rynt dit, 99, 104, 106, 131, 224, 250; — — der lejdade, 216, 219, 250, 381, 382; må der ej uppehållas, 224; Danm. fara af dem, *ib.*; fbund med, 104, 106, 107, 224; mess. der fvandl. på inhemskt mål, 148; kött ätes der i fastan, 150; tidend. drifr., 231, 245, 261, 391—394; ridderskap. drifr. i Norge, 265; om Gust. Wasas bortför. o. vist. der ss. gisslan, 222, 300; ing. fejd m. Sv., *ib.*; om plan. a. komma åt Viken, 394.
- **s rikets råd**, 104, 106; br. t. dm om Th. Jönss. o. bisk. Måns, 105—107, 204—206, 219, 221; deras svar, 263—266, 399; väl emottag. kon:s syster, 105; flere i Norge m. hert. Chr., 265, 267.
- Danmarks s:n i Upl.**, 322.
- Dansk**, ingen bör indragas i land., 169.
- Danske, de**, kon. G. vill ej hfa dm med i förlikn. med de uppror., 102; de undflydde förräd. vilja draga Svensk. dem på hals., 268, o. med drs hjälp intaga Viken åt Norge, *ib.*; tagit bort Verml. insegel, 374.
- Danske, Oleff**, frälseman i Vesterg., rustj., 194.
- Danske** [-a] (Danzig), bisk. Hans Brask drst., 217; br. mell. D. o. prest. i Link. stift, 260; — drifr. t. capitl. i Link. 330, 336; — t. råd. drst. fr. capitl. i Link., 384, 385.
- Deethmassken**, se **Dithmerskenn**.
- Deken** i Ups., hr Jöns, se **Jöns** i Link. mäst.; — Erik, se **Erik**, mäter.
- Dentrwshuldt** i Gunnerops s:n Fjärås h., Hall. (nu Dintershult i Gunnarps s:n, Faurås h.) 136.
- Delmenhorst**, 216, 395, 398, 401.
- Diffhengere**, 35.
- Dilsbo** (Delsbo) i Hels. 188.
- Dithmerskenn**, 216, 392, 395, 398, 401.
- Doffre-fjell** (i Norge), 368.
- Dombref**, stadfast., 9, 10, 52; rör. läg. af Lidköp:s bro, 297.
- Dom-capitlen** i rik. begåfvat kon. med sina yppersta klenod., 114. — i **Link., Skara, Upsala, Åbo**, se dessa titlar.
- Domkyrka**, i Linköp., se **Linköping**; i Upsala, se **Upsala**.
- Domkyrkorna** haft större ränta än som behöfdes, 156; skäl att kronans inkomst drmed förbättras, 157.
- Domprosten** i Link., br. t. hon., 37, 38; — i Skara, se **Sven**: — i Upsala, se **Jöran**.
- Dorselle** (Dorsilla i Tillinge s:n, Åsunda h., Upl.). jord drst. återbörd. fr. Sjalagård. i Ups., 346.
- Drabtyg**, 192.
- Drapaboot** (mansbot), 286.
- Dubler, Sigfrid**, i borgläger, 24.
- Duffwaness** (Dufnäs, gård på Sicklaön, nära Sthm), tillhör Sthms stad, 239.
- Dunseriidh**, gård i Fjärås s:n, Hall., 135.

E.

- Ed**, kon:s, ej bruten, 145; ngra artikl. deri vid krön. uteslutna, 150, 151, 159.
- Edsbergs här**. i Ner., 179.
- Edsöresbrott**, begångna af Er. Fleming, 233.
- Eginge** (Ekängen i Gunnarps s:n, Faurås h.), i Gunnerops s:n, Fjärås h., Hall., 136.
- Ekelanda** (vid Lödöse), by; Th. Jönss:s o. Nils Olss:s gods drst. skänkas t. L stad, 196, 197, 207; kon. tillbytt sig gods drst. af h. Agneta på Stola, 307, 308, af Joen Småsven, *ib.*, af Niels Ribb., 308; om dess ödeläggande, 334.
- Ekenäs stad** i Finl., anlagd af Erik Flem., 234.
- Ekesås** (i Gårdsby s:n, Norrvid. h., Smål.), 2 gård. drst. få återbördas fr. klostr. i Wexiö, 19, 20.

- Ekolsund** (gods i Husby-Sjutolfts s:n, Trögds h., Upl.), tillhör. Bengt Arendson, 338.
- Elfzborgs** län, smörskatt deraf, 274; Karl Scriffu. biskopsfogde drst., 310; qvitto å inkomst o. utgift draf f. Sev. Kiil, 318; förl. t. Sev. Kiil, 123, 124.
- Elfzborgz slott**, om tullen drst., 5; Sev. Kiil i slottslofv. drst., 6, 123, 124, 129, 197, 213; — ånyo 394, 395; slottsll. innehafts af Måns Bryntess., 9; fteckn. å mansk. drst., 22, 25, 26, som förmanas t. troh., 70; slottskskrifvarens pligt, 123; de uppror. Vestgöts plan a. intaga det, 167; And. Hanss. fogde drst., 311; — i slottslofv. drst. 312, 326. Om förtär. drst., 326, 327.
- Elfva tusen jungfrurs präbenda** i Sthm, 11, 12.
- Elin**, hustru, Otte Nilssons, får återbörda jord fr. Enköp. klost., 22.
- Elin** (Nilsdtr Sparre, se reg. t. 3:e del.), hustru, på Nynäs, förmynd. f. Görwel Sparre, 274.
- Elin Benczdatter**, hustru, får tre gårdar skattfria, 302.
- Eneby** i (Odensala s:n) Erlingh. h., Upl., 178.
- Enköping**, 3; fullm. drifr. vid Strengn. riksd., 179. — **s kloster**, jord drifr. får återbördas, 22.
- Engilbrikt [-brekt] Larenson** i Wad (af ätt. Bølja eller Strömfelt?) riksr., väpn., 57; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 170; rusttj., 190.
- Enevald [-ll] Hansson**, fogde öfv. biskopsstolens landbor i Link. st., 317; sk. ej befatta sig med vissa landb., 333.
- Erengissel**, fogde (i Upl), br. t. hon. om domprost. Jöran, 113, 114.
- Erfuuala**, se **Erwala**.
- Eric**, mäter, cantor [o. decanus] i Link., undrhdl. med de uppror. Smål. o. Vg., 82, 363, 364; rusttjenst, 192; förlän., 211.
- Eric** i Amundariid, Förlanda s:n, Hall., bonde, 135.
- Eric** i Simesunda, fullm. f. Sjuhundra h. vid Strengn. riksd., 177.
- Eric Arpson**, frälseman, rusttj., 190.
- Eric Nilsson**, bonde, fullmäkt. f. Sjuhundra h. vid Strengn. riksd., 178.
- Erich**, konung, priv. f. Vestervik, 18.
- Erich** i Lösåker, bonde, fmk. f. Julita s:n, Söd., vid Strengn. riksd., 178.
- Erich Ericson**, bonde, fmk. f. Upsala h. vid Strengn. riksd., 178.
- Erich Ericson** (Banér på Kallö i Danm.), klandr. kon. G. för hs afvik. ur Danm., 221, 222; slägt med Måns Göye, 222.
- Erich Gulszmed**, se **Gulszmed**, **Erich**.
- Erich Hansson** (fogde på Kopparb.), br. t. hon. om uppror. i Sm. o. Vg., 61, 62.
- Erich Ingemundson**, bonde, fullm. f. Tjurbo h. vid Strengn. riksd., 179.
- Erich Jönsson** (Rosenstråle, i Ög.), rusttj., 192.
- Erich Larsson** (väpnare, förläningsman, fogde i Telje län), rusttj., 190.
- Erich Monsson**, bonde, fullm. f. Rasbo h. vid riksd. i Strengn., 179.
- Erich Pedhersson**, fullm. f. Lindesberg vid Strengn. riksd., 178.
- Erich Person** i Skedby, rusttj., 190.
- Erich Stenon** (häradsh. i Bollebygd), frälseman, rusttj., 193; innehaft häradsrätt. öfv. Sevedals o. Valle här., 291.
- Erich Suenson**, bonde, fullm. fr. Ner. vid Strengn. riksd., 177.
- Ericsta**, gård, skattefri. drå f. borgmäst. i Sthm And. Simonss., 252.
- Erik Karlson** (Wase), höll herredag i Vadst., 165; uppror mot kon. Karl Knutss., 165, 166.
- Erik Persson**, borg. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Erik Stenon**, se **Erich Stenon**.
- Erkebiskop** (Göstaff Trolle), 58, 87; — Olaff i Trondhj., se **Olaff**.
- Erkedjekne** i Skara, hr Monss, 198, 386; i Upsala, mäst. Lars, 261, 267, 269, 282.
- Erlingehundrat**, här. i Upl.; Karl Benktss. hdshöfd., drst., 3; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Erwala** [Erfuuala] (säteri i Erwala s:n, Fellingsbro h., Örebro l.), tillhör. fru Birgitta, M. Bryntessons enka, 226.
- Eryc Abramsson**, hr (död?), 140.
- Esbro** (nu Edsbro i Roslagen), s:n, förlänt t. Arv. Westg., 252.
- Esbörn Scriffuare**, se **Scriffuare**.

Esketorp (Eskilstorp, säteri i Bredaryds s:n, Vestbo h.), i Smål., 33.
Europe i Gunnerops (Gunnarps) s:n, Fjärås (Faurås) h., Hall., 136.
Ewangelium, 367, 379; dt rena, Christi, sk. i rik. predikas, 106, 118, 144, 182; int. deremot — 98. Th. Jönss. dtsamma obenägen, 106; dss förkunn. största ors. t. hs m. fl:s uppror, 315. Den evang. saken, 31, 32, 105, 218.

F.

Fader Nilsson (Sparre, t. Hjulsta, väpnare), hs dtr Görwel, 264, 266; se vid. **Görwel**.
Falkenetter, 276.
Falköping [Fale-], rusttjenst, 193; fören. drst. mell. allm.g. o. klerk., 201; förlänt t. Joen Svensson, 313.
Farman, Håkan Andersson, i Osberga, fmäkt. sändeb. fr. Ög, t. Vg., 364.
Fastan, om köttät. under, 144, 149, 150.
Feren (i Holl.), 393.
Fermelse (confirmation), 144, 359.
Ffoossen (i Norge, se reg. t. 5:e del.), 368; intag. af erkeb. Olaf i Trondh., 391.
Fiere här i Hall. (nu Fjärås), 135.
Fiereåss (Fjärås) här. i Hall., 136.
Fijncke, Korth, 207.
Fijwn (Fyen), 392.
Finland, 216, 227, 367; br. t. fräls. o. köpstadsmän. drst., 59, t. fräls. 68, 249, 250; — t. rådsherr. drst. 266, 267, 283.
Finne, Steen, frälseman, i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 171.
Finued Persson, bonde, fmäkt. vid Strengn. riksd., 179.
Fiskarena i Sthm, få fritt fiska i kron. vatten, 239.
Fiske, ryckes ifr. bisk.-bord i Åbo, 228; vid Sthm, 239. Se vid. **Laxfiske** o. **Ålfiske**.
Fiälleland (utjord), 346.
Fjäreåss (Fjärås) s:n, i Hall., 135.
Flæming, Jacob (sed. ridfogde i Kalm. l.), rusttj., 24.
Flancker (delar af rustingar), 192, 244.
Fleming [-mm-, Flä-], **Erik**, hr (se reg. t. 1:a del.), riksr. o. ridd., klagomål. mot hon. af inneb. i Raseb. län sk. fullföljas, 138; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 170; bekräft. Vesterås recess, 176; br. t. hon. om hs ftryck mot allmog. o. andra olagl., 233, 234; om hs flän., 234; upprätt. en stad vid Ekenäs. *ib.*; slottsherre i Raseborgs l., 235; br. t. inneb. om hs olagl., *ib.*
Fleming, Iffuar, hr (riksr. o. ridd., kons. embetsman i Finl.; se reg. t. 1:a del.), 184; bedrag. af en Joach. Burmester, 119, 120; besegl. ett kons. br., 137; i rätt. öfv. vestg.-herr. i Strengn., 170; bekräft. Vesterås recess, 176.
Fleming [-ä-], **Jachim**, jordabr. på Saris gods i Virmo s:n, Finl., 1, 2; får vidkännas 4 gdr fr. Helga Lekam. præb. i Åbo, 139.
Flämingh, Jacob (se reg. t. 2:a del.), begått våldshtr o. orättvis. mot allmog. i sin flän., 324, 325; förlor. flän., 324.
Fludre här i Vg.; Ped. Svenske får hdsrätt. drst., 291.
Foderkorn, 329, 330.
Fodermarsk, kons., 222, 301; Birge Nielsson, 327.
Fodringen, 6, 13, 319, 323.
Fogdar: Jak. Vestgöte i Äng., 7, 251; Thomas Scriffu. i Simtuna o. Thorstuna h., 9; en kons. ihjelslag. i Smål., 27, 30, 38; flere d:o 29, 39, 163, 173. — gripna, 57, 80, 84; Godfred Sure i Smål. (Nydala), 33, 38, 40, 41, — ihjelslag., 357, 363; i Åkerbo här. (Vestml.), 66; i Kalm., 71; i Kalm. län, *ib.*; någras rusttj., 194; Torsten på Brunsbo gd, 201; Ol. Scriffu. på Leckö o. i åtsk. här. i Vg., 210; Sven Karth på Dal, *ib.*; Jöns Olss. på Kopparb., *ib.*; And. Vestg. på Link. gård o. i L. län., 211; i Link., 276, 278; hr Ol. i Runtuna i åtskill. här. o. s:r i Söd., 211; Ol. Mårtenss. i Hels., 252, 325; i Sthm, få ej köpslaga, 241, i slottslofv. på Sthms slott, 261; i Äng. sk. deltaga i jordrefn., 263; inga ut. i Smål. få uppköpa oxar, 232; And. Bengtss. i Ås m. fl. hr i Vg., 237; i Vg., föreskrifter, 271; Ped. Smed f. d.

- i Uppvid., 287; Ol. Perss. i Vartofta h., 290; Gotstaff Larss. i Albo, 291; Villam Tysk öfv. Thure Jönss. m. fl:s landbor, 291; Herlagh Jönss. öfv. Warnh. o. Gudh. kls landbor, *ib.*; Karl Scriffu. öfv. Links biskopsstols d.o. *ib.*; i Helsingl. grip. af mäst. Jör. o. Bollnäsboerne, 296; Ransmus Pederss. i Kollens h., 298; And. Hanss. på Elfsb., 311; Ped. Olss. i Mark, 312; Joen Smid öfv. Hisingen, *ib.*; Jönss Scriffu. i Verml., 313; Enevold Hanss. öfv. biskopsstolens landbor i Link. st., 317; Marquard Scriffu. i Tierps, Norunda o. Väla h., 318; Mogens Arne, erkebiskopens i Trondh. fogde, 368; Lasse Bröms, 374, 394. Kon. anklag. a. begagna onda o. omilda f., 359. — Fogdarne i Upl. kallas t. Sthm, 395; br. t. f. i Gestr. o. Hels., 65, 66, — i Sm. o. Vg., 260, — i Vg., 200, 201, — i Åbo st., 228; — i Link. st., drs uppörd, 232. — Biskopsfogdar, se B.
- Fogde**, en kons ihjelslag. i Smål., 27, 30, 38; gemensam f. Köpings stad o. Åkerö här., 49; — eftersökt i Alvastra kl. af de uppror., 286.
- Fogdegästning**, 309.
- Fogelass** [Fögeläss] (Fogelås i Vg., vid Hjo), 390; hr Göstaff kyrkoh. derst, *ib.*
- Folkera** (Folkerna i Dal.), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177.
- Fosser**, l. **Fossert**, **Herman**; myntmäst. i Sthm, 14—16, 337; nytt contr. md hon., 14—16; qvitto, 337; borgmäst. i Sthm, 261; i slottslofv. på Sthms slott, *ib.*
- Fotgångare**, 333.
- Fotknektar**, 331.
- Fraktherrar**, 242.
- Frammanskula** i Ångerm. (den del af landskap. s. ligg. söder om Skuluskogen), 251, 263.
- Frans** [Ff.] Jönsson, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Frederich Frederichson**, tysk köpsven, misstänkt f. utpräng. af falskt mynt, 332.
- Frederik** [Ff-ck, Frederich, Fredderigk], kon. i Danm., 391; br. t. hon. om Thure Jönss. o. bisk. Måns, m. m., 103—105, 216—219, 221; svar fr. hon., 263—265, 395, 396; kon. G. förlit. sig på hon., 106, 221, 224; lemnat lejd åt de förrymde vestg.-herr., 204; hs sekr. mäst. Jesp. Brochm., 283; sändeb. t. Sv., 264, 265, 282, 284, 318, 401; fbön hos hon. f. Greg. Skaak, 316, 317; hs titel, 392, 395, 398; sk. hålla herredag, 393; hs yngste son, *ib.*
- Freszer** (frisiske hästar); sk. skickas t. kon., 207.
- Frihet** (fridlyst område), Sthms, 240.
- Frihetsbref** fr. skatt, f. borgm. i Sthm, And. Simonss., 10, 252; f. h. Elin o. h. Bengta, 302; f. Jöns Tysk, 303; f. borgm. i Skara Ped. Scriffuere, 372.
- Friis**, **Sven**, rusttjenst, 25.
- Friis** (frisisk häst), en, sk. uppfödas åt kon., 211.
- Froen Suenson**, bonde, fmäkt. f. Vartofta h. vid Strengn. riksd., 177.
- Frälsebref** f. Jöns Tysk, 303; f. Knut Scriffuere, 320; f. Jörn Jönss., 345, 346.
- Frälsemännen**, br. t. f. i Kalm. l. o. Ög. om uppror i o. omkr. Jönk., 30—33; i Upl. kall. t. Sthm, 39, 57; — der lofv. kon. bistånd, 68; drs bref t. hela rik., 57—59; i Finl. br. t., 59, 68, 249, 250; i Sm. o. Vg. begärt en viss försäkran, 97; i Vg. kallas t. riksd. i Strengn., 103; — rans. om deras uppror, 162 o. f. — br. t., 200, 201; — fnyad trohetspligt. t. kon., 400, 401; alla, få sakören af sina egna landbor, 189; i Ög. fsaml. m. anledn. af uppror., 363.
- Frökinds** [Frökens] här. i Vg., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; And. Bengt-s. fogde drst., 237; Karl Tordss. får häradsrätt. drst., 291.
- Fubb** (l. Foborg), **Nils**, (embetsman på Dal), rusttjenst, 194.
- Fullmakter**, f. mäter Sven i Skara, ss. tillsynesman öfv. stift., 197, 198; f. biskopsfogdar, 310; f. Ivar Ivarss., borgmäst. i Sthm, 252, 253.
- Fyllissäss** (nu Frillesås) sn i Fjärås h., Hall., 136.
- Fyrekar** (fi-), huru de sk. myntas, 14, 15.
- Får**, 276.
- Fämöris-ön** i Nyköp. skärgård, lemnas t. Håk. Kruse mot årl. skatt, 3.
- Färmilse**, se Färmelse.
- Fögeläss**, se Fogelass.
- Förlande** (Förlanda i Fjärås h.) sn, Hall., 135.
- Förläning**, fråntag. Jak. Fleming, 324, lägges und. Åbo slott, 325.

Förlänningar, till: Karl Benkson, 3; Seuerin Aruidson, *ib.*; Åtte Nilson, *ib.*; Håk. Kruse, *ib.*; Ragualdt Jöns., 8; Godfrid Sure, 12, 13; Rasmus Skåning, 20; Jöns Michels., 210; Jöns Olson, *ib.*; Arendh Person, *ib.*; Nils Bagge, 211; hr Simon i Köp., *ib.*; mäst. Erik i Link., *ib.*; Thorsten Salmons., 215; Jöns Knutss., 216; Truls Scriffu., 236; h. Brita på Örby, *ib.*; grefve Joh. af Hoya, 143; Jak. Vestgöte, 251, 252; borgmäst. i Sthm Iv. Ivarss., 252; Ol. Mårtens., *ib.*; Arv. Vestgöte, *ib.*; Torsten Brunson, *ib.*; Cristiern Hendricson, 278; Lasse Tidemanson, *ib.*; And. Vesgöthe, *ib.*; Ped. Svenske, 282; Gabriel, 291; Gudm. Perss., *ib.*; Ped. Gunnarss., 312; Mattis Kagge, *ib.*; borgm. i Skara Er. Gulszmed, *ib.*; Lasse Scriffu., *ib.*; And. Hanss., *ib.*; Sewid Ribbing, 313; hr Karl Erics., *ib.*; Ped. Månss., *ib.*; Joen Swenss., *ib.*; Brynolf Erics., *ib.*; Joen Småsven, *ib.*; af klostren, drom, 157 o. f.

Förläningsmännen, i Vg., br. t. 200, 201.

Förstamessa (Ottesång), 338.

Försvarelsebref, f. fru Birgitta på Ervalla, 227; f. Jönköp. gråbrödraklost., 289; f. Bengt Nilsson i Öninge, 286, 287.

G.

Gabriel (Körningsson? Småsven, fogde i Albo o. Östbo), får Moheda s:n i Smål. i förlän., 291.

Gad, Pæder, i borgläg., 24.

Galt, Oloff, i borgläg., 25.

Galle, Oloff, i borgläg., 25.

Gardeknen (guardianen) i Jönk. gråbrödrakl., Mattis, 289.

Garnalia, 15.

Gellinge, gård i Gell. s:n, Hall., 135.

Gellinge s:n, Hall., 135.

Gengård, 307, 329.

Gerlag [-log] **Markuarsson** [Markuals-], fullm. f. Kopparb. vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. de uppror. Vestg.-herr., *ib.*; får sin skuld efterskänkt, 210.

Germundt Suenson (Somme t. Gödeberg o. Sjötorp, fogde i Smål., se reg. t. 2:a o. 3:e del.), rusttj., 25.

Gestrikeland [Gestring-], br. t. innebygg. om jernskatt., 64, 65; bestämm. derom, 195; — t. fogd. drst. om uppror. i Smål. o. Vg., m. m., 65, 66; fullm. drifr. vid riksd. i Strengn., 179; sändeb. dit fr. de uppror. Vestg., 362.

Gjiler, Wiff, se **Gyler**.

Gilberga här. i Verm.; fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.

Gille, helga grafs, i Sthm, 11; — **helge lekame**, i Sthm, *ib.*

Gilstwghan i Sthm, fridlyst, 242.

Giäffle, se **Gäffle**.

Glauen (lans), 193, 194; **-ffwer**, 244.

Glop. Jören, i borgläger, 23.

Godskalk (Joenss. Svart?) i Lebsta, frälseman i Ög. l. Smål., rusttj., 193.

Gostaff, borgmäst. i Ups., fullmåkt. f. Ups. vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., *ib.*

Gotland, om dt hör. t. Sv. l. Danm., 268, 269.

Grabbe, Nils (till Grabacka, af vapn), frälseman, i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 170.

Gran s:n i Häbo h., Upl., 346.

Greffningzhulft (namnet nu obefintligt) i Förlanda s:n, Hall., 135.

Greger Birgeson, frälseman i Skara stift, rusttj., 194.

Gridbekx (nu Grefbäck) s:n i Kåkind's h., Vg., 223.

Grimmetwn (Grimethon) gård o. s. i Hymmele (Himble) h., Hall., 136.

Grimsz (nu Grimstens) här. i Ner., fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.

Gripsholm [Griiffzholm], 19, 20; förteckn. å mansk. ditsändt i borgläg., 22, 24.

Gritstöpere, **Mattis** [Matz], rådm. i Söderk., 364; fullm. underhldare med de uppror. Smål. o. Vg., 82, 364.

Gropebäck egor (trol. det nuvar. Brobacka vid Skara) förlänta t. borgm. i Skara Erik Gulszmed, 312.

- Grott, Daniel**, 392; lejdebr. 303.
Grym, Peder, 349.
Grynäe, 350.
Gryteginther, Hoken, fmäkt. f. Wadstena vid Strengnäs riksd., 172.
Gräbrödraklostret i Jönk., 289; försvarsbr., *ib.*; de sjuka i Helgeandshus. sk. der emottagas, *ib.* — i Trondhj., 368.
Gråskin, må ej dragas af dm, som ligga i slemt lefverne, 240.
Grön, Sven, i borgläg., 23.
Grönö gård (nu säteri i Björskogs s:n, Åkerbo_h., Westml.), förlänt t. hr Simon i Köping, 211.
Gudhems här i Vg., fullmäkt. drifr. vid riksd. i Strengn., 179; häradsrätt. drst. förl. t. Oleff Persson, 290.
 — kloster, dess landbor, 291; contr. om afgäld t. kron., 310; br. t. abbediss. drst., 331; härjadt af våld, *ib.*; om dss återuppbygg., *ib.*
Gudmund Persson [Pedherres-] (Slatte, äfv. kall. Gudm. Scriffuare, se reg. till 1:a o. 3:e del), 121, 232; befallngsm. på Sthms slott, 29; utfärd. fbud i Ög., *ib.*; uppdrag t. inneb. i Ög. o. Kalm. l., 33; sk. beflita sig a. söka stilla uppror. i Smäl., 51; fullmäkt. undrhdlare md de uppror. i Sm. o. Vg., 78, 168, 203, 359, 364, 365; besegl. dagting. md de uppror., 85, 364, 365, 380; rusttj., 192; br. t. hon. om åtskill. år., 109—111; i rätt. öfv. de uppror. i Strengn., 170; rusttj., 192; får Nydala kl. i förlän., 291; sk. hålla kons råst i Smäl., 317; br. t. kon. om fhdl. m. de uppror., m. m., 366—368; mottag. hr Niels i Hvalsta trohetsförpligt., 390.
Gudstjenst, rätt, hd drt. hör., 161, 162; nedläggas ej gm indragn. af klost. o. præb., 161.
Guld, i kläd., få de ej draga, s. ligga i slemt lefv., 240; om dss värder. i Lüb., 341.
Guldkalk, en ifr. Ups. domkyrka begäres, 115.
Guldsmederne i rik.; ordinantia f., 253, 254.
Guldsmedz præbendehus i Sthm, 12.
Gullene, se **Gyllene**.
Gulzmed, Erik, borgmäst i Skara, fullmäkt. f. Skara vid Strengn. riksd., 172; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., *ib.*; får Götala gd o. Gropebäks eg. i flän., 312.
Gulzmed, Nils, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
Gunnar Olsson, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
Gunnerop (nu Gunnarp) gård. (i Gunnarps s:n) Hall., 136.
Gunnerop (nu Gunnarp) s:n i Hall., 136.
Gyler, Wlf l. Wlffgang, kons secr.; qvitto på uppörd o. utgift, 257; sändeb. t. Lüb., tillfångatag. af de uppror. Smäl., 29, 41, 67, 355, 356, 363; hs lösgifv. begäres, 33, 41, 68, 355, 363; lösgifven, 73; br. t. hon. om rik. skuld t. Lüb., 339—343; anm. mot hs uppgör. m. Lüb., 344; bekräft. Lüb. fordr. o. stadfäst. drs utbetal., 350—354; förer bud o. lejd t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 388.
Gyllene, 342, 343; ungerska o. rhenska, 369.
Gårdskeer, gård vid Gefle, 171.
Gåseturp gård i Hall. (måh. Gastorp i Lindome s:n), 135.
Gäthing (Geting?), **Erik**, doctor, cantor o. officialis i Ups., sk. biträda Jöns Laurentii i stiftets styrelse, 116.
Gäddor, afgift draf fr. Åbo stift, 227.
Gäffle [Giäffle], 336; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 171.
Gäld, rikets, beskattn. t. betaln. af dnsamma, 61; om betaln., 69, 114, 117, 121, 202, 203, 215, 277, 359. — t. Lüb., derom, 339—344.
Gäll, prest-, om tillsättn. af, 118.
Gäzene [Gäzen] (Gäsened, här. i Vg.), And. Benctss. fogde o. bisk.-fogde drst., 237, 310.
Gäss, i skatt t. bisk., 329, 330.
Gästning, 310; prestersk. betung. m., 57, 200; olagl., 233, 235.
Gäzen, se **Gäzene**.
Gödhe, Hendrich, se **Göye**.
Gödher i Björshult, bonde, 136.

- Görwell** [-fwel, -wal] **Fadersdtr** (Sparre, dott. af Fader Nilsson S., sed. gift 1) m. Ped. Nilss. Grip t. Follnäs; 2) m. Trued Gregerss. Ulfstand, o. 3) m. d. riksr. Lage Axelsson Brahe), jungfru, om hennes gods, 264, 266, 274.
- Göstaff** (Göt-), kon., falskt rykte om hs död, 349; anklag. mot hon. af de uppror. Smål., 356—359, — — Vg., 360—362; uppsagd troh. o. huldh. af Smål., 357, 359, — af Vg., 362.
- Göstaff**, erkebisk. (G. Trolle), 131, 146; får ej indragas i land., 169.
- Göstaff Knutsson** (Ribbing), rusttjenst, 193.
- Göstaff Larsson** (frälseman), må ej användas vid Kalm., 287; fogde öfv. Albo o. Östbo, 291.
- Göstaff** [Gos-] **Olsson** (Stenbock t. Torpa), rusttj. 25; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 171; får häradsrätt. i Barne h. i förlän., 291; i slottslofv. på Elfsb., 313.
- Götala** [-ele] (kungsgård, nu öfversteboställe i Skara landsförsaml.; i medelt. säte f. lagmann. i Vg. — Allra-Göta ting höllos här); tillsyn. dröfv. uppdrag. åt domprost. Sven i Skara, 197, 198; förl. t. borgm. i Skara Erik Gulszmed, 312.
- Götele**, se **Götala**.
- Göye** [Gödhe] **Henrik**, d. riksr. o. ridd., 223; br. t. hon., 105, 107, 224, 225; rådt kon. Fredr. i Dmk a. gripa o. återsända Th. Jönss. o. bisk. Måns, 392; ämnat gripa dem, *ib.*
- Göye**, **Måns** [Moens] (t. Krenkerup), d. riksråd, rikshofmäst. o. ridd., br. t. hon. 105—107, 220—223, 225, 315; slägt m. Er. Banér på Kallö, 222; Axel Nilss., kon:s anhörig, sänd t. hon., 223.

H.

- Hafre**, 227, 306.
- Hagundh** (Hagunda, här. i Upl.), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Hagstada** l. **Högstade** (nu Hogstad) s:n i Göstrings här., Ög., om gods drst., 338.
- Haker** (hakebössor), på Kalm. slott, 276.
- Hakestad** (Hacksta i Trögds h., Upl.), tillhör. Joh. Olsson, 186.
- Hakon Aruidson**, fr. Vesterås, i rätt. öfver de uppror. i Strengn., 171.
- Halaby** (Hallby l. Halleby i Skärkinds s. o. h.), Ög., 82, 364.
- Halbo** (Habo) här. i Upl., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Halkui** (Hallqued, säteri i Funbo s:n, Upl.), thör. Ped. Larss., 170, 190.
- Halland, Norra**, gods drst. fsällda t. Trued Ulfstand på Torop, 135.
- Halmstad**, 379, 390.
- Halsatorp** (mån. Hallan i Grefbäck), i Gridbekx s:n, i Kåkinds h., Vg., får återbördas af Ol. Halvardss. i Trästena, 223.
- Halstade** (Ett Hallsta i Romfartuna, ett i Svedvi s:n, Westml.) i Vesterås stift, 191.
- Hamborg**, 368.
- Hambrwngx** s:n (nu Hamrånge) i Gestr., 64.
- Hamnar**, olaga, deri må ej köpslagas, 242.
- Hanakin** (Hanekinds här. i Ög.), hdsrätt. drst. förl. t. Lasse Tidemanss., 278.
- Hans** (Brask), bisk. i Linköp., 379; om hs fhäll. und. k. Chr:s tid, 71; k. Chr:s svorne man, 75, 76; lemnat rik. f. a. stämpla m. k. Chr., 76; rymt i oträngdt mål t. Pryszen, 146; stämpl., 146, 327; anses f. rådefadren t. vestg.-uppror., 146; i Danzig, 217; de afrätt. riksförråd. väntat hjälp af hon., 217; brefvexl. mell. hon. o. prest. i Link. stift, 260; handel o. vänsk. m. hon. fbjud., 279; tillöst sig gods, 292; erhåll. underrätt. fr. Sv., 336; br. om hon. fr. capitl. i Link. t. råd. i Danz., 384, 385.
- Hans** i Nystesjö, i Rättviks s:n, fmäkt. fr. Dal. vid Strengn. riksd., 177.
- Hans** i Hwalfwät, borgare i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Hans**, doctor, i Upsala, om hs predikan, 208.
- Hans Andersson**, en förbrytare, 382.
- Hans Ericsson**, borgare i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Hans Jacobson**, rådm. i Söderk., underhdl. m. de uppror. i Sm. o. Vg., 82, 364.
- Hans Olson**, fmäkt. f. Henemora vid Strengn. riksd., 177.

- Haral**, hr, kyrkoprest i Kila s:n, 52.
- Harald** i Möreby, underhållare m. de uppror. i Sm. o. Vg., 82, 364.
- Harald** i Torp i Vg., frälseman i Skara, rusttjenst, 194.
- Harald** [-dh] **Knutsson** (Soop, se reg. t. 3:e del.) på Bjurhem, utsedd a. främja uppror i Smål. o. Ög., 167; rusttjenst, 193; benådn.-br. f. hon., 322, 323; ny trohetsfligt. t. kon., 400.
- Haralddt** i Smidistada, i Strengn. stift, rusttj., 191.
- Harall**, bonde, fmåkt. f. Vadsbo vid Strengn. riksd., 177.
- Harastorp** i Wids s:n, frälse- o. frihetsbr. drå f. Jöns Tysk, 303.
- Harnesk**, 159, 190, 214, 226, 236, 244.
- Haxxeriidh** (nu Haxared i Gällared s:n, Faurås här.) i Hall., 136.
- Helgeandshuset**, i Jönköping, de sjuke drst. sk. intagas i klostr., 289; i Skara, 199; i Sthm, deröfv. sk. borgm. o. råd råda, 239; i Vadstena, får de eg. o. landbor, s. thört Svartbrödrakl. i Sken., 285.
- Helgeandsholmen** i Sthm, deröfv. sk. borgm. o. råd råda, 239.
- Helgedagsbrott**, 306.
- Helge Grafts gille** i Sthm, 11.
- Helge Lekame gille** i Sthm, 11.
- Helge Likames** präbende i Åbo, gods drifr. återbörd. af Jach. Flemnig, 139.
- Helgonen**, hädas, 144, 149, 358.
- Hellestada** (nu Hjalstad) s:n i Vadsbo, Vg., 223.
- Helmstedt, Marcus**, borg. i Lüb. (?), uppburit pgr af kon., 344.
- Helsing, Anders**, borgare i Ups., stadfästelse på kon. Karls köpebr. å gods, 3.
- Helsing, Oleff**, fmåkt. f. Skån. här. vid Strengn. riksd., 177.
- Helsingeborg**, 384; Tyke Krabbe höfvidsm. drst., 219.
- Helsingeland**, 397; br. t. fogd. drst. om uppror. i Smål., m. m., 65, 66; — t. inneb. drst. om dagting. m. de uppror., 85, 86; — om mäst. Jöran, m. m., 130, 133, 248, 249; om drs skatt o. mäst. Jör., 187—189; Ol. Mårtenss. fogde drst., 133, 252, 325; fmkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179; mäst. Jör. drst., 132, 296, m. fl. st.; om fogd. drst., 208; sändeb. dit fr. de uppror. i Vg. tillämn., 362.
- Helsingheöre** (Helsingör på Seeland), 119.
- Helsingh, Tomes**, fmåkt. fr. Söderköp. vid Strengn. riksd., 172; i rätt. öfv. de uppror., *ib.*
- Hendrik Knutson**, rusttjenst, 25.
- Henemora** by o. sock., fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177.
- Henrick**, bisk. i Linköp., lagt gods und. Nyekoren drst., 9.
- Henrik**, mäter, 255.
- Herlag**, fogde på Grönö, rusttjenst, 25.
- Herlagh** (l. Herleff) **Jörenson**, fogde öfv. Gudhems o. Warnhems kls landbor, 291.
- Herloffgård** (nu Herlevgård i Herlevs s:n, på Seeland), 403.
- Hermen Matson**, fogde (i Viken), 245.
- Herrar**, få ej köpslaga i Sthm, 241.
- Herremöte** i Strengnäs, 103, 110, 248; i Vesterås, 355; i V. l. Söderk., 367; i Nyborg, 393.
- Herristade** (i Herrestads s:n, Dals h., Ög.), gård i Hoffz län; förlänt t. Ped. Svenske, 282.
- Herszame** (Häradshammar) i Ög., 327.
- Hestelöp** (fodring), Dal. drifr. befriade, 55.
- Hielmene** (nu Hjelm), Fjärås s:n, N. Hall., gård, 135.
- Hijsinghe** (Hisingen, ö, bildad af Götaelf, nära dess utlopp), Joen Smid, fogde drst., 312.
- Hjo** (Hjo stad), möte drst. m. Vgöt., 168, 357.
- Hjelpeskatt**, t. rikets gälds betaln., 6; Dal. drifr. befriade, 55.
- Hoff** (nu Hofgården, i Ög., se reg. t. 1:a del.), bohag drst. lemnas åt Gudm. Perss., 111.
- Hoffmestere**, i Danm. Moens Göye, 220; i Sverige Th. Jönsson, 358.
- Hoffz län** i Ög. (se reg. t. 1:a del), 82, 282, 364.
- Hofmanshåstar**, 226, 236.
- Hoken Grytegiuther**, fmåkt. f. Vadstena vid Strengn. riksd., 172; i rätt. öfv. de uppror., *ib.*

- Holbek** (Holbäck i Skyllinge s:n), Oppunda här., Söd., 178.
- Holger Gregersson** (Ulfstand t. Heckeberga o. Skabersjö), 264; d. riksr. o. ridd., br. t. hon., 225; — om yngl. Isaak, 294, 320; föreskrift t. hon. f. borgmäst. N. Anderss. i Lidk., 300, 301.
- Holger** [Hollinger] **Karlson** [Karsson] (Gera t. Björkvik o. Ållonö, se reg. t. 1:a del.), 184, 279; lagman i Ög., dombref, 9; sk. tingta m. allmogen, 51; underhdlar m. de uppror. i Sm. o. Vg., 77—79, 82, 168, 203, 365, 366; tackas f. sitt biträde a. undertrycka uppror., 78, 79; hs öppna bref om troh. begäres, 79; beseglar dagting. m. de uppror., 85, 366, 372, 380; framställ. men. mans klag. t. kon., 89; i rätt. öfv. vestg.-herr., 170; bekräft. Vesterås recess, 176, 177; rusttjenst, 192; sk. hålla kons-räfst i Smäl., 317; får återstäder i Ståkeb. l., 317; br. t. hon. om åtskill. är., 332, 333, 336, 370—372; emottag. hr Nils' i Hvalstads trohetspligt., 390.
- Holgher Larson**, rusttjenst, 26.
- Holland**, 393.
- Holm** s:n i Lagunda h., Upl., 346.
- Holme** (Hardemo) här. i Ner., 178.
- Holsten** [-eenn, Hollssten], 148, 216, 392, 395, 398, 401; messan der förvandl., 148.
- Holste, Gorius** [Gregorius], borg. i Sthm, tillåtelsebr. a. utföra silfver, 1; i slotslofv. på Sthms slott, 261.
- Honung**, 279.
- Hord, Peder**, se **Hård, Peder**.
- Hornby**, i Strengn. stift, 191.
- Hospital** i Södköp., br. på tionde, 1; — må ligga der men. man vilja hafva det, 89; sk. inrättas i Kronobäcks kl., 108, 109.
- Hospitalsgården** i Skara, 199.
- Hospitalstionde**, t. hosp. i Skara, 199; af Tjust, flänt t. mäst. Erik i Link. 211.
- Hoye**, se **Johan**, greve.
- Hualsta** [-da] (Hyalsta s:n i Vartofta här.), i Vg., 202, 259; hr Nils, kyrkopräst drst., 127, 130, 202, 390.
- Hudar**, 276; i skatt, 359.
- Hufvud-tionde**, t. prestersk., 306.
- Hult** (Hult i Gunnarps s:n, Faurås här.) i Hall., 136.
- Huissing, Nilss**, arf eft. hon., 292.
- Huitene, gård**, förl. t. Ransmus Pederss., fogde i Kollens här., 298.
- Humble**, i tionde t. prest., 306.
- Hundar**, kons:, bortkomna i Smäl., 273.
- Husby** [Huseby]- **Skederij** (Skederid i Sjuhundra, annex, o. Husby i Lyhundra, moderförsaml.), hr Anders kkoprest drst. afsatt, 134; kons: capellan, der tillsatt t. kkohe, *ib.*
- Hustom** (Husta i Köpings s:n), Åkerbo här., Vestml., 179.
- Huszaby** (Husby), i Dal., 177.
- Huete**, 306.
- Hymmele** (Himle) här. i Hall., 136.
- Hyo**, se **Hio**.
- Håbo** här. i Upl., 346.
- Håkan**, får af Lasse igentaga en messealk, 67.
- Håkan** i Myöholt, Gunnerops s:n, Hall., 136.
- Håkan Andersson Farman** i Ösberga, undrhdlre m. de uppror. Sm. o. Vg., 82, 364.
- Håkan Nilsson** i Marka af Hofs län, undrhdlare m. de uppror., 82, 364.
- Håke, Hans**, i borgläg., 23.
- Håkon Person** (Hand l. Thun, frälsem. i Westerg.), rusttjenst, 193.
- Hålabý** i Ög., Ståkeborgs län, 82. Se vid. **Halaby**.
- Hänestom** i Tillinge s:n (nu Hansta i T. s., Åsunda här.), jord drst. får återbördas fr. Enköp. klost., 22.
- Hård, Peder**, ("Unge P. H.", se reg. t. 2:a del.) riksråd o. ridd., 57, 184; besegl. dagting. m. de uppror. i Sm. o. Vg., 85, 366; — ett kons: br., 137; bedragen af en Joach. Burmestare, 119, 120; domb. mell. hon. o. fru Ebba rör. gods, 139—141; i rätt. öfv. vestg.-herr. i Strengn., 170; bekräft. Vesterås recess, 176, 177; i slotslofv. på Sthms slott, 261; br. t. hon. om fhandl. m. Danm., 267, 268; — om fhåll. t. Dansk., 282, 283.

- Hårdt**, Nils [Nielz] (t. Hedenlunda), utn. t. häradshöfd. i Östhammars l., 3; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 171; rusttj., 190.
- Härads höfding**, utnämnd: i Östhammars län Nils Hård, 3.
- Härads höfdingar**, i Vg., br. t., 200, 201.
- Häradsrätter** förlänta: i Erlinghundra h. t. Karl Benkson, 3; i Siende h. t. Åtte Nilson, *ib.*; i Hanakind t. Lasse Tidemansson, 278; i Tveta h. t. Nils Bagge, 211; i Höle h. t. Niels Krumme, 237; i Walkabo h. t. And. Westgöte, 278; i Ö. här. t. Benkt Kååre, 282; i Östbo t. Torkil Andrss., 290; i Gudhems h. t. Oleff Perss., *ib.*; i Barne h. t. Götstaff Olss., 291; i Sevedals t. Ped. Olss., *ib.*; i Berke t. Raszmus Niels., *ib.*; i Frökind t. Karl Tordss., *ib.*; på Källan t. Biörn Björsson, borgm. i Lidk., 298; i Skånings t. Mats Kagge, 312; i Håbo h. t. Jak. Westgöte, 318.
- Hästar**, 159, 311; i böter, 111, 272.
- Hästestall**, i Sthm., 239.
- Hästestånd**, 233, 235, 251.
- Hög**, s:n i N. Helsingl., 3.
- Högen**, gård i Högs s:n, Hels., 3.
- Högstens udd** i Nyköp. skärg., lemnas åt Håk. Kruse mot årl. skatt, 3.
- Höle** (Hölebo) här. i Söd.; hdsrätt. flänt t. Niels Krumme, 237.
- Höns**, afgift dri t. bisk., 329.
- Höyen** [Hoye] (Hoya), se **Johan**, grefve.

I. J.

- Jacob** i Kosces (Finl.), 72.
- Jacob (Venne)**, mäter, i Åbo, se **Venne**.
- Jacob**, skipper, kon. Chr:s medhåll., 393.
- Jacop Pedersson**, fmäkt. f. Säminghundra här. vid Strengn. riksd., 179.
- Jakob**, mäter, myntmästare, rådman i Trondh., 368.
- Jakter**, kon:s, 66, 276, 288.
- Ilbe** [Ybba] (trol. fru Ebba Eriksdtr Wasa, se reg. t. 3:e del.), fru, gods henne frändömda, 140, 141.
- Idda**, hustru, Lasse Tystes enka, Nils Huissings arfvinge, 292.
- Jemptelandt** (Jemtland), Daljunk. dit följd af hr Vinc. Lunge o. Er. Ugorp, 349.
- Jens Hansson**, Ped. Cancellers dräng, hs vitnesmål, 368—370.
- Jern**, tillåtelse a. uppköpa. 1; huru dt sk. huggas o. säljas, 16, 17; skattejern, derom, 17, 64, 65; får af Skeninge borgare säljas i Kalm. o. på Öl., 280; huru dt värderas i Lüb., 341.
- Jernbergen**, skola upptagas, 64.
- Jernbergsmännen**, drs m. fl:s br. t. Vg. o. Smål., 355, 356; — — t. V., 362, 363; sändebud t. dm fr. de uppror. i Vg., 362.
- Jernkexeredh**, gård i Kleff s:n (Ett Jernketteryd finnes i Släp s:n, Fjärås här. Någon Kleff s:n finnes ej), Hall., 135.
- Jernskatt**, af Gestrikl., 64, 65.
- Jesper** [Jasper] (Brochman), mäter, kon:s af Danm. secret., 315; sändebud t. Sv., 264, 265, 282; ankommen t. Sthm., 283, 284; bör uppehållas i Sthm., 283; anmodas att möta i Arboga, 283, 284; fhdl. m. hon., 285; öfverenskomm. m. hon., 318; hs öppna fklar. drom, 401, 402.
- Iffuar Månsson**, se **Ivar Månsson**.
- Inge Knutson** (Roos af Hjelmsäter), frälseman, i rätt. öfv. de uppror. Vestgöt. i Strengn., 171.
- Inge Knutson**, bonde, fmäkt. f. Verml. vid Strengn. riksd., 177.
- Inge Monsson**, fmäkt. fr. Linköp. vid Strengn. riksd., 172.
- Ingeborg**, hustru, Thure Jönssons, 295; anmodas a. begifva sig t. kon., 123, 125, 207; varit kon:s syster t. tjänst, 123.
- Ingegärd** [-dt, Ingerd] (Römer på Österaad i Norge) fru, om hennes fhåll. t. Daljunk., 343, 368—370; hennes flän. intag. af erkeb. Öl. i Trondh., 391.
- Ingel Michelson** (t. Nederby af Ulfåsaslägten?), frälseman, rusttjenst, 190.
- Ingerd** (dtr af väpnaren Harald Karlsson Lake t. Malma), hr Niels Olsson Wings enka, får behålla boskap, säd o. lösören på Skofteby, 302.
- Ingenall** i Tiusta, bonde, fmäkt. f. Oppunda här., Södm., vid Strengn. riksd., 178.

- Instruction**, f. Sev. Kiil rör. Th. Jönss., 124—126; f. Jak. Krumme på Karlsborg, 246.
- Inventarium** på Kalm. slott, 276, 277.
- Joen**, hr, kkhde i Bollnäs i Hels.; stadfäst. på kon. Karls köpebr. på ett gods, 3; delakt. i mäst. Jör. Thuressons uppror, 134, afsattes, *ib.*; om hon., 208; br. t. hon. om hs delakt. i uppror., 243; böt. t. kron., 325, 326.
- Joen Nilsson**, köp m. kon. Karl (Knutss.), 3.
- Joen Suenesson** (t. Kedum, af Rylandaslågten), frälseman, rusttjenst, 194; för-län.-br. på Falköp., 313.
- Joghan** [-en, Jon] **Olsson** (Gyllenhorn t. Hackstad, väpnare), i rätt. öfv. de uppror. i Strengn., 170; intag. i råd., 186; rusttj., 190.
- Joghan Screddare**, fmäkt. f. Gefle vid Strengn. riksd., 171.
- Johan**, greve af Hoya o. Brochusen, höfvidsm. på Viborgs slott, 266; väntas ifr. Tyskl. gm Danm., 34; varnas a. ej resa gm Smäl., 34, 43; underrättas om uppror. i Smäl., 43; bör skaffa sig goda rytt. t. sällskap, 44, 68; ytterl. br. om uppror., m. m., 48, 49, 67—69; sk. söka bevara Vib. slott, 68; — värfva knekt. i Lifl., 69; sk. underrätta kon. om fhdl. i Lüb., *ib.*; sk. ej hämnas på Smäländ.; 80, 83, 365; klagan öfv. hs intag. i råd., 151; är rik. t. gagn, *ib.*; bekräft. Vesterås recess, 176; får Kuma gård o. dss län i flän., 243; br. t. hon. om hs föll. i Dmk., m. m., 266, 267, 283; sändeb. t. Lüb., 339, 341; br. drom, 342—344; anm. mot hs uppgör., 344; bekräft. Lüb.s fordr. o. utfäst. betaln., 350—354.
- Johan Nilsson**, gamle erkebiskvs frände, ihjelslag. af Dan. Grott, 303.
- Johan Thuresson**, [Twrs-] (af Tre Rosor t. Wengarn), riksr. o. ridd., 57; tackas f. sin troh. o. fsäkras om kons huldh., 39, 40; kon. trog., 50, 132; hs fad. Th. Jönss., 40; sk. besegla dagting md de uppror. i Sm. o. Vg., 85, 366; br. t. hon. om hs brod. mäst. Jöran, 111, 112; gjort fbön f. denne, *ib.*; i rätt. öfv. vestg.-herr. i Strengn., 170; rusttj., 190; br. fr. mäst. Jöran, 377.
- Johann Benctson**, rusttjenst, 192.
- Johannes**, domprost i Link., 385.
- Jon**, hr, i Boldenes, se **Joen**, hr.
- Jon** [Johen], mäst., slottsskrifv. på Kalm., 73.
- Jon** i Aska, bonde, fmäkt. f. Bro här. i Upl. vid Strengn. riksd., 178.
- Jon** i Hustom, bonde, fmäkt. f. Åkerbo här. i Vestml. vid Strengnäs riksd., 179.
- Jon** i Oxleby, bonde, fmäkt. f. Snäuingen i Vesterås l. vid Strengn. riksd., 178.
- Jon** i Ångeby, bonde, fmäkt. f. Vaxala här. vid Strengn. riksd., 178.
- Jon Algutsson**, bonde, fmäkt. fr. Vg. vid Strengn. riksd., 177.
- Jon Gunnarsson**, bonde, fmäkt. f. Mark vid Strengn. riksd., 177.
- Jon Hokenson**, bonde, fmäkt. f. Skellesta här., Ner., vid Strengn. riksd., 178.
- Jon Knutsson**, bonde, fmäkt. f. Åsz här., Vg., vid Strengn. riksd., 177.
- Jon Olsson**, rådman i Trondhj., 368.
- Jon** [Jöns] **Olsson** [Olefson] (Lilliesparre på Asa, öfverste, amiral, m. m., se reg. t. 2:a o. 4:e del. und. **Joghan Olsson**), höfvidsman på Kalm., 34; br. t. hon. 73, 116, 117, 276, 277; br. t. kon. G. om uppror. m. m., 374, 375.
- Jon** [Joon] **Olsson** (troligen Lilliesparre, se näst förut), väpn., riksr., 57.
- Jon Persson** fr. By sn i Dal., bonde, fmäkt. vid Strengn. riksd., 177.
- Jon Persson**, fmäkt. f. Trögden o. Enköp. vid Strengn. riksd., 179.
- Jordalegning** i Ång., 262, 263.
- Jordatrette**, 307.
- Jordrefning** i Ång., 263.
- Jordskatt** af Ång., 251.
- Irestha** s:n (Irsta i Siende h., Vestml.), flän. t. Arend Perss. på Kopparb., 210.
- Isaak** [-c] (Nilsson Banér t. Runegarn o. Skedenäs), yngling, af kon. sänd t. Holg. Gregerss. i Dmk att uppfostras, hemkallas, 225, 294; br. om hon. t. H. G:son, 320.
- Israël** [Issrahell], **Herman** [-en], borg. i Lüb., hs räkensk. m. kon. orikt., 344; gjort räkensk. f. kon., 351.
- Juleta** kloster i Söd., (se reg. t. 1:a del.), gods fränkännas dtsamma, 20.
- Juleta** s:n i Söd., 178.
- Juthe**, **Per**, "Länge P. J.," i borgläger, 24.
- Jwte**, **Måns**, i borgläger, 25.
- Jwte**, **Peder**, borg. i Trondh., 368.

- Iwar Iwarsson**, hr, borgmäst. i Sthm, fmäkt. fr. Sthm vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. de uppror., *ib.*; får Vesterhan. s:n i flän., 252; fmäkt f. hon., 252.
- Iwar [-fuer] Månsson** (Lillieörn t. Strömstad, frälseman i Upl.), riksr., väpn., 57; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 171; rusttjenst, 190.
- Jägare**, en kons, bortkommen i Smål., 273.
- Jönköping** [Jena-, -kiöpinge, Jonecöpungh], 287, 381; kons syst., fru Marg., dr grip. af de uppror., 27, 30, 39, 40, 43; Wlff Scriffuare dr grip., 41; allmog. dromkr., 30, 33, 43, 44, 46 o. fl., jemte borg. drst. gjort uppror., 30, 39, 41, 43, 44, 46, 65, 370; borgmäst. drst. hufvudm. f. uppror., 30, 31; se vid.
- Nils Arwidson**. Br. dit fr. capitl. i Link. och 5 städ. i Ög., 38, — fr. kon., 38, 41, 42; borgmäst., råd o. menighet. få löfte om tillgift, 365, 366; — benådas, 80, 81, 83—85; sk. vända Smäländ. t. kon. igen, 81; sk. lemna ny trohetssäkr., *ib.*; sk. utlemna krut o. vapen, 107, 108; ombud till riksd. i Strengn., 110; fhdl. om borgarenas delakt. i uppror., 141 o. f.; borg. drt. trugade, 163; And. Olss. fmäkt. drifr. vid Strengnäs riksd., 172; borg. uppsändt t. kon. Vestgöts uppror. bref, 187; — betäckas drf., *ib.*; böter, 335; ngra kons svenner der förlagda i borgläg., 210, 211; innebets uppror. br. t. Ög., 356, 357, — t. Vg., 357, 358; svar fr. Vg., 170, 360—362; sändeb. dit fr. Vg., 362; stadens insegel, 359; ombud vid möt. i Lekaryd, 371; reversalbr. t. kon. på ny troh., 372, 373, 379—381; innebets br. t. Th. Trolle, 375; br. t. dm fr. Th. Jönss., *ib.*; föra myck. lögn bl. allmog., *ib.*
- **Gråbrödrakloster**, försvarsbr. f., 289; de sjuke i Helgeandshus. sk. der emottagas, *ib.*
- **s Helgeandshus**, 289.
- Jöns** i Halaby i Ög., sändeb. fr. Ög. t. de uppror. i Smål. o. Vg., 82, 364.
- Jöns** i Halstade, frälseman i Vesterås stift, rusttjenst, 191.
- Jöns** [-ss] (Petri), mäter i Link., uppmanas a. söka stilla uppror. i Sm. 51; br. t. hon. om uppörd, m. m., 121, 122, 231.
- Jöns Henriesson** (trol. Gyllensparre t. Fyllerid), frälseman i rätt. öfv. de uppror. vestgötaherr., 171.
- Jöns Håkonson** (Lillie t. Löfstad i Ög.), frälseman, rusttjenst, 24, 193.
- Jöns Ingemarson** (Hiort t. Ornäs), frälseman, rusttjenst, 23.
- Jöns Jönsson**, frälseman, rusttjenst, 25.
- Jöns Knutson** (Kurck, se reg. t. 2:a del.), får Nerpis s:n i Finl. t. flän., 216.
- Jöns Larsson** på Esketorp i Smål. (Bölja l. Strömfelt på Eskilstorp), br. t. hon. om uppror. i Smål., 33, 34; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 171.
- Jöns Larsson** i Ugglebo, sändeb. fr. Gestr. t. kon., 64.
- Jöns Lasseson** i Europe, Gunnerops s:n, Hall., bonde, 136.
- Jöns Laurentii**, "J. Deken", i Ups., 114; br. t. hon. om åtskill. är., 114, 115, 133, 134, 208, 209; fmäkt. a. vara i biskops stad, 115, 116.
- Jöns Michelson**, frälseman i Finl., får Sathyla fjerd. i Thenole s:n i Finl. i förlän., 210.
- Jöns Månsson**, frälseman, rusttjenst, 24.
- Jöns Olsson** [Olefson], se **Jon Olsson**.
- Jöns Olsson**, fogde på Kopparberg., fmäkt. fr. Kopparb. vid Strengn. riksd., 171; får Svärdsjö s:n i flän., 210.
- Jöns Pedheresson**, bonde, fmäkt. f. Lagunda här. vid Strengn. riksd., 179.
- Jöns Persson** (Hiort l. Half-Hiort i Rödenäs, Agunnaryds s:n, Smål.), frälseman, rusttjenst, 194.
- Jönss Abramsson**, fmäkt. f. Norrköp. vid Strengn. riksd., 172.
- Jöns Matzson**, fogde, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Jöns Olefson**, se **Jöns Olsson**.
- Jöns Töriesson**, bonde, fmäkt. f. Rekarne vid Strengn. riksd., 178.
- Jören** [Jörian, -ien] **Tursson** (af Tre Rosor), mäter, dompr. i Ups., fmanas att ej göra gemensam sak m. sin fad., 50; ej kon. god, 111; om hs uppror 111, 132, 243, 248; får lejdebr., 112, 113, 397; begifvit sig åt Roslagen, 113, 132—134, — t. Hels., 132, 134, 296, — t. Bollnäs, 134, 325; må ej komma ur land., 114; intal. af sin fad. t. uppror, 131; br. om hon. t. Hels., 130—133, 188; kon. lofv. honom sin förlåtelse, 188, 248; om hs fhäll., 208, 296, 297; om pantegods, s. thörde hon., 321, 322; br. t. fru Christina Gyllen-

- stierna, 375—377; — t. sina bröd., 377; om hs oväsen o. gripande i Bollnäs, 397.
- Jören** (kallas ock Jon o. Johen), mäst. räkningsförare i Kalm., sk. aflägga räkenskap, 117.
- Jören Linderson** (t. Bronäs o. Stola, af Forstenaslågten, lefde ännu 1528), hs enka Agneta, 307. bytesbr. på gods, *ib.*
- Jörien Ericsson** (Gyllenstierna, se reg. t. 4:e del.), frälseman i Ög., rusttj., 192.
- Jörn Jonsson** l. **Jönsson**, frälse- o. sköldebref, 345, 346.

K.

Kaakind, se **Kåkin**.

Kaffle, Lasse (t. Hallarne o. Sjötorp, son af Matz Kaffle, sed. härads h. o. slottslofven), frälseman, rusttjenst, 25.

Kaffle, Lindorm (t. Rosendal, son af Matz Kaffle), frälseman, rusttjenst, 25.

Kaffle, Matz (t. Hallarne o. Röhl, väpnare, riksråd, om hs deltag. i möt. i Larf, 165, 166; rusttjenst, 193; br. t. de uppror. i Smäl., 361, 362; br. t. hon. m. fl. fr. Smäl., 358; bl. de uppror. 375).

Kagge, Mattis [Matz] (Nilsson, se reg. t. 4:e del.), rusttjenst, 194; får hdsrätt. i Skån. här., 312.

Kalk, en på Kalm. slott, 277; guldkalk, 115.

—**ar**, på Lindholmen, sk. sändas t. kon., 207.

Kalkabodhe (i Smäl.?), 286, 287.

Kalmarna, se **Calmarna**.

Kanecar, se **Caniker**.

Kapthenere, k. Chr. kapt. f. ett tal folk hos kejs., 393.

Karin (Lake, se reg. t. 5:e del.), på Torpa, hustru, rusttjenst, 194.

Karl, konung (K. Knutsson), köp af gods, 3; hs räfst, 9, 19, 346; fördrifven, 165, 166.

Karl i Staffuagård i Aska h., Ög., fmäkt. underhdl. med de uppr. Smäl. o. Vg., 82, 364.

Karl Benktson [Benk- Benth-] "Unge" (Måneskiöld t. Seglinge o. Karlösa), får häradsrätt. i Erlingh. här., 3; väpnare, riksråd, 57; rusttj., 190.

Karl Benktson, "Gamle", frälseman i Ups. stift, försummat vapensynen, 191.

Karl [-ll] **Eriksson** [-ch-] (Gyllenstierna, se reg. t. 3:e del.), riksråd o. ridd., 57, 296; rusttjenst, 23; fmäkt. a. underhda m. de uppror. i Vg., 93, 94; besegl. dagting. md de uppror., 85; brefförare t. Th. Jönss. m. fl., 95, 102; br. t. domprost. Jöran, 132; i rätt. öfv. de uppror. i Strengn., 170; fmkt ss. lagman i Vg. o. på Dal, 299, 300; får Kåkind's här. i flän., 313; uppdrag t. vestgötaherr., 386.

Karl Olson, får vidkännas L. Åsa gård fr. Ups. domkka, 2.

Karlsborg [Kars-ss-] slott i Viken (se reg. t. 3:e del.), 318, 391, 394; krigsfolk i borgläg. drst., 203; om dss fsvar, 245—247; om dss bygn., 299.

—**s län**, ing. frälseman drst. gjort rusttjenst, 194.

Karl Suenson, rusttjenst, 194.

Karl Tordson (Store t. Höglida o. Thorestorp i Vg.), rusttjenst, 193; får häradsrätt. öfv. Frökind, 291.

Karsborg, se **Karlsborg**.

Kart [-th], **Swen** (se reg. t. 3:e del.), fogdebr. på Dal, 210; kon:s befallningsm. på Dal, 245; sk. bistå Jak. Krumme, *ib.*; i slottslofv. på Leckö, 312.

Kasterlösze, rättaredöme på Öl., 292.

Katerina, Joen Skreddares hustru i Lidköp., br. på gårdar, 304, 305.

Katherina, Ped. Svenssons hustru, får innehafva pantegods, s. thöra domprost. mäst. Jöran, 321, 322.

Kaukorla i Saw (Kaukola i Sagu s:n, Finl.), får vidkännas af Fr. Skalm, 230.

Kejsaren, bisk. Magn. i Skara apeller. t. hon., 379; k. Chr. drst., 393; i Ung. slagit turk. sultan, *ib.*

Kellsriid gård i Gunnerops (Gunnarps) s:n, Hall, 136.

Kemmenerener i Sthlm, bära upp sakören, 241; få förlika rätteggr, *ib.*

Kerna (Kärna), i Östergötl., Mattis Nicolaj utn. t. kkhde drst., 38.

- Kettil Benktson** i Skölby, Hall., bonde, 135.
- Kiil** [Kyll], **Severin** (t. Hoffnäs), 386; förordn. i slottslofv. på Elfsborg, 6, 70, 129, 197, 213; nytt br. drpå, 123, 124; instr. rör. Th. Jönss. o. hs gods, 122, 124-126; förordn. biskopsfogd., 129; br. fr. vgotaherr., 168; lejdebr. af dm, 174, 175; höfvidsm. på Elfsborg, 197; uppdrag af kon., 127, 197; br. om åtskill. är., 206, 207, 273, 274; instr. rör. borgläg., 211-213; qvitto på uppörd o. utgift af Elfsb., 318; fpligtelsebr. ss. slottslofv., 394, 395.
- Kila** [Kyla, -e] s:n i Strengn. stift; förl. kn. mell. K. o. Kumla om Randesta by, 52, 53; legat t. Kumla ss. "redhkirchia", 52.
- Kind**, här. i Vg.; And. Benktss., fogde öfv. bisk. landbor drst., 310; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177.
- Kinda** [-e] här. i Vg. (nu Kinne i Skarab. l.), 199; fogdebr. drpå f. Ol. Scriffuare, 210; sk. deltaga i kostn. f. Lidköp. bro, 297.
- Kirkegongzpeninga**, 306.
- Kirkebalken**, 306.
- Kiruola** (Kirvelä), gods i Nousis s:n i Finl., får vidkännas af Er. Skalm, 230.
- Kleff** (nu Klöf i Bro s:n), Bro här., Upl., 178.
- Kleff** s:n (bör vara Släp), Hall., 135.
- Klenodier**, se **Clenodier**.
- Klockare, Per**, fmäkt. f. Vesterås vid Strengn. riksd., 172; i rätt. öfv. vestg.-herr. drst., *ib.*
- Kloster**: Alvastra, 286, 294; Enköpings, 22; Gudhems, 291, 310, 331; Juleta, 20; Jönköpings gråbrödrakl., 289; Kalmar, 43; Kronobäcks, 108, 109; Munkelifs i Norge, 391; Nydala, 12, 13, 291; Riseberga, 313, 314; Skeninge munkekl., 323, 324; — svartbrödrakl., 285, 367; Stockholms, ing. mörd. ege dr. fristad, 239; Upsala, 26, 27, 208; Vadstena, 232; Varnhems, 291, 309; Vexjö, 19, 20; Vreta, 232; Vårfruberga, 3.
- Klosterleiverne**, drmd ej stor helighet, 147.
- Klostren**, drs ränta, kronans inkomst. sk. m. dm fbättras, 2, 147, 156, 323; gods gifna derund. sk. gå igen t. rätt bördeman, 9, 19, 346, — — — myck. förlagda, 162; hfa ej så stort välde som förr, 31; må fblifva, 88, 89, 94, 148; må vidmakthållas, 77, 93; de s. vilja, må deri fblifva, 43; kon. vill dm ej vid. beskatta, 89; om dras ödelägg., 74, 93, 98, 144, 147, 148, 168, 169, 357, 361, 397; klag. öfv. a. munk. ej drifvas der in, 122; kon. tag silfv., pgr o. klenod. fr. dm, 144; — dertill nödgats, 146, 147, — ing. nödg. gå der in l. ut, 147, 148; fatt. o. sjuka sk. i dm hfa uppehälle, 148; tiggelkloster, Vest. ordin. om dm, 147; om dm s. skola gå i förläning, 157, 158; räntekloster, 147, 157; hade många landbor, 157; men voro nedfallna, *ib.*; bl. ngra få munkar dri, *ib.*; oförstånd. o. orättvisa gåfvor t. kl., 158; gods t. dm fpant. o. sålde, *ib.*; drs landbor, 157, 158; om ngra förläggas, nedlägges gudstjenst. ej, 161; christend. äldre än kl., 161; lagda f. fäfot, 358; klag. öfv. dm, 365; mäter Lars en orsak t. drs ödelägg., 367; Vermländ. bedja f. dm, 374.
- Klyppinge** (Klippingar), 353, 354.
- Kläde**, 274.
- Klädehuset** i Sthm, 238.
- Knar**, 274.
- Kniffnesmedh, Håkan**, rusttjenst, 25.
- Knut**, mäter (upprorstiftare), grip. i Norge, 348; sänd drifr. af erkebisk. Ol. i Trondh., 349, 350.
- Knut Andersson** [-reson] (Lillie, lagm. i Söd.), riksr. o. ridd., 57, 184; eger hus i Sthm, 11; fmäkt. underhdl. t. Vg., 60; besegl. dagting m. de uppror. Smål. o. Vestg., 85; besegl. ett kons. bref, 137; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 170; bekräft. Vesterås recess, 176, 177; rusttj., 190.
- Knut Larson**, frälseman, rusttjenst, 24.
- Knut Swenson** (mäh. Lilliehöök t. Istrum), budbär. fr. Mäns Bryntess, o. Th. Erikss., 101; rusttjenst, 194; uppdrag t. vestg.-herr., 386.
- Knyffua** (i Ög. nära Vadstena?), gård, 281.
- Kollan** (Källands) här. i Vg., sk. deltaga i kostn. f. Lidköp. bro, 297. Se vid **Kollen**.
- Kollen** [Kolden, Källan] (Källands h. l. Källands ö, Vg.), 304; fmäkt. drifr.

- vid Strengn. riksd., 177; fogdebr. drp på f. Ol. Scriffu., 210; Biörn Björsson får hdsrätt. drst., *ib.*
- Kollens** här. (Kullings h. i Vg.); Ransmus Pederess. fogde drst., 298; förläning drst., 313.
- Kolstade** i Ög., 172.
- Kokind**, se **Kåkin**.
- Konung** i Norge, hert. Chr. ämn. kröna sig t., 265; om hs val t., 391.
- Konungen** har det verldsl. regem., 152; sk. hålla vid makt dt s. rätt är, 154; bör hålla bisk. vid pred-emb., *ib.*
- Konungsbyn** i Irestha s:n flänt t. Arendt Perss. på Kopparb., 210; i G. Upsala förl. t. h. Brita på Örby, 236.
- Konungshaffn** (Kungshamn i Sickla s:n, nära Sthm, har sitt namn draf a. Erik den helige härifrån afseglade på korståget till Finland. K. Christiern Tyranns flotta låg här, då han emottog de svenske ädlingarne säs. gisslan), Sthms egor gå dit, 239.
- Konungx watn**, afgift f. bruk. af, 269.
- Koppar**, om dss värde i Lüb., 341.
- Kopparberget**, 369; br. t. ngra drst. om uppror. i Sm. o. Vg., 60, 61; br. drifr. t. Sm. o. Vg. begäres, 61, 62; får halfva afgälden efterskänkt, 64; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 171; fogde drst. Jöns Olsson, 210; Arend Perss., drst., *ib.*; sändeb. dit fr. Vg., 362.
- Koperbergsmennen**, br. t. dm om uppror. i Sm., 44, 45; drs br. t. inneb. i Sm. o. Vg., 355, 356; — t. Vg. om uppror., 362, 363.
- Kosces** i Finl., 72.
- Koskis** (s:n i Åbo län, Masko här., Finl.), två gdr drst. få vidkännas af Joachim Flem., 139.
- Kor**, 276.
- Korn**, 17, 23, 66, 227.
- Kornerop** (nu Kornarp i Gunnarps s:n) i Gunnerops s:n, Hall, 136.
- Krabbe, Tyke**, d. riksr. o. riksmark, br. t. hon. om uppror. i Vg. o. de undfydde anstiftarne m. m., 105—107, 219, 220; — om Joachim Buremästare, 119, 120; br. t. kon. Gust., 204; — — om Th. Jönss., m. m., 381—383; — — om Vinc. Lunge o. dt luth. regement., 383, 384.
- Kraffueller**, 391.
- Kredensze-kar**, fr. Ax. Posse t. kon., 272.
- Kristiern**, [-ern] kon., se **Cristiern**.
- Kristiern** i Bölia, bonde, fmäkt. f. Daga här. i Söd., 178.
- Krijsteman, Bernt**, köpm. i Lüb., 344.
- Kromedik, Hendrik** (dansk riksr. o. ridd.), 293; höfvidsman f. danska krigsfolk. i Norge, 265.
- Kromme, Jacob**, se **Krumme**.
- Kromme, Niels**, se **Krumme**.
- Kronans ränta** sk. fbättras af kyrkornas o. klostrens öfverflöd. inkomster, 2, 156.
- Kronebek** i Smäl. (Kronbäck, i Münsterås s:n) kloster, sk. fvandlas t. hospital, 108, 109.
- Krumme** [Kromme] **Jacob** [-cop] (t. Åtvid o. Örboholm), befallningsman på Karlsborg, br. t. hon. om åtskill., 203, 204; flän. på Dal, 210; br. t. hon. om ett vänt. anfall på Vik, 244—246; — om underrätt. fr. Norge, 256; instr. f. hon., 246, 247; br. t. hon. om åtskill. är., 292—294, 391—394; — om fhdl. i Arboga m. danska sändeb., 318; innebygg. i Viken uppmanas a. vara hon. behjelpig, 298.
- Krumme, Nilss**, väpn., riksr., 57; i rätt. öfv. vestg.-herr. i Strengn., 170; rusttj., 190; flän. på Dal, 210; får häradsrätt. i Höle (Hölebo) här., 237.
- Kruppen, Otte** (dansk amiral, riksr. o. ridd.), i Norge, 265.
- Kruse, Håkon**, får Femöresön, m. m., mot årlig skatt, 3.
- Krut**, 66, 107, 276, 287, 327.
- Kruttorn**, sk. uppföras på Elfsborg, 327.
- Kråkgränden** i Sthm, 11.
- Kröger, Peter**, kons köpman i Lübeck, 279.
- Kröneker**, 161.
- Kröning**, kon. G:s, ing. gärd då pålagd, 150; några art. i eden dervid bortlagda, 150, 151, 159.

- Kuma gård o. Kumagårds län** (Kumå l. Kuumo gård, gamm. kungsgård i Kuumo s:n, Nedre Satakunda, Björneborgs län, Finl. Den kringliggande orten kallades Kumagårds län), flänta t. greve Joh. af Hoya, 243.
- Kumbla** [-e] s:n (i Strengn. stift), dess förlikn. m. Kila om Randesta by stadfästas, 52, 53.
- Kumble** här. i Ner., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Kyla**, [-e] s:n, se **Kila**.
- Kyle, Claues** (Paffuelson t. Erstavik o. Barkestorp, se reg. t. 3:e del.), väpnare, riksråd, 57; i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Kyle, Iörien**, rusttjänst, 192.
- Kyrkan**, den heliga, kon. ej svurit henne beskärma, 144; om kon:s skyldigh. dertill, 145, 152; kyrk. är ej ann. än christna manna församl., 145, 152.
- **ojord**, i Ång., om klerkeriets nyttj. draf, 6, 7.
- **or**, om dm, 182; ödelagda, 397, o. plundr. 361; beskattade, 364; kon. anklag. a. vilja dem ödelägga, 74, 93, 98, 147, 148, 168; — vill dm vid makt hålla, 77, 89, 93; — — ej vid. beskatta, 89; tag. silfv. o. guld ifr. dm, 144; — tvingad härtill, 146, 147; gods oförstånd. o. orätt gifna t. dm, 158, 159; — pantade o. sålda, *ib.*; — sk. gå igen t. rätt bördeman, 9, 19, 346; drs gods myck. flagda, 162; kron. inkomst sk. m. deras ränta fbättras, 323; Vermländ. bedja f. dem, 374; i Sthm, ing. mördare ege der fristad, 239; i Link. stift, silftaxa af, 273.
- Kyrkoherden** i Sthm får ett biträde, 11; om h:s inkomster, 242; om h:s val, 239.
- Kyrkoherdarne**, huru de sk. skicka sig emot sina sockenbönd. o. allmog., uttryckt i Vesterås ordin., 305.
- Kåkin** [Kaa-, Ko-] (Kåkinds här.), i Vg.; 223, 313; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; flänt t. Måns Johansson, 287; flänes t. Karl Erikss., 313.
- Kålgårdslyckan** i Gamla Vestervik, 18.
- Kållandsö** (i Vg.), 378; se vid. **Kollen**.
- Kååre, Benkt**, får häradsrätt i Östra h., Smål., 282.
- Kättare**, 357.
- Kätterer**, 87, 356; Luthers l. d. lutherska, 186, 356, 358, 361, 365, 378, 389.
- Kökinn**, se **Kåkin**.
- Köpenhamn** [-hanffn, -inhaffen, -haffuen], 382, 392, 393, 396, 398, 399; herremöte drst., 264; beslut drst. om Vikens intag., 267; Lüb. sänkt skepp drst., 341.
- Köping**, 1; dss priv. bekräftas, 49, 50; gemens. fogde m. Åkerbo här., 49; hr Simon kkhde drst., 211.
- Köpslagan** i Sthm. f. fogd., prest o. herrar fbjuden, 241.
- Köpstadsmännen** i Ög. uppmanas a. söka stilla uppror. i Smål., 27, 32; i Kalm. l. o. Ög., br. t. dm om samma uppror, 30—33; tacksäg. f. drs fhåll. und. uppror., 78, 79; medlare m. de uppror., 79; drs trohetsfsäkran åskas, 79; i Finl., br. fr. råd., 59; i Smål. o. Vg. begärt en fsäkring, 97.
- Körisser** [-tz-, -sz-] (Kyrasser), 107, 108, 190, 192, 214.
- Körning, Mattis** (Simonsson t. Almby), rusttjänst, 190.
- Köttätning**, i fastan, 358; kon. anklag. drför, 144; komm. ing. t. skada, 149; brukl. utomlands, 150, — — i Rom, hos påfven, *ib.*

L.

- Lærreke** (nu Lärke i Tjurunda s:n, Norrvid. här.) i Smål., gård. drst. få återbördas fr. Vexjö kloster, 19, 20.
- Lag**, Guds, 379; kyrkans, 155, 379; kejsarens, 379; Sveriges rikes, 41, 43, 49, 77, 88, 100, 181, 320; hd dn innehåller om skattejord, 160.
- Lagboken**, Sveriges, 160, 239, 306, 379.
- Lagman**, i Ög. Holg. Karlss., 9; i Vg. o. Dal, hr Karl Eriksson, utnämnd 299; i Verml., Thorsten Brunson, utn., 252; i Ång., 263; i Trondh., Oluff Vifastson, 368.
- Lagmansbref** för hr Karl Eriksson öfv. Vg. o. Dal, 299; f. Thorsten Brunson öfv. Verml., 252.
- Lagting** i Norge, 368.
- Lagundhe** [Lagund] (Lagunda) här. i Upl., 179, 346.

- Landbotorp**, dombr. drom, 139, 141.
Landgille (landgäld, landskyld), 13.
Landha (Landa i Landa s:n), Fjärås här., Hall., 136.
Landsköp, får brukas af borg. i Kalm., 41, 71, 72, men icke för stort, 42.
Landsting i Ångml., 263.
Landskrona, 383.
Lares, hr, kkhde i Löfstad i Upl., främj. mäst. Jörans förehafv., 134; sk. af-sättas, *ib.*
Larff [Lärrf] (i Laske här.), Vg., Vestgötarnes möte drst., 101, 163, 169, 173, 362, 375; sammansvärju. drst., 169.
Lars [Larens, Larss] (Laur. Andreæ), mäster, kon:s canceller, 169; erkedjekne i Ups., riksråd, i slottslofv. på Sthms slott, 261; br. t. hon. om underhandl. m. Dmk, 267, — om Dansks sändeb., m. m., 282; allmogens klagomål öfv. hon., 366, 367.
Lars Siggesson (Sparre, se reg. t. 1:a del.), riksråd, riksmarsk o. ridd., 57, 170, 180; br. t. hon. om uppror., 29; — om Dansks svar rör. Th. Jönss., m. m., 263; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 170; utfärdar dombr. öfv. dm, 172; bekräft. Vesterås recess, 190.
Lars [Lasse] Twrson (af Tre Rosor), riksråd, väpnare, 57; kon. trog., 50, 132; rusttj., 190; br. fr. brodern, mäst. Jöran, 377.
Lars Tynneson, hs enka, hustru Anna på Sjöö, 346, 347.
Larsz, mäster, kon:s kamerer., 255.
Lasse Ericsson (1527 i slottslofv. på Kalm., fogde öfver Möre), rusttj., 194.
Lasse (fogde?), sk. t. en Håkan återlemna en messe-kalk, 67.
Lasse i Bodana, bonde, fmäkt. f. Siende här. vid Strengn. riksd., 179.
Lasse i Eginge, i Hall., bonde, 136.
Lasse i Holbek, fmäkt. f. Oppunda här. vid Strengn. riksd., 178.
Lasse i Walla, bonde, fmäkt. f. Örebro här. vid Strengn. riksd., 179.
Lasse Andherrsön, bonde, fmäkt. f. Tjurbo här. vid Strengn. riksd., 179.
Lasse Asserson i Kornerop, Gunnerops s:n, Hall., bonde, 136.
Lasse Björsson, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
Lasse Borieson, borgmäst. i Södkp., uppdrag, 279.
Lasse Haralson i Gellinge, Gell. s:n, Hall., bonde, 135.
Lasse Hokonsson, bonde, fmkt. f. Longh. här. i Upl. vid Strengn. riksd., 178.
Lasse Håkansson i Walbi, i Fjärås s:n, Hall., bonde, 135.
Lasse Ingemundson, frälseman, rusttj., 190.
Lasse Jonsson, bonde, fmäkt. f. Skellesta här., Ner., vid Strengn. riksd., 178.
Lasse Jönson, frälseman, rusttjenst, 25.
Lasse Jönsson, fmäkt. f. Gestr. vid Strengn. riksd., 179.
Lasse Jönsson, bonde, fmäkt. f. Norbo (Norrbo i Westml.) här. vid Strengn. riksd., 178.
Lasse Larensson, borgmäst. i Sthm, slottslofv. på Sthms slott, 261.
Lasse Matzson, rusttjenst, 26.
Lasse Matzson, bonde, fmäkt. f. Olands här. vid Strengn. riksd., 179.
Lasse Månson, borg. i Sthm, kon:s fmäkt. t. Vg., 60; fmäkt. fr. Sthm vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. de uppror., *ib.*
Lasse Ollson, bonde, fmäkt. f. Trögden vid Strengn. riksd., 179.
Lasse Pederson, bonde, fmäkt. f. Tuhundra här. vid Strengn. riksd., 178.
Lasse Pedersson, fogde, 333.
Lasse Pedherrsön, bonde, fmäkt. f. Vadsbo vid Strengn. riksd., 177.
Lasse Persson (Stjerna t. Säby l. Hård af Segerstad), af vapn, borgmäst. i Vadt., undrhdl. m. de uppror. Smäl. o. Vg., 82, 364; rusttjenst, 192.
Lasse Scriffuare, se **Scriffuare**.
Lasse Skomakare, fmäkt. f. Strengn. vid riksd. drst., 171.
Lasse Suensson, bonde, fmäkt. f. Thorstuna här. vid Strengn. riksd., 177.
Lasse Tidemansson (af Hjortösläkten, hdsh. i Kind i Smäl.), rusttj., 192; får häradsrätt. i Hanakin, 278.
Lasse Töriesson, fmäkt. fr. Sken. vid Strengn. riksd., 172.
Lasse Töriesson, bonde, fmäkt. f. Askers hd vid Strengn. riksd., 179.
Lax, 257.
Lax, Per, i Ög., väpn. rusttj., 24, 192; i rätt. öfv. de uppror. i Strengn., 171.
Laxefiske i Verml., 309, 310, 314.

- Lax-skatt** af Ång., 251.
- Lebsta**, i Ög. ell. Smål., 193.
- Lejd**, lofv. de uppror. i Jönk., 110; f. domprost. Jör. Thuresson, 112, 113, 132; afslag. af de uppror. vestg.-herr., 142; i Danm. lemnad Th. Jönsson o. bisk. Måns, 204, 216, 381, 382, 396, 398, 399, 403 (se vid **Th. Jönsson** o. **Måns**), afstyrkt af Ped. Lykke o. Henr. Gödhe, 392; f. Dan. Grott, 303; f. erkeb. Olaf i Trondh., 348; f. Daljunk. i Norge, 349; bevilj. kon:s undrhd. af de uppror. i Smål., 367.
- Lekared** [Liikariid] (Lekaryd i Albo h.) i Smål; de uppror. Småls möte drst., 359, 367, 371.
- Lekkiö** o. **Leköö**, se **Läcköö**.
- Lensman**, en öfverdådig i N. Finl. sk. afsättas, 72.
- Lest** (text, det som läses), then helga, 305.
- Leysk** (en slags kläde), svart, 232.
- Lidköping** [Lide-], 302; rusttjenst, 194; kon. ämn. sig dit, 293; dombr. om bron drst., 297, 298; Biörn Biörnss., 298 o. Nils Anderss. borgmäst. drst., 300; en gd drst. s. thört Th. Jönss. upplåtes åt Ped. Olss., 312.
- Liffland**, om knektars värfv. drst., 69; messan hålles der på landets mål, 148; kött ätes der und. fastan, 150; seglats dit, 235.
- Liidh** (i Gösslunda l. Sunnersberg på Källandsö?), i Vg.; upplåt.-br. drå f. h. Katerina, Joen Skreddares i Lidköp., 304.
- Liikariid**, se **Lekared**.
- Liikmora**, fränkannes Juleta klost., 20.
- Likstoll**, 306.
- Lindesbergh**, bergslag, fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Lindetorp**, gods på Lofön i Mäl., flänt t. Rasm. Skåning, 20.
- Lindholmen** (säteri i Ströö s:n, Källands här., Vg.), Th. Jönssons egdm, 224; intagen af vestgötaherr., 101, 102; drpå bör int. oskäl. företagas, 103; värdeföremål sk. drifr. uppsändas t. kon., 207.
- Lindorm, Märten**, hs hus i Sthm, 11.
- Linköping** [Lynd-], 102, 231, 232, 258, 269, 271—273, 275—277, 279, 385; borgläg. drst., 25; bisk. drst., Hans Brask, se **Hans**; — Henrik, 9; mäst. Jöns drst., se **Jöns**; m. dss signet beseglas dagting. om de uppror., 85, 366; vapensyn drst., 191; kon:s svenner drst., 110; fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 172; Arv. Vestgöte fogde drst., 276, 278; Johannes domprost drst., 385; br. t. hon., 37, 38.
- s **biskopsstol**, dss landbor, 291; fogde öfver dm Enev. Hanss., 317.
- s **domcapitel**, br. t., 4, 37, 38, 55, 56, 57, 363; skrifvit t. Smål. o. Jönk. om uppror., 38; taxa af cap., 121; beviljat en silftaxa, 273; pålagt klerk. en sådan, 277; lemnat klenod. t. betaln. af rikets skuld, 114, 115; tacksäg. f. vis. troh., 202; får ett års taxa efterskänkt, *ib.*; vänskaps- o. fsvarelsebr., 278, 279; haft sin del i uppror., 278; svar ifr. Danzig, 336; kanik drst. Måns Laurentii, 364, 388; br. t. kon. om fhdl. m. de uppror., 370—372; besegl. dagting. m. dm, 373; br. t. råd. i Danz. om bisk. Brask, 384, 385.
- s **domkyrka**, gods frändömda, 9, 10; Nyekoren drst., *ib.*; gods drifr. bördade, 338.
- s **gård**, förteckn. å mansk. ditsändt i borgläg., 22, 25; And. Vestgöte fogde drst., 211; Rönö gård sk. ligga derund., 274.
- s **län**, And. Vestgöte fogde drst., 211.
- s **stift**, 231; om dss förseende m. bisk., 329.
- Liwna** (Ljuna) i Hagstads l. Högstade (nu Hogstad) s:n, Göstrings här., Ög.; tillfall. kon. i arf, 338.
- Lodh**, 66.
- Loffön** (Lofön i Mälaren), 20.
- Longeriidh** s:n (Långared i Kullings h., Vg. l. Långaryd i Westbo, Smål.), förlänt t. Crist. Henrikss., 278.
- Longheden** (den skogstrakt, s. skilj. Westml. o. Dal.), 355.
- Longhundrat** (Långhundra här. i Upl.), 178.
- Lubek** [-bb-], 257, 353, 354; fru Marg., kon:s syster, kommit drifr., 30, 39; smör ditsändes, 279; undrhd. drst. om Sv:s skuld, 69, 339—344; rådet drst., 354.

- Lubeske**, the, om gälden t. dm, 150, 204; lemnat undsattn. i skepp, folk, m. m., 150; om drs skadel. priv., 340, 342, 343; lät. sänka skepp vid Köpenhamn, 341, 343.
- Lubeske mynthe**, 257.
- Lundby** pastorat i Vg., nära Göteborg, 335.
- Lundo** s:n (i Masko här., Åbo l.), Finl., 230.
- Lundt**, gård, frihetsbr. drå f. Seu. Bortskärare, 1.
- Lunnetrup** (trol. Lunnabol i Gellinge), i Gellinge s:n, Hall., 135.
- Lunge, Vincentius** [Ficentius, Vincentz] (se reg. t. 5:e del.), doctor, får kon:s vänskap, 219, 220; hs fhåll. t. Daljunk., 349; fbön f. hon. af Tyge Krabbe, 383; fejd mell. hon. o. erkeb. i Trondh., 391; orsak. drtill, *ib.*
- Luther** [Lutter], Th. Jönss. vill straffa hon., 397; hs kätteri, 186, 356, 358, 361, 365, 378, 389.
- Lutteri**, 356.
- Lykche, Peder**, danskt riksr. o. ridd., tillstyrkt Th. Jönssons o. bisk. Måns' utlemn. t. Sv., 392.
- Långfastan**, 150, 358.
- Långhäss** (i Lindome l. Morup), gård, Hall., 135.
- Läcköö** [Lek- Lekkiö], (slott på Källandsö i Venern, indrag. fr. bisk. i Skara), 166, 244; anslag af de uppror. a. intaga dt, 168; fogdebr. drå f. Ol. Scriffuare, 210; dens. i slottslofv. drst., 211, 214, 215, 271; befinn drst., 244; fl. andre i slottslofven drst., 311, 312; biskopens i Sk. o. kyrkans gård, 378.
- Länsman**, Jak. Fleming sjelf l. i sin flän., 324.
- Lärdom**, kättersk, ochristlig, sk. ej lidas, 79, 84, 89, 132; kon. beskyld a. vilja införa 87, 143, 144, 146; — — ny o. falsk, 145; Christi, sk. befrämjas, 118; tvedrägt derom uppkommen, 148; falsk, 145, 358; förgiftig, 359; den "lutisca", 364.
- Lärff**, se Larff.
- Lödese** [-esze, -ö, -össze, -ösze], 309; om markn. drst., 5; flytt. af stad., 5, 196, 197; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 172; rusttjenst, 194; erhållit en del af Eklanda by, 196, 197, 207, 308, 334; inneb. befästa staden, 197; — få bo kvar m. bibeh. af priv., *ib.*; ctr. drst. mell. Sv. o. Danm., 205; skatte-smör fr. Vg. sk. ditsändas, 206, 207; Måns Bryntessons gods drst., 274; en Th. Jönss:s gård drst. upplåtes åt Lasse Scriffu., 312; L. recess, 318, 319; hr Bencth kkohe drst., 329.
- Löffåsa** (Löfåsa i Synnerby s:n, Skånings här., Vg.), frih.-br. drå f. Ped. Scriffuere, borgmäst. i Skara, 312.
- Lögnförare**, 270.
- Löpenes** (Löpanäs i Söraby, förut Rottne s:n, Norrvid. här), Smål., 19, 20.
- Lösta** (Löfsta) s:n i Upl., kkhden drst., hr Lares, sk. afsättas, 134.
- Lösåker** (Löfåker) i Juleta s:n (Oppunda h.), Södml., 178.

M.

- Madesjö** (i Kalm. län, S. Möre), hr Sonne, kyrkoh. drst., 327, 328; om hs af-sättn., 328.
- Magnus** [Mangnus], bisk. i Skara, se Måns.
- Magnus** (Haraldsson Sommar), bisk. i Strengnäs, se Måns.
- Malma** (nu Malm, frälsegård i Styrestads s:n, Lysings här., Ög., thör. Ped. Knutss. Soop), 192.
- Malmarne** i Sthm, 239; sk. blifva und. stad., 241.
- Malt**, 66.
- Marbo, Gunnar**, rusttjenst, 25.
- Marcha** i Hoff's län, Ög., 364; se äfv. Marka.
- Margareta**, fru (Eriksdtr Wasa, se reg. t. 1:a del.), kon:s syster, grip. af de uppror. i Smål.; derom, 27, 29, 30, 33, 34, 38, 41, 44, 46, 48, 57, 60, 67, 80, 84, 85, 86, 96, 143, 163, 173, 184, 355, 367; Östgöt. uppmanas att befria henne, 28; rest ifr. Lüb., 30; hennes frigifv. fordras, 41, 68, 355; frigifven, 73, 371; sk. ej hämnas på Smäländ., 80, 365; väl emottag. i Danm., 105.

- Margareta** (Hansdotter Ekeblad, dotter t. väpnaren Hans Jacobsson t. Krokfors o. Sundby, samt gift 1:a ggn m. Gregers i Knifva), hustru, And. Hanssons syster, 281.
- Margareta** (Natt o. Dag, på Sjögerås; se reg. t. 1:a del.), hustru, rusttjenstskyld., 194.
- Maria**, jungfru, 361.
- Mark** här. i Vg., 308; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; And. Benctss. biskopsfogde, 310; Ped. Olss. fogde drst., 312; innehafves af Seu. Ribbing, 334.
- Marka** i Hoff's län, Ög., 82; se äfv. **Marcha**.
- Marknader** i Lödöse, 5; på andra sid. elfven, *ib.*; i Köping, 49.
- Marsk**, i Danm. Tyke Krabbe, 219; i Sv. Lars Siggesson, 57.
- Marquard Scriffuere**, se **S**.
- Marten** (Märtha Bengtsdtr Ulf, g. m. Trotte Månss. t. Eka), fru, Bentt Aressons dtr, 400.
- Master**, sk. anskaffas, 111.
- Mattis** i Eneby, bonde, fmäkt. f. Erlinghundra här. i Upl. vid Strengn. riksd., 178.
- Mattis** i Lunetrup, Hall., bonde, 135.
- Mattis**, gardekne i Jönköpings gråbrödraklost., 289.
- Mattis Gritestöpare**, rådman i Söderk., undrhdl. m. de uppror. i Sm. o. Vg., 82.
- Mattis Mårtensons** gränd i Sthm, 11.
- Mattis Nicolaj**, utn. t. kkhde i Kärna i Ög., 38.
- Matz Jonsson** (kallas 1526 o. 1528 äfv. Matz Jönsson), frälseman i Skara stift, i rätt. öfv. de uppror., 171, rusttjenst, 193.
- Matz Swenson**, rusttjenst, 23.
- Mekill** i Sewesta, bonde, fullm. f. Norunda här. vid Strengn. riksd., 178.
- Melen** [Mee-] van, **Berend** [-nt] (se reg. t. 1:a del.), 87, 343.
- Messan** (vandl. på svenskt mål, 144, 148, 358; dn latiska ock hällen, 148, 149.
- Messekalk**, 67.
- Michel**, hr, i Töfvsala, sk. lemna afgift af pastorat., 229, 230.
- Michel Bysseskytte**, i slottslofv. på Elfsb., 313.
- Mode** (Moheda) s:n i Albo här., Smål., flämt åt Gabriel, 291.
- Moens Erichson**, bonde, fmäkt. f. Dal vid Strengn. riksd., 179.
- Moens Swensson** (Somme t. Westerby; se reg. t. 4:e del), på Åbo, sk. indraga Jak. Fleming's flän. und. Åbo slott, 324, 325.
- Mons** [ss] erkedjekne i Skara, 198; besegl. bref t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 386.
- Mons Larsson**, frälseman, i rätt. öfv. de uppror., 171.
- Mons Larsson**, fmäkt. f. Nyköp. vid Strengn. riksd., 172.
- Monss Larsson**, bonde, fmäkt. f. Tuhundra här. vid Strengn. riksd., 178.
- Monstrancia** fr. Lindholmen, 207; på Kalm. slott, 277.
- Mora** i Dalarne, 177.
- Morgongåfva**, 213, 226.
- Mulsnöö** s:n (Munsö i Mälaren), hr Olaff i Runtuna fogde drst., 211.
- Munkar**, 98; hfa ej så stort välde s. förr, 31; må fblifva, 88; — i klostr., 89; beröfv. Kronobäcks klost., 108, 109; få gifta sig, 144, 361; skal drtill, 150; klag. öfv. a. de dfrifvas, 147, 357, 358, 361; dta ej skett, 147, 148, utom ngra utl., 147; norska munk. i Vesterås, *ib.*; må ej uppsättas, kon. o. ridersk. t. fnedring, 169; flupna, kall. t. prester, 357.
- Munkaskeppan**, 12.
- Mwnkeliff**, kloster i Norge, 391.
- Mus**, Nilss, fmäkt. f. Arboga vid Strengn. riksd., 171.
- Mussared** (nu Musared i Frillesås s:n, Fjärås här), Hall., 136.
- Mynt**, ctract drom, 10, 14—16; rundt, 14, 15; falskt, utprängi. i Ög., 332, 336; — lübeckarnes, 257, 342, 343.
- Myntus** i Vesterås, åt. upptag., 21.
- Myntmästare** i Sthm, Herm. Fossert, 337; ctract m., 14—16; i Vesterås, And. Hanss., 256; ctract md, 10; i Norge, mäster Jakob, 368.
- Myöholt** (sannolikt Mjöshult i Fagereds s:n, Faurås här.), i Hall., 136.
- Myöö**, ö vid Vestervik, anslag. åt stad., 18.
- Mäländ** i Smål. (trol. Mälajord i Söraby, f. d. Rottne s:n, Norrvid. h.), en gård drst. får återbördas fr. klostr. i Vexjö, 19, 20.

- Måns** [Magnus, Mangnus, Moens, Mogens] (M. Haraldi, se reg. t. 1:a del.), 220, 372; biskop i Skara, delakt. i vestgötauppror., 74, 92, 95, 99, 249, 305, 373, 375, 396, 402; en af dss hufvudmän, 91, 99, 128, 221; rymd ur land., 91, 94, 99, 109, 129, 146, 198; vilkorl. benåd. af kon., 91; gjort falska beskylln. mot kon., 92, 93, 99, 221; rymt t. Danm., 99, 106, 249, 250, 402; stämpl. mot Sv., 99, 100, 126, 128, 266, 268, 283, 330; vestgötaherr. sk. söka förmå hon. a. återkomma, 102; br. om hon. t. kon. Fredr. af Danm., 103-105, 216-219, — — t. danska råd., 105-107, 204-206, — — fr. Danm., 264, 266, 381-384, 395, 396; vill ej blifa vid Vesterås recess, 122; ihdl. rör. hon. vid Strengn. riksd., 141 o. f., 180-185; lejdad i Danm., 204, 219, 250, 264, 266, 396, 398, 399, i Skåne, 396; utfordr., 206, 218, 219, 223; om hs förehafv. i Danm., 211, 212; gjort kon. G. stor orätt, 218; artickl. mot hon., 315; bref t. hon. fr. capitl. i Skara, 328; — — fr. råd. i Vg., 386, 387; hs br. t. de uppror. i Smål., 361, 362; hs protest mot Vesterås mötes beslut, 378, 379; br. t. kon. G. 388-390; fbön f. hon. af Joachim Trolle, 403.
- Måns** [Magnus] (Sommar, se reg. t. 1:a del.), m. Guds nåde bisk. i Strengn., 57, 378; fmakt a. undrhdl. m. de uppror. i Vg., 59, 60.
- Måns** i Dunseriidh, Hall., bonde, 135.
- Måns** i Tornaby, Bobergs h., Ög.; undrhdlare m. de uppror. i Sm. o. Vg., 82, 364.
- Måns** i Yxerydh, Hall., bonde, 135.
- Måns** [Mons] i Öretompha, i Ög., undrhdlare m. de uppror. i Smål. o. Vg., 82, 364.
- Måns** [Moens] **Bryntesson** [Brin-, Bron-] (Lilliehöök, riksr. o. ridd.); under-rätt. fr. kon., 5, uppdrag, 5; qvitto på uppörd o. utgift af Elfsb., 9; br. t. hon. om upproret, 101-103; kall. t. Strengn. riksd., 103; rättæg. mot hon. i Strengn., 142 o. f.; dömd fr. lif o. gods, 172-175; en af hufvudmän. f. uppror., 181, 375; hs rusttj., 193; afrättad, 258, 259; ville ej emottaga konns dagtingan, 259 o. flst.; hs enka erhåll. allt hd henne thört, 213, 214, 226, jemte morgongåfvan, 226; — — erhåller gåfvobref på alla hs öfriga gods, 295, 296; innehft hdsrätt. i Barne o. Berke här., 291; hs landbor, *ib.*; hs systers förlän., 298; br. t. de uppror. i Smål., 360-362; — t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 386, 387, — t. kon., 386.
- Måns** [Mans, Moens] **Johansson** (Natt o. Dag, se reg. t. 1:a del., **Moens J.**), ridd., fmäkt. undrhdl. m. de uppror. i Smål. o. Vg., 77, 78, 168, 365, 366; besegl. dagting. m. dm, 85, 366, 373, 380; utnämnd t. riksr., 186; rusttjenst, 192; br. t. hon. om åtskill. år., 260, 261, 287, 288, 327, 328, 336, 366-368, 370-372; öfvertag. Kalm. slott, 276, 277; får Uppvid här. i flän. i st. f. Kåkind, 287; sk. följa fru Marg. fr. Vg. t. Ög., 371.
- Måns** [Mons] **Laurentii** [kallas ock, orätt, Märthen], kanik i Link., undrhdl. m. de uppror. i Smål. o. Vg., 82, 364; br. m. hon. t. capitl. 202; brefbär. t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 388; besegl. Nils i Hvalstads trohetsbr., 390.
- Måns Nilsson** (Svinhufvud på Aspeboda, se reg. t. 2:a del.), på Koppaberget, rusttjenst, 24, 191; br. t. hon. om uppror. i Smål. o. Vg., 61-63.
- Måns Person**, rusttjenst, 25.
- Månsrum** (nu Målsrum, torp), egor, anslagna t. Vesterviks stad, 18.
- Mårten** [Mor, -tin, Martinus] (Skytte, se reg. t. 3:e del.), biskop i Åbo, afkortn. i skatt., 17; br. t. hon. om sölskatt., tillsättn. af prestlåg., m. m., 118, 119; fören. m. hon. om inkomst. af stift., 227; fsvarelsebr. på hs inkomst., 228; får Mölö t. ängbol, *ib.*; uppdrag, 229.
- Märthen** i Kosces (Finl.), 72.
- Märthen Laurencij**, se **Måns L.**
- Märthen Månson** i Gellinge, Hall., bonde, 135.
- Mäler** (Mälaren), 241.
- Möller, Hans**, i borgläger, 25.
- MöLö**, unnas bisk. i Åbo t. ängbol, 228.
- Möreby**, i Ög., 82, 364.

N.

Nastoffuo, se **Nathstuffuu**.

Nathstuffuu (nattstuga), 164, 166.

Nemijon, gård i Finl., får vidkännas af Jach. Flem. fr. Helga Lek. præb. i Åbo, 139.

Niels, junker (Daljunkaren), berätt. om hs färd i Norge, 368—370.

Niels Andersson, borgmäst. i Lidköping; föreskr. f. hon. t. Holg. Gregerss. i Danm., 300; 301.

Niels Clausson [Klauson] på Stola (riksr., väpn.), i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 171; rusttjenst, 193; br. t. hon. fr. de uppror. Smål., 358, 359; — svar, 360—362; deltag. i uppror., 375; br. t. kon., 386; — t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 386, 387; ny trohetspligt. t. kon., 400, 401.

Niels [Nils] Monsson, kon:s kamerer, 255, 337, 339.

Niels Olsson (Winge på Skofteby, riksråd o. ridd.), rusttjenst, 193; br. t. hon. fr. Smål., 358, 359; svar, 360—362; en af hufvudmänn. för uppror., 180, 181, 375; skulle väcka uppror. i Verml., 167; br. t. kon., 386; — t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 386, 387; ej emottag. kon:s dagting., 170, 174, 181; berätt. om rätteg. mot hon. i Strengn., 142 o. f.; dömd fr. lif o. gods, 172—174; hs gods i Ekelanda skänkas t. Lödöse, 197, 207; afrättad, 258, 259; hs landbor, 291; hs enka får taga lösören, m. m. på Skofteby, 302.

Niels Suensson, förordn. t. styresman öfv. Nydala kl., 294, 295.

Niels Torstenson, underfogde i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.

Nils i Hualsta i Vesterg., hr, kyrkoh.; delakt. i uppror., erhåller kon:s tillgift, 127, 202, 203; lejd f. hon., 127, 130; om försvarsbr. f. hon., 259; sk. böta 20 oxar, 259; hs bekännelse, 390.

Nils i Barö, frälseman i Strengn. stift, rusttj., 191.

Nils, hr, kkhde i Nordingrå i Ång.; sändeb. fr. klerk. drst. t. kon., 6, 7.

Nils Aruidson [-ffued-, -it-], borgmäst. i Jönk., får återbördas gård. fr. Wexiö klost., 19, 20; hufvudman f. uppror. i Smål., 30, 31, 363; benådas, 80, 81—85; kallas t. Strengn. riksd., 110; rusttjenst, 192.

Nils Aruidson (Store t. Intorp i Kinds h., Vg.), af Vestgöta-frälset, rusttjenst, 194.

Nils Engelbrietsson, rådm. i Trondhjem, 368.

Nils Giordson (Schack t. Utö), rusttjenstskyld. i Ups. stift, 191.

Nils Göteson, rusttjenst, 25.

Nils Larson på Hornby i Strengn. stift, rusttj., 191.

Nils Larsson, rusttjenstskyld. Uppsvealand, 190.

Nils [-ss] Olsson (befinn på Ståkeborg), 232; rusttjenstskyld., 193.

Nils Pedersson, fullmäkt. f. Askersunds h. i Ner. vid Strengn. riksd., 178.

Nils Tomeson, frälseman i Uppsvealand, rusttjenst, 191.

Nilss i Gunnerop, G. s:n, Hall., 136.

Nilss i Kalkabode (Smål.), upprorsman, ihjelslag., ligge ogild, 286, 287.

Nilss i Sko, Förlanda s:n, Hall., 135.

Nilss i Åker, bonde, fmäkt. f. Gestr. vid Strengn. riksd., 179.

Nilss Erichson, bonde, fmäkt. f. Örebro hd vid Strengn. riksd., 179.

Nilss Giordson, fmäkt. f. Stålberget vid Strengn. riksd., 179.

Nilss Jonson, borgmäst. i Vadstena, underhldare m. de uppror. i Smål. o. Vg., 82.

Nilss Jönsson, fmäkt. f. Kopparb. vid Strengn. riksd., 171.

Nilss Jönsson, bonde, fmäkt. fr. Nerike vid Strengn. riksd., 177.

Nilss Jönsson, bonde, fmäkt. f. Väla här. vid Strengn. riksd., 178.

Nilss Jönsson, fmäkt. fr. Vestml. vid Strengnäs riksd., 179.

Nilss Jönsson, rådm. i Sthm, 261; i slottslofv. på Sthms slott, *ib.*

Nilss Karlson i Grimmetwn i Hall., 136.

Nilss Monson, bonde, fmäkt. f. Hagunda h. vid Strengn. riksd., 178.

Nilss Olson, bonde, fmäkt. f. Rekarne vid Strengn. riksd., 178.

Nilss Olson, bonde, fmäkt. f. Ulleråkers h. vid Strengn. riksd., 178.

Nilss Pedersson, bonde, fmäkt. f. Torstuna h. vid Strengn. riksd., 177.

Nilss Persson, bonde, fmäkt. f. Siende h. vid Strengn. riksd., 179.

- Nilss Person**, rusttjenst, 25.
Nilss Raffualson, bonde, fmäkt. f. Ner., 178.
Nilss Suenson (föret höfvidsman på Olsborg i Viken, se reg. t. 1:a, 2:a o. 3:e del.), rusttjenst, 24.
Nilss Önsson, bonde, fmäkt. f. Kind i Vg. vid Strengn. riksd., 177.
Nilsz i Vesterås, munk, upprorsmak., 147.
Nilss Suenson, fmäkt. f. Vadstena vid Strengn. riksd., 172.
Noble (nobler), 369.
Nora, i Ång., kkhde drst. hr Peder, 7.
Norabergh (Norberg), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177.
Norbo h. (Norbo i Vestml.), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
Norby, Seuerin (se reg. t. 1:a del.), 87, 256, 382; lär. vara i Vestersjön, 55, o. ämna sig t. Norge, *ib.*; i sjön m. 2 skepp, 393.
Nordanskula i Ång. (landet norr om Skuluskogen), 251, 263.
Nordköping, se **Norköping**.
Nordungerådt (Nordingrå) i Ång., kkhde drst. hr Nils, 6, 7.
Noresöö gård (i Björklinge s:n, Norunda h., Upl.), thör. mäst. Jör. Thureson, fpantad, 322.
Noreskoghe berg (Nora bergslag), br. t. inneb. drst. om skatt., 314.
Norige [Norie], 5, 216, 282, 284; Sev. Norby ämn. sig dit, 55; väg röjd mell. N. o. Dal., *ib.*; om tidn. drifr., 203, 256; om fara drifr., 204; om planer att återtaga Vik., 244, 264, 266, 268, 271; fordr. på Vik., 245, 246, 250; Th. Jönss. drst., 264, 266, 268; hert. Christ. drst. m. krigsfolk, 265, f. a. låta kröna sig, *ib.*; Th. Jönss. o. Görvel Fad.-dtr fått igen sina gods drst., 266; om fhåll. drst., 292, 293; om Jak. Krummes gods drst., 293, 294; berätt. om Daljunk:s vist. drst., 368—370; undrätt. drifr., 271, 391—394.
Norköping [Nord-], fmäkt. drifr. vid riksd. i Strengn., 172; bekräft. å dss pri., 209, 210; m. dss signet beseglas dagting. m. de uppror. i Sm. o. Vg., 85, — Jönk. inneb:s reversal t. kon., 380, 381.
Norlandhen (Norrlän), ing. drifr. får segla utländes, 242.
Normarken (här. i Werml), förl. t. Sven Kart, 298.
Norramalm, sk. ligga und. Sthms slott m. tomtören o. dagsverk., 241.
Norske, de, kon. vill ej hfa dm m. i fikn. md vestg.-herr., 102; — munk., i Vesterås, fdrifna, 147; — uppskick. t. Dal. f. a. göra uppror, *ib.*
Norsunda (Norrunda i Erlinghundra, Upl.) s:n, 346.
Norunda här. (i Upl.), fmäkt. drifr. vid Strengnäs riksd., 178; Marqu. Scriffu. fogde drst., 318.
Norwiddyng (Norrviddinge) här. i Smål., 375.
Norwnd, se **Norunda**.
Nowsis (Nousis i Åbo län). s:n i Finl., 238.
Nummesby (Nummis) i Nowsis s:n, Finl., 230.
Nunor, få förblifva i klostren, 88, 89; klag. öfv. a. de få gifta sig, 144, 150; inga utdrifna ur klostr., 148; i Vadstena, om deras tomtören, 110; kon. beskyld a. hfa fördrifvit, 361; — drifv. dm a. gifta sig, *ib.*
Nyborgh, stad i Danm. på Fyen, 392, 393.
Nydala kloster (se reg. till 1:a del.), m. tillyd. flänes åt Godfred Sure, 12, 13; afgäld draf, *ib.*; munk. drst. sk. undrhållas, *ib.*; dss landbor, 12; flänt t. Gudm. Perss., 291; Godfr. Sure der ihjelslag., 357.
Nye kor i Linköp. domkka, 9.
Nye kor i Åbo; mäst. Jak. Venne öpp. br. på dss landbor, 228, 229; gods drund. få vidkännas af Erik Skalm, 230.
Nyköping, fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 172.
—s län, d:o vid d:o, 178.
Nyköpings skärgård, 3.
Nylöse (Ny-Lödöse) recess, 402.
Nynäs (Nynäs, sätesgd i Ösmo s:n, Söderml.), thör h. Elin, 274.
Nystesiö, i Rättviks s:n, Dal., 177.
Närike [-eke], fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177—179.
Närpis (Nerpis s:n i Korsholms län, Österbott.), i Finl., flänt t. Jöns Knutsson, 216.
Näss i Skalfzö s:n, Wälle h. (Näs i Skallsjö s:n, Wätle h., Vg.); kronogods, bortbytt t. Joen Smäsven, 307.

Norrefinlandh (Norra Finl.), Anders kon:s embetsm. drst., 72.
Nörre strömen (Norrström i Sthm), 241.

O.

- Od Olsson**, fmäkt. fr. Vg. vid Strengn. riksd., 177.
Oddewall [-ual] (Uddevalla stad i Viken), rusttj. draf uteblifv., 194; borgläg. drst. 203, 393.
Offer o. Offerören, afgift t. prest., 53, 200, 306.
Officialis, i Ups. doct. Er. Gåthing, 116.
Offtaboda (trol. Åstebo i Skallsjö s:n, Wätle här., Vg.) i Skalfzö s:n, Wälle h.; kronogods bortbytt t. Joen Smäsven, 307.
Olaff (Engelbrectsson Lunge), erkebisk. i Trondhj., 256; emot hert. Chr., 265; undskylln. i afs. på sitt fhäll. t. Daljunk., m. m., 8, 348, 350; af förräd. t. hon. lemn. guld utfordras, 8; hs kostn. f. Ped. Cancellers hitsänd. sk. betalas, *ib.*; om hon., 368—370; i fejd m. Vinc. Lunge, 391, 392.
Olaff, hr. kkhde i Runtuna, fogdebr. på åtskill. här. o. sr i Söd., 211.
Olaff (Ol. Petri), mäst., klag. öfv. hon., 367.
Olaff Benctson, fmäkt. f. Seminghundra här. vid Strengnäs riksd., 179.
Olaff Ericsson, fmäkt. f. Erlinghundra här. vid Strengn. riksd., 178.
Olaff Ericsson, fmäkt. f. Longhundra här. vid Strengn. riksd., 178.
Olaff Haluarson [-word-] i Trästena, rusttj., 194; får återbördä två gård., 223.
Olaff Larsson, fmäkt. f. Vaxala här. vid Strengn. riksd., 178.
Olaff Larsson, fmäkt. f. Norbo här. vid Strengn. riksd., 178.
Olaff Larsson, fmäkt. f. Edsbergs här. (Ner.) vid Strengn. riksd., 179.
Olaff Nilsson, fmäkt. f. Noraberg vid Strengn. riksd., 177.
Olaff Persson, fmäkt. f. Åsunda här. vid Strengn. riksd., 179.
Olands här. i Upl.; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
Oldenberg, 216, 392, 395, 398, 401.
Oleff i Berg, frälseman i Vesterås stift, rusttjenst, 191.
Oleff, hr. kkhde i Skedevij, sk. böta 16 oxar, 274.
Oleff i Smidiestada, fmäkt. f. Daga h. i Söd. vid Strengn. riksd., 178.
Oleff Aruidson (fogde o. förläningsman i Söd.), rusttjenst, 190.
Oleff Boson (Oxehufvud t. Hof o. Elmterid), frälseman i Skara st., rusttj., 194
Oleff Ericsson, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
Oleff Iffuerson (t. Enköping, väpn., se reg. t. 5:e del.), rusttj., 190.
Oleff Persson (Örnefot t. Bjurum, 1550 lagman i Westerg.), fogde i Vartofta h., får häradsr. i Gudhems h., 290; i slottslofv. på Leckö, 312.
Oleff Redersson fr. Skedvi, fmäkt. f. Dal. vid Strengn. riksd., 177.
Olning, 144, 358.
Oloff, hr. kyrkoprest i Kumla, 52.
Oloff Andersson, frälseman (i Smål.), rusttj., 24.
Oloff Ericson, fogde på Upsala gård, 113; br. t. hon. om domprost. Jör., 113, 114.
Oloff Jönson (väpnare?), rusttj., 26.
Oloff Jönson, biskopsfogde i Vg., instr., 129.
Oloff Larson, kon:s kamerer., 255, 337.
Oloff [-e-] **Mortenson** [Mårt-] (frälseman), fogde i Hels., 133, 243; rusttjenst, 190; sk. bestämma de upproriskes i Hels. böter, 249; förlän., 252; br. om de upproriskes böt. o. landskapets skatt, 325, 326.
Oloff Nilson, rusttj., 26.
Oloff Olson, rusttj., 25.
Oloff Scriffuare, se **Scriffuare**.
Oluff Nilsson, rådm. i Trondh., 368.
Oluff Vifastsson, lagm. i Trondh., 368.
Opland (Uppsvealand), 167, 357; vgherr:s plan a. draga dit, 167.
Oppunda här. i Söd.; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
Oqwedensord, böter för, 242.

- Ordinantia**, Vesterås, 2, 9, 19, 26, 98, 147, 200, 305, 309, 313, 323, 346; stadfäst. i Skara, 305-307. Se för öfr. **Vesterås**. — f. guldsmederne, 253, 254. —, Skara, om prest:s rättigh., 305-307.
- Ortoger**, bestämm. om myntn. af, 14, 15.
- Osberga** (trol. Örberga i Ö. s:n, Dals h.) i Ög., 364.
- Osmundsjern**, huru dt sk. huggas o. säljas, 16, 17.
- Ost**, i biskopsranta, 129.
- Ottans Nilss** (rådman), borgare i Sthm, qvitto, 13, 14.
- Otte** [Ätte] Nilsson (Hästhufvud i Holm?), får häradsr. i Siende h. i flän., 3; hs hustru Elin får återbörda gård. fr. Enköp. klost., 22; frälseman, i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 171; rusttj., 190.
- Oxar**, 111; utfäst. af bisk. Måns i Skara, 127; på Brunsbo, *ib.*; i biskopsranta, 129; sk. uppköpas åt kon. af fogd. i Smål., 232; lemnas i böt. af hr Nils i Hualsta, 259, — — af hr Öleff i Skedevij, 274; vid Kalmar ladugård, sk. slagtas o. sändas t. Sthm, 276; fr. Ög., 277; saköres —, 287, 288.
- Oxe, Karll**, fmäkt. f. Kumla här., Ner., vid Strengn. riksd., 178.
- Oxeköp**, af fogdarne, 232.
- Oxleby** (Oxelby i Kolbäcks s:n), i Snäuingen, Vestml., 178.

P.

- Pagament** [Paghm-, Paiement], 15, 341, 343.
- Parlamentie**, 82, 365.
- Patroner**, Sveriges, 359.
- Peder** (Magni, se reg. t. 1:a o. 5:e del.), bisk. i Vesterås, 378; dombref, 52.
- Peder**, mäter, erkedjekarne i Skara, 391.
- Peder** i Lundby, hs gods, 355.
- Peder**, hr, se **Peder Cancellar**.
- Peder, länge P.**, fogde i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Peder**, hr, kkhde i Nora i Ång., sändeb. fr. prest. drst. t. kon., 7.
- Peder Algoti**, hr, 21, 66.
- Peder Andersson** på Leckö (Hjorthufvud till Brandstorp), blir fogde öfv. Skara stad, 311; blir slottslofv. på Leckö, 312.
- Peder** [Per] **Botuidson** i Apstad, undrhdlare m. de uppror. Smål. o. Vestg., 82, 364.
- Pedher Bruntheson** (Lilliehöök, kallas ock P. Bonde), kons smäsven, rusttj., 25; får taga allt hd hon. thör ur Måns Bryntesss egendom, 214. Se vid **Bonde**.
- Peder Cancellar** (eller Sunnanväder, se reg. t. 1:a del.), 147; kostn. f. hs fsänd. t. Sv. vill kon. betala, 8; pgr, s. thört hon. fbrutna t. kron., 13; afrätt. i Ups., *ib.*; grip. i Norge o. sänd t. Sv. af erkeb. Ol. i Trondh., 348-350; om hs vist. i Norge, 368-370.
- Peder** [-dh-] **Erlandson** [Ä-] (Bååt t. Pituna), riksr., v. p.n., 57, 184; får återbörda gård. i Smål. fr. klostr. i Vexiö, 19, 20; i rätt. öfv. de uppror. i Strengn., 170; rusttj., 190; i slottslofv. på Sthms sl., 261.
- Peder Gottskalkson**, lagt gods und. Nyekoren i Link. domkka, 9.
- Peder Gunnarsson** (frälseman?), får Rällenä gård m. m. i förlän., 312.
- Peder** [Per] **Hansson** (af Forstenasläkten), till Hualsta i Vestml., riksr. o. väpn., 184; uppdrag, 66; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 170; rusttj., 190.
- Peder** [Per] **Knutson** (i Bro i Ög.), frälseman, fogde, 29; kallas t. kon., 110; br. t. hon., 111; rusttjenst, 192; i rätt. öfv. de uppror. Vestgöt., 171.
- Peder Monson**, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Peder Månsson** (Wädurhorn t. Hesslö, blef 1530 fogde i Dal), får Skarpebåde gård i Kollens här. i förlän., 313.
- Peder Nilson**, från Folkerna s:n, fmäkt. f. Dal. vid Strengn. riksd., 177.
- Peder Nilson** i Seustad, fmäkt. undrhdlare m. de uppror. i Sm. o. Vg., 364.
- Peder Oleffson**, i slottslofv. på Leckö, 313.
- Peder** [Per] **Olson**, rusttjenst, 23; får hdsrätt. öfv. Sevedals o. Välle (Vätle?) hdr, 291; fogde öfv. Mark, 312; får en gård i Lidköp., s. Th. Jönss. egt. *ib.*; i slottslofv. på Leckö, 313.

- Peder Olsson**, fmäkt f. Ulleråk. här. vid Strengn. riksd., 178.
- Peder Svensson**, hs hustru Katerina får innehfa pantegods, s. thörde mäst. Jöran, 321.
- Peder Sonason** (Silfversparre?), frälseman (i Smål. l. Ög.), rusttjyskyld., 193.
- Pedher** i Gårdskeer, fmäkt. f. Gefle vid Strengn. riksd., 171.
- Pedher Brintheson**, se **P. Bruntheson**.
- Pedher Ericsson**, fmäkt. f. Olands här. vid Strengn. riksd., 179.
- Pedher Nilson** (Grip t. Follnäs, g. 1532 m. Görwel Fadersdr Sparre, död 1533), rusttjenst, 24; i slottslofv. på Leckö, 312.
- Pedher Nilson** i Siöwestadh af Ståkeborgs l., undrhdl. md de uppror. i Sm. o. Vg., 82.
- Pedher Olsson** i Henemora, fmäkt. vid riksd. i Strengn., 177.
- Penningar**, kon. anklag. a. hfa tagit fr. kyrk. o. klostr., 144.
- Pension** af Åbo stift t. kon., 227.
- Per** i Tingvalla i Verml., kkhde, kon:s capellan, 374.
- Per Andersson** (frälseman i Smål.), rusttjenst, 24.
- Per Andersson**, fmäkt. f. Strengn. vid riksd. drst., 171.
- Per Hansson** i Stochken i Fjärås s:n, Hall., bonde, 135.
- Per Ingemundson**, rusttj., 190.
- Per Jonsson**, fmäkt. f. Lödöse stad vid Strengn. riksd., 172.
- Per Jonsson**, fmäkt. f. Lagunda här. vid Strengn. riksd., 179.
- Per Jonsson** i Hielmene, i Fjärås s:n, Hall., bonde, 135.
- Per Klockare**, fmäkt. f. Vestervik vid Strengn. riksd., 172.
- Per Knutsson**, se **Peder Knutsson**.
- Per Knutson** på Linköpings gård, frälseman, i rätt. öfv. de uppror. Vg., 171.
- Per Knutson** (Soop, väpn., hdshöfd. i Gullbergs h., Ög.), i Malmö l. Malma, frälseman, i rätt. öfv. de uppror. Vestg., 171; rusttjenst, 192.
- Per Larenson** [Larsson] (Ulfstend l. Königsmarck? t. Halkui l. Hallqvad), riksr. o. väpn., 57; i rätt. öfv. de uppror. Vestg., 170; rusttj., 190.
- Per Larensson**, fmäkt. f. Åse här. i Vg., 177.
- Per Larsson**, fullmäkt. f. Sken. vid Strengn. riksd., i rätt. öfver de uppror. Vestg., 172.
- Per Nielson**, se **Pedher Nilson**.
- Per Nilson**, rådm. i Link., undrhdlr m. de uppror. i Sm. o. Vg., 82, 364.
- Per Nilsson**, "Lille P. N.", rusttj., 23.
- Per Nilsson**, rusttj., 23.
- Per Olsson**, se **Peder Olsson**.
- Per Olsson**, fmäkt. f. Vallentuna här. i Upl. vid Strengn. riksd., 179.
- Per Tordson** i Landha i Fjärås s:n, Hall., bonde, 136.
- Per Ådgeson**, fmäkt. f. Gillberga här. i Verml. vid Strengn. riksd., 178.
- Pig, Embiörn**, i Landha i Fjärås s:n, Hall., bonde, 136.
- Plikt** f. yppighet i kläd. bestämmes af borgm. o. råd i Sthm, 240, 241.
- Plonnyes, Herman**, borgmäst. i Lüb., 353; br. t. kon. G., 400.
- Polapenningar** (Hamnpgr) i Sthm, 242.
- Posse, Axel** (riksr., se reg. t. 2:a del.), rusttj., 193; benådningsbr., 272; sändt kon. ett kredenskar, *ib.*; bör sända ett par hästar, *ib.*; ny trohetsfligt., 400, 401.
- Prebenden** i Åbo, 229, 230; hel. Tre konungars i Vesterås, 346; om lediga, 118; om gåfv. t., 158.
- Prebendegods**, skänkta, sk. gå tbaka t. rätt. bördeman, 9, 19; mycket förlagda, 161, 346.
- Prebendehus** i Sthm: Mårt. Lindorms, 11; Apostla- d:o, *ib.*; 11,000 jfrurs, 11, 12; Guldsmedz, 12.
- Predikan**, 94; oskicklig, 37, i Upl., 371; kättersk, sk. ej tillstädjas, 79, 83, 98; ny, såges vara uppkommen, 98.
- Predikare**, en ny, utom kkochn sk. anställas i Sthm, 11.
- Prelater**, kon. beskyld a. vilja fördrifva, 93; drs välde någ. fsvag., 145, — — måste någ. minskas, 153; bortdrifna, 357, 358, 361; drs klagan 365; vid möt. i Vesterås, 378.
- Prentteri** (boktryckeri), 371.
- Presentationsriift**, kon:s, t. prestgäll, 118.
- Prestavielsze** [-wiigiilse], 144; föregifves vara afskaff., 358.

- Prester**, få gifta sig, 144, 150; skäl dertill, 150; erhållit många egodel., 155; afsigt. drmd, *ib.*; skola predika, ej regera, 160, 161; sk. ej vara herrar, 155; i första christenhet. tag. bättre vara på sitt emb., 161; må ej uppsättas, kon. o. ridd. t. fnedr., 169; i Sthm få ej köpslaga, 241; borglåg. hos några i Vg., 260, 393; i Link. stift, brevvel. m. bisk. Brask, 260; om arf efter, 307; fördrifne, 357, 358, 361; nödg. a. gifta sig, 361.
- **ne**, gjort allmog. genstörtig, 277; Skara ordin. om drs rätt. o. skyld., 305—307.
- Prijs, Hans**, rusttjenst, 24.
- Priorissan** i Skeninge nunnekl., *ctr. m.*, 323, 324.
- Privilegier**, förbättr., f. Vestervik, 18, 19; f. Köp., bekräft., 49, 50; Lübeckarnes, 30, 342, 344; f. Helsingl., 188; för Lödöse, bekräft., 196, 197; f. Norrköp., bekräft., 209, 210; f. Stockholm, 237—242; f. Skeninge, stadfäst., 280.
- Prostarne**, i Link. stift, om drs uppbörd, 232.
- Prussen** (Preussen), bisk. Hans Brask begifv. sig dit, 146.
- Påfven** i Rom, hos hon. ätes kött und. fastan, 155; bisk. Magn. i Skara apeller. t. hon., 379.
- Påska-altare** (afgift t. prestersk.), 306.
- Påual**, hr, i Åker i Söd., får återbörda gods fr. Juleta kl., 20.
- Påuel Birgeson**, rusttjenst, 25.

Q.

- Qvarn**, 1; — ar i G. Upsala, 236; i Sthm, lemna åt staden, 239.

R.

- Raffual** i Huseby, Dal., 177.
- Raffnsborge, Albrekt**, danskt riksr. o. ridd., ståthållare i Skåne, lejdad Th. Jönss., 396.
- Ragualdt Jönsson**, förlän. (i Vg.), 8.
- Randesta** (Rännesta i Kils sn, Örebro h., Ner.) by, sk. thöra Kumla sn, 52, 53.
- Rankhyttan** [Rånkehytten] (bergsfrälseegdm i Wika sn, Dal., vid sjön Runn), thör. And. Perss., 61, 63.
- Rasmus Pederson**, fogde i Kollens (Kullings) här., får två gård. i förlän., 298.
- Rasbo** här. (i Upl.), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Rasbo** sn (i Upl.), 322.
- Raszeborgz** [Ras-] (Raseborgs län) i Finl., innebygg. drst. fbjudas handel på Reffle, 138; — sk. skicka ombud t. Sthm, *ib.*; — sk. fullfölja sina klagomål mot Er. Flem., *ib.*; — svårt förtryckta af Er. Flem., 233, 234; br. t. dm drom, 235; Ekenäs stad anlagd vid Raseb., 234.
- Rasmus Nielson**, får hdsrätt. i Berke (Bjerke) här., 291.
- Ratificationsbref**, 354.
- Rawald**, hr, i slottslofv. på Leckö, 313.
- Recess**, Vesterås, 84, 86, 118, 122, 125, 128, 162, 200, 202, 205, 206, 230, 305, 309; hvarf. dn gjordes, 153 o. f., 162; sk. hållas, 169; bekräftas, 176, 179; — af Smål. o. Vg., 373; protest dremot af Th. Jönss. o. bisk. Måns, 388—390; — — af bisk. M., 378, 379; — Lödöse, 318, 319, 402.
- Redhkirchia** (annexkyrka), 52.
- Reffle** [Reffla, Reffuele] (Reval), seglats dit fbjuden, 138, 234, 235; — fr. Finl. skett af nöd, 234.
- Register** på förtäringen vid Elfsb. slott, 326.
- Rekarne**, fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178; hr Olaff i Runtuna fogde drst., 211.
- Retwik** (Rättvik), Dal., 177.
- Reversalbref** t. kon. på ny troh. af upprorsmenn. i Smål. o. Vg., 372, 373; — — Vg., 400, 401; — — Jönk stad, 379, 380.

- Reymar** [-er], **Albrikt**, proviantmäst. på kon:s skepp Svanen, 35—37; oförskylt anklag., intyg om hs välförhåll., *ib.*; borgare i Viborg, 36; gr. Joh: af Hoya tjenare, 67.
- Ribbing**, **Sevid** (riddare), i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 171; rusttjenst, 193; om häst. o. rustn. h. vill försälja, 311, 334; får bo på ladugård. vid Öresten, 313.
- Ribbing**, **Nielss** (Knutsson t. Svenserid, m. m., se reg. t. 5:e del.), rusttjenst, 194; bytesbr. på gods, 308.
- Ribbingar**, sk. främja uppror. i Ög. o. Smål., 167.
- Ridderskapet**, i Upl., kall. t. möte i Sthm, 39; dss bref t. hela rik. om uppror i Sm. o. Vg., 57—59; en del i Vg. gjort uppror, 60, 90, 103; — i riket, måste igenfå en del arvegodts fr. kyrk. o. klost., 159; arvf. f. myck. fminsk., 160; drigm försvag., 161; — i Danm., fsaml. i Norge, 265.
- Ridswerd**, 244.
- Riffzsjö** s:n (Räfvesjö i Kinds h.), Vg., 303.
- Rige** (Riga), 120.
- Riksdag** i Strengnäs, fhandl. drvid, 141—171.
- Riks-råd**, Danmarks, se **Danmark**; — Sveriges, se **Sverige**.
- Ripe** (Ribe i Danm.), bisk. af, 265.
- Riseberga** [Rijso-, Riszbe-, -ghe] (Cistercienser-nunnekl. i Edsbergs s:n o. här., Ner., grundlagdt af kon. Sverker den andre omkr. 1200; förstördt af våld 1546); ctr. m. abbediss. drst. om afgäld af klostr., 313, 314.
- Roden** [Rodhenn, Rodzlaghen], domprost. Jör. Thuress. dit undflytt, 113, 132, 134; om prest:s fhåll. drst., 208.
- Rom**, kött ätes der i fastan, 150.
- Rommare kirke** (den romerska kyrkan), 379.
- Rost**, **Dirich** (borgare i Sthm, jernverksegare), tillåtelsebr. a. uppköpa jern, 1.
- Rostok** (Rostock), 370.
- Rostrop** i Ådala s:n, Fjäre h. (Rostorp i Idala s:n, Fjärås h.), Hall., 135.
- Rwntwna** (s:n i Rönö här.. Söd.), hr Olaff drst., 211.
- Rusttjenst**, af Nydala kl., 12; fteckn. öfv. dt rusttjenstskyld. fräls., 189—195; af Finl. utfordras, 267.
- Rustningar**, 311, 344.
- Rystade**, i Vesterås stift, 191.
- Råd**, de tre rikenas, sk. döma om kostn. f. Ped. Cancellers hemsänd. fr. Norge, 8.
- **Danmarks riket**, se **Danmark**.
- **Sveriges riket**, se **Sverige**.
- Rådet** i Sthm, 240, i Lüb., 354.
- Rådmän** i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261; i Sken., 364; i Söderköp., *ib.*
- Rådstugan** i Sthm, 240.
- Rådstugufred**, 378.
- Råg**, 17, 227.
- Räf**, **Michil** (t. Malong i Vg.; se reg. t. 5:e del.), rusttj., 194.
- Räfst**, kon. Karls, 9, 346.
- Rällenä gård** m. m., förlänas t. Ped. Gunnarss., 312.
- Rättaredöme**, Kasterlösze på Öl., 292.
- Röllersred** (nu Röllebo i Torpa s:n) i Torpe s:n, Marks här., kronogods; bortbytt t. Niels Ribbing, 308.
- Rökås** i Torpa s:n, Marks h., bortbytt kronogods, 308.
- Rönö gård** (nu kungsg. i Rönö s:n, Björkekinds h., Ög.), sk. ligga under Linsköp. gård, 276.
- Rör** (skjutvapen), alla i Jönköp. sk. utlemnas, 107.

S.

- Sacramenten**, böcker derom utkomna, 144, 149, 357.
- Sadalar**, 244.
- Sakafall** (sakören), 128.
- Saker** (sakören), biskops, 12, 310; konungs, 12, 251, 274, 309, 310, 323, 339; i Sthm fallande, 241.

- Saleberg (Sala bergslag), br. t. bergsmänn. drst. om pris. på silfv., grufv., m. m., 20, 21, 27.
- Salmon i Strand, fullmäkt. f. Verml. vid Strengn. riksd., 177.
- Salpeter, 279.
- Salpetermakare, 333.
- Samting (markn. i Strengn.), 314.
- Sanct Clara kloster i Sthlm, 239; — gårde vid Sthlm, lägges t. stadens mulbete, 241.
- S. Erich, konung, 403.
- S. Eriks hus i St Laurentii gränd i Sthlm, 11; — i Kråkgränd, *ib.*
- S. Laurentii gränd i Sthlm, 11.
- S. Oloffs gård (erkebiskopsgård.) i Trondh., 368.
- Sandgården, förl. t. Ragv. Jönss., 8.
- Saris, Stora o. Lilla, gods i Wirmo s. i Finl., försålda t. Joach. Flem., 1, 2.
- Sathyla fjerd. (Sattiala i Tenala) i Thenola s:n, Finl.; förlänt t. Jöns Michelson, 210.
- Saw (Sagu s:n i Pikie här., Åbo l.), Finl., 230.
- Screddare, Jacob, fr. Hamränge s:n, sändeb. fr. Gestr. t. kon., 64.
- Screddare, Joghau, fmäkt. f. Gefle vid Strengn. riksd., 171.
- Scriftemäll, 144, 149, 358.
- Scriffuare, Anderss, biskopsfogde i Wartofta m. fl. här., 310, 313, 329.
- Scriffuare, Benkt [-ct], rusttjenst, 192; br. t. hon. om silfvertax. af kyrk. o. klerk. i Smäl., m. m., 272, 273.
- Scriffuare, Eric, rusttjenst, 23.
- Scriffuare [-ere], Esbörn [Esbyörn] (Bock, se reg. t. 4:e del.), rusttjenst, 192; br. t. hon. om Jönks beskattn., 335.
- Scriffuare, Gudmund, 241, se vid. Gudmund Pedersson.
- Scriffuare, Jöns (fogde på Öl., i Möre, Aspel. o. Sevede), rusttj., 24.
- Scriffuare, Karl, biskopsfogde i Elfsb. l., 310.
- Scriffuare, Oloff [Oleff], fogde i Hels., afsked., 133; tillfångatag. af bönd., 397.
- Scriffuare, Oloff (trol. dsamme s. föreg.), fogdebr. på Leckö o. åtskill. här. i Vg., 210; i slottslofv. på Leckö, 211; instr. rör. borgläg., 212, 213; br. om åtskill. år., 271.
- Scriffuare, Thomas, fogdebr. på Simtuna och Thorstuna här., 9.
- Scriffuer, Erik (på Öl.), rusttjenst, 25.
- Scriffuer, Swen (förläningsman i Ög.), rusttjenst, 25.
- Scriffuere, Clemet, föreskrifter, 213, 214.
- Scriffuere, Joen, i slottslofv. på Leckö, 312.
- Scriffuere, Jon, på Vesterås slott, föreskrifter, 66.
- Scriffuere, Jönss, fogdebr. öfv. Verml., 313.
- Scriffuere, Jören, i slottslofv. på Leckö, 312.
- Scriffuere, Karll, fogde öfv. biskopslandb. i Link. stift, 291.
- Scriffuere, Knut (tre strål. i vapn.), frälse- o. sköldebr., 320, 321.
- Scriffuere, Lasse (fogde på Dal?), får en Th. Jönss:s gd i Lödöse, 312.
- Scriffuere, Lasse, fmäkt. f. Sthlm vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., *ib.*
- Scriffuere, Marquard, fogde öfv. Tierps m. fl. här. i Upl., 318.
- Scriffuere, Nils, Gamble, rusttjenst, 190.
- Scriffuere, Peder, borgmäst. i Skara, 312.
- Scriffuere, Rasmus, i slottslofv. på Leckö, 313.
- Scriffuere, Truels (Rosenstråle, se reg. t. 4:e del.), 232; får Visingsö i förlän., 231, 236.
- Scriffuere, Wlff, se Gyler, Wlff.
- Scriffwer, Botuidt (Anckar), rusttjenst, 24.
- Secreterare, kon. G:s, Wlff Gyler, 29, 257, 350, 353; kon. Fredr:s af Dmk, mäst. Jesper Brochman, 282—285; två danske sändebud t. Sv., 264, 265.
- Seueholmen, vid Lödöse, om stadens flytt. dit, 196.
- Seuerin Aruidson (frälseman), får Vårfruberga klost. i förlän., 3.
- Seuerin Bartsikärare, frihetsbr. på Lunds gd i 3 år, 1.
- Senestadh i Ög., 364. Se Siöenestadh.
- Sewedall, se Säwedal.
- Sewesta i Norunda h., Upl., 178.

- Siende** [Sii-] här. (i Westml.), häradsrätt. förlänt. t. Ätte Nils., 3; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Siil** [Syll], **Peder**, mäst. vald t. erkedjekne i Åbo, 118, 119.
- Sijklön** (Sicklaön vid Sthm), förlänt t. Stockholms stad, 239.
- Silbo** (Selebo) här. i Söd., fogdebr. drpå f. hr Olaf i Runtuna, 211.
- Silff** [-uer, Sölf], om utförs. af, 1; myntadt, bestämm. drom, 14, 15; om pris. derpå, 20, 21, 27; kyrko- o. kloster-, kon. anklag. a. hfa borttagit, 144; fr. Lindholm., sk. uppsändas t. kon., 207; i kläd., får ej dragas af dem, s. ligga i slemt lefv., 240; i capell. på Kalm. slott, 277; om dess pris i Lüb., 341; skatt i, se **Silff-skatt**.
- Silff-skatt**, 359; kon. anklag. a. vilja pålägga, 74, 75, 99; kon. vill ej vid. uttaga säd. af kyrk. o. klost., 89; af Åbo stift, 118; af prest. o. kyrk. i Ög., 273, 277.
- Simesunda**, gård i Siuhundra här., 178.
- Simetvna** (Simtuna i Upl.) här., Thom. Scriffu. fogde drst., 9.
- Simon** i Köping, hr, får Grönö gård md underlyd. i förlän., 24.
- Siobåda** (Sjøboda i Källands h.) upplåtes åt h. Katerina, Joen Skreddares i Lidk., 304.
- Siuhundratz** här. (i Upl.), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Siwsholm** i Töfsala s:n (Wemo h.), Finl., 230.
- Siälagardhen** i Upsala, gods derunder återbördas, 346.
- Siälspäk**, i skatt, 3.
- Siösaltt** (nu Sjöshult), anslag. t. Vesterviks stad, 18.
- Siönestadh** [-eue-], i Ståkeborgs l., Ög., 82.
- Sjöö** (sätessgård i Holms s:n, Lagunda h., Upl.), thör. hustru Anna, 346.
- Skaak**, Gregerss, dansk, fbön f. hon. hos kon. Fredr., 316, 317.
- Skalfzö** s:n (nu Skallsjö i Wätle h.) i Välle här., 307.
- Skalm**, Erik, får vidkännas gods fr. Nyekor i Åbo, 230.
- Skara** stad, 308, 312, 361, 401; möte drst., 163, 164, 360, 361; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 172; rusttjenst, 194; Ped. Anderss. på Leckö fogde drst., 311; br. t. borgm. o. råd drst., 197, 198, 311; borgmäst. drst. Ped. Scriffu. o. Er. Gulszmed, 312; kon:s syster fru Marg. drst., 367; Helgeandshus drst., 199.
- **biskop** drst. br. t. hon. 4; se för öfr. **Mäns**,
- **biskopsstol**, 310.
- **domcapitel**, taxa af, 126, 206, 207; bref t., 198, 199; klag. öfv. allmog., 200; br. t. bisk. Mäns, 328; br. fr. de uppror. Smäl., 358, 359.
- **ordinantia** om prest:s rätt. o. skyld., 305.
- **stift**, förvalt. draf uppdragt åt domprost. mäst. Sven, 126—128, 197—199; om prest:s rätt. drst., 200, 201.
- Skarlakghen** (skarlakan), får ej dragas af dm, s. ligga i slemt lefv., 240.
- Skatt**, af Gestr., 19; af Dal., 195, 196; af Ångerm., derom, 262, 263; af hela Ång. 800 mark, 251; — olaga, pålagd inneb. i Raseb. l. af Er. Flem., 233, 235; sk. af kon. ej påläggas, 277; kon. beskyld a. hafa pålagt, 357, 359; af ett ålfiske, 290; af Helsingl. 1200 mark, 326.
- Skattefrihet**, f. Sev. Bartskårare, 1; å kyrkogods i Ång., 7; f. borgm. i Sthm And. Simonss. på gods, 10, 252.
- Skattejord**, fbud drpå upphäfves, 29; sk. gå tillbaka, 160.
- Skedby**, 190.
- Skedewij** (i Vesterg.), 274.
- Skedui** i Dal., fmäkt. drifr. vid riksd. i Strengn., 177.
- Skellenes** (nu Skälsnäs), gård i Tjureda s:n (Norrvid. h.), Smäl.; legat und. klostr. i Wexiö; får återbördas, 19, 20.
- Skellesta** (nu Sköllersta) här. i Ner., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Skenninge** [Skä-] stad; Ol. Belthare borgm. o. Ol. Skåningh rådm. drst., 82, 364; med dess signet beseglas dagting. m. de uppror. Smäl. o. Vg., 85, 366, 380, 381; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 172; stadfäst. å priv., 280; br. t. innev. drst. fr. de uppror. Smäl., 356—358.
- **nunnkloster**, ctr. om dss afgäld t. kron., 323, 324.
- **svartrödrakloster**, ligg. öde, 285; dess egor o. landbor lemnas t. helgeandshus. i Vadst., 285, 286; tillslut., 367.

- Skeper, Oleff**, fmåkt. fr. Sthm vid Strengn. riksd., 171; i rätt. öfv. de uppror., *ib.*
- Skepp**, de lübske undsatt rik. md, 150; sänkta af dm vid Köphmn, 341, 343.
- Skerkijnd** (Skärkind i Skärk. här., Ög.), 359.
- Skerpentijnor**, 276.
- Skinn**, i skatt, 359; af Ång., 251.
- Skinnare, Märten** (förmög. borgare i Vadstena, s. deltagit i uppror.), benådningbr., 281, 282.
- Skippaby** i Vg., frih. drå f. Elin Benctz dtr, 302.
- Skjutsfärder**, oskäl., kon. vill drmd ej betunga men. man, 90.
- Sko** i Förlande s:n, Hall. (nu Skog i Förlanda s:n, Fjärås h.), 135.
- Skoffteby** (i Häreneds s:n, Kinnefjerdings h., Vg.), thör. Niels Olss., 302.
- Skogclöster** (Sko kloster), derom, 208.
- Skogstorp**, kronogods, förlänt t. Ped. Svenske, 291.
- Skogxuedan** (jagt) i Hels., 188.
- Skolan** i Sthm, inkomst. anslagna t. dnsamma, 11, 12.
- Skolmästaren** i Sthm, anslag t. hs underhåll, 11, 12.
- Skomakarbrineken** i Sthm, 11.
- Skomakargatun** i Sthm, 11.
- Skone, Skonne**, se **Skåne**.
- Skoningz, Skonungz** här., se **Skåning**.
- Skreddare, Erich**, fmåkt. f. Ner. vid Strengn. riksd., 178.
- Skreddare, Joen**, i Lidköp., 304.
- Skreddere, Jon**, rusttjenst, 23.
- Skreddere, Karll**, fmåkt. f. Arboga vid Strengn. riksd., 171.
- Skreddere, Oleff**, d:o f. Link. vid d:o, 172.
- Skredder, Tordt**, rusttjenst, 24.
- Skrådhar, Hans**, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Skytt**, på Kalm. slott, 276, 288; t. Kalm. stad, 288.
- Skyttar** [Skyttare], kon:s, i borgläg., 6, 393; på Elfsborg, 326, 339.
- Skyttetyg**, 190, 193, 194.
- Skåne**, 392; d. råd. drst. 204; k. Fr:s ståthåll. drst., 396; Th. Jönss. o. bisk. Måns der lejdade, *ib.*
- Skåningh, Olaff**, rådm. i Sthm, undrhdl. m. de uppror. i Smål. o. Vg., 82, 364.
- Skåning, Rasmus** (fogde i Strengn. m. Åkers o. fl. här.), förlän. af gods på Lofön, 20.
- Skånings** [Sko-, -ungx] här. i Vg., 199, 307; fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; Ol. Scriffu. fogde drst., 210; hdsrätt. förlänt t. Matt. Kagge, 312.
- Sködui** (Sköfde stad), rusttjenst, 195.
- Sköfdeby** i Kåkind's här., förl. t. Bryn. Ericson, 313.
- Skölby** i Fjärås s:n o. h., Hall., 135.
- Sköldbref**, f. Knut Scriffu., 320; f. Jören Jönss., 345, 346.
- Skölleridh**, gård, br. drpå f. Joen Småsven, 313.
- Skörter**, 192, 244.
- Skötther**, se **Skyttar**.
- Slagsmål** på helgedag, straff drf., 306, 307.
- Slatte, Erich** (se reg. t. 3:e del.), rusttjenst, 192; sk. hålla konungsråst i Smål., 317.
- Slängär** (fältslangor), 276.
- Sledorm, Henrich**, mäter, kon:s canceller, 126, 257, 337.
- Slesuig** [Sleszuik, Slesswig], 216, 395, 398, 401.
- Slott**, kronans, nedbrutne, 156; kron. behöfv. drf. biskoparnes, *ib.*
- Slottsherre**, i Raseborgs län Er. Flem., 235; i Kalm. Måns Johanss., 288.
- Slottsbyggare**, 327.
- Slottsloven**, på Elfsborg åt Sev. Kiil, 6, ånyo, 123, 124, 394; — åt åtskill. pers., 312, 313; på Wiborg gr. Joh. af Hoya, 49; på Leckö åt Ol. Scriffu., 211, 214, — åt fl. pers., 312; i Tavastehus t. Ped. Svenske, 214, 215; på Sthm åt flere pers., 261, 262.
- Slottsskrifvare** på Elfsb., hs pligt, 123, 124.
- Slöthe** (Slöta i Vg.), 295.
- Smed, Peder**, förut fogde i Uppvid., 287.

- Smedaby** (Smeby i Hjalstad), i Hellestads sn, Wadsbo; återbörd. af Ol. Halvordss. i Tråstena, 223.
- Smediestada l. Smidistada** (Smedsta i Björnlunda ell. i Frustuna sn), i Daga här., Söd., 178, 191.
- Småland** [Sz-], om uppror. drst., 27—34, 39, 43, 44, 46—48, 50, 51, 53, 56, 57, 61, 62, 65, 74, 80, 81, 85, 131, 143, 163 o. f., 180—186, 202, 278, 287, 365, 374—376; br. t. de uppror. drst. fr. städ. i Ög. o. Link. domcap., 38; — fr. kon. t. men. Sm., 40, 41; dagting. m. de uppror., 81—85, 102; — t. allm. om tillgift, 86—88; kon. der falskel. anklag. 99; om kons råfst drst., 317; förlän. drst., 211; fogd. drst. sk. uppköpa oxar, 232; — — sk. lugna allmog., 258, 260; inneb. varnas f. falska rykt., 269, 270; falska rykt. drifr., 271; en jäg. o. hund. bortkomna derst., 273; de uppror. inneb. br. t. Ög., 29, 356—358, — — t. Vg., 358, 359; br. t. allm. m. fl. drst. fr. Vg., 360—362; — fr. Ög. t. Vg. om uppror. i Sm., 363, 364; fmäkt. fr. Ög. fhdl. m. Sm., 364—366; br. drom t. kon., 366—368, 370—372; de uppror. församl. i Lekaryd, 371; ny trohetsfpligt., 372, 373; fl. här. kon. trogna, 374, 375; uppror. drst. still., 388.
- Smålenningh, Jacob**, rusttjenst, 25.
- Smäländingar**, de uppror. åt. lofv. kon. troh., 84; ihjelslag. fogd., 163; nödg. Jönk. borg. md sig a. gripa kons syster, *ib.*; sändeb. t. Vg., 163—165.
- Småsuend, Erich**, fmäkt. f. Söderk. vid Strengn. riksd., 172.
- Småsuen, Joen** (trol. Joen Suensson t. Kedum af Rylandaslågten), rusttjenstskyld. i Skara stift, 194; bytesbr. på gods, 307; br. på Sköllerids gd, 313.
- Småsuen, Karl**, rusttjenst, 24.
- Småsuen, Märten**, rusttjenst, 24.
- Småsuen, Oloff**, rusttjenst, 24.
- Småsuen, Seuerin**, rusttjenst, 24.
- Smör** i biskopsränta, 129; i skatt, 206, 207, 227, 233, 273, 274, 309, 310, 359; sändes t. Lüb., 279.
- Snapperij**, 393.
- Snugga** (nu Snugge i Frillesås sn, Fjärås h.), i Fyllissås sn, Hall., 136.
- Snäuingen** (nu Snäfringe här.) i Vesterås l.; fmäkt. vid Strengn. riksd., 178.
- Snörnålen**, kons jakt, 276, 287, 288.
- Solldann**, then hedneske, (sultanen) 393; indrag. i Ungern, *ib.*
- Sonne** (Suno Petri nämnes i bisk. H. Brasks visit.-handl. såsom curatus 1525), hr, kyrkohde i Madesjö (Kalm. l.), 327, 328; kon. önsk. hs afsätt., 328.
- Sotelanda** (Sotlanda i Lena sn, Kullings h., Vg.), förlänt t. fogd. i Kollen Ransmus Pederss., 298.
- Spetal**, se **Hospital**.
- Spira** (Speyer i Tyskl.); möte drst., 389.
- Sponga** (Spånga) i Norbo här., Westml., 178.
- Spore** (Sporö), ö vid Vestervik, anslag. t. Vesterv. stad, 18.
- Sporeholmen** vid Vestervik, anslag. t. V. stad, 18.
- Stadswaden** i Skeninge, 280.
- Staffan Henrichson**, (borgmäst.) i Upsala, sk. handla m. dm på Kopparb., 63; i rätt. öfv. de uppror. vestr.-herr. i Strengn., 171; rusttjenst, 190.
- Staffuagård** i Aska här., Ög., 82, 364.
- Stake, Erik** (t. Hönseäter i Vg.), skulle främja uppror. i Dal., 167; i rätt. öfv. de uppror. i Strengn., 170; rusttjenst, 193; ny trohetsfpligt. t. kon., 400, 401.
- Sten**, hr (Sture), hs föregifne son (Daljunk.), i Norge, 348 o. f., 369.
- Sten Benktson**, frälseman, rusttjenst, 25.
- Stenbyssor**, 276.
- Stigxeriidh** i Gunnerops sn, Hall., 136.
- Sting, Suen** (se reg. t. 4:e del), frälseman i Skara stift, rusttjenst, 193.
- Stocholm** [Stockholm], 43; borgmäst. drst. And. Simonss., 9, 10; anslag t. skola o. skolmäst. drst., 11, 12; gods indragna fr. kyrkl. stift. drst., *ib.*; namn å gator drst., *ib.*; en predikant ut. kkohtu sk. anställas, *ib.*; Stortorg., 13; falskt rykte a. S. sk. vara belägr., 38, 41; fräls. i Upl. m. fl. ditkallas, 39, 48, — församl., 57; kon. kan förlita sig på stad., 68; m. dss sign. beseglas dagting. m. de uppror. Vg. o. Sm., 85, 366, 380; fmäkt.

- drifr. vid riksd. i Strengn., 171; privil. f., 237—242; om kyrk. drst., 242; borgm. drst. Ivar Ivarss. o. And. Simonss., 252, 261, 364, Lasse Larensson o. Herm. Fossert, 261; bfmn drst. Gudm. Pederss., 29, 365, se vid. **Gudm. Persson.**
- s **slott**, Norrmalm m. tomtören o. dagsverk. derund., 241; dagsverk. af Vesterhan. — 252; fmakt f. slottslofv., 261, 262.
- Stochken** i Fyllissäss s:n (Stocken i Frillesås s:n, Fjärås h.), Hall., 136.
- Stola** (frälsäteri i Ströö s:n på Källandsö), thör. h. Agneta, 307.
- Stormaren** [Stormarn, -ern], 216, 392, 395, 398, 401.
- Stortorget** i Sthm, 13.
- Strand** (i Wärmeskogs s:n), Verml., 177.
- Strengnäs** [-enes, -ss, Stregnäs], 187, 189, 195—197, 199, 201—203, 206, 207, 210, 211, 214, 257; bisk. drst. Måns, br. t. hon., 4, — se vid. **Måns.** Riksd. drst., 100, 101, 103, 110, 117, 180, 184, 205, 220, 248, 386, 387; kon. drst., 140, 141; fhdl. vid riksd. drst., 141—179; dss fmakt. vid riksd., 171; om kon.-val. drst., 361.
- s **stift**, 20; rusttjenstskyld. drst., 191; fteckn. öfv. fräls. drst., 190, 191.
- Stryia** (nu Ströja) i Rasbo s:n, Upl., thör. mäst. Jör. Thuresson, 322.
- Strömmarne** i Sthm, Södra, 239; N. o. S., 241.
- Stuen** (Stufven i Frillesås s:n, Fjärås h.), Hall., 136.
- Stwre, Sten**, 75, 280, 290.
- Stål**, får af Skeninge borg. säljas i Kalm. l. o. på Öl., 280.
- Stålbörgith** (bergslag vid Ammeberg i Ner.), fmakt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Städleöre**, 90.
- Stägx län** i Upl., fmakt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Ståkeborgx** [Ste-] län, 82, 364; återstäd. af, 317.
- Stäkelöt**, anslag t. Vesterviks stad, 18.
- Suale**, 165.
- Suderköping**, 263, 266—269; Mattis Gritestöp. o. Hans Jakobss. rådm. drst., 82, 364; md dss sign. beseglas dagting. m. de uppror. i Smål. o. Vg., 85, 366, 380, 381; fmakt. drifr. vid Strengn. riksd., 172; kons. vörd drst., 232; borgmäst. drst. Lasse Borjeson, 279; herremöte der föreslag., 367.
- s **hospital**, får tiond. af Östanstång o. Twist, 1; får blifva der men. man vilja, 89.
- Suen** [Sw-] (Jakobsson), mäst., domprost i Skara, sk. hfa inseende öfv. tionde o. tull på Dal., 196; förordn. t. tillsynesm. öfv. stift. o. Götala gd, 197, 198, — — öfv. Helgeandshus. i Sk., 199; klag. öfv. allmog., 200; tillsynesm. öfv. Brunsbo gd, 201; sk. fördela mansk. i borgläg., 211—213; br. t. hon. om åtskill. år., 258, 259, 328, 329; förlängsbr. på biskopsfodr. i Vg., 301; sk. uppbära inkomst. t. Brunsbo, 329, 330; sk. gifva råd rör. uppbygg. af Gudhems kl., 331; besegl. br. t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 386.
- Suen** i Gåseturp, Hall., bonde, 135.
- Suen** i Långås, Hall., bonde, 135.
- Suen Larensson**, bonde, fmakt. f. Kind i Vg. vid Strengn. riksd., 177.
- Suen Nilsson**, fmakt. f. Holme (Hardemo) här., Ner., vid Strengn. riksd., 178.
- Suen Pedherson**, fmakt. f. Askersunds h., Ner., vid Strengn. riksd., 178.
- Suenske, Henrik**, rusttjenstskyld. i Skara stift, 194.
- Suenske, Peder**, se **Swenske.**
- Sunnegatha gård** (på Källandsö), upplåtes åt h. Katerina, Joen Skreddares i Lidköp., 304.
- Sunnerbo** [Sy-, Ss-bå, Sönderbo], 382; br. t. allmog. drst. om uppror. i Smål. o. Vg., 74—77; reversalbr. fr. innebygg. drst. på ny troh. mot kon., 372, 373; på ting. lofv. sådan, 374.
- Sure** [Sw-], **Godfrid** [Gofred], fogde, får Nydala klost. m. bisk.-tionde o. sakören i förlän., 12, 13; ihjelslag. af de uppror. Smål., 29, 33, 38, 40, 41, 356, 357.
- Suärdsö** (nu Svärdsjö s:n) i Dalalagen, förlänt t. Jöns Olss., fogde på Kopparb., 210.
- Swanen**, kons skepp, 35—37; myteri drst. bl. fång., *ib.*
- Swart, Oleff**, rådm. i Sthm, i slottslofv. på Sthms slott, 261.
- Svartbrödraklostret** i Skeninge, ligg. öde, 285; dess egor o. landbor lemnas t. Helgeandshus. i Vadstena, 285, 286; tillslutet, 367.

- Swartsjö** [Swarthesyö] (kongl. slott i Sänga s:n på Färingsön), förteckn. å mansk., ditsändt i borglåg., 22, 24.
- Swenarum** i Vestra h., Smål., 358.
- Swen** i Haxxeriidh, Gunnerops s:n, Hall., 136.
- Swen Gunneson** i Wlleriid, Gunnerops s:n, Hall., 136.
- Swen Persson** (fogde i Vg.?), 311.
- Swenner**, kon:s, 110, 111, 212, 274, 334, 339; på Kalm. slott, 276, 277; om drs lön, 117; utvis. ur borglåg. i Vg. af fogd. Brynolf, 260.
- Swenske, Peder** (Bengtsson, provisor i Sken. kl., hdshöfd. i Lysings h. Ög.), rusttj., 24, 192; får Herristada gård i Hofs l. i Ög. i förlän., 282.
- Svenske, Peder**, får hdsrätt. i Ale o. Flundre h., 291; får Sälända kronog. i förlän., *ib.*; i slottslofv. på Leckö, 313.
- Svenske Per**, får slottslofv. på Tavastehus, 215.
- Sveriges krona**, fpligt. i Lüb. å dess vägn., 351—354.
- Sveriges rike**, har ofta varit i sorg, bedröfv. o. fiendehänd., 47, 49.
- **rikes råd**, 45, 46, 59, 63, m. fl. st.; i Vg., br. t., 5, 6; — upproriske, 373; — — deras br. t. Smål., 360—362; br. t. hela rik. om uppror., 57—59, 184—186; möte m. dm i Upl., 95; om utländ. dri, 150, 151; fpligt. å rådets vägn. i Lüb., 350—354; br. t. danska råd., 204—206, 219, 221; — fr. danska råd., 399.
- Swerike**, 369.
- Swin**, 288.
- Swnd** i Verml., frih. drå f. h. Bencta, 302.
- Swndzholt** i Väna h., upplåtes åt h. Katerina, Joen Skredderes i Lidk., 304.
- Swanna**, hr, kkhde i Wissefjerda, Smål.; brevvel. m. bisk. Brask, 260.
- Sydherköpinghe**, 332; se för öfr. **Suderköping**.
- Syll, Peder**, se **Sil, P.**
- Synnerbo** [Ssynnerbå], se **Sunnerbo**.
- Sågeqvarn** i Torlered, 307.
- Sälända** (i Vg.), kronog., förlänt t. Ped. Svenske, 291.
- Säländt** (seland), skatt. af hvje s. kyrkojord i Ång., 7.
- Sämyngehundrat** (Seminghundra) här. i Upl., fullmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Säwedals** här. (Säfvedal i Vg., vid Göteb.), 308; Ped. Olss. får häradsrätt. drst., 291.
- Söderköpinghe**, se **Suderköping**.
- Södre strömen** i Sthm, 239, 241.
- Sölff**, se **Silff**.
- Sölffbergsmännen**, br. t. inneb. i Smål. o. Vg., 355, 356; t. Vg., 362, 363; sändeb. t. dm fr. Vg., 362.
- Sönderbo**, 382; se för öfr. **Sunnerbo**.

T.

- Talg**, 276.
- Tawastess hwssz** [Taweste-] (Tavastehus i Finl.), slottslofv. drst. förlänt t. Ped. Svenske, 214, 215.
- Tegelbruket** vid Gamla Upsala, förlänt t. borgmäst. o. råd i Ups., 26, 27.
- Teiste, Jon**, erkebisk. Olaffs i Trondh. ombudsman i Bergen, 369, 370.
- Testamente** till prester, 306.
- Thenole** s:n i Finl. (nu Tenala i Nyland, Raseborgs här.), 210.
- Tholf**, i Rostrop (Rostorp), Ådala (Idala) s:n, Hall., åbo, 135.
- Thomas Scriffuere**, se **S.**
- Thure Jönsson** (af Tre Rosor), br. t. hon. m. fl. riksr. i Vg., 5; företag. uppror i Vg., 50, 67, 74—77, 92, 103, 180, 182, 184, 198, 217, 224, 305, 322, 373, 375, 396, 402; förut varit förrådsk mot fosterl., 75; upphofsm. till uppror., 85, 99, 131, 176, 205, 221, 249; uppegg. sin son Jör. dertill, 131; är ännu k. Chrs besvorne man, 75, 76, 217; vilkorligt erhållit kon:s nåd, 85, 86, 91, 95—97; bevist sig ganska underliga, 90; rymt af landet, 91, 94, 99, 101, 109, 123, 299; må återvända, 91; gjort falska beskylln. mot

- kon.; 92, 93, 99, 143 o. f., 221; Vestgöt. sk. söka fmå hon. a. återkomma, 94, 102; fbön f. hon. af rikets råd o. hs sön., 96; — af Joachim Trolle, 403; rymd t. Danm., 99, 104, 106, 131, 221, 224, 250, 402; förmodas stämpla emot Sv., 99, 100, 131, 212, 264, 268, 283, 318, 319, 330; br. om hon. t. kon. Fredr., 103—105; — t. danska råd., 105—107, 204—206; svar om hon. ifr. Dmk, 263, 264, 266, 268, 381—383, 398, 399; hs gård Lindholmen intagen, 101, 102; vill ej blifva vid Vesterås recess, 122, 125, 176; fallit ifr. densamma, 206; sk. återlemna kons lejdebr. o. lemna rik., 122; instruct. rör. hon. o. hs gods, 124—126; förhdl. i Strengn. rör. hon. o. upp-
 roret, 141 o. f.; hs anklag. mot kon., 168, 169, 184, 185; hs gods dömas fbrutna, 175; rusttjenst, 193; hs gods i Eklanda by, indragna, skänkas t. Lödöse stad, 196, 207; andra hs gods återbördas, 223, 224; — — upplätas åt h. Katerina, Joen Skreddares, 304; en hs gård i Lidköp. åt Ped. Olss., 312; en d:o i Lödöse åt Lasse Scriffuare, *ib.*; har sina bud in i land., 207; fått lejd i Danm., 204, 216, 219, 250, 264, 266, 396; aktar ej ära, ord, bref l. insegel, 217; är orsaken t. Sv:s skada und. lång tid, 217; hans anhang, *ib.*; tagit christendomen t. förevändn. f. uppror., 218; a. han ej må skyddas i Danm. begäres, 218—220, 224; i Norge, 256; fått igen sina gods drst., 264, 266; haft jfru Görvels gods i värjo, 274; om hs brefvexl. m. Th. Trolle, 274, 275; hs landbor, 210, 291; br. t. hon. om hustru Ingeborg, 295; hs vilja rör. Lidköp. bro, 297; innehåft häradsrätt. på Källan, 298; varit lagm. öfv. Vg. o. Dal, 299; br. om hon. t. Måns Göye, 315, 316; — t. hon. fr. Smål., 358, 359; — fr. riksråd. i Vg., 386, 387; — fr. hon. t. Smål., 360—368, 375; — — t. kon. Gust., 388—390; — — mot kon. o. Luther, 397; — — t. Ög., 356; om hon., 211, 212, 367; berätt. om hon. fr. Danm., 392.
- Thure Eriksson** (Bielke t. Benhammar o. Räfvelsta), riksr. o. ridd., br. t. hon. om vestg.-uppror., m. m., 101—103; berätt. om rättg. emot hon. i Strengn., 142 o. f.; utsedd a. uppvigla Dal., 167; dömd fr. lif o. gods, 172—175; en af hufvudm. f. uppror., 181; rusttjenst, 193; får behålla sina gods, 236; hs hustru får taga sina tillhör. på Leckö, 244; erhållit kons nåd, 275; innehåft hdsrätt. i Frökind, 291; br. fr. Smål., 358, 359; — t. Smål., 360—362, 375; — t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 386, 387.
- Tierp** [Tyerpen], här. i Upl., And. Jönss. fogde drst., 113; fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178; Marqvad Scriffuare fogde drst., 318.
- Tiffueden** (skogstrakt fr. gräns. mot Nerike in i Vg.), 167.
- Tiggebröder**, 289.
- Tiidegård**, 306.
- Tillinge** s:n i Upl. (Åsunda här.), 22.
- Tinghewal** [-auol] (Tingvalla i Verml.), 374; hr Per kkoprest drst., *ib.*
- Tingzfred**, 378.
- Tionde**, t. prest., 53; sk. i rätt. tid utgifvas, 200; t. kon., 128; kyrkans, tag. af kon., 357; t. Söderk. hosp., 1. — Se vid. **Biskopstionde** o. **Hospitalstionde**.
- Tiske**, de, 383.
- Tiurbo** här. (Westerås län); fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Tiuftzth**, 211. Se f. öfr. **Tiust**.
- Tiust** här. i Smål., 193; fogde drst., 330.
- Tiusta** i Oppunda h., Söd., 178.
- Tiwrede** (Tjureda i Norrvid. här.), s:n i Smål., 19.
- Tode**, **Karsten**, köpman i Lüb., 344.
- Tomtören**, t. Wadstena klost., 110; af Norrmalm, 241.
- Torbiörn** i Dentrwsshult, Hall., bonde, 136.
- Tornbiörn** i Jernkexeredh, Hall., bonde, 135.
- Torbyöholtt** (nu Tohult i Gunnarps s:n, Faurås här.), Hall., 136.
- Tord Erichson**, fmåkt. f. Hels. vid Strengn. riksd., 179.
- Tord Person**, fogde i Upl., br. t. hon. om mäst. Jöran, 113, 114.
- Tord** [-dt] **Person** [Pedherson] (t. Ekelunda, förut fogde), riksråd, vapnare, 57; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 171; rusttjenst, 190.
- Tordsiö**, upplätas åt h. Katerina, Joen Skreddares i Lidk., 304.
- Tordt** i Rystade, frälseman i Vesterås stift, rusttjenst, 191.
- Torkil**, abbot i Alvastra, sjukl., önsk. befrias fr. sin befattn., 294.

- Torkil Andersson** (t. Hinsekind?), frälseman, rusttjenst, 25; får häradsrätt. i Ostbo, 290.
- Torkilsborg** (en liten holme vid Westervik), anslag. åt Westerviks stad, 18.
- Torlered** i Wälle här., Skalfzö s. (Skallsjö s:n, Wätle h., Vg.), 307.
- Tornby**, i Bobergs här., Ög., 364.
- Torop** (nu Torup i Bara s. o. här., Skåne), egdes af Trued Ulfstand, 135.
- Torp**, i Högstade l. Hagstada (nu Hogstads) s:n, Ög., i arf hemfall. t. kon., 338.
- Torp** (i Vg.?), 194.
- Torpa** (Torp i Långhems s:n, Kinds h., Vg.), hustru Karin Lakes egend., 194.
- Torpe** (nu Thorstorp) s:n i Mark, 308.
- Torsten**, biskopsfogde på Brunsbo gård, 201.
- Torsten Brunson** (t. Häggatorp af Forstenaslågten), frälseman, 167; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 171; rusttjenst, 193; får lagmansrätt. i Verml., 252; upplåtit häradsrätt. öfv. Skånings här., 312.
- Torsten Nilsson**, frälseman i Skara stift, rusttjenst, 194.
- Torsten [-in] Nilsson** (i Norge), 349.
- Torsten Salmonson** (Ram t. Torlax, se reg. t. 4:e del.), på Tavastehus, frälseman, i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 171; får nedre fjerd. af Öfre Brominne s:n i förlän., 215.
- Torsjö** (i Gunnarps s:n, Faurås här.), Hall., 136.
- Torstwna** här. i Fjerdhundra, fogdebr. drå f. Thom. Scriffu., 9; fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177.
- Tre konungars** præbende i Västerås, 346.
- Tro**, kon. anslag. a vilja införa en ny sådan, 74, — vill den christl. tron styrka o. vid makt hålla, 77; — vill ej a. ngt dremot sk. predikas, 98; dn helga christel., 357.
- Trolle, Arffuit**, son af d. riksr. Joachim l. Jak. Trolle, 402; i kon. Gusts tjenst, 403.
- Trolle** [Trwille], **Eric** [-ch], riksr. o. ridd., 57, 184; i rätt. öfv. vestg.-herr., 170; rusttjenst, 191.
- Trolle, Jacob** eller **Joachim**, danskt riksr. o. ridd., br. t. hon. fr. kon. G., 105; fbön hos kon. G. f. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 402, 403.
- Trolle, Ture** (till Bergqvara), brevvel. m. Th. Jönss., 274, 275; sk. hålla konungsråst i Smål., 317; br. fr. de uppror., 375.
- Trondhem**, 368, 369, 391, 393; erkebisk. drst. Olaff, se **Olaff**, Daljunk. drst., 349; rymd drifr., 350; förhör drst. m. Ped. Cancellers dräng, 368—370; lagman o. rådmän drst., 368; S. Oloffs gård (erkebiskopsgården) drst., *ib.*
- Trotte Månsson**, sålt gods t. Link. domkka, 338.
- Truls**, i Torsjö, Hall., bonde, 136.
- Truels** [Trwls, Trwels] **Andersson** (Marbo), rusttjenst, 24; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 171; sk. åtfölja fru Marg. fr. Vg. t. Ög., 371.
- Trästeena** (säteri i Bjerklanda s., Gudhems här., Vg.), tillhör Öl. Halwordsson (Soop?), 223.
- Tröden**, fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Tuffue** [Tvue] **Birgeson** (Lillichöök till Kolbäck), frälseman i Skara stift, 193; innehaft häradsrätt. i Ale o. Plundre h., 291.
- Tuhundratz** här. (i Westml.), fmåkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Tull**, rikets, vid Elfsborg, 5.
- Tullfrihet**, f. Sthms borgare, 242.
- Tullskrifvaren** i Helsingör, br. t. hon., 119, 120.
- Twna** (i Dal.), 356.
- Twne län** (Tunalän i Smål.), om ett ålfiske drst., 290.
- Twne, Oloff**, rusttjenst, 24.
- Tunga**, olaga, 144, 150.
- Twetha** [-e], här. i Smål., häradsrätt. förlänt t. Nils Bagge, 211; br. t. inneb. i Ög., 356 358, — i Vg., 358, 359 emot k. Gust.; reversalbr. t. kon. på ny troh., 372, 373.
- Twist** (trol. Wist i Hanekinds h., Ög.), tionde draf anslag. t. hosp. i Söderk., 1.
- Twnnelsöo**, se **Tynnelszöö**.
- Twnningön** (nu Tunningsö, enl. jordeboken 2 mtl frälseäteri i Skägga fjerd. af Vermdö s:n), lägges und. Sthm, 239.

- Tyerpen**, se **Tierp**.
Tyke Person, rusttjenst, 24.
Tynnelszöo (nu sätesgård i Öfver-Sela s:n, Selebo h., Söd., se reg. t. 4:e del.), 20; fteckn. å manskap, ditsändt t. borgläg., 22, 24, 25.
Tysk, ing. får indragas i land., 169; — **e** riddersmän, kon. anslag. a. vilja indraga, *ib.*
Tysk, Jöns (frälseman, fogde i Kinds här., Smål.), rusttjenst, 194; frälse- o. frihetsbr. på tre gård., 303.
Tysk, Willam, rusttjenst, 25; blir fogde öfver de dömde förrädarnes fbrutna gods, 291.
Tyska städerne, en del af gäld. t. dm ännu obetald, 359.
Tyskar, om dem s. vilja blfa borgare i Sthm, 242.
Tysland [-sz-], 257; gr. Joh. af Hoya väntas drifr., 34; messan der förvandl. på inhemskt mål, 148; kött ätes der und. fastan, 150; tidn. drifr., 261; falskt mynt drifr., 332; sändeb. dit, 355; dess furst. församl. i Spira, 389.
Tysthe, Lasse (frälseman), hs enka Idda, 292.
Tystöll (tyskt öl), 73.
Töfwesala [-ue-] kyrka (Töfsala, i Vemo här. nära Åbo), lägges und. præb. i Åbo, 229, 230.
Tönies Olson, fmäkt. f. Vallentuna här. i Upl. vid Strengn. riksd., 179.
Törkenn (Turken), ämn. md stor makt anfalla Ungern, 383.
Törne Benetson, fmkt. f. Åsza här. i Vg. vid Strengn. riksd., 177.

U.

- Underfogde** i Sthm Niels Torstensson, 261; — **ar**, på Leckö, 312.
Ungnöt, 276.
Uppror i Smål., 27, 29, 34, 41, 43, 44, 46—48, 56, 57, 65, 80, 81—85, 131, 286, 363, 364, 388; Märten Skinn. deltagit häri, 281; om uppror., br. t. allm. i Sm., 86—88; — i Smål. o. Vg., 67—69, 70, 73, 89—91, 99, 102, 103, 105, 143, 355, 356, 363, 365, 370, 371—376, 380, 387, 394; — i o. omkr. Jönk., 30—34, 39, 84; — i Vg., 92—96, 212, 224, 265, 272, 278, 305, 322, 401; — i Ög., 365, 366; — i riket, 32, 198, 221, 249, 270, 279; — stilladt; 223; men. dmd a. indraga kon. Chr. i land., 90; hufvudmänn. rymde af land., 91; se vid. **Thure Jönss.** o. **Måns**, bisk. i Skara. Ransakn härom i Strengn., 162 o. f., 179—185; dom dröfver, 185; i Hels., 248; i Dal., 369, 378; falskt rykte om dyl. i Upl., 38, 41.
Utländingar, intagas i råd., klag. deröfv., 150, 151; — kan försvaras, 151. Om Tyskar ss. borgare, se **Stocholm**.

V. W.

- Vad** [-dh] (i Tärna s:n, Öfver-Tjurbo här., Westerås län), thör. Engelbrecht, 170, 190.
Vadsbo här. i Vg., 223; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; fogdens rusttjenst, 194; smörskatt draf, 206; borgläg. hos prest. drst., 260; Arv. Monson biskopsfogde drst., 310.
Walbi (Wallby) gård i Fjärås s:n, Hall., 135.
Vale här. (Wåla i Upl.), Marqu. Scriffu. fogde dröfv., 318.
Walkabo här. i Ög.; And. Wesgöthe får här.-rätt. drst., 278.
Walla i Örebro län, fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
Vallas (Wallais) i Wirmo s:n (o. här., Åbo län, Finl.), fränkännes Nye kor i Åbo, 230.
Valle här. i Vg., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177.
Walsta (Hualsta), i Westml., 66; eges af Per Hanss., *ib.*
Valtuna (Wallentuna) här. i Upl., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
Wardaskäll, hustru Elin Benctsdtr får skattefrih. derå, 302.
Vapensyn, i Link., 191.
Wardberge [-bärg] (Warberg), möte der beram. m. de danske, 318, 402.

- Warnhem** [Varnem] (Bernhardinerklost. i Walle här.), 291; ctr. om afgäld draf, 309.
- Vartoffta** [-te, Vartothe] här. i Vg., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; Oleff Perss. fogde drst., 290; And. Scriffu. biskopsfogde 310; fogde drst. 313.
- Vasbo** [-oo], se **Wadsbo**.
- Waste Jonsson** (l. Jönsson Hård af Segerstad, frälseman i Smål.), kon:s fogde, sk. förändra Kronobäcks kl. t. hospital, 108, 109.
- Wadstena** [-e], 82, 280, 281, 284, 286, 367, 372; m. dss sign. beseglas dagting. m. de uppror. i Smål. o. Vg., 85, 366, 380, 381; herredag drst., 165; fullmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 172; Mårt. Skinnare borgare drst., 281; Helgeandshus. drst. får Sken. svartbrödrakls egor o. landbor, 285, 286; br. t. inneb. drst. fr. de uppror. Smål., 356—358; borgmäst. drst. Nils Jönsson, 82, o. Lasse Perss., 364.
- **kloster**, om tomtör. t. nunn. drst., 110; draf sk. lemnas kon. 100 mark danska, 232.
- Vaxalle** (Vaksala) här. i Upl., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178,
- Vdtringe**, 190.
- Vedhen** [Vedhingx] (Weden) här. i Vg., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; And. Benktss. fogde drst., 237; — bisk.-fogde drst., 310.
- Vedhingx** här., se **Vedhen**.
- Vekilax** (Ukkilax), i Vemo s:n, fränkännes Nye kor i Åbo, 230.
- Vemo** s:n (i Åbo län), Finl., 230.
- Vendis** [W-], konung, 216; i kon:s af Danm. titel, 395, 399, 401.
- Venne** [W-], **Jakob**, mäter i Åbo; får br. på Nye kors landbor, 228, 229; får Töfsala kka t. präbende, 229, 230.
- Wensyszel** (i Danm., en halfö på Jutland, norr om Limfjorden), bisk. af, 265.
- Werior**, 150.
- Wermeland** [Vä-, dt. -dh], 302; br. t. men. man drst. om uppror. i Vg., 92—95; Vestgöt. ämna väcka uppror drst., 167, 362; fmäkt. drift. vid Strengn. riksd., 177, 178; rusttjenst draf; 194; br. fr. rik. råd, 196; laxfiske drst., 309, 310, 313; lagmansrätt. drst. förlänt t. Torsten Brunson, 252; Jöns Scriffu. fogde drst., 313; br. t. kon. om uppror., 373, 374.
- Wesbo** [-ssboo, -bå] (Westbo) här. i Sm.; br. t. allm. drst. om uppror. i Sm. o. Vg., 74—77; uppviglsbr. fr. inneb. drst. t. Ög. mot kon. G., 356—358; — — t. Vg., 358, 359; reversalbr. t. kon. på troh., 372, 373; innebygg. drst. kon. trogne, 374.
- Vesgöthe** [W-te], **Anders** [-ss] (till Wijk o. Koskis), fogde öfv. Linköp. gård o. län, 211; fogde i Link., 276, 278; br. t. hon. om åtskill. år., 278, 333; får häradsrätt. i Walkabo här., 278.
- Wesgöte** [-the], **Aruid** [-widh] (se reg. t. 1:a del.), rusttjenst, 25, 191; bef. öfv. Dal., 53, 62; i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr., 170; får Vninge o. Edsbro sr i förlän., 252; br. t. hon. om svar. ifr. Danm., m. m., 268, 269; sk. begifva sig t. Dal. 268.
- Wesgöte, Benct**, i slottslofv. på Leckö, 312.
- Wesgöte, Jacob**, fogde i Ång., förlän. af sakören, 251; får häradsrätt. i Håbo här., 318.
- Wesgöte, Jöns**, frälseman, i rätt. öfv. de uppror. vestg.-herr. i Strengn., 171.
- Wesgöte, Lasse** (fogde på Salberget), frälseman i Westerås stift, rusttj., 191.
- Wesgöte herrerne** gjort falska beskylln. mot kon., 86, 87, 92, 93, 99; begynt upproret, 371; deras deltag. i uppror., fhdl. drom i Strengn., 141 o. f.; deras gods indragna, Ol. Scriffu. fogde dröfv., 210.
- Wesgötske** bref, uppsända t. kon. fr. Jönk., 187.
- Wessgöther**, the, 87.
- Westergötland** [-göth-, -göll-, -gotl-], 213; br. t. rik. råd drst., 5, 6; hjälpskatt draf t. rikets gäld. betaln., 6; fodring o. borgläg. drst., 6, 212, 213; uppror. drst., 50, 56, 57, 67—70, 74—77, 85, 90, 96, 265, 272, 278, 322, af rådsherr. drst., 373; fmäkt. f. bisk. Måns i Strengn., m. fl. a. undrhäla m. de uppror. drst., 59, 60; br. t. innebygg. drst. begäras af Koppb. o. Dal., 62; om undrhäla m. dm, 78, 79, 94, 366—368, 370—372; dagting. m. de uppror., 81—85, 364—366, 371; åt. lofv. kon. troh., 84; br. t. men. man drst. om uppror., m. m., 92—95; begärt en fsäkr. af kon., 97; frälset kall.

- t. Strengn. riksd., 103; biskopsfogd. drst., 129, 310; fhdl. rör. uppror. drst. vid Strengn. riksd., 141—179; fmäkt. drifr. vid riksd., 177, 179; öpp. br. om uppror., dom öfv. anstift. o. bekräft. af Vesterås recess, 179—186; smörskatt af, 206, 207, 273; kon. ämn. sig dit, 245, 258, 259, 271, 274; fogd. drst., se **Fogdar**; — sk. lugna allmog., 258, 260; br. t. innebygg. drst. a. ej tro falska rykt., 269, 270; Karl Erikss. (Gyllenstierna) lagman drst., 299, 300; förlän. drst. f. mäst. Sven i Skara, 301; om fodringen drst., 319; br. t. de uppror. inneb. drst. fr. Bergsl. o. Dal., 355, 356, 362, 363; — — fr. de uppror. i Smäl., 358, 359; — — fr. de fmäkt. i Ög., 363, 364, 373, 379; — fr. Vg. mot kon., 359; — t. Smäl., 360—362; ny trohetspligt. af de uppror., 372, 373, 400, 401; fätt förlåtelse, 372, 373; rådets drst. br. t. kon., 386; — t. Th. Jönss. o. bisk. Måns, 386, 387.
- Westerhaninge** s:n i Söd., förlänt t. borgm. i Sthm, Iv. Ivarss., 252.
- Vesteroplanda** (i Vg.), skattefrihet drå f. hustru Elin Benetsdr, 302.
- Vesteroplanda** (i Vg.), upplåtes åt Katerina, Joen Skreddares hustru, 304.
- Vesteruik**, 26, får fnyade o. fbättr. priv., 18, 19; anslagna egor, *ib.*; fmäkt. drifr. vid Strengnäs riksd., 172.
- **Gamla** (nu Gamleby), 18.
- Vesterås**, 146, 318, 369, 378; bisk. drst., br. t., 4, 378; se vid **Peder**, bisk.; — myntmäst. drst., 10, 256; mynthus åt. upprätt. drst., 21; fteckn. å mansk. ditsändt i borglåg., 22, 23; br. t. allm. dromkr., 66; möte drst., 140, 144, 145, 355, 364, 367, 373, 379; norska munk. drst., 147; hel. Tre kons præb. drst., 346; möte dr. beram. af uppror. vestgötaherr., 167; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 171.
- **ordinantia**, 2, 19, 26, 58, 98, 147, 186, 200, 305, 307, 313, 323, 346, 347.
- **län**, 178.
- **recess**, 84, 86, 118, 122, 125, 128, 200, 205, 206, 230, 305, 307, 313; vardt allmänn. samtyckt, 153, 185; orsak hvarf. dn gjordes, 153 o. f., 162; sk. hållas, 169; bekräftas, 176, 177, 179, 182, 183, 185, 202, 373; protest deremot af bisk. Magn. i Skara, 378, 379, af Thure Jönss. o. bisk. M., 389.
- **slott**, Jon Scriffu. fogde drst., 66.
- **stift**, fteckn. öfv. rusttjenstskyld. drst., 190, 191.
- Westra** [-e] **här.** i Smäl., 358; uppror. br. fr. inneb. drst. t. Ög., 356, 358; — — t. Vg., 358, 359; nytt trohetsbr. t. kon. Gust., 372, 373; innebygg. drst. trogne mot kon., 375.
- Wexjö**; biskopen drst., br. t. hon., 4.
- **kloster**, gård. få drifr. återbördas, 20.
- Vgglabo**, i Gestrikl., 64.
- Vgorp**, (Ugerup) **Axel**, d. riksr., br. t. hon. fr. kon. G., 105—107, 275.
- Vgorp**, **Erich** (norskt riksr.), hs fhåll. t. Daljunk. i Norge, 349.
- Wiborg** i Finl., grefve Joh. af Hoya höfvidsm. drst., 36, 46, 266.
- **s slott**, 68.
- Wids** s:n, 303.
- Widbo**, **Norra** o. **Södra** (Wedbo, här. i Smäl.); uppror. br. fr. innebygg. drst. t. Ög. mot kon. G., 356—358; — — t. Vg., 358, 359; ny trohetspligt. t. kon., 372, 373.
- Vigselpenningar**, t. prestersk., 306.
- Wiken** [Wii-] (nuf. Bohuslän); om befar. anfall drp., 244, 245; om fordr. drp. fr. Norge, 245—247, l. Danm., om plan a. återtaga dt åt Norge, 264—266, 268, 269, 271, 394; Sv. intagit dt m. härsmakt, 268; danskt sändeb. sk. undrhda om dss återlemn., 282; råd. sk. drom öfverväga, 285; br. t. inneb. drst. om troh., m. m., 298, 299; N. Ols. s. fbrutna gods drst. upplåtas åt And. Esbiörnson, 302; om W. sk. fhandlas i Warberg, 318.
- Willam** (Tysk?), rusttjenst, 25.
- Vilske** [-a], här. i Vg., rusttjenst draf, 194; And. Benetson (Scriffu.) biskopsfogde drst., 313.
- Win**, 73.
- Vincenciuz** [Vincenz], doctor; se **Lunge**.
- Virilla** (Wirilä i Finl.), gård drst. får vidkännas af Jach. Flem. fr. Helge Lek. præb. i Åbo, 139.
- Virmo** [-e] s:n (i Virmo h., Åbo län), Finl., 1, 2, 230; afgift af kyrkan t. kongl. cancelliet, 2.

- Wiszeffärd** [Vissefierd] (Wissefjerda s:n i S. Möre, Smål.), 328; hr Sunne kkhde drst., 260.
- Wisingxöö**, förlänt t. Truls Scriffu., 231, 236.
- Wiste** här. i Vg.; Ol. Scriffu. fogde drst., 210.
- Wiste** (Wista) här. i Smål., uppror. br. fr. inneb. drst. t. Ög., 356—358; — t. Vg., 358, 359; ny trohetspligt. t. kon., 372, 373.
- Witte, Hans**, Ped. Hårds o. Iv. Flemings budbär. t. Danm., 124.
- Wifstandh** [-ztann], **Trudh** [Truit] (d. riksråd), ridd., på Torop, salubr. t. hon. på gods i Hall., 134—137.
- Wifftand, Holger**, se **Holger Gregersson**.
- Willauj** (Ullevid) i Örberga s:n, Ög., 3.
- Wileriid** (trol. Ullared i U. s:n, Faurås h.) i Hall., en gård drst. fsåld t. Trued Ulfstand, 136.
- Wlleräkerss** här. i Upl., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Wlzspeil**, rusttjenst, 25.
- Wngriin** (Ungern), Turkarne ämna anfalla, 383; sultanen der indragen, men slagen, 393.
- Wninge** s:n (Ununge i Närdinghundra här., Upl.), förlänt t. Arv. Vesgöte, 252.
- Wongha** i Vg., se **Wänga**.
- Wordhehuss** (Wardöhus, fästn. i Finmarken i Norge), intagen af erkebisk. i Trondh., 391.
- Vpland**, 334; falskt rykte om uppror drst., 38, 41; frälset o. fogd. drst. kallas t. Sthm, 39; — dr. fsaml., 57; — — lofv. kon. bistånd, 68; allmog. drst. lofvat sitta stilla und. uppror., 69; br. t. riksråden drst. om åtskill. år., 265, 267; Vgöt. ämna ditsända uppviolare, 362; predikan drst., 371; innebygg. drst. sk. ega rätt a. straffa Vg. o. Sm. om de ånyo bryta sin troh., 373, 380.
- Vpland** (nu Upplanda, sätesgård) i Hvetlanda s:n (Östra här., Smål.); br. drpå f. Lasse Bröms, 292.
- Vplo** (Uplo l. Oplo, frälseäteri i Magra s:n, Bjerke här., Elfsb. l.), gård, thört Måns Bryntesson, 226.
- Vpsala** stad, 2, 22; Ped. Cancellor der afrätt., 13; fteckn. å mansk. i borgläg. drst., 22—24; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 171; borgmäst. drst. Gostaff, *ib.*; däken drst., se **Jöns Laurentii**.
- **domcapitel**, br. t. om prest., s. sk. afsättas, 133, 134.
- **domprost** drst., se **Jöran**, mäter.
- **domkyrka**, fränkänd gods, 2; kon. begär en guldkalk drifr., 114, 115; Eric Gåthing cantor o. officialis drst., 116.
- **gård**, Ol. Ericson fogde drst., 113.
- **kloster**, 208; dss tegelbruk förlänas åt borgm. o. råd, 26, 27.
- **stift** biskopslöst, 115; dss styrelse uppdrages åt djekn. Jöns Laur. m. biträde af d:r Erik, 115, 116; förteckn. öfv. dt rusttjenstskyld. fräls. drst. 190, 191.
- **Gamla**, möte drst. mell. kon. o. men. man, 98; Konungsbyn drst. förlänt t. h. Brita på Örby, 236.
- Vppvidinge** (Uppvidinge) här. i Smål., förlänas t. Måns Johanss. på Kalm., 227; Ped. Smid varit fogde drst., 281.
- Wrete kloster** (se reg. t. 1:a del.), skall i afgäld lemna kron. 40) mark danska, 232.
- Wrne, Johan**, hr (dansk riksr.), br. t. hon. om en bedragare, 119, 120.
- Vulff Knutsson** (Soop?), frälseman i Uppsvealand, rusttjenst. 190.
- Wägen** i Sthm, 238.
- Wåla** här. (i Upl.), fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 178.
- Wänga** [Wonge, -gha] s:n, i Vg., 386, 387.
- Wårfruberga** (cistercienser-)kloster (i Fogdö s:n, vid Mälaren), förlänas på en tid t. Severin Arvidsson, 3.
- Vårfrukyrkia** s:n (vid Enköp.) i Upl., 346.
- Väg**, röjd mell. Dalarne o. Norge, 55.
- Välle** här. (Vätle) i Vg., 307; Ped. Olss. får hdsrätt. drst., 291.
- Väna** (Väne) här. i Vg., 304.
- Wärd**, kon:s i Söderköp., 232.
- Värie**, 349.

Y.

Ybba, se **Ibbe**, fru.

Ylilee (Yllilä i Finl.), thör. Jachim Fleming, 139.

Yxerydh (nu Öxared) gård i Förlanda s:n, Fjärås här., Hall., 135.

Å.

Åbo; biskop drst., Märten, se **Märten**. Nye kor drst., 228—230.

— **biskopsstol**, om dss inkomster, 228; Mölö lägges derunder, *ib.*

— **slott**, Jak. Flemings län lägges derunder, 324, 325.

— **stift**, sölfskatt drafl, 118; afgift. t. bisk. sk. lagl. utgå, 228.

Ådala (nu Idala) s:n i Hall., 135.

Åke Johansson (trol. Åke Jönss. Svarte Skåning, riksr. o. ridd.), rusttj. 23.

Åke, bonde, i Gellinge by o. s:n, Hall., 135.

Åke, hr, i Norge, förhåll. t. Daljunk., 349.

Åker, i Gestr., 179.

Åkerbo [A-] här. i Westml.; br. t. allmog. drst., 66; fogde drst., *ib.*; fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.

Åkerbo här. i Österg., m. dss sign. beseglas dagting. m. uppror. i Smål. o. Vg., 85.

Åkers här. i Söd., fogde drst. hr Ol. i Runtuna, 211.

Ål, saltgrön, i skatt, 3.

Ålfske i Tunalän, 290; -- vid Torlered, 307.

Ålön i Nyköp. skärgård, lemnas åt Håk. Kruse mot skatt, 3.

Ångermannalund [A-, -elandt], om kkotiondens nyttj. af prest., 6, 7; Jak. Vestgöte fogde drst., 7; br. t. inneb. drst. om skatt., 250, 251 o. om jord-refn., 262, 263; sakören förlänta fogden, 251, 252.

Årlinge hundratt, se **Erlingehundrat**.

Åsa, Lisle, gård, fränkänd Ups. domkka o. tillerkänd Karl Olss., 2.

Åsz här. i Vg., fullmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; And. Benktss. fogde drst., 237.

Åsa [Åsze, Åså] här. i Vg., fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 177; Ol. Scriffu. fogde drst., 210; biskopsfogde drst. And. Scriffu., 313.

Åszöna (nu Södermalm i Sthm), tillägges Sthms stad, 239.

Åtte Nilsson, se **Otte Nilsson**.

Åårs (Århus på Jutl.), biskopen af, 265.

Ä.

Äkneholm i Smål. (nu Eknaholm, säteri i Tjureda s:n, Norrvid. här.) får återbördas fr. klostr. i Wexiö, 19, 20.

Äkniuredh (nu Ekna i Tjureda s:n), får återbördas fr. Wexiö klostr., 19, 20.

Ängeby (i Danmarks s:n), Vaxalle här., Upl., 178.

Ö.

Öffrawentila (Ö. Wentilä) i Lundo s:n, Finl., fränkännes Nye kor i Åbo, 230.

Öfre Brominne s:n i Finl., förlän. drst. t. Thorsten Salmonss., 215.

- Öknebo** här. (i Söd.), hr Olaff i Runtuna fogde drst., 211.
- Öl**, finskt, 17.
- Öland**, 292; gods drst. thör. Sken. nunneklost., 323.
- Ölsta** (nu Ölsta) i Holm s:n, Lagunda här., Upl., får återbördas, 346.
- Öninghe** (i Sm.? Ett Öninge finnes i Marbäcks s:n, N. Wedbo, ett Önna i Hestra s:n, Westbo, och ett Önne i Unnaryds s:n, Westbo), 286.
- Örebro**, 313; möte drst., 4; — om jernhandeln, 16.
— härad, fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
- Öreby** (Örbyhus, se reg. t. 2:a del.), thör. h. Brita, 236.
- Öresten** (i Örby s:n, Marks här., Vg.), 313.
- Öresund**, 120.
- Örberga** [Öre-] s:n i Ög., Dals h., 338.
- Öretomptha** i Ög. (ett Örtomta i Ö. Ny s:n, Björkekinds här., ett i Kimstads s:n, Memmings h.), 82, 364.
- Ösberga** (trol. Örberga i Ö. s:n, Dals h.), Ög., 82.
- Ösbo** [-oo, Aasbo] (Östbo), häradsrätt. drst. förlänt t. Torkel Andersson, 290; Gotstaff Larss. fogde drst., 291; br. fr. de uppror. drst. t. Ög., 356—358; — — t. Vg., 358, 359; nytt reversalbr. fr. dem t. kon., 372, 373.
- Öskin** (Östkind), här. i Ög., stadfast. på vattenrätten, 269.
- Östanstång** (en del af Ög., se reg. till 5:e del.), tiond. draf anslag. t. Söderköp. hosp., 1.
- Österbacka** (i Sunnersbergs s:n, Kållands h.) vid Lidköp.; skattefrih. drå f. h. Bencta, 302.
- Öster herredhe** (Östra här. i Smål.), Benkt Kååre får hdsrätt. drst., 282.
- Östergötland** (-göll-), 371; br. t. inneb. drst. a. de sk. söka stilla uppror. i Smål., 27—33; br. t. inneb. drst. fr. de uppror. i Smål., 29, 356—358; gode män drifr. sk. befrita sig a. stilla uppror., 51; begärt ngra artikl. af kon. f. a. lugna uppror., 78; tacksäg. t. fräls. o. köpstads Männ. drst., 78, 79; drs trohetsbr. begäres, 79; fmäkt. fr. Ög. undrhdl. m. de uppror., 79, 80, 82, 84, 94, 102, 363—366; fält fbön f. dm, 80, 84; br. t. men. man drst., 89—91; fräls. drifr. kall. t. Strengn. riksd., 110; br. t. inneb. drst., 202; kon. ämn. sig dit, 245, 256, 258; kon. drst., 271, 273; span. eft. falskt mynt drst., 332; sändeb. dit fr. Vg., 362; uppror drst., 365, 366; dagting. m. de uppror., *ib.*; br. t. kon. om fhdl. m. dm, 370—372; innebygg. drst. sk. hfa makt a. straffa Vg. o. Smål. om de ånyo bryta sin troh., 373, 380.
- Östhammars här.**, fmäkt. drifr. vid Strengn. riksd., 179.
— län, hdshöfd. drst. Nils Hårdt, 3.

Tillägg.

Utdrag af förlänings- och andra bref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 247—248 v.

Tessze förlänningar äre wtgongne meden M. Henrik sledorm
haffwer warid Cancellarius d. n. Regis

(*Januarii.*)

Jtem oleff ericsson i Åkerboherede edt fogte breff öffuer arboge stad etc
Jtem oleff henricsson edtt fogtebreff öffuer gripszhalm och the herrede
ther vnder liggia

Jtem tuuls scriffuere en huffuudt quittancia före all then deel hann
haffuer opburit och vdtgiffuit sedhen hann förste sijnne annamade vår nådigste
herris befaling och til tesz hann bleff vtåff med henne etc

Jtem oleff henricsson en huffuudt quittantia före all then deel hann
haffuer opburit och vdtgiffuit frå then tijdt han förste sinne annamade
vår nådigste herris påninga i värie och til tesz hann bleff vtåff medt them

Jtem iöns persson vipare bode i henemora soken skattfrij

Jtem priaren i suderköping edtt opit breff att hann må på spetalens
vegna beholda mäm gårdt all then stundt hann gör therutåff all then rättog-
het ther pleger årliga vtåff gå

Den 7 Mars.

Dominica Letare

Per Duss herradzretten på norra widdingen

Den 18 April.

Sonedagen nest för Jeorgii

Fik her Johan turson j forläning aff vår Käreste nådige herre medt
alla konungzliga rentho och rettigheter Dagahärade

Den 18 Maji.

Erici

Jtem fik arffued wesgöte j forläning frösta (?) herrade och ebo sokn som
Domprouesten haffde för

Den 20 Maji.

Torsdagen nest för trinitatis

Fik nils Krumme j foraläning aff vår nådigste herre walboherrade j
dall med alle konungzlige rentho och rettigheter

Eodem tempore

Jtem finge åbo borgare förloff att wtföre fett warär nu i år huartt
the wille wndantagendis Reffe

Den 25 Maji.

Die wrbanj

Biscop ingemar j wexiö fik i förläning wexiö stad

Eodem die
Arffued Drake fik i förläning redholms sokn

Den 1 Junii.

Tisdaghen nest effther corporis christi
Jtem fik her mikil fordom priare i Aboo Töffuesale kirke wndan Erchedächene dömet medt alle the rettoghether som ther årlige plegher oc wanther wt aff gå

Den 12 Junii.

Die eskilli
Jtem fik Jon Småsuen i förläning aff vår nådigiste herre alle the häredzretther wdj askims och Skobygdz häredhom

Den 17 Junii.

Sancti Bøtholphi dag
Jtem fik mattis ba[r]bskerare Borgare i Calmarna eth förswarelsse breff
Jtem fik her Augustinus aff vår nådigiste herre en presentacionem på Husby skäderij

Strengnäs den 22 Junii.

Anno domini mdxxix tisdagen näst före iohannis j thet herremöthe som stodh i Strengenes
Fförlänte vår nådigiste herre iönsz larsen i smålandt itt herrede liggendis ther sammestedz benämpdt mohärede
Jon swenson häredz rätthen på Kållen

Rättelser.

Sid. 10, rad. 14 uppifr. står: Jonsson läs: Jönsson
" 267, " 16 nedifr. " erchediaconus läs: erkedjeknen
" 301, " 16 " " biskopsfordringen läs: biskopsfodringen
" 364, " 14 " " Westgötarne läs: Westgötarne och Smäländingarne.

6000128693

Göteborgs universitetsbibliotek

